

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + Refrain from automated querying Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

48.447.

		-	

THE

GREEK TESTAMENT

WITH ENGLISH NOTES.

KAINH AIAOHKH.

THE

WITH ENGLISH NOTES.

BY

THE REV. EDWARD BURTON, D.D.,

SOMETIME CANON OF CHRIST CHURCH AND REGIUS PROFESSOR OF DIVINITY.

THIRD EDITION, REVISED,

WITH A NEW INDEX.

OXFORD:

JOHN HENRY PARKER.

LONDON: WHITTAKER AND CO., AVE MARIA LANE. CAMBRIDGE: J. AND J. J. DEIGHTON.

ETON: E. P. WILLIAMS.

M DCCC XLVIII.

OXFORD:

PRINTED BY I. SHRIMPTON.

ADVERTISEMENT TO THE SECOND EDITION.

It was believed that the late Dr. Burton had left behind him an interleaved copy of his Greek Testament, containing sundry notes which he had prepared for a second edition: as however nothing of the kind has been found among his books and papers, this edition is little more than a reprint of the former, as in a work published under the sanction of Dr. Burton's name it was not considered right to make any material alterations or additions unauthorized by him. Accordingly the typographical errors (which were not numerous,) have been corrected*, a few of the references in the notes have been rendered more exact, and one or two verbal corrections have been made. In the Index of Greek Terms only a few additions have been made, but that of Things and Proper Names has been very much enlarged, so as to contain (it is believed,) a complete and classified list of all the proper names mentioned in the New Testament. To these has been added a third Index, viz. of Texts quoted from the Old Testament, which it is hoped will be found useful.

however, is a manifest oversight, as may be seen at once by any one who will consult Bengel's edition, from which the division into paragraphs has been borrowed.

A The only important alteration that has been made in the arrangement of the text occurs in Heb. xi. 11, where in Dr. Burton's edition (as also in several others,) a new paragraph begins. This;

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

It is perhaps hardly possible to produce a commentary upon the Scriptures, which shall be suited to readers of every description. If it is intelligible to the poor, and to people of little education, it will not satisfy the curiosity of the learned: or if it enters into doctrinal and critical difficulties, there must be much which is unprofitable to the unlearned reader. The very nature of the case seems to make the union of these two objects impossible: and lest I should be thought to have attempted in the present publication, what I have already pronounced to be hopeless, I am anxious to state explicitly what is the class of readers for which this edition is intended.

The notes are calculated for those persons who are not reading the Greek Testament for the first time, but who as vet have little acquaintance with the labours of critical com-If they should be found useful in the upper mentators. classes of Schools, to the younger members of our Universities, and to the candidates for Holy Orders, the anxious wishes of the Editor will be amply gratified. It is not merely the fashion of the day which has induced me to compose the notes in English rather than in Latin. This custom seems indeed to be gaining ground in editions of profane authors, as well as of the Greek Testament: and unless the work is intended for circulation on the continent, or unless Latin notes are supposed to improve the reader's proficiency in that language, there seems no reason why the difficulties of one dead language should be explained by a commentary written in another. In compiling notes from writers of different countries, and particularly from English commentators, it is obviously much more easy to convey their sentiments in our own language: and if such a system should be found more useful and agreeable to the majority of my readers, I shall consider it a recommendation rather than an objection, that the commentary has no pretensions to be considered learned.

I have studied conciseness of expression to a degree which many persons will perhaps consider faulty: but it was not my intention to write dissertations, or to balance one elaborate argument against another. I have been satisfied with giving the result of opinions, and sometimes with adding two or more different interpretations, without deciding in favour of In almost every instance I have given the names of the commentators: and the reader who wishes for more information will thus be able to know where it is to be found. In order to render the present work more useful in this respect, and to make up in some measure for its own deficiencies, I have added a list of all the writers whose names are mentioned in the notes, together with the titles of their works. This list will be found at the end of the seconda volume.

The text of the present edition is taken from that of Mill, which was printed at Oxford in 1707. Though the received text, as it is called, of the Greek Testament is generally considered to have been settled by the Elzevirs, yet the editions, which appeared in the last century, have differed from one another to a greater degree than is supposed by persons who have not examined this subject for themselves. The text adopted by Mill, though in some instances undoubtedly faulty, has perhaps had the greatest number of followers: and since this text has been adopted in the small and popular editions printed at Oxford in 1828 and 1830b, I have thought it better

a [The first edition was in two Bishop Lloyd's edition, and has been volumes.]

b [This is commonly known as

to do the same. The reader will however find frequent mention of various readings in the notes. I have examined with no small labour and attention the copious materials which have been collected by Griesbach: and after weighing the evidence which he has adduced in favour of any particular reading, I noted down all those variations from the received text which seem to have a majority of documents in their favour. This abstract of Griesbach's critical apparatus may be seen in White's Criscos Griesbachianæ in N. T. Synopsis: and Vater, in his edition of the Greek Testament, published in 1824, has not only mentioned the reasons for preferring certain variations, but has admitted them into the text. Though the accuracy of these two persons might spare us the necessity of consulting Griesbach's notes, I preferred going through the same analysis myself; and it has been satisfactory to me to find, that my own conclusions were generally supported by these two independent authorities. Whoever may be induced to pursue a similar plan, will find that the common rules of criticism would require him to alter the received text in several places. The most remarkable variations are simply stated in the notes to this edition: but in hundreds of instances, where the difference consists in the collocation of words, in the addition or omission of the article, the substitution of $\delta \hat{\epsilon}$ for $\kappa a \hat{l}$, &c. &c., I have not thought fit to mention the variation. The reader will infer, in all the cases which have been noticed, that the various reading is probably that which ought to be admitted into the text.

Editions of the Greek Testament with marginal references have not often been printed. Curcellæus set the example: and his selection of references (though not so copious as those in the margin of our English Bibles,) was followed in the small edition, alluded to above, which was published at Oxford in 1828. In the reprint of this edition, which was partly printed under my direction in 1830, these marginal references were given more accurately. A careful verification

TO KATA MATOAION EYALLEAION.

S. MATTHEW.

THE call of Matthew to be a disciple is mentioned in Matt. ix. 9; Mark ii. 14; Luke v. 27. His name was also Levi. He is said to have preached in Ethiopia; but this is very uncertain. It has been supposed, that his Gospel was written in Hebrew: but no ancient writer can be proved to have seen such a document; and it is more probable, that the original was written in Greek. The earliest date assigned to its composition is the third year after the ascension, and some have placed it in the eighth year: but I should rather agree with those, who fix it much later: in support of which opinion we may refer to xxvii. 8; xxviii. 15; and it might be inferred from chapter xxiv. that it was published not long before the siege of Jerusalem; perhaps about the year 60.

TO KATA MATOAION

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

*ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως ΊΗΣΟΥ Χριστοῦ, υίοῦ Δαβίδ, υίοῦ 1 a Lu. iii. 23, &o. αο. • Gon. xxi. 2: 'Αβραάμ. • 'Αβραάμ εγέννησε τον 'Ισαάκ' 'Ισαάκ δε εγέννησε 2 et xxix. 35.

et xxix. 35.

γεννησε του Ἰούδαν καὶ τους ἀδελφους «Gen.xxxviii. αὐτοῦ. ''Ιούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς 3 1 Ρατ. ii. 5, 9. Θαμάρ Φαρές δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρώμ. Ἐσρώμ δὲ ἐγέννησε d Num. vii. 12; τον 'Αράμ' d'Αράμ δὲ ἐγέννησε τον 'Αμιναδάβ. 'Αμιναδάβ δὲ 4 εγέννησε τον Ναασσών Ναασσών δε εγέννησε τον Σαλμών. • Ruthiv. 17; • Σαλμών δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς 'Ραχάβ' Βοὸζ δὲ ἐγέν- 5 νησε τὸν 'Ωβὴδ ἐκ τῆς 'Ρούθ' 'Ωβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν 'Ιεσσαί. (184... xvi.1; ('Ίεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβίδ τὸν βασιλέα. Δαβίδ δὲ ὁ βασι- 6 et xvii. 12; 18am.xii.24. λεύς εγεννησε τον Σολομώντα εκ τής του Ούρίου. ΕΣολομών 7 ε 1 Bog. xi. 43; δε εγέννησε τον 'Ροβοάμ' 'Ροβοάμ δε εγέννησε τον 'Αβιά' et xiv. 31; 'Αβιὰ δὲ ἐγέννησε τὸν 'Ασά. h'Ασὰ δὲ ἐγέννησε τὸν 'Ιωσα-8 et xv. 6; ' Αβιά δὲ έγέννησε τον Ασά. "Ασά δὲ έγέννησε τον Ίωσα-1 Par. iii. 10; φάτ· 'Ιωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τον 'Ιωράμ. 'Ιωράμ δὲ ἐγέννησε

2 Par. xiv. 1: »1 Reg. xv. 24; τον 'Οζίαν. ''Οζίας δὲ ἐγέννησε τον Ίωάθαμ. 'Ιωάθαμ δὲ ἐγέν- 9 2Reg. viii.16, 24;2Par. xvii. νησε του "Αχαζ "Αχαζ δε εγέννησε του 'Εζεκίαν. "Έζεκίας 10 1; et xxi. 1. δè έγεννησε τὸν Μανασσή Μανασσής δè έγεννησε τὸν 'Αμών. 12 Reg. xv.7, 'Αμών δὲ ἐγέννησε τὸν 'Ιωσίαν' ''Ιωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν 'Ιε- 11 2 Par. xxvi. 2 far. xxvi. 23; et xxvii. 9; et xxviii. 27. k 2 Reg. xx. 21; et xxi. 18, 24; 1 Par. iii. 14, &c.; 2 Par. xxxii. 33; et xxxiii. 20, 25. l 2 Reg. xxiii. 30, 34; et xxiv. 6; 1 Par. iii. 15, 16; 2 Par. xxxvi. 1, 4, 8.

1. Βίβλος γενίσεως 'Ιησοῦ Χριστοῦ. These words serve as a title, not to the whole Gospel, but only to the genealogy. Camerarius, Er. Schmidius, Raphel, Grotius. Others refer them to the whole book, Hammond, Vitringa, Calmet, &c.

Ibid. David and Abraham were the two principal persons, from whom the Messiah was certainly expected to be descended.

5. This marriage of Salmon and Rahab is not mentioned in the Old Testament. The Talmud contains traces of such a tradition, by stating that Rahab was married to Joshua. See Lightfoot, Hor. Heb. ad l. It has been observed that 366 years elapsed between the entrance into Canaan (when Salmon married Rahab) and the birth of David, and yet only four generations are named: hence some have thought that a different Rahab is intended by Matthew. Vid. Wolfus.

8. Matthew omits three generations here.

Joram begat Ahaziah; Ahaziah begat Joash; Joash begat Amaziah; Amaziah begat Azariah ('Oʃaw). 1 Chron. iii. 11, 12. So in Ezra vii. 3. six generations are omitted between Azariah and Meraioth: see 1 Chron. vi. 7—9. The three kings omitted by Matthew were descended from Ahab and Jezebel, and therefore perhaps not mentioned. See 1 Kings xxi. 21.

11. Jeconiah was not the son, but grandson, of Josiah: he was son of Jehoiakim, 1 Chrom, iii. 15, 16. Some MSS. read Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσιαείμ. Ἰωσιαείμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσιαείμ. Ἰωσιαείμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσιαείμ. But this would make fifteen generations in the second series. As it is, there are only thirteen generations in the third series: so that Ἰεχονίαν, in ver. 11, is perhaps to be taken for Jehoiakim; and Ἰεχονίας, in v. 12, for Jeconiah, which makes the numbers and the generations right. Eusebius, Gomarus, F. Lucas, Spanheim, Yardley, Wolfius.

γονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυ-

12 λώνος. Μετά δε την μετοικεσίαν Βαβυλώνος, Ίεχονίας εγέν- = 1 Par. iii. νησε τὸν Σαλαθιήλ. Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ. 17, 19; 12 κατ. iil. 2: 18 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν 'Αβιούδ. 'Αβιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν * 7.2;

14 Έλιακείμ. Έλιακείμ δε εγέννησε τον Αζώρ. 'Αζώρ δε εγέννησε του Σαδώκ Σαδώκ δε εγέννησε του 'Αγείμ. 'Αγείμ δε

15 εγέννησε τον Έλιούδ. Έλιουδ δε εγέννησε τον Έλεάζαρ 'Ελεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν Ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν

16 Ίακώβ. Ίακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ης εγεννήθη ΊΗΣΟΥΣ ὁ λεγόμενος Χριστός.

Πασαι οὖν αί γενεαὶ ἀπὸ ᾿Αβραὰμ ἔως Δαβίδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες καὶ ἀπὸ Δαβίδ ἔως τῆς μετοικεσίας Βαβυλώνος, γενεαί δεκατέσσαρες και άπο της μετοικεσίας Βαβυλώνος έως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

"ΤΟΥ δε 'Ιησοῦ Χριστοῦ ή γεννησις οὕτως ην. μνηστευθείσης = Lu. i. 27, γάρ της μητρός αὐτοῦ Maplas τῷ Ἰωσηφ, πρὶν ή συνελθεῖν 84,85

19 αὐτοὺς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος ἀγίου. ο'Ιωσηφ ο Deat. xxiv. δε ὁ ἀνηρ αὐτης, δίκαιος ῶν, καὶ μη θέλων αὐτην παραδειγματί-

20 σαι, έβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ίδου, άγγγελος Κυρίου κατ' δναρ έφάνη αὐτῷ λέγων, " Ίωσηφ, υίὸς Δαβίδ, μη φοβηθής παραλαβείν Μαριάμ την γυναϊκά σου το γαρ εν αυτή γεννηθεν εκ Πνεύματος εστιν

21 άγίου. ^Pτέξεται δε υίον, καὶ καλέσεις το δνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν P La. i. 31; αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἄμαρτιῶν αὐτῶν." ^{64 !! 11}; ⁷ ^{84 !! 12}

22 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθη τὸ ἡηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου et x. 43; 28 δια τοῦ προφήτου, λέγοντος, 'q'Ιδού, ή παρθένος έν γαστρί έξει 9 Rea. τί. 14.

καλ τέξεται υίδυ, καλ καλέσουσι το δυομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ

24 δ έστι μεθερμηνεύομενον, μεθ' ήμων ο Θεός. Διεγερθείς δε δ

12. According to 1 Chron. iii. 17-19. Zerubbabel was son of Pedaiah, who was son or brother of Salathiel. But he is called son of Shealtiel, in Ezra iii. 2; Nehem. xii. 1. See Houbigant. Μετά την μετοικεσίαν does not mean, after the captivity was ended, but after it was begun, i. e. during the captivity. 18. Joseph probably discovered the pregnancy

of Mary, when she returned from her visit of three months with Elizabeth. Luke i. 56. Compare Gen. xxxviii. 24. Perhaps, however, especty is not to be taken literally, and explexectar is often used simply for elvar. Palairet. See Luke xvii. 18.

19. Joseph would have had his legal redress, according to Deut. xxii. 28, 24.

Ibid. Siemes. Some render it justus, others lenis.

20. Tapalaßeir yuraika is properly to receive a wife from her parents. Rosenmüller, Elsner. Raphel,

21. אין from יהרשע saleavit. The Jews generally write the name page.

Philo Judmus explains Ingove to mean gu-rupla kuplau. De Nom. Mutat. vol. i. p. 597. It is said properly to signify, Qui aliquem angustiis circumseptum in spatium et libertatem copiosissimam educat. Valckn. ad 1 Coz. i. 1. See Wolfius ad L

22, 23. Irenæus makes this a continuation of the speech of the angel, "Et adjecit suadens ei, Hoc autem totum factum est," &c. iv. 28. 1. p. 259. So does Theophylact. See xxvi. 56.

22. Tra πληρωθή. This preposition often denotes the event, and not the cause. See Mark iv. 22; John ix. 8, 39; x. 17; Rom. xi. 11, 32; 2 Cor. vii. 12; Gal. v. 17. in Josephus, ταθτα δ' ἐπράττετο κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ βούλασιν, Γοα λάβη τέλος ἃ προεφή-τευσεν 'Αχίας. Antiq. viii. 8. 2. p. 444. 23. καλέσουσι. In LXX and Hebrew

KALÉGEIS.

24. 25. Some have connected καὶ παρέλαβε την γυναικα αυτού with tos οδ έτεκε, and have read και οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν in a parenthesia. Heinsius. Theophylact compares Gen, viii. 7.

Ἰωσηφ από του υπνου, εποίησεν ώς προσεταξεν αυτώ ο άνγελος Κυρίου και παρέλαβε την γυναικα αυτού, και ούκ έγί- 25 νωσκεν αὐτὴν, ἔως οὖ ἔτεκε τὸν υίὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον καὶ έκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΊΗΣΟΥΝ.

7 Lu. it. 1, 4, 6.

ΤΟΥ δε Ίησοῦ γεννηθέντος εν Βηθλεέμ της Ίουδαίας, εν 2 ημέραις 'Ηρώδου τοῦ βασιλέως, ίδού, μάγοι ἀπὸ ἀνατολών παρεγένοντο είς Ίεροσόλυμα, λέγοντες, "Ποῦ έστιν ὁ τεγθείς 2 Βασιλεύς των Ιουδαίων; είδομεν γάρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῆ άνατολή, καὶ ήλθομεν προσκυνήσαι αὐτώ." 'Ακούσας δὲ Ἡρώ- 8 δης ὁ βασιλεὺς ἐταραχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ· καὶ συναγαγών πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, 4 επυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται, οἱ δὲ εἶπον 5 αὐτώ, "Έν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας. οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ • Mich. v. 2; τοῦ προφήτου, '• Καὶ σὺ, Βηθλεέμ γη Ἰούδα, οὐδαμῶς έλα- 6

γίστη εί εν τοις ήγεμόσιν Ιούδα εκ σου γάρ εξελεύσεται ήγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ." Τότε 7 'Ηρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἡκρίβωσε παρ' αὐτῶν τον χρόνον του φαινομένου ἀστέρος, και πέμψας αὐτούς είς 8 Βηθλεέμ είπε, "Πορευθέντες άκριβως έξετάσατε περί τοῦ παιδίου επάν δε ευρητε, απαγγείλατε μοι, όπως κάγω ελθών προσκυνήσω αὐτώ." Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν 9 καὶ ιδού, ὁ ἀστήρ, δυ είδου εν τή ἀνατολή, προήγεν αὐτού; έως έλθων έστη ἐπάνω οὖ ἢν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, 10 ^t Ps. lxxii.10; έχάρησαν χαράν μεγάλην σφόδρα: ^tκαὶ έλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, 11

ούχ υπέστρεψεν έως του ξηρανθήναι το υδωρ ἀπὸ τῆς γῆς. See also 2 Sam. vi. 23; Matt. v. 18; xxiv. 34; xxvi. 29; 1 Tim. iv. 13. Glassius, Philol. Sacr. p. 457. Wolfius.

25. τὸν πρωτότοκον. Luke also has this expression, ii. 7, which is probably used with reference to the law about the firstborn, Exod. xiii. 2, and we cannot argue from it that Mary had any other child. See Suicer in v.

CHAP. II. 1. Bethlehem was distant 35 stadia from Jerusalem. Justin Martyr, Apol. i. 34. p. 65.

Ibid. The father of Herod was Antipater, an

Idumman; his mother was an Arabian.

Ibid. ἀπὸ ἀνατολών may be coupled either with µdyo: (eastern magi,) or with µdyo: (eastern magi,) or with µdyo: (came from the east). Alberti, Justin Martyr, Tertullian, and Epiphanius say they came from Arabia; Clement of Alexandria and Athanasius, from Persia. The Roman Catholics say that they were three: probably from the three offerings in ver. 11: and they may have been called kings, from Psal. lxxii. 10. Their names have been called Melchior, Gaspar, and Balthasar. See Beausobre, Hist. de Manichée, vol. i. p. 324. Hyde, Relig. Vet. Pers. p. 382. Wolfius ad l.

2. There is a remarkable passage concerning the brilliancy of this star in Ignatius Ad Eph. 19.

Ibid. Epiphanius says that the magi came two years after the birth of Christ, when Mary visited Bethlehem on account of her kindred. Vol. i. p. 48, 154, 430. See note at Luke ii. 39. It may have been at the first or second passover after the nativity. See Luke ii. 41. The magi probably saw the star at the time of the actual birth; and their journey would occupy some time. See Wolfius, and Possinus Spicileg. Evang. p. 180.

4. πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς. Though there

was properly only one high priest, the name was given to the heads of the 24 courses, and to all those who had ever borne the office of high priest: for after the time of Herod it was not continued for life. Lightfoot, Krebsius, Biscoe.

Ibid. γραμματείε του λαού. It is said that these were the lawyers who transacted civil matters, and not the scribes who explained

5. Compare John vii. 42.

the law.

6. This quotation agrees neither with Heb. nor LXX. In the latter we read kal ob, Βηθλείμ, οἶκος Ἐφραθὰ, ὁλιγοστὸς εἶ κ.τ.λ. without οὐδαμῶς. The Syriac has, Num parva es? Epiphanius gives two readings, vol. ii. p. 35. See Wolfius.

11. The olular. If this is to be taken literally, it rather confirms the notion of Epiεύρον το παιδίον μετά Μαρίας της μητρός αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, 12 προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δί ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 'Αναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, λέγων, "Έγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἔως ᾶν εἴπω σοί. μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ 14 ἀπολέσαι αὐτό." 'Ο δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν

15 μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ਖκαὶ ἡν τοιε. xi. 1. ἐκεῖ ἔως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου ἵνα πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, ''Εξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα 16 τὸν υίόν μου.' Τότε Ἡρώδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν

16 τον υίον μου.' Τότε 'Ηρώδης, ίδων δτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ των μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παίδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον δν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν 17 μάγων. Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ 'Ιερεμίου τοῦ προφήτου,

18 λέγοντος, '*Φωνή ἐν 'Ραμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ «Jer.xxxi.15.

όδυρμὸς πολὺς, 'Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ οὐκ 19 ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί.' Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὅναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ 20 ἐν Αἰγύπτῳ, λέγων, "Έγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ. τεθνήκασι γὰρ οἱ

21 ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου." 'Ο δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἢλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. 22 ἀκούσας δὲ ὅτι ἸΑρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ

phanius, as stated at ver. 2, for Jesus was born, not in a house, but in a stable. But see note at Luke ii. 7.

11. elpos. The reading is probably ellos.

Ibid. The Fathers were fond of shewing that these gifts were offered to Christ, as king, as God, and as man. Irenæus, p. 184; Clem. Alex. p. 206; Origen. Cont. Cels. i. 60.

Alex. p. 206; Origen. Cont. Cels. i. 60.

13. τοῦ ἀπολόσαι αὐτό. We must understand ἔνεκεν, of which there are numerous instances in the New Testament. See iii. 13; xii. 3; xxi. 32. They are very common in S. Luke.

14. Sozomen says that they went to Hermopolis in Egypt, and adds some fabulous accounts. v. 21. The Abyssinians have a tradition that they lived near to Cueskam. The Talmud mentions the flight into Egypt. Lightfoot, Hor. Heb. ad l. See Strauchius, De Egyptiace Screatoris Exilio.

15. Herod died of a loathsome disease, aged 70 years, having reigned 37.

Ibid. Origen says, that some referred this prophecy to Numbers (xxiv. 8), and others to Hoses (xi. 1.) (In Num. Hom. xvii. 6. p.

339.) In Hosea the LXX read καὶ ἐξ Αἰ-γύπτου μετεκάλεσα τὰ τάκνα αὐτοῦ, but Aquila and Theodotion render it ἐξ Α. κέκληται υίός μου. For the application of this prophecy, v. Wolfius.

16. The cruelty of Herod may be seen in Josephus, vol. i. p. 798, 799, 809; vol. ii. p. 118, 123, 125, 127, 131, 140, 141.

Ibid. ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω. All soke were under one full year. This might seem to confirm the notion, that the magi did not arrive till some time after the nativity.

18. Matthew agrees closely with the Hebrew, but is very different from the LXX.

Ibid. δτι οὐκ elol. Bos and Alberti supply λέγουσα before δτι, as in Gen. xxxvii. 34. For οὐκ elvaι signifying mortuum esse, v. Alberti ad l.

20. ψυχήν is life, as in vi. 25; John x. 24. See note at 1 Cor. ii. 14. It seems to convey our meaning of the word soul in x. 28.

22. Augustus did not allow Archelaus the title of king, but only that of ethnarch; and only half his father's territories. The other half was divided between his brothers Philip

Ήρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὅναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθῶν κατῷκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πλη- 28 ρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, "Οτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

7 Mar. i. 4; 7 ΈΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπ- 3 Lu. iii. 8. τιστής, κηρύσσων ἐν τῆ ἐρήμφ τῆς Ἰουδαίας, καὶ λέγων,

Ess. xi. 8; "Μετανοείτε" ήγγιος γὰρ ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν." τοὖτος 2, 8
 Mar. i. 3;
 Lu. iii. 4; γάρ ἐστιν ὁ ἡηθεὶς ὑπὸ Ἡσαἰου τοῦ προφήτου, λέγοντος, 'Φωνὴ
 Joh. i. 23. βοῶντος ἐν τῆ ἐρήμφ, 'Ετοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου' εὐθείας

• Μω. 1. 6. ποιείτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.' • Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης είχε τὸ ἔν- 4 δυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὸν αὐτοῦ ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἡν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

et xxiii. 33; e'Ιδών δὲ πολλούς τών Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους 7 Lu. iii. 7; ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, "Γεννήματα ἐχιδνών, τίς 1 These. L.10. 4 Lu. iii. 8. ὑπέδειξεν ὑμῦν φυγεῦν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ἀποιήσατε οὖν 8

and Antipas. Josephus, De Bel. Jud. ii. 6. 3. He was banished after nine years. Ibid. 7. 3. See xiv. 9.

22. For exeî, denoting motion to a place,

v. Elsner, Obs. Sacr.

23. It will be observed that Matthew does not quote any particular prophet, but the prophets; and he may have meant that the general tenor of the prophecies concerning Christ was, that terms of reproach should be applied to him. The words are generally referred to Judg. xiii. 5. Na[lp Θεοῦ ἔσται τὸ παιδάριον. L. de Dieu thinks that Zech. vi. 12. may be intended, because Nazareth is derived from a word signifying a Branch. See Wolfius. Matthew certainly uses the term, not for a Nazarite, but an inhabitant of Nazareth.

CHAP. III. 1. 'Ev δè ταῖς ἡμέραις ἐκείναις is an Hebraism, and taken from the writers of the Old Testament, where it is applied, as here, to an interval of several years.

Ibid. Josephus speaks of much desert country in the neighbourhood of Jerusalem;

vol. ii. p. 258, 294, 299.

2. It will be observed that Matthew writes, the kingdom of heaven, where the other Evangelists write, kingdom of God. Both expressions mean the reign of the Messiah, of which there was then a general expectation.

3. ev vij ephus. Some persons have coupled these words with evoudoure.

Ibid. Instead of τὰς τρίβους αὐτοῦ, the LXX read τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Palairet considers this to be said by John of himself. See John i. 23.

4. ἀπὸ τριχών καμήλου. Josephus writes

- ἀπειλεῖν, ὡς ἀντὶ τῶν βασιλικῶν ἐν τάχει περιθήσουσιν ἐαυταῖς ἐκ τριχῶν πεποιημένας. De Bel. Jud. i. 24. 3. It might mean a dress either of camel's hair woven together, or of a camel's skin. See Wolfius.

Ibid. ἀκρίδες. Some have supposed the ἀκρίς to be a vegetable, as in Eccles. xii. 5, and some have explained ἀκρίδες to be ἀκρέμονες βοτανῶν ἡ φυτῶν: but Casaubon has proved that locusts are eaten. Exerc. xiii. See the Dissertations of Buthnerus and Rabe, in the Critici Sacri: also Lightfoot ad L. Wetstein, Wolfius.

6. Wolfius has mentioned many writers who have discussed whether the custom of baptizing existed before the time of John.

7. Raphel completely refutes the notion of Oleanus, that ἐπὶ τὸ βάπτισμα signifies against, or in opposition to his baptism. ad l. See also Krebsius, Wolfius.

Ibid. Γεν. εχιδνών. Compare Isaiah xiv. 29; lix. 5.

Ibid. *Aqualer. From gip separavit.

This sect is supposed to have arisen later than that of the Sadducees, and was most popular with the people. The Pharisees ascribed great influence to fate.

Ibid. Zabbouralar. The Sadducees had their name from Sadok, who inculcated the duty of serving God without hope of reward: and hence his followers denied that there were any rewards and punishments in a future state. See Acts xxiii. 8. The Sadducees were mostly, of the higher and wealthier ranks.

The true reading is probably καρπόν άξιον.

9 καρπους άξίους της μετανοίας· «καὶ μη δόξητε λέγειν ἐν ἐαυτοῖς, «Joh viii.39; Πατέρα ἔχομεν τὸν ᾿Αβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ

10 Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ ᾿Αβραάμ. ὅἤδη δὲ ΄τιι. 19: καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖταν πᾶν οὖν δένδρον

11 μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 8 ἐγὼ κ Mar. i. 8· μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχό- Job. i. 26; μενος, ἰσχυρότερός μου ἐστὶν, οῦ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα [i. 4; et xl. βαστάσαι αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἀγίω καὶ πυρί. 16; et ixl. 10 h c. 10 μενος καὶ πυρί. 16; et ixl. 10 h c. 10 μενος καὶ πυρί. 16; et ixl. 10 h c. 10 μενος καὶ πυρί. 16; et ixl. 10 h c. 10 μενος καὶ πυρί. 16; et ixl. 10 h c. 10 μενος καὶ πυρί. 16; et ixl. 10 h c. 10 μενος καὶ πυρί. 16; et ixl. 10 h c. 10 μενος καὶ πυρί. 16; et ixl. 10 μενος καὶ πυρί. 10; et ixl. 10; et ixl. 10 μενος καὶ πυρί. 10; et ixl. 10; et ixl. 10 μενος καὶ πυρί. 10; et ixl. 10;

12 hοῦ τὸ πτύον ἐν τῆ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα h xiii. 20; αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω."

13 Τότε παραγίνεται δ Ίησους ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ματ. 1.9;

14 Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθήναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Lu. ΞΙ. Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων, "'Εγω χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ 15 βαπτισθήναι, καὶ σὺ ἔρχη πρός με;" 'Αποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς

είπε πρὸς αὐτὸν, "Αφες ἄρτι οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῶν 16 πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην." τότε ἀφίησιν αὐτόν. καὶ μολ. i. 33. βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ ἰδοὺ, ἀνεψχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ είδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ 1 χιί. 18:

9. Sivera. This was the first intimation of the equality between Jews and Gentiles.

10. ""Hỗŋ est intendendi, non temporis adverbium, ut in hac phrasi, οὐ τῶν ἀγεννῶν μόσον, ἀλλ' ήδη καὶ τῶν εὖ γεγονότων." Raphel. ad l. He translates ήδη δὰ καὶ quinettam; so also Wolfius.

11. Matt. iii. 11. ob obn elul leards ta bro-

Mark i. 7. οδ οδκ είμλ Ικανός, κύψας λύσαι τὸν Ιμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ.

Luke iii. 16. οδ ούκ είμε Ικανός λίσαι τον Ιμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ.

Acts xiii. 25. οδ οδκ είμε άξιος το δπόδημα των ποδών λύσαι.

Clement of Alexandria supposed an allusion to persons taking off their shoes before they went into the water, p. 679: but Josephns writes, ἡ δὲ ἀναξίαν μὲν είναι καὶ ποδῶν ἐκανοι τῶν ἐκείνου ἐκεγον. Απίᾳ, νί. 13. 8. Plautus calls servants sandaligerulos. Aul. iii. 5. 28. and in Terence we read, "Accurrunt servi, soccos detrahunt." Heaut. i. 1. 72. See Wolfins.

Ibid. The words kal wupl do not occur in Mark i. 8; John i. 33; nor in Acts i. 5; and are wanting in some old MSS. The meaning of the Baptist seems to be explained by our Saviour in Acts i. 5. Origen understood that the good were to be baptized with the Holy Ghost, the bad with fire: (vol. iii. p. 139.)

so also Alberti, Olearius: but most commentators understand it of the appearance of fire which accompanied the effusion of the Spirit.

12. Exera is here used for the corn on the floor, the winnowing of which is expressed by βιακαθαριεί. Raphel.

Ibid. Exupor. Raphel says that this does not mean chaff, but the straw. So Hammond, Wolfins.

13. It has been thought that Jesus was baptized in compliance with Exod. xxix. 4. See Wolfius.

15. 'Aτοκριθείs εἶπε. This is generally said to be an Hebraism. Raphel brings instances from classical writers. See note at Mark i. 4.

16. ἀσεὶ περιστεράν. The meaning perhaps

16. &σεὶ περιστεράν. The meaning perhaps is, not that there was a visible appearance like a dove; but that the appearance which was seen, whether of fire or any thing else, hovered and descended like a dove. Hammond, Alberti. See Luke iii. 22.

17. These words seem to be spoken with a reference to Isaiah xlii. 1. which is quoted by the pseudo-Athanasius, ίδου ό παῖς μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ῷ εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου ὁ θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ αὐτόν. (Dial. iii. De Trin. p. 520.) and nearly so by Didymus, De Trin. p. 116. See xii. 18.

Ibid. ἀγαπητὸs appears to be used for an only son in Gen. xxii. 2, 12, 16. See Suicer. in v. et Heinsius, Exerc. Sacr. p. 102, 762.

= Mar i. 12: Tότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς την ἔρημον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος. 4 La. iv. 1. πειρασθήναι ύπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ νηστεύσας ημέρας τεσσα- 2 ράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, υστερον επείνασε. καὶ προσ- 8 ελθών αὐτῷ ὁ πειράζων είπεν, "Εί υίὸς εί τοῦ Θεοῦ, είπὲ ἵνα Dout.viii.3. οἱ λίθοι οὖτοι άρτοι γένωνται." "Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, "Γέ- 4 γραπται, 'Οὐκ ἐπ' ἄρτφ μόνφ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντί δήματι εκπορευομένω διά στόματος Θεού." Τότε παρα- δ λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς την άγίαν πόλιν, καὶ ίστησιν Ps. xcl. 11. αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, °καὶ λέγει αὐτῶ, "Εἰ νίὸς εἰ 6 τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω γέγραπται γάρ, "Ότι τοῖς ἀνγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ γειρῶν ἀροῦσί σε. » Deut.vi.16. μήποτε προσκόψης πρὸς λίθον τὸν πόδα σου." " Εφη αὐτῶ ὁ 7 Ίησους, "Πάλιν γέγραπται, Ουκ έκπειράσεις Κύριον τον Θεόν σου." Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς δρος ὑν/m- 8 λον λίαν, και δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ, "Ταῦτα πάντα σοι δώσω, 9 9 Dent.vi.18; έὰν πεσών προσκυνήσης μοι." 9 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 10 ""Τπαγε, Σατανά: γέγραπται γάρ, 'Κύριον τον Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνω λατρεύσεις." Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ 11 διάβολος καὶ ίδου, ἄγγελοι προσήλθον καὶ διηκόνουν αὐτώ. ' 'ΑΚΟΥΣΑΣ δὲ ὁ 'Ιησοῦς ὅτι 'Ιωάννης παρεδόθη, ἀνεγώ- 12 r Mar. i. 14; Lu. iii. 19; ρησεν είς την Γαλιλαίαν *καὶ καταλιπών την Ναζαρέτ, ελθών 18 et iv. 14; Joh. iv. 43. κατώκησεν ε'ς Καπερναούμ την παραθαλασσίαν, εν δρίοις Ζα-. Lu. iv. 16,

βουλών καὶ Νεφθαλείμ, ΐνα πληρωθή τὸ ρηθέν διὰ Ἡσαίου 14

ε Εκα. ιχ. 1,2. τοῦ προφήτου, λέγοντος, ' Τη Ζαβουλών καὶ γη Νεφθαλείμ, 15

CHAP. IV. 1. It will be seen, that Matthew and Luke do not observe the same order in the three temptations. Newcome prefers following Matthew.

80, 31.

2. It might appear from Mark i. 13. and Luke iv. 2 that Jesus was tempted by the devil during the forty days of his fasting, and Matthew does not contradict this: but it is most probable that the temptation began after the fortieth day. See note at Luke iv. 2.

5. Jerusalem is called the holy city in Isaiah xlviii. 2; Dan. ix. 24; 1 Mac. ii. 7; and by Josephus, Antiq. iv. 8. 12. Philo Judæus calls it leρόπολιs, De Special Leg. vol. ii. p. 308.

Ibid. **repbyior. Eusebius certainly understood an high part of the temple. Hist. Eccles. ii. 23. Reland supposed it to mean a portico. Antiq. Heb. viii. 6: so also Olearius, Deylingius, Wolfius. Krebsius understood the summit of the temple. Josephus speaks of the duéτρητον βυθόν of the valley immediately below the temple. Antiq. xv. 11, 5. See Wolfius.

7. Hahu, on the other hand. This quotation evidently means, Thou shalt not wilfully expose thyself to peril, and thus tempt or try the mercy of God in miraculously preserving thee from it.

8. Selervow. So Polybius says that Han-

nibal pointed out (ὑποδείκνυσιν) Rome to his soldiers from the top of the Alps: i. e. he pointed to the direction in which it lay. The word may mean here, orations depingere, describere. See Olearius, Wolfius.

Ibid. τοῦ κόσμου. Luke writes τῆς οἰκου-

μένης. See note ad L

10. Датага. From the Hebrew pip odio habere, omni studio ac conatu adversari alicui.

Ibid. udry is in the LXX, but not in the Hebrew.

12. drexcopycer. He did not retire into Galilee to avoid Herod, for Galilee was part of his tetrarchy; but probably to avoid the Scribes and Pharisees, who appear to have delivered John to Herod. xvii. 12. A considerable time elapsed between the 11th and 12th verses. Jesus had been to Galilee, (John ii. 1, 12.) and then again to Jerusalem at the passover. (John ii. 13.) See Van Til's Dissertations De Joannis Incarceratione.

13. The cause of his leaving Nazareth is mentioned in Luke iv. 28, &c. Capernaum seems henceforward to be considered his own city: Matt. ix. 1; xvii. 24.

Ibid. παραθαλασσίαν. On the lake of Genesaret.

15, 16. Matthew nearly resembles the He-

16 όδὸν θαλάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιὰ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.'

17 "Απὸ τότε ἡρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν, "Μετα- "iii. 2; et z.
18 νοεῖτε ἡγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν." "Περιπατῶν δὲ ¾ Ματ. i. 6.
δ Ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελ- Lu. 1. 2; τους, φοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ ᾿Ανδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν ἡσαν γὰρ
19 ἀλιεῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς, "Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς
20 ἀλιεῖς ἀνθρώπων." οἱ δὲ εἰθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἡκολούθησαν
21 αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς, Ἰάκω-βον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ

βον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ 22 δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. ὁί δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ

πλοιον και τον πατέρα αὐτῶν, ἡκολούθησαν αὐτῷ.

28 γ Καὶ περιήγεν δλην την Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν τ Mar. i. 28; ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον της βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ

24 λαφ̂. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσἡνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζο-

25 μένους, καλ παραλυτικούς καλ έθεράπευσεν αὐτούς. καλ ήκολούθησαν αὐτῷ ὅχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καλ Δεκαπόλεως, καλ Ἱεροσολύμων καλ Ἰουδαίας, καλ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5 'ΙΔΩΝ δε τοὺς ὅχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὅρος καὶ καθίσαντος 2 αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἀνοίξας τὸ 8 στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων, " Μακάριοι οἱ πτωχοὶ Lu. vi. 21; 4 τῷ πνεύματι' ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. μακά- Ean. lxi. 2. 5 ριοι οἱ πενθοῦντες ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. ὑμακάριοι οἱ 11.

brew, but the LXX is very different. See Wolfius.

15. θαλάσσης. The sea of Galilee. Vitringa and Is. i. c.

Thid. τ. τραν τοῦ Ἰορδάνου. The countries here named were not to the east of Jordan, but they might almost be said to be beyond its source: πέραν has been considered to mean at the end of. L. de Dieu.

at the end of. L. de Dieu.
17. ηρξατο, i. e. in Galilee; he had already preached in Judgea.

Thil. Hypure. These words were used by John the Baptist, iii. 2, and afterwards by the disciples, x. 7. The kingdom of heaven therefore was not come, when Jesus began his ministry; it was only at hand: it came, when he died and rose again.

18. In the Recognitions of Clement it is

18. In the Recognitions of Clement it is said, that the father of Simon and Andrew died young, vii. 6. This was not the first time of their meeting with Jesus: see John i. 41, &c. They had before been disciples of

John the Baptist: and Theophylact says, that they had returned to their trade when their master was imprisoned.

19. άλιεύειν άνθρωπον is used by Solon, apud Stobæum, xciii.

21. Zeβeδαίου. זְבְרָי.

Ibid. The nets had been broken by the miraculous draught of fishes, if this is the same story which is related in Luke v. 1—11: but that probably happened after this. See note ad l.

24. See T. Bartholinus De Morbis Biblicis, p. 62. Deylingius, Observ. Sacr. part ii. p. 283.
25. Decapolis was a district to the east of the Jordan, in the tribe of Manasses. The ten cities are enumerated by Bochart and Lightfoot.

CHAP. V. 1. µaθηταί. Some persons have thought that the sermon on the Mount is misplaced by S. Matthew, and that it took place after the calling of the twelve, which is related in x. 2—4. See Luke vi. 13,

· Lu. vi. 21; πρακίς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. · μακάριοι οἱ πει- 6 νώντες και διψώντες την δικαιοσύνην ότι αὐτοί χορτασθήσονται. Φμακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Φμακά-7,8 d vi. 14: Ματ. πί. 25; ριοι οί καθαροί τῆ καρδία. ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὅψονται. μακά-9 • Ps. xxiv. 4; ριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ νίοὶ Θεοῦ κληθήσονται. Γμακάριοι 10 1 Cor. xiii.12; οι δεδιωγμένοι ένεκεν δικαιοσύνης ότι αὐτῶν ἐστιν ή βασιλεία τ ¡Petiii.14; τῶν οὐρανῶν. εμακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώ- 11 2 Tim. ii. 12. ξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥήμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι, ἔνε- [La. vi. 22; 1 Pet. iv. 14. κεν έμου. Εχαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς 12 h Lu. vi. 23; εν τοις οὐρανοις· οὕτω γὰρ εδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ Jac. i. 2; Act. vii. 52; ὑμῶν. infr. xxiii. " Τμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῆ, ἐν 13 84, &c. 1 Mar. iz. 50; τίνι άλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, kPhilip.ii.15. καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. κ Τμεῖς ἐστε τὸ φῶς 14 τοῦ κόσμου, οὐ δύναται πόλις κρυβηναι ἐπάνω όρους κειμένη 1 Mar. iv. 21; 1οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' 15 Lu. τίμι. 16; ἐπὶ την λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῆ οἰκία. Τοῦτω 16 = 1Pet. ii.12. λαμψάτω το φως ύμων έμπροσθεν των ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ύμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς

" Μη νομίσητε ότι ηλθον καταλύσαι τὸν νόμον ή τοὺς προ- 17 " Lu. xvi. 17. φήτας οὐκ ἡλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. "ἀμὴν γὰρ λέγω 18 ύμιν, έως αν παρέλθη ο ούρανος και ή γή, ιωτα εν ή μία κεραία • Jac. ii. 10. οὐ μὴ παρέλθη ἀπὸ τοῦ νόμου, εως ἃν πάντα γένηται. οδς εὰν 19 οὖν λύση μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξη

ούτω τους ανθρώπους, ελάχιστος κληθήσεται εν τη βασιλεία των ούρανων δς δ' αν ποιήση καὶ διδάξη, οὖτος μέγας κληθή-– σεται ἐν τῆ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ρλέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ 20 P zxiii. 25-27; Lu.xi.39. περισσεύση ή δικαιοσύνη ύμων πλείον των γραμματέων καὶ

5 κληρονομήσουσι την γην. This is probably an allusion to the children of Israel dividing the land of Canaan by lot: and as they entered into their rest in the earthly Canaan, so shall the meek in the heavenly Canaan.

ούρανοίς.

11. διώξωσι is said by Raphel to mean, in this verse, lite ac judicio persequi, though not in the verse preceding.

13. Tueîs. This seems addressed particularly to the apostles, who were to purify the world like salt.

Ibid. μωρανθή. So Luke xiv. 34. Mark writes arador yérnyau, ix. 50. Martial speaks of fatuæ betæ. xiii. 10. The Hebrew word han signifies fatuus, stultus, and also insipidus.

16. oδτω, in the same manner.

Ibid. &wws towow. See note at i. 22.

17. τον νόμον η τους προφήτας. Any thing written by Moses or the prophets. Though the result of Christ's coming was to put an end to great part of the Law, still even this was a completion of the Law: for Moses foretold that it would be so.

18. lara ev. It will be remembered that the Jod + is the smallest Hebrew letter. See Lightfoot ad l.

Ibid. kepala. Philo Judeus speaks of a man κατά συλλαβήν μάλλον δέ και κεραίαν έκαστήν άργυρολογών. Adv. Flaccum, vol. ii. p. 536. Κεραία probably signifies a line, or stroke, i. e. the component part of a letter. L. de Dieu. See Wolfius.

19. Hombergius understood λόση to mean, shall explain: but he is refuted by Krebsius,

Alberti, Elsner.

Ibid. Not one of these least commandments, as in our version, the Vulgate, Beza, &c., but one of the least of these commandments. Knatchbull, Castellio, Alberti. See xxv. 40. where our version is right.

Ibid. The kingdom of God, or of heaven, in almost every place means the gospel dispensation, the kingdom of Christ here on earth. See xxi. 43: Luke xxi. 31.

20. γραμματέων. These were the persons who

Φαρισαίων, οὐ μη εἰσελθητε εἰς την βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 21 9' Ηκούσατε ότι ερρέθη τοις άρχαίοις, Ου φονεύσεις δς δ άν 4 Exod. xx. 22 φονεύση, ένοχος έσται τῆ κρίσει. 'Έγω δὲ λέγω ὑμιν, ὅτι πᾶς 17. ό δργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ, ἔνοχος ἔσται τῆ κρίσει δς ' 13ομ.....15. δ αν είπη τω άδελφω αὐτοῦ, ρακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίω. δς δ' αν είπη, μωρέ, ενοχος έσται είς την γέενναν του πυρός. 23 Έλν οὖν προσφέρης τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κάκεῖ 24 μνησθής ότι ὁ ἀδελφός σου έχει τὶ κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου έμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε, πρώτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. 25 ° ίσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκω σου ταχύ, ἔως ὅτου εἶ ἐν τῆ ὁδῷ μετ' · La. xii. 58. αὐτοῦ μήποτέ σε παραδώ ὁ ἀντίδικος τώ κριτή, καὶ ὁ κριτής σε 26 παραδώ τώ ύπηρέτη, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήση. ἀμὴν λέγω σοι, ου μη εξέλθης εκείθεν, έως αν αποδώς τον έσχατον κοδράντην. 27 τ' Ηκούσατε ότι ερρέθη τοίς άρχαίοις, Οὐ μοιχεύσεις. "Έγὰ δὲ Εχ. 22. 14; λέγω ύμιν, ότι πας ο βλέπων γυναίκα προς το ἐπιθυμήσαι «Job xxxi.l. 29 αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῆ καρδία αὐτοῦ. τεἰ δὲ ὁ = xviii. 8; όφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, έξελε αὐτὸν καὶ βάλε 45, 47. άπὸ σοῦ συμφέρει γάρ σοι ίνα ἀπόληται εν τῶν μελῶν σου,

30 καλ μη δλον το σωμά σου βληθή είς γέενναν. καλ εί ή δεξιά σου χείρ σκανδαλίζει σε, εκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ συμφέρει γάρ σοι ίνα ἀπόληται εν των μελών σου, καὶ μὴ όλον τὸ τ Deat. xxiv. σῶμά σου βληθή εἰς γέενναν.

" Τ' Ερρέθη δε, ότι δς αν απολύση την γυναικα αυτού, δότω La. xvi. 18;

read and explained the Law in the synagogues; which office became necessary after the return from Babylon, when the Hebrew language ceased to be spoken. See ii. 4; xxii. 35.

21. HKOUGATE. Traditione accepistis. Lightfoot.

Ibid. τοιs doxalors might be either the dative ablative. We find abrij in the dative after or ablative. δορήθη, in Rom. ix. 12. Herodotus writes ταθτα μεν Αλγυπτίοισι εξοηται, by the Egyptians: ώς και πρότερόν μοι εξρηται, by me. prefers this construction; and Lightfoot considers δρρόθη τοῦς δρχαίοις to mean, vetus est traditio. See also Krebsius, Wolfius, Palairet.

22. elef is perhaps to be expunged from the text. See Wolfius, Mill.

Ibid. vi refore. Perhaps allusion is made to the council of twenty-three judges which was held in every town, with the power of capital punishment.

Ibid. pand. Theophylact says that pand, in Syriac, signifies κατάπτυστος, and L. de Dieu derives it from a Syriac word, signifying to spit: but the Hebrew pro is vanus, inanis.

Ibid. To overlow, the Sanhedrim, or council of 72, which sat at Jerusalem, and punished by stoning. For the allusions in this verse, see

Ibid. yeervar. This word is formed from של הלם wallis Hinnomi. The valley was on

the S. E. of Jerusalem, near the brook Cedron, where the Jews offered human sacrifices to Moloch. Josiah put a stop to this custom, (2 Kings xxiii. 10.) and the Jews used the place ever after for throwing there all filth and dead bodies. From the fires, which were constantly burning there, to consume these bodies, the term came to be used for the place of suffering for the wicked. See Wolfius, Schleusner.

25. ἐν τῆ ὁδῷ, i. e. as you are going with him to the magistrate. See Luke xii. 58.

26. κοδράντην. From the Latin quadrans, the fourth part of the as.

27. The words rois doxalors are perhaps interpolated here.

29. σκανδαλίζει. Probably from σκάζω, claudico. ZKárdahor is a stumbling-block, something which the foot strikes against. The verb owar-Salico is almost confined to the New Testament, and does not occur in the LXX.

80. 'Αποκοπτέον οδν, & ψυχή, πειθαρχούσα τῷ διδάσκοντι, την σεαυτής χείρα και δίναμιν κ. τ. λ. Philo Judæus, De Somniis, vol. i. p. 668. If any thing as dear as an hand or an eye be a cause of making you to sin, part with it immediately.

31. amoundation. The form of this writing may be seen in Lightfoot and L. de Dieu ad L See also Selden De Uxore Ebraa, iii. 18.

αὐτῆ ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῶν, ὅτι δς ἂν ἀπολύση τὴν 82 γυναϊκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεί αὐτὴν μοι-* Lev.xix.12; χᾶσθαι· καὶ δς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήση, μοιχᾶται. *Πάλιν 88 Rx. xx. 7; ηκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις et xxiii. 25; δὲ τῷ Κυρίφ τοὺς ὅρκους σου. Εγὰ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι 84 Νυπ. xxx. 3. • Jac. v. 12. δλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· μήτε ἐν τῇ 85 ▶ ₽₃. xIviii.2. γῆ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ὑμήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ότι πόλις έστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως. μήτε ἐν τἢ κεφαλή σου 86 ομόσης, ότι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἡ μέλαιναν ποιῆσαι. ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναὶ, οῦ οῦ τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ 87 « Εκοά. και. τοῦ πονηροῦ ἐστιν. «Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ὁ Φθαλμὸν ἀντὶ 38 24 ; Deut. οφθαλμοῦ, καὶ οδόντα ἀντὶ οδόντος. Εγώ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ 39 xix. 21; Lev. xxiv.20. αντιστήναι τῷ πουηρῷ· αλλ' ὅστις σε ραπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν d Prov. xx. 31; οι επίν. σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην καὶ τῷ θέλοντί σοι 40 29; Lu. vi. 29; Rom. κριθηναι καὶ τὸν χιτωνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον xii. 17, 19; xii. 17, 19; καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον εν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. $^{\circ}$ τῷ $\frac{41}{42}$ 1Thess.v.15; αἰτοῦντί σε δίδου καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ 1 Pet. iii. 9. • Deut. xv. ἀποστραφής. ' Ηκούσατε ὅτι ἐρρέθη, 'Αγαπήσεις τὸν πλησίον 48 8, 10; Lu. vi. 35. σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ε'Εγώ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγα- 44 ¹ Lov.xix.18. πάτε τους έχθρους υμών, ευλογείτε τους καταρωμένους υμάς, E Lu. τι. 27, καλώς ποιείτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν xii. 14, 20 ; ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ 45 1 Pet. iii. 9 ; Lu. xxiii. 34; πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ Act. vii. 60; 1 Cor. iv. 18. πουηρούς καὶ ἀγαθούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Εἐὰν 46 h Lu. vi. 82. γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε ; οὐχὶ

32. δε αν ἀπολύση. The reading is probably πῶς ὁ ἀπολύων.

Ibid. ἀπολελυμένην. This probably means a woman who is divorced thus illegally.

33. ἐπιορκήσειs. For the two meanings of this word, to swear with a mental reservation, and to violate the oath when taken, see Raphel.

34. The profane custom of the Jews of that day is shewn by Philo, who says, ἀλλὰ καὶ παραλαβέτω τις, εἰ βούλεται, μὴ μὴν τὸ ἀνωτάτω καὶ προσβύτατον εὐθὺς αἴτιον, ἀλλὰ γῆν, ἤλιον, ἀστέρας, οὐρανὸν, τὸν σύμπαντα κόσμον. De Spec. Leg. vol. ii. p. 271. See also Lightfoot ad l. Zeltner De Juramentis Hebraorum Veterum, and Wolfius ad l. The Jews thought that they might swear by any thing, if they did not use the name of God. Our Saviour shews, that all these oaths implied the presence of God.

36. ob δύνασαι. This perhaps means, thou canst not create one white or black hair. Læscher,

Strom. p. 34.
37. ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. There is some evil motive for it: if there were not, men would be satisfied with a simple affirmation or denial.

38. If we look to the places referred to, it is plain that this retaliation was meant to be inflicted by the judge, and not by the individual.

40. κριθηναι. Το go to law. See 1 Cor. vi. 1, 6.

Ibid. Luke transposes the order of χιτών and lμάτιον. vi. 29. The χιτών was the inner garment, and therefore Luke is probably right. Tertullian writes—"non modo non retinendi tunicam, sed amplius et pallium concedendi." p. 429.

41. ἀγγαρεύσει, from ἄγγαροι, a Persian word, signifying government messengers or couriers. The Jews particularly objected to the duty of furnishing posts for the Roman government: and Demetrius, wishing to conciliate the Jews, promised among other things, κελεύω δὲ μηδὲ ἀγγαρεύσθα τὰ Ἰουδαίων ὑποξύγια. (Josephus, Antiq. xiii. 2, 3.) Hence our Saviour specifies this as a burden: and in the same manner Epictetus says, ὰν δ ἀγγαρεία ἢ, καὶ στρατιώτης ἐπιλάβηται, ἄφες, μὴ ἀντίτεινε, μηδὲ γόγγυζε. See Matt. xxvii. 32.

42. ἀποστραφήs. This form of the verb signifies to turn away from, as in Heb. xii. 25.

44. ἐπηρεαζόντων, Calumniantium. Casaubon. Vid. 1 Pet. iii. 16. For the precepts of the heathen upon this duty, see Gataker ad Anton. p. 267, 317.

45. Compare Job xxv. 3. in the Hebrew.

47 καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι ; καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε ; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶ48 ναι οὕτω ποιοῦσιν ; ¹ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ¹ Let. zi. 44; ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι.

' ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ τὴν ελεημοσύνην ύμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπρο- ^{Γροκ.1.18,16.} σθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔγετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2 ½ "Οταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσης ἔμπροσθέν σου, ½ Rom. zii.8. ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαις καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀμὴν λέγω ὑμῖν,

ε ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιούντος έλεημοσύνην, μή

4 γνώτω ή ἀριστερά σου τί ποιεῖ ή δεξιά σου, ¹ὅπως ἢ σου ἡ ἐλεη- 1 Lm. xiv. 14. μοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ,

ε αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχη, οὐκ ἔση ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν

6 μισθὸν αὐτῶν. Σὰ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀπο-

⁷ δώσει σοι εν τῷ φανερῷ. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνικοί δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῆ πολυλογία αὐτῶν εἰσα-

8 κουσθήσονται. μη οὖν ὁμοιωθητε αὐτοῖς οἶδε γὰρ ὁ πατηρ ὑμῶν

9 ων χρείαν έχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. [™]Οὕτως οὖν » La. zl. 2. προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω 10 τὸ ὄνομά σου ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου γενηθήτω τὸ θέλημά

11 σου, ώς εν οὐρανώ, καὶ επὶ τῆς γῆς τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιού-

46. τελῶναι, properly portitores, not publicami: the latter were generally men of rank, who farmed different branches of the revenue; the former were inferior persons who collected the money. See Salmasius De Fænore Trapezit. p. 253, Burmannus De Vectigalibus P. R.

48. τέλειοι. Luke writes οἰκτίρμονες. vi. 36. CHAP. VI. 1. ἐλεημοσύνην. There is reason to think that δικαιοσύνην is the true reading. The same Hebrew word contains both meanings. Mill. Olearius, Pfaffius. See 2 Cor. ix. 9.

Ibid. el δè μήγε, sc. προσέχετε μὴ ποιείν. It may generally be translated, otherwise: see ix.

2. ἀπέχουσι τον μισθον αὐτῶν. They receive their reward in this life, as it is explained by Origen, vol. ip. 228. 'Απέχειν is used simply for έχειν by Josephus, ἀλλ' ἐγὰ μὲν ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ἐπτίμιον. De Bel. Jud. i. 30. 6. And by Plutarch, ὁ γὰρ ἐν γάμω παρορῶν τὸ καλὸν, οὐ τέκνων ἔνεκα δῆλός ἐστιν, ἀλλ' ἡδονῆς, ἀγόμενος γυναῖκα, τόν τε μισθον ἀπέχει. See Philip. iv. 18.

5. torures. This was not meant as any particular characteristic of ostentatious prayer: it

was the ordinary custom. See Mark xi. 25; Luke xviii. 11, 13.

6. The words $\ell \nu \tau \hat{\psi} \phi \alpha \nu \epsilon \rho \hat{\psi}$ are perhaps an interpolation here.

7. βαττολογήσητε. In Ecclus. vii. 14. we read μή δευτερώσης λόγον ἐν τῆ προσευχῆ σου. and the practice of the Jews may be seen by the Mischna, where it is said, Omnis, qui preces accumulat, exauditur. (Hierosol. Taanith. f. 67.) See the Dissertation of Schallerus in the Critici Sacri, and Wolfius.

9. Our Father who is in heaven was a common form in the Jewish prayers. Lightfoot ad l., who shews that our Saviour took most of this prayer from received forms. So also Witsius De Orat. Domin., and Schrader. Orat. Domin.

Historice et Dogmatice Proposita.

11. ἐπιούσιον. Some have derived it from obola. Thus Origen understands the living bread, i. e. Jesus Christ; that which nourishes the soul, or substantial part of man. (vol. i. p. 249.) So also Theophylact. Jerom translates it, Supersubstantialis, qui super omnes substantias sit. Pfeiffer, Quod substantia, i. e. natura hominis maxime est congruum et sufficiens.

Ecclus. xxviii. 2.

• zviii. 35.

σιον δὸς ἡμιν σήμερον καὶ ἄφες ἡμιν τὰ ὀφειλήματα ἡμών, ώς 12 και ήμεις άφιεμεν τοις όφειλέταις ήμων και μή είσενέγκης ήμας 13 είς πειρασμον, άλλα ρύσαι ήμας από του πονηρού. ὅτι σου ἐστω ή βασιλεία καὶ ή δύναμις καὶ ή δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. » Mar.xi.25; " Έλν γλρ άφητε τοις άνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτών, 14 άφήσει και ύμιν ο πατήρ ύμων ο ουράνιος ελαν δε μη άφητε 15 άφήσει τὰ παραπτώματα ύμῶν. "Όταν δὲ νηστεύητε, μὴ γί- 16

τοις ανθρώποις τα παραπτώματα αὐτῶν, οὐδε ὁ πατὴρ ὑμῶν νεσθε ώσπερ οί ύποκριταλ σκυθρωποί άφανίζουσι γάρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες ἀμὴν λέγω ύμιν, ότι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὰ δὲ νηστεύων 17 άλειψαί σου την κεφαλην, και το πρόσωπον σου νίψαι δπως 18 μη φανής τοις ανθρώποις νηστεύων, άλλα τώ πατρί σου τώ έν τω κρυπτώ και ό πατήρ σου ό βλέπων έν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι έν τῷ φανερῷ.

" P Μη θησαυρίζετε ύμων θησαυρούς έπὶ της γης, όπου σης καὶ 19 P xix. 21: La. 11 138; βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι 9, 18, 19; θησαυρίζετε δὲ ὑμῶν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὕτε σὴς οὕτε 20 βρώσις άφανίζει, και όπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν δπου γάρ έστιν ο θησαυρός ύμων, έκει έσται και ή καρ- 21 q Lu. xi. 84. δία ύμῶν. Φ' Ο λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός ἐἀν οὖν ὁ 22

όφθαλμός σου άπλους ή, δλον τὸ σωμά σου φωτεινον έσται έὰν 23 δε δ όφθαλμός σου πονηρός ή, όλον το σωμά σου σκοτεινον έσται. r Ln. xvi 18. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον ; Οὐδ- 24

είς δύναται δυσί κυρίοις δουλεύειν ή γάρ τον ένα μισήσει, καί τον έτερον αγαπήσει, η ένος ανθέξεται, καὶ τοῦ έτέρου κατα-

So L. de Dieu. Hackspanius has observed. that eniovoios is sufficient, as περιούσιος is more than sufficient. See Alberti. Others have derived it from ἐπιέναι, as Origen explains it, τὸν άρτον τον οίκειον του μέλλοντος αίωνος. See the Dissertation of Pfeiffer in the Critici Sacri. Lightfoot derives it from enieval, and interprets it panem crastinum provide, et da nobis hodie, ne soliciti simus de crastino. So Scaliger. Many dissertations are mentioned by Wolfius.

12. Συγγνώμην αλτούμενος άμαρτημάτων, συγ γίνωσκε και αύτος τοις είς σε πλημμελούσιν ότι άφέσει αντιδίδοται άφεσις. Philo Judæus, Frag-

ment. p. 670.

13. ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. The Talmud mentions a prayer of deliverance "ab homine malo, et ab occursu malo, ab affectu malo, a socio malo, a vicino malo, a Satana destructore &c." Lightfoot ad L

Ibid. δτι σοῦ κ. τ. λ. This doxology has been thought by many commentators to be an interpolation, and is rejected by the Complu-tensian, Erasmus, Grotius, Mill, Wetstein, Griesbach, Scholz, &c. See Wolfius.

18. Here also the words ev To pavepo are probably an interpolation.

19. σης καὶ βρώσις. Scultetus and Casaubon

understood this to mean chs βρώσκουσα. But from the words obte ohs obte Bpwois, in v. 20. they would seem to be two different things. Bpeous is generally taken to mean rust: L. de Dieu understands the eating or consumption of food, or the blight which comes upon corn.

22. So Epicharmus, καθαρόν αν τον νοῦν έχης, άπαν το σώμα καθαρός el.

22, 23. ἀπλοῦς πονηρός. These epithets apply rather to the mind and heart than to the eye: and what our Saviour here says of the eye, he means to be applied to the mind and heart.

24. There is no tautology in this verse. "Either he will love the one, and actually hate the other: or, though he may love both, he will attach himself to the one, and pay little or no attention to the other, i. e. he will shew more love to the one than to the other." Casaub. Raphel. Wolfius.

Íbid. "Mammonas est, secundum Judaicam loquelam, qua et Samaritse utuntur, cupidus et plus quam oportet habere volens : secundum autem Hebraicam adjunctive dicitur Mam: vel significat gulosum, id est, qui non possit a gula continere." Irenæus, p. 183. It is a Syriac word, and signifies an idol. It should probably be written µaµwvą.

25 Φρονήσει. οὐ δύνασθε Θεώ δουλεύειν καὶ μαμμωνά. Διὰ τοῦτο • La. xii. 22; λέγω ύμιν, μη μεριμνάτε τη ψυχή ύμων, τι φάγητε και τί 1 Tim. τ. 8: πόητε μηδέ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ Pe. iv. 7; 26 πλείον έστι της τροφής, καὶ τὸ σώμα τοῦ ἐνδύματος; têμ- Joh xxxviii. βλέψατε είς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδέ 9: Lu.xii.24. θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ 27 οὐράνιος τρέφει αὐτά οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Τίς δε εξ υμών μεριμνών δύναται προσθείναι επί την ήλικίαν αὐτοῦ 28 πηγυν ένα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ 29 κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει οἰ κοπιῷ, οὐδὲ νήθει λέγω δὲ ύμιν, ότι οὐδε Σολομών εν πάση τη δόξη αὐτοῦ περιεβάλετο ώς 30 εν τούτων. εί δε τον χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον όντα, καὶ αὕριον είς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλώ 31 μάλλον ύμας, όλυγόπιστοι; μη ουν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί 82 φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ. οίδε γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι γρήζετε 33 τούτων απάντων. ζητείτε δε πρώτον την βασιλείαν του Θεού καλ την δικαιοσύνην αὐτοῦ, καλ ταῦτα πάντα προστεθήσεται 34 ύμιν μη ουν μεριμνήσητε είς την αύριον ή γαρ αύριον μεριμνήσει τὰ έαυτης. ἀρκετὸν τη ήμέρα ή κακία αὐτης. "" ΜΗ κρίνετε, ίνα μή κριθήτε. εν ο γάρ κρίματι κρίνετε, " La. vi. 37, 2 κριθήσεσθε καὶ ἐν οδ μέτρο μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Rom. ii. 1; 8 *Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, et xiv. 8, 4, 4 την δε εν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἡ πῶς ερεῖς τῷ iτ. 11, 12; Mar. iv. 24. άδελφῷ σου, "Αφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου : La. τί. 41. 5 καὶ ίδου, ή δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον την δοκον έκ του όφθαλμου σου, και τότε διαβλέψεις έκ-6 βαλείν το κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ δῶτε , xxi. 22; τὸ ἄγιον τοῦς κυσί μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμ- Mar. xi. 24; προσθεν των χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς Joh. xiv. 18; 7 ποσίν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ et xvi. 28;

δοθήσεται ύμιν ζητείτε, καὶ ευρήσετε κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται 1 Joh. ii. 22.

25. μἡ μεριμυῶτε. Do not distress yourselees. Ibid. οὐχὶ ἡ ψυχἡ. If God gave us our life, and created the body, it is much less for him to provide food and raiment.

27. haudar, which is generally interpreted stature, is said to mean age by Alberti, Hammond, &c. But see Luke xix. 3.

28. The white lily does not grow in Palestine. Perhaps the amaryllis latea is intended, which covers the face of the country in autumn. Palairet would read, καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ. τῶς αἰξάνει;

31, 32. Ότε χορτασθήτε σήμερον, κάθησθε κλαίοντες περί τής αθριον, πόθεν φάγητε. Epictet.

33. Many of the Fathers quote a saying of our Saviour, which is not recorded in the Gos-

pels, but which resembles this: αἰτεῖσθε τὰ μεγάλα, καὶ τὰ μικρὰ ὑμῖν προστεθήσεται. See
Fabricius, Cod. Αροςτ. N. T. p. 329.

34. Apreróv. For this being in the neuter gender, see Posselius, Syntaz. Reg. 3, and Vechner. Hellenol. i. 15.

CHAP. VII. 1. Iva µh. See note at i. 22.
3. Our Saviour here used a common Jewish proverb. See Lightfoot as l.

5, 6. If these verses are connected, it is thus: (5.) If ye will reform yourselves, ye may reprove other persons for their sins: (6.) and yet even in this there is a discretion to be used: the instructions and admonitions of the gospel must not be east away upon the obstinate and incorrigible. Clarke.

ύμιν. πας γαρ ὁ αἰτων λαμβάνει, καὶ ὁ ζητων εύρίσκει, καὶ τῶ 8 * La. xi. 11. κρούοντι ανοιγήσεται. * Η τίς έστιν έξ ύμων ανθρωπος, ον 9 έὰν αἰτήση ὁ υίὸς αὐτοῦ ἄρτον, μη λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; καὶ 10 έὰν ἰγθὺν αἰτήση, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροί 11 όντες, οίδατε δόματα αγαθά διδόναι τοις τέκνοις ύμων, πόσω μάλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αίτοῦσιν αὐτόν: •Πάντα οὖν ὅσα ἀν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῶν 12 * xxii. 40: Lu. vi. 81; του. τι. σι; το άνθρωποι, ούτω και ύμεις ποιείτε αὐτοίς ούτος γάρ έστιν ὁ Bom. xiii. 8, νόμος καὶ οἱ προφήται. 10; Gal.v.14. " Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη, 18 b Lu. xiii. 24. καὶ εὐρύγωρος ή όδὸς ή ἀπάγουσα είς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί είσιν οἱ εἰσεργόμενοι δι' αὐτῆς ὅτι στενὴ ἡ πύλη, καὶ τε- 14 θλιμμένη ή όδὸς ή ἀπάγουσα είς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οί · Mich. iii.5; εύρίσκοντες αὐτήν. · Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, 15 2 Tim. iii. 5. οίτινες έρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ είσι λύκοι ἄρπαγες. ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε 16 αὐτούς μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἡ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; Φούτω πῶν δένδρον ἀγαθὸν καρπούς καλούς 17 Lu. vi. 48,44. ποιεί: τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρπούς πονηρούς ποιεί. οὐ δύνα- 18 ται δένδρον αγαθόν καρπούς πονηρούς ποιείν, ούδε δένδρον σαπρου καρπούς καλούς ποιείν. επάν δένδρον μή ποιούν καρ- 19 • iii. 10; Joh. xv. 2, 6. που καλου. εκκόπτεται και είς πύρ βάλλεται. άραγε άπο των 20 καρπών αὐτών ἐπυγνώσεσθε αὐτούς. " Ο ο πας ο λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, είσελεύσεται είς την 21 f Hos. viii. 2: Lu. vi. 46; βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός Jac. i. 22. μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνη τἢ ἡμέρα, 22 Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ονόματι δαιμόνια εξεβάλομεν, και τῷ σῷ ονόματι δυνάμεις ε xxv.12,41; πολλάς ἐποιήσαμεν; εκαὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέ- 28 Lu xiii. 36, ποτε έγνων ύμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν xiii. 2. h Lu. vi. 47. ἀνομίαν. h Πας οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ 24 ποιεί αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμφ, ὅστις ὡκοδόμησε την οίκιαν αὐτοῦ ἐπὶ την πέτραν καὶ κατέβη ή βροχή, καὶ 25 ηλθον οι ποταμοί, και επνευσαν οι άνεμοι, και προσέπεσον τή οικία εκείνη, και ουκ επεσε τεθεμελίωτο γαρ επί την πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς, 26 όμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ῷκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ έπι την άμμον και κατέβη ή βροχή, και ήλθον οι ποταμοί, και 27 ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῆ οἰκία ἐκείνη, καὶ ἔπεσε· 1 Mar. i. 22; καλ ην η πτώσις αὐτης μεγάλη." 1 Καλ εγένετο ότε συνετέλ- 28

^{9.} Δυθρωπος is emphatical here: Who is there this narrow way.

among yourselves, even an human being?

15. Προσέχετε δέ. But beware of false teachers, who pretend to shew you how to find

this narrow way.

17. ἀγαθὸς and σαπρὸς are opposed in Eph. iv. 29.

εσεν ο Ίησους τους λόγους τούτους, έξεπλήσσοντο οι δχλοι 29 ἐπὶ τη διδαγή αὐτοῦ ἡν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν έγων, καὶ οὐχ ώς οί γραμματείς.

ΚΑΤΑΒΑΝΤΙ δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἡκολούθησαν αὐτῷ

2 δγλοι πολλοί: kai ίδου, λεπρος έλθων προσεκύνει αυτώ λέγων, k Mar. i 40;

8 "Κύριε, εαν θέλης, δύνασαί με καθαρίσαι." και εκτείνας την Lu. v. 12. γείρα, ήγιατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς λέγων, "Θέλω, καθαρίσθητι."

4 καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. ¹καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ¹ Lev. xiv. 3, 'Ιησούς, ""Ορα μηδενὶ είπης άλλ' υπαγε, σεαυτον δείξον τώ ίερει, και προσένεγκε τὸ δώρον δ προσέταξε Μωσής, είς μαρτύριον αὐτοῖς."

mΕἰσελθόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοὺμ, προσήλθεν αὐτῷ ™ Lu. vii. 1.

6 έκατόνταργος παρακαλών αὐτὸν, καὶ λέγων, " Κύριε, ὁ παῖς μου

7 βέβληται εν τή οἰκία παραλυτικός, δεινώς βασανιζόμενος." καὶ

8 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγὰ ἐλθὰν θεραπεύσω αὐτόν." καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἐκατόνταρχος ἔφη, "Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθης ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγον, καὶ ἰαθή-

9 σεται ο παις μου. και γαρ έγω ανθρωπός είμι υπο έξουσίαν, έχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας καὶ λέγω τούτφ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται καὶ ἄλλφ, "Ερχου, καὶ ἔρχεται καὶ τῷ δούλφ μου,

10 Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεί." 'Ακούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε, καὶ είπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν, " Αμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ

11 Ίσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὖρον. "λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ " Mal. i. 11: ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ήξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ 29. 'Αβραάμ, καὶ 'Ισαάκ, καὶ 'Ιακώβ ἐν τῆ βασιλεία τῶν οὐρα- ° xiii 42,50:

12 νων οι δε υίοι της βασιλείας εκβληθήσονται είς το σκότος το et xxii. 13; εξώτερον εκεί εσται ο κλαυθμός καὶ ο βρυγμός των οδόντων." et xxx. 80;

CHAP. VIII. 2. Luke says that this was &v μιξ τῶν πόλεων, v. 12, but it was probably in the suburbs, and apparently of Capernaum,

3. Tertullian notices the fact of Jesus touching the leper contrary to the command of Moses, (Lev. v. 3.) and considers it a proof of his being more than human. Theophylact has the same remark.

4. "Ορα, μηδενὶ εἴπης. This silence was only enjoined upon him until he was cured. Wit-

sius, Meletem. p. 350. Ibid. τφ lepei, i. e. άρχιερεί. Wolfius.

Ibid. els mapropior autois. As a witness or proof to them that I do not destroy the law of Moses. See x. 18. Or the words may be coupled with deltor, shew thyself to the priest, as a proof that thou art cured. The latter is preferred by Hombergius, Alberti. Είς μ. ἐπ' abrods, in Luke ix. 5, is a different expression.

5. According to Luke vii. 3, the centurion did not go himself, but sent elders of the Jews to Jesus: and when Jesus was not far from the house, he sent some of his friends, 6. "A quibusdam vocatur C. Oppius, patria Hispanus."

Fabricius, Cod. Apoc. N. T. p. 982. 6. δ παιs μου. Luke, in vii. 2, 3, calls him

δούλος, but in 7, δ παις μου.

8. μόνον είπε λόγον. Palairet would render it, say but one word: but the true reading seems to be λόγφ.

9. καl γάρ. The centurion reasoned thus: If I can have my orders executed by merely speaking a word, how much more canst thou?

Ibid. ond exousiar. He probably meant by this, that he himself was bound to obey the

word of his superior officer.

12. ol viol. The Jews were children of the kingdom, but not neces arily heirs. God had adopted them, and in right of that adoption they might have inherited: but they lost their

inheritance by their misconduct.

Ibid. Josephus says of suicides, τούτων μέν άδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτιώτερος. De Bel. Jud. iii. 8. 5. The phrase of outer darkness is probably used in opposition to the lights which are supposed metaphorically to be burning in the room where the guests are scated (drakhiθήσονται). See xxii. 13.

καὶ είπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἐκατοντάρχω, " "Υπαγε, καὶ ὡς ἐπί- 18 στευσας γενηθήτω σοι." καὶ ιάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῆ ώρα ἐκείνη.

ΡΚαλ έλθων ο Ίησους είς την οικίαν Πέτρου, είδε την πεν- 14 P Mar. i. 29; θεράν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, καὶ ήψατο της χει- 15 ρὸς αὐτης, καὶ ἀφηκεν αὐτην ὁ πυρετός καὶ ἡγέρθη, καὶ διη-

9 Mar. i. 32; κόνει αὐτοῖς. 9' Οψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαι- 16 μονιζομένους πολλούς και εξέβαλε τα πνεύματα λόγφ, και

* Bas liii. 4; πάντας τους κακώς έχοντας έθεράπευσεν· "ὅπως πληρωθή τὸ 17 ρηθέν δια 'Ησαίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, 'Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ήμων έλαβε, και τας νόσους έβάστασεν.

'Ιδών δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄγλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν 18 • La. iz. 57. ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. •καὶ προσελθών εἶς γραμματεὺς εἶπεν 19 αὐτῶ, "Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἐὰν ἀπέργη." Καὶ 20 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις ὁ δὲ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔγει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνη." Ετέρος δὲ τῶν μαθητῶν 21 αὐτοῦ είπεν αὐτῷ, " Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου." 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "'Ακο- 22 λούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἐαυτῶν νεκρούς."

· Mar.iv.35; · Kal εμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοίον, ἡκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθη- 28 ταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῆ θαλάσση, 24 ώστε τὸ πλοίον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. καὶ προσελθόντες οἱ μαθητοὶ αὐτοῦ ἡγειραν αὐτὸν, λέ- 25 γοντες, "Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα." Καὶ λέγει αὐτοις, 26 "Τί δειλοί έστε, όλιγόπιστοι;" τότε έγερθεις έπετίμησε τοις άνέμοις και τη θαλάσση, και έγένετο γαλήνη μεγάλη. οι δε άν- 27

14. Clement of Alexandria says, that Peter saw his wife led to suffer death, and cheered her with an exhortation to remember the Lord. Strom. vii. p. 869. The Martyrologies call her Perpetua: Simeon Metaphrastes, Joanna: others, Concordia. See a Dissertation of J. F. Mayerus, De Conjugio Petri.

15. abrois. There seems more authority for

reading αὐτφ̂.
16. 'Οψίας. Mark i. 32, and Luke iv. 40, add, as the sun was setting, i. e. when the sab-bath was over. (Compare Mark i. 21 and 29; Luke iv. 31 and 38.) They would not bring the sick to be healed on the sabbath.

17. Οδτος τὰς ἄμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνάται. LXX. S. Matthew applied this passage to the healing of bodily diseases, though its primary application is to spiritual

18. els τὸ πέραν. To the other side of the lake of Genesaret. See v. 23, 28. Capernaum was at the northern extremity of the lake.

20. This was probably said to warn the scribe of what he must expect if he followed

Ibid. vids τοῦ ἀνθρώπου. It is thought that this phrase was taken from Daniel vii. 13, to which passage our Saviour seems to allude in xxvi. 64, and probably Stephen in Acts vii. 56. It appears from John xii. 34, that the Jews understood it to mean the Messiah: and from Luke xxii. 69, 70, that they considered the Sen of man to mean the same as the Son of God.

21. Clement of Alexandria says that this disciple was Philip. Strom. iii. p. 522. Tertullian appears to have thought him one of the twelve. De Idolol. 12, De Baptismo, 12. Dr. Clarke supposes, that his father was not now dead, but that he wished to stay at home till his father's death.

22. See Suicer, vol. ii. p. 392. Ibid. τουs νεκρούs. This means persons devoted to this world, and dead to the world to come. The man, to whom this was said, was a disciple, and had devoted himself to follow

24. καλύπτεσθαι. Was being covered, or beginning to be covered.

θρωποι έθαύμασαν λέγοντες, "Ποταπός έστιν οὐτος, ὅτι καὶ οί άνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;"

"Καὶ ελθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργε- "Mar. v. 1, σπνών, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων εξερχόμενοι χαλεποί λίαν, ώστε μη ισχύειν τινά παρελθείν διά 29 της όδου έκείνης και ίδου, έκραξαν, λέγοντες, "Τί ημίν και σοι,

'Ιησοῦ υίὲ τοῦ Θεοῦ; ἡλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;" 80 Ήν δε μακράν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλών βοσκομένη. οί

δε δαίμονες παρεκάλουν αὐτον λέγοντες, "Εὶ ἐκβάλλεις ἡμᾶς,

32 επίτρεψον ήμεν ἀπελθείν είς την ἀγελην των γοίρων." Καὶ είπεν αὐτοις, "Υπάγετε." Οι δε εξελθόντες ἀπηλθον είς την άγελην των γοίρων καὶ ίδου, ωρμησε πάσα ή άγελη των γοίρων κατά τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς

38 ύδασιν. οί δε βόσκοντες εφυγον, καλ άπελθόντες είς την πόλιν,

84 ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. καὶ ἰδοὺ, πᾶσα ή πόλις έξηλθεν είς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ καὶ ιδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν όπως μεταβή ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

*ΚΑΙ έμβας είς τὸ πλοίον διεπέρασε καὶ ηλθεν είς την ίδίαν * Mar. A. 1; 2 πόλιν. καὶ ίδοὺ, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένου καὶ ίδων ὁ Ἰησούς την πίστιν αὐτων, είπε τω παραλυτικώ, " Θάρσει, τέκνον, άφεωνταί σοι αι άμαρτίαι σου." 8 Καὶ ίδου, τινές τών γραμματέων είπον έν έαυτοις, "Ούτος

4 βλασφημεί." καὶ ιδών ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτών, εἰπεν,

5 "'Ινατί ύμεις ενθυμεισθε πονηρά εν ταις καρδίαις ύμων; τί γάρ έστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, 'Αφέωνταί σοι αὶ άμαρτίαι' ή 6 είπειν, "Εγειραι και περιπάτει; "Ινα δε είδητε, ότι εξουσίαν

έχει ο υίδη του ανθρώπου έπι της γης αφιέναι αμαρτίας," (τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ,) "Ἐγερθεὶς ἀρόν σου τὴν κλίνην, καὶ

28. Topyeonpôr. Mark v. 1, and Luke viii. 26, write l'adappeur. Origen says that the true reading is Feoressian, that Gerasa was in Arabia, Gadara in Judsea, and Gergasa on the sea of Galiles. (vol. iv. p. 140, 141.) But Epiphanius cays, that Mark and Luke wrote Γεργεσηνών Matthew Fasappper, and that some copies had repression. (p. 650.) Josephus speaks of the villages of the Gadarenes between Tiberias and Seythopolis. (Vita, p. 5.) Lightfoot states that the towns of Gadara and Gergasa were near to each other: and L. de Dieu supposed the country here spoken of to be near both cities.

Ibid. 800 8auportfoperos. Mark and Luke

only mention one.

29. If there are vol; For this phrase see Raphel. It seems to mean, What is there in ion to thee and us?

Ibid. πρὸ καιροῦ. Before the time appointed of God for our final judgment. Clarke. See 2 Pet. ii. 4: Jude 6.

30. µanpas da' atrûs. Mark and Luke have

eneî. The Vulgate, "non longe."

Ibid. χοίρων πολλών. There were 2000 feeding on the hills. Mark v. 11, 13. Josephus speaks of Herod being fond of hunting, and says, συστρόφος μὲν ἡ χώρα. De Bel. Jud. i. 21. 18. These were wild boars, and the destruction of such animals would have been a benefit.

32. This is perhaps the strongest proof of the actual presence of evil spirits in the dæmoniacs. Men might perhaps be subject to fancy, but an herd of swine could not.

CHAP. IX. 1. την ίδιαν πόλιν. Capernaum. (Mark ii. 1.) Matthew had stated that Jesus had resided there, iv. 13. See also John il. 12. 2. This is told more at length by Mark ii. 3, and Luke v. 18.

Ibid. apéwras is the perfect passive indica-

tive. Schmidius, Wolfius.
4. 184v. For the difference between 184v and eides, see Abreschius, p. 543.

ὕπαγε εἰς τὸν οἰκόν σου." Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἰκον 7 αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ ὅχλοι ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, 8 τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

7 Ματ. ii.14; 7 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκείθεν, είδεν ἄνθρωπον καθήμενον 9 ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαίον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, "'Ακολούθει μοι'" καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο 10 αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῆ οἰκία, καὶ ἰδοὺ, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἀμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι είπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 11 " Διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἰπεν αὐτοῖς, " Οὐ χρείαν ἔχου- 12 σιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. ² πορευθέντες δὲ 18 Οια. τὶ. 15. μάθετε τί ἐστιν, ' Ελεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν' οὐ γὰρ ἡλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἀμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν."

« Ματ. ii. 18; «Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες, 14
" Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι;" Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Μὴ 15
δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν
ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθἢ ἀπ' αὐτῶν
ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπί- 16
βλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ 17
βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοὶ, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται·
ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφότερα
συντηροῦνται."

b Mar. v. 22; b Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ, ἄρχων ἐλθὼν προσε- 18

8. τοῖς ἀνθρώποις. Either for men, i. e. for the good of men: or to men, i. e. to one who is a man.

9. τελώνων. A place on the banks of the lake, where the customs were received for goods carried by water.

10. ev th olkiq. This was Matthew's house. See Luke v. 29. It has been supposed that six months intervened between the call of Matthew and this feast. See Newcome. If so, Mark has observed the order of time, though he also anticipates this feast: see ii. 15; v. 22: but Greswell supposes that Matthew has recorded a different feast from Mark and Luke, and not one in his own house.

11. The Jews had a particular aversion to the publicans, because they reminded them of their being tributary to the Romans.

13. Έλεος θίλω η θυσίαν. LXX. Matthew agrees with the Hebrew. The meaning is, that God is better pleased with an act of mercy than with sacrifices. Jesus had just performed the former; the Pharisees boasted of the latter.

Ibid. I came not to call righteous men to my kingdom, but I came to call sinners to repentance.

It matters not whether we take *Suralous* ironically or no. Jesus came only to call those persons who felt that they needed repentance.

15. Tillemont observes, that what is said here of the bridegroom, would remind John's disciples of what John himself had said of Christ. (John iii. 29.) Mémoires, tome i. p. 168. Tiol τοῦ νυμφῶνος are the companions of the bridegroom. See note at 2 Thesa. ii. 3. This is the earliest intimation given by Jesus of his death.

16. τὸ πλήρωμα αὐτοῦ sc. τοῦ ἰματίου παλαιοῦ, the piece which was used to fill up the old cloth, αίρει ἀπὸ τοῦ ἰματίου, takes away still more of the old cloth. See Alberti. As the union of new and old cloth is unsuitable, so "it is very improper that my disciples should mix mourning and rejoicing, by fasting while they have the enjoyment of my immediate presence." Clarke.

17. See Job xxii. 19. The donol were made of leather. The true reading is probably duest-

18. αρχων. Mark says, εls των αρχισυναγώγων, δυόματι 'Ideipos. v. 22. Irenæus speaks of "summi sacerdotis filia." p. 308. κύνει αὐτῷ, λέγων, ""Οτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησευ ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν, καὶ ζήσεται."

19 Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
20 Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὅπι21 σθεν, ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, ἔλεγε γὰρ ἐν ἐαυτῷ, "Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι."

22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εἶπε, "Θάρσει, θύγατερ. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε." καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας
23 ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὅχλον θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς,
24 "Ἰναχωρεῖτε' οἰ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει."
25 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὅχλος, εἰσελθὼν ἐκρά26 τησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἤγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ, κράζοντες καὶ λέγοντες, "Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαβίδ."
28 Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἰ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆ29 σαι;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Ναὶ, Κύριε." Τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, "Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν"
30 καὶ ἀνεῷχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς
31 ὁ Ἰησοῦς, λέγων, "Ορᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω." οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῆ γῆ ἐκείνῃ.

34 οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ.." ^dΟἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, "Έν τῷ ἄρ- ^{α xii. 28}; χοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια." Lu. xi. 15.

Lu. zi. 15.
• iv. 23;
ac, Mar. vi. 6;

5 •ΚΑΙ περιηγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, Mar. vi. 6; Lu. xiii. 22.

18. λέγων δτι. Herodotus uses a similar phrase in ii. 115. Xenophon Cyrop. iii. p. 51. είπε δ' δτι είς καιρον ήκεις.

Ibid. &ρτι ἐτελεύτησεν. She was not dead when her father first went to Jesus. See Mark v. 23, 35. Luke writes ἀπέθτησκεν, was dying, in viii. 42; and it appears in 49, that he agreed with Mark. Wolfius thinks that she was on the point of death when her father left the house, and he now assumed her to be dead: my daughter has by this time died: so also Dr. Clarke.

20. Eusebius says that this woman was of Cæsarea Philippi, where he had seen brazen statues of her and Jesus. (Hist. Eccles. vii. 18.) Sozomen says that the statue of Jesus was thrown down in the reign of Julian, but was put up again in the church, where it remained to his day. (v. 21.) The miracle, however, seems to have been worked at Capernaum.

Tertullian makes the same remark

upon her touching Jesus, as at viii. 3. Her name was said to be Veronica. See Fabricius, Cod. Apoc. p. 252.

Apoc. p. 252.

Ibid. κρασπέδου. She may have thought that there was virtue in the φυλακτήρια, (see xxiii. 5.) which were sometimes written upon the border of the garment. See xiv. 36.

22. The woman was cured before Jesus spoke to her. See Mark v. 29; Luke viii. 44.

23. αὐλητάs. When it was reported at Jerusalem that Josephus was dead, he tells us, πλείστοις μισθοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρήνων ἐξῆρχον αὐτοῖς. De Bel. Jud. iii. 9. 5. See Lightfoot ad l., Geierus De Luctu Ebræorum.

24. οὐκ ἀπέθανε. The tense is still strictly appropriate: she was not dying at the time when her father thought she was dying.

27. viλ Δαβίδ. This was one of the titles applied by the Jews to the Messiah. See xxii. 42.

διδάσκων έν ταις συναγωγαίς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐανγέλιον της βασιλείας, και θεραπεύων πάσαν νόσον και πάσαν 1 Mar. vi. 84; μαλακίαν εν τῷ λαῷ. Τίδὼν δὲ τοὺς ὅχλους, ἔσπλαγχνίσθη περί 36 Num. zzvii. αὐτῶν, ὅτι ἡσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ 17; Zech. έχοντα ποιμένα. "τότε λέγει τοις μαθηταίς αὐτού, "Ο μέν ε θερισμός πολύς, οί δε εργάται όλίγοι δεήθητε οθν του κυρίου 28 Joh. iv. 85. τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλη ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ,"

» Mar. iii. 14; h Kal προσκαλεσάμενος τους δώδεκα μαθητάς αυτού, έδωκεν 10 et vi. 7; Lu. ix. 1. αύτοις εξουσίαν πνευμάτων ακαθάρτων, ώστε εκβάλλειν αύτα. καὶ θεραπεύειν πάσαν νόσον καὶ πάσαν μαλακίαν. Τών δέ 2 δώδεκα άποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα πρώτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ 'Ανδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ' 'Ιάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ άδελφὸς αὐτοῦ. Φίλιππος, καὶ ε Βαρθολομαίος Θωμάς, και Ματθαίος ὁ τελώνης Ἰάκωβος ὁ τοῦ 'Αλφαίου, καὶ Λεββαίος ὁ ἐπικληθείς Θαδδαίος. Σίμων ὁ ι Κανανίτης, και 'Ιούδας 'Ισκαριώτης ὁ καὶ παραδούς αὐτόν.

Τούτους τούς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησούς, παραγιγείλας 5 αὐτοῖς, λέγων, "Εἰς όδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτών μη εἰσέλθητε πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρό- 6 1 xv. 24: Act all. 46. βατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Επορευόμενοι δὲ κηρύσ- 7 b iii. B; ot ιν. 17: Ι.μ. σετε, λέγοντες, "Οτι ήγγικεν ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθε- 8 νούντας θεραπεύετε, λεπρούς καθαρίζετε, νεκρούς εγείρετε, δαι-

36. See Numbers xxvii. 17, where the LXX read boel πρόβατα, ols ούκ ίστι ποιμήν. but Philo Judawa quotes of a ποίμνη σποράθην άγελαγην οδκ έχουσα. vol. ii. p. 386. See 1 Kings xxii. 17; Jer. xxiii. 1—‡; l. 6. Ibid. ἀκλολυμάνοι. There is more authority

for reading εσκυλμένοι. For the meaning of σκόλλοιν soo Mark v. 35; Luke vii. 6; viii. 49. Endedunéros probably means tired, exhausted in body or mind, as in xv. 32; Mark viii. 3; Gal. vl. 9; Heb. xii. 3. See also 2 Sam. xvii. 29. If sheep are without a shepherd, they wander from their pasture (δρομμώνοι), and faint for want of food (δκλολυμένοι). The whole refers to the want of able teachers.

38. InBdap perhaps means, send quickly. See John x. 4.

CHAP. X. 1. Eusebius says that this was not long after the beginning of his preaching. Hist. Eccles. 1. 10.

Ibid. θεραπεύειν, as well as ἐκβάλλειν, seems to belong to deouclas we. anaddores, and confirms the idea of diseases being sent by evil spirits. See Luke xiii. 16; Acts x. 38; 1 Cor. v. 5; 2 Cor. xii. 7; 1 Tim. i. 20. 'Eţouolar governs a genitive in John xvii. 2; Rom. ix. 21.

2. πρώτος Σίμων. That πρώτος merely means

a priority of order, see Hackspanius ad L.
3. Βαρθολομαΐος. אָרָקְיִים the son of Talmai. See note at John i. 46.

Ibid. Λεββαίος, called also Judas in Luke

vi. 16; Acts i. 13. Lebbæus may come from A a heart, or אָרָב a lion: or from Lebba, a town of Galilee.

4. Kararitns. L. de Dieu says that this does not mean an inhabitant of Canaan, which is Xararaios, but he derives it from N3D zelotes, and so he is called by Luke vi. 15. Scaliger says that there was a sect of Jews called ZnAsταl, or Kannæi. (Elench. Trihær. c. 1.)

Ibid. 'Ionapidens. Probably of Kerioth, a city of Judah. (Joshua xv. 25.) So says Theophylact (Ἰσκάρα); and at John vi. 71; xii. 4. some MSS. read ἀπὸ Καριώτου. Origen observes that Iscariot means exsuffocatus. vol. iii. p. 895, אסכרא. See Lightfoot ad L, who says that the word might also be R'DIPON Judas with the apron. Theophylact adds, that he was also called Simon, which was the name of his father: see John vi. 71; xii. 4.

5. It appears, by comparing Mark iii. 14, and vi. 7, that Matthew anticipates the sending of the twelve: they were selected now, but sent afterwards. They did not go in a body, but two and two. Mark vi. 7.

Ibid. derûr-Zanapertûr. We must remember, that the twelve only went to prepare men for the gospel. As soon as the atonement was made, Jesus ordered the gospel to be preached to the Samaritans and Gentiles, Acts i. 8.

8. Work all these miracles without taking any reward.

9 μόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. 1Μή κτή-1 Μω. vi. 8; σησθε χρυσον, μηδε ἄργυρον, μηδε χαλκον είς τὰς ζώνας ύμῶν, et zzii. 35. 10 μη πήραν εἰς όδὸν, μηδὲ δύο χιτώνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ μ. Ι. . . . 7,8; 11 ράβδον ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἡν Ι Τιμ. γ. 18. δ αν πόλιν η κώμην είσελθητε, εξετάσατε τίς εν αὐτη ἄξιός 12 έστι κάκει μείνατε, έως αν έξέλθητε. είσερχόμενοι δε είς την 18 οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. καὶ ἐὰν μὲν ἢ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ή εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν ἐὰν δὲ μὴ ἢ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς 14 ύμας ἐπιστραφήτω. καὶ δς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμας, μηδὲ ἀκούση και νί.11: τους λόγους υμών, έξερχόμενοι της οἰκίας ή της πόλεως ἐκείνης, •ι π. 10; 15 ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. οἀμὴν λέγω ὑμῖν, Act. xiii. 51; ανεκτότερου έσται γη Σοδόμων καλ Γομόρρων εν ημέρα κρίσεως, · xi. 24. ή τη πόλει έκείνη. " p' Ιδού, εγώ ἀποστέλλω ύμᾶς ώς πρόβατα εν μέσφ λύκων p La. x. 8; γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ώς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ώς αἱ περιστεραί. 17 προσέγετε δε άπο των άνθρώπων παραδώσουσι γάρ ύμας είς συνέδρια, καὶ ἐν ταις συναγωγαις αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς 18 9καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἔνεκεν ἐμοῦ, εἰς 9 Μω. xiii. 19 μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. 'ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ 11, 12. μεριμνήσητε πῶς ἡ τί λαλήσητε δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνη Τ. Lu. xxi. 20 τη ώρα τί λαλήσετε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ ^{2 Tim. iv.} 21 Πνεθμα του πατρός υμών το λαλοθν εν υμίν. "Παραδώσει δε Mich. vil. άδελφὸς άδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατήρ τέκνον καὶ ἐπαναστή- xxi, 16. 22 σονται τέκνα έπὶ γονείς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. *καὶ ἔσεσθε * *** 18; μισούμενοι ύπο πάντων δια το δνομά μου ο δε ύπομείνας είς Lu. xxi. 17; 28 τέλος, οὐτος σωθήσεται. ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῆ πόλει ταύτη, φεύγετε είς την άλλην. άμην γαρ λέγω ύμιν, οὐ μη τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραήλ, ἔως ἄν ἔλθη ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώ-

9, 10. Braunius quotes a Jewish saying, "Ne ingrediatur montem templi cum baculo suo, nec cum calceis suis, nec cum crumena sua."

De Vestitu Sac. Heb. p. 482.

10. μηδε ύποδήματα. According to Mark vi. 9, they were to be ύποδεδεμένους σανδάλια, so that they were to wear sandals, but not shoes, (Lightfoot:) or perhaps it means, that they were to carry no shoes except those which they wore. (Beza, Newcome.) Hackspanius makes δύο refer to δποδήματα as well as to χιτώνας. See Luke xxii. 35.

Thid. μηδε βάβδον. Mark says, Iva μηδέν αθροσεν els δδόν, el μη βάβδον μόνον. vi. 8. Luke, μητε βάβδους, ix. 8; so that it is probable we are also to read passous in Matt.

Ibid. agus. See note at 1 Tim. v. 18. 11. τίς άξιός έστι, who is deserving that you should abide with him. Elener, Wolfius.

Ibid. άξέλθητε. Ye go out of the city.

14. Ss car μη δέξηται for car τις μη δέξηται. See Raphel.

17. Beware of these men. Palairet. Ibid. de rais ourayuyais. Compare xxiii. 34; Acts xxii. 19; xxvi. 11. Persons were scourged in the synagogues, because the rulers of the synagogues were also judges of the people.

Biscoe, p. 111. Lightfoot ad l.
18. αὐτοῖς, against them. Hackspanius: but
I should rather understand our Saviour to mean, ye shall be brought before governors and kings on account of my religion, that you may bear your testimony to it in the presence both of Jews and Gentiles. See viii. 4.

20. οὐ γὰρ κ. τ.λ. It is not you only that speak, but &c. Wolfius.

Ibid. το Πνευμα του πατρός. This seems to be the first promise of the Spirit whom the Father was to send. See John xiv. 26; xv. 26;

Acts i. 4.
21. This relates to the first Christians.

22. This verse is connected with ver. 18. Hombergius. See Acts xxviii. 22.

Ibid. & Swopelvas. Olearius thinks this means, He that shall survive to the destruction of Jerusalem, shall be provided with means of escape. For Téxos, vid. xxiv. 6.

23. τελέσητε. Raphel and Krebsius say

« Lu. vi. 40; που. "Οὐκ ἔστι μαθητής ὑπέρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος 24 Joh. xiii. 16; ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ 25 διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ώς ὁ κύριος αὐτοῦ. κεὶ τὸν οἰκο-= zii. 24; Mar. ili. 22; δεσπότην Βεελζεβούλ εκάλεσαν, πόσφ μάλλον τούς οικιακούς Lu. xi. 15. ν Mar.iv.22; αὐτοῦ; ν Μὴ οὖν φοβηθήτε αὐτούς οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμ- 26 Lu. viii 17; μένον, δ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται καὶ κρυπτὸν, δ οὐ γνωσθήσεται. et xii. 2. δ λέγω ύμιν εν τη σκοτία, είπατε εν τῷ φωτί και δ είς τὸ οὖς 27 άκούετε, κηρύξατε έπὶ τῶν δωμάτων. καὶ μὴ φοβηθητε ἀπὸ τῶν 28 άποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείναι φοβήθητε δε μάλλον τον δυνάμενον και ψυχήν και σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννη. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πω- 29 λείται; καὶ εν εξ αὐτῶν οὐ πεσείται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ · Lu. κκί.18; πατρὸς ὑμῶν ' ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι 30 Ατι χανίι 34; ηριθμημέναι εἰσί. μη οὖν φοβηθητε πολλῶν στρουθίων δια- 31 2 Sam. ziv. φέρετε ύμεις. •Πας ουν οστις ομολογήσει εν εμοί εμπροσθεν 82 a Mar. viii. 8H; Lin ix. των ανθρώπων, όμολογήσω καγώ εν αυτώ εμπροσθεν του πα-26 : et xil. 8 : Ση; ετ ΧΙΙ. Τ.; ΣΤίm. II 12; τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ὅστις δ' ᾶν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν 83 Apoc. in. 5. τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κάγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός b Lu. xii. 49, μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. b M ἡ νομίσητε ὅτι ἡλθον βαλεῖν εἰρήνην 84 51, 4c. « Mich. vii.6. ἐπὶ τὴν γῆν οὐκ ῆλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. «ἦλθον 35 γαρ διχάσαι ανθρωπον κατά τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα Δ Lu. xiv.26. κατά τῆς μητρός αὐτῆς, καὶ νύμφην κατά τῆς πενθεράς αὐτῆς. καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Δ΄ Ο φιλῶν πατέρα 86 e wwi. 24: $M_{ar.\,viii.34}$; $\hat{\eta}$ μητέρα $\hat{\upsilon}$ περ έμε, οὐκ ἔστι μου ἄξιος \cdot καὶ ὁ φιλών υίὸν $\hat{\eta}$ 87 θυγατέρα ύπερ εμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος: εκαί ος οὐ λαμβάνει 33 f xvi. 25: Mar. viii. 35; Lu. ix. 24; τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου $_{
m ot.}^{
m st.}$ $_{
m Joh.\,xii.}^{
m st.}$ $_{
m 25.}^{
m c}$ ἄξιος. $^{
m c}$ ὁ εὐρών τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν $^{
m c}$ καὶ ὁ ἀπ $_{
m c}$ 89 et xvii. 88 :

that this verb means peragrare. Expequive has the same sense in Xen. Hellen. iv. 5. 8. We might say in English, you will not finish the cities. The coming of the Son of man may mean the destruction of Jerusalem, as in c. xxiv. which happened A.D. 72, at which time the gospel had not been preached in all the cities of Judga. But the passage may have a secondary meaning, that the Jews will not be converted to Christianity till the end of the world. See Rom. xi. 25. Our Saviour means to say, You may reconcile it to yourselves to fee from one city to another, because you will have an opportunity of preaching the gospel in the city to which you fee.

24. You must expect this persecution, because the disciple must not hope to be better treated than his master.

25. The disciple should be well contented if he is not treated worse than his master.

25. Βεελζεβούλ. This was an idol worshipped at Ekron; 2 Kings i. 3. בַּעָל יָבוּבָּב. See Wolfius.

27. els τὸ οδs. Lightfoot says that this is an allusion to the custom in the synagogues, where

the reader did not speak out loud, but whispered in the ear of another person, who addressed the people. Ad Matt. iv. 23; et ad L. So also Hammond.

29. acoaplou, from the Latin As.

Ibid. ἐπὶ τὴν γῆν. Origen reads εἰς παγίδα. vol. i. p. 794. and so apparently did Irenæus. ii. 26. 2.

Ibid. άνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. So οὔτι άνευ θεοῦ ήδε γε βουλή. Hom. Od. β'. 372.

30. ηριθμημέναι may mean held in great ac-

count, like the Latin phrase, in numero habere.
31. πολλών. Markland proposed πολλφ (ad Lys. 30. p. 600.) which is the reading of some MSS. Valckenaer once approved of it, (Schol. ad Luc. xii. 7.) but afterwards changed. (Schediasm. p. 262.)

32, 33. Polybius uses dornofirm obly for to deny a knowledge of singing: and δμολογείν, to profess a knowledge of it. iv. 20. 11.

34. This is said with reference to the divisions which Christianity caused in families during the first ages.

37. See Deut. xxxiii. 9.

39. εύρών. A person who finds a treasure

40 ολέσας την ψυχην αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν. ε΄ Ο δεχό- ε xviii. 5; μενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν Joh. xiii. 20.

41 ἀποστείλαντά με. ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήφεται καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα

- 42 δικαίου, μισθον δικαίου λήψεται. h και δς έαν ποτίση ένα των μικρων τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, h Mar. iz. 41; άμην λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέση τὸν μισθον αὐτοῦ."
- 11 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
 - 2 1 Ο ΔΕ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίφ τὰ ἔργα τοῦ ι La. vii. 18.
 - 8 Χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ, "Σὺ
 - 4 εἰ ὁ ἐρχόμενος, ἡ ἔτερον προσδοκῶμεν; ' Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἰπεν αὐτοῖς, "Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη, ἃ
 - 5 ἀκούετε καὶ βλέπετε τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περι- \$ εσα. xxxv. πατοῦσι λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι νεκροὶ
- 6 εγείρονται, καὶ πτωγοὶ εὐαγγελίζονται καὶ μακάριός εστιν, δς
- 7 εαν μη σκανδαλισθή εν εμοί." Τούτων δε πορευομένων, ήρξατο 1 La. vii. 24.
- ό Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὅχλοις περὶ Ἰωάννου, "Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν
- 8 ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ
 τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον;
 ἰδοὺ, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων
- 9 εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ
- 10 περισσότερον προφήτου ^mουτος γάρ έστι περὶ οῦ γέγραπται, m Mal.iii. 1; 'Ἰδοὺ, ἐγὰ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, Mar. i. 2; Lu. vii. 27.
- 11 δς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ' Αμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῆ βασιλεία τῶν οὐρανῶν μείζων

values it very highly; and thus εὐρὼν is used for putting a great value upon any thing. So also if a person does not value any thing, he is apt to lose it, and thus ἀπολέσας is used for disregarding a thing. The immediate application is to the first Christians in the time of persecution.

CHAP. XI. 1. τοῦ διδάσκειν. See note at ii. 13.

2. ἀκούσαs. He heard this from his own disciples, (Luke vii. 18.) who were perhaps jealous of the fame of Jesus. See ix. 14; John iv. 1. This may have been the reason of his sending them. For the place of his prison vid. Mayerus, Ecloga Evangel. ad Dominic. iii. Advent.

5. renpol dyelporta. No such miracle has as yet been recorded by S. Matthew; but the widow's son at Nain had been raised. See Luke vii. 11—17.

6. μακάριός κ. τ. λ. This may have been addressed particularly to John's disciples, who had been jealous of Jesus. Theophylact ad Luc. vii. 23.

7. "Κάλαμος έπ' δχθη παραποταμία πεφυκώς και πρός παν το πνέον σαλευόμενος." Lucian. Hermotim. It means, Did you go out to see a mere nothing?

8. "Hinc etiam κομψή illa χλαινίς και μαλακοι χιτωνίσκοι ab æmulis adversariisque probro (Demostheni) data." Aul. Gell. i. 5.

9. περισσότερον προφήτου. This means a prophet and something more: John not only foretold, like the other prophets, that the Messiah was to come, but he immediately preceded him and shewed him to the world.

10. '1δοδ δξαποστέλλω τον άγγελόν μου, καl έπιβλέψεται δδον πρό προσώπου μου. LXX. Matthew, Mark, and Luke exactly agree.

Matthew, Mark, and Luke exactly agree.

11. γυναικών. Theophylact observes, that by this word Jesus excepted himself, because he was born of a virgin.

Ibid. δ μικρότεροs. Some persons have supposed our Saviour to mean himself: in which case &ν τῆ Β. τῶν οὐρανῶν is connected with μείζων ἐστίν. but he who now appears inferior is greater than him in the kingdom of heaven. The » La. xri. 16. αὐτοῦ ἐστιν. αἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἔως 12 άρτι, ή βασιλεία των ουρανών βιάζεται, καὶ βιασταὶ άρπάζουσιν αὐτήν. πάντες γὰρ οἱ προφήται καὶ ὁ νόμος ἔως Ἰωάννου προ- 18 • Mal. ir. 5; εφήτευσαν • καλ εί θέλετε δέξασθαι, αὐτός έστιν Ήλίας ὁ μέλ- 14 Lu. L. 17. λων ἔρχεσθαι. Ρό ἔχων ώτα ἀκούειν, ἀκούετω. ^QΤίνι δὲ ὁμοι- 15 P xiii. 9 ; Αροε. ii. 17. ώσω την γενεάν ταύτην; όμοία έστι παιδαρίοις εν άγοραις 16 9 Lu. vii. 81. καθημένοις, και προσφωνούσι τοις εταίροις αὐτῶν, και λέγου-17 σιν, Ηὐλήσαμεν ὑμίν, καὶ οὐκ ὡρχήσασθε ἐθρηνήσαμεν ὑμίν, καὶ οὐκ ἐκόνασθε, ἢλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, 18 καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον έχει. ήλθεν ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων 19 καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἰδού, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνών φίλος καὶ άμαρτωλών. καὶ έδικαιώθη ή σοφία άπὸ · Lu x. 18; των τέκνων αὐτης." · Τότε ηρξατο ονειδίζειν τας πόλεις, εν 20 αίς εγένοντο αι πλεισται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν " Οὐαί σοι, Χοραζίν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδάν, ὅτι εί ἐν Τύρφ καὶ 21 Σιδώνι εγένοντο αί δυνάμεις αί γενόμεναι εν ύμιν, πάλαι αν εν σάκκω καὶ σποδώ μετενόησαν. πλην λέγω ύμιν, Τύρω καὶ 22 Thren.iv.6; Σιδώνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρα κρίσεως, ἡ ὑμῖν.
 Καὶ σὺ, 23 Καπερναούμ, ή έως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, έως ἄδου καταβιβασθήση δτι εί εν Σοδόμοις εγένοντο αί δυνάμεις αί γενόt x. 15. μεναι έν σολ, έμειναν αν μέγρι της σήμερον. πλην λέγω ύμιν, 24 δτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρα κρίσεως, ἡ σοί." u Lu. x. 21. u'Eν έκείνω τω καιρώ ἀποκριθείς ὁ Ἰησούς είπεν, " Ἐξομολο- 25 γουμαί σοι, πάτερ, κύριε του ουρανου και της γης, ότι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ

usual construction is, however, the best; The meanest preacher of the gospel in the kingdom of the Messiah has a greater and more excellent office and ministry than he. Clarke.

12. Bufferau. Some interpret it actively, tota vi se insinuat. See Luke xvi. 16. Erasmus, Vitringa. Others explain the passage to mean, regno coclorum vis infertur, i. e. men endeavour with the greatest eagerness to enter the church. Hammond, Le Clerc, Wolfius, Krebsius.

Ibid. βιασταl is well explained by Raphel, quia in regnum coclorum irrumpunt βία τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν λοινῶν Ἰουδαίων: or it may merely denote the earnestness with which they pressed in. (Chemnitius, Olearius.) The whole passage seems to mean, that John had begun to preach a spiritual religion, encouraging repentance and holiness, and that many had been persuaded by him and by Jesus.

18. Until the time of John the Baptist every thing was prophetical. The prophecies then began to be accomplished.

14. 'HAlas. Surenhusius quotes the Talmud as teaching, "Eliam venturum non esse ipsam Eliæ personam, sed alium ei factis similem."

17. So Æsop, Fab. xxxix. δτε ηδλουτ, οδκ δρχείσθε. A similar proverb is found in the Talmud. Vid. Wolflus.

18. μητε άρτον ἐσθίων, μητε οίνον πίνων. Luke vii. 33.

19. καὶ ἐδικαιώθη κ. τ. λ. This is the remark of Christ upon the calumnies of those who rejected him: and he means to say, that, though his doctrine was despised and not understood by the Scribes and Pharisees, yet the wisdom of it was acknowledged and proved by those who embraced it. The children of wisdom mean the publicans and others who flocked to the preaching of Christ: for δικαιοῦν in this sense, vid. Luke vii. 29, 35; xvi. 15; and for ἀπὸ put for ὅπὸ, vid. xvi. 21; xxvii. 9; Mark viii. 31; Luke xvii. 25; Acts ii. 22; Rev. xii. 6. See Wolfius.

21. Χοραζίν. Some have proposed to read χώρα Ziv, country of Zin, because no such place as Chorasin is mentioned in any ancient writer. See Wolfius, who shews, however, that Χοραζίν is the true reading. It is said to be the same as Harosheth, Judg. iv. 2.

Ibid. Bnooald, from ביתציף domus piscium.

It was a town on the lake of Gennesaret: but it is doubted whether it is the same as that mentioned in Luke ix. 10.

23. The reading is probably η ξως τοῦ οἰρανοῦ ὑψάθης, η ξως ἄδου.

25. Έξομολογούμαι. See note at Luke xxii, 6.

26 νηπίοις. ναλ, ο πατήρ, ότι ούτως εγένετο εύδοκία εμπροσθέν

27 σου. ²Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου καὶ οὐδεὶς ² xxviii. 18; ἐπιγινώσκει τὸν υίὸν, εἰ μὴ ὁ πατήρ οὐδὲ τὸν πατέρα τὶς ἐπι- iii. 35; vi. 46; γινώσκει, εἰ μὴ ὁ υίὸς, καὶ ῷ ἐὰν βούληται ὁ υίὸς ἀποκαλύψαι. ** 1.15; xiii. 35; ct. xiii. 36; ct.

28 Δεθτε πρός με πάντες οί κοπιῶντες καλ πεφορτισμένοι, κάγὰ

29 ἀναπαύσω ύμᾶς. ⁷ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὕμᾶς, καὶ μάθετε τ Ζωεί. iz. 9; ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῆ καρδία. καὶ εὕρήσετε Jer. vi. 16.

80 ἀνάπαυσιν ταις ψυχαις ύμων. το γὰρ ζυγός μου χρηστός, καλ 1 1 302. τ. 3.
Τὸ φορτίον μου ελαφρόν εστιν."

12 * EN ἐκείνφ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ • Μωτ. Η. 13;
τῶν σπορίμων οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο Dout. exil. 1;

2 τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ Φαρισαίοι ἰδόντες εἶπον 25. αὐτῷ, "Ἰδοὺ, οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν, δ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν

8 σαββάτφ." 'Ο δε είπεν αὐτοις, "Οὐκ ανέγνωτε τι εποίησε

4 Δαβίδ, ότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ʰπῶς εἰσῆλθεν ʰ 18am. xxi. 6; Exod. εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, xxv. 30; εἰ οὺς οὐκ ἐξὸν ἢν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς xxix. 33, 83; Lar veic x

5 ίερεῦσι μόνοις; c'H οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμᾳ, ὅτι τοῖς σάβ- 0; et τiii. 81. βασιν οἱ ίερεῖς ἐν τῷ ἰερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναί- xxτiii. 9.

6 τιοί εἰσι ; λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε. dεἰ δὲ aix. 13;

7 εγνώκειτε τι έστιν, "Ελεον θέλω και οὐ θυσίαν, οὐκ ᾶν κατε-

8 δικάσατε τοὺς ἀναιτίους. κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ νίὸς τοῦ ἀνθρώπου.

9 · Kal μεταβάς ἐκείθεν, ἢλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. 'κal · Mar. iii. 1;
10 ἰδοὺ, ἄνθρωπος ἢν τὴν χείρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν ' Lu. xii. 14;
αὐτὸν, λέγοντες, '' Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν ;'' ἵνα «† xiv. 3;
30h. iz. 16;

26. ral, δτι. Subaud. εξομολογούμαι e v. 25. Palairet.

28. πεφορτισμένοι. Laden with the burden either of sins or of rites and ceremonies.

CHAP. XII. 1. διὰ τῶν σπορίμων, along or by the side of the corn-fields. Palairet. Or, along the paths through the corn-fields. Wolfius. Ibid. στάχναs. Ears of barley. See note at

Luke vi. 1.

2. The Pharisees objected, because it was the sabbath. It was lawful for persons going through a corn-field to pluck the ears, Deut. xxiii. 25. but the Talmud expressly forbids it on the sabbath. See Lightfoot ad l.

3. The story is in 1 Sam. xxi. and the commandment concerning the shew-bread is in Levit. xxiv. 5—9, by comparing which two places together, it appears that David ate the bread on the subbath.

4. el μ) for ἀλλὰ, as in Luke iv. 27; John v. 19; 1 Cor. vii. 17; Gal. i. 7; Rev. ix. 4.

5. είκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμφ. Have ye not read in the Law various regulations, which the priests are ordered to observe on the sabbath? See Numb. xxviii. 9.

6. You will perhaps say that this is not a profanation, because done in the temple: but I say unto you, that there is here a person greater than the temple, and what he permits cannot be a profanation.

7. Exerv. Mercy would have led them to consider the hunger of the disciples, rather than the prohibition concerning the shew-bread: or it may mean, that the disciples were engaged in a work of mercy, and therefore might be excused for neglecting a ceremonial observance.

8. κόριος γάρ κ. τ. λ. This is connected with ἀναιτίους: the disciples were free from any blame, because they were authorized by him who had originally given to the sabbath its sanctity, and whose will could therefore dispense with that sanctity. Kal after ἐστι is perhaps an interpolation.

9. This was on another sabbath. Luke vi. 6.

9. This was on another sabbath. Luke vi. 6. 10. importnow. According to Mark iii. 2, and Luke vi. 8, Jesus perceived their thoughts without their speaking. For el signifying num? strum? see Luke xiii. 23; xiv. 3; xxii. 49, 67; Acts i. 6.

κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Τίς ἔσται ἐξ 11 ύμων ανθρωπος, δς έξει πρόβατον εν, και εαν εμπέση τουτο τοις σάββασιν είς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεί: πόσω οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ώστε ἔξεστι τοῖς 19 σάββασι καλώς ποιείν." Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπφ, "Εκτεινον 18 την χειρά σου" και εξέτεινε, και αποκατεστάθη ύγιης ώς ή « Mar. iii. 6; άλλη. Ο Οί δε Φαρισαίοι συμβούλιον έλαβον κατ' αὐτοῦ έξελ- 14 Lu. vi. 11: θόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ΄Ο δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεγώ- 15 Joh. x. 80; et xi. 58. ρησεν εκείθεν και ήκολούθησαν αὐτῷ όχλοι πολλοί, καὶ εθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν 16 αὐτὸν ποιήσωσιν ὅπως πληρωθή τὸ ἡηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ 17 προφήτου, λέγοντος, 'h'Ιδού, ὁ παις μου, δν ήρέτισα' ὁ ἀγα-13 h iii. 17; et xvii. 5: πητός μου, είς δν εὐδόκησεν ή ψυχή μου θήσω τὸ πνεῦμά μου Esa. zlii, 1. έπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ 19 κραυγάσει οὐδε ἀκούσει τις εν ταις πλατείαις την φωνην αὐτοῦ. κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατέαξει, καὶ λίνον τυφό- 20 μενον οὐ σβέσει εως αν ἐκβάλη εἰς νίκος τὴν κρίσιν. καὶ ἐν τῷ 21 ονόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι.' Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός: 22 1 Lu. zi. 14.

καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὅχλοι καὶ ἔλεγον, "Μήτι 23 οὖτός ἐστιν ὁ νιὸς Δαβίδ;" κοὶ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, 24 Μιτ. 11. 22; "Οὖτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων." Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις 25 αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, "Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται καὶ πᾶσα πόλις ἡ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυ- 26 τὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εὶ 27 ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ νίοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταί. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν 28 πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ

11. According to the Talmud, if a beast fell into a pit of water on the sabbath, cushions might be put under him by which he might get out; or food might be given him to support life. See Reland. Antig. Heb. p. 484.

15. δχλοι πολλοί. See Mark iii. 7, 8.

18. This quotation agrees nearly with the Hebrew, but not at all with the LXX. See note at iii. 17.

Ibid. uplow seems to mean the gospel dispensation. Hammond, Wolfius. So also in ver. 20.

20. He will neither be severe to the contrite sinner, nor try to extinguish the smallest spark of piety.

of piety.

Ibid. For an england els νίκος την κρίσιν, usque dum causam, de qua disceptatur, obtinuerit, aique adeo ex illo certamine victor discesserit.

Krebsius. But see the meaning of κρίσιν in yer. 18.

23. δ vids Δαβίδ; They meant by this, Is he not the Messiah?

24. It appears from the next verse, that the Pharisees did not say this in the hearing of Jesus. Mark, iii. 22, mentions the Scribes from Jerusalem.

25. πᾶσα — οὐ. When πᾶs is followed by, or follows the negative, with other words intervening, it is equivalent to οὐδείs. See xxiv. 22; Mark xiii. 20; Luke i. 37; xiv. 33.

27. There were Jews who professed to cast out devils: see vii. 22; Acts xix. 13. Our Saviour asked why these persons were not accused, as well as himself, of casting out devils by Beelzebub; but since they were not, the Pharisees were convicted of partiality and prejudice.

28. Εφθασεν κ. τ. λ. The kingdom of Gol is come before you are aware of it.

29 βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἡ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον 80 δήση τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσαι; 'Ο μὴ τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσαι; 'Ο μὴ τὸν ἐμοῦ, κατ ἐμοῦ ἐστι καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ ἐμοῦ, 31 σκορπίζει. ¹Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἀμαρτία καὶ βλασ- 1 Ματ. iii. φημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος βλασ- Lu. xii. 10; 28, 29; κατὰ τοῦ υἰοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ δς ἄν εἴπῃ λόγον 1 1 Joh. v. 16; κατὰ τοῦ υἰοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ δς δ ἄν εἴπῃ εἰ x. 26. κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἀγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὐτε ἐν 33 τούτῳ τῷ αἰῶνι οὐτε ἐν τῷ μὲλλοντι. ™ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον = τii. 17. καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλὸν, ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον τοῦ καρποῦ τὸ σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ 84 δένδρον γινώσκεται. "Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ = iii. 7: λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας La. τi. 43.

35 τὸ στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ

36 τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῶι, ὅτι πῶν ρῆμα ἀργὸν, δ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ

87 αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήση, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήση."

88 ° Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, ° xτί. 1;
 39 λέγοντες, " Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν." 'Ο δὲ Lu. xi. 16;
 ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον 1 cor. i. 22.
 ἐπιζητεῖ καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῆ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον

30. 'O μh δν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι. This is meant as a general assertion, and applied by Jesus to himself: if I do not promote the kingdom of Satan, (which you see that I do not,) I sust be against it. Grotius, Raphel. It does not therefore contradict Mark ix. 40, which is of special application to the immediate case.

31. apediocrae. Pardon may be obtained for every sin, if the sinner will repent and have faith in the death of Christ.

Ibid. ἡ τοῦ Πν. βλασφημία. This is in allusion to the Jews attributing our Saviour's miracles to evil spirits, whereas they were worked ἐν πνεύματι Θεοῦ. (v. 28.) So long as they held such thoughts of Jesus, they could not have faith in his atonement; and without such faith they could not be forgiven.

32. ἀφεθήσεται αὐτῷ. i. e. he may be forgiven, if he afterwards believes in Christ: but whoever continues to deny Jesus to be Christ, and consequently to deny his atonement, cannot be forgiven. There is no difficulty in this passage, if we consider that this blasphemy of the Jews was virtually a denial of Christ's atonement.

was virtually a denial of Christ's atonement.

Ibid. ούτε ἐν τούτφ κ. τ. λ. This was a phrase with the Jews to express that a thing should never be done. See Hackspanius. For the meaning of alèw see Titus i. 2.

33. Our Saviour says this with reference to himself and his own works: either speak of the

tree as good, and its fruit as good; or speak of the tree and its fruit as both being evil. It is a dilemma, in which he places the Jews. Theophylact, Beza, Schmidius, Raphel, Palairet.

35. Casaubon points out the addition of the article before άγαθλ, and not before πονηρά. The good man has evil thoughts, but he singles out the good: the bad man has nothing but evil thoughts to put forth. The words τῆς καρδίας appear to be interpolated.

37. For your words, as well as your actions, will help to decide the sentence which is passed

upon you.

38. σημεῖον, i. e. ἐκ τοῦ οδρανοῦ, as in xvi. 1.

39. You ask for some visible miraculous sign, which may convince you; but I will not gratify you: and yet there is one more sign which you will see, and of which the history of Jonas was a type: you shall see me rise again to life, after having been part of three days in the grave.

» Jon. 1. 17. Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Ρῶσπερ γὰρ ἢν Ἰωνᾶς εν τἢ κοιλία τοῦ 40 κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τἢ καρδία τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

q Lu. xi. 82; q"Ανδρες Νινευίται ἀναστήσονται εν τῆ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς 41 Jon. iii. 5. ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κή-

τ 1 Bog. x. 1; ρυγμα 'Ιωνά' καὶ ἰδοὺ, πλείου 'Ιωνά ὧδε. Γβασίλισσα νότου 42 Par. ix. 1; ἐγερθήσεται ἐν τῆ κρίσει μετὰ τῆς γενεάς ταύτης, καὶ κατακοινεί αὐτήν ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν

• Lu. xi. 24. σοφίαν Σολομώντος· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Σολομώντος ὧδε. • Οταν 43 δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθη ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. τότε 44 λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον καὶ ἐλθὸν

1.2 Pet. II. εὐρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. [†]τότε 45 20, 21; Heb. vi. 4; πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἐαυτοῦ ἐπτὰ ἔτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῷ γενεᾳ ταύτῃ τῷ πονηρᾳ.''

Mar.III.81; "Ετι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὅχλοις, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ 46 La. viii. 19.
 ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπε 47 δὲ τις αὐτῷ, "'Ιδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι." 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι 48 αὐτῷ, "Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;" Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν, 49 "'Ιδοὺ, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὅστις γὰρ ἄν ποιήση 50 τὸ θὲλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν."

* Mar. iv. * 'EN δὲ τῆ ἡμέρα ἐκείνη ἐξελθων ὁ 'Ιησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, 18 1, ἀσ.;

Δα.;

Δα.;

Δα.;

Δα.;

Δα.;

Δα.;

ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὅχλοι 2

πολλοὶ, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι καὶ πᾶς

ὁ ὅχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ 8

ἐν παραβολαῖς, λέγων, " Ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.

καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν καὶ ἦλθε 4

τὰ πετεινὰ, καὶ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πε- 5

40. κήτουs. See Lipenius, Thes. Theol. Philol. tom. i. p. 987. and Wolfius.

Ibid. ἐν τῆ καρδία τῆς γῆς merely means the grave. Hackspanius, Capellus, Wolfius.

Thid. Our Saviour was in the grave only two nights and part of three days. Compare Esther iv. 16, and v. 1. For this phrase meaning part of three days, see Pearce, Newcome, Wolfius.

42. βασίλισσα νότου. Josephus calls this queen Nicaule, meaning apparently Nitocris. (Antiq. viii. 6. 2.) The Abyssinians call her Maqueda, Nicolaa, and Belkis. Josephus makes her queen of Egypt and Ethiopia, (ibid. 5.) and says that the capital of the kings of Ethiopia was Seba, which Cambyses called

Meroe. (ibid. ii. 10. 2.) Many of the ancients, who spoke of Ethiopia, meant Arabia, or the country on the Indian Ocean.

43—45. This is said with reference to the obstinacy of the Jews in rejecting Jesus; and he quotes the case of an evil spirit on account of the conversation in ver. 24, &c. Our Saviour's preaching had driven out many evil spirits from the people, such as ignorance, malice, &c. &c.: but they returned, and found a welcome reception among the Jews.

43. ἀνίδρων. Psellus says of devils, τοῖς γὰρ μυχαιτάτοις τόποις συνδιαιτώμενα, ψυχροῖς ἐσχάτως καὶ ἀνίκμοις οδσι, κ. τ. λ. (De Operat. Dæmon. p. 53. ed. 1615.)

44. σχολάζοντα, unoccupied.

τρώδη, όπου οὐκ είχε γην πολλήν και εὐθέως έξανέτειλε, διά ε τὸ μὴ ἔγειν βάθος γης ήλίου δε ἀνατείλαντος εκαυματίσθη, γ καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς 8 ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, δ μὲν ἑκα-9 του, δ δὲ ἐξήκοντα, δ δὲ τριάκοντα. Το ἔχων ὧτα ἀκούειν, ἀκου- τ xi. 15. 10 έτω." Καὶ προσελθόντες οι μαθηταί είπον αὐτῷ, "Διατί ἐν 11 παραβολαίς λαλείς αὐτοίς;" *'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοίς, * xri. 17;
1 Cor. ii. 10; ""Οτι ὑμῶν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν Ι Job. ii. 27. 12 οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται: "ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται " xxv. 29; Mar. iv. 23 εὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται όστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ δ ἔχει, Lu. viii. 18; 13 αρθήσεται απ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, et xix. 26. ότι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καλ ακούοντες οὐκ ακούουσιν, οὐδὲ 14 συνιούσι, b καὶ ἀναπληρούται ἐπ' αὐτοίς ἡ προφητεία 'Ησαίου, b Esa. vi. 9; Mar. iv. 12: ή λέγουσα, ''Ακοή ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνήτε· καὶ βλέποντες και τι. 12; 15 βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τού- Joh. xii. 40; του, καὶ τοῖς ἀσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν έ- 26; Rom. κάμμυσαν μήποτε ίδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὡσὶν ἀκούσωσι, και τῆ καρδία συνώσι, και ἐπιστρέψωσι, και ἰάσωμαι αὐτούς. 16 ε Τμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ, ὅτι βλέπουσι καὶ τὰ ὧτα ε κτί. 17; 17 ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ $^{\text{Lu. x. 23, 24.}}$ δίκαιοι επεθύμησαν ίδειν α βλέπετε, και ούκ είδον και ακούσαι 18 α ακούετε, και οὐκ ήκουσαν. Δ'Τμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παρα- 4 Ματ. iτ. 19 βολήν τοῦ σπείροντος. Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασι- 18, &c.; Lu. viii. 11, λείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρ- ١٠٠٠ μένον εν τη καρδία αὐτοῦ οὖτός έστιν ὁ παρά την όδὸν σπαρείς. 20 'Ο δε επί τα πετρώδη σπαρείς, οὐτός έστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, 21 καλ εύθυς μετά γαράς λαμβάνων αυτόν ουκ έχει δε ρίζαν εν έαυτώ, άλλα πρόσκαιρός έστι γενομένης δε θλίψεως ή διωγμού 22 διά τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. 'Ο δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὖτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αίωνος τούτου καὶ ή ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνόγει τὸν λόγον, 28 καὶ ἄκαρπος γίνεται. 'Ο δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρείς, ούτος έστιν ο του λόγον ακούων και συνιών δς δή καρποφορεί, καλ ποιεί ὁ μὲν ἐκατὸν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα."

. CHAP. XIII. 7. anényitar. Compare Xenophon, Œcon. c. 17. § 12. και δλη δὲ πολλάκις έπο των δέατων δήπου συνεξορμά τω σίτω, καὶ παρέχει πνεγμόν αυτώ. Again, τί, ην όλη πνίγη σωτξορμώσα τῷ σίτφ; § 14. 10. οἱ μαθηταί. Mark says that the multi-

tude, as well as the disciples, asked this.

12. 8 fxes. Luke writes 8 dones fxes, viii.

13. Demosthenes quotes the proverb, δρών-τας μη δράν και ακούοντας μη ακούοιν. Cont. Aristogit. I. p. 797. Baénorres here may allude to the people seeing the miracles, and dicocorres to their hearing the preaching of Jesus. 14. Beside Isaiah vi. 9, see Jer. v. 21;

Ezek. xii. 2.

17. ἐπεθύμησαν. This seems to allude to the patriarchs and prophets looking forward to the time of Christ. John viii. 56.

19. Παντός here signifies any one, as in xviii.

Ibid. δ παρά την δδον σπαρείς. This is not quite a correct expression: it should rather be δ δεχόμενος το παρά την όδον σπαρέν, and so in the other instances. Infoma is put for those receiving the seed in ver. 38.

e iii. 12.

"Αλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, " Πμοιώθη ή 24 βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπω σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἢλθεν αὐτοῦ ὁ 25 ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη 26 καὶ τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου 27 εἰπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια; 'Ο δὲ ἔφη αὐτοῖς, Έχθρὸς ἄνθρωπος 28 τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἰπον αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες σὐλλέζωμεν αὐτά; 'Ο δὲ ἔφη, Οὕ· μήποτε συλλέγοντες τὰ 29 ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἄμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. εἄφετε συναυξάνεσθαι 80 ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου."

¹ Ματ. 1v. 30; ¹ Αλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, ⁴ Ομοία ἐστὶν 81 Lu. xiii. 18. ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὁ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν 82 σπερμάτων ὅταν δὲ αὐξηθῆ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.¹

« Τ.υ. xiii. 20. « ΄Αλλην παραβολὴν ελάλησεν αὐτοῖς, " ΄Ομοία ἐστὶν ἡ βασι- 33 λεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἡν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὖ ἐζυμώθη ὅλον.''

h Mar. iv. h Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς 34
δχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· ὅπως πληρωθῆ 85

1 Γε. Ικκνίίι. Τὸ ἡηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, '' Ανοίζω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύζομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.'

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὅχλους, ἡλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ 36 προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, "Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ." 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς 37 εἶπεν αὐτοῖς, "'Ο σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἔστιν ὁ υἰὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ δὲ ἀγρὸς, ἔστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, 38 οὖτοί εἰσιν οἱ υἰοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια, εἰσὶν οἱ υἰοὶ τοῦ

k Gon. iii. 15; πονηροῦ' k ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ, ἔστιν ὁ διάβολος' ¹ὁ δὲ 89
 Joh. τiii. 44; θερισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν' οἱ δὲ θερισταὶ, ἄγγελοί
 J Joh. iii. 8. εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται, 40
 l Apoc. xiv.
 15; Joel. iii. οὕτως ἔσται ἐν τῆ συντελεία τοῦ αἰῶνος τούτου. ἀποστελεῖ ὁ 41
 18. υίὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ

make an epha.

^{24. &}quot;Αλλην παραβολήν. All these parables relate to the progress of the gospel. See note at v. 19.

^{33.} Zárov a AND. unde Syrum NAND sesquimodium. Olearius. Three of these measures

Φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀμχῆs. LXX.
 The prophet was Asaph, who, in 2 Chron. xxix.
 is called Asaph the seer.
 See note at 2 Thess. ii. 3.

33

της βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας

42 την ανομίαν, m καὶ βαλούσιν αὐτοὺς εἰς την κάμινον τοῦ πυρός: = viil. 12.

- 48 έκει έσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. "τότε οί " Sap. iii. 7; δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ώς ὁ ἥλιος, ἐν τῆ βασιλεία τοῦ πατρὸς αὐτῶν. 'Ο ἔγων ὧτα ἀκούειν, ἀκούετω.
- "Πάλιν όμοία έστιν ή βασιλεία των οὐρανων θησαυρώ κεκρυμμένω εν τῷ ἀγρῷ, δν εὐρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε καὶ ἀπὸ της γαράς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.
- "Πάλιν όμοία έστιν ή βασιλεία των ούρανων άνθρώπο έμ-46 πόρφ, ζητούντι καλούς μαργαρίτας δς εύρων ένα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθών πέπρακε πάντα ὅσα εἶγε, καὶ ἡγόρασεν αὐτόν.
- " Πάλιν δμοία έστιν ή βασιλεία των ουρανών σαγήνη βληθείση είς την θάλασσαν, καὶ έκ παντὸς γένους συναγαγούση
- 48 ην, ότε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγιγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβα-
- 49 λον. °ούτως ἔσται ἐν τῇ συντελεία τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οί ° xxv. 82. άγγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων.
- 50 Pκαί βαλούσιν αὐτούς είς την κάμινον τού πυρός· έκεί ἔσται ὁ P ver. 42.
- 51 κλαυθμός καὶ ὁ βρυγμός τῶν ὀδόντων." Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
- 52 " Συνήκατε ταθτα πάντα;" Λέγουσιν αθτώ, " Ναλ, κύριε." 'Ο δε είπεν αὐτοῖς, "Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεύς μαθητευθείς εἰς την βασιλείαν των οὐρανων, δμοιός έστιν ἀνθρώπω οἰκοδεσπότη, δστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά."
- Καλ έγένετο ότε ετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολάς ταύτας,
- 54 μετήρεν ἐκείθεν ακαὶ ελθών είς την πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν 9 Mar. vi. 1; αὐτοὺς ἐν τῆ συναγωγῆ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς καὶ
- 55 λέγειν, "Πόθεν τούτφ ή σοφία αυτη καὶ αι δυνάμεις; τούχ r xii. 46; οῦτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υίός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς καὶ Σίμων
- 56 καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι;

41. πάντα τὰ σκάνδαλα. All those persons who are the cause of others committing sin.

45. Syrovers means seeking to purchase. Raphel.

52. Διὰ τοῦτο. If therefore ye really understand these things, you will remember that every preacher of the gospel must be able to suit his instruction to all capacities; sometimes teaching in the old way, sometimes in

55. ἀδελφοί. Theophylact says that they were sons of Joseph by the wife of his brother Clopas. Perhaps they were cousins of Jesue, being sons of Joseph's brother Clopas. Their mother's name was Mary: compare xxvii. 56; John xix. 25.

Ibid. Idausos. This is certainly the James

mentioned in Gal. i. 19, and is supposed to have been bishop of Jerusalem: (see Acts xii. 17; xv. 13; xxi. 18;) but probably not the same with James the son of Alphæus, one of the twelve. (x. 3.) He was surnamed the Just, and was killed A.D. 62. Josephus, Antiq. xx. 9. 1. Euseb. Hist. Eccles. ii. 1. 23. See Luke vi. 16.

Ibid. 'Ιωση̂s. Origen says, that he knew nothing concerning Joses and Simon. vol. iii. p. 462, 463.

Ibid. Σίμων. He was made bishop of Jerusalem after James, (Euseb. Hist. Eccles. iii. 11. Constit. Apost. vii. 46.) and was martyred in the reign of Trajan. Euseb. iii. 32.

Ibid. loudas. This seems to be the same with 'Ιούδας 'Ιακώβου, Judas the brother of James, mentioned in Luke vi. 16; Acts i. 13.

• Mar. vi. 4; πόθεν οὖν τούτφ ταῦτα πάντα ;" •καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. 57 Lu. iv. 24; 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ι Ματ. τί. 5. ἐν τῆ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῆ οἰκία αὐτοῦ." ^tΚαὶ οὐκ ἐποίη- 58 σεν έκει δυνάμεις πολλάς, δια την απιστίαν αὐτων.

" ΈΝ ἐκείνω τω καιρώ ήκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης την 14 u Mar. vi.14; Lu. iz. 7. άκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, "Οὖτός ἐστιν Ἰωάν- 2 νης ὁ βαπτιστής αὐτὸς ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο

* Mar. vi.17; αι δυνάμεις ένεργουσιν έν αυτφ." * Ο γαρ Ἡρώδης κρατήσας 8 τὸν Ἰωάννην, ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῆ, διὰ Ἡρωδιάδα την γυναϊκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ 4

'Ιωάννης, " Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν." Καὶ θέλων αὐτὸν 5 7 xxi. 26; Lu. xx. 6. άποκτειναι, εφοβήθη τον δχλον, δτι ώς προφήτην αὐτον είχον. γενεσίων δε αγομένων τοῦ Ἡρώδου, ἀρχήσατο ή θυγάτηρ της 6 'Ηρωδιάδος εν τῷ μέσφ, καὶ ήρεσε τῷ 'Ηρώδη' δθεν μεθ' δρκου 7 ώμολόγησεν αὐτή δοῦναι δ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ δὲ προβιβασ-8 θείσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, " Δός μοι," φησὶν, " ὧδε ἐπὶ πίνακι την κεφαλην 'Ιωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.'' Καὶ έλυπήθη ὁ βασι- 9 λεύς, διά δὲ τούς δρκους καὶ τούς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθήναι και πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τή φυλακή. 10 καὶ ἡνέγθη ἡ κεφαλή αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῶ κορασίω 11

He was therefore one of the twelve; and is said to have succeeded his brother Simon as bishop of Jerusalem: (Constit. Apost. vii. 46.) but this is doubtful. Origen says it was he who wrote the Epistle. vol. iii. p. 468.
57. δσκανδαλίζοντο. The meanness of his

birth was a stumblingblock in the way of their

receiving his doctrine. See v. 29.

CHAP. XIV. 1. It would seem from ver. 12. 18, that though Matthew does not relate the imprisonment of John in the order of time, yet his death happened about this period.

Ibid. 'Howens, son of Herod the Great, who

killed the innocents. He was called Herod

Antipas. See note at Luke iii, 1.

2. This was rather said by other persons than by Herod himself. See Luke ix. 7. It might be doubted whether Herod believed in a resurrection. See Mark viii. 15.

8. dv фulanfi. He was imprisoned at Machæruns, a fort on the confines of Arabia, (Josephus, Antiq. xviii. 5. 2:) but, according to Josephus, Herod imprisoned him on account of his popularity, and for fear of an insurrec-tion. This may be alluded to in ver. 5, and Mark vi. 20.

Ibid. Φιλίππου. The brother of Herod Antipas is called Herod by Josephus: his name was probably *Herod Philip*. (See Krebsius.) Origen says, that, according to some accounts, Philip was dead when his brother took his wife; but he rather conceived him to be alive. (vol. iii. p. 470, 471.) So says Lightfoot ad l.; and it is confirmed by Josephus. Herod Antipas put away his own wife, daughter of Aretas, king of Arabia Petræa; for which Aretas made war against him, and totally defeated him. He and his wife Herodias were afterwards banished to Lyons. Some have thought that this Philip was not the tetrarch, but another son of Herod called Philip. See Wolfius.

4. Obs Ecors. Josephus condemns Archelaus for marrying his brother's widow, by whom his brother had had children, ἀπώμοτον δν 'Ιουδαίοις γαμετάς άδελφῶν άγεσθαι. Antiq. xvii. 13. 1. The command in Deut. xxv. 5, only extended to the case of eldest sons dying without children.

6. yeverlar. Some have understood this of the celebration of Herod's accession to the throne: (Heinsius, Relandus:) but it probably meant his birthday. A distinction has been made between γενέσια and γενέθλια, but apparently without reason. We should probably read γενομένων.

Ibid. θυγάτηρ. Her name was Salome. (Josephus, Antiq. xviii. 5. 4.) There is a tradition that she met with a miserable death.

8. προβιβασθείσα. Our version says, being before instructed : but perhaps it only means, being put forward. See Acts xix. 33. 9. δ βασιλεύs. See note at ii. 22.

11. Lightfoot supposes that Herod was at Tiberias when he issued this order, and that the distance from thence to Machæruns would require a journey of two days. ad L Hence some have doubted Machæruns being the place. See Wolfius.

12 καὶ ήνεγκε τῆ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ηραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῶ 18 Ίησοῦ. *καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκείθεν ἐν πλοίω * Μετ.τί. 32; είς ξρημον τόπον κατ' ίδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὅχλοι ἡκολού- Joh. vi. 2 θησαν αὐτῷ πεζη ἀπὸ τῶν πόλεων. 14 Καὶ ἐξελθών ὁ Ἰησοῦς είδε πολύν όγλον, καὶ ἐσπλαγγνίσθη 15 ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ^a 'Οψίας ^a Mar.vi. 35; Lu. ix 12; δε γενομένης, προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Job. vi. 5. " Ερημός έστιν ο τόπος, και ή ώρα ήδη παρήλθεν απόλυσον τους δχλους, ΐνα ἀπελθόντες είς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἐαυτοῖς 16 βρώματα." 'Ο δε Ἰησοῦς είπεν αὐτοῖς, "Οὐ γρείαν ἔγουσιν 17 ἀπελθείν δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγείν." Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, 18 " Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας." Ο δὲ 19 είπε. " Φέρετε μοι αὐτοὺς ώδε." καὶ κελεύσας τοὺς ὅχλους • ** 86; άνακλιθήναι έπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβών τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰγθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε καὶ κλάσας έδωκε τοις μαθηταίς τους άρτους, οι δε μαθηταί τοις 20 όχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐγορτάσθησαν καὶ ἦραν τὸ 21 περισσεύον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ έσθίοντες ήσαν ἄνδρες ώσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρίς γυναικών καὶ 22 παιδίων. Καὶ εὐθέως ἡνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ έμβηναι είς τὸ πλοίον, καὶ προάγειν αὐτὸν είς τὸ πέραν, ἔως οδ 28 ἀπολύση τοὺς ὄγλους. εκαὶ ἀπολύσας τοὺς ὄγλους, ἀνέβη εἰς τὸ Mar. vi 46; δρος κατ' ιδίαν προσεύξασθαι. 'Οψίας δε γενομένης, μόνος ην 24 έκει. τὸ δὲ πλοίον ήδη μέσον της θαλάσσης ην, βασανιζόμενον 25 ύπὸ τῶν κυμάτων ἢν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτη δὲ φυλακή τής νυκτός ἀπήλθε πρός αὐτούς ὁ Ἰησούς, περιπατών ἐπὶ 26 της θαλάσσης. καλ ίδοντες αὐτὸν οἱ μαθηταλ ἐπλ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα, ἐταράγθησαν, λέγοντες, ""Οτι φάντασμά ἐστι" 27 καλ άπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ελάλησεν αὐτοῖς ὁ 28 Ίησοῦς, λέγων, "Θαρσεῖτε εγώ εἰμι, μη φοβεῖσθε." Αποκριθεὶς

12. τὸ σῶμα. There is good authority for

reading τὸ πτῶμα αὐτοῦ.

Ibid. ἐθαψαν. Theophylact says that he was buried at Casarea, and his head carried to Rmess

13. He crossed the sea of Galilee, (John vi. 1.) and went to a desert place near Bethsaida, (Luke ix. 10.) at the north-east end of the lake.

Ibid. welf. They therefore went round the south part of the lake, and crossed the Jordan near Tiberias. Hely does not mean literally on foot, but by land.

14. es abrobs. The true reading seems to

be en abrois.

15. 'Ohias yeroutens. This phrase is reeated, but in a different sense, in ver. 23. For its meaning in this place, see Mark vi. 35; Luke ix. 12. The Rabbis reckoned two evenings, the first at three, the second at sun-

17. Ol δε λέγουσω. It was Andrew who said this. John vi. 8.

22. eilés. Because he knew that the multitude had thoughts of forcing him to declare

himself a king. John vi. 15.

Ibid. els το πέραν, to the country of Gennesaret, near Capernaum.

25. Τετάρτη φυλακή. The Jews are said to have divided the night into only three parts. When Matthew wrote, they had probably adopted the Roman custom. Krebsius. The fourth watch was from three to six.

27. ἐγώ εἰμι. This phrase is used in a remarkable way in the following places, Mark xiv. 62; John viii. 24, 28, 58; xiii. 19.

• Mar. τί. 4; πόθεν οὖν τούτφ ταῦτα πάντα ;" •καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. 57 Lu. tr. 24; 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μή ι Mar. τί. 5. ἐν τῆ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῆ οἰκία αὐτοῦ." ^t Kaì οὐκ ἐποίη- 58 σεν έκει δυνάμεις πολλάς, δια την απιστίαν αὐτών.

" ΈΝ ἐκείνω τω καιρώ ήκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης την 14 " Mar. vi.14; άκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, " Οδτός έστιν Ἰωάν- 2 Lu. ix. 7. νης ο βαπτιστής αὐτὸς ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο * Mar. vi.17; αί δυνάμεις ενεργούσιν εν αυτώ." * Ο γὰρ Ἡρώδης κρατήσας 8

τὸν Ἰωάννην, ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῆ, διὰ Ἡρωδιάδα την γυναϊκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ 4 'Ιωάννης, " Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν." 'Καὶ θέλων αὐτὸν 5 7 xxi. 26; Lu. xx. 6.

άποκτείναι, εφοβήθη του δχλου, ότι ώς προφήτην αυτον είχου. γενεσίων δε αγομένων του Ηρώδου, ωρχήσατο ή θυγάτηρ της 6 'Ηρωδιάδος εν τῷ μέσφ, καὶ ήρεσε τῷ 'Ηρώδη' ὅθεν μεθ' ὅρκου 7 ώμολόγησεν αὐτή δοῦναι δ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ δὲ προβιβασ-8 θείσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, " Δός μοι," φησὶν, " ὧδε ἐπὶ πίνακι την κεφαλην 'Ιωάννου τοῦ βαπτιστοῦ." Καὶ έλυπήθη ὁ βασι- 9 λεύς, διά δὲ τούς δρκους καὶ τούς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθήναι και πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τή φυλακή. 10 καὶ ηνένθη ή κεφαλή αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῶ κορασίω. 11

He was therefore one of the twelve; and is said to have succeeded his brother Simon as bishop of Jerusalem: (Constit. Apost. vii. 46.) but this is doubtful. Origen says it was he who wrote the Epistle. vol. iii. p. 463.

57. δσκανδαλίζοντο. The meanness of his

birth was a stumblingblock in the way of their

receiving his doctrine. See v. 29.

CHAP. XIV. 1. It would seem from ver. 12, 13, that though Matthew does not relate the imprisonment of John in the order of time, yet his death happened about this period.

Ibid. Hpadns, son of Herod the Great, who killed the innocents. He was called Herod

Antipas. See note at Luke iii. 1.

2. This was rather said by other persons than by Herod himself. See Luke ix. 7. It might be doubted whether Herod believed in a resurrection. See Mark viii. 15.

3. dv φυλακŷ. He was imprisoned at Machæruns, a fort on the confines of Arabia, (Josephus, Antiq. xviii. 5. 2:) but, according to Josephus, Herod imprisoned him on account of his popularity, and for fear of an insurrection. This may be alluded to in ver. 5, and Mark vi. 20.

Ibid. Φιλίππου. The brother of Herod Antipas is called Herod by Josephus: his name was probably Herod Philip. (See Krebsius.)
Origen says, that, according to some accounts,
Philip was dead when his brother took his wife; but he rather conceived him to be alive. (vol. iii. p. 470, 471.) So says Lightfoot ad l.; and it is confirmed by Josephus. Herod Antipas put away his own wife, daughter of Aretas. king of Arabia Petræa; for which Aretas made war against him, and totally defeated him. He and his wife Herodias were afterwards banished to Lyons. Some have thought that this Philip was not the tetrarch, but another son of Herod

called Philip. See Wolfius.
4. Ook Ecoru. Josephus condemus Archelaus for marrying his brother's widow, by whom his brother had had children, ἀπώμοτον δν Ίουδαίοις γαμετάς άδελφῶν ἄγεσθαι. Antiq. xvii. 13. 1. The command in Deut. xxv. 5, only extended to the case of eldest sons dying without children.

6. yeverler. Some have understood this of the celebration of Herod's accession to the throne: (Heinsius, Relandus:) but it probably meant his birthday. A distinction has been made between γενέσια and γενέθλια, but apparently without reason. We should probably read γενομένων.

Ibid. θυγάτηρ. Her name was Salome. (Josephus, Antiq. xviii. 5. 4.) There is a tradition that she met with a miserable death.

8. προβιβασθείσα. Our version says, being before instructed: but perhaps it only means, being put forward. See Acts xix. 33. 9. δ βασιλεύς. See note at ii. 22.

11. Lightfoot supposes that Herod was at Tiberias when he issued this order, and that the distance from thence to Machæruns would require a journey of two days. ad l. Hence some have doubted Machæruns being the place. See Wolfius.

12 καὶ ήνεγκε τῆ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ηραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῶ 18 Ίπσου. καλ ἀκούσας ὁ Ἰησους ἀνεχώρησεν ἐκείθεν ἐν πλοίφ : Ματ.τί. 32; είς ερημον τόπον κατ' ίδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὅχλοι ἡκολού- Joh. vi. 2. θησαν αὐτώ πεζη ἀπὸ τών πόλεων. 14 Καὶ έξελθών ὁ Ἰησοῦς είδε πολύν όχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη 15 ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. "'Οψίας " Ματ.νί. 35; δε γενομένης, προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Joh. τί. 5. " Ερημός έστιν ο τόπος, και ή ώρα ήδη παρήλθεν απόλυσον τους δηλους, ίνα ἀπελθόντες είς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ξαυτοῖς 16 βρώματα." 'Ο δὲ Ἰησοῦς είπεν αὐτοῖς, "Οὐ χρείαν ἔχουσιν 17 άπελθεῖν δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν." Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, 18 " Οὐκ ἔγομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καλ δύο ἰγθύας." 'Ο δὲ 19 είπε, " Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε." καὶ κελεύσας τοὺς ὅχλους καν 36; άνακλιθήναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβών τοὺς πέντε ἄρτους καλ τους δύο ιχθύας, αναβλέψας είς τον οὐρανον, εὐλόγησε καλ κλάσας έδωκε τοις μαθηταίς τους άρτους, οι δε μαθηταί τοις 20 όχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν καὶ ἦραν τὸ 21 περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ έσθίοντες ήσαν άνδρες ώσει πεντακισχίλιοι, χωρίς γυναικών καί 22 παιδίων. Καὶ εὐθέως ἡνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ έμβηναι είς τὸ πλοίου, καὶ προάγειν αὐτὸν είς τὸ πέραν, ἔως οὖ 23 ἀπολύση τους όχλους. εκαὶ ἀπολύσας τους όχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ε Mar. τι 46; δρος κατ' ιδίαν προσεύξασθαι. 'Οψίας δε γενομένης, μόνος ην 24 έκει. τὸ δὲ πλοίον ήδη μέσον της θαλάσσης ήν, βασανιζόμενον 25 ύπὸ τῶν κυμάτων ἢν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτη δὲ φυλακή τής νυκτός ἀπήλθε πρός αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατών ἐπὶ 26 της θαλάσσης. καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατούντα, εταράχθησαν, λέγοντες, ""Οτι φάντασμά εστι" 27 καλ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ 28 Ίησοῦς, λέγων, "Θαρσείτε έγω είμι, μή φοβείσθε." 'Αποκριθείς

12. 70 σῶμα. There is good authority for

reading τὸ πτῶμα αὐτοῦ.

Ibid. ἔθαψαν. Theophylact says that he was buried at Cæsarea, and his head carried to Emesa.

13. He crossed the sea of Galilee, (John vi. 1.) and went to a desert place near Bethsaida, (Luke ix. 10.) at the north-east end of the lake.

Thid. we's. They therefore went round the south part of the lake, and crossed the Jordan near Tiberias. He's does not mean literally on foot, but by land.

14. en abrovs. The true reading seems to be en abrovs.

15. 'Otias yerouters. This phrase is repeated, but in a different sense, in ver. 23. For its meaning in this place, see Mark vi. 35; Luke ix. 12. The Rabbis reckoned two evenings, the first at three, the second at sun-

17. Ol & Afyovow. It was Andrew who

said this. John vi. 8.

22. ei06es. Because he knew that the multitude had thoughts of forcing him to declare himself a king. John vi. 15.

himself a king. John vi. 15.

Ibid. els τὸ πέραν, to the country of Gen-

nesaret, near Capernaum.

25. Τετάρτη φυλακή. The Jews are said to have divided the night into only three parts. When Matthew wrote, they had probably adopted the Roman custom. Krebsius. The fourth watch was from three to six.

27. êyû elµı. This phrase is used in a remarkable way in the following places, Mark xiv. 62; John viii. 24, 28, 58; xiii. 19.

δὲ αὐτῶ ὁ Πέτρος είπε, "Κύριε, εἰ σὺ εἰ, κέλευσόν με πρός σε έλθειν έπι τὰ ὕδατα." 'Ο δὲ εἶπεν, "Ἐλθέ." Και καταβάς 29 άπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη καὶ 30 ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι έκραξε, λέγων, "Κύριε, σῶσόν με." Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν γείρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ 31 λέγει αὐτῶ, "'Ολιγόπιστε, εἰς τί εδίστασας:" Καὶ εμβάντων 32 αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίω ἐλ- 33 θόντες προσεκύνησαν αὐτῶ, λέγοντες, "'Αληθῶς Θεοῦ υίὸς εί."

d Kal διαπεράσαντες ήλθον είς την γην Γεννησαρέτ. και έπι- 84 d Mar. vi.53. γνόντες αιτόν οι άνδρες τοῦ τόπου έκείνου, ἀπέστειλαν είς ὅλην 35 την περίγωρον έκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῶ πάντας τοὺς κακώς έγοντας καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ 36 κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ καὶ ὅσοι ἡψαντο, διεσώθησαν.

«ΤΟΤΕ προσέργονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμ- 15 * Mar. vii. 1. ματείς καὶ Φαρισαίοι, λέγοντες, " Διατί οι μαθηταί σου παρα- 2 Βαίνουσι την παράδοσιν των πρεσβυτέρων; ου γάρ νίπτονται τας χείρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν." 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς ε είπεν αὐτοῖς, " Διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ''Ο γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο λέγων, 4 f Exod. xx. 12; xx. 12; Deut. v. 16; 'Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα' καὶ, 'Ο κακολογῶν Rph. vi. 2; Εκοd.xxi.17: πατέρα ἡ μητέρα, θανάτω τελευτάτω' ὑμεῖς δὲ λέγετε, "Ος αν 5 Lev. xx. 9; Prov. xx. 20. είπη τῷ πατρὶ ἡ τὴ μητρὶ, Δῶρον, δ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ἀφεληθῆς, καὶ 6 ού μή τιμήση τὸν πατέρα αὐτοῦ ή τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ήκυρώσατε την έντολην του Θεού δια την παράδοσιν υμών. Υπο- 7 ε Ε. ε. εκίκ. κριταλ, καλώς προεφήτευσε περί ύμων Ήσατας, λέγων, 'ε' Εγ- 8 τίι. 6. γίζει μοι ὁ λαὸς οὐτος τω στόματι σύτων το Το τιμά ή δε καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. μάτην δε σέ- 9 βονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, εντάλματα άνθρώπων." h Mar.vii.14. h Kal προσκαλεσάμενος τὸν όχλον, είπεν αὐτοῖς, "'Ακούετε καὶ 10

συνίετε. οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον 11

32. ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. The same expression occurs in Herodotus, (vii. 191.) and is censured

by Longinus as δσεμνον καl διωτικόν. § 43. 33. Θεοῦ υίδε. The Jews applied this expression to the Messiah. See xxvi. 63. For the sense in which Jesus is called the Son of God, see xvi. 16; xxvii. 40.

34. Γεννησαρέτ. Josephus calls this country rermode, and says that it extended along the shore of the lake for 30 stadia, and was 20 stadia in width. De Bel. Jud. iii. 10. 8. If we compare John vi. 17, 24, it would appear that Jesus landed near Capernaum, which was at the northern end of the country called Gennesaret.

CHAP. XV. 1. οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμpareis, the scribes from Jerusalem. We need not understand that they came at this time from Jerusalem. Raphel, Palairet. See Heb. xiii.

24; Acts xvii. 13: but in Mark vii. 1, it is έλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων

5. This is well explained by Origen, vol. iii. p. 488. Similar forms of expression occur in the Mishna, where the sentence is completed by **JDN obligatus est. "But ye say, if any man say to his father or mother, The thing, by which you wished me to benefit you, is dedicated to God, [that he is bound by his vow,] and need not regard his father or mother." Meinhard. (Crit. Sacr.) Compare Prov. xxviii. 24. See Cochus, ad Talmud. p. 273. Masius, L. de Dieu, ad l. Wolfius. Alberti would render the last clause, although he does not honour &c.

6. "Νόμιμα πολλά τινα παρέδοσαν τῷ δημῷ ol Φαρισαίοι έκ πατέρων διαδοχής, απερ ούκ άνα-γέγραπται έν τοις Μωύσεως νόμοις." Josephus,

Antiq. xiii. 10. 6.

άλλα τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄν-12 θρωπον." Τότε προσελθόντες οι μαθηταί αὐτοῦ είπον αὐτῶ, "Οίδας ότι οι Φαρισαίοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσ-13 θησαν: " ' Ο δε άποκριθείς είπε, "Πασα φυτεία, ην οὐκ ἐφύ- 1 Joh. xv. 1. 14 τευσεν ο πατήρ μου ο οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. κάφετε αὐτούς κ κκιίί. 16; όδηγοί είσι τυφλοί τυφλών τυφλός δε τυφλόν εάν όδηγη, άμ-15 φότεροι είς βόθυνον πεσοῦνται." 'Αποκριθείς δὲ ὁ Πέτρος ι Ματ. τίι.17. 16 είπεν αὐτῷ, "Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην." [™] 'Ο δὲ [™] xvi. 9; ^{Ματ.} vii. 18. 'Ιησούς είπεν, "'Ακμήν καὶ ύμεις ἀσύνετοι έστε; ούπω νοείτε, 17 ὅτι πῶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, 18 καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ = Jac. iii. 6. στόματος έκ της καρδίας έξέργεται, κάκεινα κοινοί τον άνθρω-19 που. ° έκ γὰρ τῆς καρδίας εξέρχονται διαλογισμοί πονηροί, • Gen. vi. 5; φόνοι, μοιχείαι, πορνείαι, κλοπαὶ, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι Μετ. τίι. 21; 20 ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγείν, οὐ κοινοί τὸν ἄνθρωπον." P Καὶ έξελθων έκειθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν είς τὰ μέρη P Mar.vii.24. 22 Τύρου καὶ Σιδώνος. καὶ ἰδού, γυνή Χαναναία ἀπὸ τών ὁρίων έκείνων έξελθοῦσα έκραύγασεν αὐτῷ, λέγουσα, "Ελέησόν με, 23 κύριε, υίε Δαβίδ. ή θυγάτηρ μου κακώς δαιμονίζεται." Ο δε οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῆ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, "'Απόλυσον αὐτὴν, ὅτι κράζει ὅπισθεν 24 ήμων." 9'Ο δε ἀποκριθείς είπεν, "Οὐκ ἀπεστάλην εί μὴ είς τὰ 9 x. 5, 6; 25 πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ." 'Η δὲ ἐλθοῦσα προσ- Act. mil. 46; Rom. sv. 8. 26 εκύνει αὐτῷ, λέγουσα, "Κύριε, βοήθει μοι." 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς είπεν. " Οὐκ ἔστι καλὸν λαβείν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βα-27 λείν τοίς κυναρίοις." 'Η δε είπε, "Ναί, κύριε και γάρ τα κυνάρια έσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης

11. "Την δὲ δὴ τοῦ στόματος ἡμῶν δύναμιν όδοῦσι καὶ γλώττη καὶ χείλεσιν ἔνεκα τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν ἀρίστων διεκόσμησαν οἱ διακοσμοῦντες, ἢ νῦν διατέτακται, τὴν μὲν εἴσοδον τῶν ἀναγκαίων μηχανόμενοι χάριν, τὴν δὲ ἔξοδον τῶν ἀναγκαίων μὲν γὰρ πῶν ὅσον εἰσέρχεται τροφὴν διδὸν τῷ σώματι, τὸ δὲ λόγων νᾶμα ἔξω ῥέον καὶ ὅπηρετοῦν φρονήσει κάλλιστον καὶ ἄριστον πάντων ναμάτων." Plato, Τίπæιs, p. 74.— "στόματι, δι' οῦ γίνεται θνητῶν μὲν, ὡς ἔφη Πλάτων, εἴσοδος, ἔξοδος δ' ἀφθάρτων. ἐπεισέρχεται μὲν γὰρ αὐτῷ σίτια καὶ ποτὰ, φθαρτοῦ σώματος φθαρταὶ τροφαί: λόγοι δ' ἔξίασιν, ἀθανάτοι ψυχῆς ἀθάνατοι νόμοι, δὶ ὧν δ λογικὸς βίος κυβερνᾶται." Philo Judæus, vol. i. p. 29.

13. The answer of Jesus may be thus para-

13. The answer of Jesus may be thus paraphrased: Yes, I know that they have taken effence, but it matters not: ye need not fear them; for the time will come, when, like every plant which is not of my Father's planting, they will be rooted out.

16. 'Anuhr signifies adhuc in good Greek. Alberti, Raphel, Palairet.

18. κοινοί τον άνθρωπον. "Κοινον καὶ έθνικον καὶ ἀπαίδευτον καὶ ἀσελγή δείκνυστι αὐτὸν, οὐχὶ δὲ ίδιον καὶ κόσμιον καὶ σώφρονα." Clem. Alex. p. 198.

21. τὰ μέρη, fines. Wolfius.

22. Χαναναία. The land of Canaan, properly so called, was by the sea and by the coast of Jordan. Numb. xiii. 29. Mark calls this woman Έλληνὶs, Συροφοίνισσα τῷ γένει. vii. 26. Some of the Canaanites were not driven out. Judg. i. 31, 32.

23. 'Απόλυσον. Theophylact supposed the disciples to ask Jesus to cure her. See Luke xii. 12. Schleusner understood it as meaning satisfac ejus precibus. Our Saviour's answer seems to confirm this.

24. Οὐκ ἀπεστάλη». It was not intended that Jesus himself, during his presence on earth, should preach to any but the Jews.
27. "Εἰ δαίτες θεῶν εἰσι, καὶ στοῦνται θεοὶ,

27. "Εί δαίτες θεῶν εἰσι, καὶ σιτοῦνται θεοὶ, πάντως που καὶ θεράποντες αὐτοῖς εἰσιν, οῖς μέλει τοῦ μηδὲ τὰ πίπτοντα τῆς ἀμβροσίας ἀπόλλυσθαι." Philostr. Vit. Apollon. i. 19. p. 24.

τῶν κυρίων αὐτῶν." Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῆ, 28
" Π γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις γενηθήτω σοι ὡς θέλεις."
Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

καὶ μεταβὰς ἐκείθεν ὁ Ἰησοῦς ἡλθε παρὰ τὴν θάλασσαν 29
 Εσα. ΧΧΧΥ. τῆς Γαλιλαίας καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὅρος, ἐκάθητο ἐκεῖ. καὶ 30
 προσῆλθον αὐτῷ ὅχλοι πολλοὶ, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἔτέρους πολλοὺς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς, ὥστε τοὺς ὅχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, 81
 κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας

« Μωτ. τίϊ.1. καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. 'Ο δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσά- 82 μενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπε, " Σπλαγχίζομαι ἐπὶ τὸν ὅχλον, ὅτι ἡδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θὲλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῆ ὁδῷ." Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Πόθεν 38 ἡμῶν ἐν ἐρημία ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὅχλον τοσοῦτον;" Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Πόσους ἄρτους ἔχετε;" Οἱ 84 δὲ εἶπον, "Έπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια." Καὶ ἐκέλευσε τοῖς 35 ὅχλοις ἀναπεσεῦν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ λαβῶν τοὺς ἐπτὰ ἄρτους καὶ 86 τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῶς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὅχλφ. Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορ- 37 τάσθησαν καὶ ἤραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἐπτὰ σπυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, 38 χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὅχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἢλθεν 39

« xii. 89; εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά. "Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ 16

Ματ. xii. 11; Σαδδουκαῖοι, πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἰπεν αὐτοῖς, "'Οψίας 2
γενομένης λέγετε, Εὐδία πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. Καὶ πρωί, 8
Σήμερον χειμών πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. 'Τποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν,
τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; "γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῆ, εἰ μὴ 4

29. παρά την θάλασσαν. Mark says ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. vii. 31. He was therefore on the eastern shore of the lake. See iv. 25.

31. κυλλούs. This work signifies having lost a limb, in xviii. 8. It would appear, therefore, that Jesus actually restored limbs which had been lost.

32. ἡμέραs. The true reading seems to be ἡμέραs. The meaning is the same, though the construction is different. There is something similar in Luke ix. 28.

38. Compare Numb. xi. 13, and 2 Kings iv. 42, 43.

39. ἐνέβη. The reading seems to be ἀνέβη. Ibid. Μαγδαλά. Mark says Δαλμανουθά. viii. 10. Both places were at the southern end of the lake. Some copies read Magedon for Magdala.

CHAP. XVI. 1. σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Theophylact seems to give the true meaning, οἶον ἢλιον στῆσαι, σελήνην, κεραυνοὺς καταγαγεῖν, ἐέρα ἀλλοιῶσαι. ad Marc. viii. 11.

 στυγνάζων. Polybius applies στυγνότης to the atmosphere, (iv. 21. 1.) and Pliny speaks of "cœli tristitiam." Hist. Nat. ii. 6. Ibid. τῶν καιρῶν. The time predicted by the

Ibid. τῶν καιρῶν. The time predicted by the prophets for the coming of the Messiah. See Luke xxi. 8; Eph. i. 10.

4, 5. Jesus and his disciples now sailed from the southern end of the lake to Bethsaida at the north-eastern. See Mark viii. 22. τὸ σημείον Ἰωνα τοῦ προφήτου." Καὶ καταλιπών αὐτούς. ἀπηλθε.

5 γΚαὶ ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο γΜατ. τίὶ. 14:

6 ἄρτους λαβείν. ὁ δὲ Ἰησοῦς είπεν αὐτοῖς, "'Οράτε καὶ προσέ- [ta. xii. 1.

7 χετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων." Οἱ δὲ διελογίζοντο εν εαυτοίς λεγοντες, ""Οτι άρτους οὐκ ελάβομεν."

8 Γνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰπεν αὐτοῖς, "Τί διαλογίζεσθε ἐν ἐαυτοῖς,

9 ολυγόπιστοι, ότι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; τοὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μυη- 1 xiv. 17; μονεύετε τους πέντε άρτους των πεντακισχιλίων, και πόσους Joh. vi. 9.

10 κοφίνους ελάβετε ; *οὐδε τοὺς έπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, * **. \$4.

11 καλ πόσας σπυρίδας ελάβετε; πως ου νοείτε, ότι ου περί άρτου είπον ύμιν προσέχειν άπο της ζύμης των Φαρισαίων και Σαδ-

12 δουκαίων;" Τότε συνήκαν, δτι οὐκ είπε προσέχειν ἀπὸ τής ζύμης του άρτου, άλλ' ἀπὸ της διδαχης των Φαρισαίων καλ Σαδδουκαίων.

13 Ελθών δε ό Ίησους είς τὰ μέρη Καισαρείας της Φιλίππου, Ματ. viil. ήρώτα τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, λέγων, "Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄν- 18.

14 θρωποι είναι, τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου;" ο Οἱ δὲ είπον, " Οἱ μὲν • xiv. 2. 'Ιωάννην τον βαπτιστήν άλλοι δε 'Ηλίαν' έτεροι δε 'Ιερεμίαν,

15 ή ένα των προφητών." Λέγει αὐτοις, "Τμεις δε τίνα με λέγετε

16 είναι;" α'Αποκριθείς δε Σίμων Πέτρος είπε, "Σὺ εί ὁ Χρι- 4 Joh. vi. 69;

17 στὸς, ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζώντος." • Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς et xi. 27; είπεν αὐτῷ, " Μακάριος εί, Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ· ὅτι σὰρξ καὶ είπ. 20: 1 Joh. iv. 15; αίμα ούκ ἀπεκάλυψέ σοι, άλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. « τ. δ.

18 καγώ δε σοι λέγω, ότι σὺ εἰ Πέτρος, και ἐπὶ ταύτη τῆ πέτρα 1 Cor. ii.10. οἰκοδομήσω μου την ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύ-

19 σουσιν αὐτης. Εκαλ δώσω σολ τὰς κλεῖς της βασιλείας τῶν Joh. xx. 23.

5. exchasorro, perceived that they had for- been made by all the apostles, (xiv. 33.) and gotten. Boisius.

6. Zabbounaler. Mark writes 'Hodbou, viii.

7. Ore does not mean because, but is redundant, as is often the case after Aéyeur. Palairet. It is very often used so by S. Mark: see vi. 14, 15, 16, 18, 23.

11. that I was not speaking of bread when I

told you to beware &c.

13. Rawapelas. This is said to have been called anciently Laish, (Judg. xviii. 27.) and afterwards Dan, (ib. 29.) Pliny calls it Paneas, (v. 15.) from mount Paneus. Philip the tetrarch, son of Herod, enlarged it and called it Casarea in honour of Tiberius. It is situated at the foot of Libanus, near the sources of the Jordan.

14. 'Ispeplar. The Jews reckoned Jeremiah among the forerunners of the Messiah. See R. Simon in not.

18. ἐπὶ ταύτη τῆ πέτρα. Roman catholic writers understand this to apply personally to S. Peter, in allusion to his name. Others suppose that S. Peter's confession (see ver. 16.) is intended: but the same confession had already

S. Peter now only spoke in the name of all: our Saviour therefore says, You and the other apostles are a rock, upon which my church shall be built.

See Eph. ii. 22.

Ibid. #5\text{au} \$\frac{2}{3}\text{ou}\$. The expression seems taken from the LXX. It is used in Is. xxxviii. 10. for death; and in Psalm cvii. 18. we find πύλαι θάνατου. Our Saviour therefore seems to mean, that his church shall never be destroyed : or he perhaps alludes to the conquest which was made over death by the resurrection of Christ. See note at Luke xvi. 23.

19. Lightfoot brings many instances from the Talmud to shew that to bind means prohibere, or prohibitum declarare; and to loose means permittere, or declarare licitum; and this with reference to the precepts of the law; so that our Saviour meant to give to his apostles the power of dispensing with the Mosaic law. But it probably refers to the ministerial power of promising forgiveness of sins on the condition of faith in the atonement. The apostles and their successors have power of remitting sins, by admiting persons into the covenant of the gospel. That this was not limited to Peter, see xviii. 18.

ούρανων καὶ δ ἐὰν δήσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς

οὐρανοῖς καὶ ὁ ἐὰν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς." Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ 20 h zvii. 9; Mar. viii. 30; είπωσιν, ότι αὐτός έστιν Ίησοῦς ὁ Χριστός. Lu. ix. 21. 1' Απὸ τότε ήρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 21 1 xx. 17; Mar. viii. 81; ότι δεί αὐτὸν ἀπελθείν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλά παθείν ἀπὸ Lu. ix. 22. των πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθηναι, καὶ τῆ τρίτη ημέρα ἐγερθηναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν 22 ο Πέτρος ήρξατο επιτιμαν αὐτῷ, λέγων, ""Ιλεώς σοι, κύριε οὐ μη έσταί σοι τοῦτο." 'Ο δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρφ, ""Υπαγε 23 οπίσω μου, Σατανά, σκάνδαλόν μου εί ότι οὐ φρονείς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων." Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς 24 k x. 38: Mar. viii. 34; μαθηταίς αὐτοῦ, "Εί τις θέλει ὀπίσω μου έλθειν, ἀπαρνησάσθω Lu. ix. 23; et xiv. 27. έαυτον, και άράτω τον σταυρον αὐτοῦ, και ἀκολουθείτω μοι. 1 ος 25 1 x. 39; Μετ. νίιι. 35; γὰρ ἀν θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν δς δ' ἀν Lu. zvii. 33; Joh. xii. 25. ἀπολέση τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν τί γὰο 26 m Mar. viii. ώφελείται άνθρωπος, έὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήση, τὴν δὲ ψυχὴν 36; Lu. ix. αὐτοῦ ζημιωθή; ή τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τής ψυγής 25. B www. 81 : αὐτοῦ; "μέλλει γὰρ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῆ δόξη 27 et xxvi. 64: Mar. viii. 38: τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μέτα τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει Zach. xiv. 5; Jud. ver. 14; εκάστω κατά τὴν πράξιν αὐτοῦ. ΄ Αμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες 28 Pa. luii. 12; τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἔως ἀν Rom. ii. 6; Apoc. ii. 23. ίδωσι τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῆ βασιλεία αὐτοῦ." . Mar. ix. 1;

Ρ ΚΑΙ μεθ' ήμέρας εξ παραλαμβάνει ο Ίησοῦς τον Πέτρον 17

καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει

αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ιδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν 2 αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἰμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ, ὤφθησαν αὐτοῖς 3

21. μαθηταΐs. See note at Luke ix. 22. lbid. πρεσβυτέρων. The elders were persons taken from each tribe, who sat in the sanhedrim.

Lu. ix. 27.

P Mar. ix. 2;

Lu. ix. 28.

22. "Ιλεώς σοι, Κόριε. Krebsius says that this phrase would be at length, Ίλεώς σοι, Κύριε, δ Θεδι διαμένη, which means, absit, ut quod dicis tibi contingat. See N. Fuller. Miscell. ii. 2. L. de Dieu ad l. But in 1 Mac. ii. 21, we read, Υλεως ἡμῶν καταλιπεῖν νόμον καὶ δικαιώματα.

23. opoveiv rd rivos is to take part with any one. See Rom. viii. 5.

Ibid. σκάνδαλόν μου el is the same as σκανδαλίζομαι έν σοι, I am displeased at thee.

24. τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. This was said also to the multitude. Mark viii. 34.

25. This is said with particular reference to persons meeting or shunning death in the time of persecution.

26. την ψυχην ζημιωθή. We find in Herodotus, ζημιοθόθαι την ψυχην, vita mulctari. (vii. 39.) Ψυχην in this place seems to mean that true life mentioned in ver. 25, i. e. eternal happiness in heaven. What is a man profited, if he gain every thing which this world possesses,

but if he lose that which alone deserves to be called his life? or what can one give as an equivalent for that man's eternal happiness? Abrob, at the end of the verse, does not refer to happaness, but to the person mentioned at the beginning of the verse: and happaness is the same as 715.

28. ἐρχόμενον ἐν τῷ β. αὐτοῦ is referred to the ascension by Raphel, Alberti, Palairet. The meaning probably is this. The Jews had false expectations concerning the kingdom of Christ: but that kingdom really began when the atonement was made. Our Saviour therefore meant to say, there are many persons standing here who will see the beginning of Christ's kingdom. See Luke ix 27.

kingdom. See Luke ix. 27.

CHAP. XVII. 1. Luke says, after about eight days, ix. 28. He reckoned the day of the last discourse, and the day of the transfiguration, inclusively: Matthew and Mark (ix. 2.) exclusively. Theophylact.

Ibid. 5pos. Mount Tabor. Theophylact ad

Ibid. 800s. Mount Tabor. Theophylact ad xxvi. 37; though some have thought it was not near enough to Capernaum. See Wolfius.

4 Μωσής καὶ Ἡλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ἀποκριθείς δὲ ὁ Πέτρος είπε τῷ Ἰησοῦ, "Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε είναι εί θέλεις, ποιήσωμεν ώδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῆ μίαν, 5 καὶ μίαν Ἡλία." ⁹ Ετι αὐτοῦ λαλοῦντος, ίδου, νεφέλη φω- 9 iii. 17; Pet. i. 17; τεινή ἐπεσκίασεν αὐτούς καὶ ἰδού, φωνή ἐκ τῆς νεφέλης, λέ- Mar. i. 11; γουσα, "Οὐτός ἐστιν ὁ υίός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ῷ εὐδόκησα Joh. i. 34; 6 αὐτοῦ ἀκούετε." Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ, ἔπεσον ἐπὶ πρόσ-7 ωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰη- r Dan. viii. σοῦς ήψατο αὐτῶν, καὶ εἶπεν, "Ἐγέρθητε, καὶ μὴ φοβεῖσθε." 18; ei x. 21; 8 Έπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα είδον, εἰ μὴ τὸν 'Ιησοῦν μόνον. *Kal καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς * xτι. 20. ό Ἰησούς, λέγων, " Μηδενὶ είπητε τὸ ὅραμα, ἔως οὖ ὁ υίὸς τοῦ 10 ανθρώπου εκ νεκρών αναστή." t Kal επηρώτησαν αὐτὸν οί : xi. 14; μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, "Τί οὐν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Mar. ix. 11; 11 'Ηλίαν δεί ελθείν πρώτον;" 'Ο δε 'Ιησούς αποκριθείς είπεν αὐτοῖς, "'Ηλίας μὲν ἔρχεται πρώτον, καὶ ἀποκαταστήσει 12 πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἡλίας ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἡθέλησαν οὕτω καὶ ὁ υίὸς 13 τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν." Τότε συνήκαν οί μαθηταί, δτι περί 'Ιωάννου τοῦ βαπτιστοῦ είπεν αὐτοῖς. ¹ Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὅχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄν- * Mar.ix.14; 15 θρωπος γονυπετών αὐτώ, καὶ λέγων, "Κύριε, ελέησόν μου τὸν υίον, ότι σεληνιάζεται και κακώς πάσχει πολλάκις γαρ πίπτει τοις μαθηταίς σου, και ουκ ήδυνήθησαν αυτον θεραπεύσαι."

16 είς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις είς τὸ ὕδωρ. καὶ προσήνεγκα αὐτὸν 17 Αποκριθείς δε δ Ίησους είπεν, " ' Ω γενεά άπιστος και διεστραμμένη, έως πότε έσομαι μεθ' ύμῶν; έως πότε ἀνέξομαι 18 ύμῶν ; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε." Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησούς, καλ εξήλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καλ εθεραπεύθη ὁ 19 παις άπὸ της ώρας έκείνης. Τότε προσελθόντες οι μαθηταί τώ 'Ιησοῦ κατ' ιδίαν είπον, " Διατί ήμεις οὐκ ήδυνήθημεν ἐκβαλείν

20 αὐτό ;" *'Ο δὲ Ἰησοῦς είπεν αὐτοῖς, "Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. * xxi. 21; άμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, Lu. xvii. 6; έρειτε τῷ ὅρει τούτῳ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται. 1 Cor. xiii. 2.

3. συλλαλούντες. They conversed concerning the death of Christ. Luke ix. 30.

4. Se elvai, to continue here.

9. The reading is probably de rou spous. 10. It appears from Justin Martyr's Dialogue with Trypho, that the Jews of those days expected Elias to come and anoint the Messiah. (p. 110.) The expectation is abundantly proved from the Talmud by Lightfoot, ad l. The disciples did not understand what Jesus meant by the resurrection of the dead; (Mark ix. 10.) but they conceived it to relate to something which must happen very soon, and they wondered why Elias had not already appeared. See note at Mark ix. 11, 12: and also Luke xviii. 34.

11. ἀποκαταστήσει. So Acts iii. 21. ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων. 'Αποκατάστασις means τελείωσις. Knatchbull, Lightfoot, Schleusner. See Mal. iv. 6.

15. κακῶς πάσχει. He was dumb. Mark ix.

17. This rebuke referred to the Jews in general, not to the Apostles. Wolfius.
20. δρεῖτε κ. τ. λ. This seems to have been a proverbial expression for accomplishing difficulties. See xxi. 21; 1 Cor. xiii. 2.

καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῶν. τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται. 21 εί μη έν προσευχή και νηστεία."

7 xvi. 21: Lu. ix. 44; et xviii. 31.

τ 'ΑΝΑΣΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ δὲ αὐτῶν ἐν τῆ Γαλιλαία, είπεν 22 et xx. 18; Mar. ix. 31: αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Μέλλει ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι είς χείρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν, καὶ τἢ τρίτη 28 ημέρα εγερθήσεται." Καὶ ελυπήθησαν σφόδρα.

2 Mar. ix.88: Exod. xxx.

ε Έλθόντων δε αὐτῶν εἰς Καπερναούμ, προσήλθον οἱ τὰ 24 δίδραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρω, καὶ εἶπον, "'Ο διδάσκαλος ύμων οὐ τελεί τὰ δίδραχμα;" Λέγει " Nal." Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν 25 είς την οικίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων, "Τί σοὶ δοκεί, Σίμων; οἱ βασιλείς της γης ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη η κήνσον : ἀπὸ τῶν υίῶν αὐτῶν, ἡ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων ;" Λέγει 26 αὐτῷ ὁ Πέτρος, "'Απὸ τῶν ἀλλοτρίων." Εφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " Αραγε ελεύθεροι είσιν οι υίοι. ΐνα δε μή σκανδαλίσωμεν 27 αὐτούς, πορευθείς είς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρώτον ἰγθῦν ἀρον καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὐρήσεις στατήρα ἐκείνον λαβών δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ."

"ΕΝ ἐκείνη τῆ ὥρα προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγον- 18 a Mar. ix.33; Ln. ix. 46. τες, "Τίς ἄρα μείζων έστιν έν τη βασιλεία των οὐρανων;" Και 2 προσκαλεσάμενος δ Ίησους παιδίου, εστησεν αυτό εν μέσφ αὐτῶν, καὶ εἰπεν, "Αμὴν λέγω ύμιν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ 8 γένησθε ώς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώση ἐαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὖ- 4 τός έστιν δ μείζων έν τη βασιλεία των ουρανών. «καλ δς έαν 5 c x. 42. d Mar.ix.42; δέξηται παιδίον τοιούτον εν επί τῷ ὀνόματί μου, εμε δέχεται. δος 6 Lu. xvii. 2; δ' αν σκανδαλίση ενα των μικρών τούτων των πιστευόντων είς έμε, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῆ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθή ἐν τῷ πελάγει τής θαλάσσης. · Lu. xvii. 1; • Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν 7

21. τοῦτο τὸ γένος, i. e. the evil spirits.

24. δίδραχμα. At the numbering of the people (Exod. xxx. 13.) every Israelite twenty years old was to pay half a shekel as an offering of the Lord. The LXX write 70 huav row 818paxpov. That the didrachma was sent by the Jews in every country to the temple at Jerusalem, is shewn by Philo Judæus, vol. ii. p. 578, Josephus, Antiq. xviii. 9. 1, and Cicero, Pro L. Flacco. c. 28. After the taking of Jerusalem, Vespasian ordered all Jews to send the same sum of two drachmas to the Capitol; Josephus, De Bel. Jud. vii. 6. 6. Theophylact refers this payment to the redemption of the firstborn, mentioned in Numb. iii. 40-51, and considered our Saviour to be called upon to pay five shekels, (δίδραχμον,) as being πρωτότοκος: but it appears from ver. 27, that Peter was also to pay it, and he is supposed to have been the younger brother.

26. oi viol. Jesus therefore, as the Son of God, was not bound to pay to the temple, which was his Father's house.

CHAP. XVIII. 1. See note at Luke ix. 46. Ibid. τῆ βασ. τῶν οὐρανῶν. The disciples used this expression for the kingdom of the Messiah, (see v. 19.) but they looked to an earthly kingdom.

2. παιδίον. This child has been said to be Ignatius, who was hence called Θεάφορος. But the earliest writer, who mentions the story, is Anastasius, who lived at the end of the ninth century: and the falsehood of it has been clearly proved.
5. ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, vice mea.

bergius

6. συμφέρει. It would be better for him, before he did this, that a mill-stone &c.

Ibid. δνικόs. The upper mill-stone was so

called, because it was turned by an ass.

τὰ σκάνδαλα' πλην οὐαὶ τῷ ἀνθρώπω ἐκείνω, δι' οὖ τὸ σκάνδα-8 λου έρχεται. Εί δε ή χείρ σου ή ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, (γ. 80; έκκοψον αὐτά καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς την ζωήν γωλον η κυλλον, η δύο γείρας η δύο πόδας έχοντα 9 βληθήναι είς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εί ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, έξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ καλόν σοι έστὶ μονόφθαλμον είς την ζωην είσελθεῖν, ή δύο όφθαλμούς έχοντα 10 βληθήναι είς την γέενναν τοῦ πυρός. Β' Οράτε μη καταφρονή- ε Ps. xxxiv. σητε ένὸς τῶν μικρῶν τούτων λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πα-11 τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ἦπλθε γὰρ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι μ Lu.xiz.10. 12 τὸ ἀπολωλός. ${}^{1}Tl$ ὑμιν δοκεί; ἐὰν γένηται τινι ἀνθρώπω ἐκατὸν 1 Lu. xv. 4. πρόβατα, καὶ πλανηθή ἐν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐννενηκον-13 ταεννέα επί τὰ δρη πορευθείς ζητεί τὸ πλανώμενον; καὶ εὰν γένηται εύρειν αὐτὸ, ἀμὴν λέγω ὑμιν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλ-14 λου, η έπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα τοῖς μη πεπλανημένοις. οὕτως ούκ έστι θέλημα έμπροσθεν τοῦ πατρὸς ύμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, 15 ίνα ἀπόληται είς των μικρών τούτων. L'Eàv δè άμαρτήση είς L Le xvii.8; σε ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μεταξύ σοῦ καὶ Lev. xiz. 17; 16 αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούση, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου ¹έὰν Jac. v. 19. δὲ μὴ ἀκούση, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἔνα ἡ δύο, ἵνα ἐπὶ στό- 1 Deut. xix. 17 ματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθἢ πᾶν ῥῆμα. $^{\rm m}$ ϵὰν δὲ παρ $^{\rm 15;\ Joh.}$ ακούση αὐτῶν, εἰπὲ τῆ ἐκκλησία: ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρ- 2 Cor. xiii. 1; 18 ακούση, έστω σοὶ ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. "'Αμὴν λέγω = Rom. xvi. ύμιν, όσα έὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δε δεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ 3.14; καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. 1 Con. v. 9; 19 °πάλιν λέγω ύμιν, ότι έὰν δύο ύμων συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς xxi. 19; Job. xx. 28. περί παυτὸς πράγματος οὖ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς • 1 Joh. iii. 20 παρά τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὖ γάρ εἰσι δύο ἡ τρεῖς 22; et v. 14. συνηγμένοι είς τὸ έμὸν ὅνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσφ αὐτῶν."

8. καλὸν — ἡ, without μᾶλλον. See Mark ix 45; Luke xv. 7; xvii. 2; xviii. 14; Gen. xxxviii. 26; Psal. cxvii. 8. Examples are given by Raphel, ad l., and Wesseling at Diod. Sic. xi. 11.

10. μh καταφρονήσητε, i. e. do not think that you may do what is wrong, even though no one is present but a child. So Juvenal, xiv. 47.

"Maxima debetur puero reverentia: si quid Turpe paras, ne tu pueri contempseris annos, Sed peccaturo obsistat tibi flius infans."

Ibid. of δγγελοι abrûr. The angels that westch over them. See Heb. i. 14. He means to shew that children, as well as others, must be objects of care to God, since he sends the angels from his own immediate presence to minister to them as heirs of salvation.

11. This indeed is the wish and intention of God towards all men; and his Son came upon earth purposely to give salvation.

12. ἐπὶ τὰ δρη may relate to ἀφεὶs, or πορευθείs. more probably to the latter: leaving upon the hills would be ἐπὶ τοῖs ὅρεσιν.

14. Such is the anxiety of God that all mankind should be saved.

15. This verse may be connected with the preceding, if we lay a stress upon els of. Such is the mercy of God toward sinners: and with respect to offences committed against yourself, forgive it. See ver. 21.

16. παν βημα may either mean literally, every word which is uttered between you; or, the whole matter, as in Luke i. 37; ii. 15; Acts x. 37.

17. εθνικός. The Jews would not eat with Gentiles: (Acts xi. 3.) and our Saviour means, that the incorrigible offender should be treated in a similar way, and excommunicated.

19. We are perhaps to read πάλω άμψη. Ibid. παντός. See xiii, 19.

ν Τότε προσελθών αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε, "Κύριε, ποσάκις 21 P Lu. zvii. 4. άμαρτήσει είς έμε ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἔως έπτάκις: " Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " Οὐ, λέγω σοι, ἔως ἐπτάκις, 22 άλλ' ξως εβδομηκοντάκις έπτά. Δια τοῦτο ώμοιώθη ή βασιλεία 28 των ούρανων άνθρώπω βασιλεί, δς ήθέλησε συνάραι λόγον μετά των δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέγθη 24 αὐτῷ εἶς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. μὴ ἔγοντος δὲ αὐτοῦ 25 αποδούναι, εκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθήναι, καὶ τὴν γυναϊκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶγε, καὶ ἀποδοθῆναι. πεσών οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ λέγων, Κύριε, μακρο- 26 θύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντά σοι ἀποδώσω. σπλαγχνισθεὶς δὲ 27 δ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ δάνειον άφηκεν αὐτῷ. Ἐξελθών δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὖρεν ἔνα τῶν συν- 28 δούλων αὐτοῦ, δς ὤφειλεν αὐτῷ ἐκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνυγε λέγων, ᾿Απόδος μοι ὅ τι ὀφείλεις. πεσών οὖν ὁ 29 σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν, λέγων, Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοῖ, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ 30 ήθελεν, άλλα άπελθων έβαλεν αὐτον είς φυλακήν, έως οὖ άποδω τὸ ὀφειλόμενον. Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, 31 έλυπήθησαν σφόδρα καὶ έλθόντες διεσάφησαν τῶ κυρίω αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐ- 32 τοῦ λέγει αὐτῶ, Δοῦλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην άφηκά σοι, έπεὶ παρεκάλεσάς με οὐκ ἔδει καὶ σὲ έλεησαι τὸν 33 σύνδουλόν σου, ώς καὶ έγώ σε ήλέησα; Καὶ όργισθεὶς ὁ κύριος 34 αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἔως οὖ ἀποδῷ πᾶν τὸ όφειλόμενον αὐτῶ. Οῦτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποι- 35 9 vi. 14 ; ήσει ύμιν, έὰν μη ἀφητε, ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν καρδιών ύμων τὰ παραπτώματα αὐτών."

ΤΚΑΙ εγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, 19 r Mar. x. 1. μετήρεν ἀπὸ τής Γαλιλαίας, καὶ ἡλθεν εἰς τὰ ὅρια τής Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ, καὶ 2 έθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ προσηλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι 8 · Gen. i. 27; πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ, "Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπφ

et v. 2; Mal. ii, 15. ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν ;" ε' Ο δὲ ἀπο- 4 • Gon. ii. 24; κριθείς είπεν αὐτοίς, "Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς Ephen. v. 31; ἄρσεν καὶ θήλυ ἐποίησεν αὐτοὺς, 'καὶ είπεν, ' Ένεκεν τούτου 5

^{21.} See ver. 15.

^{25.} και ἀποδοθηναι is generally rendered, and that the debt should be paid. Hombergius thought it should be coupled with mpathivas, - that they should be sold and given up [to the purchaser,] as in xxvii. 58.

^{28.} The reading is probably ἀπόδος μοι εί τι δφείλεις.

^{29.} πάντα is perhaps an interpolation. CHAP. XIX. 1. πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Mark writes more precisely, διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδά-

vov, x. 1. i. e. in going from Galilee to Judæa, he performed part of the journey by crossing the Jordan. The more regular and expeditious way was through Samaria. John iv. 4. Or this may agree with John x. 40, where Jesus is said to have gone πέραν τοῦ Ἰορδάνου, after the feast of the Dedication.

^{3.} This question was then in dispute between the schools of Hillel and Shammai. Krebsius.

^{4.} ἀπ' ἀρχῆs. Hombergius refers these words to emolycer.

```
καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ προσ-
  κολληθήσεται τη γυναικί αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα
6 μίαν;' ώστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλά σὰρξ μία δ οὖν ὁ Θεὸς
7 συνέζευξεν, ἄνθρωπος μη γωριζέτω." Λέγουσιν αὐτῶ, ""Τί • " 1:
  ουν Μωσης ενετείλατο δούναι βιβλίον αποστασίου, και απο-
8 λῦσαι αὐτήν;" Λέγει αὐτοῖς, ""Οτι Μωσής πρὸς τὴν σκλη-
  ροκαρδίαν ύμων ἐπέτρεψεν ύμιν ἀπολύσαι τὰς γυναίκας ύμων
9 ἀπ' ἀρχής δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. τλέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι δς ἄν ἀπο- τ. 32;
                                                                 Mar. x. 11;
  λύση την γυναϊκα αὐτοῦ, εἰ μη ἐπὶ πορνεία, καὶ γαμήση ἄλλην, Τα. χτί. 18
10 μοιγάται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιγάται.' Λέγουσιν 1 Cor. vii.11.
  αὐτῶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. "Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώ-
11 που μετά της γυναικός, οὐ συμφέρει γαμήσαι." τ Ο δὲ είπεν τ 1 Cor. τίι.
  αὐτοῖς, "Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἶς δέδοται. 2, 7, 9, 17.
12 είσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἴτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· + 1 Cor. vii.
  και είσιν εὐνοῦχοι, οἴτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων εt ix. 5. 25.
  καί είσιν εύνουχοι, οίτινες εύνούχισαν έαυτους, διά την βασιλείαν
  των οὐρανων. ὁ δυνάμενος χωρείν, χωρείτω."
13 <sup>*</sup> Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῆ Mar. x. 13. Lu. xviii. 15.
14 αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς οἱ ὁ κτίϊ. 3.
  δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, " Αφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ
  έλθειν πρός με των γάρ τοιούτων έστιν ή βασιλεία των ούρα-
15 νων." Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.
16 CKAI ίδού, είς προσελθών είπεν αὐτῷ, "Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί · Mar. x.17;
17 ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον ;" ΄Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, " T\iota^{\text{Lu. xviii. 18.}}
  με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἶς ὁ Θεός. εἰ δὲ θέλεις
18 εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς." Λέγει αὐτῷ, *xx. 18;
  "Ποίας;" 'Ο δε Ἰησους είπε, " t Το, οὐ φονεύσεις οὐ μοι- Dout. v. 17.
19 γεύσεις οὐ κλέψεις οὐ ψευδομαρτυρήσεις τίμα τὸν πατέρα εκ. xxii. 39:
  σου καλ την μητέρα· καλ άγαπήσεις τον πλησίον σου ώς σεαυ- Epbes. vi. 2;
20 τόν." Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, "Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην Rom. xiii. 9; Gal. v. 14;
21 ἐκ νεότητός μου τί ἔτι ὑστερῶ;" ["Εφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Εί Јас. ii. 8;
  θέλεις τέλειος είναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ τι. τι. 33.
```

5. Kal elwer. Epiphanius observes, that these words were not spoken by God, but by Adam, vol. i. p. 225. So Philo Judæus understood them, vol. ii. p. 653. Theophylact says that what Adam spoke, he spoke & Geoû.

Ibid. of 360. These words are not in the

Ibid. of 860. These words are not in the Hebrew, but are in the Samaritan Pentateuch and the LXX.

8. Hackspanius remarks the difference between ἐπέτρεψεν in this verse, and ἐνετείλατο in the preceding.

9. According to Mark, this was said to the disciples afterwards in the house. x. 10.

Ibid. el μή. The reading is probably μη ἐπὶ

repreiq.
10. airia, conditio. Boisius, Schwarzius.

10. airia, conditio. Boisius, Schwarzius. 11. χωρούσε του λόγου does not mean, are able to understand this saying, but, are able to observe what is expressed in this saying. The saying was, ob συμφέρει γαμῆσαι. Our Saviour observes, Ye say truly: there may be cases, in which it is better for persons not to marry: (see 1 Cor. vii. 26.) but all cannot comply with this.

12. εὐνούχισαν ἐαντούς. For such cases see Selden in Otiis Theolog. p. 499. Wolfius. 16. εξs. Luke calls him ἄρχων. xviii. 18.

17. Τί με λέγεις ἀγαθόν; in what sense do you call me good? Origen understood it as if it was τί με λέγεις περί ἀγαθοῦ; and so R. Simon translates it: but they are certainly wrong, as is plain from our Saviour's answer.

18. See note at Mark x. 19.

δὸς πτωχοῖς· καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.'' 'Ακούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε λυ- 22 πούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

« Mar. x. 24; ε' Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "' Αμὴν λέγω ὑμῖν, 23 ^{1 Tim. τί. 9}, ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ 24 τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἡ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν." ' Ακούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐξε- 25 πλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες, " Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι;"

h Jor. xxxii. 'Εμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, " h Παρὰ ἀνθρώποις 26 17; Zach. τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά ἐστι."

Lu. i. 37.

1 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, "'Ιδοὺ, ἡμεῖς ἀφή- 27

1 Ματ. z. 28;

Lu. xriii. 28. καμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;"

1 Act. iii. 21; k' Ο δὲ 'Ιησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "' Αμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ 28

2 Pet. iii. 13; ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τἢ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίση ὁ υίὸς

Lu. xxii. 29,

τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ

δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ 'Ισραήλ. καὶ 29

δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. καὶ 29 πᾶς δς ἀφῆκεν οἰκίας, ἡ ἀδελφοὺς, ἡ ἀδελφὰς, ἡ πατέρα, ἡ μητέρα, ἡ γυναῖκα, ἡ τέκνα, ἡ ἀγροὺς, ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἐκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

1 xx. 16; 1πολλοί δὲ ἔσονται πρώτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρώτοι. 30 Mar. x. 31; Όμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῷ οἰκο- 20 δεσπότη, ὅστις ἐξῆλθεν ἄμα πρωὶ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ 2 δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ ἐξελθῶν περὶ τὴν τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἐστῶ- 8 τας ἐν τῆ ἀγορᾶ ἀργούς κὰκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς 4

21. ἀκολούθει μοι. This shews that he was only enjoined to sell his possessions, if he intended to become one of the regular attendants of Jeaus. The twelve disciples had forsaken all and followed him; and he now invited this person to do the same: but as we cannot follow Jeaus in this sense, the precept cannot be of universal application.

23. βασ. τῶν οὐρανῶν. See note at v. 19, and Index.

24. κάμηλον. It has been proposed to read κάμμλον, a cable, as a more natural expression: but κάμηλον is certainly right; and our Saviour was using a Jewish proverb to denote an impossibility. Lightfoot quotes from the Talmud, "Non ostendunt homini palmam ex auro, nec elephantem incedentem per foramen acus:" and again, "Forte tu e Pombedithanis es, qui introducere po sunt elephantem per foramen acus." See Caninius De Lect. N. T. Heb. c. 9. p. 33. Vorstius De Adag. N. T. c. 3. p. 14. It is singular that the Arabic terms for a camel

(عَمَلَ) and a cable (عَمَلَ) only differ in the points.

26. παρά Θεφ. By the grace and assistance of God. Clarke.

28. The words ἐν τῷ παλιγγενεσίς should be connected, not with οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, but with ὅταν καθίση κ. τ. λ. In the parallel place of Luke xxii. 30. we read ἐν τῷ βασιλείς μου. Philo Judœus uses παλιγγενεσία for the future state of the soul. vol. i. p. 159. See Raphel, Palairet, Wolfius. Theophylact explains it to mean ἡ ἀνάστασις.

29. ἐκατονταπλασίονα. What is worth a hundred times as much. See Mark x. 30.

30. Such will be the reward of those who give up any thing for sake of the gospel: but all will not do this; and many, who have had the gospel preached to them early, will reject it, and be as if they had never heard it; while many, who were late in hearing it, will embrace it as eagerly as if they had heard it at first. Or it may mean, Many who are great in this world, will find themselves humbled in the next.

CHAP. XX. 1. This parable refers to the Jews and Gentiles; the former were called early, the latter late.

2. την ημ. either for that day, or by the day.

5 είς τὸν ἀμπελώνα, καὶ ὁ ἐὰν ἢ δίκαιον δώσω ὑμίν. οἱ δὲ ἀπῆλθου. Πάλιν έξελθων περί έκτην και έννάτην ώραν, εποίησεν 6 ώσαύτως. περί δε την ενδεκάτην ώραν έξελθων, εύρεν άλλους έστωτας άργους, και λέγει αυτοις, Τί ώδε έστήκατε όλην την 7 ήμέραν άργοί; λέγουσιν αὐτῷ, "Οτι οὐδεὶς ήμᾶς εμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς, Τπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελώνα, καὶ δ ἐὰν 8 ή δίκαιον λήψεσθε. 'Οψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ άμπελώνος τῷ ἐπιτρόπφ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἔως 9 των πρώτων. Καὶ έλθόντες οἱ περὶ τὴν ένδεκάτην ώραν, έλα-10 βον ανά δηνάριον. Ελθόντες δε οί πρώτοι ενόμισαν ότι πλείονα 11 λήψονται καὶ έλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. λαβόντες δὲ 12 εγόγγυζον κατά τοῦ οἰκοδεσπότου λέγοντες, "Οτι οὖτοι οἱ ἔσγατοι μίαν ώραν ἐποίησαν, καὶ Ισους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς 18 βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ὁ δὲ ἀποκριθείς είπεν ένι αὐτῶν, Εταίρε, οὐκ ἀδικῶ σε οὐχὶ δηναρίου 14 συνεφώνησάς μοι ; άρον το σον καλ ύπαγε. θέλω δε τούτω τώ 15 έσγάτω δούναι ώς καὶ σοί ή οὐκ ἔξεστί μοι ποιήσαι δ θέλω έν τοις έμοις; ή ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός 16 εἰμι; ™ούτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρώτοι, καὶ οἱ πρώτοι ἔσχα- = xix. 30; τοι πολλοί γάρ είσι κλητοί, όλίγοι δὲ ἐκλεκτοί" " ΚΑΙ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, παρέλαβε τοὺς Lu. xiii. 30. 18 δώδεκα μαθητάς κατ' ίδιαν έν τῆ όδῷ, καὶ είπεν αὐτοῖς, "'Ιδού, Ματ. x. 82

άναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδο-• θήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι καὶ κατακρινοῦσιν

19 αὐτὸν θανάτφ, °καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ · Joh. xviil. έμπαϊξαι καὶ μαστυγώσαι καὶ σταυρώσαι καὶ τῆ τρίτη ἡμέρα ἀναστήσεται."

20 Γ Τότε προσήλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υίῶν Ζεβεδαίου μετὰ κίν. 21; 21 τῶν υίῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Μετ. χ. 35. είπεν αὐτη, "Τί θέλεις;" Λέγει αὐτφ, "Είπε ἵνα καθίσωσιν ούτοι οί δύο υίοί μου, εἶς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἶς ἐξ εὐωνύμων, ἐν 22 τῆ βασιλεία σου." 'Αποκριθείς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐκ οἴδατε

τί αἰτεῖσθε. Θούνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, δ ἐγὼ μέλλω πίνειν, ٩ xxvi.59,42;
βολ. xviii.11. καλ τὸ βάπτισμα, δ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήναι;" Λέγουσιν

9. This cannot be applied to the case of late repentance: for such persons were called long before; only they did not obey the call till the eleventh hour.

12. enolyour, sc. epyor. Hoteir is used in the same sense in Ruth ii. 19. See Boisius, Hombergius. Stephens and Casaubon understood it to mean commorari, as in Acts xx. 3.

 ἐφθαλμὸς πονηρὸς generally means an
 ενίους εγε: the meaning is here, is your jeawey excited, because I am acting kindly? See Mark vii. 22.

16. KANTOL-CKACKTOL. The difference be-

tween these two terms is this: khnrol are all those who have an opportunity of hearing the gospel: enterrol are those who are finally accepted for the use they have made of their call. The labourers, who were called early, were discontented, and therefore not ekhekrol. See xxii.

20. Mark does not mention the mother, x. 35. Her name was Salome.

22. 10 northpior. The cup of affliction and martyrdom. See xxvi. 39; John xviii. 11.

Ibid. βάπτισμα. See Luke xii, 50. Martyrdom used to be called baptismus sanguinis.

αὐτῶ, " Δυνάμεθα." Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Τὸ μὲν ποτήριόν μου 28 πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, δ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν * Mar. x. 41. ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἶς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου." ΓΚαὶ 24 • Mar. x. 42; ἀκούσαντες οἱ δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. οἱ δὲ 25 Lu. xxii. 25. Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, "Οίδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες των εθνων κατακυριεύουσιν αὐτων, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν ἀλλ' δς ἐὰν θέλη 26 έν ύμιν μέγας γενέσθαι, έστω ύμων διάκονος και δς έαν θέλη έν 27 · Phil. ii. 7; ὑμιν εἶναι πρώτος, ἔστω ὑμών δοῦλος· ὑωσπερ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώ- 28 $L_{0, \text{ xxii. } 27}; \pi_{00}$ οὐκ ἡλθε διακονηθήναι, ἀλλὰ διακονήσαι καὶ δοῦναι τὴν Tit. ii. 14; ψυχήν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν."

υΚΑΙ εκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχὼ, ἠκολούθησεν αὐτῷ 29 u Mar. x. 46; Lu. xviii. 35. δχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, 30 άκούσαντες ότι Ίησους παράγει, έκραξαν λέγοντες, " Έλέησον ήμας, κύριε, υίδς Δαβίδ." 'Ο δε όχλος επετίμησεν αὐτοῖς ΐνα 81 σιωπήσωσιν. οί δε μείζον έκραζον λέγοντες, " Έλέησον ήμας, κύριε, υδος Δαβίδ." Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ 82 είπε, "Τί θέλετε ποιήσω υμίν;" Λέγουσιν αυτώ, "Κύριε, ίνα 88 ανοιγθώσιν ήμων οι οφθαλμοί." Σπλαγχνισθείς δε ο Ίησους 84 ηψατο των όφθαλμων αὐτων καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτων οἰ όφθαλμοί, καὶ ἡκολούθησαν αὐτώ.

*ΚΑΙ ότε ήγγισαν είς Ίεροσόλυμα, καὶ ήλθον είς Βηθφαγή 21 * Mar. xi. 1; Lu. xix. 29. πρὸς τὸ ὅρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητας, λέγων αὐτοις, "Πορεύθητε είς την κώμην την απέναντι? ύμων και εύθέως εύρήσετε όνον δεδεμένην, και πώλον μετ' αὐτῆς λύσαντες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη τὶ, ἐρεῖτε, 8 "Οτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει' εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς."

7 Kaa.lxii.11: Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθη τὸ ἡηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, 4 Zach. ix. 9; Joh. xii. 15. λέγουτος, 'Είπατε τῆ θυγατοί Σιων, 'Ιδού, ὁ βασιλεύς σου 5

23. οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι. It does not depend upon any arbitrary preference, as you suppose, nor will exaltation in my kingdom be such as you expect: but there is happiness prepared by my Father for those persons, and upon those conditions, which he has appointed.

26. έστω. Probably έσται. 29. έκπορευομένων. Luke says έν τῷ ἐγγίζειν abròr els Ιεριχώ. xviii. 35. Newcome sup-poses that Jesus stayed a few days at Jericho, and met the blind men when he had left the city and was returning to it.

30. δύο τυφλοί. Mark mentions only one, Bartimæus, x. 46. Luke also only mentions

one, xviii. 35.

CHAP. XXI. 1. Bethphage was about fifteen stadia from Jerusalem, on the other side of the mount of Olives. Compare Mark xi. 1; John xi. 18. Lightfoot was mistaken in saying that it was within the walls of Jerusalem; (Centur. Chorogr. c. 37.) as is shewn by Hug. (vol. i. p. 20. Engl. translat.)
3. δ Κόριος probably means the Lord. It is

plain, that the owner was preternaturally moved to let them go, and he therefore would not inquire into what was meant by the Lord having need of them. Others think that it means the Master, and that the owner was acquainted with Jesus. See xxvi. 18.

Ibid. εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. L. de Dieu observes, that this may apply either to the owner of the beasts letting them go, or to Christ returning them. He prefers the former, which seems certainly the true meaning: but the reading is probably ἀποστέλλει.

 The first part seems to be taken from Isaiah lxii. 11. Είπατε τῆ θυγατρὶ Σιὰν, 'Ιδού, δ σωτήρ σοι παραγέγονεν, and the remainder from Zech. ix. 9. χαίρε σφόδρα, θύγατερ Σιών, κήρυσσε, θύγατερ Ίερουσαλήμι ίδου, δ Βασιλευτ

έρχεταί σοι, πραθς και έπιβεβηκώς έπι δυου και πώλου υίου 6 ύποζυγίου.' Πορευθέντες δε οί μαθηταί, και ποιήσαντες καθώς

7 προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν

8 ἐπάνω αὐτῶν. το δὲ πλεῖστος ὅχλος ἔστρωσαν ἐαυτῶν τὰ ἰμάτια = Joh. xii.13. έν τη όδω. ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ των δένδρων, καὶ

9 ἐστρώννυον ἐν τἢ ὁδῷ. οἱ δὲ ὅχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκο- • xxiii. 39; Pa. cxviii. 26. λουθούντες έκραζον, λέγοντες, " Ωσαννά τω υίω Δαβίδ εύλογημένος δ έρχόμενος έν δυόματι Κυρίου. 'Ωσαυνά έν τοις ύψίστοις."

Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ

- 11 πόλις. λέγουσα, "Τίς έστιν ούτος;" Οί δὲ όχλοι έλεγον, ι ii. 23. " Οὖτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας."
- «ΚΑΙ εἰσηλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε Mar. xi.15; πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς Joh. ii. 13. τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν
- 18 πωλούντων τὰς περιστεράς. ἀκαὶ λέγει αὐτοῖς, "Γέγραπται, ἀ Ε. α. Ιτί. 7; 'Ο ολκός μου, ολκος προσευχής κληθήσεται' ύμεις δε αὐτὸν Jerom.vii.11.

14 έποιήσατε σπήλαιον ληστών." Καὶ προσήλθον αὐτώ τυφλοὶ

έρχεταί σοι δίκαιος καὶ σώζων, αυτός πραθς, κυὶ ἐπιβεβηκώς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον. Origen gives five different translations, vol. iii. p. 742. John quotes the same passage, xii. 15, but differs from Matthew and the LXX. See Carpzovius, Surenhusius.

7. Spor Kal makor. Our Saviour sate on the foal. Mark xi. 7.

Ibid. ἐπάνω αὐτῶν, sc. τῶν Ιματίων. Βεza, Hombergius: but it more probably means the ass and foal, though Jesus only rode on one of them. Hackspanius, Wolfius.

8. τὰ Ιμάτια. See 2 Kings ix. 13. Plutarch speaks of Cato being received, ὑποτιθέντων τὰ ludτια τοις πόσιν. Compare also Herodian's account of Commodus entering Rome. Lightfoot observes, that it may mean, that they made tabernacles of their garments and boughs of trees by the sides of the road. See Wolfius.

Thid. πλάδους. "κλάδους ἐλαίας ἡ φοινίκων."
Clem. Alex. vol. i. p. 104. Philo Judæus speaks of Agrippa returning from Jerusalem ούχ ύπο μιας πόλεως, άλλ' ύπο της χώρας απάσης, φυλλοβολούμενος τε καλ θαυμαζόμενος έπ eὐσeβεία. vol. ii. p. 589.

9. 'Ocard is not a Syriac word, but purely Hebrew, הוֹשְיעור בא, serva nunc. The two words had become one, and were in frequent use as an exclamation: ωσαννά έστω τῷ νίῷ Δαβίδ, salus ea, auxilium illud, quod in dictionibus continetur, contingat filio Davidis: **ωσανα ξοτω έν** τοῖς δψίστοις, salus illa, auxilium illud, quod per Hosannem innuitur, contingat ei in locis altissimis. L. de Dieu. This description may be compared with that given in PseudoHippocr., Epist. vol. iii. p. 794. οι μεν επόμενοι, οι δε προθέοντες, ετέρωθεν έτεροι, " σώζε," λέγγοντες, " βοήθει," " θεράπευσον."

Ibid. ἐν ὀνόματι Κυρίου. These words are connected with εὐλογημένος, not with έρχόμενος, by Hombergius. They are taken from Psalm cxviii. 26. and it appears from the Talmud that

this psalm. See Wolfus.

12. εἰσῆλθεν. This was the next day. Mark xi. 11—15. The scene took place in the court of the Gentiles.

Ibid, τας τραπέζας των κολλυβιστών. κολλυβισταί were persons who changed money for those who came to pay the didrachma for the temple (see xvii. 24.): and received a small piece of money, called κόλλυβος, οτ κέρμα, (John ii. 15.) for their profit. Among other instances from the Talmud, Lightfoot brings the following; "Opus est, ut habeat unusquisque hemisiclum, quem pro se persolvat. Cum ergo accedit ad Trapezitam, ad siclum mutandum duobus hemisiclis, lucrum ei aliquod reddere tenetur, quod vocatur קולבון κόλλυβος.''

Ibid. των πωλούντων τας περιστέρας. These persons furnished doves for those who came to be purified according to Levit. xii. 6, 8; xv.

13. οίκος προσευχής κληθήσεται. adds, πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, and our Saviour might particularly allude to that part of the temple being allotted to Gentile proselytes.

Ibid. ληστών. Josephus says that ἐκδοχείον κλεπτών, φονέων, άρπάγων το ໂερον γέγονε. De Bel. Jud. vii. 11.

et v. 14. i Mar. xi. 27;

Lu. xx. 1.

καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. 'Ιδόντες δὲ οἱ 15 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας, " Πσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ," ἠγανάκτησαν, καὶ εἶπον αὐτῷ, " 'Ακούεις τί οὖτοι 16 λέγουσιν;" 'Ο δὲ 'Ιησοῦς λέγει αὐτοῖς, " Nal. οὐδέποτε ἀνέ-

• P•. τiii. 2. γνωτε, '• ° Ότι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἰνον;'" Καὶ καταλιπών αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς 17 Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

(Μωτ. xi. 13. [†]Πρωίας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε καὶ ἰδὼν συ- 18 κῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἢλθεν ἐπὰ αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὖρεν ἐν αὐτῆ ¹⁹ εἰ μὴ φύλλα μόνον καὶ λέγει αὐτῆ, " Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα." Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες, " Πῶς παραχρῆμα 20

ε ενίι. 20. εξηράνθη ή συκή ;" ε' Αποκριθείς δε ό 'Ιησούς είπεν αὐτοίς, 21 "' Αμὴν λέγω ύμιν, εὰν εχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθήτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κᾶν τῷ ὅρει τούτω εἴπητε,

h vii. 7; "Αρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται: h καὶ πάντα 22 Mar. xi. 24; οσα ὰν αἰτήσητε ἐν τῆ προσευχῆ, πιστεύοντες, λήψεσθε."

Joh. xv. 7;
1Joh. iii. 22;
1 κΑΙ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἰερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι 23

οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, "Ἐν ποία εξουσία ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι εδωκε τὴν εξουσίαν ταύτην;" ᾿Αποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ 24 λόγον ἔνα, δν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποία ἐξουσία ταῦτα ποιῶ. τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἢν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ 25 ἐξ ἀνθρώπων;" Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἐαυτοῖς, λέγοντες, "Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; κἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν 28

½ τιτ. 8; σατε αὐτῷ; κἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν 28
 Ἦμεν, τί. 20; ὅχλον· πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην." Καὶ 27 ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον, "Οὐκ οἴδαμεν." "Εφη αὐτοῖς καὶ αὐτὸς, "Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῶν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῶν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ 28 πρώτῳ εἶπε, Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμελη- 20 θεὶς, ἀπῆλθε. Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ 80 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, 'Εγὼ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθε. τίς ἐκ τῶν 81

16. κατηρτίσω alvov. In the Hebrew it is fundasti robur. The word ryy signifies laus vehementer pronunciata, laus solida.

17. Baseaular. Lightfoot says that Bethany was the name of a district as well as of a town, and signifies locus dactylorum. That there were palm trees near is evident from John xii. 13.

18. Howtas. Tuesday morning.

19, 20. The disciples did not perceive the tree to have withered till the following morning: (compare Mark xi. 13, 14. 20, 21:) or perhaps they saw the sentence take effect immediately, and remarked upon the more com-

plete withering of the tree the next day. Our Saviour meant his disciples to learn from this miracle, that faith without works is dead.

21. τῷ δρει τούτφ. Lightfoot has shewn that the expression eradicator montium is common in the Talmud, as applied to their doctors. Compare Is. xi. 4; Zech. iv. 7.

28. τέκνα δίο. These represent the Jeys and Gentiles: the former knew the will of God, and professed to do it, but did not; the latter were disobedient to God for a long time, but afterwards repented and were converted.

δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός;" Λέγουσιν αὐτῷ, "'Ο πρῶτος." Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "''Λμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ ι Lu. vii. 29, τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ ⁸⁰.

82 Θεοῦ. [™]ἢλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ [™] Lu. iii. 12, οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ, οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν ^{18.} αὐτῷ. ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῶ.

ρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωρ-35 γοὺς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ· καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβό-

86 λησαν. πάλιν ἀπέστειλεν άλλους δούλους πλείονας των πρώ-

87 των καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υίὸν αὐτοῦ, λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υίόν μου.

38 ° Οί δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υίὸν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὖτός ἐστιν ὁ ° xxvi. 3; κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατάσχωμεν τὴν Joh. xi. 53.

89 κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ

40 άμπελώνος καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν ἔλθη ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-

41 λώνος, τι ποιήσει τοις γεωργοίς εκείνοις;" Λέγουσιν αὐτῷ,
"Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς καὶ τὸν ἀμπελῶνα εκδόσεται
ἄλλοις γεωργοίς, οἴτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς εὐ

42 τοις καιροίς αὐτῶν." Ρ Λέγει αὐτοις ὁ Ἰησοις, "Οὐδέποτε » Ps. exviit. ἀνέγνωτε ἐν ταις γραφαίς, 'Λίθον δυ ἀπεδοκίμασαν οι οἰκοδο- xxviii. 16; μοῦντες, οὐτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας παρὰ Κυρίου ἐγέ- Lu. xx. 17;

43 νετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ;' Διὰ τοῦτο Act. iv. 11; κος ὑμῶν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ Ερλ. ii. 20;

44 δοθήσεται έθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. ⁹καὶ ὁ πεσὼν ^{1 Pet. ii. 7. ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται: ἐφ' δυ δ' ᾶν πέσῃ, λικ- ¹⁵: μήσει αὐτόν." Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι}

ver. 41, and the corner stone implies that Christ would unite the Jews and Gentiles in one build-

Ibid. αδτη. This is in the feminine, because the Hebrew has no neuter. Olearius, Casaubon, Vorstius. Or it may refer to κεφαλή γωνίας. Elsner, Wolfius.

43. The kingdom of God is here applied to the Jews, who were once the chosen people of God: but all their privileges now belong to the Christians, and hence the kingdom of God means the gospel. See v. 19.

44. δ πεσῶν ἐπὶ τὸν λίθον is the same as δ σκανδαλωθεὶs, he that takes offence at the gospel: and therefore ἐφ' δν ἃν πέση means the person with whom our Saviour will be offended at the day of judgment. Compare Mark viii. 38.

81. τελώναι κ. τ. λ. Publicans and harlots are more likely than you to repent and believe the gospel. See v. 19.

32. dr 886 Singuorurys. Pointing out a way by which ye might become righteous, viz. by repentance and believing in Christ.

Ibid. τοῦ πιστεῦσαι. See ii. 13.

33. Nearly all these expressions are in Isaiah
v. 2.

35. έδειραν. Δέρω is properly to take the skin of: and since this was done by beating or accourging, δέρω came to have this signification.
41. Λέγουσιν. In Mark xii. 9, Luke xx. 16, these words are attributed to Christ.

42. γραφαῖs. The quotation is taken from different passages, but particularly Psalm exviii. 22, 23. It is connected with the declaration in

τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει καὶ 46 ζητούντες αὐτὸν κρατήσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδή ώς προφήτην αὐτὸν είχον.

ΚΑΙ ἀποκριθείς ὁ Ἰησοῦς πάλιν είπεν αὐτοῖς ἐν παραβο- 22 · Lu. xiv. 16; λαις, λέγων, "· · · · · · · · · · · βασιλεία των οὐρανων ἀνθρώπφ 2 Αρος. xix. 7, βασιλεί. ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἰῷ αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλε 3 τούς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ελθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, 4 λέγων, Είπατε τοίς κεκλημένοις, Ίδου, το ἄριστόν μου ήτοίμασα, οι ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα έτοιμα· δεύτε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον. 5 ό μεν είς τον ίδιον άγρον, ό δε είς την εμπορίαν αὐτοῦ οί 6 δέ λοιποί κρατήσαντες τούς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. 'Ακούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἀργίσθη, καὶ πέμψας τὰ τ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε. Τότε λέγει τοις δούλοις αὐτοῦ, 'Ο 8 μεν γάμος ετοιμός εστιν, οί δε κεκλημένοι ούκ ήσαν άξιοι. πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἄν εὕ- 9 ρητε, καλέσατε είς τοὺς γάμους. Καὶ έξελθόντες οἱ δοῦλοι 10 έκεινοι είς τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον πάντας ὅσους εὖρον, πονηρούς • Αρος. iii. 4; τε καὶ ἀγαθούς καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. • εἰσελθών 11

et xvi. 15; δε ο βασιλεύς θεάσασθαι τούς άνακειμένους, είδεν έκει άνθρωet xix. 8. που οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου καὶ λέγει αὐτῷ, Έταῖρε, 12 πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; 'Ο δὲ ἐφιμώθη. 13 t viii. 12: ^ττότε είπεν ο βασιλεύς τοις διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ πόδας et xiii. 42; καὶ χειρας, άρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώat xxv. 30.

τερον έκει έσται ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων. " xx. 16. υπολλοί γάρ είσι κλητοί, όλύγοι δὲ ἐκλεκτοί."

*Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον Ελαβον ὅπως 15 * Mar.xii.13: Lu. xx. 20. αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγω, καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῶ τοὺς 16 μαθητάς αὐτῶν μετά τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, "Διδάσκαλε,

CHAP. XXII. 2. yauous. A marriage feast. So Arrian, ὁ δὲ καὶ γάμους ἐποίησεν ἐν Σούσοις ξαυτοῦ τε καὶ τῶν ἐταίρων. Exped. Alex. vi. 4.
 See Raphel, Elsner. Christ is said to be wedded to the church in Eph. v. 23, &c.

3. τους δουλούς αὐτοῦ are the apostles and preachers of the gospel.

Ibid. τοὺς κεκλημένους answers to the persons who hear the gospel preached: whether they accept the terms of it, depends upon themselves. See xx. 16. The men in the parable had received one invitation (τους κεκλημένους), and persons were now sent to see whether they

would accept it (καλέσαι).
4. τεθυμένα. Elsner understands this literally of sacrifices performed at weddings: but it probably means merely killed for the feast. Wolfing

9. διεξόδους των δδών probably means the

places where one street passes into another, and where there is more likely to be an assemblage of people.

11. ἔνδυμα γάμου represents a life and conduct suitable to a person who professes to believe in Christ. It is said that garments were distributed to the guests as they entered; so that allusion may be made to the assistance of the Holy Spirit, which is given to every Chris-

12. ἐφιμώθη, from φίμος, capistrum. Josephus uses the same metaphor, δ μεν πεφίμωτο τοις ίμεροις. De Bel. Jud. i. 22. 3.

13. σκότος. See viii. 12.

14. See xx. 16. It will be observed, that the man was not chosen, because he had not a wedding garment; but it was his own fault that he had not.
16. Ἡρωδιανών. There have been many

οίδαμεν ότι άληθης εί, και την όδον του Θεού εν άληθεία διδάσκεις. καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενὸς, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσω-17 που ανθρώπων. είπε οθυ ήμιν, τί σοι δοκεί; έξεστι δοθναι κήν-18 σον Καίσαρι, ή ού ;" Γυούς δὲ ὁ Ἰησούς τὴν πονηρίαν αὐτῶν 19 είπε, "Τί με πειράζετε, υποκριταί; επιδείξατε μοι το νόμισμα 20 τοῦ κήνσου." Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. καὶ λέγει 21 αὐτοῖς, "Τίνος ή εἰκὼν αὕτη καὶ ή ἐπυγραφή;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Καίσαρος." Τότε λέγει αὐτοῖς, "Υ Απόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος, τ Bom.xiii.7. 22 Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ." Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπηλθον. 23 * Έν ἐκείνη τῆ ἡμέρα προσήλθον αὐτῷ Σαδδουκαίοι, οἱ λέ- : Mar.xii.18; γοντες μή είναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, Αετ. xxiii. 8, 24 " Διδάσκαλε, Μωσής είπεν, ' a 'Εάν τις ἀποθάνη, μὴ ἔχων τέκνα, . Deut. xxv. έπυγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀνα-25 στήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.' 'Ησαν δὲ παρ' ἡμιν ἐπτὰ άδελφοί και ο πρώτος γαμήσας ετελεύτησε και μη έχων σπέρ-26 μα, ἀφήκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ ὁ 27 δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἔως τῶν ἐπτά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέ-28 θανε καὶ ή γυνή. ἐν τῆ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν ἐπτὰ ἔσται 29 γυνή ; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν." Αποκριθείς δὲ δ Ἰησοῦς είπεν αὐτοῖς, "Πλανᾶσθε, μη εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν 30 δύναμιν τοῦ Θεοῦ. ἐν γὰρ τῆ ἀναστάσει οὕτε γαμοῦσιν, οὕτε 31 έκγαμίζονται, άλλ' ώς άγγγελοι τοῦ Θεοῦ εν οὐρανῷ εἰσι. περί δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ἡηθὲν ὑμῖν ὑπὸ 32 τοῦ Θεοῦ, λέγοντος, ' b 'Εγώ εἰμι ὁ Θεὸς 'Αβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς b Exod. iii. 'Ισαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ;' οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν, 6, 15, 16; Ματ. xii, 26: ε 3 άλλα ζώντων." και ακούσαντες οι όχλοι εξεπλήσσοντο επί Lu. xx. 37: Act. vii. 32 τῆ διδαχῆ αὐτοῦ. dOi δè Φαρισαΐοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, ο vii. 28. 85 συνήχθησαν έπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἐπηρώτησεν εἶς έξ αὐτῶν νομικὸς, La. x. 25; 36 πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων, " Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη

discussions concerning the meaning of this term, for which see Wolfius: but it seems to have been forgotten that Herod Antipas was now in Jerusalem, Luke xxiii. 7, and it may merely mean the persons who came with him. They would have been likely to ask this question about the tribute on account of Judas of Galilee, who had resisted the payment of it. See Acts v. 37. The word may have the same meaning in Mark iii. 6.

Ibid. ἐν ἀληθεία, really, indeed. Palairet.
17. This was the great grievance. Judas of Galilee (who is mentioned Acts v. 37.) raised a sedition, κακίζων, εἰ φόρον τε 'Ρωμαίοις τελεῖν ὁπομένουσι, καὶ μετὰ τὸν Θεὸν οἴσουσι θνητοὸς δεσπότας. Josephus, De Bel. Jud. ii. 8. 1.

18. Τί με πειράζετε; The persons who asked the question consisted of Pharisees and Herodians: the former would have condemned him,

if he had answered in the affirmative: the latter if he had answered in the negative

if he had answered in the negative.

21. We read in the Talmud, "Ubicunque numisma regis alicujus obtinet, illic incolæ regem istum pro domino agnoscunt."

24. The precept in Deut. xxv. 5, only applied to an eldest son dying without issue. See xiv. 4.

31. This argument was brought from the Pentateuch, because the Sadducees did not acknowledge any other books of the Old Testament.

33. ol δχλοι. The Sadducees were mostly of the wealthier classes. The Pharisees were most popular with the lower orders.

34. ent to abth is always said of persons meeting together in the same place. See Luke xvii. 35; Acts i. 15; ii. 1, 44; iii. 1; iv. 26.

35. νομικός. Mark calls him γραμματεύς. xii. 28. See Matt. v. 20.

• Deut. vi. 5; ἐν τῶ νόμω;" • 'Ο δὲ 'Ιησοῦς εἶπεν αὐτῷ, " 'Αγαπήσεις Κύριον 37 τὸν Θεόν σου, ἐν ὅλη τῆ καρδία σου, καὶ ἐν ὅλη τῆ ψυχῆ σου, καὶ ἐν ὅλη τῆ διανοία σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. 88 ¹ Leτ.xix.18; ¹Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῆ, 'Αγαπήσεις τὸν πλησίον σου ώς σεαυ- 89 Mar. xii. 81; I.n. x. 27: τόν. ⁸έν ταύταις ταις δυσίν έντολαις δλος ο νόμος και οι προφή- 40 Bom. xiii. 9; ται κρέμανται." Gal. v. 14; 1 Tim. i. 5: h Συνηγμένων δè των Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ 41 Jac. ii. 6. Ίησοῦς, λέγων, "Τί ὑμιν δοκεί περί τοῦ Χριστοῦ; τίνος υίός 42 g vii. 12. h Mar. xii. έστι ;" Λέγουσιν αὐτῷ "Τοῦ Δαβίδ." Λέγει αὐτοῖς, "Πῶς 48 35; Lu. xx. οὖν - Δαβίδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ; λέγων, ' Είπεν 44 i Ps. ex. 1; ο Κύριος τῷ κυρίφ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἔως ἄν θῶ 1 Cor. xv. 25; τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.' Εἰ οὖν Δαβὶδ 45 et z. 12, 13. καλεί αὐτὸν κύριον, πως υίὸς αὐτοῦ ἐστι;" Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο 46 αὐτῷ ἀποκριθήναι λόγον οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τής ήμέρας ἐπερωτήσαι αὐτὸν οὐκέτι.

k Nehem. viii. 4.

ΤΟΤΕ ὁ Ἰησοῦς ελάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς 23 αὐτοῦ, κλέγων, " Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμ- 2 ματείς καὶ οἱ Φαρισαίοι πάντα οὖν, ὅσα αν εἴπωσιν ὑμιν τηρείν, ε τηρείτε καὶ ποιείτε κατά δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιείτε λέγουσι

1 Lu. xi. 46; γάρ, καὶ οὐ ποιοῦσι. 1δεσμεύουσι γάρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάσ- 4 Act. xv. 10; Gal. vi. 13. τακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων τῷ δὲ δακτύλφ αύτῶν οὐ θέλουσι κινήσαι αὐτά. Επάντα δὲ τὰ ἔργα 5 Νυπ. xτ. 88; αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθήναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι Deut. vi. 8; δε τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ■ Mar.xii.38; ίματίων αὐτῶν· □φιλοῦσί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, 6 καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασ- 7 et. xx. 46 : μούς εν ταις άγοραις, και καλεισθαι ύπο των άνθρώπων, ραββί,

• Jac. iii. 1. ραββί. ύμεις δὲ μὴ κληθητε, ραββί °είς γάρ ἐστιν ύμῶν ὁ 8 » Mal. i. 6. καθηγητής, ὁ Χριστός πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. • καὶ 9 πατέρα μη καλέσητε ύμων ἐπὶ της γης είς γάρ ἐστιν ὁ πατηρ ύμων, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μηδὲ κληθητε καθηγηταί εἶς γὰρ 10

9 xx. 26, 27. ύμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός. 9ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται 11

39. We perhaps ought to read δευτέρα δμοία αδτη.

40. κρέμανται. So Plutarch, speaking of the sayings, γνώθι σεαυτόν and μηδέν άγαν, says, έκ τούτων γαρ ήρτηται τα λοιπά πάντα. Consol. ad Apol. p. 116.

43. For the application of Psalm cx. to Christ, see Wolfius. Mark writes ἐν πνεύματι ἀγίφ. xii. 36.

44. Kúpios in the Hebrew is Jehovah, but not

κυρίφ. CHAP. XXIII. 3. πάντα δσα, i.e. all the things which they tell you while they are deliver-ing the law of Moses. Schmidius, Wolfius.

4. φορτία. The numerous ceremonies which the Pharisees enjoined upon the strength of pretended traditions. See Acts xv. 10.
5. φυλακτήρια. The Jews were commanded

to wear fringes in the borders of their garments. Numb. xv. 38. The following texts were worn by them on the forehead and left arm, and in the borders of their garments: Exod. xiii. 3-16; Deut. vi. 5-9; xi. 13-21. "Dicta sunt Græce φυλακτήρια, i. e. observatoria, eo quod essent memorativa Legis: ac conservatoria etiam fortassis dicta, eo quod vim quandam habere existimarentur ad fugandos dæmonas." foot. See Fulleri Miscell. Sacr. v. 7. Wolfius.

6. πρωτοκλισίαν. "Εν τε τοις συλλόγοις τον πρώτον ένεμε τόπον, και παρά τας έστιασεις προκατακλίνων έξηπάτα." Josephus, Antiq. xv.

8. δ Χριστδs is probably an interpolation. 9. Call no one among you father upon earth, Clarke: or rather, Call no one father among yourselves upon earth.

12 υμών διάκονος. "όστις δε υνώσει εαυτόν, ταπεινωθήσεται καὶ - Lu. xiv. 11; et zviii. 14; Job zzii. 29; δστις ταπεινώσει έαυτον, ύνωθήσεται. " O val υμίν, γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριται, ότι κατ- Prov. xxix. 28: Jac.iv.6: εσθίετε τὰς οἰκίας τῶν γηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευγό- 1 Pet v. 8. 14 μενοι δια τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα. t Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, Lu. xx. 47. γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριταί, ότι κλείετε την βασιλείαν ' Lu. xi. 19. των ούρανων έμπροσθεν των άνθρωπων ύμεις γάρ ούκ είσέρ-15 γεσθε, οὐδε τοὺς εἰσεργομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματείς καὶ Φαρισαίοι, ὑποκριταὶ, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν, ποιῆσαι ένα προσήλυτον, καὶ δταν γένηται, 16 ποιείτε αὐτὸν υίὸν γεέννης διπλότερον ύμων. "Οὐαὶ ύμιν, όδη- * * 14; γοὶ τυφλοὶ, οἱ λέγοντες. Ος ἃν ὀμόση ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν 17 δς δ' αν ομόση εν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. μωροί καὶ τυφλοί τίς γαρ μείζων έστιν, ο χρυσός, ή ο ναός ο ωγιάζων τον 18 χρυσόν; καὶ, Ος εὰν ομόση εν τῷ θυσιαστηρίφ, οὐδέν εστιν 19 δς δ' αν όμόση έν τῷ δώρφ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. * μωροὶ καὶ * Exod. τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἡ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον xxix. \$7. 20 το δώρον; ο οὐν ομόσας εν τφ θυσιαστηρίφ, ομνύει εν αὐτφ 21 καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ Τκαὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει τ 1 Bog. 22 ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐ- 3 Par. vi. 2. ρανώ, όμυύει εν τώ θρόνω τοῦ Θεοῦ, καὶ εν τώ καθημένω επάνω * 7.84. αὐτοῦ. " • Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φασισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι ἀπο- • Lu. xi. 42. δεκατούτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν 24 πίστιν ταθτα έδει ποιήσαι, κάκεινα μή άφιέναι. 'Οδηγοί τυφλοί, οι διϋλίζοντες τον κώνωπα, την δε κάμηλον καταπίνοντες. ρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ Μας, τῆ. 4. 26 γέμουσιν έξ άρπαγης καὶ ἀκρασίας. Φαρισαίε τυφλέ, καθάρισον πρώτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.

" C O val ύμιν, γραμματείς και Φαρισαίοι, ύποκριται, ὅτι • Lu. xi. 44.

παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οίτινες έξωθεν μέν φαίνονται

13. κατεσθίετε. So Homer, Od. β'. 237. κατέδουσι βιαίως

Οἶκον 'Οδυσσῆος.

It means that they took the money of the widows, and so at length deprived them of their houses.

Ibid. και προφάσει, idque, pro και ταῦτα προφάσει κ. τ. λ. Palairet.

15. υδον γέεννης. See note at 2 Thess. ii. 3. 23. κρίσιν, Ελεον, πίστιν, What doth the Lord require of thee, but to do justly, (κρίσιν,) and to love mercy, (ἄλεον,) and to walk humbly with thy God? (πίστιν.) Micah vi. 8.

24. The Jews were forbidden to eat whatever bad not fins and scales in the water; and in

after times they disputed whether this applied to the animalculæ which might be in any liquid. Our Saviour perhaps alluded to such scrupulous persons. It was decided that the prohibition did not extend to such cases. Maimon. De Cib. Vet. § 17. 20.

25. γέμουσιν έξ άρπαγης. They are filled by extertion.

Ibid. åκρασίαs. The reading is probably abutas.

27. τάφοις κεκονιαμένοις. The tombs were whitewashed, that persons might be aware of them, and not incur pollution from touching them. Lightfoot. See Luke xi. 44.

ώραιοι, έσωθεν δε γέμουσιν όστέων νεκρών και πάσης άκαθαρσίας. οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις 28 4 Lu. xi. 47. δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. 4 Οὐαὶ 29 ύμιν, γραμματείς καὶ Φαρισαίοι, ύποκριταὶ, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων. καὶ λέγετε, Εὶ ημεν ἐν ταις ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ αν 80 ημεν κοινωνοί αὐτῶν ἐν τῷ αἴματι τῶν προφητῶν. ὥστε μαρτυ- 81 ρείτε έαυτοίς, ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. εὄφεις, 32 • iii. 7. γεννήματα έχιδνών, πώς φύγητε άπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; 33 ι Lu. xi. 49; [Διὰ τοῦτο, ἰδοῦ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ 31 σοφούς καὶ γραμματείς καὶ έξ αὐτῶν ἀποκτενείτε καὶ σταυρώet xxii. 19; ^{2 Cor. xi. 24,} σετε, καὶ έξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ s Gen. iv. 8; διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν εὅπως ἔλθη ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἰμα 85 δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ αἵματος "Αβελ τοῦ δικαίου, εως τοῦ αίματος Ζαγαρίου υίοῦ Βαραγίου, δυ εφονεύσατε μεταξύ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. άμην λέγω ύμιν, ήξει 36 h Lu.xiii.34: ταύτα πάντα έπὶ την γενεάν ταύτην. h'Ιερουσαλημ, 'Ιερου- 37 σαλημ, η αποκτείνουσα τους προφήτας και λιθοβολούσα τους άπεσταλμένους προς αυτήν, ποσάκις ήθέλησα επισυναγαγείν τὰ τέκνα σου, δυ τρόπου ἐπισυνάγει ὅρυις τὰ νοσσία ἐαυτῆς ύπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἡθελήσατε; ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ 38 οίκος ύμῶν ἔρημος. ἱλέγω γὰρ ὑμῖν, Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, 89 i xxi. 9: Ps. 118. 26. έως αν είπητε, Εύλογημένος ὁ έρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου." κΑΙ έξελθων ο Ίησους επορεύετο από του ίερου και προσήλ- 24 k Mar. xiii.1; θον οί μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδείξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ίεροῦ.

32. What was wanting in your fathers to make their wickedness complete, that fill ye up. He probably alluded to his own crucifixion.

33. φύγητε ἀπό. 'Αποφυγεῖν is a common term for acquittal in judicial processes. Raphel. 34. Διᾶ τοῦτο. The thing being so.

Ibid. εγώ ἀποστέλλω. În Luke xi. 49. we read διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, ᾿Αποστελῶ κ. τ. λ. Jesus therefore was the Wisdom of God.

Ibid. και σοφούς και γραμματείς. In Luke zi. 49. we read και ἀποστόλους.

35. Zaxaplov. Zacharias, one of the twelve minor prophets, was son of Berechiah: (Zech. i. 1.) but we know nothing of his death. Some of the Fathers considered him to be intended. (Origen, vol. iii. p. 781, Athanasius, p. 1194, Epiphanius, p. 281.) In 2 Chron. xxiv. 20, &c. we read of Zechariah a priest being killed in the court of the temple; but he was son of Jehoiada. A tradition has been preserved, that it was the father of John the Baptist, who was killed at the time of the murder of the Innocents, (Origen, vol. iii. p. 845, Petrus Alex. apud Rel. Sacr. vol. iii. p. 341, 2, Theophylact.) Krebsius, Const. L'Empereur. Hug thinks

that Jesus spoke prophetically of Zacharias, who is said by Josephus to have been νίδι Βα-ρούχου, and to have been killed ἐν μέσφ τῷ lepῷ. (De Bol. Jud. iv. 5. 4.) This happened A.D. 67. Perhaps S. Matthew's Gospel was published about that time. See Glassius, Philol. Sacr. i. p. 109, L. de Dieu ad l., Wolfius.

37. ποσάκις ἡθέλησα; This seems an express declaration of the preexistence and divinity of Christ. He would not have spoken thus of his personal preaching during the short time of his being on earth; and all the former attempts to reclaim the Jews, by sending to them prophets, were made by God: but Jesus says that they were made by himself.

Ibid. και οὐκ ἡθελήσατε. We may observe the change of number. The apostrophe is made to Jerusalem, the guilt is attributed to the people.

39. &π' ἄρτι, after this present festival. Mede. It probably means, The time is soon coming, when you will not see me any more: nor will you see me at all, unless you acknowledge me to be the Messiah.

CHAP. XXIV. 1. οἱ μαθηταί. Mark says one of the disciples, xiii. 1. He perhaps made

2 ο δε Ίησους είπεν αὐτοις, "Οὐ βλέπετε πάντα ταυτα: άμην λέγω ὑμῖν, 1 οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, δς οὐ μὴ καταλυ- 1 La. xiz. 44. 3 θήσεται." Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὅρους τῶν ἐλαιῶν, προσήλθου αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ιδίαυ, λέγουτες, "Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ 4 της συντελείας τοῦ αἰῶνος;" " Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν " Mar.xiii.5; 5 αὐτοῖς, "Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήση, πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται Col. ij. 8: ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός καὶ πολλοὺς 3 Those. ii. 3. 6 πλανήσουσι. Μελλήσετε δε ακούειν πολέμους και ακοάς πολέμων. δράτε, μη θροείσθε δεί γαρ πάντα γενέσθαι. άλλ' οὔπω 7 έστὶ τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία έπι βασιλείαν και έσονται λιμοί και λοιμοί και σεισμοί κατά 8 τόπους. πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ώδίνων. Τότε παραδώσουσιν • 1. 17; ⁹ ύμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι [m. xxi. 12; 10 ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλισ- Joh. xv. 20; θήσονται πολλοί, καὶ άλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν 11 άλλήλους καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται έγερθήσονται, καὶ πλανή-12 σουσι πολλούς καὶ διὰ τὸ πληθυνθήναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσε-13 ται ή αγάπη των πολλων ο δε ύπομείνας είς τέλος, ούτος 14 σωθήσεται. καλ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας

the observation in consequence of what Jesus had said, xxiii, 38.

1. olnosouds. See note at Mark xiii. 1.

2. Josephus writes thus: Κελεύει Καῖσαρ τήν τε πόλιν ἄπασαν και τὸν νεὰν κατασκάπτειν τὸν δ' διλον ἄπαστα τῆς πόλεας περίβολον οδτασ ἐξωμάλισαν οἱ κατασκάπτοντες, ὡς μηδὲ πώπον οἰκηθηναι πίστ.ν ὰν ἔτι παρασχεῖν τοῖς προσελθοῦσιν. De Bel. Jud. vii. 1. 1. — τὸν ναὸν τὸν ἄγιον οδτως ἀνοσίως ἐξορωριγμένον. vii. 8. 7. p. 430. The Talmud speaks of T. Rufus ploughing up the foundations of the temple. Lightfoot.

S. & to too opous. Mark writes els to opos, xiii. 3, which seems to mean facing the mount.

Ibid. The disciples evidently considered the coming of Christ and the end of the world to be contemporaneous: but they meant by the coming of Christ, his coming as a king to take vengeance on his enemies. Our Saviour did not at present entirely undeceive them; and the two points embraced in their question may furnish a clue to our Saviour's answer, who appears to connect the destruction of Jerusalem with the end of the world. Mark specifies Peter, James, John, and Andrew, xiii. 3. For alienos see Tit i. 2.

δ τόλος. This is said in allusion to the question of the disciples in ver. 3. See also ver.
 It perhaps refers to the end of the Jewish war, and the end of the world. See ver. 8.

7. λιμοί. Such was that in the reign of Claudius, predicted by Agabus, Acts xi. 28. Josephus writes, 'Αναιρούμενος δὲ ὁ Νίγερ τιμω-ροὸς 'Ρωμαίους αὐτοῖς ἐπηράσατο, λιμόν τε καλ λομὸν ἐπὶ τῷ πολέμφ, καὶ πρὸς ἄπασι τὰς ἀλλή-

λων χείρας. Δ δη πάντα κατά τῶν ἀσεβῶν ἐκύρωσεν ὁ Θεός. De Bel. Jud. iv. 6. 1.— κατακαῆναι δὶ πλην ὁλίγου πάντα τὸν σῖτον, δι ὰν αὐτοῖς οὐκ ἐπ' ὁλίγα διήρκεσεν ἔτη πολιορκουμένοις. λιμῷ γοῦν ἐάλωσαν. v. 1. 4.— καὶ σπάνει τῶν ἐπιτηδείων ἤδη διελύοντο πολλοί. v. 8. 2. See also v. 10. 2; v. 12. 3; vi. 3. 3.

Ibid. λοιμοί.— δυτε το μέν πρώτον αυτοις την στενοχωρίαν γενέσθαι λοιμώδη φθοράν, αδθις δὲ καὶ λιμον ωκύτερον. vi. 9. 3.

Thid. σεισμοί. See Tacitus, Annal. xiv. 27; xv. 22, Sueton. Galba 18, Philostr. Vit. Apol. iv. 34.

8. bores are perturbationes animi, cruciatus et dolores gravissimi. Keuchenius.

10. σκανδαλισθήσονται. Many will take offence at Christianity on account of the troubles which it brings upon its professors.

11. Josephus, speaking of the great slaughter after the burning of the tethple, says, τούτοις αἴτιος τῆς ἀπωλείας ψευδοπροφήτης τις κατέστη, κατ ἐκείνην κηρόξας τὴν ἡμέραν τοῖς ἐπὶ τῆς πόλεως, ὡς ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸ ἰερὸν ἀναβῆναι κελεύει, δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. Πολλοί δ' ἤσαν ἐγκάθετοι παρὰ τῶν τυράννων τότε πρὸς τὸν δῆμον προφῆται, προσμένειν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ βοήθειαν καταγγέλλοντες. De Bel. Jud. vi. 5. 2.

18. σωθήσεται perhaps refers to being saved from the destruction of Jerusalem, and to final salvation.

14. Compare Rom x. 18; Col. i. 6. 23. From which it appears that the apostles spoke of the gospel being preached throughout the world some years before the destruction of Jerusalem. For olsoyuén see Luke iv. 5.

έν όλη τη οἰκουμένη, είς μαρτύριον πάσι τοις έθνεσι. και τότε ηξει τὸ τέλος. ο" Όταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα της ἐρημώσεως, 15 o Mar. xiii. 14; Lu. τὸ ἡηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἐστὸς ἐν τόπφ ἀγίφ (ὁ xxi. 20; Dan. ix. 27; άναγινώσκων νοείτω) τότε οἱ ἐν τῆ Ἰουδαία φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ 16 et. xii. 11. όρη δ έπλ τοῦ δώματος, μη καταβαινέτω άραί τι ἐκ τῆς οἰκίας 17 αὐτοῦ καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι τὰ 18 ίμάτια αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζού- 19 P Act. i. 12. σαις έν έκείναις ταις ημέραις. Επροσεύχεσθε δε ίνα μη γένηται 20 q Dan. xii. 1. ή φυγή ύμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτω. q εσται γὰρ τότε 21 θλίψις μεγάλη, οία οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχής κόσμου ἔως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. 22 ούκ αν εσώθη πασα σάρξ δια δε τούς εκλεκτούς κολοβωθήσον-«Mar.xiii.21; ται αι ημέραι εκείναι. Τότε εάν τις υμίν είπη, 'Ιδου, ώδε ο 23 La. xrii. 23; Χριστὸς, ἡ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. " Έγερθήσονται γὰρ ψευδό- 24 χριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ • Mar. ziii. 99 τέρατα, ώστε πλανήσαι, εί δυνατον, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ἰδοὺ, 25 προείρηκα ύμιν. έαν οθν είπωσιν ύμιν, 'Ιδού, έν τη έρήμφ έστι, 26 μη εξέλθητε 'Ιδού, εν τοις ταμείοις, μη πιστεύσητε. ώσπερ 27 γάρ ή ἀστραπή εξέρχεται ἀπὸ ἀνατολών καὶ φαίνεται εως

15. ἐρημώσεως. Josephus uses ἐρημία to express the calamity which befel Jerusalem. De Bel. Jud. vi. 5. 3. and again, ἀλοῦσα δὲ καὶ πρότερον περτάκις, τοῦτο δεύτερον ἡρημώθη. vi. 10. The abomination was the Roman army. Krebsius Wolfing. Compare Luke vsi 20.

sius, Wolfius. Compare Luke xxi. 20.

Ibid. ἐστὰs is probably neuter, ἐστακὸs, ἐστακὸs, ἐστακὸs, ἐστὰs, and so will agree with βδέλυγμα.

Hombergius, taking it for the masculine, would connect it with ἀναγινώσκων. There is good authority for reading ἐστὸs, as in Mark xiii. 14.

Ibid. ἐν τόπφ ἀγίφ. Josephus writes, Ἦν γὰρ

Ibid. ἐν τόπφ ἀγίφ. Josephus writes, την γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, ἔνθα τότε τὴν πόλιν ἀλώσεσθαι καὶ καταφλεγήσεσθαι, τὰ ἄγια νόμφ πολέμου στάσις ἐὰν κατασκήψη, καὶ χεῦρες οἰκεῖαι προμιώνωσι τὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος. De Bel. Jud. iv. 6.3. The Jews applied this prophecy to the profanction of the temple by Antiochus Ερίρhanes: τὸ ἀγίασμα αὐτῆς ἡρημώθη ὡς ἔρημος. 1 Μας. i. 39. ἀκοδόμησαν βδέλυγμα ἔρημώσσως ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. ib. 54.

Ibid. δ ἀναγινώσκων. Our Saviour would hardly have spoken of a person reading his prophecy. It might be thought that these three words were inserted by S. Matthew; in which case we might also infer, that he published his Gospel during the siege. Outhovius, Hug. The same words, however, are used by Mark xiii. 14, and our Saviour may have alluded to persons reading the prophecy of Daniel. See Dan. ix. 27; xi. 31; xii. 11. but particularly the first. 16. Many persons wished to quit Jerusalem

16. Many persons wished to quit Jerusalem during the siege, but the zealots would not suffer them. Some however succeeded, and were allowed by Titus to escape. Josephus, De Bel. Jud. v. 10. 1. Epiphanius says, that the Christians were warned by an angel to quit

Jerusalem, and went to Pella. vol. ii. p. 171. See Baierus De Migratione Christianorum in Pellam.

17. The reading is probably τὰ ἐκ τῆς οἰκίας.
21. Josephus, speaking of the destruction of Jerusalem, says, τὰ πάντων ἀτ αιῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ Ἰουδαίων, ἡττᾶσθαί μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν. De Bel. Jud. i. proem. 4. μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε γενέαν ἐξ αιῶνος γεγονέναι κακίας γονιμωτέραν. ibid. v. 10. 5.

22. οὐ — πᾶσα. See xii. 25.

Ibid. ἐκλεκτούς. See xx. 16. It here perhaps means the Christians, as ἐκλογὴ in Rom. xi. 7.

24—26. ΟΙ δὲ γόητες καὶ ἀπατεῶνες ἄνθρωποι τὸν ὅχλον ἔτειθον αὐτοῖς εἰς τὴν ἐρημίαν ἔπεσθαι, δείξειν γὰρ ἔφασαν ἐναργῆ τέρατα καὶ σημεῖα κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν γενόμενα καὶ πολλοὶ πεισθέντες τῆς ἀφροσύνης τιμωρίας ὑπέσχον. Josephus, Απίις xx. 8. 6. He also speaks of persons ἀπατηθέντας ὑπό τινος ἀνθρώπου γόητος, σωτηρίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλομένου καὶ παύλαν κακῶν, εἰ βουληθεῖεν ἔπεσθαι μέχρι τῆς ἐρημίας αὐτοῦ. ὑἰκ. 10.

altry. ibid. 10.

27. This was unintelligible then to the disciples, who expected Jesus to return soon in visible pomp and glory: but he himself knew that he should not return till the day of judgment; and he therefore says, Think nothing of these impostors who pretend to be the Christ: he will never come again, till he come suddenly to judge the world. He then makes the secondary application of the prophecy to the destruction of Jerusalem: Christ will return to punish the Jesus as swift as the lightning, or as eagles darting upon their prey.

δυσμών, ούτως έσται καὶ ή παρουσία τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 28 'ὅπου γὰρ ἐὰν ἢ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. "Εὐ- ' Ιοδ θέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθή- Τα. 17. 87; σεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέργος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες xiii. 24; πεσούνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σα- La. xxi. 25; 80 λευθήσονται. *καλ τότε φανήσεται τὸ σημείον τοῦ υίοῦ τοῦ xxxii.7; ανθρώπου εν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ Joel ii. Si: της γης, καὶ όψονται τον υίον τοῦ ἀνθρώπου, ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν Αετ. ii. 20. 81 νεφελών τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλής. *καὶ * Αροc. i. 7. αποστελεί τους αγγέλους αυτού μετα σάλπυγγος φωνής μεγάλης, 1 Cor. xx. 82; καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, 1 Thoss. iv. ἀπ' ἄκρων σύρανῶν ἔως ἄκρων αὐτῶν. "'Απὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτης γένηται άπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε 33 ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος τοὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, : Jac. v. 9. 84 γινώσκετε ότι έγγυς έστιν έπι θύραις. «άμὴν λέγω υμίν, ου μὴ «Mar. xiii. 85 παρέλθη ή γενεὰ αυτη, έως αν πάντα ταῦτα γένηται. b' Ο οὐρα- Lu. xxi. 82, νὸς καὶ ή γη παρελεύσονται, οι δὲ λόγοι μου οὐ μη παρέλθωσι. • τ. 18. 36 °Περί δε της ημέρας εκείνης και της ώρας οὐδείς οίδεν, οὐδε οί · Mar. xiii. 37 ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος. Δ΄ Ωσπερ δὲ 31. Δα. χτίι. αί ήμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υίοῦ τοῦ 26, 27; 1 Pet. iii. 20; 88 ἀνθρώπου. ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατα- Gen. vi. κλυσμοῦ, τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, et vii. 5. 89 ἄχρι ης ημέρας εἰσηλθε Νῶε εἰς την κιβωτον, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, έως ηλθεν ο κατακλυσμός και ηρεν απαντας, ούτως έσται και ή παρουσία τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

40 " Tότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ ὁ εἶς παραλαμβάνεται, καὶ • Lu. xrii.85.
41 ὁ εἶς ἀφίεται. δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται.

28. τὸ πτῶμα probably refers to Jerusalem, οἱ ἀστοὶ to the Roman armies. Wolfius.

29. If we apply this to the destruction of Jerusalem, the sun, moon, and stars mean the whole Jewish polity: but if to the end of the world, the meaning is, that the world will then be destroyed. See 2 Pet. iii. 10.

30. 70 superior. Hippolytus, Cyril, Chrysostom, Augustin, Theophylact, &c. considered this sign to be a cross appearing in the heavens. Pfeiffer agreed with them. (Crit. Sacr.) But the sign of the Son of man probably meant merely the Son of man. See Mark xiii. 26; Luke xxi. 27.

Ibid. κόψονται. If there is allusion to Zech. xii. 12, καὶ κόψοται ἡ γῆ κατὰ φυλὰς φυλὰς, the land of Judæa seems alone to be intended.

31. If the whole of this prophecy had a double application, this passage would mean that after the destruction of Jerusalem the gospel would be preached to all nations. For deakerobs, see xxiv. 22. 'AryéAous would therefore mean, in the one case, literally Mangels;

in the other, the apostles and preachers of the gospel.

34. This shews plainly, that one application at least of the prophecy is to the destruction of Jerusalem.

36. decims. But concerning that other day, about which you ask me, vis. the day of judgment.

Ibid. 41 µh is used for but in Luke iv. 26, 27. See Matt. xii. 4.

38. Nee. The case of the flood is quoted, not so much on account of its suddenness, (for long notice was given to Noah, and by him to mankind,) but because the warning was not heeded. Compare Gen. vi. 3; 1 Pet. iii. 20.

40. παραλαμβάνεται — ἀφίεται. Perhaps allusion is still intended to the sudden approach of an hostile army: one will be taken prisoner, another will be suffered to escape. Elsner, Le-Clero, Schleusner.

41. That women ground at the mill, appears from Exod. xi. 5; Isaiah xlvii. 2. Elsner proves it also of the Lesbians and Athenians.

f xxv. 13; Mar. ziii. 33, 35, 2 Pet. iii. 10 Lu. xii. 39; Apoc. iii. 3; et xvi. 14.

" Γρηγορείτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποία ὥρα ὁ κύριος ὑμῶν 42 ἔργεται. Ε ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποία 48 « 1Thees. τ. 2; φυλακή ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν αν, καὶ οὐκ αν εἴασε διορυγήναι την οἰκίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοι- 44 μοι ότι ή ώρα οὐ δοκείτε, ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔργεται, Τίς 45 h Lu. xii. 42. ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, δν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ι Αρος. κτί. ἐν καιρῷ; ιμακάριος ὁ δοῦλος ἐκείνος, δν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ 46 εύρήσει ποιούντα ούτως. * 'Αμὴν λέγω ύμιν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς 47 Lu. xxii. 29, υπάργουσιν αυτού καταστήσει αυτόν. 'Εαν δε είπη ο κακός 48 δούλος ἐκείνος ἐν τἢ καρδία αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθείν, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν 49 μετά τῶν μεθυόντων, ήξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρα 50 ή οὐ προσδοκά, καὶ ἐν ὥρα ἡ οὐ γινώσκει, ¹καὶ διχοτομήσει 51

αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει ἐκεῖ

έσται ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων.

I viii. 12; et ziii. 42; et xxv. 30.

15.

k xxv. 21:

"ΤΟΤΕ δμοιωθήσεται ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρ- 25 θένοις, αίτινες λαβούσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. πέντε δὲ ήσαν έξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αί 2 πέντε μωραί, αίτινες μωραί, λαβούσαι τὰς λαμπάδας ξαυτών, 8 οὐκ ἔλαβον μεθ' ἐαυτών ἔλαιον αί δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον 4 έν τοις αγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. γρονίζοντος 5 δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης δὲ 6 νυκτός κραυγή γέγονεν, Ίδού, ὁ νυμφίος έρχεται, έξέρχεσθε είς απάντησιν αὐτοῦ. Τότε ἡγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, 7 καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς Φρονί-8 μοις είπου, Δότε ήμιν έκ τοῦ έλαίου ύμων, ὅτι αί λαμπάδες ήμῶν σβέννυνται. ᾿Απεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, 9 Μήποτε οὐκ ἀρκέση ἡμιν καὶ ὑμιν πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς m Lu. xiii.25, τούς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἐαυταῖς. m'Απερχομένων δὲ 10 αὐτῶν ἀγοράσαι, ἢλθεν ὁ νυμφίος καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ'

45. τροφήν may be understood of spiritual food, and the preachers of the gospel are alluded to. Er $\kappa a \mu \rho \hat{\rho}$ is added, as meaning that the teacher should always be ready, and watch every opportunity.

46. ποιούντα οδτως. Preaching the gospel. 47. God will reward him as much as a master who promotes his servant to a post of honour in his household.

49. The reading is probably ἐσθίη δὲ καὶ קעוד.

51. διχοτομήσει. Beza, Casaubon, and Valckenaer, considered this to mean, He shall separate him from the rest of the servants. But all the ancient versions interpret it literally, as did Boisius, Maius, Schmidius, &c. See Wolflus. What is added of και το μέρος κ. τ. λ. seems rather to favour the former.

Ibid. ὁποκριτῶν. The warning is addressed

to teachers of the gospel: see ver. 45: and if they neglect their duty, though they really believed the gospel, they will have the same punishment as those who merely pretended to

CHAP. XXV. 1. Tote. I conceive the meaning still to be, that at the destruction of Jerusalem there will be a marked difference between the Jews who have embraced the gospel and those who have not: though it may also allude to the distinction between the good and bad at the last day. All the Jews professed to be expecting their Messiah; but the wise among them embraced the gospel, and this was their protection, when he came to take vengeance on the nation.

2. We should probably read nal mérre mapai.

3. alτives. Probably al.
9. Μήποτε, i. e. δράτε μήποτε. Elsner, Alberti.

11 αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, κύριε, ἄνοιξον 12 ήμιν. " Ο δε αποκριθείς είπεν, 'Αμήν λέγω ύμιν, οὐκ οίδα • τί. 23; 13 ύμιας. ° Γρηγορείτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν • xxiv. 42; ωραν, εν ή ο υίος του ανθρώπου ερχεται. 33, 35. " Ρ "Ωσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους [cor. xvi. 18: 15 δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· καὶ ῷ μὲν 1 Pet. v. 8; Αρος. xvi.18 έδωκε πέντε τάλαντα, ῷ δὲ δύο, ῷ δὲ ἐν, ἐκάστφ κατὰ τὴν ἰδίαν _{P. Lu. xix. 12} 16 δύναμιν και άπεδήμησεν εὐθέως, πορευθείς δε δ τὰ πέντε τάλαντα λαβών, εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε 17 τάλαντα, ώσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο, 18 ο δε το εν λαβών, ἀπελθών ὤρυξεν εν τῆ γῆ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ 19 άργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ γρόνον πολύν ἔργεται ὁ 20 κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον. καὶ προσελθών ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβών, προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας 21 ίδε, άλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. ٩ Εφη δὲ αὐτῷ ٩ **iv. 47; ό κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστὸς, τος έπὶ πολλών σε καταστήσω εἴσελθε εἰς τὴν γαρὰν τοῦ κυρίου 22 σου. Προσελθών δε καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβών είπε, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας ίδε, άλλα δύο τάλαντα εκέρδησα 23 ἐπ' αὐτοῖς. *Εφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, έπὶ ὀλίγα ἢς πιστὸς, ἐπὶ πολλών σε καταστήσω. 24 είσελθε είς τὴν γαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελθών δὲ καὶ ό τὸ ἐν τάλαντον εἰληφως εἶπε, Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εί ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ 25 διεσκόρπισας καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθών ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου 26 εν τη γη. ίδε, έχεις το σόν. Αποκριθείς δε ο κύριος αὐτοῦ είπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ἤδεις ὅτι θερίζω ὅπου 27 οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; ἔδει οὖν σε βαλείν τὸ ἀργύριον μου τοῖς τραπεζίταις καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκο-28 μισάμην ἃν τὸ ἐμὸν σὺν τόκφ. ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαν- ^{r} xiii. 13, 29 τον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. ^{r} Τῷ γὰρ ἔχοντι Mar. iv. 25; παντί δοθήσεται, και περισσευθήσεται ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, et xix. 26.

10. yduous. The marriage between Christ and his church may be said to have been finally completed, when God cast off the Jews, whom he had before addressed as his wife. Al ετοιμοι mean the Jews who had already embraced the gospel.

14. There is a similar parable in Luke xix.

11. This seems to apply particularly, if not exclusively, to the day of judgment. The man travelling into a far country is our Saviour, who, before his departure from earth, made known to mankind the terms of salvation.

21. xapár. The allusion is to a feast or banquet, to which the faithful servant is here invited. Wolfius,

24. This is the argument of those who say that God requires too much: to which the answer is obvious, as in ver. 26, that this is a reason why we should increase our exertions.

26. Κοινωφελείς γάρ αι τοῦ πρώτου ἡγεμόνος δωρεαι, ας δίδωσιν ένίοις, οὐχ Ιν ἐκεῖνοι λαβόντες ἀποκρύψωσιν ή καταχρήσωνται πρός ζημίαν έτέρων, άλλ' Ιν' els μέσον προενεγκόντες ώσπερ έν δημοθοινία, πάντας δσους οδόν τε καλέσωσιν έπι την χρησιν και ἀπόλαυσιν αυτών. Philo Jud. vol. ii. p. 404.
27. τραπεζίταις, bankers; from τράπεζα, a table of accounts. See Luke xix. 23.

29. περισσευθήσεται. Abunde dabitur. Wolfius.

• τiii. 12; καὶ δ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. • Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκ- 80
• t xiii. 42;
• t xxii. 13. βάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
• δ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

τχι. 27; "τ" Οταν δὲ ἔλθη ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῆ δόξη αὐτοῦ, καὶ 31 Zach. xiv. 5; πάντες οἱ ἄγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου iv. 16; δόξης αὐτοῦ, ακαὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ 32 Inda vor. 14; ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφΑρος. i. 7.

Βοπ. xiv. ορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα 33 10; 2 Cor. v. ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.

xx. 88; "Τότε έρει ὁ βασιλεὺς τοις ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε, οι εὐλο- 34
20. γημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμιν

" Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ 41 La. xiii. 27: κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ δια-βόλω καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ 42 μοι φαγεῖν ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με ξένος ἤμην, καὶ οὐ 43 συνηγάγετέ με γυμνὸς, καὶ οὐ περιεβάλετέ με ἀσθενὴς, καὶ ἐν φυλακῆ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ 44 καὶ αὐτοὶ, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἴδομεν πεινῶντα, ἡ διψῶντα, ἡ ξένον, ἡ γυμνὸν, ἡ ἀσθενῆ, ἡ ἐν φυλακῆ, καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, 'Αμὴν λέγω ὑμῦν, ἐφ' 45 ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποι-

Joh. v. 29; ήσατε.
 *Καὶ ἀπελεύσονται οὖτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον οἱ δὲ 46
 Dan. xii. 2.
 δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον."

b Mar. xiv.1; b KAI εγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους 26 τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέ- 2 ρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι." Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ 8

29. δ έχει. Luke has δ δοκεῖ έχειν. viii. 18. 33. Δικαστὰς δὲ μεταξὸ τούτων καθῆσθαι, οδς, ἐπειδὴ διαδικάσειαν, τοὸς μὲν διαίους κελεύειν πορεύεσθαι τὴν εἰς δεξίαν τε καὶ ἄνω διά τοῦ οὐρασοῦ — τοὺς δὲ ἀδίκους τὴν εἰς ἀριστεράν τε καὶ κάτω. Plato De Republ. x. p. 614.

40. See note at v. 19. CHAP. XXVI. 2. το πάσχα γίνεται. The feast of the Passover begins. Gerhardus, Raphel. This was spoken on Tuesday: see xxi. 18; xxvi. 17.

Ibid. **apaôiôora.* It is probable that Judas had made his agreement with the chief priests while Jesus was delivering his prophecy, which will account for this intimation of his treachery.

3. doxiepers. At this time Caiaphas was properly the high priest: but the office was now frequently changed, and the persons who had

γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ 4 ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν

5 Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλφ, καὶ ἀποκτείνωσιν. ἔλεγον δὲ, Μὴ ἐν τῆ ἐορτῆ, ἴνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

6 ° Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανία ἐν οἰκία Σίμωνος τοῦ Mar. xiv. 3
7 λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ, ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα ει xii. 3.

βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακείμενου.

8 ιδόντες δε οί μαθηταί αὐτοῦ ηγανάκτησαν, λέγοντες, "Είς τί ή

9 ἀπώλεια αΰτη ; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθήναι πολλοῦ, 10 καὶ δοθήναι τοῖς πτωχοῖς." Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,

"Τί κόπους παρέχετε τῆ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο
11 εἰς ἐμέ. ⁴πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ ἑαυτῶν ἐμὲ δὲ ⁴ Dout.
xv. 11:

12 οὐ πάντοτε ἔχετε. βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ Joh. xii. 8.

13 σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω
ύμιν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῆ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, ἐν ὅλφ τῷ κόσμῳ,
λαληθήσεται καὶ δ ἐποίησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς."

14 ° Τότε πορευθεὶς εἶς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκα- ° x. 4;
15 ριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, εἶπε, "Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ Lu. xxi. 4.

ὑμὶν παραδώσω αὐτόν;" Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀρ- ¹Zach.xi. 13.
16 γύρια καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17 TH δè πρώτη των άζύμων προσήλθον οι μαθηταί τω Ίησοῦ, Lu. xxii. 7.

held it retained the name. The heads of the twenty-four orders or courses of priests were also called apxiepeis.

5. Theyor 86. But some among them said that they must not attempt a public execution: and therefore they devised the plan of delivering him to Pilate.

6. This story is told in Mark xiv. 3. and John xii. 1. That in Luke vii. 37. happened at a different time. Matthew does not mention it in the order of time, for it happened six days before the passover; (John xii. 1.) he probably inserted it here to account for the treachery of Judas: γενομένου implies an event which was past; and τότε πορευθείs, in ver. 14, may be connected with the end of ver. 5. The proper place for this story would be at the end of chap. xx.

Ibid. Ziparos. Theophylact mentions a notion, that Simon was the father of Lazarus; which seems improbable. See John xii. 2, where Lazarus is mentioned as a guest. Simon had probably been cured by Jesus.

7. yurn. This was Mary the sister of Lazarus, (John xii. 3,) who was also present. (2.)

Ibid. μόρου. A pound of spikenard. John xii. 3. For the phrase ἀλάβαστρον μύρου, see Alberti ad A and Elsner at Luke vii. 37. 'Αλά-βαστρον was used for a vessel of any material holding ointment.

Ibid. κατέχεεν. Plato mentions it as an honour, μόρον κατά τῆς κεφαλῆς καταχέειν. De Republ. iii. p. 396.

8. of pasyrai. It was Judas who said this. John xii. 4.

9. πολλοῦ, for three hundred pence. Mark xiv. 5; John xii. 5.

10. Γνούς. Knowing the real sentiments of

Judas. See John xii. 6.

Ibid. ξργον καλόν. It is a good work, and one which you would approve of, if you knew that I should soon require anointing.

that I should soon require anointing.

12. βαλοῦσα γάρ. The particle γὰρ explains the words, ἐμὲ οὐ πάντοτε ἔχετε, Yε will not have me always with you, for I am soon to die and to be buried.

Ibid. πρός τὸ ἐντ. She has done it with reference to the laying out of my body for burial: see Mark xiv. 8.

13. τὸ εὐαγγέλιον is particularly connected with the allusion to his death in the preceding verse: wherever the joyful news of this my death shall be announced, &c.

14. Τότε. See note at ver. 6. He did not go to the chief priests immediately after the anointing of Jesus, but four days afterwards.

15. ξοτησαν may either signify weighed, or fixed, agreed upon. The former is preferred by Beza, Raphel, Palairet; the latter by Theophylact, L. de Dieu. Mark has ἐπηγγείλαντο, Luke συνέθεντο.

Ibid. τριάκοντα ἀργύρια. Eusebius quotes τρ. στατήραs. Dem. Evang. p. 479. Tillemont says that the sum was not more than ten crowns. Mémoires, tome i. p. 50. Drusius observes that the price for a slave was thirty silver shekels, of a freeman, sixty. It was also the price of a m:n-servant's life: Exod. xxi. 32.

17. This was on Wednesday evening: they

λέγοντες αὐτῷ, "Ποῦ θέλεις ετοιμάσωμέν σοι φαγείν τὸ πάσγα;" 'Ο δὲ εἶπεν, "'Υπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δείνα, 18 καὶ είπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρός μου έγγύς έστι πρός σε ποιώ τὸ πάσχα μετά τῶν μαθητῶν μου." Καὶ 19 έποίησαν οἱ μαθηταὶ ώς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσγα.

h 'Οψίας δε γενομένης ανέκειτο μετά των δώδεκα. καὶ εσθιόν- 20 h Mar. xiv. 18: $^{ ext{AU}}$ Lu. xxii. 14; των αὐτῶν εἶπεν, '''Aμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἶς ἐξ ὑμῶν παραδώσει 21 με." Καὶ λυπούμενοι σφόδρα ήρξαντο λέγειν αὐτῷ, εκαστος 22 ι Mar.xiv.20. αὐτῶν, "Μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε ;" ι'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, "'Ο 28 έμβάψας μετ' έμου έν τω τρυβλίω την χειρα, οὐτός με παραδώσει, ο μεν υίδς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περί 24 αὐτοῦ οὐαὶ δὲ τῶ ἀνθρώπω ἐκείνω, δι' οὖ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται καλὸν ην αὐτῶ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος." 'Αποκριθείς δε 'Ιούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν, είπε, "Μήτι 25 ένω είμι, δαββί:" Λέγει αὐτῶ, Σὰ εἶπας."

k 'Εσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβών ὁ 'Ιησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐλο- 26 k 1Cor.xi.24; Mar. xiv. 22 ματ. 214. 22; Lu. 22ii. 19. γήσας, ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε, "Λάβετε, φάγετε τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου." Καὶ λαβών τὸ ποτήριον, 27

1 xx. 28; καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, "Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάν-" Mar. xiv. τες' Ιτοῦτο γάρ ἐστι τὸ αξμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ 28 25; Lu. xxii. περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ^mλέγω δὲ ὑμῖν, 29

were to eat the passover on Thursday: or it may have been spoken on Thursday morning.

17. Ποῦ θέλεις; the inhabitants of Jerusalem received no pay for the use of their houses at the festivals, but opened them gratis. Saubert. (Crit. Sacr.) Lightfoot ad l.

18. ποιείν το πάσχα would be a phrase in good Greek, as Xenophon uses ποιείν τὰ 'Ολύμ-

19. oi μαθηταί. Peter and John. See Luke xxii. 8.

Ibid. Nicephorus and Cedrenus say that it was in the house of S. John. But it is highly improbable that at this time he had a house in Jerusalem. Beza thought it was the house of Mary the mother of John Mark, mentioned in Acts xii. 12. Theophylact mentions a notion of it being the house of Simon the leper: but that was in Bethany, ver. 6. Others have named Nicodemus and Joseph of Arimathea.

20. 'Oylas. On the evening of Thursday. Ibid. ἀνέκειτο. Luke says ἀνέπεσε. were obliged to lie down, not to sit, when the passover was eaten. Saubert. (Crit. Sacr.) This is proved from rabbinical writings: but the original order might seem to imply that they were to eat it standing, (Exod. xii. 11.) and Theophylact supposes that they are the paschal lamb standing, after which they lay down.

It would seem, from Luke xxii. 21, that our Saviour said this after the institution of the Lord's supper.

23. If these words are the same with those recorded by John xiii. 26, they were said privately to John, and not openly to all. 'Εμβάψας seems to imply that the action was passed, or then going on: Judas was perhaps at that time dipping his hand in the dish. Boisius thought that Jesus meant merely to designate his own familiar friend, one who has dipped his hand in the dish with me.

24. This seems fully to prove that Judas did not act merely from mistaken zeal, or an error of judgment, as some have supposed.

25. 'Αποκριθείς. See John xiii. 27. Ibid. Σὺ εἶπας. So Xenophon, αὐτὸς, ἔφη, τοῦτο λέγεις, & Σώκρατες. Mem. Socr. iii. p. 618. See Schmidius. The expression implies assent. See xxvi. 64; xxvii. 11; Mark xv. 2; Luke xxii. 70.

26. εὐλογήσας. It was the custom for one person to give the blessing. Thes. Crit. Sacr. part i. p. 197. The reading is probably ebxaριστήσας.

28. περί πολλών. Theophylact observes that πολλών is put for πάντων. Perhaps our Saviour said wolling on account of the prejudices of the apostles, who did not yet understand the universality of redemption. See Exod. xxiv. 8.

29. Irenæus quotes Papias, who had seen S. John, as saying, that when Jesus spoke these words, Judas asked, Quomodo, tales genitura a Domino perficientur? to which Jesus replied, Videbunt qui venient in illa. p. 333.

ότι ου μή πίω ἀπ ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τής ἀμπέλου. έως της ημέρας έκείνης, όταν αὐτὸ πίνω μεθ' ύμων καινὸν ἐν τῆ βασιλεία τοῦ πατρός μου."

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξήλθον εἰς τὸ ὅρος τῶν ἐλαιῶν. "τότε λέγει «Mar.xiv.27; αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν Ζακh, rill, 7. τῆ νυκτὶ ταύτη. γέγραπται γάρ, 'Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ

32 διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης.' °μετὰ δὲ τὸ • xxxiii. 16; 33 εγερθηναί με, προάξω ύμας είς την Γαλιλαίαν." 'Αποκριθείς Mar. xiv. 20;

δε ο Πέτρος είπεν αὐτώ, "Εί και πάντες σκανδαλισθήσονται 84 εν σοὶ, εγώ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι." ^{p "}Εφη αὐτῷ ὁ p Mar.xiv.30;

'Ιησοῦς, '' Αμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτη τἢ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα La. xxii. 34; 35 φωνήσαι, τρὶς ἀπαρνήση με." Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, "Καν

δέη με σύν σοι ἀποθανείν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι." 'Ομοίως καλ πάντες οί μαθηταλ είπον.

4ΤΟΤΕ ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον «Mar.xiv.32; Γεθσημανή, καὶ λόγει τοῖς μαθηταῖς, "Καθίσατε αὐτοῦ, ἔως οῦ Ιω. xxii.89;

37 ἀπελθών προσεύξωμαι έκει." Και παραλαβών τον Πέτρον τίν. 21; καὶ τοὺς δύο υίοὺς Ζεβεδαίου, ήρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Joh. xii. 27.

38 τότε λέγει αὐτοῖς, "Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἔως θανάτου

39 μείνατε ώδε καὶ γρηγορείτε μετ' έμου." • Καὶ προελθών μικρὸν, • Η. τ. τ. 8: ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων, " Πάτερ μου, εί δυνατόν έστι, παρελθέτω άπ' έμου το ποτήριον τουτο

40 πλην ούγ ώς έγω θέλω, άλλ' ώς σύ." Καὶ έργεται πρὸς τοὺς μαθητάς, καὶ ευρίσκει αὐτους καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρφ,

41 " Ούτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ώραν γρηγορήσαι μετ' έμοῦ; γρηγορείτε και προσεύχεσθε, ίνα μη εισέλθητε είς πειρασμόν. τὸ

42 μεν πνεύμα πρόθυμον, ή δε σαρξ ασθενής." Πάλιν εκ δευτέρου

29. γεντήματος. Philo Judæus writes, δ μέν οίνον και το γεννητικόν οίνου φυτον άμπελον π. τ. λ. vol. i. p. 679. We find in Anacreon γόνον ἀμπέλου. Most MSS. read γενήματος.

Ibid. & τῆ βασιλεία. Scaliger understood this to mean, till after my resurrection. Ad Luc. xxii. 16. So did Theophylact. I conceive our Saviour merely to have intimated that this was the last meal he should eat with his disciples before his death. See the words as reported by Luke xxii. 18: and the note at Matt. i. 24, for the meaning of less.

30. burhoures. An hymn was sung before and after the feast. That which was sung after consisted of Psalms cxv-cxviii. cxxxvi. Thes.

Crit. Sacr. part. i. p. 198.

31. Πατάξατε τους ποιμένας και ἐκοπάσατε τὰ πρόβατα. LXX. The Alexandrian MS. agrees exactly with Matthew, except that it reads warafor, which is most like the He-

82. μετά δὲ τό. But though ye will all leave me and be dispersed, and go to your own homes again in Galilee, ye will find me arrived there before you. See xxviii. 7.

34. πρίν άλεκτορα φωνήσαι. Τhe άλέκτοροφωνία was properly at three in the morning. See Mark xiii. 85.

36. Γεθσημανή has been said to signify vallis pinguium, prelum olei, or vallis signi, i. e. in-signis vallia. See L. de Dieu. Most MSS. read Γεθσημανεί.

38. Περίλυπος. For the agony of Jesus see Luke xxii. 44; Heb. v. 7.

Ibid. For Gardrov. In Jonah iv. 9, we find σφόδρα λελύπημαι έγω έως θανάτου, where it seems to mean, I am in such pain, that I am almost dead.

39. προελθών. A great majority of MSS. read προσελθών.

Ibid. ποτήριον. This term may allude to the custom of a cup of some liquor being given to a person who was going to be executed. See Mark xv. 23, and Matt. xx. 22.

40. Obτωs seems to answer to our expression, So / See 1 Cor. vi. 5.

41. πνεθμα — σάρξ. Many of the Fathers interpreted these expressions of the divine and human nature of Jesus: but Polycarp, who had seen S. John, understood them of the disἀπελθών προσήυξατο, λέγων, "Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου." Καὶ ἐλθών εὐρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας: 48 ἢσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, 44 ἀπελθών πάλιν, προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, 45 "Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε; ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἰὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. ἰδοὺ, ἤγγικεν ὁ παραδίδούς με."

* Μωτ.πίτ.43; * Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, Ἰούδας εἶς τῶν δώδεκα ἢλθε, 47 Lu. ππί. 47; σολ. πνί. 3; καὶ μετ' αὐτοῦ ὅχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτον 48 ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, "'Ον ἀν φιλήσω, αὐτός ἐστι' κρατήσατε αὐτόν.'' Καὶ εὐθέως προσελθών τῷ Ἰησοῦ εἶπε, " Χαῖρε, 49 ἡαββί'' καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, 50 " Έταῖρε, ἐφ' ῷ πάρει;" Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς

3 Joh. sviii. χείρας επί τὸν Ἰησοῦν, καὶ εκράτησαν αὐτόν. ¹⁰ Καὶ ἰδοὺ, είς 51 τῶν μετὰ Ἰησοῦ, εκτείνας τὴν χείρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφείλεν αὐτοῦ

* Gen. iz. 6; τὸ ἀτίου. * τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "'Απόστρεψόν σου τὴν 52 Αρος. xiii.10. μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς' πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρα ἀπολοῦνται. ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρα- 53 καλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἡ δώδεκα

γ Ε.ε. liii. 7, λεγεώνας ἀγγέλων ; y πώς οὖν πληρωθώσιν αί γραφαὶ, ὅτι οὕτω 54 8, 10. δεῖ γενέσθαι ; "

Έν ἐκείνη τῆ ὥρα εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὅχλοις, " Ως ἐπὶ λησ- 55 τὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ

*Μωτ.xiv.49. ἐκρατήσατέ με. *τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αῖ 56 γραφαὶ τῶν προφητῶν." Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν, ἔφυγον.

«Ματ.χίν.δδ; «ΟΙ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν 57 Lu. xxii. 54; τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχ
δησαν. ΄Ο δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἔως τῆς 58 αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπ
Ματ.χίν.55. ηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ 59

ciples, as all modern interpreters do. Ep. ad Phil. § 7. p. 189.

46. I have put a note of interrogation after λεκακάθεσθε. So Luther, H. Stephens, Colomesius, R. Simon, Wolfius. Are ye sleeping and resting yourselves for the remainder of the time? Luke writes τ καθεύδετε; xxii. 46.

50. δφ' δ πόρει; For what a purpose art thou come! L. de Dieu, Palairet. Alberti. Raphel shews that there is equal authority for δφ' δ, or δφ' δ, but most MSS. in this place read δφ' δ.

53. δώδεκα. Theophylact observes, that he named twelve legions on account of the twelve disciples.

56. I have followed the majority of commentators in making this a continuation of our Saviour's words. See i. 22.

57. Kaïdoar. The Apostolical Constitutions

57. Kaidoar. The Apostolical Constitutions say that Caiaphas killed himself. viii. 2. Jesus was taken first to Annas, who sent him to Caiaphas. John xviii. 13, 24.

τὸ συνέδριον δλον εζήτουν Ψευδομαρτυρίαν κατά τοῦ 'Ιησοῦ.

60 όπως αὐτὸν θανατώσωσι, καὶ οὐχ εὐρον καὶ πολλών ψευδομαρτύρων προσελθόντων, ούχ εδρον. ύστερον δὲ προσελθόντες 61 δύο Ψευδομάρτυρες ^cείπου, "Ούτος έφη, Δύναμαι καταλύσαι • Joh. ii. 19. τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν." 62 Καλ άναστας ὁ άρχιερεύς είπεν αὐτῷ, "Οὐδεν αποκρίνη; τί 68 οὖτοί σου καταμαρτυροῦσιν;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα, καὶ ἀποκριθείς ὁ ἀργιερεύς είπεν αὐτῷ, "Έξορκίζω σε κατά τοῦ Θεοῦ του ζώντος, ίνα ήμιν είπης, εί συ εί ο Χριστός, ο υίδς του 64 Θεοῦ." ΑΛέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Σὰ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῶν 4 κπ. 27; ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν et xxiv. 30; τής δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ." 1 Τικου 65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἰμάτια αὐτοῦ, λέγου, "ΘΟτι Αροο. 1. 7; Peal. ex. 1.

έβλασφήμησε τι έτι χρείαν έχομεν μαρτύρων; ίδε, νῦν ἡκού-66 σατε την βλασφημίαν αὐτοῦ. τί ὑμιν δοκεί;" Οἱ δὲ ἀποκρι-

67 θέντες είπου, "Ενοχος θανάτου έστί." • Τότε ενέπτυσαν • xxvii. 30; εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν οἱ δὲ ἐρρά- Ε. ε.

68 πισαν, λέγοντες, "Προφήτευσον ήμιν, Χριστέ, τίς έστιν δι Mar. ziv. 65; παίσας σε :"

ε Ο δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῆ αὐλῆ, καὶ προσῆλθεν αὐτῷ εΜει. είν. 66; μία παιδίσκη λέγουσα, "Καὶ σὰ ησθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλι- Ιο. χχίι. 35; 70 λαίου." 'Ο δè ηρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων, λέγων, "Οὐκ 17, 25.

71 οίδα τί λέγεις." Έξελθόντα δε αὐτὸν είς τὸν πυλώνα, είδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ, "Καὶ οὖτος ἢν μετὰ Ἰησοῦ

72 τοῦ Ναζωραίου." Καὶ πάλιν ηρνήσατο μεθ' ὅρκου, "" Οτι οὐκ

78 οίδα τὸν ἄνθρωπον." h Μετά μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες h La. xxii.59. είπου τώ Πέτρω, "'Αληθώς και σύ έξ αὐτών εί και γάρ ή

74 λαλιά σου δήλον σε ποιεί." Τότε ήρξατο καταναθεματίζειν καί ομνύειν, ""Οτι οὐκ οίδα τὸν ἄνθρωπον." Καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ

59. obx elpor. They did not find any which would enable them to put him to death. "Owes θανατάσωσιν αὐτὸν means, that they might be able to effect his death: such evidence as would procure his death. They probably tried to get some proof of his having spoken against the Roman government. See xxvi. 5.

60. The Talmud has been quoted as confirming the fact of two false witnesses being suborned against Jesus; but it is not certain.

See Lightfoot ad L
61. Matthew has not himself recorded this eech of Jesus. John supplies it, ii. 19. Some

MSS. also insert it at Mark xiii. 2.

Ibid. δια τριών ήμερών. This expression is used for every third day, i. e. every other day, by Philo Judzens, vol. ii. p. 476. See Matt. xvii. 40, where it is ev rously huspaus.

64. an apri. Some have coupled these words with heyw, some with byeards. The latter is probably right; and the high-priest charged Jesus with blasphemy for daring to announce the immediate presence of the Messiah: though he seems also to have understood that Jesus spoke of himself. See John xix. 7.

65. By the law of Moses it was unlawful for the high-priest to rend his clothes. Levit. xxi. 10. But perhaps this only related to mourning

for the dead.

68. Προφήτευσον. Matthew does not mention that Jesus was blindfolded: (see Luke xxii. 64.) but it is implied in the word προφήτευσον.

70. We ought probably to read εμπροσθεν

αὐτῶν πάντων.

71. ἄλλη. Mark says it was the same maid, xiv. 69. Luke says it was a man, erepos, xxii. 58: but they may be reconciled by John, who says, εἶπον αὐτῷ: there was more than one person who spoke to Peter.

73. For the corrupt dialect of Galilee, see Lightfoot, Centur. Chorog. lxxxvii. Wolfius.

έφωνησε. καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ 57 1 ver. 34: Lu. xxii, 61. είρηκότος αὐτῷ, ""Οτι πρὶν ἀλέκτορα φωνήσαι, τρὶς ἀπαρνήση με." καὶ έξελθων έξω έκλαυσε πικρως.

k Mar. xv. 1 Ε ΗΡΩΙΑΣ δε γενομένης, συμβούλιον έλαβον παντες οι άρχ- 27 Lu. xxii. 66; ιερείς καὶ οί πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε et xxiii. 1: Joh. xviii.28. θανατώσαι αὐτόν καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν 2 αὐτὸν Ποντίφ Πιλάτφ τῷ ἡγεμόνι.

> Τότε ιδων Ιούδας ὁ παραδιδούς αὐτον, ὅτι κατεκρίθη, μετα- 3 μεληθείς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοις πρεσβυτέροις, λέγων, ""Ημαρτον παραδούς αίμα άθωον." 4 Οί δὲ εἶπον, "Τί πρὸς ἡμᾶς; σὰ ὅψει" Καὶ ῥίψας τὰ ἀρ- 5

ι Act. i. 18. γύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησε καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. 1 Οἱ δὲ $_6$ άρχιερεις λαβόντες τὰ άργύρια είπον, "Οὐκ ἔξεστι βαλειν αὐτὰ είς τον κορβαναν, έπει τιμή αίματός έστι." Συμβούλιον δέ 7 λαβόντες, ηγόρασαν έξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς

■ Act. i. 19. ταφὴν τοῖς ξένοις. ™ διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, ἀγρὸς αἵματος, 8 έως της σήμερον. τότε έπληρώθη το ρηθέν διά [ερεμίου τοῦ 9

■ Zach. xi. προφήτου, λέγοντος, ' n Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμήν του τετιμημένου, δυ έτιμήσαντο, από υίων Ίσραήλ καὶ 10

• Ματ. ΧΥ. 2; ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Lu. xxiii. 3; Κύριος.' Joh. xviii.

33, 37; ο Ο δε Ίησους έστη έμπροσθεν του ήγεμόνος και έπηρώ- 11 1 Tim. vi. 13.

74. Epárnoe. This was about three in the morning. See xxvi. 34. CHAP. XXVII. 1. Howtas. On Friday

morning.

Ibid. δστε θανατώσαι αὐτόν. They consulted how they could procure his death. See xxvi. 59. 2. ἀπήγαγον. They took him to the prætorium, or governor's house. See ver. 27.

Ibid. τῷ ἡγεμόνι. The procurator. See Krebsius. The Greek term usually employed was ἐπίτροπος. Pilate was appointed A.D. 26, and removed in 36.

3. δτι κατεκρίθη, that he was certain to be condemned, or, that it was settled he should die.

4. où bue. Many commentators consider this as a Latinism, Tu videris. H. Stephens, Krebsius. They are opposed by Schwarzius.
5. ἐν τῷ ναῷ. This shews that the Sanhedrim

met in the temple.

Ibid. ἀπήγξατο. It appears from Acts i. 18, that, as he was suspended, he fell down, and his bowels gushed out. Some ancient writers have said that an accident prevented his dying by suspension, and that his death did not ensue till some time after. Hammond and others have interpreted ἀπήγξατο to mean, that he died of grief. See Biscoe, p. 583, Krebsius, Heinsius: note at Acts i. 18. Wolfius.

7. τοιs ξένοις. Probably the foreign Jews, who attended the festivals.

8. έως της σημερον. This seems to shew that Matthew did not write very soon after the

á

ascension. See xxviii. 15.

9. Tepeulov. But the quotation appears to come from Zech. xi. 13. Valckenaer thinks that fpiou had been changed into ipiou. (ad Luc. ii. 38.) Some have thought Matthew only wrote διὰ τοῦ προφήτου: the name is omitted in Syr. and Pers. Others have thought that Zech. ix.—xi. were written by Jeremiah. (Hammond, Mede, Lowth.) The Pseudo-Athanasius (p. 304.) and Epiphanius (p. 282.) suppose Matthew to have quoted both prophets. F. Woerger contends that he meant to quote Jer. xxxii. and alluded to the field which Jeremiah bought. The LXX version of Zech. xi. 13, is very different from Matthew: κάθες αὐτοὺς els το χωνευτήριον, και σκέψομαι el δόκιμόν έστιν, δν τρόπον έδοκιμάσθην ύπερ αὐτῶν και ξλαβον τους τριακοντα άργυρους, και ενέβαλον αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον Κυρίου, εἰς τὸ χωνευτήριον. If in Matt. 10, we read ἔδωκα, (as does Syr.)

his quotation nearly resembles the Hebrew. See Glassius, Philol. Sacr. i. p. 196. Wolfius. Ibid. τοῦ τετιμημένου. "Pretiosa," Syr.; "Honorati," Ethiop.; "Æstimati," Beza, Castalio, Erasmus, Pagininus. "Innocentis," Arab. Pasor applies it to the field.

Ibid. ἀπὸ υίῶν Ἰσραήλ. These words are connected with ἔλαβον by Junius, Piscator, Pasor, and Heinsius: with ετιμήσαντο, or τετιμημένου, by Theophylact, Erasmus, Vatablus, Flacius, Schwartzen.

τησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼ", λέγων, "Σὰ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου12 δαίων;" Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, "Σὰ λέγεις." Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων,
13 οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, "Οὐκ ἀκούεις
14 πόσα σοῦ καταμαρτυροῦσι;" Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἔν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

15 P Κατά δὲ ἐορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἔνα τῷ ὅχλῳ > Mar. xv. 6; 16 δέσμιον, δν ἤθελον. εἰχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Joh. xviii.39.

17 Βαραββάν. συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββάν, ἡ Ἰησοῦν τὸν λεγό-

18 μενον Χριστόν ;" ' Ηιδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.

19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, " Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ

20 γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὅναρ δι' αὐτόν." Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ٩ Ματ. xv. 11; οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὅχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαρ- Joh. xviii. 40. 21 αββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν τἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν · Act. iii. 14.

είπεν αὐτοῖς, "Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν;" Οἰ

22 δὲ εἶπον, "Βαραββᾶν." Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν;" Λέγουσιν αὐτῷ

23 πάντες, "Σταυρωθήτω." Ο δε ήγεμων εφη, "Τί γαρ κακον εποίησεν;" Οι δε περισσως εκραζον, λέγοντες, "Σταυρω-

24 θήτω." 'Ιδών δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ἀφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὅχλου, λέγων, "'Αθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἴματος τοῦ δικαίου

25 τούτου ύμεις όψεσθε." Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε, "Τὸ

26 αἰμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν." ^{*}Τότε ἀπ- * Mar.xv 15; έλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας ^{Joh. xix. 1}. παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῆ.

27 ΤΟΤΕ οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν

11. Pilate put this question to Jesus, because the Jews who brought him said that he called himself Christ, a King. Luke xxiii. 2; John xxiii 34

15. A somewhat similar custom is alluded to by Suetonius, "Sed et Capitolino certamine cunctos ingenti consensu precantes ut Palfurium Suram restitueret, pulsum olim senatu" &c. Domit. c. 13. Kartà éoprily might mean, at every festival, or at every passover: John xviii. 39, would rather support the latter. See Wolfius.

17. συπγγμένων. It appears, from Mark xv. 8, that the people had begun to demand the customary release of a prisoner. This had probably been preconcerted by the priests, who knew that Barabbas was popular with the people. See Mark xv. 7. Συπγγμένων αὐτῶν may therefore refer to ὅχλφ.

Ibid. Βαραββῶν. Ofigen says that some copies read Ἰησοῦν Βαραββῶν, ἢ Ἰησοῦν κ. τ. λ. vol. iii. p. 918. His name was perhaps Jesus

as well as Barabbas.

18. his polynor. Through envy at the esteem which his works and doctrine had gained him among the people. Clarke.

19. 1 yurh abrov. Nicephorus calls her Procula, i. 30. Origen has preserved a tradition of her being converted by this vision. vol iii. p. 918.

24. This was a Jewish custom: Deut. xxi. 6, 7: but I know no instance which shews it to have been a Roman custom. See Gerhardus, Harm. Evang. p. 1930. Wolfius.

Harm. Evang. p. 1930. Wolfius.
26. φραγελλόω, and φραγέλλιον in John ii.
15, are formed from the Latin flagellum.

27. πραιτώριον. The governor's house, called also αδλή in Mark xv. 16. It was connected with the barracks of the soldiers; and here it means that the soldiers took Jesus from the governor's house into their own quarters. Compare John

Ibid. oneipar is sometimes translated Cohort,

καλ έκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ γλαμύδα κοκκίνην καὶ 28 πλέξαντες στέφανον έξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν 29 αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ γονυπετήσαντες έμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες, "Χαῖρε, ὁ βασι-

λεύς των 'Ιουδαίων'' και έμπτύσαντες είς αὐτὸν, έλαβον τὸν 80 1 xxvi. 67; Rus. 1. 6. κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐν-81 έπαιξαν αὐτώ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτον τα ιμάτια αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτον είς το σταυρωσαι.

u Mar.xv.21; u'Εξεργόμενοι δε εύρον ανθρωπον Κυρηναίον, ονόματι Σίμωνα 82 Lu. zxiii. 26. τοῦτον ήγγάρευσαν ίνα άρη τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

* Mar.xv.22; *ΚΑΙ ελθόντες είς τόπον λεγόμενον Γολγοθά, δς έστι λεγό- 88 Ln. xxiii. 33 μα xxm. 35; Joh. xix. 17. μενος Κρανίου τόπος, γέδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὅξος μετὰ χολῆς 84 7 Peal. lxix. μεμιγμένον καὶ γευσάμενος οὐκ ήθελε πιείν. 2 Σταυρώσαντες 85 * Mar.xv.24; δè αὐτὸν, διεμερίσαντο τὰ ιμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλήρον· ἵνα Le. xxiii 84; πληρωθή τὸ ἡηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου, ' Διεμερίσαντο τὰ ἰμάτιά Psal. xxii.18. μου έαυτοίς, καὶ ἐπὶ τὸν ίματισμόν μου ἔβαλον κλήρον.' Καὶ 86 « Mar.xv.26; καθήμενοι ετήρουν αὐτὸν εκεί. « Καὶ επέθηκαν επάνω τῆς 87 La. xxiii. 88; κεφαλής αὐτοῦ τὴν αιτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, " Οὕτός ἐστιν b Ess.liii.12; 'Ιησούς ὁ βασιλεύς των 'Ιουδαίων.'' b Τότε σταυρούνται σύν 38 αὐτῷ δύο λησταὶ, είς ἐκ δεξιῶν καὶ είς ἐξ εὐωνύμων.

· Οί δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς 89

but it seems to have been much smaller than a Cohort; at least it was so in the time of Polybius (xi. 23). It perhaps increased afterwards, for an έκατοντάρχης belonged to a σπεῖρα, Acts x. 1; xxvii. 1; and even a χιλίαρχος, John xviii. 12; Acts xxi. 31. See Raphel, ad l. There were always soldiers in the tower of An-

tonia during the festivals. See Acts xxi. 31.
28, 29. The people of Alexandria treated Carabas in the same way: βύβλον εὐρύναντες αυτί διαδήματος έπιτιθέασιν αυτού τη κεφαλή, χαμαιστρώτω δε το άλλο σώμα περιβάλλουσιν αντί χλαμύδος, αντί δε σκήπτρου βραχύ τι παπύρου τμημα της έγχωρίου καθ' όδον έρριμμένον iδόντες αναδιδόασιν. Philo Judæus, vol. ii. p. 522

28. χλαμύδα κοκκίνην. Mark says πορφύραν, xv. 17, and John ξμάτιον πορφυρούν, xix. 2. L. de Dieu thinks that two different dresses were put on: the χλαμός was a military dress. Braunius thinks the colours may have been confounded. De Vest. Sac. i. 14, 15.

32. Basilides, in the second century, said that this Simon was crucified instead of Jesus. Irenseus, p. 101. Some have contended, without any proof, that he was the Simeon Niger mentioned Acts xiii. 1. See Mark xv. 21. Jesus set out bearing his own cross, John xix. 17. Scaliger supposed that Simon supported one end of it, but Wolfius thinks he carried it alone. Luke says δπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. xxiii. 26.

Ibid. ηγγάρευσαν. See was 41. 33. Γολγοθά. There was a Jewish tradition, that Adam was buried here. Epiphanius, vol. i. p. 394. Theophylact. See Suicer. tom. ii. p. 156.

84. δξος μετά χολής. Mark says έσμυρνισμένον οίνον. xv. 28. The latter was customary : Lightfoot thinks that the former was given to aggravate the sufferings of Jesus: so also L. de Dieu, who considers χολή to be the same as σμόρνα. This is a different transaction from John xix. 29.

35. The passage Iva πληρωθή κλήρον seems certainly to be an interpolation from John xix. 24.

36. erhpour. All these verbs agree with oi στρατιώται. They now kept guard near the cross.

37. altíar might mean literally his accusation; for the Jews had accused him of making himself a king: but it perhaps means a title: see Mark xv. 26; John xix. 19.

Ibid. The four Evangelists give the inscrip-

tion as follows :-

Matt. xxvii. 37. OTTOZ EZTIN IHZOTZ O ΒΑΖΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

Mark xv. 26. O BAZIAETZ TON IOT-ΔΑΙΩΝ.

Luke xxiii. 38. OTTOZ EZTIN O BAZI-ΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

John xix. 19. ΙΗΣΟΥΣ Ο NAZΩPAIOΣ Ο BAZIAETZ TON IOTAAION.

All agree in δ βασιλεύς των Ἰουδαίων, and Matthew and John both give 'Incous. It is not probable that obvos corus was repeated in all the languages, so that John has probably pre-served the true inscription. See Wolfius. 40 κεφαλάς αὐτῶν, ⁴καὶ λέγοντες, "'Ο καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν ⁴ xxvi. 61; τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν εἰ υίὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, ^{Joh. II.} 19.

41 κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ." 'Ομοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζουτες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον,

42 " • Aλλους ἔσωσεν, έαυτὸν οὐ δύναται σώσαι. εἰ βασιλεὺς • 8 « μ. 11. 18. Ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύ-

43 σομεν αὐτῷ. ΄ πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν ρυσάσθω νῦν αὐτὸν, εἰ · Pool. xxii.8.

44 θέλει αὐτόν. εἶπε γὰρ, "Οτι Θεοῦ εἰμι νίός." ⁸ Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ε In. xxiii. οἱ λησταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ ἀνείδιζον αὐτῷ.

45 'Απὸ δὲ ἔκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως

46 ώρας εννάτης h περί δε την εννάτην ώραν ανεβόησεν ὁ Ἰησοῦς h Pool.xxii.1. φωνή μεγάλη, λέγων, "'Ηλί, 'Ηλί, λαμὰ σαβαγθανί:" τοῦτ'

47 ἔστι, " Θεέ μου, Θεέ μου, ίνατί με ἐγκατέλιπες;" Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστώτων ἀκούσαντες ἔλενον, ""Οτι Ἡλίαν φωνεῖ οὐτος."

48 ικαλ ευθέως δραμών είς έξ αυτών, καλ λαβών σπόγγον, πλήσας ι Psal. Inix.

49 τε όξους, καὶ περιθεὶς καλάμφ ἐπότιζεν αὐτόν. οἱ δὲ λοιποὶ xv. 36; ἔλεγον, ""Αφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας σώσων αὐτόν." Lu. xxiii.

50 k 'Ο δè 'Ιησοῦς πάλιν κράξας φωνῆ μεγάλη, ἀφῆκε τὸ μα. xx:89.

του μενεῦμα.

Του χείκ. 46;
Του χείκ. 46;
Του κείκ. 46;
Του κ

51 ¹ Καὶ ἰδοὺ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ¹ Exol. ἄνωθεν ἔως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αὶ πέτραι ἐσχίσθησαν ^{xxvi. 31}; _{2 Par. iii. 14.}

52 καλ τὰ μνημεῖα ἀνεφχθησαν, καλ πολλά σώματα τῶν κεκοιμη-

53 μένων ἀγίων ἡγέρθη, καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων, μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

54 m'O δε εκατόνταρχος και οι μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰη- m mar. σοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν και τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, Lu. xxtii. 47. λέγοντες, "'Αληθώς Θεοῦ υίὸς ἦν οὖτος."

42. The reading is probably πιστεύσομεν ἐπ' αὐτῷ.

43. el θέλει αὐτόν. There is a similar construction in Psalm xvii. 19; xl. 11; Deut. xxi. 14.

44. ol Aporal. Only one of the thieves. Luke xxiii. 39. So also compare Matt. xiv. 17, and John vi. 8; Matt. xxvi. 8, and John xii. 4; Mark vi. 38, and John vi. 8. Some, however, have thought that both reviled him at first. They were perhaps charged with the same crime as Barabbas. See John xviii. 40.

45. oxforos. Phlegon, who lived A.D. 140,

45. snóros. Phlegon, who lived A.D. 140, and Africanus, who lived A.D. 221, are said to have noticed this darkness. See Origen, vol. i. p. 412, 482; vol. iii. p. 928; Euseb. Chron. ad Olymp. cciii.; Tertull. Apol. 21. Also Tillemont, Mémoires, tome i. p. 246; Routh's Reliq. Sacr. vol. ii. p. 335. Wolfius.

Ibid. δενάτης. Josephus says that the paschal lamb was killed ἀπὸ ἐννάτης ἄρας μέχρι ἀνδεκάτης. De Bel. Jud. vii. 45. The darkness lasted from twelve to three.

46. These words are not quoted from the Hebrew, but from the Chaldee Paraphrase. Prideaux, pt. ii. bk. 8. p. 543.

אָל, יו ווי סג. 8. p. 543. 47. 'Halar. They mistook אָל, 'Hal, for

51. καταωέτασμα. "The veil shall divide unto you between the holy place and the most holy." Exod. xxvi. 33. See Heb. ix. 3. The rending of this veil was probably a token, that the distinction between Jew and Gentile was to be done away.

Ibid. ἐσείσθη. Africanus and Phlegen, as quoted at ver. 45, bore testimony to the earthquake. Lucianus, and Cyril of Jerusalem, who wrote at the beginning and middle of the fourth century, spoke of traces being visible in their day. See Maundrell's Travels, p. 78.

58. L. de Dieu approves of the Syriac ver-

58. L. de Dieu approves of the Syriac version, which connects μετά την έγερσιν αυτοῦ with εἰσῆλθον.

54. ἐκατόνταρχος. Theophylact says that he was afterwards martyred.

" Ήσαν δε εκεί γυναίκες πολλαί άπο μακρόθεν θεωρούσαι, 55 n Lu. viii. 2. αίτινες ηκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτώ εν αίς ην Μαρία ή Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ή τοῦ Ἰακώ- 56 βου καὶ Ἰωση μήτηρ, καὶ ή μήτηρ τῶν υίῶν Ζεβεδαίου.

ο'ΟΨΙΑΣ δὲ γενομένης, ἢλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ 'Αρι- 57 • Mar.zv.42; Lu. xxiii. 50 ; La. xxiii. 50; Joh. xix. 88, μαθαίας, τοῦνομα Ἰωσηφ, δς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ· ούτος προσελθών τῶ Πιλάτω ήτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, 58 τότε ὁ Πιλάτος εκέλευσεν ἀποδοθήναι τὸ σώμα, καὶ λαβών τὸ 59 » Εκα. ΙΙΙΙ. 9. σωμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιζεν αὐτὸ σινδόνι καθαρά, Pκαὶ ἔθηκεν 60

αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείφ, δ ἐλατόμησεν ἐν τῆ πέτρα. και προσκυλίσας λίθον μέγαν τη θύρα του μνημείου, άπηλθεν. ην δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνη, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι 61 ἀπέναντι τοῦ τάφου.

ΤΗι δε επαύριον, ήτις εστί μετά την παρασκευήν, συνήχ- 62 θησαν οι άργιερείς και οι Φαρισαίοι πρός Πιλάτον, λέγοντες, " Κύριε, εμνήσθημεν ότι εκείνος ο πλάνος είπεν έτι ζων, Μετά 63 τρείς ήμέρας εγείρομαι. κέλευσον οὖν ἀσφαλισθήναι τὸν τάφον 64 έως της τρίτης ημέρας μήποτε ελθόντες οι μαθηταί αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, Ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρών καὶ ἔσται ή ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης." Εφη 65 δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Εχετε κουστωδίαν ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ώς οίδατε." Οι δε πορευθέντες ήσφαλίσαντο τον τάφον, 66 9 Mar. xvi.2; σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

Lu. xxiv. 1; ⁹ 'ΟΨΕ δè σαββάτων, τῆ ἐπιφωσκούση εἰς μίαν σαββάτων, 28 Joh. xx. 1.

55. μακρόθεν. The Virgin Mary and the other women had been near the cross before Jesus expired. John xix. 25.

56. Mayδαληνή. From the country of Mag-See xv. 39.

Ibid. Maρία ἡ τοῦ Ἰακάβου. Theophylact says this was the Virgin Mary, who was called "the mother of James and Joses," as being the wife of their father Joseph. But see note at xiii. 55.

Ibid. "The mother of Zebedee's children" was Salome. Mark xv. 40. Theophylact says that some made her to be the daughter of Joseph.

57. 'Αριμαθαίαs. It has been thought to be Ramatha (1 Sam. ii. 11; Joshua xix. 21), or Aruma (Judg. ix. 41), or Ramath (Josh. xiii. 26), or Ramah (xix. 29). Josephus calls Ramoth Gilead 'Apauassa. Reland says it was between Lydda and Joppa.

Ibid. Ἰωσήφ. Gregory of Tours says that he was imprisoned by the priests, and miraculously released. (i. 21.) Some have thought him to be the same with Joseph Gorionides, the brother of Nicodemus Gorionides, who is mentioned in the Talmud. See Wolfius, Biblioth.

Heb. vol. ii. p. 854.

Ibid. ἐμαθήτευσε. This verb means properly to make disciples, xxviii. 19; Acts xiv. 21;

and so it is taken here by Wolfius.

59. σινδόνι. This word is said to come from

Sidon, where linen was manufactured.

60. μνημείφ. Lucianus mentions the cave as seen in his time, (A.D. 311.) apud Rufin. ix. 6. Athanasius speaks of the tomb being worshipped, p. 1196; and Cyril of τὸ μνημα τὸ πλησίον, δπου ετέθη, και δ έπιτεθεις τη θύρς λίθος, δ μέχρι σήμερον παρά τῷ μνημείφ κείμενος. Cateches. xiii.

Ibid. θύρφ. See note at Mark xvi. 5.

62. παρασκευή was the day preceding any great festival: and the sabbath, which followed the Friday of the crucifixion, was a great day. See John xix. 31.

63. Μετά τρεις ήμέρας. In xvi. 21; xvii. 23; and xx. 19, it is the telephone in Deut. xiv. 27, merà tola etn answers to en to et to etc. to

τρίτφ in xxvi. 12.
65. Έχετε might be either indicative or imperative. The latter seems preferable. Wolfius. Os oldare means, in the best manner you can.

66. Chrysostom connects μετά τῆς κουστω-δίας with σφραγίσαντες but Raphelius supports the common construction, which connects them with ησφαλίσαντο. Merà is used for διά in Acts xiii. 17; xiv. 27; xv. 4. CHAP. XXVIII. 1. 'Οψè σαββάτων. Post

Sabbatum, Sabbato transacto, seu in fine Sabbati. Mark says διαγενομένου τοῦ σαββάτου. xvi. 1. Krebsius. It means early on Sunday morn-

Kep. 28.]

ηλθε Μαρία ή Μαγδαληνή, και ή άλλη Μαρία, θεωρήσαι τὸν 2 τάφον. Καὶ ίδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας ἄγγελος γὰρ Κυρίου, καταβάς έξ οὐρανοῦ, προσελθών ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς Βύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἢν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστρα-4 πη, καλ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ώσελ χιών. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου 5 αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. ᾿Αποκριθείς δε ο άγγελος είπε ταις γυναιξί, "Μή φοβείσθε ύμεις. 6 οίδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. Γοὐκ ἔστιν ὧδε τ xii. 40; ηγέρθη γαρ, καθώς είπε. δεύτε, ίδετε του τόπου, όπου έκειτο ο et xvi. 21; 7 Κύριος. *καὶ ταχὺ πορευθείσαι είπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι * *** 32. ηγέρθη από των νεκρών, και ίδου, προάγει υμάς είς την Γαλι-8 λαίαν έκει αὐτὸν δψεσθε. ἰδού, είπον ὑμιν." Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχύ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετά φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, έδρα-9 μου απαγγείλαι τοις μαθηταίς αὐτού. τως δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγ- : Mar. xxi. 9; γείλαι τοις μαθηταίς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν Joh. xx. 14. αὐταις, λέγων, "Χαίρετε." Αί δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν 10 αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. "τότε λέγει αὐταῖς " Joh. xx. 17; ό Ἰησοῦς, "Μὴ φοβεῖσθε ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοίς μου, ΐνα ἀπέλθωσιν είς την Γαλιλαίαν, κάκει με όψονται." Πορευομένων δε αὐτων, ἰδού, τινές της κουστωδίας ελθόντες είς την πόλιν απήγηειλαν τοίς αρχιερεύσιν απαντα τα γενό-12 μενα. καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε 18 λαβόντες, ἀργύρια ίκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, λένοντες. "Είπατε, "Οτι οι μαθηταλ αὐτοῦ νυκτὸς ελθόντες εκλεψαν 14 αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων καὶ ἐὰν ἀκουσθῆ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ήμεις πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν." 15 Οί δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὖτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον. *Οί δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς Joh. iii. 35; 17 τὸ όρος οὐ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσ- et xvii. 2 18 εκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. γκαὶ προσελθών ὁ Ἰησοῦς et ii. 8.

1. The time is thus marked by the four Evangelists.

Matt. xxviii. 1. δψε σαββάτων, τῆ ἐπιφωσκούση els μίαν σαββάτων.

Mark xvi. 2. λίαν πρωί τῆς μιᾶς σαββάτων ανατείλαντος τοῦ ἡλίου.

Luke xxiv. 1. τῆ μιᾶ τῶν σαββάτων, ὅρθρου Βαθέος.

John xx. 1. τῷ μιῷ τῶν σαββάτων πρωί, σκοτίας ἔτι οδσης.

It is plain that they meant to speak of the morning of Sunday, when day was beginning to dawn. Mark writes της μῶς σαββάτων in xvi. 2, and πρώτη σαββάτου, 9. See Beza, Casaub. Exerc. xvi. num. 170.

Ibid. ἡ ἄλλη Μαρία. The mother of James. Mark xvi. 1; Luke xxiv. 10.

2. άγγελος. Luke speaks of two men. xxiv. 4. Ibid. ἀπεπόλισε. The stone was removed,

not to let Jesus out, but to let the disciples in. Theophylact.

7. Γαλιλαίαν. The disciples appear to have returned to Galilee, and to have resumed their usual employments. John xxi. 1, 3, 7.

Ibid. iδού, είπον υμῶν. Probably the whole passage, from στι τηνέρθη to είπον ὑμῶν, are the words which the women were to repeat to the disciples; and lδού, είπον ὑμῶν means, I told you before that I should do so. See xxvi. 32.

10. Mh φοβείσθε perhaps means, Do not be afraid that I am going to leave you. See John xx. 17.

 Justin Martyr says that the Jews sent persons into every country to spread this story, p. 202.

Ibid. μέχρι τῆς σήμερον. See note at xxvii. 8.
17. ol δὶ, some. For this phrase without of μὲν, see L. Bos, and Raphel.

ελάλησεν αὐτοῖς, λέγων, "'Εδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ * Mar.xvi.15; καὶ ἐπὶ γῆς. Ἰπορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, 19 Lu. xxiv. 47. βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υίοῦ καὶ τοῦ 'Αγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα 20 ἐνετειλάμην ὑμῖν καὶ ἰδοὺ, ἐγώ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἔως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. 'Αμήν."

TO KATA MAPKON

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

S. MARK.

It is disputed, whether Mark the Evangelist is the same as John surnamed Mark, the cousin of Barnabas, mentioned in Acts xii. 12, 25; xiii. 5, 13; xv. 37—39; Col. iv. 10; 2 Tim. iv. 11; Philem. 24; but if the Evangelist died in the eighth year of Nero, (A.D. 61, or 62,) as is said by Eusebius, he could not be mentioned in the Second Epistle to Timothy, which was not written before A.D. 64, and perhaps in 66. He seems therefore to have been a different person, and the companion of S. Peter, by whom he was probably converted. He is said to have been with him at Rome: and to have written his Gospel at the request of the Christians in that city; which would require us to fix its date not earlier than the year 58, perhaps a few years later. S. Mark is stated to have founded the church of Alexandria, and to have died in the eighth year of Nero.

KATA MAPKON

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

'ΑΡΧΗ τοῦ εὐαγγελίου 'Ιησοῦ Χριστοῦ, υίοῦ τοῦ Θεοῦ. "ώς] • Mal. iii. 1; Matt xi. 10; γέγραπται έν τοις προφήταις, 'Ίδου, έγω ἀποστέλλω τον ἄγ- 2 γελόν μου προ προσώπου σου, δς κατασκευάσει την όδον σου » Ε.a. zl. 3; έμπροσθέν σου. ' · Φωνή βοώντος έν τη έρήμφ, Ετοιμάσατε 3 Mast. iii. 3; τὴν όδὸν Κυρίου εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.' ε'Εγέ- 4 Lu. iii. 4; Joh. i. 13,23; νετο Ἰωάννης βαπτίζων εν τη ερήμφ, καλ κηρύσσων βάπτισμα c Matt. iii. 1; μετανοίας είς άφεσιν άμαρτιων. ακαί έξεπορεύετο πρός αὐτὸν 5 Lu. iii. 3. ⁴ Μαιι iii. δ. πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες εν τῷ Ἰορδάνη ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ, εξομολογούμενοι τὰς • Matt. iii. 4; άμαρτίας αὐτῶν. • ἢν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, 6 1 Matt. iii.11; καὶ ζώνην δερματίνην περί τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. 'Καὶ ἐκήρυσσε, λέγων, ""Ερχεται ὁ ἰσχυ-7 Joh. i. 27. « Act. i. 5; ρότερός μου ὀπίσω μου, οδ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς κύψας λῦσαι τὸν et ii. 4; et xi. 16; ίμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. εἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν 8 οτ κικ. 4. h Matt.iii 18; ΰδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ὡγίω.'' h Kaì ἐγέ- 9 Lu. iii. 21; νετο εν εκείναις ταις ημέραις, ηλθεν Ίησους ἀπὸ Ναζαρετ της Joh. i. 31. Γαλιλαίας, καὶ έβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην. καὶ 10 1 ix. 7; Psal. ii. 7; Εωα. xlii. 1; εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, είδε σχιζομένους τοὺς οὐρα-Matt. iii. 17; νούς, καὶ τὸ πνεῦμα ώσεὶ περιστερὰν καταβαίνον ἐπ' αὐτόν 2 Pet. i. 17. Ικαί φωνή εγένετο έκ των οὐρανων, "Σὺ εἶ ὁ υίός μου ὁ ἀγα- 11 h Matt. iv. 1; πητὸς, ἐν ῷ εὐδόκησα." καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει 12

1. Some have considered this as a title, and not connected with what follows. See Raphel, ad L, and Wolfius.

2. ἐν τοῖς προφήταις. This expression is used, either because the quotation is made from two different prophets, Malachi and Isaiah; or with reference to the division of the scriptures into the Law, the Prophets, and Hagiographa.

4. τŷ ἐρήμφ. The wilderness of Judæa. Matt. iii. 1.

Ibid. John did not himself forgive sins, but he exhorted men to repentance, and told them that a Person was coming, who would forgive the sins of those who repented. He prepared the way for Jesus by making men believe that repentance and holiness were indispensable for salvation. Baptism was the sign of their believing this. Hence we may see why it was not improper for Jesus to be baptized. Since John's baptism did not convey remission of sins, it did not imply that Jesus had sins to be forgiven: but there was no reason why he should not make his public profession, that repentance and holiness were necessary for salvation.

9. eis tor 'Iopodryv. Els is sometimes put for dv in the New Testament, (see. i. 39; ii. 2.) but here εβαπτίσθη εls is the correct expression, immersus est in flumen.

12. ἐκβάλλει. This verb is not used by S. Mark, as expressing violence. See i. 43.

18 εἰς τὴν ἔρημον. ¹καὶ ἢν ἐκεῖ ἐν τῆ ἐρήμφ ἡμέρας τεσσαράκοντα, ¹ Μωμ. Ητ.11. πειραζόμενας ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἢν μετὰ τῶν θηρίων καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτφ.

14 mMETA δὲ τὸ παραδοθήναι τὸν Ἰωάννην, ἡλθεν ὁ Ἰησοῦς = Matliv.12; εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Joh. iv. 14;

15 Θεοῦ, καὶ λέγων, "Θτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν « Μωι. iii. 2. ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίω."

16 °Περιπατών δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, είδε • Matt.iv.18; Σίμωνα καὶ 'Ανδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφί
Lu. v. 2.

17 βληστρου εν τῆ θαλάσση. ἡσαν γὰρ άλιεῖς καὶ εἰπεν αὐτοῖς ο Ἰησοῦς, "Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι

18 άλιεις ἀνθρώπων." Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, 19 ἡκολούθησαν αὐτῶ. Καὶ προβὰς ἐκείθεν ὀλίγον είδεν Ἰάκω-

19 ήκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβάς έκεϊθεν όλίγον είδεν Ίάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ

20 αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαίον ἐν τῷ πλοίω μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 P Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καὶ εὐθέως τοῖς σάβ- P Matt. iv. 13, 23; 22 βασιν εἰσελθών εἰς συναγωγὴν ἐδίδασκε. ٩καὶ ἐξεπλήσσοντο La. iv. 31. ἐπὶ τῆ διδαχῆ αὐτοῦ· ἡν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν Μαtt. vii. 28;

23 έχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. 'Καὶ ἢν ἐν τἢ συναγωγή Lu. iv. 32.

24 αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτω, καὶ ἀνέκραξε * λέγων, * Lu. iv. 33.
"Εα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἢλθες ἀπολέσαι 29.

25 ήμᾶς; οἰδά σε τίς εἰ, ὁ ἄγιος τοῦ Θεοῦ." Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, "Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ."

26 Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κράξαν

27 φωνη μεγάλη, εξηλθεν εξ αὐτοῦ. καὶ εθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτοὺς, λέγοντας, "Τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' εξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῶ;"

28 Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29 ¹Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν : Mait. 30 οἰκίαν Σίμωνος καὶ 'Ανδρέου, μετὰ 'Ιακώβου καὶ 'Ιωάννου. ἡ til. 14; δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα' καὶ εὐθέως λέγου-

^{13.} See note at Matt. iv. 2.

^{14.} See note at Matt. iv. 12.

^{15.} πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίφ. Believe in this good news which I have announced.

The reading is probably 'Ανδρέαν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Σίμωνος, ἀμφιβάλλοντας.
 αὐτούς. Zebedee was with them: ver. 20.

^{19.} abrobs. Zebedee was with them: ver. 20. and Matt. iv. 21.

^{21.} τοῦς σάββασιν. Wolfius takes this literally in the plural, for several sabbaths. It seems to mean, immediately upon his going to

Capernaum, he began the custom of teaching on the sabbaths.

^{23. &}quot;Ea. The Vulgate has sine, "let us alone," as from car: but it may be merely an exclamation. Wolfius.

^{26.} σπαράξαν probably means having violently convulsed: (see 2 Sam. xxii. 8; Jerem. iv. 19.) Luke says μηδέν βλάψαν αὐτόν. iv. 35.

^{28.} Teplxwpor. Not the countries surrounding Galilee, but the whole region of Galilee itself. L. de Dieu.

σιν αυτώ περί αυτής. και προσελθών ήγειρεν αυτήν, κρατήσας 81 της γειρός αυτής και άφηκεν αυτήν ό πυρετός εύθέως, και διηκόνει αὐτοῖς. "'Οψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ήλιος, ἔφερον 82 u Matt. viii. 16: πρός αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζο-Lu. iv. 40. μένους και ή πόλις όλη ἐπισυνηγμένη ἢν πρὸς τὴν θύραν 83 ± La, iτ. 41; παλ εθεράπευσε πολλούς κακώς έχοντας ποικίλαις νόσοις καλ 84 Act. xvi. 17, δαιμόνια πολλά έξέβαλε, καὶ οὐκ ἡφιε λαλεῖν τὰ δαιμόναι, ὅτι ήδεισαν αὐτόν.

γκαι πρωτ εννυγον λίαν αναστάς εξήλθε, και απήλθεν είς 85 y Lu. iv. 41. έρημον τόπον, κάκει προσηύχετο. και κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ 36 Σίμων και οί μετ' αὐτοῦ· και εὐρόντες αὐτὸν λέγουσιν αὐτῶ, 87 : Lu. iv. 43. ""Οτι πάντες ζητοῦσί σε." *Καὶ λέγει αὐτοῖς, " Αγωμεν είς 38 τάς εγομένας κωμοπόλεις, ίνα κάκει κηρύξω είς τοῦτο γάρ

έξελήλυθα." Καὶ ἡν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, εἰς 89 δλην την Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

*Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ 40 a Matt.viii.2: Lu. v. 12. γονυπετών αὐτὸν, καὶ λέγων αὐτῷ, ""Οτι ἐὰν θέλης, δύνασαί με καθαρίσαι." 'Ο δè Ἰησοῦς σπλαγχυισθεὶς, ἐκτείνας τὴν 41 γείρα, ήθατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῶ, "Θέλω, καθαρίσθητι" Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ, εὐθέως ἀπηλθεν ἀπ' αὐτοῦ ή λέπρα, καὶ 42 $\dot{\epsilon}$ καθαρίσθη. Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν 43 b Levit. xiv. αὐτὸν, b καὶ λέγει αὐτῷ, ""Ορα μηδενὶ μηδέν εἴπης άλλ' 44

ύπαγε, σεαυτον δείξον τῷ ἱερεί, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμού σου α προσέταξε Μωσής, είς μαρτύριον αὐτοις." • Lu. v. 15. ° Ο δε εξελθών ήρξατο κηρύσσειν πολλά και διαφημίζειν τον 45

λόγον, ώστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερώς εἰς πόλιν εἰσελθείν άλλ' έξω εν ερήμοις τόποις ην, και ήρχοντο πρός αὐτὸν πανταχόθεν.

«Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ δι' ἡμερῶν καὶ ἡκού- 2 d Matt.ix.1; Lu. v. 18, σθη ότι είς ολκόν έστι, καλ εὐθέως συνήχθησαν πολλολ, ώστε 2 μηκέτι γωρείν μηδέ τὰ πρὸς τὴν θύραν καὶ ἐλάλει αὐτοίς τὸν λόγον. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, παραλυτικὸν φέροντες, αἰρό- 8 μενον ύπο τεσσάρων, και μη δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ δια 4 τον όγλον, απεστέγασαν την στέγην όπου ην, και έξορύξαντες χαλώσι τον κράββατον, εφ' δ ο παραλυτικός κατέκειτο. 'Ιδών 5

32. They waited till sunset, because they thought it unlawful to heal on the sabbath. Theophylact.

37. πάντες ζητοῦσί σε. The multitude had followed him to this place. Luke iv. 42.
45. εξελθών. The report would be still more

widely spread, if (as is most probable,) our Saviour intended the leper to go and shew himself to the priest at Jerusalem.

CHAP. II. 1. 81' husper. Xenophon uses διὰ χρόνου in the same sense. vid. Raphel, Elsner, Wolf. Bos. Some Latin MSS. have post octo dies: whence Mill thinks that Mark may have written δι' η' ἡμερών.

Ibid. olkor. Some have thought that this could not mean a private house. L. de Dieu, Wolfius.

4. Jesus may have been in the court (impluvium) of a house; and the στέγη may have been the curtain or awning, which was thrown over it. 'Eξορύξαντες is wanting in some MSS. Jerom has patefacientes. But Josephus uses the expression robs dodpoors raw alker draσκάπτων. Antiq. xiv. 15. 12. See note at Luke v. 19.

δε δ Ίησους την πίστιν αὐτών, λέγει τῷ παραλυτικῷ, " Τέκνον, 6 ἀφέωνταί σοι αι άμαρτίαι σου." Ήσαν δέ τινες τῶν γραμματέων έκει καθήμενοι, και διαλογιζόμενοι έν ταις καρδίαις αὐτών, 7 " • Τί οὖτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρ- • Ε. . xliii. 8 τίας, εἰ μὴ εἶς ὁ Θεός;" Καὶ εὐθέως ἐπυγνούς ὁ Ἰησοῦς τῶ 25. πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἐαυτοῖς, εἶπεν 9 αὐτοῖς, "Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί έστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, 'Αφέωνταί σοι αί άμαρτίαι ή είπειν, "Εγειραι και άρου σου τον κράββατον, και 10 περιπάτει; Ίνα δε είδητε, ότι εξουσίαν έχει ο υίδς τοῦ ανθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἀμαρτίας." (λέγει τῶ παραλυτικώ.) 11 " Σολ λέγω, έγειραι καλ άρου του κράββατόν σου, καλ ύπαγε είς 12 του ολκόν σου." Καλ ηγέρθη εύθέως, καλ άρας του κράββατου, έξηλθεν εναντίον πάντων ώστε εξίστασθαι πάντας, καλ δοξάζειν τὸν Θεὸν, λέγοντας, ""Οτι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν." Καὶ ἐξηλθε πάλιν παρά την θάλασσαν καὶ πᾶς ὁ ὅχλος 14 ήργετο πρός αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ παράγων είδε ι Μαιι iz. 9; Λευίν τὸν τοῦ 'Αλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει ^{Lu. τ. 17.} 15 αὐτῶ, " ᾿Ακολούθει μοι." Καὶ ἀναστὰς ἡκολούθησεν αὐτῶ. Καὶ εγένετο εν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν εν τῆ οἰκία αὐτοῦ, καὶ πολλοί τελώναι και άμαρτωλοί συνανέκειντο τώ Ίησοῦ και τοῖς 16 μαθηταίς αὐτοῦ· ήσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἡκολούθησαν αὐτῷ. καὶ οί γραμματείς και οί Φαρισαίοι, ιδόντες αυτόν εσθίοντα μετά των τελωνών και άμαρτωλών, έλεγον τοις μαθηταίς αὐτοῦ. "Τί ὅτι 17 μετά τῶν τελωνῶν καὶ άμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει;" ΕΚαὶ ε Lu. v. ακούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, " Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύον- 1 Tim. i. 15; τες ιατροῦ, ἀλλ' οι κακῶς ἔχοντες. οὐκ ηλθον καλέσαι δικαίους, Matt. ix. 18. 18 άλλα άμαρτωλούς είς μετάνοιαν." hKal ήσαν οί μαθηταί Lu. v. 33; 'Ιωάννου και οι των Φαρισαίων νηστεύοντες και έρχονται και λέγουσιν αὐτῷ, " Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρι-19 σαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι;" Καὶ είπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Μη δύνανται οἱ υίοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν 🕉 ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' 20 έαυτων έγουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν ελεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθη ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύ-21 σουσιν εν εκείναις ταις ήμεραις. και ουδείς επίβλημα ράκους άγνάφου ἐπιρράπτει ἐπὶ ἱματίφ παλαιῷ· εἰ δὲ μὴ, αἴρει τὸ

12. záras, the multitude. Matt. ix. 8.

13. waxur. See i. 16.

14. Acuts. Heracleon, as quoted by Clem. Alex. (p. 595.) seems to have considered Levi and Matthew as different persons. So did Eusebius. Dem. Evang. p. 119, 439. Origen says, that in some copies of Mark's Gospel, Achis was mentioned as a publican who followed Jesus, but that he was not one of the twelve. vol. i. p. 376. Clement himself considered Levi and Matthew to be the same. p. 942. Some authorities read James the son of Alphaus. See Wolfius.

15. See note at Matt. ix. 10.

18. ἔρχονται. Matthew ascribes this question to John's disciples. ix. 14.

21. By comparing this with Matt. ix. 16, the construction seems to be, τὸ πλήρωμα αὐτοῦ (ες. του παλαιού) το καινόν αίρει [άπο | του παλαιοῦ.

πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ 22 μὴ, ἡήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον."

1 Matt. xii. 1; 1 Kal ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασι διὰ τῶν 23
Lu. vi. 1;
Deut. xxiii.
σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες
τοὺς στάχυας. καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, "Ἰδε, τί ποιοῦ- 24
½ 1 Sam. xxi. σιν ἐν τοῖς σάββασιν, ὁ οὐκ ἔξεστι;" ¾ Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν 25
6. αὐτοῖς, "Οὐδέποτε ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε χρείαν
1 Exod. ἔσχε καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ¹πῶς εἰσῆλθεν εἰς 26
xxix. 32;
Let. viii. 51; τὸν οἰκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ 'Αβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους
et xxiv. 5, 9 τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οῦς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι,
καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι;" Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Τὸ 27
σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ
σάββατον. ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ 28
σαββάτου."

Matt.xii 9; m KAI εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἢν ἐκεῖ ἄνθρω- 3 πος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα, καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς 2 σάββασι θεραπεύσει αὐτὸν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. καὶ λέγει 3 τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα, " Εγειραι εἰς τὸ μέσον." Καὶ λέγει αὐτοῖς, " εξεστι τοῖς σάββασιν ἀγα- 4 θοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἡ ἀποκτεῖναι;" Οἱ δὲ ἐσιώπων. καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυ- 5 πούμενος ἐπὶ τῆ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, " Εκτεινον τὴν χεῖρά σου." Καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀπο- Μαιτ. xxii. κατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. π Καὶ ἐξέλθόντες οἱ 6 Φαρισαῖοι εὐθέως μετὰ τῶν ' Ηρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ. ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.

 • Matt.iv.25.
 • KAI ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς 7
 τὴν θάλασσαν καὶ πολὺ πλήθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀπὸ Ἱηροσολύμων, καὶ 8
 ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ οἱ περὶ Τύρον

23. ηρξαντο ποιείν, for ἐποιοῦν. See iv. 1; vi. 7, 55; Acts i. 1. 'Οδὸν ποιείν merely means, to walk along.

26. 'Aβidθap. In 1 Sam. xxi. the pricst's name is Ahimelech. Matthew and Luke do not mention his name, and the words έπ! 'A. τοῦ ἀρχιερέως are wanting in some old MSS. Ahimelech had a son called Abiathar. 1 Sam. xxii. 20. Theophylact observes, that Ahimelech is only called the priest, and that Abiathar may have been the high priest: but this is improbable. Michaelis thinks the words may mean, in the chapter of Abiathar. See xii. 26; Rom. xi. 2. For ἐπ! 'Aβidθap meaning in the time of Abiathar, see Raphel.

27. The sabbath was a positive and arbitrary

institution of God. He need not have appointed it at all, or might have appointed any other day. He appointed it for the good of man; that he might have rest for his body, and might be taught by it to think of his Creator. Consequently we are not to observe it so as to make it an injury to us: and the Son of God could not be mistaken as to the right observation of it.

OT 1C.

CHAP. III. 1. πάλω, on another sabbath.
Luke vi. 6.

4. The Cambridge MS. reads μᾶλλον ἡ ἀποκτεῖναι. See Matt. xviii. 8.

6. Ἡρωδιανῶν. See note at Matt. xxii. 16. Jesus was now in the dominions of Herod Antipas.

```
καλ Σιδώνα, πλήθος πολύ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἡλθον πρὸς
 9 αὐτόν, καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἴνα πλοιάριον προσκαρ-
10 τερή αὐτφ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. πολλοὺς γὰρ
   εθεράπευσεν, ώστε επιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι
11 είγον μάστυγας και τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν
   εθεώρει, προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε λέγοντα, ""Οτι σὰ εί
12 ο υίος του Θεού." ΤΕ Καὶ πολλά ἐπετίμα αὐτοῖς, [να μη αὐτον τι. 23.
18 φανερον ποιήσωσι. 4 Καὶ ἀναβαίνει είς τὸ ὅρος, καὶ προσκα- 4 τί. 7;
14 λείται οθς ήθελεν αὐτός καὶ ἀπηλθον πρὸς αὐτόν, καὶ ἐποίησε Lu. τί. 12;
   δώδεκα, ἵνα ὢσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλη αὐτοὺς κηρύσσειν, et ix. 1.
 15 καὶ ἔγειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαι-
 16 μόνια καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι δυομα Πέτρου καὶ Ἰάκωβου τὸν το. 1.42.
   τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου καὶ ἐπ-
 18 έθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές, ὅ ἐστιν, υίοὶ βροντής καὶ 'Αν-
   δρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θω-
   μαν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ ᾿Αλφαίου, καὶ Θαδδαίον, καὶ Σίμωνα
 19 τον Κανανίτην, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, δς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.
      Καὶ έρχονται εἰς οἰκον καὶ συνέρχεται πάλιν όχλος, ώστε
 21 μη δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ'
    αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατήσαι αὐτόν ἔλεγον γὰρ, ""Οτι ἐξέστη."
 22 * Kaì οι γραμματείς οι ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον, * Matt.ix.84;
    ""Οτι Βεελζεβουλ έχει," καὶ, ""Οτι έν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμο- Lu. xi. 15
 23 νίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια." <sup>t</sup> Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, et viii. 48,52;
    έν παραβολαίς έλεγεν αὐτοίς, "Πως δύναται Σατανάς Σατανάν et x. 20.
 24 ἐκβάλλειν ; καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύναται
 25 σταθήναι ή βασιλεία έκείνη καὶ έὰν οἰκία έφ' έαυτὴν μερισθή,
 26 ου δύναται σταθήναι ή οικία εκείνη και ει ο Σατανάς ανέστη
    έφ' ξαυτόν και μεμέρισται, οὐ δύναται σταθήναι, άλλά τέλος
 27 έχει. "οὐ δύναται οὐδεὶς τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς " Matt. xii.
    την οικίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μη πρώτον τὸν ἰσχυρὸν δήση,
 28 καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. κάμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι = Μεπ.
   πάντα ἀφεθήσεται τὰ άμαρτήματα τοῖς υίοῖς τῶν ἀνθρώπων, και. εί; 10;
 29 καὶ βλασφημίαι όσας αν βλασφημήσωσιν δς δ' αν βλασφη- 1 Joh. v. 16.
   μήση είς τὸ πνεθμα τὸ ἄγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν είς τὸν αἰωνα,
 80 άλλ' ενοχός εστιν αιωνίου κρίσεως." ὅτι ελεγον, "Πνεθμα, Matt.
 31 ἀκάθαρτον ἔχει." ^{y} ερχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ ^{xii}_{Lu} ^{xii} ^{10}, ^{10}
  14. ἐποίησε. Ποιείν is used in the same
                                        έξέστη is rightly interpreted, he is beside himself.
sense in 1 Sam, xii. 6.
                                        So also Alberti. (See Thes. Crit. Sacr. part. ii. p. 22.) Krebsius and Wolfius take ol παρ' αδ-
17. Boarepyés. בְּנֵי רְנְשָׁה. See Drusius, Caninius, L. de Dieu.
                                        τοῦ to mean his disciples. Tillemont understood
  21. εξηλθον. They set out: their arrival is
                                        that the relations of Jesus thought he had
mentioned ver. 81.
```

Ibid. "Or: Eforn. Knatchbull translates this assage, "And some hearing of it went out from him to stay it, (the multitude,) for they said, it was mad." We read in Matt. xii. 23. &foταντο πάντες οἱ δχλοι. but Raphel has shewn that of map' abrow means his relations, and that fainted from the crowd, and referred theyor, not to the relations, but to the multitude, on disoit. (Mémoires, tome i. p. 114.) Theophylact interprets as Raphel.

22. He had just cast out a blind and dumb Matt. xii. 22.

spirit

31. This seems to be a continuation of ver. 21.

αὐτοῦ, καὶ ἔξω ἐστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν, φωνοῦντες αὐτόν. καὶ ἐκάθητο ὄγλος περὶ αὐτόν είπον δὲ αὐτῶ, " Ἰδοὺ, ἡ 82 μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσί σε." Καὶ ἀπεκρίθη 33 αὐτοῖς λέγων, "Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἡ οἱ ἀδελφοί μου;" Καὶ περιβλεψάμενος κύκλω τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους, λέγει, 84 " Ίδε, ή μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. δς γὰρ ἂν ποιήση τὸ 35 θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὖτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή μου καὶ μήτηρ έστί"

2 Matt.wii.1: Lu. vili. 4.

*ΚΑΙ πάλιν ήρξατο διδάσκειν παρά την θάλασσαν καὶ 4 συνήγθη πρός αὐτὸν όγλος πολύς, ὅστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοίον καθήσθαι έν τη θαλάσση και πας ο όχλος προς την θάλασσαν έπλ της γης ην. καλ έδίδασκεν αὐτοὺς έν παραβολαίς 2 πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῆ διδαχῆ αὐτοῦ, " ᾿Ακούετε. ἰδοὺ, 3 έξηλθεν ο σπείρων του σπειραι και έγενετο εν τώ σπείρειν, δ 4 μεν έπεσε παρά την όδον, και ηλθε τα πετεινά του ουρανού και κατέφαιγεν αὐτό. ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ ٥ είγε γην πολλήν καὶ εὐθέως έξανέτειλε, διὰ τὸ μη έχειν βάθος γης ήλίου δε ανατείλαντος εκαυματίσθη, και διά το μη έχειν 6 ρίζαν εξηράνθη, καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας καὶ ἀνέβη-7 σαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτὸ, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε. καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀνα- 8 βαίνοντα καὶ αὐξάνοντα, καὶ ἔφερεν εν τριάκοντα, καὶ εν εξήκοντα, καὶ ἐν ἐκατόν." Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "'Ο ἔχων ὧτα 9 • Matt. xiii. ἀκούειν, ἀκουέτω." • "Οτε δè ἐγένετο καταμόνας, ἡρώτησαν 10 αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. καὶ ἔλεγεν 11 αὐτοῖς, " 'Τμῖν δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται

10.

26; Rom. xi. 8.

b Em. vi. 9; b ίνα βλέποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ίδωσι· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι, 12 Ματι.πίί.14; Lu. τίίι. 10; καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθή αὐτοῖς τὰ Joh. xii. 40; άμαρτήματα." Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν 13 ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; εδ σπεί- 14 • Μαιι, πίϊι, ρων, τὸν λόγον σπείρει οὖτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου 15 σπείρεται ο λόγος, και δταν ακούσωσιν, εύθέως έρχεται ο Σατανας και αίρει τον λόγον τον έσπαρμένον έν ταις καρδίαις αὐτων. καὶ οὖτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἱ ὅταν 16 ακούσωσι τον λόγον, εὐθέως μετά χαρας λαμβάνουσιν αὐτον, καλ οὐκ ἔχουσι ρίζαν ἐν ἐαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν εἶτα 17 γενομένης θλίψεως ή διωγμού διά τὸν λόγον, εὐθέως σκανδαλίζονται. καὶ οὐτοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, 18 οὖτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες, ἀκαὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος 19

34. The reading is probably τους κύκλφ περί αὐτών.

CHAP. IV. 12. The words καὶ ἀφεθŷ αὐτοῖς τὰ ἀμαρτήματα are taken from the Chaldee Paraphrase: the Hebrew and LXX have, and

I will heal them.

16. of σπειρόμενοι. They that had the seed sown, or who received the seed.

18. The second obrol clow is perhaps to be omitted.

rt xix. 26.

τούτου, και ή ἀπάτη τοῦ πλούτου, και αί περί τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι είσπορευόμεναι συμπνέγουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνε-20 ται. καλ ούτοί είσιν οί έπλ την γην την καλην σπαρέντες, οίτινες άκούουσι τὸν λόγον καὶ παραδέγονται, καὶ καρποφορούσιν, ἐν

21 τριάκοντα, καὶ εν εξήκοντα, καὶ εν εκατόν." • Καὶ Ελεγεν • Matt. v. 15; αὐτοῖς, "Μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται, ໃνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθή ἡ οι τί. 33.

22 ύπο την κλίνην, οὐγ ἵνα ἐπὶ την λυγνίαν ἐπιτεθή; Γοὐ γάρ ἐστί ! Μεκ. χ.26; τι κρυπτον, δ εαν μή φανερωθή· ουδε εγένετο απόκρυφον, αλλ' μα. τίιί. 17;

28 ໃνα είς φανερον έλθη. Βείτις έγει ότα ἀκούειν, ἀκουέτω." h Kal & Matt.xi.15. έλεγεν αὐτοῖς, " Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ομέτρο μετρείτε, h Matt. vii.3;

25 μετρηθήσεται ύμιν, και προστεθήσεται ύμιν τοις ακούουσιν. 18ς: Ματ. γαρ αν έχη, δοθήσεται αὐτῷ καὶ δς οὐκ έχει, καὶ δ έχει άρθή- «t xxv. 29 σεται ἀπ' αὐτοῦ."

Καὶ ἔλεγεν, " Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν 27 άνθρωπος βάλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ καθεύδη καὶ ἐγείρηται νύκτα και ημέραν, και ο σπόρος βλαστάνη και μηκύνηται 28 ώς οὐκ οἶδεν αὐτός. αὐτομάτη γὰρ ή γῆ καρποφορεῖ, πρώτον 29 γόρτον, είτα στάχυν, είτα πλήρη σίτον έν τῷ στάχυϊ. ὅταν δὲ

παραδώ ὁ καρπὸς, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν δ θερισμός."

καὶ έλεγε, "Τίνι δμοιώσωμεν την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; η k Matt. 81 εν ποία παραβολή παραβάλωμεν αὐτήν ; ώς κόκκφ σινάπεως, δς μι. xiii. 18. όταν σπαρή έπὶ τής γής, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων έστὶ

32 των έπι της γης και όταν σπαρή, αναβαίνει, και γίνεται πάντων των λαχάνων μείζων, και ποιεί κλάδους μεγάλους, ώστε δύνασθαι ύπο την σκιάν αὐτοῦ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κατα-

88 σκηνούν." ¹Καὶ τοιαύταις παραβολαίς πολλαίς ελάλει αὐτοίς 1 Matt. xiii.

24 του λόγου, καθώς ήδύναντο ἀκούειν χωρίς δὲ παραβολής οὐκ 84. έλάλει αὐτοῖς κατ' ίδιαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα

* ΚΑΙ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα ὀψίας γενομένης, * Matt. viii. 86 " Διέλθωμεν είς τὸ πέραν." Καὶ ἀφέντες τὸν ὅχλον, παραλαμ- La. viii. 22. βάνουσιν αὐτὸν ὡς ἢν ἐν τῷ πλοίω καὶ ἄλλα δὲ πλοιάρια ἢν μετ' 87 αύτου. και γίνεται λαιλαψ ἀνέμου μεγάλη τὰ δὲ κύματα ἐπ-

21. This is addressed to the disciples, who were not to suppress the doctrine which they had heard from Jesus, but were to shine like lights in the world.

22. Inc. See note at Matt. i. 22.
24. δν δ μότρφ. If you freely dispense the instruction which you have received, you shall freely receive more.

25. Is yes to \$xy. He that retains what he

hears, and makes a good use of it.

26. This parable tells us, that, though the gospel appears to be spread by human means, it is really God who nourishes it. See 1 Cor. iii. 6.

29. rapabil, sc. laurir.

31. The true reading seems to be de KOKKOP.

83. Rabbs hours arober. What he had said of the gradual progress of the gospel, and its final extension to all mankind, was totally opposed to the Jewish notions of the kingdom of the Messiah: and if he had spoken plainer, they would not have borne it.

36. ws he answers to our phrase, just as he as. Without making any alteration, they immediately complied with his orders, and took him, just as he was sitting in the boat. Raphel.

37. ἐπίβαλλεν may be either intransitive, and agree with κόματα (Raphel), or transitive and agree with λαιλαψ. Hombergius, Elsnerus, Wolfius, prefer the latter.

έβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὅστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι. καὶ ἦν αὐτὸς 38 ἐπὶ τἢ πρύμνη ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, "Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;" Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε 89 τἢ θαλάσση, "Σιώπα, πεφίμωσο." Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί δειλοί ἐστε 40 οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν;" Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, 41 καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, "Τίς ἄρα οὖτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;"

n Matt. viii. 28 ; Lu. viii. 26

• ΚΑΙ ήλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν γώραν τῶν 5 Γαδαρηνών, καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντη- 2 σεν αὐτῶ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτω, δς 8 την κατοίκησιν είχεν έν τοις μνημείοις και ούτε άλύσεσιν ούδεις ηδύνατο αὐτὸν δησαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ άλύσεσι 4 δεδέσθαι, καὶ διεσπασθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς άλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι, καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι καὶ διαπαντὸς 5 υυκτός και ήμέρας ἐν τοῖς ὅρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων έαυτὸν λίθοις. Ίδων δε τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, 6 έδραμε καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ κράξας φωνή μεγάλη εἶπε, 7 "Τί έμοὶ καὶ σοὶ, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεὸν, μή με βασανίσης" έλεγε γὰρ αὐτῷ, "Εξελθε, τὸ 8 πνεθμα τὸ ἀκάθαρτον, ἐκ τοθ ἀνθρώπου." Καὶ ἐπηρώτα αὐτὸν, 9 " Τί σοι δυομα;" Καὶ ἀπεκρίθη λέγων, " Λεγεών δυομά μοι, ὅτι πολλοί έσμεν." Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς 10 ἀποστείλη ἔξω τῆς χώρας. ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τὰ ὅρη ἀγέλη χοίρων 11 μεγάλη βοσκομένη καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, 12 λέγοντες, "Πέμψον ήμας είς τούς χοίρους, ίνα είς αὐτούς είσέλθωμεν" καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα 18. τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους καὶ ώρμησεν ή ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῆ θαλάσση. Οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς 14 χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀνήγιγειλαν είς τὴν πόλιν καὶ είς τοὺς άγρούς. καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός καὶ ἔργονται πρὸς 15 τον Ίησοθν, και θεωροθσι τον δαιμονιζόμενον καθήμενον καί ίματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσγηκότα τὸν λεγεῶνα καὶ έφοβήθησαν. καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῶ 16

• Λει. πτί. 89. δαιμονιζομένω, καὶ περὶ τῶν χοίρων. • καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν 17 • La. τiii. 88. αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. • Καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ 18

viii. 28.

^{41.} ἐφοβήθησαν. Not the disciples only, but the persons in the other boats: see ver. 36; Matt. viii. 27.

Ibid. Τίς οδτος: Wolfius quotes Libanius, τουτί δὲ ξργον ἀνθρώπου μὲν ούδενος, Θεοῦ δέ τινος καὶ τύχης, ὧν καὶ θαλάττης μανία κοιμίζεται.

Снар. V. 1. Габарпушу. See note at Matt.

άνθρωπος. Matthew mentions two men. viii. 28.

^{3.} μνημείοις. The reading is probably μνή-

^{10.} έξω της χώρας. Luke writes είς την άβυσσον ἀπελθεῦν. viii. 31.

^{11.} τὰ ὅρη. The reading is probably τῷ ὅρει.

είς τὸ πλοίον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθείς, ἵνα ή μετ' αὐτοῦ. 19 ο δε Ίπσους οὐκ ἀφήκεν αὐτὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῶ, ""Υπαγε εἰς τὸν οἰκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ 20 Κύριος εποίησε, καὶ ἡλέησε σε." Καὶ ἀπηλθε καὶ ἡρξατο κηρύσσειν εν τη Δεκαπόλει, δσα εποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ πάντες έθαύμαζον.

9 ΚΑΙ διαπεράσαντος του Ἰησου εν τω πλοίω πάλιν είς τὸ 9 Matt. ix. 1; πέραν, συνήχθη όχλος πολύς ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἢν παρὰ τὴν θάλασ-22 σαν. ΓΚαὶ ἰδού, ἔρχεται είς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι : Μαιι.iz.18; 28 Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ Lu. viii. 41. παρεκάλει αὐτὸν πολλά, λέγων, ""Οτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσγάτως έγει ίνα έλθων έπιθης αὐτη τὰς γείρας ὅπως σωθη, καὶ 24 ζήσεται." Καὶ ἀπηλθε μετ' αὐτοῦ καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὅγλος πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

* Καὶ γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, καὶ πολλά * Lov. xv. 25; παθούσα ύπὸ πολλών ἰατρών, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' έαυτής Τα. τίϊ. 48. πάντα, καὶ μηδὲν ἀφεληθεῖσα, άλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον έλ-27 θοῦσα, ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄγλφ ὅπισθεν, 28 ήψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἔλεγε γὰρ, ""Οτι κᾶν τῶν ἱματίων 29 αὐτοῦ ἄψωμαι, σωθήσομαι. Καὶ εὐθέως έξηράνθη ή πηγή τοῦ αίματος αὐτής, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τής μάστιγος.

80 t καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν : Lu. τί. 19.

31 έξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὅχλφ, ἔλεγε, "Τίς μου ἡψατο τῶν ἱματίων;" Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, " Βλέπεις 82 τον όχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ήψατο;" Καὶ 83 περιεβλέπετο ίδειν την τουτο ποιήσασαν. ή δε γυνή φοβηθείσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα δ γέγονεν ἐπ' αὐτῆ, ἢλθε καὶ προσέπεσεν

84 αὐτῷ, καὶ εἰπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. " ὁ δὲ εἰπεν αὐτῆ, " x. 52; "Θύγατερ, ή πίστις σου σέσωκέ σε υπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ Matt. ix. 22. ίσθι ύγιης ἀπὸ της μάστιγός σου."

* Ετι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, * Lu. viii. 49. λέγοντες, ""Οτι ή θυγάτηρ σου ἀπέθανε τί ἔτι σκύλλεις τὸν 86 διδάσκαλον;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενου, λέγει τῷ ἀρχισυναγώγφ, "Μὴ φόβου, μόνον πίστευε." 37 Καλ ούκ ἀφηκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθησαι, εἰ μη Πέτρον 38 καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. καὶ ἔρχεται

21. els τὸ πέραν. Matthew says els την Ιδίαν πόλω, i. e. Capernaum. ix. 1.

Ibid. ral fiv. This probably refers to the multitude, who were on the shore waiting for Jesus. It appears from Matt. ix. 10, 14, 18, that Jairus came to Jesus in Matthew's house.

22. ἀρχισυναγώγων. For this office see Vitringa, De Synag. ii. 10; iii. part. 1. p. 610. There seems to have been more than one in a synagogue. Acts xiii. 15.

Ibid. 'Ideipos. Josephus mentions Elea-

zarus son of Jairus. De Bel. Jud. ii. 17. 9. 26. πολλά παθούσα. Hombergius thinks this may mean, had received various treatment.

33. φοβηθείσα. She would be still more frightened on account of the command given in Numbers v. 2, 3.

85. ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου. From his house. 37. οὐδένα. The father and mother were present. ver. 40; Luke viii. 51. It therefore means none of his disciples.

είς τὸν οἰκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίοντας 1 Joh. xi. 11. καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. γκαὶ εἰσελθών λέγει αὐτοῖς, "Τί θοου- 39 Βείσθε καὶ κλαίετε: τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει." Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ΄Ο δὲ ἐκβαλών ἄπαντας, παραλαμβάνει 40 τον πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ είσπορεύεται ὅπου ἢν τὸ παιδίον ἀνακείμενον. καὶ κρατήσας τῆς 41 γειρός τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῆ, "Ταλιθά κοῦμι" ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, "Τὸ κοράσιον, (σοὶ λέγω,) ἔγειραι." καὶ εὐθέως 42 ανέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ην γαρ ετών δώδεκα καὶ έξέστησαν έκστάσει μεγάλη, καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλά, ίνα 48 μηδείς γνώ τούτο καὶ είπε δοθήναι αὐτή φαγείν.

2 Matt xiii. 54; Lu. iv. 16.

Matt. ziii. 57 ; Lu. iv. 24 ;

*ΚΑΙ έξηλθεν έκειθεν, και ηλθεν είς την πατρίδα αὐτοῦ και 6 άκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ γενομένου σαββάτου, 2 ήρξατο εν τή συναγωγή διδάσκειν καὶ πολλοὶ ἀκούοντες έξεπλήσσοντο, λέγοντες, "Πόθεν τούτφ ταῦτα; καὶ τίς ή σοφία ή δοθείσα αὐτῷ, ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ■ Joh. vi. 42. γίνονται; *οὐγ οὖτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υίὸς Μαρίας, ἀδελφὸς 3 δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσή καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αί άδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς;" Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτώ. Ελεγε δε αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Οτι οὐκ ἔστι προφήτης 4 άτιμος, εί μη έν τη πατρίδι αὐτοῦ, καὶ έν τοῖς συγγενέσι καὶ έν

Joh. iv. 44. τη οίκία αὐτοῦ." καὶ οὐκ ηδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποι- 5 e Matt. ziii. ησαι, εί μη ολίγοις αρρώστοις επιθείς τας χείρας, εθεράπευσε. 58. « Matt.ix.35; καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν ἀκαὶ περιῆγε τὰς κώμας 6 Lu. xiii. 22. κύκλφ διδάσκων.

«ΚΑΙ προσκαλείται τους δώδεκα, καὶ ήρξατο αὐτους ἀπο-7 • iii. 13; Mutt. z. 1; στέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν Lu. vi. 13; et ix. 1. [Matt. x. 9; ἀκαθάρτων. ¹καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς όδὸν, 8 Lu. ix. 8. εί μη ράβδον μόνον μη πήραν, μη άρτον, μη είς την ζώνην χαλ-« Matt.x.11; κόν άλλ' ύποδεδεμένους σανδάλια καὶ "μὴ ἐνδύσησθε δύο χι- 9 Lu. iz. 4. τῶνας." ΕΚαὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ""Οπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, 10 h Matt. x. 14, 15; έκει μένετε έως αν έξελθητε εκείθεν. Εκαί δσοι αν μη δέξωνται 11 et x. 10—12; ύμας, μηδε ακούσωσιν ύμων, εκπορευόμενοι εκείθεν, εκτινάξατε Act. xiii. 51; et xviii. 6. του γοῦν τον ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

38. alalaforras is used for sounds of sorrow as well as of joy. See Boisius, Elsner, and the LXX.

41. Ταλιθά κουμι in Syriac is κοράσιον, έγειραι. Zol λέγω is added by S. Mark. CHAP. VI. 1. πατρίδα. Nazareth.

Luke iv. 16.

8. δ τέκτων. This is the only place where Jesus himself is called a carpenter. But it may only have been the opinion of the people, who knew the trade of Joseph. Justin Martyr says that Jesus worked at the same trade, and made ploughs and yokes. p. 186.

Ibid. ἀδελφαί. Some have called them Es-

ther, Thamar or Martha, and Salome.

Ibid. ¿σκανδαλίζοντο. They felt his low condition to be a stumbling-block in the way of their believing on him. See Matt. v. 29.

5. ἡδύνατο. It means, that he was not able to find so many instances of faith, as to give him the opportunity of working miracles. See Alberti.

7. δύο δύο. Βο συμπόσια συμπόσια, νετ. 39. πρασιαί πρασιαί, νετ. 40.

8. They were to take nothing purposely for the journey: only the things which they had with them at the time.

9. σανδάλια. See note at Matt. x. 10.

άμην λέγω ύμιν, άνεκτότερον έσται Σοδόμοις ή Γομόρροις έν 12 ήμέρα κρίσεως, ή τη πόλει έκείνη." Και έξελθόντες έκήρυσσον

18 ίνα μετανοήσωσι 1 καλ δαιμόνια πολλά έξεβαλλον, καλ ήλειφον 1 Joo. v. 14. έλαίω πολλούς άρρώστους καλ έθεράπευον.

14 ^k Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, (φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ^{k Mott Riv. 1}: ὄνομα αὐτοῦ,) καὶ ἔλεγεν, ""Οτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν

15 ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ." ¹ Αλλοι : Matt. xvi. ἔλεγον, ""Οτι Ἡλίας ἐστίν" ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ""Οτι προφήτης ^{14.}

16 έστιν, η ώς είς των προφητών." 'Ακούσας δε ο Ήρώδης είπεν, ""Οτι δν εγώ απεκεφάλισα 'Ιωάννην, οὐτός εστιν αὐτὸς ηγέρθη

17 ἐκ νεκρῶν." [™] Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν = La. III. 19. Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῆ φυλακῆ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναίκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν.

18 ελεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδη, ""Οτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν • Lor.
19 τὴν γυναϊκα τοῦ ἀδελφοῦ σου." Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, et zs. 21.

20 καὶ ήθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι καὶ οὐκ ἡδύνατο. οό γὰρ Ἡρώδης ο Μαιι.xiv.s; ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἄγιον, καὶ οι xxi. 34 συνετήρει αὐτόν καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως

21 αὐτοῦ ἤκουε. Γκαὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς καὶ καὶ καὶ τοῦς μεγιστάσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς

22 χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδη καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορα-

23 σίω, " Αἴτησόν με δ ἐὰν θέλη, καὶ δώσω σοί" καὶ ὅμοσεν αὐτῆ, " "Οτι δ ἐάν με αἰτήσης, δώσω σοὶ, ἔως ἡμίσους τῆς βασι-

24 λείας μου." 'Η δὲ ἐξελθοῦσα εἶπε τῆ μητρὶ αὐτῆς, "Τί αἰτήσομαι;" 'Η δὲ εἶπε, "Τὴν κεφαλὴν Ἰώαννου τοῦ βαπτιστοῦ."

25 Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ἢτήσατο λέγουσα, "Θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν

26 κεφαλην Ίω άννου τοῦ βαπτιστοῦ." Καὶ περίλυπος γενόμενος δ βασιλεύς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἡθέλ-

27 ησεν αυτήν άθετήσαι. ⁹καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεύς ⁹ Ματι. xiv.

28 σπεκουλάτωρα, ἐπέταξεν ἐνεχθήναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ 10 απελθών ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τɨj φυλακɨj, καὶ ἤνεγκε τὴν

13. ¿\alore This has nothing to do with the question of extreme unction. Oil was used in the east for healing. See Luke x. 34.

the east for healing. See Luke x. 34.
14. δ βασιλεότ. Herod was not properly a king, but tetrarch, as in Luke iii. 19.

15. Some said he was a prophet, or perhaps the prophet foretold in Deut. xviii. 15; others, that he was one of the old prophets risen again. See Luke ix. 8. The reading seems to be προφήτης δοτίν, δε: εἶς τῶν πρ.

The reading is probably & φυλακή.
 δυ. ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει. He often listened to him, and did many things at his suggestion.

21. μεγιστάσω. Used by Josephus Antiq. ix.

3. 2; xx. 2. 3. Sueton. Calig. 5. Tacitus, Annal. xv. 27. See Salmasius De Ling. Hellenist. p. 110.

Ibid. χιλιάρχοις may be taken generally for officers of rank in the army.

23. τως ημίσους. This perhaps means, though it might cost the value of half my dominions to procure it for you.

eure it for you.

25. & abrils. All the early editions read thus, and not & aurils. Supply Spas.

27. σπεκουλάτωρα. From the Latin spiculum; though Casaubon derived it from speculor. It probably means one of the body guard of Herod.

κεφαλήν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτήν τῷ κορασίω καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῆ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ ἀκούσαντες οί 29 μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν τῶ μνημείω.

*Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγ- 30 r Lu. ix. 10. · iii. 20. γειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. *καὶ 31 είπεν αὐτοῖς, " Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον." Ήσαν γὰρ οἱ ἐργόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν ηὐκαίρουν. καὶ ἀπηλθον είς 82 t Matt. xiv. 18: έρημον τόπον τῷ πλοίφ κατ' ίδιαν. Καὶ είδον αὐτοὺς ὑπάγον- 33 Lu. ix. 10; Joh. vi. 16. τας οἱ ὄγλοι, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοί καὶ πεζη ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ, καὶ προηλθον αὐτοὺς, καὶ " Matt.ix.86; συνήλθον πρὸς αὐτόν. "καὶ έξελθών είδεν ὁ Ἰησοῦς πολύν 34 et xiv. 14; Jer. xxiii. 1: δχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἢσαν ὡς πρόβατα μὴ Ezech. έγοντα ποιμένα καὶ ήρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. *Καὶ 35 xxxiv. 2; Lu. ix 11. ήδη ώρας πολλής γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ z Matt. λέγουσιν, ""Οτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή ἀπό- 36 xiv. 15; Lu. ix. 13; λυσον αὐτοὺς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλφ ἀγροὺς καὶ κώμας, Joh. vi. 5. άγοράσωσιν έαυτοις άρτους τί γάρ φάγωσιν οὐκ έχουσιν." 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν." 37 Καὶ λέγουσιν αὐτῷ, " ᾿Απελθόντες ἀγοράσωμεν διακοσίων δηναρίων άρτους, καὶ δώμεν αὐτοῖς φαγείν;" γ'Ο δὲ λέγει αὐτοῖς, 38 y Matt. xiv. 17; "Πόσους άρτους έχετε; ὑπάγετε καὶ ίδετε." Καὶ γνόντες Lu. ix. 13; Joh. vi. 9. λέγουσι, "Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας." Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνα- 39 κλίναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτφ. καὶ 40 άνέπεσον πρασιαί πρασιαί, άνὰ έκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα. καὶ 41 λαβών τους πέντε άρτους και τους δύο ιχθύας, αναβλέψας είς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοις μαθηταις αὐτοῦ, ἵνα παραθώσιν αὐτοις καὶ τοὺς δύο ἰγθύας έμέρισε πᾶσι. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν καὶ ἦραν 42 κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. καὶ 44 ήσαν οί φαγόντες τοὺς ἄρτους ώσεὶ πεντακισχίλιοι ἄνδρες. s Matt. *Καὶ εὐθέως ἡνάγκασε τοὺς μαθητάς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ 45

Ιολ. τί. 17. πλοίου, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἔως αὐτὸς Mail xiv. ἀπολύση τὸν ὄγλον. καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ 46

όρος προσεύξασθαι. b Kal οψίας γενομένης, ην τὸ πλοίον εν 47 b Matt. xiv. 23, 24; μέσφ της θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ είδεν 48 αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν ἢν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναν-31. abrol, alone. Erasmus, Palairet.

Ibid. Ερημον τόπον, not a desert, but a place not occupied by dwellings. Wolfius.

Ibid. πολλοί. They were going to the pars-

over. John vi. 4. 33. The words of δχλοι seem to be an interpolation.

38. Aéyouor. It was Andrew who said this. John vi. 8.

39. χόρτος is more properly hay than grass. Mark therefore adds χλωρφ.

44. Beside women and children. Matt. xiv. 21.

ώσει seems to be an interpolation.
45. πρὸς Βηθσαϊδάν. This seems to mean, that they were to go first towards Bethsaida, perhaps with an intention of misleading the people, and then to turn back and make for Capernaum. See John vi. 17, 24, 59.

τίος αὐτοῖς καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔργεται πρὸς αὐτοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἤθελε παρελ-

49 θείν αὐτούς, οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσ-

50 σης, έδοξαν φάντασμα είναι, καὶ ἀνέκραξαν πάντες γὰρ αὐτὸν είδου, και έταράγθησαν, και εὐθέως ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, και

51 λέγει αὐτοῖς, " Θαρσεῖτε ' ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε." Καὶ ἀνέβη προς αὐτούς είς τὸ πλοίον, και ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος και λίαν ἐκ

52 περισσοῦ ἐν ἐαυτοῖς ἐξίσταντο, καὶ ἐθαύμαζον. οὐ γὰρ συνῆκαν έπὶ τοις ἄρτοις ἡν γὰρ ἡ καρδία αὐτών πεπωρωμένη.

· ΚΑΙ διαπεράσαντες ήλθον έπι την γην Γεννησαρέτ, και · Μαιι. είτ. 54 προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως 84.

55 έπυγνόντες αὐτὸν, περιδραμόντες δλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, πρέαντο επί τοις κραββάτοις τούς κακώς έχοντας περιφέρειν,

56 όπου ήκουον ότι έκει έστι, και όπου αν είσεπορεύετο είς κώμας ἡ πόλεις ἡ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα κᾶν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἰματίοι αὐτοῦ ἄψωνται καὶ ὄσοι αν ήπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

d ΚΑΙ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν « Matt. xv.1. 2 γραμματέων, έλθόντες άπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἰδόντες τινάς τῶν μαθητών αὐτοῦ κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας

8 ἄρτους, ἐμέμψαντο (οί γὰρ Φαρισαίοι καὶ πάντες οί Ἰουδαίοι, έὰν μὴ πυγμῆ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες

4 την παράδοσιν των πρεσβυτέρων καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μη βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον

κρατείν, βαπτισμούς ποτηρίων καὶ ξεστών καὶ χαλκίων καὶ 5 κλινών) ἔπειτα ἐπερωτώσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαίοι καὶ οἱ γραμματείς, " Διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι κατά τὴν παρά-

δοσιν των πρεσβυτέρων, άλλα ανίπτοις χερσίν έσθίουσι τον 6 ἄρτον;" ο Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ""Οτι καλώς προ- ε Εκα. xxix.

εφήτευσεν 'Hoatas περί ύμων των ύποκριτων, ώς γέγραπται, 18. ' Ούτος ο λαός τοις χείλεσί με τιμά, ή δε καρδία αὐτών πόρρω

7 ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. Γμάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκα- ι Μαιι. xv. 9; 8 λίας, εντάλματα ἀνθρώπων.' 'Αφέντες γὰρ τὴν εντολὴν τοῦ coloss. ii. 18, Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς Τίι. ί. 14.

48. ήθελε παρελθείν αὐτούς. He seemed as if he was wishing to pass them.

52. For the miracle of the loaves had not made them fully understand the miraculous power of Christ.

55. δπου κ. τ. λ. Wherever they heard that he was in the country.

CHAP. VII. 2. ἐμέμψαντο seems to have

been interpolated.

3. Vater observes, that marres of lovoacos is to be connected with κρατοῦντες τὴν π. τῶν πρ. for it was not true of all the Jews.

Ibid. πυγμή. "Ad cubitum usque." Theophylact, Bull. (Harm. Apost. Diss. Post. xvii. 1.) See Scaliger, Elench. Trihær. c. vii. Drusius, Praterit. Huyuh is the arm from the elbow to the end of the hand.

4. dπò dyopâs. When they come from market. *Αν μη εδρωμεν φαγείν εκ βαλανείου. Arrian. Epictet. iii. 19. 'Επεάν άπο δείπνου γένωνται. Herodot. v. Raphel, Wolfius, Elsner, Palairet. But Krebsius interprets it, They will not eat what comes from the market, unless &c.

Ibid. Ecorov. Erasmus derived it from tem, rado: but it more probably comes from the Latin Sextarius. Josephus uses it, Antiq. viii.

ξεστών καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλά ποιείτε." Καὶ έλεγεν αὐτοῖς, "Καλῶς ἀθετείτε τὴν ἐντολὴν 9 τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. 8 Μωσῆς γὰρ 10 g Exod. xx. 12; Deut. v. 16; είπε, 'Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου,' καὶ 'ὁ κακο-Matt. xv. 4; λογών πατέρα ή μητέρα, θανάτω τελευτάτω, ύμεις δὲ λέγετε, 11 Εχοά. ΧΧΙ. 17; Έλν είπη ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἡ τῆ μητρὶ, Κορβάν, ὅ ἐστι, Levit. xx. 9; Dout. xxvii. δώρον, δ έὰν έξ έμοῦ ἀφεληθής· καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν 12 16; Prov. ποιήσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἡ τὴ μητρὶ αὐτοῦ, λάκυροῦντες τὸν 13 xx. 20. h Matt. xv.6. λόγον τοῦ Θεοῦ τῆ παραδόσει ὑμῶν ἡ παρεδώκατε καὶ παρόμοια τοιαθτα πολλά ποιείτε." Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα 14 Matt. zv. τον. δγλον, έλεγεν αὐτοῖς, "'Ακούετέ μου πάντες, καὶ συνίετε. k Act. x. 15; k οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν, δ 15 Rom. xiv. δύναται αὐτὸν κοινῶσαι άλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, Tit. i. 15. Τιτ. 1. 15. 1 Ματτ. xi.15. ἐκεῖνά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. ¹εἴτις ἔχει ὧτα ἀκούειν. 16 ■ Matt. xv. ἀκουέτω." ™ Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἰκον ἀπὸ τοῦ ὅχλου, ἐπ- 17 πρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς, καὶ λέγει 18 αὐτοῖς, " Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ έξωθεν είσπορευόμενον είς τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι; ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς 19 την κοιλίαν και είς τον άφεδρωνα έκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα." Ελεγε δὲ, ""Οτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου 20 έκπορευόμενου, έκείνο κοινοί του ἄνθρωπου. "έσωθεν γάρ έκ 21 a Matt. xv. 19: της καρδίας των ανθρώπων οι διαλογισμοί οι κακοί έκπορεύ-Gen. vi. 5; et viii. 21; ονται, μοιχείαι, πορνείαι, φόνοι, κλοπαί, πλεονεξίαι, πονηρίαι, 22 Prov. vi. 14; δόλος, ἀσέλιγεια, ὀφθαλμὸς πουηρὸς, βλασφημία, ὑπερηφανία, Jer. xvii. 9. άφροσύνη, πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ 23 κοινοί τὸν ἄνθρωπον."

Matt. xv. ° Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ 24
 Σιδῶνος. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι, καὶ οὐκ ἤδυνήθη λαθεῖν. ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἤς εἶχε 25 τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἢν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνὶς, Συροφοινισσα 26 τῷ γένει καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλλη ἐκ τῆς
 Matt. xv. θυγατρὸς αὐτῆς. P ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῆ, " "Αφες πρῶτον 27 χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον

9. Kahûs is here used ironically.

11. Κορβῶν. קְבֶּלֵן oblatio, meant an offering without sacrifice. Josephus interprets it to mean δῶρον, Antiq. iv. 4. and δῶρον Θεοῦ, Cont. Apion. i. He says also that persons bound by a vow were called Κορβῶν, Antiq. l. c.

12. οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι is the same as ἀφίετε αὐτὸν οὐκέτι οὐδὲν ποιῆσαι, ye suffer him to forbear doing any thing else for his father or mother. See Matt.

19. καθαρίζου. Not only is it true that οὐ δύναται κοινώσαι, but καθαρίζει πάντα τὰ βρώ-

22. ἀσέλγεια. "Injuria," a love of injury. Raphel. 'Οφθαλμός πονηρός is envy or jealousy. See Matt. xx. 15. 'Αφροσύνη is perhaps to be taken in opposition to σωφροσύνη.

taken in opposition to σωφροσύνη.

24. The reading is probably els oinlar.

26. Έλληνίς. This merely means an heathen, as opposed to the Jews. Hackspanius. Some have thought she was a proselyte. Heinsius, Clarke.

Ibid. Συροφοίνισσα. Matthew calls her Kavaraía. xv. 22. Juvenal uses Syrophæniz, viii. 160. The reading is probably Συραφοινίκισσα. 28 τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις." 'Η δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, " Ναὶ, κύριε" καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς 29 τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων." Καὶ εἰπεν αὐτῆ, " Διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὑπαγε ἐξελήλυθε τὸ δαιμόνιον δι κ τῆς θυγατρός σου." Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἰκον αὐτῆς, εὖρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.

81 ¶ ΚΑΙ πάλιν ἐξελθὰν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἡλθε q Μαι. αν. πρὸς τῆν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκα- Μαιτ. 22 πόλεως. καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακα- Μαιτ. 22;
 83 λοῦσιν αὐτὸν ἕνα ἐπιθῆ αἰτῷ τὴν χεῖρα. καὶ ἀπολαβόμενος «γii. 23;

8 λοῦσιν αὐτὸν ἄνα ἐπιθή αὐτῷ τὴν χεῖρα. •καλ ἀπολαβόμενος • τίίί. 23; αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὅχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ Job. iz. 6.

34 εἰς τὰ ὅτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἡψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, tκαὶ 1 Job. xi. 41; ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, " Ἐφ-

85 φαθά," δ ἐστι, "διανοίχθητι." καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἰ ἀκοαί καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει

86 ὀρθώς. καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.

87 καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, " Καλῶς πάντα πεποίηκε καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν."

8 " ΈΝ ἐκείναις ταις ἡμέραις, παμπόλλου ὅχλου ὅντος, καὶ μὴ " Matt xτ. ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς \$2. 2 αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, " Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὅχλον ὅτι ἤδη

ε ήμέρας τρεις προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι. καὶ

έλν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἰκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν

4 τῆ δδφ. τινες γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἤκασι." Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὧδε χορ-

5 τάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;" Καὶ ἐπηρώτα αὐτοὺς, "Πόσους

6 έχετε άρτους;" Οἱ δὲ εἶπου, "Επτά." Καὶ παρήγγειλε τῷ
ὅχλφ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ λαβὼν τοὺς ἐπτὰ ἄρτους,
εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα

7 παραθώσι και παρέθηκαν τῷ ὅχλφ. και εἰχον ἰχθύδια ὀλίγα·

8 καὶ εὐλογήσας, εἶπε παραθεῖναι καὶ αὐτά. ἔφαγον δὲ καὶ ἐχορτάσθησαν καὶ ἢραν περισσεύματα κλασμάτων, ἐπτὰ σπυρί-

9 δας. ήσαν δὲ οἱ φωγόντες ὡς τετρακισχίλιοι καὶ ἀπέλυσεν 39.

Τ Μαιτ.

10 * Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, et xvi. 1; 11 ἢλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. γκαὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ Joh. vi. 80;

^{31.} ἀνὰ μέσον τῶν ἐρίων Δεκαπόλεως, through the borders of Decapolia. See Matt. iv. 25. 34. Ἐφφαθά. Πηρικ οι Πηρη.

^{86.} μάλλον περισσότερον. See 2 Cor. vii. 13. Herodotus has μάλλον δλβιώτερος, i. 32. See Palairet.

CHAP. VIII. 2. ἡμέρας. The true reading is probably ἡμέραι, as in Matt. xv. 32.
9. Beside women and children. Matt. xv. 38.
10. Δαλμανουθά. Matthew says Μαγδαλά, xv. 39. Both places were at the southern end of the lake. Lightfoot.

ήρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ τΜεικ.xvi.4. οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. ταὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι 12 αὐτοῦ, λέγει, "Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῆ γενεὰ ταύτη σημεῖον." Καὶ ἀφεὶς αὐ- 13 τοὺς, ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

* Matt.xvi 5. * Kal ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καl εἰ μὴ ἔνα ἄρτου οὐκ 14

* Matt.xvi.6; εἶχου μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.

* καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, 15

* λέγων, "'Ορᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ

τῆς ζύμης 'Ηρώδου.'' Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέ- 16

τη. 52. γοντες, ""Οτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν." καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς 17 λέγει αὐτοῖς, "Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὕπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὧτα ἔχοντες οὐκ 18

α τι. 41; ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε; α ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα 19
Μαιτ. πίν. 19;
Lu. ix. 16;
σός τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων
Joh. vi. 11. ἤρατε;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Δώδεκα." "ε" Οτε δὲ τοὺς ἔπτὰ εἰς 20
ε νει. 5;
Μαιτ. πν. 84. τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων
ἤρατε;" Οἱ δὲ εἶπον, "Επτά." καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Πῶς οὐ 21

συνίετε ;"

ΚΑΙ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν, καὶ 22 το 32, 33. παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. Γκαὶ ἐπιλαβόμενος τῆς 23 χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὅμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν, εἴ τι βλέπει; Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε, "Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, 24 ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας." Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς 25 χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἄπαντας. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἰκον αὐτοῦ, λέγων, "Μηδὲ εἰς 26 τὴν κώμην εἰσέλθης, μηδὲ εἴπης τινὶ ἐν τῆ κώμη."

g Matt. xvi. 13; Lu. ix. 18. 8 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας 27 Καισαρείας τῆς Φιλίππου καὶ ἐν τῆ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῦς, "Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἰναι;" Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, "Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν καὶ 28

11. reipdforres. Not that they really cared to see such a sign, but they wished to try his power, and to expose him if he failed.

12. el is here used for a strong negation. If the sentence were complete, it would contain some form of abjuration: e.g. peream, si &c. or as we read in 2 Sam. iii. 35. τάδε ποιήσαι μοι δ Θεδς καὶ τάδε προσθείη. See Heb. iii. 11.

13. εἰς τὸ πέραν. Towards Bethsaida at the north eastern end of the lake, ver. 22.

15. Howdov. Matthew writes Zaddovkalov, xvi. 6. from which it might be inferred that Herod was a Sadducee. But see Matt. xiv. 2. 16. Ort. See note at Matt. xvi. 7.

18. οὐ μνημονεύετε; Hombergius would connect this with πόσους κοφίνους.

23. κώμης. Luke calls it πόλις ix. 10.

24. The restoration of a blind man to sight would require a double miracle; the organ of vision must be made perfect, and the mind must be made capable of comprehending the ideas which external objects present. If a blind man were suddenly to recover his sight he would not know one object from another, because he had never seen them before. Our Saviour therefore must always have given this double power: but in the present instance he chose to give it by two distinct operations.

26. This may perhaps have been on account of the want of faith in the people of Bethsaida.

See Matt. xi, 21.

29 ἄλλοι Ἡλίαν ἄλλοι δὲ ἔνα τῶν προφητῶν." Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, "Ἡμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἰναι;" ᾿Αποκριθεὶς δὲ ὁ

80 Πέτρος λέγει αὐτῷ, "Σὺ εἰ ὁ Χριστός." Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῦς, ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ.

81 h KAI ήρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, ὅτι δεῖ τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώ- h ix. 31; που πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων μαιτ. xvi. 12; καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ et xvii. 12; εt xx. 18;
82 τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· καὶ παρρησία τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ Lu. ix. 22;
83 προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἡρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ¹ ὁ δὲ et xxii. 31;
ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδῶν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, ¹ 2 8am. xix. λέγων, ""Υπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων."

84 * Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὅχλον σὰν τοις μαθηταίς αὐτοῦ, * Matt.x.38; εἶπεν αὐτοῖς, ""Οστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω Lu ix. 28; 35 ἐαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ¹ος t xiv. 27. γὰρ ὰν θὲλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν ος δ' ὰν et xvi. 35; ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, εt xvii. 83; 36 οῦτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὡφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ Joh xii. 25. 87 τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῆ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; m ἢ τί δώσει = Psal. xlix. 88 ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; n δς γὰρ ὰν ἐπαισ- χυνθῆ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῆ γενεῷ ταύτῃ τῆ μοιχαλίδι Lu. ix. 38; χυνθῆ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῆ γενεῷ ταύτῃ τῆ μοιχαλίδι Lu. ix. 36; εἰτὶ, β, θ; καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται κοια. i. 19; λων τῶν ἀγίων." ο Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "'Αμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ο Matt. εἰσὶ τινὲς τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἴτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανά- Lu. ix. 27. του, ἔως ὰν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει."

2 P Καὶ μεθ' ἡμέρας ễξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον P Matt. καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς χτὶι. 1; δρος ὑψηλὸν κατ' ιδίαν μόνους καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν 8 αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς 4 χιὼν, οἶα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι. καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἡλίας σὺν Μωσεῖ, καὶ ἤσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. Εω. χὶἰι. 1; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, " Ραββὶ, καλόν ἐστιν ετ χτὶι. 5; ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ ετ ix. 35; ετ μίαν, καὶ Ἡλία μίαν." οὐ γὰρ ἤδει τί λαλήση· ἤσαν γὰρ ἔκφοβοι. 2 Pet. i. 17: Deut. χτὶἰί. 7 ٩καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς 19.

30. Theophylact observes that Mark omits the answer of our Saviour to Peter, (Matt. xvi. 17—9.) that he might not seem to flatter Peter. 31. μετά τρεῖς ἡμέρας. Luke writes τῷ τρίτη ἡμέρα. So in Deut. xiv. 28. μετά τρία ἔτη answers to ἐν τῷ ἔτει τρίτφ in xxvi. 12. Josephus uses μετ' ὀγδόην ἡμέραν, (Antiq. i. 12. 2.) and ὀγδόη ἡμέρα, (ib. 10.) as equivalent. Krebsius. Beza has shewn that μετά τρεῖς ἡμέρας means after the arrival of the third day. See

also Pearce and Newcome.

32. παρρησία. Not, publicly, in the hearing of the people: but, plainly, without disguise, so that the disciples could not misunderstand.

34. ἐλθεῖν. The reading is probably ἀκολου-θεῖν.

CHAP. IX. 5. καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι. Peter said this, as not wishing to go down, and see Jesus suffer what he had just before foretold. Theophylact.

νεφέλης, λέγουσα, " Οὖτός ἐστιν ὁ υίός μου ὁ ἀγαπητός αὐτοῦ ακούετε." Καὶ εξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα είδον, 8 άλλα του Ίησοῦν μόνον μεθ' ἐαυτῶν. Καταβαινόντων δὲ αὐ- 9 r Matt xvii. 9; Lu. ix. 86. των άπο του όρους, διεστείλατο αὐτοις ίνα μηδενί διηγήσωνται ά είδον, εί μη όταν ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. καὶ 10 τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, συζητοῦντες, τί ἐστι τὸ ἐκ • Malach.iv. νεκρών ἀναστήναι. • Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, ""Οτι 11 λέγουσιν οί γραμματείς, ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθείν πρῶτον;" 'Ο δέ 12 άποκριθείς είπεν αὐτοῖς, "Ήλίας μεν έλθων πρώτον ἀποκαθ-* Psal.xxii.6; ιστά πάντα * καὶ πως γέγραπται ἐπὶ τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου. ίνα πολλά πάθη καὶ ἐξουδενωθή; αλλλά λέγω ύμιν, ότι και 13 3. Ac. : Dan. is. 26. 'Ηλίας ελήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· καθὼς u Lu. i. 17; Μεμ. κί. 14; γέγραπται ἐπ' αὐτόν." et zvii.10,&c. *Καὶ έλθων πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν δίχλον πολύν περί 14 = Matt. zvii. 14 αὐτούς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. καὶ εὐθέως πᾶς ὁ 15 Lu. ix. 37. δγλος ιδών αὐτὸν ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέγοντες ήσπάζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησε τοὺς γραμματεῖς, "Τί συζητεῖτε πρὸς 16 αὐτούς;" Καὶ ἀποκριθείς εἶς ἐκ τοῦ ὅγλου εἶπε, " Διδάσκαλε, 17 y Matt. zvii. 14; Lu. iz. 38. ήνεγκα τὸν υίον μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. καὶ ὅπου 18 αν αὐτὸν καταλάβη, ῥήσσει αὐτὸν, καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς δδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου, ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν." Ο δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ 19 λέγει, " • Ω γενεά ἄπιστος, ξως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ξως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με." *Καὶ ἤνεγκαν 20 # i. 26. αὐτὸν πρὸς αὐτόν καὶ ἰδών αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτὸν, καὶ πεσών ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώ- 21 τησε του πατέρα αὐτοῦ, "Πόσος χρόνος ἐστὶν ώς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ;" 'Ο δὲ εἰπε, "Παιδιόθεν. καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς 22 πυρ έβαλε και είς ύδατα, ΐνα ἀπολέση αὐτόν άλλ' εί τι δύνα-« Lu. xvii. 6. σαι, βοήθησον ήμιν, σπλαγχνισθείς έφ' ήμας." « Ο δε Ίησους 23 είπεν αὐτώ, "Τὸ, Εἰ δύνασαι, πίστευσαι πάντα δυνατά τώ

7. Aéyovou is probably an interpolation.

11. Ore for Sid vi; So in ver. 28. and 1 Chron. xvii. 6. See Krebsius. Perhaps we are to understand, Is this what the scribes mean, when they say that Elias must first come? The disciples did not know what was meant by rising from the dead; and they thought our Saviour might have alluded to Elias having just appeared.

12. Our Saviour's answer is designedly obscure. He tells them that Elias was really to come; but he again returns to what he had said in ver. 9. of the Son of man, and asks them to explain how it was written of the Son of man that he should suffer many things and be set at nought? If they could have understood this, they might have known that he was to die and rise again: but at present they did not; and our Saviour does not wait for their answer.

13. καθώς γέγραπται ἐπ' αὐτὸν refers to ἐλήλυθε. Clarke.

18. Enpairerau, is wasting away. Grotius, Heinsius, Olearius.

19. awioros. This shews that there was a want of faith in the parents of the child, which seems also to be implied in the words el δύνασα in ver. 23. See Matt. xvii. 17.

20. καὶ ίδων αὐτόν. For the nominative ab-

solute, see Raphel.

23. Τὸ, Εἰ δύνασαι, πίστευσαι. These words refer to εἴ τι δύνασαι in ver. 22. "Believe what you have expressed by εἴ τι δύνασαι, believe the εἰ δύνασαι, and all things are possible &c." So Plato, Οὐδὲν γὰρ δέσμαι τὸ, Εἰ βούλει τοῦτο, καὶ Εἴ σοι δοκεῖ, ἀλέγχεσθαι. Protag. p. 551. Τὸ γὰρ, Εἰ βούλει, ἡηθὲν λύει πάντα φόβον. Phileb. p. 20. The article τὸ is used in the same manner in Luke i. 62; ix. 46; xxii. 2, 4,

24 πιστεύοντι." Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατηρ τοῦ παιδίου μετά δακρύων ἔλεγε, "Πιστεύω, κύριε, βοήθει μου τῆ ἀπιστία."

26 Ἰδων δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὅχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, "Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν, ἐγω σοὶ ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθης

26 είς αὐτόν." Καὶ κράξαν, καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε

27 καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν καὶ ἀνέστη.

^b Kal εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἰκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων ν Μωι. xvii. αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ""Οτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;" ^{19.}

29 Καλ είπεν αὐτοῖς, "Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῆ καλ νηστεία."

80 ° ΚΑΙ ἐκείθεν ἔξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, • Matt. 81 καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς γνῷ. ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, et xvii. 22;

καὶ ελεγεν αὐτοῖς, "Οτι ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς Lu. ix. 32,44; χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν καὶ ἀποκτανθεὶς, τῆ ** xxii. 31;

32 τρίτη ημέρα ἀναστήσεται." Οι δὲ ἡγνόουν τὸ ἡημα, καὶ ἐφοβούντο αὐτὸν ἐπερωτήσαι.

88 ^d Καὶ ἡλθεν εἰς Καπερναούμ: καὶ ἐν τῆ οἰκία γενόμενος ἐπ- a Matt. 84 ηρώτα αὐτοὺς, "Τί ἐν τῆ ὁδῷ πρὸς ἐαυτοὺς διελογίζεσθε;" Οί Lu. ix. 46; δὲ ἐσιώπων πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῆ ὁδῷ, τίς ^{et xx. 24}.

85 μείζων. εκαλ καθίσας εφώνησε τους δώδεκα, καλ λέγει αὐτοῖς, • x. 43;
"Εἴ τις θέλει πρώτος είναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καλ πάντων Matt. xx. 26

86 διάκονος." Καὶ λαβών παιδίου, έστησεν αὐτὸ ἐν μέσφ αὐτών 🕮 16.

ε7 καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ, εἰπεν αὐτοῖς, " " " Ος ἐὰν ἐν τῶν ε Μαιτ. x. 40; τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται καὶ Lu. ix. 48; δς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά Joh. xiii. 30. με."

88 h' Απεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης λέγων, " Διδάσκαλε, εἴδομέν և Lu. ix. 49.
τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, δς οὐκ ἀκολουθεῖ

89 ήμεν και έκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμεν.'' 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπε, "Μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς γάρ ἐστιν, δς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, και δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί Μαιτ.χίί.30.

40 με. ¹δς γὰρ οὖκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. ¹δς γὰρ ἃν ¹ Ματι. x.42.

⁴¹ ποτίση ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοί xiii. 6:

42 ἐστὲ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέση τὸν μισθὸν αὐτοῦ. ¹ Καὶ xui. 1, 2.

23, 24, 37; Acts xxii. 30; Rom. viii. 26. See Krebsius.

25. ἐγὰ σοὶ ἐπιτάσσω. The word ἐγὰ is here very emphatical. You before obeyed not my disciples: now I myself command you. Clarke.

28. "Oτι for διὰ τί; as in ver. 11: see Raphel, who has adduced many instances from Herodotus.

This disputing is mentioned by Luke ix.

37. ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου probably means at

the mention of my name, i. e. as soon as he hears that he is a Christian.

Ibid. οὐκ ἐμὰ δέχεται, receives not me only. Hackspanius.

38. ¹Απεκρίθη. This is perhaps an instance, where ἀποκρίνομαι is used, though the speech is not really an answer.

41. This verse seems to be connected immediately with ver. 37; our Saviour's discourse about the child having been interrupted by the question put by John.

δς αν σκανδαλίση ένα των μικρών των πιστευόντων είς έμε, καλόν έστιν αὐτῶ μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν m Matt.v.29; τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. m Kaì ἐὰν 43 et xriii. 8; Deut. xiii, 6, σκανδαλίζη σε ή χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν καλόν σοι ἐστὶ κυλλον είς την ζωήν είσελθειν, ή τας δύο χειρας έχοντα απελ-" Em. lxvi. θείν είς τὴν γέενναν, είς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, "ὅπου ὁ σκώληξ 44 αὐτῶν οὐ τελευτᾶ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. καὶ ἐὰν ὁ πούς σου 45 σκανδαλίζη σε, ἀπόκοψον αὐτόν καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς την ζωην γωλον, ή τους δύο πόδας έγοντα βληθήναι είς την γέενναν, είς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ 46 τελευτά, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου 47 σκανδαλίζη σε, εκβαλε αὐτόν καλόν σοι έστὶ μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἡ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθήναι είς την γέενναν τοῦ πυρὸς, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ 48 • Let. ii. 18. τελευτά, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. • Πᾶς γὰρ πυρὶ άλισθήσε- 49 P Matt. v.18; ται, καὶ πᾶσα θυσία άλὶ άλισθήσεται. P καλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ 50 Lu. xiv. 34. τὸ ἄλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοις άλας, ακαι είρηνεύετε έν άλλήλοις." 9 Rom. xii. 18: τ ΚΑΚΕΙΘΕΝ άναστας ερχεται είς τα δρια της Ίουδαίας, 10 Heb. xii. 14. * Matt.xix.1. διά τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ συμπορεύονται πάλιν ὅχλοι πρός αὐτόν καὶ ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ 2 προσελθόντες οι Φαρισαίοι έπηρώτησαν αὐτὸν, εί έξεστιν ἀνδρί γυναίκα ἀπολύσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 3 αὐτοῖς, "Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς;" Οἱ δὲ εἶπον, "Μωσῆς 4 a Dent. xxiv. 1: ἐπέτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι." Καὶ 5 Jer. iii. 1: Matt. v. 31. άποκριθείς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ι Gen. i. 27; ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην τἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτί- 6 et v. 2; Matt. xix. 4. σεως, ἄρσεν καὶ θηλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. '౻ ἕνεκεν τούτου 7 • Gen. ii. 94; καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ 1 Cor. vi. 16; Ερh. v. 81. προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο 8 = Matt.xix.6. εἰς σάρκα μίαν.' ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ μία σάρξ. * δ οὖν 9 ο Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μη χωριζέτω." Καλ εν τη οἰκία 10 πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν. y Matt. v.82; y και λέγει αὐτοῖς, " Oς έὰν ἀπολύση την γυναῖκα αὐτοῦ και 11 Lu. xvi. 18; γαμήση ἄλλην, μοιγαται ἐπ' αὐτήν· καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύση τὸν 12 1 Cor. τίι. 10, ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῆ ἄλλφ, μοιχᾶται."

43. καλον - 4. See Matt. xviii, 8.

49. It seems difficult to imagine that the mupl in this verse is not connected with yéevvar τοῦ πυρὸs in ver. 47: and therefore mas means every person who is cast into hell. Our Saviour says, For every such person shall be as a sacrifice which is salted, (Lev. ii. 13.) and then consumed in the fire. Le Clerc thinks that our Saviour used the ambiguous word אימלח, which signifies shall be salted, and shall be destroyed.

59. The salt, which I have mentioned as

used in the sacrifice, is an excellent thing: and it may remind you of the doctrine, which is to keep your minds from corruption: but if either of them lose their virtue, they are good for nothing.

CHAP. X. 2. The article before Papisaioi is

perhaps to be expunged.

Ibid. ἀπολύσαι. Matthew adds κατά πάσαν altlar. xix. 3.

11. μοιχάται ἐπ' αὐτήν, commits adultery as far as relates to her. There is the same construction of ent in ix. 12.

* Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἄψηται αὐτῶν οἱ δὲ : Matt. 14 μαθηταί επετίμων τοις προσφέρουσιν. είδων δε ό Ίησους γίγα- κικ. 13; μάντησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "*Αφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός * Matt. 3 χνίίί. 3 με, καλ μη κωλύετε αὐτά· των γὰρ τοιούτων ἐστὶν ή βασιλεία et xix. 14; 15 του Θεου άμην λέγω υμίν, δε έαν μη δέξηται την βασιλείαν 1 Pet. ii. 2. 16 τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθη εἰς αὐτήν." b Καὶ ἐναγ- b ix. 36;
Μαιτ. xix.15. καλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς τὰς γεῖρας ἐπ' αὐτὰ, ηὐλόγει αὐτά. 17 καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς όδὸν, προσδραμών εἶς καὶ γονυ- · Matt. πετήσας αὐτὸν, ἐπηρώτα αὐτὸν, " Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσω La. xviii. 18. 18 ໃνα ζωήν αἰώνιον κληρονομήσω;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῶ, 19 " Ti $\mu\epsilon$ $\lambda \epsilon \gamma \epsilon \iota \varsigma$ $\dot{a} \gamma a \theta \dot{o} \nu$; $o\dot{\nu} \delta \epsilon \dot{\iota} \varsigma$ $\dot{a} \gamma a \theta \dot{o} \varsigma$, $\epsilon \dot{\iota}$ $\mu \dot{\eta}$ $\epsilon \dot{\iota} \varsigma$ \dot{o} $\theta \epsilon \dot{o} \varsigma$. $d \tau \dot{a} \varsigma$ ι $\epsilon \iota \dot{\sigma}$ έντολας οίδας, Μη μοιχεύσης μη φονεύσης μη κλέψης μη χχ. 12; Deut. v. 16; ψευδομαρτυρήσης μη ἀποστερήσης τίμα τὸν πατέρα σου καὶ Hom. xiii. 9. 20 την μητέρα." Ο δε ἀποκριθείς είπεν αὐτῷ, "Διδάσκαλε, 21 ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου." • Ο δὲ Ἰησοῦς • Μαιι. 19; έμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ""Εν σοι ει xii. 33; ύστερεί: ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ έξεις θησαυρον εν ουρανώ και δεύρο ακολούθει μοι, άρας τον 22 σταυρόν." 'Ο δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγφ ἀπηλθε λυπούμενος: 28 ην γαρ έχων κτήματα πολλά. 'Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰη- 1 Ιοδ σοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρή- Pral Isii 10: 24 ματα έχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται." Οί Prov. xi. 28; Matt xix.23; δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοις λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς Lu. xviii. 24; πάλιν ἀποκριθείς λέγει αὐτοῖς, "Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας έπὶ τοις χρήμασιν είς τὴν βασιλείαν του Θεου 25 είσελθείν. ευκοπώτερον έστι κάμηλον δια της τρυμαλιας της ραφίδος είσελθειν, ή πλούσιον είς την βασιλείαν του Θεού 26 είσελθειν." Οι δε περισσώς εξεπλήσσοντο, λέγοντες πρός 27 ξαυτούς, "Καὶ τίς δύναται σωθήναι;" Ε'Εμβλέψας δὲ αὐτοῖς ε Job xlii.2; ό Ἰησοῦς λέγει, "Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Zach. viii. 6; 28 Θεφ πάντα γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεφ." h Καὶ ἤρξατο ὁ Lu. i. 37. h Matt.iv.20; Πέτρος λέγειν αὐτῷ, "Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἡκο- et xix. 37: 29 λουθήσαμέν σοι." 'Αποκριθείς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, " 'Αμὴν λέγω οι χνί!. 28.

15. raidior is probably the accusative, (see x. 37.) though it might be the nominative.

17. efs. Luke calls him δρχων. xviii, 18.
19. Mark puts the seventh commandment before the sixth: as do Luke xviii. 20. and S. Paul Rom. xiii. 9. Philo Judæus names οὐ μοιχεύσεις as the first commandment of the second table. vol. ii. p. 207, (see note there,) 300. They are so arranged in the Vatican MS. See Vossius, vol. vi. p. 457. Colomesius, Obs. Sacr. p. 98.

Ibid. μη ἀποστερήσης. This probably alludes to the tenth commandment.

20. ἐκ νεότητός μου. According to Matthew, xix. 20, he was still a young man, νεωίσκος. 21. ἡγάπησεν αὐτόν. Adblanditus est ei, laudesit eum ac studium quod legi servande impendent

derat, amicisque eum super hac re verbis compellavit. L. de Dieu. He looked kindly upon him, as in Psalm lxxviii. 36.

Ibid. Εν σοι ύστερεί. According to Matt. xix. 20. the young man had asked, τί έτι ύστερῶ;

26. Καὶ τίς κ. τ. λ. Καὶ in this place is not a Hebraism. See L. Bos, Elsner, Raphel ad l. 29. Καὶ γὰρ Λευῖται τρόπου τινα φυγάδες εἰσῖν ἔνεκα ἀρεσκείας Θεοῦ, γονεῖς καὶ τέκνα καὶ ἀδελφοὺς καὶ πᾶσαν τὴν θνητὴν συγγένειαν ἀπολελοιπότες. Philo Judæus, vol. i. p. 559. He also speaks of the Essenes καταλιπόντες ἀδελφοὺς, τέκνα, γυναῖκας, γονεῖς, πολυανθρώπους συγγενείας, φιλικὰς ἐταιρείας, τὰς πατρίδας. vol. ii. p. 474.

ύμιν, οὐδείς ἐστιν δς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἡ ἀδελφοὺς, ἡ ἀδελφὰς, ἡ πατέρα, ἡ μητέρα, ἡ γυναίκα, ἡ τέκνα, ἡ ἀγροὺς, ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβη ἐκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ 30 καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. ¹ πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ ἔσχα- 31 τοι πρῶτοι."

xix. 30; et xx. 16; Lu. xiii. 30; k viii. 31; et ix. 31; Matt. xvi. 21; et xvii. 23; et xx. 17. Lu. ix. 22; et xviii. 31; et xxiv. 7. 1 Joh. xviii. 32.

i Matt.

* ΉΣΑΝ δὲ ἐν τῆ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἢν 32 προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν "'" Ότι ἰδοὺ, ἀναβαίνο- 33 μεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτφ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαίξουσιν 34 αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν καὶ τῆ τρίτη ἡμέρα ἀναστήσεται."

" Μαιτ. xx. " Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ νἱοὶ 35
Ζεβεδαίου λέγοντες, "Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα δ ἐὰν αἰτήσωμεν,
ποιήσης ἡμῖν." 'Ο δὲ εἰπεν αὐτοῖς, "Τί θέλετε ποιῆσαί με 36
ὑμῖν;" Οἱ δὲ εἰπον αὐτῷ, "Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἰς ἐκ δεξιῶν σου καὶ 37

" Μαιτ. xx. 22:

Ια. xii. δο. σοῦς εἰπεν αὐτοῖς, "Οὐκ οἴδατε τὶ αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ
ποτήριον δ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα δ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήναι;" Οἱ δὲ εἰπον αὐτῷ, "Δυνάμεθα." 'Ο δὲ Ἰησοῦς 39
εἰπεν αὐτοῖς, "Τὸ μὲν ποτήριον δ ἐγὼ πίνω, πίεσθε καὶ τὸ

* Μαιτ. xx. βάπτισμα δ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε ° τὸ δὲ καθίσαι 40
ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ

P Matt. xx. οἰς ἡτοίμασται." P Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν 41
24.

9 Matt. περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 9 δ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος 42
xx. 25:
10. xxii. 25. ἀὐτοὺς, λέγει αὐτοῦς, "Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξου-

τ is. 35; στάζουσιν αὐτῶν. οὐκ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῦν ἀλλ' δς ἐὰν θέλη 48 1 Pet. v. 8. 3 Τet. v. 85; 3 Γet. v. 8. 3 Τet. v. 14; 3 Τit. ii. 14. 3 Τit. ii. 14. 3 δοῦναι την ψυχήν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν." 3 Τet. v. 14. 3 Τet. v. 14. 3 Γet. v. 15. 3 Γet. v. 15. 3 Γet. v. 16. 3 Γet.

t Matt. τ. Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ 46 Lu. xviii. 85. Ἱεριχὰ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὅχλου ἰκανοῦ, υἰὸς Τι-

Ibid. Most MSS. read και πατέρας και μητέ-

^{30.} ξκατονταπλασίονα. What is infinitely more valuable, viz. spiritual blessings.

^{31.} In this place, πρώτοι and ἔσχατοι seem to allude to the worldly condition, as in ix. 35: those who were accounted first in this world, will be found last in the world to come.

^{35.} According to Matthew, xx. 20, their mother came with them.

^{37.} $4\nu \tau \hat{p} \delta \delta \xi p$. They evidently alluded to a state of earthly glory, which they expected Jesus to assume.

^{46.} Matthew mentions two blind men, xx. 30; and Luke says that Jesus was approaching Jericho, xviii. 35.

μαίου Βαρτίμαιος ο τυφλός εκάθητο παρά την όδον προσαι-47 των, και ακούσας ότι Ίησους ο Ναζωραιός έστιν, ήρξατο κράζειν 48 καλ λέγειν, "'Ο υίος Δαβίδ, Ίησοῦ, ελέησον με." Καλ επετίμων αὐτῷ πολλοὶ, ἵνα σιωπήση ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, 49 " Τις Δαβίδ, ελέησον με." Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς είπεν αὐτὸν φωνηθήναι καὶ φωνούσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ, " Θάρσει 50 έγειραι, φωνεί σε." 'Ο δε αποβαλών το ίματιον αὐτοῦ, ανα-51 στας ήλθε πρός του Ίησουν και αποκριθείς λέγει αυτώ ό Ίησους, "Τι θέλεις ποιήσω σοί;" Ο δὲ τυφλὸς είπεν αὐτῷ, 52 " 'Ραββονί, ΐνα ἀναβλέψω." " Ο δὲ Ἰησοῦς είπεν αὐτῷ, • ν. 84; ""Τπαγε ή πίστις σου σέσωκέ σε." Καλ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῆ ὁδῷ. * ΚΑΙ ότε εγγίζουσιν είς 'Ιερουσαλήμ, είς Βηθφαγή και * Matt.xxi.1; Βηθανίαν πρὸς τὸ δρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν Lu. xix. 29. 2 μαθητών αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, " Τπάγετε εἰς τὴν κώμην την κατέναντι ύμων και εύθέως είσπορευόμενοι είς αὐτην, ευρήσετε πώλον δεδεμένον, έφ' δυ ουδείς ανθρώπων κεκάθικε 8 λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη, Τί ποιεῖτε τοῦτο ; εἶπατε, "Οτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει καὶ εὐθέως 4 αὐτὸν ἀποστελεῖ ὥδε." 'Απηλθον δὲ, καὶ εὖρον τὸν πῶλον δεδεμένον πρός την θύραν έξω έπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ λύουσιν 5 αὐτόν, καί τινες των έκει έστηκότων έλεγον αὐτοις, "Τί ποιειτε 6 λύοντες τον πώλον;" Οι δε είπον αὐτοις καθώς ενετείλατο δ 7 Ιησούς καλ άφηκαν αὐτούς. 7 καλ ήγαγον τὸν πώλον πρὸς τὸν 7 Ιολ. πί. 14; 'Ιησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' ^{2 lleg. ix. 13.} 8 αὐτῷ. πολλοί δὲ τὰ ἰμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν ἄλλοι δε στοιβάδας εκοπτον εκ των δενδρων, καλ εστρώννυον είς την 9 όδόν. *καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες, * Paal. exviii. 10 " Πσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. εὐλο- 25, 26; Μαιι. xxi. 9; γημένη ή έρχομένη βασιλεία εν ονόματι Κυρίου, τοῦ πατρὸς et xxiii. 39. 'Ιεροσόλυμα ο 'Ιησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν καὶ περιβλέψαμενος πάντα, όψιας ήδη ούσης της ώρας, έξηλθεν είς Βηθανίαν μετά τῶν δώδεκα. 12 * Kal τη ἐπαύριον, ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπεί- * Matt. xxi. 18 νασε και ίδων συκήν μακρόθεν, έχουσαν φύλλα, ήλθεν εί άρα εύρήσει τὶ ἐν αὐτῆ· καὶ ἐλθων ἐπ' αὐτὴν, οὐδὲν εὖρεν εἰ μὴ

CHAP. XI. 1. πρὸς τὸ ὅρος τῶν Ἑλαιῶν. In the direction of, or journeying toward, the mount of Olives, for Bethany was fifteen stadia from the city, (John xi. 18.) and the mount of Olives five or six stadia. Josephus, Antiq. xx. 6. De Bel. Jud. v. 2. 3.

4. Most MSS. read waker without the article.

^{3.} ἀποστελεί. The reading seems to be ἀποστελλει.

^{8.} στοιβάδαs seems to mean branches of trees thick with leaves.

^{10.} βασιλεία and τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβὶδ are connected together.

^{12.} τῆ ἐπαυρίον. Tuesday morning.
13. μακρόθεν. He saw it at some distance off: the tree itself was by the way-side. Matt. xx. 19.

φύλλα οὐ γὰρ ἢν καιρὸς σύκων καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 14 αὐτή, "Μηκέτι έκ σοῦ εἰς τὸν αἰωνα μηδείς καρπὸν φάγοι," καὶ ήκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. b Kal ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ 15 b Matt. zzi. 13; είσελθων ο Ίησους είς το ίερον ήρξατο εκβάλλειν τους πωλουν-Lu. zix. 45; Joh. ii. 14. τας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστών, καὶ τὰς καθέδρας τών πωλούντων τὰς περιστεράς κατέστρεψε καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τὶς διενέγκη σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. 16 εκαὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς, "Οὐ γέγραπται, "Οτι ὁ οἶκός μου, 17 e 1 Reg. viii. 29 ; οίκος προσευχής κληθήσεται πασι τοις έθνεσιν: ' ύμεις δε εποιή-Esai. lvi. 7; Jer. vii. 11. σατε αὐτὸν σπήλαιον ληστών." dKal ήκουσαν οί γραμματείς και 18 d Joh. vii. 19. οί ἀργιερείς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτὸν, ὅτι πᾶς ὁ ὅχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῆ διδαχῆ αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. •Καὶ 19 o Matt. wi. 20. πρωί παραπορευόμενοι, είδον την συκήν έξηραμμένην έκ ριζών. 20 καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, " Ραββὶ, ἴδε, ἡ συκῆ ἡν 21 κατηράσω εξήρανται." Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, 22 " Έχετε πίστιν Θεού. Γάμην γάρ λέγω ύμιν, ὅτι δς αν εἴπη τώ 23 f Matt. xvii. 20 ; δρει τούτω, "Αρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διαet xxi. 21; Lu. xvii. 6. κριθη έν τη καρδία αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύση ὅτι ἃ λέγει γίνεται, s Matt.rii.7; έσται αὐτῷ δ ἐὰν εἴπη. ε διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα ἂν 24 et xxi. 22; προσευχόμενοι αιτεισθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσται Lu. xi. 9; Joh. xiv. 18; ύμιν. h Kal όταν στήκητε προσευχόμενοι, άφίετε εί τι έχετε 25 et xv. 7; et xvi. 23; κατά τινος ίνα καὶ ὁ πατηρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφη ὑμῖν Jao. i. 5, 6; 1 Joh. iii. 22; τὰ παραπτώματα ὑμῶν. εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ 26 et v. 14. ύμων ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ύμων." h Matt.vi.14: ΚΑΙ έρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περι- 27 Eph. iv. 32: Col. iii. 13: Εκεί. πατούντος αὐτού, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματείς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, " Ἐν ποία 28 i Matt. έξουσία ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν έξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, xxi. 23: Ln. xx. 1. k Exod.ii.14; ΐνα ταῦτα ποιῆς;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 29 Act. iv. 7. " Ἐπερωτήσω ὑμᾶς κάγὼ ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ έρω ύμιν έν ποία έξουσία ταθτα ποιώ. Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου, 80 έξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ έξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι." Καὶ ἐλογί- 81 ζοντο πρὸς έαυτούς, λέγοντες, " Έαν είπωμεν, Έξ οὐρανού, έρει, Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ¹άλλ' ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ 32 Matt. xiv. 5. ἀνθοώπων," ἐφοβοῦντο τὸν λαόν ἄπαντες γὰρ εἰχον τὸν Ἰωάν-

13. οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. Why then did he expect to find any? Καιρὸς may mean thể time of gathering figs, as in xii. 2; Matt. xxi. 34; Luke xx. 10; and γὰρ may connect these words, not with the last sentence, but the last but one, εἶ ἄρα εὐρἡσει τὶ ἐν αὐτῷ, as in xvi. 3, 4. The meaning then would be, "Jesus thought that there might be figs on the tree, (though perhaps not quite ripe,) for the time of gathering them was not yet come." Kidder, Demonst. p. 100.

είπωμεν.

^{14.} ἀποκριθείς. See Matt. iii. 15.

^{18.} ἐφοβοῦντο γάρ. The particle γάρ conveys the reason why they found it difficult to kill him, and were obliged to consult about the means. Compare Luke xix. 48; xxii. 2.

^{20.} πρωί, on Wednesday morning.
22. πίστιν Θεοῦ, i. e. ἐν Θεῷ. See Luke vi.
12; Rom. iii. 22, 26; Gal. ii. 16, 20.
32. Nearly all the MSS. omit ἐὰν before

```
33 νην, ότι όντως προφήτης ήν. καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι τώ
  'Ιησοῦ, " Οὐκ οἴδαμεν." Καὶ ὁ Ίησοῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς,
  " Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποία ἐξουσία ταῦτα ποιῶ."
     ■ΚΑΙ ήρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν, "'Αμπελῶνα ἐφύ- ■ Μαιι.
  τευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκε φραγμὸν, καὶ ὧρυξεν ὑπολήνιον, Lu. xx. 9:
  καὶ ψκοδόμησε πύργον, καὶ εξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή- Paal.lxxx.8; Ενα. γ. 1;
 2 μησε. καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργούς τῶ καιρῶ δοῦλον, ἵνα Jer. ii. 11;
 3 παρὰ τῶν γεωργῶν λάβη ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος. οἱ δὲ
 4 λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν καὶ πάλιν ἀπ-
  έστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες
 5 έκεφαλαίωσαν, καὶ ἀπέστειλαν ἢτιμωμένον, καὶ πάλιν ἄλλον
  ἀπέστειλε κἀκείνον ἀπέκτειναν καὶ πολλούς ἄλλους, τούς μέν
 6 δέροντες, τούς δε αποκτείνοντες. Ετι οθν ενα υίον εχων αγαπητον
  αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων, "Οτι
 7 ἐντραπήσονται τὸν υίόν μου. η ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς η Paal. ii. 7;
  έαυτοὺς, "Οτι οὖτός ἐστιν ὁ κληρονόμος δεῦτε, ἀποκτείνωμεν Μαιτ. xxvi. 3 3.
 8 αὐτὸν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀπ-
 9 έκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελώνος. τί οὖν ποιήσει ὁ
  κύριος τοῦ ἀμπελώνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς.
10 καὶ δῶσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. °οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀν- • Pual.caviil.
  έγνωτε; 'Λίθον, δν ἀπεδοκίμασαν οι οικοδομοῦντες, οῦτος έγε- xxiii, 16:
11 νήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη καὶ ἔστι Μαιτ. πκ. 17:
12 θαυμαστή εν όφθαλμοῖς ήμῶν.' 'Καὶ εζήτουν αὐτὸν κρατήσαι, Act. iv. 11; Bom. ix. 33;
  καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν 1 Pet. ii. 7.
  παραβολήν είπε καὶ ἀφέντες αὐτὸν, ἀπήλθον.
   P Kal ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτὸν τινὰς τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν P Matt.
14 'Ηρωδιανών, ίνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγφ. οἱ δὲ ἐλθόντες λέγου- τι. ππ. 20,
  σιν αὐτῷ, "Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι
  περί οὐδενός οὐ γὰρ βλέπεις είς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ'
  άληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστι κῆνσον Καίσαρι
15 δούναι ή ου ; δώμεν, ή μη δώμεν ;" 'Ο δὲ εἰδώς αὐτών την ὑπό-
  κρισιν, είπεν αὐτοῖς, "Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον,
16 ໃνα ίδω." Οἱ δὲ ἡνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς, "Τίνος ἡ εἰκὸν
17 αύτη καὶ ἡ ἐπυγραφή;" Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, "Καίσαρος." <sup>q</sup> Καὶ <sup>q</sup> Matt.
  ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, " ᾿Απόδοτε τὰ Καίσαρος κοπ. πίιί. 7.
  Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ." Καὶ ἐθαύμασαν ἐπ'
  αὐτῶ.
   <sup>1</sup> Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαίοι πρὸς αὐτὸν, οίτινες λέγουσιν ἀνά- xxii. 23; Lu. xx. 27;
19 στασιν μη είναι καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, " Διδάσκαλε, Act. xxiii. 8.
  Μωσης Εγραψεν ήμιν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνη, καὶ κατα- 5, 6
```

CHAP. XII. 1. παραβολαῖs. Mark and Luke only mention one parable: Matthew adds two others, xxi. 28; xxii. 1.

4. enequalwour. It is generally translated, they wounded him in the head: but Theophylact

understood it to mean, they summed up all their violence: L. de Dieu also renders it breviter egerunt. Alberti thinks it may mean, they beat him with sticks.

14. ·èπ' ἀληθείας. Really, indecd. Palairet.

λίπη γυναικα, και τέκνα μη άφη, ΐνα λάβη ὁ άδελφὸς αὐτοῦ τὴν

γυναϊκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήση σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἐπτὰ 20 άδελφοι ήσαν και ο πρώτος έλαβε γυναίκα, και αποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπέθανε, 21 καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε σπέρμα καὶ ὁ τρίτος ώσαύτως καὶ ἔλα- 22 Βου αὐτὴν οἱ ἐπτὰ, καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσγάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. ἐν τῆ οὖν ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος 23 αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἐπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα." Καὶ 24 άποκριθείς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ είδότες τὰς γραφάς, μηδέ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; τόταν γὰρ ἐκ 25 νεκοών αναστώσιν, ούτε γαμούσιν, ούτε γαμίσκονται, άλλ' είσιν ώς άγγελοι οί έν τοῖς οὐρανοῖς. ὑπερὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγεί- 26 ρουται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῆ βίβλω Μωσέως, ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς είπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς λέγων, ' Ἐγὰ ὁ Θεὸς ᾿Αβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς 'Ισαάκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ;' οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, ἀλλά 27 Θεὸς ζώντων ύμεις οὖν πολὺ πλανᾶσθε."

*Καὶ προσελθών εἶς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζη- 28

z Matt. xxii. 84 : Lu. x. 25. 7 Deut. vi. 4; et z. 12; Lu. z. 27.

E Lev. xix. 18; Matt.

xxii. 39 ; Lu. x. 27;

Rom. ziii. 9

Gal. v. 14; Jac. ii. 8.

t Matt. mxii. 30 :

31, 32; Heb. zi. 16.

Lu. xx. 35.

u Exed. iii.6: Matt. xxii.

> τούντων, είδως ότι καλώς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, "Ποία έστὶ πρώτη πασῶν ἐντολή;" Υ'Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη 29 αὐτώ, ""Οτι πρώτη πασών των έντολων, "Ακουε, Ίσραήλ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἰς ἐστι. καὶ ἀγαπήσεις Κύριον 30 τὸν Θεόν σου έξ όλης της καρδίας σου, καὶ έξ όλης της ψυχης σου, καλ έξ όλης της διανοίας σου, καλ έξ όλης της ισχύος σου. αύτη πρώτη έντολή. εκαὶ δευτέρα όμοία αυτη, ' Αγαπήσεις τὸν 31 πλησίου σου ώς σεαυτόν. Μείζων τούτων άλλη έντολή οὐκ έστι." Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς, "Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' 82 άληθείας είπας, ὅτι είς ἐστι Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλην αὐτοῦ. καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης 83 τής συνέσεως, καὶ έξ όλης τής ψυχής, καὶ έξ όλης τής ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἐαυτὸν, πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν όλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν." Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι 84 νουνεχώς απεκρίθη, είπεν αὐτώ, "Οὐ μακράν εί από της βασιλείας του Θεου." Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

a Matt.

*Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἰερῷ, "Πῶς 85 Psal. ex. 1; λέγουσιν οί γραμματείς, ὅτι ὁ Χριστὸς υίός ἐστι Δαβίδ; αὐτὸς 36 Act. ii. 34: 1 Cor. xv. 25; γάρ Δαβίδ είπεν έν τῷ πνεύματι τῷ άγίφ, 'Είπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίω μου, Κάθου έκ δεξιών μου, έως αν θω τούς έχθρούς σου

24. διὰ τοῦτο perhaps refers to μη είδότες. Is not this the cause of your error, that you do not know &c.

26. ἐπὶ τῆς βάτου. This has been thought to mean, the chapter or section of the bush. See Luke xx. 87; Rom. xi. 2, and note at Mark ii. 26. See Jablonski Præf. ad Bibl. Heb. Wolfius thinks it may mean simply, cum apud rubum esset, as enl is used in Acts xxiv. 20.

28. els τῶν γραμματίων. Matthew calls him

νομικός. xxii. 35.

Ibid. warder. The true reading seems to be

29. Κύριος κ. τ. λ. Jehovah is our God, Jehovah is one. Vitringa, Archisynag. p. 130. 32. Geds is probably an interpolation.

34. μακράν, i. e. κατά μακράν δδόν. Bos, De Ellips. p. 339. Our Saviour meant, that he was not far from that frame of mind, which fitted him to receive the gospel.

87 υποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Αὐτὸς οὖν Δαβὶδ λέγει αὐτὸν κύριον καὶ πόθεν υίὸς αὐτοῦ ἐστι;" Καὶ ὁ πολὺς ὅχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

38 ° Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῆ διδαχῆ αὐτοῦ, " Βλέπετε ἀπὸ τῶν • Μatt. γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασ- Lu. xi. 43;
 89 μοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, et xx. 46.
 40 καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις doi κατεσθίοντες τὰς οἰκίας ἀ Μatt. xxiii. 13;
 τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι οὖτοι λήψον- Lu. xx. 47.

ται περισσότερον κρίμα." 41 · * Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου, ἐθεώρει · Lu. xxi 1; πῶς ὁ ὄγλος βάλλει γαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. καὶ πολλοὶ ^{2 Beg. xii.} 9.

42 πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλε

48 λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. ¹καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθη- ¹ 2 cor. viii.
τὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, '' ' Αμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ 12.
πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ γαζοφυ-

44 λάκιον. πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς."

3 & ΚΑΙ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἶς τῶν ε Μαιι. μαθητῶν αὐτοῦ, " Διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ Lu. xxi. 5. 2 οἰκοδομαί." ^h Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, " Βλέπεις h 1 Reg. ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῷ λίθος ἐπὶ λίθῳ, mich. iii. 12; 3 δς οὐ μὴ καταλυθῷ." ¹ Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὅρος τῶν Lu. xix. 44.
'Ελαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ ἰδίαν Πέτρος xxiv. 3; 4 καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ 'Ανδρέας, " ^k Εἰπὲ ἡμῦν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συν- 5 τελεῖσθαι;" ¹ Ο δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν, ¹ Jer. xxix 8; 6 " Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. ^m πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ Lu. xxi. 8; τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, "Οτι ἐγώ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανή- ^{Eph. v. 6}; ² Thess. ii.3; 7 σουσιν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ ¹ Joh. iv. 1. 8 θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι. ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. ⁿ Έγερθή- οι xxii. 21. σεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ^a Ερα. xia ² ερα. xia ερα. xi

87. δ πολύς δχλος, the greater part of the crowd.

40. ol κατεσθίοντες instead of των κατεσθιόντων. So Herodotus, Λακεδαιμονίων φαμένων είναι ἀνάθημα οὐκ ὀρθώς λέγοντες. See Raphel. Grotius would begin a new sentence, They that devour, &c. these shall receive greater damnation.

41. γαζοφυλακίου. There were thirteen boxes to receive this money in the court of the women. See Reland, De Spol. Templ. c. xii.

42. אפירט δύο. The Talmud speaks of two prutahs, אמרים being equal to a quadrans. The prutah was the smallest Jewish coin. Compare Matt. v. 26; Luke xii. 59.

CHAP. XIII. 1. Josephus speaks of stones in the building forty cubits long. De Bel. Jud. v. 5. 1. Those of the foundations were twenty-

five cubits long, twelve broad, and eight high. Antiq. xv. 11. 8. Titus tried in vain for six days to batter the walls of the temple: ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἐλλων τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἀρμονία τῶν λίθων ἡν ἀμείνων. De Bel. Jud. vi. 4.

1. It is said that the eastern portico towards the mount of Olives was part of Solomon's original building. See 1 Kings v. 17.

2. After this verse the Cambridge MS. reads

2. After this verse the Cambridge MS. reads κal διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλος ἀναστήσεται ἄνευ χειρῶν. Cyprian also has the same reading, Testim. i. 15: but it was probably inserted to account for what is said in xiv. 58. See Matt. xxvi. 61.

3. els 70 opos towards or facing the mount. See xi. 1.

έσονται σεισμοί κατά τόπους, καὶ έσονται λιμοί καὶ ταραγαί. °άρχαὶ ωδίνων ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ξαυτούς. παραδώσουσι 9 o Matt. x. 17, 18; et xxiv. 9: γαρ ύμας είς συνέδρια, καὶ είς συναγωγάς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ Lu. xxi. 12; ήγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ενεκεν εμοῦ, εἰς μαρτύριον Joh. xv. 19; et xvi. 2; αὐτοῖς. μκαὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγ- 10 Αροε. ii. 10. P Matt. xxiv. γέλιον. 9 οταν δε ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμ- 11 νατε τί λαλήσητε, μηδε μελετατε άλλ' δ έαν δοθή ύμιν εν εκείνη 9 Matt. z.19; τη ώρα, τούτο λαλείτε οὐ γάρ έστε ύμεις οι λαλούντες, ἀλλά τὸ Lu. xú. 11; et xxi. 14. πνεύμα τὸ ἄγιον. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, 12 r Ezech. xxxviii. 21; και πατήρ τέκνον και έπαναστήσονται τέκνα έπι γονείς, και Blich.vii.5.6. • Matt. x.22: θανατώσουσιν αὐτούς •καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ 13 et xxiv. 13; τὸ ὅνομά μου ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὖτος σωθήσεται. Lu. xxi. 19; Apoc.ii.7,10; " t" Οταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ 14 et iii. 10. Δανιηλ τοῦ προφήτου, έστὸς ὅπου οὐ δεῖ (ὁ ἀναγινώσκων t Matt. xxiv. 15: νοείτω) τότε οἱ ἐν τῆ Ἰουδαία φευγέτωσαν εἰς τὰ ὅρη ὁ δὲ ἐπὶ 15 Lu. xxi. 20, 21; τοῦ δώματος, μη καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω αραί Dan. ix. 27; τι έκ της οικίας αὐτοῦ καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ῶν, μη ἐπιστρεψάτω 16 et xii. 11. είς τὰ όπίσω, ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ 17 έγούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσ- 18 εύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. ἔσονται 19 γάρ αι ημέραι εκείναι θλίψις, οία ου γέγονε τοιαύτη άπ' άρχης κτίσεως ής ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἔως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. καὶ 20 u Matt. εί μη Κύριος εκολόβωσε τας ημέρας, οὐκ αν εσώθη πασα σάρξι xxiv. 23; Lu. xvii. 23; άλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οῦς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας. * Dout.xiii.1; " Καὶ τότε ἐάν τις ὑμιν είπη, 'Ιδού, ὧδε ὁ Χριστὸς, ἡ ἰδοὺ ἐκεί, 21 2Thess.ii.11. μη πιστεύσητε. * έγερθήσονται γαρ ψευδόχριστοι και ψευδο- 22 * Ess. xiii.10; προφήται, καὶ δώσουσι σημεία καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, Ezech. xxxii. εί δυνατον, και τους εκλεκτούς. Σύμεις δε βλέπετε ίδου, προ- 23 7; Joel. ii. 10, 31 ; είρηκα ύμιν πάντα. '' Αλλ' εν εκείναις ταις ήμεραις, μετά την 24 et iii. 15 ; Matt. xxiv. θλίψιν εκείκην, ο ήλιος σκοτισθήσεται, καὶ ή σελήνη οὐ δώσει 29 ; Lu. xxi. 25; τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτον- 25 Apoc. vi. 12. τες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. *καὶ 26 • ziv. 62; Dan. vii. 10; τότε δινονται του υίον τοῦ ανθρώπου ερχόμενον εν νεφέλαις Matt.xvi.27 et xxiv. 30; μετὰ δυνάμεως πολλής καὶ δόξης. καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς 27 Lu. xxi. 27; αγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν Act. i. 11; 1 Thess. iv. 1 1 ness. 1v. 16 τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου γῆς ἔως ἄκρου οὐρανοῦ. i. 10; " b' Aπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν. ὅταν αὐτῆς 28 Apoc. i. 7. ήδη ὁ κλάδος ἀπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφυῆ τὰ φύλλα, γινώσκετε b Matt. xxiv. 32; xxiv. 32; La. xxi. 29. ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε γινό- 29 c Mutt. μενα, γινώσκετε ότι έγγύς έστιν έπὶ θύραις. ε' Αμην λέγω ύμα, 80 xxiv. 34: Τα. xxi. 32. ὅτι οὐ μὴ παρέλθη ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὖ πάντα ταῦτα γένη-

Saviour say eyè doon k. r. d. xxi. 15.

^{9.} els μαρτύριον αὐτοῖς, that you may bear witness of my religion in their presence.

11. τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον. Luke makes our i. 32.

vit- 19. θλίψις. Wolfius compares this phrase with πῶν ἐστι ἄνθρωπος συμφορή. Herodot. our i. 32.

Ked. 13, 14.]

31 ται. δο οὐρανὸς καὶ ή γη παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ 4 Paal. παρέλθωσι. Fac. vi. 8: " • Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας, οὐδεὶς οἶδεν, et li. 6; ούδε οι άγγελοι οι έν ούρανω, ούδε ο υίος, εί μη ο πατήρ. " Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε οὐκ οἴδατε γὰρ Αει. i. 7. 84 πότε ὁ καιρός έστιν. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν ' Matt. ποτε ο καιρος το τως ως ωντραπιστήν εξουσίαν, καὶ εκάστω τὸ et xxv. 18; Lu. xii. 40; 85 έργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῆ. γρηγορεῖτε ει xxi. 36: ουν ουκ οίδατε γαρ πότε ο κύριος της οικίας έρχεται, οψέ, η 1 Thess. v. 6. 86 μεσονυκτίου, η άλεκτοροφωνίας, η πρωί μη έλθων έξαίφνης 87 εύρη υμάς καθεύδοντας. α δε υμίν λέγω, πάσι λέγω, Γρηγορείτε." 14 ε'ΗΝ δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας καὶ « Matt. έζήτουν οι ἀρχιερείς καὶ οι γραμματείς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ Lu. xxii. 1; 2 κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν ἔλεγον δὲ, "Μὴ ἐν τῆ ἑορτῆ, μή- et xiii. 1. 8 ποτε θόρυβος έσται τοῦ λαοῦ." h Καὶ όντος αὐτοῦ ἐν Βηθανία, h Matt. έν τῆ οἰκία Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἡλθε Joh. xi. 2; γυνή ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικής πολυτελους. et xii. 8. καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς 4 κεφαλής. ήσαν δέ τινες άγανακτούντες πρός έαυτούς, καὶ λέγον-5 τες, "Είς τί ή ἀπώλεια αῦτη τοῦ μύρου γέγονεν; ήδύνατο γὰρ τοῦτο πραθήναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθήναι τοῖς 6 πτωγοίς." καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῆ. 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, " "Αφετε αὐτήν τί αὐτη κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο εἰς 7 εμέ. Ιπάντοτε γαρ τους πτωχούς έχετε μεθ' εαυτών, και όταν | Deut. xv. 8 θέλητε, δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔγετε. δ είχεν αύτη, εποίησε προέλαβε μυρίσαι μου το σώμα είς τον 9 ένταφιασμόν. άμην λέγω ύμιν, όπου αν κηρυχθή το εὐαγγέλιον τούτο είς όλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται 10 είς μνημόσυνον αὐτης." και ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, είς τῶν κ Μαιτ. δώδεκα, ἀπηλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. Τα. ΧΧΙΙ. 4. 11 Οί δε ἀκούσαντες εχάρησαν, καλ επηγιγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δούναι· καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ.

32. enelyns. See Matt. xxiv. 36.

34. For the construction of this sentence see Raphelius, who illustrates it from Polybius. 35. These were the hours of 9, 12, 3, and 6. CHAP. XIV. 3. πιστικής. Some have derived it from πίνω, bibo, and interpreted it to mean liquid. (Casaubon, Beza, Tossanus, Maldonatus, H. Stephanus, &c.) We find liquida nardus in Ovid. (De Art. iii.) and νάρδον καταπίνευ in Artenesus, vi. But the adjective from σίναι in Artenesus, vi. But the adjective from πίνω is πιστός. (Æsch. Prom. 479.) Others have derived it from the country: (Augustin, Cyril, Camerarius:) e. g. Opis near Babylon; (Hartungus, Schultetus;) or Pist in India. (De Dieu.) Camerarius also thought it might be a Latin term, Spicata. But the adjective mistiuses it for calculated to persuade, vol. i. p. 492. as does Epiphanius, vol. i. p. 534; and Eusebius uses it for pure, or genuine. This is probably the true meaning; and so Syr. Arab. Theophylact, L. de Dieu, Salmasius, Scaliger, Boisius. Pliny speaks of a pseudonardus, xiii.

1. See Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 203.

Ibid. συντρίψασα. Having shaken the cruse together. Knatchbull, Hammond.

6. els eus. All the best MSS. read er euol. 8. προέλ βε μυρίσαι. Wolfius compares Alciphron, Epist. p. 323. στεφάνια μοι και βόδα δοπέρ αφρφ τάφφ πέμπει. Jesus perhaps alluded to the women wishing to embalm him after his burial, and not being able on account of his resurrection.

1 Matt. xxvi. 17:

1ΚΑΙ τῆ πρώτη ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ὅτε το πάσχα ἔθυον, 12 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες Lu. xxii. 7; Exod.xii.17: έτοιμάσωμεν ίνα φάγης τὸ πάσγα;" Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν 13 Dent. xvi. 5. μαθητών αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, " Υπάγετε εἰς τὴν πόλιν καὶ απαντήσει υμίν ανθρωπος κεράμιον υδατος βαστάζων ακολουθήσατε αὐτῶ, καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθη, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότη, 14 "Οτι ὁ διδάσκαλος λέγει, Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσγα μετά τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγεον 15 μέγα ἐστρωμένον ἔτοιμον ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν." Καὶ ἐξῆλθον 16 οί μαθηταί αὐτοῦ, καὶ ἡλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὖρον καθώς είπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

m Kal οψίας γενομένης έρχεται μετά των δώδεκα. n κal ανα- 17 m Matt. xxvi. 20; xxvi. 20; La. xxii. 14. κειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, "'Αμὴν λέγω ¹⁸ "Joh.xiii.31; ὑμῶν, ὅτι εἶς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ." Οί 19 Paul. xli. 9; Act. i. 16. δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἶς καθ' εἶς, "Μή τι έγω;" καὶ ἄλλος, "Μή τι έγω;" 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 20 " Είς εκ των δώδεκα, ὁ εμβαπτόμενος μετ' εμοῦ είς τὸ τρυβλίον.

° ὁ μὲν υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ 21 o Matt. xxvi. 24; xxvi. 24 ; La. xxii. 22 ; οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπφ ἐκείνφ, δι' οὖ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδί-Joh. xiii. 18. δοται· καλὸν ἢν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος."

ΡΚαὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβων ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας 22 P Matt. xxvi. 26: xxvi. 20; εκλασε, καὶ εδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπε, "Λάβετε, φάγετε τοῦτό 1 Cor. xi. 23. έστι τὸ σῶμά μου." Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐγαριστήσας 28 έδωκεν αὐτοῖς καὶ ἔπιον έξ αὐτοῦ πάντες καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 24 q Matt. xxvi. 30; xxvi. 30; Lu. xxii. 39; "Τοῦτό ἐστι τὸ αἰμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ Joh. zviii. 1. πολλών εκγυνόμενον. αμήν λέγω ύμιν, δτι οὐκέτι οὐ μή πίω εκ 25 r Matt. τοῦ γεννήματος της άμπέλου, ἔως της ήμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ xxvi. 31 Lu. xxii. 31; Ιολ. χνι 32; πίνω καινὸν ἐν τῆ βασιλεία τοῦ Θεοῦ." Zach, xiii, 7.

^q Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὅρος τῶν Ἐλαιῶν. ^rκαὶ 26 * xvi. 7: λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ""Οτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ²⁷ Matt. xxvi. 83; et xxviii. έμοι έν τη νυκτί ταύτη στι γέγραπται, Πατάξω τον ποιμένα, 10. 4 Matt. καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα.' εάλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί 28 Lu. xxii. 33; με, προάξω ύμας είς την Γαλιλαίαν." 'Ο δε Πέτρος εφη 29 Joh. ziii. 37. αὐτῶ, "Καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ." u Matt. xxvi. 34; "Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " Άμὴν λέγω σοι, ὅτι σήμερον ἐν 80 Job. xiii. 38. τη νυκτί ταύτη, πρίν ή δίς άλέκτορα φωνήσαι, τρίς άπαρνήση 2 Joh. ziii. με." Σ Ο δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε, "Μᾶλλον ἐάν με δέη συναπο- 81 87.

^{13. 860.} Peter and John. See Luke xxii. 8. 19. els καθ' els, for els καθ' ένα. Beza wrote els mas els for els mal elva els. See John viii. 9; Rom. xii. 5.

^{22.} ἐσθιόντων might be either while they were eating, or when they had eaten. Clarke.

Ibid. payere is wanting in many MSS. 23. It appears from hence, that at the passover each person had not a separate cup, but

all drank out of the same cup: and it is said by R. Mordechai, that twenty-two persons might drink out of the same cup. Thes. Crit.

Sacr. pt. i. p. 199.
27. The words &ν έμοι &ν τῆ νυκτι ταύτη are wanting in many MSS.

^{30.} πρίν ή δις αλέκτορα φωνήσαι. Before the second cock-crowing, which was said to be at three in the morning. See xiii. 35.

θανείν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι." 'Ωσαύτως δὲ καὶ πάντες ěλeγον.

82 ΓΚΑΙ έργονται είς χωρίον, ου τὸ δυομα Γεθσημανή καὶ τ Μαιτ. λέγει τοις μαθηταίς αὐτοῦ, " Καθίσατε ὧδε, ἔως προσεύξωμαι." Lu. xxii, 39:

28 Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην Joh. xviii. 1. 84 μεθ' ξαυτοῦ. Καὶ ήρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. *καὶ * Matt.

λέγει αὐτοῖς, "Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἔως θανάτου μεί- Lu. xxii. 44;

35 νατε ώδε καλ γρηγορείτε." • Καλ προελθών μικρόν, έπεσεν έπλ Joh. xii. 27. της γης, και προσηύχετο, ίνα, εί δυνατόν έστι, παρέλθη ἀπ'

36 αὐτοῦ ἡ ώρα b καὶ ἔλεγεν, "'Αββά ὁ πατὴρ, πάντα δυνατά σοι. b Joh. vi. 38. παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω,

87 άλλα τί σύ." · καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, · Matt. καὶ λέγει τῷ Πέτρφ, "Σίμων, καθεύδεις; οὖκ ἴσχυσας μίαν και. 45;

88 ώραν γρηγορήσαι; αγρηγορείτε καὶ προσεύχεσθε, ίνα μη εἰσέλ. 4 Gal. v. 17. θητε είς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ή δὲ σὰρξ ἀσθε-

89 νής." Καὶ πάλιν ἀπελθών προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.

40 καὶ ὑποστρέψας εὐρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας. ἢσαν γὰρ οί οφθαλμοί αὐτῶν βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ἤδεισαν τί αὐτῶ ἀπο-

Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Καθεύδετε τὸ λοιπον καὶ ἀναπαύεσθε; ἀπέχει, ἢλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ, παραδίδο-

42 ται ο υίος του άνθρώπου είς τὰς χείρας τῶν άμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε, άγωμεν ίδου, ο παραδιδούς με ήγγικε."

43 • Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Ἰούδας, εἶς • Matt. ων των δωδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρών καὶ Τυ. χχίι. 47; ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσ- Joh. xviii. 8.

44 βυτέρων. δεδώκει δε δ παραδιδούς αὐτον σύσσημον αὐτοις, λέγων, "'Ον αν φιλήσω, αὐτός ἐστι κρατήσατε αὐτὸν, καὶ

45 ἀπαγάγετε ἀσφαλώς." 'Καὶ έλθων, εὐθέως προσελθών αὐτῷ : 2 8am, xx.

46 λέγει, "'Paββί, ραββί'" καὶ κατεφίλησεν αὐτόν οἱ δὲ ἐπ- 9 . έβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς γεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

Είς δέ τις των παρεστηκότων, σπασάμειος την μάχαιραν, επαισε τον δούλον του άρχιερέως, και άφειλεν αὐτου το ωτίον. E Paul.

48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, " Ως ἐπὶ ληστὴν ἐξήλ- εἰ Ικίκ. 10; 49 θετε μετά μαχαιρών καὶ ξύλων συλλαβείν με ; καθ' ἡμέραν Ματι. xxvi. ημην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με 36; Lu.xxiv.

50 εάλλ' ίνα πληρωθώσιν αί γραφαί." h Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάν- h Joh xix. 51 τες εφυγον. καὶ εἶς τις νεανίσκος ἡκολούθει αὐτῷ, περιβεβλη- Ιχχχίϊί. 8.

36. 'Aββâ. See Gal. iv. 6.

41. ἀπέχει. Sufficit. So Anacreon, ἀπέχει βλέπω γάρ αὐτήν. xxviii. penult. Herodotus also writes καί μοι παρέχει νθν δμέων άρχειν, iii. 142. Beza, Raphel.

44. ἀσφαλώs. Elsner translates it without danger or fear of a rescue: but it probably means securely, in safe custody. See Acts xvi. 23.

51. This has been said to be St. John by Ambrose, Gregory, Bede, &c. It is opposed by Tillemont, Mémoires, tome i. p. 1082. and Casaubon ad L Epiphanius seems to have thought it was James, the brother of our Lord. vol. i. p. 1045. So also Theophylact: and Petrus de Natalibus says it was James, who was mistaken for our Lord from his likeness, iv.

μένος σινδόνα έπι γυμνού και κρατούσιν αύτον οι νεανίσκοι ο 52 δὲ καταλιπών τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

ι ΚΑΙ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα καὶ συνέρ- 53 i Matt xxvi. 57 xxv. σ΄; Lu. xxii. 54; χονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ Joh. xviii. γραμματείς. καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἔως 54 13. 24. έσω είς την αὐλην τοῦ ἀρχιερέως καὶ ην συγκαθήμενος μετὰ των ύπηρετων, καλ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φως. κοί δὲ ἀργιερεῖς 55 Matt. zzvi. 59 καὶ όλου τὸ συνέδριον εζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς Act. vi. 13. τὸ θανατώσαι αὐτόν καὶ οὐχ εὕρισκον. πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρ- 56 τύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἶσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἢσαν. καί τινες 57 αναστάντες εψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες, 1"" Οτι 58 1 xv. 19; Joh. ii. 19. ήμεις ηκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, "Οτι έγω καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν γειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀγειροποίητον οικοδομήσω." Καὶ οὐδὲ οῦτως ἴση ἢν ἡ μαρτυρία 59 m Matt.xxvi. αὐτῶν. m Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε 60 69 τὸν Ἰησοῦν, λέγων, " Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; τί οὖτοί σου καταn Esa, liii. 7; μαρτυροῦσιν ;" n'O δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ 61 άργιερεύς έπηρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῶ, "Σὰ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ • Dan.vii.10: υίὸς τοῦ εὐλογητοῦ;" • O δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἐγώ εἰμι. καὶ 62 Ματι χνί.27; όψεσθε τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάet xxv. 31; μεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ." Ο δὲ 68 et xxvi. 64; Lu. xxi. 27; άργιερεύς διαρρήξας τούς γιτώνας αὐτοῦ, λέγει, "Τί ἔτι γρείαν et xxii. 69; έχομεν μαρτύρων; ηκούσατε της βλασφημίας τί υμιν φαίνε- 64 Act. i. 11; 1Thess.iv.16; ται;" Οί δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν είναι ἔνοχον θανάτου. Αρος. i. 7. p Καὶ ήρξαντό τινες εμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσ- 65 p Joh.xvi.10; ωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ, "Προ-Esa. 1. 6: Matt. xxvi. φήτευσον" καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον. 67 : Joh. xix. 8. 9 Καὶ ὅντος τοῦ Πέτρου ἐν τῆ αὐλῆ κάτω, ἔρχεται μία τῶν 66 q Matt. ***** 58,69: παιδισκών τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, 67 Lu. xxii. 55; Joh. xviii.16. ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, " Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ησθα." 'Ο δὲ ηρνήσατο λέγων, "Οὐκ οίδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί 68 σὺ λέγεις." Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον καὶ ἀλέκτωρ έφώνησε. 'Καὶ ή παιδίσκη ιδοῦσα αὐτὸν πάλιν, ήρξατο λέγειν 69 r Matt. xxvi. 71; La. xxii. 58; τοις παρεστηκόσιν, ""Οτι ούτος εξ αὐτῶν ἐστιν." ὁ δὲ πάλιν 70 Joh. xviii.25. ήρυείτο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οί παρεστώτες ελεγον τῷ Πέτρφ, "'Αληθώς έξ αὐτών εί καὶ γὰρ Γαλιλαίος εί, καὶ ἡ • Matt. xxvi. 34,75, λαλιά σου δμοιάζει." ΄Ο δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, 71 Lu. xxii. 61: "΄΄Οτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὃν λέγετε." • Καὶ ἐκ δευ- 72 Joh. xiii. 38; σε καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος,

garment on.

^{51.} φωs is used for a fire in Xen. Cyrop. vii.

^{56.} obx low is said to mean, not sufficient to condemn him, by Budæus, Grotius, Heupelius:

^{52.} γυμνός. Perhaps he had only his under but it more probably means, not consistent with each other: H. Stephens, Wolfius.

^{57.} See note at xiii. 2.

^{68.} Oùk olda, I know him not. See ver. 71. 70. δμοιάζει, is like to their speech.

ου είπεν αυτώ ὁ Ίησους, ""Οτι πρίν αλέκτορα φωνήσαι δίς, άπαρνήση με τρίς." καὶ ἐπιβαλών ἔκλαιε.

15 κΑΙ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωί συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιε- : Pnal. ii. 2; ρείς μετά των πρεσβυτέρων και γραμματέων, και όλον τὸ συν- Lu. xxii. 66; έδριον, δήσαντες τον Ίησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν τῷ οι xxiii.1: 2 Πιλάτω. "καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, "Σὺ εὶ ὁ βασι- Act. iii. 13. λεύς των Ἰουδαίων;" 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, " Σὰ «matt. 11: 3 λέγεις." Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· x ὁ δὲ Lu. xxiii. 3; 4 Πιλάτος πάλιν επηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, "Οὐκ ἀποκρίνη = Μαιι. 5 οὐδέν: ίδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν." 'Ο δὲ Ἰησοῦς οὐκ- Joh. xix. 10, έτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον. 6 ΥΚατά δὲ ἐορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὅνπερ ἢτοῦντο. τ Ματι. 7 * ἡν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδε- κατίί. 13; 8 μένος, οίτινες εν τη στάσει φόνον πεποιήκεισαν. καὶ ἀναβοήσας : Matt. 9 ὁ ὅχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθώς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ Πιλά- *** 16: τος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων, " Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασι- Joh. xviii. 40. 10 λέα τῶν Ἰουδαίων ;" Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώ-11 κεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. εοἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὅχλον, • Matt. 12 ΐνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύση αὐτοῖς. ὁ δὲ Πιλάτος ἀπο- Lu. xxiii. 18: κριθείς πάλιν είπεν αὐτοῖς, "Τί οὐν θέλετε ποιήσω δυ λέγετε Joh. xviii.40; 18 βασιλέα των Ίουδαίων;" Οι δὲ πάλιν ἔκραξαν, "Σταύρωσον 14 αὐτόν." Ο δὲ Πιλάτος Ελεγεν αὐτοῖς, "Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν;" Οἱ δὲ περισσοτέρως ἔκραξαν, "Σταύρωσον αὐτόν." 15 b' Ο δè Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὅχλφ τὸ ἰκανὸν ποιῆσαι, ἀπ- b Matt. έλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββαν καὶ παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν, φρα- xxvii. 26; Joh. xix. 1. γελλώσας, ἵνα σταυρωθῆ. · Οί δὲ στρατιώται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι · Matt. 17 πραιτώριου, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπείραν, καὶ ἐνδύουσιν Joh. xix. 1. αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον 18 στέφανον, καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτὸν, "Χαῖρε, βασιλεῦ 19 των Ίουδαίων" καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμφ, καὶ 20 ενέπτυον αὐτφ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτφ. Καὶ ότε ενέπαιξαν αὐτῷ, εξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ενέδυσαν 21 αὐτὸν τὰ ἰμάτια τὰ ἴδια καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν, α καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναΐων, « Matt. έρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα 'Αλεξάνδρου καὶ 'Ρούφου, ἵνα καιί. 32;

72. ἐπιβαλών. Theophylact says, ἐπικαλυψάμενος την πεφαλήν, η άντι τοῦ ἀρξάμενος μετά σφοδρότητος. So Salmasius, Bos, Elsnerus, Wolfius, Krebsius. Cum se foras proripuisset, Beza, L. de Dieu, Raphel. Casaubon approves of either the first, or quum hoc animadvertisset. Respiciens ipsum, Hammond, Palairet. CHAP. XV. 1. If we compare xiii. 35.

άρη τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

wowt means six o'clock.

7. ἐν τῷ στάσει. Josephus mentions two

seditions at the beginning of Pilate's government, in which there was much bloodshed: and since they arose from a love of liberty, we may suppose that Barabbas was popular, and his release was much desired. Antiq. xviii. 3. 2.

14. περισσοτέρωs. The true reading is probably περισσώς. 16. See note at Matt. xxvii. 27.

21. 'Ρούφου. S. Paul salutes Rufus and his mother in Rom. xvi. 13, at which time they

· ΚΑΙ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθα τόπον, ὅ ἐστι μεθερμη- 22 e Matt. xxvii. 33 : Lu. xxiii. 33; νευόμενον, κρανίου τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισ- 28 Joh. xix. 17. μένον οίνον ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε. ¹ Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, διεμέ- 24 f Psal, xxii. ριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλήρον ἐπ' αὐτὰ, τίς τί ἄρη. 18 . Matt. xxvii. 35 : Lu. xxiii. 34; 8 ην δε ώρα τρίτη, καὶ έσταύρωσαν αὐτόν. h Kal ην ή έπυγραφή 25 Joh. xix. 23. της αιτίας αυτού επιγεγραμμένη, "Ο βασιλεύς των Ιουδαίων." 26 # Matt. mavii. 45: ι Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο ληστὰς, ἔνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ 27 Lu. xxiii. 44; Joh. xiz. 14. εὐωνύμων αὐτοῦ. k καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, 'Καὶ μετὰ 28 h Matt ανόμων έλογίσθη. ' Καὶ οἱ παραπορευόμενοι έβλασφήμουν αὐ- 29 xxvii. 37: Lo. xxiii. 38; τὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, "Οὐαὶ, ὁ κατα-Joh. xix. 19. λύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν σῶσον σεαυτὸν, 30 i Matt. xxvii. 38 : xxvii. 38; Lu. xxiii. 32, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ." Όμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς 31 * Ενα ΙΙΙΙ.12; εμπαίζουτες πρός άλλήλους μετά των γραμματέων έλεγον, 1 Psal. xxii.7; " Αλλους ἔσωσεν, ἐαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. ὁ Χριστὸς ὁ 82 et laix. 20; βασιλεύς τοῦ Ἰσραηλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα et cix. 25: Matt. xxvii. ίδωμεν και πιστεύσωμεν." Και οι συνεσταυρωμένοι αυτώ ωνεί-39; Lu.xxiii. 83; supr. διζον αὐτόν. Ε Γενομένης δε ωρας εκτης, σκότος εγένετο εφ' 83 xiv. 58; Joh. ii 19. όλην την γην, έως ώρας έννάτης πκαί τη ώρα τη έννάτη έβό- 84 m Matt. ησεν ὁ Ἰησοῦς φωνή μεγάλη, λέγων, " Έλωτ, Έλωτ, λαμμά Lu. xxiii. 44; σαβαχθανί;" ο έστι μεθερμηνευόμενον, "'Ο Θεός μου, ο Θεός a Pual, xxii.1; μου, είς τί με εγκατέλιπες;" Καὶ τινές των παρεστηκότων 85 46. ακούσαντες, έλεγον, "'Ιδού, 'Ηλίαν φωνεί." ο Δραμών δέ 36 o Psal είς, και γεμίσας σπόγγον όξους, περιθείς τε καλάμφ, ἐπότιζεν lxix. 21; Joh. xix. 29. αὐτὸν, λέγων, "Αφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ήλίας καθελεῖν P Matt. αὐτόν." xxvii. 50: Lu. xxiii. 46 : ^p Ο δε Ίησοῦς ἀφείς φωνήν μεγάλην, εξέπνευσε. ^qκαὶ τὸ 37 Joh. xix. 30. q 2 Par. iii. καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἔως κάτω. 88 14; Matt. xxvii. 51; ' Ίδων δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκως έξ έναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω 89 Lu. xxiii. 45. κράξας έξέπνευσεν, είπεν, "'Αληθώς ὁ ἄνθρωπος οὖτος υίὸς ἡν r Matt. xxvii. 54; Ευ. xxiii. 47. Θεοῦ." * Ησαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν 40 8 Matt. αίς ην και Μαρία η Μαγδαληνη, και Μαρία η τοῦ Ἰακώβου La. xxiii. 49. τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωση μήτηρ, καὶ Σαλώμη, t αὶ καὶ, ὅτε ἡν ἐν τῆ 41 ^{ε Lu. viii.2,3.} Γαλιλαία, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαί αί συναναβάσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα. xxvii. 57 : Lu. xxiii. 50; " Καὶ ήδη όψίας γενομένης, έπεὶ ην παρασκευή, δ έστι προ- 42 Joh. xix. 38.

were living at Rome; and S. Mark's Gospel was probably published at Rome, which may account for the mention of Rufus in this place. Simon was probably a disciple of Jesus, and therefore singled out to carry his cross.

23. This was a custom observed towards criminals, and said to be founded on Prov. xxxi. 6. We find in the Talmud, "Prodeunti ad supplicium capitis potum dederunt, granum thuris in poculo vini, ut turbaretur intellectus ejus." Lightfoot. See Matt. xxvii. 34. Newcome observes, that this action did not contra-

dict the declaration of Jesus in xiv. 25, for the Jews did not consider &for as wine; he quotes Spartianus, "Jussit vinum in expeditione neminem bibere: sed aceto universos esse contentos."

25. ἢν δὶ ὅρα τρίτη. Some have separated this from καὶ ἐσταύρωσαν αὐτὸν, and connected it with what goes before.

40. τοῦ μικροῦ. S. Paul uses μείζων and ελάσσων for elder and younger. Rom. ix. 12. Ibid. Σαλώμη is said to have been the wife of Zebedee. Compare Matt. xxvii. 56.

48 σάββατον, ηλθεν 'Ιωσηφ ὁ ἀπὸ 'Αριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτης, δς καὶ αὐτὸς ην προσδεχόμενος την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· τολμήσας εἰσηλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ἢτήσατο τὸ σῶμα τοῦ

44 Ίησοῦ. ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε

45 καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, εδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ.

46 x καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν, ἐνείλησε τῆ σινδόνι. Matt. xxvii. 59; καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείφ, δ ἢν λελατομημένον ἐκ πέτρας La. xxiii. 58; καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ἡ δὲ Μαρία 43. ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσῆ ἐθεῶρουν ποῦ τίθεται.

16 γ ΚΑΙ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ γ Matt. xxviii. 1;
 καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, Lu. xxiv. 1;
 2 ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. καὶ λίαν πρωὶ τῆς μιᾶς σαβ- Joh. xx. 1.

3 βάτων ἔρχουται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτὰς, "Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς

4 θύρας τοῦ μνημείου;" Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀπο-

5 κεκύλισται ὁ λίθος ἡν γὰρ μέγας σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς Matt.
πανιίι. 2;
τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβε- Joh. xx. 12.

6 βλημένον στολην λευκήν καλ έξεθαμβήθησαν. δ δε λέγει αὐ- Mait.
ταῖς, "Μη εκθαμβεῖσθε. 'Ιησοῦν ζητεῖτε τον Ναζαρηνον τον La. xxiv. 5.
εσταυρωμένον ήγερθη, οὐκ εστιν ὧδε δ τόπος ὅπου ἔθηκαν

7 αὐτόν. ^bἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέ- b xiv. 28; τρφ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, 33; et

8 καθώς εἶπεν ὑμῖν.'' καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ xxviii. 10; μνημείου εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις καὶ οὐδενὶ οὐδεν εἰ xiii. 31; εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ.

είπον, εφοβούντο γαρ.

9 ἀ'Αναστὰς δὲ πρωὶ πρώτη σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρία xxvii. θ: Lu. xxiv. 9;
10 τῆ Μαγδαληνῆ, ἀφ' ἡς ἐκβεβλήκει ἐπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πο- Joh. xx. 18. ρευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ 14, 16;
11 κλαίουσι. κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῆ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, Lu. viii. 2.

43. εὐσχήμων seems to mean a person of condition. See Acts xiii. 50; xvii. 12.

Ibid. βουλευτήs, Decurio. Vulg., Casaub. But from Luke xxiii. 51. he would seem to have been a member of the council or sanhedrim at Jerusalem. Theophylact says that his office was to take care of the market.

44. εθαύμασεν εί. Raphel gives similar instances of εί for δτι after θαυμάζειν from Xenophon and Herodotus. Krebsius does the same from Josephus.

46. ἐκ πέτρας. According to Salmasius, this does not mean cut out of a rock, but made of

serrought stone. Ad Solin. p. 851.

Chap. XVI. 4. ην γὰρ μέγας σφόδρα. This is to be connected with τίς ἀποκυλίσει κ. τ. λ. See xi. 13.

5. els τὸ μνημεῖον. This seems not to agree with Matt. xxviii. 2, where we read that the angel was sitting on the stone, which he had

roiled ἀπὸ τῆς θύρας. But a μνημεῖον consisted of two parts, the sepulchre, or inner part, where the bodies were deposited, the entrance to which was closed with a stone; and the outer approach or vestibule. The stone therefore was rolled from the mouth of the sepulchre, but was still within the vestibule, into which the women entered, and saw the angel. See John xx. 1, which reconciles Matthew and Mark. See Wolfius.

8. ταχὸ is wanting in most MSS.

Ibid. où de elmor. i. e. they told no one on the road.

9. For the genuineness of the remaining part of this Gospel, see Mill in his edition of the New Testament.

Ibid. This appearance of Jesus to Mary Magdalene is told at length in John xx. 14, &c.

• Lu.xxiv.13. ηπίστησαν. • Μετά δε ταῦτα δυσίν εξ αὐτῶν περιπατοῦσιν 12 έφανερώθη εν ετέρα μορφή, πορευομένοις είς άγρόν. κάκεινοι 18 / Lu.xxiv.86 ; Joh. xx. 19: ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευ-1 Cor. xv.5,7. σαν. "Τστερον ανακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ενδεκα έφανερώθη, 14 g Matt. καὶ ωνείδισε την ἀπιστίαν αὐτων καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς xxviii. 19 · Job. zv. 16. θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. 8 Καὶ εἶπεν 15 b Joh. iii. 18, 86; et xii. 48. αὐτοῖς, "Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἄπαντα, κηρύξατε τὸ ευαγγέλιον πάση τη κτίσει. δ πιστεύσας καὶ βαπτισθείς 16 Lu. x. 17; Act. v. 16; σωθήσεται δ δε απιστήσας κατακριθήσεται. Ισημεία δε τοίς 17 et viii. 7 : et zvi. 18; πιστεύσασι ταθτα παρακολουθήσει εν τώ ονόματί μου δαιet ii. 4; μόνια έκβαλουσι γλώσσαις λαλήσουσι καιναίς. κόφεις άρουσι 18 et x. 46; et xix. 6; 1 Cor. xii. καν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει ἐπὶ ἀρρώστους 10, 28. χείρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν." k Lu. x. 19; 1'Ο μεν οθν Κύριος, μετά τὸ λαλησαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη είς 19 Act. xxviii. 3, 8. 1 Peal. ex. 1: τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ· m ἐκεῖνοι δὲ 20 έξελθόντες εκήρυξαν πανταχού, του Κυρίου συνεργούντος, καί Act. i. 2, 3, 9. του λόγου βεβαιούντος διά των έπακολουθούντων σημείων. Act. xiv. 8; λμήν. Heb. ii. 4.

12. Surfu. Some have thought these were not the two mentioned by S. Luke xxiv. 13, who went to Emmaus; because Mark adds, that the disciples did not believe them. But perhaps some believed and some doubted, as in Matt. xxviii. 17.

13. obbb excisous enforcement. This seems to contradict Luke xxiv. 33—36. Theophylact says that by tois lossois Mark did not mean the apostles.

14. τοῖς ἐνδεκα. But there were only ten, for Thomas was not there. See John xx. 24. So Xenophon calls the tyrants οἰ τριάκοντα, after Critias and Hippomachus had been killed. Hellen. ii. 4. 24.

16. outly oral, will be put in the way of salvation: he will be released from all his former sins, and at the moment of his baptism will be in a state of salvation, and reconciled with God.

Ibid. κατακριθήσεται. This does not necessarily mean that he will be punished for his unbelief as a positive and specific sin; but he was born under a sentence of condemnation, and if he does not believe in Christ, he rejects the only means of having that sentence removed. He that does not believe in Christ, will have the sentence executed which was already hanging over him. See John iii. 17, 18. 36; v. 24; viii. 24; xii. 47, &c.

17. σημεῖα. These miracles were very common among believers in the first century, and our Saviour's words were literally fulfilled.

20. TAPTAXOU. This seems to shew that St. Mark did not write his Gospel till many years after the ascension.

TO KATA AOYKAN

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

S. LUKE.

Luke was a physician, (Col. iv. 14.) and perhaps a proselyte of Antioch. Nothing is known as to the time of his conversion: but he accompanied S. Paul from Troas in 46, (Acts xvi. 10.) and was with him on several occasions afterwards. He probably wrote his Gospel during the imprisonment of S. Paul at Cæsarea, A.D. 53-55; and the Acts during his imprisonment at Rome, A.D. 56-58. He seems to have been particularly connected with the church at Philippi; and the earliest traditions represent him to have died in Achaia.

TO KATA AOYKAN

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

'ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοί ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγη- 1 • Heb. ii. 8; σιν περί τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμίν πραγμάτων, *καθὼς 2 παρέδοσαν ήμιν οἱ ἀπ' ἀρχής αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενό-

▶ Δet. i. 1. μενοι τοῦ λόγου, ὅἔδοξε κάμοὶ, παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν 8 άκριβώς, καθεξής σοί γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ΐνα ἐπιγνώς 4 περί ων κατηχήθης λόγων την άσφάλειαν.

e Matt. ii. 1. ς ἘΓΕΝΕΤΟ ἐν ταις ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως τῆς 5 'Ιουδαίας ίερεύς τις ονόματι Ζαχαρίας, δέξ έφημερίας 'Αβιά. xxiv. 10, 19; Νομ. κίι. 4, καὶ ή γυνή αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων 'Ααρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ 6 Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. καὶ οὐκ ἢν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ 7 Έλισάβετ ήν στείρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταίς ήμέραις αὐτῶν ήσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν 8 εν τη τάξει της εφημερίας αὐτοῦ εναντι τοῦ Θεοῦ, «κατά τὸ 9 · Exod. Ηοδ. ίχ. 6. Εθος της ιερατείας, έλαχε τοῦ θυμιάσαι εἰσελθών εἰς τὸν ναὸν

1. ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι, the same as ἀνετάξαντο. Casaubon, Raphel, Krebsius.

Ibid. πεπληροφορημένων. Fully believed. See Rom. iv. 21; xiv. 5; 2 Tim. iv. 17.

Ibid. παρέδοσαν ἡμῦν. This seems to shew that St. Luke himself was not an eyewitness.

- 2. τοῦ λόγου. Some ancient and modern commentators have understood this of the personal Logos or Christ: but probably without
- 3. παρηκολουθηκότι. The meaning of this verb is shewn by Raphel to be, mente atque.intelligentia consequi.

Ibid. arweer. From the beginning. See Acta xxvi. 5.

Ibid. καθεξης might mean, after the others, or, in regular order: probably the latter.

3. Θεόφιλε. Theophilus is said to have been third bishop of Cæsarea. Constit. Apost. vii. 46. but this testimony is very doubtful. The epithet κράτιστος is applied to Felix in Acts xxiii. 26; xxiv. 3. and to Festus, xxvi. 25. Theophilus was perhaps a man of some rank at Antioch. Some have supposed it not to be a real name. See Lardner.

4. κατηχήθης. This verb, from whence comes our word catechism, means, literally, to

instruct by word of mouth.
5. ἐφημερίας 'Αβία. This was the eighth course: there were twenty-four in all. 1 Chron. xxiv. 10. and each served for one week. Joseph. Antiq. vii. 15. 7.

Ibid. 'Ελισάβετ. This was the name of Aaron's wife, Exod. vi. 23.

6. ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ may be coupled with 8ίκαιοι οτ πορευόμενοι. In the latter case a comma would be put after πορευόμενοι. See ver. 15. 19.

Ibid. Auxaloua means any decree, or enact-

ment of a law. See Rom. ii. 26; Heb. ix. 1.
9. ξλαχε. The priests cast lots four times a day to decide what office each was to fill. Reland. Antiq. Heb. p. 193. Having entered into the temple, he had obtained the lot of burning incense.

10 τοῦ Κυρίου καὶ πᾶν τὸ πλήθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευγόμενον 11 έξω τη ώρα του θυμιάματος. ' ώφθη δε αὐτφ άγγελος Κυρίου, ' Exod. xxx. 12 έστως εκ δεξιών του θυσιαστηρίου του θυμιάματος και ετα-1. 18 ράχθη Ζαχαρίας ίδων, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. Είπε ε 🕶 60. δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, "Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία διότι εἰσηκούσθη ή δέησίς σου, καὶ ή γυνή σου Έλισάβετ γεννήσει υίόν 14 σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῆ γεννήσει αὐτοῦ χαρή-15 σονται. Εξσται γάρ μέγας ενώπιον τοῦ Κυρίου καὶ οίνον καὶ Mum. vi. 3; σίκερα οὐ μὴ πίη, καὶ πνεύματος άγίου πλησθήσεται έτι ἐκ Jer. i. s; 16 κοιλίας μητρός αὐτοῦ. 'καὶ πολλούς τῶν υίῶν 'Ισραὴλ ἐπι- Gal. L. 16.
18 κοιλίας μητρός αὐτοῦ. 'καὶ πολλούς τῶν υίῶν 'Ισραὴλ ἐπι- 1 Mal. iv. 5; 17 στρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν καὶ αὐτὸς προελεύ- Matt. xi. 14 σεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπι- μ Mal. tr. 6; στρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεὶς, ἐν φρονή- ματ. iz. 12. 18 σει δικαίων, έτοιμάσαι Κυρίφ λαδν κατεσκευασμένου." 1Kal 1 Gen. xvii. είπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, "Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; έγω γάρ είμι πρεσβύτης, και ή γυνή μου προβεβηκυία έν 19 ταις ήμεραις αὐτής." "Καὶ ἀποκριθείς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, "Dan. "Έγώ είμι Γαβριήλ ὁ παρεστηκώς ενώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ et iz. 21; απεστάλην λαλήσαι πρός σε, και εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. 10. 20 καλ ίδου, έση σιωπών καλ μη δυνάμενος λαλήσαι, άχρι ής ήμέρας γένηται ταθτα άνθ' ων οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις 21 μου, οίτινες πληρωθήσονται είς τον καιρον αὐτῶν." Καὶ ἡν ό λαὸς προσδοκών τὸν Ζαγαρίαν καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ γρο-22 νίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. ἐξελθών δὲ οὐκ ἡδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῷ καὶ 23 αὐτὸς ἢν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. καὶ ἐγένετο ὡς έπλήσθησαν αι ήμέραι της λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπηλθεν εἰς 24 τον οίκον αὐτοῦ. Μετά δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ελισάβετ ή γυνή αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν έαυτην μηνας

13. ελοηκούσθη. It would seem from this that John had prayed to have a son. Theophylact says, that he had been praying for the sins of the people, and that the angel alluded to his son being the forerunner of Him who was to take away sin.

Ibid. Indryns means, in favour with God.
15. God said to Aaron, elrov και σίκερα οὐ

wleode. Levit. z. 9.

Ibid. σίκερα from του inebriavit. Πῶν τὸ μέθην ἐμποιεῖν δυνάμενον, οὸκ δν δὲ ἐξ ἀμπέλου. Theophylact.

Ibid. &r. Jam inde. Erasmus. See Raphel. ed L and at Rom. v. 6. Bos.

17. èr требраті кай бирацеі, i. e. èr бирацеі трепратику. Valcken. in Luc. p. 29.

Ibid. ἐπιστρέψαι κ. τ. λ. Valckenaer explains this to mean, Qui dissidia religiosa componat, qua in ipsas quoque familias penetraverani. So Wolfius. Bos translates the latter part, et

rebelles, suadendo justitiam, reddat Domino instructum populum. In Mal. iv. 6. the LXX read, δs άποκαταστήσει καρδίαν πατρός πρὸς υίόν but in Ecclus, xlviii. 10. it is ἐπιστρόψαι καρδίαν πατρός πρὸς υίόν.

καρδίαν πατρός πρός υίόν.
18. πρεσβύτης. The commentators on the Koran say, that Zacharias was ninety-nine and Elizabeth eighty-nine years of age. c. 3.

19. Γαβριήλ בריאל means a man of God.

The name occurs in Dan. viii. 16; ix. 21.
20. dr6 dr. Because. See xii. 3; xix. 44;
Acts xii. 23; 2 Thess. ii. 10. It is so used by
Aristophanes, Plut. 433.

^aH σφὰ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην, 'Aνθ δν έμὲ ζητεῖτον ένθένδ ἀφανίσαι. 1. προσδοκῶν. They were waiting for Zachariah to give them the blessing. 23. els τὸν οἶκον αὐτοῦ. He is said to have

lived at Hebron.

πέντε, λέγουσα, "" Ότι ουτω μοι πεποίηκεν δ Κύριος εν 25 a Gen. xxx. 23 ημέραις, αίς επείδεν αφελείν το δνειδός μου εν ανθρώποις." Esa. iv. 1.

ΈΝ δὲ τῶ μηνὶ τῷ ἔκτφ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ 26 ύπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ή ὄνομα Ναζαρέτ.

· Matt. i. 19. · προς παρθένον μεμνηστευμένην ανδρί & δνομα Ἰωσήφ, έξ 27 οἴκου Δαβίδ καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου, Μαριάμ. καὶ εἰσελ- 28 θων ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε, "Χαῖρε, κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετά σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν." Ἡ δὲ ἰδοῦσα 29 διεταράχθη έπὶ τῷ λόγφ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς είη ό ἀσπασμὸς οὖτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῆ, "Μὴ φοβοῦ, 30 Μαριάμ· εὖρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. ρκαὶ ἰδοὺ, συλ-31 P ii. 21: Επα. vii. 14 ; λήψη ἐν γαστρὶ, καὶ τέξη υίὸν, καὶ καλέσεις τὸ ὅνομα αὐτοῦ q Ess. ix. 6; Ἰησοῦν. Φοῦτος ἔσται μέγας, καὶ Τίὸς 'Τψίστου κληθήσεται 32 et xvi. 5: καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς et liv. 5: 2 Sam.vii.12: αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, 33

καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος." Εἶπε δὲ Μαριὰμ 34 τ Dan. ii. 44; et γii. 14, 27; πρὸς τὸν ἄγγελον, "Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;" Mich. iv. 7; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῆ, "Πνεῦμα ἄγιον ἐπ- 35

1Ρατ. χχιί. 10; ελεύσεται έπὶ σὲ, καὶ δύναμις 'Τψίστου ἐπισκιάσει σοι διὸ Psal. xlv. 6; εκαλ τὸ γεννώμενον ἄγιον κληθήσεται Τίὸς Θεοῦ. καὶ ἰδοὺ, 86 Jer. xxiii. 5; Έλισάβετ ή συγγενής σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυία υίον ἐν Heb. i. 8. γήρα αὐτης καὶ οὖτος μην έκτος ἐστὶν αὐτη τη καλουμένη

• xviii. 27: στείρα· • ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα." Εἶπε 37 Job xlii. 2; Jer. xxxii.17; δὲ Μαριὰμ, " Ἰδοὺ, ἡ δούλη Κυρίου γένοιτό μοι κατὰ τὸ ἡῆμά 38 Zach. viii. 6; σου." Καὶ ἀπηλθεν ἀπ' αὐτης ὁ ἄγγελος. Matt. xix.26.

'Αναστάσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταις ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη 83 είς την ορεινην μετά σπουδής, είς πόλιν Ἰούδα, καὶ είσηλθεν 40 είς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἡσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. καὶ 41 έγένετο, ως ήκουσεν ή Έλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν της Μαρίας, έσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῆ κοιλία αὐτῆς καὶ ἐπλήσθη πνεύματος άγίου ή Ἐλισάβετ, καὶ ἀνεφώνησε φωνή μεγάλη καὶ 42

25. τὸ ὅνειδός μον. For similar expressions sce Gen. xvi. 5; xxx. 23; 1 Sam. i. 6; Isaiah iv. 1; Tobit iii. 9.

26. ἔκτω. The sixth month from the conception of Elizabeth, ver. 36.

27. έξ οίκου Δαβίδ is referred to Ίωσηφ by Brynæus (De Nat. J. Christi, p. 35.) and Wolfius. See ii. 4. This seems to be confirmed by the repetition of της παρθένου after δνομα.

28. κεχαριτωμένη seems to be explained by εύρες χάριν παρά τῷ Θεῷ in ver. 30. 31. Ἰησοῦν. Seċ Matt. i. 21.

32. κληθήσεται here and in ver. 35. means merely hall be.

Ibid. Δαβίδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. If we compare this with ver. 34, 35, it proves that Mary must have been descended from David.

36. \$\dagger\$ ovygents ov. The commentators on the Koran say that Elizabeth was aunt to Mary, being the sister of Imram, or Amram, the father of Mary. There are other instances of the tribes of Judah and Levi intermarrying. Thus Aaron (Levi) married Elisheba (Judah). Exod. vi. 23; Numb. ii. 3. Eleazar (Levi) married the daughter of Putiel (Judah), Exod. vi. 25. A Levite of the family of Judah is mentioned Judg. xvii. 7. Philo Judæus says, that the high priest was obliged to marry a priest's daughter, but the other priests might marry any one of the nation. vol. ii. p. 229. See Witsius, Miscell. vol. ii. p. 479.

39. είς πόλιν Ἰούδα. Reland understood the city called 'Ioura. Palast. p. 870. Others think it was Hebron, which was in the hillcountry of Judah, Josh. xi. 21, and was given to the children of Aaron, xxi. 11. See Tillemont, Mémoires, tome i. p. 316. Beza, L. de

είπεν, "Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς 43 της κοιλίας σου, καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ΐνα ἔλθη η μήτηρ τοῦ 44 κυρίου μου πρός με ; ίδου γάρ, ως έγενετο ή φωνή του άσπασμοῦ σου είς τὰ ὧτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος 45 ἐν τῆ κοιλία μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοις λελαλημένοις αὐτη παρά Κυρίου." 46 Καὶ είπε Μαριάμ, "Μεγαλύνει ή ψυγή μου τὸν Κύριον, 47 καλ ήγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου 48 τοτι επέβλεψεν επί την ταπείνωσιν της δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ 1 Sam.i.11; 49 γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αί γενεαί ὅτι ἐποίησέ Gen. XXX.18. 50 μοι μεγαλεία ο δυνατός, και άγιον το δνομα αυτοῦ ακαὶ τὸ Gen. xvii.? 51 έλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Τέποίησε Pual. eiii. 17. κράτος εν βραχίονι αὐτοῦ διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοία xxix. 14; 52 καρδίας αὐτῶν. *καθείλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ τήνωσε et li. 9 58 ταπεινούς. Υπεινώντας ενέπλησεν αγαθών, καὶ πλουτούντας Psal. xxxiii. 54 εξαπέστειλε κενούς. εάντελάβετο Ίσραηλ παιδός αὐτοῦ, μνη- τ. 5. 55 σθήναι έλέους, (*καθώς έλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ήμῶν,) τῶ 1 8am. 56 'Αβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ eἰς τὸν αἰῶνα." Εμεινε δὲ Psal. exiii. 7; Μαριάμ σὺν αὐτῆ ώσει μῆνας τρεῖς και ὑπέστρεψεν εἰς τὸν et xii. 18, 19, οίκον αὐτῆς. y Psal. Τη δε Έλισάβετ επλήσθη ο χρόνος του τεκείν αυτήν, και *** 10; 58 εγέννησεν υίον. και ήκουσαν οί περίοικοι και οί συγγενείς : Esa. xxx. αὐτής, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτής, καὶ 18; et xli. 8; et xli. 5; 59 συνέχαιρον αὐτή. Kal έγένετο έν τη ογδόη ημέρα, ηλθον Jer xxxi. 3, περιτεμεῖν τὸ παιδίον καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ . Gon 60 πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ xvii. 19; et xxii. 18; 61 είπεν, "Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ίωάννης." Καὶ είπου πρὸς Paal. exxxii. αὐτὴν, "" Οτι οὐδείς ἐστιν ἐν τῆ συγγενεία σου, δς καλεῖται b Gen. 62 τῷ ὀνόματι τούτῳ." Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἀν xvii. 12; Lev. xii. 3. 63 θέλοι καλείσθαι αὐτόν. ἀκαὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψε λέγων, « ver. 18. " Ίωάννης έστι τὸ ὅνομα αὐτοῦ" και ἐθαύμασαν πάντες. 4 ver. 18. 64 ἀνεώχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα 65 αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τους περιοικούντας αὐτούς καὶ ἐν ὅλη τῆ ὀρεινή τῆς 66 Ιουδαίας διελαλείτο πάντα τὰ ρήματα ταῦτα καὶ ἔθεντο πάντες οι ἀκούσαντες εν τῆ καρδία αὐτῶν, λέγοντες, "Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται;" Καὶ χεὶρ Κυρίου ἢν μετ' αὐτοῦ.

45. Sr. forcu, because there will be: or the construction might be, blessed is she that hath believed that there will be &c.

48. rawelvoor does not mean humility, but low condition.

51. ἐποίησε κράπος. Egregium, forte facinus fecit. Raphel.

Ibid. Îneppodrous diavola. Those that are haughty in their minds.

54, 55. There is a manifest allusion to the

last verse of Micah, Δώσει εἰς ἀλήθειαν τῷ Ἰακῶβ, ἔλεον τῷ ἸΑβραὰμ, καθότι ὅμοσας τοῖς πατράσιν ἡμῶν, κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν. Perhaps also to Psalm xcviii. 3. ἐμπροσθον. Φόιους αὐτοῦ τῷ Ἰακῶβ, καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ τῷ οἰκφ Ἰσραήλ. The last passage supports the connecting τῷ ᾿Αβραὰμ with μνησθῆναι ἐλέους.

63. λέγων. His verbis. Krebsius.

Καὶ Ζαγαρίας ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἀγίου, 67 καὶ προεφήτευσε λέγων, " Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ 68 - ii. 30: Matt. i. 21. 'Ισραήλ, ότι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ καὶ ήγειρε κέρας σωτηρίας ήμιν, ἐν τῷ οἴκφ Δαβὶδ τοῦ 69 f Psal. exxxii. 17. παιδὸς αὐτοῦ (εκαθώς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἀγίων τῶν 70 g Psal. άπ' αἰῶνος προφητών αὐτοῦ) σωτηρίαν ἐξ ἐγθρῶν ἡμῶν, καὶ 71 lxxii. 12: Jer. xxiii. 6; έκ χειρός πάντων των μισούντων ήμας ποιήσαι έλεος μετά 72 Dan. ix. 27. των πατέρων ήμων, καὶ μνησθήναι διαθήκης άγίας αὐτοῦ, δρκον δν ώμοσε πρός 'Αβραάμ τὸν πατέρα ήμῶν, τοῦ δοῦναι 78 h Gen xxii. 16; xxii. 16; Paal. στ. 9: ἡμιν, ἰἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας, λα-74 Jer.xxxi.38; τρεύειν αὐτῷ ¹ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνη ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας 75 1 Heb.ix. 14. τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Lai σù, παιδίον, προφήτης ὑψί- 76 11 Pet. i. 15. στου κληθήση προπορεύση γάρ προ προσώπου Κυρίου, ετοιk ver. 17; Μαλ. 111. 1: μάσαι όδοὺς αὐτοῦ, 1 τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐ-77 et iv. 5. τοῦ ἐν ἀφέσει ἀμαρτιῶν αὐτῶν, πδιὰ σπλάγγνα ἐλέους Θεοῦ 78 1 iii. 3. ... Mal. iv. 2; ήμων, εν οίς επεσκέψατο ήμας ανατολή εξ ύψους n επιφάναι 79 τοις εν σκότει και σκιά θανάτου καθημένοις, του κατευθύναι et vi. 12. " Rea. ix. 1; τους πόδας ήμων είς όδον είρηνης." Το δε παιδίον ηύξανε και 80 et zliii. 8; έκραταιοῦτο πνεύματι καὶ ην ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἔως ἡμέρας ἀναet xlix. 9; δείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ. et lx. 1; Matt. iv. 16. ΈΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα 2 • ii. 40. παρά Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αύτη ή ἀπογραφή πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς 2 Συρίας Κυρηνίου και επορεύοντο πάντες απογράφεσθαι, έκα- 8 P Mich v. 2; στος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Ρ'Ανέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς 4 Joh. vii. 43; Γαλιλαίας, έκ πόλεως Ναζαρέτ, είς την Ιουδαίαν, είς πόλιν Matt. i. 1, Δαβίδ, ήτις καλείται Βηθλεέμ, διά τὸ είναι αὐτὸν έξ οίκου et seqq. καὶ πατριᾶς Δαβὶδ, ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῆ μεμνησ- 5 τευμένη αὐτῷ γυναικὶ, οὕση ἐγκύφ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι 6 9 Matt. i. 25. αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν 9 καὶ 7 έτεκε τὸν υίὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτον, καλ ανέκλινεν αὐτον εν τή φάτνη διότι οὐκ ην αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

73. Spacer is in the accusative instead of the genitive on account of 3r which follows it, as in Mark vi. 16, 'lodrnpr for 'lodrns. Elsner. See Matt. xxi. 42.

75. τῆς ζωῆς. These words are wanting in several MSS.

77. ἐν ἀφέσει ἀμαρτιῶν αὐτῶν is to be coupled with σωτηρίαs. John was to tell the people that one was coming who would give salvation by the remission of sins. See iii. 3.

80. eν ταις έρήμοις. Lightfoot understands this merely to mean in the country, as opposed to cities. Ad Matt. iii. 1.

CHAP. II. 1, 2. The best solution of this difficult passage seems to be, that the names were enrolled several years before the tax was

made. Augustus ordered a general census three years before the birth of Christ, when Sentius Saturninus was president of Syria, but no money was paid till twelve years afterwards, when P. Sulp. Quirinius (Kuphuos) was president. See Josephus, vol. i. p. 867; ii. p. 194. 422. Justin Martyr refers to the tax-roll as existing in his day, p. 65. So doen Tertullian, 417. 433. These two verses may be paraphrased, Augustus issued a decree, that the inhabitants of the whole Roman empire should have their names enrolled; which enrolment was first completed when P. S. Quirinius was procurator of Judea.

4. πόλιν. John calls it κώμη. vii. 42.
7. ἐν τῷ φάτνη. Justin Martyr says it was

Καὶ ποιμένες ήσαν έν τῆ χώρα τῆ αὐτῆ, ἀγραυλοῦντες καὶ 9 φυλάσσοντες φυλακάς της νυκτός έπι την ποίμνην αὐτῶν. και ίδου, άγγελος Κυρίου επέστη αυτοίς, και δόξα Κυρίου περι-10 ελαμψεν αὐτούς καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ εἶπεν αὐτοις ὁ ἄγγελος, "Μὴ φοβείσθε ἰδού γάρ, εὐαγγελίζομαι ὑμίν 11 γαράν μεγάλην, ήτις έσται παντί τῷ λαῷ. ὅτι ἐτέχθη ὑμίν 12 σήμερον σωτήρ, ός έστι Χριστός Κύριος, έν πόλει Δαβίδ. καὶ τοῦτο ύμιν τὸ σημείον ευρήσετε βρέφος έσπαργανωμένον, κεί-18 μενον εν τη φάτνη." 'Καὶ εξαίφνης εγένετο σύν τῷ ἀγγέλω : Dan.vii.10; πλήθος στρατιάς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων, 14 " • Δόξα εν υψίστοις Θεφ, καὶ επὶ γῆς εἰρήνη εν ανθρώποις » xix. 38; 15 εὐδοκία." Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν Ερh. ii. 17; οί άγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Rom. v. 1. " Διέλθωμεν δη έως Βηθλεέμ, καὶ ίδωμεν τὸ ρημα τοῦτο τὸ 16 γεγονός, δ ο Κύριος εγνώρισεν ήμιν." Καὶ ήλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὸ βρέφος κεί-17 μενον εν τη φάτνη. ιδόντες δε διεγνώρισαν περί του ρήματος 18 τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. καὶ πάντες οί ακούσαντες έθαύμασαν περί των λαληθέντων ύπο των ποιμένων 19 πρὸς αὐτούς, ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ἡήματα ταῦτα 20 συμβάλλουσα εν τη καρδία αὐτης. καὶ επεστρεψαν οί ποιμένες, δοξάζοντες και αινούντες τον Θεον επί πασιν οίς ήκουσαν και είδον, καθώς έλαλήθη πρός αὐτούς. t Gen. xvii. 12; *ΚΑΙ δτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτώ τοῦ περιτεμεῖν τὸ παι- Let. xii. 3: δίου, ακαὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ Joh. vii. 22. άγγελου πρό τοῦ συλληφθήναι αὐτὸν ἐν τῆ κοιλία. Matt. i. 21. 22 * ΚΑΙ ότε ἐπλήσθησαν αι ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, et seqq. κατά του νόμου Μωσέως, ανήγαγου αυτου είς Ίεροσόλυμα, Exod. 23 παραστήσαι τῷ Κυρίφ, τκαθὼς γέγραπται ἐν νόμφ Κυρίου, et xxii. 29; "Ότι παν άρσεν διανοίγον μήτραν άγιον τῷ Κυρίφ κληθήσεται.' et xxxiv. 19; Num. iii. 18; 24 καλ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατά τὸ εἰρημένον ἐν νόμφ Κυρίου, εt viii. 16, 17. 'Ζεῦγος τρυγόνων ἡ δύο νεοσσούς περιστερῶν.'

in a sort of cave near the village, p. 175. Athanasius also speaks of it as a cave in a field, p. 1227. Origen says that the cave and the manger were to be seen in his time, vol. i. p. 367, as does Eusebius, Dem. Evang. p. 97.

κατάλυμα seems to have been an apartment allotted to strangers, not always in an inn, but in a private house. See Mark xiv. 14; Lu. xxii. 11.

8. φυλάσσοντες φυλακάς may be a similar expression to ἐφοβήθησαν φόβον in ver. 9, and many others: but φυλακή is also used for a division of the night. See Matt. xiv. 25.

9. deform does not necessarily mean stood above. See iv. 39.

14. ἐν ἀνθράποις εὐδοκία seems to be the same with εὐδοκεῖ Κύριος ἐν λαῷ αὐτοῦ, Psalm εκlix. 4. The cause of there being glory in

heaven and peace on earth was, that God was reconciled to man. See Alberti.

19. συμβάλλουσα. Sensum et vim horum verborum mente probe assecuta, or conjiciens, conjectura assecuta. Elsner, Alberti, Krebeius. The words εν τῆ καρδία αθτῆς are to be coupled with συνετήρει. See ii. 51. Palairet. Theophylact takes ψήματα for πράγματα, as in ver. 15.

21. πρό τοῦ συλληφθηναι. See i. 31; Matt. i. 21.

22. The days of purification were forty. Lev. xii. 2, 4. Κατὰ τὸν νόμον Μωσέως may refer either to καθαρισμοῦ or to ἀνήγαγον.

24. The proper offering was a lamb for a burnt-offering, and a young pigeon or a turtle-dove for a sin-offering: and if she be not able to bring a lamb, then she shall bring two turtles, or two young pigeons; the one for the burnt-

Καὶ ιδού, ην ἄνθρωπος εν Ίερουσαλημ, ο ὅνομα Συμεων, καὶ 25 ο άνθρωπος ούτος δίκαιος καὶ εὐλαβης, προσδεγόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεύμα ἄγιον ἦν ἐπ' αὐτόν καὶ ἦν 26 αὐτῷ κεγρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ άγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρίν ή ίδη τον Χριστον Κυρίου. Καὶ ήλθεν έν τώ 27 πνεύματι είς τὸ ἱερόν καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγείν τοὺς γονείς τὸ παιδίον Ίησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περί αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας 28 αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν Θεὸν, καὶ εἶπε, "Νῦν ἀπολύεις τὸν 29 δοῦλόν σου, δέσποτα, κατά τὸ ῥημά σου, ἐν εἰρήνη: "ὅτι εἶδον 30 Psal.xeviii.2; οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριον σου, δ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον 31 πάντων τῶν λαῶν ὁφῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ 82 Ενα. χίϊι. 6: σου Ἰσραήλ." Καὶ ἡν Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες 33 Act. xiii. 47; έπὶ τοις λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συ- 84 ct xxviii. 28. ε Εξε. τίμ. 14: μεών καὶ είπε πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, " Ἰδοὺ, οὐτος Μειτ.ππί.44; κείται είς πτώσιν και ανάστασιν πολλών εν τῷ Ἰσραήλ, και είς Rom. ix. 32, 33; 1 Pet. ii. 8: σημείον ἀντιλεγόμενον (ακαὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύ- 35 1 Cor.i.23,24; σεται ρομφαία·) όπως αν αποκαλυφθώσιν έκ πολλών καρδιών et 2 Cor.ii.16; διαλογισμοί." Καὶ ἢν "Αννα προφήτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ Φυλής 'Ασήρ' 36 d Joh.xix.25. αύτη προβεβηκυία εν ήμεραις πολλαίς, ζήσασα έτη μετά ανδρός •18am.i.22. έπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς· •καὶ αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοη- 87 κοντατεσσάρων, ή οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ αὕτη αὐτῆ τῆ ὧρα 88 έπιστασα ανθωμολογείτο τῷ Κυρίφ, καὶ ελάλει περὶ αὐτοῦ πασι τοις προσδεχομένοις λύτρωσιν εν 'Ιερουσαλήμ. Και ώς 89 έτέλεσαν απαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς την Γαλιλαίαν, είς την πόλιν αυτών Ναζαρέτ. Το δε παιδίον 40 f ver. 52: et i. 80. ηύξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας καὶ χάρις Θεοῦ ἢν ἐπ' αὐτό.

offering, and the other for the sin offering. Lev.

25. Συμεών. The Talmud mentions a Simeon, who was son of Rabbi Hillel the elder. Some have supposed this to be the person here mentioned. See Wolfius, Bibl. Heb. pt. ii. p. 862. He is said also to have been the father of Gamaliel, mentioned in Acts v. 34.

Ibid. πνεθμα ἄγιον ἢν ἐπ' αὐτόν. This perhaps means, that occasionally he received the

gift of prophecy.

27. ἐν τῷ πνεύματι. This was one of the occasions when he was inspired.

29. Νῦν ἀπολύειs. Nicephorus says that Simeon died as soon as he had finished these words.

Ibid. κατὰ τὸ βῆμά σου. See ver. 26. 34. κεῖται, destinatus est. See Phil. i. 17; 1 Thess. iii. 3.

Ibid. ἀντιλεγόμενον. See Heb. xii. 3. 35. βομφαία. This seems to allude to the death of Jesus.

37. λατρεύουσα. This merely means, that she was constant in attending in the temple. See xxiv. 53; Acts xxvi. 7; 1 Tim. v. 5.

38. ἀνθωμολογεῖτο. This verb is not used elsewhere in N. T. In Psalm lxxix. 13. it signifies laudate; and in Esdr. iii. 11. ἀνθομολογεῖτος is laudatio. We find ἐξομολογεῖτοθεμ in Matt. xi. 25. and ὁμολογεῖν in Heb. xiii. 15. in the same sense.

39. It seems certain that Joseph and Mary went to Jerusalem at the expiration of forty days from the birth of Jesus, ver. 22; and it appears equally plain from this place, that they went straight from Jerusalem to Nazareth. The flight into Egypt must therefore have happened afterwards; and Epiphanius is probably right, who says that the Magi came when Mary was at Bethlehem in the following year, p. 48. 154. 430. She went to Jerusalem every year, ver. 41.

41 * KAI επορεύουτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλημ E Deut. Ev. 1; 42 τἢ ἐορτὴ τοῦ πάσχα. καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων 15, 17; 48 αὐτῶν eἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάν- Lor. xxiii. 8. των τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ό παις εν Ίερουσαλήμι και ούκ έγνω Ίωσηφ και ή μήτηρ αὐ-44 τοῦ. νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τἢ συνοδία είναι, ἢλθον ἡμέρας όδου, καλ ανεζήτουν αυτον έν τοις συγγενέσι καλ έν τοις γνω-45 στοίς καὶ μη ευρόντες αυτον, υπέστρεψαν είς Ίερουσαλημ, 46 ζητοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας τρεῖς, εὖρον αὐτὸν έν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐν μέσφ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα 47 αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Εἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκού- Είν. 22, 82; 48 οντες αὐτοῦ, ἐπὶ τῆ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Kal Mar. i. 22; ιδόντες αὐτὸν, έξεπλάγησαν καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ 46. είπε. "Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμιν οὕτως; ίδοὺ, ὁ πατήρ σου 49 κάγω οδυνωμενοι εζητουμέν σε." Και είπε προς αυτούς, "Τί ότι εζητειτέ με ; οὐκ ήδειτε ότι εν τοις του πατρός μου δει είναί 50 με ;" Καὶ αὐτοὶ οὐ συνήκαν τὸ ῥήμα δ ἐλάλησεν αὐτοῖς. Καὶ ικ. 45; κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἡλθεν εἰς Ναζαρέτ καὶ ἡν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ἡήματα 52 ταῦτα ἐν τῆ καρδία αὐτῆς. καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφία καὶ κί 80; ήλικία, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις. 1 8am. ii. 26. ΈΝ έτει δὲ πεντεκαιδεκάτφ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ήγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου της 'Ιουδαίας, καὶ τετραρχούντος της Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ Ι Joh, xi. αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, 49,51; et xviii. 18; 2 καλ Λυσανίου της 'Αβιληνης τετραρχούντος, 'έπ' άρχιερέων Δει. ίν. 6.

44. They went a day's journey from Jerusalem without missing him; and when they halted at night, they expected to find him among his relations. The Jews, in returning from the festivals, travelled in large companies, and those of the same town or district kept together. Heinsius and others understood overally to mean relations, persons of the same family; but Krebsius observes, that it may mean merely companions of a journey.

49. ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου. This probably means "in my Father's house," as it was understood by all the early writers; and by Capellus, Krebsius, L. de Dieu. It is so in the Syriac version. See Fulleri Miscell. Sacr. iv. 17. Palairet. Our Saviour probably used this expression, because Mary had called Joseph his father.

51. See note at Mark vi. 3.

52. ἡλικία. Some say in age, some in stature, as in Matt. xi. 27. See Wolfius.

CHAP. III. 1. πεντεκαιδεκάτφ. Some have dated this from A. U. C. 767, when Augustus died; others from 765, when he admitted Tiberius to a partnership of the empire. Augustus died on the 19th of August.

Ibid. Eusebius says it was the fourth year of Pilate's government. (Hist. Eccles. i. 10.) Pilate was appointed A. U. C. 779. According to Josephus, Herod Antipas was tetrarch of Galilee and Peræa; Philip, of Batanæa, Trachon, and Auranitis. vol. ii. p. 167. These two tetrarchies formed half of the kingdom of Herod the Great; the other half, upon the death of Archelaus, was made a Roman province, of which Pilate was now the procurator. See Krebsius. For Lysanias, see Tillemont, Mémoires, tome i. p. 218 and Krebsius.

Mémoires, tome i. p. 218. and Krebsius.

Ibid. 'Iroupalas. Reland says that Ituræa is the country called Auranitis by Josephus.

2. It is difficult to explain why Luke mentions two high priests. Annas was father-in-law of Caiaphas, John xviii. 13, and in Actsiv. 6. Annas is called high priest, though Caiaphas was certainly in office; so that the difficulty is not removed by reading apxiepters. Some have thought that the high priest had a deputy, whose office may be indicated in 2 Kings xxv. 18; Jer. lii. 24; and Annas may have been this deputy. But it seems most probable that Annas still retained all the authority, though his son-iu-law was nominally

"Αννα καὶ Καϊάφα, εγένετο ρημα Θεοῦ επὶ Ίωάννην τον τοῦ m Matt. iii.1; Ζαγαρίου υίὸν ἐν τἢ ἐρήμφ· m καὶ ἢλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περι- 8 γωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας είς ἄφεσιν ■ Ess. xl. 3; άμαρτιῶν Βώς γέγραπται ἐν βίβλφ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προ- 4 φήτου, λέγοντος, ' Φωνή βοωντος έν τη έρήμφ, έτοιμάσατε την Mar. i. 8; Joh. i. 23. όδον Κυρίου εύθείας ποιείτε τας τρίβους αὐτοῦ. πάσα φάραγξ 5 πληρωθήσεται, και παν όρος και βουνός ταπεινωθήσεται και έσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. οκαλ όψεται πάσα σάρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.' ^{P *}Ελεγεν οὖν 6 • ii. 30: Psal.xeviii.2; τοις εκπορευομένοις όχλοις βαπτισθήναι ὑπ' αὐτοῦ, "Γεννή-» Matt. iil. 7; ματα εχιδνών, τίς ὑπέδειξεν ὑμιν φυγείν ἀπὸ τῆς μελλούσης 9 Matt. iii.8; οργής; 9 ποιήσατε οθν καρπούς άξίους της μετανοίας καὶ μή 8 Joh. viii. 39; ἄρξησθε λέγειν ἐν ἐαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν ᾿Αβραάμ. λέγω γαρ ύμιν, ότι δύναται ό Θεός έκ των λίθων τούτων έγειραι τ Μετι ΗΙ. 10, τέκνα το Αβραάμ. Τήδη δε καὶ ή ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν των 9 δένδρων κείται παν οδν δένδρον μή ποιούν καρπόν καλόν έκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται."

• Act. II. 87. • Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὅχλοι λέγοντες, "Τί οὖν ποιήσο- 10
• 13οh.III.17; μεν ;" • 'Αποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς, "Ο ἔχων δύο χιτῶνας, 11
• t iv. 20; μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως ποιείτω." • Ήλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς 12
αὐτὸν, " Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν ;" 'Ο δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 18
"Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε." 'Επ- 14
ηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες, "Καὶ ἡμεῖς τί
ποιήσομεν ;" Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, "Μηδένα διασείσητε,
μηδὲ συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν."

Προσδοκώντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν 15 ταις καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς είη ὁ ύδατι βαπτίζω ύμας έρχεται δε ο ισχυρότερος μου, ού ούκ Act. i. 5: et xi. 16; είμι ικανός λύσαι τον ιμάντα των υποδημάτων αυτού ταυτός et xiii. 25; ύμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι άγίω καὶ πυρί: Τοὖ τὸ πτύον ἐν τῆ 17 et xix. 4. = Esa.xliv.3; χειρί αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συνάξει τὸν Joel ii. 28; Act. il. 4; σίτον είς την ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρί τ Ματι 11.12 ασβέστω." Πολλά μεν ούν και έτερα παρακαλών εύηγιγε- 18

high priest; and therefore Annas is mentioned first. Caiaphas was appointed A. U. C. 779, and held the office seven years.

2. $\beta \hat{\eta} \mu a$. Part of this revelation is mentioned in John i. 33.

Ibid. $\tau \hat{p}$ iph $\mu \varphi$, the wilderness of Judæa. Matt. iii. 1.

7. δχλοις. They were the Pharisees and Sadducees. Matt. iii. 7.

13. πράστευ, when applied to money, is to exact. See xix. 23, and πράκτωρ xii. 58. Beza, Raphel, Elsner, &c.

14. στρατευόμενοι, men who were marching. Josephus tells us that at this time an army of Herod was marching against his father-in-law Aretas, which must have passed through the country were John was baptizing. Antiq. xviii. 5; (Michaelis, Introd. vol. i. p. 51.)

Ibid. Starefew seems to mean, to extort any thing from a person by threats or violence. See 3 Macc. vii. 20.

18. ebyryelisero, he prepared the people for the gospel.

19 λίζετο τὸν λαόν ο δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης, ελεγχόμενος ὑπ' : Matt.ztv.8; αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ 20 αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῆ

φυλακή. 21 - Έγενετο δε εν τῷ βαπτισθήναι ἄπαντα τὸν λαὸν, καὶ - Μακι.iii.18; 'Ιησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεριχθηναι τὸν οὐ- Joh. i. 32. 22 ρανόν, καὶ καταβήναι τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον σωματικῷ εἴδει και 35; ώσει περιστεράν επ' αὐτὸν, και φωνήν εξ οὐρανοῦ γενέσθαι Matt. iii. 17; λέγουσαν, "Σὺ εἰ ὁ υίός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ ηὐδόκησα." et xrii. 5; Μεν. iz. 7 28 ° Kal αὐτὸς ἢν ὁ Ἰησοῦς ώσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ὧν, ^{2 Pet. i. 17}. 24 ώς ἐνομίζετο, υίὸς Ἰωσηφ, τοῦ Ἡλὶ, ἀτοῦ Ματθὰτ, τοῦ Λευί, κιιι. 35; 25 τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰαννὰ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ ᾿Αμῶς, Joh. vi. 42. 26 τοῦ Ναούμ, τοῦ Ἐσλὶ, τοῦ Ναγγαὶ, τοῦ Μαὰθ, τοῦ Ματτα- 4 Ματτ. 1. 1, 27 θίου, τοῦ Σεμεὶ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωαννᾶ, τοῦ ει seqq. 28 'Ρησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρί, τοῦ Μελχί, 29 τοῦ ᾿Αδδὶ, τοῦ Κωσὰμ, τοῦ Ἐλμωδὰμ, τοῦ Ἡρ, τοῦ Ἰωσὴ, τοῦ 30 Έλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθάτ, τοῦ Λευτ, τοῦ Συμεών, τοῦ 81 Ἰούδα, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰωνὰν, τοῦ Ἐλιακεὶμ, τοῦ Μελεᾶ, τοῦ 82 Μαϊνάν, τοῦ Ματταθά, τοῦ «Ναθάν, τοῦ Δαβίδ, ¹ τοῦ 'Ιεσσαί, • 28am.v.14; 88 τοῦ ᾿Ωβὴδ, τοῦ Βοὸζ, τοῦ Σαλμών, τοῦ Ναασσών, τοῦ ᾿Αμιν- Zach. xil. 12-84 αδάβ, τοῦ ᾿Αρὰμ, τοῦ Ἐσρὼμ, τοῦ Φαρès, τοῦ Ἰούδα, τοῦ ¡ Ruthiv. 18; 'Ιακώβ, τοῦ 'Ισαὰκ, τοῦ ε' Αβραὰμ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχώρ, « Gen. xi. 85 τοῦ Σαρούχ, τοῦ 'Ραγαῦ, τοῦ Φάλεκ, τοῦ Εβερ, τοῦ Σαλὰ, 24-26. 86 h τοῦ Καϊνὰν, τοῦ ᾿Αρφαξὰδ, τοῦ Σημ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, h Gen. v. 87 τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνὼχ, τοῦ Ἰαρεδ, τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ et zi. 10, ec.

88 Καϊνὰν, τοῦ Ἐνώς, τοῦ ἱ Σὴθ, τοῦ ᾿Αδὰμ, τοῦ Θεοῦ.

19. Φιλίππου is probably an interpolation.

22. The words woel mepistepar are perhaps not to be coupled with σωματικώ είδει, but with some visible appearance, which hovered and descended like a dove. Alberti. See Matt. iii.

23. Justin Martyr understood this to mean thirty years, more or less, p. 186. Josephus uses ἀρχόμετος in the same sense, olor elkos ἐπ' ἀρχομέτη βασιλεί. vol. i. p. 414. The phrase robably means, that our Saviour wanted a

probably means, the bull thirty years of age.

Ibid. wids 'Iωσηφ τοῦ 'Hλί. Matthew says coupled that Jacob begat Joseph. Some have coupled with rou Hal, and put as evoulgero vios Twonp in a parenthesis, so that Jesus, and not Joseph, would be called the son of Heli. See Wolfius, Cur. Philol. p. 604. But it is plain that the article του in every instance does not belong to the name which follows it, but to that which precedes, and means, the son of; otherwise we should find vibs του 'Ιωσήφ. Joseph therefore is certainly called the son of Hell. See Raphel, Palairet. Africanus con-

ceived that Jacob was the natural, and Heli the legal, father of Joseph; for that Jacob married the widow of his half-brother Heli. (ap. Euseb. H. E. i. 7.) Some have thought that Heli was the father of Mary; so it is said in the Talmud: but this seems irreconcileable with S. Luke.

24. It will be observed that τοῦ Ματθάτ, τοῦ Acut, occur again in ver. 29. They seem to have been omitted in ver. 24. by Africanus (L c.) Greg. Naz. (Carm. 38. De Christi Geneal.) and Ambros. (Com. in Luc. 1. 3.) Perhaps also by Irenæus, for he says that Luke mentioned seventy-two generations (p. 219). Our present copies have seventy-seven, i. e. from Christ to God inclusive: if we omit these two, and Matthat and Levi in ver. 24. and Cainan in ver. 36. (see note ad L) we have seventy-two generations.

35. Σαρούχ. Nearly all the MSS. read

36. τοῦ Kalvár. There is no mention of Cainan in the Hebrew at Gen. xi. 12. The LXX mention him. See Thes. Crit. Sacr. pt. ii. p. 87. Gomarus, De Genealogia Christi.

* 'ΙΗΣΟΥΣ δε πνεύματος άγιου πλήρης υπέστρεψεν από 4 1 Matt. iv. 1: Mar. i. 12. τοῦ Ἰορδάνου καὶ ήγετο εν τῶ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον ἱ ἡμέρας 2 | Exod. xxxiv. 28; τεσσαράκοντα, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερου ἐπείνασε. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, "Εἰ υίὸς εἶ τοῦ Θεοῦ. 8 = Deat. τιι. είπὲ τῷ λίθφ τούτω ΐνα γένηται ἄρτος." ™ Καὶ ἀπεκρίθη Ἰη- 4 σούς πρὸς αὐτὸν λέγων, " Γέγραπται, " Ότι οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνω ■ Man. iv. 8. ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ.'" "Καὶ 5 άναγαγών αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὅρος ὑψηλὸν, ἔδειξεν αὐτώ πάσας τὰς βασιλείως τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῆ χρόνου καὶ 6 είπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, " Σοὶ δώσω τὴν έξουσίαν ταύτην ἄπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ὧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσης ἐνώπιόν μου, ἔσται σου 7 • Deut vi.13; πάντα." • Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, ""Τπαγε ὀπίσω 8 et x. 20; 18am. vii. 3 μου, Σατανά γέγραπται γάρ, 'Προσκυνήσεις Κύριον του Θεόν P Matt. iv. 5. σου, καλ αὐτῶ μόνω λατρεύσεις.'" P Καλ ήγαγεν αὐτὸν είς 9 'Ιερουσαλήμ, καλ έστησεν αὐτὸν ἐπλ τὸ πτερύγιον τοῦ ίεροῦ, καὶ είπεν αὐτῷ, "Εἰ ὁ υίὸς εί τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν 9 Psal. και. κάτω 9γέγραπται γάρ, "Ότι τοις άγγελοις αὐτοῦ ἐντελεῖται 10 περί σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, 11 * Deut.vi.16. μήποτε προσκόψης πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.'" ' Kal ἀποκοι- 12 θεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ""Οτι εἴρηται, 'Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.' " Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ 13 διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. •ΚΑΙ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῆ δυνάμει τοῦ πνεύματος 14 s Matt.iv.12: Mar. i. 14; Joh. iv. 43; είς την Γαλιλαίαν καὶ φήμη έξηλθε καθ' όλης της περιχώρου Act. x. 87. περί αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, 15 * Matt. ii. 23; δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων. * καὶ ἡλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὖ ἡν 16 τεθραμμένος καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρα Joh. iv. 48. τῶν σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. καὶ 17

έπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ προφήτου καὶ ἀναπτύξας

Chap. IV. 1. & $\tau \hat{\varphi}$ we duat. In Matt. iv. 1. it is ond $\tau \hat{\varphi}$ we duatos.

 The Syriac and Vulgate connect ἡμέρας τεσσαράκοντα with what goes before, and not with πειραζόμενος. The temptation appears to have begun on the fortieth day: compare Matt. iv. 1—3.

5. τῆς οἰκουμένης. Ἡ οἰκουμένη is used in different senses by Josephus. 1. literally, the inhabited part of the world: τίνας οδν ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς δουκήτου παραλήψεσθε συμμάχους; οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης πάντες εἰοὶ Ῥωμαῖοι. vol. ii. p. 190. 2. the Roman empire, vol. ii. p. 98. 222. καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης προστάτης Καῖσαρ. p. 137. Ambassadors came to Vespasian ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης. 3. Judæa. He speaks of the Britons τῆς καθ ἡμῶς οἰκουμένης οὐκ ἐλασσόνα νῆσον οἰκοῦντας. p. 189. Philo Judæus opposes οἰκουμένη το κόσμος in vol. ii. p. 98. and he says still more distinctly,

τῶν πλείστων καὶ ἀναγκαιστάτων μερῶν τῆς οἰκουμένης, ὰ δὴ καὶ κυρίως ἄν τις οἰκουμένην εἴποι, δυσὶ ποτάμοις δριζομένην, Εὐφράτη τε καὶ 'Ρήνφ. p. 547. We may therefore understand that the devil pointed out the different parts of the Roman empire. See note at Matt. iv. 8, and Krebsius ad Luc. ii. 1.

Ibid. ἐν στιγμῆ χρόνου. So Lucretius, Temporis in puncto. iv. 165.

7. πάντα. Nearly all the MSS. read πᾶσα.
13. πάντα πειρασμόν. Hombergius infers from this, that there were other temptations. which are not mentioned.

14. See note at Matt. iv. 12.

17. ἀναπτύξας τὸ βιβλίον. Herodotus has this expression, i. 125. An ancient MS. was literally unrolled. This seems to shew that our Saviour made his own selection of the passage.

Ibid. Seven persons were called out to read in the synagogues: 1. a priest; 2. a Levite,

18 τὸ βιβλίου, ευρε τὸν τόπου ου ην γεγραμμένου, "Πνευμα "Matt. xi. 5; Κυρίου επ' εμέ οδ ενεκεν έχρισε με εδαγγελίζεσθαι πτωχοις, ει ι.ί. 1, 2. ἀπέσταλκέ με ιάσασθαι τους συντετριμμένους την καρδίαν κηρύξαι αίγμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν ἀποστεῖ-

19 λαι τεθραυσμένους εν ἀφέσει κηρύξαι ενιαυτόν Κυρίου δεκτόν.' * Let. xxv. 20 καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδούς τῷ ὑπηρέτη, ἐκάθισε καὶ

πάντων εν τη συναγωγή οι οφθαλμοί ήσαν άτενίζοντες αὐτώ.

21 "Ηρξατο δε λέγειν προς αὐτούς, "" Οτι σήμερον πεπλήρωται ή

22 γραφή αυτη έν τοις ωσίν υμών." Καὶ πάντες έμαρτύρουν τ ! 47: αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευο- Μαιι. καιί. 54; μένοις έκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, "Οὐχ οὖτός ἐστιν ὁ Mar. vi. 2,3; 23 υίδς Ἰωσήφ;" καὶ είπε πρὸς αὐτοὺς, "Πάντως ερεῖτέ μοι : Matt.iv.18;

την παραβολην ταύτην, Ίατρε, θεράπευσον σεαυτόν οσα ήκού- et xiii. 34. σαμεν γενόμενα εν τη Καπερναούμ, ποίησον καλ δδε εν τη

πατρίδι σου."

24 εΕίπε δὲ, " 'Αμὴν λέγω ὑμῶν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός • Μετ. 25 ἐστιν ἐν τἢ πατρίδι αὐτοῦ. ਖἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῶν, πολλαὶ Mar. vi. 4; χῆραι ήσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη b 1 Beg. ο οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας εξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας xvii. 7;

Jac. v. 17; 26 έπὶ πᾶσαν τὴν γῆν καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη 'Ηλίας.

27 εί μη είς Σάρεπτα της Σιδώνος πρός γυναϊκα χήραν. και πολ. · 2 Bog. v. λοί λεπροί ήσαν έπι Έλισσαίου τοῦ προφήτου έν τῷ Ἰσραήλ.

28 καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος." Καὶ έπλήσθησαν πάντες θυμοῦ εν τη συναγωγή, ἀκούοντες ταῦτα.

29 καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἔως της ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὖ ή πόλις αὐτῶν ώκο-

80 δόμητο, είς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν αὐτὸς δὲ διελθών διά μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

d ΚΑΙ κατήλθεν είς Καπερναούμ πόλιν τής Γαλιλαίας καὶ d Matt.iv.13; 32 ην διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι. εκαὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ • Matt. vii. 33 τη διδαχή αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσία ἡν ὁ λόγος αὐτοῦ. 「Kal ἐν τῆ 18, 19; Mar. i. 22. συναγωγή ην ἄνθρωπος έχων πνεθμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ι Μετ. i. 12. ..

84 ἀνέκραξε φωνή μεγάλη, λέγων, " Εα, τί ήμιν καὶ σοὶ, Ἰησοῦ

and then five Israelites. Our Saviour was one of the latter. Lightfoot ad Matt. iv. 28. Others have thought that he read this passage, not in the regular order, but as a teacher or expounder. See Wolfius.

18. Prideaux thought that these words must have been taken from some Chaldee Targum: (Connex. pt. ii. bk. 8.) but they agree with the LXX, except that ἀποστεῖλαι—ἀφέσει are neither in Heb. nor LXX. What the LXX render τυφλοῖς ἀνάβλεψιν is in the Hebrew vinctis apertionem ergastuli, See Is. xlii. 7; lviii. 6. It has been thought, from this passage, that our Saviour began his ministry in a year of jubilee. See Beza ad l.
21. "Ηρξατο. See note at Mark ii. 23.

Ibid. The Syriac renders it, To day is completed this scripture which is in your ears, i. e. which you have just heard.

23. ἐν τῆ Καπερναούμ. This residence of Jesus in Capernaum is not mentioned by Luke: but it is in Matt. iv. 13. See also John iv. 46 -53. This latter miracle may be the one intended.

25. Ετη τρία και μήνας Εξ. The same is said. in James v. 17, which seems to differ from 1 Kings xviii. 1; but see Grotius.

26. el μh is used for but in Matt. xii. 4. q. v. 29. oppios. Not the summit of the hill; but a projecting eminence on the side of it. Elsner. Most MSS. omit the article $\tau \hat{\eta}s$.

Ναζαρηνέ; ηλθες ἀπολέσαι ήμᾶς; οδδά σε τις εἰ, ὁ ἄγιος τοῦ Θεοῦ." Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων, "Φιμώθητι, 85 καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ." Καὶ ρίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο 86 θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, "Τίς ὁ λόγος οὖτος, ὅτι ἐν ἐξουσία καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται;" Καὶ ἐξεπορεύετο 87 ηχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

g Matt. viii. 14; Mar. i. 29, 30. Ε' Αναστάς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν 88
Σίμωνος ἡ πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἡν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ. καὶ ἡρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω 89 αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

h Matt.

h Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας 40

viii. 16;
Mar. i. 32. νόσοις ποικίλαις, ἥγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστφ

i Mar. i. 34; αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς, ἐθεράπευσεν αὐτούς. ¹ἐξήρχετο δὲ 41

καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κράζοντα καὶ λέγοντα, ""Οτι σὺ εἶ

δ Χριστὸς ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ." Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λα-

κωτ. i. ss. λεῖν, ὅτι ἤδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. κ Γενομένης δὲ ἡμέ- 42 ρας ἐξελθῶν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὅχλοι ἐζήτουν αὐτὸν, καὶ ἤλθον ἔως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύ- εσθαι ἀπ' αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ""Οτι καὶ ταῖς ἔτέραις 48 πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ' ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι." Καὶ ἢν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς 44 τῆς Γαλιλαίας.

1 Matt.xiii.2; 1 'EΓΕΝΕΤΟ δε εν τφ τον δχλον επικείσθαι αὐτφ τοῦ 5 Mar. iv. 1. ἀκούειν τον λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν εστὼς παρὰ τὴν λίμ-

- Man.i.18; νην Γεννησαρέτ. [™]καὶ είδε δύο πλοία έστῶτα παρὰ τὴν λίμνην 2

Μαν. i. 16.
οἱ δὲ άλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν, ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ἐμβὰς 3
δὲ εἰς ἐν τῶν πλοίων, δ ἢν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ
τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ

• 36b. xxi. 6. πλοίου τοὺς ὅχλους. " ΄Ως δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν 4 Σίμωνα, " Ἐπανόγωγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν." Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, " Ἐπι- 5 στάτα, δι ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον." Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, 6 συνέκλεισαν ἰχθύων πλῆθος πολύ διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον

35. μηδέν βλάψαν αὐτόν. See note at Mark i. 26.

36. The Syriac refers επιτάσσει, not to Jesus, but to δ λόγος.

42. diffrour. The reading seems to be ex-

43. *pòs abrous. This seems to mean the disciples. See Mark i. 36—38.

44. A considerable time was taken up in this preaching: see Matt. iv. 23-25.

CHAP. V. 1—11. This seems to be a different circumstance from that mentioned in Matt. iv. 18—22, and Mark i. 16—20. That Jesus was acquainted with Simon before the miraculous draught, is shewn also by S. Luke iv. 38. Greswell.

1. Ferryouper. Josephus says that the lake was called Ferryodp by the natives. vol. ii. p. 254.

6. Biepphyrure, was breaking.

7 αὐτῶν, καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἐτέρφ πλοίφ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς καὶ ἢλθον, καὶ ἔπλησαν 8 αμφότερα τὰ πλοία, ώστε βυθίζεσθαι αὐτά. ίδων δε Σίμων Πέτρος, προσέπεσε τοις γόνασι του Ίησου λέγων, "Εξελθε 9 ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἀμαρτωλός εἰμι, κύριε." Θάμβος γὰρ περιέσγεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῆ ἄγρα τῶν ἰγθύων 10 ή συνέλαβον ο όμοίως δε καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υίους Ζεβε- • Ιστ. Στί. δαίου, οι ήσαν κοινωνοί τῷ Σίμωνι. Καὶ είπε πρὸς τὸν Σίμωνα κιτίι. 9; ό Ἰησοῦς, " Μὴ φοβοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔση ζωγρῶν." Mat. iv. 19; Mar. i. 17. 11 PKal καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἄπαντα, P xviii. 28; Mast. iv. 20; ηκολούθησαν αὐτῶ. t ziz. 27 ; 4 ΚΑΙ εγένετο εν τῷ είναι αὐτὸν εν μιῷ τῶν πόλεων, καὶ ίδου Μετ. χ. 26. άνηρ πλήρης λέπρας καὶ ίδων τον Ἰησοῦν, πεσων ἐπὶ πρόσω- Μετ. 1. 40. πον, έδεήθη αὐτοῦ λέγων, "Κύριε, ἐὰν θέλης, δύνασαί με καθα-18 ρίσαι." Καὶ ἐκτείνας τὴν χείρα, ἡψατο αὐτοῦ εἰπών, "Θέλω, 14 καθαρίσθητι." Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. 'καὶ ' Let. xiii. 2; αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν "άλλά ἀπελθών δεῖξον 31, 22; σεαυτον τφ ίερει, και προσένεγκε περί του καθαρισμού σου, 15 καθώς προσέταξε Μωσής, είς μαρτύριον αὐτοῖς." Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ καὶ συνήρχοντο ὅχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καλ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν 16 αὐτὸς δὲ ἢν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος. 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιὰ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἡν διδάσκων καὶ ησαν καθήμενοι Φαρισαίοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οὶ ησαν έληλυθότες έκ πάσης κώμης της Γαλιλαίας καὶ Ίουδαίας καὶ Ἱερου-18 σαλήμ· καὶ δύναμις Κύριου ήν είς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. •καὶ ἰδού, • Μεκ. iz 2:

ανδρες φέρουτες επί κλίνης αυθρωπον δς ην παραλελυμένος, Αετ. 12. 33.

19 καλ εζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καλ θεῖναι ενώπιον αὐτοῦ καλ μή εύρόντες διά ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διά τὸν δηλον, ἀναβάντες έπὶ τὸ δώμα, διὰ τών κεράμων καθήκαν αὐτὸν σύν τώ κλινι-20 δίφ είς το μέσον ξμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἰδών την πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῶ, " "Ανθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι

21 σου." Καὶ ήρξαντο διαλογίζεσθαι οι γραμματείς καὶ οι ι Ры. Φαρισαίοι, λέγοντες, "Τίς έστιν ούτος δς λαλεί βλασφημίας; Ess. 1111.25.

7. δστε βυθίζεσθαι αὐτά, so that they were sinking, i. e. beginning to sink. There is no need of mapa Ti, which Beza has inserted.

9. § συνέλαβον. Hombergius would render it, in which they had assisted; but he is refuted by Wolfius.

12. This city appears to have been Capernaum, Matt. viii. 5; and Luke probably meant the suburbs; for lepers were not allowed to enter the towns. Lev. xiii. 46.

Δεήρχετο κ. τ. λ. The leper had spread the fame of Jesus. Mark i. 45.

17. This was in Capernaum. Mark ii. 1. Ibid. ropodiodo radoi. In ver. 21. they are called γραμματείς. See Matt. v. 20.

19. διὰ ποίας, εc. όδοῦ, by what means. Διὰ is wanting in all the old MSS.

Ibid. διὰ τῶν κεράμων. See note at Mark ii. 4. These words do not necessarily imply, that they broke through the tiles: they may mean, by, or along the tiling. Thus Jupiter is said se in hominem convertisse, atque per alienas tegulas venisse clanculum per impluvium: Ter. Eunuch. iii. 5. 37: and a snake is said per impluvium decidisse de tegulis. Phorm. iv. 4. 27. And in Acts ix. 25. we find διά τοῦ τείχουs. Els τὸ µέσον may mean the impluvium, or court.

21. Tis - βλασφημίας. Senarius.

τίς δύναται ἀφιέναι ἀμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;" Ἐπιγνοὺς 22 δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς Μαιι. ικ. διαὐτοὺς, "Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; "τί ἐστιν 23 εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, 'Αφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου ἡ εἰπεῖν, 'Εγειραι καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδητε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἰὸς 24 τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἀμαρτίας," εἶπε τῷ παραλελυμένῳ, "Σοὶ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἰκόν σου." Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον 25 αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ῷ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἰκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἐκστασις ἔλαβεν ἄπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν 26 Θεὸν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες, ""Οτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον."

*Καὶ μετά ταῦτα εξήλθε, καὶ εθεάσατο τελώνην, ονόματι 27 2 Matt. ix. 9: Ματ. ΙΙ. 14, Λευίν, καθήμενον έπι το τελώνιον, και είπεν αὐτῷ, "' Ακολούθει μοι." Καὶ καταλιπών ἄπαντα, ἀναστὰς ἡκολούθησεν αὐτώ. 28 γΚαὶ ἐποίησε δογὴν μεγάλην ὁ Λευὶς αὐτῷ ἐν τῆ οἰκία αὐτοῦ 29 7 xv. 1; Mat. is. 10: Ματ. ii. 15. καὶ ἡν ὅχλος τελωνῶν πολὺς, καὶ ἄλλων οὶ ἡσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρι- 30 σαίοι πρός τούς μαθητάς αὐτοῦ, λέγοντες, "Διατί μετά τελωνων καὶ άμαρτωλών έσθιετε καὶ πίνετε;" *Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 31 Matt. ix. 12; 'Ιησούς είπε πρὸς αὐτούς, "Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες • Matt.ix.13; ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. •οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, 82 1 Tim. i.15. ἀλλὰ ἀμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν." ^bΟί δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν, 88 b Matt.ix.14: "Διατί οἱ μαθηταὶ 'Ιωάννου νηστεύουσι πυκνὰ, καὶ δεήσεις ποιούνται, όμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ « Esa. lxii. 5; πίνουσιν; " ° 'Ο δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Μὴ δύνασθε τούς νίοὺς 34 2 Cor. zi. 2. τοῦ νυμφωνος, ἐν ῷ ὁ νυμφίος μετ' αὐτων ἐστι, ποιῆσαι νη. στεύειν ; έλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῆ ἀπ' αὐτῶν ὁ 85 νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν έν έκείναις ταις ήμέραις." "Ελεγε 86 d Matt. ix. Ματ. ii. 21, δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, ""Οτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἰματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινού. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς εἰ δὲ 87 μήγε, βήξει ο νέος οίνος τους ασκούς, και αυτός εκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς 88

26. απαντας, the multitude. Matt. ix. 8. 27. εξήλθε. Mark adds παρά τὴν θάλασσαν, ii. 13.

Ibid. τελώνιον. Valckenaer preferred τελωνείον, for τελώνιον means the tribute received, τὸ τέλος. ad L

29. See note at Matt. ix. 10.

30. ol γραμματεῖs abτῶν. Those of them who were scribes; though abτῶν may mean the Jews generally, and not the persons who were now invited by Levi. See Matt. xi. 1; xii. 9. L. de Dieu ad l.

33. Ol 82 elwor. They were the disciples of

John who said this. Matt. ix. 14.

35. Our version renders this as if the conjunction καὶ was before τότε, and not before δταν. Έλεὐσονται δὲ ἡμέραι is the same as, but other days will arrive.

36. το καινόν σχίζει. Beza takes το καινόν for the nominative, and supplies το παλαιόν after σχίζει: but L. de Dieu observes that two separate reasons are adduced—If he do this, he both tears, or cuts off, [and therefore wastes,] the new cloth, and this new does not agree with the old. (ad l.) Ἐπίβλημα, at the end of the verse, is perhaps an interpolation.

89 βλητέον, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν εὐθέως θέλει νέον λέγει γὰρ, 'Ο παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.''

6 • ΈΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν σαββάτφ δευτεροπρώτφ διαπορεύεσθαι • Deut. αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς Μαιτ. κιὶὶ. 25; καὶὶ τοὰχυας, καὶ ἤσθιον, ψώχοντες ταῖς χερσί. ¹τινὲς δὲ τῶν Φαρι- Ματ. κιὶ. 23. 'Εκοά. σαίων εἰπον αὐτοῖς, "Τί ποιεῖτε δ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς κι. 10; ετ κιὶὶ. 13; " Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, δ ἐποίησε Δαβὶδ, ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς εἰ κικι. 15; " Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, δ ἐποίησε Δαβὶδ, ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς εἰ κικι. 24. καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὅντες; hώς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκον τοῦ Θεοῦ, κιὶ. 6. καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε κικι. 33, 33; καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οῦς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς Lev. 8. 31; εἰ κιν. 6, 9. 5 ἱερεῖς;" ¹Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "" Οτι κύριός ἐστιν ὁ υίὸς τοῦ ἀν- ! Μαιτ. κιὶ. 8; θρώπου καὶ τοῦ σαββάτου."

κ Έγένετο δὲ καὶ ἐν ἐτέρφ σαββάτφ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν κωτ. συναγωγὴν καὶ διδάσκειν καὶ ἢν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ μι. 9,10;
 τ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἢν ξηρά. παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτφ θεραπεύσει ἵνα εὕρωσι κατ-8 ηγορίαν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ἤδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἰπε

τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, " Εγειραι, καὶ στῆθι 9 εἰς τὸ μέσον." ΄Ο δὲ ἀναστὰς ἔστη. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς, " Ἐπερωτήσω ὑμᾶς, τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν, ἀγαθο-

10 ποιήσαι, ή κακοποιήσαι ; ψυχὴν σῶσαι, ή ἀπολέσαι ;" ¹Καλ _{1 1 Beg. xiii}.
περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, " Εκτεινον ^{6.}
τὴν χεῖρά σου." 'Ο δὲ ἐποίησεν οὕτω. καὶ ἀποκατεστάθη ἡ

11 χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

12 ^m Έγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὅρος = Matt. xiv.
προσεύξασθαι· καὶ ἢν διανυκτερεύων ἐν τῆ προσευχῆ τοῦ Θεοῦ· a ix. 1;
18 ⁿ καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ Μatt. x. 1;
ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οῦς καὶ ἀποστόλους ἀνόμασε, et vi. 7.

39. view — véov. Senarius. Wolfius considers this to be said with reference to the Pharisees, who, being accustomed to their former doctrine, would not immediately adopt that of Jesus.

CHAP. VI. 1. δευτεροπρώτφ. Valckenaer conceived that the sabbaths which followed the three great festivals were called μεγάλα, or πρώτα: so that the sabbath which followed the passover was called πρωτόπρωτον; that which followed Pentecost was called δευτερόπρωτον; that which followed the feast of tabernacles, τρετόπρωτον. So also Grotius, Maldonatus, &c. Scaliger said that Luke intended the first sabbath after the second day of unleavened bread, on which day the first sheaf was offered. Lev. xxiii. 10, 11. The barley-harvest was at that time; but the wheat-harvest was at Pentecost. Exod. xxiii. 16. The feast of Pentecost was called the feast of weeks, because seven weeks were reckoned from the day on which the sheaf

was offered. Lev. xxiii. 15. Luke probably meant the first Sabbath in this series of weeks. So also Lightfoot ad Matt. xii. 1. Newcome, Greswell.

9. Έπερωτήσω. It appears from Matt. xii.
10. that the Scribes and Pharisees first asked him, Is it lawful to heal on the Sabbath day?
Our Saviour's question was meant as an answer to theirs, which is implied in ἐπερωτήσω. Some have pointed this, ἐπερωτήσω ὑμῶς τι ἔξεστι κ.τ.λ.;

11. avolas is generally rendered rage: it perhaps means literally, that they were at their wits' end: they did not know what to do.

12. προσευχŷ. Some interpret this of a place of prayer, as in Acts xvi. 13. Olearius. But προσευχή τοῦ Θεοῦ is prayer to God, as πίστων Θεοῦ in Mark xi. 22.

13. ἐκλεξάμενος. It will be observed, that he selected them after passing the night in prayer, and in John xvii. 6, 9, 12. God is

• Joh. i. 42. • Σίμωνα δυ καὶ ωνόμασε Πέτρου, καὶ 'Ανδρέαν τὸν ἀδελφὸν 14 αὐτοῦ. Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαίον. Ματθαίον καὶ Θωμάν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ ᾿Αλφαίου καὶ Σίμωνα 15 τον καλούμενον Ζηλωτήν, 'Ιούδαν 'Ιακώβου, καὶ 'Ιούδαν 'Ισκα- 16 » Matt.iv.25; ριώτην, δς καὶ ἐγένετο προδότης νκαὶ καταβάς μετ' αὐτῶν. 17 Mar. iii. 7. έστη έπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλήθος πολύ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλημ, καὶ της παραλίου Τύρου καὶ Σιδώνος, οι ηλθον ἀκούσαι αὐτού, καὶ ιαθήναι από των νόσων αὐτων, καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμά- 18 των ακαθάρτων, καὶ έθεραπεύοντο. ακαὶ πᾶς ὁ ὅχλος εζήτει 19 q Matt. xiv. 36 : απτεσθαι αὐτοῦ ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο Mar. v. 30. πάντας.

" Matt. v. 2. ΤΚαὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς 20 ₫c. • Ε. Ι. 1; αὐτοῦ, ἔλεγε, " Μακάριοι οἱ πτωχοὶ, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ et lxi. 3; Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. *μακάριοι οἱ πεινώντες νῦν, ὅτι χορτασθή- 21 et lxv. 13; et lxvi. 10. σεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. τμακάριοι ἐστε, 22 t Matt. v. 11: 1 Pet. ii. 19: όταν μισήσωσιν ύμας οι άνθρωποι, καὶ όταν άφορίσωσιν ύμας et iii. 14; καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἔνεκα et iv. 14. " Act. v. 41; τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου. "χαίρετε ἐν ἐκείνη τἢ ἡμέρα καὶ σκιρ- 23 et vii. 51. τήσατε ίδου γάρ, ο μισθος υμών πολυς έν τῷ ουρανῷ κατά * Amos vi. 1. 8: ταθτα γάρ εποίουν τοις προφήταις οι πατέρες αὐτων. Τηλήν 24 Eccl. xxxi. 8. οὐαὶ ὑμιν τοις πλουσίοις ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. y Esa.lxv.18: Τούαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ ὑμῖν, οἱ 25 Jac. iv. 9: et v. 1. γελώντες νυν ότι πενθήσετε και κλαύσετε οὐαι υμίν, όταν 26 Exod. xxiii. 4: καλώς ύμας είπωσι πάντες οι άνθρωποι κατά ταῦτα γάρ ἐποί-Prov.xxv.21: ουν τοις ψευδοπροφήταις οι πατέρες αὐτῶν. Matt. v. 44; Rom. zii.

Rom. xii.
14, 20; "'' 'Αλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, 'Αγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς 27
1 Cor. iv. 12. ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς κατ- 28
xxiii. 34;
Act. vii. 60. αρωμένους ὑμῖν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς.
b Matt. v. 39;
1 Cor. vi. 7. "τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεγε καὶ τὴν ἄλλην καὶ 29

said to have given them to him. S. Peter says brother of Judas was probably bishop of Jeru-

they were chosen by God. Acts x. 41.

Ibid. ἀποστόλους. Eusebius writes, ᾿Αποστόλους δὲ εἰσέτι καὶ νῦν ἔθος ἐστὶν Ἰτουδαίοις ὁνριάξειν τοὺς ἐγκύκλια γράμματα παρὰ τῶν ὁρχότων αὐτῶν ἐπικομιζομένους. In Esaian. Moses and Aaron are called τημέρι, or apostles, in the Chaldee Paraphrase. Lightfoot ad Matt. r. l. The word το also answers to ἀπόστολος. See Hag. i. 13; Mal. ii. 7. Spanhem, De Αροςτοίαια et Αροςτοίις. Wolfius ad l. 15. Ζηλαστήν. See note at Matt. r. 4. The

15. Ζηλωτήν. See note at Matt. x. 4. The zealots were well known during the Jewish war. See Josephus, De Bel. Jud. iv. 6. 3; vi. 8. 1.

16. '10/δαν '1ακόβου. Most persons have proposed to substitute brother: but the Syriac and Arabic versions supply son. I should prefer the former; and I cannot conceive this James to be the son of Alphæus who had just been mentioned. Luke would then have written, James and Judas sons of Alphæus. The

brother of Judas was probably bishop of Jerusalem: and it was on that account that Luke thus distinguished Judas. See note at Matt. xiii. 55.

18. δχλούμενοι. So Herodian, ἐνοχλεῖσθαι ὑπὸ νόσου. iii. 11. All the oldest MSS. read ἀπό.

22. ἐκβάλωσι. Dodwell understood this of their names being erased from the list of the synagogue: but it probably alludes to the putting forth of a false report.

ting forth of a false report.

24. ἀπέχετε. "Quoniam recepistis advocationem vestram, utique ex divitiis, de gloria earum et secularibus fructibus." Tertull. p. 427.

26. οὐαὶ ὑμῶν. Ἡμῶν is probably an interpolation.

Ibid. ψευδοπροφήταιs. The Jews only spoke well of false prophets, who fiattered them. Our Saviour cautions the apostles against praise of this kind.

άπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱματιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κω-30 λύσης. επαντί δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου καὶ ἀπὸ τοῦ αἰρον- Deal xv.7; 81 τος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει. ἀκαὶ καθώς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν « Matt. 82 οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. εκαὶ εἰ ἀγαπᾶτε τί. 13; Τορ. iv. 16. τους ἀγαπωντας ύμας, ποία ύμιν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ άμαρ- • Μ. ... ν. 46. 83 τωλοί τους άγαπωντας αυτούς άγαπωσι. και έαν άγαθοποιήτε τούς αγαθοποιούντας ύμας, ποία ύμιν χάρις έστί; και γάρ οί 84 άμαρτωλοί το αυτό ποιούσι. [καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ! Matt. v. 43; έλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν γάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἀμαρ-85 τωλοί άμαρτωλοίς δανείζουσιν, ίνα άπολάβωσι τὰ Ισα. 8 πλήν ε Μεκ. τ. 44. αναπάτε τούς έγθρούς ύμων, καὶ αγαθοποιείτε, καὶ δανείζετε μηδεν ἀπελπίζοντες καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υίοι του ύψίστου ότι αυτός χρηστός έστιν έπι τους άχαρί-86 στους καὶ πονηρούς. ^hγίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθώς καὶ ὁ h Matt. v. 48. 87 πατηρ ύμῶν οἰκτίρμων ἐστί. ¹καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθητε. ¹ Matt. vii. 1; μη καταδικάζετε, καὶ οὐ μη καταδικασθητε, ἀπολύετε, καὶ ἀπο- 1 Cor. iv. 5. 88 λυθήσεσθε κδίδοτε, καὶ δοθήσεται ύμιν μέτρον καλὸν, πεπιε- ΕΡιστ. 23: σμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν είς τὸν Μειι. τίί. 2; κόλπον ύμῶν. τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῷ ῷ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσε- Mar. iv. 24. ται ὑμῖν." ¹Είπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, "Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ¹Εκε. xlii.19; 40 οδηγείν; οὐχὶ ἀμφότεροι είς βόθυνον πεσούνται; ποὐκ ἔστι m Matt.x.24; μαθητής ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς Joh. xiii. 16; 41 έσται ως ο διδάσκαλος αὐτοῦ. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν = Matt.vii.3. τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίφ 42 ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς ; °ἡ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, • Prot. xtiii. 'Αδελφε, ἄφες εκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς την έν τω όφθαλμω σου δοκον ου βλέπων; υποκριτά, έκβαλε πρώτον την δοκον έκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις 43 ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ροὐ γιι. 17; γάρ έστι δένδρον καλον, ποιούν καρπον σαπρόν οὐδε δένδρον et xii. 33. 44 σαπρου, ποιούν καρπον καλόν. Εκαστον γάρ δένδρον έκ του 16.

29. ἱμάτιον, χιτῶνα. See note at Matt. v. 40. 32. ποία ὑμῶν χάρις ἐστί; Hombergius interprets it, what sort of kindness is this of yours? but χάρις is more properly rendered thanks or return. Matthew has μισθόν, v. 46. as Luke in ver. 35.

35. μηδέν ἀπελπίζοντες. Knatchbull reads μηδεν', causing no man to despair; and says that the Syriac, Arabic, and Persian versions so render it; with whom L. de Dieu agrees: but the usual reading and interpretation, expecting to receive nothing, (see ver. 34. παρ' δυ ἐλπίζετε ἀπολαβεῦν.) is approved by Beza, Erasmus, Casaubon, Salmasius, Glassius, Abreschius, Krebsius, Hackspanius. This interpretation is better than that of Elsner, nihil desperantes; i. e. not despairing of being rewarded: it is confirmed also by the word ἀχαρίστουs in ver. 35.

40. κατηρτισμένοs. Every one who has been instructed will copy his master, whether in his good or bad points. Elsner, L. de Dieu. But if we compare Matt. x. 24; John xv. 20. the whole passage seems to mean, that the disciples were to expect to be treated as their Master. In ver. 39. he tells them, that, before they attempted to teach others, they must teach themselves. In ver. 40. he adds, that, even when they were thus qualified to teach, they must be prepared to be treated as their Master was.

43. Our version is not correct: it should be, For that is not a good tree which brings forth bad fruit: and so that is not a good man who, although be reproves others for their faults, does bad actions himself.

44. Ούτε γαρ έκ σκίλλης βόδα φύεται, οδδ δάκινθος. Theogn. v. 537. r Matt. zii. 84, 85. ίδιου καρποῦ γινώσκεται οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν. το ἀγαθος ἄνθρωπος ἐκ τοῦ 45 ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοὺ προφέρει τὸ ἀγαθόν καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

* Matt. vii. 21; et xxv. 11; Rom. ii. 13; Jac. i. 22. t Matt. vii. 24.

a Matt. viii.

" ΈΠΕΙ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς 7 τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ. ἐκατοντάργου δέ τινος 2 δούλος κακώς έχων ήμελλε τελευτάν, δς ήν αὐτῷ ἔντιμος. ἀκού- 8 σας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους των Ιουδαίων, έρωτων αὐτὸν, ὅπως ἐλθων διασώση τὸν δοῦλον αὐτοῦ, οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν 4 σπουδαίως, λέγοντες, ""Οτι άξιός έστιν φ παρέξει τοῦτο άγα- 5 πά γάρ τὸ ἔθνος ήμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ώκοδόμησεν ήμιν." 'Ο δε Ίησους έπορεύετο σύν αὐτοις. ήδη δε αὐτου οὐ 6 μακράν ἀπέγοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ έκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτώ, "Κύριε, μη σκύλλου οὐ γάρ είμι ίκανὸς ενα ύπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθης. διὸ οὐδὲ έμαυτὸν 7 ήξίωσα πρός σε έλθειν άλλα είπε λόγφ, και ιαθήσεται ο παίς μου. καὶ γὰρ ἐγὰ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔγων 8 ύπ' έμαυτον στρατιώτας, και λέγω τούτω, Πορεύθητι, και πορεύεται καὶ ἄλλφ, "Ερχου, καὶ ἔρχεται καὶ τῷ δούλφ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεί." 'Ακούσας δὲ ταῦτα δ 'Ιησοῦς ἐθαύ- 9 μασεν αὐτόν καὶ στραφείς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄγλω εἶπε, " Λέγω υμίν, οὐδε εν τῶ Ἰσραηλ τοσαύτην πίστιν ευρον." Καὶ 10 ύποστρέψαντες οι πεμφθέντες είς τὸν οἰκον, εὖρον τὸν ἀσθενούντα δούλον ύγιαίνοντα.

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τἢ ἐξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην 11 Ναίν καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ

CHAP. VII. 2. κακῶς ἔχων. Paralytic. Matt. viii. 6.

elπè λόγψ, say it by a word.

lbid παῖς. In ver. 3. he is called δοῦλος. Mœris says that the Athenians called a slave παῖς, even when he was old.

11. Natv. Origen says it was on mount Hermon. vol. ii. p. 775. In Josephus, Antiq. xx. 6. some MSS. read Nats as a village through

^{45.} περισσεύματος. Qui loquitur, de iis libenter loquitur, que vehementer amat. Morus.
49. έπὶ τὴν γῆν. Matthew writes, ἐπὶ τὴν ἄμμον. vii. 26.

^{5.} αὐτὸs, himself, at his own charge.

```
12 όχλος πολύς. ώς δὲ ήγγισε τη πύλη της πόλεως, καὶ ίδοὺ, έξ-
  εκομίζετο τεθνηκώς, υίὸς μονογενής τῆ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτῆ
18 γήρα καὶ ὅχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῆ. καὶ ἰδών
  αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῆ, καὶ εἶπεν αὐτῆ, "Μὴ
14 κλαίε." *Καὶ προσελθών ήψατο τῆς σοροῦ οἱ δὲ βαστάζοντες * Ακ. 12. 40.
15 έστησαν καὶ είπε, "Νεανίσκε, σοὶ λέγω, εγέρθητι." Καὶ
  ανεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ήρξατο λαλεῖν καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῆ
16 μητρὶ αὐτοῦ. τελαβε δὲ φόβος ἄπαντας, καὶ εδόξαζον τὸν Θεὸν τι. 68; λέγοντες, "Οτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν καὶ ὅτι Μας. vii. 37;
17 επεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ." Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος Joh. iv. 19;
  ούτος εν όλη τη 'Ιουδαία περί αὐτοῦ, και εν πάση τη περι- et ix. 17.
  χώρφ.
18 *ΚΑΙ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οι μαθηται αὐτοῦ περί πάντων * Μετι. τί. 2.
19 τούτων, καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ
  'Ιωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν λέγων, " Σὰ εἰ ὁ ἐργόμενος,
20 η άλλον προσδοκώμεν;" Παραγενόμενοι δε πρός αὐτὸν οί
  άνδρες είπου, " Ίωάννης ὁ βαπτιστής ἀπέσταλκεν ήμας πρός
21 σε λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἡ ἄλλον προσδοκῶμεν;" Ἐν
  αὐτή δὲ τή ὥρα ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων
  καὶ πνευμάτων πονηρών, καὶ τυφλοίς πολλοίς έγαρίσατο τὸ
22 βλέπειν. *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Πορευθέντες * Ε.
  άπαγγείλατε Ιωάννη α είδετε και ηκούσατε. ὅτι τυφλοὶ ἀνα- ει ΧΧΧΧΧ. 5;
  βλέπουσι, χωλοί περιπατούσι, λεπροί καθαρίζονται, κωφοί et ixi. 1.
23 ἀκούουσι, νεκροί εγείρονται, πτωχοί εὐαγγελίζονται καί μακά-
24 ριός έστιν δς έὰν μὴ σκανδαλισθή ἐν ἐμοί." Β' Απελθόντων δὲ κ Μακ. κί. 7.
  τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὅγλους περὶ
  'Ιωάννου, "Τι εξεληλύθατε εις την έρημον θεάσασθαι; κάλα-
25 μον ύπο ανέμου σαλευόμενον; αλλά τι έξεληλύθατε ιδείν;
  άνθρωπον εν μαλακοίς ίματίοις ημφιεσμένον; ίδού, οί εν ίμα-
  τισμῷ ἐνδόξφ καὶ τρυφη ὑπάργοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν.
26 άλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ
27 περισσότερου προφήτου. <sup>ε</sup>ουτός έστι περί ου γέγραπται, ''Ιδου, <sup>6</sup> Mai iii. 1;
Mait. xi. 10;
  έγω ἀποστέλλω τον ἄγγελόν μου προ προσώπου σου, δς κατα- Ματ. i. 2.
28 σκευάσει την δδόν σου ξμπροσθέν σου.' Λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων
  έν γεννητοίς γυναικών προφήτης Ίωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδείς
  έστιν. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῆ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, μείζων αὐτοῦ
<sup>29</sup> έστι." Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν
80 τον Θεον, βαπτισθέντες το βάπτισμα 'Ιωάννου' οι δε Φαρισαίοι
  καὶ οί νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἡθέτησαν εἰς έαυτοὺς, μὴ
```

which persons passed, who went from Galilee to Jerusalem. Havercamp reads rivales. See Reland, Palestin. p. 905.

29-30. Grotius considered these two verses to be a continuation of Christ's discourse: so did Dr. Clarke, but they are most probably

wrong.
29. ἐδικαίωσαν τὸν Θεὸν, acknowledged God to be just, or praised God for his justice.
30. τὴν βουλὴν κ. τ. λ. frustrated the intentions which God had toward them. For δθετεδν

see x. 16.

4 Matt.xi.16. βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. ἀεἶπε δὲ ὁ κύριος, " Τίνι οὖν ὁμοιώσω 31 τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης ; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι ; ὅμοι- 32 οί είσι παιδίοις τοις εν αγορά καθημενοις, και προσφωνούσιν άλλήλοις, καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὡργήσασθε • Matt. iii. 4; έθρηνήσαμεν ύμιν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. • ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης 33

ο βαπτιστής μήτε άρτον εσθίων μήτε οίνον πίνων, και λέγετε. Δαιμόνιον έχει. ελήλυθεν ο υίος τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πί- 34 νων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ άμαρτωλών. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων 85 αὐτῆς πάντων."

'Ηρώτα δέ τις αὐτὸι τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγη μετ' αὐτοῦ 36 καὶ εἰσελθών εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη. Καὶ ἰδοὺ, 87 γυνή εν τη πόλει, ήτις ην άμαρτωλός, επυγνούσα ότι ανάκειται έν τη οικία του Φαρισαίου, κομίσασα αλάβαστρον μύρου, καί 88 στασα παρά τους πόδας αυτοῦ οπίσω κλαίουσα, ήρξατο βρέχειν τούς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ f xv. 2. μύρφ. Ιίδων δε ό Φαρισαίος ό καλέσας αὐτον, εἶπεν ἐν ἑαυτώ, 39 λέγων, " Ούτος εί ην προφήτης, εγίνωσκεν αν τίς και ποταπή ή γυνη, ήτις απτεται αὐτοῦ ὅτι άμαρτωλός ἐστι." Καὶ ἀποκρι- 40 θεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν, " Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν." 'Ο δέ φησι, "Διδάσκαλε, εἰπέ." "Δύο χρεωφειλέται ήσαν 41 δανειστή τινι ὁ είς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἔτερος πεντήκοντα. μη εγόντων δε αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις εγα- 42 ρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν, εἰπὲ, πλείον αὐτὸν ἀγαπήσει;" 'Απο- 43 κριθείς δε δ Σίμων είπεν, "Υπολαμβάνω ὅτι ὁ τὸ πλείον έχαρίσατο." 'Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, "'Ορθῶς ἔκρινας." Καὶ στραφεὶς 44 πρός την γυναίκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, " Βλέπεις ταύτην την γυναϊκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου ούκ έδωκας αυτη δε τοις δάκρυσιν έβρεξέ μου τους πόδας, καί ταις θριξί της κεφαλης αὐτης εξέμαξε. φίλημά μοι οὐκ εδωκας 45 αύτη δε άφ' ής εἰσηλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τους πόδας. έλαίφ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας αὕτη δὲ μύρφ 46 ηλειψέ μου τοὺς πόδας. οὖ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἰ 47 άμαρτίαι αὐτης αἱ πολλαὶ, ὅτι ηγάπησε πολύ οἱ δὲ ολίε Matt. iz. 2. γου ἀφίσται, ὀλίγου ἀγαπᾶ." εΕίπε δὲ αὐτῆ, " Αφέωνταί 48

h Matt.ix. 3; σου αι άμαρτίαι." h Kal ήρξαντο οι συνανακείμενοι λέγειν 49 έν έαυτοις, "Τίς οὐτός έστιν δς και άμαρτίας άφίησιν:"

^{31.} The words elae de o κύριος are wanting in nearly all the old MSS, and were probably added to complete the sense.

^{86.} τls τῶν Φαρισαίων. His name was Simon; see ver. 40.

^{37.} This seems certainly not the same story which is told by Matt. xxvi. 7; Mark xiv. 3; and John xii. 3. That happened only six

days before the passover. John xii. 1. See Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 202. Neither is there any reason to suppose that this woman was Mary Magdalen. See Lardner, Deylingius, Obs. Sacr. pt. iii. p. 227.

Ibid. ἐν τῆ πόλει. Nain. L. de Dieu ad L. 45. εἰσῆλθον. Some authorities read εἰσηλθεν, which seems better. See ver. 37.

50 Είπε δὲ πρὸς τὴν γυναίκα, "Η πίστις σου σέσωκέ σε ι τίιι. 49; πορεύου είς ειρήνην." ΚΑΙ εγένετο εν τῷ καθεξης, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν Μαι. ν. 34; et z. 52. καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος την βασιλείαν τοῦ 2 Θεοῦ καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ γυναῖκές τινες αῖ ἡσαν Ματτ.xxvil. τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρών καὶ ἀσθενειών, Μαρία Mar. xri. 9: 3 ή καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ής δαιμόνια έπτα έξεληλύθει. καὶ Joh. xix. 25. 'Ιωάννα γυνή Χουζα ἐπιτρόπου 'Ηρώδου, και Σουσάννα, και έτεραι πολλαί, αίτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς. 1 Συνιόντος δε δίλου πολλού, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευο- 1 Matt.xiii 3; 5 μένων πρός αὐτὸν, εἶπε διὰ παραβολής, " Ἐξήλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, δ μὲν ἔπεσε παρά την όδον, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινά τοῦ οὐ-6 ρανοῦ κατέφαγεν αὐτό, καὶ ἔτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ 7 φυεν εξηράνθη, δια το μη έχειν ικμάδα. και ετερον επεσεν εν μέσφ των ακανθων, και συμφυείσαι αι ακανθαι απέπνιξαν 8 αὐτό. καὶ ἔτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν έποίησε καρπον έκατονταπλασίονα." Ταῦτα λέγων εφώνει, " Ο 9 έχων ὧτα ἀκούειν, ἀκουέτω." m'Επηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ » Matt. 10 αὐτοῦ λέγοντες, τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη ο δὲ εἶπεν, " Τμῖν Μας. iv. 10; δέδοται γνώναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ τοῖς δὲ " Matt. xi. λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκού- et xiii. 14; 11 οντες μὴ συνιῶσιν. ^{ο "}Εστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή ὁ σπόρος ^{2 Cor. iii.}
12 ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν, εἰσὶν οἱ ἀκούον- Esseh. xii. 2; τες, είτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρ- Mar. iv. 18: Joh. xii. 40; 13 δίας αὐτῶν, ἴνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. Poi δὲ ἐπὶ τῆς Αct. xxviii. πέτρας, οὶ όταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ xi. 8. οὐτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρ $\hat{\varphi}$ καιρ $\hat{\varphi}$ καιρ $\hat{\varphi}$ καιροίν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρ $\hat{\varphi}$ καιροίν σιμιίι 18 14 πειρασμοῦ ἀφίστανται. Υτὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσὸν, οὖτοι Mar. iv. 18. είσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν xiii. 20: 15 τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνύγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. τὸ Mar. iv. 16. δὲ ἐν τἢ καλῆ γἢ, οὖτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδία καλῆ καὶ ἀγαθῆ, Ματι.xix 23; άκούσαντες, τον λόγον κατέχουσι, καὶ καρποφορούσιν έν ύπο- 1 Tim. vi. 9.

CHAP. VIII. 3. ἐπιτρόπου. Some understand this of Herod's deputy in the government: others of his treasurer or steward. See

Matt. xx. 8; Gal. iv. 2; 2 Macc. xi. 1.

Ibid. αὐτῷ. The best MSS. read αὐτοῖs.

4. Zuriarros relates to the whole sentence: When the multitude, and they who had come to him from every city, were assembled together.

L. de Dieu. Jesus addressed them from a boat. Matt. xiii. 2; Mark iv. 1.

Ibid. των κατά πόλιν. The persons from dif-

ferent cities.

16 " Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας, καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἡ ὑποκάτω Mat. v. 15; Mar. iv. 21.

6. ἰκμάδα. Matthew and Mark write βάθος

12. οι παρά την όδον, i. e. οι δεχόμενοι τον σπόρου παρά την όδον.

14. πορευόμενοι, going away from hearing the word. Elsner, Wolfius. Or it may merely mean, as they go along in life.

16—18. Having spoken of the effect of the word upon the hearers, he now tells his disciples what they must do as teachers of the

Matt. x. 26; Job zii. 22. t xix. 26:

κλίνης τίθησιν άλλ' έπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ΐνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. "οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν, δ οὐ φανερὸν 17 Mar. iv. 22; γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, δ οὐ γνωσθήσεται, καὶ εἰς φανερὸν έλθη. ^tβλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε δς γὰρ αν ἔχη, δοθήσεται 18 Ματι. τίιί.12; αὐτῷ· καὶ δς ἀν μὴ ἔχη, καὶ δ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ'

" Matt. xii. 46; et xiii. 55 Mar. iii. 31.

"Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, 19 καὶ οὐκ ήδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὅχλον. καὶ ἀπηγιγέλη 20 αὐτῷ, λεγόντων, " Ἡ μήτηρ σου καὶ οδ ἀδελφοί σου έστήκασιν τ Joh. xv.14 εξω, ίδειν σε θέλοντες." τ'Ο δὲ ἀποκριθείς είπε πρὸς αὐτούς, 21 2 Cor. v. 16. "Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οῦτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ακούοντες καλ ποιούντες αὐτόν."

y Matt. viii. 28 : Mar. iv. 35,

*Καὶ ἐγένετο ἐν μιὰ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοίον 22 καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, " Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν της λίμνης." καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπ- 28 νωσε. καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληρούντο, καὶ ἐκινδύνευον. προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν, λέ- 24 γοντες, " Έπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα." Ο δὲ ἐγερθεὶς επετίμησε τῷ ἀνέμφ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. είπε δὲ αὐτοῖς, "Ποῦ ἐστιν ή 25 πίστις ύμῶν;" Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλή-Peal. cvii. 25. λους, "Τίς ἄρα οὖτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;"

a Matt. viii. 28;

Mar. v. 1.

1 Joh xxvi. 12;

> * ΚΑΙ κατέπλευσαν είς την χώραν των Γαδαρηνών, ητις 26 έστιν αντιπέραν της Γαλιλαίας. Εξελθόντι δε αυτώ επί την γην. 27 υπήντησεν αυτφ ανήρ τις έκ της πόλεως, δς είχε δαιμόνια έκ γρόνων ίκανων, καὶ ιμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκία οὐκ έμενεν, άλλ' έν τοις μνήμασιν. ίδων δε τον Ίησουν, και άνα- 28 κράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνή μεγάλη εἶπε, "Τί ἐμοὶ καὶ σολ, Ίησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσης." Παρήγγειλε γάρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτω 29 έξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτὸν, καὶ ἐδεσμεῖτο άλύσεσι καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ήλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων, "Τί σοι ἐστὶν 80 δυομα ;" 'Ο δε είπε, " Λεγεών" ὅτι δαιμόνια πολλά εἰσῆλθεν

word. They must not keep it to themselves; for it cannot be concealed; and if they do not preach what they have learnt, they will themselves receive no more instruction.

20. απηγγέλη αυτφ, λεγόντων. There is a similar construction in Herodotus, τφ χρυσέφ έπιγέγραπται, Λακεδαιμονίων φαμένων είναι ανά-θημα. i. See Wolfius, Alberti, Raphel.

28. και συνεπληρούντο, and they were filling with water, i. e. the ship was filling.
26. Γαδαρηνών. See note at Matt. viii. 28.

27. arhp Tis. Matthew says there were two men. He had not the habit of wearing clothes, or of living in a house, but among the tombs. Έκ της πόλεως means a native of the city, or belonging to the city. Grotius, Wetstein, Newcome. See John i. 45. 'Indrior is perhaps to be taken literally, and means only the upper garment, or cloak. See Matt. v. 40.

29. πολλοιs χρόνοις. Beza renders it long ago: but Erasmus and L. de Dieu, frequently.

81 είς αὐτόν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξη αὐτοῖς εἰς τὴν 32 άβυσσον ἀπελθείν. ἢν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἰκανῶν βοσκομένων έν τω δρει και παρεκάλουν αὐτὸν ίνα ἐπιτρέψη αὐτοῖς εἰς ἐκεί-28 νους είσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια άπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθεν εἰς τοὺς γοίρους καὶ ὥρμησεν ἡ 84 αγέλη κατά του κρημνού είς την λίμνην, και απεπνίγη. ιδόντες δε οί βόσκοντες το γεγενημένον, εφυγον, καλ απελθόντες απήγ-85 γειλαν είς τὴν πόλιν καὶ είς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός καὶ ηλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὖρον καθήμενον τὸν άνθρωπον, ἀφ' οδ τὰ δαιμόνια έξεληλύθει, ἱματισμένον καλ σωφρονούντα, παρά τούς πόδας του Ίησου και έφοβήθησαν. 86 ἀπήγηγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. 87 καὶ ἡρώτησαν αὐτὸν ἄπαν τὸ πλήθος τῆς περιγώρου τῶν • Δοι xvi.39. Γαδαρηνών ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτών, ὅτι φόβφ μεγάλφ συνείχοντο. 88 αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, ὑπέστρεψεν. εἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ • Mar. v. 18. ἀνὴρ ἀφ' οὖ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσε 89 δε αὐτον ο Ἰησοῦς, λέγων, "Υπόστρεφε είς τον οἰκόν σου, καλ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός." Καὶ ἀπῆλθε, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων όσα ἐποίησεν αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς. 'ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ίησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὅχλος: ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. d Καὶ ἰδοὺ, ἢλθεν ἀνὴρ ῷ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς 4 Matt.ix 18; συναγωγής ύπηρχε, καὶ πεσών παρά τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, 42 παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ὅτι θυγάτηρ μονογενής ήν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. ἐν δὲ 43 τῷ ὑπάγειν αὐτὸν, οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. • Καὶ γυνὴ οὖσα • Matt.ix 20; έν ρύσει αίματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ήτις εἰς ἰατροὺς προσαν- Lev. xv. 25. αλώσασα όλου του βίου, ουκ Ισχυσευ υπ' ουδενος θεραπευθήναι, 44 προσελθούσα δπισθεν, ήψατο του κρασπέδου του ίματίου αὐ-45 τοῦ καὶ παραχρημα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτης. καὶ εἶπεν ό Ἰησοῦς, "Τίς ὁ ἀψάμενός μου;" ᾿Αρνουμένων δὲ πάντων, είπεν ὁ Πέτρος καὶ οί μετ' αὐτοῦ, " Ἐπιστάτα, οί όχλοι συνέγουσι σε και αποθλίβουσι, και λέγεις, Τίς δ αψάμενός μου;" 46 'Ο δε Ίησους είπεν, ""Ηψατό μου τίς έγω γαρ έγνων δύναμιν 47 έξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ." Ίδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ηλθε, καὶ προσπεσούσα αὐτῷ, δι' ην αἰτίαν ηνατο αὐτοῦ. ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παρα-

48 χρημα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτη, " Θάρσει, θύγατερ, ή πίστις σου σέ-

31. είς την άβυσσον. Mark writes έξω της χώρας. v. 10. Αβυσσον probably means the place of torment. See Rev. ix. 1, 2, 11; xi. 7; xvii. 8. Clarke.

Ibid. anedefaro implies that they received him gladly.

^{32.} inavov. There were 2000. Mark v. 13. 39. την πόλιν. Mark says εν τη Δεκαπόλει.

^{40.} ὑποστρέψαι, to Capernaum. Matt. ix. 1.

^{42.} απέθνησκεν, was dying, or, on the point of death. See ver. 49. Mark says exactus Exel.

^{43.} els lατρούs. Nearly all the best MSS. read larpois.

1 Ματ. v. 33. σωκέ σε' πορεύου εἰς εἰρήνην." ("Ετι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχε- 49 ται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ, ""Οτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον." 'Ο δὲ Ἰησοῦς 50 ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων, "Μὴ φοβοῦ μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται." Εἰσελθών δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν 51 εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ 52 ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε, "Μὴ κλαίετε οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει." Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς 53 δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφών-

8 Joh. xi. 11, ησε λέγων, " Ή παις, ἐγείρου." 8 Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πυεῦμα 55 αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα καὶ διέταξεν αὐτῆ δοθῆναι φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς 56 μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

ΕΣΤΓΚΑΛΕΣΑΜΕΝΟΣ δὲ τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, 9 h vi. 13; Matt. z. 1 : Ματ. iii. 13; εδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ εξουσίαν επὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ et vi. 7. νόσους θεραπεύειν ικαι απέστειλεν αυτούς κηρύσσειν την βασι- 2 i Matt. x. 7 λείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας. καὶ εἶπε πρὸς 3 k xxii. 85: Matt. x. 9: αὐτοὺς, "Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν μήτε ῥάβδους, μήτε πήραν, Mar. vi. 8. 1 x. 5, 6; μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτώνας ἔχειν. 1καὶ 4 Mar. vi. 10. είς ην αν οικίαν είσελθητε, εκεί μένετε, και εκείθεν εξέρχεσθε. = x. 10, 11; m καὶ ὅσοι ἀν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως 5 έκείνης, και τον κονιορτον άπο των ποδων ύμων άποτινάξατε, Act xiii. 51; είς μαρτύριον επ' αὐτούς." Έξερχόμενοι δε διήρχοντο κατά 6 τας κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταγοῦ.

Matt.xiv.1; "Ήκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ 7 Ματ. vi. 14: πάντα καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων, ""Οτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν" ὑπό τινων δὲ, ""Οτι Ἡλίας 8 ἐφάνη" ἄλλων δὲ, ""Οτι προφήτης εἶς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη." Καὶ εἶπεν ὁ Ἡρώδης, "Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα τίς δέ 9 ἐστιν οὖτος, περὶ οὖ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα;" Καὶ ἐζήτει ἰδεῦν αὐτόν.

• Μαι.
• Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα 10 μν. 13; Μαι. τί. 30 ἐποίησαν καὶ παραλαβών αὐτοὺς, ὑπεχώρησε κατ ἰδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Bηθσαϊδά. οἱ δὲ ὅχλοι γνόν- 11 τες ἡκολούθησαν αὐτῷ καὶ δεξάμενος αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς χιν. 15; Μαι. τί. 35; Μαι. τί. 35; Μαι. τί. 35, τίν. 5. περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θερασιλειν. πείας ἱᾶτο. μ Η δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν προσελθόντες δὲ οἱ 12

^{49.} παρὰ τοῦ ἀρχισυναγόγου, belonging to the ruler, as τὰ παρ' αὐτῶν in x. 7. el παρ' αὐτοῦ in Mark iii. 21.

^{54.} πάντας, except the father and mother and the three disciples. Mark v. 40.

CHAP. IX. 2. ἀπέστειλεν. Not in a body, but two and two. Mark vi. 7.

^{3.} μήτε βάβδους. This seems to mean that they were only to carry one staff. See Mark

vi. 8. Perhaps in every instance the meaning is, that they were to take nothing purposely for the journey, but to go just as they were.

^{9.} εζήτει. See xxiii. 8.
12. κλίνειν is used for ad finem vergere, without any reference to the going down of the sun: for Polybius writes, δμα δὲ τῷ κλίναι τὸ τρίτον μέρος τῆς νύκτος. iii. 9. 3. Raphel, ad L.

δώδεκα είπον αὐτώ, " 'Απόλυσον τὸν δγλον, ίνα ἀπελθόντες εἰς τάς κύκλω κώμας καὶ τοὺς άγροὺς καταλύσωσι, καὶ εῦρωσιν 18 επισιτισμόν ότι ώδε εν ερήμφ τόπφ εσμέν." Είπε δε προς αὐτούς, "Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν." Οἱ δὲ εἴπον, "Οὐκ εἰσὶν ήμιν πλείον ή πέντε άρτοι και δύο ιχθύες, εί μήτι πορευθέντες 14 ήμεις αγοράσωμεν είς πάντα τον λαον τουτον βρώματα" ήσαν γάρ ώσει άνδρες πεντακισχίλιοι. Είπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς 15 αὐτοῦ, "Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα" καὶ 16 εποίησαν ούτω, καὶ ἀνέκλιναν ἄπαντας. λαβών δὲ τοὺς πέντε άρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ κατέκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατι-17 θέναι τῷ ὄγλφ. καὶ ἔφαγον καὶ ἐγορτάσθησαν πάντες καὶ ήρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

¶ ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, ¶ Ματ. συνήσαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων, Μας. τίὶ. 27. 19 "Τίνα με λέγουσιν οἱ δχλοι είναι;" "Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, " Μαιι. " Ίωάννην τὸν βαπτιστήν ἄλλοι δὲ Ἡλίαν. ἄλλοι δὲ, ὅτι προ- Μακ. τί. 14. 20 φήτης τις των ἀρχαίων ἀνέστη." Εἶπε δὲ αὐτοῖς, "Τμεῖς δὲ • Joh. ٧. 69. τίνα με λέγετε είναι;" 'Αποκριθείς δε δ Πέτρος είπε, "Τον

21 Χριστον του Θεου." 'Ο δε επιτιμήσας αυτοις, παρήγιγειλε

22 μηδενὶ εἰπεῖν τοῦτο, 'εἰπὼν, ""Οτι δεῖ τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου ' ΧΥΙΙΙ. 31; πολλά παθείν, καὶ ἀποδοκιμασθήναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων Matt.xvi.21; καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῆ τρίτη Ματ. τίϊ. 32; ημέρα έγερθηναι."

"Ελεγε δε προς πάντας, "Εί τις θέλει οπίσω μου ελθείν, " xiv. 27; ἀπαρνησάσθω έαυτον, καὶ ἀράτω τον σταυρον αὐτοῦ καθ' ἡμέ- et xxi. 24; 24 ραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι. * δς γὰρ ᾶν θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ Mar. viii. 84. σωσαι, ἀπολέσει αὐτήν δς δ' αν ἀπολέση τὴν ψυχὴν αὐτοῦ Μακ. x. 39; 25 ένεκεν έμοῦ, οὖτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ἀφελεῖται ἄνθρωπος, Mar. viii. \$5; κερδήσας του κόσμου όλου, έαυτου δε άπολέσας ή ζημιωθείς; Joh. xii. \$5. 26 τος γαρ αν επαισχυνθή με και τους εμούς λόγους, τοῦτον ὁ υίος γ xii. 9; Matt. x. 33;

τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, όταν ἔλθη ἐν τῆ δόξη αὐτοῦ Mar. viii. 36; 2 Tim. ii. 12; 27 καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀγίων ἀγγέλων. * Λέγω δὲ ὑμῶν ἀλη- 1 Joh. ii. 23. θῶς, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἱ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, xvi. 28; εως αν ίδωσι την βασιλείαν του Θεού."

* Έγένετο δε μετά τους λόγους τούτους ώσει ήμεραι όκτω, Mar. iz. 2.

xxiv. 7, 8, they were spoken in the presence of other persons beside the disciples. See xviii.

a Matt.xvii.1;

23. máras, the multitude as well as his disciples. Mark viii. 34.

27. ἀληθῶs might perhaps be coupled with eloi τινες. Our Saviour means to say, But though the time which I have just mentioned is far distant, when Christ's heavenly kingdom will begin, I tell you that his earthly kingdom will begin very soon.
28. See note at Matt. xvii. 1, and for the

12. appois seems to answer to our word farms. For καταλύσωσι see note at κατάλυμα

13. of be elwor. This was Andrew. See John vi. 8.

14. πεντακισχίλιοι, beside women and children. Matt. xiv. 21.

21. ἐπιτιμήσας. This perhaps alludes to the rebuke given to Peter, which is mentioned by Matt. xvi. 22, 23, and which makes this passage of S. Luke more intelligible.

22. If these were the words alluded to in

καὶ παραλαβών τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη είς τὸ όρος προσεύξασθαι. καὶ εγένετο εν τῷ προσεύχεσθαι 29 αὐτὸν τὸ είδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς έξαστράπτων. Καὶ ίδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν 30 αὐτῶ, οἵτινες ἡσαν Μωσῆς καὶ Ἡλίας οι ὀφθέντες ἐν δόξη 31 έλεγον την έξοδον αὐτοῦ, ην έλελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. νό δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῶ ήσαν βεβαρημένοι ὅπνω. διαγρη- 32 γορήσαντες δε είδον την δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστώτας αὐτφ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' 33 αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν, "Ἐπιστάτα, καλόν έστιν ήμας ώδε είναι και ποιήσωμεν σκηνάς τρείς, μίαν σοί, καὶ Μωσεί μίαν, καὶ μίαν Ἡλία·" μη είδως δ λέγει. ταῦτα δέ 34 αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνή 85 Matt. iii. 17: εγένετο εκ της νεφέλης, λέγουσα, "Ουτός εστιν ο υίος μου ο άγαπητὸς, αὐτοῦ ἀκούετε." Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, 86 ευρέθη δ Ίησους μόνος, και αυτοί εσύνησαν, και ουδενί άπην-2 Pet. i 17; γειλαν έν έκείναις ταις ήμέραις οὐδὲν ὧν ἑωράκασιν.

Esa. zlii. 1 ; Col. i. 13; Dent. xviii. 19; Act. iii. 4 W-++ zvii. 14; Mar. iz. 14.

b Dan.

viii. 18;

et x. 9.

• iii. 22 ;

et ix. 7;

et zvii. 5; Mar. i. 11;

d'Εγένετο δὲ ἐν τῆ ἐξῆς ἡμέρα, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 37 δρους, συνήντησεν αὐτῷ όχλος πολύς. Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ἀπὸ 38 τοῦ ὅχλου ἀνεβόησε, λέγων, "Διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υίόν μου, ὅτι μονογενής ἐστί μοι καὶ ἰδοὺ, 39 πνεθμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ έξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον αὐτόν, καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, 40 καὶ οὐκ ήδυνήθησαν." 'Αποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "' Ω 41 γενεά ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἔως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υίόν σου." Έτι δὲ 42 προσεργομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν επετίμησε δε ό Ίησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτω, καὶ ιάσατο τὸν παίδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξ- 43 επλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῆ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οίς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, είπε πρὸς • χνίϊ. 32; τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, " • Θέσθε ύμεῖς εἰς τὰ ὧτα ύμῶν τοὺς 44

Matt. xvi. 21; λόγους τούτους ό γὰρ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι Μετ. ix. 31. εἰς χειρας ἀνθρώπων." Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἡν 45 f xviii. 34:

Μετ. ix. 82. παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφο- \mathbf{z} xxii. 24 ; βοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. \mathbf{z} Εἰσῆλθε 46 Mat. xviii.1 ; δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἃν εἴη μείζων αὐτῶν. ὁ δὲ

construction of ήμέραι see note at Matt. xv. 32. Kal before παραλαβών is perhaps an interpolation.

ment at my miracles: but they little think what I now announce to you, that he who has worked these miracles is to be delivered up &c.

^{31.} The Ecocor abrou, his death, as in 2 Pet. i. 15.

^{44.} Θέσθε ὑμεῖς. There is an emphasis in busis. Ye hear all the people expressing astonish-

^{45.} Iva μή. See note at Matt. i. 22.

^{46.} διαλογισμός here may mean merely a thought, and not a conversation : but see Mark ix. 34, where it appears that Jesus noticed this

' Ιησούς ίδων τον διαλογισμον τής καρδίας αὐτών, ἐπιλαβομενος 48 παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἐαυτῷ, λκαὶ είπεν αὐτοῖς, ""Ος ἐὰν λ ΜΑΝ. δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται καὶ Μας. ix. \$7; δς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ό γὰρ μικρό- Joh. xiii. 20. τερος εν πασιν υμιν υπάρχων, ουτος έσται μέγας." 49 * Αποκριθείς δε δ Ίωάννης είπεν, "Επιστάτα, είδομέν τινα 11. έπι τῷ ονόματι σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια και ἐκωλύσαμεν * Mar. ix. 38. 50 αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν." ¹Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ ¹ xi. 23; 'Ιησούς, "Μη κωλύετε δς γαρ οὐκ ἔστι καθ' ήμων, ὑπὲρ ήμων Ματ. ix. 40. έστιν." 'ΕΓΕΝΕΤΟ δε εν τώ συμπληρούσθαι τας ήμερας της αναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ 52 πορεύεσθαι είς Ίερουσαλήμι και ἀπέστειλεν ἀγιγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· m καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμα- » Joh. iv. 58 ρειτῶν, ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτῷ. καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ 4,9 . 54 πρόσωπον αὐτοῦ ἢν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. n ἰδόντες δὲ • 2 Reg. i. οί μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον, "Κύριε, θέλεις 10, 12. είπωμεν πύρ καταβήναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτοὺς. 55 ώς καὶ Ἡλίας ἐποίησε;" Στραφείς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ 56 είπεν, "Οὐκ οἴδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; οὁ γὰρ υίὸς ο Joh. iii.17; τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ et xii. 47. σωσαι." Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἐτέραν κώμην. 57 Ρ'Εγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῆ ὁδῷ, εἶπέ τις πρὸς καιι. τίι. 58 αὐτὸν, "'Ακολουθήσω σοι ὅπου ᾶν ἀπέρχη, κύριε." Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις ὁ δὲ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔγει 59 ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνη." 4Εἰπε δὲ πρὸς ἔτερον, "'Ακολούθει 4 Μαιι. τίι. μοι." 'Ο δε είπε, "Κύριε, επίτρεψον μοι απελθόντι πρώτον 60 θάψαι τὸν πατέρα μου." Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Αφες τούς νεκρούς θάψαι τούς έαυτων νεκρούς σύ δε άπελθων διάγ-61 γελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ." Είπε δὲ καὶ ἔτερος, "'Ακο- ' 1 Reg. xix. λουθήσω σοι, κύριε πρώτον δε επίτρεψον μοι αποτάξασθαι 63 τοις είς τὸν ολκόν μου." Είπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς.

είς τὰ ὀπίσω, εὕθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ."

10 ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἐτέρους ἐβδομήκοντα,

" Οὐδεὶς ἐπιβαλών τὴν χείρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων

dispute, not at the time, but afterwards in the house.

48. τοῦτο τὸ παίδιον. Matthew writes τοιοῦτον. xviii. 5.

51. το πρόσωπου αυτοῦ ἐστήριξε, Firmiter animo destinavit. Valcken. ad l. The phrase is used by the LXX in Jerem. xxi. 10; Ezech. vi. 2; xiv. 8. See also 2 Kings xii. 17; Jerem. xlii. 15.

Ibid. εls 'Ιερουσαλήμ. This can hardly be his last journey to Jerusalem at the passover. It may have been to the feast of tabernacles, as

in John vii. 2, 10, or to the feast of the dedication, x. 22, 23. See Luke x. 38—42.

55. Οὐκ οἴδατε κ. τ. λ.; Some read this without an interrogation. Ye are not aware whence this hasty disposition and desire of revenge in you proceeds. Clarke. With the interrogation it means, Do ye not know of what disposition ye ought to be? The whole passage κal εἶκεν— ἀλλὰ σῶσαι is omitted in the best MSS.

57. 745. One of the Scribes, Matt. viii. 19. CHAP. X. 1. This was after the sending of the twelve, mentioned by Matt. x. 5. Eus.

καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν • Matt.ix. 37; πόλιν καὶ τόπον οὖ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. • Ελεγεν οὖν 2 Joh. iv. 35; πρὸς αὐτούς, "'Ο μὲν θερισμός πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγου δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλη ἐργάτας · Matt. z. 16. εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ' Τπάγετε' ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω 8 ix. 3;
 ύμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσφ λύκων. μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ
 Matt.x.9,10; πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. ύμας ως άρνας εν μέσφ λύκων. "μη βαστάζετε βαλάντιον, μη 4 Mar. vl. 8; ΣΕίς ην δ' αν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ 5 * Mall.x.12; οἴκω τούτω. καὶ ἐὰν μὲν ἢ ἐκεῖ ὁ υίὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται 6 γ Lev.xix.13: ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμ. Ψει. γ ἐν 7 Dout. xxiv. αὐτἢ δὲ τἢ οἰκία μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν Matt. x. 10; ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οικίας είς οικίαν. και είς ην δ' αν πόλιν είσερχησθε, και δέχων- 8 et seqq.; 1 Tim. v. 18. 1 11m. v. 18. ται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, *καὶ θεραπεύετε τοὺς 9 έν αὐτη ἀσθενείς, καὶ λέγετε αὐτοίς, "Ηγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιet iv. 17. a ix. 5: λεία τοῦ Θεοῦ. •εἰς ἡν δ' ἀν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται 10 Matt. x. 14; Μετ. τι. 11; ύμᾶς, εξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἴπατε, Καὶ τὸν κονι- 11 Act. xiii. 51; ορτον τον κολληθέντα ήμιν έκ της πόλεως ύμων απομασσόμεθα et xviii. 6. ύμιν πλην τουτο γινώσκετε, ότι ηγγικεν έφ' ύμας ή βασιλεία τοῦ Θεοῦ. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῆ ἡμέρα ἐκείνη ἀνεκ- 12 τότερον έσται, ή τη πόλει έκείνη "Οὐαί σοι, Χοραζίν, οὐαί 18 b Matt. xi. 21, &c. σοι, Βηθσαϊδά. ὅτι εἰ ἐν Τύρφ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αί γενόμεναι εν ύμιν, πάλαι αν εν σάκκω και σποδώ καθήμεναι μετενόησαν. πλην Τύρφ καὶ Σιδώνι άνεκτότερον έσται έν τη 14 κρίσει, ή ύμιν. καὶ σὺ, Καπερναούμ, ή ἔως τοῦ οὐρανοῦ ὑψω- 15 « Matt.x.40; θείσα, εως ἄδου καταβιβασθήση. « Ο ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ 16 Mar. ix. 37; Joh. xiii. 20; ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ 1 Thess.iv.8. τὸν ἀποστείλαντά με."

Υπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, λέγοντες, 17 d Apoc. xii. 8, 9; " Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου." «Mar.xvi.18; d Elme δè αὐτοῖς, " Έθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ 18 f Exod. ουρανού πεσόντα. είδου, δίδωμι υμίν την έξουσίαν του πατείν 19 xxxii. 32 : Esa. iv. 8: επάνω ὄφεων καλ σκορπίων, καλ επλ πάσαν την δύναμιν τοῦ Dan. xii. 1; Phil. iv. 3; έχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήση. ¹πλὴν ἐν τοῦτφ μὴ 20 Apoc. xiii. 8. χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμιν ὑποτάσσεται χαίρετε δὲ μᾶλλον g Matt. xi. 25 ; ότι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς." Ε'Εν αὐτῆ τῆ 21 Eca. zxix.14; ώρα ηγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, " Ἐξομοl Cor. i. 19, 26; λογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπet ii. 6, 7.

H. E. i. 10. He says that there was no account of the names of these seventy, (ib. 12.) Other writers have mentioned several, but they seem only to have taken the names which occur in the New Testament: e. g. the seven deacons, Mark, Luke, Matthias, Barnabas, Sosthenes, Barsabas, &c. &c. Lists may be seen in Fabricius, Lux Evangelii, Townsend's Harmony.

4. μηδένα κατά την δόδον ἀσπάσησθε. Do not

stop to use the common and tedious forms of salutation. See 2 Kings iv. 29. Hackspanius.
6. viòs εἰρήνης. See note at 2 Thess. ii. 3.
Many MSS. omit the article before viós.

7. μ) μεταβαίνετε, i. e. in the same town.
17. A considerable time must have elapsed between ver. 16. and 17.

20. μαλλον appears to be an interpolation.

Kep. 10.7

έκρυψας ταθτα άπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις ναὶ, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν 22 σου." Καὶ στραφείς πρὸς τοὺς μαθητὰς είπε, " Τάντα παρ- 1 Prol. +Η.6; εδόθη μοι ύπὸ τοῦ πατρός μου καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ Matt. xi. 27: υίος, εί μη ό πατηρ, και τις έστιν ό πατηρ, εί μη ό υίος, και φ et xxviii. 18; 28 εαν βούληται ὁ υίὸς ἀποκαλύψαι." Καὶ στραφείς πρὸς τοὺς ετ χτίι. 2; μαθητάς κατ' ίδιαν είπε, "Μακάριοι οι ὀφθαλμοί οι βλέποντες Ερλ. 21,22; 24 à βλέπετε. λέγω γὰρ ὑμιν, ὅτι πολλοὶ προφήται καὶ βασιλεῖς Joh. i 18: ήθελησαν ίδειν α ύμεις βλέπετε, και οὐκ είδον και ἀκοῦσαι α et vi. 46; ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν." καὶ ίδου, νομικός τις ανέστη, έκπειράζων αὐτον, καὶ λέγων, 1 Pet. i. 10. 26 " Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωήν αἰώνιον κληρονομήσω;" 'Ο δε Matt. είπε πρὸς αὐτὸν, " Ἐν τῷ νόμφ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώ- Μετ. xii 28. 27 σκεις;" 1'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, "'Αγαπήσεις Κύριον τον 1 Dout. vi. 8; Θεόν σου, έξ όλης της καρδίας σου, καὶ έξ όλης της ψυχης σου, et xxx. 6; Lev. xix. 18 καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ Bom. xiii. 9; 28 τον πλησίον σου ώς σεαυτόν." Είπε δε αὐτῷ, "' 'Ορθῶς Jac. ii. 8. 29 ἀπεκρίθης τοῦτο ποίει, καὶ ζήση." Ο δὲ θέλων δικαιοῦν ἐαυ- "Lev.xviii.5; τον, είπε προς τον Ίησοῦν, "Καὶ τίς έστί μου πλησίον;" 11, 18. 80 Υπολαβών δε δ Ίησοῦς είπεν, "Ανθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ έκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγάς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες 81 ήμιθανή τυγχάνοντα. κατά συγκυρίαν δε ίερεύς τις κατέβαινεν 82 εν τῆ όδφ εκείνη, καὶ ἰδων αὐτον, ἀντιπαρηλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης, γενόμενος κατά τὸν τόπον, έλθων καὶ ἰδων ἀντιπαρηλ-38 θεν. Σαμαρείτης δέ τις όδεύων ηλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδών 84 αὐτὸν, ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθών κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ίδιον κτήνος, ήγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχείον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. 35 καὶ ἐπὶ τὴν αύριον ἐξελθών, ἐκβαλών δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεί, και είπεν αὐτώ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ και ὁ τι αν προσδαπανήσης, εγώ εν τω επανέρχεσθαί με άποδώσω σοι. 86 Tl_S οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεί σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ 87 έμπεσόντος είς τοὺς ληστάς;" 'Ο δὲ είπεν, "'Ο ποιήσας τὸ έλεος μετ' αὐτοῦ." Είπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως."

" ΈΓΕΝΕΤΟ δè ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλ- " su. 1, 1.

26. πῶς ἀναγινώσκεις; Our Saviour alluded to the Schema, which was read every morning and evening, and which contained this precept.

Vitringa, De Vet. Synag. p. 1060.
29. θέλων δικαιούν. He wished to prove himself righteous by shewing that he had always

acted in this way to persons of his own country.

30. Jerom says, that the road between Jerusalem and Jericho was so infested with robbers, as to be called the bloody way. Josephus calls

it ἐρημὸν καὶ πετρώδες. vol. ii. p. 299.

37. By this answer the lawyer was made to confess that a Samaritan was the neighbour of a Jew. "Look not upon those only to be your neighbours who dwell near you, or are of the same nation, religion, or sect: but think every one such, who stands in any need of your relief or assistance, however otherwise he may be a stranger to you." Clarke.

θεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἰκον αὐτῆς. καὶ τῆδε ἢν ἀδελφὴ καλουμένη 39 Μαρία, ἢ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακο- 40 νίαν ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, "Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῆ ἵνα μοι συναντιλάβηται." ᾿Αποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῆ ὁ Ιησοῦς, "Μάρθα, 41 Μάρθα, μεριμνῆς καὶ τυρβάζη περὶ πολλά· ἑνὸς δὲ ἐστι χρεία. 42 Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἤτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς."

ΚΑΙ εγένετο εν τῷ είναι αὐτὸν εν τόπφ τινί προσευγόμενον, 11 ώς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, " Κύριε, δίδαξον ήμας προσεύχεσθαι, καθώς καὶ Ἰωάννης εδίδαξε τοὺς • Matt. vi. 9. μαθητάς αὐτοῦ." • Εἶπε δὲ αὐτοῖς, ""Οταν προσεύχησθε, 2 λέγετε, Πάτερ ήμων ὁ ἐν τοις οὐρανοις, άγιασθήτω τὸ ὄνομά σου έλθέτω ή βασιλεία σου γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ώς έν οὐοανώ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου 3 ήμιν τὸ καθ' ἡμέραν καὶ ἄφες ἡμιν τὰς άμαρτίας ἡμῶν, καὶ 4 γαρ αυτοι αφίεμεν παντι οφείλοντι ημίν και μη είσενέγκης P xviii. 1, &c. ήμας είς πειρασμον, άλλα ρύσαι ήμας από του πονηρού." P Καί 5 είπε πρός αὐτοὺς, "Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει Φίλον, καὶ πορεύσεται προς αυτον μεσονυκτίου, και είπη αυτώ, Φίλε, χρησόν μοι τρείς άρτους, ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ 6 έχω δ παραθήσω αὐτῷ· κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπη, Μή 7 μοι κόπους πάρεχε ήδη ή θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' έμοῦ είς τὴν κοίτην είσιν οὐ δύναμαι ἀναστάς δοῦναί σοι. Λέγω ύμιν, εί και οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστάς, διὰ τὸ είναι αὐτοῦ 8 φιλον, διά γε την ἀναίδειαν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων 9 Matt.vii.7; γρήζει. 9 κάγω υμίν λέγω, Αιτείτε, και δοθήσεται υμίν ζητείτε, 9 et xxi. 22; Ματ. xi. 24; καὶ εὐρήσετε κρούετε, καὶ ἀνουγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν 10 Job. xiv. 18; λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν ευρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. et xri. 23,24; ττίνα δε ύμων τον πατέρα αιτήσει ο υίος άρτον, μη λίθον έπι- 11 Jec. 1. 5. 8 ; 1 Joh. III. 22. δώσει αὐτῷ ; εἰ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ ; r Matt. vii. 9. ἡ καὶ ἐὰν αἰτήση ἀὸν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν 12 ύμεις πονηροί υπάρχοντες οίδατε αγαθά δόματα διδόναι τοις 13 τέκνοις ύμῶν, πόσφ μᾶλλον ὁ πατήρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα • Matt.ix.32; άγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;"

et xii. 22. *Καὶ ἢν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἢν κωφόν ἐγένετο δὲ, 14

38, 39. Martha and Mary were sisters of Lazarus. John xi. 2. The village would seem to be Bethany: (John xi. 1, 18; xii. 1:) and if so, Jesus must have been going to Jerusalem for some festival: perhaps the feast of tabernacles, mentioned in John vii. 10; or according to Newcome, the feast of the dedication, x. 22; but Greswell supposes that this village was in Galilee. vol. ii. Diss. 17.

42. The different conduct of Martha and Mary is also shewn in John xi. 20; xii. 2, 3.

CHAP. XI. 2. Origen says that the prayer reported by Matt. vi. 9. is not the same with this, though there are similar clauses in both. The time and place appear to have been different. vol. i. p. 226.

ferent. vol. i. p. 226.

14. κωφόν. Blind as well as dumb. Matt. xii. 22.

΄ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός καὶ ἐθαύμασαν οἰ 15 όγλοι. τινές δε εξ αὐτῶν εἶπον, " Ἐν Βεελζεβοὺλ ἄργοντι τῶν : Matt.ix.84; 16 δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια." ["]Ετεροι δὲ πειράζοντες Μες. Η 22; 17 σημείον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. *Αὐτὸς δὲ είδὼς αὐ- *Matt. 88; τών τα διανοήματα, είπεν αὐτοῖς, "Πάσα βασιλεία εφ' έαυτην οι xvi. 1. 18 διαμερισθείσα έρημοῦται καὶ οἰκος ἐπὶ οἰκον, πίπτει. εἰ δὲ καὶ xii. 25: ό Σατανάς εφ' εαυτόν διεμερίσθη, πώς σταθήσεται ή βασιλεία Ματ. 🛍 😘 αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. 19 εί δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν 20 τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. εἰ δὲ έν δακτύλφ Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς 21 ή βασιλεία του Θεού. "όταν ο ισχυρός καθωπλισμένος φυ- 7 Μαιι. 111. λάσση την έαυτοῦ αὐλην, ἐν εἰρήνη ἐστι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. 29. 22 έπαν δε δ ισχυρότερος αυτού έπελθων νικήση αυτον, την πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ἡ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκύλα αὐτοῦ διαδί-23 δωσιν. το μη ων μετ' έμου, κατ' έμου έστι και ο μη συνάγων : Μεπ. πί. 24 μετ' έμοῦ, σκορπίζει. "Όταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα έξελθη 30. Matt. xii. ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνά- 43. παυσιν καὶ μὴ ευρίσκου, λέγει, Υποστρέψω είς του οἰκόν μου 25 οθεν εξήλθον καὶ ελθὸν εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμη-26 μένον. Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει έπτὰ έτερα πνεύ- 1 Joh. v. 14; ματα πονηρότερα έαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ καὶ Ηοδ. τί. 4; γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώ- οι x. 26. των." 'Εγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνην έκ τοῦ όχλου, εἶπεν αὐτῷ, "Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά 28 σε, καὶ μαστοὶ οῦς ἐθήλασας." «Αὐτὸς δὲ εἶπε, "Μενοῦνγε « Matt. μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες κοπ. ii. 18; 29 αὐτόν." ^d Τῶν δὲ ὅχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, "'H Jac. i. 22. γενεά αυτη πονηρά έστι σημείον επιζητεί, και σημείον ου δο- xii. 89 30 θήσεται αὐτῆ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καθώς γάρ έγένετο Ίωνας σημείον τοίς Νινευίταις, ούτως έσται καὶ ό 31 υίδη τοῦ ἀνθρώπου τῆ γενεῖ ταύτη. εβασίλισσα νότου ἐγερθή- • 1 Reg. x. 1; σεται εν τη κρίσει μετά των ανδρών της γενεάς ταύτης, καί Matt. xii. 42. κατακρινεί αὐτούς ὅτι ἡλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι την σοφίαν Σολομώντος, καὶ ἰδού, πλείον Σολομώντος ὧδε. 32 άνδρες Νινευτ αναστήσονται έν τη κρίσει μετά της γενεάς ι Jon. iii. 5. ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα 'Ιωνά, καὶ ἰδοὺ, πλείον 'Ιωνά ὧδε.

15. The best MSS. read τῷ ἄρχοντι.
16. *Ενεροι. Some of the Scribes and Pharisees. Matt. xii, 38.
17. οἶκος ἐπὶ οἶκον, εc. διαμερισθείε. Theophylact. Grotius.

20. δακτύλω Θεοῦ. In Matt. xii. 28. it is

πνεύματι Θεοῦ.
Ιδιά. Εφθασεν εφ' ὑμᾶς. Has come upon you

before you expected it. Valcken. ad l. 32. μετενόησαν είς τὸ κήρυγμα. They were brought by repentance to the doctrine which was preached by Jonas.

όταν ὁ λύχνος τη ἀστραπή φωτίζη σε." Έν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρώτα αὐτὸν Φαρισαίός τις, ὅπως ἀρι- 87 1 Max. vii. 3. στήση παρ' αὐτῷ εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 1ο δὲ Φαρισαίος ἰδὼν 38 k Matt. έθαύμασεν ότι οὐ πρώτον έβαπτίσθη πρό τοῦ ἀρίστου. κείπε δὲ 89 xxiii. 25; ό κύριος πρός αὐτὸν, "Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ Tit. i. 15, ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει άσπαγής καὶ πονηρίας, ἄφρονες, οὐγ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ 40 τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; πλην τὰ ἐνόντα δότε έλεημοσύνην καὶ 41 l xii. 33; Esa. lviii. 7; Dan. iv. 27. ίδου, πάντα καθαρά υμίν έστιν. "άλλ' ουαί υμίν τοις Φαρι- 42 m Matt. σαίοις, ότι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν ix. 18; et xii. 7; λάγανον, καὶ παρέργεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. ει ΧΧΙΙΙ. 20; 18am.xv.22; ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κάκεῖνα μὴ ἀφιέναι. Γοὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρι- 43 Ose. vi. 6; Mich. vi. 8. σαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. οοὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς 44 Μετ. χίι. 38. καὶ Φαρισαίοι, ὑποκριταὶ, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, • Matt. xxiii. καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν." 'Απο- 45 27. κριθείς δέ τις των νομικών λέγει αὐτώ, "Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις." Ρ'Ο δὲ εἶπε, "Καὶ ὑμῖν τοῖς νομι- 46 P Matt. zziii. 4; κοις οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, Ess. x. 1. καὶ αὐτοὶ ένὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς Φορτίοις. Matt. xxiii. qoùal ὑμιν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ 47 πατέρες ύμων ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συνευ- 48 δοκείτε τοίς έργοις των πατέρων ύμων ότι αὐτοί μέν ἀπr x. 3; Matt. x. 16; έκτειναν αὐτοὺς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα. Τδιὰ 49 et xxiii. 84; Job. xri. 2: τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἰπεν, ᾿Αποστελῶ εἰς αὐτοὺς προ-Act. vii. φήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξ-51, 52; Heb. xi. 35. ουσιν· • ໃνα ἐκζητηθή τὸ αίμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκ- 50 • Matt. xxiii. χυνόμενον ἀπὸ καταβολής κόσμου, ἀπὸ τής γενεάς ταύτης,

38. ἐβαπτίσθη. This word cannot here be applied to immersion of the whole body: and this perhaps is the only place in the New Testament where it signifies a sprinkling or partial washing.

washing.

40. Elsner would read this without an interrogation: He that hath cleansed the outside, hath not also cleansed the inside: but the usual interpretation is better, Did not God, who made the outside, make the inside also? and therefore you ought to attend to the latter as well as to the former.

41. τὰ ἐνόντα mean, the things which are in

the cup and platter, i. e. meat and drink. Instead of attending to the outside, they were to give real and substantial alms. Raphel. Wolfius.

42. παρέρχεσθε. Palairet takes this to mean,

ye pass over in silence, do not enforce.

44. ἄδηλα. If we compare Matt. xxiii. 27. this word seems to allude to a tomb being disguised by outward ornament, so that a man might inadvertently approach it, not knowing it to be a tomb.

49. See note at Matt. xxiii. 84.

51 t a π o τοῦ αζματος *

Ked. 11, 12.]

```
ολομένου μεταξύ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναὶ, λέγω
52 ύμιν, εκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεάς ταύτης. "Οὐαὶ ὑμίν τοῖς = Matt.xxiii.
  νομικοίς, ότι ήρατε την κλείδα της γνώσεως αύτοι ούκ είσ-
58 ήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε." Λέγοντος δὲ αὐ-
  τοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
54 δεινώς ενεγειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, εν-
  εδρεύοντες αὐτὸν, καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος
  αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
    * 'EN οίς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὅχλου, ὥστε * Matt.xvi.6;
  καταπατείν άλλήλους, ήρξατο λέγειν πρός τους μαθητάς αὐτοῦ
  πρώτον. "Προσέγετε έαυτοις άπὸ της ζύμης των Φαρισαίων,
 2 ήτις έστιν υπόκρισις. Τουδέν δε συγκεκαλυμμένον έστιν, δ ούκ τ 🚻 17;
 8 ἀποκαλυφθήσεται καὶ κρυπτὸν, δ οὐ γνωσθήσεται ἀνθ' ὧν Matt. x. 26;
  όσα ἐν τἢ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ δ πρὸς Mar. iv. 22.
  τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δω.
 4 μάτων. * Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθητε ἀπὸ τῶν * Jer. i. 8;
  ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισ- 1 Pet. iii. 14.
 s σότερόν τι ποιησαι. υποδείξω δè υμιν τίνα φοβηθητε· φοβή-
  θητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτείναι έξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλείν εἰς
 6 την γέενναν ναὶ, λέγω ὑμιν, τοῦτον φοβήθητε. Οὐχὶ πέντε • Matt. x.39.
  στρουθία πωλείται ἀσσαρίων δύο; καὶ εν εξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν
 7 ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· bάλλὰ καὶ αἱ τρίγες τῆς b xxi. 18;
  κεφαλής ύμων πάσαι ἠρίθμηνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε πολλών Ατιπχνίι.84.
 8 στρουθίων διαφέρετε. · Λέγω δὲ ὑμιν, Πας δς αν ὁμολογήση · ix. 26;
  έν έμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου Mar. viii. 38;
 9 ομολογήσει εν αὐτῷ εμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ὁ δὲ Tim. ii. 12;
  άρνησάμενός με ενώπιον των άνθρώπων, άπαρνηθήσεται ενώ-
10 πιον των άγγγέλων του Θεου. ακαλ πας δς έρει λόγον είς τον ε Μεκ.
  υίον του ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἄγιον Ματ. iii. 28;
11 πνευμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. εδταν δὲ προσφέ- Heb. x. 26;
  ρωσιν ύμας έπὶ τὰς συναγωγάς καὶ τὰς ἀρχάς καὶ τὰς έξου- • xxi. 14;
12 σίας, μη μεριμνάτε πως η τί ἀπολογήσησθε, η τί είπητε το Ματ. πίί. 11.
  γαρ άγιον πνεύμα διδάξει ύμας έν αὐτή τή ώρα, α δεί εἰπείν."
    Είπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὅχλου, "Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ
14 άδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν."
  δε είπεν αὐτῷ, "Ανθρωπε, τίς με κατέστησε δικαστήν ή
15 μεριστήν εφ' ύμας:" Είπε δε προς αὐτούς, "'Ορατε καὶ φυ- 1 Τιπ. τί.7.
```

53. deives évéxeir. L. de Dieu explains this to mean, undequaque imminere ipsi et incumbere, sicut qui de corpore alicujus pendet nec inde avelli potest, ut malum ipsi creet.

Ibid. & woorouarleer, to harass him with questions. Beza, Grotius, Boisius.

3. drf &v is translated quoniam by L. de Dieu, who considers this verse as containing

the reason of what is said in the preceding. See i. 20; xix. 44; Acts xii. 23. where it also signifies because.

6. ἀσσαρίων, a diminutive from the Latin word as.

8. δμολογήση ἐν ἐμοὶ is said to be an Hebraism. λάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ

et lii. 7;

Phil. iv. 6.

25.

ή ζωή αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαργόντων αὐτοῦ." Εἰπε δὲ παρα- 16 βολήν πρός αὐτούς, λέγων, "Ανθρώπου τινός πλουσίου εὐφόρησεν ή γώρα καὶ διελογίζετο εν εαυτώ, λέγων, Τί ποιήσω, 17 ότι οὐκ ἔγω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; καὶ εἶπε. Τοῦτο 18 ποιήσω καθελώ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω. καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου. « Ecol. xi. 9; 8 καὶ έρω τῆ ψυχῆ μου, Ψυχή, ἔχεις πολλά ἀγαθὰ κείμενα είς 19 Birach.xi.19; τη πολλά ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. h εἰπε δὲ αὐτῷ ὁ 20 Jac. v. 5. Α Job xx. 22; Θεος, "Αφρων, ταύτη τῆ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ et xxvii. 8; σοῦ· α δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων ἐαυτώ, 21 Peal.xxxix.6; καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν." Jer. xvil. 11. Είπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, "Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, 22 i Matt.vi.25; 1 Pet. v. 7; μη μεριμυᾶτε τῆ ψυχῆ ὑμῶν, τί φάγητε μηδὲ τῷ σώματι, τί 1 Tim. vi. 8; ενδύσησθε. ή ψυχή πλείόν έστι τής τροφής, καὶ τὸ σῶμα τοῦ 23 ένδύματος. Κατανοήσατε τούς κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, 24 ούδε θερίζουσιν οίς ούκ έστι ταμείον ούδε άποθήκη, και ο Θεός Paal.exlvii.9. τρέφει αὐτούς πόσφ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν: 1 Μακτ. τί.27. 1 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθείναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν 25 αὐτοῦ πῆχυν ἔνα ; εἰ οὖν οὕτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν 26 λοιπών μεριμνάτε; Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πώς αὐξάνει οὐ 27

ούτως αμφιέννυσι, πόσω μαλλον ύμας, όλιγόπιστοι; Καὶ ύμεις 29 μη ζητείτε τι φάγητε, η τι πίητε και μη μετεωρίζεσθε. ταῦτα 30 γαρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ = 1 Reg. iii. 13 ; m. 13; Psal. xxxrii. οίδεν ὅτι χρήζετε τούτων. ™πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ 31 Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. ημὴ φοβοῦ, τὸ 82 a Matt. xi. μικρον ποίμνιον ότι εὐδόκησεν ὁ πατήρ ύμων δοῦναι ύμιν τήν 25, 26. o Matt. βασιλείαν. ° Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεη- 83 mix. 21; Act. ii. 45; μοσύνην. Ρποιήσατε ξαυτοίς βαλάντια μή παλαιούμενα, θηet iv. 34. σαυρον ανέκλειπτον, έν τοις ουρανοις, δπου κλέπτης ουκ έγγιζει, P xvi. 9; πετι. τι. 20; 1 Tim. τι. 19. οὐδὲ σὴς διαφθείρει. ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ 34

κοπιά, οὐδὲ νήθει λέγω δὲ ὑμίν, οὐδὲ Σολομών ἐν πάση τή δόξη αὐτοῦ περιεβάλετο ώς εν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ 28 άγρος σήμερον όντα, και αύριον είς κλίβανον βαλλόμενον, ο Θεός

15. Most MSS. read πάσης της πλεονεξίας. Ibid. δτι ούκ κ. τ. λ. for not even when a man has abundance does his life consist in his possessions.

16-20. Compare Philo Judæus, vol. i. p. 132. 21. els Θεον, to the glory of God, or, in a manner agreeable to God. So Lucian, els το κοινόν πλουτείν. Epist. Saturnal. p. 830. Elsner. 22, 23. The conclusion of this argument is

omitted, which is, If God has given you life, which is more than food, and the body, which is more than raiment, why should you be so anxious about food and raiment? as if God would not give you the lesser, when he has given you the greater.

29. μη μετεωρίζεσθε. The best commentators understand this de fluctuatione animi inter spem metumque dubii et suspensi. The metaphor is taken from ships at sea; Elsner, Palairet, Alberti; or, according to L. de Dieu, from meteors in the air. Raphel thinks that the term implies an anxiety about useless

32. The Basilelar. This refers to what was said in ver. 31, ζητείτε την β. του Θεού. I told you to seek the kingdom of God: and I now say, that God intends to give you this kingdom. Do not therefore value your worldly possessions, but prepare for the world to come.

85 ή καρδία ύμων έσται. 9 Εστωσαν ύμων αι όσφύες περιεζωσ- 9 Ερλ. vi.14; 36 μέναι, και οι λύγνοι καιόμενοι και ύμεις δμοιοι ανθρώποις προσδεγομένοις του κύριου ξαυτών, πότε αναλύσει έκ τών γάμων, ίνα, ελθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτώ. 87 μακάριοι οί δούλοι ἐκείνοι, οθς ἐλθών ὁ κύριος εύρήσει γρηγορούντας, αμήν λέγω ύμιν, ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεί 88 αὐτοὺς, καὶ παρελθών διακονήσει αὐτοῖς. Γκαὶ ἐὰν ἔλθη ἐν τῆ Ματι ΧΧΙΝ. δευτέρα φυλακή, καὶ ἐν τή τρίτη φυλακή ἔλθη, καὶ ευρη ουτω, 89 μακάριοί είσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι. *τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι, εἰ ἤδει • Matt. ο οἰκοδεσπότης ποία ώρα ο κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν αν, 1 Thoss. v. 2; 40 καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε διορυγήναι τὸν οἰκον αὐτοῦ. 'καὶ ὑμεῖς οὖν Αρος. iii. 10; γίνεσθε ετοιμοι ότι ή ώρα οὐ δοκείτε, ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ερ- et xvi. 15. 41 γεται." Είπε δε αὐτῷ ὁ Πέτρος, "Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παρα- Matt. xxiv. 42 βολήν ταύτην λέγεις, ή καὶ πρὸς πάντας;" "Είπε δὲ ὁ κύριος, ***, 18; "Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρόνιμος, δυ καταστήσει Mar. xiii. 88: ό κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σι- " Matt. 48 τομέτριον ; μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, δυ ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ «xxv. 21: 44 ευρήσει ποιούντα ούτως. άληθως λέγω υμίν, ότι ἐπὶ πᾶσι τοῖς 1 Cor. iv. 2. 45 ύπάργουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ είπη ὁ δοῦλος έκείνος έν τη καρδία αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔργεσθαι καλ άρξηται τύπτειν τούς παίδας και τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ 46 πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι, * ήξει ο κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν = Matt. xxiv. ήμέρα ή οὐ προσδοκά, καὶ ἐν ὥρα ή οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. 47 Υ Έκεινος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γυοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἐαυτοῦ, καὶ τ Jac. iv. 17. μη έτοιμάσας, μηδέ ποιήσας πρός τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται 48 πολλάς ὁ δὲ μὴ γυοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ολίγας. παυτί δε φ εδόθη πολύ, πολύ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ-49 καλ φ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. 🛂 Πῦρ = Μαιι. χ. 34. 50 ηλθου βαλείν εἰς τὴν γῆν καὶ τί θέλω; εἰ ήδη ἀνήφθη. "βάπ- "Μαπ. τισμα δὲ ἔχω βαπτισθήναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἔως οὖ τελεσθή; Mar. x. 38. 51 δοκείτε ότι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῆ γῆ; οὐχὶ, λέγω Mich. vii. 6.

42. Tis κ. τ. λ. Theophylact understood our Saviour to mean that there would be few such. Ad xviii. 8.

49. καὶ τί θέλω; εἰ ἤδη ἀνήφθη. Origen quotes it, καὶ είθε δὲ ἐκάη. vol. ii. p. 117. So also Rufinus translates Origen, et quam vole ut accendatur! vol. ii. p. 236. 243. 317. Jerom translates Origen, et utinam jam ardeat. vol. iii. p. 374. et quid volo, nisi ut jam ardeat? vol. iii. p. 963. But in another place Origen gives the common reading, (vol. ii. p. 610,) which may have the same signification; καὶ τί θέλω; εἰ ἤδη ἀνήφθη, et quid volo? utinam jam accenderatur. El may signify utinam in xix. 42; xxii. 42. See Viger. viii. 6. 2. and Raphel. Obs. Herod. ad Luc. xix. 42. Grotius, Palairet. Our Saviour means to say, My retigion will at first

give rise to persecution and suffering; and as this must take place, I wish that it had already begun, that it might sooner finish.

50. καὶ πῶς συνέχομαι ἔως οδ τελεσθή; This seems to confirm the interpretation proposed in ver. 49. Irenœus quotes it, apparently from memory, καὶ πάνυ ἐπείγομαι εἰς αὐτό. p. 94. Epiphanius paraphrases the two verses thus, ποτήριον ἔχω πιεῖν, καὶ τί σπεύδω ἔως οδ πίω αὐτό; καὶ βάπτισμα ἔχω βαπτισθήναι. καὶ τί θέλω; εἰ ήδη ἐβαπτίσθην. vol. i. p. 784. He means to say as before, that he wishes the time of his death were come.

51. obxl-dan' 4. I came to cause nothing except division. See 2 Cor. i. 13. He alludes to the effect produced at the first promulgation of the gospel.

e Prov. xxv. 8:

Matt. xxi.19.

ύμιν, άλλ' ή διαμερισμόν. ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν 52 οίκοι ένι διαμεμερισμένοι, τρείς έπι δυσί, και δύο έπι τρισί. « Matt. x. 35. C διαμερισθήσεται πατήρ εφ' υίω, και υίος επι πατρί μήτηρ 53 έπλ θυγατρί, καλ θυγάτηρ έπλ μητρί πενθερά έπλ την νύμφην

αὐτης, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτης."

4 Matt.xvi.2.

d Ελεγε δε καὶ τοις σχλοις, "" Όταν ίδητε την νεφέλην ανα- 54 τέλλουσαν ἀπὸ δυσμών, εὐθέως λέγετε, "Ομβρος ἔρχεται καὶ γίνεται ούτω. καὶ όταν νότον πνέοντα, λέγετε, "Ότι καύσων 55 ἔσται· καὶ γίνεται. ὑποκριταὶ, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ 56 οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' ἐαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; •ώς γὰρ 57 xxv. 8; Matt. v. 25. ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῆ ὁδῷ δὸς ἐρ- ⁵⁸ γασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ μήποτε κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλλη εἰς φυλακήν. λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθης ἐκείθεν, ἔως οὖ 59 καὶ τὸ ἔσγατον λεπτὸν ἀποδώς."

ΠΑΡΗΣΑΝ δέ τινες εν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῶ 13 περί των Γαλιλαίων, ων τὸ αίμα Πιλάτος έμιξε μετά των θυσιών αὐτών. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Δοκεῖτε, ὅτι 2 οί Γαλιλαίοι ούτοι άμαρτωλοί παρά πάντας τούς Γαλιλαίους έγενοντο, δτι τοιαθτα πεπόνθασιν; οὐχὶ, λέγω ὑμῶν ἀλλ' ἐὰν 3 μη μετανοήτε, πάντες ώσαύτως ἀπολεῖσθε. ή ἐκεῖνοι οἱ δέκα 4 καὶ ὀκτώ, ἐφ' οθς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, δοκεῖτε ὅτι οὖτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; οὐχὶ, λέγω ὑμῖν 5 [Ε. τ. 2; άλλ' εάν μή μετανοήτε, πάντες ὁμοίως ἀπολείσθε." Ελεγε δέ 6 ταύτην την παραβολήν, "Συκήν είχε τις εν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην καὶ ηλθε καρπὸν ζητών ἐν αὐτῆ, καὶ οὐχ εὖρεν. είπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργὸν, Ἰδού, τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν 7 καρπον έν τη συκή ταύτη, καὶ ούχ ευρίσκω έκκοψον αὐτην,

56. δποκριταί. Schmidius says that δποκριτής is occultus judex, occultarum et abstrusarum rerum judez, conjector. Lucian speaks of ovelpow

browperds: which may be the meaning in this place. Ibid. τον καιρόν τοῦτον. Why do you not know that this is the time predicted for the

coming of the Messiah?

57. You might learn this from the declarations of the prophets; and these ought to make you reform: but why do you not also learn your duty in this respect from what you do in ordinary cases? If you are likely to be called to account for any worldly matter, you endeavour to satisfy your adversary: so you ought to make your peace soith God.

58. 80s ¿pyaolar is said to be a Latinism, da eram. Beza: and so Theophylact. But L. de Dieu prefers, da quæstum, sive mercedem, adversario tuo, ut ab eo libereris; or, negotium quod cum adversario habes, da, cede illi. Theophylact also says that it may mean, δανείσθητι, δὸς τόκον ύπερ του απηλλάχθαι αὐτου, i. e. if you have no money of your own, borrow it, that you may get rid of him. So Salmasius.

CHAP. XIII. 1. τῶν Γαλιλαίων. Theophy-

lact thinks that these may have been the followers of Judas of Galilee, (Acts v. 37.) who persuaded his countrymen not to offer sacrifice for the emperor, and that Pilate caused them to be killed at these sacrifices.

3. was literally fulfilled in the destruction of Jerusalem by the Romans. 4. Σιλωάμ. Siloam, anciently Gihon, (1 Kings i. 33.) was the name of a spring of water on the western side of Jerusalem. See John

ix. 7.

Ibid. ὀφειλέται. We know nothing further of this story, nor of the tower in Siloam: but it may possibly have been a prison for debtors. 8 ίνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ, Κύριε. άφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἔως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν, καὶ 9 βάλω κοπρίαν καν μεν ποιήση καρπόν εί δε μήγε, είς το μέλλον ἐκκόντεις αὐτήν." Ήν δε διδάσκων εν μια των συναγωγών εν τοις σάββασι καλ

11 ίδου, γυνη ην πνευμα έχουσα ἀσθενείας έτη δέκα και ὀκτώ, και ην συγκύπτουσα, και μη δυναμένη ανακύθαι είς το παντελές. 12 ίδων δε αὐτην ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησε καὶ είπεν αὐτῆ, "Γύναι,

18 απολέλυσαι της ασθενείας σου." Καὶ ἐπέθηκεν αὐτή τὰς γείρας 14 καὶ παραγρημα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν. Ε' Αποκριθεὶς ε Εκοί. xx. 3; δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῷ ἐθεράπευσεν Εισολ. Εκ. 12; ό Ίησοῦς, έλεγε τῷ ὅχλφ, " Εξ ἡμέραι είσιν, ἐν αίς δει ἐργάζεσθαι εν ταύταις ουν ερχόμενοι θεραπεύεσθε, και μη τη ημέρα

15 τοῦ σαββάτου." Απεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶπεν, και τ. 7; " Τποκριτά, έκαστος ύμων τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ Εxod.xxiii.8:

16 ή του δυου άπο της φάτυης, καὶ ἀπαγαγών ποτίζει ; ταύτην δὲ, Deut. xxii. 4; Matt. xii. θυγατέρα 'Αβραὰμ οὐσαν, ἡν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς, ἰδού, δέκα καὶ 1,11; όκτω έτη, οὐκ έδει λυθήναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τἢ ἡμέρα τοῦ Joh. τίι. 23.

17 σαββάτου;" Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατησχύνοντο πάντες οί αντικείμενοι αὐτῷ καὶ πᾶς ὁ ὅχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ένδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

98 ΙΕλεγε δὲ, "Τίνι δμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ; καὶ τίνι : Matt. 19 δμοιώσω αὐτήν ; 'Ομοία ἐστὶ κόκκφ σινάπεως, δυ λαβὼν ἄνθρω- μες iv. 30; πος έβαλεν είς κήπον έαυτοῦ καὶ ηύξησε, καὶ ἐγένετο είς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις

20 αὐτοῦ." καὶ πάλιν εἶπε, "Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ κ Ματι κιϊκ.

21 Θεοῦ; ὁμοία ἐστὶ ζύμη, ἢν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου 33. σάτα τρία, έως οὖ εζυμώθη ὅλον."

¹ΚΑΙ διεπορεύετο κατά πόλεις καὶ κώμας, διδάσκων, καὶ 1 Matt.ix.85; 23 πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. εἰπε δέ τις αὐτῶ, "Κύριε, Ματ. τί. 6.

24 εἰ ολίγοι οἱ σωζόμενοι;" 'Ο δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, " m' Αγωνίζεσθε m Matt. vil. είσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης ὅτι πολλοὶ, λέγω ὑμῖν, ζητή- ητί, 46:

25 σουσιν είσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. "'Αφ' οῦ ᾶν ἐγερθῆ ὁ Matt. vii. 21, 23; οἰκοδεσπότης, καὶ ἀποκλείση τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἐστᾶ- ** ***.10,12.

7. Ivati nai. The conjunction nal is not redundant: the meaning is, the tree not only bears no fruit itself, but it also hinders the ground from being useful for other things.

8. The αμπελουργός, who thus intercedes for the fig-tree, represents our Saviour and his apostles, who still gave the Jews one more

chance by preaching to them the gospel.

9. καν μεν ποιήση καρπόν—There is a similar ellipse in Plato, και έὰν μέν έκὼν πείθηται εί δε μη, ωσπερ ξύλον διαστρεφόμενον ευθυνουσιν. Protag. p. 825. See Raphel. ad l. who cites many from Xenophon and Polybius.

15. Most MSS. read imonorral.

16. δ Σατανάς. The power of evil spirits in inflicting diseases is indicated in Matt. x. 1; Acts x. 38; 1 Cor. v. 5; 2 Cor. xii. 7; 1 Tim.

22. Newcome argues that Jesus was now going to the feast of the dedication mentioned in John x. 22.

23. el δλίγοι. See note at xii. 10.
24. The narrowness of the gate was implied in the question put to Jesus; and in his answer he does not assert whether it is narrow or no; but tells all men to make it their own business to enter in.

P Matt.

viii. 12 :

et ziii. 42: et xxiv. 51.

q Esa. ii.2,3 ; Mal. i. 11 :

Matt. viii

r Matt.

. Matt.

1 Paul.

lxix. 25;

Ess. i. 7;

Matt. xxiii.

38 : Pual. exviii. 26.

10.

xxiii. 37 :

Paul. xvii. 8 et zci. 4.

xix. 80: et xx. 16;

Mar. x. 31.

ναι καλ κρούειν την θύραν, λέγοντες, Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ήμιν καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ τότε 26 αρξεσθε λέγειν, Έφαγομεν ενώπιον σου καὶ επίομεν, καὶ εν ταῖς • Paal. vi. 8; πλατείαις ήμων εδίδαξας· °καὶ έρει, Λέγω ύμιν, οὐκ οίδα ύμας, 27 Mait. vii. 23; πόθεν εστέ ἀπόστητε ἀπ' εμοῦ πάντες οἱ εργάται τῆς ἀδικίας. Ρέκει έσται ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων, σταν όψη- 28 σθε 'Αβοαάμ καὶ 'Ισαάκ καὶ 'Ιακώβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας έν τη βασιλεία του Θεου, υμάς δε εκβαλλομένους έξω. 9καί 29 ηξουσιν από ανατολών καὶ δυσμών, καὶ από βορρά καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῆ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. καὶ ἰδοὺ, 30 είσιν έσγατοι οι έσονται πρώτοι, καί είσι πρώτοι οι έσονται έσχατοι."

> Έν αὐτή τή ήμέρα προσήλθόν τινες Φαρισαίοι, λέγοντες 31 αὐτώ, "Εξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτείναι." Καὶ είπεν αὐτοῖς, "Πορευθέντες είπατε τῆ ἀλώ- 32

> πεκι ταύτη, 'Ιδού, εκβάλλω δαιμόνια καὶ ιάσεις επιτελώ σήμερου καὶ αὔριου, καὶ τἢ τρίτῃ τελειοῦμαι. πλὴν δεῖ με σήμερου 33 και αυριον και τη έχομένη πορεύεσθαι στι οὐκ ένδέχεται προ-

> φήτην ἀπολέσθαι έξω Ίερουσαλήμ. "Ίερουσαλήμ, Ίερουσα- 34 λημ, η αποκτείνουσα τους προφήτας, και λιθοβολούσα τους άπεσταλμένους πρός αὐτὴν, ποσάκις ήθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ

> τέκνα σου, δυ τρόπου δρυις την έαυτης νοσσιάν ύπο τάς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἡθελήσατε; 'ἰδού, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν 35 έρημος αμήν δε λέγω ύμιν, ότι ου μή με ίδητε έως αν ήξη

Mich. iii. 12; ότε είπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου."

Jer. vii. 13;

ΚΑΙ εγένετο εν τω ελθείν αὐτὸν εἰς οἰκόν τινος των ἀργόν- 14 των των Φαρισαίων σαββάτω φαγείν άρτον, καὶ αὐτοὶ ήσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπός τις ἡν ὑδρωπικὸς 2

ξμπροσθεν αὐτοῦ· uκal ἀποκριθείς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς 3 " Matt. xii. νομικούς καὶ Φαρισαίους, λέγων, "Εὶ ἔξεστι τῷ σαββάτῷ θεραπεύειν;" Οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο 4

z ziii. 15 ; Exod.zziii.5: αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσε. καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε, "Τίνος 5 Dout xxii. 4. ύμων όνος ή βούς είς φρέαρ έμπεσείται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνα-

32. σήμερον κ. τ. λ. Some have thought that our Saviour here alluded to the three years of his ministry. But it is probably only a He-

brew phrase.

Ibid. τελεωῦμαι. This verb is often used by Eusebius for suffering martyrdom. Hist. Eccl. iii. 85; iv. 15; vii. 15. Alberti thinks that allusion is made to a race, and that it is equivalent to δ δρόμος μου τελειούται: see Philipp. iii. 12. (ad 2 Tim. iv. 7.) The answer is equivalent to this: Tell Herod, that I shall be employed some time longer in the work of my ministry; after which I shall be put to death: but my ministry will not be interrupted by Herod: I shall finish it in spite of him; and after all shall

not be put to death in Galilee, but in Jerusalem. 33. πορεύεσθαι. Our Saviour used this word, because his life was occupied in moving from place to place.

CHAP. XIV. 1. των άρχόντων των Φαρισαίων, of the rulers, who were Pharisees. The persons of highest rank and fortune were generally Sadducees: but it is mentioned particularly that these were Pharisees. "Apxwv sometimes signifies the ruler of the synagogue; (Matt. ix. 18.) sometimes a member of the sanhedrim; (Luke xxiii. 13.) sometimes a magistrate. (xii.

5. Svos. It is singular, that some of the best MSS. read viós.

6 σπάσει αὐτὸν ἐν τῆ ἡμέρα τοῦ σαββάτου;" Καὶ οὐκ ἴσχυσαν άνταποκριθήναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. *Ελεγε δέ πρός τους κεκλημένους παραβολήν, έπέγων πώς 8 τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτοὺς, "" Ταν τ Ριον. xxy. κληθής ύπό τινος είς γάμους, μη κατακλιθής είς την πρωτο-9 κλισίαν μήποτε εντιμότερός σου ή κεκλημένος υπ' αὐτοῦ, καὶ έλθων ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτω τόπον καὶ 10 τότε ἄρξη μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ἀλλ' όταν κληθής, πορευθείς ανάπεσον είς τὸν ἔσγατον τόπον ἵνα όταν έλθη ὁ κεκληκώς σε, είπη σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερου τότε έσται σοι δόξα ενώπιον των συνανακειμένων σοί. 11 - ὅτι πᾶς ὁ ὑΨῶν ἐαυτὸν, ταπεινωθήσεται καὶ ὁ ταπεινῶν ἐαυ- : i. 51; τὸν. ὑνωθήσεται." *Ελεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτὸν, ""Όταν ποιῆς ἄριστον 23; Matt. ή δείπνου, μή φώνει τους φίλους σου, μηδέ τους άδελφούς σου, xxiii.13; Jac iv. 6,10; μηδέ τους συγγενείς σου, μηδέ γείτονας πλουσίους μήποτε 1 Pet. v. 5. 13 καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. ἀλλ' Prov.iii.9.28 όταν ποιής δοχήν, κάλει πτωχούς, άναπήρους, χωλούς, τυφλούς

θήσεται γάρ σοι ἐν τἢ ἀναστάσει τῶν δικαίων." 'Ακούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ, "Μα-16 κάριος, δς φάγεται άρτον εν τη βασιλεία του Θεού." 6'Ο δε 1 Ματι. είπεν αὐτῷ, " Ανθρωπός τις ἐποίησε δείπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε xxii. 2; Αρος. xix. 9. 17 πολλούς καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῆ ὥρα τοῦ δείπνου,

14 καὶ μακάριος ἔση, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι ἀνταποδο-

είπειν τοις κεκλημένοις, Ερχεσθε, ότι ήδη ετοιμά έστι πάντα. 18 Καὶ ήρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Αγρὸν ἢγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην έξελθεῖν καὶ ίδεῖν αὐ-19 τον έρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. Καὶ ἔτερος εἶπε, Ζεύγη βοῶν ἢγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, 20 έχε με παρητημένου. Καὶ έτερος είπε, Γυναίκα έγημα, καὶ διὰ

21 τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος άπήγγειλε τῷ κυρίω αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης είπε τῷ δούλφ αὐτοῦ, *Εξελθε ταχέως είς τὰς πλατείας καὶ ρύμας της πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ

7. παραβολή is used in this sense in Matt. xv. 15; Luke iv. 23.

Ibid. ἐπέχων, sc. τον νοῦν. See Acts iii. 5; 1 Tim. iv. 16. Plato writes την διάνοιαν ἐπέχειν. De Leg. xi.; or τους δφθαλμούς. Bos. It perhaps means, that he had been observing the persons who were at the Pharisee's table. See ver. 1.

12. άριστον was properly an earlier meal than Seinvoy.

Ibid. Kal μέν δή και έν ταις idlais δαπάναις ού τούς φίλους άξιον παρακαλείν, άλλά τούς προσαιτούντας και τους δεομένους πλησμονής. Plato, Phadr. p. 233.

15. This person seems to have taken our

Saviour literally, and to have supposed that the happiness of a future state would consist in

the enjoyments of sense. See Matt. viii. 11.

18. ἀπὸ μιᾶς, seil. γνώμης. Valcken. ad l.

Olearius says γνώμης, alτίας, ψυχῆς, οτ φωνῆς.

Raphel, γλωσσῆς. See Wolfius. Fuller, Miscell. i. 1. who says ἄρας.

18-20. There seems an allusion to Deut. xx. 5-7.

18. έχε με παρητημένον. Literally, habe me eum, qui invitationem ad cænam deprecatus est. Krebsius.

19. Ζείγη βοῶν, for sacrificing, according to Corn. Adamus and Amelius; but more probably for husbandry.

πάτηρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ᾿ Ωργίσθη δὲ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ 28
αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ 29
πατρὶ, Ἰδοὺ, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν
σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἴνα μετὰ τῶν
φίλων μου εὐφρανθῶ. ὅτε δὲ ὁ υίός σου οὕτος, ὁ καταφαγών 30
σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἤλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον
τὸν σιτευτόν. ᾿ Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ᾽ ἐμοῦ 81
εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι 82
ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὖτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὐρέθη."

*ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, " *Ανθρωπός τις 16 ην πλούσιος, δς είχεν οἰκονόμον καὶ οὐτος διεβλήθη αὐτώ ώς διασκυρπίζων τὰ ὑπάρχυντα αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν 2 αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου οὐ γὰρ δυνήση ἔτι οἰκονομείν. Εἰπε δὲ ἐν ἑαυτώ 3 ο ρικονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' έμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. έγνων τί ποιήσω, ίνα, όταν μετασταθώ της οἰκονομίας, δέξωνταί 4 με είς τούς οίκους αὐτῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ενα εκαστον 5 των χρεωφειλετών του κυρίου έαυτου, έλεγε τώ πρώτω, Πόσον όφείλεις τῷ κυρίφ μου; 'Ο δὲ εἶπεν, Εκατὸν βάτους ελαίου. 6 Καὶ είπεν αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταγέως γράψον πεντήκοντα. Επειτα έτέρφ είπε, Σὺ δὲ πόσον ὀφεί- 7 λεις; 'Ο δε είπεν, 'Εκατον κόρους σίτου. Καὶ λέγει αυτώ. Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. καὶ ἐπήνεσεν 8 ό κύριος του οἰκονόμου της ἀδικίας, ὅτι Φρονίμως ἐποίησεν 1 Eph. v. 8; 1 στι οί υίολ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ ταὺς υίοὺς = Mall.vi.19; του φωτὸς είς την γενεάν την ξαυτών είσι. m Κάγω ύμιν 9

et xix. 21; 1 Tim. vi. 19. λέγω, ποιήσατε έαυτοις φίλους έκ του μαμωνά της άδικίας,

27. bysalvorra. Palairet understands a healthy state of the mind.

28. This represents the jealousy and indignation of the Jews at the Gentiles being admitted to equal privileges.

mitted to equal privileges.

CHAP. XVI. 3. σκάπτευ κ. τ. λ. Τί γὰρ πάθω; σκάπτευ γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι. Aristoph. Δυ. 1432.

6. βάτους. From the Hebrew η3. Josephus says δ δὲ βάδος δύναται χωρῆσαι ξέστας ἐβδομή-κουτα καὶ δυδ. Antiq. viii. 2. Some call it an Attic amphora.

7. κόρους. From the Hebrew 13. Josephus says, δύναται μεδίμνων 'Αττικούς δέκα. vol. i. p. 770. elol δὲ μόδιοι τριάκοντα. Epiphan. vol. ii. p. 177.

8. δ κύριος. The master of the steward. Our Saviour is still continuing the parable, which ends at ἐποίησεν, after which he adds his own remarks.

Ibid. τον οἰκονόμον τῆς ἀδικίας. i. e. τον οἰκονόμον ἄδικον: αε μαμωνά τῆς ἀδικίας in ver. 9. is the καιπε αε τῷ ἀδίκφ μαμωνῆ in ver. 11. See κνίϊι. 6. In Col. ii. 20. we have στοιχείων τοῦ κόσμου for κοσμκῶν στοιχείων: in ver. 18. τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς for σαρκικοῦ νοός: in James i. 25. ἀκροατή ἐπιλησμονῆς for ἐπιλησμων ἀκροατης: in Rom. i. 26. πάθη ἀτιμίας for ἄτιμα πάθη. See Rom. vii. 5, 24; viii. 3, 21; Eph. i. 13; iv. 29.

Ibid. ol viol τοῦ alῶros τούτου are the persons, who only look to this world. Ol viol τοῦ φωτὸs are the persons, who have a knowledge of religion. See notes at Titus i. 2; 2 Thess. ii. 3; Heb. vi. 4.

9. ποιεῦν φιλοὺς ἐκ τοῦ μαμωνα is to make friends by means of the mammon. Our Saviour tells us to make such an use of our worldly goods, that our conduct may give us friends both in earth and heaven. The moral of the parable is, that we should be as active in furthering the interest of our souls, as bad men

10 ίνα, δταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. "'Ο = xix. 17. πιστὸς ἐν ἐλαχίστω, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι. καὶ ὁ ἐν ἐλα-

11 χίστφ ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκφ μα-

12 μωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῶν πιστεύσει ; καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῶν

18 δώσει; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν ἡ γὰρ ο Μωι.τί.34.
τὸν ἔνα πισήσει, καὶ τὸν ἔτερον ἀγαπήσει ἡ ἐνὸς ἀνθέξεται,
καὶ τοῦ ἐτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνῷ."

14 Ρ Ηκουον δε ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρ- Η ΜαΝ. ΧΧΗΙ.

15 χουτες, καὶ εξεμυκτήριζου αὐτόυ. ^q καὶ εἶπευ αὐτοῖς, " Τμεῖς ^{18.} εστε οἱ δικαιοῦντες ἐαυτοὺς ἐνώπιου τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς ^{18am. xvi. 7}. γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέ-

16 λυγμα ενώπιον τοῦ Θεοῦ εστιν. ''Ο νόμος καὶ οἱ προφήται : Matt. xi. εως 'Ιωάννου' ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται,

17 καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. • Εὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρα- • Paal.eii.26; νὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἡ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. et li. 6;

18 t Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἐτέραν, μοι- Matt. v. 18; χεύει καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχεύει. 10.

19 "Ανθρωπος δέ τις ήν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ εἰ xix. 9;

20 βύσσον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις 1 Cor. vii. 10. ἡν ὀνόματι Λάζαρος, δς ἐβέβλήτο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλ-

21 κωμένος, καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπ-

are in furthering their worldly interest. For μαμωνα see note at Matt. vi. 24. Μαμωνα της δδικίας does not mean riches unjustly acquired, but the idol of injustice, or that which unjust men make their idol. In ver. 11. it is opposed to τὸ δληθινόν.

9. ἐκλίπητε, sc. τον βίον. Bos, Palairet. See

Gen. xxv. 8; Jer. xlii. 17, 22.

Ibid. αἰωνίους σκηνάς. This was perhaps a common expression: for Josephus, speaking of those who die a natural death, says that there remains for them κλέος μὲν αἰώνιον, οἶκοι δὲ καὶ γενέαι βέβαιοι, καθαραὶ δὲ καὶ ἐπήκοοι μένουστιν αὶ ψυχαὶ, χῶρον οὐρανοῦ λαχοῦσαι τὸν ἀγιώτατον. vol. ii. p. 247, 248.

10. & ελαχίστφ is applied to worldly wealth, as being a thing of small real value: ἐν πολλφ is applied to the true and invaluable riches of the world to come. He that has been a faithful steward of the worldly wealth committed to him, by employing it to a good purpose, will have a much greater treasure committed to him hereafter: but he that employs his worldly wealth improperly, will not be thought worthy of the greater treasure. Compare Matt. xxv. 21. ἐπὶ δλίγα ἢς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω. The moral is the same in both parables. See also Luke xix. 17

12. ἀλλοτρίφ. The notion is still kept up of riches not being really our own, but entrusted to us as stewards. Τὸ δμέτερον implies that the heavenly treasure will be our own for ever.

16. ἡ βασιλεία κ.τ.λ. Matthew writes ἡ βασ. τῶν οὐρανῶν βἰαζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτὴν, xi. 12. where βιάζεται is passive: Luke seems to use it in the middle voice, and every one presses eagerly into it. So Appian, τὸν Ἡλιάδωρον Εὐμενὴς καὶ Ἅτταλος ἐς τὴν ἀρχὴν βιαζόμενον ἐκβάλλουσι. De Bel. Syr. p. 187. The Scribes and Pharisees tried to shut up the kingdom of heaven, and therefore men were obliged to force their way into it.

17. Not that the gospel is to destroy the law: it is to complete it; and every tittle of the law will be accomplished and perfected in the gospel

the gospel.

18. This verse seems to have no connexion with what goes before. Tertullian says it was introduced on account of John the Baptist being mentioned in ver. 16, and that it was intended as a reproof of Herod. He says also that the following parable was intended to shew the different conditions of Herod and John in the next life, p. 450. Dr. Clarke considers ver. 18 to be an illustration of the general remark in ver. 17. "For instance, Moses permitted a man in several cases to give his wife a writing of divorcement, and to put her away: but under the gospel-state no such thing shall be permitted any more."

20. Adjapos. Theophylact mentions a tradition, that Lazarus was a real character.

τόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐργόμενοι ἀπέλειγον τὰ έλκη αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν 22 πτωχου, και άπενεχθήναι αὐτον ὑπο τῶν ἀγγέλων εἰς τον κόλπου τοῦ ᾿Αβραάμ. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. καὶ 23 έν τω άδη επάρας τους όφθαλμους αυτού, υπάργων εν βασάνοις, δρά τὸν 'Αβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλ-• Esa ποις αὐτοῦ πκαὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε, Πάτερ ᾿Αβραὰμ, ελέη- 24 lxvi. 24: Zach. xiv. 12; σόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψη τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου Mar. ix. 44. αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξη τὴν γλῶσσάν μου ὅτι ὀδυνῶμαι * Job xxi. 18. ἐν τῆ φλογὶ ταύτη. * Είπε δὲ ᾿Αβραὰμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι 25 ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῆ ζωῆ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά νῦν δὲ ὅδε παρακαλεῖται, σὰ δὲ ὀδυνᾶσαι, καὶ ἐπὶ 26 πασι τούτοις μεταξύ ήμων καὶ ύμων χάσμα μέγα έστήρικται, όπως οι θέλοντες διαβήναι έντευθεν προς ύμας, μη δύνωνται, μηδε οἱ ἐκείθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερώσιν. Εἰπε δε, Ἐρωτώ οὖν 27 σε, πάτερ, ίνα πέμψης αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ἔγω 28 γαρ πέντε άδελφούς όπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μη καὶ τ Esa. viii. 20; αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. Υ Λέγει αὐτῷ 29 et xxxiv. 16; 'Αβραὰμ, Έχουσι Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας ἀκουσάτωσαν Ατι. χν. 21; αὐτῶν. ΄Ο δὲ εἰπεν, Οὐχὶ, πάτερ Αβραάμ ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ 80 νεκρών πορευθή πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν. Εἰπε δὲ αὐτώ, 31 Εί Μωσέως καλ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρών αναστή, πεισθήσονται."

« Matt. xviii. θάλασσαν, ἡ ἵνα σκανδαλίση ἔνα τῶν μικρῶν τούτων. [∞] προσ- 8
15, 21;

Jac. v. 19; έχετε ἐαυτοῖς. ἐὰν δὲ ἀμάρτη εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον

Lev. xix. 17; αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήση, ἄφες αὐτῷ. ^bκαὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς 4

Beel. xix. 13. ἡμέρας ἀμάρτη εἰς σὲ, καὶ ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψη ἐπὶ

γ Matt. xviii.
σὲ, λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ."

« Matt. Καὶ εἰπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίφ, "Πρόσθες ἡμῖν πίστιν." δ ενιί. 20; ^c Εἰπε δὲ ὁ κύριος, "Εἰ εἴχετε πίστιν, ὡς κόκκον σινάπεως, 6 et xxi. 21; Mar. xi. 23. ἐλέγετε ὰν τἢ συκαμίνω ταύτη, Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν

21. ἀλλὰ καί. This is to express still more strongly the wretched state of Lazarus: not only did he desire &c. but also the dogs &c.

22. The Jews had three expressions for the place whither the souls of just men were conveyed, The garden of Eden, The throne of glory, Abraham's bosom. Lightfoot, Olearius.

23. 4873, in the New Testament, almost

23. \$\delta \text{9} \text{9} \text{7}, in the New Testament, almost always means the place of departed souls: (see Acts ii. 27, 31; I Cor. xv. 55.) and not the place of final torment. That this parable applies to the intermediate state, and not to that which follows the day of judgment, see ver. 27, &c.

25. 88e. Many MSS. read &8e.

30. Oὑχί. I know that they will not hear them.
31. This was said with a special application to the Jews, who were not persuaded even when Jesus rose from the dead.

CHAP. XVII. 1. 'Ανένδεκτον is the same as οὐκ ἐνδέχεται in xiii. 33.

Ibid. σκανδαλα. Any thing which is done to take away a person from his religion. See Matt. v. 29.

5. This was perhaps said upon the occasion of the apostles not being able to work some miracle, and being rebuked by Jesus for want of faith. Compare Matt. xvii. 20.

6. συκαμίνω, a mulberry tree. Beza.

7 τη θαλάσση και υπήκουσεν αν υμίν. Τις δε εξ υμών δούλον έχων αροτριώντα ή ποιμαίνοντα, δς είσελθόντι έκ τοῦ αγροῦ 8 έρει, Εὐθέως παρελθών ἀνάπεσαι άλλ' οὐχὶ έρει αὐτῷ, Έτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, έως φάγω ο καὶ πίω καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; Μὴ γάριν έγει τῷ δούλφ ἐκείνφ, ὅτι ἐποίησε τὰ διαταγθέντα αὐτῷ; οὐ 10 δοκώ. οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταγθέντα ύμιν, λέγετε, "Οτι δούλοι άγρειοί έσμεν δτι δ ώφείλομεν ποιήσαι, πεποιήκαμεν."

ΚΑΙ εγένετο εν τῶ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλημ, καὶ 12 αὐτὸς διήργετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ 13 ανδρες, οι έστησαν πόρρωθεν και αυτοί ηραν φωνήν λέγοντες,

14 " Ίησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς." α Καὶ ἰδών είπεν αὐτοῖς, 4 ν. 14; "Πορευθέντες επιδείξατε εαυτούς τοις ιερεύσι." Καλ εγένετο εν st xiv. 2: 15 τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν. εἶς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι Ματι. τιίί. Δ 16 ιάθη, υπέστρεψε, μετά φωνής μεγάλης δοξάζων τον Θεόν καλ

ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν 17 αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἢν Σαμαρείτης. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν,

18 " Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; οὐχ εὑρέθη- • τ τοὶ. 48 σαν ύποστρέψαντες δούναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς εἰ κτιιί 42; Μαιι. ix. 22; 19 ούτος;" εκαί είπεν αὐτῷ, "'Αναστὰς ποοεύου ή πίστις σου Μαι. τ. 84; σέσωκέ σε."

Έπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ βασι- Matt. xxiv. λεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν, "Οὐκ ἔρχεται ἡ xiii. 21. 21 βασιλεία του Θεού μετά παρατηρήσεως Γούδε ερούσιν, Ίδου κτίν. 23 ώδε, η ίδου έκει. ίδου γαρ, η βασιλεία του Θεου έντος υμών Mar. xiii. 21. 22 ἐστίν." Εἰπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς, "Ἐλεύσονται ἡμέμαι, 27. ότε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, et xviii. 31: 28 καὶ οὐκ ὅψεσθε. ⁸ καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ὧδε, ἡ ἰδοὺ ἐκεῖ· μἡ et xxiv. 7,26; μη et xxiv. 1,21; 24 ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. "ιωσπερ γὰρ ή ἀστραπή ή ἀστράπτουσα et xvii. 22; έκ της ύπ' ούρανὸν είς την ύπ' ούρανὸν λάμπει· οὕτως έσται καὶ Mur. viii. 31;

25 ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῆ ἡμέρα αὐτοῦ. ἱ πρώτον δὲ δεῖ αὐτὸν et x. 38.

21. ἐντὸς ὁμῶν. Raphel interprets this apud vos, among you, in your presence, alluding to the presence of Jesus himself. See John i. 26. So Beza and others; but some have taken it to mean, in your minds. The former is probably the true meaning, as the words were addressed to the Pharisees, and the kingdom of heaven was certainly not in their minds; unless we

take bush as an expression for men in general. 22. This seems to mean, that the time would come, when the apostles, in the midst of their sufferings and afflictions, would long to have their Master again among them upon earth. Beza, Calovius, Clericus, Wolfius.

24. τŷ ἡμέρα αὐτοῦ, the destruction of Jerusalem. Calovius, Wolfius. Or it may mean,

7. But even if you have this faith, you must not pride yourselves upon it, or think that you have done a great thing in having it: for which you having a servant &c. 9. où donis should not be translated, I do not

think so, but, I think he will not.

11. δια μέσου. Per locum inter Samariam et Galileam medium, Samaria ad deztram, Galilea ad sinistram relictis. Olearius. So also Krebsius, per medios fines Samariæ et Galilææ, and L. de Dieu. But Vorstius took it to mean, through the middle of Samaria and Galilee.

18. I have put a note of interrogation after obros, as Luther, Pricæus, Wolfius, Vater.

20. μετά παρατηρήσεως, with circumstances of outward show to excite observation.

πολλά παθείν, και ἀποδοκιμασθήναι ἀπὸ τής γενεάς ταύτης. L Matt. xxiv. L καὶ καθώς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ 26 ο΄, ος; 1 Pet. iii. 20; ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν. 27 έξεγαμίζοντο, άχρι ής ήμέρας είσηλθε Νῶε είς τὴν κιβωτὸν. et vii. 7 καὶ ηλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἄπαντας. Ιόμοίως 28 l Gen. xix. καὶ ως εγένετο εν ταις ήμεραις Λωτ ήσθιον, επινον, ήγοραζον. = Gm. xix. ἐπώλουν, ἐφύτευον, ώκοδόμουν [™] ή δὲ ἡμέρα ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ 29 24 : Deut. Σοδόμων, έβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν xxix. 23 ; Εσε. ΧΙΙΙ. 19 · ἄπαντας· κατὰ ταῦτα ἔσται ἢ ἡμέρα ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀπο- 30 Λωσι iv. 11: καλύπτεται. η έν έκείνη τη ήμέρα, δι έσται έπὶ τοῦ δώματος, 31 » Matt. xxiv. καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῆ οἰκία, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά καὶ ό εν τῷ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. ° μνημο- 32 o Gen. xix. νεύετε της γυναικός Λώτ. ν δς έαν ζητήση την ψυχην αὐτοῦ 33 26. p ix. 24; Matt. x. 39; σωσαι, απολέσει αὐτήν καὶ δς ἐὰν ἀπολέση αὐτὴν, ζωογονήσει et xvi. 25; Mar.viii. 35; αὐτήν. ٩ λέγω ύμιν, ταύτη τῆ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης 34 μιᾶς ὁ εἶς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἔτερος ἀφεθήσεται. δύο 35 Joh. xii. 25. q Matt. zxiv. έσονται αλήθουσαι έπὶ τὸ αὐτό ἡ μία παραληφθήσεται, καὶ ή έτέρα ἀφεθήσεται." Καὶ ἀποκριθεντες λέγουσιν αὐτῶ, "Ποῦ, 36 r Matt. xxiv. 28; κύριε:" 'Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ""Οπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναγθή-Job xxxix. 30. σονται οἱ ἀετοί." • ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντυτε 18 * xi. 5; et xxi. 36: ετι και. ου ; Βεο!.xviii.22; προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν, λέγων, "Κριτής τις ἢν ἔν τινι 2 Βοπ. xii. 12; πόλει, τον Θεον μη φοβούμενος, και άνθρωπον μη εντρεπόμενος. Col. iv. 3; 1 Thess.v.17. χήρα δὲ ἦν ἐν τῆ πόλει ἐκείνη, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα, 3 Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. Καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ 4 γρόνον μετά δε ταθτα είπεν εν εαυτώ, Εί και τον Θεον ου φοβούμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι διά γε τὸ παρέγειν μοι 5 κόπον την γήραν ταύτην, εκδικήσω αὐτην, ίνα μη είς τέλος ερ-

χομένη ὑπωπιάζη με." Εἶπε δὲ ὁ κύριος, "'Ακούσατε τί ὁ 6 Δροε.τί.10. κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει τὸ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιήσει τὴν ἐκδί- 7 κησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ, τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας

at the day when he will really come again at the end of the world: or, he will not shew himself in one particular place, as you expect; but as the lightning shines from one end of heaven to the other, so will the religion of Christ extend throughout the whole earth.

29. Εβρεξε might agree with πῦρ και θεῖον, as in Rev. xi. 6, or with Θεὸs understood, as in Gen. ii. 5; xix. 24. The latter construction is

probably right.

33. Whoever shall seek to save his life by abjuring his religion, will lose it in the destruction of Jerusalem: but whoever, by adhering to his religion, shall be put to death, shall gain a much better life hereafter.

36. Some MSS. add, Δύο Εσονται εν τφ άγρφ· δ είς παραληφθήσεται, και δ έτερος άφεθήσεται. Ibid. Ποῦ; Where will these misfortunes from hostile invasion be felt? Wolfius.

CHAP. XVIII. 1. πάντοτε. See note at Acts xxvi. 7.

5. els τέλος. L. de Dieu and Schleusner interpret it semper, assidue: but, in a great majority of instances, it signifies prorsus, omnino, and so Raphel understands it. I would therefore couple it with υπωπιάζη, Lest by coming she should quite wear me out. Olearius and Palairet render it tandem. See 1 Thess. ii. 16.

Ibid. ὑπωπιάζη. "Ne me obtundas de hac re

Ibid. imeridity. "Ne me obtundas de hac re sæpius." Terent. Ad. i. 2. 33. It is a metaphor from repeated blows to repeated importunity.

6. κρίτης τῆς άδικίας, an Hebraism for κρίτης άδικος. So ρήματα άληθείας, Act. xxvi. 25. γῆ τῆς ἐπαγγελίας, Heb. xi. 9. See note at xvi. 8.

8 καὶ νυκτὸς, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει

την εκδίκησιν αὐτῶν εν τάγει. πλην ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ελθών άρα εύρήσει την πίστιν έπι της γης:" Είπε δε και πρός τινας τους πεποιθότας εφ' εαυτοίς ότι είσι δίκαιοι, καλ έξουθενούντας τους λουπούς, την παραβολήν ταύ-10 την " Ανθρωποι δύο ανέβησαν είς τὸ ίερὸν προσεύξασθαι δ 11 είς Φαρισαίος, καὶ ὁ ἔτερος τελώνης. "ὁ Φαρισαίος σταθείς " Ε. L. 15; πρὸς ἐαυτὸν ταῦτα προσηύχετο, Ὁ Θεὸς, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι Αρος. ιίί. 17. οὖκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοι-12 γολ, ή και ώς ούτος ο τελώνης. νηστεύω δίς του σαββάτου. 18 ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς ούκ ήθελεν ούδε τούς όφθαλμούς είς τον ούρανον επάραι άλλ' έτυπτεν είς τὸ στήθος αὐτοῦ, λέγων, Ο Θεὸς, ἱλάσθητί μοι τώ 14 άμαρτωλώ. * Λέγω ύμιν, κατέβη ούτος δεδικαιωμένος είς τὸν * xiv. 11: οίκον αὐτοῦ, ἡ ἐκεῖνος. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται Prot. xxiz. ό δὲ ταπεινῶν ἐαυτὸν, ὑψωθήσεται." 23; Matt. xxiii. 12: 15 Υ Προσέφερου δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἄπτηται Jac. iv. 6,10; 1 Pet. v. 5. 16 ιδόντες δε οί μαθηταί επετίμησαν αυτοίς. το δε Ίησους προσ- 7 Matt. καλεσάμενος αὐτὰ, εἶπεν, " Αφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, xix. 13; με, x. 13. καὶ μὴ κωλύετε αὐτά τῶν γὰρ τοιούτων ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ : Matt. 17 Θεοῦ. * ἀμὴν λέγω ὑμῶν, δς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ et xix. 14 Θεού ώς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθη εἰς αὐτήν." b Kal ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, "Διδάσκαλε ἀγαθέ, • Mar. z. 15. 19 τί ποιήσας ζωήν αἰώνιον κληρονομήσω;" Είπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰη- xix. 16 σους, "Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εί μὴ είς ὁ Θεός. Ματ. Σ. 17. 20 ° τὰς ἐντολὰς οίδας, Μὴ μοιχεύσης μὴ φονεύσης μὴ κλέψης Εκοά. xx. μή ψευδομαρτυρήσης. τίμα τον πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα Deut. γ. 21 σου." 'Ο δὲ εἶπε, "Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός 16, 17; Rom. xiii. 9; 22 μου." ά Ακούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς είπεν αὐτῷ, " Ετι ἔν Ερλ. τί. 2; σοι λείπει πάντα όσα έχεις, πώλησον, καὶ διάδος πτωχοίς, d Matt.vi.19; 23 καὶ έξεις θησαυρόν εν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι." 'Ο δὲ ot xix. 21; άκούσας ταῦτα, περίλυπος εγένετο ην γὰρ πλούσιος σφόδρα. 24 ° Ίδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον, εἶπε, "Πως • Prov. xi.28; δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασι- Ματ. 2. 23. 25 λείαν τοῦ Θεοῦ. Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι, κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ραφίδος είσελθειν, ή πλούσιον είς την βασιλείαν του Θεου είσ-

7. και μακροθυμών. Beza translates και etiamsi: and Theophylact understood it so: but L. de Dieu observes that μακροθυμών and ἐν τάχει would then contradict each other: he renders it-et super quos (sc. electos) longanimis est. Hombergius takes μακροθυμών to mean hearing them patiently, as in Acts xxvi. 3. Elsner would read μακροθύμων, and refer it to the elect, who bear every thing patiently: but the former interpretation is preferable: and ἐν τάχει may mean, that the vengeance will be swift when it comes. See note at Gal. i. 6.

11. πρὸς ἐαυτὸν may be coupled either with σταθείε or προσηύχετο. The latter is preferred by Arndius, Hombergius, Boisius, Wolfius.

12. σάββατον here means a week, though it is generally in the plural. xxiv. 1; Matt. xxviii. 1; Mark xvi. 2. 9.

Ihid. «Tôpes in the present tense significa to acquire. Raphel.
14. All the best MSS. read \$ 700 decires.

20. See note at Mark x. 19.

ελθεῖν." Εἰπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, "Καὶ τίς δύναται σωθη- 26 f : 87 · ναι :" ''Ο δὲ εἶπε, "Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι 27 Job zlii. 2 παρὰ τῷ Θεῷ." Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, "Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν 28 Jer.xxxii.17: Zach. viii. 6 πάντα. καὶ ἡκολουθήσαμέν σοι." "Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "'Αμὴν 29 g v. 11; Matt. iv. 20; λέγω ύμιν, ὅτι οὐδείς ἐστιν δς ἀφήκεν οἰκίαν, ἡ γονεῖς, ἡ ἀδελet xix. 27; Mar. z. 28. φούς, ή γυναίκα, ή τέκνα, ένεκεν της βασιλείας του Θεού, ος ού 30 h Deut. μη απολάβη πολλαπλασίονα εν τώ καιρώ τούτω, καλ εν τώ xxxiii. 9. αίωνι τω έργομένω ζωήν αιώνιον."

ΙΠΑΡΑΛΑΒΩΝ δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, "Ἰδοὺ, 81 1 ix. 22 : et xxiv. 7; Matt. xvi. 21 άναβαίνομεν είς Ίεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεet zvii. 22; γραμμένα διά τῶν προφητῶν τῷ υἰῷ τοῦ ἀνθρώπου. κπαρα- 32 et xx. 17 : Ματ. τίϊι. 31; δοθήσεται γάρ τοις έθνεσι, και έμπαιχθήσεται, και ύβρισθήet ix. 31; σεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, καὶ μαστυγώσαντες ἀποκτενοῦσιν 33 et z. 32 ; Paal, vvii. 6 αὐτόν καὶ τῆ ἡμέρα τῆ τρίτη ἀναστήσεται." Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν 34 Esa. liii. 7. k zxiii. 1 ; τούτων συνήκαν καὶ ην τὸ ρήμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, Joh. xviii.28; καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα. Act. iii. 13.

1 Εγένετο δε εν τω εγγίζειν αὐτον είς Ιεριχώ, τυφλός τις 35 1 Matt.xx.29: Μετ. Σ. 46. ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτών ἀκούσας δὲ ὅχλου διαπο- 36 ρευομένου, ἐπυνθάνετο τί είη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι 37 'Ιησούς ὁ Ναζωραίος παρέρχεται καὶ ἐβόησε λέγων, " Ίησοῦ, 38 υίε Δαβίδ, ελέησον με." Καὶ οι προάγοντες επετίμων αυτώ 39 ΐνα σιωπήση· αὐτὸς δὲ πολλώ μᾶλλον ἔκραζεν, "Τίὲ Δαβίδ, έλέησου με." Σταθείς δε ο Ίησους εκέλευσεν αυτον άχθηναι 40 πρὸς αὐτόν ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, 41 "Τί σοι θέλεις ποιήσω;" 'Ο δὲ εἶπε, "Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω."

m Kal ὁ Ἰησοῦς εἰπεν αὐτῷ, " ᾿Ανάβλεψον ἡ πίστις σου σέ- 42 ■ xvii. 19. σωκέ σε." Καὶ παραχρημα ἀνέβλεψε, καὶ ηκολούθει αὐτῷ 43 δοξάζων τὸν Θεόν καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδων ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

> ΚΑΙ εἰσελθών διήρχετο την Ίεριγώ καὶ ίδου, άνηρ δνόματι 19 καλούμενος Zακχαΐος, καὶ αὐτὸς ἢν ἀρχιτελώνης, καὶ οὕτος ἢν 2 πλούσιος καὶ εζήτει ίδεῖν τὸν Ἰησοῦν, τίς έστι, καὶ οὐκ ήδύ- 8 νατο ἀπὸ τοῦ ὅχλου, ὅτι τῆ ἡλικία μικρὸς ἦν. καὶ προδραμών 4 ἔμπροσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν, ἵνα ἴδη αὐτόν ὅτι δι' ἐκείνης ημελλε διέρχεσθαι. και ώς ηλθεν έπι τον τόπον, αναβλέψας 5

30. πολλαπλασίονα. Things which are much more taluable: i. e. spiritual blessings.

32. See note at ix. 22.

35. els 'Ιεριχώ. Matthew (xx. 29.) and Mark (x. 46.) say that he was going out of Jericho. It has been thought that έγγίζειν εἰς Ἱεριχὼ may mean to be near to Jericho, though he was going from it; and that ήγγισεν els Βηθφαγή καl Bytariar has the same meaning in xix. 29. But see xix. 1, and note at Matt. xx. 29.

CHAP. XIX. 2. Zakxaîos. Clement of Alexandria informs us that some considered Zacchæus to be Matthias, p. 579; but Tillemont observes that this could not be, because Matthias had accompanied Jesus from the beginning of his ministry. Mémoires, tome i. p. 223. Ter-tullian calls Zacchæus, "allophylus fortasse." p. 454. The Apostolical Constitutions make him to have been the first bishop of Cæsarea. vii. 46.

Ibid. If there is any difference intended between abros and obros, the latter perhaps means that the office of chief publican was a lucrative

3. ἀπὸ τοῦ ὅχλου. See Matt. xi. 19; John xxi. 6.

4. di' èkelrys. Erasmus and Beza supply όδοῦ, but L. de Dieu thinks it may mean συκομωραίαs. The preposition διά seems certainly to be an interpolation.

ό Ἰησούς είδεν αὐτὸν, καὶ είπε πρὸς αὐτὸν, "Ζακγαίε, σπεύσας 6 κατάβηθι σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκφ σου δεῖ με μεῖναι." 7 σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. καὶ ἰδοντες απαντες διεγόγγυζον, λέγοντες, ""Οτι παρά άμαρτωλώ άνδολ 8 εἰσῆλθε καταλύσαι." η Σταθείς δε Ζακχαίος είπε πρός τον η iii. 14. κύριον, "'Ιδού, τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι τοις πτωγοις και εί τινός τι έσυκοφάντησα, αποδίδωμι τετρα-9 πλούν." ο Είπε δε προς αὐτον ο Ἰησούς, ""Οτι σήμερον σω- ο πίιι. 16. τηρία τω οικω τούτω εγένετο, καθότι και αυτος υίος 'Αβραάμ 10 έστιν. Ρ ήλθε γὰρ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητήσαι καὶ σῶσαι τὸ κ Μειτ. κ. 6; et xv. 24 : ἀπολωλός." et zviii. 11. 'ΑΚΟΥΟΝΤΩΝ δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολὴν, Αετ. κίιί. 46. διά τὸ έγγυς αὐτὸν είναι Ἱερουσαλημ, καὶ δοκείν αὐτούς ὅτι 12 παραγρήμα μέλλει ή βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι η εἶπεν η Μαπ. ούν, "Ανθρωπός τις εύγενης επορεύθη είς χώραν μακράν, Ματ. 14; 34. 18 λαβείν έαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ δέκα δούλους έαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 14 Πραγματεύσασθε έως έρχομαι. Οί δὲ πολίται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ 15 θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ έπανελθείν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθηναι μύτω τους δούλους τούτους, οίς έδωκε το άργύριον, ίνα 16 γνώ τίς τί διεπραγματεύσατο. παρεγένετο δε δ πρώτος λέγων, 17 Κύριε, ή μνα σου προσειργάσατο δέκα μνας. Καὶ είπεν αὐτῷ, * xvi. 10. Εύ, αγαθε δούλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστω πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν 18 έχων ἐπάνω δέκα πόλεων. Καὶ ἢλθεν ὁ δεύτερος λέγων, Κύριε, 19 ή μνα σου ἐποίησε πέντε μνας. Είπε δὲ καὶ τούτω, Καὶ σὺ 20 γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. Καὶ ἔτερος ἢλθε λέγων, Κύριε, 21 ίδου ή μνα σου, ην είγον, αποκειμένην έν σουδαρίω. έφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ. αἴρεις ὅ οὐκ ἔθηκας, καὶ 22 θερίζεις δ ούκ έσπειρας. • Λέγει δὲ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός • 28am i.16; σου κρινώ σε, πονηρε δούλε. ήδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός Μαιι. κιί. 87. 23 είμι, αἴρων δ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων δ οὐκ ἔσπειρα καὶ διατί ούκ έδωκας τὸ ἀργύριον μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν 24 σύν τόκω αν έπραξα αὐτό: Καὶ τοῖς παρεστώσιν εἶπεν, "Αρατε

 ἀμαρτώλφ. They used this term, because he was a publican.

8. δίδωμι. I promise to give. Grotius.

up to heaven.

13. Πραγματεύομαι is to deal or traffick in any thing; and when applied to money, it means putting it out to interest, or making profit by it, so as to increase the capital.

14. Ol πολίται αὐτοῦ are opposed to δουλοὸς ἐαυτοῦ in ver. 13, and represent the Jews, who claimed more immediate connexion with the Messiah, and were really of the same country with Jesus.

17. Ισθι εξουσίαν έχων. Scias te habere potestatem. Valcken. ad l.

^{9.} Grotius shews that Zacchæus was probably a Jew; but the Jews looked upon the publicans as no better than gentiles. See Matt. xviii. 17.

^{12.} This person seems to have gone to be invested with regal authority from some superior power; as Archelaus went from Judæa to Rome that he might obtain the throne of Judæa. The application is to Jesus, when he ascended

άπ' αὐτοῦ τὴν μνῶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔγοντι. (Καὶ 25 είπου αὐτώ, Κύριε, έχει δέκα μυᾶς.) Αέγω γάρ ύμιν, ὅτι παυτί 26 t viii. 18 : Matt.xiii.12; τῶ ἔγοντι δοθήσεται ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ δ ἔχει ἀρθήet xxv. 29; Μω: iv. 25. σεται ἀπ' αὐτοῦ. πλην τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μη 27 θελήσαντάς με βασιλεύσαι έπ' αὐτούς, ἀγάγετε ώδε, και κατα-» Mar. x.32. σφάξατε έμπροσθέν μου." «Καὶ εἰπων ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπρο- 28 σθεν, αναβαίνων είς Ίεροσόλυμα. Matt.xxi.1; *ΚΑΙ έγενετο ως ήγγισεν είς Βηθφαγή και Βηθανίαν, προς το 🕫 όρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. είπων. " Υπάγετε είς την κατέναντι κώμην εν ή είσπορευόμενοι 30 ευρήσετε πώλον δεδεμένον, έφ' δυ ούδεις πώποτε ανθρώπων εκάθισε λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾶ, Διατί 31 λύετε; οὔτως ἐρεῖτε αὐτῷ, "Οτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει." 'Απελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὐρον καθώς εἶπεν αὐτοῖς 32 λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐ- 83 τούς, "Τί λύετε τὸν πῶλον;" Οἱ δὲ εἶπον, "Ο κύριος αὐτοῦ 34 γ Joh.xii.14; χρείαν ἔχει." γ Καὶ ήγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐπιρ- 85 % Reg. ix. 13. ρίθαντες έαυτών τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πώλον, ἐπεβίβασαν τὸν 'Ιησούν. πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἰμάτια αὐτῶν 36 έν τη όδω. Έγγίζοντος δε αὐτοῦ ήδη, πρὸς τη καταβάσει τοῦ 37 όρους των 'Ελαιών, ήρξαντο άπαν το πλήθος των μαθητών γαίροντες αίνειν τον Θεον φωνή μεγάλη περί πασων ών είδον δυνάμεων, Σλέγοντες, "Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεύς ἐν ὀνό- 38 s ii. 14: Ps. cxviii. 26: ματι Κυρίου εἰρήνη εν οὐρανώ, καὶ δόξα εν ὑψίστοις." Καί 39 Rph. ii. 14. τινες των Φαρισαίων άπο του όχλου είπον προς αὐτον, "Διδάσ-■ Hab. ii.11. καλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου." ■ Καὶ ἀποκριθεὶς εἰπεν 40 αὐτοῖς, "Λέγω ὑμῶν, ὅτι ἐὰν οὖτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται." Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδών τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτ ŷ, 41 λέγων, ""Οτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ, καί γε ἐν τἢ ἡμέρα σου ταύτη, 42 τὰ πρὸς εἰρήνην σου νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου ὅτι 43

ηξουσιν ήμέραι έπι σέ, και περιβαλούσω οι έχθροι σου χάρακά

26. warth to Exorts. Since these are the words of the king in the parable, they merely mean, to every one of you that has made profit by my money something shall be given. The general application is to a person profiting by the gifts which he receives from God.

28. ξμπροσθεν. Erasmus understands it merely to mean, he went forward: but Beza and L. de Dieu think that Jesus went before his disciples, or rather at the head of them. See Mark x. 32.

37. Έγγίζοντος, as he was drawing near to Jerusalem.

Thin. ηρξωντο Επαν το πλήθος χαίροντες. There is a similar construction in Xen. Ephes. βλθον δὲ εἶς το ἰερον θύσοντες Επαν το πλήθος. i. p. 4.

i. p. 4.

Ibid. Surducer. It was particularly the raising of Lazarus which caused the multitude to

receive Jesus in this way. John xii. 17, 18. 40. Οθε εἰ σιωπήσαιμεν, οἰ λίθοι τάχα Φωνὰς ἀπορρήξουσι τῶν πεπραγμένων.

Pisidas ap. Suid. v. amoppheau.
41. en abril. On account of it, or over it.
42. el eyews, Utinam novisses. See note at xii. 49.

Ibid. ημέρα. This might truly be called the day of Jerusalem, when their Messiah was come to them.

43. Compare Isaiah xxix. 3. καὶ κυκλόσω ὡς Δαυίδ ἐπὶ σὲ, καὶ βαλῶ περὶ σὲ χάρακα, καὶ θήσω περὶ σὲ πόργους κ. τ. λ. Josephus states, that in the fifth year of the war Titus raised a wall round the whole of Jerusalem. vol. ii. p. 357, 358. Raphel thinks that it was a wall σ 5000d, and that our Saviour's words (χάρακα) were literally accomplished. ad l.

44 σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε παντοθεν, b καὶ b xxi. 6; έδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοὶ, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν Mich. iii. 13: σοὶ λίθον ἐπὶ λίθφ. ἀνθ' ὡν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκο- $\frac{Matt. xxiv.}{1, 2}$; πης σου." Mar. ziii. 2. · Καὶ εἰσελθών εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦν. • Matt. 46 τας έν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, ά λέγων αὐτοῖς, " Γέγραπται, "Ο Mar. xi. 11. οἰκός μου οἰκος προσευχής ἐστιν' ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε 4 1 Reg. σπήλαιον ληστών." Jer. vii. 11 · Καὶ ἢν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς Ματ. xxi.13 καὶ οἱ γραμματεῖς εξήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ Mar. xi. 17.

Μαν. xi. 17. 48 λαοῦ καὶ οὐχ εῦρισκον τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἄπας ἐξ. Job. vii. 19; εκρέματο αὐτοῦ ἀκούων. ΚΑΙ ἐγένετο ἐν μιὰ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, διδάσκοντος αὐτοῦ : Μετι. τον λαον εν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιε- Mar. xi. 27; 2 ρείς καὶ οί γραμματείς σύν τοίς πρεσβυτέροις, καὶ είπον πρὸς Α ... 1. αὐτὸν, λέγοντες, "Εἰπε ἡμιν, ἐν ποία ἐξουσία ταῦτα ποιείς, ἡ 8 τίς έστιν ὁ δούς σοι τὴν έξουσίαν ταύτην;" 'Αποκριθείς δὲ είπε προς αὐτοὺς, "'Ερωτήσω ὑμᾶς κάγω ἔνα λόγον, καὶ εἴπατέ μοι 4 Το βάπτισμα Ἰωάννου έξ οὐρανοῦ ην, η έξ ἀνθρώπων ;" Οί δὲ συνελογίσαντο πρὸς έαυτοὺς, λέγοντες, ""Οτι ἐὰν εἴπωμεν, Έξ 6 ούρανου έρει, Διατί ουν ουκ έπιστεύσατε αυτώ; έαν δε είπωμεν, Έξ ανθρώπων πας ο λαός καταλιθάσει ήμας πεπεισ-7 μένος γάρ έστιν Ίωάννην προφήτην είναι." Καὶ ἀπεκρίθησαν 8 μη είδεναι πόθεν. και ὁ Ἰησοῦς είπεν αὐτοῖς, "Οὐδε εγώ λέγω ύμιν, εν ποία εξουσία ταθτα ποιώ." "Ηρξατο δέ προς τον λαον λέγειν την παραβολην ταύτην' « Matt. ""Ανθρωπός τις έφύτευσεν άμπελωνα, καὶ έξέδοτο αὐτὸν γεωρ- xxi. 33; 1; 10 γοίς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἰκανούς. καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε Εua. v. 1; πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελώνος et xii. 10. δωσιν αὐτώ οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστειλαν κενόν. 11 καὶ προσέθετο πέμψαι έτερον δοῦλον οι δὲ κάκεῖνον δείραντες 12 καὶ ἀτιμάσαντες έξαπέστειλαν κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι 13 τρίτον οι δε και τουτον τραυματίσαντες εξέβαλον. είπε δε δ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ, διελογίζοντο πρὸς ἐαυτοὺς, λέγοντες, Οὖτός et xxtii. 1; Joh. xi. 58; έστιν ὁ κληρονόμος δεύτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένη- Η. Ε. ί. 2. 15 ται ή κληρονομία. Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, exviii. 22 ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; Εθα. viii. 14:

44. ἐπισκοπῆς. This has probably the same plains it, τῆς ἐμῆς παρουσίας, ὅτε ἤλθεν ἐπισκέmeaning as ἡμέρα in ver. 42. Theophylact exψασθαί σε καὶ σῶσαι.

16 έλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν Matt.xxi.43; Δαπ. xii.10; Δαπ. xii.10; Δαπ. xii.10; Δατ. xii.10; Δατ. xii.10; Δατ. xii.10; Δατ. xii.10; Δατ. xii.10; Δατ. xii.11; Δατ. xii.11; Δατ. xii.11; Δατ. xii.13; Δατ. xii.13; Δατ. xii.38; Δατ. xii.39; Δατ. x

τοῦτο· 'Λίθον δυ ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὖτος ἐγε
* Εκε. νiii.18; νήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;' * Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν 18

Zach. xii. 8.

λίθον, συνθλασθήσεται· ἐφ' δν δ' ᾶν πέση, λικμήσει αὐτόν."

Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' 19

αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῆ τῆ ὥρα, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν·

ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

1 Matt. 1 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινο- 20 Mar. xii. 13. μένους ἐαυτοὺς δικαίους είναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῆ ἀρχῆ καὶ τῆ ἐξουσία τοῦ ἡγεμόνος.

Matt. xxii. m καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, "Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι 21 ορθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν ἡμῶν Καί- 22 σαρι φόρον δοῦναι, ἡ οὕ;" Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουρ- 23 γίαν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, "Τί με πειράζετε; ἐπιδείξατέ μοι δη- 24 νάριον τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπυγραφήν;" 'Αποκριθέντες δὲ
 Matt. εἶπον, "Καίσαρος." "Ο δὲ εἶπεν αὐτοῦς, "'Απόδοτε τοίνυν τὰ 25

xxii. 21; Rom. xiii. 7. Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῶ." Καὶ οὐκ ἴσχυ- 26 σαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ρήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῆ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσύγησαν.

o Matt. ο Προσελθόντες δέ τινες των Σαδδουκαίων, οι άντιλέγοντες 27 xxii. 23: Μετ. χιί. 18; ἀνάστασιν μη είναι, επηρώτησαν αὐτον, Ρλέγοντες, "Διδάσ- 28 Act. xxiii. 8. καλε, Μωσης έγραψεν ήμιν, εάν τινος άδελφος άποθάνη έγων P Deut. xxv. γυναϊκα, καὶ οὐτος ἄτεκνος ἀποθάνη, ἵνα λάβη ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ την γυναϊκα, καὶ έξαναστήση σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἐπτὰ 29 ουν άδελφοι ήσαν, και ό πρώτος λαβών γυναίκα άπέθανεν άτεκνος καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν γυναίκα, καὶ οὖτος ἀπέθανεν 30 άτεκνος· καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν, ώσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐπτά· 31 καὶ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον ὕστερον δὲ πάντων ἀπ- 32 έθανε καὶ ή γυνή. ἐν τῆ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται 83 γυνή; οι γὰρ έπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναίκα." Καὶ ἀποκριθεὶς 34 είπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. "Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ έκγαμίσκονται οί δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν 35 καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὖτε γαμοῦσιν οὖτε ἐκγαμί-

9 1 Joh.iii. 2. σκονται· 9 οὕτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δυνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσι, 36 r Εχοί.iii.6: καὶ υἰοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἰοὶ ὅντες. r ὅτι δὲ ἐγεί- 87 Ματ. xii. 26; ρονται οἱ νεκροὶ, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει Heb. xi. 16. Κύριον τὸν Θεὸν 'Αβραὰμ καὶ τὸν Θεὸν 'Ισαὰκ καὶ τὸν Θεὸν 'Ιακώβ· Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. πάντες γὰρ 38

20. ἐγκάθετος is a person suborned or sent by another to lie in ambush, and seems to be deduced from ἐγκαθίημι, which has this meaning. See Salmas. Praf. ad Com. de Ling. Hell. p. 44.

Ibid. δικαίους perhaps means here, scrupulous

persons, who wished to do exactly what was right.

27. For the negative un after during overes, see Glassius, Gram. Sacr. p. 493. Raphel. Not. Xemoph.

34. αίωνος. See note at Gal. i. 4.
36. ούτε γὰρ ἀποθανείν. This reason is given, as shewing that there is no occasion for marriage, which was appointed to continue the

human race.

38. πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. This is not an argument, but the assertion of a fact: for all that belong to God are alive.

```
89 αὐτῶ ζῶσιν." 'Αποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπον,
40 " Διδάσκαλε, καλώς είπας." Οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν
  αὐτὸν οὐδέν.
     * Είπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, "Πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν υίὸν " Matt.
42 Δαβίδ είναι; καὶ αὐτὸς Δαβίδ λέγει ἐν βίβλφ ψαλμῶν, Mar. xii. 85.
48 ' Είπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίφ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἔως ἃν ' Peal. ex. 1; Δε. ii. 34 :
44 θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σοῦ.' Δαβὶδ οὖν 1 Cor.xv.25; Heb. i. 18;
45 κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υίὸς αὐτοῦ ἐστιν;" 'Ακούοντος δὲ κ x. 18.
46 παντός τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, " τι Προσέγετε ἀπὸ * τι. 48;
  τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φι- 5, 6; Mar.
  λούντων ἀσπασμούς εν ταις ἀγοραις, και πρωτοκαθεδρίας εν xii. 88, 39.
47 ταις συναγωγαίς, και πρωτοκλισίας εν τοις δείπνοις τοι κατεσ- " Ματι.
  καίίι. 18;
θίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχον- Ματ. πί. 40;
  ται. οὖτοι λήψονται περισσότερον κρίμα."
     7 ΑΝΑΒΛΕΨΑΣ δὲ είδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν τ² Bog xii.9;
 2 είς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους είδε δὲ καί τινα γήραν πενι-
 8 χραν βάλλουσαν έκει δύο λεπτά, εκαι είπεν, "'Αληθώς λέγω : 2 Cor. viii.
 4 ύμιν, δτι ή χήρα ή πτωχή αυτη πλείον πάντων έβαλεν άπαν-
  τες γάρ οὖτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα
  τοῦ Θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἄπαντα τὸν βίον
  δυ είχευ έβαλε."
     * ΚΑΙ τινων λεγόντων περί τοῦ ίεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ * Matt.
 6 ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε, " ο Ταῦτα α θεωρεῖτε, ελεύσονται Ματ. xiii. 1,
  ήμέραι ἐν αἶς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθφ, δς οὐ καταλυθή- 1 Reg.ix.7.4
7 σεται." Έπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες, "Διδάσκαλε, πότε Mich. iii. 12.
  οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλη ταῦτα
  γίνεσθαι ;"
8 ° O δὲ εἶπε, " Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε πολλοὶ γὰρ ἐλεύ- • Jor. xiv.14;
  σονται επὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, "Οτι εγώ εἰμι, καὶ, 'Ο et xxiii. 21;
9 καιρὸς ήγγικε. μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκού- Matt. xxiv.4;
  σητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθήτε δεῖ γὰρ ταῦτα ii. 2, 3
10 γενέσθαι πρώτον, άλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος." Τότε έλεγεν αὐ-
  τοις, "Εγερθήσεται έθνος ἐπὶ έθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν · « Matt. z.17 ;
11 σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τόπους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, Mar xiii. 9:
12 φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. Δ Πρὸ δὲ Joh. xri. 2; Αροε. ii. 10;
  τούτων ἀπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χείρας αὐτῶν, καὶ Act. iv. 8;
  διώξουσι, παραδιδόντες είς συναγωγάς καὶ φυλακάς, άγομένους et xii. 4;
18 επί βασιλείς και ήγεμόνας, ενεκεν τοῦ ονόματός μου. ἀποβή- ει xxτ. 23
```

CHAP. XXI. 6. Tavra. Raphel quotes similar cases of nominatives absolute from Xe-

7. Έπηρώτησαν. They were Peter, James, John, and Andrew. Mark xiii. 3.

8. 'O καιρός, the time of the Messiah.

11. φόβητρά τε καὶ σημεία. Josephus says that the Jews did not attend rois evapyeou ral προσημαίνουσι την μέλλουσαν έρημίαν τέρασιν — τοῦτο μὲν ὅτε ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη φομφαία παραπλήσιον, και παρατείνας έπ' ένιαυτόν κομήτης. vol. ii. p. 388. " Evenerant prodigia, quæ neque hostiis neque votis piare fas habet gens' &c. &c. Tacit. Hist. v. 13.

13. It will give you an opportunity of bear-

ing witness to your religion.

• xii. 11; σεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. • θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, 14 Matt. x. 19; Mar. xiii. 11. μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· ¹ ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ 15 * Exod.iv.12; σοφίαν, ή οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστήναι πάντες οί Res. liv. 17 : Αετ. τι. 10. ἀντικείμενοι ὑμῶν. Επαραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ 16 8 Mich. vii. 6; άδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φιλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. η καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου ικαὶ 17 et zii. 2. Mar. xiii. 13. θρίξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ἐν τῆ ὑπομονῆ 19 1 Matt. x.30; ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. κ"Οταν δὲ ἴδητε κυκλου- 20 45; 2 Sam. μένην ύπο στρατοπέδων την Ίερουσαλημ, τότε γνωτε ότι ήγ-1 Bog. i. 52. γικεν ή ερήμωσις αὐτῆς. τότε οἱ εν τῆ Ἰουδαία φευγέτωσαν εἰς 21 k Matt. τὰ ὄρη καὶ οἱ ἐν μέσφ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν καὶ οἱ ἐν ταῖς χώxxiv. 15; Ματ. ΧΙΙΙ. 14; ραις μη είσερχέσθωσαν είς αὐτήν. ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὖταί 22 Dan. ix. 27. είσι, τοῦ πληρωθήναι πάντα τὰ γεγραμμένα. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν 23 γαστρί εγούσαις καί ταις θηλαζούσαις εν εκείναις ταις ήμεραις. Εσται γαρ ανάγκη μεγάλη επί της γης, και όργη εν τώ λαώ 1 Rom. xi.25, τούτω. 1 καὶ πεσοῦνται στόματι μαγαίρας, καὶ αἰγμαλωτισθή- 2 4 = Matt. σονται είς πάντα τὰ ἔθνη καὶ Ἱερουσαλημ ἔσται πατουμένη Mar. xiii. 24; ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. That ἔσται σημεία 25 2 Pet. iii. ἐν ἡλίφ καὶ σελήνη καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν 10, 12; Rea. xiii. 10; εν ἀπορία, ηχούσης θαλάσσης καὶ σάλου, ἀποψυχόντων ἀνθρώ- 26 Esech. xxxii. 7: πων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχόμενων τῆ οἰκουμένη. Joel ii.10,31; et iii. 35 ; αί γαρ δυνάμεις των οὐρανων σαλευθήσονται. Εκαλ τότε όψον- 27 Apoc. vi. 12. « Dan.vii.10; ται τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλη μετὰ δυνάμεως Matt. xvi.27; και δόξης πολλής. et xxiv. 30; "'Αρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε 28 et xxv. 31; et xxvi. 64; Mar. xiii. 26; τὰς κεφαλὰς ὑμῶν διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν." et xiv. 62; ° Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, " Ἰδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα 29 Act. i. 11 3 Thess. i.10; τὰ δένδρα. ὅταν προβάλωσιν ήδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώ- 30 Apoe. i. 7. Matt. σκετε ότι ήδη έγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε 31 xxiv. 82 : Ματ. ΧΙΙΙ. 28. Ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

15. ἐγὰ δώσω. Mark says that the Holy Ghost should speak for them. xiii. 11.

18. It is plain, from θανατώσουσιν in ver. 16, that the declaration in ver. 18, does not mean that none of them should die. It means, that God would carefully watch over them; that not a hair of their head should perish, without God taking account of it. Compare Matt. x. 29, 30.

19. κτήσασθε τὰς ψυχὰς δμῶν. Retinete animos vestros. Raphel. ad l., who compares ἀνακτῶσθαι τὰς ψυχὰς, Polyb. iii. 60. 87. If we compare Matt. xxiv. 13, and Mark xiii. 13, the passage means, the only way in which you can save your lives is by patience.
22. πληρωθήναι. The true reading is pro-

bably TANGERVAL

23. ἀνάγκη is used for affliction by Josephus, but apparently for affliction caused by oppression. See Krebsius. Dionysius Hal. speaks of \$ ardγκη τοῦ λιμοῦ, Antiq. i. p. 94: and Ælian of η ανάγκη της πενίας. Var. Hist. xiv. 24. Ibid. ἐν τῷ λαῷ. Most MSS. omit ἐν. 24. ἄχρι πληρωθώσι. Until the time, which

is allotted to the Gentiles for doing this, is finished. See Rev. xi. 2.

27. This may perhaps mean, then shall they perceive that this was what Daniel meant by the Son of man coming with the clouds of heaven, vii. 13.

28. ἀπολύτρωσις. Though persecutions from the heathen continued a long time after, the Christians of Judæa were greatly relieved, when the Jews were no longer able to injure them.

30. δταν προβάλωσιν. Matthew and Mark write, ἐκφυῆ τὰ φύλλα, and Beza supplies folia: but the Vulgate has producant fructum, and Erasmus protrudunt gemmas.
31. It appears, therefore, that the kingdom

of God was not fully established till after the destruction of the Jewish polity. See Matt.

```
82 αμήν λέγω ύμιν, ότι οὐ μή παρέλθη ή γενεα αυτη, έως αν πάντα
88 γένηται, Ρό οὐρανὸς καὶ ή γη παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ r Prol.cii.86;
34 μη παρέλθωσι. 4 Προσέχετε δε εαυτοίς, μήποτε βαρυνθώσιν Matt.
  ύμων αι καρδίαι εν κραιπάλη και μέθη και μερίμναις βιωτικαίς, xxiv. 35;
85 καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῆ ἡ ἡμέρα ἐκείνη τώς παγὶς γὰρ <sup>2 Pet.iii.7,10</sup>.
  ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης xiii. 18;
86 της γης. ε άγρυπνείτε οὐν εν παντί καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιω- 1 These v. 6; 1 Pet. iv. 7.
  2 Pet. iii. 10;
  ξμπροσθεν τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου."
                                                                   Apoc. iii. 3;
et xvi. 15.
    Ην δε τας ημέρας εν τῷ ἰερῷ διδάσκων τας δε νύκτας εξερ- τι κτί. 13
88 χόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὅρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. καὶ πᾶς ὁ et xviii 1;
Μαιτ. xxiv.
     ιὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

42; et
xxv. 18;
"ΗΓΓΙΖΕ δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη πάσχα Mar. xiii. 38;
  λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῶ ἱερῶ ἀκούειν αὐτοῦ.
2 x καὶ εζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, τὸ, πῶς ἀνέλωσιν 1 Τhou. v. δ.
  αὐτόν ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.
     ν Εἰσῆλθε δὲ ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσ- xii. 18; Ματι, xxvi. 1:
 4 καριώτην, όντα έκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα· καὶ ἀπελθὼν συν- Mar. xiv. 1.
  ελάλησε τοις ἀρχιερεύσι καὶ τοις στρατηγοίς, τὸ, πῶς αὐτὸν Joh. xi. 47
5 παραδῷ αὐτοῖς. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον Ακτ. 17. 27.
6 δοῦναι· καὶ εξωμολόγησε, καὶ εζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι xxvi. 14;
  αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.
                                                                   Joh.xiii.2.27
     <sup>2</sup> Ήλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ἡ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα· : Matt.
8 καὶ ἀπέστειλε Πέτρου καὶ Ἰωάννην, εἰπων, "Πορευθέντες έτοι- Μαι χίν. 12:
 9 μάσατε ήμιν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν." Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ,
10 "Ποῦ θέλεις εποιμάσωμεν;" 'Ο δε είπεν αὐτοῖς, " Ίδοὺ, είσ-
  ελθόντων ύμων είς την πόλιν, συναντήσει ύμιν ἄνθρωπος
  κεράμιον ύδατος βαστάζων ἀκολουθήσατε αὐτῶ εἰς τὴν οἰκίαν
11 οδ είσπορεύεται καλ έρειτε τώ οικοδεσπότη της οικίας, Λέγει
  σοι ο διδάσκαλος, Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσγα
12 μετά τῶν μαθητῶν μου φάγω; Κάκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνώγεον
13 μέγα ἐστρωμένον ἐκεῖ ἐτοιμάσατε." Απελθόντες δὲ εὖρον
  καθώς είρηκεν αὐτοῖς καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
                                                                   xxvi. 20 :
    * Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι Mar. xiv. 17.
85. ώs παγls, as a trap falls upon birds or
                                     xliv. 25. See Matt. xx. 2; συμφωνήσας εκ δη-
```

55. ως παγίς, as a trap falls upon Dirds or beasts.

36. ταῦτα is perhaps an interpolation.

Ibid. σταθήναι. Either to be saved at the destruction of Jerusalem, or to be acquitted at the day of judgment.

87. els το boos is governed by εξερχόμενος. CHAP. XXII. 1. Ἡγγιζε. The passover was in two days. See Matt. xxvi. 2.

ἐφοβοῦντο γάρ. See note at Mark xi. 18.
 στρατηγοῖς. See note at Acts iv. 1. Theophylact says, τοὺς ἄρχοντας τῶν οἰκοδομῶν τοῦ ἰεροῦ, ἢ καὶ τοὺς τῆς εὐταξίας ἐπιμελουμένους.
 αὐτῷ may refer to συνέθεντο οτ δοῦναι.

6. εξωμολόγησε, he agreed to it: as in Jer.

xliv. 25. See Matt. xx. 2; συμφωνήσας & δηναρίου: but the Arabic version has, he thanked
them, and this is the meaning of the word in
Matt. xi. 25; Luke x. 21; Rom. xv. 9. Keuchenius says, juramento confirmavit, obstrinxit se.

chemius says, juramento confirmavit, obstrinxit se.
7. Matthew (xxvi. 17.) and Mark (xiv. 12.) call it ἡ πρώτη τῶν ἀζύμων.

11. κατάλυμα. See note at ii. 7; Matt. xxvi. 17.

12. ἀνώγεον. The reading seems to be ἀνά-γαιον. It means a room above the ground.

14. This was the day after that mentioned in ver. 7. Our Saviour spoke to the disciples on Wednesday evening: (the Jewish day beginning in the evening:) and on Thursday they ate the passover.

σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, " Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο 15 τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν ὁ λέγω γὰρ 16 b Matt. xxvi. 29; xxvi. xv; Mar. xiv. 25. ὑμιν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἔως ὅτου πληρωθῆ ἐν τῆ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ." Καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστήσας 17 είπε, " Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε ξαυτοῖς ' λέγω γὰρ ὑμῖν, 18 xxvi. 2v; Mar. xiv. 25. ότι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἔως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθη." d Καὶ λαβών ἄρτον, εὐγαριστήσας 19 d Matt xxvi. 26; Mar. xiv. 22; ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, "Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. 1 Cor. xi. 23, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν." 'Ωσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων, 20 " Τοῦτο τὸ ποτήριον, ή καινή διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ • Matt. xxvi. ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον. •Πλην ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος 21 21, 23; Ματ. χίν. 18; με μετ' έμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. (καὶ ὁ μὲν υίὸς τοῦ ἀνθρώπου 22 Joh. xiii. 21. πορεύεται κατά τὸ ώρισμένον πλην οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δί f Joh.xiii.18; Psal. xii. 9; οὐ παραδίδοται." Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἐαυτοὺς, τὸ, 23 Act. i. 16. τίς ἄρα εἴη έξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. Ἐγένετο δὲ 24 καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. εὁ δὲ 25 g Matt. xx. 25; Mar. x. 42. είπεν αὐτοῖς, "Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οί εξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. Εύμεῖς δὲ οὐγ 26 b ix. 48; 1 Pet. v. 3. ούτως άλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμιν, γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος καὶ ὁ ήγούμενος, ώς ὁ διακονῶν. ἱτίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἡ ὁ 27 i Matt. xx. 28; διακονών; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσφ ὑμών ὡς Joh. xiii. 14: Phil. ii. 7. ό διακονών. Υμείς δέ έστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' έμοῦ ἐν τοῖς 28 πειρασμοῖς μου κάγὼ διατίθεμαι ύμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ 29 k wii. 32 : Matt. zziv. πατήρ μου βασιλείαν, 'ίνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης 80 47. μου εν τη βασιλεία μου, και καθίσησθε επι θρόνων, κρίνοντες 1 Matt. xix. 28; Αρος. iii. 21. τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ." Εἶπε δὲ ὁ κύριος, "Σίμων, 81 m 1 Pet. v. 8. Σίμων, ίδοὺ, ὁ Σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ώς τὸν σίτον έγω δε έδεήθην περί σοῦ, ίνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου 32 • καὶ σὺ ποτὲ ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου." Ο δὲ 83

16. εως δτου. This does not necessarily mean that he should eat it in the kingdom of God, but that he should not eat it again till the kingdom of God was come, i. e. till his death. Πληρωθη means that the type of the passover was completed when Christ died.

17. It was customary at the passover for four cups to be drunk by each person. This was the first: see ver. 20; Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 198; Lightfoot ad Matt. xxvi. 26, 27; Bartoloccius, Biblioth. Rabbin. vol. ii. p. 745.

20. This was perhaps the third cup, and called the cup of blessing, as S. Paul calls it, ▶Cor. x. 16, though Buxtorf considered it to be the fourth and last cup. Thes. Crit. Sacr.

pt. i. p. 198.

Ibid. ἐκχυνόμενον. This agrees with ποτήριον, but in Matt. xxvi. 28, and Mark xiv. 24, with alua. For similar instances of solecism see Krebsius: but perhaps the passage has not been rightly translated. In ver. 19. we read τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου and so I would understand here τοῦτό ἐστι τὸ ποτήριον This is my body, viz. that which is given for you: - this is the cup, viz. the new covenant in my blood, that which is shed for you. Tooto means this thing which I hold in my hands, and is made to refer to άρτος which is masculine, as well as to ποτήριον.

25. εὐεργέται. See Herodotus iii. 140; viii. 85. 26. ως δ διακονών. These words had particular force, since Jesus had just been washing the disciples' feet. John xiii. 4, &c.

29. διατίθεμαι. Ego vobis tanquam testamento lego regnum. Krebsius.

31. εξητήσατο. Tertullian compares this with Satan asking leave of God to tempt Job. p. 537. We may observe the distinction between έξητήσατο δμαs and εδεήθην περί σοῦ. So far from this passage supporting the pre-eminence of S. Peter, it would rather shew, that there was more danger of his falling than the rest.

32, 33. There may be an allusion to 2 Sam.

```
είπεν αὐτῷ, " Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμος είμι καὶ είς φυλακὴν καὶ
84 εἰς θάνατον πορεύεσθαι." "Ο δὲ εἶπε, "Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ " Μετι. 34;
   μή φωνήσει σήμερον άλέκτωρ, πρίν ή τρίς ἀπαρνήση μη είδέναι Ματ. xiv. 80;
85 με." • Kal είπεν αὐτοῖς, ""Οτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαν- • ix. 3;
  τίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινὸς ὑστερήσατε;" Οἱ δὲ et x. 4; Matt. x. 9;
ε6 είπου, "Οὐδενός." Είπεν οὖν αὐτοῖς, "'Αλλά νῦν ὁ ἔχων Mar. vi. 8.
  Βαλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν καὶ ὁ μὴ ἔγων, πωλησάτω
37 τὸ ἰμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. Ρλέγω γὰρ ὑμῖν, P Res.liii.12;
  ότι έτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθήναι ἐν ἐμοὶ, τὸ, 'Καὶ
ε ε μετα ανόμων ελογίσθη και γαρ τα περί εμοῦ τέλος έχει. Οί
  δὲ εἶπον, " Κύριε, ἰδοὺ, μάχαιραι ὧδε δύο." 'Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
   " Ίκανόν ἐστι."

¶ ΚΑΙ ἐξελθών ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὅρος τῶν ٩ Μαιτ.

40 Έλαιῶν ἡκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. τγενό- Ματ. xiv. 32;
  μενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἰπεν αὐτοῖς, "Προσεύχεσθε μὴ εἰσελ- et xviii. 1;
41 θείν είς πειρασμόν." • Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ώσεὶ · Matt.
42 λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο τλέγων, "Πάτερ, Mur. xiv. 38.
  εί βούλει παρενεγκείν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ πλὴν μὴ τὸ • Μειι. 39;
43 θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω." "Ωφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Μετ. xiv. 35.

' Joh. vi. 38.
44 ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. ακαὶ γενόμενος ἐν ἀγωνία, ἐκτεν- «Joh. xii. 27;
   έστερον προσηύχετο. εγένετο δε δ ίδρως αὐτοῦ ώσεὶ θρόμβοι Heb. v. 7.
45 αίματος καταβαίνοντες έπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς
  προσευγής, ελθών πρός τούς μαθητάς αὐτοῦ, εὖρεν αὐτοὺς κοι-
46 μωμένους ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί καθεύδετε:
  αναστάντες προσεύγεσθε, ίνα μη είσελθητε είς πειρασμόν."
47 * Ετι δε αὐτοῦ λαλοῦντος, ίδου, ὅχλος, καὶ ὁ λεγόμενος * Μαιι.
  'Ιούδας, είς των δώδεκα, προήρχετο αὐτων, καὶ ἤγγισε τῷ Μωτ. χίν. 43;
48 Ἰησοῦ φιλήσαι αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, " Ἰούδα, φιλή- Joh. xviii. 3.
49 ματι τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως ;" Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ , Matt.
  αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ, "Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μα- xxi. 51;
50 χαίρα ;" Y Kal ἐπάταξεν είς τις έξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχ- Mar. xiv. 47; Joh. xviii.10.
```

XV. 20. ἐπιστρέφου καὶ ἐπίστρεψον τοὺς ἀδελφούς σου μετά σου. S. Peter's answer is also like the answer of Ittai in ver. 21. εἰς τὸν τόπον οδ ἐὰν ἢ ὁ κύριός μου, καὶ ἐὰν εἰς θάνατον καὶ ἐὰν εἰς βάγη, ὅτι ἐκεῖ ἔσται ὁ δοῦλός σου.

34. σήμερον is spoken with reference to the Jewish method of beginning the day from the evening.

36. δ μη έχων. L. de Dieu understands it to mean, he that has no money to buy a sword, and refers to 1 Cor. xi. 22.

37. τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει, either, my life is drawing to a close; or, the things predicted of me must have their completion. Raphel, Krebsius, and L. de Dieu prefer the latter.

38. The disciples took Jesus literally, and thought that they wanted swords for immediate use: whereas he meant to warn them of the

trials and hardships which were coming on

Ibid. Ίκανόν ἐστι. Forma vetantis. See 1 Kings xii. 28. Others interpret it, satis de his dictum.

39. ol μαθηταί. All except Judas. See John xiii. 30.

42. παρενεγκείν. The infinitive for the imperative. Grotius, Raphel, Palairet. Others have taken it in the infinitive, and el for utinam; see Palairet, and note at xii. 49.

44. θρόμβοι «Ιματος. Dionysius of Alexandria did not understand that our Saviour literally sweated blood, but only drops as thick as blood, p. 39. Other Fathers agreed with him. See Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 210.

45. αὐτοῦ is perhaps an interpolation.

ιερέως, και ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 51 'Ιησοῦς είπεν, " Ἐᾶτε ἔως τούτου." Καὶ άψάμενος τοῦ ωτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν, εΕίπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενο- 52 xxvi. 35; Mar. xiv. 48. μένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, "'Ως έπὶ ληστὴν έξεληλύθατε μετὰ μαχαιρών καὶ ξύλων; καθ' ήμέραν δυτος μου μεθ' ύμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ 53 έξετείνατε τὰς χείρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' αυτη ύμῶν ἐστιν ἡ ὥρα, καὶ ή έξουσία τοῦ σκότους."

a Mass xxvi. 57 Joh xviii. 12, 24. b Matt. xxvi. 69 : Mar. xiv. 54, 66: Joh. xviii. 16, 25.

* Matt.

*ΣΥΛΛΑΒΟΝΤΕΣ δὲ αὐτὸν ήγαγον, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν 54 xxvi. 53; είς τὸν οἰκον τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. ⁶ ἀψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσφ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων 55 αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσφ αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παι- 56 δίσκη τις καθήμενον προς το φώς, και απενίσασα αὐτώ, είπε, "Καὶ οὖτος σὺν αὐτῷ ἡν." 'Ο δὲ ἡρνήσατο αὐτὸν, λέγων. 57 " Γύναι, οὐκ οίδα αὐτόν." Καὶ μετὰ βραχὺ ἔτερος ἰδὼν αὐτὸν, 58 έφη, "Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εί." Ο δὲ Πέτρος είπεν, " Ανθρωπε, οὐκ εἰμί." Καὶ διαστάσης ώσεὶ ώρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρί- 59 ζετο λέγων, " Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὖτος μετ' αὐτοῦ ἦν καὶ γὰρ c Matt. xxvi. Γαλιλαίός έστιν." c Είπε δè ὁ Πέτρος, ""Ανθρωπε, οὐκ οίδα δ 60

λέγεις." Καὶ παραχρήμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ὁ 4 Matt. xxvi. αλέκτωρ. d και στραφείς ο κύριος ενέβλεψε τω Πέτρω και 61 31, 75; Mar. xiv. 72; ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ, Joh. xiii. 38; ""Οτι πρὶν ἀλέκτορα φωνήσαι, ἀπαρνήση με τρίς." Καὶ 62 έξελθων έξω ὁ Πέτρος ξκλαυσε πικρώς.

· Matt. «Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέγοντες τὸν Ἰησοῦν, ἐνέπαιζον αὐτῷ, 63 xxvi. 67; Mar. xiv. 65; δέροντες· καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσ- 64 Job xvi. 10; ωπον, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, "Προφήτευσον, τίς Joh. xviii. 22; έστιν ὁ παίσας σε ;" Καὶ ἔτερα πολλά βλασφημοῦντες ἔλεγον 65 et xix. 2. είς αὐτόν.

ί Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, 66 f Psal. ii. 3; Ματ. πν. 1; ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέ-Joh. xviii. 28. δριον έαυτῶν λέγοντες, "Εἰ σὰ εἰ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν." Εἰπε 67 8 Dan.vii.13; δε αὐτοῖς, "Έὰν ὑμῶν εἶπω, οὐ μὴ πιστεύσητε εἀν δε καὶ ερω- 68 et xxiv. 30; τήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἡ ἀπολύσητε. ε ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται 69 et xxvi. 64; δ υίδς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Mar. xiv. 62; Δ υίδς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Αct. i. 11; Θεοῦ." Εἰπον δὲ πάντες, "Σὺ οὖν εἶ δ υίδς τοῦ Θεοῦ;" Ο 70 2 Thess. i.10; δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, "'Τμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι." Οἱ δὲ 71

51. Έατε έως τούτου. This is either addressed to the disciples, as telling them to suffer him to be taken; or to the multitude, as asking them to allow him to touch the man and heal him.

52. στρατηγούs. See note at Acts iv. 1: but L. de Dieu says that these persons had no connexion with the στρατηγός in Acts iv. 1; v. 24. and were not military officers, but had different duties in the temple.

53. σκότους. See Col. i. 13. 59. ἄλλος. See Matt. xxvi. 71. and note. 60. The article before ἀλέκτωρ is wanting in many MSS.

66. els to ourédpior faurir, to their place of

meeting.
69, 70. This shews, that the Jews considered the phrases, Son of man, and Son of God, to be equivalent. See note at Matt. viii. 20. είπον, "Τί έτι χρείαν έχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ."

h KAI ἀναστὰν ἄπαν τὸ πλήθος αὐτῶν ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν h Matt. 2 Πιλάτον. Τήρξαντο δὲ κατηγορείν αὐτοῦ λέγοντες, "Τοῦτον Μες. χ. 1; εύρομεν διαστρέφοντα τὸ έθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους ixx. 25; 3 διδόναι, λέγοντα έαυτον Χριστον βασιλέα είναι." * Ο δε Πιλά- Matt.xxii.21; τος έπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, "Σύ εί ὁ βασιλεύς τῶν Ἰου- κοπ. xiii. 7; 4 δαίων;" 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, "Σὰ λέγεις." 'Ο δὲ Πιλά- κ Matt. τος είπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὅχλους, " Οὐδὲν εὐρίσκω xxii. 11; Mar. xv. 2; αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπω τούτω." 1 Tim. vi. 18. Οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες, ""Οτι ἀνασείει τὸν λαὸν, διδάσκων καθ' όλης της 'Ιουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ της Γαλιλαίας έως 6 ώδε." Πιλάτος δε ακούσας Γαλιλαίαν, επηρώτησεν εί ο αν-7 θρωπος Γαλιλαίός έστι 1 καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας 1 iii. 1. 'Ηρώδου έστιν, ανέπεμψεν αὐτὸν πρὸς 'Ηρώδην, δντα καί 8 αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταις ἡμέραις. Τό δὲ Ἡρώδης τίκ. 7; ίδων του Ίησοῦν έχάρη λίαν ην γάρ θέλων έξ ίκανοῦ ίδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ καὶ ἤλπιζέ τι σημείον 9 ίδειν ύπ' αὐτοῦ γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ίκανοις: 10 αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς 11 καλ οί γραμματείς, εὐτόνως κατηγορούντες αὐτού. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλών αὐτὸν ἐσθήτα λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πι-12 λάτφ, η εγένοντο δε φίλοι ο τε Πιλάτος και ο Ηρώδης εν αὐτη η Αςι. ίν. 27. τῆ ἡμέρα μετ' ἀλλήλων προϋπήρχου γὰρ ἐν ἔχθρα ὅντες πρὸς . Mett. 13 έαυτούς. °Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς xxvii. 23; 14 άργοντας καὶ τὸν λαὸν, εἶπε πρὸς αὐτούς, "Προσηνέγκατέ μοι Joh. xriii.3κ; του ἄνθρωπου τοῦτου, ὡς ἀποστρέφουτα του λαόν καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ οι xix. 4.

14 ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, "Προσηνέγκατέ μοι Joh. xviii.3ε; τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ματι. 26; ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὖρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τοὐτῷ xxvii. 26; 15 αἴτιον, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ ἀλλ' οὐδὲ 'Ηρώδης' ἀν- Joh. xix. 1. έπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου q Matt. xxvii. 15; 16 ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. Ρπαιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω." Ματ. xx. 6; Joh. xix. 15; 16 ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. Ρπαιδεύσας κατὰ ἐορτὴν ἕνα. ' ἀν- , Αct. iii. 14.

CHAP. XXIII. 2. There is an emphasis in the words Χριστον βασιλέα. They accused Jesus of calling himself, not only a king, but a king superior to all others, as being Christ. L. de Dieu. They seem to have said this out of the hearing of Jesus. Compare John xviii. 34.

3. This conversation is given more at length in John xviii. 33, &c.

5. Γαλιλαίαs. They probably mentioned Galilee, in order to persuade Pilate that Jesus was connected with Judas of Galilee, and so to gain credit for their accasation in ver. 2.

See ix. 9.
 Ibid. ἐξ ἰκανοῦ. We find χρόνων ἰκανῶν in wiii. 27, and ἰκανῷ χρόνῳ in Acts viii. 11.

11. Eξουθενήσαs. This implies his great disappointment.

Thid. ἐσθῆτα λαμπράν. Raphel shews that this meant a white robe, such as candidates wore. ad l. So also L. de Dicu. The Vulgate has alba, or candida, here and Acts x. 30, and James ii. 2. The angel is said to have appeared ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾶ in Acts x. 30, and the angel is clothed in ἐνδυμα λευκὸν in Matt. xxviii. 3.

15. obder theor-abro. This may either mean that Jesus had done nothing worthy of death, or that Herod had done nothing to Jesus which answered to death. L. de Dieu.

17. Kard copyfip. At every feast.

. Matt. xxvii. 25;

t Matt.

et ix. 6.

xxvii. 32:

έκραξαν δὲ παμπληθεὶ λέγοντες, "Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ημίν τον Βαραββάν" ὅστις ην διά στάσιν τινά γενομένην έν 19 τη πόλει καὶ φόνον βεβλημένος είς φυλακήν. Πάλιν οὖν ὁ 20 Πιλάτος προσεφώνησε, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. οἱ δὲ 21 έπεφώνουν λέγοντες, "Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν." Ο δέ 22 τρίτον είπε πρὸς αὐτοὺς, "Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὖτος : οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὖρον ἐν αὐτῷ παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω." Οί δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρω- 23 θηναι και κατίσχυον αι φωναι αὐτῶν και τῶν ἀρχιερέων. (Ο 24 xxvii. 22; Ματ. xv. 15; δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν ἀπέλυσε δὲ 25 Joh. xix. 16. αὐτοῖς τὸν διὰ στάσιν καὶ Φόνον βεβλημένον εἰς τὴν Φυλακὴν. δυ ητούντο τον δε Ίησούν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν. ι Καὶ ώς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος Κυρη- 26 xxvii. 31; Ματ. xv. 21, ναίου τοῦ ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν. Φέρειν δπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. ἸΗκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος 27 τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν, αι καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στραφείς δε πρός αὐτάς ὁ Ἰησοῦς εἶπε, "Θυγατέρες Ίερου- 28 σαλήμ, μή κλαίετε έπ' έμὲ, πλήν έφ' έαυτας κλαίετε καὶ έπὶ τὰ τέκνα ύμων. ὅτι ἰδοὺ, ἔργονται ἡμέραι ἐν αἶς ἐροῦσι, Μακάριαι 29 αί στείραι, και κοιλίαι αι οὐκ ἐγέννησαν, και μαστοι οι οὐκ ἐθήu Esa. ii. 19: λασαν. u τότε ἄρξονται λέγειν τοις ὅρεσι, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ 30 Ose. x. 8; Αρος. τί. 16; τοις βουνοίς, Καλύψατε ήμας. Υότι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλφ ταῦτα 31 ποιούσιν, έν τῷ ξηρῷ τί γένηται;" ▼ 1 Pet.iv.17; * "Ηγοντο δε καί ετεροι δύο κακούργοι σύν αὐτῷ ἀναιρεθηναι. 32 Jer. xxv. 29. - Joh. xix. 18; y Kal ότε ἀπηλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ 33 έσταύρωσαν αὐτὸν, καὶ τοὺς κακούργους, δυ μὲν ἐκ δεξιῶν, δυ δὲ

y Matt. πεντί. 33; Μετ. χν. 22; εξ άριστερών. ' ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε, "Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς' οὐ 34 Joh. xix. 17. γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι." Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἰμάτια αὐτοῦ, εβαλον κλήρον. * καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρών. 'Εξεμυκτήριζον 35 1 Cor. iv. 13: Peal.xxii.18; δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέγοντες, ""Αλλους ἔσωσε, σω-Matt.xxvii. σάτω ξαυτόν, εἰ οὖτός ἐστιν ὁ Χριστὸς, ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός." 85 ; Mar. xτ. 24 ; Joh. xix. 23. Ένέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι καὶ ὅξος 36 προσφέροντες αὐτῷ καὶ λέγοντες, "Εἰ σὰ εἰ ὁ βασιλεύς τῶν 37 a Matt. zzvii, 39 εκτίι. 39; Ματ. κν. 29. 'Ιουδαίων, σώσον σεαυτόν.' ' Ην δε και επυγραφή γεγραμ- 38 b Matt. μένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Έλληνικοῖς καὶ 'Ρωμαϊκοῖς καὶ xxvii. 37 Ματ. χν. 26; Έβραϊκοῖς, "Οὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων." Joh. xix. 19. Είς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, 89

25. abroîs is perhaps an interpolation. 26. τοῦ before ἐρχομένου is wanting in all the best MSS.

29. Some think that this is an allusion to the woman who killed and ate her child at the siege of Jerusalem.

31. The Jews in proverbial language called good men green trees, and bad men dry trees. Jesus says, If the sufferings of good men are so

great, what must be those of bad men?

86. Stos. This was the common drink of the Roman soldiers; and the action is not the same with that mentioned in Matt. xxvii. 34.

39. Hilarius conceived the penitent thief to be on the right. So did the pseudo-Athanasius, vol. ii. p. 264. He has been called Dimas, or Dismas.

```
40 λεγων, "Εί σὺ εί ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς." 'Απο-
   κριθείς δε ο έτερος επετίμα αὐτῷ λέγων, "Οὐδε Φοβή σύ τὸν
41 Θεον, ότι εν τῷ αὐτῷ κρίματι εί; καὶ ἡμεῖς μεν δικαίως ἄξια
   γαρ ων επράξαμεν απολαμβάνομεν ούτος δε ούδεν ατοπου
42 ἔπραξε." Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ, "Μνήσθητί μου, κύριε, ὅταν
48 έλθης εν τη βασιλεία σου." Καὶ είπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "'Αμὴν
   λέγω σοι, σήμερον μετ' έμοῦ ἔση ἐν τῷ παραδείσω."
44 c' Ην δε ώσει ώρα έκτη, και σκότος εγένετο εφ' όλην την . Matt.
45 γην, έως ώρας εννάτης. d καὶ εσκοτίσθη ὁ ηλιος, καὶ εσχίσθη τὸ Μετ. xx. 33.
46 καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον καὶ φωνήσας φωνή μεγάλη δ 4 Matt.
   'Ιησοῦς εἶπε, "Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά Μωτ. ΣΥ. 38.
47 μου" καὶ ταῦτα εἰπων ἐξέπνευσεν. 'Ίδων δὲ ὁ ἐκατόνταρχος . Peal. xxxi.
   τὸ γενόμενον εδόξασε τὸν Θεὸν, λέγων, ""Οντως ὁ ἄνθρωπος xxvii. 50; Μω. xv. 37;
48 ούτος δίκαιος ήν." Καὶ πάντες οι συμπαραγενόμενοι όχλοι ἐπὶ Joh. xix. 80;
   την θεωρίαν ταύτην, θεωρούντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες έαυτων 60
49 τὰ στήθη ὑπέστρεφον. εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ "Matt.
   μακρόθεν, καὶ γυναικες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Μωτ. xv. 39.
   Γαλιλαίας, δρώσαι ταῦτα.
    <sup>8</sup> ΚΑΙ ίδου, ανηρ ονόματι Ἰωσηφ, βουλευτης, υπάρχων ανηρ ε Matt.
51 ἀγαθὸς καὶ δίκαιος (hοὖτος οὐκ ἢν συγκατατεθειμένος τῆ βουλῆ Μαι. xv. 42;
   καὶ τῆ πράξει αὐτῶν') ἀπὸ ᾿Αριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, Ιοι. 38. δί. 125, 38.
 52 δς καλ προσεδέχετο καλ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· οὖτος
 58 προσελθών τῷ Πιλάτω, ἡτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ καὶ Μεκ.
   καθελών αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνή- et xxvii. 12;
54 ματι λαξευτφ, οὐ οὐκ ἢν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. k καὶ ἡμέρα Mar. xv. 46.
   ην παρασκευή, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε.
    1 Κατακολουθήσασαι δε καὶ γυναίκες, αίτινες ήσαν συνεληλυ-1 viii. 2.
   θυίαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημείον, καὶ ὡς
56 ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Τύποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα Εxod. xx.
   καὶ μύρα καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύγασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.
24 T η δε μια των σαββάτων δρθρου βαθέος ηλθον έπι το " Matt.
   μνήμα, φέρουσαι à ήτοίμασαν άρώματα, καί τινες σύν αὐταῖς. Mar. xvi. 1;
 2 Ευρον δε τον λίθον αποκεκυλισμένον από του μνημείου, και Joh. xx. 1.
 🕯 εἰσελθοῦσαι οὐχ εὖρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο
   έν τῷ διαπορείσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ, δύο ἄνδρες • ix. 22;
 5 ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις. ἐμφόβων δὲ et xviii. 32.
   γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, et xvii 22;
   είπου πρός αυτάς, "Τί ζητείτε του ζώντα μετά των νεκρών; Mar. viii. 31;
 6 ° οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἡγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι et x. 33.
```

43. σήμερον. Some persons have connected this with λέγω σοι, but improperly.

Ibid. παραδείσω. See note at 2 Cor. xii. 4.

46. παραθήσομαι. Most MSS. read παρατίθεμαι.

51. και before προσεδέχετο is perhaps to be

expunged.
CHAP. XXIV. 1. δρθρου βαθέος. Very early in the morning. The phrase is used by Plato, Criton. init.
Ibid. τινές. Some other women. See ver. 10.

ών έν τη Γαλιλαία, λέγων, "Οτι δεί τον υίον του άνθρώπου 7 παραδοθήναι είς χειρας άνθρώπων άμαρτωλών, καὶ σταυρω-P Job. ii. 22. θηναι, καὶ τῆ τρίτη ἡμέρα ἀναστήναι." P Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν 8 δημάτων αὐτοῦ· ٩ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγ- 9 q Matt. xxviii. 8 : xxviii. 8; Mar. xvi. 10. γειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἔνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς. Τῆσαν 10 r viii. 2 : δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία Ἰακώβου, καὶ αί λοιπαί σύν αὐταίς, αί έλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ώσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, 11 • Joh.xx.3,6. καὶ ἡπίστουν αὐταῖς. • ὁ δὲ Πέτρος ἀναστάς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ 12 μνημείον, καὶ παρακύντας βλέπει τὰ οθόνια κείμενα μόνα καὶ απήλθε πρὸς ξαυτὸν θαυμάζων τὸ γενονός. * Καὶ ἰδοὺ, δύο ἐξ αὐτῶν ἡσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῆ τῆ ἡμέρα 13 t Mar.vvi.12. είς κώμην ἀπέγουσαν σταδίους έξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλημ, ή όγομα Έμμαούς καὶ αὐτοὶ ώμίλουν πρὸς άλλήλους περὶ πάν- 14 των τῶν συμβεβηκότων τούτων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐ- 15 τούς καὶ συζητείν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησούς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι 16 αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, "Τίνες οἱ λόγοι οὖτοι, οὖς ἀντι- 17 βάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καί έστε σκυθρωποί;" Αποκριθεὶς δὲ ὁ εἰς, ῷ ὄνομα Κλεόπας, εἰπε πρὸς αὐτὸν, "Σὺ 18 μόνος παροικείς εν Ίερουσαλημ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα εν αὐτη ἐν ταις ἡμέραις ταύταις;" ι Καὶ είπεν αὐτοις, "Ποια;" 19 u vii. 16: Matt. xxi. 11; Οί δὲ εἶπον αὐτῷ, "Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, δς ἐγένετο Joh. iv. 19; άνηρ προφήτης, δυνατός εν έργφ καλ λόγφ εναντίον τοῦ Θεοῦ et vi. 14. καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς 20

ξμυήσθησαν. See note at ix. 22.
 'Ιωάννα. See viii. 3.
 Ibid. 'Ιακάβου. See note at vi. 16.

Ibid. at before έλεγον is perhaps an inter-

12. πρός ξαυτόν may be coupled either with ἀπηλθε, to his own home, or with θαυμάζων, within himself: most probably the former.

13. Emmaois. Josephus also speaks of 'Ammaois, or 'Emmaois, as sixty stadis from Jerusalem. vol. ii. p. 419. Sozomen says that it was named Nicopolis by the Romans after the taking of Jerusalem; and that there was a fountain near it, which healed diseases, because our Saviour had washed his feet in it. v. 21. Another Emmaus near Tiberias had its name from some sourm springs. Joseph. vol. ii. p. 264.

16. eyyloas. He must have overtaken them,

for he was coming from Jerusalem. See ver. 18.

18. It would seem from ver. 33. that neither of these persons were of the twelve: and yet Tertullian supposes them both to be so, p. 209. Origen says that they were Simon and Cleopas. vol. i. p. 434. 438; iii. p. 274; iv. p. 8. 11. Epiphanius says Nathaniel and Cleopas. vol. i. p. 67. Symeon Metaphrastes says that the other was S. Luke himself, and the notion is mentioned by Theophylact.

Ibid. **apoutes.*. They probably supposed Jesus to be a person who had come to Jerusalem for the passover. See note at Acts ii. 14.

*Es before 'Ιερουσ. is perhaps an interpolation.

19. ἀναντίον τοῦ Θεοῦ. This seems to be the same phrase as ἀνάπιον τοῦ Θεοῦ in i. 6; Acts iv. 19; viii. 21. literally, in the face of God, so that God could bear witness to it.

```
θον τινές των σύν ήμιν έπι το μνημείον, και εύρον ούτω καθώς
25 καὶ αι γυναίκες είπον αὐτὸν δὲ οὐκ είδον." Καὶ αὐτὸς είπε
   26 έπὶ πᾶσιν οἶς ἐλάλησαν οἱ προφήται. Ιούχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν : Ε. 1. 6 (
27 του Χριστου, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;" * Καὶ ἀρξά- Phil.ii.7, &c.;
  μενος, ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διηρμή- Heb. xii. 2;
28 νευεν αὐτοῖς εν πάσαις ταῖς γραφαίς τὰ περὶ εαυτοῦ. Καὶ • Gen. iii. 15;
   ηγγισαν είς την κώμην ου έπορεύοντο καὶ αὐτὸς προσεποιείτο εί χχνι. 4;
29 πορρωτέρω πορεύεσθαι. <sup>b</sup> καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες, et xiix.10;
  "Μείνον μεθ' ήμων, ότι προς έσπέραν έστι, και κέκλικεν ή 8-10;
80 ημέρα." Καὶ εἰσηλθε τοῦ μείναι σὺν αὐτοίς. καὶ ἐγένετο ἐν et exxxii. 11;
   τῷ κατακλιθήναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβῶν τὸν ἄρτον εὐλό- κ.
81 γησε, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ δ Gen. xix.3; Act. xvi. 15;
   οφθαλμοί, και ἐπέγνωσαν αὐτόν και αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο Heb. xiii. 2.
32 ἀπ' αὐτῶν. Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, " Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν
   καιομένη ην έν ημίν, ώς ελάλει ημίν έν τη όδφ, καί ώς δι-
33 ήνουγεν ήμιν τὰς γραφάς;" Καὶ ἀναστάντες αὐτῆ τῆ ὥρα, ὑπ-
   έστρεψαν εἰς Ἱερουσαλημ, καὶ εὖρον συνηθροισμένους τοὺς ἔν-
34 δεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ελέγοντας, ""Οτι ἡγέρθη ὁ κύριος : 1 Cor. xy. 5.
85 όντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι." Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῆ ὁδῷ,
   καλ ώς εγνώσθη αὐτοῖς εν τῆ κλάσει τοῦ ἄρτου.
     d Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσω « Mar,
37 αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Εἰρήνη ὑμῖν." Πτοηθέντες δὲ καὶ xvi. 14; 19.
38 έμφοβοι γενόμενοι εδόκουν πνεθμα θεωρείν. και είπεν αὐτοίς,
   "Τί τεταραγμένοι έστέ; καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν
89 εν ταις καρδίαις ύμων; είδετε τὰς χειράς μου καλ τούς πόδας Joh. xx. 20,
   μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε ὅτι πνεῦμα
 40 σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθώς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα." Καὶ
 41 τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. <sup>τ</sup>ἔτι ! Joh. xxi.10.
   δε άπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς γαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν
 42 αὐτοῖς, "Εχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε;" Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ
 48 ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. καὶ λαβὼν ἐνώ- et xviii. 81;
44 πιου αὐτῶυ ἔφαγευ. ΕΕἶπε δὲ αὐτοῖς, "Οὕτοι οἱ λόγοι, οὖς et zxiv. 6; Matt. xvi. 21;
   έλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὧν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθήναι πάντα et xvii. 22;
   τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμφ Μωσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλ- Ματ. τίϊ. 31;
45 μοῖς περὶ ἐμοῦ." Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι et x. 33;
46 τὰς γραφάς· h καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ""Οτι οὕτω γέγραπται, καὶ h ver. 26;
   ούτως έδει παθείν του Χριστον, και αναστήναι έκ νεκρών τη Act. xvii. 3.
```

34. It might be thought from Mark xvi. 13. that some of the eleven did not believe the

report of these two disciples.

39. This no doubt was the popular notion concerning spirits; and the argument was valid, whether our Saviour meant to confirm the notion or no: he appealed to their own idea of a spirit, and proved that he could not be one.

42. This also was done out of the notion that spirits do not eat.

44. The Hagiographa began with the Psalms, and contained also Proverbs, Job, Song of Solo-mon, Ruth, Lamentations, Ecclesiastes, Esther, Daniel, Ezra, Nehemiah, Chronicles 1. and 2. The remainder of the Bible was contained in the Law (the Pentateuch) and the Prophets.

¹ Act. xiii.88; τρίτη ήμέρα, ¹ καὶ κηρυχθήναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν 47 ¹ Joh. ii. 12. καὶ ἄφεσιν ἀμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἡερου-

* Joh. xv. 27. σαλήμ. * ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. ¹ καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἀπο- 48 ¹ Joh. xiv. 26; στέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς ὑμεῖς δὲ ⁴9 et xv. 7; καθίσατε ἐν τῆ πόλει Ἱερουσαλὴμ, ἔως οὖ ἐνδύσπσθε δύναμιν Δετ. i. 4; et ii. ωω. ἐξ ὕψους."

- Act. i. 12.
- Mar.
- Ma

47. λρξόμενον. For participles placed absolutely in this manner see Fischer. in Weller. vol. iii. p. 389. Herodotus uses ἀρξόμενον in the same manner, iii. 91.

50. The place of the ascension was shewn on the mount of Olives. Helens, the mother

of Constantine, built a church over a cave, in which it was said that our Saviour instructed his disciples in the mysteries of his religion. Eus. Vis. Const. iii. 43.

53. lepφ. See note at ii. 37. and Acts i. 13.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

S. JOHN.

John is supposed to have been the youngest of the apostles. He was the son of Zebedee and Salome, and by trade a fisherman. (Matt. iv. 21; Mark i. 19; Matt. xxvii. 56; Mark xv. 40.) He was the favourite disciple of Jesus. (John xiii. 23; xxi. 20.) His subsequent history, to the year 46, is mentioned in Acts viii. 14; xv. 6. compared with Gal. ii. 9. It has been supposed, that he afterwards preached in Parthia. The last years of his life seem to have been spent at Ephesus, or in the neighbourhood: but he can hardly have gone thither till after the death of S. Paul, and perhaps much later. He suffered from the persecution in the latter part of Domitian's reign; and is said by Tertullian to have been put into a vessel of boiling oil at Rome, and to have come out unhurt. He was banished to Patmos, where he saw the Apocalypse; and was probably released at the beginning of the reign of Nerva, A.D. 96. He then returned to Ephesus, where he published the Apocalypse: and there are good reasons for thinking, that his Gospel and Epistles were published after this period, though some have placed them much earlier. He died at Ephesus in the beginning of the reign of Trajan, perhaps about A.D. 100

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

* ΈΝ ἀρχή ἢν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἢν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ 1 . z. 33, 36; 1 Joh. i. 1,2; Θεὸς ἢν ὁ Λόγος. οὖτος ἢν ἐν ἀρχἢ πρὸς τὸν Θεόν. Η Πάντα 2 Apoc. xix.13. δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν. O γέγονεν $\frac{3}{4}$ b v. 26: et viii. 12; εν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ 5 et ix. 5; φως εν τη σκοτία φαίνει, καὶ ή σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Eph. iii. 9; Εγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὅνομα αὐτῶ 6 Col. i. 17: Heb. i. 2: 1 Ιολ. τ. 11. Ίωάννης. οὐτος ηλθεν είς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήση περί τοῦ 7 ε #1. 19. d Matt. #1. 1; φωτὸς, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. οὐκ ἡν ἐκεῖνος τὸ φῶς, 8 Mar. i. 2, &c.; Lu. iii. 3; et vii. 27; Act. xiii. 24.

CHAP. I. 1. & Abyos. There can be no doubt that by the Logos S. John meant Jesus Christ; and he perhaps used the term, because it was already in use with the Gnostic heretics. The Logos, or Reason, or Mind of God, which is spoken of by Plato, and which was nothing else but God himself, had gradually been personified by the Alexandrian Jews, who almost spoke of the Logos as a separate being from God. The Gnostics (whose doctrine was compounded from the Persians, the Platonists, and the Jews,) completed this process, and made the Logos an emanation from God. The Christians, who were corrupted by Gnosticism, found a resemblance between the Logos of the Gnostics and Jesus Christ: and it is probable that towards the end of the first century, the name of Logos came to be applied even by orthodox Christians to Jesus Christ. S. John wrote his Gospel against these heretics, and in the opening of it he shews the difference between Jesus Christ and the Logos of the Gnostics.

Ibid. 'Ev $\dot{a}\rho\chi\hat{p}$. The Gnostics made the Logos to have been put forth by God after the creation of the world. S. John asserts that Christ was in the beginning.

Ibid. Geos. This is a direct assertion of the divinity of Christ. The Gnostics considered the Logos merely as an emanation from God.

3. All the early Fathers made the sentence end at obth in, and coupled to révour with in abro. The modern punctuation seems to have been adopted in the fourth century, because the Macedonian heretics availed themselves of the other.

4. O révorer et abre son through him; i. e. thing which was made in or through him; i. e. the benefit which was gained for man through him; was life. When Adam fell, man lost the power of living for ever; and this power was regained for man by Jesus Christ. See v. 26; vi 25

5. τὸ φῶς ἐν τῆ σκοτία φαίνει, the light shines where darkness was before: i. e. the power of living for ever is given to men, who before had loat it: and the darkness did not come upon or succeed to the light: i. e. it was not a light which was followed again by darkness. See xii. 35.

6. 'Εγένετο is to be taken with ἄνθρωπος, not with ἀπεσταλμένος: there was a man who was sent from God. Elsner, Palairet.

7. περὶ τοῦ φωτόs. The meaning of the light, as explained in ver. 4. is, the gift of eternal life, which was regained for man by Jeaus Christ; and John taught that eternal life was to be obtained by repentance, and by believing on him who was to come after him: thus he bore witness of the light, that all through his preaching might believe in him, who brought light and immortality to life. See 2 Tim. i. 10. where the words καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐ-αγγελίου are exactly in accordance with ver. 4—7. of this chapter.

 John was not the person who actually regained for man the power of living for ever, but he came to announce that person. See note at v. 35.

9 άλλ' ενα μαρτυρήση περί τοῦ φωτός. • ήν τὸ φῶς τὸ άληθινὸν, • 🕮 19; 10 δ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐργόμενον εἰς τὸν κόσμον. Γεν τῷ εἰ ix. 5; κόσμο ήν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν et xii. 46. 11 οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἡλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. « Rom. 12 5 οσοι δε ελαβον αὐτὸν, εδωκεν αὐτοῖς εξουσίαν τέκνα Θεοῦ (Gal. iii. 26; 18 γενέσθαι, τοῦς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· h οῦ οὐκ ἐξ ai- 2 Pet. i. 4; μάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ε ιιι. 5; άλλ' έκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. 1 Pet. i. 23. 14 ι Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, (καὶ Μαιι. i. 16; έθεασάμεθα την δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ώς μονογενοῦς παρά La i. 81; 15 πατρός.) πλήρης γάριτος καὶ ἀληθείας. * Ιωάννης μαρτυρεί 2 Pet i. 17: περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε λέγων, "Οὐτος ἡν δυ εἰπον, Ο οπίσω col. i. 19; et ii. 3, 9. μου ἐργόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν ὅτι πρῶτός μου ἢν." κ ver.26, &c.; 16 Kal έκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ Mart. iii. 11; 17 χάριν ἀντὶ χάριτος "ότι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις Lu. iii. 16. 18 καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. ¹¹ Θεὸν οὐδεὶς ¹ Col. i. 19: έωρακε πώποτε ὁ μονογενης υίὸς, ὁ ὧν εἰς τὸν κόλπον τοῦ m Krod. xx. Deut. v. 6, &c. a vi. 46; Exod. xxxiii. 20; Deut. iv. 12; 1 Joh. iv. 12; 1 Tim. vi. 16; Matt. xi. 27; Lu. x. 22.

9. ἐρχόμενον is referred to φῶs by Grotius, Beausobre, Doddridge: to ἄνθρωπον by Wolfius, Palairet. The latter seems most natural, though the former is supported by iii. 19; xii. 46. The light which giveth life to every man is the true light.

11. τὰ ΐδια and of ΐδιοι evidently mean the Jews.

12, 13. This still continues the notion, of men having no power by their birth to live for ever, but of their having the power restored to them when born again through Jesus Christ.

13. of εγεντήθησαν. Whose birth was henceforth to be reckoned, not as from their earthly parents, but from God: or the 11th, 12th, and 13th verses may be paraphrased thus; The Jews rejected him: but whoever received him, became a child of God, of whatever country he was, and without any regard to his being descended from Abraham.

14. ἐθεασάμεθα. S. John alludes to his having witnessed the transfiguration of Christ. (See 2 Pet. i. 17.) Παρά πατρός may either be connected with µovoyevoûs, the only begotten of the Father; or with dofar, we saw him in a state of glory, in the glory which came from the Father. when he pronounced him to be his beloved or only begotten Son. The whole verse means, Jesus Christ appeared upon earth as a man; but we, his chosen disciples, saw him in a state of glory; and while he was upon earth, he was filled with the Holy Ghost to preach the truth: or perhaps alnesias means that Christ was the true end of the types and ordinances of the Mosaic law: see ver. 17. Δόξαν ώς μονογενούς may mean the glory which is suited to him who was then declared by God to be his only begotten Son.

15. πρώτός μου ήν. Πρώτυς is used for before

in xv. 18. Since John the Baptist was born before Jesus, he could only have said that Jesus was before him on account of his pre-existence. The same testimony is repeated in ver. 27, 30, and it is inserted here as agreeing with what is said in ver. 14, that Jesus existed in a state of glory previous to his appearing on earth. It might be paraphrased thus, What I have said of the glory which we saw come upon Jesus, agrees with the testimony which John bore to his previous state of glory. This testimony was borne by John for the first time upon the occasion mentioned in ver. 27, and is anticipated in ver. 15. Έμπροσθεν perhaps denotes priority of rank, πρώτος priority of existence: He who came after me into the world, has become superior to me, because he existed before me.

16, 18. Some of the Fathers have made these verses a continuation of John the Baptist's testimony. See Tillemont, Mémoires, tom. i.

p. 325.

1 bid. πληρώματος. This is in allusion to πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας in ver. 14: and so is χάριν ἀντὶ χάριτος in this verse, and χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια in ver. 17. Jesus was full of the Holy Ghost: and we all partook of the same spiritual grace, χάριν ἀντὶ χάριτος, grace answering to the grace of Christ.

17. Moses gave the Law, which did not convey spiritual grace, and was only a shadow: Christ has been the means of our receiving spiritual grace, and is the substance of the Law. Χάρις and ἀλήθεια perhaps mean the same as πνεῦμα and ἀλήθεια in iv. 23.

18. Nor is this all: he has also revealed tous the true nature of God: no one could see Him visibly, but Christ has revealed him to us.

πατρός, εκείνος εξηγήσατο. ο Καὶ αυτη εστίν ή μαρτυρία του 19 • v. 33. 'Ιωάννου, ότε ἀπέστειλαν οι 'Ιουδαίοι εξ' Ιεροσολύμων ίερεις καὶ Λευίτας, ίνα έρωτήσωσιν αὐτὸν, "Σὺ τίς εί;" ΡΚαὶ ώμο- 20 p iii. **2**8: Act. xiii. 25 λόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο καὶ ώμολόγησεν, ""Οτι οὐκ εἰμὶ 9 Deut. xviii. εγώ ὁ Χριστός." 9 Καὶ ηρώτησαν αὐτὸν, " Τί οὖν; 'Ηλίας εί 21 σύ;" Καὶ λέγει, "Οὐκ εἰμί" "'Ο προφήτης εὶ σύ;" Καὶ ἀπεκρίθη, "Ού." Είπον οὐν αὐτῷ, "Τίς εί; ϊνα ἀπόκρισιν 22 · Esa. x1. 3; δώμεν τοις πέμψασιν ήμας· τί λέγεις περί σεαυτοῦ;" · Εφη, 28 Matt. iii. 3; " Έγω ' φωνή βοώντος εν τη ερήμω, εὐθύνατε την δδον Κύριου' Mar. i. 3; Lu. iii. 4. καθώς είπεν 'Hoatas ὁ προφήτης." Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι 24 • Deut. xviii. ησαν έκ των Φαρισαίων • καὶ ηρώτησαν αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ, 25 "Τί οὖν βαπτίζεις, εὶ σὺ οὖκ εὶ ὁ Χριστὸς, οὔτε Ἡλίας, οὕτε ι Matt. iii.11; ὁ προφήτης:" τ' Απεκρίθη αυτοίς ὁ 'Ιωάννης λέγων, "' Έγω 26 Βαπτίζω εν ύδατι μέσος δε ύμων εστηκεν, δι ύμεις οὐκ οἴδατε. Lu. iii. 16; Act. i. 5 ; αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, δς ἔμπροσθέν μου γέγονεν 27 et xi. 16: et xix. 4. οδ έγω οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος." Ταῦτα ἐν Βηθαβαρᾶ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, 28 δπου ην 'Ιωάννης βαπτίζων.

"Τη επαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν εργόμενον πρὸς 29 u ver. 36; Εχού. χίι. 3; αὐτὸν, καὶ λέγει, " Ἰδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν άμαρ-1 Pet. i. 19. τίαν τοῦ κόσμου. Σοὖτός ἐστι περὶ οὖ ἐγὼ εἶπον, 'Οπίσω μου 30 E WET. 27. ἔρχεται ἀνὴρ, δς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, δτι πρῶτός μου ἦν. 7 Matt.iii.16; κάγω οὐκ ήδειν αὐτόν άλλ' ໃνα φανερωθή τῷ Ισραήλ, διὰ 31 Mar i. 10 ; Lu. iii. 21. τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων." καὶ ἐμαρτύρησεν 82

19. kal abry. And this testimony, which I have just quoted, was borne upon the following occasion.

21. John does not here contradict what our Saviour says in Matt. xvii. 12; he meant, that he was not really Elias risen from the dead. Ο προφήτης might mean, the prophet promised in Deut. xviii. 15, though that would be the same with the Messiah. The Jews expected Jeremiah or one of the prophets to reappear. See Matt. xvi. 14.

26. μέσος κ. τ. λ. Tillemont observes that this may have been literally true. Mémoires, tome i. p. 160.

28. Βηθαβαρφ. Almost all the old MSS. and versions read Byoaria but if this be the true reading, it cannot be the Bethany near Jerusalem; nor can πέραν τοῦ Ἰορδάνου (compare iii. 26; x. 40.) have any other meaning than beyond, or on the other side of Jordan. See L. de Dieu.

Bethany may have been the name of a district, (see note at Matt. xxi. 17.) and perhaps the same which Josephus calls Baravala: but the place, where John baptized, seems certainly to have been in Judæa. See Matt. iii. 1; Mark i. 5; Luke iii. 8.

29. τῆ ἐπαύριον. This was after the baptism of Jesus; and in ver. 83. John reminds the people of what he had said the day before: but τβ ἐπαύριον refers not to the baptism, but to the mission of the priests and Levites. The tempta-tion intervened between the baptism and this mission. The order of events is therefore as follows: 1. The baptism of Jesus. 2. The temptation. (Neither of these related by S. John.) 3. The mission from Jerusalem, ver. 19—27. 4. The address of John on the following day, ver. 29, &c.

Ibid. & alpar, that taketh upon himself. L.

de Dieu.

30. He appeals to his saying recorded in ver. 27.

31. κάγὰ οὐκ ήδειν αὐτόν. And at first I did not know him. This is explained more at length in ver. 33. John began to exhort persons to believe in him who was to come after him, before he had seen that person or knew who he was. He knew him, however, before he baptized him. See Matt. iii. 14.

Ibid. ἀλλ' Γνα φανερωθή. But I baptized persons in the water, with the view to preparing them by repentance to receive him who was coming: by these means his coming was made known to the people of Israel.

Íbid. ἐν τῷ ὅδατι βαπτίζων. The phrase in the water is exactly applicable to the ancient mode of baptizing, but in ver. 83. we find ev πνεύματι άγίφ, so that έν δδατι may properly be translated with water.

'Ιωάννης λέγων, ""Οτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαίνον ώσεὶ 88 περιστεράν έξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. κάγὼ οὐκ ἤδειν Μετι. Ε.11; αὐτόν ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, 'Εφ' δυ δυ ίδης τὸ πνεῦμα καταβαίνον καὶ μένον ἐπ' αὐτὸν, 84 οὖτος ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἀγίφ. κἀγὰ ἐώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ότι οὖτός ἐστιν ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ." Τη έπαύριον πάλιν είστηκει ο Ίωάννης, και έκ των μαθητών 86 αὐτοῦ δύο. *καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, · ver. 29. 87 " Τδε ο άμνος του Θεου." Καὶ ήκουσαν αὐτου οι δύο μαθηταί λα-88 λούντος, καὶ ἡκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, "Τὶ ζητεῖτε;" Οί δὲ εἶπον αὐτῷ, " 'Ραββὶ," δ λέγεται ἐρμηνευόμενον, Διδάσ-89 καλε, "ποῦ μένεις;" Λέγει αὐτοῖς, "Εργεσθε καὶ ίδετε." *Ηλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν 40 εκείνην ώρα δε ήν ώς δεκάτη. b Hν 'Ανδρέας ὁ άδελφὸς Σί b Matt.iv.18. μωνος Πέτρου είς εκ των δύο των ακουσάντων παρά Ίωάννου, 41 καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. εὑρίσκει οὖτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τον ίδιον Σίμωνα, καλ λέγει αὐτῷ, "Ευρήκαμεν τον Μεσσίαν," 42 δ έστι μεθερμηνευόμενον, ὁ Χριστός καὶ ήγαγεν αὐτὸν πρὸς « Matt. xvi. τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, " Σὰ εἶ Σίμων 18. υίὸς Ἰωνᾶ. σὺ κληθήση Κηφᾶς" δ έρμηνεύεται Πέτρος.
• xxi. 2;
Τῆ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν et xxii. 18; ό υίος 'Ιωνά. σὺ κληθήση Κηφάς." δ έρμηνεύεται Πέτρος. καὶ ευρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αυτώ, "'Ακολούθει μοι." et xiix. 10; 44 d Hu δè ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως 'Ανδρέου 15; 2 Sam 45 καὶ Πέτρου. Ευρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει Εsa. vii. 14; αὐτῷ, " Όν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμφ καὶ οἱ προφῆται, εὐρή- et xl. 10, 11; 46 καμεν, Ἰησοῦν τὸν υίὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ." 'Καὶ et.; δε.; είπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ, " Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν είναι;" et xxxiii. 14; 47 Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, " Ερχου καὶ ἴδε." Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν *** 18; Ναθαναήλ έρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, " "Ιδε οἱ xxxvii. 14; 48 ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ῷ δόλος οὐκ ἔστι." Λέγει αὐτῷ Ναθα- Mich. v. 2; Zach. vi. 12; ναήλ, "Πόθεν με γινώσκεις;" 'Απεκρίθη δ 'Ιησούς και είπεν et ix. 9. αὐτῷ, "Πρὸ τοῦ σε Φίλιππου φωνήσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν Matt. ii. 23; 49 είδον σε." 'Απεκρίθη Ναθαναήλ και λέγει αὐτῷ, "' Ραββί, σὺ Ευ. Η. 4. 50 εἶ ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ, σὰ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ." ᾿Απεκρίθη 3.

33. This notice was evidently given to John at the beginning of his ministry, when, as S. Luke says, the word of God came unto him in the wilderness, iii. 2.

35. Τἢ ἐπαύριον. Two days after the mission of the priests and Levites: see ver. 29. It must have been at least forty-two days after the baptism of Jesus: see Mark i. 12. (εὐθύς.)

Ibid. 860. One of these was Andrew, ver. 41. the other has been supposed to be John. Epiphanius says John or James. vol. i. p. 436—438.

39. δεκάτη. Some think that S. John followed the Roman computation of time.

- 41. The reading is perhaps Xpiords without the article.
- 43. The words δ Involve seem to be an interpolation, though perhaps they ought to be added after $\lambda \epsilon \gamma \epsilon \iota \ ab\tau \hat{\varphi}$.

44. ἀπὸ Βηθσαϊδὰ is an inhabitant of Bethsaida: ἐκ τῆς πόλεως, a native of the city. Greswell. The city of Peter and Andrew was Capernaum.

45. Naθαναήλ. Nathanael has been supposed to be the same with Bartholomew: but Augustin and Gregory did not believe him to be an apostle. See xxi. 2.

ΚΑΙ τη ημέρα τη τρίτη γάμος εγένετο εν Κανά της Γαλι- 2

'Ιησοῦς καὶ εἶπεν αἰτῷ, "'Ότι εἶπόν σοι, Εἰδόν σε ὑποκάτω $^{\rm h}$ Gen. τῆς συκῆς, πιστεύεις ; μείζω τούτων ὄψει." $^{\rm h}$ Καὶ λέγει αἰτῷ, $^{\rm h}$ Μαιι. iv. 11; "'Αμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῷ- $^{\rm Ln. \ xxii. \ 48}$; γότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαί- $^{\rm Act. \ i. \ 10}$. νοντας ἐπὶ τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου."

λαίας και ην ή μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ἐκλήθη δὲ και ὁ Ἰησοῦς 2 και οι μαθηται αὐτοῦ είς τὸν γάμον. και ύστερήσαντος οίνου, 8 λέγει ή μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτὸν, "Οίνον οὐκ ἔγουσι." Λέγει αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, "Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; οὕπω ἥκει ἡ 4 ώρα μου." Λέγει ή μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, ""Ο τι âν 5 1 Mar. vii. 3. λέγη υμίν, ποιήσατε." 1 Ήσαν δὲ ἐκεῖ υδρίαι λίθιναι ἐξ κείμε- 6 ναι κατά τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητας δύο ή τρείς. λέγει αὐτοίς ὁ Ἰησούς, "Γεμίσατε τας ύδρίας 7 ύδατος." Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἔως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς, 8 " 'Αντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀργιτρικλίνω." Καὶ ἡνεγκαν. ώς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οίνον γεγενημένον, καὶ 9 ούκ ήδει πόθεν έστιν (οί δε διάκονοι ήδεισαν οί ηντληκότες τὸ ύδωρ) φωνεί τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος, καὶ λέγει αὐτώ, 10 "Πας ανθρωπος πρώτον τον καλον οίνον τίθησι, και όταν μεθυσθώσι, τότε τὸν ελάσσω σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ξως άρτι." Ταύτην εποίησε την άρχην των σημείων ο Ίησους 11 έν Κανά της Γαλιλαίας, καὶ έφανέρωσε την δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

ΜΕΤΑ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ 12 αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας. Καὶ ἐγγὺς ἢν τὸ πάσχα τῶν Ἰου- 13 καὶ. 12; δαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. ਖκαὶ εὖρεν ἐν τῷ 14 Μων: καὶ. 15; ἰερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς, καὶ la. xix. 45.

51. This was perhaps a proverbial expression for a person working miracles.

CHAP. II. 1. On the third day after leaving Bethabara (Wetstein, Priestley): after returning into Galilee (Newcome). The latter is probably right, because Jesus had now some disciples, ver. 2.

Ibid. \(\gamma\) duos. Symeon Metaphrastes said, that this was the marriage of Clopas and Mary: but this seems impossible on account of the age of James, Joses, Simon, and Judas, who were sons of Clopas and Mary. Compare John xix. 25; Matt. xxvii. 56; John vii. 3, 5, 10. It is equally improbable that it was the marriage of John himself.

Ibid. Kard. Josephus mentions a village of Galilee called Cana. Vit. § 16. p. 9. It took him all night to go from thence to Tiberias. ib. § 17. The Syriac version has Catna, which L. de Dieu says was not far from Nazareth.

4. The such sol; might mean, what is that to me and thee? but the phrase generally means,

what have I to do with thee? See Mark i. 24;

2 Sam. xvi. 10; 1 Kings xvii. 18. Ibid. γύναι. The use of this term does not imply a want of affection. See Palairet. Compare xix. 26.

6. μετρητάs. See L. de Dieu, ad l. For àrà see Matt. xx. 9.

8. ἀρχιτρικλίνφ. Concerning this person see Ursinus, Append. ad Ciaccon. de Triclin. p. 344. Bulengerus, De Conviviis, iv. 4. et 5.

10. μεθύω sometimes means merely to drink plentifully, as in Gen. xliii. 34. Hackspanius, Boisius.

11. enlorevous. Were confirmed in their faith.

12. μήτηρ. It is thought from this that Joseph was now dead. See also xix. 26.

Ibid. ἀδελφοί. See note at Matt. xiii. 55.
13. τὸ πάσχα. This was the first passover which Jesus attended after his baptism. See vi. 4; xi. 55.

14. περιστέρας. See note at Matt. xxi. 12.

15 τούς κερματιστάς καθημένους, καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σγοινίων, πάντας εξέβαλεν εκ τοῦ ίεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τούς βόας, καὶ τῶν κολλυβίστῶν ἐξέγεε τὸ κέρμα, καὶ τὰς τρα-16 πέζας ἀνέστρεψε καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν. " Αρατε ταθτα έντεθθεν μη ποιείτε τον οίκον του πατρός μου 17 οίκον έμπορίου." 'Εμνήσθησαν δε οι μαθηταί αὐτοῦ, ὅτι Peal.lxix.9. νεγραμμένον έστιν. 'Ο ζήλος τοῦ οίκου σου κατέφαγέ με.' 18 " Απεκρίθησαν οὐν οἱ 'Ιουδαίοι καὶ είπον αὐτώ, " Τί σημείον = 1. 30; 19 δεικυύεις ήμιν, ότι ταθτα ποιείς;" η Απεκρίθη ὁ Ίησους καὶ matt. xii. 38; είπεν αὐτοις, "Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, και ἐν τρισὶν ἡμέραις Mer. τιϊ. 11; Lu. xi. 19. 20 έγερω αὐτόν." Είπον οὐν οἱ Ἰουδαίοι, "Τεσσαράκοντα καὶ ἐξ. Μαιι. ετεσιν φκοδομήθη ο ναὸς οὖτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς οι xxvii. 40; 21 αὐτόν ;" 'Εκείνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Mar. xiv. 58; 22. Επιστικούν τη έρθη εκ νεκρών, εμνήσθησαν οι μαθηταί αὐτοῦ ὅτι • Lu. xxiv. 8. τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς καὶ ἐπίστευσαν τῆ γραφῆ, καὶ τῷ λόγφ ῷ 23 είπεν ὁ Ἰησοῦς. ὡς δὲ ἡν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα, ἐν τῆ έορτη πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ 24 τὰ σημεία & ἐποίει. αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν

25 αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας. Pκαὶ ὅτι οὐ χρείαν είχεν P vi. 64; ἵνα τὶς μαρτυρήση περὶ τοῦ ἀνθρώπου. αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί Αρος. ii. 24;

ην εν τῷ ἀνθρώπφ.

3 9 "ΗΝ δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα q vii. 50; 2 αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. Τοὐτος ἡλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν τικ. 16, 38; νυκτὸς, καὶ εἰπεν αὐτῷ, " Ραββὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλή- Δοτ. z. 88. λυθας διδάσκαλος οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν,

3 ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἢ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ." • 'Απεκρίθη ὁ 'Ιη- • Τιι. iii. 5. σοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "'Αμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεν-

4 νηθή άνωθεν, οὐ δύναται ίδειν την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ." Λέγει

15. φραγέλλιον. From the Latin fagellum. It will be observed, that Jesus cleared the temple a second time a few days before his crucifixion. Matt. xxi. 12.

17. κατέφαγε. The reading is probably καταφάγεται.

18. 571. Beza and L. de Dieu understand it as since, or because. They knew that he had no commission from the high-priests, and they said, if you claim authority from heaven, what miracle do you work in proof of this? See iii. 2.

20. Eusebius observes, that the second temple was built in forty-six years, from the beginning of the reign of Cyrus to the sixth year of Darius. Dem. Evang. p. 392. But the Jews probably spoke of a more recent building. Josephus says that Herod began to repair the temple in the fifteenth year of his reign; (A. U. C. 734.) vol. ii. p. 105. and finished it in eighteen months, vol. i. p. 782. But he was eight years in building the porticos, &c. ib.; and Prideaux appears to be right, who translates the passage thus, Forty-six years hath this temple been in building; and adds, "For

although then forty-six years had passed from the time this building had begun, and in nine years and an half it was made fit for the divine service, yet a great number of labourers and artificers were still continued at work during all the time of our Saviour's being here on earth, and for some years after." Connex. sub an. 17. B. C.

22. abroîs is wanting in many MSS.

Ibid. γραφῆ. See xx. 9. They then believed the prophecies in the Old Testament, and that which had been delivered by Jesus himself.

23. ev tfi eoptfi. During the continuance of the feast. iv. 45.

25. And because he had no need of information concerning any of these persons who professed to believe in him.

CHAP. III. 1. ἄρχων. Probably a member of the sanhedrim.

2. τὸν Ἰησοῦν has perhaps been substituted for the true reading αὐτόν.

3. Erweev signifies either again, or from above. Josephus uses it for again, vol. i. p. 48; but

πρός αὐτὸν ὁ Νικόδημος, "Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθήναι νέρων ών: μη δύναται είς την κοιλίαν της μητρός αὐτοῦ δεύτερου είσελθείν και γεννηθήναι;" 'Απεκρίθη ὁ Ίησους, "'Αμήν δ άμην λένω σοι, έαν μή τις γεννηθή έξ ύδατος και πνεύματος, οὐ δύναται είσελθεῖν είς την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. τὸ γεγεννημένον 6 έκ της σαρκός, σάρξ έστι καὶ τὸ γεγεννημένον έκ τοῦ πνεύματος, πνεθμά έστι. μή θαυμάσης ότι είπον σοι, Δεί ύμας νεν- 7 * Eccl. xi. 5; νηθήναι ἄνωθεν. * τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν 8 1 Cor. ii. 11. αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οίδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει • τi. 52, 60. ούτως έστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος." " Απεκρίθη 9 Νικόδημος και είπεν αὐτώ, "Πώς δύναται ταῦτα γενέσθαι;" 'Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Σὰ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ 10 'Ισραήλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ε άμην άμην λέγω σοι, δτι δ 11 = ver. 32; et viii. 28; οίδαμεν λαλούμεν, και δ έφράκαμεν μαρτυρούμεν και την μαρet xii. 49; et xiv. 24. τυρίαν ήμων οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπύγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ 12 πιστεύετε, πώς, ελν είπω υμίν τὰ επουράνια, πιστεύσετε; γ καὶ 18 y vi. 62; Eph. iv. 9. ούδεις αναβέβηκεν είς τὸν οὐρανὸν, εί μὴ ὁ έκ τοῦ οὐρανοῦ κατα-= viii. 28 ; βας, ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ῶν ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ καθὼς 14 et xii. 32; Ναικ. εχί. 9; Μωσης ύψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῆ ἐρήμφ, οὕτως ὑψωθηναι δεῖ τὸν 2 Reg.xviii.4. υίον του άνθρώπου. * Ίνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπ- 15 Lu. xix. 10; όληται, άλλ' έχη ζωήν αιώνιου. ο ούτω γαρ ήγάπησεν ο Θεός τον 16 1 Joh. v. 10. · Bom. v. 8; κόσμον, ὥστε τὸν υίὸν αὐτοῦ τὸν μονογενή ἔδωκεν, ἴνα πᾶς ὁ et viii. 32; πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ° οὐ 17 e ix. 39 : γαρ απέστειλεν ο Θεός τον υίον αυτού είς τον κόσμον, ίνα κρίνη Lu. iz. 56; τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθή ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ὁ ὁ πιστεύων εἰς 18 1 Joh. iv. 14. αὐτὸν οὐ κρίνεται ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίσet vi. 40, 47; τευκεν είς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υίοῦ τοῦ Θεοῦ. * αὕτη δέ 19 • i. 5, 10, 11. έστιν ή κρίσις, ότι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἡ τὸ φῶς ἡν γὰρ πονηρὰ f Job zxiv. αὐτῶν τὰ ἔργα. ' πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ 20 ε Eph. v. 8. οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ ε ὁ δὲ 21

Origen considered it to mean, in this place, from above, vol. iv. p. 561; and this is certainly its meaning in ver. 31; xix. 11. 23; James i. 17; iii. 15; Matt. xxvii. 51. Nicodemus seems to have taken it for δεύτερον, but that is not conclusive as to our Saviour's meaning; and he that is born from above is in fact born again, so that our Saviour may be said to have intended both.

3. ob Sbraras. He cannot enter into the covenant of the gospel.

5. εξ 68ατος καί πνεύματος. The meaning would be equally expressed by εξ 58ατος εν πνεύματι. A person is born again of the Spirit, (ver. 6.) and this takes place at baptism.

8. τὸ πνεῦμα. Our version says, the wind; but many early writers took it literally for the Spirit. It does not signify wind in any other

place of the New Testament. See Wolfius.

12. τὰ ἐπίγεια. That part of the scheme of our redemption, which has its operation in this sourtd.

13. In Prov. xxx. 4. we read Tis ἀνέβη els τὸν οὐρανὸν καὶ κατέβη;

Ibid. καταβds. This seems decisive for the pre-existence of Christ, see ver. 31; and the words δ δν are very remarkable, as shewing that Christ was still in heaven while he was on earth.

17. If any persons are not saved through Christ, their condemnation will not be in consequence of his coming into the world: they were condemned already, and have rejected the only means of having that condemnation removed. See ver. 18, 36; v. 24: Mark xvi. 16.

ποιών την άλήθειαν, έρχεται πρός το φώς, ίνα φανερωθή αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα." 22 h Μετά ταθτα ήλθεν ὁ Ἰησούς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν h iv. 1. 23 Ιουδαίαν γην. και έκει διέτριβε μετ' αὐτῶν και ἐβάπτιζεν. ήν : Mart. Hi. δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνων ἐγγὺς τοῦ Σαλεὶμ, ὅτι ὕδατα [6, 16]. 24 πολλά ην έκει και παρεγίνοντο και έβαπτίζοντο. Εούπω γάρ Ευ. !!!. 7 : 25 ην βεβλημένος είς την φυλακήν ὁ Ἰωάννης. Ἐγένετο οὐν ε. ζήτησις έκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίων περί καθα-26 ρισμού 1καὶ ήλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ είπον αὐτώ, " Ραββί, 11.7, 15, δς ην μετά σου πέραν του Ἰορδάνου, ο συ μεμαρτύρηκας, ίδε Matt. iii. 11: 27 ούτος βαπτίζει, καὶ πάντες έρχονται πρὸς αὐτόν." ^m' Απ- Mar. i. 7; Lu. iii. 16. εκρίθη Ἰωάννης καὶ είπεν, "Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν = 1 Cor.iv.7; 28 οὐδὲν, ἐὰν μὴ ἢ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. " αὐτοὶ ὑμεῖς Jac. i. 17. μοι μαρτυρείτε ότι είπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ότι Mat. ii. 1; Mat. xi. 10; 29 απεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ ἔχων τὴν νύμφην, Μετ. i. 3; νυμφίος έστίν ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ξστηκώς καὶ et vii. 27. άκούων αὐτοῦ, χαρά χαίρει διά τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὅτη 30 οὖν ή χαρά ή έμη πεπλήρωται. ἐκείνον δεί αὐξάνειν, ἐμὲ 31 δὲ ἐλαττοῦσθαι. οδ ἄνωθεν ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. δο τίμ. 23; ων έκ της γης, έκ της γης έστί, και έκ της γης λαλεί ό έκ 82 τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστὶ, Ρκαὶ δ ἐώρακε Ρ. τ. 20; καὶ ήκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς et xii. 49 33 λαμβάνει. 9 ὁ λαβών αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι q 1 Joh. v.10; 34 ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν τον γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα Rom. iii. 4. τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα. Ερλ. iv. 7. 85 ο πατήρ ἀγαπᾶ του υίου, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τἢ χειρὶ τ. 22; καὶ 2; 86 αὐτοῦ. 'ὁ πιστεύων εἰς τὸν υίὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον' ὁ δὲ ἀπει- Matt. zi. 27; θων τῷ υἰῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' Τω. κ. 22; Heb. ii. 8. αιντόν." t iii. 15, 16; 4 " ΩΣ οὖν ἔγνω ὁ κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι Ἰη- st vi. 47; 2 σους πλείονας μαθητάς ποιεί και βαπτίζει ή Ἰωάννης καίτοιγε . 11. 21. 26.

22. την 'Ιουδαίαν γην. This must mean the territory of Judgea in contradistinction to Jerusalem. See ii. 23. It was perhaps in the neighbourhood of the Jordan. See iv. 43.

Ibid. και έβάπτιζεν. But see iv. 1, 2. Tillemont infers that Jesus at first baptized his disciples, and that afterwards they alone baptized.

Mémoires, tome i. p. 30. 218.
23. Zadelu has been supposed to be Shalim, mentioned in 1 Sam. ix. 4, which was in the tribe of Benjamin. But L. de Dieu thinks it was a different place in the tribe of Manasseh, where it joins the tribe of Issachar. Ænon signifies fons columbi, so that there was probably a spring there.

25. περί καθαρισμού. Concerning the real effect of baptism. As soon as Jesus baptized, persons began to doubt whether there was any use in John's baptism: and John's disciples

came now to consult him about this. Many MSS. read 'Iovoalov.

27. He means to say, that he was only executing a commission.

29. νύμφιος. See note at Matt. ix. 15.

31. He that has his origin from the earth, belongs to the earth.

32. obbeis. Scarcely any one.

33. But if any one does receive it, he thereby expresses his conviction that God is true: i. e. he receives the testimony of Jesus, because he knows that he is sent by God, and that therefore he speaks the words of God, which must

86. µéres. It does not come upon him on account of his unbelief: it was hanging over him before, and he refused the only means of

having it removed. See ver. 17.

Ιησούς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀφῆκε 3 την Ιουδαίαν, και ἀπηλθε πάλιν είς την Γαλιλαίαν. έδει δέ 4 = Gon. iii 19; αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Ξ ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν 5 et xiviii. 12; Jos. xxiv. 33, της Σαμαρείας λεγομένην Συγάρ, πλησίον τοῦ γωρίου ὁ ἔδωκεν 'Ιακώβ 'Ιωσὴφ τῷ υἰῷ αὐτοῦ. ἢν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ 'Ιακώβ. ὁ 6 ουν Ίησους κεκοπιακώς έκ της όδοιπορίας, έκαθέζετο ουτως έπλ τη πηγή. ώρα ην ώσει έκτη. "Εργεται γυνη έκ της Σαμαρείας 7 ἀντλήσαι ύδωρ. λέγει αὐτή ὁ Ἰησοῦς, " Δός μοι πιείν." οἱ γὰρ 8 μαθηταί αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν είς τὴν πόλιν. ἵνα τροφάς ἀγοράσωσι. Τλέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις, "Πῶς σὶ Ἰου- 9 y viii. 48; Lu. ix. 52,58; δαίος ων παρ' έμου πιείν αίτεις, ούσης γυναικός Σαμαρεί-Act. x. 28; 2 Reg. xvii. τιδος;" οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαίοι Σαμαρείταις. " Απεκρίθη 10 24. 'Ιησούς καὶ εἶπεν αὐτή, "Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεού, καὶ τίς = vi. 85 : et τιι 38, 39; έστιν ο λέγων σοι, Δός μοι πιείν, σύ αν ήτησας αὐτὸν, καὶ " Jet. ii. 18. ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζων." " Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, " Κύριε, οὐτε 11 αντλημα έχεις, καὶ τὸ φρέαρ έστὶ βαθύ πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ύδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὰ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, δς 12 έδωκεν ήμιν το φρέαρ, και αὐτος έξ αὐτοῦ ἔπιε, και οι υίοι αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;" ὁ Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ 18 b vi. 58. είπεν αὐτή, "Πας ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει • vi. 27, 25; πάλιν • ος δ αν πίη έκ τοῦ ὕδατος οὖ έγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ 14 et vii. 38, 39. διψήση είς τὸν αἰῶνα άλλὰ τὸ ὕδωρ δ δώσω αὐτῷ, γενήσεται έν αὐτῷ πηγή ὕδατος άλλομένου είς ζωήν αἰώνιον." Λέγει 16 πρός αὐτὸν ή γυνή, "Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μή διψώ, μηδε έρχωμαι ενθάδε άντλειν." Λέγει αὐτη ὁ Ἰησούς, 16 " Τπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρά σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε." ' Απεκρίθη 17 d vi. 14 ; Lu. vii. 16 ; ή γυνή καὶ είπεν, "Οὐκ ἔχω ἄνδρα." Λέγει αὐτή ὁ Ἰησούς, et xxiv. 19. " Καλώς είπας, "Οτι ἄνδρα οὐκ ἔχω πέντε γαρ ἄνδρας ἔσχες 18 • Deut. zii. καὶ νῦν δν ἔχεις, οὐκ ἔστί σου ἀνήρ' τοῦτο ἀληθές εἴρηκας." 5, 11; 1 Rog. is. 3; 4 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, "Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. "οί 20

CHAP. IV. 4. εδει. Josephus says that it was the custom of the Galileans to travel through Samaria, when they went to the festivals at Judæa. Antiq. xx. 6. 1. and again, πάντως εδει for those who wish to go quickly, to pass through Samaria; for by that means the journey from Galilee to Jerusalem may be performed in three days. Vita. 52. Jesus was probably obliged to quit Judæa as quick as he could. Sometimes he took a more circuitous route. Mark x. 1.

5. Συχάρ. Josephus mentions a town in Samaria called Σίκιμα, near to mount Garizim, vol. i. p. 582. and this hill was near to Sychar, ver. 20. It is supposed to be the place afterwards called Flavia Neapolis.

6. obrus may be rendered eo facto, postea. L. de Dieu, Alberti. It probably means, he sat down just as a tired person would do. See xiii. 25. (note;) Acts xxvii. 17.

7. yurn. The name of Photina is given to

her by Greek writers. Tillemont, Mémoircs, tome i. p. 219.

9. οὐ γὰρ—Σαμαρείταις. This is the remark of the evangelist.

12. warpo's. Josephus says that the Samaritans claimed to be descended from Joseph. Antiq. ix. 14. 3.

13, 14. Οὐδὲ ὰν οὖν ἐκ λάκκου πίοι, ῷ δίδωσιν ὁ Θεὸς τὰς ἀκράτου μεθύσματος πόσεις, τότε μὲν διά τινος ὑπηρετοῦντος τῶν ὰγγέλων, ὑν οἰνοχοεῦν ἡξίωσε: τότε δὲ καὶ δι' ἐαυτοῦ, μηδένα τοῦ δίδοντος καὶ τοῦ λαμβάνοντος μεταξὸ τιθείς. Philo Jud. vol. i. p. 296.

18. were. Heinsius conceived that these five had been lawful husbands.

20. — καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐπολέμουν, τῶν μὲν Ἱεροσολυμιτῶν τὸ παρ' αὐτοῖς ἱερὸν ᾶγιον εἶναι λεγόντων, καὶ τὰς θυσίας ἐκεῖ πέμπειν ἀξιούντων τῶν δὲ Ζαμαρειτῶν εἰς τὸ Γαριζείν ὅρος κελευόντων. Joseph. vol. i. p. 585.

πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὅρει προσεκύνησαν καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσκυνεῖν."
21 Λέγει αὐτἢ ὁ Ἰησοῦς, " Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὅρα,
ὅτε οὕτε ἐν τῷ ὅρει τούτῳ, οὕτε ἐν Ἰεροσολύμοις προσκυνήσετε

22 τῷ πατρί. ἱὑμεῖς προσκυνεῖτε δ οὖκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ι 2 Reg. 28 δ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ἀλλ' ἔρχεται Εss. ii. 3;
ῶρα καὶ νῦν ἐστὶν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι Rom. iii. 2;
τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθεία· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους et iz. 4.

24 ζητεί τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Επνεῦμα ὁ Θεός καὶ τοὺς ε 2 Cor. 31.17. προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθεία δεί προσκυνεῖν."

25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, " Οίδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται," (ὁ λεγόμενος

26 Χριστός) " όταν έλθη εκείνος, αναγγελεί ήμιν πάντα." 1 Λέγει 1 ix. 37.

27 αὐτἢ ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι." Καὶ ἐπὶ τούτῷ ἢλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει οὐδεὶς μέντοι εἶπε, "Τί ζητεῖς;" ἢ, "Τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς:"

28 'Αφήκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν
29 πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, " Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, δς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὖτός ἐστιν ὁ Χριστός;"
30 Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤργοντο πρὸς αὐτόν.

81 'Εν δè τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ, λέγοντες,
82 "'Ραββὶ, φάγε." 'Ο δè εἶπεν αὐτοῖς, " 'Εγὰ βρῶσιν ἔχω
83 φαγεῖν, ἡν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε." "Ελεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς

84 ἀλλήλους, " Μήτις ήνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;" Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμ-

35 ψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ¹οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι: Matt.ix \$7; ἔτι τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ, λέγω ὑμῦν, ^{Lu. x. 2.} ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι

36 λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ήδη. καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ 37 χαίρη καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτω ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς, 38 ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα

21. προσκυνήσετε. The time is coming, when there will be no particular place for worshipping God. Or it may mean literally, that sacrifices would soon cease to be offered in Judæa or Samaria.

22. σωτήρια ἐκ τῶν Ἰουδαίων. This was pro-

bably expected by the Samaritans.

25. This is a curious passage, as shewing that the Samaritans expected the Messiah. The words δ $\lambda \epsilon \gamma \delta \mu \epsilon \nu \sigma \tau \delta s$ are an explanation of the evangelist.

. 27. ἐθαύμαζον, which is the reading of many MSS., is better than ἐθαύμασαν.

29. Tere—μήτι, See whether. Beza, Hom-

35. It is generally understood from these words, that they were spoken four months before the passover. Heinsius conjectured that

the four months, in which were the feasts of Easter and Pentecost, were called \(\tau\text{rer}\text{pduppov}\), and that our Saviour meant to speak of the harvest coming soon. \(Aristarch\). Others think that he may have alluded to a proverbial expression, there being four months between seed-time and harvest. See Newcome. If we take the expression literally, the time was probably November or December. The true reading seems to be \(\tau\text{repduppos}\).

36. And the reaper receives his reward, though he had not the trouble of so ring; and gathers

in a crop to everlasting life.

37. For in this instance the saying is the truth, that one soweth and another reapeth. John the Baptist and our Saviour had prepared the minds of men, and the disciples had only to follow it up. See Vorstius, De Adagiis N. T.

ύμᾶς θερίζειν δ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε." Ἐκ δὲ τῆς πόλεως 89 ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, ""Οτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα." 'Ως οὖν ἢλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων 40 αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ 41 πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ^kτῆ τε γυναικὶ 42 ἔλεγον, ""Οτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὖτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός."

k zvii. 8.

1 Matt. xiii. 57 ; Mar. vi. 4 ; Lu. iv. 24. Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς 43 τὴν Γαλιλαίαν. ¹αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης 44 ἐν τῆ ιδία πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. "Ότε οὖν ἢλθεν εἰς τὴν 45 Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαίοι, πάντα ἐωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῆ ἑορτῆν καὶ αὐτοὶ γὰρ ἢλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

• ii. 1, 11. • * Ηλθεν οὖν ὁ 'Ιησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, 46 ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἢν τις βασιλικὸς, οὖ ὁ υίὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. οὖτος ἀκούσας ὅτι 'Ιησοῦς ἤκει ἐκ τῆς 47 'Ιουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν ἤμελλε γὰρ

1 Cor 1.22. ἀποθυήσκειν. ¹² εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, " Ἐὰν μὴ ση- 48 μεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε." Λέγει πρὸς αὐτὸν 49 ὁ βασιλικὸς, "Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου." Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Πορεύου ὁ υἰός σου ζῷ." Καὶ 50 ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ῷ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ἡδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήν- 51 τησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες, "Ότι ὁ παῖς σου ζῷ." Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ἢ κομψότερον ἔσχε καὶ 52 εἶπον αὐτῷ, "Ότι χθὲς ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός." Έγνω οὖν ὁ πατὴρ, ὅτι ἐν ἐκείνη τῷ ὥρα, ἐν ἢ εἶπεν 53 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ότι ὁ υἰός σου ζῷ" καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν 54 ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

ΜΕΤΑ ταῦτα ἡν ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς 5

48, 44. τῆ ἰδίς πατρίδι must mean Nazareth; and therefore Γαλιλαίαν must mean the country of Galilee, exclusive of Nazareth. See iii. 22. He afterwards went to Nazareth, Luke iv. 16.

46. βασιλικόs is often used by Josephus, and always for a person, qui in famulitio et ministerio regis sit. Krebsius. He was probably attached to Herod's court. See Heinsius, Aristarch.

47. deoloras. Capernaum was about twenty-five miles from Cana.

52. κομψότερον έσχε. So Epictetus, δταν δ λατρός εΙσέρχηται, μή φοβεϊσθαι τι είπη μή δ' αν είπη, Κόμψως έχεις, ὑπερχαίρειν. Diss. iii. 10. 54. Jesus had worked many miracles subsequent to that at Cana: see iii. 2; iv. 45: so that this perhaps means, This was the second time that Jesus worked a miracle upon his coming out of Judge into Galilee.

CHAP. V. 1. toprh, a festival, most probably not the festival of the passover; for this happened soon after, (vi. 4.) and is called h toprh. John probably meant the feast of Purim, which was kept about a month before the passover. Petavius, Kepler, Hug. For its being the passover, see Newcome.

2 είς Ίεροσόλυμα. "Εστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῆ προβατική κολυμβήθρα, ή ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδὰ, πέντε ε στοάς έχουσα. Εν ταύταις κατέκειτο πλήθος πολύ των άσθενούντων, τυφλών, χωλών, ξηρών, εκδεχομένων την του ύδατος 4 κίνησιν. ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῆ κολυμβήθρα, και ετάρασσε τὸ ὕδωρ ὁ οὖν πρῶτος εμβάς μετά τὴν ταραχήν τοῦ ὕδατος ὑγιὴς ἐγίνετο, ιο δήποτε κατείχετο νοσή-5 ματι. "Ην δέ τις ανθρωπος έκει τριάκοντα όκτω έτη έγων έν 6 τη ἀσθενεία. τοῦτον ίδων ὁ Ἰησούς κατακείμενον, καὶ γνούς ὅτι πολύν ήδη χρόνον έχει, λέγει αὐτφ, "Θέλεις ύγιης γενέσθαι;" 7 'Απεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, "Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔγω, Ίνα όταν ταραγθή τὸ ὕδωρ, βάλλη με εἰς τὴν κολυμβήθραν ἐν ιδ 8 δὲ ἔργομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει." • Λέγει αὐτῷ ὁ • Matt. tz. 6; 'Ιπσούς. "Εγειραι, άρου του κράββατόν σου, καὶ περιπάτει." Ευ. τ. 24. 9 P Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἢρε τὸν κράββατον Pix. 14. αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἢν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα. 10 9 Ελεγον οὐν οἱ Ἰουδαίοι τῷ τεθεραπευμένω, "Σάββατόν 9 Εκολ. 11 έστιν οὐκ ἔξεστί σοι άραι τὸν κράββατον." 'Απεκρίθη αὐτοῖς, Dout. v. 18; " Ο ποιήσας με ύγιη, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Αρον τὸν κράββατόν Neh. 1811. 19; 12 σου, καὶ περιπάτει." Ἡρώτησαν οὖν αὐτὸν, "Τίς ἐστιν ὁ 21, &:; Matt. xii. 2; ανθρωπος ὁ εἰπών σοι, Αρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περι- Μετ. 11. 24; 13 πάτει;" 'Ο δὲ ἰαθεὶς οὐκ ήδει τίς ἐστιν ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευ- La. vi. 2. 14 σεν, δίλου όντος εν τώ τόπω. Μετά ταθτα ευρίσκει αθτόν δ : τίι. 11; 'Ιησούς εν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, " Ἰδε ὑγιὴς γέγονας μη-15 κέτι αμάρτανε, ΐνα μη χειρόν τί σοι γένηται." Απηλθεν δ άνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε τοις Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησους ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.

Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν 17 αὐτὸν ἀποκτείναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτφ. • ὁ δὲ Ἰησοῦς • xiv. 10. ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, "Ο πατήρ μου ἔως ἄρτι ἐργάζεται, κάγὼ et viii. 89; 18 έργάζομαι." Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαιοι et x. 4; ἀποκτείναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα Phil. ii. 6. 19 ίδιον έλεγε τὸν Θεὸν, ἴσον ἐαυτὸν ποιῶν τῶ Θεῷ. "ἀπεκρίνατο οι γιίί. 38.

2. Ect. It has been thought from this expression, that John wrote his Gospel before the destruction of Jerusalem. But the pseudo-Athanasius says, hy κολυμβήθρα και ρῦν ἐστιν: and he seems to speak accurately, for he adds, πέντε στοάς είχε, νῦν γὰρ περιηρέθη τὰ πέριξ οἰκοδομήματα. vol. ii. p. 70.

Ibid. προβατική. Arnoldus understands πύλη, as in Nehem. iii. 1; xii. 39. Thes. Crit. Sacr.

pt. i. p. 375.

Ibid. Bethesda means either domus misericordia, or effusionis.

Ibid. orods. These were probably rooms at the edge of the pool, formed by a covering, and divided by side walls from each other.

6. L. de Dieu is inclined to translate 871

πολύν ήδη χρόνον έχει, that he was old.

13. eféveuser, from exreir, enatare, ex malis emergere, secedere. Krebsius. Jesus escaped without notice, because there was a great crowd. L. de Dieu.

17. ἐργάζεται. This is probably in allusion to God resting from his works on the Sabbath; and Jesus meant to say, Ye think that works such as these must not be done on the Sabbath, because God rested on the Sabbath: but I tell you, that God has never rested to this time from doing works of mercy such as these, and I shall persist in doing them.

18. loov. This shews in what sense the Jews understood the term, Son of God.

οθυ ό Ἰησους καὶ είπεν αὐτοις, " ᾿Αμὴν ἀμὴν λέγω ὑμιν, οὐ δύναται ο υίος ποιείν αφ' έαυτοῦ οὐδεν, εαν μή τι βλέπη τον πατέρα ποιούντα α γάρ αν έκεινος ποιή, ταύτα και ο υίος όμοίως ποιεί. το γάρ πατήρ φιλεί τον υίον, και πάντα δείκνυσιν 20 = iii. 35. αὐτῶ α αὐτὸς ποιεί καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῶ ἔργα, ἵνα ύμεις θαυμάζητε. ὥσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ 21 ζωοποιεί, ούτω καὶ ὁ υίὸς οθς θέλει ζωοποιεί. Τοὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ 22 y iii. 35 : et zvii. 2 : et xvi. x; Ματι. xi. 27; κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἰῷ· ¹ ἵνα 23 et xxviii. 18; πάντες τιμώσι τὸν υίὸν, καθώς τιμώσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμών 1 Joh. ii. 93. τὸν υίὸν, οὐ τιμᾶ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. Αμὴν 24 * ##. 18; et vi. 40, 47; ἀμὴν λέγω ὑμιν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῶ et viii. 51. πέμψαντί με, έγει ζωήν αἰώνιον καὶ είς κρίσιν οὐκ έργεται, b Eph. ii.1,5; ἀλλὰ μεταβέβηκεν εκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. b' Αμὴν ἀμὴν 25 λέγω ύμιν, ότι έργεται ώρα καὶ νῦν ἐστιν, ότε οἱ νεκροὶ ἀκού-Apoc. iii. 1; Βοπ. τί. 4; σονται της φωνής του υίου του Θεου, και οι ἀκούσαντες ζήσον-Gal. ii. 20. ται. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ 26 τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἐαυτῷ· καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ 27 · Dan. xii. 2; κρίσιν ποιείν, ὅτι υίὸς ἀνθρώπου ἐστί. κρίσιν θαυμάζετε τοῦτο 28 1 Cor. xv. 52; ότι έρχεται ώρα, εν ή πάντες οί εν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται 16. της φωνης αυτού, ακαι εκπορεύσονται, οι τα αγαθά ποιήσαντες, 29 d Matt. xxv. είς ἀνάστασιν ζωής οί δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν 46. κρίσεως. εού δύναμαι έγω ποιείν ἀπ' έμαυτοῦ οὐδέν. καθώς 30 • ver. 19; et vi. 38. ακούω, κρίνω· καὶ ή κρίσις ή εμή δικαία εστίν· στι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός. ' Έλν έγω μαρτυρώ περί έμαυτού, ή μαρτυρία μου ούκ έστιν 31 f viii. 14. ε Ean. xlii. 1; ἀληθής. εἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής 32 Matt. iii. 17; εστιν ή μαρτυρία ην μαρτυρεί περί εμού. " Τμείς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῆ 83 b i. 19. άληθεία εγώ δε οὐ παρά ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, 34

19. εαν μη is to be taken for αλλά, as in Gal. ii. 16, and so is ei uh in Matt. xii. 4; xxiv. 36.

20. I have written & αύτδς ποιεί. The Father points out to the Son, and enables him to do, the

works which he himself does.

21. There is probably a double allusion here, to dead persons being restored to life, and to eternal life being given again to man when it was lost. Jesus told the Jews in ver. 20. that he was yet to do greater works than those which they had seen: it will be a work analogous to the greatest of all miracles, raising the dead; for I shall give eternal life to those whom I judge worthy of it.

22. οὐδὶ γάρ. The connexion denoted by the particle γὰρ is with θέλει in ver. 21. For this gift of eternal life will depend upon the Son only: since the Father has given him the power of judg-

ing.

25. rekpol. Those that by sin had lost all title to eternal life, \(\frac{1}{2}\) forward, shall be put in the

way of obtaining eternal life, viz. by listening to

26. ζωήν probably means, the power of restoring eternal life to man: For as the Father has the power of again giving to man the eternal life which had been lost, in the same manner has He enabled His Son to give this eternal life. See i. 4. This is merely one instance of what is said generally in ver. 19.

27. STI vios. Because he is not only the Son of God, but he has taken upon himself every part of the mediatorial office of the Messiah; and this will not be complete till he has judged the world.

28. Do not wonder at what I have said of giving eternal life to man: for the time will come, when the dead will actually rise again from their graves. Chrysostom and Theophylact connected δτι υίδο ανθρώπου έστί with μη θαυμάζετε.

31. This seems to contradict viii. 14. meaning is here, My witness of myself will not be received as true, though it is really true.
34. οὐ λαμβάνω. I am not anxious to receive

```
35 άλλα ταῦτα λέγω ίνα ύμεις σωθητε. ἐκείνος ην ὁ λύγνος ὁ καιό-
   μενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἡθελήσατε ἀγαλλιασθήναι πρὸς ὥραν
36 εν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. Γεγώ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάν- 1 i. 33;
  νου τὰ γὰρ ἔργα ὰ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ οι τίιί. 18:
  τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπ- et x: 25;
87 έσταλκε· καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ κανα.
  κακιίί. 30; εμοῦ. οὖτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε, οὖτε εἶδος αὐτοῦ Deut, iv. 13:
88 έωράκατε. καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι 1 Tim. vi. 16;
89 δυ ἀπέστειλευ ἐκεινος, τούτφ ὑμεις οὐ πιστεύετε. ¹'Ερευνατε ι 1.46; τὰς γραφὰς, ὅτι ὑμεις δοκείτε ἐυ αὐταις ζωὴυ αἰώνιου ἔχειν, καὶ et xxxiv. 16;
40 ἐκείναι είσιν αι μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν Lu. xvi. 29;
41 πρός με, ίνα ζωήν έγητε. Δόξαν παρά άνθρώπων οὐ λαμβάνω. Act. zvii. 11;
42 άλλ' έγνωκα ύμας, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυ- 15.
43 τοις. έγω ελήλυθα εν τω ονόματι του πατρός μου, καὶ οὐ λαμ-
  Βάνετε με εάν ἄλλος ελθη εν τω ονόματι τω ίδιω, εκείνον
44 λήθεσθε. Επώς δύνασθε ύμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ άλλή- Επίι. 48;
  λων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ Rom. ii. 29.
45 ζητείτε ; μὴ δοκείτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα:
46 έστιν ὁ κατηγορών ὑμών, Μωσής, είς δν ὑμεῖς ἡλπίκατε. " εί = Gen. iii. 15;
  γαρ επιστεύετε Μωση, επιστεύετε αν εμοί περί γαρ εμοῦ εκεί et xxii. 18;
47 νος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς Dout. xviii.
  τοις έμοις δήμασι πιστεύσετε;"
    ΜΕΤΑ ταῦτα ἀπηλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν της θαλάσσης της
2 Γαλιλαίας της Τιβεριάδος καὶ ηκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς,
  ότι εώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων.
8 ἀνηλθε δὲ εἰς τὸ ὅρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν
4 μαθητών αὐτοῦ. ° ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. • Exod.
5 P ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι καὶ 18; Let. xxiii. 5;
  πολύς όχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον, Νυπ. αχνίδι.
6 "Πόθεν ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὖτοι;" Τοῦτο δὲ xvi. 1.
7 έλεγε πειράζων αὐτόν αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλε ποιείν. 'Απ- xiv. 15;
  εκρίθη αὐτῷ Φιλιππος, "Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν Mar. vi. 35; Lu. ix. 12;
8 αὐτοῖς, ἵνα ἔκαστος αὐτῶν βραχύ τι λάβη." Λέγει αὐτῷ εἶς
  έκ των μαθητών αὐτοῦ, 'Ανδρέας ὁ άδελφὸς Σίμωνος Πέτρου,
9 " 9 Εστι παιδάριον εν ώδε, δ έχει πέντε άρτους κριθίνους καὶ 12 Reg. iv.
10 δύο ὀψάρια άλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους;" Εἰπε δὲ 43.
```

testimony from men: and I only mention this of John, because ye think much of it; and perhaps it may lead you to receive my offer of salvation.

35. ήθελήσατε. Ye were pleased.

Ibid. αὐτοῦ, sc. τοῦ λύχνου. John was not

the Light, τὸ φῶs, i. 8. but he was ὁ λύχνοs.
39. Ἐρευνᾶτε might be indicative or imperative. See Raphel. ad l. Wolfius.

45. μη δοκείτε. The Syriac version takes this interrogatively, and so Palairet.

Ibid. harlkare, ye used to hope, and still continue to hope, which is the proper force of the perfect tense.

CHAP. VI. 1. wéραν. He crossed from Capernaum, on the western side of the lake, to a place near Bethsaida, on the north-eastern side. Tiberias was a town on the southern extremity of the lake.

4. This was the second passover. See ii. 13; xi. 55.

5. πρὸς τὸν Φίλιππον. Jesus may have addressed Philip, because he was of Bethsaida, i. 44. and the desert place was near to Bethsaida. Luke ix. 10.

ό Ἰησους, "Ποιήσατε τους ανθρώπους αναπεσείν" ήν δε γόρτος πολύς εν τώ τόπω. ανέπεσον οθν οί ανδρες τον αριθμον ώσελ πεντακισχίλιοι. έλαβε δέ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐγαρισ- 11 τήσας διέδωκε τοις μαθηταίς, οί δε μαθηταί τοις ανακειμένοις όμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, 12 λέγει τοις μαθηταίς αὐτοῦ, "Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ΐνα μή τι ἀπόληται." Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν 18 δώδεκα κοφίνους κλασμάτων έκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ά ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν. τοί οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες δ 14 εποίησε σημείον ο Ίησους, έλεγον, ""Οτι ουτός έστιν άληθως δ προφήτης δ ερχόμενος είς τον κόσμον." Ίησοῦς οὖν γνοὺς 15 ότι μέλλουσιν έρχεσθαι καὶ άρπάζειν αὐτὸν, ΐνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεγώρησε πάλιν εἰς τὸ ὅρος αὐτὸς μόνος.

r i. 21 : et iv. 19: et vii. 40; Lu. vii. 16; et xxiv. 19: Deut. xviii.

Matt. ziv. 22:

• 'Ως δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν 16 Ματ. τί. 47. θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες είς τὸ πλοίον, ἤργοντο πέραν τῆς θα- 17 λάσσης είς Καπερναούμ. καλ σκοτία ήδη έγεγόνει, καλ οὐκ έληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, η τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου 18 πνέοντος διηγείρετο. έληλακότες οὖν ώς σταδίους εἰκοσιπέντε ή 19 τριάκοντα, θεωρούσι τὸν Ἰησούν περιπατούντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ έγγυς τοῦ πλοίου γινόμενον καὶ έφοβήθησαν. ὁ δὲ 20 λέγει αὐτοῖς, "Έγώ εἰμι μη φοβεῖσθε." "Ηθελον οὖν λαβεῖν 21 αύτον είς το πλοίον, και εύθέως το πλοίον εγένετο έπι της γης είς ην ύπηγον.

Τη επαύριον ο δχλος ο εστηκώς πέραν της θαλάσσης, ίδων 22 δτι πλοιάριον άλλο οὐκ ην ἐκεῖ εἰ μη ἐν ἐκεῖνο εἰς δ ἐνέβησαν οί μαθηταλ αὐτοῦ, καλ ὅτι οὐ συνεισηλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπηλθον, (ἄλλα δὲ ήλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγύς τοῦ 28 τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου ότε οὖν είδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθη- 24 ταὶ αὐτοῦ,) ἐνέβησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἡλθον εἰς

* τετ. 40,54; Καπερναούμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν 25 et i. 32; της θαλάσσης, είπου αὐτῷ, "'Ραββί, πότε ὧδε γέγουας;" et iv. 14; et v. 37; Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, " ᾿Αμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 26 Mar. i. 11; άρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ἐἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολ- 27 et ix. 7; Lu. iii. 22; λυμένην, άλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἡν ὁ et ix. 35; 2 Pet, i. 17. υίος τοῦ ἀνθρώπου ὑμῶν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν

10. πεντακισχίλιοι, beside women and children. Matt. xiv. 21.

 els Καπερναούμ. See note at Mark vi. 45.
 δ δχλοs. These were the multitudes who had been fed on the north-eastern side of the lake, and some of them probably had not dispersed, but waited for Jesus to come down from the hill, (15.) where they supposed him to have passed the night.

24. els Καπερναούμ. They crossed over in the direction of Capernaum, because they thought that Jesus might have gone in some of the boats from Tiberias, which is on the western side of the lake to the south of Capernaum.

27. ἐσφράγισεν. A man affixes his seal, to acknowledge a thing to belong to him: and so God gave many infallible proofs that Jesus was sent by him.

```
28 ο Θεός." Είπου οθυ πρός αθτόν, "Τί ποιοθμεν, ενα έργαζώ-
29 μεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ;" "Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἰπεν 1 Ιου. 11.
  αὐτοῖς. "Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς δν
80 απέστειλεν εκείνος." · Είπον ούν αὐτώ, "Τί ούν ποιείς σύ · Matt.
81 σημείον, ໃνα ίδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζη; γοὶ πα- εί xvi. 1; τέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῆ ἐρήμφ, καθώς ἐστι γεγραμ- [La. xi. 29;
82 μένον, '"Αρτον έκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.'" Είπεν 1 Cor. i. 22.
  οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "'Αμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς δέδω- τ Εποδ.
  κευ ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν Num. xi. 7;
88 ύμιν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ 24; 8ap.
  Θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ Ι Cor. x. 8.
84 κόσμω." Είπου οὖυ πρὸς αὐτὸυ, "Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖυ τὸυ
35 άρτον τοῦτον." Είπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Ἐγώ εἰμι ὁ άρτος • ir. 14;
  της ζωής · ὁ ἐρχόμενος πρός με, οὐ μὴ πεινάση· καὶ ὁ πιστεύων Ε. κ. 1. 1. 1.
86 είς έμε, ου μη διψήση πώποτε. άλλ' είπον υμίν, ότι και έωράκατέ
87 με καὶ οὐ πιστεύετε. πᾶν δ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, πρὸς ἐμὲ ἤξει·
88 καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. "ὅτι καταβέβηκα " it. 84:
  έκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ έμὸν, ἀλλὰ τὸ Matt. xxvl.
89 θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Ετοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμ- 39; Ματ.
  ψαντός με πατρὸς, ΐνα πᾶν δ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, Lu. xxii. 42.
40 ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῆ ἐσχάτη ἡμέρα. ετοῦτο δέ ἐστι τὸ et xvii. 12;
  θέλημα τοῦ πέμψαντός με, Ίνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υίὸν καὶ πισ- ετ κτίϊί. 9.
  τεύων είς αὐτὸν, ἔχη ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῆ
41 έσχάτη ἡμέρα." Έγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι
42 είπεν, " Έγώ είμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ." ακαὶ « Μεπ.
  έλεγον, "Ούχ οὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υίὸς Ἰωσηφ, οῦ ἡμεῖς Mar. vi. 8;
  οίδαμεν τον πατέρα καλ την μητέρα; πως ουν λέγει ουτος, "Οτι La. iv. 22.
48 έκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;" 'Απεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ
44 είπεν αὐτοῖς, "Μὴ γογγύζετε μετ' άλλήλων. οὐδεὶς δύναται
  έλθειν πρός με, έὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με έλκύση αὐτὸν, καὶ
46 εγω ἀναστήσω αὐτὸν τῆ ἐσχάτῃ ἡμέρα. °ἔστι γεγραμμένον ἐν ¹ Bea.liv.18;
  τοις προφήταις, ' Kal έσονται πάντες διδακτοί του Θεου.' Πας Heb. viii. 10;
  ουν ο ακούσας παρά του πατρος και μαθών, έρχεται πρός με ι. 18;
46 'οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τίς ἐώρακεν εἰ μὴ ὁ ὧν παρὰ τοῦ Θεοῦ, Matt. xi. 27;
```

80, 31. The multitude seem now to have thought less of the late miracle than they had done before: see ver. 14: they now contrast it with the miracle of the manna, which was bread from heaven, and fed many thousands for forty

32. Jesus replies, that Moses did not really give bread from heaven; but it was now given by God in the doctrine preached by his Son. Philo Judæus allegorizes the giving of manna, and compares it with the word of God, vol. i. p. 120, 121, 484, 499, 566. See Deut. viii.

83. The real bread of God is that which comes

down from heaven. See ver. 50.

36. Tri kal ewpákaré με, that ye have even seen me, and yet do not believe.

39. Γνα πᾶν κ. τ. λ. See a similar construction in xvii. 2. Here it means, Tra de marrer, οθε δέδωκέ μοι, μη ἀπολέσω. 40. θεωρών. Vitringa thinks that allusion is

intended to the brasen serpent.

44. ἐλκύση. This is an obscure intimation of the future gift of the Holy Spirit. See ver. 63, 65.

45. εν τοιs προφήταιs. One of the divisions of the scriptures was called The Prophets.

ε ΙΙΙ. 16. 18. οὖτος ἐώρακε τὸν πατέρα. Βάμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων 47 είς έμε, έχει ζωήν αιώνιον. εγώ είμι ὁ άρτος της ζωής. hoi πατέ- 48 b Exod. ρες ύμων έφαγον το μάννα εν τη ερήμω, και απέθανον οὖτός 50 xvi. 15; Num. xi. 7; Ρωλ. Ιχχνίϊ. έστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τὶς ἐξ αὐτοῦ 24;1Cor.x.5; φάγη καὶ μὴ ἀποθάνη. 'ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρα- 51 Heb. iii. 16, νοῦ καταβάς εάν τις φάγη εκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται είς τὸν iii. 13; αἰωνα. καὶ ὁ ἄρτος δὲ δν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστὶν, ἡν ἐγὼ δώσω ύπερ της του κόσμου ζωής." κ'Εμάγοντο ούν προς άλ- 52 k iji. 9. λήλους οἱ Ἰουδαίοι, λέγοντες, "Πῶς δύναται οὖτος ἡμίν δοῦναι την σάρκα φαγείν;" Είπεν οθν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Αμην, 58 άμην λέγω ύμιν, έαν μη φάγητε την σάρκα του υίου του άνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἶμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ¹ὁ 54 1 iv. 14. τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αίμα, ἔγει ζωὴν αἰώυιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῆ ἐσχάτη ἡμέρα, ἡ γὰρ σάρξ 55 μου άληθως έστι βρώσις, καὶ τὸ αξμά μου άληθως έστι πόσις. ό τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἶμα, ἐν ἐμοὶ μένει, 56 κάγω ἐν αὐτω. καθως ἀπέστειλέ με ὁ ζων πατήρ, κάγω ζω διὰ 57 τον πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκείνος ζήσεται δι' ἐμέ. Τοῦτός 58 = iii. 18. έστιν ο άρτος ο έκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς οὐ καθώς έφαγον οί πατέρες ύμῶν τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον ὁ τρώγων τοῦτον τὸν άρτον, ζήσεται είς τὸν αἰωνα." Ταῦτα είπεν ἐν συναγωγή 59 διδάσκων έν Καπερναούμ. Πολλοί οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, " Σκλη- 60 ρός έστιν οὖτος ὁ λόγος τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;" Είδως 61 δε ό Ίησους εν εαυτώ, ότι γογγύζουσι περί τούτου οί μαθηταί • iii. 13;

αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, "Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; "ἐὰν οὖν θεω- 62 Mar. xvi. 19; ρητε τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἢν τὸ πρότερον; Lu. xxiv. 51 °τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ἀφελεῖ οὐδέν τὰ 68 ρήματα α έγω λαλώ ύμιν, πνευμά έστι και ζωή έστιν. γ άλλ' 64 . 2 Cor. iii, 6. είσιν έξ ύμων τινές οι ού πιστεύουσιν." "Ηιδει γάρ έξ άρχης ό Ιησούς, τίνες είσιν οι μη πιστεύοντες, και τίς έστιν ο παραδώ-

σων αὐτόν.

⁹Καὶ ἔλεγε, "Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς 65 9 ver. 44. δύναται έλθειν πρός με, έὰν μὴ ἢ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου." Έκ τούτου πολλοί ἀπηλθον των μαθητών αὐτοῦ είς τὰ 66

53. It does not seem necessary to believe, that Jesus here alluded to his future institution of the eucharist. See Wolfius, ad L

Eph. iv. 8.

P ii. 25:

et xiii. 11.

57. διά τον πατέρα, because the Father lives. The full meaning would be, I have life in myself, and have power to give life, because the Father (who dwelleth in me, and I in Him,) hath life in

Himself, and hath power to give life.
61—63. The Jews had taken offence at two things: 1. that Jesus said he had come down from heaven, ver. 42: 2. that he spoke of giving his flesh to eat, ver. 52. He now notices both these points; the first in ver. 62, the second in ver. 63.

62. If ye see me ascending up into heaven, ye

may believe that I came down from heaven.

63. He had said in ver. 51. that he should give his flesh for the life of the world: he now says, in explanation, that it is not merely his flesh, which will enable men to live for ever, but the Holy Spirit, which is given to men as a consequence of his death. See vii. 39.

64. See ver. 47.

65. Διὰ τοῦτο. He alludes to what was said in ver. 44, and explains it of the gift of the Spirit, as is intimated in ver. 63.

66. Έκ τούτου, not from that time, but there-

fore. L. de Dieu. Ibid. *ολλοί. Epiphanius says that Mark was one of them, vol. i. p. 428. and Luke, ib. 67 οπίσω, και οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν, είπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς

68 τοις δώδεκα, "Μή και ύμεις θέλετε υπάγειν;" 'Απεκρίθη οθν αὐτῶ Σίμων Πέτρος, "Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα 69 ζωής αἰωνίου ἔχεις καὶ ήμεις πεπιστεύκαμεν, καὶ ἐγνώκαμεν 🖈 27; 70 ότι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος." * Απεκρίθη Μακ. xvii. 29; αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Οὐκ ἐγὰ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ La. iz. 30. 71 έξ ύμων είς διάβολός έστιν;" "Ελεγε δε τον Ιούδαν Σίμονος Lu. vi. 18. 'Ισκαριώτην οὖτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἶς ὧν ἐκ τῶν δώδεκα. ΚΑΙ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῆ Γαλιλαία οὐ γαρ ήθελεν εν τη 'Ιουδαία περιπατείν, ότι εζήτουν αὐτὸν οί 'Ιου-2 δαίοι ἀποκτείναι. ^t Ην δε έγγυς ή έρρτη των Ιουδαίων ή Lev. xxiii. 3 σκηνοπηγία. ι είπον οθν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, " Μετά- ... Matt. βηθι εντεύθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ xii. 46; Ματ. iii. 81; 4 σου θεωρήσωσι τὰ ἔργά σου ὰ ποιείς οὐδείς γὰρ ἐν κρυπτῷ τί Act. i. 14. ποιεί, καὶ ζητεί αὐτὸς ἐν παρρησία είναι. εἰ ταῦτα ποιείς, φανέ-5 ρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμφ." Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίσ- • Ματ. ιμ. 11. 6 τευον είς αὐτόν. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Ὁ καιρὸς ὁ έμὸς οὖπω πάρεστιν ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν 7 ετοιμος. *οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι * iii. 19; έγω μαρτυρώ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. et xiv. 17; 8 γύμεις ανάβητε είς την έορτην ταύτην έγω ούπω αναβαίνω είς, τίμ, 20. την έορτην ταύτην, ότι ὁ καιρὸς ὁ έμὸς ούπω πεπλήρωται." 9 Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῆ Γαλιλαία. ΄ Ως δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς 11 την έορτην, οὐ φανερώς, άλλ' ώς έν κρυπτώ. Οἱ οὖν Ἰουδαίοι : xi. 56. έζήτουν αὐτὸν ἐν τἢ ἑορτἢ, καὶ ἔλεγον, "Ποῦ ἐστιν ἐκείνος :" 12 * Καὶ γογγυσμός πολύς περί αὐτοῦ ἢν ἐν τοῖς ὅχλοις. οἱ μὲν • ver. 40; έλεγον, "ὅτι ἀγαθός ἐστιν." ἄλλοι δὲ ἔλεγον, "Οῦ ἀλλὰ et vi. 14: 13 πλανά τον οχλον." ^bΟυδείς μέντοι παρρησία ελάλει περί et x. 19; Matt. xxi.46; αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Lu. vii. 16. 14 "Ηδη δὲ τῆς ἐορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, et xii. 42; 15 καὶ ἐδίδασκε. καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, "Πῶς οὖτος et xix. 38. 16 γράμματα οίδε, μη μεμαθηκώς;" c'Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς « viii. 38; καὶ είπεν, " Ή έμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν έμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαν- et xii. 19; 17 τός με εάν τις θέλη τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περί

p. 433. The same is said in the list of the seventy disciples in the works of Hippolytus, vol. i. Append. p. 41.

vol. 1. Append. p. 41. 70. διάβολος is perhaps here taken in its

literal sense of an accuser.

CHAP. VII. 2. The feast of tabernacles was on the fifteenth day of the seventh month, and lasted seven days. Lev. xiii. 34.

 Not all his brethren: for Jude, the brother of James, was probably one of the twelve. See Luke vi. 16. 6. 'O καιρόs, the time of his being put to death. He knew that the Jews would try to do this when he went to the feast, ver. 1, 11, 30. See xiii. 1.

14. της ξορτης. See ver. 2.

15. γράμματα means learning.
17. Schomerus understood this verse to mean, If a man wish to do the will of God, he will observe or satisfy himself concerning any doctrine which he may hear, whether it is really of God or no. Theol. Moral. vii. 6. But της δίδαχης perhaps alludes to δίδαχη in ver. 16. If a

της διδαχής, πότερον έκ του Θεου έστιν, η έγω απ' έμαυτου d v. 41. λαλώ. δό ἀφ' ἐαυτοῦ λαλών, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ 18 ζητών την δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὖτος ἀληθής ἐστι, καὶ • Exod.xx.1; άδικία ἐν αὐτῶ οὐκ ἔστιν. •οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον. 19 et xxiv. 3; καὶ οὐδεὶς έξ ύμῶν ποιεί τὸν νόμον; τί με ζητείτε ἀποκτείf v. 16, 18; ναι;" Β' Απεκρίθη ὁ όχλος καὶ είπε, " Δαιμόνιον έχεις τίς σε 20 et z. 89 ; ζητεί ἀποκτείναι;" 'Απεκρίθη ὁ Ίησοῦς καὶ είπεν αὐτοῖς, " Εν 21 et zi. 53; Matt. zii. 14; έργον εποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε διὰ τοῦτο. Μωσης 22 Mar. iii. 6. * τίιι. 48,52; δέδωκεν ύμιν την περιτομήν, ούχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστίν, et x. 20. άλλ' έκ των πατέρων και έν σαββάτω περιτέμνετε ἄνθρωπον. b Gen. xvii. 10; εί περιτομήν λαμβάνει ἄνθρωπος έν σαββάτω, ΐνα μή λυθή δ 23 Lev. xii. 8. νόμος Μωσέως, έμοι χολάτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα i Deut. 1. έν σαββάτω; 'μή κρίνετε κατ' όψιν, άλλα την δικαίαν κρίσιν 24 16, 17; κρίνατε." "Ελεγον οὖν τινὲς ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, "Οὐγ 25 Prov. xxiv. 28 ; Jac. ii. 1. οὖτός ἐστιν, δν ζητοῦσιν ἀποκτείναι; καὶ ίδε, παρρησία λαλεί, 20 καὶ οὐδὲν αὐτῶ λέγουσι. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄργοντες. ότι οὖτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Χριστός; κάλλα τοῦτον οἴδαμεν 27 h Matt. **xi**ii. 55 ; πόθεν έστίν ό δε Χριστός όταν έρχηται, ούδεις γινώσκει πόθεν Mar. vi. 8: Lu. iv. 22. έστίν." Εκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ 28 l viii. 26, 42, λέγων, "Κάμε οίδατε, καὶ οίδατε πόθεν εἰμί καὶ ἀπ' εμαυτοῦ ούκ ελήλυθα, άλλ' έστιν άληθινός ό πεμίνας με, δυ ύμεις ούκ οίδατε τέγω δε οίδα αὐτον, ὅτι παρ' αὐτοῦ είμὶ, κάκεῖνός με 29 m x. 15; Matt. xi. 27. απέστειλεν." "Έζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι καὶ οὐδεὶς ἐπ- 30 = viii. 20, 37; Mar. xi, 18; έβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χειρα, ὅτι οὖπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Lu. xix. 47; •Πολλοί δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, 81 et xx. 19. • viii. 30. "" Οτι ο Χριστος όταν έλθη, μήτι πλείονα σημεία τούτων ποιήσει, ων ούτος εποίησεν;" "Ηκουσαν οί Φαρισαίοι τοῦ όχλου 32 γογγύζοντος περί αὐτοῦ ταῦτα καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαίοι P xiii. 33 : καλ οι άργιερείς ύπηρέτας, ίνα πιάσωσιν αὐτόν. Ρείπεν οὖν 33 et xvi. 16. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ετι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. Υζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε καὶ 34 9 viii. 21 ; et xiii. 33 οπου είμι έγω, ύμεις οὐ δύνασθε έλθειν." Είπον οὖν οί Ίου- 85 δαίοι πρὸς ἐαυτοὺς, "Ποῦ οὖτος μέλλει πομεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς

person doubt concerning my doctrine, whether it be of God, let him do the will of God, and then see whether my doctrine is not in accordance with that will.

21. See ver. 16. I have coupled διὰ τοῦτο with θαυμάζετε rather than with Μωσῆs, according to Theophylact, H. Stephens, Casaubon, Rega. &c.

Bezz, &c.

22. This seems to prove, that the Sabbath
was an earlier institution than circumcision, or
the argument would not be valid.

23. δλον ἄνθροπον. Circumcision only affected part of a man: Jesus made him altogether sound.

24. κατ' δψιν. He means to say, do not condemn in me what you approve of in Moses: if you allow a man to be circumcised on the sabbath, because Moses ordered it, but do not allow him to be healed, when I do it, you judge kar' byw, according to the person, and not according to justice. L. de Dieu.

27. πόθεν must mean of what parents, or, of what father; for they knew where Christ was to be born, ver. 42, and Christ in his answer shews who was his father. Raphel. The Jews might allude to Isaiah liii. 8. Who shall declare his generation?

33. αὐτοῖs is probably an interpolation.
34. εἰμί. H. Stephens, Βeza, and Casaubon read εἶμί, εο, instead of εἰμί, sum. So also Theophylact, and the Arabic version. "One aignifies whither in viii. 21, 22; Matt. viii. 19.

ούχ εύρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων 86 μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἑλληνας; τίς ἐστιν οὐτος ὁ λόγος δν εἶπε, Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε καὶ, "Οπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;"

' Έν δὲ τἢ ἐσχάτῃ ἡμέρα τἢ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἰστήκει ὁ 14, 14, 35; 'Ιησούς, καὶ ἔκραξε λέγων, " 'Εάν τις διψᾶ, ἐρχέσθω πρός με Lev.xxiii.36; Βαα. Ιν. 1; 88 καὶ πινέτω ο πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, ποτα- Αρος. xxii. 39 μοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος." Τοῦτο δὲ $_{\rm Esa.\ xii.\ 3}$; είπε περί του πνεύματος, ου έμελλον λαμβάνειν οι πιστεύοντες et xliv. 3. είς αὐτόν οὔπω γὰρ ἢν πνεῦμα ἄγιον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω Ακι. ιι. 17. 40 έδοξάσθη. "πολλοί οὖν ἐκ τοῦ ὅχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον, • i. 21; 41 έλεγου, " Ουτός έστιν άληθως ο προφήτης." * Αλλοι έλεγου, et vi. 14; " Οὐτός ἐστιν ὁ Χριστός." "Αλλοι δὲ ἔλεγον, " Μη γὰρ ἐκ Deut. xviii. 42 της Γαλιλαίας ο Χριστός έρχεται; γούχὶ ή γραφή είπεν, ότι *xi. 46 έκ τοῦ σπέρματος Δαβίδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου : τοτ. 52; 43 ην Δαβίδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται;" Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὅχλφ ἐγέ- ετί. 46. 44 νετο δι αὐτόν. τινὲς δὲ ήθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτὸν, ἀλλ exxxii. 11; 45 οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς γεῖρας. ἡλθον οὖν οἱ ὑπηρέται Ματι ii. 5: προς τους άρχιερείς και Φαρισαίους και είπον αὐτοίς ἐκείνοι, Lu. ii. 4; 18am. xvi. 46 " Διατί οὐκ ἢγάγετε αὐτόν;" 'Απεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, " Οὐ- 1, 4. δέποτε ούτως ελάλησεν ανθρωπος, ώς ούτος ὁ ανθρωπος." et x. 10; 47 Απεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, "Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλά-48 νησθε; $^{\bullet}$ μή τις έκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν, $\hat{\eta}$ ἐκ $^{\bullet}$ xii. 42: 49 τῶν Φαρισαίων ; ἀλλ' ὁ ὅχλος οὐτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, et ii. 8; 50 ἐπικατάρατοί εἰσι." ^bΛέγει Νικόδημος πρὸς αὐτοὺς, ὁ ἐλθὼν ^{Act. vi. 7} b iii. 3. 51 νυκτὸς πρὸς αὐτὸν, εἶς ὧν έξ αὐτῶν, " c M ἡ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει c Exod. τον ανθρωπον, έαν μη ακούση παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί καιίί. 1; 15; 52 ποιεί ;" d' Απεκρίθησαν καὶ είπον αὐτῷ, " Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Deut. i. 17; et xrii. 4, 8; Γαλιλαίας εί; ερεύνησον καὶ ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλι- et xix. 15. 53 λαίας οὐκ ἐγήγερται." Καὶ ἐπορεύθη ἔκαστος εἰς τὸν οἶκον Εια. ix. 1, 2; ₈ αὐτοῦ. Matt. iv. 15.

΄ 'ΙΗΣΟΥΣ δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαῖων· ὄρθρου δὲ

35. την διασποράν τῶν Ἑλλήνων. i. e. the Jews, who were dispersed in various countries, and spoke Greek. They were looked down upon by the Jews of Jerusalem. Biscoe, p. 81, &c. L. de Dieu, Grotius. Others have understood it of the Gentiles. Salmasius, Krebsius.

37. The eighth day of the feast of tabernacles. See L. de Dieu.

38. There are no words in the Old Testament like these. On the last day of the feast of tabernacles the Jews used to bring water from Siloah, and pour it on the altar, saying, With joy shall ye draw water out of the wells of salvation, Isaiah xii. 8. See also xliv. 3; lv. 1; lviii. 11; Ezek. xxxvi. 25; Zach. xiv. 8. Heinsius understood the passage to mean, He that believeth on me as the scripture has com-

manded, &c. &c. So also Theophylact, Glassius, Calovius, &c. Perhaps the whole passage is to be pointed thus: ἐἀν τις διψῷ, ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω ὁ πιοτεύων εἰς ἐμὲ, καθώς εἶπεν ἡ γραφή. Ποταμοί κ. τ. λ.

39. οδτω ην, was not yet given to men. The Holy Spirit was to be given when Jesus was taken away, but not till then. See xvi. 7. The meaning of εδοξάσθη may be seen in xii. 16.

40. τον λόγον. The reading is probably τῶν λόγων.

48. ἀρχόντων. But see ver. 26. and xii. 42. 52. It has been shewn, however, that Elijah, Elisha, Jonas, Amos, Hosea, and Nahum, were of Galilee. See Wolfius.

CHAP. VIII. 1—11. The eleven first verses of this chapter are wanting in several MSS. but many more MSS. contain them, and Scholz.

πάλιν παρεγένετο είς τὸ ίερον, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν καὶ καθίσας εδίδασκεν αὐτούς. ἄγουσι δε οί γραμματείς 3 καὶ οί Φαρισαίοι πρὸς αὐτὸν γυναίκα ἐν μοιχεία κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτην εν μέσφ, λέγουσιν αὐτῷ, " Διδάσ- 4 • Lov. xx.10; καλε, αύτη ή γυνή κατελήφθη επαυτοφώρφ μοιχευομένη. • εν 5 δὲ τῶ νόμω Μωσης ημίν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολείσθαι σὺ οὖν τί λέγεις;" Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, 6 ΐνα έχωσι κατηγορείν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τώ δακτύλω έγραφεν είς την γην ώς δε επέμενον ερωτώντες αὐτὸν, 7 άνακύ νας είπε πρός αὐτούς, "Ο άναμάρτητος ύμων, πρώτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῆ βαλέτω." Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν 8 είς την γην, οι δε ακούσαντες, και ύπο της συνειδήσεως έλεγγό- 9 μενοι, έξήρχοντο είς καθ' είς ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων έως των έσγάτων καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὸ έν μέσφ έστωσα. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασά- 10 μενος πλην της γυναικός, είπεν αὐτή, " Ἡ γυνη, ποῦ είσιν έκεινοι οι κατήγοροί σου: οὐδείς σε κατέκρινεν;" 'Η δε είπεν, 11 " Οὐδεὶς, κύριε." Εἰπε δὲ αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, " Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω πορεύου καὶ μηκέτι άμάρτανε."

f i. 5, 9; et ix. 5; et zii. 46.

€ v. 31.

Deut.xxii.22.

[Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε λέγων, " Ἐγώ εἰμι τὸ 12 φως του κόσμου ὁ ἀκολουθων έμοὶ, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῆ σκοτία, άλλ' έξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς." Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρι- 13 σαίοι, "Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρείς ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν άληθής." Β' Απεκρίθη 'Ιησούς καὶ είπεν αὐτοίς, "Καν έγω μαρ- 14 τυρώ περί έμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου ὅτι οίδα πόθεν ήλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω. ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε ἐγὼ οὐ 15 κρίνω οὐδένα. καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής 16 έστιν ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ 17 μαρτυρία άληθής έστιν. έγώ είμι ὁ μαρτυρῶν περὶ έμαυτοῦ, καὶ 18 μαρτυρεί περί έμου ὁ πέμψας με πατήρ." Έλεγον οὖν αὐτῷ, 19 "Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου;" 'Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, " Οὕτε ἐμὲ οίδατε, ούτε τὸν πατέρα μου εἰ ἐμὲ ἤδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου

b Deut. zvii. 6; et ziz. 15; Matt. zviii. 16; 2 Cor. xiii. 1 ; Heb. x. 29.

decides that the passage is undoubtedly au-

5. λιθοβολείσθαι. Stoning is not specified in Levit. xx. 10. which only says, that the parties shall be put to death. It appears however to be alluded to in Ezek. xvi. 38, 40. and stoning is mentioned as the punishment for a betrothed erson in Deut. xxii. 24. A tradition of the Mahometans has been quoted to prove, that stoning was formerly mentioned in the Pentateuch. See notes to Sale's Koran, vol. i. p. 55, 56. Philo Judæus says of a πόρνη, ώς λύμη οδν καί ζημία και κοινόν μίασμα καταλευέσθω. vol. ii. p. 308. He is not speaking of adultery.

6. πειράζοντες. Some say that they wished to accuse him of exciting rebellion, if he determined that she ought to be stoned, because the Jews had not the power of life and death. But Biscoe thinks they only wished to lead him to speak in mitigation of the law of Moses, p. 144. See xviii. 31.

9. ἐστῶσα. The reading is probably οδσα. 10. οὐδείς σε κατέκρινεν; Hath no one executed the sentence upon thee in the way that I proposed?

15. οὐ κρίνω οὐδένα. Judico neminem, i. e. non testor de me ipso. Raphel. See viii 50. where kolver is used in the same sense.

20 ήδειτε αν." Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῶ γαζο- ι τὶ, 8, 30, φυλακίω, διδάσκων εν τω ίερω και ούδεις επίασεν αὐτον, δτι ούπω έληλύθει ή ώρα αὐτοῦ.

*Είπεν οθν πάλιν αθτοίς & Ἰησοθς, " Έγω υπάγω, καὶ * vii. 84; ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῆ άμαρτία ὑμῶν ἀποθανεῖσθε ὅπου ἐγὼ

22 ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν." Έλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι. " Μήτι ἀποκτενεί ἐαυτὸν, ὅτι λέγει, "Οπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ

28 δύνασθε έλθειν;" Καὶ είπεν αὐτοις, "Τμεις έκ των κάτω έστε, εγώ εκ των άνω είμι ύμεις εκ του κόσμου τούτου εστε,

24 εγώ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἶπον οὖν ὑμῖν, ὅτι ἀποθανείσθε εν ταίς άμαρτίαις ύμων εάν γάρ μη πιστεύσητε ότι εγώ

25 είμι, ἀποθανείσθε έν ταις άμαρτίαις ύμων." Ελεγον οὖν αὐτώ. "Σὺ τίς εὶ;" Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Τὴν ἀρχὴν ὅ, τι

26 καὶ λαλῶ ὑμῖν. 1πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν ἀλλ' ι vii. 29.

ό πέμψας με άληθής έστι, κάγὼ α ήκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα 27 λέγω είς τὸν κόσμον." Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς

28 έλεγεν. Είπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ""Οταν ὑψώσητε τὸν υίον του ανθρώπου, τότε γνώσεσθε ότι έγω είμι και απ' έμαυτοῦ ποιῶ οὐδὲν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα

29 λαλῶ. καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν' οὐκ ἀφῆκέ με μόνον

30 ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε." Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

"Ελεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, " Έαν ύμεις μείνητε έν τῷ λόγο τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθη-

32 ταί μου έστε καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια έλευ-33 θερώσει ύμᾶς." 'Απεκρίθησαν αὐτῷ, " Σπέρμα 'Αβραάμ ἐσμεν,

καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε πῶς σὰ λέγεις. "Οτι ἐλεύθεροι

84 γενήσεσθε;" " 'Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " 'Αμὴν ἀμὴν λέγω " Rom.vi.16; ύμιν, δτι πας ὁ ποιων τὴν αμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς αμαρτίας. 2 Pet. ii. 19.

85 ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῆ οἰκία εἰς τὸν αἰῶνα: ὁ υίὸς μένει εἰς

36 τον αιώνα. εαν ουν ο υίος υμας ελευθερώση, όντως ελεύθεροι

87 έσεσθε. οίδα ὅτι σπέρμα ᾿Αβραάμ ἐστε ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀπο-

88 κτείναι, ότι ὁ λόγος ὁ έμὸς οὐ γωρεί ἐν ὑμίν. ἐγὼ δ έώρακα παρὰ τῷ πατρί μου, λαλῶ καὶ ὑμεῖς οὖν δ ἐωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ

89 ύμων, ποιείτε." 'Απεκρίθησαν και είπον αυτώ, "'Ο πατήρ ήμων 'Αβραάμ έστι." Λέγει αὐτοῖς ὁ Ίησοῦς, "Εἰ τέκνα τοῦ

20. γαζοφυλακίφ. This was in the court of the women. See Mark xii. 41.

21. πάλιν. This may be with reference to

vii. 33, 34.
23. This is the reason why they could not follow him.

24. See note at Mark xvi. 16.

25. Την άρχην is used for altogether, at all, and for originally, at first. It is used in the latter sense in Gen. xiii. 4; xliii. 18, 20; Dan. viii. 1. Raphel prefers the former; he reads δτι, and places only a comma after υμών; from the fact of my speaking to you at all, because you do not believe me, I have many things to allege against you. See xii. 48; xv. 22. For the apxiv signifying omnino, see Palairet. The meaning perhaps is, I am altogether what I have before told you that I am.

35. Compare Heb. iii. 5, 6.

37. οὐ χωρεί ἐν ὁμίν, non penetrat in vobis. L. de Dieu.

'Αβραλμ ήτε, τὰ ἔργα τοῦ 'Αβραλμ ἐποιεῖτε ἄν. νῦν δὲ ζητεῖτέ 40 με ἀποκτείναι, ἄνθρωπον δς την ἀλήθειαν ὑμίν λελάληκα. ην ήκουσα παρά τοῦ Θεοῦ τοῦτο Αβραάμ οὐκ ἐποίησεν, ὑμεῖς 41 ποιείτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν." Εἰπον οὖν αὐτῷ, " Ἡμεῖς έκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα: ενα πατέρα έγομεν, τὸν Θεόν." Είπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Εί ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἢν, ἢγα- 42 πατε αν εμέ εγώ γαρ εκ του Θεου εξηλθον και ήκω ουδε γαρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. διατί τὴν 48 λαλιάν την έμην οὐ γινώσκετε, ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον = 1 Joh. iii 8; τὸν ἐμόν; τύμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ, καὶ τὰς ἐπιθυ- 44 μίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἢν άπ' άρχης, καὶ ἐν τῆ ἀληθεία οὐχ ἔστηκεν' ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια έν αὐτώ. ὅταν λαλή τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι Ψεύστης έστι και ὁ πατήρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν 45 λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγγει με περὶ ἁμαρτίας ; 46 • 1 Joh. iv. 6. εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι ; οδ ὧν ἐκ 47 τοῦ Θεοῦ τὰ ρήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ακούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ." ^p'Απεκρίθησαν οὖν οἱ 48 P vii. 20; et x. 20. 'Ιουδαΐοι καὶ είπον αὐτῷ, "Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εί σύ, και δαιμόνιον έχεις;" 'Απεκρίθη 'Ιησούς, 49 "Έγω δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλά τιμω τὸν πατέρα μου, καὶ ύμεις ατιμάζετε με. εγώ δε ου ζητώ την δόξαν μου εστιν δ 50 ζητῶν καὶ κρίνων. άμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν 51 έμον τηρήση, θάνατον οὐ μη θεωρήση είς τον αἰωνα." Είπον 52 οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαίοι, "Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔγεις. 'Αβραάμ ἀπέθανε, καὶ οἱ προφήται, καὶ σὺ λέγεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήση, οὐ μὴ γεύσεται θανάτου είς τὸν αἰῶνα. μὴ 58 σύ μείζων εί τοῦ πατρὸς ἡμῶν ᾿Αβραὰμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οί προφήται ἀπέθανον τίνα σεαυτόν σύ ποιείς;" 'Απεκρίθη 'Ιησούς, " 'Εὰν ἐγὰ δοξάζω ἐμαυτὸν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν 54 έστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, δν ύμεις λέγετε, ὅτι Θεὸς ύμῶν ἐστι, καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτὸν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν καὶ ἐὰν 55 είπω ότι ούκ οίδα αὐτὸν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης ἀλλ' οίδα αὐτὸν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ᾿Αβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν 56

41. ἐκ πορνείας. Origen thinks that the Jews meant to reproach Jesus with being born of fornication. ad l.

42. εξήλθον relates to his coming originally from God, as being begotten by him: ήκω to his now coming into the world, as sent by him. See xvi. 28; xvii. 8.

43. Beza translates it, Quare locutionem istam meam non agnoscitis, quod non potestis audire sermonem meam? L. de Dieu presers making the second part of the verse an answer to the first: acover is to obey. Compare vii. 17. Aalía is discourse, Aóyos, doctrine.

44. The reading is probably έκ τοῦ πατρός.
Ibid. ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. These

words do not contain the cause, but the proof: we may know that the devil did not continue in the truth, because there is no truth in him. L. de Dieu.

Ibid. καl δ πατηρ αὐτοῦ. sc. ψεύδουs. In the Syriac there is no ambiguity: the pronoun is feminine: he is a liar, and the father of it, i. e. of a lie. L. de Dieu.

48. Σαμαρείτης. The Samaritans would perhaps have said of the Jews, as Jesus had now said, that they were not God's people.

50. ξοτιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. There is one that seeketh my glory, and decideth in my favour. See viii. 15.

54. Most MSS. read Θεδε ἡμῶν.

ηγαλλιάσατο ίνα ίδη την ήμέραν την έμην και είδε και έχάρη." 57 Είπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτὸν, "Πεντήκοντα ἔτη οὖπω 58 έχεις, καὶ 'Αβραὰμ ἐώρακας ;" Είπεν αὐτοῖς ὁ Ίησοῦς, "'Αμὴν 69 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν ᾿Αβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμί." • Ἦραν 9 x 31. οὖν λίθους ΐνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ έξηλθεν έκ τοῦ ίεροῦ, διελθών διὰ μέσου αὐτών καὶ παρήγεν οΰτως.

9 Καὶ παράγων είδεν ἄνθρωπον τυφλον έκ γενετής, καὶ ἡρώ-2 τησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, " 'Ραββὶ, τίς ήμαρ-8 τεν, ούτος, ή οί γονείς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθή;" 'Απεκρίθη ό Ίπσοῦς. " Οὔτε οὖτος ήμαρτεν, οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἀλλ' ἵνα 4 φανερωθή τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ έργα τοῦ πέμψαντός με, εως ἡμέρα ἐστίν ἔρχεται νὺξ, ὅτε 5 οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. "ὅταν ἐν τῷ κόσμῷ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ τί 5, 9. 6 κόσμου." Ταῦτα εἰπών, ἔπτυσε χαμαὶ, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ ει κιί. 85, 46. τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς 7 τοῦ τυφλοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ""Υπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ." δ έρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος. ἀπηλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἢλθε βλέπων.

8 Οι οὖν γείτονες καὶ οι θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἡν, ἔλεγον, " Οὐχ οὖτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαι-9 τῶν ;" "Αλλοι ἔλεγον, "" Οτι οὐτός ἐστιν" "Αλλοι δὲ, "" Οτι 10 δμοιος αὐτῷ ἐστιν." Ἐκεῖνος ἔλεγεν, ""Οτι ἐγώ εἰμι." "Ελε-11 γον οὖν αὐτῷ, "Πῶς ἀνεώχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί;" 'Απεκρίθη έκεινος και είπεν, ""Ανθρωπος λεγόμενος 'Ιησούς πηλον έποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εἶπέ μοι, Τπαγε εἰς την κολυμβήθραν του Σιλωάμ, και νίψαι. ἀπελθών δέ και 12 νιψάμενος ἀνέβλεψα." Είπον οὖν αὐτῷ, "Ποῦ ἐστιν ἐκεῖ-13 νος ;" Λέγει, " Οὐκ οίδα."

Αγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτὲ τυφλόν. ἦν

56. ἡγαλλιάσατο Ινα ίδη, was greatly anxious to see. Beza, Glassius, Elsner, &c. See Matt. xiii. 17.

57. Jortin supposes that the Jews judged from our Saviour's countenance. Remarks, vol. i. p. 45. So also Amelius.

58. πρίν 'Αβραάμ γενέσθαι, before Abraham soas born. Erasmus, who thinks that a difference is intended between Abraham and Christ as to the mode of their existence.

59. ἐκρύβη. He probably concealed himself miraculously.

CHAP. IX. 2. It has been argued from this passage, that the Jews believed in a transmigration of souls, or they could not have supposed that a man's own sins could have caused him to be born blind. We might, perhaps, suppose them to be ignorant whether he was born blind or no, and alter the punctuation thus: Master, who did sin? this man? [that he has been struck blind:] or his parents, that he was born blind? Josephus speaks of the Pharisees believing a metempsychosis, but it was only of the souls of good men. Antiq. xviii. 1. 3; De Bel. Jud. ii. 8. 14. The Talmudists, however, held the transmigration of the souls of all men. See Biscoe, p. 85, &c. The same notion is perhaps alluded to in Matt. xvi. 14.

3. Ουτέ ουτος ημαρτέν. Neither hath this man's sin, nor that of his parents, been the cause of his blindness: but the result of it will be, that the operations of God will be displayed. See note

at Matt. i. 22.

8. τυφλός. Most MSS. read προσαίτης. The man was no longer sitting and begging, but walking about of himself.

11. ἀνέβλεψα. This verb does not always mean to recover sight, but often simply to see: here it would be to begin to see. L. de Dieu.

* xii. 42.

² viii 14.

δὲ σάββατον. ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέφξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρι- 15 σαίοι, πως ανέβλεψεν. ὁ δὲ είπεν αὐτοίς, "Πηλον ἐπέθηκεν έπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω." Ελεγον 16 οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινὲς, "Οὖτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρά τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεί." "Αλλοι ἔλεγον, "Πῶς δύναται ἄνθρωπος άμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν;" Καὶ σχίσμα ην εν αὐτοῖς. Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν, "Σὺ τί 17 λέγεις περί αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;" 'Ο δὲ είπεν, "" Οτι προφήτης έστίν." Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ιου- 18 δαίοι περί αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἢν καὶ ἀνέβλεψεν, ἔως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, καὶ ἡρώτησαν 19 αὐτοὺς, λέγοντες, "Οὖτός ἐστιν ὁ υίὸς ὑμῶν, ον ὑμεῖς λέγετε ότι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει;" ᾿Απεκρίθησαν 20 αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον, "Οἴδαμεν ὅτι οὖτός ἐστιν ὁ υίὸς ήμων, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ 21 οίδαμεν ή τίς ήνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν αὐτὸς ήλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λαλήσει." *Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰου- 22 δαίους ήδη γάρ συνετέθειντο οί Ἰουδαίοι, ΐνα έάν τις αὐτὸν όμολογήση Χριστον, ἀποσυνάγωγος γένηται. διὰ τοῦτο οἱ γο- 23 νείς αὐτοῦ εἶπον, "Οτι ήλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε." Ἐφώ- 24 υησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον δς ἢν τυφλὸς, καὶ εἶπον αὐτῷ, " Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὖτος άμαρτωλός έστιν." 'Απεκρίθη οὖν έκεῖνος καὶ εἶπεν, "Εί 25 άμαρτωλός έστιν, οὐκ οίδα εν οίδα, ὅτι τυφλὸς ὡν ἄρτι βλέπω." Είπον δε αὐτῶ πάλιν, "Τί ἐποίησε σοι; πῶς ἤνοιξε 26 σου τοὺς ὀφθαλμούς;" 'Απεκρίθη αὐτοῖς, "Εἰπον ὑμῖν ἤδη, 27 καὶ οὐκ ἡκούσατε τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι ;" Ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν, καὶ 28 είπου, "Σύ εί μαθητής έκείνου ήμεις δέ του Μωσέως έσμεν μαθηταί. τήμεις οίδαμεν ότι Μωσή λελάληκεν ὁ Θεός τοῦτον 29 δε οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστιν." Απεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν 30 αὐτοῖς, " Ἐν γὰρ τούτω θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε « Prov.xv.29; πόθεν ἐστὶ, καὶ ἀνέωξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. αοἴδαμεν δὲ ὅτι 81 et xxviii. 9; αμαρτωλών ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβης ή, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ, τούτου ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἡκού- 82 σθη, ὅτι ἡνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. εἰ μὴ ἡν 83 ούτος παρά Θεού, οὐκ ἠδύνατο ποιείν οὐδέν." 'Απεκρίθησαν 84 καὶ είπον αὐτῷ, " Ἐν άμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ

15. The reading is probably πηλον ἐπέθηκέ μοι ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

30. It is extraordinary that ye should say, that ye do not know whence this man is, when he hath been able to open my eyes. It is plain, that a man who can do this must be from God.

^{22.} ἀποσυνάγωγος. Either deprived of the common advantages of society, or prohibited from entering the synagogues.

85 διδάσκεις ήμας:" καὶ εξέβαλον αὐτὸν έξω. "Ηκουσεν ὁ Ίησούς ότι εξεβαλον αὐτὸν έξω καὶ εύρων αὐτὸν, είπεν αὐτώ, 36 " Σύ πιστεύεις είς τὸν υίὸν τοῦ Θεοῦ;" 'Απεκρίθη ἐκεῖνος καὶ 87 είπε, "Τίς έστι, κύριε, ΐνα πιστεύσω είς αὐτόν;" Είπε δὲ αὐτώ ό Ίησοῦς, " Καὶ ξώρακας αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός 88 έστιν." 'Ο δὲ ἔφη, "Πιστεύω, κύριε." καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. 89 × Καὶ είπεν ὁ Ἰησοῦς, "Είς κρίμα έγω είς τὸν κόσμον τοῦτον = iii. 19; ηλθον, ໃνα οί μη βλέποντες βλέπωσι, και οί βλέποντες τυφλοί 40 γένωνται." Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' 41 αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ, "Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν;" Εἶπεν τ 21. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Εὶ τυφλοὶ ἡτε, οὐκ ὰν εἴγετε ἀμαρτίαν νῦν δὲ λέγετε, "Οτι βλέπομεν ή οὖν άμαρτία ὑμῶν μένει. " 'ΑΜΗΝ, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσεργόμενος διὰ τῆς θύρας είς την αυλην των προβάτων, άλλα άναβαίνων άλλαγόθεν, έκει-2 νος κλέπτης έστὶ καὶ ληστής ο δε είσερχομενος δια τής θύρας. 8 ποιμήν έστι τῶν προβάτων. τούτφ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα της φωνης αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ 4 κατ' δυομα, καὶ έξάγει αὐτά. καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλη, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ. 5 ότι οίδασι την φωνην αὐτοῦ. ἀλλοτρίφ δὲ οὐ μη ἀκολουθήσωσιν, άλλα φεύξονται άπ' αὐτοῦ· ὅτι ρὐκ οἴδασι τῶν άλλοτρίων τὴν 6 φωνήν." Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖνοι δε οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἢν ἃ ελάλει αὐτοῖς. Είπεν οθν πάλιν αὐτοις ὁ Ἰησους, " Αμήν, ἀμήν, λέγω ὑμίν, 8 ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. πάντες ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ηλθον, κλέπται είσι και λησταί άλλ' οὐκ ήκουσαν αὐτών τά 9 πρόβατα, εγώ είμι ή θύρα δι' έμοῦ εάν τις εἰσέλθη, σωθή-10 σεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει. ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εί μὴ ໃνα κλέψη καὶ θύση καὶ ἀπολέση. 11 εγώ ηλθον ίνα ζωήν έχωσι, καὶ περισσὸν έχωσιν. ΤΈγώ εἰμι : Ε. π. π. 11; ό ποιμην ο καλός ὁ ποιμην ο καλὸς την ψυχην αὐτοῦ τίθησιν χχχίν. 22: 12 ύπερ των προβάτων. ὁ μισθωτὸς δε, καὶ οὐκ ων ποιμὴν, οὖ οὐκ ετ xxxvii. 24. είσι τὰ πρόβατα ίδια, θεωρεί τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει καὶ ὁ λύκος άρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορ-18 πίζει τὰ πρόβατα. ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι, 14 καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός καὶ γινώσκω τὰ έμὰ, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν έμῶν,

15 καθώς γινώσκει με ό πατήρ, κάγω γινώσκω τον πατέρα καὶ

36. The reading is probably και τίε ἐστι; 89. Els κρίμα. A consequence of my coming will be to make a distinction between those who see the truth, and those who do not.

41. If ye had been really blind, and could not have seen this miracle, ye would not have been guilty in denying it. Elsner, Clarke.

CHAP. X. 6. παροιμίαν is opposed to παρρησία in xvi. 25, 29.

8. This has been supposed to refer to Theudas and Judas of Galilee, and such like impostora. See Acts v. 36, &c. Whitby. The words apply The words woo èμοῦ are wanting in many MSS.

14, 15. The members of this sentence, if properly disposed, would be as follow: γινώσκω τα έμα, καθώς γινώσκω τον πατέρα και γινώσκομαι ύπο των έμων, καθώς γινώσκει με δ πατήρ.

την ψυγήν μου τίθημι ύπερ των προβάτων. * καὶ ἄλλα πρό- 16 a Reach. xxxvii. 22. βατα έχω, α οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης κἀκεινά με δεί άγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι καὶ γενήσεται μία ποίμνη, είς ποιμήν. δια τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾶ, ὅτι ἐγὼ 17 τίθημι την ψυγήν μου, ίνα πάλιν λάβω αὐτήν. οὐδεὶς αίρει 18 αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν έγω θείναι αὐτὴν, καὶ έξουσίαν έγω πάλιν λαβείν αὐτήν. ταύτην την έντολην έλαβον παρά τοῦ πατρός μου." Σχίσμα οὖν 19 πάλιν εγένετο εν τοις Ιουδαίοις διά τους λόγους τούτους, ε ξλεγον δε πολλοί εξ αὐτῶν, "Δαιμόνιον εχει καὶ μαίνεται 20 et viii. 48, 52. τί αὐτοῦ ἀκούετε;" "Αλλοι ἔλεγον, "Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ 21 έστι δαιμονιζομένου μη δαιμόνιον δύναται τυφλών όφθαλμούς ἀνοίνειν :" e 1 Mac. iv. ς ΈΓΕΝΕΤΟ δε τὰ εγκαίνια εν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ 22 γειμών ην και περιεπάτει ὁ Ἰησούς εν τῷ ἱερῷ εν τῆ στοᾶ 23 τοῦ Σολομώντος. ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαίοι, καὶ ἔλεγον 24 αὐτῷ, "Εως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, είπε ήμιν παρρησία." Απεκρίθη αὐτοις ὁ Ἰησους, "Είπον 25 d ver. 38; et v. 36. ύμιν, και οὐ πιστεύετε, τὰ ἔργα α ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεί περὶ ἐμοῦ· c ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πισ- 26 • viii. 19. τεύετε οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ύμιν. τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, κάγὼ γινώσκω 27 αὐτά καὶ ἀκυλουθοῦσί μοι, κάγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς 28 καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται είς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ έκ της γειρός μου. Τό πατήρ μου, δς δέδωκέ μοι, μείζων πάντων 29 f xiv. 28. έστί και ούδεις δύναται άρπάζειν έκ της χειρός του πατρός ε ετίι. 11, 22. μου. ε έγω και ό πατήρ εν έσμεν." h'Εβάστασαν οθν πάλιν 30 b viii. 59. λίθους οι Ἰουδαίοι, ΐνα λιθάσωσιν αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ 32 Ίησους, "Πολλά καλά έργα έδειξα υμίν έκ του πατρός μου δια ποίον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με;" 'Απεκρίθησαν αὐτῷ οί 38 Ιουδαίοι, λέγοντες, "Περί καλοῦ έργου οὐ λιθάζομέν σε, άλλά περί βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ, ἄνθρωπος ὧν, ποιεῖς σεαυτὸν Ρωλ.Ιχχχίι. Θεόν." Ι'Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Οὐκ ἔστι γεγραμμένον 34 έν τῷ νόμφ ὑμῶν, ''Εγὰ εἶπα, θεοί ἐστε;' εἰ ἐκείνους εἶπε 85

θεούς, πρός ούς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθη-

22. τὰ ἐγκαίνια. This feast was instituted by Judas Maccabeus, when the temple was purified from the profanation of Antiochus Epiphanes. 1 Macc. iv. 59; Josephus, Antiq. zii. 7. 7. It continued eight days from the twenty-fifth day of the month Casleu, which fell about the middle of December. See Wolfius.

23. For Solomon's porch see Josephus, Antiq. xx. 9. 7. A porch, or portico, στοά, was a kind of cloister, or covered colonnade enclosing a square.

. 24. alpres, do you keep in suspense? Erasmus, Beza, Camerarius.

25. Elwov. I have said to you before, that my works &c. See v. 36.

33. ποιεῖε σεαυτὸν Θεόν. This shews in what sense the Jews understood those words, I and the Father are one, ver. 30. and the phrase, Son of God: see ver. 36.

34. $v\delta\mu\omega$ is here used for all the scriptures, as in xii. 34; xv. 25; Rom. iii. 19. The passage is in the Psalms.

35. This proves, that Jesus is God in a higher sense than those, πρὸς οῦς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δγένετο.

88 ναι ή γραφή, δυ ο πατήρ ήγίασε καὶ ἀπέστειλευ είς του κόσμου, ύμεις λέγετε, "Οτι βλασφημεις, ότι είπον, Υίὸς τοῦ Θεοῦ είμι;

87 εί οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι ξεί δὲ μη. 10, 11; 88 ποιῶ, κὰν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε ἵνα et xvii. 21,22. γνώτε καὶ πιστεύσητε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κάγὼ ἐν αὐτῷ."

89 Έζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς γειρὸς αὐτῶν.

ΚΑΙ ἀπηλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου 41 ην Ίωάννης τὸ πρώτον βαπτίζων καὶ ἔμεινεν ἐκεί. καὶ πολλοί ηλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, ""Οτι Ἰωάννης μὲν σημείον εποίησεν οὐδέν πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου. 42 άληθη ην." Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

11 ΗΝ δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης 2 Μαρίας και Μάρθας της άδελφης αὐτης. κην δε Μαρία ή κχίι. 3; άλείψασα τὸν κύριον μύρω, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ Μετ. πίν. 8. 8 τοις θριξίν αυτής, ής ο άδελφος Λάζαρος ησθένει. απέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, "Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς 4 ἀσθενεί." 'Ακούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Αὕτη ἡ ἀσθένεια ούκ έστι πρὸς θάνατον, άλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα 5 δοξασθή ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτής." 'Ηγάπα δὲ ὁ Ίησοῦς 6 την Μάρθαν καὶ την άδελφην αὐτης καὶ τὸν Λάζαρον. ὡς οὖν ηκουσεν ότι ἀσθενεί, τότε μεν έμεινεν εν φ ην τόπω δύο ημέρας. 7 Επειτα μετά τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς, " Αγωμεν εἰς τὴν 8 Ἰουδαίαν πάλιν." Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ, " Ραββὶ, νῦν έζήτουν σε λιθάσαι οί Ἰουδαίοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεί;" 9 'Απεκρίθη ὁ 'Ιησοῦς, " Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας ; ἐάν τις περιπατή εν τή ήμερα, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ 10 κόσμου τούτου βλέπει έὰν δέ τις περιπατή έν τή νυκτὶ, προσ-11 κόπτει, δτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῶ." Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, "Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται άλλά 12 πορεύομαι ίνα έξυπνίσω αὐτόν." Είπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, 18 "Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται." Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περί τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐκείνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περί τῆς κοι-14 μήσεως του υπνου λέγει. τότε οθν είπεν αὐτοις δ Ἰησους παρ-15 ρησία, "Λάζαρος ἀπέθανε καὶ γαίρω δι' ύμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, 16 ότι οὐκ ήμην ἐκεῖ ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν." Εἶπεν οὖν Θω-

35. και οὐ δύναται λυθήναι ή γραφή. And the scripture cannot be contradicted: i. e. if the scripture calls these persons Gods, and in this respect cannot be wrong.

40. Jesus staid at Bethabara about a month. Newcome.

CHAP. XI. 1. Epiphanius has preserved a tradition that Lazarus was thirty years old at this time, and that he lived thirty years more. vol. i. p. 652. For the prepositions dad and da, see note at i. 45. and also Luke x. 38.

2. ἀλείψασα. This anointing is mentioned

afterwards, xii. 3. and is perhaps anticipated here, because it had become so generally

known, as was predicted in Matt. xxvi. 13.

9. τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου, the natural light. Jesus meant to say, that his time was not yet

come: (see vii. 6; ix. 4.)
10. ἐν αὐτῷ. sc. τῷ κόσμῳ. Knatchbull,
Saubertus, Franckius. Others refer it to the man walking in the night.

16. Θωμάς, in Hebrew DND, from DND, gemellos parere.

μας, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, " Αγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ."

Έλθων οὖν ὁ Ἰησοῦς εὖρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη 17 έγοντα έν τῷ μνημείφ. ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύ- 18 μων. ως από σταδίων δεκαπέντε και πολλοί έκ των Ιουδαίων 19 έληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περί τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν, ή οὖν Μάρθα, ὡς 20 ήκουσεν ότι ο Ίησους έρχεται, υπήντησεν αυτώ Μαρία δε εν τῷ οἴκφ ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, 21 " Κύριε, εί ης ώδε, ὁ άδελφός μου οὐκ ᾶν ἐτεθνήκει. άλλα καί 22 νῦν οίδα ὅτι ὅσα ἀν αἰτήση τὸν Θεὸν, δώσει σοι ὁ Θεός." Λέγει 23 1 v. 29. αὐτη ὁ Ἰησοῦς, " ᾿Αναστήσεται ὁ ἀδελφός σου," 1 Λέγει αὐτῶ 24 Μάρθα, " Οίδα δτι αναστήσεται, εν τη αναστάσει εν τη εσχάτη ήμέρα." Είπεν αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, " Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ 25 ή ζωή, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κάν ἀποθάνη, ζήσεται m καὶ πᾶς ὁ 26 m vi. 35. ζων και πιστεύων είς έμε, ου μη αποθάνη είς τον αιώνα. πιστεύεις τοῦτο;" η Λέγει αὐτῷ, " Naì, κύριε ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι 27 ■ iv. 42; Ματτ. ανί.16. στὸ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος." Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀπῆλθε καὶ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν 28 αὐτης λάθρα εἰποῦσα, "Ο διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεί σε." Έκείνη ώς ήκουσεν, εγείρεται ταχύ καὶ ερχεται πρὸς αὐτόν. 29 ούπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπω 30 δπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' 31 αὐτης ἐν τη οἰκία καὶ παραμυθούμενοι αὐτην, ἰδόντες την Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἡκολούθησαν αὐτῆ, λέγοντες, ""Οτι ὑπάγει είς τὸ μνημείον, ΐνα κλαύση ἐκεί." 'Η οὖν 32 Μαρία ώς ήλθεν ὅπου ἡν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν, ἔπεσεν εἰς τούς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ, "Κύριε, εἰ ἢς ὧδε, οὐκ ἄν απέθανέ μου ο αδελφός." Ίησους ουν ώς είδεν αυτήν κλαίου- 33 σαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτη Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἐαυτὸν, καὶ εἶπε, "Ποῦ 34 τεθείκατε αὐτόν;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε." Έδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, "Ἰδε, πῶς 85 έφίλει αὐτόν." °Τινὲς δὲ έξ αὐτῶν εἶπον, " Οὐκ ἠδύνατο οὖτος 87 • ix. 6. ό ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὖτος μη αποθάνη; '' Ίησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, 38 έρχεται είς τὸ μνημείον. ἡν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ΄ αὐτώ. λέγει ὁ Ἰησοῦς, "Αρατε τὸν λίθον." Λέγει αὐτῷ ἡ 89

17. τέσσαρας ήμέρας έχοντα. So Arrian, ήδη δε τρίτην ήμέραν αυτῷ τοῦ πλοῦ έχοντι έξαγγέλλεται. vi. 17. 9.

20. Mary probably staid in the house from excessive grief. See xii. 2, 3; Luke x. 40—42.

33. ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι is said of a

person who suffers inwardly as much as another person who expresses it by outward groans. In xiii. 21, we have ἐταράχθη τῷ πνεύματι.

38. ἐπέκειτο is improperly translated, lay upon it; for a Jewish tomb was not open at top, but it was a chamber with an aperture at the side. (See note at Mark xvi. 5.) Ἐπέκειτο means, was applied to it.

^{25.} Έγω είμι. It is by my death and resurrection, that the power of rising again and living for ever is restored to man.

άδελφη του τεθνηκότος Μάρθα, "Κύριε, ήδη όζει τεταρταίος 40 γάρ έστι." Λέγει αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς "Οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι ἐὰν 41 πιστεύσης, όψει την δόξαν τοῦ Θεοῦ;" "Ηραν οὖν τὸν λίθον, ού ην ο τεθνηκώς κείμενος. 'Ο δὲ Ίησοῦς ήρε τοὺς ὀφθαλμοὺς 42 άνω, καὶ είπε, "Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὰ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις ἀλλὰ διὰ τὸν ὅχλον τὸν περι-48 εστώτα είπου, ίνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας." Καὶ ταθτα είπων, φωνή μεγάλη εκραύγασε, "Λάζαρε, δεθρο έξω." 44 Καὶ ἐξηλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τούς πόδας καὶ τὰς χειρας κειρίαις, και ή όψις αὐτοῦ σουδαρίω περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ 'Ιησούς, " Λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν." Πολλοί οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, καλ θεασάμενοι α εποίησεν ο Ίησους, επίστευσαν είς αὐτόν. 46 τινές δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπηλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον 47 αὐτοῖς & ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Ρσυνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ κ Ματι. οί Φαρισαίοι συνέδριον, καὶ έλεγον, "Τί ποιούμεν; ὅτι ούτος ὁ Ματ. xiv. 1; 48 ἄνθρωπος πολλά σημεία ποιεί. ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες Lu. xxii. 2. πιστεύσουσιν είς αὐτόν καὶ έλεύσονται οί Ρωμαίοι καὶ ἀροῦ-49 σιν ήμων και τὸν τόπον και τὸ ἔθνος." Είς δέ τις έξ αὐτων Καϊάφας, άργιερεύς ων του ένιαυτου έκείνου, είπεν αυτούς, 50 " Τμείς ουκ οίδατε ουδέν φούδε διαλογίζεσθε, ότι συμφέρει 9 xviii. 14. ήμιν, ίνα είς ἄνθρωπος ἀποθάνη ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ 51 έθνος ἀπόληται." Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀργιερεύς ων του ενιαυτου εκείνου, προεφήτευσεν ότι έμελλεν δ Ίη-52 σούς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, άλλ' ίνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συν-58 αγάγη είς εν. ἀπ' ἐκείνης οὖν της ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα 54 ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παρρησία περιεπάτει έν τοις 'Ιουδαίοις, άλλα άπηλθεν έκειθεν είς την χώραν έγγυς της ερήμου, είς Έφρατμ λεγομένην πόλιν, κάκει διέτριβε μετά 55 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀνέβησαν πολλοί εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, 56 ໃνα άγνίσωσιν έαυτούς. έζήτουν οθν τον Ίησοθν, καὶ έλεγον μετ' άλλήλων εν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες, "Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ

39. τεταρταῖοs. He had been buried four days, see ver. 17. He may have been dead a longer time.

48. Υρωμαΐοι. The Romans would have done this, if the Jews had set up Jesus for a king.
49. Καϊάφαs. See note at Luke iii. 2.

51. προεφήτευσεν. It seems from this passage, that the gift of prophecy was continued in the high priests, though they did not always understand their predictions. Caiaphas had been inspired to deliver this prophecy, and he perhaps thought that it might be fulfilled by putting Jesus to death; but he was totally ignorant of the way in which his death would be expedient. His words seem to have been caused

immediately by the remark in ver. 48. and he said in reply, If this be so, it is better that Jesus should die, than the whole nation be destroyed by the Romans.

52. S. John means to say, that, though Caiaphas applied his prophecy to the Jews only, it had reference to all mankind.

54. Jesus staid at Ephraim about a month. Newcome. It was two miles from Jerusalem. 55. This was the third passover which Jesus had attended since his baptism. See ii. 18:

Ibid. ayriawaw. This probably means, that they took some vow upon themselves. See Acts xxi. 24.

έλθη είς την έορτην:" Δεδώκεισαν δε και οι άρχιερείς και οι 57 Φαρισαίοι έντολην, ίνα έάν τις γνώ που έστι, μηνύση, όπως πιάσωσιν αὐτόν.

r Matt. xxvi. 6;

s xi. 2.

τ'Ο ΟΥΝ Ἰησοῦς πρὸ εξ ήμερων τοῦ πάσχα ήλθεν εἰς Βη- 12 Μετ. χίν. 8. θανίαν, δπου ην Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, δν ηγειρεν ἐκ νεκρών. έποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει ὁ δὲ 2 Λάζαρος είς ην των συνανακειμένων αὐτώ. " Η οὖν Μαρία 8

λαβούσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικής πολυτίμου, ήλειψε τούς πόδας του Ίησου, και έξέμαξε ταις θριξίν αὐτής τούς πόδας αὐτοῦ ή δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει οὖν εἶς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώ- 4 της, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι, "Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ 5

t xiū. 29. έπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωγοῖς;" Είπε δὲ 6 τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ην, καὶ τὸ γλωσσόκομον είχε, καὶ τὰ βαλλόμενα εβάσταζεν. είπεν οδυ ο Ἰησοῦς, ""Αφες αὐτήν είς την ημέραν τοῦ έντα- 7 φιασμού μου τετήρηκεν αὐτό. "τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε 8 u Deut. xv.

11; Matt. έγετε μεθ' έαυτων, έμε δε ου πάντοτε έγετε." xxvi. 11;

*Εγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστι· καὶ 9 ηλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ίδωσιν, δν ήγειρεν έκ νεκρών. έβουλεύσαντο δε οι άργιερείς. ίνα 10 καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν: ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον 11 των 'Ιουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν 'Ιησοῦν.

= Matt. xxi. 8; Mar. xi. 7; Lu. xix. 35, 7 Psal.cxviii. 25, 26.

* Τη έπαύριου όχλος πολύς ὁ έλθων είς την έορτην, ἀκούσαν- 12 τες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅ ἔλαβον τὰ βαία τῶν 18 φοινίκων, καὶ έξηλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτώ, καὶ ἔκραζον, "΄ Ωσαννά· εὐλογημένος ὁ ερχόμενος εν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεύς τοῦ Ἰσραήλ." Εύρων δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτὸ, 14

* Zach. iz. 9. καθώς έστι γεγραμμένου, '* Μή φοβοῦ, θύγατερ Σιών ἰδοὺ, ὁ 15 βασιλεύς σου ἔργεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.' Ταῦτα δὲ 16 οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρώτον ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ 'Ιησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἢν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐ- 17 τοῦ, ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἢγειρεν

Chap. XII. 1. πρὸ ἔξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα. So in Amos i. 1. πρὸ δύο ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ. See also 2 Mac. xv. 36. S. John meant Saturday.

2. δείπνον. It was in the house of Simon the leper. Matt. xxvi. 6. He may have been the father of Judas Iscariot. See ver. 4. and vi. 71.

3. λίτραν, from the Latin libram.
6. εβάσταζεν. Huetius explains this to be, auferebat, furabatur, as at xx. 15. Not. in Origen. vol. iii. p. 490, 491. This is supported by Krebsius, Elsner, Deylingius: but opposed by Abreschius, p. 535, who interprets βαστάζειν, tractare, administrare.

9. The multitude probably did not come on the evening of the arrival of Jesus, but the day after, i. e. Sunday. Greswell.

10. εβουλεύσαντο, determined. Grotius, Palairet.

12. Τŷ ἐπαύριον. If the remark at ver. 9. is correct, this was not Sunday, as is commonly supposed, but Monday.

15. John appears to quote this from memory. See note at Matt. xxi. 5.

16. The disciples did not understand these prophecies the first time, i. e. when their fulfilment was first offered to them; but afterwards &c.

18 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄγλος, ὅτι 19 ήκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. οἱ οὖν Φαρισαῖοι είπον πρός έαυτούς, "Θεωρείτε ὅτι οὐκ ώφελείτε οὐδέν; ἴδε, ὁ κόσμος όπίσω αὐτοῦ ἀπηλθεν."

20 'Ησαν δέ τινες Ελληνες έκ των άναβαινόντων, ΐνα προσκυ-21 νήσωσιν έν τη έρρτη οδτοι οδν προσηλθον Φιλίππω τω άπο Βηθσαϊδά της Γαλιλαίας, καὶ ηρώτων αὐτὸν λέγοντες, "Κύριε, 22 θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν." Ερχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ 'Ανδρέα: καὶ πάλιν 'Ανδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ 'Ιησοῦ. 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων, "Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα 24 δοξασθή ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσών εἰς τὴν γῆν ἀποθάνη, αὐτὸς μόνος μένει

25 έὰν δὲ ἀποθάνη, πολύν καρπὸν φέρει. δ φιλών τὴν ψυγὴν Μικ. κ. 19; αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ Mar. viii. 35; 26 κόσμφ τούτφ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. b ἐὰν ἐμοὶ δια- tu. iz. 24; κουή τις, έμοι ἀκολουθείτω και ὅπου είμι ἐγὼ, ἐκεῖ και ὁ διά- " xiv. 8; κουος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐὰν τὶς ἐμοὶ διακονῆ, τιμήσει αὐτὸν ὁ 1 Thess. iv. πατήρ.

" Νυν ή ψυγή μου τετάρακται καὶ τί είπω; πάτερ, σωσόν με έκ της ώρας ταύτης, άλλα δια τοῦτο ηλθον είς την ώραν 28 ταύτην. πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα." "Ηλθεν οὖν φωνή ἐκ 29 τοῦ οὐρανοῦ, " Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω." 'Ο οὖν δχλος ο έστως και ακούσας έλεγε βροντήν γεγονέναι. άλλοι έλεγον, 80 " Αγγελος αὐτῷ λελάληκεν." 'Απεκρίθη ὁ Ίησοῦς καὶ εἶπεν, ἀ ιιι. 14. 81 " Οὐ δί ἐμὲ αΰτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δί ὑμᾶς. ενῦν κρίσις * 2 8am. vii. 13 έστὶ τοῦ κόσμου τούτου νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβλη- Peal. Ixxxix. 82 θήσεται έξω· ακάγω έὰν ὑψωθω έκ τῆς γῆς, πάντας έλκύσω et ex. 4 83 πρὸς ἐμαυτόν." Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων ποίφ θανάτφ ήμελ- Ess. is 34 λεν ἀποθυήσκειν. ε' Απεκρίθη αὐτῷ ὁ ὅχλος, " Ἡμεῖς ἡκούσα- xxxvii. 25; Dan. ii. 44 μεν έκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα καὶ πῶς οι τίι. 14, 27.

20. Ελληνες. See note at vii. 35.

22. Philip and Andrew were natives of the same city: (see i. 45.) it is probable therefore that these foreigners lived near that country.

23. ἀπεκρίνατο. Philip and Andrew asked him, whether he would allow these foreigners to see him: and he answered, The time is coming, when all persons will desire to see me: but it will not be till after my death.

25. Having mentioned his own death, he takes the opportunity of preparing his disciples

for similar sufferings.

27. τί είπω; Irenæus adds, οὐκ οίδα. i. 8. 2. Ibid. ἀλλά. Athanasius reads 'Aββά. p. 1195. 28. δόξασον. These are words of resignation: Cause thy name to be glorified in any manner that seemeth good to thee.

Ibid. Kal ebbeara. I have caused my name to be glorified by my former dispensations, and now I shall do so again by thy death. See xiii.

30. δι' ἐμέ, To afford me any conviction or satisfaction.

31. κρίσις seems very like our English word crisis. Now is the critical time, which will decide whether the prince of this world will prevail

Ibid. ἄρχων. See xiv. 30; xvi. 11; 2 Cor.

iv. 4; Eph. ii. 2.32. This is a prediction of the conversion of the world to Christianity, which would necessarily cause the power of Satan to end.

34. νόμου. See note at x. 34.

Ibid. If we compare this with ver. 32, it seems plain that the Jews knew that Jesus called himself the Son of Man, and that they understood the Son of Man to mean Christ. (See note at Matt. viii. 20.) They now ask, what Jesus meant by calling himself the Son of Man, if he was not the Messiah; and they thought that he could not be the Messiah, because he spoke of his being taken away

σὺ λέγεις, "Οτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὖτος ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου;" [Εἰπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 86 "Ετι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστι. περιπατεῖτε ἔως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῆ σκοτία οὐκ οἰδε ποῦ ὑπάγει. ἔως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε 86 εἰς τὸ φῶς, ἵνα υίοὶ φωτὸς γένησθε." Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθῶν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ 37

E. Bab. 1iii. 1; ἐπίστευον εἰς αὐτόν εἴνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πλη- 88
Rom. x. 16.
ρωθῆ, δν εἶπε, 'Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῆ ἀκοῆ ἡμῶν; καὶ ὁ
βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;' Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο 39

E. Bab. vi. 9; πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας, ' h Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς 40
Mat. xiii. 14; ὀφθαλμοὺς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν ἵνα μὴ ἴδωσι
Lu. viii. 10; τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῆ καρδία, καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ
Δετ. xxiii. 12; ἀσωμαι αὐτούς.' Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, ὅτε εἶδε τὴν δόξαν 41
xi. 8.
αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀργόν- 42

των πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους
1 τ. 44. οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. ¹ἠγάπησαν 43
γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ,

1 1 Pot. i. 21.

1 'I Τσοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν, " O πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ 44 πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με· καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, 45

1 i. τ. 9; θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. ¹ ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, 46 et iii. 12; ἴνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῆ σκοτία μὴ μείνη. ™ καὶ ἐάν 47 et iii. 17; πις μου ἀκούση τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύση, ἐγὼ οὐ κρίνω miii. 17; αὐτόν οὐ γὰρ ἦλθον ἴνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἴνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει 48 τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος δν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν

**** 10. ἐν τῆ ἐσχάτη ἡμέρα. "ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα' ἀλλ' ὁ 49 πέμψας με πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω' καὶ οίδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰωνιός ἐστιν. ἃ οὖν 50 λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴρηκέ μοι ὁ πατὴρ, οὕτω λαλῶ."

• Matt.

xxi. 1;

• ΠΡΟ δὲ τῆς ἐορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδως ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυ- 13

La. xxii. 1;

θεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πα-

35. Instead of answering their question, he tells them, that only a short time remained for them to find out who he really was.

36. vlol φωτόs. See note at 2 Thess. ii. 3. Ibid. ἐκρύβη. He went to Bethany. Matt. xxi. 17.

39. οἰκ ἡδύναντο, i. e. they could not believe on account of their obstinate prejudice. See viii. 43; xiv. 17.

40. John appears to quote from memory. The quotation at Matt. xiii. 14, is almost word for word from the LXX, so that λαδς οδτος appears to be the nominative to τετύφλωκεν and πεπώρωκεν.

41. abrou, i. e. of Christ. John therefore thought that Isaiah saw the glory of Christ:

but Isaiah says that he saw the Lord of hosts, vi. 1. 3. Again in Acts xxviii. 25. S. Paul says that the Holy Ghost spake to Isaiah in this place. It appears therefore that Christ and the Holy Ghost are identified with the Lord of hosts. Athanasius observes this, p. 878, 976.

hosts. Athanasius observes this, p. 8
47. See note at Mark xvi. 16.

48. δ λόγοs. The doctrine. This was, that a person must believe in Christ, or he cannot be saved.

50. And I know that this doctrine, which he has commanded me to preach, will give eternal life to those that embrace it.

Chap. XIII. 1. είς τέλος. See note at Luke xviii. 5.

τέρα, αγαπήσας τοὺς ιδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμφ, εἰς τέλος ἡγάπη-2 σεν αὐτούς, καὶ δείπνου γενομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος είς την καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ΐνα αὐτὸν 3 παραδώ, ρείδως ὁ Ἰησούς, ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτώ ὁ πατήρ εἰς κ ιιι. 85; τας χείρας, και ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε και πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει, Matt. xxviil. 4 εγείρεται εκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἰμάτια, καὶ λαβών 18. 5 λέντιον, διέζωσεν έαυτόν είτα βάλλει ύδωρ είς τὸν νιπτήρα, καὶ ήρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ 6 λεντίω ω ην διεζωσμένος. Εργεται οθν πρός Σίμωνα Πέτρον καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος, "Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;" 7 'Απεκρίθη 'Ιησούς καὶ είπεν αὐτῷ, " Ο έγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οίδας 8 ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα." Λέγει αὐτῷ Πέτρος, "Οὐ μὴ νίψης τούς πόδας μου είς τὸν αἰῶνα." Απεκρίθη αὐτῷ ὁ 9 Ίησοῦς, " Έὰν μὴ νίνω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ." Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, "Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλά 10 καὶ τὰς γείρας καὶ τὴν κεφαλήν." Αλέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 9 xx. 8. " Ο λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει ἡ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' έστι καθαρός όλος καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες." 11 "Ηιδει γάρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν διὰ τοῦτο εἶπεν, "Οὐχὶ πάντες καθαροί έστε." 12 "Ότε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσων πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, " Γινώσκετε τί πεποίηκα 18 ύμιν; τύμεις φωνείτε με, Ο διδάσκαλος, και ο κύριος και τ Ματι. παίί. 14 καλώς λέγετε, εἰμὶ γάρ. εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, Ι΄ Cor. viii. 6. ό κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπ-15 τειν τούς πόδας. ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθώς 16 έγω έποίησα ύμιν, και ύμεις ποιήτε. • άμην, άμην, λέγω ύμιν, • ** 20: ούκ ἔστι δούλος μείζων του κυρίου αὐτου, οὐδὲ ἀπόστολος μαι τι 40. 17 μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν, εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε 18 έὰν ποιήτε αὐτά. οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἰδα οὓς έξελεξάμην άλλ' ΐνα ή γραφή πληρωθή, '''Ο τρώγων μετ' · Paal xli. 9. 19 έμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. 'Απ' ἄρτι λέγω ύμιν πρό του γενέσθαι, ίνα δταν γένηται, πιστεύσητε δτι 20 εγώ είμι. "άμὴν, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, 'Ο λαμβάνων ἐάν τινα " Και. χ. 40.

2. δείπνου γενομένου. When the supper had taken place: not when it was over; for it was resumed afterwards: see ver. 12. The same is implied in εγείρεται εκ τοῦ δείπνου, in ver. 4.

4. τὰ lμάτια, probably not all his clothes, but the pallium and stola: the tunica may have remained. See xxi. 7; Matt. v. 40; Mark xiv. 52. Τὰ lμάτια is used for an outer garment, or cloak, in Mark xv. 20.

10. Peter had asked Jesus to wash his hands and his head as well as his feet: Jesus tells him that it was not his intention to wash their whole

body, but only their feet, for this was the only part which required washing: He that has bathed himself has no need of washing himself again, except his feet. He wished Peter to understand, that he did not do this merely as an ordinary washing, but to give them a lesson of humility.

11. τον παραδιδόντα αὐτόν. Him that was betraying him, i. e. seeking or meditating to betray him.

18. 'Ο τρώγων κ. τ. λ. In the LXX, δ έσθίων άρτους μου έμεγάλυνεν έπ' έμλ πτερνισμόν.

πέμψω, έμε λαμβάνει ὁ δε έμε λαμβάνων, λαμβάνει τον πέμψαντά με."

*Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράγθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύ- 21 z Matt xxv. 11; Mar. xiv. 18; ρησε καὶ εἶπεν, "'Αμὴν, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, ὅτι εἶς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με." "Εβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ, ἀπο- 22 Ln. xxii. 21. ρούμενοι περί τίνος λέγει. Την δε ανακείμενος είς των μαθητών 28 7 xxi. 20. αὐτοῦ ἐν τῶ κόλπω τοῦ Ἰησοῦ, δν ἢγάπα ὁ Ἰησούς νεύει οὖν 24 τούτω Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς αν είη περί οδ λέγει. ἐπιπε- 25 σων δε εκείνος επί το στήθος του Ίησου, λέγει αὐτώ, "Κύριε, τίς έστιν;" 'Αποκρίνεται ὁ 'Ιησοῦς, " 'Εκεῖνός έστιν, ῷ ἐγὼ 26 Βάντας τὸ νωμίον ἐπιδώσω." Καὶ ἐμβάντας τὸ νωμίον, δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτη. καὶ μετά τὸ ψωμίον, τότε 27 είσηλθεν είς έκεινον ὁ Σατανάς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " Ο ποιείς, ποίησον τάχιον." Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνα- 28 = xii. 6. κειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῶ. *τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσ- 29 σόκομον είχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " ᾿Αγόρασον ών χρείαν έχομεν εἰς τὴν ἐορτήν." ἡ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τὶ δῷ. λαβών οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν ἢν δὲ νὺξ, ὅτε 30 οὖν ἐξῆλθε.

Λέγει ὁ Ἰησοῦς, "Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ 82 a vii. 34 : Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. *Τεκνία, 33 et viii. 21, έτι μικρον μεθ' ύμων είμι. ζητήσετέ με, καὶ καθώς είπον τοίς 'Ιουδαίοις, "Οτι ὅπου ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ

ύμιν λέγω ἄρτι. δέντολην καινήν δίδωμι ύμιν, ἵνα άγαπατε 34 b xv. 12; Lev. xix. 18; ἀλλήλους· καθώς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλή-Gal. vi. 2; λους. ἐν τούτω γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν 85 1 Pet. i. 22: ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις." Αέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, 86 1 Joh. iii. 11; οι ίν. 16, 21. "Κύριε, ποῦ ὑπάγεις;" 'Απεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ""Οπου • xxi. 19. ύπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθήσαι. ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι." Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, "Κύριε, διατί οὐ δύναμαι 87

σοι ἀκολουθήσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω." d Matt. d' Απεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θή- 38 . Μωτ. χίν. 30; σεις ; άμην, άμην, λέγω σοι, ου μη άλέκτωρ φωνήσει, έως ου Lu. xxii. 34. άπαρνήση με τρίς.

> " Μη ταρασσέσθω ύμῶν ή καρδία πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν, 14 καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ἐν τἢ οἰκία τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ 2

λγάπα, for whom he had a particular affection.
25. Most MSS. read οδτως after ἐκεῖνος. See note at iv. 6.

Ibid. λέγει αὐτῷ. This was said in a low tone, so as not to be heard by the rest. Philo

Judeus speaks of a person, wollders de mal ἐπικλίνας πρὸς οὖς, ἵνα μὴ κατάκουοί τις ἔτερος, ησυχή και πράως ενουθέτει. vol. ii. p. 552. The answer of Jesus was alike inaudible to the rest.

28. obdels fyrw. Because they had not heard what Jesus said to John.

30. δτε οδν εξήλθε. Οδν is probably an interpolation, or else these words should be connected with what follows.

CHAP. XIV. 2. μοναί πολλαί. This was

ἐταράχθη. See xi. 33.
 εἶs. S. John himself. He must have been on the right hand of our Saviour, for it was ordered that each person should lie on his left side. Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 197. Or

είσίν εί δὲ μὴ, εἶπον ἃν ὑμῖν. Πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον 8 ύμιν. «και έαν πορευθώ και έτοιμάσω ύμιν τόπον, πάλιν έρχο- « ver. 18; μαι καὶ παραλήψομαι ύμᾶς πρὸς ἐμαυτόν ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὰ, et xvii. 24. 4 καὶ ὑμεῖς ἢτε. καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε." 5 Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, "Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις" καὶ πῶς 6 δυνάμεθα την όδον είδεναι;" Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγὼ εἰμὶ ή όδὸς καὶ ή ἀλήθεια καὶ ή ζωή οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, 7 εί μὴ δι' ἐμοῦ. εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε 8 αν και άπ' άρτι γινώσκετε αὐτὸν, και εωράκατε αὐτόν." Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, "Κύριε, δείξον ἡμίν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεί 9 ήμιν." Ι Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν (vor. 20; είμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ξωρακώς έμε, ξώρακε τὸν ει χτίι. 21 10 πατέρα καὶ πῶς σὺ λέγεις, Δείξον ἡμίν τὸν πατέρα; οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῶ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα, α έγω λαλω υμίν, ἀπ' έμαυτοῦ οὐ λαλω ὁ δὲ πατήρ, ὁ ἐν ἐμοὶ 11 μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα. πιστεύετέ μοι, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ μοι. 12 'Αμὴν, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα α ἐγὼ ποιῶ, κάκεινος ποιήσει, και μείζονα τούτων ποιήσει ότι έγω πρός τον 13 πατέρα μου πορεύομαι. Εκαὶ ὅ τι αν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, Ε ΧΥ. 16; 14 τοῦτο ποιήσω ίνα δοξασθή ὁ πατήρ ἐν τῷ υίῷ. ἐάν τι αἰτήσητε Ματι. τίι. 7;

" Εὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. καὶ ἐγὼ έρωτήσω τον πατέρα, και άλλον παράκλητον δώσει υμίν, ίνα 17 μένη μεθ' ύμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, δ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό ύμεις δε γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ' ὑμιν μένει, καὶ ἐν ὑμιν ἔσται. 18 οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς: ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς, ἔτι μικρὸν καὶ 19 ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με. ὅτι ἐγὼ ζῶ, 20 καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. ἐν ἐκείνη τἢ ἡμέρα γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ 21 ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, κάνχὼ ἐν ὑμῖν. ὁ ἔγων τὰς έντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με ὁ δὲ αγαπών με, αγαπηθήσεται ύπὸ τοῦ πατρός μου καὶ έγω αγα-22 πήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν." Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, "Κύριε, τί γέγονεν, ὅτι ἡμῖν μέλλεις

understood of different degrees of rewards in the next life by Irenæus, p. 337; Clem. Alex. p. 579-797; and Tertullian, p. 492, 531. But it may merely mean that the mercy of God is without bounds, and that heaven is capable of admitting all men.

έν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.

3. πορεύομαι. This is said in explanation of his declaration in xiii. 33. which had perplexed Peter. He repeats, that he was going, but states the reason.

4. Thus ye know that heaven is the place to which I am going; and all my former teaching was suited to shew you the way to heaven.

11. εί δὲ μή. But if you will not believe my assertion.

12. δτι ἐγώ. This perhaps means, that, when he was gone to the Father, he would send the Holy Ghost to his disciples, which would enable them to work miracles. They were to do greater things, inasmuch as they were to convert a much greater number than Jesus thought fit to convert in his life.

16. παράκλητος is properly advocatus, a person called in for advice or assistance. Αλλον is used with reference to Jesus, who was going

22. Most MSS. read nal Tl yéyover, and what has happened?

έμφανίζειν σεαυτόν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῷ;" ᾿Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς 23 καὶ εἶπεν αὐτῶ, "Ἐάν τις ἀγαπῷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν έλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους 24 μου οὐ τηρεί καὶ ὁ λόγος, δυ ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλά τοῦ πέμψαντός με πατρός. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων 25 ιό δὲ παρακλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, δ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῶ 26 b xv. 26 et xvi. 7; La. xxiv. 49. ονόματί μου, εκείνος ύμας διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμας πάντα & είπον ύμιν, ειρήνην άφίημι ύμιν, ειρήνην την έμην 27 δίδωμι ύμιν οὐ καθώς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ύμιν. μὴ ταρασσέσθω ύμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω, ἡκούσατε ὅτι ἐγὼ 28 είπου ύμιν, Τπάγω, καὶ ἔργομαι πρὸς ύμας, εἰ ήγαπατέ με, εγάρητε αν ότι είπον, Πορεύομαι προς τον πατέρα ίδτι ο πατήρ k ziii. 19. μου μείζων μου έστί. εκαὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι. ἵνα 29 δταν γένηται, πιστεύσητε. "¹ Οὐκ ἔτι πολλά λαλήσω μεθ' ὑμῶν ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ ³0 1 xii. 31 : et xvi. 11. κόσμου τούτου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν· m ἀλλ' ἵνα 31 γνώ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπώ τὸν πατέρα, καὶ καθώς ἐνετείλατό μοι ό πατήρ, ούτω ποιώ, έγείρεσθε, άγωμεν έντεύθεν. " ἘΓΩ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωρ- 15 γος έστι. πᾶν κλημα έν έμοι μη φέρον καρπον, αίρει αὐτό και 2

a viii. 10.

1 x. 29.

m z. 18.

πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρη. " ήδη ύμεις καθαροί έστε, διὰ τὸν λόγον δν λελάληκα ύμιν. μεί- 8 νατε εν εμοί, κάγω εν ύμιν. καθώς το κλήμα ου δύναται καρπον 4 φέρειν ἀφ' ξαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνη ἐν τῆ ἀμπέλφ, οὕτως οὐδὲ ύμεις, έαν μη έν έμοι μείνητε. έγω είμι η ἄμπελος, ύμεις τὰ 5 κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ, (κάγὼ ἐν αὐτῶ,) οὖτος Φέρει καρπὸν

• Mattiii.10; πολύν ὅτι γωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ο ἐὰν μή τις 6 et vii. 19. μείνη εν εμοί, εβλήθη εξω ώς το κλήμα, καὶ εξηράνθη, καὶ συν-

άγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι, καὶ καίεται. Ρ εὰν μείνητε 7 P zvi. 23; 1 Joh. iii. 22. έν έμοὶ, καὶ τὰ ρήματά μου έν ὑμῖν μείνη, δ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμιν. ἐν τούτω ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα 8 καρπον πολύν φέρητε, και γενήσεσθε έμοι μαθηταί. Καθώς 9 ηγάπησε με δ πατήρ, κάγω ηγάπησα ύμας, μείνατε εν τη αγάπη

τη έμη. έαν τας έντολάς μου τηρήσητε, μενείτε έν τη αγάπη 10 9 xiii. 34; Eph. v. 2; μου καθώς έγω τας έντολας του πατρός μου τετήρηκα, καί 1 Joh. iti. μένω αὐτοῦ ἐν τἢ ἀγάπη. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ 11 11, 16; ei iv. 21 ; 1 Thess.iv. 9. έμη εν ύμιν μείνη, και ή χαρά ύμων πληρωθή. 9 αύτη έστιν ή 12

been occasioned by the speech reported in Matt. xxvi. 29.

^{80.} ἔρχεται γάρ. For the devil is now coming to make his final effort against me, and I shall submit to death, though he has not really any power over me. Tourou is probably an interpolation.

^{31.} ἀλλ' Ίνα γνφ. But the result of his coming will be, that the world will know &c.

CHAP. XV. 1. This discourse may have

Ibid. yewpyds is applied to the culture of vines by Porphyry and Herodian. See Palairet. 5. χωρίς έμοῦ, i. e. ἐν ἐμοὶ οὐ μένοντες.

^{8.} και γενήσεσθε. And so will ye be my disciples.

έντολη ή έμη, ໃνα άγαπατε άλληλους, καθώς ηγάπησα ύμας. 13 μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ 14 θη ύπερ των φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μου ἐστε, ἐὰν ποιῆτε 15 οσα εγώ εντέλλομαι ύμιν. οὐκέτι ύμας λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι 16 πάντα ἃ ήκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Γοὐγ Μαιι. ύμεις με έξελέξασθε, άλλ' έγω έξελεξάμην ύμας, και έθηκα ύμᾶς, ἵνα ύμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη. ΐνα ὅ τι ἀν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ 17 ύμιν. ταθτα έντέλλομαι ύμιν, ίνα αγαπάτε αλλήλους. "Εὶ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν 19 μεμίσηκεν. * εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἢτε, ὁ κόσμος ᾶν τὸ ἴδιον ἐφίλει * 1 Joh. iv. 5. ότι δε εκ του κόσμου ουκ έστε, άλλ' εγώ εξελεξάμην υμάς εκ 20 τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεὶ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ὑμνημονεύετε τοῦ ἐ xiii. 16; λόγου οὖ ἐγὰ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου Lu. vi. 40. αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν εἰ τὸν λόγον μου 21 ετήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. " ἀλλὰ ταῦτα πάντα " **i, 3; ποιήσουσιν ύμιν δια τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμ. Ψαντά Matt. xxiv.9. 22 με. * εί μη ηλθον καὶ ελάλησα αὐτοῖς, άμαρτίαν οὐκ είχον νῦν * ix. 41. 23 δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ὁ ἐμὲ μισῶν, 24 καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ ούδεις άλλος πεποίηκεν, άμαρτίαν ούκ είχον νυν δε και έωρά-25 κασι, καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου ' ἀλλ' ἵνα τ Ραι. πληρωθή ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμφ αὐτῶν, "Οτι ἐμί- et lxix. 4. 26 σησάν με δωρεάν.' ε όταν δὲ ἔλθη ὁ παράκλητος, δν εγώ πέμψω: xiv. 26; ύμιν παρά τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ παρὰ τοῦ et xvi. 7; 27 πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· * καὶ ὑμεῖς * Act. i. 21; δὲ μαρτυρείτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε. 16 " Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ἀποσυν-2 αγώγους ποιήσουσιν ύμας άλλ' έρχεται ώρα, ίνα πας δ άπο-3 κτείνας ύμας, δόξη λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. Καὶ ταῦτα καν. 21. 4 ποιήσουσιν ύμιν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ε ἀλλὰ · Matt.ix.15; ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθη ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν, Lu. τ. 34. ότι έγω είπου ύμιν ταυτα δε ύμιν έξ άρχης ούκ είπου, ότι μεθ' 5 ύμῶν ἤμην. νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς έξ 6 ύμῶν ἐρωτῷ με, Ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν,

20. ετήρησαν, τηρήσουσιν. Knatchbull conceives τηρεῖν here to be the same as παρατηρεῖν, insidiose observare. So also Ferus, Gatakerus, R. Simon, &c.

22. el μη ηλθον. If I had not come in the way in which I have come, i. e. with miracles, and convincing proofs of my divine mission. See ver. 24.

24. ξωράκασι. They have seen my miracles. 26. ξκεῖνος. It is to be observed that this is masculine, though πνεῦμα is neuter.

CHAP. XVI. 2. λατρείαν προσφέρειν is, to offer sacrifice. Compare Exod. vii. 16; viii. 20;

3. vuiv is probably an interpolation.

4-6. I did not tell you of these persecutions at first, because I was then going to stay with you some time: but now I am on the point of returning to my Father, and therefore tell you of them: and when I have done it, you only think of the sorrowful part, without asking me any question as to the place to which I am going.

ή λύπη πεπλήρωκεν ύμῶν τὴν καρδίαν. άλλ' ἐγὼ τὴν άλήθειαν 7 λέγω ύμιν, συμφέρει ύμιν ίνα έγω ἀπέλθω εάν γάρ μη ἀπέλθω. ο παράκλητος οὐκ έλεύσεται προς ὑμᾶς ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμνω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐλθών ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ 8 άμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. περὶ άμαρτίας 9 μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς 10 τον πατέρα μου υπάγω, καὶ οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με • α περὶ δὲ κρί- 11 σεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

• xiv. 26; et xv. 26.

4 xii. 31.

"Ετι πολλά έγω λέγειν ύμιν, άλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν 12 άρτι " όταν δὲ ἔλθη ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει 18 ύμας είς πασαν την αλήθειαν οὐ γαρ λαλήσει αφ' έαυτοῦ, άλλ'

f zvii. 10.

όσα αν ακούση λαλήσει, και τα έργόμενα αναγγελεί υμίν. έκείνος 14 έμε δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹πάντα 15 όσα έχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι διὰ τοῦτο είπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ 16 πάλιν μικρον καὶ όψεσθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα." Είπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, "Τί ἐστι 17 τοῦτο, δ λέγει ήμιν, Μικρον και οὐ θεωρειτέ με, και πάλιν μικρον και όψεσθέ με; και, ότι έγω υπάγω προς τον πατέρα;" Έλεγον οὖν, "Τοῦτο τί ἐστιν δ λέγει, τὸ μικρόν; οὖκ οἴδαμεν 18 τί λαλεί." "Εγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ήθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ 19 είπεν αὐτοῖς, "Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' άλλήλων, ὅτι είπον, Μικρον καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρον καὶ ὅψεσθέ με. άμην, άμην, λέγω ύμιν, ότι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ύμεις, ὁ δὲ 20 κόσμος γαρήσεται ύμεις δε λυπηθήσεσθε, άλλ' ή λύπη ύμων είς γαράν γενήσεται. ή γυνή όταν τίκτη, λύπην έχει, ότι ήλθεν 21 ή ώρα αὐτης όταν δὲ γεννήση τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει της θλίψεως, διὰ την γαράν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε πάλιν δὲ ὄψομαι 22 ύμας, καὶ χαρήσεται ύμων ή καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ύμων οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν, εκαὶ ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε 23 οὐδέν. 'Αμην, ἀμην, λέγω ὑμιν, ὅτι ὅσα ἀν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. ἔως ἄρτι οὐκ ἢτήσατε 24 οὐδεν εν τῷ ὀνόματί μου αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ

ύμων ή πεπληρωμένη, ταθτα έν παροιμίαις λελάληκα ύμθν 25

et xv. 16; et xxi. 22 ; Mar. xi. 24 Lu. xi. 9; Jac. i. 5.

g xiv. 13;

7. dan' eyé. But though you have not asked me, yet I tell you of myself, &c.

8. ελέγξει τον κόσμον. Will convince the world, or, furnish proof to the world.

9. wepl apaprias. That those persons have been guilty of sin, who do not believe in me.
10. περί δικαιοσύνης. Of my righteousness;

that I was not an impostor as they supposed, but that I have ascended up into heaven.

11. περί κρίσεως. Of my power to judge my enemies.

15. λήψεται. The reading is probably λαμβάνει.

16. δτι ὑπάγω. Because my being taken away from you is not perishing, but only returning to my Father. Clarke.

20. δ κόσμος χαρήσεται. The world, who are your enemies, will rejoice and triumph over you, as if they had destroyed me. Clarke. κόσμος, see xvii. 9.

22. our sportherere. Ye will not want to ask me any questions, because all things will be revealed to you.

24. πεπληρωμένη. Perfect.

άλλ' ἔργεται ὅρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, άλλα 26 παρρησία περί του πατρός άναγγελω ύμιν. ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα έν τω ονόματί μου αιτήσεσθε και ού λέγω υμίν στι έγω έρω-27 τήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν b αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ Φιλεῖ ὑμᾶς, b xrii. 8, 25. ότι ύμεις έμε πεφιλήκατε, και πεπιστεύκατε ότι έγω παρά του 28 Θεοῦ ἐξῆλθον. ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τον κόσμον πάλιν άφίημι τον κόσμον, καὶ πορεύομαι προς τὸν πατέρα." Λέγουσιν αὐτῶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ""Ιδε, νῦν παρρησία λαλεῖς, 80 καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ ού γρείαν έγεις ίνα τίς σε έρωτα. έν τούτω πιστεύομεν δτι άπδ 81 Θεοῦ ἐξηλθες." 'Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ""Αρτι πιστεύετε. 82 i ίδου, έργεται ώρα καλ νυν έλήλυθεν, ίνα σκορπισθήτε έκαστος ι Matt. είς τὰ ίδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ xxvi. 31; 83 μετ' έμοῦ έστι. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔγητε, έν τω κόσμω θλίψιν έξετε άλλα θαρσείτε, έγω νενίκηκα τον κόσμον." 17 ^k TATTA ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ^k xii, 23. αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε, "Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα 2 δόξασόν σου τὸν υίὸν, ἵνα καὶ ὁ υίός σου δοξάση σέ ικαθώς ι τ. 27; έδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν δ δέδωκας αὐτῷ, ¾8. 3 δώση αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσι σε τον μόνον άληθινον Θεον, και δν άπέστειλας 4 Ίησοῦν Χριστόν. ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ἔργον ἐτε-5 λείωσα, δ δέδωκάς μοι ίνα ποιήσω καὶ νῦν δόξασόν με σὺ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ, τἢ δόξῃ ἢ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι 6 παρά σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, οδς δέδωκάς μοι έκ τοῦ κόσμου σοὶ ήσαν, καὶ έμοὶ αὐτοὺς δέδωκας καὶ 7 τὸν λόγον σου τετηρήκασι. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς 8 μοι, παρά σοῦ ἐστιν ^m ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα ^m ver. 25; αὐτοῖς καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι παρὰ σοῦ ^{et} xvi. 27, 30. 9 εξήλθον, καὶ επίστευσαν ότι σύ με απέστειλας. εγώ περί αὐτων έρωτω ου περί του κόσμου έρωτω, άλλα περί ων δέδωκάς 10 μοι, ὅτι σοί εἰσι. η καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά η xvi. 15. 11 καλ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. ° καλ οὐκ ἔτι εἰμλ ἐν τῷ κόσμῳ, καλ ° τε. 21; similar construction in vi. 39. Here it means,

26. καὶ οὐ λέγω. Knatchbull points it καὶ ού, λέγω όμιν, δτι έγω κ. τ. λ. It perhaps means, I say nothing of my asking the Father for you. Wolfius, Clarke.

30. Ίνα τίς σε έρωτά. This refers to ver. 19. The disciples felt that Jesus did not require them to ask him the question, for he knew their thoughts. Knatchbull, Clarke.

33, Tra ev epol. That when these things come to pass, ye may be able to bear them by the comfort which my doctrine gives you.

Ibid. Etere. Most MSS. read exere.

CHAP. XVII. 2. Ινα παν κ. τ. λ. See a

Ίνα πασιν, ούς δέδωκας αὐτφ, δώση ζωήν αἰώνιον.

3. The conditions of a man's enjoying eternal life are, that he should believe in God, and in Jesus Christ.

5. This passage is decisive for the pre-existence of Christ.

6. τοις ανθρώποις. The disciples. Some put a full stop after this word, and connect obs δεδωκάs with what follows.

9. τοῦ κόσμου. The unbelieving part of the world. See xvi. 20.

P xviii. 9 : Psal. cix. 8.

ούτοι έν τῶ κόσμω είσὶ, καὶ έγὼ πρός σε ἔρχομαι. πάτερ ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῶ ὀνόματί σου, οθς δέδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν έν, καθώς ήμεις. Ρότε ήμην μετ' αὐτών ἐν τῷ κόσμφ, ἐγὼ ἐτή- 12 ρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου οθς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς εξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υίὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφή πληρωθή, νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν 13 τῷ κόσμο, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς, ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμί- 14 σησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθώς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ έκ τοῦ κόσμου. οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρης αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' 15 ίνα τηρήσης αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ, 16 καθώς εγώ εκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί. ἀγίασον αὐτοὺς εν τῆ ἀλη- 17 θεία σου ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. καθώς ἐμὲ ἀπέστειλας 18 είς τὸν κόσμον, κάγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς είς τὸν κόσμον καὶ 19 ύπερ αὐτῶν εγὼ ἁγιάζω εμαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὧσιν ἡγιασμένοι έν άληθεία. Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, άλλὰ καὶ περὶ 20 τῶν πιστευσόντων δια τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ ٩ ἵνα πάντες εν 21 ωσι καθώς σύ, πάτερ, έν έμοι, κάγω έν σοι, ίνα και αὐτοι έν ήμιν θυ ώσιν ίνα δ κόσμος πιστεύση ότι σύ με ἀπέστειλας, και 22 έγω την δόξαν ην δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ΐνα ὧσιν Εν καθώς ήμεις εν έσμεν έγω εν αυτοίς, και συ εν εμοί, ίνα ωσι 23 τετελειωμένοι είς εν, καὶ ἵνα γινώσκη ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς, καθώς ἐμὲ ἡγάπησας. Ταίτερ, 24 οθς δέδωκάς μοι, θέλω ίνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκείνοι ὧσι μετ' έμου τνα θεωρώσι την δόξαν την έμην, ην έδωκάς μοι, ότι ηγάπησάς με, πρὸ καταβολής κόσμου. Πάτερ δίκαιε, καὶ ο 25 κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὖτοι ἔγνωσαν δτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὅνομά σου, καὶ 26 γνωρίσω. Ίνα ή ἀγάπη ην ήγάπησάς με, εν αὐτοῖς η, κάγω έν αὐτοῖς."

r ver. 5; et xii. 26: et xiv. 3; 1 Thess. iv.

. Matt. xxvi. 36;

23. Matt.

9 x. 38; et xiv. 10;

1 Joh. i. 8; et iii. 24.

* ΤΑΥΤΑ είπων ο Ἰησοῦς εξηλθε σύν τοις μαθηταις αὐτοῦ 18 Mar. xiv. 32 Lu. xxii. 39; πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων, ὅπου ἢν κῆπος, εἰς δν εἰσῆλ-2 Sam. xv. θεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἤδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παρα- 2 διδούς αὐτὸν, τὸν τόπον ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησούς ἐκεῖ Mar. xiv. 43; μετά τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. t ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, 8 Lu. xxii. 47; καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ Act. i. 16.

^{11.} obs. Most MSS. read 3.

^{11, 12.} αὐτούs. Judas was not included in this prayer, for he was already gone out, xiii.

^{12.} vids arwhelas. See note at 2 Thess. ii. 3. 17. άγίασον αὐτοὺς ἐν τῆ ἀληθεία σου. Consecrate them to the preaching of thy word.

^{19.} I devote myself for them, that they also may be devoted to preaching the truth.

^{20.} πιστευσόντων. Most MSS. read πιστευόντων.

CHAP. XVIII. 1. Προσετέτακτο δὲ αὐτοῖς ξὲ ἀπέχοντας τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους στρατοπεδεύσασθαι κατά τὸ Ἐλαιῶν καλούμενον δρος, δ τη πόλει πρός ανατολήν αντίκειται, μέση φάραγγι βαθεία διειργόμενον, η Κεδρώκ ωνόμασται. Joseph. vol. ii. p. 321. He also speaks of gardens at the foot of the mount of Olives. Ib. p. 324. John perhaps wrote τοῦ Κέδρων, which is the reading of many MSS. The brook was not named from cedars, but from darkness. 2. TOLLARIS. See Luke xxi. 37.

4 μετά φανών και λαμπάδων και δπλων. Ίησους ουν είδως

πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθών εἶπεν αὐτοῖς, "Τίνα 5 ζητείτε;" 'Απεκρίθησαν αὐτώ, "'Ιησούν τὸν Ναζωραίον." Λέγει αὐτοις ὁ Ἰησους, "Ἐγώ εἰμι." Εἰστήκει δὲ καὶ Ἰού-6 δας, ό παραδιδούς αὐτὸν, μετ' αὐτῶν. ώς οὖν εἶπεν αὐτοῖς, ""Οτι εγώ είμι," ἀπηλθον είς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. 7 πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε, "Τίνα ζητεῖτε;" Οἱ δὲ εἶπον, 8 " Ίησοῦν τὸν Ναζωραῖον." 'Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, " Είπον ύμιν, ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν." 9 " ΐνα πληρωθή ὁ λόγος δυ είπευ, "Ότι οθς δέδωκάς μοι, οὐκ " xvii. 12. 10 ἀπώλεσα έξ αὐτῶν οὐδένα.' Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, είλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ 11 ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ἀτίον τὸ δεξιόν. ἢν δὲ ὄνομα τῷ δούλφ Μάλχος. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρφ, "Βάλε τὴν μάχαιράν σου είς την θήκην, τὸ ποτήριον δ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μη πίω αὐτό :" · Ή οὖν σπείρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰου- : Matt. 18 δαίων συνέλαβον τον Ίησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτον, γκαὶ ἀπήγαγον Μας. χίν. 53; αὐτὸν πρὸς "Ανναν πρῶτον ἡν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, δς ἡν Lu. xxii. 44 14 ἀργιερεύς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. * ἡν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύ- * τί. 50. σας τοις 'Ιουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἔνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ 15 τοῦ λαοῦ. Α'Ηκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ · Matt. ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητής ἐκεῖνος ἡν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, Mar. xiv. 54; 16 καὶ συνεισῆλ θ ε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ $^{\text{Ln. xxii. 54.}}$ Πέτρος είστήκει προς τη θύρα έξω. έξηλθεν οθν ο μαθητής ο άλλος, δς ην γνωστός τῷ ἀρχιερεί, καὶ εἶπε τῆ θυρωρῷ, καὶ 17 είσήγαγε τὸν Πέτρον. λέγει οὖν ή παιδίσκη ή θυρωρὸς τῷ Πέτρφ, "Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τού-18 του ;" Λέγει ἐκεῖνος, "Οὐκ εἰμί." Είστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθριικιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἡν, καὶ ἐθερμαίνοντο ήν δε μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος έστως καὶ θερμαινόμενος. 19 'Ο οὖν ἀργιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐ-20 τοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Έγω παρρησία ελάλησα τω κόσμω εγω πάντοτε εδίδαξα εν τη συναγωγή και έν τω ίερω, όπου πάντοτε οί 'Ιουδαίοι συνέρ-21 χουται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί με ἐπερωτᾶς ; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς ἴδε, οὖτοι οἴδασιν 22 α είπον εγώ." Ταῦτα δε αὐτοῦ εἰπόντος, είς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκώς έδωκε ράπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπων, "Οὕτως ἀπο-

6. This can only be considered as the effect of Jesus (ver. 19, 23.) took place, of something miraculous.
15. Δλλος μαθητής. Chrysosto

11. σοῦ seems certainly an interpolation.
12, 13. It is plain from what follows, that Jesus did not stay with Annas, but was taken immediately to Caiaphas, in whose house Peter's denial, (ver. 15—18.) and the first examination

of Jesus (ver. 19, 23.) took place.

15. Δλλος μαθητής. Chrysostom and Jerom thought that this was S. John himself: Augustin doubted. See Tillemont, Mémoires, tome i. p. 1083.

20. The article before συναγωγή is an interpolation.

κρίνη τῷ ἀρχιερεῖ;" ᾿Απεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Εἰ κακῶς 23 ελάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;" (Απέστειλεν αὐτὸν ὁ "Αννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν 24 τὸν ἀρχιερέα.)

b Matt.
xxvi. 69;
Mar. xiv. 66; αὐτῷ, " Μὴ καὶ σὰ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ;" Ἡρνήσατο
Lu. xxii. 55:
ἀρχιερέως, συγγενὴς ῶν οῦ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ἀτίον, " Οὐκ
ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;" Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ ²7
Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

c Matt. xxvii. 1; Mar. xv. 1; Lu. xxiii. 1; Act. x. 28; et xi. 3.

ς' ΑΓΟΥΣΙΝ οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραι- 28 τώριον. ἢν δὲ πρωία· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ 29 Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπε, "Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;" 'Απεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, "Εἰ 30 μὴ ἢν οὖτος κακοποιὸς, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν." Εἶπεν 31 οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν." Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, "'Ημῦν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα;" ⁴ἵνα, ὁ λόνος τοῦ 32

d Matt. "'Ημῖν οἰκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα" ἀ ἵνα ὁ λόγος τοῦ 32 xx. 19;
Mat. x. 33; Ἰησοῦ πληρωθῆ, δν εἶπε σημαίνων ποίφ θανάτφ ἤμελλεν ἀπο-Lu. xviii. 32.
θνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, 83 xxvii. 11;
καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐἶπεν αὐτῷ, "Σὰ εἶ ὁ βασιλεὺς har. xv. 2;
Lu. xxiii. 3. τῶν Ἰουδαίων;" ᾿Απεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "᾿Αφ᾽ ἑαυτοῦ σὰ 84 τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ;" ᾿Απεκρίθη ὁ Πι- 35 λάτος, "Μήτι ἐγὰ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τὶ ἐποίησας;" ᾿Απεκρίθη ὁ Ἰη- 36

23. el κακῶς ἐλάλησα. This alludes to his doctrine, concerning which the high priest had examined him, ver. 19: and ἐλάλησα is the same as in ver. 20. If I have ever taught a bad doctrine, bring proofs of it.

trine, bring proofs of it.

24. This verse has been taken to mean, that Annas now sent Jesus to Caiaphas: but it is plain, that the high priest, who had examined Jesus, was Caiaphas, so that he had been sent to him before; and S. John only meant to mark that Jesus was bound, when he was sent. This made him more helpless, when the officer struck him. The word οδυ, which some MSS. insert after ἀπέστειλεν, is an interpolation.

28. πραιτώριον. See note at Matt. xxvii. 27. Jesus was now brought to Pilate's house.

Ibid. These words have been quoted as proving that Jesus anticipated the passover; for the Jews had not yet eaten it. But it has been shewn, that all the other victims, which were eaten during the solemnity, were called πάσχα. Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 191. 'Αλλ' Ενα φάγωσι, but that they might be fit to eat the passover.

31. ἡμῶν οὐκ ἔξεστιν κ. τ. λ. i. e. the power of life and death was taken away from them A.D. 8, when Judæa was reduced to the form

of a Roman province. (Prideaux, Lardner.) But Biscoe has argued very ably that the Jews retained this power, p. 133, &c. He thinks these words mean, It is not lawful for us to put any man to death this holy festival: for by the Jewish law execution was to follow on the day after the trial, and Jesus must have been executed on the Sabbath. This was the interpretation of Augustin, Cyril, and Chrysostom. See Lightfoot ad Matt. xxvii. 1. Krebsius thought that the Jews had power to punish capitally for offences against religion, but not for those against the state. See xix. 7; Acts xxiv. 6.

32. If Jesus had been put to death by the Jewish law, he would not have been crucified, for that was a Roman and not a Jewish punishment. He had predicted the manner of his death in Matt. xx. 19; xxvi. 2; John xii. 32, 33; and the meaning of S. John's remark is, that the Jews fulfilled this prophecy, when they declined passing sentence on Jesus by their own law. Biscoe, p. 133.

33. βασιλεύs. Pilate had heard this from the people who brought Jesus to him. See

Luke xxiii. 2.

σοῦς, "'Η βασιλεία ή έμη οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἰ έκ τοῦ κόσμου τούτου ην ή βασιλεία ή έμη, οἱ ὑπηρέται αν οἱ έμοι ήγωνίζοντο, ΐνα μη παραδοθώ τοις 'Ιουδαίοις' νύν δέ ή 87 βασιλεία ή έμη οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν." Εἰπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, " Οὐκοῦν βασιλεύς εἶ σύ;" 'Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, " Σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ, ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ είς τοῦτο ελήλυθα είς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῆ ἀληθεία. 38 πᾶς ὁ ῶν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς." Λέγει αὐτῶ ο Πιλάτος, "Τί έστιν αλήθεια;" Καὶ τοῦτο εἰπων, πάλιν έξηλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἐγὰ οὐδεμίαν 89 αἰτίαν εύρισκω εν αὐτω. Εξστι δε συνήθεια ύμιν, ίνα ενα ύμιν ! Matt. άπολύσω εν τῷ πάσχα. βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασι- Mar. xv. 6: 40 λέα τῶν Ἰουδαίων ;" Β' Εκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγον- Lu. xxiii. 17. τες, "Μή τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν" ήν δὲ ὁ Βαραββᾶς 19 ληστής. Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστί- μ Matt. 2 γωσε. καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπ. Μωτ. xv. 15. έθηκαν αὐτοῦ τῆ κεφαλῆ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐ-8 τον, καὶ έλεγον, "Χαίρε, ὁ βασιλεύς των Ἰουδαίων" καὶ έδί-4 δουν αὐτῷ ῥαπίσματα. Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, " "Ιδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῶ 5 οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω." Ἐξηλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει 6 αὐτοῖς, " Ίδε, ὁ ἄνθρωπος." "Ότε οὖν είδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς και οι υπηρέται, εκραύγασαν λέγοντες, " Σταύρωσον, σταύρωσον." Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυ-7 ρώσατε εγώ γαρ ούχ εύρίσκω εν αυτώ αιτίαν." 'Απεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαίοι, " Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ήμων οφείλει αποθανείν, δτι έαυτον υίον του Θεου εποίησεν." "Ότε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφο-9 βήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῶ Ἰησοῦ, "Πόθεν εί σύ;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτώ. 10 λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, " Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι έξουσίαν έγω σταυρώσαί σε, καὶ έξουσίαν έγω ἀπολῦσαί σε ;" 11 'Απεκρίθη ὁ 'Ιησοῦς, " Οὐκ εἶχες έξουσίαν οὐδεμίαν κατ' έμοῦ, εί μη ην σοι δεδομένον άνωθεν διά τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι 12 μείζονα άμαρτίαν έχει." Έκ τούτου έζήτει ὁ Πιλάτος άπολύσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον λέγοντες, "Ἐὰν τοῦτον άπολύσης, οὐκ εἰ φίλος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα αὐτὸν 13 ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι." Ο οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦ-

τον τον λόγον, ήγαγεν έξω τον Ίησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ

CHAP. XIX. 1. εμαστίγωσε. Philo Judæus, speaking of the persecution of the Jews in Alexandria, says of the scourges, als foos robs κακούργων πονηροτάτους προπηλακίζεσθαι. vol. ii. p. 528.

^{2.} Ιμάτιον πορφυρούν. See Matt. xxvii. 28.

^{6.} Most MSS. add αὐτὸν after σταύρωσον. 7. νόμον. Some think that allusion is made to Lev. xxiv. 16.

^{9.} Πόθεν. Of what parents, vii. 27.
13. τοῦτον τὸν λόγον. The reading is perhaps τούτων λόγων.

βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθά· ἢν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ώσεὶ ἔκτη· καὶ λέγει 14 τοῖς Ἰουδαίοις, "Ἰδε, ὁ βασιλεὺς ὑμῶν." Οἱ δὲ ἐκραύγασαν, 15 "ἸΑρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν." Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;" ἸΑπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, "Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα." Τότε οὖν παρέδωκεν 16 αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῆ.

1 Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον καὶ βαστάζων τὸν 17 1 Matt. zzvii. 33 : xxvii. 33; Mar. xv. 22; σταυρον αὐτοῦ, ἐξῆλθεν εἰς τον λεγόμενον κρανίου τόπον. δς λένε- $\mathbf{Lu.~xxiii.~33.}$ ται \mathbf{E} $\mathbf{E$ άλλους δύο εντεύθεν καὶ εντεύθεν, μέσον δε τον Ίησούν. k "E- 19 k Matt zzvii. 37 : Μετ. Στ. 26; γραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ Lu. xxiii. 39. γεγραμμένον, "' Ιησούς ὁ Ναζωραίος ὁ βασιλεύς τῶν 'Ιουδαίων." Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι 20 έγγυς ην της πόλεως ὁ τόπος, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς καὶ ην γεγραμμένον Έβραϊστὶ, Έλληνιστὶ, 'Ρωμαϊστί. ἔλεγον οὖν 21 τῷ Πιλάτφ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, "Μὴ γράφε, Ο βασιλεύς των 'Ιουδαίων' άλλ' ὅτι ἐκείνος είπε, Βασιλεύς είμι των 'Ιουδαίων." 'Απεκρίθη ὁ Πιλάτος, ""Ο γέγραφα, γέγραφα." 22 1 Matt. 1 Οί οὖν στρατιώται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ 28 zzvii. 35; Μετ. ΣΥ. 24; ἱμάτια αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστφ στρατιώτη Lu. xxiii. 34. μέρος,) καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄρραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν = Psal, xxii. ὑφαντὸς δι' ὅλου. Ε εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, " Μὴ σχίσωμεν 24 αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται." ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθή, ή λέγουσα, ' Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐαυτοῖς, καὶ

έπλ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κληρον.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν εἰστήκεισαν δὲ παρὰ 25 τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Ἰη- 26

13. Λιθόστρωτον. Γαββαθά. Gabbatha signifies properly a parapet encompassing a flat roof; but here it seems to mean, a paved place upon which there was a βημα, or tribunal. Aristeas, speaking of the temple, says, τὸ δὲ πῶν ἔδαφος λιθόστρωτον καθέστηκε, apud Eus. Præp. Evang. p. 453. There was probably a raised pavement all round the temple. See Krebsius.

14. παρασκευή τοῦ πάσχα. This does not mean, that it was the time when the Jews prepared the passover: but the day before the sabbath was always called παρασκευή; and the meaning here is, it was the day preceding the passover sabbath. Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 193. See ver. 31.

Ibid. ἔκτη. Mark says, τρίτη xv. 25. See also Matt. xxvii. 45; Luke xxiii. 44. Some MSS. also read τρίτη in this place. That John used the Roman notation of time is not probable, and will not solve the difficulty. See Newcome, Wolfius.

17. ἀπήγαγον. See note at Acts xii. 19.

but perhaps the reading is #yayov.

Ibid. βαστάζων κ.τ.λ. This was the custom, as we learn from Plutarch, καὶ τῷ μὲν σώματι τῶν κολαζομένων ἔκαστος κακούργων ἐκφόρει τὸν αὐτοῦ σταυρὸν. De Sera Num. Vind. p. 554. A. See also Dion. Hal. vii. p. 456; Chariton, p. 66. ed. D'Orville; Artemid. ii. 61. p. 148. It would appear that Jesus was unable to carry the cross the whole distance, for it was carried by Simon of Cyrene. Matt. xxvii. 32. See Matt. x. 38; xvi. 24.

19. τίτλον. From the Latin titulus. So Suetonius, "Patremfamilias detractum e spectaculis in arenam canibus objecit, cum hoc titulo, Impie locutus parmularius." Domit. c. 10.

25. Μαρία ἡ τοῦ Κλονκᾶ. Theophylact considered this to be the daughter of Joseph by the wife of his brother Clopan, and to be the sister of Salome. ad Matt. xiii. 55. But if we compare Matt. xxvii. 56. she seems to have been the mother of James and Joses, who were called ἀδελφοί, î. e. cousins of our Lord. See Matt. xiii. 55.

σούς οὖν ἰδών τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα δυ 27 ηγάπα, λέγει τῆ μητρὶ αὐτοῦ, " Γύναι, ίδοὺ, ὁ υίός σου." Εἶτα λέγει τῷ μαθητῆ, "'Ιδού, ἡ μήτηρ σου." Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς 28 ωρας έλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια. η Μετὰ τοῦτο εἰδως Paal. Ixix. ό Ίησους, ότι πάντα ήδη τετέλεσται, ίνα τελειωθή ή γραφή, 29 λέγει, " Δινώ." · Σκεύος οὐν ἔκειτο ὅξους μεστόν οἱ δὲ πλή- · Matt. xxvii. σαντες σπόγγον δξους, καὶ ὑσσώπφ περιθέντες, προσήνεγκαν 30 αὐτοῦ τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὅξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, " Τετέλεσται" καὶ κλίνας την κεφαλην, παρέδωκε τὸ πνεθμα. Οί οὖν Ἰουδαίοι, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα έν τῶ σαββάτω, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα έκείνου τοῦ σαββάτου) ήρώτησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεαγώσιν 32 αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν, ἣλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυ-33 ρωθέντος αὐτώ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη 34 τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη ἀλλ' εἶς τῶν στρατιωτων λόγχη αὐτοῦ τὴν πλευράν ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αίμα 35 καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἐωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ή μαρτυρία, κάκεινος οίδεν ὅτι ἀληθη λέγει, ἵνα ὑμεις πιστεύ-36 σητε. Ρ εγένετο γὰρ ταῦτα, ΐνα ή γραφή πληρωθή, ''Οστοῦν οὐ Ρ Ετοί. 37 συντριβήσεται αὐτοῦ.' ⁹Καὶ πάλιν έτέρα γραφή λέγει, ''Οψον- Num. ix. 12. q Zach. xii. ται είς δυ έξεκέντησαν. · ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ · xii. 4?; 'Αριμαθαίας, ων μαθητής του 'Ιησού, κεκρυμμένος δε δια τον 57; Mat. xxvii.

φόβον των Ἰουδαίων, ἵνα ἄρη τὸ σωμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπ- xx. 42; Lu. xxiii 50. έτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἢλθεν οὖν καὶ ἢρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 39 * ηλθε δε καὶ Νικόδημος, ὁ ελθών πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ • ιι. 1. πρώτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ώσεὶ λίτρας έκατόν.

40 έλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ

27. There was a tradition that the Virgin accompanied S. John to Ephesus.

29. ὑσσώπφ. Matthew and Mark says καλάμφ. See L. de Dieu, Wolfius.

31. See Deut. xxi. 23; Josh. x. 27. Josephus also says, τοσαύτην 'Ιουδαίων περί τὰς ταφάς πρόνοιαν ποιουμένων, ώστε καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης άνασταυρουμένους πρό δύντος ήλίου καθελείν τε καl θάπτειν. vol. ii p. 287.

Ibid. μεγάλη. It was in fact an union of two sabbaths, the ordinary seventh day of the week, and also the extraordinary sabbath on the 15th of Nisan. Greswell,

34. εΙς των στρατιώτων. His name is said by Bede to have been Legorrius, by others

Ibid. alμα και δδωρ. Many writers have supposed the two Sacraments to be prefigured, and have connected this passage with 1 John v. 6. It has been said also, that the presence of water in the pericardium is a proof of death. But such interpretations are fanciful and uncertain: and it seems much more likely that John recorded this circumstance, and used the strong attestations of ver. 35, to refute the Docetæ, who held that Jesus had not a real

body, but was only a phantom.

36. In Exod. xii. 46. the LXX write, scal δστοῦν οὐ συντρίψετε απ' αὐτοῦ: but the quotation more nearly resembles Psalm xxxiii. 20. φυλάσσει πάντα τὰ όστα αὐτών, ἐν ἐξ αὐτών οὐ συντριβήσεται.

37. Kal ἐπιβλέψονται πρός με, ανθ ων κατωρ-χήσαντο. LXX. John appears to have read אַלֵין him, instead of אֵלֵי me: and so read thirty-six Hebrew MSS. 'Eferermour is in the versions of Aquila, Theodotion, and Symmachus, though not in the LXX.

39. τὸ πρώτον. On the first occasion of his going to him.

Ibid. Altpas exaror. It has been said that λίτρα signified a small coin, obolus Ægineticus. Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 276.
40. deorloss. Most MSS. read & deorloss.

των ἀρωμάτων, καθώς έθος έστι τοις Ιουδαίοις ένταφιάζειν. ην 41 δὲ ἐν τῶ τόπω, ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπω μνημείον καινον, εν ω ουδέπω ουδείς ετέθη. εκεί ουν διά την παρα- 42 σκευήν των Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν 'Ιησοῦν.

t Matt. xxviii. 1; Lu. xxiv. 1.

y Matt. xxviii. 9:

τΗ δὲ μιᾶ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνή ἔργεται 20 Mar. xvi. 1; πρωΐ, σκοτίας έτι ούσης, είς τὸ μνημείον καὶ βλέπει τὸν λίθον ηρμένον έκ τοῦ μνημείου. τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα 2 Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν δυ ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς. καὶ λέγει αὐτοῖς, " Τραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν." "Έξηλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος 3 o la. xxiv. μαθητής, και ήργοντο είς το μνημείον. έτρεχον δε οι δύο όμου 4 καὶ ὁ ἄλλος μαθητής προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ήλθε πρώτος είς τὸ μνημείου, καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ 5 οθόνια, ου μέντοι εισήλθεν. ἔρχεται ουν Σίμων Πέτρος ἀκο- 6 λουθών αὐτῷ, καὶ εἰσηλθεν είς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ οθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον ὁ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, 7 ού μετά των όθονίων κείμενον, άλλά χωρίς έντετυλυγμένον είς ένα τόπον. τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητής ὁ ελθών 8 πρώτος είς τὸ μνημείον, καὶ είδε, καὶ ἐπίστευσεν οὐδέπω γὰρ 9 ήδεισαν την γραφην, ότι δεί αὐτον έκ νεκρών ἀναστηναι. ἀπηλ- 10 * Mar. xvi. 5. θου οὖυ πάλιν πρὸς ἐαυτοὺς οἱ μαθηταί. * Μαρία δὲ εἰστήκει 11 προς το μνημείον κλαίουσα έξω. ως οθν έκλαιε, παρέκυψεν είς τὸ μνημείον, καὶ θεωρεί δύο ἀγγέλους ἐν λευκοίς καθεζομένους, 12 ένα πρὸς τῆ κεφαλῆ, καὶ ενα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν αὐτῆ ἐκεῖνοι, " Γύναι, τί κλαί- 13 εις;" Λέγει αὐτοῖς, ""Οτι ήραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οίδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν." ΓΚαὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ 14 όπίσω, καὶ θεωρεί τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα καὶ οὐκ ἤδει ὅτι ὁ Ἰησους έστί. λέγει αὐτῆ ὁ Ἰησους, "Γύναι, τί κλαίεις; τίνα 15 ζητεις;" Έκείνη δοκούσα ότι ὁ κηπουρός έστι, λέγει αὐτώ, "Κύριε, εί σὺ έβάστασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ αὐτὸν ἔθηκας. κάγω αὐτὸν ἀρω." Λέγει αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, "Μαρία." Στρα- 16 φείσα έκείνη λέγει αὐτῷ, "'Ραββουνί." ὁ λέγεται, Διδάσκαλε. λέγει αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, " Μή μου ἄπτου, οὕπω γὰρ ἀναβέβηκα 17 πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ είπε αὐτοῖς, 'Αναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν,

καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν." "Ερχεται Μαρία ἡ Μαγδα- 18

40. τοιs 'Ιουδαίοιs. The insertion of this remark seems to confirm the notion of this Gospel being written at Ephesus, or at least not for the Jews.

11. Mapía. Epiphanius supposed it to be the Virgin, vol. i. p. 1075. but it was certainly Mary Magdalene. See ver. 1, 18; Mark xvi. 9. 17. Μή μου άπτου perhaps means, do not be in a hurry to lay hold of me and to keep me, for I have not yet ascended to my Father, but shall stay some time longer with you.

CHAP. XX. 1. Mapla. Both the Maries came, Matt. xxviii. 1; Mark xvi. 1, 2.

^{10.} πάλω merely means back again. Palairet.

ληνή ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι ἐώρακε τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτή.

19 * Οὔσης οὖν ὀψίας, τἢ ἡμέρα ἐκείνη τἢ μιὰ τῶν σαββάτων, * Mar.xvi.14; καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἢσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι, ἱ τω. xxiv. 36; διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἢλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ
 20 μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Εἰρήνη ὑμῖν." Καὶ τοῦτο εἰπῶν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν
 21 οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. εἰπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν, "Εἰρήνη ὑμῦν καθῶς ἀπέσταλκέ με ὁ πατὴρ, κάγῶ

22 πέμπω ύμᾶς." Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς,

23 " Λάβετε πνεθμα ἄγιον. * ἄν τινων ἀφητε τὰς ἁμαρτίας, ἀφ- * ΜκΗ.
24 ίενται αὐτοῖς· ἄν χινων κρατητε κεκράτηνται." Θωμᾶς δὲ, εἶς εἰ χτὰί 18.
ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἢν μετ' αὐτῶν ὅτε

25 ήλθεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ, "Ἐωράκαμεν τὸν κύριον." Ό δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω." Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἡσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ

Ίησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ ²⁷ εἶπεν, "Εἰρήνη ὑμῖν." Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾳ, "Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ 28 πιστός." Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, "'Ο κύριός

29 μου καλ ο Θεός μου." ⁶ Λέγει αὐτῷ ο Ἰησοῦς, ""Οτι ἐώρακάς 6 1 Pot. 1. 8. με, Θωμᾶ, πεπίστευκας μακάριοι οἱ μὴ ιδόντες, καλ πιστεύσαντες."

30 ° Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώ- ° xxi. 25. πιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ
 31 τούτῳ. ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21 ΜΕΤΑ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἐαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος ἐφανέρωσε δ 2 οὕτως. ἢσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ 3 Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, "'Τπάγω ἀλιεύειν." Λέγουσιν αὐτῷ, "Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί." Ἐξῆλθον καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον 4 εὐθὺς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῆ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. πρωΐας δὲ ῆδη γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν οὐ μέντοι ἤδεισαν 5 οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστί. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Παι-

^{29.} Θωμα appears to be an interpolation.

Chap. XXI. 3. It would seem, that the ment. All the best MSS. read ενέβησαν.

d xiii. 23.

δία, μή τι προσφάγιον ἔχετε;" `Απεκρίθησαν αὐτῷ, "Οὔ." Ό δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ 6 δίκτυον, καὶ εὐρήσετε." Ἐβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. ὰ λέγει οὖν ὁ μαθητὴς τ ἐκεῖνος, δν ἢγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ, "'Ο κύριος ἐστί." Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριος ἐστὶ, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, (ἢν γὰρ γυμνὸς,) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἢλθον· οὐ γὰρ ἢσαν 8 μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ τηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. 'Ως οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέ-9 πουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιά-10 σατε νῦν." 'Ανέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἴλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ 11 τῆς γῆς, μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσούτων δντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Δεῦτε, ἀριστήσατε." Οὐδεὶς δὲ 12 ετόλμα τῶν μαθητῶν εξετάσαι αὐτὸν, "Σὰ τίς εἶ;" εἰδότες ὅτι ο κύριος ἐστίν. ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον 18 καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. τοῦτο ἤδη τρίτον 14 εφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

"Ότε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, 16
"Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπῆς με πλεῖον τούτων;" Λέγει αὐτῷ,
"Ναὶ, κύριε σὺ οἰδας ὅτι φιλῶ σε." Λέγει αὐτῷ, "Βόσκε
τὰ ἀρνία μου." Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, "Σίμων Ἰωνᾶ, 16
ἀγαπῆς με;" Λέγει αὐτῷ, "Ναὶ, κύριε σὸ οἰδας ὅτι φιλῶ
σε." Λέγει αὐτῷ, "Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου." Λέγει αὐτῷ 17
τὸ τρίτον, "Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με;" Έλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι
εἰπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, "φιλεῖς με;" καὶ εἰπεν αὐτῷ, "Κύριε,
σὸ πάντα οἰδας σὸ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε." Λέγει αὐτῷ ὁ
• ² Pet. i. 14. Ἰησοῦς, "Βόσκε τὰ πρόβατά μου. • ἀμὴν, ἀμὴν, λέγω σοι, ὅτε 18
δες νεώτερος, εἴώννυες σεαυτὸν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες·

όταν δὲ γηράσης, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει,

καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις." Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίφ 19 θανάτφ δοξάσει τὸν Θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, "'Ακολούθει μοι." ''Επιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν, 20 δν ἠγάπα ὁ 'Ιησοῦς, ἀκολουθοῦντα, δς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνφ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπε, "Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε;" Τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ 'Ιησοῦ, "Κύριε, 21 οὖτος δὲ τί;" Λέγει αὐτῷ ὁ 'Ιησοῦς, "'Εὰν αὐτὸν θελω μένειν 22

^{7.} γυμνός. He had only his under garment on. Mark xiv. 52.

^{15.} πλείον τούτων. This was perhaps added, because Peter alone had come out of the boat to meet Jesus. Am I to infer from this action, that thou lovest me more than these do?

^{18.} εξάννυες - περιεπάτεις. Dr. Clarke

thinks that this alludes to Peter having put on his fisher's coat and come to Jesus.

Ibid. ἐκτενεῖs. This perhaps alludes to crucifixion, by which Peter is said to have died at Rome in the reign of Nero.

^{22.} μένειν. See 1 Cor. xv. 6.

23 εως ερχομαι, τι πρός σε; σὺ ἀκολούθει μοι." 'Εξηλθεν οὖν ὁ λόγος οὖτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, "Οτι ὁ μαθητης ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει καὶ οὐκ εἰπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει ἀλλ', "Έὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἔως ἔρχομαι, τί πρός σε;"

24 ΟΤΤΟΣ ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία 25 αὐτοῦ. ⁸ ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ε xx. 20. ἄτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἐν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. ᾿Αμήν.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

ACTS OF THE APOSTLES.

This is unquestionably the work of S. Luke, and was written subsequently to his Gospel, i. 1. It appears from xxviii. 30. that it was at least not published till after the end of S. Paul's first imprisonment at Rome, i. e. till the year 58; but it was probably written during that period, or at the beginning of it; otherwise S. Luke would have been likely to say more of S. Paul's history during those two years. The two last verses may have been added, when the imprisonment was over, at which time the work was probably published; for, if it had been written later, the history of S. Paul would have been continued. I conclude therefore, that the Acts of the Apostles were written at Rome between the years 56 and 58, and were published in 58.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

ΤΟΝ μεν πρώτον λόγον εποιησάμην περί πάντων, & Θεό- Α.D. 31. 2 φιλε, ων ήρξατο ο Ίησους ποιείν τε και διδάσκειν, άχρι ής ήμέρας εντειλάμενος τοις αποστόλοις δια πνεύματος αγίου, οθς 3 έξελέξατο, ανελήφθη. οίς καὶ παρέστησεν έαυτον ζώντα μετά τὸ παθείν αὐτὸν, ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα όπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας 4 τοῦ Θεοῦ. * καὶ συναλιζόμενος παρήγιγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱερο- * Lu xxiv.49; σολύμων μη χωρίζεσθαι, άλλα περιμένειν την επαγγελίαν τοῦ et xv. 26; 5 πατρός, " ην ηκούσατέ μου b ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν b Matt.iii.11; ύδατι, ύμεις δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἀγίφ, οὐ μετὰ Lu iii 16 6 πολλάς ταύτας ήμέρας." Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων ¡infr. ii. 4; αὐτὸν, λέγοντες, "Κύριε, εὶ ἐν τῷ χρόνω τούτω ἀποκαθιστάνεις οι κι. 16; τ την βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ;" Είπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, "Οὐχ ὑμῶν έστι γνώναι χρόνους ή καιρούς ούς ο Πατήρ έθετο έν τή ιδία 8 εξουσία: ε άλλα λήψεσθε δύναμιν, επελθόντος τοῦ άγίου πνεύ- ε ii. 2. ματος έφ' ύμας, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλημ καὶ έν πάση τη Ἰουδαία καὶ Σαμαρεία καὶ εως εσχάτου της γης." 9 4 Καὶ ταῦτα εἰπων, βλεπόντων αὐτων ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπ- 4 Ματ. 271.19; 10 έλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ήσαν είς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο 11 παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθητι λευκή, οῖ καὶ εἶπον, "Ανδρες

CHAP. I. 1. Τον πρώτον λόγον. The allusion to S. Luke's Gospel is evident. Philo Judzeus uses λόγος in the same way, δ μέν πρότερος λόγος ην ήμων, δ Θεόδοτε, περί τοῦ κ. τ. λ. vol. ii. p. 445. Ibid. Θεόφιλε. See Luke i. 3.

Ibid. ων ήρξατο-άχρι ης ημέρας, the things which he did from the beginning of his ministry till the day when, &c. See Mark ii. 23.

2. The words δια πνεύματος άγίου have been connected with ¿ξελέξατο, but they more properly belong to erreidaueros, and may mean, having told the apostles that his commands would be more fully made known to them by the Holy Ghost.

4. συναλιζόμενος. Camerarius (with the

Vulgate) understands this of Jesus associating with his disciples after his resurrection: but Erasmus, Raphel, and Alberti, refer it more properly to his convening them for the last time immediately before his ascension.

Ibid. ην ηκούσατέ μου. He had promised this in Matt. x. 20; John xiv. 26; xv. 26. Compare Luke xxiv. 49.

7. έθετο έν τῆ ίδια έξουσία. Hath appointed

by his own power. 8. Jerusalem-Judæa-Samaria-the whole world. The gradual extension of the gospel is here foretold. When the disciples were sent out, as related in Matt. x. 5, the Samaritans and the Gentiles were expressly excluded.

10. The reading is probably ἐσθήσεσι λευκαίς.

Α.D. 81. Γαλιλαĵοι, τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὖτος ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται δν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν."
Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὅρους τοῦ καλουμένου 12 Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν.

Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον οὐ ἦσαν κατα- 13 μένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ ᾿Ανδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος ᾿Αλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. οὐτοι 14 πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τἢ προσευχῆ καὶ τἢ δεήσει, σὺν γυναιξὶ καὶ Μαρία τἢ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

ΚΑΙ έν ταις ήμέραις ταύταις άναστάς Πέτρος έν μέσφ των 15 μαθητών είπεν (ήν τε όχλος ονομάτων έπὶ τὸ αὐτὸ ώς έκατὸν • Joh.xiii.18; εἴκοσιν) " e Ανδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθήναι τὴν γραφὴν ταύ- 16 et xviii. 3. την, ην προείπε τὸ πνευμα τὸ ἄγιον διὰ στόματος Δαβίδ, περί 'Ιούδα τοῦ γενομένου όδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν 'Ιησοῦν' ὅτι 17 κατηριθμημένος ην σύν ημίν, καὶ έλαχε τὸν κληρον της δια-1 Matt. xxvii. κουίας ταύτης." (1 Ουτος μεν ουν εκτήσατο χωρίον εκ του 18 μισθού της άδικίας, και πρηνής γενόμενος ελάκησε μέσος, και έξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ, καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι 19 τοίς κατοικούσιν Ίερουσαλημ, ώστε κληθήναι το χωρίον έκείνο τη ιδία διαλέκτω αὐτῶν 'Ακελδαμά, τουτέστι, χωρίον αίματος.) " ε γέγραπται γὰρ εν βίβλφ Ψαλμών, ' Γενηθήτω ή έπαυλις 20 g Psal. lxix. 25: αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῆ.' καὶ 'τὴν ἐπιet cix. 8. σκοπην αὐτοῦ λάβοι ἔτερος.' Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ημῶν 21 ανδρών εν παντί χρόνω, εν ώ είσηλθε και εξηλθεν εφ' ήμας δ κύριος Ίησοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου εως 22

12. σαββάτου όδόν. About two miles. The ascension took place at Bethany, (Luke xxiv. 50,) which was fifteen stadia from Jerusalem; (John xi. 18.) Josephus says that the mount of Olives was five stadia from Jerusalem: Antig. xx. 8, 6. but he measured from the foot of the hill nearest to the city. See L. de Dieu.

of the hill nearest to the city. See L. de Dieu. 13. ὁπεροςον. L. Bos and Valckenaer derive this word from ὁπὲρ, ὅπερος, as from πατρὸς comes πατροίος. Krebsius and L. de Dieu interpret it of a chamber in the temple. Josephus mentions such, Antiq. viii. 3, 2; xi. 5, 4. Luke says, that, when they returned to Jerusalem, they were continually in the temple, xxiv. 53. See also Acts ii. 46; v. 20, 21, 42. The passage seems to mean, that they went into the upper room, where they had been in the habit of meeting.

of meeting.

18. 'Ιούδας 'Ιακώβου. See note at Luke vi. 16.

14. The words καὶ τῆ δεήσει are wanting in many MSS.

Ibid. ywaifi. We find mention of several women, Mary Magdalene, Mary mother of James, Salome, Joanna.

15. ὀνομάτων. See Rev. iii. 4; xi. 13. For ἐπὶ τὸ αὐτό see note at Matt. xxii. 34.

γραφήν ταύτην. He quotes it in ver. 20.
 σύν ήμῶν. Probably ἐν ἡμῶν.

Ibid. ἔλαχε τὸν κλῆρον. He had his share. See ver. 25.

18, 19. These two verses should be in a parenthesis, as containing the remark of S. Luke, and not part of S. Peter's speech. This seems plain from the latter part of ver. 19.

18. ¿κτήσατο. According to Matthew xxvii.
7. it was not Judas himself who bought the field, but the chief priests with his money.

lbid. Matthew says that he hanged himself, ἀπήγξατο, xxvii. 5. It is supposed that the rope broke, and he fell down. See Raphel. ad Matt. A very different story is told by Theophylact: see Routh's Reliq. Sacr. vol. i. p. 9. and notes; Wolfius.

20. Γενηθήτω ή ξπαυλις αυτών ήρημωμενη, και εν τοις σκηνώμασιν αυτών μή ξστω ο κατοικών. LXX.

22. ἀπό τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου, from the time of his being baptized by John. Wolfius.

τῆς ἡμέρας ἡς ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως Α.Β. 81. 23 αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἔνα τούτων." Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωστός τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, δς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ 24 Ματθίαν. καὶ προσευξάμενοι εἶπον, "Σὺ, Κύριε, καρδιογνῶστα

25 πάντων, ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο ἔνα, δν ἐξελέξω, λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ῆς παρέβη

26 Ἰούδας, πορευθηναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον." Καὶ ἔδωκαν κλή-ρους αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλήρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ συγκατεψη-φίσθη μετὰ τῶν ἔνδεκα ἀποστόλων.

2 ΚΑΙ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς,
2 ἦσαν ἄπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλή3 ρωσεν ὅλον τὸν οἰκον οὖ ἦσαν καθήμενοι καὶ ὡφθησαν αὐτοῦς
διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἔνα ἔκαστον
4 αὐτῶν, ħκαὶ ἐπλήσθησαν ἄπαντες πνεύματος ἀγίου, καὶ ἤρξαντο h i. s.

4 αύτων, "καί έπλησθησαν απαντές πνεύματος αγιού, και ηρξαντο λαλειν ετέραις γλώσσαις, καθώς το πνεύμα εδίδου αὐτοις ἀπο-

5 φθέγγεσθαι. Ήσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλημ κατοικοῦντες Ἰουδαίοι

6 ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη:

23. Both these persons were said to have been of the seventy disciples. Eus. H. E. i. 12. Barsabas has been supposed to be Barnabas, but without foundation. Papias said, that he drank poison without being hurt. (Apud Eus. iii. 39.) Clement of Alexandria says, that some had considered Matthias to be Zacchæus, which seems highly improbable, p. 579. Many MSS. read Βαρσαββῶν.

24. $K\delta\rho\mu\epsilon$. If this prayer was addressed to Christ, as it seems to have been, it ascribes to him an unquestionable attribute of Deity. See vii. 69; 2 Cor. xii. 8.

25. κλήρον. Many MSS. read τόπον, and ἀφ' ħs for & ħs.

Ibid. τον τόπον τον ίδιον. Some have understood this of a successor going into the place of Judas: but it seems certainly to refer to the place of departed spirits, into which Judas was gone. See Bull. Sermon ii. Wolfius.

gone. See Bull, Sermon ii. Wolfius.
26. ἐδωκαν κλήρουs. Mosheim supposes this merely to mean, they gave their votes. De Rebus ante Const. Cent. i. 14. Luke writes ἐβαλον κλήρον in his Gospel, xxiii. 34.

CHAP. II. 1. Πεντηκοστῆs. This feast was celebrated on the fiftieth day after the 16th of Nisan, which was the second day of the passover. It was the last day of the feast of weeks, i. e. seven weeks after the passover. It was also called the feast of harvest, Exod. xxiii. 16, because the barley harvest, which began at the passover, ended at this time: and this day was called the day of the first fruits, Numb. xxviii. 26, because on that day a new meat offering was offered. It has also been shewn, that the Law was delivered from Sinai on the fiftieth day after the Israelites left Egypt.

Ibid. &xarres. It is doubted whether this means all the apostles, or the hundred and twenty also, who are mentioned in i. 15.

1bid. ἐπί τὸ αὐτό. See note at Matt. xxii. 34. They appear to have assembled at the third hour, (ver. 15.) i. e. nine o'clock, which was an hour of prayer.

was an hour of prayer.

2. τ'ν ο lkoν. The house has been said to be that of Mary the mother of John, (xii. 12.) of Simon the leper, of Joseph of Arimathea, of Nicodemus, &c. Krebsius thinks it was a room in the temple. See i. 13.

3. διαμεριζόμεναι γλώσσαι. This has generally been taken to mean cloven tongues: but διαμεριζόμεναι may signify distributed, i. e. to each of the apostles. See Heb. ii. 4. Theodoret conceived that the apostles' tongues were divided, and appeared to be on fire. A tongue of fire occurs at Isaiah v. 24. in the Hebrew.

1bid. ἐκάθισε seems to have no nominative. L. de Dieu says it agrees with πῦρ but it might agree with πνεῦμα understood.

4. AaAeir. They seem to have gone out of the room where they were sitting, and to have mixed with the multitude below.

Ibid. ἐτέραιs. In Mark xvi. 17. it is καιναῖs. 5. εὐλαβεῖs. Luke calls Simeon δίκαιος καὶ εὐλαβεῖs, ii. 25. They may have been called εὐλαβεῖs, because they were come to attend the featival.

6. φωνήs. This may perhaps allude to the sound. (ήχος ver. 2.) It was certainly heard by the multitude, (see ver. 33.) who were perhaps assembled in the temple for prayer. Φωνή is nowhere used in the New Testament for a report.

Α.D. 31. ὅτι ἤκουον εἶς ἔκαστος τἢ ἰδίᾳ διαλέκτφ λαλούντων αὐτῶν. ἐξ- 7 ίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, "Οὐκ, ἰδοὺ, πάντες οὖτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς 8 ἀκούομεν ἔκαστος τἢ ἰδίᾳ διαλέκτφ ἡμῶν ἐν ἢ ἐγεννήθημεν, Πάρ- 9 θοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν ᾿Ασίαν, Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης 10 τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἅραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐ- 11 τῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ;" Ἐξ- 12 Ισταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, "Τί ὰν θέλοι τοῦτο εἰναι;" "Ετεροι δὲ χλευάζοντες ἔλεγον, 18 ""Οτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί."

Σταθείς δε Πέτρος σύν τοις ενδεκα, επήρε την φωνην αὐτού, 14 καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, ""Ανδρες 'Ιουδαίοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες 'Ιερουσαλήμ απαντες, τοῦτο ὑμιν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ρήματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὖτοι μεθύου- 15 i Joel ii. 28. σεν έστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας Ιάλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρη- 16 μένον διά τοῦ προφήτου Ἰωηλ, 'Καὶ ἔσται ἐν ταις ἐσχάταις 17 ήμέραις, λέγει ὁ Θεὸς, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ενύπνια ενυπνιασθήσονται. καί γε επί τους δούλους μου καί επί 18 τας δούλας μου, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοθ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσι. καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ 19 ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνού. ὁ ήλιος μεταστραφήσεται είς σκότος, καὶ ή σελήνη είς 20 αίμα, πρὶν ἡ ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπι-L Rom. x. 18. φανή. L καὶ ἔσται, πᾶς δς ᾶν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, 21

9, 10. These verses seem to be in a parenthesis, and probably added by S. Luke.

9. Examira. Persians. See Isaiah xxi. 2. There was a country called Elymais, bordering upon Persia.

Tibid. 'Ioudalar. It seems singular that Judæa should be mentioned between Mesopotamia and Cappadocia, or why it should be mentioned at all, since the persons now spoken of were foreign Jews. The countries seem to be enumerated in regular order, beginning from the east; and if so. Judæa is rightly placed.

if so, Judæa is rightly placed.

Ibid. 'Aσίαν. This means the proconsular Asia, or the province, of which Ephesus was the capital. In xx. 4. Δερβαῖοs is not included among 'Ασίανοί.

10. ol ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι. The Romans that are in the country, whether Jews who have been made citizens of Rome, or Romans who have become proselytes to Judaism. Perhaps the ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι may have been the Jews

who had been banished from Rome by Tiberius, and who were not suffered to return till about this period.

12, 13. The foreign Jews were amazed at hearing their own languages spoken: the natives heard a language which they did not understand, and attributed it to drinking. This distinction seems to be observed in ver. 14. Δνδρες Ἰουδαῖοι are the natives, οἱ κατ. Ἰερουσαλήμ, the foreigners.

13. Most MSS. read διαχλευάζοντες.
Ibid. γλεῦκος is explained by Suidas, τδ

άποστάλαγμα τῆς σταφυλῆς πρὶν πατηθῆ.
15. τρίτη. This was one of the hours of prayer. See iii. 1; x. 3, 9.

17. ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις. The LXX have μετὰ ταῦτα, as it is in the Hebrew. The expression of the last days generally alludes to the gospel dispensation. See 1 Tim. iv. 1.

The gospel dispensation. See I Tim. iv. I.

Ibid. ἐνόπνια. Many MSS. read ἐνυπνίοιs.

20. ἡμέραν. The first coming of Christ.

Calovius, Wolfius.

22 σωθήσεται.' 'Ανδρες 'Ισραηλίται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τού- Α. D. 31. τους Ίησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδευν- 1 x. 38. μένον είς ύμας δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οίς ἐποίησε δί 23 αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσφ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ οἴδατε, τοῦτον τῆ ώρισμένη βουλή και προγνώσει του Θεού έκδοτον λαβόντες, διά 24 γειρών ανόμων προσπήξαντες ανείλετε m δν δ Θεός ανέστησε, m ver. 32; λύσας τὰς ἀδινας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἢν δυνατὸν κρατεί- et iii. 15: 25 σθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. η Δαβίδ γὰρ λέγει εἰς αὐτὸν, Ἡροω- et x. 40; ρώμην τον Κύριον ενώπιον μου δια παντός στι εκ δεξιών μου et xvii. 81; Rom. iv. 24; 26 έστιν, ίνα μη σαλευθώ· δια τούτο εύφρανθη ή καρδία μου, και et viii. 11 ηγαλλιάσατο ή γλώσσά μου έτι δὲ καὶ ή σάρξ μου κατασκη- et xv. 15: 27 νώσει ἐπ' ἐλπίδι. ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις την ψυχήν μου εἰς ²Cor.iv.14; 28 ἄδου, οὐδὲ δώσεις του ὅσιον σου ἰδεῖν διαφθοράν. ἐγνώρισάς μοι Ερλ. i. 30; Col. ii. 12; όδοὺς ζωής· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.' Thess. i. 10; 29 ° Ανδρες ἀδελφοὶ, έξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ Heb. xiii. 20. τοῦ πατριάρχου Δαβίδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ • xiii. 86; 30 μνήμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. ^pπροφήτης priii. 84; οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκφ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, ἐκ καρ- 28am.vii.12;
1Par.xxii.10; ποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν, Peal. exxxii. 31 καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, απροϊδών ἐλάλησε περὶ τῆς ἀνα- q xiii. 35; στάσεως του Χριστου, ότι οὐ κατελείφθη ή ψυχη αὐτου εἰς Paal. xvi. 10. 32 ἄδου, οὐδὲ ή σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν. τοῦτον τὸν Ἰησοῦν 33 ανέστησεν ὁ Θεὸς, οὖ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες, τη δεξια οξυ τοῦ Θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἀγίου πνεύματος λαβών παρά του πατρός, έξέχεε τουτο δ νυν ύμεις βλέπετε καί 84 ακούετε. οὐ γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς. Λέγει δὲ αὐ-35 τὸς, ΄ Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίφ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἔως - Paal. ex. 1.

22. ànodedeuyuévor. Krebsius translates it, qui multis documentis Dei filius verusque Messias demonstratus est. Alberti, celebrem factum inter vos.

23. δρισμένη. So in Luke xxii. 22. δ μέν νίδι τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὁρισμένον. See also Acts iv. 28. Diodorus Siculus writes, οὺχ ὡς ἐνυχεν, οὐδ' αὐτομάτως, ὰλλ' ἐρισμένη τινι καὶ βεβαίως κεκυρωμένη θεῶν κρίσει. ii. 30. p. 116. The βουλή and πρόγνωσις of God relate to ἔκδοτον: it was determined by God to give up Jesus to the Jews. Λαβόντες is wanting in some MSS.

Ibid. διὰ χειρῶν ἀνόμων perhaps means, by the instrumentality of the Gentiles. Wolfius; and the true reading segments be research.

the true reading seems to be χειρόs.

24. ἀδῦνας. If we take this word in its usual sense of pains of labour, it may mean that the grave was made to render back the Lord with violent convulsions and throes. We find ἀδῦνες ἄδου περιεκύκλωσούν με in Psalm xvii. 5. ἸΩδίνων είχιι serrows in Matt. xxix. 8.

27. ἄδου. See note at Luke xvi. 23. Most MSS. read ἄδην.

29. Jerom speaks of often going to pray at the tomb of David. S. Paul makes a similar application of this prophecy in xiii. 36.

30. The words in Psalm cxxxi. 11. are δμοσε Κύριος —— ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.

Ibid. ἀναστήσειν here has no reference to the resurrection of Christ, but to God raising him up, or causing him to appear among the Jews. See iii. 22, 26; vii. 37; εxiii. 33. Τὸ κατὰ σάρκα evidently implies that Christ had another nature beside the human; but the words are omitted in many MSS.

31. Many MSS. read ούτε κατελείφθη είς ἄδου, ούτε κ. τ. λ. and omit ή ψυχή αὐτοῦ.

33. ἐπαγγελίαν. If this speech had been addressed to the apostles only, S. Peter might have alluded to the places quoted at i. 4. but as it was addressed to the multitude, he probably alluded to the prophecy of Joel: and ἐξέχεε refers to ἐκχεῶ in ver. 17. See also ver. 39.

33. $\beta\lambda$ évere. This shews that there was some visible appearance, which the people saw as well as the apostles. $N\hat{v}\nu$ is wanting in many MSS.

34. τῷ κυρίφ μου. We have our Saviour's own authority for saying, that David applied these words to Christ. Matt. xxii, 43.

• iv. 32.

Α. D. SI. Δυ θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.' ᾿Ασφαλῶς 36 οὖν γινωσκέτω πᾶς οἰκος Ἰσραὴλ, ὅτι Κύριον καὶ Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν δυ ὑμεῖς ἐσταυρώστε."

'Ακυύσαντες δὲ κατενύγησαν τῆ καρδία, εἶπόν τε πρὸς τὸν 37 Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, "Τί ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί;" Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτοὺς, "Μετανοήσατε, καὶ 38 βαπτισθήτω ἔκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἀγίου πνεύματος. ὑμῶν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ 39 πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, ὅσους ᾶν προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν." 'Ετέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρετο καὶ παρ-40 εκάλει, λέγων, "Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης." Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ 41 ἐβαπτίσθησαν καὶ προσετέθησαν τῆ ἡμέρα ἐκείνη ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχιλιαι.

"Ήσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῆ διδαχῆ τῶν ἀποστόλων καὶ 42 τῆ κοινωνία καὶ τῆ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. ἐγέ- 43 νετο δὲ πάση ψυχῆ φόβος, πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. *πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ 44 αὐτὸ, καὶ εἶχον ἄπαντα κοινὰ, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις 45 ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι, καθότι ἄν τις χρείαν

***. 7. είχε· 'καθ' ήμέραν τε προσκαρτεροῦντες όμοθυμαδὸν εν τῷ 46 ίερῷ, κλῶντές τε κατ' οίκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς εν άγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ 47 ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. 'Ο δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῆ ἐκκλησία.

ΈΠΙ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν 3 ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐννάτην. καί τις ἀνὴρ χωλὸς 2 ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο δν ἐτίθουν καθ'

36. Most MSS. read 3τι αὐτὸν καὶ Κύριον καὶ Χριστόν.

88. Many MSS, read τοῦ κυρίου Ίησοῦ Χ.

39. rois els parpois. It has been doubted, whether this means the Gentiles, or the remote posterity of the Jews. It is certainly applied to the Gentiles in Eph. ii. 13, 17. S. Peter, however, could hardly at this time have contemplated the conversion of the Gentiles. The Jews perhaps believed in the future admission of the Gentiles, but merely by their embracing Judaism.

41. ἀσμένως is omitted in many MSS.

42. Kovwolą. Hammond interprets it of making contributions for the poor. So also Mosheim, De Rebus ante Const. Cent. i. 37. See Rom. xv. 26; 2 Cor. viii. 4; ix. 13; Heb. xiii. 16.

Ibid. κλάσει τοῦ ἄρτου seems to mean the Eucharist. See xx. 7; 1 Cor. x. 16. So Pearson, Wolfius.

43. Many MSS. add έν Ἱεροισαλήμ after

44. Mosheim has shewn, that they did not literally have all their goods in common, but considered themselves bound to assist all who were in need. See iv. 32; v. 4. For ἐπὶ τὸ αὐτό see note at Matt. xxii. 34.

46. κατ' olkov probably means, in the different places or apartments, where the Christians assembled. See v. 42; viii. 3; xx. 20.

47. Xdpis means kindness in iv. 33; 1 Cor. xvi. 3; 2 Cor. viii. 4.

Ibid. σωζομένουs is used for those who are placed in a state of salvation by baptism.

Ibid. ἐκκλησία. S. Luke used the term in the sense which it bore at the time of his writing.

CHAP. III. 1. The ninth hour of prayer, i. e. three p. m. is mentioned in x. 3, 30. This probably happened very soon after the day of Pentecost.

ημέραν πρὸς την θύραν τοῦ ἱεροῦ την λεγομένην ὡραίαν, τοῦ A.D. 31. 8 αίτειν ελεημοσύνην παρά των είσπορευομένων είς το ίερον. δς ίδων Πέτρον και Ίωάννην μέλλοντας είσιέναι είς το ίερον, 4 ηρώτα έλεημοσύνην λαβείν. άτενίσας δε Πέτρος είς αὐτον σύν 3 τω Ίωάννη, είπε, "Βλέψον είς ήμας." 'Ο δε επείχεν αὐτοις, 6 προσδοκών τὶ παρ' αὐτών λαβείν. εἶπε δὲ Πέτρος, "'Αργύριον καὶ γρυσίον οὐγ ὑπάργει μοι δ δὲ ἔγω, τοῦτό σοι δίδωμι. ἐν τῷ ονόματι Ίησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἔγειραι καὶ περιπάτει." 7 Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε παραχρημα δὲ 8 έστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρὰ, καὶ έξαλλόμενος έστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ίερὸν, περι-9 πατών καὶ άλλόμενος καὶ αἰνών τὸν Θεόν. καὶ είδεν αὐτὸν πᾶς 10 δ λαδς περιπατούντα καλ αλνούντα τον Θεόν επεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι οὖτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῷ ώραία πύλη τοῦ ἱεροῦ καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως έπὶ τῶ συμβεβηκότι αὐτῶ.

Κρατούντος δε του ιαθέντος χωλού τον Πέτρον και Ίωάννην, συνέδραμε πρός αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῆ στοᾶ τῆ καλουμένη 12 Σολομώντος, ἔκθαμβοι. ἰδών δὲ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαὸν, " "Ανδρες 'Ισραηλίται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτφ, ἡ ἡμίν τί άτενίζετε, ώς ίδία δυνάμει ή εύσεβεία πεποιηκόσι του περι-

13 πατείν αὐτόν; "ὁ Θεὸς ᾿Αβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ " ٧. 30. Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν παίδα αὐτοῦ Ἰησοῦν δν ύμεις παρεδώκατε, και ήρνήσασθε αὐτὸν κατά πρόσωπον Πιλά-

14 του, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. "ὑμεῖς δὲ τὸν ἄγιον καὶ δίκαιον = Matt. 15 ηρνήσασθε, καὶ ἢτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθηναι ὑμῖν, τὸν Ματ. xv. 11;

δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε δυ ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, Lu. xxiii. 18; 16 οὖ ήμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῆ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τ ii. 24.

τοῦτον δν θεωρείτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ή πίστις ή δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπ-17 έναντι πάντων ύμῶν. καὶ νῦν, ἀδελφοὶ, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν

18 επράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν το δὲ Θεὸς ἃ προ- "Lu xxiv.44. κατήγγειλε διά στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ παθεῖν

19 του Χριστου, επλήρωσεν ουτω. μετανοήσατε ουν και επι-

2. Spalar. Josephus mentions a gate of the temple which was covered with Corinthian brass. De Bel. Jud. v. 5. 3.

5. ἐπεῖχεν. See note at Luke xiv. 7.

8. εξαλλόμενος έστη και περιεπάτει. He first leapt up, then stood upon his legs, and then walked about, to convince himself of his cure.

11. αὐτοῦ is probably the true reading, instead of τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ.

Ibid. oroâ. This was a kind of cloister, or covered colonnade. Philo Judæus speaks of

four such about the temple, vol. ii. p. 223.
12. τοῦ περιπατεῖν. There is a similar construction in vii. 19: and in xxvii. 1. (ubi v. not.) Perhaps in every such case weel is to be understood, and the construction here may be, -as if we had acted by our own power concerning this man's walking.
13. Most MSS, read δμεῖς μὲν παρεδώκατε.

14. δίκαιον. Jesus is called ὁ δίκαιος in vii. 52: xxii. 14.

15. τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς. S. Peter seems to explain this of Jesus being the first to rise from the dead, and by that means the cause of all men rising again.

16. πίστει. This was the faith of the apostlea.

17. Εσπερ οι άρχοντες ύμων perhaps relates only to επράξατε, and not to κατά άγνοιαν.

18. Many MSS. place αὐτοῦ after Χριστὸν

instead of after προφητών.

a vii. 37 ; Deut. xviii.

A.D. 31. στρέψατε, είς τὸ εξαλειφθήναι ύμων τὰς άμαρτίας, ὅπως αν έλθωσι καιροί ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ ἀπο- 20 στείλη τὸν προκεκηρυγμένον υμίν Ἰησούν Χριστὸν, δυ δεί οὐ- 21 ρανον μέν δέξασθαι άχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ών ελάλησεν ο Θεός δια στόματος πάντων αγίων αὐτοῦ προφητών ἀπ' αἰώνος. Μωσής μεν γάρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν, 22 "Οτι προφήτην ύμιν αναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ύμῶν ἐκ τῶν άδελφων ύμων, ως έμε αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατά πάντα ὅσα αν λαλήση πρὸς ύμᾶς. ἔσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ, ἥτις αν μὴ ἀκούση 23 τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ 24 πάντες δε οί προφήται άπο Σαμουήλ και των καθεξής, όσοι b Gen. xii. 3; ελάλησαν, καὶ προκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. b ὑμεῖς 25 έστε υίοι των προφητών, και της διαθήκης ής διέθετο ο Θεός πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς ᾿Αβραὰμ, ΄ Καὶ τῷ σπέρ-

et xxii. 18; et xxvi. 4; Rom. xv. 8.

ματί σου ἐνευλογηθήσονται πάσαι αι πατριαί τῆς γῆς. ε ὑμιν 26 c xiii. 46. πρώτον ὁ Θεὸς ἀναστήσας τὸν παίδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμῶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἔκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν."

> ΛΑΛΟΥΝΤΩΝ δε αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν, ἐπέστησαν αὐτοῖς 4 οί ίερεις και ό στρατηγός του ίερου και οί Σαδδουκαίοι, διαπο- 2 νούμενοι διά τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τω Ίησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρων καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς 3 τάς χείρας, καὶ έθεντο είς τήρησιν είς τὴν αὐριον ἡν γὰρ έσπέρα ήδη, πολλοί δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευ- 4

19. δπως αν έλθωσι καιροί can hardly mean, when the times shall come. Wolf, Raphel, L. de Dieu, Alberti, all translate them literally ut veniant. Repent, and be converted, for the remission of your sins, that you may see the time which the Lord has appointed, &c. Compare xvii. 30, 31; 2 Pet. iii. 12. (σπεύδοντας.)

Ibid. andwotes generally means refrigeratio, from ψύχω: but its meaning in this place is perhaps taken from ψυχή, as εξέψυξε is exspiravit in v. 5. It would then mean, the resurrection to eternal life. It seems certainly to refer to the end of the world, and may be the same as the treow in 2 Thess. i. 7. See Wolfius.

20. ἀποστείλη, in allusion to the second coming of Christ. The reading is probably προκεχειρισμένον.

21. δν δεί οὐρανον δέξασθαι is translated by some, quem occupare oportet cœlum; but more commonly, quem cœlum oportet receptum contimere.

Ibid. dwokaraordoews. See Matt. xvii. 11; Heb. ix. 10. The word is used by Polybius for a return to peace after disturbance, iv. 23. 1. and therefore the passage may be the same as 1 Cor. xv. 25. των ελάλησεν may perhaps relate to χρόνων, and not to πάντων. Most MSS. read דשי בין לשי.

22. Many MSS. read merely Ma της μέν

23. This is very different in the LXX. sal & άνθρωπος, δε έαν μη ακούση όσα αν λαλήση ό προφήτης έκεινος έπι τφ δνόματι μου, έγω έκδικήσω έξ αὐτοῦ.

24. The literal construction is perhaps thus: And to the same effect spoke all the prophets from Samuel downwards, as many as spoke and pre-dicted these days. The true reading seems to be κατήγγειλαν.

25. viol. See note at 2 Thess. ii. 3. Ibid. τφ σπέρματι. Most MSS. read ἐν τφ σπέρματι.

26. πρώτον is perhaps used with reference to Christ's first coming, as opposed to his second. Compare ver. 20, 21, 22.

Ibid. ἀναστήσας. See note at ii. 30. CHAP. IV. 1. στρατηγός τοῦ ἰεροῦ. was not a Roman, but a Jewish officer, probably one of the priests or Levites, who kept watch in the temple. Josephus says, δραμόντες δ' οί τοῦ ἱεροῦ φύλακες ήγγειλαν τῷ στρατηγῷ. De Bel. Jud. vi. 5. 3. See v. 24. See Deylingius, Obs. Sacr. pt. iii. p. 304.

Ibid. Σαδδουκαίοι. See v. 17. This affords an additional reason for the persecution, since the Sadducees denied a resurrection.

3. τήρησιν perhaps means a prison.

Ibid. ἐσπέρα. The miracle had been worked at about three o'clock, iii. 1.

σαν καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε. Α. D. 31. 5 Έγένετο δε έπι την αύριον συναχθήναι αυτών τους άρχοντας 6 καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλημ, καὶ "Ανναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ ᾿Αλέξανδρον, καὶ 7 οσοι ήσαν εκ γένους άρχιερατικού. καλ στήσαντες αὐτούς εν τώ μέσω, επυνθάνοντο, "Εν ποία δυνάμει ή εν ποίω ονόματι 8 έποιήσατε τούτο ύμεις: " Τότε Πέτρος πλησθεις πνεύματος άγίου είπε πρὸς αὐτοὺς, ""Αργοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι 9 τοῦ Ἰσραήλ, εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσία ἀν-10 θρώπου ἀσθενούς, εν τίνι ούτος σέσωσται, α γνωστον έστω 4 ii. 24. πασιν ύμιν και παντί τῷ λαῷ Ίσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ιησού Χριστού του Ναζωραίου, δυ ύμεις έσταυρώσατε, δυ δ Θεὸς ήγειρεν εκ νεκρών, εν τούτω ούτος παρέστηκεν ενώπιον

11 ύμων ύγιής. ουτός έστιν ο λίθος ο έξουθενηθείς υφ' ύμων των • Psal. extiii. 12 οἰκοδομούντων, ο γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. καὶ οὐκ ἔστιν xxviii 16; ἐν ἄλλφ οὐδενὶ ἡ σωτηρία. 'οὕτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἔτερον ὑπὸ Mat. xxi.42; Mar. xxi.10; τον ουρανον το δεδομένον εν ανθρώποις, εν ο δεί σωθήναι Lu. xx. 17; ήμᾶς."

1 Pet ii 7.

Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ Ματι. i. 21. καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύ-14 μαζον, επεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν τὸν δὲ ανθρωπου βλέποντες σύν αὐτοῖς ἐστῶτα τὸν τεθεραπευμένου, 15 οὐδὲν είγον ἀντειπεῖν. κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου 16 ἀπελθείν, συνέβαλον πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, "Τί ποιήσομεν τοις ανθρώποις τούτοις; ότι μεν γαρ γνωστον σημειον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν 'Ιερουσαλημ φανερὸν, καὶ οὐ 17 δυνάμεθα ἀρνήσασθαι· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλείον διανεμηθή εἰς τὸν λαὸν, ἀπειλή ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ 18 τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων." Καὶ καλέσαντες αὐτούς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ 19 διδάσκειν έπὶ τῶ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. εὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάν- ε ч. 29.

νης αποκριθέντες πρός αὐτοὺς είπον, "Εί δίκαιον έστιν ένώπιον 20 τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἡ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε. οὐ δυνά-

4. χιλιάδες πέντε. It is not said whether this means five thousand new converts, or two thousand in addition to those mentioned in ii.

5. εis 'Ιερουσαλήμ. Probably εν 'Ιερ.

6. 'Ανναν τον άρχιερέα. Annas is mentioned first, though Caiaphas was certainly the high priest. Annas went by the name of "Annas the high priest," as long as he lived. See note at Luke iii. 2.

Ibid. 'Iwdryn. Lightfoot thinks this may have been Rabbi Jochanan ben Zaccai, who was the first president of the sanhedrim after the destruction of Jerusalem.

Ibid. 'Αλέξανδρον. This has been supposed to be Alexander, the brother of Philo Judæus,

who was Alabarch of the Jews at Alexandria. Krebsius.

Ibid. γένους ἀρχιερατικοῦ. Annas had five

sons, who held the office of high priest.
11. οἰκοδομούντων. Many MSS. read οἰκοδόμων.

12. οδτε γάρ δνομα. For neither is the name, which is given among men, whereby we are to be saved, any other name than this. Most MSS. read oùôé.

14. ἐστῶτα, standing upon his legs, perfectly

17. ἀπειλη ἀπειλησώμεθα. So παραγγελία παρηγγείλαμεν, ν. 28.

18. Many MSS. omit abroîs.

Α. D. 81. μεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν." Οἱ δὲ 21 προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτοὺς, διὰ τὸν λαὸν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ἐτῶν γὰρ ἢν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ 22 ἄνθρωπος, ἐφ΄ δν ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

'Απολυθέντες δὲ ἢλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα 23 πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἰπον. οἱ δὲ ἀκού-24 σαντες, ὁμοθυμαδὸν ἢραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ εἰπον, ' Δέσποτα, σὰ ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ Τὴν γῆν καὶ Τὴν χρίνας τὸ ἐν πὰσος Δε ἐλ ποίνασος Δε ἐλ ἐν παρος Δε ἐλ ἐν ἐν καὶ τὰν χρίνας τὸ ἐν καὶ τὰν χρίνας τὸν ἐν καὶ τὰν χρίνας τὸν ἐν καὶ τὰν χρίνας τὸν ἐν καὶ τὰν καὶ τὰν χρίνας τὸν ἐν καὶ τὰν καὶ τ

Presl. ii. 1. τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, hỏ διὰ στόματος Δαβὶδ 25 τοῦ παιδός σου εἰπὼν, "Ινα τὶ ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχον- 26 τες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἄγιον 27 παῖδά σου, Ἰησοῦν, δν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ 28 ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι. καὶ τὰ νῦν, Κύριε, ἔπιδε ἐπὶ 29 τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σὲ, 30 εἰς ἴσοιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀγίου παιδός σου Ἰησοῦ." Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ 31 τόπος ἐν ῷ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἄπαντες πνεύματος ἀγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρρησίας.

1 ii. 44. ΤΟΥ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἢν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ 32 μία· καὶ οὐδὲ εἶς τὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἢν αὐτοῖς ἄπαντα κοινά. καὶ μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν 38 τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κύριου Ἰησοῦ· χάρις τε μεγάλη ἢν ἐπὶ πάντας αὐτοῦς· οὐδὲ γὰρ ἐνδέης τις 34 ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρ- χον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, καὶ 35 ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδοτο δὲ ἐκάστω καθότι ἄν τις χρείαν εἶγεν.

Ίωσης δε δ επικληθείς Βαρνάβας ύπο των αποστόλων, 5 36

23. robs lölous. See xxiv. 23. In both places it means the Christians.

240

24. S. Luke was probably present when this speech was delivered.

27. We ought perhaps to add, ἐν τῷ πόλει raύτη after ἀληθείας.

30. σè after ἐκτείνειν is perhaps an interpolation.

32. ψυχή μία. This is mentioned as a proverb among friends, by Aristotle, Eth. Nic. ix. 8.

Ibid. τῶν ὑπαρχόντων. This word seems to confirm what was said at ii. 44. They were still ὑπάρχοντα αὐτῷ. i. e. his own property, though he felt that the poor had an interest in them. Κοινὰ τὰ τῶν φίλων was a common

proverb.

33. xdpis. See note at ii. 47.

34. πωλοῦντες. Selling portions of them.
36. Bapráßas. Commentators are puzzled to derive Barnabas from any Syriac words signifying Son of consolation. Schleusner says κξη is vaticinari, hortari, consolari. L. de Dieu says κτη is the third person of the future from κτη, consolari, in Syriac. According to Eusebius, Barnabas was one of the seventy disciples, H. E. i. 12: but this seems improbable. Simeom Metaphrastes says that he had studied under Gamaliel with S. Paul. Many MSS. have 'Ιωσήφ instead of 'Ιωσής, and ἀπό for ὁπό.

έστι μεθερμηνευόμενον, υίδς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος Α. D. 31. 87 τω γένει, υπάρχοντος αυτώ άγρου, πωλήσας ήνεγκε το χρήμα, 5 καὶ ἔθηκε παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων. 'Ανὴρ δέ τις Ανανίας ονόματι, σύν Σαπφείρη τη γυναικί αὐτοῦ, ἐπώλησε 2 κτήμα, καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τής τιμής, συνειδυίας καὶ τής γυναικός αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας μέρος τὶ παρὰ τοὺς πόδας τῶν 8 αποστόλων έθηκεν. είπε δὲ Πέτρος, "'Ανανία, διατί ἐπλήρωσεν ό Σατανάς την καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, 4 καλ νοσφίσασθαι άπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; οὐχὶ μένον σοὶ έμενε, και πραθέν εν τη ση εξουσία ύπηρχε; τί ὅτι ἔθου εν τη καρδία σου τὸ πραγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις. ἀλλὰ 5 τῶ Θεω." 'Ακούων δὲ 'Ανανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσών εξέψυξε καὶ εγένετο φόβος μέγας επί πάντας τούς ακούοντας 6 ταῦτα. ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν, καὶ ἐξ-7 ενέγκαντες έθαψαν. 'Εγένετο δε ώς ώρων τριων διάστημα, καί 8 ή γυνή αὐτοῦ μη είδυια το γεγονος εἰσηλθεν. ἀπεκρίθη δε αὐτη ο Πέτρος, "Είπε μοι, εί τοσούτου το χωρίον ἀπεδοσθε;" 'Η δε 9 είπε. " Ναὶ, τοσούτου." 'Ο δὲ Πέτρος είπε πρὸς αὐτὴν, " Τί ότι συνεφωνήθη ύμιν πειράσαι το πνεύμα κυρίου; ίδου, οί πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῆ θύρα, καὶ ἐξοίσουσί 10 σε." Έπεσε δὲ παραχρημα παρά τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ έξέψυξεν είσελθόντες δε οί νεανίσκοι εύρον αὐτὴν νεκράν, καὶ 11 έξενέγκαντες έθαψαν πρός τὸν ἄνδρα αὐτῆς. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά· καὶ ἢσαν ὁμοθυμαδὸν ἄπαντες ἐν τῷ στοῷ 18 Σολομῶντος· τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, 14 ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πισ-15 τεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· ὥστε κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κᾶν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ 16 τινὶ αὐτῶν· συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλήθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς Ἱερουσαλὴμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἄπαντες.

17 'Αναστάς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα

Снар. V. 2. адтой is perhaps an interpolation.

4. This also confirms what was said at ii. 44. Ibid. τί δτι. Perhaps the construction is τί δστιν δτι: but we find in Aristophanes δτι τί δή; and in Plato δτι δή τί;

6. νεώτεροι. In ver. 10 we find ol νεανίσκοι. Mosheim conceives them to have been persons who held a certain office in the church, like to that of deacons. De Rebus ante Const. Cent. i. 87.

Ibid. συνέστειλαν. The verb more commonly used is περιστέλλειν.

7. ὡρῶν τριῶν. This perhaps shews that the Christians observed the Jewish hours of prayer. See iii. 1; x. 3. Εἰσῆλθεν means, entered the place where the Christians were holding their meeting.

11. ἐκκλησία is here used for an assembly of Christians.

18. κολλᾶσθαι, to associate familiarly with them. See ix. 26.

15. κατά τὰs πλατείαs, in every street. Many MSS. read και είs for κατά.

17. 'Aγαστάs is not used literally for rising

Α.D. 31. αίρεσις των Σαδδουκαίων, επλήσθησαν ζήλου, καὶ επέβαλον 18 τας χείρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσία. ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς 19 θύρας της φυλακής, έξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπε, "Πορεύεσθε, καὶ 20 σταθέντες λαλείτε έν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ἡήματα τῆς ζωής ταύτης." 'Ακούσαντες δὲ εἰσηλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ 21 ίερου, και εδίδασκου, παραγενόμενος δε ο άργιερεύς και οι σύν αὐτῶ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υίων Ίσραηλ, και ἀπέστειλαν είς το δεσμωτήριον, ἀγθηναι αὐτούς. οί δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὖρον αὐτοὺς ἐν τῆ 22 φυλακή αναστρέψαντες δε απήγγειλαν λέγοντες, ""Οτι το 28 μεν δεσμωτήριον ευρομεν κεκλεισμένον εν πάση ασφαλεία, καί τούς φύλακας έξω έστωτας πρό των θυρών άνοίξαντες δέ, έσω οὐδένα εὔρομεν." 'Ως δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ τε 24 ίερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ίεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περί αὐτῶν, τί αν γένοιτο τοῦτο, παραγενόμενος δέ τις ἀπήγ- 25 γειλεν αὐτοῖς λέγων, ""Οτι ίδού, οἱ ἄνδρες, οθς ἔθεσθε ἐν τῆ φυλακή, είσιν έν τφ ίερφ έστωτες και διδάσκοντες τον λαόν." Τότε ἀπελθών ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγαγεν αὐτοὺς, 26 οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαὸν, ἵνα μὴ λιθασθώσιν. άγαγόντες δε αὐτοὺς ἔστησαν εν τῷ συνεδρίφ καὶ ἐπηρώτησεν 27 αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς κλέγων, "Οὐ παραγγελία παρηγγείλαμεν 28 k iv. 18. ύμιν μη διδάσκειν έπι τῷ ὀνόματι τούτφ; και ἰδού, πεπληρώκατε την Τερουσαλημ της διδαχης ύμων, και βούλεσθε έπαγαγείν έφ' ήμᾶς τὸ αίμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου." ' Αποκριθείς 29 l iv. 19. δε ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπου, "Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μαλλον η ανθρώποις. το Θεός των πατέρων ήμων ήγειρεν κα 'Ιησοῦν, δυ ύμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου πτοῦ- 81 m Heb. ii.10; Lu. xxiv. 47. τον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτήρα ὕψωσε τῆ δεξιᾶ αὐτοῦ, δοῦναι • Joh. xv. 26, μετάνοιαν τῷ Ἰσραήλ καὶ ἄφεσιν άμαρτιῶν. ο καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν 32 αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ἡημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ άγιον, δ έδωκεν ό Θεός τοίς πειθαργούσιν αὐτώ."

> Οί δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ έβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐ- 88 τούς, αναστάς δέ τις έν τω συνεδρίω Φαρισαίος, ονόματι Γαμα- 84

up, but beginning. See vi. 9. The high priest was Caiaphas, or perhaps Annas. See iv. 6.

17. aloeous. This term was not yet used as one of reproach; but merely meant a sect or party. See xv. 5; xxvi. 5.

20. τὰ βήματα τῆς ζωῆς ταύτης perhaps mean τὰ βήματα ταῦτα τῆς ζωῆς, and may be compared with δ λόγος της σωτηρίας ταύτης in

21. Schleusner considers συνέδριον and γερουσία to be synonymous.

24. lepeus. Mill would read apxiepeus. Krebsius defends the common reading, but understands it to mean the high priest, as in Matt. viii. 4. In ver. 27. we have δ ἀρχιερεύs. Many MSS. omit lepeds ral &.

31. ἀρχηγόν. In iii. 15. Christ is called ἀρχηγον της ζωής, and in Heb. ii. 10. ἀρχηγον της

32. τὸ πνεθμα. This is perhaps an appeal to the miraculous gifts of the Spirit, which many of the believers received. Some MSS. omit &.

33. διεπρίοντο. The metaphor is said to be taken from the grinding of the teeth against each other. See vii. 54.

34. Gamaliel was by his mother of the seed of David. He was grandson of Hillel, and said by some to be son of Symeon, who took up Christ in his arms: (Luke ii. 25.) he was pre-

λιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντί τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω Α. D. 31. 85 βραγύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι, εἶπέ τε πρὸς αὐτοὺς, " Ανδρες Ίσραηλίται, προσέγετε έαυτοίς έπὶ τοίς ανθρώποις 86 τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ανέστη Θευδας, λέγων είναι τινα ξαυτον, δ προσεκολλήθη άριθμὸς ἀνδρῶν ώσεὶ τετρακοσίων δς ἀνηρέθη, καὶ πάντες 87 οσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαίος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφής, και απέστησε λαον ικανον οπίσω αυτου κακείνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. 88 καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ ἐάσατε αὐτούς. ὅτι ἐὰν ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἡ 89 τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστὶν, οὐ δύ-40 νασθε καταλύσαι αὐτὸ, μήποτε καὶ θεομάχοι εὐρεθητε." Έπείσθησαν δε αὐτών καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μη λαλείν επί τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, 41 καλ ἀπέλυσαν αὐτούς. ΡΟί μεν οθν επορεύοντο χαίροντες > Μαιι. ν.

41 καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς. POi μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες P Matt. τ. ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ Βοω. ν. 3; 42 κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ Phil. i. 29; καὶ κατ οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι 1 Pet. iv. 18.

6 'EN δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ελληνιστῶν πρὸς τοὺς Εβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῆ διακονία τῆ καθημερινῆ αὶ χῆραι αὐτῶν. 2 προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δύδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον,

sident of the sanhedrim, and died eighteen years before the destruction of Jerusalem. He was perhaps less disposed, as being a Pharisee, to second the high priest, who was a Sadducee.

'Ιησοῦν τὸν Χριστόν.

34. έξω ποιήσαι, sc. έαυτούs. Krebsius. Many MSS. omit τι after βραχύ.

35. The construction is, προσέχετε έαυτοῖς, τι μέλλετε πράσσειν έπι τοῖς ἀνθρώποις τούτοις. Bos, Alberti, Palairet.

86. Θευδάs. Josephus mentions Theudas, a leader of an insurrection: (Antiq. xx. 5.) but this happened fourteen or fifteen years after Gamaliel's speech. There were probably two persons of the same name, as there were four Simon's within forty years, and three Judas' within ten years, all leaders of insurrections. Casaubon, Krebsius.

Ibid. τινα. In Philo Judæus we find δοξάς παρ' αδτῷ τις εἶναι, vol. ii. p. 537. and in Epictetus, κὰν δόξης τισιν εἶναι τις. In Acts viii. 9. we read, λέγων εἶναί τινα ἐαυτὸν μέγαν, and in Gal. vi. 3. el δοκεῖ τις εἶναί τι. The phrases εἶναί τινα and ἐγένοντο els οὐδὲν may be opposed to each other.

87. '1068as. Josephus mentions this Judas, and calls him a Galilean, and a Gaulonite, from Gaulon, a city in Batangea. He excited the

people against the payment of the tax. Antiq. xviii. 1. 6: De Bel. Jud. ii. 8. 1.

xviii. 1. 6; De Bel. Jud. ii. 8. 1.

Ibid. ἀπογραφήs. This payment was about ten years after the enrolment mentioned in Luke ii. 2: but it was one and the same ἀπογραφή.

Ibid. Ικανόν is perhaps an interpolation. 39. δύνασθε. We should perhaps read δυνήσεσθε, and αὐτούς.

40. δείραντες. Δέρω came to have this signification from the exceriation caused by scourging.

41. aŭroŭ is perhaps an interpolation.

42. κατ' οἰκον. See note at il. 46. CHAP. VI. 1. Ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις. See i. 15, where the words can only imply the lapse of a few days. I conceive the appointment of the deacons to have happened within a few months after the ascension: perhaps a little before the feast of tabernacles, which took place about October.

These were the Jews, who lived in foreign countries, and read the scriptures in Greek. The 'Εβραῖοι were the resident inhabitants of Jerusalem, who spoke the language of the country.

Ibid. παρεθεωρούντο. It is observed by Biscoe, that the Jews in Jerusalem looked down upon the Hellenistic Jews, p. 83.

A.D. 81. "Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεού, διακονείν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοὶ, ἄνδρας κ έξ ύμων μαρτυρουμένους έπτα, πλήρεις πνεύματος άγίου καί σοφίας, οθς καταστήσομεν έπὶ της γρείας ταύτης ήμεις δέ 4 τη προσευχή καὶ τη διακονία τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν." Καὶ ήρεσεν ὁ λόγος ενώπιον παντὸς τοῦ πλήθους καὶ έξ- 5 ελέξαντο Στέφανον ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος άγιου.

9 τίι. 5,26; καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ et wi. R. Παρμεναν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον 'Αντιοχέα, οθς έστησαν 6 ενώπιον των αποστόλων και προσευξάμενοι επέθηκαν αυτοις τὰς γείρας, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὖξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ τ αριθμός των μαθητών εν Ίερουσαλημ σφόδρα, πολύς τε όγλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τἢ πίστει.

> ΣΤΕΦΑΝΟΣ δὲ πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως ἐποίει 8 τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ἀνέστησαν δέ τινες 9 των έκ της συναγωγής της λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων, καὶ 'Αλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ 'Ασίας. συζητούντες τῷ Στεφάνω καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστήναι τῆ 10 σοφία καὶ τῷ πνεύματι ῷ ἐλάλει. τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέ- 11 γοντας, "Οτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ἡήματα βλάσφημα είς Μωσην καὶ τὸν Θεόν." Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς 12 πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ἔστησάν τε μάρ- 13 τυρας ψευδείς λέγοντας, "Ο άνθρωπος ούτος οὐ παύεται ρήματα βλάσφημα λαλών κατά τοῦ τόπου τοῦ άγίου τούτου καὶ τοῦ νόμου. ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, "Οτι 'Ιησοῦς 14 ό Ναζωραίος ούτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ὰ παρέδωκεν ἡμιν Μωϋσῆς." Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐ- 15 τὸν ἄπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίω, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ώσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

2. diakoveîv transsais, to keep an account of the money. See note at Matt. xxv. 27.

3. Epiphanius says, that the seven deacons were of the seventy disciples mentioned in Luke x. 1. vol. i. p. 50.

Ibid. πλήρεις πνεύματος άγίου seems always to mean, possessing the miraculous gifts of the Spirit. For σοφία see 1 Cor. xii. 8.

5. πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος άγίου. Ι understand this expression, like that in ver. 3, to allude to the miraculous gifts of the Spirit: Tions is mentioned as one of these in 1 Cor. xii. 9. See also ver. 8, 10; xi. 24.

Ibid. Φίλιππον. See viii. 5, 26, 40; xxi. 8. He seems to have lived at Cæsarea.

Ibid. Νικόλαον. The Nicolaitans, whom S. John condemns, Rev. ii. 6, 15, claimed this Nicolas as their founder: but probably without

8. πλήρης πίστεως και δυνάμεως. Filled with that faith which enabled him to work miracles; but many MSS. read xdoiros for mloreus.

9. AiBeptlywy. This may come from the Latin word Libertinus: (L. de Dieu.) Biscoe thinks they were Roman Jews, or Jews who ordinarily had their residence in Rome, and were free of that city. Others have thought, that they came from Libertum, a town of Africa; and since they are mentioned with the Cyrenians, &c. this seems not improbable. The word λεγομένης would then apply to all these genitives. Biscoe adds, that there were 460 or 480 synagogues in Jerusalem, and many probably were built by Jews of different countries, who resorted to them at the great festivals. They may have come now to the feast of tabernacles.

Ibid. των ἀπὸ Κιλικίας. Saul was probably one of these.

13. βλάσφημα is wanting in many MSS. as is τούτου after άγίου.

Είπε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, "Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει;" 'Ο δὲ Α.Δ. 31. 2 έφη, ""Ανδρες άδελφοί καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν ᾿Αβραὰμ ὄντι ἐν τῆ Μεσοποταμία, 3 πρὶν $\hat{\eta}$ κατοικήσαι αὐτὸν $\hat{\epsilon}$ ν \hat{X} αρρὰν, καὶ $\hat{\epsilon}$ ιπε πρὸς αὐτὸν, Gen. xii. 1. "Εξελθε έκ της γης σου καὶ έκ της συγγενείας σου, καὶ δεύρο 4 είς γην ην αν σοι δείξω.' Τότε έξελθων έκ γης Χαλδαίων, κατώκησεν εν Χαρράν κάκειθεν μετά το άποθανείν τον πατέρα αὐτοῦ, μετώκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἡν ὑμεῖς 5 νῦν κατοικεῖτε καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῆ. οὐδὲ βήμα ποδός καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν, καὶ τῶ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὅντος αὐτῶ 6 τέκνου. • ελάλησε δε ούτως ο Θεός, ' ότι έσται το σπέρμα αὐ- • Gen. xv.13. τοῦ πάροικον ἐν γἢ ἀλλοτρία, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώ-7 σουσιν, έτη τετρακόσια. καὶ τὸ ἔθνος, ῷ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ έγω, είπεν ὁ Θεός και μετά ταῦτα έξελεύσονται, και λατρεύ-8 σουσί μοι εν τῷ τόπφ τούτφ.' 'Καὶ εδωκεν αὐτῷ διαθήκην (Gen.xvii.9; περιτομής· καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ περιέτεμεν αὐ- et xxi. 2; τὸν τῆ ἡμέρα τῆ ὀγδόη καὶ ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακωβ, καὶ ὁ Ἰακωβ οι ΣΧΧΥ. 23. 9 τους δώδεκα πατριάρχας. «καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν « Gon. 10 Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον καὶ ἢν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ, καὶ καντι. 20. έξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ γάριν και σοφίαν εναντίον Φαραώ βασιλέως Αιγύπτου, και κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον 11 αὐτοῦ. ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναὰν, καὶ θλίψις μεγάλη καὶ οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες

CHAP. VII. 2. In reading this speech, we must remember that Stephen was accused of speaking against Moses and the temple. He shews, that the Jews were God's chosen people long before the temple was built; and that at first they rejected Moses.

Ibid. It might be thought from the passage in Gen. xii. 1. that these words were spoken to Abram, while he was in Haran: but it will bear the sense drawn from it by Stephen. Some think he received a call in both places. Lightfoot, Biscoe. Josephus speaks of God calling him out of Chaldæa. Antiq. i. 7, 1. See also Gen. xv. 7; Heb. xi. 8.

Ibid. Χαρράν. In the Hebrew , perhaps the place called by Lucan Charræ.

4. ἐν γῆs Χαλδαίων. From Ur, which appears from ver. 2. to have been in Mesopotamia.

Ibid. μετὰ τὸ ἀποθανεῖν. In Gen. xi. 26, 32. Terah is said to have begot Abram when he was seventy, and to have been two hundred and five when he died: and since Abraham was seventy-five when he left Haran, (xii. 4.) Terah lived many years after. But Eusebius states, according to the Samaritan chronology, that Terah lived only seventy-five years after the birth of Abram: and the Samaritan Penta-

teuch makes his whole age one hundred and forty-five years. Biscoe thinks, that, though Terah is said to have lived seventy years, and begot Abram, Nahor, and Haran, perhaps Abram was not the eldest, and Terah may have been one hundred and thirty, when Abram was born. So also Mercerus. L. de Dieu thinks that Stephen may have alluded to Abram settling at Hebron, literally in the tribe of Judah: (els ην ὁμεῖς νῦν κατοικεῖτε:) and sixty years elapsed between this and his leaving Haran.

6. τετρακόσια. So also in Gen. xv. 13. though the exact number was four hundred and thirty, as in Exod. xii. 40; Gal. iii. 17. Josephus says four hundred and thirty years in Antiq. ii. 15, 2. and four hundred in ii. 9, 1. De Bel. Jud. v. 9, 4. L. de Dieu computes the dates thus: five years in Haran; twenty-five between Abram leaving Haran and the birth of Isaac; sixty between the births of Isaac and Jacob; one hundred and thirty between the birth of Jacob and his going into Egypt; two hundred and ten in Egypt.

7. The words καl λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ are not in the LXX nor in the Hebrew. They may refer to ver. 16. and they shall come hither again. Wolfius refers to Exod. iii, 12.

Α. D. 31. ήμων. Γάκούσας δὲ Ιακώβ ὅντα σῖτα ἐν Αἰγύπτω, ἐξαπέστειλε 12 γ Gen. xlii. 1. τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον καὶ ἐν τῷ δευτέρφ ἀνεγνωρίσθη 18 α Gen. xΙν. 3. 'Ιωσὴφ τοῦς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ. • ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο τὸν 14 . Gen. xIvi. 27; Deut. x. 22. πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ, ἐν b Gen. xlvi. 5: Ψυγαις έβδομηκονταπέντε. b κατέβη δὲ Ἰακώβ είς Αίγυπτον, 15 et xlix. 33. καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν καὶ μετετέθησαν 16 c Gen. xlvii. 30: είς Συγέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι δ ἀνήσατο 'Αβραάμ Gen. xxiii.16; τιμής ἀργυρίου, παρά τῶν υίῶν Ἐμμὸρ τοῦ Συχέμ. d Καθώς 17 et xxxiii. 19; δε εγγίζεν ο χρόνος της επαγγελίας ης ώμοσεν ο Θεός τώ 4 Exod. i.7,8. 'Αβραάμ, ηύξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτω, ἄγρις 18 οῦ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος δς οὐκ ἤδει τὸν Ἰωσήφ. οῦτος κατα- 19 σοφισάμενος τὸ γένος ήμων, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ήμων, τοῦ • Exod. ii. 2; ποιείν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονείσθαι. • Ἐν 20 Heb. xi. 23. & καιρώ έγεννήθη Μωσής, καὶ ην άστείος τῷ Θεῷ δς άνι Εχοί, ii. 7. ετράφη μήνας τρείς έν τῷ οἴκφ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Γέκτεθέντα 21 δὲ αὐτὸν, ἀνείλετο αὐτὸν ή θυγάτηρ Φαραώ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν έαυτη εἰς υἱόν. καὶ ἐπαιδεύθη Μωσης πάση σοφία 22 Αὐγυπτίων ἡυ δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις. 'Ως δὲ 28 έπληρούντο αὐτῷ τεσσαρακονταετής χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τήν καρδίαν αὐτοῦ, ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υίοὺς s Exod.ii.11. Ἰσραήλ. s καὶ ιδών τινα ἀδικούμενον, ημύνατο καὶ ἐποίησεν 24 έκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ἐνόμιζε 25 δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ h Exod.ii.13. δίδωσιν αὐτοίς σωτηρίαν οἱ δὲ οὐ συνήκαν. h τῆ δὲ ἐπιούση 26 ήμέρα ὤφθη αὐτοῖς μαγομένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς ειρήνην, ειπών, "Ανδρες, άδελφοί έστε ύμεις ίνατι άδικειτε άλλήλους; ' 'Ο δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπὼν, 27 'Τίς σε κατέστησεν άρχοντα καὶ δικαστήν ἐφ' ήμας; μὴ ἀν-

12. We should perhaps read σίτια εἰς Αἴ-

γυπτον.
14. Ίακὸβ is perhaps an interpolation.

246

Ibid. ἐβδομηκονταπέντε. It appears from Gen. xlvi. 26, 27. that all the persons were seventy, including Jacob himself, Joseph and his two sons who were born in Egypt. The LXX say seventy-five, but they interpolate ver. 20. by adding the children of Manasseh and Ephraim. If we except Joseph and his two sons, there were sixty-seven who came into Egypt: and Jacob's sons' wives may have made the number seventy-five. But it is most probable that Stephen followed the LXX.

16. There seems some confusion here. Abraham bought a burying place of Ephron the Hittite at Macpelah, Gen. xxiii.: and the patriarchs were carried from Egypt and buried at that place according to Jacob's request, xlix. 29—32: but it was Jacob, who bought a parcel of a field of Hamor the father of Shechem, xxxiii. 19. and nothing is said here of a burying

place. This however became the inheritance of the children of Joseph; and he himself was buried there, Josh. xxiv. 32. Many MSS. read Εμμόρ & Συχέμ.

17. διμοσεν. Many MSS. read διμολόγησεν.

17. ωμοσεν. Many MSS. read ωμολόγησεν.
19. τοῦ ποιέν. See iii. 12. Here also I should understand ενεκα. He afflicted our fathers, for the purpose of making them expose their own children. So Krebsius.

20. ἀστεῖος τῷ Θεῷ. Almost all the commentators take this for a Hebraism, exceedingly beautiful. Palairet thinks it is the same as σὸν Θεῷ, by the direction of God. Josephus speaks of the extreme beauty of Moses. See Heb. xi. 23.

Ibid. Many MSS. omit αὐτοῦ.

21. The reading is perhaps ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ.

22. Philo Judæus mentions at great length the learning of Moses, vol. ii. p. 83.

Ibid. Some MSS. read Epyous abrov.

27. Some MSS. read ἐφ' ἡμῶν.

ελείν με σὺ θέλεις, δυ τρόπου ἀνείλες χθές τὸν Αὐγύπτιου; Δ. D. 31. 29 Έφυγε δὲ Μωσης ἐν τῷ λόγφ τούτφ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν 80 γη Μαδιάμ, οὐ ἐγέννησεν υίοὺς δύο. Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν Εποί. Ε. 1. τεσσαράκοντα, ἄφθη αὐτῷ ἐν τῆ ἐρήμω τοῦ ὅρους Σινᾶ ἄγγε-81 λος Κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ὁ δὲ Μωσῆς ἰδων ἐθαύμασε τὸ δραμα προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοήσαι, ἐγένετο φωνή 82 Κυρίου πρός αὐτὸν, ' Έγω ὁ Θεὸς των πατέρων σου, ὁ Θεὸς 'Αβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ.' Εντρομος δὲ 88 γενόμενος Μωσής οὐκ ἐτόλμα κατανοήσαι. εἶπε δὲ αὐτῶ ὁ Κύριος, 'Λύσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου ὁ γὰρ τόπος ἐν 84 φ έστηκας, γη άγία έστίν. ἰδών είδον την κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτφ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα· καὶ κατέβην έξελέσθαι αὐτούς καὶ νῦν δεῦρο, ἀποστελώ σε εἰς 35 Αίγυπτον.' Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν δυ ἡρυήσαντο, εἰπόντες, 'Τίς σε κατέστησεν άρχοντα και δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς άρχοντα καλ λυτρωτήν απέστειλεν έν χειρί αγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῶ 36 εν τη βάτφ. κούτος εξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ ε Exod. vii.; σημεία εν γή Αιγύπτου καὶ εν ερυθρά θαλάσση καὶ εν τή et x; et xi, 37 ερήμω έτη τεσσαράκοντα. 1 Οὐτός εστιν ὁ Μωϋσης ὁ εἰπὼν et xii. 1. τοις υίοις Ίσραηλ, 'Προφήτην ύμιν αναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς 1 iii. 22; 88 ύμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε.' ΤΟ ὑτός 15, 18. έστιν ὁ γενόμενος ἐν τῆ ἐκκλησία ἐν τῆ ἐρήμφ μετὰ τοῦ ἀγγέ- Exod. xix. λου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὅρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων 89 ήμων, δς εδέξατο λόγια ζωντα δούναι ήμιν. 🦸 οὐκ ήθέλησαν ύπήκοοι γενέσθαι οί πατέρες ήμῶν, ἀλλ' ἀπώσαντο, καὶ ἐστρά-40 φησαν ταις καρδίαις αὐτῶν εἰς Αίγυπτον, "εἰπόντες τῷ 'Ααρὼν, = Εποδ. 'Ποίησον ήμεν θεούς οι προπορεύσονται ήμων ο γάρ Μωσής ****!. 1. ούτος, δς εξήγαγεν ήμας εκ γης Λίγύπτου, ούκ οίδαμεν τί γέγο-41 νεν αὐτώ. Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταις ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν 42 χειρών αὐτών. "Εστρεψε δὲ ὁ Θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς • Jer. xix. 18; λατρεύειν τῆ στρατιᾶ τοῦ οὐρανοῦ καθώς γέγραπται ἐν Βίβλω Amos v. 28.

29. Έφυγε. In Exod. ii. 15. Moses is said to have fied through fear of Pharach. Philo represents Pharaoh as afraid of Moses conspiring

against him, vol. ii. p. 87, 88.

Ibid. Μαδιάμ. Midian was to the south of the Dead sea, rather to the east, and extended as far south as the Red sea.

33. ἐν δ. Perhaps ἐφ' δ.
34. ἰδὰν είδον. This seems to be an Hebraism, though it is used by Lucian, Dial. Mar. 4. sub fin. vol. i. p. 300.

The allusion 35. άρχοντα καὶ λυτρωτήν.

here to our Saviour is evident: he had been rejected, as Moses was at first rejected; and, like him, he was made an apxwv nel hurpurfs. Some MSS. read ἀπέσταλκεν σὺν χειρί.

Ibid. ἀγγέλου. See Exod. xxiii. 20; Numb.

xx. 16; Judg. ii. 1. There can be no doubt. that it was God himself who spoke to Moses out of the bush: but the Jews believed, as did the Fathers, that the visible appearance, which Moses saw, was an Angel, or the second person in the Trinity. See Elsner, Diss. de Lege Mosis

per Angelos data.

37. Most MSS. read avacrisce & Geds ex. 38. λόγια ζώντα. The λόγια were all the commands given by God to Moses. They are called forra, not because they gave life, (for see Gal. iii. 21,) but as the oracles of the true and living God, in opposition to pretended oracles. See Rom. iii. 2; Heb. v. 12.

42. Έστρεψε. Wolfius understands έσυτέν, Krebaius γνώμην,

A.D. 31. τῶν προφητῶν, ' Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα εν τη ερήμω, οίκος Ίσραήλ; καὶ ἀνελάβετε την 48 σκηνην του Μολόγ, καὶ τὸ ἄστρον του θεου υμών 'Ρεμφάν. τούς τύπους οξε εποιήσατε προσκυνείν αὐτοίς καὶ μετοικιώ ύμας επέκεινα Βαβυλώνος. ' Τ' Η σκηνή του μαρτυρίου ήν εν 44 P Exod. xxv. 40: Ηου, γιϊ. 5. τοις πατράσιν ήμων εν τη ερήμφ, καθώς διετάξατο ο λαλών τω 4 Jos. iii. 14. Μωσή, ποιήσαι αὐτὴν κατά τὸν τύπον δν έωράκει. 4 ἡν καὶ 45 εισήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐν τῆ κατασχέσει των έθνων ων έξωσεν ο Θεος από προσώπου των πατέρων ήμων, εως των ήμερων Δαβίδ. Τος εδρε χάριν ενώπιον 46 r 1 Sam. xvi. 12, 13; τοῦ Θεοῦ, καὶ ἢτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. • Σο- 47 2 Sam. vii. 1, &c.; 1Par.xvii.12; λομῶν δὲ ψκοδόμησεν αὐτῷ οἰκον. 'Αλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν 48 Psal. exxxii. γειροποιήτοις ναοίς κατοικεί, καθώς ὁ προφήτης λέγει, ''' Ο 49 • χτίι. 24; οὐρανός μοι θρόνος, ή δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου ποῖον 1 Reg. vi. 1; οίκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει Κύριος; ή τίς τόπος της κατα-*Ε. Ι. Ι. Ι. Ταύσεώς μου; οὐγὶ ἡ γείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα; " Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι τῆ καρδία καὶ τοῖς 51 et ix. 25, 26; Εκεκλ. κίν. ἀσὶν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἀγίφ ἀντιπίπτετε· ὡς οἰ πατέρες ύμῶν, καὶ ὑμεῖς. τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ 52 πατέρες ύμων; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ της έλεύσεως του δικαίου, ου νυν υμείς προδόται και φονείς = Exod. xix. γεγένησθε τοίτινες ἐλάβετε τον νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, 58 3, et seqq.; καὶ οὐκ ἐφυλάξατε." 'Ακούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς 54 καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. 'Τπάρ- 55 χων δε πλήρης πνεύματος άγίου, άτενίσας είς τον οὐρανον, είδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ 56 είπεν, "'Ιδοῦ, θεωρώ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεφγμένους, καὶ τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ Θεοῦ." Κράξαντες δὲ 57 φωνή μεγάλη, συνέσχον τὰ ὧτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυ-7 xxii. 20. μαδον ἐπ' αὐτόν γκαὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθο- 58 βόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ

43. ἀνελάβετε. The Hebrew word signifies to raise up: but some have taken ἀνελάβετε to mean, us have borrowed or adonted. Raphel.

mean, ye have borrowed or adopted. Raphel. Ibid. 'Ρεμφάν. In the LXX 'Ραιφάν; but the Hebrew is μες, Kijoun, which is supposed to be the same as the Sun or Saturn. See L. de Dieu.

Thid. τόπουs. Images. Josephus calls Rachel's images τόποι. Antiq. i. 19. 11. Polybius also speaks of θεῶν τόπουs. v. 9, 3.

44. Most MSS. read ην τοις πατράσιν.

45. Stadetduevot. Successores, Erasmus, Hombergius. Postea, deinceps, Wolfius: but Krebsius understands it, quod patres vestri, qui id, quasi per manus traditum, a majoribus acceperant, attulerunt. So L. de Dieu.

Ibid. ἐν τῆ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, while they were taking possession of the land of the heathen.

This was not fully effected till the time of David.

48. ναοῖς is perhaps an interpolation.
50. The Hebrew and LXX have this verse affirmatively, πάντα γὰρ ταῦτα ἐποίησεν ἡ χείρ μου.

51. ἀπερίτμητοι τἢ καρδία. See Jerem. ix. 26; Ezech. xliv. 7; Rom. ii. 29; Phil. iii. 3. Many MSS. read καρδίαιs.

52. τοῦ δικαίου. Christ was the only descendant of Adam, who was in himself perfectly righteous, and hence he is called δ δίκαιος. See iii. 14; xxii. 14; James v. 6; 1 Pet. iii. 18.

53. See ver. 35. S. Paul speaks of δ νόμος διαταγείς δι' ἀγγέλων, Gal. iii. 19. and δ δι' ἀγγέλων λαληθείς λόγος, Heb. ii. 2. Josephus also καγς, ἡμῶν δὲ τὰ ὁσιώτατα τῶν ἐν τοῖς νόμοις δι' ἀγγέλων παρὰ τοῦ Θεοῦ μαθόντων. Απίια. xv. 5. 3.

58. ol udorupes. See Deut. xvii. 7. The

59 τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου, εκαὶ ελιθοβόλουν Α.Β. 31. τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, "Κύριε Ἰησοῦ, Μεττ. τ. 44; Lu. vi. 28; 60 δέξαι τὸ πνεῦμά μου." Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξε φωνή ει xxiii. 84. μεγάλη, "Κύριε, μή στήσης αὐτοίς την άμαρτίαν ταύτην." 8 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. * Σαῦλος δὲ ἢν συνευδοκῶν τῆ * xxii. 20. αναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις πάντες τε διεσπάρησαν κατά τὰς χώρας τῆς 'Ιουδαίας καὶ Σαμαρείας. 2 πλην των άποστόλων. συνεκόμισαν δε τον Στέφανον ἄνδρες 8 εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. ^b Σαῦλος b xxii. 4;

δὲ ελυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευό- 11. μενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου είς φυλα-4 κήν. οι μέν οθν διασπαρέντες διηλθον, εθαγγελιζόμενοι τον λόγον.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ δὲ κατελθών εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐκή-6 ρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. προσεῖχόν τε οἱ δχλοι τοῖς λεγομένοις ύπο του Φιλίππου ομοθυμαδον, έν τφ ακούειν αὐτούς 7 καλ βλέπειν τὰ σημεία α ἐποίει. πολλών γάρ των ἐγόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα μεγάλη φωνή ἐξήρχετο πολλοὶ 8 δὲ παραλελυμένοι καὶ γωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. καὶ ἐγένετο γαρά 9 μεγάλη εν τη πόλει εκείνη. 'Ανήρ δε τις ονόματι Σίμων προϋπηρχεν εν τη πόλει μαγεύων καλ εξιστών το έθνος της Σαμα-10 ρείας, λέγων είναι τινα έαυτὸν μέγαν φ προσείχον πάντες άπὸ μικροῦ ἔως μεγάλου, λέγοντες, "Οὖτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ 11 Θεοῦ ἡ μεγάλη." Προσείχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἰκανῷ χρόνω 12 ταις μαγείαις έξεστακέναι αὐτούς. "Ότε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππφ εὐαγγελιζομένφ τὰ περί της βασιλείας τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ 13 γυναίκες. ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἢν προσκαρτερών τῷ Φιλίππφ. θεωρών τε σημεία καὶ δυνάμεις 14 μεγάλας γινομένας, έξίστατο. 'Ακούσαντες δε οί εν 'Ιεροσολύ-

witnesses laid down their clothes, that they might more readily throw the stones. See xxii. 23.

58. veaviou generally meant a man of about

thirty years of age.
CHAP. VIII. 1. συνευδοκών. See note at vi. 9. Ibid. εν εκείνη τη ήμερφ. I understand this literally, that the persecution began immediately after the death of Stephen. His funeral is mentioned afterwards. Την έκκλησίαν perhaps means particularly all those who bore office in the Church, such as the six other deacons.

3. κατά τους οίκους. Mosheim understands this of the places or apartments, where the Christians used to assemble. See ii. 46.

5. Φίλιππος. This happened immediately after the death of Stephen, while Saul continued in Jerusalem. It was Philip the deacon.

Some MSS. read πολλοί —— εξήρχοντο.

9. Σίμων. Justin Martyr informs us, that he was of the village of Gittum in Samaria: that the Samaritans eagerly followed him; that he went to Rome in the reign of Claudius, was worshipped as a god, and honoured with a statue. More doubtful authorities state him to have studied at Alexandria, and to have been versed in Grecian philosophy. The Fa-thers represent him as the founder of every heresy, by which they mean Gnosticism: and he was perhaps the first Gnostic, who mixed up the name of Christ with that philosophy.

Ibid. εξιστών. Perhaps εξιστάνων. 10. marres seems to be an interpolation, and most MSS. read ή καλουμένη μεγάλη.

14. We need not allow many days for the conversions in Samaria. In the mean time the persecution had lessened at Jerusalem by Saul having gone to Damascus, (though this is not A.D. \$1. μοις ἀπόστολοι, ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, άπέστειλαν προς αὐτούς του Πέτρου καὶ Ἰωάννην οἵτινες 15 καταβάντες προσηύξαντο περί αὐτῶν, ὅπως λάβωσι πνεῦμα άγιον. ούπω γάρ ην ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς, μόνον δὲ 16 Βεβαπτισμένοι ύπηργον είς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. τότε 17 έπετίθουν τὰς χείρας ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον πυεύμα ἄγιον. Θεασάμενος δε δ Σίμων, ότι δια της επιθέσεως των γειρών 18 των αποστόλων δίδοται το πνεύμα το άγιον, προσήνεγκεν αὐτοις γρήματα, λέγων, " Δότε κάμοι την εξουσίαν ταύτην, ίνα 19 ο δ κάν κπιθώ τὰς γείρας, λαμβάνη πνεύμα άγιον." Πέτρος δε 20 είπε πρὸς αὐτὸν, "Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ είη εἰς ἀπώλειαν, ότι την δωρεάν του Θεου ενόμισας διά χρημάτων κτάσθαι. ούκ ἔστί σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγφ τούτφ. ἡ γὰρ 21 καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. μετανόησον 22 οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ, εἰ ἄρα άφεθήσεταί σοι ή ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. εἰς γὰρ γολὴν 28 πικρίας καὶ σύνδεσμον άδικίας όρῶ σε ὅντα." 'Αποκριθεὶς 24 δὲ ὁ Σίμων εἶπε, "Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, όπως μηδεν έπέλθη έπ' έμε ων ειρήκατε."

Οί μεν ουν διαμαρτυράμενοι και λαλήσαντες τον λόγον του 25 κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλημ, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτών εὐηγγελίσαντο.

"Αγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον, λέγων, " 'Ανά- 26 στηθι καὶ πορεύου κατά μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλημ εἰς Γάζαν" αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ 27 αναστάς επορεύθη. καὶ ίδοὺ, ἀνήρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης της βασιλίσσης Αιθιόπων, δς ην έπλ πάσης της γάζης αὐτης ος έληλύθει προσκυνήσων εἰς Ίερουσαλημ, ην τε ὑποστρέ- 28 φων καλ καθήμενος έπλ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καλ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην 'Hoatav. είπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππω, "Πρόσελθε 29 καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτω." Προσδραμών δὲ ὁ Φίλιπ- 80

related till ch. ix. that the history of Philip may be finished:) and perhaps many of the foreign Jews had left the city, the feast of tabernacles

being over.

16. This shews that only the apostles could communicate the miraculous gifts of the Spirit. The deacons could baptize, and impart the ordinary spiritual grace. See Rom. i. 11.

18. Geardueros. Most MSS. read tour.

22. Ocoû. Most MSS. read kuplou.

28. The phrases χολὴν πικρίαs and σύνδεσμον ἀδικίαs seem taken from Deut. xxix. 18. Isaiah

26. Ipnues. Strabo says the same of the city of Gaza, ενδοξος πότε γενομένη, κατεσπασμένη δε όπο Αλεξάνδρου, και μένουσα έρημος. xvi. 2. 27. εύνοθχος. His name is said to have been

Indich. He was probably a Jew, or Cornelius would not have been considered the first Gentile convert. Eunuchs were forbidden to enter into the congregation of the Lord, Deut. xxiii. 1-3. but Isaiah foretold, that the eunuch should be admitted to a participation of the Gospel, lvi. 3 -8. This may have been the reason of Philip being sent on this journey.

Ibid. Kardans. Candace was a name of the female sovereigns of the country. Plin. H. N. vi. 29. The country was probably the modern

Abvasinia.

Ibid. προσκυνήσων. This seems to shew, that he was at least a proselyte, if not a Jew. It seems certain that no Gentile had been baptized before Cornelius. He had perhaps gone to the feast of tabernacles, and was now returning. See note at ver. 14.

28. 'Hoular. This also shews that he was a proselyte.

πος ήκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην 'Hoatay, καὶ A.D. \$1. 81 είπεν. " 'Αρά γε γινώσκεις à άναγινώσκεις:" 'Ο δè είπε, "Πῶς γάρ αν δυναίμην, έαν μή τις όδηγήση με ;" Παρεκάλεσε τε τον 32 Φίλιππον αναβάντα καθίσαι σύν αὐτῶ. τη δὲ περιογή τῆς • Res. IIII. 7. γραφής ην ανεγίνωσκεν, ην αυτη, ' Ως πρόβατον επί σφαγην ήγθη, καὶ ώς άμνὸς έναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος οὕτως 88 οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ἐν τῆ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ήρθη, τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται 84 ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.' ᾿Αποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππω είπε, " Δέομαί σου, περί τίνος ὁ προφήτης λέγει 85 τοῦτο ; περὶ ἐαυτοῦ, ἡ περὶ ἐτέρου τινός ;" 'Ανοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς 36 ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατά την όδον, ηλθον επί τι ύδωρ καί φησιν δ εύνουγος. 87 " Ίδου, υδωρ: τί κωλύει με βαπτισθήναι;" Είπε δὲ ὁ Φίλιππος, "Εί πιστεύεις έξ όλης της καρδίας, έξεστιν." 'Αποκριθείς δε είπε, " Πιστεύω τον υίον του Θεού είναι τον Ίησουν 88 Χριστόν." Καὶ ἐκέλευσε στήναι τὸ ἄρμα καὶ κατέβησαν άμφότεροι είς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος καὶ 89 εβάπτισεν αὐτόν. ὅτε δε ἀνέβησαν εκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ήρπασε τον Φίλιππον και ούκ είδεν αύτον ούκετι ο 40 εύνοῦγος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. Φίλιππ κ δε ευρέθη είς *Αζωτον και διερχόμενος ευηγιγελίζετο τας πόλεις πάσας, εως τοῦ έλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν. d'O ΔΕ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλης καὶ φόνου εἰς τοὺς 4 xxvi. 10;

2 μαθητάς τοῦ κυρίου, προσελθών τῷ ἀρχιερεῖ, ἢτήσατο παρ 1 Tim. i. 18. αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εύρη της όδου όντας άνδρας τε και γυναίκας, δεδεμένους 8 άγαγη είς Ίερουσαλήμ. εέν δὲ τῷ πορεύεσθαι, εγένετο αὐτὸν • xxii. 6; εγγίζειν τη Δαμασκώ, καὶ εξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φώς 1 Cor. xx. 8.

4 ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ πεσών ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνὴν λέ-5 γουσαν αὐτῷ, " Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις;" Εἶπε δὲ, "Τίς

33. ἐν τῆ ταπεινώσει. S. Luke follows the LXX. The Hebrew is different, and is translated by Lowth, By an oppressive judgment he was taken off.

36. Eusebius says that the place was twenty miles from Jerusalem, called Bethsoron.

37. It seems from this, that persons were expected to confess Jesus Christ to be the Son of God, before they were admitted to baptism: but the verse is wanting in the best MSS.

39. Eusebius says, that the eunuch preached

the gospel in Ethiopia. H. E. ii. 1.
CHAP. IX. 1. This perhaps happened before the baptism of the eunuch, or even before the journey of Peter and John into Samaria. Saul may have set out at the end of the feast of tabernacles, and his conversion took place at the same time as the conversions in Samaria.

2. Δαμασκόν. Damascus was probably at this time in the possession of Aretas, king of Arabia Petræa; and Aretas would perhaps favour the Jews, that they might assist him against the Romans. See 2 Cor. xi. 32. This may have been the reason why Saul went thither. Josephus speaks of many Jews being in Da-mascus in the reign of Nero. De Bel. Jud. ii.

Ibid. wpds rds suraywyds. The high priest could have no power in other places, and he only sent to the rulers of synagogues, who ac-knowledged the power of the high priest. See Biscoe, μ. 234.

Ibid. τῆς δδοῦ. See xix. 23; xxii. 4; xxiv.

14.

3. Most MSS. read de τοῦ οὐρανοῦ.

5, 6. This passage is perhaps interpolated.

Α. Β. Σ. Εἶ, κύριε ;" 'Ο δὲ κύριος εἶπεν, "'Εγώ εἰμι 'Ιησοῦς, ὃν σὺ διώκεις σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν." Τρέμων τε καὶ 6 θαμβών είπε, "Κύριε, τί με θέλεις ποιήσαι;" Καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτὸν, "'Ανάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι τί σε δεί ποιείν." Οί δε άνδρες οί συνοδεύοντες 7 αὐτῶ είστήκεισαν έννεοὶ, ἀκούοντες μὲν τῆς Φωνῆς, μηδένα δὲ θεωρούντες. ήγερθη δε ο Σαύλος από της γης ανεφυμένων δε 8 τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε, χειραγωγοῦντες δὲ αὐτον εισήγαγον είς Δαμασκόν. καὶ ην ήμέρας τρείς μη βλέπων, 9 καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. Ἡν δέ τις μαθητής ἐν Δαμασκώ 10 ονόματι 'Ανανίας, καὶ είπε πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος ἐν ὁράματι, "'Ανανία." 'Ο δὲ εἶπεν, "'Ιδού, ἐγὼ, κύριε." 'Ο δὲ κύριος 11 προς αυτον, "'Αναστάς πορεύθητι έπι την ρύμην την καλουμένην εύθειαν, και ζήτησον εν οικία Ιούδα Σαῦλον ονόματι, Ταρσέα. ίδου γαρ προσεύχεται, και είδεν εν δράματι ἄνδρα 12 ονόματι 'Ανανίαν είσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ γεῖρα, ὅπως ἀναβλέψη." 'Απεκρίθη δὲ ὁ 'Ανανίας, "Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ 18 πολλών περί του άνδρος τούτου, όσα κακά εποίησε τοις άγίοις σου εν Ιερουσαλήμι καὶ ώδε έχει εξουσίαν παρά τῶν ἀρχιε- 14 ρέων, δήσαι πάντας τους έπικαλουμένους το δνομά σου." Είπε 15 δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος, "Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι ἐστὶν ούτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων, υίων τε Ίσραήλ. έγω γάρ υποδείξω αυτώ, όσα δει αυτόν 16 ύπερ του ονόματός μου παθείν."

'Απηλθε δε 'Ανανίας καὶ εἰσηλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπι- 17 θεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπε, " Σαοὺλ ἀδελφὲ, ὁ κύριος ἀπεσταλκέ με, 'Ιησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῆ ὁδῷ ἢ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψης καὶ πλησθῆς πνεύματος ἀγίου." Καὶ εὐθέως ἀπ- 18 έπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε παραχρημα, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, καὶ λαβὼν τροφὴν 19 ἐνίσχυσεν.

The best MSS. read, Εἶπε δὲ, "Τίς εἶ, κύριε;" Ο δὲ, "Έγω εἰμι Ἰησοῦς, δν σὸ διώκεις. ἀλλὰ ἀνώστηθι καὶ στο δείν κ. σ. λ"

άνdστηθι καὶ εἴσελθε κ. τ. λ."
5. σκληρὸν κ. τ. λ. This proverb occurs in Eschylus, Prom. 323; Agam. 1633; Eurip. Baccha, 794; Peliad. fragm. and Pindar, Pyth. ii. 178.

7. elστήκεισαν, had stopped: for they fell to the ground, xxvi. 14.

Thid. ἀκούοντες. In xxii. 9. it is said, την φωνήν οὐκ ἥκουσαν. They heard the sound of the words, but not the words themselves: or perhaps Saul's Cilician companions did not understand the language of Palestine, in which the words from heaven were spoken, xxvi. 14.

10. 'Avarías. See his character in xxii.

12. Most MSS. read xeîpas.

18. Ananias may have heard of Saul from the Jews who returned from the feast of taber-

nacles, or from the Christians who fled from Jerusalem.

15. σκεῦος. So Polybius, Δαμοκλῆς ὑπηρετικὸν ἡν σκεῦος εἰφυές. xiii. 5. For σκεῦος ἐκλογῆς being put for σκεῦος ἐκλεκτόν, see note at Luke xvi. 8.

19. This account should be compared with S. Paul's own words in Gal. i. 18—21. He went to Damascus immediately after the vision, ix. 8. staid there a very short time, and then went to Arabia, and returned to Damascus, Gal. i. 17. He probably staid in Arabia great part of the three years mentioned in Gal. i. 18. i. e. he went into Arabia late in the year 31, and returned to Damascus early in 33. S. Luke may have been ill informed of S. Paul's movements at this time, because he left Jerusalem upon the persecution, viii. 1. and was one of those who went to Antioch, xi. 19. which appears to have been his native city.

Έγενετο δε δ Σαῦλος μετὰ τῶν εν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας Α.Β 👪 20 τινάς καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Χριστὸν. 21 ότι οὐτός ἐστιν ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, "Οὐχ οὖτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ἱερουσαλημ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο έληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγη ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς;" 22 Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦντο, καὶ συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τούς κατοικούντας έν Δαμασκώ, συμβιβάζων ὅτι οὐτός ἐστιν ὁ 23 Χριστός. ώς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύσαντο 24 οί Ἰουδαίοι ἀνελείν αὐτόν ε εγνώσθη δε τῷ Σαύλφ ἡ ἐπιβουλὴ ε 2 Cor. xi. αὐτῶν. παρετήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως 25 αὐτὸν ἀνέλωσι λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς, καθῆκαν 26 διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. Παραγενόμενος δὲ ὁ Σαύλος είς Ίερουσαλήμ, έπειρατο κολλασθαι τοις μαθηταίς. καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής. 27 Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῆ ὁδῷ εἶδε τὸν κύριον, καὶ ὅτι έλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ 28 ονόματι τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ην μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ 29 έκπορευόμενος εν Ίερουσαλημ, και παρρησιαζόμενος εν τώ ονόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς 80 Έλληνιστάς οί δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελείν. ἐπυγνόντες δὲ οί άδελφοι κατήγαγον αὐτὸν είς Καισάρειαν, και έξαπέστειλαν 81 αὐτὸν εἰς Ταρσόν. Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς 'Ιουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας είχον εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι καὶ πορευόμεναι τῷ φόβφ τοῦ κυρίου, καὶ τῆ παρακλήσει τοῦ άγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο.

'ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν Α.D. 33. 33 καὶ πρὸς τοὺς άγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν. εὖρε δὲ ἐκεῖ άνθρωπόν τινα Αινέαν ονόματι, έξ έτων οκτώ κατακείμενον έπί

20. εὐθέωs, i. e. immediately upon his return from Arabia, the second time of his being in Damascus. Most MSS, read 'Inσουν for Χρισ-

21. This seems to prove that he was a very short time in Damascus on his first visit, or he would have been better known.

22. συμβιβάζειν means, to put arguments to-

24. It was the governor of Damascus under Aretas, who wished to seize Paul, 2 Cor. xi. 32. 27. ἀποστόλους. One of his reasons for going to Jerusalem was to see Peter, and he saw no apostle except him, and James the bishop of Jerusalem, Gal. i. 18, 19.

28. He staid in Jerusalem fifteen days, Gal. i. 18, 19. and had a vision while he was there, Act. xxii, 17.

29. Έλληνιστάς oi δè κ. τ. λ. He reasoned only with the foreign Jews: but the natives of Jerusalem wished to kill him.

30. Kaurdpeiar. This is thought to be Cæsarea Philippi by L. de Dieu, Benson, and Doddridge: but probably without reason.

31. Γαλιλαίας. Churches therefore had been founded in Galilee, though the fact had not been mentioned by S. Luke. They were perhaps founded by the persons who fled after the death of Stephen. See xi. 19.

32. Nothing is said of the date of this journey of Peter. It is probable, that, as soon as the gospel spread in Samaria and Galilee, the apostles began to make circuits from Jerusalem, and visit the churches. S. Luke particularizes this one of Peter, because he went from Lydda to Joppa, and he was at Joppa when Cornelius sent for him. There is no reason why it may not have happened in the year following S. Paul's conversion, A.D. 32: and Saul's wish to see Peter may have arisen from the affair of Cornelius. Šee xv. 7.

Α.D. 82. κραββάτφ, δς ην παραλελυμένος. καὶ εἰπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, 34 "Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ." Καὶ εὐθέως ἀνέστη καὶ εἰδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοι- 85 κοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Σαρωνᾶν, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κήριον.

> Έν Ἰόππη δέ τις ην μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, η διερ- 36 μηνευομένη λέγεται Δορκάς αυτή ην πλήρης αγαθών έργων καλ έλεημοσυνών ών εποίει εγένετο δε εν ταις ήμεραις εκείναις 37 ασθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ύπερώω. έγγυς δε ούσης Λύδδης τη Ἰόππη, οι μαθηταί ἀκού- 88 σαντες ότι Πέτρος έστιν έν αυτή, απέστειλαν δύο άνδρας πρός αὐτὸν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνήσαι διελθεῖν ἔως αὐτῶν. ἀναστὰς 89 δὲ Πέτρος συνήλθεν αὐτοίς δν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ύπερφον, και παρέστησαν αὐτφ πάσαι αι χήραι κλαίουσαι και επιδεικυύμεναι γιτώνας καὶ ίμάτια δσα εποίει μετ' αὐτών οὖσα ή Δορκάς. ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, θεὶς τὰ γόνατα 40 προσηύξατο και έπιστρέψας πρός τὸ σῶμα, εἶπε, "Ταβιθά, ανάστηθι." 'Η δε ήνοιξε τούς όφθαλμούς αὐτής καὶ ίδοῦσα τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισε. δοὺς δὲ αὐτῆ χειρα, ἀνέστησεν αὐτήν 41 φωνήσας δε τους άγίους και τας χήρας, παρέστησεν αυτήν ζώσαν. γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ πολλοὶ 42 έπίστευσαν έπὶ τὸν κύριον. ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἰκανὰς μεῖναι 48 αὐτὸν ἐν Ἰόππη παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

'ANHP δέ τις ἢν ἐν Καισαρεία ὀνόματι Κορνήλιος, ἐκατον- 10 τάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης 'Ιταλικῆς, εὐσεβὴς καὶ ² φοβούμενος τὸν Θεὸν σὰν παντὶ τῷ οἰκφ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διαπαντός εἰδεν ἐν ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγ- 8 γελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, "Κορνήλιε." 'Ο δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος 4 εἶπε, "Τί ἐστι, κύριε;" Εἶπε δὲ αὐτῷ, "Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. καὶ νῦν πέμψον εἰς 'Ιόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι 5 Σίμωνα, δς ἐπικαλεῖται Πέτρος οὖτος ξενίζεται παρά τινι 6

35. Σαρωνᾶν. Saron was a plain that reached from Joppa to Cæsarea. See l Chron. xxvii. 29; Isaiah xxxiii. 9; xxxv. 2; lxv. 10. The LXX call it Δρύμος, as does Josephus, Antiq. xiv. 13, 3; De Bel. Jud. i. 13, 2. It is called Ono in Nebem. vi. 2; xi. 35; l Chron. viii. 12.

38. - γγν. Three leagues. Lightfoot. CHAP. X. 1. σπείρης Ιταλικής. The σπείρα Ιταλικής. The σπείρα Ιταλικής. The σπείρα Ιταλικής is mentioned by Arrian, Tactic. p. 73. and the legio prima Italica by Tacitus, Hist. i. 59, 64; ii. 100; iii. 22: but this legion was not raised till Nero's reign. Σπείρη generally signified a cohort; and Biscoe thinks that this was an independent cohort, stationed at Cæ-

sarea, p. 302. Many MSS. omit ην after τις.
2. εὐσεβης καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν. These

2. εύσεβής καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν. These expressions are applied to Gentiles, who, though not proselytes to Judaism, yet by living among Jews had abandoned heathenism, and worshipped the true God. Other expressions were σεβόμενος, σεβόμενος τὸν Θεόν. See xiii. 43; xvii. 4.

3. Spar dradtns. About three o'clock, which was a Jewish hour of prayer. See iii. 1; v. 7. This seems to shew that Cornelius conformed to the Jewish worship.

to the Jewish worship.
Ibid. ἄγγελου. At ver. 20. this angel is identified with the Spirit.

Σίμωνι βυρσεί, ο έστιν οίκία παρά θάλασσαν ούτος λαλήσει Α.D. 31. 7 σοι τί σε δεί ποιείν." 'Ως δὲ ἀπηλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίω, φωνήσας δύο των οἰκετων αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην 8 εὐσεβή τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς 9 απαντα, απέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῆ δὲ ἐπαύριον όδοιπορούντων εκείνων καὶ τῆ πόλει εγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος 10 έπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ ὥραν ἔκτην. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, και ήθελε γεύσασθαι παρασκευαζόντων δε εκείνων, επ-11 έπεσεν επ' αὐτὸν ἔκστασις, καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον. καλ καταβαίνον έπ' αὐτὸν σκεῦός τι, ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρ-12 σιν άρχαις δεδεμένον, και καθιέμενον έπι της γης εν ώ ύπηργε πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ έρπετὰ καὶ 13 τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο φωνή πρὸς αὐτὸν, "'Ανα-14 στάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε." 'Ο δὲ Πέτρος είπε, "Μηδαμώς, κύριε δτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἡ ἀκάθαρτον." 15 Καὶ φωνή πάλιν έκ δευτέρου πρός αὐτὸν, " Α ὁ Θεὸς έκα-16 θάρισε, σù μη κοίνου." Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς καὶ πάλιν άνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. ΄ Ως δε εν εαυτώ διηπόρει ο Πέτρος, τί αν είη το δραμα δ είδε, και ίδου, οι άνδρες οι άπεσταλμένοι άπο του Κορνηλίου, διερωτήσαντες την οίκιαν Σίμωνος, επέστησαν επί τὸν πυλώνας 18 καλ φωνήσαντες έπυνθάνοντο, εί Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος 19 ενθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ Πέτρου ενθυμουμένου περὶ τοῦ δράματος, είπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα, "Ίδοὺ, ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε 20 λάλλα άναστας κατάβηθι, και πορεύου σύν αὐτοῖς, μηδέν δια- 1 21. 7. 21 κρινόμενος διότι έγω ἀπέσταλκα αὐτούς." Καταβάς δὲ Πέτρος πρός τους ἄνδρας τους ἀπεσταλμένους ἀπό τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτὸν, είπεν, "Ἰδοὺ, έγω είμι δν ζητεῖτε τίς ή αἰτία, δι 22 ην πάρεστε;" Οι δε είπον, "Κορνήλιος εκατοντάρχης, άνηρ δίκαιος και φοβούμενος τον Θεον, μαρτυρούμενος τε ύπο δλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου άγίου,

μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα 28 παρὰ σοῦ." Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. Τῆ δὲ ἐπαύριον ὁ Πέτρος ἐξῆλθε σὰν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν 24 ἀπὸ τῆς Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. καὶ τῆ ἐπαύριον εἰσῆλθον

6. The words οδτος λάλησει—ποιείν are perhaps an interpolation.

9. Tŷ ἐπαύριον. Cæsarea is about thirty miles from Joppa.

έπ' αὐτὸν is perhaps an interpolation.
 Ibid. ἀρχαῖε, the ends or corners. Euripides speaks of πλεατὰς πεισμάτων ἀρχάς, Hippol. 760. and Philo Judæus of δοκίδος τὰς ἀρχάς, mal ii p. 117.

vol. ii. p. 117.

12. Many MSS. read τὰ τετράποδα και τὰ ἐρπετὰ τῆς γῆς και τὰ πετεινὰ τοῦ εὐρανοῦ.

14. Compare Ezek. iv. 14. For observers was see note at Matt. xii. 25.

15. κοίνου. So in Lev. xiii. when the priest declares the leper to be cured or not cured, he is said καθαρίζευ, or μιαίνευ.

16. πάλω is omitted in many MSS.

20. eya, i. e. the Spirit, ver. 19. who in ver. 3. is called the Angel of God; and Cornelius addresses him as Lord, ver. 4.

21. The words τους ἐπεσταλμένους πρὸς αὐτὸν are perhaps an interpolation.

23. Many MSS. read draστάs before δ Πέτρος.

Ibid. rives. There were six. See xi. 12.

A.D. 32. είς την Καισάρειαν ὁ δὲ Κορνήλιος ην προσδοκών αὐτούς. συγκαλεσάμενος τούς συγγενείς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους.

'Ως δε εγένετο είσελθειν τον Πέτρον, συναντήσας αὐτώ ο 25 Κορνήλιος, πεσών έπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος 26 αὐτὸν ήγειρε, λέγων, "'Ανάστηθι κάγω αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι." Καὶ συνομιλών αὐτῷ εἰσῆλθε, καὶ εὐρίσκει συνεληλυθότας 27 1 Job. iv. 9. πολλούς, ι έφη τε πρός αὐτούς, " Τμεῖς ἐπίστασθε, ὡς ἀθέμιτόν 28 έστιν ανδρί Ἰουδαίφ κολλασθαι ή προσέρχεσθαι αλλοφύλω. καὶ έμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἡ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἡλθον μεταπεμφθείς. πυνθά- 29 νομαι οὖν, τίνι λόγω μετεπέμψασθέ με;" Καὶ ὁ Κορνήλιος 30 έφη, "'Απὸ τετάρτης ημέρας μέχρι ταύτης της ώρας ημην υποτεύων, καὶ τὴν ἐννάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἰκω μου καὶ ίδοὺ, ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾶ, καί 31 φησι, Κορνήλιε, είσηκούσθη σου ή προσευγή, καὶ αἱ έλεημοσύναι σου εμνήσθησαν ενώπιον τοῦ Θεοῦ. πεμφον οὖν εἰς 32 'Ιόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα δς ἐπικαλεῖται Πέτρος· ούτος ξενίζεται εν οἰκία Σίμωνος βυρσέως παρά θάλασσαν δς παραγενόμενος λαλήσει σοι. έξ αὐτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε 33 σύ τε καλώς εποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ενώπιον τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ύπὸ τοῦ Θεοῦ."

' Ανοίξας δε Πέτρος το στόμα είπεν, "Επ' άληθείας κατα- 84 k Deut. x.17; 2 Par. xix. 7; λαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἐν 85 Job xxxiv. 19; Sap. vi. παντί έθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην. 7; Eccl. EEEv. 16; δεκτός αὐτώ έστι. τὸν λόγον δυ ἀπέστειλε τοις υίοις Ἰσραήλ, 36 Rom. ii. 11: εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, (οὐτός ἐστι πάν-Gal. ii. 6; Ephes. vi. 9; ουι. ii. 25; των κύριος,) 'υμεις σισατε το γετομαίας, μετά τὸ βάπτισμα δ
1 Pet. i. 17. 'Ιουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετά τὸ βάπτισμα δ
1 Τ - 1 2 - 2 Ναζαρέτ ὡς ἔνρισεν των κύριος,) ι ύμεις οίδατε τὸ γενόμενον ρήμα καθ' όλης της 87 » Lu. i.. 18. ἐκήρυξεν Ἰωάννης· m Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρὲτ, ὡς ἔγρισεν 88 αὐτὸν ὁ Θεὸς πνεύματι ἀγίω καὶ δυνάμει, δς διηλθεν εὐεργετών καλ ιώμενος πάντας τούς καταδυναστευομένους υπό τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἢν μετ' αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες 89

24. dvaykaíous φίλουs. We have the same expression in Eurip. Alcest. 651. and τους αν-αγκαιοτάτους τῶν φίλων in Polybius viii. 9. It means, the most intimate friends.

25. Most MSS. read εγένετο τοῦ είσελθεῖν. 27. συνομιλών. Beza takes this in its usual sense, colloquens cum eo: Valckenaer, ejus lateri

junctus.

30. 'Απὸ τετάρτης ἡμέρας, four days ago. On the day of the vision he sent off the messengers, ver. 7, 8: the next day they arrived at Joppa, ver. 9; the next, they set out for Cæsarea, ver. 23: and on the fourth they arrived there, ver. 24. For this use of àπὸ see xxiii. 23.

Ibid. μέχρι ταύτης της δρας, four days ago

he had fasted up to the same hour at which he

was then speaking.
36. τὸν λόγον. Some have understood Jesus Christ, who is called Logos in John i. 1. (Heinsius, Marckius:) but there is no evidence that this term was in use so early. In xiii. 26. we find υμιν ο λόγος της σωτηρίας ταυτης απεστάλη, where λόγος means doctrine. The construction is perplexed, but λόγον as well as βήμα may be governed of oldare: Ye know the communication which God sent to the children of Israel—the doctrine which was preached, or, the thing which took place throughout the whole of Judæa-I mean, ye know about Jesus of Nazareth, &c.

πάντων ων εποίησεν εν τε τη χωρα των Ιουδαίων καὶ εν 'Ie- A.D. 31. 40 ρουσαλήμ δν άνείλον κρεμάσαντες έπὶ ξύλου. Τοῦτον ὁ Θεὸς = ii. 24. 41 ήγειρε τη τρίτη ημέρα, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανη γενέσθαι· °οὐ · xiii. 81. παντί τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεγειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ, μετὰ 42 τὸ ἀναστήναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ παρήγγειλεν ήμιν κηρύξαι > xvii. 81; τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ 2 Cor. τ. 19. 43 τοῦ Θεοῦ κριτής ζώντων καὶ νεκρῶν. ^qτούτω πάντες οἱ προ- q xτ. 9; φηται μαρτυρούσιν, ἄφεσιν άμαρτιών λαβείν διά τοῦ ὀνόματος Mich. vii. 18. 44 αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν." Ετι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ρήματα ταθτα, ἐπέπεσε τὸ πνεθμα τὸ ἄγιον ἐπὶ 45 πάντας τούς ἀκούοντας τον λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομής πιστοί όσοι συνήλθον τῷ Πέτρω, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ 46 δωρεά τοῦ άγίου πνεύματος ἐκκέχυται ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη 47 ὁ Πέτρος, "ΤΜήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι δύναταί τις τοῦ μὴ βαπ- τ κτ. 8. τισθήναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἔλαβον καθώς καὶ 48 ήμεις;" Προσέταξέ τε αὐτούς βαπτισθήναι έν τῶ ὀνόματι τοῦ κυρίου. τότε ηρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ημέρας τινάς. *ΗΚΟΥΣΑΝ δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ την Ίουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. 2 καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν 8 οἱ ἐκ περιτομής, λέγοντες, ""Οτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν 4 έχουτας εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς." 'Αρξάμενος δε ό 5 Πέτρος έξετίθετο αὐτοις καθεξής λέγων, " Eyw ήμην εν πόλει · x. 9. 'Ιόππη προσευχόμενος, καὶ είδον ἐν ἐκστάσει δραμα, καταβαίνον σκεθός τι ώς όθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν άρχαις καθιε-6 μένην έκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ηλθεν ἄχρις ἐμοῦ· εἰς ἡν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ είδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ η έρπετα και τα πετεινά του ουρανού. ήκουσα δε φωνής λεγούσης 8 μοι, 'Αναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. Είπον δὲ, Μηδαμώς, κύριε ότι παν κοινον ή ακάθαρτον οὐδέποτε εἰσ ήλθεν εἰς τὸ 9 στόμα μου. 'Απεκρίθη δέ μοι φωνή έκ δευτέρου έκ τοῦ οὐρανοῦ, 10 "Α ο Θεός εκαθάρισε, σύ μη κοίνου. Τοῦτο δὲ εγένετο επί τρίς, 11 καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη ἄπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδού, έξ αὐτης τρεις ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ την οἰκίαν ἐν ή ήμην, ἀπ-12 εσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με. είπε δέ μοι τὸ πνεθμα, συνελθείν αὐτοίς, μηδεν διακρινόμενον ήλθον δε σύν εμοί καί οί εξ άδελφοι ούτοι, και εισήλθομεν είς τον οίκον του άνδρος, 13 ἀπήγιγειλέ τε ήμιν πως είδε τὸν ἄγιγελον ἐν τῷ οἴκφ αὐτοῦ στα-

^{42.} δρισμένος. Appointed. See xi. 29; Rom.
1. 4.
43. There is an emphasis in πάντα, as applying to the Gentiles. See Rom. x. 11, 12.
CHAP. XI. 2. ol ἐκ περετομῆς. Epiphanius

says that Cerinthus was one of these, vol. i. p. 111. but this is probably unfounded.

8. wāv is omitted in many MSS. but see note to Matt. xii. 25.

A.D. 32. θέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ, ᾿Απόστειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμιναι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, δς λαλήσει 14 t ii. 4. ρήματα πρός σε, έν οίς σωθήση σύ και πας ο οίκος σου. τέν δε 15 τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐπ' αὐτούς, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῆ. εμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος 16 u i. 5: ot ziz. 4; Matt. iii. 11: κυρίου, ώς έλεγεν, ' Ιωάννης μεν εβάπτισεν ύδατι, ύμεις δε Mar i. 8: Βαπτισθήσεσθε εν πνεύματι άγω. Εί οθν την ίσην δωρεάν 17 Lu. iii. 16 ; Joh. i. 26. έδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον 'Ιησούν Χριστόν, έγω δε τίς ημην δυνατός κωλύσαι τον Θεόν;" 'Ακούσαντες δε ταῦτα ήσύχασαν, καὶ εδόξαζον τὸν Θεὸν, λέ- 18 γοντες, ""Αραγε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν είς ζωήν.".

A.D. 31-42. " ΟΙ μέν ουν διασπαρέντες από της θλίψεως της γενομένης 19 2 viii. 1. έπὶ Στεφάνω, διηλθον έως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ 'Αντιογείας, μηδενί λαλούντες τον λόγον εί μη μόνον Ίουδαίοις. ήσαν 20 δέ τικες έξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναίοι, οἴτινες εἰσελθόντες είς 'Αντιόγειαν, ελάλουν πρός τους Έλληνιστάς, εύαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. καὶ ἦν γεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν 21 πολύς τε άριθμός πιστεύσας επέστρεψεν επί τον κύριον. 'Η- 22 κούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὧτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περί αὐτῶν καὶ έξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἔως Αντιοχείας. δς παραγενόμενος καὶ ιδών τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, 23 έγάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τη προθέσει της καρδίας προσμένειν τῷ κυρίφ. ὅτι ἢν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος 24 άγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄγλος ίκανὸς τῷ κυρίφ. Έξηλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητήσαι Σαῦλον, καὶ 25 εύρων αὐτὸν ήγαγεν αὐτὸν εἰς 'Αντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ²⁶ ένιαυτον όλον συναχθήναι έν τή έκκλησία, και διδάξαι όχλον ίκανον, χρηματίσαι τε πρώτον εν Αντιοχεία τούς μαθητάς

13. ἄνδρας is perhaps an interpolation.
16. See i. 5. John the Baptist himself had also said this, Matt. iii. 11.

17. ἐγὰ δὲ τίς ήμην. Beza rejects δὲ, which is wanting in some MSS. but Raphel defends it. Cicero often uses ego vero in the same manner.

19. ἐπὶ Στεφάνφ, post Stephanum, Alberti, Palairet; ob Stephanum, Castalio, Beza, Erasmus, L. de Dieu.

Ibid. Κύπριοι. Mnason of Cyprus, an old disciple, is mentioned in xxi. 16.

20. 'Αντιόχειαν. Josephus says that the Jews brought over a great number of Greeks to their religion at Antioch, κάκείνους τρόπφ τινι μοίραν αθτών πεποίηντο. De Bel. Jud. vii. 3. 3.

Ibid. Hoar de twes. This probably happened some time after what is mentioned in the preceding verse.

Ibid. Kupnvaiol. Lucius of Cyrene is mentioned in xiii. 1.

Ibid. Έλληνιστάs. The reading of Ελληνας is supported by Grotius, Beza, Usher, Cocceius, Bengelius, Le Clerc, Drusius, Benson, &c. But there is more authority for EAAnviords, and if "EALyvas means Gentiles, and if this took place before the conversion of Cornelius, it seems highly improbable that any Gentiles were converted. I conceive, however, that S. Luke was speaking of a later period, and, if so, there would be no objection to reading "Ex-

Anyas, and understanding by it devout Gentiles.
21. Philostratus may have alluded to this rapid progress of the gospel at Antioch, when he speaks of Apollonius leaving it, and Tis 'Arτιοχείας συνήθως ύβριζούσης, και μηδέν των Έλληνικών έσπουδακυίας. iii. 58. p. 139. This was between A.D. 37 and 47.

25. Saul had gone to Tarsus A.D. 33. See ix. 80; Gal. i. 21. He had probably preached in

Syria and Cilicia; see xv. 41.
26. χρηματίσαι. See Rom. vii. 3. We find χρηματίζειν βασιλεύs in Polybius xxx. 2. and χρηματίσας &s βασιλεύs in Josephus De Bel. Jud. ii. 2. 5. It is said that Christianus is rather a Latin than a Grecian form.

Έν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Α. D. 42. 27 Χριστιανούς. 28 Ιεροσολύμων προφήται είς 'Αντιόχειαν. αναστάς δε είς εξ αὐτῶν ὀνόματι "Αγαβος ἐσήμανε διὰ τοῦ πνεύματος, λιμὸν μέγαν μέλλειν έσεσθαι έφ' όλην την οίκουμένην όστις καί

29 εγένετο επί Κλαυδίου Καίσαρος. Υτών δε μαθητών καθώς 7 Βοπ xx.25; ηὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἔκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι 2 Cor. vii. 1;

80 τοις κατοικούσιν εν τῆ Ἰουδαία ἀδελφοίς το καὶ εποίησαν, stii. 25. άποστείλαντες πρός τους πρεσβυτέρους διά χειρός Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

ΚΑΤ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεύς Α. D. 44. 12 2 τὰς γείρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ἀνείλε δὲ 3 Ίακωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρα. καὶ ἰδών ὅτι ἀρεστόν έστιν τοις 'Ιουδαίοις, προσέθετο συλλαβείν και Πέτρον ήσαν 4 δε ήμεραι των άζύμων ον και πιάσας έθετο είς φυλακήν, παραδούς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτών φυλάσσειν αὐτὸν, 5 βουλόμενος μετά τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν ουν Πέτρος έτηρειτο εν τή φυλακή προσευχή δε ήν εκτενής γινομένη ύπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ.

6 "Ότε δε εμελλεν αὐτον προάγειν ο Ἡρώδης, τη νυκτί εκείνη ην ο Πέτρος κοιμώμενος μεταξύ δύο στρατιωτών, δεδεμένος άλύσεσι δυσί, φύλακές τε πρό της θύρας ετήρουν την φυλακήν. 7 καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκή-

28. dvards be els. The Alexandrian MS. reads ήν δέ πολλή άγαλλίασις. συνεστραμμένων δε ήμων Augustin also reads congregatis autem nobis. If this was the true reading, S. Luke was himself present. The fact is not improbable, though the reading may be wrong.

Ibid. "Αγαβος. See xxi. 10. Ibid. λιμόν. Josephus mentions this famine. It began in the fourth year of Claudius, A.D. 44. but raged chiefly in the two following years. Antiq. xx. 2, 6. It is mentioned also by Suetonius, Claud. 18. Tacitus, Ann. xii. 43. See Krebsius. It might seem that this famine was predicted by Agabus before the reign of Claudius, which began January 24, A.D. 41. and S. Paul came to Antioch A.D. 42. If so, the words εν ταύταις ταις ήμέραις relate to a former period, and the prophecy is mentioned here, because it was now fulfilled, and because the famine was the cause of Paul and Barnabas going to Jerusalem. Many MSS. read λιμόν μεγάλην, and hris for boris.

28. olsouperry. This has been thought to mean only Judgea, as in Luke xxi. 26. but there were famines about this time in every

country. See Biscoe, p. 60, 61.
30. πρεσβυτέρους. This is the first mention of elders in the Christian church. They were perhaps appointed in that period of ten or twelve years between 33 and 44, of which S. Luke says so little. Some have thought that there were now no Apostles in Jerusalem, because the money was sent to the elders; but this does not follow: the apostles gave up the distribution of money to the deacons, vi. 2: and the elders were probably chosen from the deacons.

CHAP. XII. 1. Hpdons. Herod Agrippa, son of Aristobulus, and grandson of Herod the Great. He was made king of the tetrarchy of Philip, i. e. of Trachonitis, by Caligula A. D. 37. The same emperor afterwards gave him Galilee; and Claudius added Judæa and Samaria.

Ibid. τινάς των άπο της εκκλησίας perhaps means, some who had office in the church

2. Eusebius says that the person, who was the cause of James being brought before Herod, was converted to Christianity, and beheaded together with James. H. E. ii. 9.

Ibid. μαχαίρα, i. e. he was beheaded. See Petr. Alex. apud Routh, Rel. Sacr. vol. iii. p. 332.

3. ἀζόμων. Easter in the year 44 fell on the 31st of March. Most MSS. read at huspan. 4. τέσσαρσι τετραδίοις. Four soldiers watched at a time, two in the prison, and two at the gate, where they were relieved every three hours. Sixteen soldiers therefore were employed. So Polybius, διδόασι δὲ καὶ φυλάκεια δύο, τὸ δὲ φυ-

λάκειδυ έστιν έκ τεττάρων ἀνδρῶν. vi. 38, 7. 6. ἀλόσεσι δυσί. He had a chain on both hands, each of which had the other end fastened to a soldier.

lbid. ετήρουν την φυλακήν. Raphel thinks this means agebant excubias, they kept the watch. So Polybius, vi. 35, 6.

A.D. 44. ματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων, "'Ανάστα εν τάγει." Καὶ εξέπεσον αὐτοῦ αἱ άλύσεις έκ των γειρών. είπέ τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὸν, "Περίζωσαι, καὶ 8 ύπόδησαι τὰ σανδάλιά σου." ἐποίησε δὲ οὕτω. καὶ λέγει αὐτῷ, "Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι." Καὶ ἐξελθών 9 ηκολούθει αὐτώ καὶ οὐκ ήδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγιγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. διελθόντες δὲ πρώτην 10 φυλακήν καὶ δευτέραν, ήλθον έπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηράν, τὴν φέρουσαν είς την πόλιν, ητις αὐτομάτη ηνοίχθη αὐτοῖς καὶ έξελθόντες προήλθον βύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος απ' αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος γενόμενος ἐν ἐαυτῷ εἶπε, "Νῦν οίδα 11 άληθως ὅτι ἐξαπέστειλε κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετό με έκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν 'Ιουδαίων.'' Συνιδών τε ήλθεν έπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς 12 μητρός Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οδ ήσαν ίκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.

Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσ- 13 ῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι 'Ρόδη' καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν 14 φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρῶς οὐκ ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστᾶναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον, "Μαίνη." 'Η δὲ διῖσχυρίζετο 15 οὕτως ἔχειν. Οἱ δὲ ἔλεγον, "Ο ἄγγελος αὐτοῦ ἐστίν." 'Ο δὲ 16 Πέτρος ἐπέμενε κρούων ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτὸν, καὶ ἐξέστησαν. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῆ χειρὶ συγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς 17 πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. εἶπε δὲ, "'Απαγγείλατε 'Ιακώβφ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα." Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἢν τάραχος οὐκ 18 δλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τὶ ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. 'Ηρώδης 19 δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὐρὼν, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι' καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς 'Ιουδαίας εἰς τὴν

8. Περίζωσαι. Most MSS. read ζώσαι.

10. The first watch were the two soldiers within the prison: the second were the two between the door of the prison and the iron gate which formed the termination of a street leading from the prison to the town.

from the prison to the town.

11. γενόμενος ἐν ἐαυτῷ. We find the same phrase in Xen, Cyrop. i.; Polyb. i. 49. 8.

12. Μάρκου. Probably the same Mark, who

12. Μάρκου. Probably the same Mark, who was son of the sister of Barnabas, Col. iv. 10: but not Mark the Evangelist. See Grotius, Simon, ad l.

13. τοῦ Πέτρου is perhaps an interpolation for αὐτοῦ.

Ibid. δπακούσαι. This was the term for a person stationed at the door of a house, who was to attend to persons knocking: he was called δ δπακούων. So Xenophon, Φίλιππος δὲ δ γελωτοποιός κρούσας τὴν θύραν εἶπε τῷ ὑπακσόσωντι, εἰσαγγεῖλαι ὅστις τε εἶη. Sympos. p. 690. Έγὰ δὲ κόπτω προσελθών τὴν θύραν, καὶ μόλις

μὲν καὶ βραδέως ὑπήκουσε δ' οὖν ή γυνή, εἶτα καὶ προσῆλθεν. Lucian. See Raphel and L. de Dieu.

14. έσταναι. See 1 Cor. x. 12.

15. ἄγγελος. See Matt. xviii. 10.
17. Ἰακόβφ. This confirms the statement of the early writers, that James was bishop of Jerusalem. See also xv. 13; xxi. 18. He was one of the cousins of our Lord, and most probably not one of the twelve apostles. See Matt. xiii. 55. It might be conjectured from Gal. i. 19. that he was appointed soon after the conversion of S. Paul. When the apostles began to make circuits from Jerusalem, (see note at ix. 32.) they probably appointed James to be the permanent head of the Church at Jerusalem.

19. ἀπαχθηναι, i.e. ad supplicium. See Esther xii. 3. So Philo Judæus, ἀπήγοντο, ἐμαστιγοῦντο, ἐτροχίζοντο, vol. ii. p. 527. Pliny writes, "perseverantes duci jussi." Epist. x. 97.

20 Καισάρειαν διέτριβεν. * Ην δε δ Ηρώδης θυμομαχών Τυρίοις Α.D. 44. καὶ Σιδωνίοις όμοθυμαδον δὲ παρήσαν πρὸς αὐτον, καὶ πεί- • 1. Beg. v. σαντές Βλάστον τον έπὶ τοῦ κοιτώνος τοῦ βασιλέως, ήτοῦντο Esech. xxvii. εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βα-17. σιλικής.

Τακτή δε ήμερα ο Ἡρώδης ενδυσάμενος εσθήτα βασιλικήν, 22 καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ 23 δήμος ἐπεφώνει, "Θεοῦ φωνή καὶ οὐκ ἀνθρώπου." Παραχρήμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκε την δόξαν τῷ Θεῷ καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν.

24 b O δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὕξανε καὶ ἐπληθύνετο. Baρνάβας δὲ τι. 7; εταικ. 20; καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλημ, πληρώσαντες τὴν $E_{co. lv. 11};$ διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Col. 1. 6. Μάρκον.

*ΗΣΑΝ δέ τινες εν 'Αντιογεία κατά την ουσαν εκκλησίαν Α.Β. 45. 13 προφήται καὶ διδάσκαλοι, ὅ τε Βαρνάβας καὶ Συμεών ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναίος, Μαναήν τε Ἡρώδου τοῦ 2 τετράρχου σύντροφος, καὶ Σαῦλος. d λειτουργούντων δὲ αὐτῶν d ix. 15; τῷ κυρίφ καὶ νηστευόντων, εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, "'Αφορί- Bom. i. 1; σατε δή μοι τόν τε Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον δ et x. 15; Gal. i. 15; 3 προσκέκλημαι αὐτούς." ^eΤότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, et ii. 8; Eph. iii. 8; 4 καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν. Οὖτοι μὲν οὖν ἐκ- 1 Tim. ii. 7 πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου, κατῆλθον εἰς τὴν Σε- 2 Tim. l. 11; ο λεύκειαν, εκείθεν τε απέπλευσαν είς την Κύπρον. και γενόμενοι • τί. 6; et τίι. 15; έν Σαλαμίνι, κατήγιγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ έν ταῖς συναγω- et xiv. 26. 6 γαίς των Ἰουδαίων είχον δε καὶ Ἰωάννην ύπηρέτην. εδιελ- ! xii. 25; θόυτες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, εὐρόν τινα μάγον ψευδοπρο- ε τιμ. 9. 7 φήτην 'Ιουδαίον, φ δνομα Βαρίησους, δς ην σύν τῷ ἀνθυπάτφ Σεργίφ Παύλφ, ἀνδρὶ συνετφ. οὐτος προσκαλεσάμενος Βαρ-

νάβαν καὶ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

20. θυμομαχών. Determined to continue hostilities. Raphel, Wolfius. 'Ηρώδης is perhaps an interpolation.

21. Josephus confirms this account of the death of Herod. He was celebrating games at Cæsarea in honour of Claudius. It was on the second day that he appeared in the theatre in a robe of silver. He lingered five days. Antiq. xix. 8, 2. He was perhaps celebrating the birthday of Claudius, August 1. See Ranischius.

Ibid. βήματος. It means here a raised seat in the theatre.

23. ἀνθ ὧν. See Luke i. 20.

CHAP. XIII. 1. Λούκιος. In Rom. xvi. 21. S. Paul calls him ovyyerhs. There seems no reason to suppose that Lucius was the same with S. Luke.

Ibid. Marahr. Josephus mentions Manaen an Essene, who foretold of Herod the Great, while he was a boy at school, that he would be a king. Antiq. xv. 10, 5. The son of this Manaen may have been educated with Herod's

Ibid. σύντροφος. One who had been a companion of Herod when a boy, as was the custom in great families. See Raphel.

4. Zehebketar. Seleucia was on the Orontes, fifteen miles from Antioch, and five from the sea. See Strabo xvi. 2. p. 751.

6. διελθόντες. Cyprus is 140 miles in length. We may remember, that the gospel had been preached here before, xi. 19. Many MSS. read δλην την νησον.

7. ανθυπάτφ. Proconsul. Beza and Grotius observed, that Cyprus was not governed by a proconsul: but Dio Cassius informs us, that Augustus restored Cyprus to the people, και οδτως ανθύπατοι και ές έκεινα τα έθνη πέμπεσθαι ήρξαντο, liv. p. 523. See also Sucton. Aug. 47. There is a coin of Proclus, who probably succeeded Sergius Paulus, on which he is called ANOTHATOX.

'Αναγθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον 13 είς Πέργην της Παμφυλίας. κ'Ιωάννης δε απογωρήσας απ' k xv. 38. αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ 14 της Πέργης, παρεγένοντο είς 'Αντιόχειαν της Πισιδίας, καλ είσελθόντες είς την συναγωγήν τη ημέρα των σαββάτων, εκάθισαν. Μετά δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, 15 ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες, ""Ανδρες άδελφοί, εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαὸν. 1 xd. 17; λέγετε." ''Αναστάς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῆ χειρὶ, 16 et xix. 33; et xxi. 40. είπεν, ""Ανδρες 'Ισραηλίται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν, m Exod. i. 1: άκούσατε. Τό Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραήλ έξελέξατο τοὺς 17 et vi. 6: et xii. 31 : πατέρας ήμων καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τἢ παροικία ἐν γἢ * Exod. xvi. Αίγύπτω, καὶ μετά βραχίονος ύψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ Νυπ. xiv.34; αὐτής: ηκαὶ ὡς τεσσαρακονταετή χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς 18 Psal. xcv. 10. εν τἢ ἐρήμφ· °καὶ καθελών ἔθνη ἐπτὰ ἐν γἢ Χαναὰν, κατεκλη- 19 2. ροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν. ^pκαὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσι 20

τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, έδωκε κριτάς έως Σαμουήλ τοῦ

8. Ἐλύμας has the same signification as μάγος in Persian and Arabic.

262

9. It was the custom for Jews to take Roman names. See Acts i. 23; Col. iv. 11.

10. policopyla seems to mean properly whatever is done carelessly or at random, and hence any wickedness.

11. It has been thought that Pliny alluded to this miracle: "Est et alia factio a Mose et Jamne et Jotape Judæis pendens, sed multo millibus post Zoroastrem. Tanto recentior est Cypria." H. N. xxx. 1. (2.)

12. If the proconsul was baptized, as seems nearly certain, he was the first Gentile convert

properly so called.

et iii. 9.

13. John went as far as Perga, or at least to the coast of Pamphylia, xv. 38. He may perhaps have been displeased at the baptism of Sergius Paulus, having taken up his notions from Peter.

15. ἀνάγνωσιν. The Law used to be read over every year: but, when this was forbidden by Antiochus Epiphanes, they substituted the

Prophets. When the Maccabees restored the reading of the Law, this served for the first lesson, and the section out of the Prophets for the second. See xv. 21. Prideaux, L. de Dieu.

κατασείσας τῆ χειρί. So in xii. 17; xxi.
 but in xix. 33. it is κατασείσας τὴν χεῖρα.

17. Ίσραηλ is perhaps an interpolation.
18. ἐτροποφόρησεν. Most MSS. read ἐτροφοφόρησεν, which we also find in Deut. i. 31. This preferred by Hammond, Heinsius, Mill, &c.

19. επτα. The Canaanites, Hittites, Amorites, Perizzites, Gergesites, Hivites, and Jebusites. Most MSS. read κατεκληρονόμησεν.

20. It seems uncertain, whether this means, four hundred and fifty years after this he gave judges, or, he gave judges for four hundred and fifty years. Knatchbull dates the four hundred and fifty years from the covenant made with Abraham, from which period to the Judges were very nearly four hundred and fifty years. L. de Dieu makes four hundred and fortyseven years from the birth of Isaac to the

21 προφήτου ακάκειθεν ήτήσαντο βασιλέα, καὶ έδωκεν αὐτοις ὁ Α.D. 45. Θεὸς τὸν Σαούλ υίὸν Κὶς, ἄνδρα ἐκ φυλής Βενιαμὶν, ἔτη τεσ- 118 κω. γιίί. 5: 22 σαράκοντα: Γκαὶ μεταστήσας αὐτὸν, ήγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ et iz. 15; είς βασιλέα, δ καὶ είπε μαρτυρήσας, Εύρον Δαβίδ τον τοῦ Ο πίι. 11. 'Ιεσσαί, άνδρα κατά την καρδίαν μου, δς ποιήσει πάντα τὰ τοιί.14; 23 θελήματά μου.' • Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' et xx. 28: 24 επαγιγελίαν ήγειρε τῷ Ἰσραὴλ σωτήρα Ἰησοῦν, προκηρύξ- Peal. lxxxix. αντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα 12 84m. 25 μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. "ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης τίι. 12; Εσα, χί. 1. τον δρόμον, έλεγε, 'Τίνα με ύπονοείτε είναι; οὐκ εἰμὶ ἐγὼ, : Mal. iii. 1; άλλ' ίδου, ξρχεται μετ' έμε, ου ουκ είμι άξιος το υπόδημα των Mar. ii. 1; 26 ποδών λῦσαι.' * Ανδρες ἀδελφοὶ, νίοὶ γένους 'Αβραὰμ, καὶ οί Τα. iii. 3; έν ύμιν Φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ύμιν ὁ λόγος της σωτηρίας ταύ- · Job. i. 20, 27 της ἀπεστάλη. Τοί γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλημ καὶ οί Μαι. iii. 11: άρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνάς τῶν προ- Lu. iii. 16. φητών τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες = ver. 46; 28 ἐπλήρωσαν καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες, ἡτήσαντο Matt. z. 6. 29 Πιλάτον ἀναιρεθήναι αὐτόν. "ώς δὲ ἐτέλεσαν ἄπαντα τὰ περί τίμ. 17; αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνη- Joh. xvi. 3 30 μείου. δό δε Θεός ήγειρεν αὐτὸν εκ νεκρών, εδς ὤφθη επὶ ἡμέ- 1 Tim. i. 18. ρας πλείους τοις συναναβάσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς : Mett. xxvii. 32 [Ιερουσαλήμ, οἴτινές εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. d καὶ Mar. 27. ήμεις ύμας εὐαγιγελιζόμεθα την προς τους πατέρας ἐπαγιγελίαν Lu. xxii. γενομένην, ότι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῦς τέκνοις αὐτῶν Joh. xix. 6. 83 ήμιν, ἀναστήσας Ἰησοῦν εώς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρφ Matt. 34 γέγραπται, ' Τίος μου εί σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.' " Οτι Μω. Σν. 46; δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν Job. xix. 38. είς διαφθοράν, ούτως είρηκεν, "Ότι δώσω ύμιν τὰ δσια Δαβίδ 6 11. 24. 85 τὰ πιστά.' 8 Διὸ καὶ ἐν ἐτέρφ λέγει, 'Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου Matt. xxviii. 2, 16; Mar. xvi. 6, 14; Lu. xxiv. 36; Joh. xx. 19; et xxi. 1; 1 Cor. xv. 5, 6. d Gen. iii. 15; et xxii. 18; et xvi. 4; et xlix. 10; Deut. xviii. 15; 3 Sam. vii. 13; Peal. cxxxii. 11; Ess. iv. 2; et vii. 14; et ix. 6; et xl. 10; Jer. xxiii. 5; et xxxiii. 14; Essch. xxxiv. 23; et xxxvii. 24; Dan. ix. 24, 25. Peal. ii. 7; Heb. L. 8; et v. 5. f Ess. lv. 3. g il. 27, &c.; Psal. xvi. 10.

Judges. From the division of the Judges to Samuel was only three hundred and forty-eight years. Some would read τριακοσίοις for τετρα-

21. Josephus says that Saul reigned forty years, Antiq. vi. 14, 9; and the probability of it is shewn by Biscoe, p. 558.

it is shewn by Biscoe, p. 558.
22. μεταστήσαs. Vel e regno, vel e vita.
Raphel.

Thid. Εύρον κ. τ. λ. These words are not taken from any one passage in acripture, but from several, e. g. 1 Sam. xiii. 14; Psalm lxxxix. 20.

23. ήγειρε. Most MSS. read ήγαγε. 25. ἐπλήρου. As John was fulfilling his course.

Ibid. Raphel removes the note of interrogation after elsa, and interprets the whole passage, I am not the man whom you suppose me to be. So Palairet. I should then translate ξρχεται, not there comes one, but he comes.

27. κρίναντες. Having condemned Josus. Knatchbull, Beza, Hammond, Wolfius.

31. This seems to imply that S. Paul had not himself seen Jesus. See Heb. ii. 3.

32. ἡμῶν is omitted in many MSS.

33. ἀναστήσαs. See note at ii. 30.

Ibid. ψαλμῷ. This psalm was always considered to be prophetic of the Messiah. See Heb. i. 5. Many MSS. omit τῷ δευτέρφ.

34. diaphophy. Death, the dissolution of soul and body.

34. ^{(OTL} δόσω κ. τ. λ. In the LXX, καὶ διαθήσομαι όμῶν διαθήκην αἰώνιον, τὰ δσια Δανίδ τὰ πιστά. Our translators render δσια mercies, and the same Hebrew term, which is translated δσια here, is ἐλέη in 2 Chron. vi. 42. It means, I will fulfil the mercies promised to David.

A.D. 45. ίδειν διαφθοράν.' Δαβίδ μεν γαρ ίδια γενεα υπηρετήσας τη 86 » ii. 19: 1 Reg. ii. 10. τοῦ Θεοῦ βουλῆ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ είδε διαφθοράν δυ δὲ ὁ Θεὸς Ϋγειρεν, οὐκ είδε δια- 87 i Lu. xxiv. 47; φθοράν. Γνωστον οὖν ἔστω ὑμίν, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὅτι διὰ τού- 88 του ύμιν ἄφεσις άμαρτιων καταγγέλλεται και άπο πάντων, 89 Gal. ii. 15: 1 Joh. ii. 12. ων οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμω Μωσέως δικαιωθῆναι. ἐν τούτω L Rom.viii.3; πας ὁ πιστεύων δικαιοῦται. βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθη ἐφ' ὑμας 40 et x. 4; Heb. τΗ. 19; τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις, ΄Ι Ιδετε, οἱ καταφρονηταὶ, καὶ 41 et ix. 15. θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς l Ess. xxviii. 14; ημέραις ύμων, έργον ω ού μη πιστεύσητε, έάν τις εκδιηγήται Habac. i. 5. ບໍ່ແມື້ນ."

Έξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων, παρεκάλουν 42 τὰ ἔθνη είς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθήναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. Το λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἡκολούθησαν πολλοὶ τῶν 48 m xi. 23: et ziv. 22 'Ιουδαίων και τών σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλφ και τῷ Βαρνάβα οίτινες προσλαλούντες αὐτοίς, ἐπειθον αὐτούς ἐπιμένειν τη χάριτι τοῦ Θεοῦ.

> Τῷ δὲ ἐρχομένφ σαββάτφ σχεδὸν πᾶσα ή πόλις συνήχθη 44 άκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς 45 δγλους, έπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοις ὑπὸ τοῦ Παύ-

λου λεγομένοις, αντιλέγοντες καὶ βλασφημούντες. ππαρρη- 46 * ver. 26: et i. 8: σιασάμενοι δε ο Παύλος και ο Βαρνάβας είπον, "Τμίν ην et iü. 25, 26 : et xviii. 6; et xxviii. 28; αναγκαίον πρώτον λαληθήναι τον λόγον του Θεου έπειδή δε άπωθείσθε αὐτὸν, καὶ οὐκ άξίους κρίνετε έαυτους της αίωxxxii. 21 ; νίου ζωής, ιδού, στρεφόμεθα είς τὰ ἔθνη. °οὕτω γὰρ ἐντέ- 47 Eca. lv. 5 Matt. viii.12: ταλται ήμιν ὁ Κύριος, 'Τέθεικά σε είς φως έθνων, τοῦ είναί et xxi. 48: Bom. x. 19. σε είς σωτηρίαν έως έσχάτου της γης.'" 'Ακούοντα δὲ τὰ 48 • Esa. xlix.6; et zlii. 6 ; Lu. ii. 32, έθνη έχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν, οσοι ήσαν τεταγμένοι είς ζωήν αιώνιον. διεφέρετο δε δ 49 » 2 Tim. iii. λόγος τοῦ Κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. Ροί δὲ Ἰουδαῖοι παρ- 50 ώτρυναν τὰς σεβομένας γυναικας και τὰς εὐσχήμονας και τους πρώτους της πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον

39. ἐν τούτφ is not to be connected with δ πιστεύων, but is opposed to έν τῷ νόμφ Μωυσέως. For δικαιωθήναι άπδ—see Rom. vi. 7.
41. Ίδετε. In the LXX Ίδετε, οί κατα-

φρονηταί, και ἐπιβλέψατε, και θαυμάσατε θαυμάσια, και ἀφανίσθητε.

42. Most MSS. read εξιόντων δε αὐτῶν παρ-

εκάλουν είς το μεταξύ.

264

Ibid. μεταξύ. Lightfoot understood this of the second and fifth days of the week, upon which the synagogues were held. ad Matt. iv. 23. But Krebsius quotes Josephus as using μεταξό for post: so it is understood by Erasmus, Capellus, L. de Dieu.

43. Excelor abrous. Rogabant cos. Raphel. Most MSS. read προσμένειν.

46. our delous rolvere éaurous is the same as

rolvete éautoùs our àflous, ye pass sentence upon yourselves as unworthy.

47. This quotation agrees with the Hebrew. 48. τεταγμένοι. This verse is to be contrasted with ver. 46: ἀπωθεῖσθε τον λόγον τοῦ Θεοῦ is opposed to εδόξαζον τον λόγον τοῦ Kuplou, and οὐκ ἀξίους κρίνετε ἐαυτοὸς τῆς αἰωνίου ζωής to ήσαν τεταγμένοι els ζωήν αίώνων. The Jews rejected the gospel, the Gentiles accepted it: the former act was voluntary, and so was the latter: τάσσεσθαι els is therefore to enrol oneself in, to put oneself in the number of. See Rom. x. 3; 1 Cor. xvi. 15.

50. εὐσχήμονας. See xvii. 12; Mark xv. 43. It seems to mean, persons of condition. Most

MSS. omit 7ds.

καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Α.D. 45. 61 9οί δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτοὺς q xiv. 6,11; 52 ήλθον εἰς Ἰκόνιον. οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύ- Μαι. x. 14; Mar. vi. 11: ματος άγίου. Ln. iz. 5. ΈΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν Ἰκονίω, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς είς την συναγωγήν των Ἰουδαίων, καὶ λαλήσαι ούτως ώστε 2 πιστεύσαι 'Ιουδαίων τε καὶ Ελλήνων πολύ πλήθος. οἱ δὲ άπειθοῦντες Ἰουδαίοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς 3 τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. Τίκανὸν μὲν οὖν χρόνον δι- ːxix. 11; έτριψαν παρρησιαζόμενοι έπὶ τῷ κυρίφ τῷ μαρτυροῦντι τῷ Η .. ii. 4. λόγφ της χάριτος αὐτοῦ, καὶ διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνε-4 σθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἐσχίσθη δὲ τὸ πλήθος τῆς πόλεως καὶ οἱ μὲν ήσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀπο-5 στόλοις. * 'Ως δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ 'Ιουδαίων σὺν • 2 Tim. iii. 6 τοις άργουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολήσαι αὐτοὺς, ^tσυν- : Matt. x. 23. ιδοντες κατέφυγον είς τας πόλεις της Λυκαονίας, Λύστραν καί 7 Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον, κάκει ήσαν εὐαγγελιζόμενοι. 8 "Καί τις άνηρ εν Λύστροις άδύνατος τοις ποσίν εκάθητο, " iii. 2. χωλος εκ κοιλίας μητρος αὐτοῦ ὑπάρχων, ος οὐδέποτε περι-9 επεπατήκει. οὖτος ήκουε τοῦ Παύλου λαλοῦντος δς ἀτενίσας 10 αὐτφ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθήναι, εἰπε μεγάλη τῆ = Εε. ΧΧΧΥ. φωνή, "'Ανάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός." Καὶ ήλλετο 11 καὶ περιεπάτει. ΤΟί δὲ δίλοι ἰδόντες δ ἐποίησεν ὁ Παῦλος, Τ ΧΧΨΙΙΙ. 6. έπηραν την φωνην αὐτών Λυκαονιστί, λέγοντες, "Οί θεοί όμοιω-12 θέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς" ἐκάλουν τε τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία, τὸν δὲ Παῦλον, Ερμην, ἐπειδη αὐτὸς ην ὁ 13 ήγούμενος τοῦ λόγου. ὁ δὲ ίερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὅντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγ-14 κας σὺν τοῖς ὅχλοις, ἡθελε θύειν. "'Ακούσαντες δὲ οἱ ἀπό- : Matt. xxvi. στολοι Βαρνάβας καὶ Παθλος, διαρρήξαντες τὰ ἰμάτια αὐτῶν 15 είσεπήδησαν είς του δχλου, κράζοντες καὶ λέγοντες, "Ανδρες, . 2 26.

τί ταθτα ποιείτε; και ήμεις όμοιοπαθεις έσμεν ύμιν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν

51. Iconium is placed in Lycaonia by Strabo xii. 6; Cic. ad Fam. xv. 4; Plin. H. N. v. 27 (25), in Pisidia by Ammian. Marcell. xiv., and the last city in Phrygia by Xen. Anab. i. See Raphel.

52. ἐπληροῦντο πνεύματος άγίου. This means, that Paul and Barnabas, before their departure, imparted the miraculous gifts of the Holy Ghost. See vi. 3.

CHAP. XIV. 3. τῷ λόγφ τἢς χάριτος αὐτοῦ, literally, the announcement of his free pardon. This was made by the apostles, and God bore witness to the truth of their words by enabling them to work miracles. See xx. 32.

6. It took Cyrus six days to march through Lycaonia. Xen. Anab. i.

Ibid. Δέρβην. It is probable that Timothy

was converted during this visit to Derbe. See xvi. 1; 1 Tim. i. 2. Drusius thinks that Lystra and Derbe are not meant to be included among the cities of Lycaonia, being in fact in Isauria.

8. ὑπάρχων is perhaps an interpolation.

9. πίστιν τοῦ σωθήναι. The lame man heard Paul announce the terms of salvation, and Paul knew that he had faith in the salvation which had been procured.

11. Λυκαονιστί. A dissertation was written by Jablonski, De Lingua Lycaonica. 13. τοῦ ὅντος. Who had a temple. So Æschy-

lus, προ πόλεως. Theb. 170.

Ibid. πυλώνας. The gates of the house in which the apostles were. Wolfius.

14. είσεπήδησαν. Probably έξεπήδησαν.

Α. D. 45.

\$\frac{6}{6}\text{Gon. i. 1;} \\
\text{Paal. i. 1;} \\
\text{Rain. Thy θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς' cổς ἐν ταῖς παρ- 16

\$\frac{6}{5}\text{Gon. i. 1;} \\
\text{καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς

\$\text{et exit. 8;} \\
\text{φχημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς

\$\text{exit. 30;} \\
\text{exti. 30;} \\
\text{exti. 30;} \\
\text{oὐρανόθεν ἡμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμ
\$\text{paal. ixxxi.} \\
\text{13.} \\
\text{πιπλῶν τροφής καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.'' Καὶ 18

ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὅχλους τοῦ μὴ θύειν

αὐτοῖς.

αὐτοῖς. d 2 Cor. d'Επηλθον δè ἀπὸ 'Αντιοχείας καὶ 'Ικονίου 'Ιουδαίοι, καὶ 19 πί. 25; 3 Τιμ. iii. 11. πείσαντες τοὺς ὅχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω της πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν 20 των μαθητών, αναστάς είσηλθεν είς την πόλιν και τη έπαύριον έξηλθε σύν τῷ Βαρνάβα εἰς Δέρβην. εὐαγγελισάμενοί τε 21 την πόλιν εκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ικανούς, υπέστρεψαν είς την Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ ᾿Αντιόχειαν ἐἐπιστηρίζοντες 22 • xi. 28 : et xiii. 43; στ xm. 43; Matt. x. 88: τὰς ψυγὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῆ πίστει. et xvi. 34; καὶ, "ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Lu. xxii. 28, 29; βασιλείαν τοῦ Θεοῦ." [Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυ- 23 et xxiv. 36; 2 Tim. iii. 12: τέρους κατ' εκκλησίαν, προσευξάμενοι μετά νηστειών, παρ-Rom. viii. 17. έθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίφ εἰς δν πεπιστεύκεισαν. καὶ διελθόντες 24 f i. 26: Titus i. 5. την Πισιδίαν, ηλθον είς Παμφυλίαν καὶ λαλήσαντες έν Πέργη 25 s xiii. 1, 3. του λόγου, κατέβησαν είς 'Αττάλειαν' εκάκειθευ απέπλευσαν 26 είς 'Αντιόχειαν, οθεν ήσαν παραδεδομένοι τη χάριτι του Θεού h xv. 4; είς τὸ ἔργον δ ἐπλήρωσαν. παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες 27 1 Cor. xvi. 9; 2 Cor. ii. 12; την εκκλησίαν, ανήγγειλαν όσα εποίησεν ο Θεος μετ' αὐτῶν, καὶ Apoc. iii. 8. ότι ήνοιξε τοις έθνεσι θύραν πίστεως. διέτριβον δὲ ἐκεί χρόνον 28 ούκ όλίγον σύν τοίς μαθηταίς.

Α. D. 46.

¹ ΚΑΙ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς 15

¹ Gen.κτίί.10; ἀδελφοὺς, " Ότι ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ

ˈ Gal. v. 1, 2; δύνασθε σωθῆναι."
κ Γενομένης οὖν στάσεως καὶ συζητήσεως 2

Col. ii. 8, 11, οὖκ ὀλίγης τῷ Παύλω καὶ τῷ Βαρνάβα πρὸς αὐτοὺς, ἔταξαν

¹ Gal. ii. 1. ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν

15. Most MSS. read enl Bedr forra.

17. Compare Cicero, "Nam et fruges et reliqua quæ terra pariat, et tempestates ac temporum varietates, cœlique mutationes, quibus omnia, quæ terra gignat, maturata pubescant, a diis immortalibus tribui generi humano putant." De Nat. Deor. i. 2.

22. παρακαλοῦντες—δτι. Polybius uses παρακαλεῦν with δτι precisely in this way. See Raphel and Krebsius. But the form of the sentence seems to be like that in i. 4; xvii. 3; xxiii. 22.

23. κατ' ἐκκλησίαν, in every church, i. e. in every place where they had made converts.

26. τῆ χάριτι τοῦ Θεοῦ. By the special interposition of God. See xiii. 2.

27. Apole. The door therefore had not been

fully opened before to the Gentiles. See xv. 3. Cornelius, though not a proselyte, was not an idolatrous Gentile: see x. 2: and the gospel does not seem to have been openly preached to idolatrous Gentiles till now. See xiii. 12.

dolatrous Gentiles till now. See xiii. 12.
28. ἐκεῖ is perhaps an interpolation.

CHAP. XV. 1. rivés. Epiphanius says that Cerinthus was one of them, but probably without foundation. vol. i. p. 111. They may have been inhabitants of Jerusalem, or persons who had gone up from Antioch and returned. See xv. 24.

2. τινὰς ἄλλους. Titus was one of them. Gal. ii. 1. S. Paul speaks of having had a special revelation concerning this journey, Gal. ii. 2. See Buxtorfius, Catalect. p. 268.

πρός τους αποστόλους και πρεσβυτέρους είς Ίερουσαλήμ, περί Α. D. 46. 8 τοῦ ζητήματος τούτου. οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήργοντο την Φοινίκην καλ Σαμάρειαν, εκδιηγούμενοι την επιστροφήν των εθνών και εποίουν γαράν μεγάλην πασι 4 τοις άδελφοις. ¹παραγενόμενοι δὲ εἰς Ίερουσαλημ, ἀπεδέχθησαν ^{1 xiv. 27}. ύπο της εκκλησίας και των αποστόλων και των πρεσβυτέρων, 5 ανήγγειλαν τε όσα ο Θεος εποίησε μετ' αυτών. Εξανέστησαν δέ τινες των άπὸ της αίρέσεως των Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες, "" Οτι δεί περιτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρείν τὸν νόμον Μωϋσέως." Συνήχθησαν δε οί ἀπόστολοι και οί πρεσβύτεροι ίδειν περί 7 τοῦ λόγου τούτου. [™]πολλης δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς * x 20; Πέτρος είπε πρὸς αὐτοὺς, " Ανδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ότι ἀφ' ήμερων ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν ήμεν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πισ-8 τεῦσαι. η καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς η x. 43, &c.; 9 αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, καθώς καὶ ἡμῖν καὶ οὐδὲν διέκρινε *** 9 μεταξύ ήμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῆ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας Psal. vii. 9; 10 αὐτῶν. Ρυῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεὸν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν et xrii. 10: τράχηλου τῶν μαθητῶν, δυ οὕτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὕτε ἡμεῖς et xz. 12; 11 Ισχύσαμεν βαστάσαι; ٩άλλα δια της χάριτος κυρίου Ίησοῦ • 1 Ροι. i. 22. 12 Χριστοῦ πιστεύομεν σωθήναι, καθ' δυ τρόπου κάκεινοι." 'Εσί- P Gal. v. 1. γησε δὲ πῶν τὸ πλήθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξ- Τίτου iii. 4. ηγουμένων όσα εποίησεν ο Θεος σημεία και τέρατα εν τοις εθνεσι 13 δι' αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ συγήσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος καίι. 17. 14 λέγων, ""Ανδρες άδελφοὶ, ἀκούσατέ μου. "Συμεων εξηγήσατο, "2 Pet. i. 1. καθώς πρώτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνών λαὸν ἐπὶ

15 τῷ ὀνόματι αὐτοῦ καὶ τούτω συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προ-16 φητῶν, καθὼς γέγραπται, ' Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀν- Δωω ix. οικοδομήσω την σκηνην Δαβίδ την πεπτωκυΐαν και τὰ κατ-11, 12.

2. πρεσβυτέρους. When the apostles were absent from Jerusalem, the church there was managed by James and the elders. See xii. 17; xxi. 18. S. John was now at Jerusalem, Gal. ii. 9.

4. ἀνήγγειλαν. This was a private communication, (Gal. ii. 2.) made perhaps only to the apostles.

5. Some have made this verse a continuation of the relation of Paul and Barnabas. Beza.

The notion is refuted by Wolfius.

Ibid. περιτέμνειν. S. Paul refused to have Titus circumcised, Gal. ii. 3. It would seem from Gal. ii. 2. that this dispute was promoted by some persons who pretended to be Chris-

6. τοῦ λόγου τούτου. There were two questions, (see ver. 5.) 1. whether the Gentiles should be circumcised; 2. whether they should observe the customs of the Mosaic law. The former was answered decidedly in the negative; the latter partly in the affirmative. See xxi. 21.
7. ἀφ' ἡρερῶν ἀρχαίων. This confirms what was said at ix. 32. The conversion of Cornelius was perhaps fourteen years ago.

Ibid. ev huîv. Among us apostles.

10. neipateir tor Bedr is to try the patience of God by doing any thing wrong.

11. Most MSS. read του Kuolou 'Inσου without Xoistes.

Ibid. κάκεινοι sc. οἱ πατέρες. Wolflus. We believe that it is through the grace of Jesus Christ that we have had salvation offered, and it was by faith in the same grace that our fathers were

13. 'Ιάκωβος. See xii. 17.
14. Συμεών. Wolfius thought that this was Simon the Canaanite: but it seems certainly to be Simon Peter: see ver. 7.

Ibid. en ro dv. Most MSS. read ev ro dv. 16,17. This quotation agrees nearly with the LXX; but instead of brus as extyrhouses -

Α. D. 46. εσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν ὅπως 17 άν εκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οθς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς. λέγει Κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα.' Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι 18 τῶ Θεῶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενογλεῖν 19 τοις ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν αλλὰ ἐπι- 20 u ver. 29: Gen. ix. 4: στείλαι αὐτοίς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώ-Lev. iii. 17: et xvii. 14; λων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. *Μω- 21 Deut. xii. 23; σης γάρ έκ γενεών άργαίων κατά πόλιν τούς κηρύσσοντας 1 Cor. viii. 1, 9, 10; αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατά πᾶν σάββατον ἀναet x. 14, 20, 21; 1 Thess. iv. 3. γινωσκόμενος." × xiii. 27 : Τότε έδοξε τοις άποστόλοις και τοις πρεσβυτέροις σύν όλη 22 Neh. viii. 1. τη έκκλησία, έκλεξαμένους ἄνδρας έξ αὐτῶν πέμψαι εἰς 'Αντιόγειαν σύν τῷ Παύλφ καὶ Βαρνάβα, Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Βαρσαβάν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε, "Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσ- 23 βύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, τοῖς κατὰ τὴν Αντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν άδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν. Τ'Επειδή ήκού- 24 7 ver. 1: Gal. ii. 4: ομι. 11. 19. σαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, άνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρείν τὸν νόμον, οίς οὐ διεστειλάμεθα, ἔδοξεν ήμιν γενομένοις 25 όμοθυμαδον, εκλεξαμένους ἄνδρας πέμλαι προς ύμας, σύν τοῖς άγαπητοις ήμων Βαρνάβα και Παύλφ, ανθρώποις παραδεδω- 26 z xiii. 50 ; et xiv. 19. κόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ. ἀπεστάλκαμεν οὖν 'Ιούδαν καὶ Σίλαν, καὶ 27 αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. ἔδοξε γὰρ τῷ ἀγίω 28 πνεύματι καὶ ήμιν, μηδεν πλέον επιτίθεσθαι ύμιν βάρος, πλην a ver. 20; et zvi. 4; των ἐπάναγκες τούτων, ἐαπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος 29 et xxi. 25.

ανθρώπων, it is in the Hebrew, that they may possess the remnant of Edom. The LXX appear to have read אַרָּהְ for מְּלָהָ, and S. Luke added τὸν Κύριον, which is not in the LXX. See Wolfius and L. de Dieu.

17—19. Most MSS. read ὁ ποιών ταῦτα γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος. Διὸ ἐγὼ κ.τ.λ.

20. ἐπιστείλαι αὐτοίς τοῦ ἀπέχεσθαι, to write o them for the purpose of their abstaining.

to them for the purpose of their abstaining.

Ibid. wopvelas. All the other precepts are merely arbitrary or positive: fornication is specified, because the Gentiles did not look upon it as a sin. See ver. 29.

Ibid. καl τοῦ αἴματος. Irenæus adds, "et quæcunque nolunt sibi fieri, aliis ne faciant," p. 199; and there is other authority for this insertion. See Lardner, vol. iii. p. 22—35.

21. Merons ydp. The Gentiles were advised to abstain from these things, because they would give great offence to the Jews. The Law of Moses was still read in the synagogues, and since these things were forbidden in the Law,

the Jews would constantly be reminded of them.

22. τοις αποστόλοις — εκλεξαμένους — γράψαντες. For similar instances, see Raphel, Wolfius, Krebsius.

Ibid. Σίλαν. He is called Silvanus in 2 Cor. i. 19, &c. See note at Rom. xvi. 22.

23. Most MSS. read ol πρεσβύτεροι άδελφοί. Ibid. Κιλικίαν. This is a proof that churches now existed in Cilicia, which had probably been planted by S. Paul. See xv. 41.

24. The words λέγοντες — νόμον are perhaps an interpolation.

28. των ἐπάνωγκες τούτων. These things, which, though in themselves indifferent, may yet be considered necessary, when Jews and Gentiles are living familiarly together.

29. The order of the words seems more natural here than in ver. 20, since the pronibition of fornication rests on very different grounds from the others: see ver. 20. It is the same in xxi. 25.

καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας. εξ ὧν διατηροῦντες εαυτούς, εὖ Α.D. 46. πράξετε. ερρωσθε."

80 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθεντες ἡλθον εἰς ᾿Αντιόχειαν καὶ συναγα81 γέντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. ἀναγνόντες δὲ
82 ἐχάρησαν ἐπὶ τῆ παρακλήσει. Ἰούδας δὲ καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὅντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελ83 φοὺς, καὶ ἐπεστήριξαν. Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν
84 μετ᾽ εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους. ἔδοξε
85 δὲ τῷ Σίλα ἐπιμεῖναι αὐτοῦ. Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διότριβον ἐν ᾿Αντιοχεία, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἔτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

86 ΜΕΤΑ δέ τινας ήμέρας είπε Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν, "Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ πᾶσαν πόλιν, ἐν αίς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς

87 ἔχουσι." ^bΒαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν Ἰω- b xii. 12, 25; 88 άννην τὸν καλούμενον Μάρκον ^cΠαῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀπο- Col. iv. 10; στάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς ²Tim.iv.11; Philem. 24;

89 εἰς τὸ ἔργου, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον. ἐγένετο οὖν παροξ. • xiii. 13. υσμὸς, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τόν τε Βαρ-

40 νάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθε παραδοθεὶς τῆ χάριτι τοῦ « xiv. »;

41 Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, et xix. 13; 16 ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. d Κατήντησε δὲ εἰς Δέρβην καὶ et xix. 21;

Λύστραν καὶ ἰδοῦ, μαθητής τις ἡν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος, 1 Cor. iv. 17;
Phil. ii. 19;

2 υίδο γυναικός τινος 'Ιουδαίας πιστής, πατρός δε Ελληνος' εδς 1 These ii.i.s.; 8 έμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ 'Ικονίω ἀδελφῶν. 'τοῦ- 1 Tim. i. 5. τον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὴν αἰτῶ ἐξελθεῖν, καὶ λαβῶν περιέτε- ° τɨ. δ.

τον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὰν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβών περιέτε- • vi. 3. μεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκεί- Gal. ii. 3.

29. εδ πράξετε. Felices, beati eritis. Irenæus adds, "ambulantes in Spiritu Sancto," p. 199; and there is other authority for the insertion.

33. ἀποστόλους. Many MSS. read ἀποστείλαντας αὐτούς.

35. It is probable that Peter came to Antioch in this interval, as is mentioned in Gal. ii. 11.

36. ἡμῶν is perhaps an interpolation.

37. εβουλεύσατο. Most MSS. read εβούλετο. Ibid. Μάρκον. When he left Paul and Barnabas at Perga (xiii. 13.) he went to Jerusalem. He may either have accompanied Paul and Barnabas to Antioch, (xv. 30.) or he may have come afterwards with Peter. See note at ver. 35. 38. h είου might be either he thought fit, or he asked. The Vulgate has rogabat.

Ibid. It is pleasing to know that S. Paul was afterwards reconciled to Mark. See Col. iv. 10; 2 Tim. iv. 11.

39. Κόπρον. Barnabas was a native of Cyprus, iv. 36.

41. ἐπιστηρίζων. These churches, therefore,

had been planted by S. Paul before: but he did not go through Syria and Cilicia on his first journey; it is probable, therefore, that he planted them during his residence at Tarsus from A.D. 33 to 42. See xv. 23. For description see xviii. 23.

CHAP. XVI. 1. Τιμόθεος. If he was not converted in S. Paul's first visit to Derbe, (see xiv. 6.) he had been converted in the interval. His mother Eunice and grandmother Lois are praised by S. Paul, 2 Tim. i. 5. He had known the scriptures from a child, 2 Tim. iii. 15.

3. περιέτεμεν. This seems contrary to S. Paul's own conduct in the case of Titus, (Gal. ii. 3.) and he was now delivering the apostolical decree, which released the Gentiles from circumcision (ver. 4). But S. Paul was quite consistent: he admitted Timothy to baptism without being circumcised: it was only when he was taking him with him to preach, that he had him circumcised; and this was to avoid giving offence to the Jews. See note at xv. 21, 28.

A.D. 46. νοις· ήδεισαν γάρ απαντες τον πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ελλην ε 27. 20, 29. ύπηρχεν. εώς δε διεπορεύοντο τας πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς 4 φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. αἱ μὲν οὖν ἐκ. 5 κλησίαι έστερεούντο τη πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ήμέραν.

Διελθόντες δε την Φρυγίαν καὶ την Γαλατικήν χώραν, κωλυ- 6 θέντες ύπὸ τοῦ ἀγίου πνεύματος λαλησαι τὸν λόγον ἐν τῆ 'Ασία, ελθόντες κατά την Μυσίαν επείραζον κατά την Βιθυ-7 νίαν πορεύεσθαι καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα. hπαρελ-8 · τος τος του πορευεσυαι· και ουκ ειασεν αυτους το πνευμα. - παρελ- 8 2 Cor. ii. 13; 2 Tim. iv. 13. θόντες δε την Μυσίαν, κατέβησαν είς Τρωάδα- καὶ ὅραμα διὰ 9 της νυκτός ὤφθη τῷ Παύλφ ἀνήρ τις ην Μακεδών έστως, παρακαλών αὐτὸν καὶ λέγων, "Διαβάς εἰς Μακεδονίαν, βοήθησον ήμιν." 'Ως δε το δραμα είδεν, εὐθέως έζητήσαμεν έξελ- 10 θείν είς την Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ότι προσκέκληται ήμας ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς. 'Αναχθέντες οὖν ἀπὸ 11 της Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν είς Σαμοθράκην, τη τε έπιούση είς Νεάπολιν, ἐκειθέν τε είς Φιλίππους, ήτις ἐστὶ πρώτη τής 12 μερίδος της Μακεδονίας πόλις κολωνία.

⁹Ημεν δὲ ἐν ταύτη τῆ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινὰς, τῆ τε 18 ήμερα των σαββάτων εξήλθομεν της πόλεως παρά ποταμον, οδ ένομίζετο προσευχή είναι, καὶ καθίσαντες έλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί. Καί τις γυνή ονόματι Αυδία, πορφυρό- 14 πωλις πόλεως θυατείρων, σεβομένη τον Θεον, ήκουεν ής ο κύριος διήνοιξε την καρδίαν προσέχειν τοις λαλουμένοις ύπὸ τοῦ Παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἰκος αὐτῆς, παρεκάλεσε 15 λέγουσα, "Εἰ κεκρίκατέ με πιστην τῷ κυρίφ είναι, εἰσελθόντες

1 xix. 24; 1 Sam.xxviii.

είς τὸν οἰκόν μου, μείνατε" καὶ παρεβιάσατο ήμας. 'Έγένετο 16 δε πορευομένων ήμων είς προσευχήν, παιδίσκην τινά έχουσαν πνεύμα Πύθωνος άπαντήσαι ήμιν, ήτις έργασίαν πολλήν παρ-

6. Διελθόντες. Most MSS. read δεήλθον, and της Τυρρηνίας. ii. 16. 2.

έλθόντες δε in ver. 7. Ibid. Γαλατικήν. They were warmly received in Galatia, Gal. iv. 13-15, and worked miracles there, iii. 5.

Ibid. 'Aσία. See ii. 9.
7. κατά την Μυσ., ad fines Mysia. Most MSS. read els την Βιθυνίαν, and τὸ πνεθμα Ἰησοθ.
10. εζητήσαμεν. This is the first place where

S. Luke speaks of himself as accompanying S. Paul.

Ibid. συμβιβάζοντας. Collatis argumentis col-

Ibid. & Kopios. Many MSS. read & Ocos.

11. Nedwohiv, distant about sixty-five miles from Samothrace.

12. πρώτη. Philippi was the first city in Macedonia to which a person came, who was going from Neapolis. This meaning is given ότη by Casaubon, Raphel, Palairet, as in Polybius, μέχρι πόλεως Πίσης, η πρώτη κείται

Ibid. κολωνία. Pliny calls Philippi a colony, H. N. iv. 18. The people call themselves Romans in ver. 21.

18. πόλεωs. Probably πύλης.

Ibid. προσευχή is taken for a place of prayer by Knatchbull, Krebsius, Drusius, L. de Dieu, Elsner. The word is used in this sense by Josephus, vol. ii. p. 26. and Philo, vol. ii. p. 523, 565: but evoulgero can hardly be reconciled with this sense; and kalloartes—youth rather points out a place of general resort in the open air.

14. πορφυρόπωλις. Wheeler mentions an inscription in the ruins of Thyatira with the words OI BAΦEIZ, vol. iii. p. 233.

16. Many MSS. read την προσευχήν. Ibid. Πύθωνος. Plutarch writes, δοπερ τοὺς έγγραστριμύθους Εύρυκλέας πάλαι, νυνί Πύθωνας προσαγορευομένους. De Defect. Orac. p. 414. Hiller was a person supposed to be inspired.

17 είχε τοίς κυρίοις αὐτής, μαντευομένη. αὕτη κατακολουθήσασα Α. D. 46. τῶ Παύλω καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, "Οὐτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, οἴτινες καταγγέλλουσιν ἡμίν 18 όδον σωτηρίας." Τούτο δε έποιει έπὶ πολλάς ήμερας. Εδιαπο- Ε Μετ. Ανί. νηθείς δε ό Παύλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι είπε, "Παραγγέλλω σοι, έν τω ονόματι Ίησου Χριστου, έξελεθειν άπ' αὐ-19 της." Καὶ ἐξηλθεν αὐτη τη ώρα. ''Ιδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτης, 12 Cor. vi. 5. ότι έξηλθεν ή έλπις της έργασίας αὐτών, έπιλαβόμενοι τὸν Παύλον και τὸν Σίλαν, είλκυσαν είς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρ-20 γοντας πκαὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς, εἶπον, π xvii. 6: " Οδτοι οι ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαιοι 17. 21 ὑπάργοντες καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη, δι οὐκ ἔξεστιν ἡμιν παρα-22 δέχεσθαι οὐδὲ ποιείν, 'Ρωμαίοις οὐσι." η Καὶ συνεπέστη ο = 2 Cor.xi 25; όχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ, περιρρήξαντες αὐτῶν τὰ ^{1 Thoss. ii. 2}. 28 ίμάτια, εκέλευον ραβδίζειν πολλάς τε επιθέντες αὐτοῖς πληγάς, έβαλον είς φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι, 24 ἀσφαλώς τηρείν αὐτούς δς παραγγελίαν τοιαύτην είληφως, έβαλεν αὐτούς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τούς πόδας 25 αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. ο Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον ο iv. \$1. Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι υμνουν τὸν Θεόν ἐπηκρο-26 ῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. Ράφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, Ρ τ. 19; ώστε σαλευθήναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου ἀνεώχθησάν τε 27 παραγρήμα αί θύραι πάσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. ἔξυπνος δε γενόμενος ο δεσμοφύλαξ, και ίδων ανεφγμένας τας θύρας της φυλακής, σπασάμενος μάχαιραν, έμελλεν έαυτον άναιρείν, 28 νομίζων εκπεφευγέναι τους δεσμίους. εφώνησε δε φωνή μεγάλη ό Παῦλος, λέγων, "Μηδεν πράξης σεαυτώ κακόν απαντες γάρ 29 έσμεν ενθάδε." Αιτήσας δε φωτα είσεπήδησε, και έντρομος 30 γενόμενος προσέπεσε τῷ Παύλφ καὶ τῷ Σίλα ٩καὶ προ- 9 ii. 87; αγαγών αὐτούς έξω, έφη, "Κύριοι, τί με δεί ποιείν ίνα σωθώ;" Lu. iii. 10. 81 'Οί δὲ εἶπον, " Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ · Joh. iii. 32 σωθήση σὺ καὶ ὁ οἰκός σου." Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον et vi. 47; 88 τοῦ κυρίου, καὶ πᾶσι τοῦς ἐν τῆ οἰκία αὐτοῦ. καὶ παραλαβών 1 Joh. τ. 10. αὐτοὺς ἐν ἐκείνη τῆ ὥρα τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, 84 καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα: "ἀν- • Lu. v. 29; αγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἰκον αὐτοῦ, παρέθηκε τράπεζαν καὶ et xix. 6. ηγαλλιάσατο, πανοικί πεπιστευκώς τώ Θεώ.

20. στρατηγοίς. This was generally the Greek term for prators. Biscoe thinks that they were the duumviri of the town, who were

sometimes called prestors, p. 317.
21. The introduction of new gods was forbidden by the laws of Rome; and the apostles put an end to the worship of the gods of the Romans. See xvii. 7; xviii. 13.

22. abron tà ludria. Erasmus said that it was doubtful whether the magistrates tore their own clothes or those of the apostles: but Alberti brings many instances of clothes being torn off the backs of persons who were scourged; and the magistrates are said to have done what they ordered to be done. See Mark xv. 15. Dion. Hal. τοις βαβδούχοις εκέλευσαν την έσθητά τε περικαταρρήξαι και ταις βάβδοις το σώμα ξαίνειν, ix. p. 596. 32. Many MSS. read σὸν πᾶσι.

A. D. 46. 'Ημέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδού- 85 χους, λέγοντες, "'Απόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους." 'Απήγ- 86 γειλε δε ο δεσμοφύλαξ τους λόγους τούτους πρός του Παθλου. ""Οτι ἀπεστάλκασιν οί στρατηγοί, ΐνα ἀπολυθήτε νῦν οὖν xxii. 25. έξελθόντες, πορεύεσθε εν ειρήνη." 'Ο δε Παῦλος εφη προς 87 αὐτοὺς, "Δείραντες ἡμᾶς δημοσία, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους 'Ρωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ήμας εκβάλλουσιν ου γάρ αλλά ελθόντες αυτοί ήμας εξαγαγέτωσαν." 'Ανήγγειλαν δέ τοις στρατηγοίς οι ραβδούγοι 38 τὰ δήματα ταῦτα καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι ἡΡωμαῖοί είσι, ακαλ ελθόντες παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ εξαγαγόντες ήρω- 89 u Matt. viii. των έξελθειν της πόλεως. έξελθόντες δε έκ της φυλακής είσηλ- 40 θον είς την Λυδίαν και ιδόντες τους άδελφους, παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξῆλθον. ΔΙΟΔΕΤΣΑΝΤΕΣ δὲ τὴν 'Αμφίπολιν καὶ 'Απολλωνίαν, 17

ηλθον είς Θεσσαλονίκην, ὅπου ην ή συναγωγή τῶν Ἰουδαίων. κατά δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλφ εἰσῆλθε πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ 2 * Peal,xxii.6; σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, *διανοίγων 8 Στα. 1011.; Ματι. xvi.21; καλ παρατιθέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καλ ἀναστῆναι Lu. xxiv. έκ νεκρών, καὶ "ὅτι οὖτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς, δν ἐγὼ 26, 46; Joh. i. 41. καταγγέλλω ύμιν." ΤΚαί τινες έξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσ- 4 γ ver. 17; et xxviii. 24, εκληρώθησαν τῷ Παύλφ καὶ τῷ Σίλα, τῶν τε σεβομένων Έλλήνων πολύ πλήθος, γυναικών τε τών πρώτων οὐκ ὀλίγαι. ζηλώσαντες δε οι άπειθουντες Ιουδαίοι, και προσλαβόμενοι 5 τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηρούς, καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν την πόλιν επιστάντες τε τη οἰκία Ἰάσονος, εζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς, ἔσυρον 6 2 wi. 20. τὸν Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες, "" Οτι οί την οικουμένην αναστατώσαντες, ούτοι και ένθάδε πάρ-* Lu. xxiii.2; Joh. xix. 12. εισιν, *οθς ὑποδέδεκται 'Ιάσων' καὶ οὖτοι πάντες ἀπέναντι 7

35. βαβδούχους, the lictors. The Codex Bezæ reads, συνήλθον οί στρατηγοί έπι το αὐτο είς την άγοράν, και άναμνησθέντες τον σεισμόν τον γεγονότα εφοβήθησαν και απέστειλαν τους-

37. 'Pωμαίουs. "Facinus est vinciri civem Romanum, scelus verberari." Cic. in Ver. vi. 66. " Porcia lex virgas ab omnium civium Romanorum corpore amovit." Id. pro Rabir. 4.

89. παρεκάλεσαν, comforted them. Biscoe, p. 324.

40. είς την Λυδίαν, or, as the reading probably is, προς την Λυδίαν, to the house of Lydia. See Bos, Alberti, Raphel, Palairet.

Ibid. εξηλθον. S. Luke appears to have staid

at Philippi. See xxi. 5.
CHAP. XVII. 1. 'Απολλωνίαν. Stephanus
Byzant. places Apollonia in Illyria. See Rom.

Ibid. Θεσσαλονίκην. While S. Paul was at Thessalonica, the Philippians sent him assistance, Phil. iv. 15, 16. He worked miracles there, 1 Thess. i. 5. and maintained himself by his own labour, I Thess. ii. 9; 2 Thess. iii. 8. He praises their faith and labour of love, 1 Thess. i. 3, 8, 9. Many MSS. omit ή before

3. παρατιθέμενος. Putting one passage by the side of another, so as to shew the reference of the whole to Christ.

4. προσεκληρώθησαν. Were added to the number of the followers of.

5. των αγοραίων. Circumforanci. Demosthenes speaks of reptrouma ayopas. De Cor. 269. 19. See Aul. Gell. xvii. 3. These persons were probably Gentiles: see 1 Thess. ii. 14.

Ibid. 'Idooros. He seems afterwards to have been with S. Paul at Corinth, Rom. xvi. 21.

Ibid. άγαγείν. Probably προαγαγείν. 7. & *every. In every other place this signifies, before, in front of; and so here it may mean, in the face of the decrees. They probably alluded to the Christians' refusing to worship

τῶν δογμάτων Καίσαρος πράττουσι, βασιλέα λέγοντες έτερον Α. D. 46. 8 είναι, Ίησοῦν." Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὅχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας 9 ἀκούοντας ταῦτα καὶ λαβόντες τὸ ίκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος 10 καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ της νυκτός έξέπεμψαν τόν τε Παύλον και τον Σίλαν είς Βέροιαν οίτινες παραγενόμενοι, είς την συναγωγήν των Ἰουδαίων 11 ἀπήεσαν. δοὐτοι δὲ ἢσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκη, ε Ε.Α. οἵτινες εδεξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέ- Lu. xvi. 39: 12 ραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν Joh. ٧. 39. οδυ έξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν 13 εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαίοι, ὅτι καὶ ἐν τῆ Βεροία κατηγιέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡλθον κάκεῖ σαλεύοντες τοὺς 14 δγλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ώς έπὶ τὴν θάλασσαν ὑπέμενον δὲ ὅ τε Σίλας καὶ 15 ὁ Τιμόθεος ἐκεί. Οἱ δὲ καθιστώντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον αὐ- c xviii. 5. τον έως 'Αθηνών καὶ λαβόντες έντολην προς τον Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ΐνα ώς τάχιστα έλθωσι πρός αὐτὸν, έξήεσαν. Έν δὲ ταῖς 'Αθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεθμα αὐτοθ ἐν αὐτῷ θεωροθντι κατείδωλον οθσαν 17 την πόλιν. διελέγετο μέν οθν έν τη συναγωγή τοις Ιουδαίοις 4 ver. 4. καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῆ ἀγορᾶ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς 18 τοὺς παρατυγχάνοντας. τινὸς δὲ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκών φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτώ καί τινες έλεγον, "Τί αν θέλοι ο σπερμολόγος ούτος λέγειν;" Οί δὲ, "Εένων δαιμονίων δοκεί καταγγελεύς είναι." ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνά-19 στασιν αὐτοῖς εὐηγγελίζετο. ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν "Αρειον πάγον ήγαγον, λέγοντες, " Δυνάμεθα γνῶναι, τίς ή 20 καινή αΰτη ή ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή; ξενίζοντα γάρ τινα είσφέρεις είς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν βουλόμεθα οὖν γνῶναι, τί 21 αν θέλοι ταθτα είναι." 'Αθηναίοι δε πάντες και οι επιδη-

the Roman deities: or perhaps Claudius had issued a special edict against Jewish and Christian superstitions, when he banished the Jews

from Rome. See xviii. 2; xix. 26.
9. το Ικανόν. Peter of Alexandria understood this, as if Jason gave money to escape punishment, Reliq. Sacr. vol. iii. p. 338; but most interpreters conceive that he gave security. Grotius, Raphel.

 Βέροιαν. Berœa was fifty-one miles from Thessalonica. Timothy followed, ver. 14. See note at xxiii. 31.

11. εὐγενέστεροι. Of a superior rank or class. 12. εὐσχημόνων. See xiii. 50.

13. Many MSS. read σαλεύοντες και ταράσ-

14. ωs ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Raphel says that it merely means, to the sea. Many MSS. read tos and brepervar.

15. Ol δè καθιστώντες, but others conducting -So Arrian. Hist. Ind. xxvii. 1. καταστήσειν αὐτοὸς μέχρι Καρμανίας.

Ibid. ἐντολήν. S. Paul afterwards directed Timothy to go to Thessalonica, 1 Thess. iii. 2, which order may have been sent from Athens.

18. σπερμολόγος would be applied literally to a bird picking up seed, then to a person picking up any idle report.

Ibid. Eéver δαιμονίων. So Socrates was accused of introducing Erepa nal nairà Saipbria. Xen. Apol. Socrat. p. 555; Mem. i.

Ibid. ardoraour. Some think that the Athenians took 'Avdorages for a goddess.

19. It is disputed whether S. Paul was brought before the court of Areopagus, or whether this place was merely chosen as convenient for hearing him. Nothing is said of a trial.

Α. Β. 46. μοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἔτερον εὐκαίρουν, ἡ λέγειν τὶ καὶ ἀκούειν καινότερον.

Σταθείς δε ο Παῦλος εν μέσω τοῦ Αρείου πάγου, εφη, ""Αν- 22 δρες 'Αθηναίοι, κατά πάντα ώς δεισιδαιμονεστέρους ύμας θεωρώ. διερχόμενος γάρ καὶ ἀναθεωρών τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὖρον καὶ :3 βωμον εν & επεγεγραπτο, Αγνώστω Θεώ. δυ οδυ άγνοοθυτες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ό Θεὸς, ὁ ποιήσας 24 τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὖτος οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος 2 Par. τι. 30; ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, Γοὐδὲ ὑπὸ χειρῶν 25 et exxiv. 8; ανθρώπων θεραπεύεται προσδεόμενος τινός, αὐτός διδούς πασι ; ζωήν καὶ πνοήν καὶ τὰ πάντα εἐποίησέ τε ἐξ ἐνὸς αἵματος πᾶν 26 Αροα. xiv. 7. ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικείν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, (ὁρίσας προτεταγμένους καιρούς και τάς δροθεσίας τής κατοικίας αὐτῶν,) ζητεῖν τὸν κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ 27 ευροιεν, καίτουγε οὺ μακρὰν ἀπὸ ένὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. έν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καί έσμεν ώς καί τινες τῶν 28 καθ' ύμας ποιητών ειρήκασι, 'Τοῦ γάρ καλ γένος έσμέν.' h Esa. xl. 18. h Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν 29 χρυσφ ή άργύρο ή λίθω, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως άνθρώπου, τὸ θεῖον είναι ὅμοιον. Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς 30 άγνοίας ύπεριδων ο Θεός, τανύν παραγγέλλει τοις άνθρώποις πασι πανταγού μετανοείν διότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ἡ μέλλει 31 κρίνειν την οἰκουμένην εν δικαιοσύνη, εν ανδρί ο ώρισε, πίστιν παρασχών πασιν, αναστήσας αυτόν έκ νεκρών. Ακούσαντες 32 δε ανάστασιν νεκρών, οί μεν εχλεύαζον οί δε είπον, "'Ακουσόμεθά σου πάλιν περί τούτου." Και ούτως ο Παύλος έξηλθεν 33

21. καινότερον. So Demosthenes, ή βούλεσθε περιίοντες αὐτοῦ πυνθάνεσθαι κατά την άγοραν, " Λέγεταί τι καινόν;" Philip. i. p. 43. ημείς δε ούδεν ποιούντες ενθάδε καθήμεθα, μέλλοντες del καλ ψηφιζόμενοι καλ πυνθανόμενοι κατά την άγοραν, εί τι λέγεται νεώτερον. In Philip. Epist. p. 156, 157. Most MSS. read λέγειν τὶ ή ἀκover.

• vii. 48: et ziv. 15;

Gen. i. 1;

Psal.xxxiii.6;

et czlvi. 6;

Esa. lxvi. 1

f Gen. ii. 7; Pual. 1. 8.

g Deut.

xxxii. 8.

1 xiv. 16: Lu. xxiv. 47.

k ii. 24 ; et x. 42.

22. δεισιδαιμονεστέρους. Δεισιδαιμονία is used in a good sense by Josephus, Autiq. p. 708, 709. Philo says, μέση δεισιδαιμονίας και ασεβείας εὐσέβεια. S. Paul perhaps meant the term in a had sense, though he knew it to be one which would not give offence. Isocrates calls the Athenians πρός τὰ τῶν θεῶν εὐσεβέστατα δια-Remévous. Panegyr. p. 208. Pausanias says, λέλεκται δέμοι καὶ πρότερον, ὡς ᾿Αθηναίοις πε-ρισσότερον τι ἢ τοῖς ἄλλοις εἰς τὰ θεῖά ἐστι σπουδη̂s. Attic. p. 42. Josephus says of the Athenians and Spartans, ων τους μέν ανδρειστάτους τους δε ευσεβεστάτους των Έλληνων απαντες

λέγουσιν. Antiq. p. 479. 23. εδρον και βωμόν. I observed different altars, and among them one &c.

Ibid. 'Αγνώστω Θεφ. Lucian mentions an altar at Athens with this inscription. Philopat. p. 997. Diogenes Laërtius gives the origin of it. Epimen. i. 10. Philostratus also speaks of an altar άγνώστων δαιμόνων. Vit. Apol. vi. 3. 25. ανθοώπων. Probably ανθρωπίνων.

26. All mankind are descended from one stock, though different nations occupy different countries, and they flourish or decay at different times. Some have thought that S. Paul meant to oppose the notion of the Athenians being αὐτόχθονες. Many MSS, read παντός προσώπου.

27. ζητεῖν as well as κατοικειν is governed by ἐποίησε. It was the intention of God that mankind should cover the whole earth, and that all should worship him. Many MSS. read ζητεῖν τὸν Θεόν.

28. ποιρτών. The quotation is from Aratus, who was a native of Cilicia. Cleanthes in his hymn to the Deity has—êκ σοῦ γὰρ γένος ἐσμέν.

30. ὑπεριδών. It may either mean, that God overlooked the times of ignorance, i. e. suffered them to be, without punishing at the time; or, that he had now pardoned the times of ignorance, overlooking them and blotting them from his memory. L. de Dieu says, spernens, negligens. Krebsius, condonans, remittens. Compare iii. 19-21.

31. διότι. Many MSS. read καθότι,

84 ἐκ μέσου αὐτῶν. τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν Α.D. 46. ἐν οῖς καὶ Διονύσιος ὁ ᾿Αρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἔτεροι σὺν αὐτοῖς.

18 ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν ᾿Αθηνῶν ἢλθεν 2 εἰς Κόρινθον ¹καὶ εῦρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι ᾿Ακύλαν, Πον- ¹ Rom.xvi.3; τικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ ² Tim. iv. 19. Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ὑρώμης, προσῆλθεν αὐ-

3 τοις καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοις καὶ εἰρ- μ xx. 84; 1 Cor. 4. 18; 4 γάζετο ἢσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην. διελέγετο δὲ ἐν τῆ 2 Cor. xi. 9; συναγωγῆ κατὰ πῶν σάββατον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ελ- 1 Thess. ii. 9;

5 ληνας. " Ως δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σίλας καὶ Those iii.8. ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος • xiii.45,51;

6 τοις Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. οἀντιτασσομένων δὲ αὐ- 10 και. 1.12 τῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἰμάτια, εἶπε πρὸς Επεκλ. 1.13 τοῦν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἰμάτια, εἶπε πρὸς Επεκλ. 119; αὐτοὺς, "Τὸ αἶμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν καθαρὸς ἐγώ· Μαιι. x. 14; τὰπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι." Καὶ μεταβὰς ἐκείθεν

. ήλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεὸν,

8 οὖ ή οἰκία ἢν συνομοροῦσα τἢ συναγωγἢ. ΓΚρίσπος δὲ ὁ άρ- Γι Cor. 1. 14. χισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ σὺν ὅλφ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο.

9 4 Είπε δε ό κύριος δι' δράματος εν νυκτί τῷ Παύλφ, "Μή 4 καϊίί. 11.

10 φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης: τδιότι ἐγώ εἰμι μετὰ τ Joh. z. 16. σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε: διότι λαός ἐστί

11 μοι πολὺς ἐν τἢ πόλει ταύτη." Ἐκάθισέ τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας Α. D. 16-18. Εξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς 'Αχαΐας, κατεπέστησαν ομοθυμαδον οι 'Ιουδαίοι τῷ Παύλφ, καὶ ἦγαγον αὐτον ἐπὶ τὸ

34. Διονόσιο:. Some spurious works are ascribed to him, and many fabulous things told of him. See Eusebius, H. E. iii. 4; iv. 23.

CHAP. XVIII. 2. Κλαύδιο». Suetonius mentions this decree, "Judæos impulsore Chresto assidue tumultuantes Roma expulit." Claud. 25.

3. σκηνοποιοί. Biscoe says, that all the Jews brought up their sons to some trade, p. 248. S. Paul had maintained himself by his own labour at Thessalonica, 1 Thess. ii. 9; 2 Thess. iii. 8. See Witsius, Meletem. Leidens. p. 12. He was also supplied with assistance from Macedonia, 2 Cor. xi. 9. His trade was probably that of making small portable shades of leather.

5. κατήλθον. Compare 1 Thess. iii. 6. Silas probably went to Corinth first, and Timothy, who had been to Thessalonica, followed after.

Ibid. owelxero. S. Paul became still more earnest in preaching the gospel in consequence of the good accounts which were brought by Timothy from Thessalonica, 1 Thess. i. 7; iii. 6.

Many MSS. read λόγφ for πνεύματι, and εἶναι after 'Ιουδαίοιs.

7. It seems to have been after this opposition from the Jews, that he wrote his first Epistle to the Thessalonians. See 1 Thess. i. 7; iii. 6.

8. Κρίσwos. He was baptised by 8. Paul himself, 1 Cor. i. 14. According to the Apostolical Constitutions he was bishop of Ægina,

Ibid. ἐβαπτίζοντο. S. Paul himself only baptized Crispus and Caius, and the family of Stephanas, 1 Cor. i. 14, 16.

11. He seems to have worked many miracles at Corinth, 2 Cor. xii. 12. It was during this period that he wrote his second Epistle to the Thessalonians.

12. Γαλλίωνος. This Gallio was probably the elder brother of Seneca. He was banished by Tiberius, A.D. 32, but afterwards recalled. Tacit. Ann. vi. 3. His servility to Nero is mentioned, ib. xv. 73: he was put to death. Seneca gives a high character of him. Nat. Quest. iv.

Δ.D. 48. βήμα, λέγοντες, ""Οτι παρὰ τὸν νόμον οὖτος ἀναπείθει τοὺς 13 ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν." Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου 14 ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, "Εἰ μὲν οὖν ἢν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρὸν, ὡ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ὰν ἠνεσχόμην ὑμῶν' εἰ δὲ ζήτημά ἐστι περὶ λόγου καὶ 15 ἀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὅψεσθε αὐτοί· κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι." Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ 16
• 1 Cm. 1. 1. τοῦ βήματος. •ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἰ "Ελληνες Σωσθένην 17

· 1 Cor. L. 1. τοῦ βήματος. •ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ ελληνες Σωσθένην 1 τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν.

Ο ΔΕ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ίκανὰς, τοῖς ἀδελφοῖς 18 ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσ-

* xxi. 23, 24; κιλλα καὶ 'Ακύλας, * κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς·
Num. vi. 18.
εἰχε γὰρ εὐχήν. κατήντησε δὲ εἰς Εφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν 19
αὐτοῦ αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, διελέχθη τοῖς
'Ιουδαίοις. ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι 20
παρ' αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν· ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς, εἰπὼν, 21
" Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς 'Ιεροσό-

1 Cor. iv.19; λυμα· πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, υτοῦ Θεοῦ θέλοντος."
 Jac. iv. 15;
 Heb. vi. S.
 Καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου· καὶ κατελθών εἰς Καισάρειαν, 22 ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς ᾿Αντιό-χειαν. καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς 23 τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

* 1 Cor. i. 12. * 'Ιουδαΐος δέ τις 'Απολλώς ὀνόματι, 'Αλεξανδρεύς τῷ γένει, 24 ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Εφεσον, δυνατὸς ὧν ἐν ταῖς γρα-

ν τίκ. 3. φαις. Υούτος ἡν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ 25 πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου οὐτός τε ἡρξατο 26 παρρησιάζεσθαι ἐν τῆ συναγωγῆ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἰκύ-

14. κατά λόγον αν ήνεσχόμην ύμων, rationi consentaneum esset, ut vos ferrem. L. de Dieu.
15. Many MSS. read ζητήματα.
Ibid. δψεσθε αὐτοί. The Jews had been al-

lbid. Speeche abrol. The Jews had been allowed by several decrees to govern themselves after their own laws in matters of religion. Joseph. Antiq. xiv. 10, 2, 23; xvi. 2, 3; xix. 5, 2.3. Many MSS omit robe after survive.

2, 3. Many MSS, omit γὰρ after κριτής.

17. Ξωσθένην. Some have thought that Sosthenes was now the enemy of S. Paul, and beaten by the unbelieving Greeks for troubling the proconsul. Beza, Grotius. Others, that he was already converted, and beaten at the institution of the Jews. Basnage. See I Cor. i. l.

18. Κεγχρεαῖς. S. Paul appears to have

founded a church here. Rom. xvi. 1.

Ibid. είχε γὰρ εὐχήν. This might apply to S. Paul or Aquila. It is referred to Aquila by Chrysostom, Grotius, Alberti: to S. Paul by Jerom, Augustin, Theophylact, Benson, Lard-

ner, Whitby, Le Clerc, Basnage. The head was shaved at the end of the vow: see xxi. 24.

19. κατήντησε. Probably κατήντησαν. 21. Many MSS. read αποταξάμενος αὐτοῖς καὶ εἰπών.

Ibid. toprthe, probably Pentecost, which fell this year on the sixth of June.

22. ἀνήχθη and κατελθών imply that he went by sea.

Ibid. draβds, having gone up to Jerusalem, as in Matt. xx. 17; John ii. 13.

25. κατηχημένος. He had heard of the way in which the Lord wishes men to walk. John the Baptist proclaimed the coming of the Messiah, and exhorted men to repent. Apollos had learnt these two points of doctrine, and preached them to others; but he did not as yet know that Jesus was the Messiah. See xix. 4. Many MSS. read περί τοῦ Ἰησοῦ.

26. Aquila and Priscilla were at Ephesus,

λας καὶ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον Α.D. 48. 27 αὐτ $\hat{\varphi}$ ἐξέθεντο τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδόν. 2 βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελ- 1 Cor. iii. 6. θείν είς την 'Αγαίαν, προτρεψάμενοι οι άδελφοι έγραψαν τοίς μαθηταίς ἀποδέξασθαι αὐτόν δς παραγενόμενος συνεβάλετο 28 πολύ τοις πεπιστευκόσι διά της χάριτος εὐτόνως γάρ τοις 'Ιουδαίοις διακατηλέγγετο δημοσία, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν. είναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. * ΈΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ τὸν ᾿Απολλὰ εἶναι ἐν Κορίνθφ, * xviii. 24; Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη έλθεῖν είς "Εφεσον καὶ 2 εύρων τινας μαθητάς, είπε πρός αὐτούς, "Εί πνεῦμα ἄγιον 5 χ. 44, 46.; ελάβετε πιστεύσαντες;" Οί δὲ είπου πρὸς αὐτὸν, "'Αλλ' οὐδὲ Joh. vil. 39. ε εί πνεύμα άγιον έστιν, ηκούσαμεν." Είπέ τε προς αὐτούς, "Είς τί οὖν ἐβαπτίσθητε;" Οἱ δὲ εἶπον, "Είς τὸ Ἰωάννου 4 βαπτισμα." Είπε δὲ Παῦλος, "Ίωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπ- : 1.5; τισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν Matt. iii 11; δ ίνα πιστεύσωσι, τουτέστιν είς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν." 'Ακού- Ματ. 1. 4, 8; 6 σαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὅνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ἀκαὶ Joh. i. 26. έπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας, ηλθε τὸ πνεῦμα τὸ εί τί. 6; 7 ἄγιον ἐπ' αὐτοὺς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτευον. ἦσαν et κ. 46; 8 δε οι πάντες ἄνδρες ώσει δεκαδύο. Είσελθων δε είς την συν- et xi. 15. αγωγην επαρρησιάζετο, επί μηνας τρείς διαλεγόμενος και πείθων 9 τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. ε΄ Ως δέ τινες ἐσκληρύνοντο Α. D. 49. καὶ ἡπείθουν, κακολογούντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους. • Tim.i.15. άποστας απ' αὐτων άφωρισε τους μαθητας, καθ' ἡμέραν δια-10 λεγόμενος εν τη σχολή Τυράννου τινός. Τοῦτο δὲ εγένετο επὶ Α. D. 49-51. έτη δύο, ώστε πάντας τους κατοικούντας την 'Ασίαν άκούσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ελληνας. 11 Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ Θεὸς διὰ τῶν χειρῶν κιν. 3; Ματ. χνί. 20.

12 Παύλου, δώστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ ε τ. 15.

A.D. 52, when S. Paul wrote to the Corinthians, 1 Cor. xvi. 19. They were at Rome A.D. 53, when he wrote to the Romans, Rom. xvi. 3. having probably left Ephesus on account of the tumult, ib.: but they were again at Ephesus A.D. 64 or 66, when S. Paul wrote his second Epistle to Timothy, 2 Tim. iv. 19. Theophylact says that they were martyred under Nero, ad Rom. xvi. 4.

26. ἀκριβάστερον They explained to Apollos, that the Messiah, whom he expected, was already come, εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν, as in ver. 28.

27. ἀδελφοί. Aquila and Priscilla, and perhaps a few others: see xix. 1: but there does not seem yet to have been a church at Ephesus. Chap. XIX. 1. τὰ ἀνωτερικὰ μέρη. Phrygia and Galatia, xviii. 23. It meant the inland parts, as opposed to the sea-coast.

Ibid. τινας μαθητάς. They had probably come with Apollos: see xviii. 25.

2. S. Paul meant to ask, whether they had

received any χάρισμα, or miraculous effusion of the Holy Ghost, and they answered that they had not heard of any such effect. Grotius. Compare John vii. 39. They had perhaps been converted by Aquila, who had not power to impart these miraculous gifts. See Rom. i. 11.

4. Most MSS. omit Χριστόν.

5. 'Anoboures. Some make this a continuation of S. Paul's speech. Beza, Cocceius. It is opposed by G. J. Vossius and Grotius.

10. Ern 860, beside the three months mentioned in ver. 8: but in xx. 31, he speaks of roserlar. I should conjecture, that he passed two years and three months in Ephesus and the immediate neighbourhood, and during the nine other months he took a voyage to Crete, touching at Corinth in his way. It was probably in this interval, that some of the events happened, which are mentioned in 2 Cor. xi. 23—26. Many MSS. omit 'Inooû after kuplou.

12. επιφέρεσθαι. Probably αποφέρεσθα.

Α. D. 49-51. χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἡ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν. Ἐπεγείρησαν δέ τινες ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰου- 13 δαίων εξορκιστών ονομάζειν επί τους έγοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρά τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, "'Ορκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, δν ὁ Παῦλος κηρύσσει." ἸΗσαν δέ τινες υίοὶ 14 Σκεῦα Ἰουδαίου ἀργιερέως έπτὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες, ἀποκριθέν 15 δὲ τὸ πνεθμα τὸ πονηρὸν είπε, "Τὸν Ἰησοθν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;" Καὶ ἐφαλλόμενος 16 έπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος, ἐν δ ἢν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν, ἴσχυσε κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. τοῦτο δὲ 17 έγένετο γνωστόν πάσιν Ίουδαίοις τε καὶ "Ελλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν "Εφεσον, καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, καὶ

h Matt. iii. 6. έμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. h Πολλοί τε τῶν 18 πεπιστευκότων ήρχοντο έξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ἰκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων, 19 συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εύρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. Ιούτω κατά κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου ηύξανε καὶ 20 1 VL 7:

et xii. 24: Esa. lv. 11.

A. D. 53. k Rom. xv. 25.

1 Rom.

* ΩΣ δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῶ πνεύματι, 21 διελθών την Μακεδονίαν καὶ 'Αγαίαν, πορεύεσθαι είς 'Ιερουσαλήμ, είπων, ""Οτι μετά το γενέσθαί με έκει, δει με καί 'Ρώμην ίδειν." 'Αποστείλας δε είς την Μακεδονίαν δύο των 22 xvi. 23; 27:m. iv. 20. διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ "Εραστον, αὐτὸς ἐπέσγε γρόm 2 Cor. i. 8. νον είς την 'Ασίαν. m' Εγένετο δὲ κατά τὸν καιρὸν ἐκεῖνον 28

τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. Τημήτριος γάρ τις ὀνό- 24 n zvi. 16. ματι, άργυροκόπος, ποιών ναούς άργυρούς 'Αρτέμιδος, παρείγετο τοις τεγνίταις έργασίαν οὐκ ολίγην ους συναθροίσας, 25 καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, " Ανδρες, ἐπίστασθε

12. σουδάρια and σιμικίνθια are both Latin words. Sudarium signified properly linteum quo sudor detergitur, and then any cloth: see Luke xix. 20; John xi. 44; xx. 7. Semicinctium answers exactly to our word apron.

18. τωès ἀπό. Probably τωès καί.

Ibid. εξορκιστῶν. For these exorcists see Josephus, Antiq. viii. 2, 5; Luke xi. 19.

14. doxiepeus. There was no high priest, properly so called, of the name of Sceva. He may have been one of the heads of the twentyfour courses, and the chief of the priests then living at Ephesus.

16. και κατακυριεύσας αὐτῶν. Most MSS.

read κατακυριεύσας διιφοτέρων.

19. περίεργος signified properly prater rem curlosus: then in rebus humanæ menti imperviis male curiosus. Horace uses curiosus so in Eped. xviii. 25. The Ephesian letters, or characters, were celebrated in magic.

Ibid. apyuplov. About 1614L if we understand Roman denarii: or 6250L if we take it to mean the Jewish siclus.

21. έθετο πορεύεσθαι. So Ælian έθηκα έρεῖν, statui dicere. Hist. Animal. ii. 11. Compare with this verse 1 Cor. xvi. 4, 5.

22. xpóror. He meant to stay till Pentecost, which fell this year on the 24th of May, 1 Cor. xvi. 8.

23. 793 6800. See ix. 2; xxii. 4; xxiv. 14. 24. vaois. The vals meant properly a shrine inclosing a statue. See Herodot. ii. 63. Hence it came to signify a small portable shrine.

24, 25. The ἀργυροκόπος was the silversmith, who received orders for these shrines: he employed factors or tradesmen, rexpiras, whose labourers or toydras made the shrines. 26 ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστι' οκαὶ θεωρεῖτε Α.D. 52. καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς · I'anl.cav.4; 'Ασίας ὁ Παῦλος οὖτος πείσας μετέστησεν ίκανὸν ὅχλον, 27 λέγων ότι ούκ είσι θεοί οί διά γειρών γινόμενοι. οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ήμιν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλά καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς 'Αρτέμιδος ίερὸν εἰς οὐδὲν λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρείσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἡν ὅλη ἡ 28 'Ασία καὶ ή οἰκουμένη σέβεται.'' 'Ακούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες, "Μεγάλη ἡ "Αρτεμις 'Εφε-29 σίων." Γκαὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη συγχύσεως ὥρμησάν τε Γ xx. 4; όμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ ᾿Αρίστ- col. iv. 10. 30 αρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους τοῦ Παύλου. τοῦ δὲ Παύλου Βουλομένου είσελθειν είς τον δήμον, ούκ είων αὐτον οί μαθηταί. 31 τινές δέ καλ των 'Ασιαρχων όντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς 32 αὐτὸν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἐαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. ἄλλοι μὲν ουν άλλό τι ἔκραζον ήν γαρ ή ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οί 33 πλείους οὐκ ἤδεισαν, τίνος ἔνεκεν συνεληλύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ όχλου προεβίβασαν 'Αλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν 'Ιουδαίων ὁ δὲ ᾿Αλέξανδρος ٩κατασείσας τὴν χειρα, ἤθελεν ἀπο- 9 xii. 17; 34 λογείσθαι τῷ δήμω. ἐπιγνόντων δὲ ὅτι Ἰουδαίος ἐστι, φωνὴ·ct xxi. 40. έγένετο μία έκ πάντων, ώς έπὶ ώρας δύο κραζόντων, "Μεγάλη 35 ή "Αρτεμις 'Εφεσίων." Καταστείλας δε δ γραμματεύς τον όγλον, φησίν, " "Ανδρες 'Εφέσιοι, τίς γάρ έστιν ἄνθρωπος, δς ού γινώσκει την Έφεσίων πόλιν νεωκόρον οδσαν της μεγάλης 36 θεᾶς 'Αρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς: ἀναντιροήτων οὖν ὅντων τούτων, δέον έστιν υμάς κατεσταλμένους υπάρχειν, και μηδέν 37 προπετές πράττειν. ήγάγετε γαρ τούς ανδρας τούτους, οὔτε 38 ίεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὰν ὑμῶν. εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται πρός τινα λόγον ἔχουσιν, αγόραιοι ἄγονται, καὶ ανθύπατοι είσίν εγκαλείτωσαν άλλή-

28. Μεγάλη. So Aristides speaks of the people of Smyrna crying out, Great is Esculapius, Serm. Sacr. ii. p. 520.

Serm. Sacr. ii. p. 520.
29. 'Αρίσταρχον, a native of Thessalonica, xx. 4; xxvii. 2; συνεκδήμους, who had left their

own country together with Paul.

Ibid. Philostratus speaks of the Ephesians being on the point of stoning the governor, rbr δρχοντα, because the baths were not heated. Vit. Apol. i. 16, and of Apollonius convening all the population in the theatre, iv. 10.

31. 'Aσιαρχῶν. There were thirteen Asiarchs of the thirteen confederate cities of Asia Minor: but they had little else to do than to preside over the games at Ephesus. See Biscoe, p. 277.

- 33. προεβίβασαν. Many MSS. read συνεβίβασαν.
- 34. The reading seems to be encyrorres, the nominative absolute.
 - 35. γραμματεύs. Apollonius wrote, Έφεσίων

γραμματεῦσι, Epist. xxxii. See Biscoe, p. 279.

Ibid. νεωκόρον. This signified properly a person who swept the temple, then the æditus, who took care of the temple: and, lastly, it was applied to cities which were the votaries of some particular deity. See Rubenius De Urbibus Neocoris. Θεᾶs is perhaps an interpolation.

Ibid. Atomerous. Which fell from heaven. The statue is mentioned by Pliny, H. N. xvi. 79. It

was of Diana.

38. ἀγόραιοι. That the word should be accented thus, and not ἀγοραῖοι, is said by Casaubon, Salmasius, Raphel, Krebsius. See also Wolfius, and Suicer. in v. We are probably to understand ἡμέραι, days for trying causes.

Ibid. ἀνθύπατοι. Though this is in the plural,

Ibid. ἀνθύνατοι. Though this is in the plural, he probably only meant to say, that such causes are always decided by the proconsuls. There was only one proconsul at Ephesus, and the Syriac version uses the singular.

Α. D. 32. λοις. εἰ δέ τι περὶ ἐτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῆ ἐννόμφ ἐκκλησία 89 ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ 40 τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὐ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης." Καὶ ταῦτα εἰπῶν, 41 ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

τ 1 Tim. 1. 3. τ ΜΕΤΑ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ 20 Παθλος τοὺς μαθητάς, καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πορευθήναι εἰς τὴν Μακεδονίαν. διελθών δὲ τὰ μέρη ἐκεῦνα, καὶ παρα- 2

Δ.D. 53. καλέσας αὐτοὺς λόγφ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ποιήσας 3
τε μῆνας τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,
μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑπο-

* xvi. 1; στρέφειν διὰ Μακεδονίας. *συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς ᾿Ασίας 4 εἰ xxi. 29; εἰ xxi. 29; εἰ xxi. 20; εἰ xxi. 20; εἰ xxi. 21; κοῦνδος, καὶ Γάῖος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος, ᾿Ασιανοὶ δὲ Τυχικὸς Ερh. vi. 21; καὶ Τρόφιμος, οὖτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι ἡμεῖς ὁ Tim. iv. 12, 20; δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, 6 καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρις ἡμερῶν πέντε,

ι ii. 42, 46; οδ διετρίψαμεν ήμέρας έπτά. 'Εν δὲ τῆ μιᾶ τῶν σαββάτων, 7 1 Cor. x. 16; συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διεκι 20. ελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῆ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου ἡσαν δὲ λαμπάδες ίκαναὶ ἐν τῷ 8 ὑπερῷφ οῦ ἡσαν συνηγμένοι. καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι 9 Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῷ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπε-

1 Reg. σεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. "καταβὰς δὲ ὁ 10 xvii. 31; 38. Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε, "Μὴ θορυ-

CHAP. XX. 1. προσκαλεσάμενος. Many MSS. read μεταπεμψάμενος, and παρακαλέσας before ασπασάμενος.

2. τὰ μέρη ἐκεῖνα. He was at Troas, 2 Cor. ii. 12, 13, and Titus met him in Macedonia, vii. 6. He probably wrote the first Epistle to Timothy from Troas, and the second to the Corinthians from Macedonia. He passed some months in the north of Greece, and went to the confines of Illyria, Rom. xv. 19.

Thomas in the nature of the confines of Illyria, Rom. xv. 19.

Thid. Έλλαδα. Hellas is here opposed to Macedonia, as in Arrian, η Έλληνων μέν ἀφέξη, Μακεδόσι δὲ προσθήσεις τηνδε την ἀτιμίαν; Επραθ. Alex. iv. 11, 14; and Q. Curtius, "Nec Macedonum hæc erat culpa, sed Græcorum." viii. 5. 7.

3. ποιήσας, the nominative absolute for ποιήσαντι. So Arrian, καὶ ίδων τε ταπεινῶς διακειμένους, καὶ ἀκούσας σὺν οἰμωγῆ τῶν πολλῶν Βοώντων, καὶ αὐτῷ προχεῖται δάκρυα. Exped. Alex. vii. 11, 8.

Ibid. μῆνας τρεῖς. He wintered at Corinth, and there wrote his Epistle to the Romans.

4. συνείπετο. This seems to refer only to Sopater; for the rest did not literally accompany S. Paul till after he had come to Troas, nor did they all go only as far as Asia: Trophi-

mus certainly accompanied him to Jerusalem, xxi. 29, as did Aristarchus, xxvii. 2.

Ibid. Σώπατρος, probably the same person as Sosipater, who was a relation of S. Paul, and with him at Corinth, Rom. xvi. 21. Many MSS. read Σώπατρος Πύρρου.

Ibid. Θεσσαλονικέων. Jason is mentioned in Rom. xvi. 21. together with Sosipater, and he was probably the Jason of Thessalonica, Acts xvii. 5. If so, he either staid at Corinth, or accompanied S. Paul as far as Thessalonica. See note at 2 Cor. viii. 19.

Ibid. Γάτος. Caius a Macedonian is mentioned xix. 29, which has led some persons to read $\Delta \epsilon \rho B a \hat{\omega}$ δ $\epsilon T \iota \mu \delta \theta \epsilon \sigma s$.

Ibid. Τρόφιμος was an Ephesian, xxi. 29. 5. ἡμᾶς. S. Luke here resumes the first person plural, which he had not used since xvi. 17. It is probable therefore that he had staid all this time at Philippi.

6. ἀζύμων. Easter this year fell on the 23rd of March.

7. Many MSS. read συνηγμένων ἡμῶν κλάσα...

8. ἦσαν συνηγμένοι. Probably ἦμεν συν.
9. καταφερόμενος—κατενεχθείς. The former implies the progress of his drowsiness, the latter his being completely overcome by it.

11 βείσθε ή γὰρ ψυχή αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν." 'Αναβὰς δὲ καὶ Α.D. 53. κλάσας άρτον και γευσάμενος, εφ' ίκανόν τε όμιλήσας άγρις 12 αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ἤγαγον δὲ τὸν παίδα ζῶντα, καὶ παρ-18 εκλήθησαν οὐ μετρίως. Ήμεις δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοίον, άνηγθημεν είς την "Ασσον, εκείθεν μέλλοντες άναλαμβάνειν τον Παῦλον οὕτω γὰρ ἢν διατεταγμένος, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. 14 ώς δὲ συνέβαλεν ἡμιν εἰς τὴν "Ασσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν 15 ήλθομεν είς Μιτυλήνην κάκειθεν άποπλεύσαντες, τη έπιούση κατηντήσαμεν άντικρύ Χίου. τη δε ετέρα παρεβάλομεν είς Σάμον και μείναντες εν Τρωγυλλίω, τη εχομένη ήλθομεν είς 16 Μίλητον. Εξκρινε γάρ ὁ Παῦλος παραπλεύσαι τὴν Εφεσον, Επτί. 12. δπως μη γένηται αὐτῷ χρονοτριβήσαι ἐν τῆ ᾿Ασία: ἔσπευδε γάρ, εί δυνατὸν ήν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι είς 'Ιεροσόλυμα. 'Απὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς εΕφεσον, μετεκαλέσατο 18 τους πρεσβυτέρους της έκκλησίας. γώς δὲ παρεγένοντο πρὸς τ xix. 10. αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς, "'Τμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας άφ' ής ἐπέβην εἰς τὴν 'Ασίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα γρόνον 19 εγενόμην, δουλεύων τῷ κυρίφ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ: πολλών δακρύων καὶ πειρασμών, τών συμβάντων μοι έν ταῖς 20 έπιβουλαίς των Ἰουδαίων ως ούδεν ύπεστειλάμην των συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγείλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσία καὶ 21 κατ' οίκους, 'διαμαρτυρόμενος 'Ιουδαίοις τε καλ" Ελλησι την είς : Ματ. 1. 15; τον Θεον μετάνοιαν, καὶ πίστιν την είς τον Κύριον ήμων Ίη-22 σοῦν Χριστόν. καὶ νῦν ἰδοὺ, ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι πορεύομαι είς Ίερουσαλημ, τὰ ἐν αὐτη συναντήσοντά μοι μη 28 είδως, *πλην δτι το πνεύμα το άγιον κατά πόλιν διαμαρτύρεται * xxi. 4, 11. 24 λέγον, "Ότι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν. "άλλ' οὐδενὸς λό- 1 xxi. 18. γον ποιούμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειώσαι τον δρόμον μου μετά χαράς, «καὶ τὴν διακονίαν ἡν ἔλα- · Gal. i. 1; βον παρά τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς 25 χάριτος του Θεου. και νυν ίδου, έγω οίδα, ότι ουκέτι όψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ύμεις πάντες, εν οίς διηλθον κηρύσσων την βασι-26 λείαν τοῦ Θεοῦ. διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῆ σήμερον ἡμέρα, ὅτι

11. οδτω:. See Raphel ad l.

16. Expire. Most MSS. read Kenpluei.

Ibid. Πεντηκοστής. It fell this year on the

13th of May.

17. πρεσβυτέρους. In ver. 28. they are called ἐπίσκοποι. It appears also from 1 Tim. iii. 1. that there were then ἐπίσκοποι at Ephesus, and that Timothy had power to ordain them, v. 22. Perhaps the distinction did not yet exist: all πρεσβύτεροι were literally and by their office ἐπίσκοποι, and of these there were many at Ephesus: but Timothy was the bishop, in the modern sense of the term, having authority over the presbyters.

19. πολλών is perhaps an interpolation.

20. δημοσία καὶ κατ' οἴκους, in the place where the delegates from the different congregations met, and in the houses where these different congregations were held. See Mosheim De Rebus ante Const. Cent. i. 37.

22. δεδεμένος τῷ πνεύματι. Spiritu munitus, firmatus, et quasi circumligatus. Alberti. Palairet points it καὶ νῦν ἐγὰ δεδεμένος, τῷ πνεύματι πορεύομαι. But see ver. 23; xxi. 4.

25. This seems to imply that S. Paul never visited Ephesus after this time: unless he meant that all of them would not see him again; and there was at least an interval of four years before he could have been at Ephesus. See ver. 38. Too Octo is perhaps an interpolation.

A.D. 53. καθαρὸς εγώ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων οἰ γὰρ ὑπεστειλάμην 27 d Lu. vii. 30; τοῦ μὴ ἀναγγείλαι ὑμιν πάσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. επροσ- 28 • 1 Pet. v. 2; έχετε οὖν έαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ῷ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα 1 Pet. 1. 19; Αρος, τ. 9. μη φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου εκαὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται 30 12 Pet. ii. 1; ανδρες λαλούντες διεστραμμένα, του ἀποσπάν τους μαθητάς Matt. vii. 15. οπίσω αὐτῶν. h διὸ γρηγορείτε, μνημονεύοντες ὅτι τοιετιαν 81 g i. 17: Psal. xli. 9; νύκτα καλ ημέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετά δακρύων νουθετῶν ἕνα Matt. xxvi. 21; 1 Joh. εκαστον. καὶ τανῦν παρατίθεμαι ύμᾶς, ἀδελφοὶ, τῷ Θεῷ και 32 u. 19. τῷ λόγω τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένω ἐποικοδομῆσαι καὶ h wix. 10. i Eph. i. 18. δούναι ύμιν κληρονομίαν έν τοις ήγιασμένοις πάσιν. κάργυρίου 33 k 1 Sam. η γρυσίου η ίματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα Ιαὐτοὶ δὲ γινώσκετε 34 xii. 3; 1 Cor. ix. 12; στι ταις χρείαις μου και τοις ουσι μετ' έμου υπηρέτησαν αί χείρες αύται. πάντα ύπέδειξα ύμιν, ότι ούτω κοπιώντας δεί 35 I xviii. 8: 1 Cor. 17. 12; αντιλαμβάνεσθαι των ασθενούντων, μνημονεύειν τε των λόγων 1 Thess. ii. 9; 2 Του Κυρίου Ίησου, ότι αυτός είπε, ' Μακάριον έστι διδόναι μαλλον ή λαμβάνειν.' " καὶ ταῦτα εἰπων, θεὶς τὰ γόνατα 36 m xxi. S. αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. Ἱκανὸς δὲ ἐγένετο 37 κλαυθμός πάντων καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτόν οδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγω 38

> 'ΩΣ δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, 21 εὐθυδρομήσαντες ήλθομεν είς την Κῶν, τῆ δὲ έξης είς την Ρόδον, κάκειθεν είς Πάταρα. καὶ εύροντες πλοίον διαπερών είς Φοινί- 2 κην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ 8 καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήχθημεν είς Τύρον εκείσε γάρ ην το πλοίον αποφορτιζόμενον τον γόμον. καὶ ἀνευρόντες τους μαθητάς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ 4 ήμέρας έπτά οίτινες τω Παύλω έλεγον διά του πνεύματος, μή αναβαίνειν είς Ίερουσαλήμ. ° ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι 5 τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάν-

ῷ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν.

προεπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοίον.

" ver. 12; et xx. 23. o xx. 36.

28. Θεοῦ-αίματος. The blood must be referred to Christ, who is plainly called God: but many MSS. read κυρίου for Θεοῦ. The Vatican MS. however has Ocoû, and the church of God occurs eleven times in the New Testament, but the church of the Lord not once. The reading seems to be αίματος τοῦ ἰδίου.

29. hours. This word generally means arrival; here it means departure, as in Demosthenes De Pace, p. 58, penult. L. de Dieu. But it may mean, after this my visit to you.

30. τους μαθητάς means the disciples, i. e. Christians: many of whom after the death of S. Paul were seduced to embrace the errors of the Gnostics. See 2 Thess. ii. 8; 1 Tim. iv. 1.

31. τριετίαν. See note at xix. 10.
34. Compare 1 Cor. iv. 12. which Epistle was written from Ephesus.

35. τῶν ἀσθενούντων. Chrysostom took it to mean the poor, and so Raphel.

Ibid. Mandow. For this saying, which is not recorded by the Evangelists, see Fabricius,

Cod. Apoc. N. T. p. 322.
CHAP. XXI. 8. We should probably read αναφανέντες την Κύπρον. There is a phrase somewhat similar in Lucian, τηλικούτον άχθος έπικείμενος. Necyomant. vol. i. p. 480.

Kep. 21.1

των σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἔως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ Α.D. 53. 6 γόνατα έπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμεθα. καὶ ἀσπασάμενοι άλλήλους, επέβημεν είς το πλοίον, εκείνοι δε υπέστρεψαν είς 7 τὰ ἴδια. Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν είς Πτολεμαίδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς 8 εμείναμεν ήμεραν μίαν παρ' αὐτοίς. τῆ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες οί περί τον Παθλον ήλθον είς Καισάρειαν και είσελθόντες είς τον οίκον ΡΦιλίππου του ευαγγελιστου, του όντος έκ των έπτά, ρ τί. 5; 9 εμείναμεν παρ' αὐτῷ. ⁹τούτῷ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσ- et viii. 26, 40; Eph. iv. 11. 10 σαρες προφητεύουσαι. τέπιμενόντων δε ήμων ήμερας πλείους, 9 ii. 17; Joel ii. 28. 11 κατηλθέ τις ἀπὸ της Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι "Αγαβος: *καὶ τ xi. 28. έλθων πρός ήμας, καὶ άρας την ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας τε • *** 53; αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας είπε, "Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, Τὸν ἄνδρα, οὖ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δήσουσιν ἐν 'Ιερουσαλήμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας έθνῶν." 12 Ως δὲ ἡκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντό-13 πιοι, του μή αναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. τάπεκρίθη δὲ ὁ τ xx. 24. Παύλος, "Τί ποιείτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; εγώ γάρ οὐ μόνον δεθήναι, άλλά καὶ ἀποθανεῖν εἰς 'Ιερουσαλήμ ετοίμως έχω ύπερ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου 'Ιη-14 σου." Μη πειθομένου δε αὐτου, ησυχάσαμεν εἰπόντες, "Το " Matt.vi.10; Ln. xi. X. θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω." Μετά δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀποσκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν 16 είς Ίερουσαλήμ, συνήλθον δέ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ὁ ξενισθωμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίφ, ἀρχαίφ μαθητή. ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο 18 ήμας οι άδελφοί. Ττη δε επιούση εισήει ο Παύλος συν ήμιν προς - xv. 18: 19 Ιάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οί πρεσβύτεροι. καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἐν ἔκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς 20 ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. Τοἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδό- τ Rom. x. 2; ξαζον τὸν κύριον εἶπόν τε αὐτῷ, "Θεωρεῖς, ἀδελφὲ, πόσαι μυριάδες είσλυ 'Ιουδαίων των πεπιστευκότων' καλ πάντες ζη-21 λωταί του νόμου υπάρχουσι. κατηχήθησαν δε περί σου, δτι άποστασίαν διδάσκεις άπὸ Μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας

8. οἱ περὶ τὸν Παῦλον is perhaps an inter-

Ibid. Φιλίππου. See viii. 40.

10. 'Aγaβos. See xi. 28.

16. άγοντες κ. τ. λ. either, bringing with them one Mnason a Cyprian, with whom we might lodge; or, bringing us to one Mnason, with whom &c. Wolfius prefers the former, which is perhaps too Attic: Grotius and Valckenaer support the latter.

18. 'Idκωβον. James the bishop of Jerusalem. See note at xii. 17. It would appear from this verse, that none of the apostles were now in Jerusalem.

20. τον κύριον. Probably τον Θεόν: and ev τοιs 'Ioudalois for 'Ioudalwr.

^{9.} θυγατέρες. Clement of Alexandria says, that his daughters married, vol. i. p. 535. Sozomen says, that they raised a person from the dead, vii. 27, but see Reliq. Sacr. vol. i. p. 30, 378.

^{11.} Many MSS. read δήσας ξαυτοῦ τοὺς πόδας καί τὰς χείρας.

^{15.} αποσκευασάμενοι. Probably επισκευασduevoi.

A.D. 38. 'Ιουδαίους, λέγων μη περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς έθεσι περιπατείν. τί οὐν ἐστι; πάντως δεῖ πλήθος συνελθείν 22 ακούσονται γαρ ότι ελήλυθας. *τοῦτο οὖν ποίησον, ὅ σοι λέγο- 23 z zviii. 18; Num. vi. 2, 13, 18. μεν είσιν ημίν ἄνδρες τέσσαρες εύγην ἔγοντες ἐφ' έαυτων τούτους παραλαβών άγνίσθητι σύν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' 24 αὐτοῖς, ἵνα ξυρήσωνται τὴν κεφαλὴν, καὶ γνῶσι πάντες ὅτι ὧν κατήγηνται περί σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν * xv. 20, 29. νόμον φυλάσσων. *περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς 25 έπεστείλαμεν, κρίναντες μηδέν τοιούτον τηρείν αὐτούς, εί μή φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ αἶμα καὶ πνικb xxiv. 18; τον καὶ πορνείαν." b Τότε ὁ Παῦλος παραλαβών τοὺς ἄνδρας, 26 Num. vi. 13. τη έχομένη ημέρα σὺν αὐτοῖς άγνισθεὶς εἰσήει εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων την έκπλήρωσιν των ήμερων του άγνισμου, έως ού προσηνέγθη ύπερ ένὸς εκάστου αὐτῶν ή προσφορά. ὡς δὲ 27 έμελλον αι έπτα ημέραι συντελεισθαι, οι από της 'Ασίας 'Ιουδαίοι θεασάμενοι αὐτὸν εν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὅχλον, καὶ ἐπέβαλον τὰς χειρας ἐπ' αὐτὸν, κράζοντες, ""Ανδρες 'Ισ- 28 ραηλίται, βοηθείτε. οὐτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ διδάσκων έτι τε καὶ Ελληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ίερὸν, καὶ κεκοίνωκε τὸν ἄγιον τόπον τοῦτον." ε Ησαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον 29 2 Tim. iv. 20. του Έφεσιον εν τη πόλει συν αυτώ, δν ενόμιζον ότι εις το ίερον d xxvi. 21. εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ἀ ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συν- 80 δρομή τοῦ λαοῦ καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου, είλκον αὐτὸν έξω τοῦ ίεροῦ καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ζητούντων δὲ 31 αὐτὸν ἀποκτειναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχω τῆς σπείρης, ὅτι

21. Heer. Such as abstaining from blood,

things strangled, &c.

24. ayrlognr. This is the word used for the separation of a Nazarite in Numb. vi. It does not allude to the purification at the end of the vow, but to their abstaining and keeping themselves were from certain things during the your

selves pure from certain things during the vow. Ibid. δαπάρησον ἐπ' αὐτοῖς. When the vow was ended, the person was to make an offering, Numb. vi. 14, 15, and it sometimes happened, that persons were not able to provide these offerings, and therefore could not be released from their vow. S. Paul now took upon him to defray this expense. See Josephus, Antig. xix. 6, 1; De Bel. Jud. ii. 15, 1.

Thid. İva ξυρήσωνται. They were not to shave their heads during the continuance of the vow, Numb. vi. 5; so that these persons had been waiting since the continuance of their vow, and not being able to provide the offering, they could not cut their hair. The phrase, Iva ξυρήσωνται, is therefore equivalent to, that they may end their vow. Maimonides mentions the saying, Miki incumbit, ut radatur Naziraus per me. The best MSS. read γνώσονται.

25. τηρεῖν — φυλάσσεσθαι. There is a difference between these words. The Gentiles

were not bound to keep these customs: but they were advised to guard against certain causes of offence. See xv. 21.

26. διαγγέλλων. They had not been able before to name any precise time for the duration of the vow, because they could not provide the offering.

27. ξμελλον. It was perhaps the sixth day from the commencement of the vow.

Thid. συνέχεον. Epiphanius says, that Cerinthus was one of these, but probably without reason, vol. i. p. 112.

28. κεκοίνωκε. Philo Judæus says, θάνατος άπαραίτητος δρισται κατά τῶν els τοὺς ἐντὸς περιβόλους παρελθόντων τῶν οὺχ ὁμοεθνῶν, vol. ii. p. 577.

29. Τρόφιμον. See xx. 4.

31. χιλιάρχφ. This was the Roman officer, who commanded in the tower of Antonia overlooking the temple. Josephus says of it, καθά δὲ συνῆπτο ταῖς τοῦ ἰεροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοπέρας εἶχε καταβάσεις, δι ὧν κατιόντες οἱ φρουροὶ, (καθῆστο γὰρ ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα 'Ρωμαίων,) καὶ διἴστάμενοι περὶ τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἐορταῖς τὸν δῆμον, ὡς μὴ τι νεωτερισθείη, παρεφόλαττον. De Bel. Jud. v. 5, 8.

32 όλη συγκέχυται 'Ιερουσαλήμ' ος έξ αὐτης παραλαβών στρα- Α.D. 58. τιώτας καὶ έκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν γιλίαργον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν 33 Παῦλον. *τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέ- • • • • 11. λευσε δεθήναι άλύσεσι δυσί και έπυνθάνετο τίς αν είη, και τί 34 έστι πεποιηκώς. ἄλλοι δὲ ἄλλό τι ἐβόων ἐν τῷ ὄγλω· μὴ δυνάμενος δε γνώναι το ασφαλές δια τον θόρυβον, εκέλευσεν 85 ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς άναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν 36 διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. Τηκολούθει γὰρ τὸ πλήθος τοῦ λαοῦ (xxii. 92; Lu. xxiii. 18: κράζου, "Αίρε αὐτόν." Joh. xix. 15. Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχω, "Εἰ ἔξεστί μοι εἰπεῖν τι πρός σε;" Ο δὲ ἔφη, 38 " Έλληνιστί γινώσκεις; οὐκ ἄρα σὺ εί ὁ Αἰγύπτιος, ὁ πρὸ τούτων των ήμερων αναστατώσας και έξαγαγών είς την έρημον 39 τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων;" εΕἶπε δὲ ὁ Παῦ- ε ix. 11, 30; λος, " Έγω ἄνθρωπος μέν είμι Ιουδαίος Ταρσεύς, της Κιλικίας ούκ ἀσήμου πόλεως πολίτης δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλησαι πρὸς τὸν λαόν." 40 h Επιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἐστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθ- h xii. 17; μῶν κατέσεισε τἢ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, et xix. 33. 22 προσεφώνησε τη Έβραίδι διαλέκτω, λέγων, " "Ανδρες άδελφοί καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου της πρὸς ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας." 2 'Ακούσαντες δὲ ὅτι τῆ Ἑβραίδι διαλέκτω προσεφώνει αὐτοῖς, 17.34; 3 μαλλον παρέσχον ήσυχίαν. καί φησιν, "1'Εγώ μέν είμι άνηρ είκ. 11; Ιουδαίος, γεγεννημένος εν Ταρσφ της Κιλικίας, ανατεθραμ- 2 Cor. xt. 22: μένος δὲ ἐν τῆ πόλει ταύτη παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιηλ, πεπαι- Rom. 1. δευμένος κατά ἀκρίβειαν τοῦ πατρώου νόμου, ζηλωτής ὑπάρχων * 🕬 3; 4 τοῦ Θεοῦ, καθώς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον κος ταύτην τὴν et ix. 1; όδον εδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυλα- 1 Cor. xt. 9; Gal. i. 18; 5 κας ανδρας τε καὶ γυναίκας, 'ώς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεί μοι, ^{1 Tim. i.} 13.

34. εβοων. Many MSS. read επεφώνουν. Ibid. παρεμβολήν. Quarters for the soldiers. The tower of Antonia. Beza, L. de Dieu. 35. ἀναβαθμούς. Josephus, as quoted at ver.

31, mentions the καταβάσεις.

38. Αἰγύπτιος. Josephus mentions this impostor approaching Jerusalem with thirty thousand men. From S. Luke's expression ἐξαγαγών, we may perhaps infer that these four thousand sicarii were induced to follow him from Jerusalem. Antiq. xx. 8, 6; De Bel. Jud. ii. 13, 5. Josephus also mentions the rise of these sicarii.

39. οὐκ ἀσήμου. Xenophon calls Tarsus πόλιν της Κιλικίας μεγάλην και εὐδαίμονα. Anab. i. 2. 23: and Josephus says of it, Ταρσός γάρ παρ' αὐτοῖς τῶν πόλεων ἡ ἀξιολογωτάτη, μητρόπολις οδσα. Antiq. i. 6, 1. Stephanus Byzant. calls it exiconpordern.

καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος et xxvi, 13.

CHAP. XXII. 3. Γαμαλιήλ. See v. 34.
Josephus speaks of him as πόλεως μεν Γεροσολύμων, γένους δε σφόδρα λαμπρού, της των Φαρισαίων αίρέσεως, οί περί τὰ πάτρια νόμιμα δοκούσι των άλλων ακριβεία διαφέρειν. Vita, 38. S. Paul had been educated at Jerusalem en veότητος, xxvi. 4.

Ibid. Ζηλωτής του Θεού is used by Arrian. Epictet. ii. 14. See xxi. 20.

5. δ ἀρχιερεύs. He seems to mean the high priest who had given him the letters to Damascus, who was probably Caiaphas: or he might mean Annas: see iv. 6. Schmidius and Wolfius say, that μαρτυρεί is the future.

Ibid. πρός τους άδελφούς. In ix. 2. it is πρός τας συναγωγάς.

A.D. 53. πρός τους ἀδελφούς, είς Δαμασκόν επορευόμην, ἄξων καὶ τους έκεισε όντας δεδεμένους είς Ίερουσαλημ, Ίνα τιμωρηθώσιν. m εγένετο δέ μοι πορευομένω καὶ εγγίζοντι τη Δαμασκώ περί 6 m ix. 3; et xxvi. 12: 1 Cor. xx. 8; μεσημβρίαν έξαίφνης έκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ίκανὸν 2 Cor. xii. 2. περὶ ἐμέ· πἔπεσόν τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγού- 7 σης μοι, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; Έγω δε άπεκρίθην, 8 Τίς εί, κύριε; Είπέ τε πρός με, Έγω είμι Ίησοῦς ὁ Ναζωραίος, δυ σύ διώκεις. Οι δέ σύν έμοι δυτες το μέν φως έθεά- 9 o ix. 7; Dan. x. 7. σαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. Είπον δὲ, Τί ποιήσω, κύριε; 'Ο δὲ κύριος είπε 10 πρός με, 'Αναστάς πορεύου είς Δαμασκόν' κάκει σοι λαληθήσεται περί πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιήσαι. ΄ Ως δε οὐκ εν- 11 έβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ύπὸ τῶν συνόντων μοι, ἢλθον εἰς Δαμασκόν. ρ'Ανανίας δέ τις, 12 P ix. 17. άνηρ εύσεβης κατά τον νόμον μαρτυρούμενος ύπο πάντων τών κατοικούντων Ἰουδαίων, έλθων πρός με καὶ ἐπιστάς εἰπέ μοι, 13 Σαούλ άδελφε, ανάβλεψον κάγω αὐτή τή ώρα ανέβλεψα εἰς 9 iii. 14 : αὐτόν. ο δε είπεν, Ο Θεος των πατέρων ήμων προεγειρίσατό 14 et vii. 52 : σε γνώναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι et xxvi. 16; 1 Joh. ii. 1. φωνήν εκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάν- 15 r Matt.iii.11; τας ἀνθρώπους, ὧν εωρακας καὶ ήκουσας. Γκαὶ νῦν τί μέλλεις; 16 Mar. i. 4: άναστας βάπτισαι και απόλουσαι τας άμαρτίας σου, επικαλε-Lu. iii. 3. σάμενος τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου. * Έγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι 17 4 ix. 26. είς Ίερουσαλημ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαί με εν εκστάσει, καὶ ιδείν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ 18 έξελθε εν τάχει εξ Ίερουσαλήμο διότι ου παραδέξονταί σου την μαρτυρίαν περί έμοῦ. 'Κάγὼ είπου, Κύριε, αὐτοί ἐπίστανται, 19 1 ver 1 ότι έγω ήμην φυλακίζων και δέρων κατά τάς συναγωγάς τους πιστεύοντας έπὶ σέ ακαὶ ότε έξεχεῖτο τὸ αίμα Στεφάνου τοῦ 20 u vii. 58; et viii. 1. μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ήμην ἐφεστώς καὶ συνευδοκών τῆ άναιρέσει αὐτοῦ, καὶ φυλασσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. *Καὶ εἶπε πρός με, Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν 21 * ix. 15; et xiii. 2; έξαποστελώ σε." Gal. i. 15; et ii. 8; γ Ηκουον δε αὐτοῦ ἄγρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν 22 Bph. iii. 8 1 Tim. ii. 7; φωνήν αὐτῶν, λέγοντες, "Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον οὐ 2 Tim. i. 11. γάρ καθήκου αὐτὸν ζήν." Κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ριπ- 28 y xxi. 36. τούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων είς τὸν ἀέρα, ἐκ- 24 έλευσεν αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι εἰς τῆν παρεμβολὴν, εἰπὼν μάστιξιν ανετάζεσθαι αὐτὸν, ΐνα ἐπιγνῷ δί' ἢν αἰτίαν οὕτως

έπεφώνουν αὐτῷ. 'ώς δὲ προέτεινεν αὐτὸν τοῖς ἰμᾶσιν. εἶπε 25

xvi. 37.

the ropes with which he was bound, or the

^{12.} εὐσεβής. Many MSS. read εὐλαβής. 13. ἐπιστάς. In ix. 17. it is ἐπιθείς τὰς χεῖρας.

^{16.} τοῦ κυρίου. Probably αὐτοῦ.
20. τῆ ἀναιρέσει αὐτοῦ is perhaps an interpolation.

^{23.} ριπτούντων τὰ Ιμάτια, throwing of their clothes, preparatory to stoning him. See vii. 58. Ibid. κονιορτόν. This also was perhaps indicative of their picking up stones to throw at him. 25. τοῖε Ιμάσω has been taken to mean either

πρὸς τὸν ἐστῶτα ἐκατόνταρχον ὁ Παῦλος, "Εἰ ἄνθρωπον 'Ρω- Α. D. 58.

26 μαΐου και ακατάκριτου έξεστιν ύμιν μαστίζειν:" 'Ακούσας δέ ό έκατόνταργος, προσελθών ἀπήγγειλε τω γιλιάργω λέγων, ""Ορα τι μέλλεις ποιείν ο γαρ ανθρωπος ούτος 'Ρωμαίός 27 έστι." Προσελθών δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ, "Λέγε μοι, εἰ 28 σὺ 'Ρωμαΐος εἶ ;" 'Ο δὲ ἔφη, " Ναί." 'Απεκρίθη τε ὁ χιλίαργος, "'Εγώ πολλοῦ κεφαλαίου την πολιτείαν ταύτην έκτησά-29 μην." 'Ο δε Παῦλος ἔφη, " Έγω δε καὶ γεγέννημαι." Εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ γιλίαργος δε εφοβήθη, επιγνούς ὅτι Ῥωμαίος ἐστι, καὶ ὅτι ἡν αὐτὸν δεδεκώς. Τη δε επαύριον βουλόμενος γνώναι το άσφαλες, το τί κατηγορείται παρά των Ἰουδαίων, έλυσεν αὐτὸν ἀπὸ των δεσμών, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον αὐ-23 των καλ καταγαγών τὸν Παύλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. Α' Ατενί- Α xxiv. 16; σας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίφ εἶπεν, ""Ανδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ πάση συνειδήσει αγαθή πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς 2 ήμέρας." δ'Ο δὲ ἀρχιερεὺς 'Ανανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν 1 1 10 10. 3 αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν είπε, Jer. xx. 2 "Τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς, τοῖχε κεκονιαμένε καὶ σὰ κάθη Joh. xviii. 22. κρίνων με κατά τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσ-

4 θαι." Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, "Τὸν ἀργιερέα τοῦ Θεοῦ ῦ λοιδορείς;" ε"Εφη τε ὁ Παῦλος, "Οὐκ ἤδειν, ἀδελφοί, ὅτι • Exod. xxii. έστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γὰρ, '*Αρχοντα τοῦ λαοῦ σου οἰκ 28. 6 έρεις κακώς.' Τνούς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶ Σαδ- d xxiv.15,21; δουκαίων, τὸ δὲ ἔτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίω, et xxvi. 5, 6; ""Ανδρες άδελφοί, έγω Φαρισαίός είμι, υίος Φαρισαίου περί

7 έλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρών είγω κρίνομαι." Τοῦτο δε αὐτοῦ

scourges: in either case the meaning is, that they were preparing to scourge him; but rois imagiv should be translated for the scourges, and προέτεινεν, or προέτειναν, (which is probably the true reading,) means, they were stretching him out, or making him bend forward.
25. 'Ρωμαΐον. "Illa vox et imploratio,

'Civis Romanus sum,' quæ sæpe multis, in ultimis terris, opem inter barbaros et salutem tulit." Cic. in Ver. Act. ii. 5, 57.

26. Opa is perhaps an interpolation.
27. el ov. Many MSS. omit el.

28. κεφάλαιον answers to our word sum. Dio Cassius speaks of the freedom of Rome costing a large sum. lx. p. 955.

Ibid. Έγα γεγέννημαι. The people of Tarsus had taken part with J. Cæsar, and had suffered much from Cassius. Antony therefore gave them the freedom of the city, and Augustus extended their privileges. Tarsus was called Juliopolis. Hence S. Paul was by birth a Roman citizen. See April De Pal City. Roman citizen. See Appian, De Bel. Civ. p. 1077; Dio Chrys. xlvii. p. 508.

30. There are many various readings in this

verse: the best MSS. read-ύπὸ τῶν Ἰουδαίων, καλ έλυσεν αὐτὸν, καλ ἐκέλευσε συνελθεῖν τοὺς άρχιερείς και παν το συνέδριον και κ.τ.λ.

CHAP. XXIII. 1. πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ. I have lived according to the laws of God.

3. Túrreir. This may be considered prophetic. Ananias was killed in a sedition. Joseph. De Bel. Jud. ii. 17, 2, 6, 9.

Ibid. κεκονιαμένε. Appearing fair outwardly. See Matt. xxiii. 27.

5. Oùe focu. These words may perhaps be translated, I was not aware, that there is now an high priest. Ananias had been made high priest some years before, and was sent to Rome in consequence of a dispute between the Jews and Samaritans. During his absence Jonathan was made high priest, but was soon put to death by Felix. Ananias then returned from Rome, and took the office upon himself without any regular appointment. It was at this period that S. Paul arrived at Jerusalem. See Michaelis, Introd. vol. i. p. 51-54. Krebsius. Biscoe gives a different explanation, p. 64.

6. Papisaiov. Probably Papisaler.

288

A.D. 38. λαλήσαντος, εγένετο στάσις των Φαρισαίων καὶ των Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλήθος. • Σαδδουκαίοι μέν γὰρ λέγουσι 8 xxii. 25; Mar. xii. 18; μὴ είναι ἀνάστασιν, μηδὲ ἄγγελον μήτε πνεῦμα· Φαρισαΐοι δὲ ομολογούσι τὰ ἀμφότερα. 'ἐγένετο δὲ κραυγή μεγάλη καὶ 9 άναστάντες οι γραμματείς του μέρους των Φαρισαίων διεμάγοντο, λέγοντες, "Οὐδεν κακὸν εύρισκομεν εν τῷ ἀνθρώπω τούτω, εί δὲ πνεθμα ελάλησεν αὐτῷ ἡ ἄγγελος, μὴ θεομαγώμεν." Πολλής δε γενομένης στάσεως, εὐλαβηθείς ὁ γιλίαργος 10 μη διασπασθή ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβάν άρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

g xviii. 9.

Matt. xxvi.

e Matt.

Ln. xx. 27.

et xxv. 25; et xxvi. 31.

f v. 39;

⁸ΤΗ δὲ ἐπιούση νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπε, " Θάρσει, 11 Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλημ, οὕτω τοτ. 20,30; σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρήσαι." Γενομένης δὲ ἡμέρας, 12 ποιήσαντές τινες των Ιουδαίων συστροφήν, ανεθεμάτισαν έαυτούς, λέγοντες μήτε φαγείν μήτε πιείν, έως οδ άποκτείνωσι τὸν Παῦλον ήσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συν- 13 ωμοσίαν πεποιηκότες οίτινες προσελθόντες τοίς άρχιερεῦσι καὶ 14 τοις πρεσβυτέροις είπον, "'Αναθέματι ανεθεματίσαμεν έαυτούς, μηδενὸς γεύσασθαι εως οδ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. νῦν οδν 15 ύμεις εμφανίσατε τῷ χιλιάρχφ σὺν τῷ συνεδρίφ, ὅπως αὔριον αὐτὸν καταγώγη πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν, ἔτοιμοί έσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν." 'Ακούσας δὲ ὁ υίὸς τῆς ἀδελφῆς 16 Παθλου τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος καὶ είσελθών είς την παρεμβολην, ἀπήγγειλε τῷ Παύλφ. προσκαλέσαμενος δὲ ὁ Παῦ- 17 λος ένα των έκατοντάρχων, έφη, "Τον νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον ἔχει γάρ τι ἀπαγγείλαι αὐτῷ." 'Ο μὲν 18 ουν παραλαβών αὐτὸν ήγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί φησιν, " Ο δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ήρώτησε, τοῦτον τὸν νεανίαν άγαγεῖν πρός σε, ἔχοντά τι λαλησαί σοι." Ἐπιλα- 19 βόμενος δε της χειρός αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναγωρήσας κατ' ιδίαν επυνθάνετο, "Τί εστιν, δ έχεις απαγγείλαί μοι;" Είπε δε, ""Οτι οί 'Ιουδαίοι συνέθεντο του έρωτησαί σε, όπως 20 αύριον είς τὸ συνέδριον καταγάγης τὸν Παῦλον, ώς μέλλοντές τι ακριβέστερον πυνθάνεσθαι περί αὐτοῦ. σὰ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσα- 21

I wer. 12.

Ibid. ἀμφότερα. · The two things are, 1, the resurrection: 2, angels and spirits.

in many MSS.

ράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν έαυτοὺς μήτε φαγείν μήτε πιείν, έως οδ ανέλωσιν αὐτόν καὶ νῦν ετοιμοί εἰσι, προσδεγόμενοι

20. μέλλοντες. Many MSS. have a better reading, μέλλων.

^{8.} Σαδδουκαίοι. Josephus says of them, ψυχής τε την διαμονην και τας καθ άδου τιμωρίας και τιμάς ἀναιροῦσι. De Bell. Jud. ii. 8, 14.

^{9.} οί γραμματείς. Probably τινες των γραμματέων. The words μη θεομαχώμεν are omitted

^{10.} εὐλαβηθείς. Probably φοβηθείς. 12. The best MSS. read nothoures ovorpoφην οἱ Ἰουδαίοι.

22 την άπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν." 'Ο μεν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν Δ.D. 32. νεανίαν, παραγγείλας μηδενὶ έκλαλησαι, "ὅτι ταύτα ἐνεφάνισας 28 πρός με." Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἐκατοντάρχων είπεν, " Ετοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους, όπως πορευθώσιν έως Καισαρείας, και ίππεις έβδομήκοντα, και δεξιολάβους δια-24 κοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός κτήνη τε παραστῆσαι, ίνα επιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν 25 ήγεμόνα." γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦ-26 τον "Κλαύδιος Λυσίας τω κρατίστω ήγεμόνι Φήλικι, γαί-27 ρειν. Τον άνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, 1 xxi. 33. καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύ-28 ματι εξειλόμην αὐτὸν, μαθών ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. βουλόμενος δε γνώναι την αιτίαν δι' ην ενεκάλουν αὐτώ, κατήγαγον αὐτὸν 29 είς τὸ συνέδριον αὐτῶν. δν εὖρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἡ δεσμῶν ἔγκλημα 80 έχουτα. μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλής εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξ αὐτῆς ἔπεμψα πρός σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ.

 $^{st}\mathbf{E}$ ρρωσο. lpha Οί μεν ουν στρατιώται, κατά το διατεταγμένον αυτοίς, άναλαβόντες τὸν Παῦλον, ήγαγον διὰ τῆς νυκτὸς είς τὴν 'Αντι-82 πατρίδα. τἢ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς πορεύεσθαι σὺν 83 αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν οἵτινες εἰσελθόντες εἰς την Καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες την ἐπιστολην τῷ ἡγεμόνι, παρ-84 έστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ἀναγνοὺς δὲ ὁ ἡγεμὼν, καὶ έπερωτήσας έκ ποίας έπαρχίας έστὶ, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ 85 Κιλικίας, "Διακούσομαί σου," έφη, "όταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται." Ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίω τοῦ 'Ηρώδου φυλάσσεσθαι.

k ΜΕΤΑ δὲ πεντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς 'Ανανίας μετὰ κ κκιίί. 2. των πρεσβυτέρων καὶ ρήτορος Τερτύλλου τινός, οίτινες ενεφά-2 νισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ήρξατο κατηγορείν ὁ Τέρτυλλος, λέγων, "Πολλής εἰρήνης

21. την έπαγγελίαν. The order to be given by you for Paul to be brought to the council.

23. δεξιολάβους. Lancearios, satellites. Some say, that it was their special office to guard prisoners.

24. Φήλικα. Antonius Felix, the brother of Pallas, was made procurator of Judæa and Samaria together with Cumanus A.D. 48. Upon the banishment of Cumanus in 51, he was sole procurator. See Tacitus, Annal. xii. 54. Hist. v. 9. Sueton. Claud. 28.

25. τύπον. Conceived in this form

30. μέλλειν is perhaps an interpolation.

81. διὰ τῆς νυκτός. Biscoe says that this does not necessarily mean in one night, but that they travelled by night, p. 356. Cæsarea was sixty miles distant from Jerusalem. See also xvii. 10.

Ibid. Antipatris was about two-thirds of the distance.

32. πορεύεσθαι. Many MSS. read ἀπέρχεσθαι.

34. δ ἡγεμών is perhaps an interpolation. 35. πραιτωρίω. The building of this magnificent palace by Herod is mentioned by Josephus.

CHAP. XXIV. 1. πέντε ημέρας. These are perhaps dated from the notice given to the high priest by C. Lysias, xxiii. 30, which was on the day before S. Paul arrived at Cæsarea.

Ibid. των πρεσβυτέρων. Probably πρεσβυτέρων τινών.

2. eiphrns. Felix had liberated the country from banditti and impostors. Joseph. Antiq. xx. 8, 5. See Krebsius.

= xxv. 8: et xxviii. 17.

A.D. 53. τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ κατορθωμάτων γινομένων τῶ ἔθνει 8 τούτω διά της σης προνοίας πάντη τε καὶ πανταχοῦ, ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φήλιξ, μετά πάσης εὐχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ 4 πλείου σε εγκόπτω, παρακαλώ άκουσαί σε ήμων συντόμως τη ση επιεικεία, ευρόντες γάρ του ανδρα τοῦτον λοιμον, καὶ κι- 5 νούντα στάσιν πασι τοις Ιουδαίοις τοις κατά την οικουμένην, πρωτοστάτην τε της των Ναζωραίων αίρέσεως ίδς και τὸ 6 1 xxi. 28. ίερον ἐπείρασε βεβηλώσαι, δυ καὶ ἐκρατήσαμεν καὶ κατά τον ημέτερον νόμον ηθελήσαμεν κρίνειν. παρελθών δε Λυσίας 67 γιλίαργος μετά πολλής βίας έκ των χειρών ήμων απήγαγε, κελεύσας τους κατηγόρους αὐτοῦ ἔργεσθαι ἐπὶ σέ παρ' οῦ 8 δυνήση αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι, ὧν ήμεις κατηγορούμεν αὐτού." Συνέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαίοι, 9 φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔγειν.

'Απεκρίθη δε ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν, 10 "Έκ πολλών ετών δντά σε κριτήν τῷ ἔθνει τούτῷ ἐπιστάμενος, εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι δυναμένου σου 11 γνώναι ότι οὐ πλείους εἰσί μοι ἡμέραι ἡ δεκαδύο, ἀφ' ἡς ἀνέβην προσκυνήσων εν Ίερουσαλήμ. m καὶ οὔτε εν τῷ ίερῷ εὖρόν με 12 πρός τινα διαλεγόμενον ή ἐπισύστασιν ποιούντα δχλου, οὕτε ἐν ταις συναγωγαις, ούτε κατά την πόλιν ούτε παραστήσαι με 13 δύνανται περί ων νῦν κατηγοροῦσί μου. ὁμολογω δὲ τοῦτό σοι, 14

ότι κατά την όδον ην λέγουσιν αίρεσιν, ούτω λατρεύω τῷ πα-

τρώω Θεώ, πιστεύων πασι τοις κατά τον νόμον και τοις προ-» Dan. xii. 2: Φήταις γεγραμμένοις, η έλπίδα έγων είς τον Θεον, ήν καὶ αὐτοὶ 15 Joh. v. 39,29. ούτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν, δικαίων

τε καὶ ἀδίκων εν τούτω δε αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνεί- 16 o zziii. 1. δησιν έχειν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. Ρδί 17 Gai. II. 10; Rom. xv. 25. έτῶν δὲ πλειόνων παρεγενόμην έλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ q xxi. 26, 27. ἔθνος μου καὶ προσφοράς· q ἐν οἶς εὖρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ 18

2. κατορθωμάτων. Some MSS, read διορθωμάτων.

3. πάντη τε καί πανταχοῦ, at all times and in all places. These words are to be coupled with γινομένων, not with αποδεχόμεθα.

5. elpoures. The construction is imperfect. Many MSS. read στάσεις.

9. Συνέθεντο. Probably συνεπέθεντο. 10. Έκ πολλών έτων. This was spoken A.D. 53; and so Tacitus, writing of the year 52, speaks of Felix, "Jampridem Judææ impositus," Ann. xii. 54. This is explained at xxiii. 24. See Krebsius.

Ibid. εὐθυμότερον. Many MSS. read εὐθόμως.

11. duranterou σου γνώναι. Felix would know, that, if S. Paul came up to worship at the feast, it was not more than twelve days ago. See xxi. 17, 18, 26, 27; xxii. 30; xxiii. 12, 32; xxiv. 1. Most MSS. read ἡμέραι δάδεκα without ή.

14. κατά την όδον ην λέγουσιν αίρεσιν. Αίperis was the common term for a sect, and is applied by Josephus to the sects of the Pharisees and Sadducees; see also v. 17; xxvi. 5. It was not therefore necessarily a term of reproach: but ἡ όδὸs, the way, was used in that sense: (see ix. 2.) so that S. Paul's words should perhaps be rendered, but as to the Way, which is the name they give to our sect, it is thus that I worship the God of our fathers.

15. νεκρών is perhaps an interpolation. 16. ἐν τούτφ, on this account. L. de Dieu.

Ibid. ἀσκῶ is a neuter verb in Polybius, oi περί τὰς βαναύσους τέχνας ἀσκοῦντες, ix. 20. 9. 17. δι' ἐτῶν πλειόνων. This speech was

spoken A.D. 53. The last time he had been at Jerusalem was in 48. See xviii. 22.

18. èv ols. In the performance of which, as in xxvi. 12. But some MSS, read èv als. Ibid. ήγνισμένον. See xxi. 24.

ίερο, οὐ μετὰ ὅχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς ᾿Ασίας Α.D. 53.
19 Ἰουδαίοι, οὺς δεί ἐπὶ σοῦ παρείναι καὶ κατηγορείν εἴ τι ἔχοιεν

20 πρός με ή αὐτοὶ οὖτοι εἰπάτωσαν, εἴ τι εὖρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα,

21 στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, τὴ περὶ μιᾶς ταύτης φωνής, ής τ xxiii. 6; εκραξα ἐστὼς ἐν αὐτοῖς, "Οτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ᾽ ὑμῶν."

22 'Ακούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτοὺς, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπὼν, ""Οταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος

23 καταβή, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς'' διαταξάμενός τε τῷ ἐκα- * xxvii. 3;
τοντάρχη τηρεισθαι τὸν Παῦλον, ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα
κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἡ προσέρχεσθαι αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλη τῆ γυναικὶ αὐτοῦ οὕση Ἰουδαία, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως.
25 διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κοίνσεος τοῦ κὸλονσος ἔτοπθαι ἔνφοβος ρισιόνσιος ὁ Φεῦλιξ

κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη, "Τὸ νῦν ἔχον πορεύου καιρὸν δὲ μεταλαβών μετα-

26 καλέσομαί σε" ἄμα δὲ καὶ ἐλπίζων, ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅπως λύση αὐτόν διὸ καὶ πυκνότερον

27 αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ. 'Διετίας δὲ πληρωθεί- A.D. 55 σης ἔλαβε διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάρι-' xxv. 14. τας καταθέσθαι τοῖς 'Ιουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25 ΦΗΣΤΟΣ οὖν ἐπιβὰς τῆ ἐπαρχία, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη
2 εἰς 'Ιεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας. ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν 'Ιουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρ8 εκάλουν αὐτὸν, αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς 'Ιερουσαλὴμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ

19. τυλς Ἰουδαῖοι. The sentence is imperfect. L. de Dieu supplies εἶσω: some MSS. read τωλς ἀπὸ τῆς Ἰσσίας without δέ, and so connect it with what goes before; but the authority is in favour of δέ.

20. el is perhaps an interpolation.

22. The reading seems to be ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ.

23. έχειν άνεσιν, relaxandum esse a vinculis. Raphel.

24. παραγενόμενος perhaps means, that Felix had been absent from Cæsarea, and was now returned.

Ibid. Δρουσίλλη—'Ιουδαία. Tacitus says that Drusilla, the wife of Felix, was daughter of Antony and Cleopatra. Hist. v. 9. But Felix married three wives, Sueton. Claud. 28, and this Drusilla was sister to Agrippa: she had been married before to Azizus king of the Emeseni. See Josephus, Antiq. xx. 7, 2. Most MSS. read of 18 company intent to the company in the state of 18 company intent to the company in the state of 18 company intent to the company in the state of 18 company

MSS. read τῆ ἰδία γυναικὶ without αὐτοῦ. 25. ἔμφοβος. Felix might well tremble. He had persuaded Drusilla to abandon her lawful husband; and Tacitus says of him, "per omnem sævitiam ac libidinem jus regium servili ingenio exercuit." Hist. v. 9. "Εσσσθαι is per-

haps an interpolation.

26. χρήματα. Josephus states, that, in the time of Albinus, who succeeded Festus, bribery of this sort was very common: καl μόνος δ μή δούς τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρός ἐγκατελείπετο. De Bel. Jud. ii. 14, 1.

27. χάριτας. The Jews were dissatisfied with Felix, and sent a deputation to Rome to accuse him, after he had been removed. Josephus. Most MSS read χάριτα.

Most MSS. read χάριτα.

CHAP. XXV. 1. ἐπαρχία. The more proper term would be ἐπιτροπή, but Josephus calls Γεσιμε ἐπαρχος, though he was only procurator.

Antiq. xx. 8, 11.

2. Most MSS. read of apxiepeis.

3. evispas. Josephus mentions, that, when Festus succeeded Felix, there were many sicarii who infested the country and committed murder. Antiq. xx. 8, 10.

Α.D. 55. την όδον, ό μεν οθυ Φηστος άπεκρίθη, τηρείσθαι του Παθλου 4 έν Καισαρεία, έαυτον δε μέλλειν έν τάχει έκπορεύεσθαι "Οί 5 οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν," φησὶ, "συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ανδρί τούτω, κατηγορείτωσαν αυτού." Διατρίθιας δε εν αυτοίς 6 ήμέρας πλείους ή δέκα, καταβάς είς Καισάρειαν, τή ἐπαύριον καθίσας έπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀγθηναι. παρα- 7 γενομένου δε αὐτοῦ, περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων κατα-Βεβηκότες 'Ιουδαίοι, πολλά και βαρέα αιτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδείξαι, "ἀπολογουμένου 8 u xxiv. 12: et xxviii. 17. αὐτοῦ, ""Οτι οὕτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὕτε εἰς τὸ ίερον, ούτε εἰς Καίσαρα τὶ ημαρτον." Ο Φηστος δὲ τοις Ίου- 9 δαίοις θέλων γάριν καταθέσθαι, ἀποκριθείς τῷ Παύλφ εἶπε, " Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι έπ' έμοῦ: " Είπε δὲ ὁ Παῦλος, "Επὶ τοῦ βήματος Καίσαρος 10 έστως είμι, ου με δεί κρίνεσθαι. 'Ιουδαίους οὐδὲν ήδίκησα, ως καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θα- 11 νάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν εἰ δὲ οὐδέν έστιν ών ούτοι κατηγορούσί μου, ούδείς με δύναται αὐτοίς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι." Τότε ὁ Φῆστος συλλαλή- 12 σας μετά τοῦ συμβουλίου, ἀπεκρίθη, "Καίσαρα ἐπικέκλησαι,

'Ημερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, 'Αγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ 13 Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν, ἀσπασόμενοι τὸν Φῆστον. xxiv. 27. Уὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ 14 ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, '''Ανήρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ οῦ, γενομένου μου 15 εἰς 'Ιεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν 'Ιουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην πρὸς οῦς ἀπ-16 εκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος 'Ρωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπου εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἡ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος, συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν 17 μηδεμίαν ποιησάμενος, τῷ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος,

5. of duratol. Homines potentes, qui auctoritate dignitateque cæteris omnibus præstant.

ἐπὶ Καίσαρα πορεύση."

Ibid. ἀνδρί τούτφ. Many MSS. read ἄτοπον for τούτφ.

6. Most MSS. read ἡμέρας οὐ πλείους ὅκτω ἡ δέκα.

7. Many MSS. read αὐτὸν after περιέστησαν, and αἰτιώματα καταφέροντες without κατὰ τοῦ Παύλου ἐπολογ.

10. οδ με δεί κρίνεσθαι. He perhaps alludes to his being a Roman citizen.

11. Krebsius wrote a dissertation, De Provocatione Pauli ad Casarem.

13. 'Αγρίππας. Agrippa II., son of Agrippa the Great. On his father's death, the province of Judgea was attached to that of Syria. Five

years after, A.D. 49, his uncle Herod dying, the kingdom of Chalcis was given him by Claudius: four years after, Claudius took away Chalcis from him, and gave him Ituræa, Trachonitis, Batanea, and Abilene. Nero, A.D. 55, added part of Galilee, Peræa, and some other towns. After a reign of fifty-one years he died A.D. 100.

Ibid. Βερνίκη. Bernice was sister of Agrippa. She first married her uncle Herod, king of Chalcis: and upon his death, being suspected of incest with her brother, she married Polemon, king of Cilicia. See Juvenal, vi. 154; Biscoe, p. 46, 47.

16. els àπάλειαν is perhaps an interpolation.

18 ἐκέλευσα ἀγθηναι τὸν ἄνδρα περὶ οὖ σταθέντες οἱ κατήγοροι Α.D. 55. 19 οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον ὧν ὑπενόουν ἐγώ. ζητήματα δέ τινα περί της ίδιας δεισιδαιμονίας είχον πρός αὐτὸν, καὶ περί τινος 20 Ίησοῦ τεθνηκότος, δυ ἔφασκευ ὁ Παῦλος ζην. ἀπορούμενος δὲ έγω είς την περί τούτου ζήτησιν, έλεγον, εί βούλοιτο πορεύ-21 εσθαι είς 'Ιερουσαλήμ, κάκει κρίνεσθαι περί τούτων. του δέ Παύλου επικαλεσαμένου τηρηθήναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἔως οὖ πέμψω αὐτὸν 22 πρὸς Καίσαρα." 'Αγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη, "'Εβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι." 'Ο δὲ, "Αὐριον," φησίν, " ἀκούση αὐτοῦ." Τη οθυ επαύριου ελθόντος του Αγρίππα και της Βερνίκης μετά πολλής φαντασίας, και είσελθόντων είς το άκροατήριον, σύν τε τοις γιλιάργοις καὶ ἀνδράσι τοις κατ' έξογην οὖσι της 24 πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου, ήχθη ὁ Παῦλος. καί φησιν ὁ Φήστος, "'Αγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ήμιν ἄνδρες, θεωρείτε τούτον, περί οὖ πῶν τὸ πλήθος των Ιουδαίων ενέτυχόν μοι έν τε Ίεροσολύμοις καὶ ενθάδε, 25 ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν μηκέτι. εἰγώ δὲ καταλαβόμενος : **iii. 9; μηδεν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου et xxvi. 81.

σημᾶναι." 'ΑΓΡΙΠΠΑΣ δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, "'Επιτρέπεταί σοι Gen. iii. 15; ύπερ σεαυτού λέγειν." Τότε ὁ Παύλος ἀπελογείτο, εκτείνας et xxvi. 4; 2 τὴν χειρα, "Περὶ πάντων ὧν έγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασι- Deat, xviii. λεῦ ᾿Αγρίππα, ἡγημαι ἐμαυτὸν μακάριον, μέλλων ἀπολογεῖσθαι 15; 2 sam. 3 επί σοῦ σήμερον· μάλιστα γνώστην ὄντά σε πάντων τῶν κατὰ exxxi. 11; Ess. iv. 2; 'Ιουδαίους έθων τε καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαί σου, μακροθύμως et vii. 14; 4 ἀκοῦσαί μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος, τὴν ετ ελ. ἴο; άπ' ἀρχής γενομένην έν τῷ ἔθνει μου έν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι σε xxxii. 14 5 πάντες οἱ Ἰουδαίοι, *προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι Esech. xxxiv. 23; μαρτυρείν, ότι κατά την ἀκριβεστάτην αίρεσιν της ημετέρας ετ xxxvii. 24; 6 θρησκείας έζησα Φαρισαίος. b καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς Mich. vii. 20,

26 έπικαλεσαμένου τον Σεβαστον, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν. περί ου ασφαλές τι γράψαι τῷ κυρίφ οὐκ ἔχω διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ ᾿Αγρίππα, 27 ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι γράψαι. ἄλογον γάρ

μοι δοκεί, πέμποντα δέσμιον, μή καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας • ** καὶ ι 6; Phil. iii. 5. b xxiv.15.21:

18. ἐπέφερον. Many MSS. read ἔφερον ὧν **ὑπενόουν ἐγὼ πονηρῶν**.

20. τούτου. Probably τούτων. 21. πέμψω. Probably ἀναπέμψω. 25. καταλαβόμενος. Many MSS. read κατελαβόμην, and omit και before αὐτοῦ.

26. γράψαι. Probably γράψω.

CHAP. XXVI. 3. γνώστην. For the accusative absolute, see Elmsley ad Heraclid. 693. Wolfius, Raphel, Alberti.

4. en veornros. Because he was educated in the school of Gamaliel, xxii. 3.

5. alpeσιν. Josephus applies this term to the three sects of the Pharisees, Sadducees, and Essenes. Vita.

Ibid. ἀκριβεστάτην. For expressions in Josephus confirming this, see Biscoe, p. 85; and note at xxii. 3.

6. Many MSS. read της els τους πατέρας

πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔστηκα κοινόμενος, είς ην το δωδεκάφυλον ημών εν εκτενεία νύκτα και ημέ- 7 ραν λατρεύον έλπίζει καταντήσαι περί ής έλπίδος έγκαλούμαι. βασιλεῦ 'Αγρίππα, ὑπὸ τῶν 'Ιουδαίων, τί; ἄπιστον κρίνεται κ παρ' ύμιν, εί ὁ Θεὸς νεκρούς εγείρει; εγώ μεν οθν εδοξα εμαν- 9 e viii. 3; et ix. 1; τῶ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία et xxii 4: 1 Cor. xv. 9: πράξαι· δο καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλούς τῶν 10 Gal. i. 13: 1 Tim. i. 13. άγίων έγω φυλακαίς κατέκλεισα, την παρά των άρχιερέων έξd vini. 3. ουσίαν λαβών άναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα Ψήφον, καὶ 11 κατά πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς, ἡνώνκαζον βλασφημείν περισσώς τε έμμαινόμενος αὐτοίς, εδίωκον έως καὶ εἰς τὰς έξω πόλεις. εἐν οίς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν 12 • ix. 2; et xxii. 6. Δαμασκον μετ' έξουσίας καὶ έπιτροπής τής παρά των άρχιερέων, τήμέρας μέσης, κατά την όδον είδον, βασιλεύ, οὐρανόθεν 13 f ix. 3. ύπερ την λαμπρότητα του ήλίου, περιλάμψαν με φως καὶ τους σὺν ἐμοὶ πορευομένους. πάντων δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν 14 γην, ήκουσα φωνήν λαλούσαν πρός με καὶ λέγουσαν τη Εβραίδι διαλέκτω, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρός κέντρα λακτίζειν. 'Εγώ δὲ είπον, Τίς εί, κύριε; 'Ο δὲ είπεν, 'Εγώ 15 είμι Ίπσοῦς, δυ σὺ διώκεις. ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στηθι ἐπὶ τοὺς 16 πόδας σου είς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ύπηρέτην καὶ μάρτυρα ών τε είδες, ών τε όφθήσομαί σοι, έξαιρού- 17 μενός σε, έκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οῦς νῦν σε ἀποστέλλω, ε ἀνοίξαι ὀφθαλμούς αὐτών, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς 18 g Ess. EXXV. 5; φως και της έξουσίας του Σατανά έπι τόν Θεον, του λαβείν et xlii. 7; αὐτοὺς ἄφεσιν άμαρτιῶν, καὶ κληρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει et lx. 1: Eph. i. 18 τη είς εμέ. "Οθεν, βασιλεῦ Αγρίππα, οὐκ εγενόμην ἀπειθης τη 19 Col. i. 13; οὐρανίφ ὀπτασία, κάλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσο- 20 h ix. 20. 28: et xiii. 14; et xxii.17.21; λύμοις, είς πασάν τε την χώραν της 'Ιουδαίας, καὶ τοις έθνεσιν, Matt. iii. 8. άπαγγέλλων μετανοείν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἄξια τῆς μετανοίας έργα πράσσοντας. Ενεκα τούτων με οί Ιουδαίοι συλ- 21 i xxi. 30. λαβόμενοι εν τῶ ίερῶ, ἐπειρῶντο διαγειρίσασθαι. ἐπικουρίας 22 k ver. 18; οὖν τυχών της παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἄχρι της ἡμέρας ταύτης ἔστηκα, 1 Cor. xv. 20; μαρτυρούμενος μικρώ τε καὶ μεγάλω, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οί προφήται ελάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ Μωσής, κεί 23 Lu. ii. 32.

7. νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεύειν seems to have been a phrase for constant devotion. See Luke i. 75; ii. 37; xviii. 1; xxiv. 53; 1 Tim. v. 5; 1 Thess. v. 17.

Ibid. Many MSS. read έγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰου-δαίων, βασιλεῦ, without ᾿Αγρίππα.

12. ev ols. In the performance of which, as in xxiv. 18.

14. τῆ Ἑβραΐδι διαλέκτφ. This proves that S. Paul addressed Agrippa in Greek. Many MSS. read φωνὴν λέγουσαν πρός με τῆ Ἑβ. δ.

15. Many MSS. read ὁ δὲ κύριος.

16. Δν τε δφθήσομαί σοι. This seems to promise future revelations. See xxii. 17; Gal. ii.

2; 2 Cor. xii. 2; Eph. iii. 3. It may be paraphrased, and of the things which I shall tell you in future revelations.

17. ἐξαιρούμενος σε, ἐκ τοῦ λαοῦ. Selecting you, that out of the Jews and the Gentiles, (to whom I am now sending you,) you may open the eyes of some of them. Most MSS. omit νῦν.

22. μαρτυρούμενος. All persons whatever, high or low, would be obliged to acknowledge, that I never said any thing contrary &c.

23. εί παθητόs. He uses this phrase, as meaning that he was in the habit of reasoning out of the prophets, whether Christ was to suffer.

παθητὸς ὁ Χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς Α. D. 55. 24 μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι." Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φηστος μεγάλη τη φωνή έφη, "Μαίνη, 25 Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει." 'Ο δέ, "Οὐ μαίνομαί," φησι, "κράτιστε Φηστε, άλλ' άληθείας καί 26 σωφροσύνης ρήματα ἀποφθέγγομαι. Ι ἐπίσταται γὰρ περί τού- 1 Joh. xviii. των ὁ βασιλεύς, πρὸς δυ καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ. λανθάνειν γάρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν. οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνία 27 πεπραγμένον τοῦτο. πιστεύεις, βασιλεῦ ᾿Αγρίππα, τοῖς προ-28 φήταις; οίδα ότι πιστεύεις." 'Ο δε 'Αγρίππας προς του Παῦλον ἔφη, "'Εν ὀλίγω με πείθεις Χριστιανον γενέσθαι." 29 'Ο δε Παῦλος είπεν, "Εὐξαίμην αν τώ Θεώ, καὶ εν όλίγω καὶ έν πολλώ, οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους όποιος κάγω είμι, παρεκτός των 80 δεσμών τούτων." Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεύς καὶ ὁ ἡγεμων, ή τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς. 31 m και αναγωρήσαντες ελάλουν προς αλλήλους, λέγοντες, ""Οτι m xxiii. 9; οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὖτος." εt xxv. 25. 32 'Αγρίππας δὲ τῷ Φήστω ἔφη, "'Απολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος ούτος, εί μη ἐπεκέκλητο Καίσαρα." " ' ΩΣ δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρ- " *** 13. εδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας έτέρους δεσμώτας έκατοντάργη, 2 ονόματι Ἰουλίφ, σπείρης Σεβαστής. ἐπιβάντες δὲ πλοίφ ᾿Αδραμυττηνώ, μέλλοντες πλείν τούς κατά την "Ασίαν τόπους, άνήγθημεν, δντος σύν ήμιν ο'Αριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλο- • xix. 29; 3 νικέως. τη τε έτερα κατήχθημεν είς Σιδώνα: ρφιλανθρώπως τε col. it. 10. ο Ἰούλιος τῷ Παύλφ χρησάμενος, ἐπέτρεψε πρὸς φίλους πορευ- p xxiv. 28; et xxviii. 16. 4 θέντα επιμελείας τυγείν. κάκειθεν άναγθέντες ύπεπλεύσαμεν 5 την Κύπρον, διά τὸ τοὺς ἀνέμους είναι ἐναντίους. τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήλ-6 θομεν είς Μύρα της Λυκίας. Κάκει εύρων ο έκατόνταργος πλοίον 'Αλεξανδρίνον πλέον είς την 'Ιταλίαν, ενεβίβασεν ημάς τ είς αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατά την Κνίδου, μη προσεώντος ήμας του άνέμου, υπ-

28. ἐν ὀλίγφ generally signifies shortly, in a short time: but here it is the same as παρ' ὀλίγον, within a little. S. Paul in his answer makes a play upon the word. Raphel.

29. ἐν πολλφ. Many MSS. read ἐν μεγάλφ.

30. Most MSS. read ανέστη τε without και ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ.

CHAP. XXVII. 1. ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶs. Valckenaer (ad 1 Cor. ii. 2.) notices two other instances of τοῦ being thus used with an infinitive, iii. 12; 1 Cor. ii. 2: he compares also Acts xx. 3. ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν, and thinks that here the meaning is the same as ὡς δὲ ἐγένετο κρίσις τοῦ ἀποπλεῖν. But in all these

cases we may supply $\pi \epsilon \rho l$. See also 1 Cor. vii. 37; Gal. iii. 10.

İbid. σπείρης Σεβαστῆς. Josephus mentions τλην Ιππέων καλουμένην Σεβαστηνών being at Cæsarea a little before this time. De Bel. Jud. ii. 12, 5. Biscoe conceives this to have been an independent cohort, p. 312. See x. 1.

2. μέλλοντες. Some MSS. read μέλλοντι πλείν είς.

Ibid. 'Αριστάρχου. See xix. 29; xx. 4; Col. iv. 10; Philemon 24.

4. iπεπλεύσαμεν was a naval term for sailing on the south side of a place: see ver. 7, 16. It means, we sailed close under the southern shore of Cyprus.

A.D. 55. επλεύσαμεν την Κρήτην κατά Σαλμώνην μόλις τε παραλε- 8 γόμενοι αὐτὴν, ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ώ έγγυς ήν πόλις Λασαία. Ίκανοῦ δὲ γρόνου δια- 9 γενομένου, καὶ ὄντος ήδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς, διὰ τὸ καὶ τὴν υηστείαν ήδη παρεληλυθέναι, παρήνει ὁ Παῦλος λέγων αὐτοῖς, 10 " Ανδρες, θεωρώ ότι μετά υβρεως και πολλής ζημίας ου μόνον τοῦ φόρτου καὶ τοῦ πλοίου, άλλὰ καὶ τῶν ψυγῶν ἡμῶν μέλλειν έσεσθαι τὸν πλοῦν." 'Ο δὲ ἐκατόνταργος τῷ κυβερνήτη καὶ 11 τῷ ναυκλήρο ἐπείθετο μᾶλλον ἡ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις. ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχει- 12 μασίαν, οι πλείους έθεντο βουλήν αναχθήναι κακείθεν, είπως δύναιντο καταντήσαντες είς Φοίνικα παραγειμάσαι, λιμένα τής Κρήτης βλέποντα κατά λίβα καὶ κατά χῶρον. ὑποπνεύσαντος 13 δε νότου, δόξαντες της προθέσεως κεκρατηκέναι, άραντες ασσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ' αὐτῆς 14 άνεμος τυφωνικός, ο καλούμενος Εύροκλύδων. συναρπασθέντος 15 δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμφ, ἐπιδόντες έφερόμεθα. νησίον δέ τι υποδραμόντες καλούμενον Κλαύ- 16 δην, μόλις ισχύσαμεν περικρατείς γενέσθαι της σκάφης ήν:7 άραντες, βοηθείαις έχρωντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοίον φοβούμενοί τε μή είς την σύρτιν έκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, ουτως εφέροντο. Σφοδρώς δε γειμαζυμένων ήμων, τη έξης 18 έκβολην έποιούντο και τη τρίτη αυτόγειρες την σκευήν του 19 πλοίου ερρίψαμεν μήτε δε ήλίου, μήτε ἄστρων επιφαινόντων 20 έπὶ πλείονας ήμέρας, γειμωνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπον περιηρείτο πάσα έλπις του σώζεσθαι ήμας. πολλής δέ 21

7. Σαλμώνην. Pliny calls it Sammonium, iv. 12. (20.); Dionysius, Salmonis, Perieg. 110. It was a promontory on the eastern side of Crete.

8. Aasala. No other writer mentions such a city in Crete. Pliny speaks of Lasos. (l. c.) The Vulgate reads Thalassa. Biscoe thinks that γγυς ήν may imply that the city was in ruins, p. 348.

9. rnorelar. This was the fast on the 10th day of the month Tisri, which fell this year on the 19th of September. See Levit. xvi. 29; xxiii. 27. Philo Judæus mentions the weather being stormy at this time, vol. ii. p. 296, 297, and says that October was the latest month in which any persons thought of sailing, p. 548. Vegetius also says, "Post hoc tempus (xviii Kal. Octob.) usque in III Idus Novemb, incerta navigatio est, et discrimini propior." v. 9.

10. θεωρώ δτι - μέλλειν. Raphel brings many similar instances from Polybius and Arrian.

11. ναυκλήρφ. The owner of the ship.

12. Ιθεντο βουλήν. Consilium dederunt. Raphel. 13. vorou. The south wind was favourable, because after the Fair Havens the coast makes a bend to the north towards Phœnix.

Ibid. Loaves, sc. The Lykupar. Bos, Palairet,

Ibid. dooor. The Vulgate takes this for the name of a place, as did Heinsius: but it is shewn to mean close, or near, by Krebsius and Alberti. Pliny mentions Asus in Crete, but it was inland. H. N. iv. 12. (20.)

14. κατ αὐτῆς sc. Κρήτης.
Ibid. Εὐροκλύδων. This wind is mentioned by no other author. The Vulgate has Ευτοαquilo; and Bentley would read Εὐρακύλων. It seems to mean a stormy east wind.

15. ἐπιδόντες, sc. ἐαυτούς. Raphel.

17. ὑποζωννύντες. This alludes to the custom of passing ropes under the bottom of a vessel to keep it together. Polybius uses the term xxvii. 3, and Plato speaks of ὑποζώματα τῶν τριήρων, De Repub. x. See Horace, Carm. i.

Ibid. την σύρτιν. On the coast of Africa. Ibid. xaldoartes to okevos, pulling down the mast and rigging. In ver. 19. it is σκευή.

18. ἐκβολην ἐποιοῦντο, they threw out part of the cargo: not the whole of it, see ver. 88.

19. ερρίψαμεν. Probably ερρίψαν.

ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσω αὐτῶν Α. D. 55. είπεν, "Εδει μεν, & ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μη ἀνάγεσθαι άπὸ της Κρήτης, κερδησαί τε την υβριν ταύτην καὶ την ζημίαν. 22 καὶ τανῦν παραινῶ ύμᾶς εὐθυμεῖν ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδε-28 μία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι τῆ 24 νυκτί ταύτη ἄγιγελος τοῦ Θεοῦ, οδ εἰμὶ, δ καὶ λατρεύω, λέγων. Μη φοβού, Παύλε, Καίσαρί σε δεί παραστήναι και ίδου, 25 κεγάρισταί σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες πιστεύω γὰρ τῶ Θεῶ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' 26 δυ τρόπου λελάληταί μοι. Φείς υῆσου δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπε- 9 κκτίί. 1. 27 σείν." 'Ως δε τεσσαρεσκαιδεκάτη νύξ εγένετο, διαφερομένων ήμων εν τω 'Αδρία, κατά μέσον της νυκτός ύπενόουν οι ναθται 28 προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν καὶ βολίσαντες εὖρον ὀργυιὰς είκοσι βραγύ δε διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εύρον 29 δργυιάς δεκαπέντε φοβούμενοί τε μήπως είς τραχείς τόπους έκπέσωμεν, έκ πρύμνης ρίψαντες άγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο 80 ήμέραν γενέσθαι. των δε ναυτών ζητούντων φυγείν έκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προ-31 φάσει ώς έκ πρώρας μελλόντων άγκύρας έκτείνειν, είπεν ό Παῦλος τῷ ἐκατοντάρχη καὶ τοῖς στρατιώταις, "Ἐὰν μὴ ούτοι μείνωσιν έν τῷ πλοίφ, ὑμεῖς σωθηναι οὐ δύνασθε." 82 Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ 83 είασαν αὐτὴν ἐκπεσείν. ἄχρι δὲ οὖ ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἄπαντας μεταλαβεῖν τροφής, λέγων, " Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ήμέραν προσδοκώντες, ἄσιτοι 34 διατελείτε, μηδέν προσλαβόμενοι. διὸ παρακαλῶ ύμᾶς προσλαβείν τροφής τούτο γάρ πρός τής ύμετέρας σωτηρίας ύπάρ-35 χει τούδενος γαρ ύμων θρίξ έκ της κεφαλής πεσείται." Είπων - Matt. x. 30; δὲ ταῦτα, καὶ λαβων ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάν- εt xxi. 18. 36 των, καὶ κλάσας ήρξατο ἐσθίειν. εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες, • 1 Sam. 37 καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφής ήμεν δὲ ἐν τῷ πλοίφ αί Joh. vi. 11; 38 πασαι ^tψυχαὶ διακόσιαι έβδομηκονταέξ. κορεσθέντες δὲ τρο- ι ii. 41; φης, εκούφιζον τὸ πλοῖον, εκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θά- et vii. 14; Rom. xiii. 1; 39 λασσαν. "Ότε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον 1 Pet. iii. 20. κόλπον δέ τινα κατενόουν έχοντα αίγιαλον, είς δυ έβουλεύ-40 σαντο, εἰ δύναιντο, έξῶσαι τὸ πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες είων είς την θάλασσαν, αμα ανέντες τας ζευκτηρίας των

21. κερδήσαι, evitare. So Josephus, τό γε μιανθήναι τὰς χείρας αὐτοὺς κερδαίνειν, Antiq. ii. 3, 2. See Beza, Elsner, Palairet.

little distance from the head of the ship.

34. The best MSS. read μεταλαβεῖν and ἀπολεῖται.

^{27. &#}x27;Aδρία. Strabo says that the name of Adriatic was extended in his day to the Ionian sea.

^{29.} The best MSS. read μήπου κατά τραχείς τόπους έκπέσωμεν.

^{30.} ἐκτείνειν. They pretended that they were taking the boat to let down the anchor at some

^{40.} είων είς την θάλασσαν. They let the ship make way.

Ibid. ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας. Alberti says that ships had two rudders, one in the prow, and one in the stern; and that when the chains were loosened, they went lower into the water, and checked the motion of the ship.

πηδαλίων καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῆ πνεούση κατείχον είς τὸν αἰγιαλόν, περιπεσόντες δὲ είς τόπον διθάλασσον, ἐπ- 41 ώκειλαν την ναθν και ή μεν πρώρα ερείσασα έμεινεν ασάλευτος. ή δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων. τῶν δὲ στρα- 42 τιωτών βουλή εγένετο ίνα τούς δεσμώτας αποκτείνωσι, μήτις έκκολυμβήσας διαφύγοι. ὁ δὲ έκατόνταργος βουλόμενος δια- 43 σωσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουληματος, ἐκέλευσέ τε τους δυναμένους κολυμβάν, ἀπορρίψαντας πρώτους έπὶ τὴν γὴν έξιέναι, καὶ τοὺς λοιποὺς, οῦς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οῦς 44 δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθήναι έπὶ τὴν γήν.

υΚΑΙ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωσαν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος κα- 28 n vevii. 26. = Rom.i.14; λείται Οί δὲ × βάρβαροι παρείγον οὐ τὴν τυγοῦσαν φιλανθρω- 2 1 Cor. siv.11; πίαν ἡμῶν ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν, προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψύγος. Συστρέψαντος 3 δέ τοῦ Παύλου Φρυγάνων πληθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν. έγιδνα έκ της θέρμης έξελθούσα καθήψε της χειρός αὐτού. ώς 4 δὲ είδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς γειρὸς αὐτοῦ, έλεγον προς άλλήλους, "Πάντως φονεύς έστιν ο άνθρωπος ούτος, δυ διασωθέντα έκ της θαλάσσης η δίκη ζην οὐκ εἴασεν." 7 Mar.xvi.18; Υ O μεν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδεν δ Lu. x. 19. κακόν. τοί δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ή κατα- 6 3 xiv. 11. πίπτειν άφνω νεκρόν έπι πολύ δε αὐτῶν προσδοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδέν ἄτοπον είς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι έλεγου θεου αυτου είναι. 'Ευ δε τοις περί του τόπου εκείνου τ ύπ ηρχε χωρία τῷ πρώτω της νήσου, ὀνόματι Ποπλίω, δς ἀνα-* Jac. v. 14, δεξάμενος ήμας τρείς ήμέρας φιλοφρόνως εξένισεν. * εγένετο δέ 8 τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερία συνεχόμενον κατακείσθαι πρός δυ ο Παύλος είσελθων, και προσευξάμενος, έπιθεις τὰς γείρας αὐτῶ, ἰάσατο αὐτόν. τούτου οὖν γενομένου, 9 καὶ οί λοιποὶ, οἱ ἔγοντες ἀσθενείας ἐν τἢ νήσφ, προσήρχοντο καὶ έθεραπεύοντο οί καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ 10 άναγομένοις επέθεντο τὰ πρὸς τὴν γρείαν.

Μετά δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίφ παρακεχειμακότι 11 A. D. 56. έν τη νήσφ, 'Αλεξανδρίνφ, παρασήμφ Διοσκούροις καὶ κατ- 12 αχθέντες είς Συρακούσας, επεμείναμεν ήμέρας τρείς. ὅθεν περι- 13 ελθόντες κατηντήσαμεν είς 'Ρήγιον, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπι-

40. κατείχον εls τον αίγιαλόν. They made for

the shore. Raphel.

CHAP. XXVIII. 1. Μελίτη. The majority of commentators suppose this to be Malta, though some have conceived it to be an island in the Adriatic.

6. πίμπρασθαι, to be inflamed, and swell. See Num. v. 21, 22, 27.

7. τῷ πρώτφ. An inscription has been found in Malta, in which the person is called πρώτος

Mελιταίων. In Cicero's time Malta was subject to the prætor of Sicily. In Ver. iv. 18. Publius is said in the martyrologies to have been bishop of Malta and afterwards of Athens.

10. την χρείαν. Probably ταs χρείας. 11. παρασήμω Διοσκούροις. The ancient vessels had some image in the prow, under the protection of which they were supposed to sail. Castor and Pollux were the patrons of mariners. See Alberti.

14 γενομένου νότου δευτεραίοι ήλθομεν είς Ποτιόλους οὐ εὐρόντες Α.D. 56. άδελφούς, παρεκλήθημεν επ' αὐτοῖς επιμείναι ἡμέρας επτά καλ 15 ούτως είς την 'Ρώμην ήλθομεν. κάκειθεν οι άδελφοι άκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῶν ἄχρις ᾿Αππίου Φόρου καὶ Τριών Ταβερνών οθς ίδων ὁ Παθλος, εθχαριστήσας τώ Θεώ, ἔλαβε θάρσος. b" ΟΤΕ δὲ ἤλθομεν εἰς 'Ρώμην, ὁ ἐκατονταρχος παρέδωκε b xxiv. 23; τους δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχη τῷ δὲ Παύλω ἐπετράπη et xxvii. S. μένειν καθ' έαυτον, σύν τῷ φυλάσσοντι αὐτον στρατιώτη. 17 ε Έγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον • xxi. 33; τοὺς όντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους συνελθόντων δὲ αὐτῶν, et xxiv. 1: έλεγε πρός αὐτοὺς, ""Ανδρες ἀδελφοί, εγώ οὐδεν εναντίον ποιήσας τῶ λαῶ ἡ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώοις, δέσμιος ἐξ Ἱε-18 ροσολύμων παρεδόθην είς τὰς χείρας τῶν 'Ρωμαίων' οἴτινες * xxii. 24; ανακρίναντές με εβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν et xxv 8; 19 θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. °ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, et xxv. 31. ηναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ώς τοῦ ἔθνους μου 20 έχων τι κατηγορήσαι. 'διά ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ι ** καιίι. 6: ύμας ίδειν καὶ προσλαλήσαι. ἔνεκεν γὰρ τής ἐλπίδος τοῦ Ἰσ- et xxiv. 31; 21 ραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περίκειμαι." Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον, ^{7, 29}; _{Eph. vi. 20</sup>;} " Ήμεις ούτε γράμματα περί σου έδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ³ Tim. i. 16. ούτε παραγενόμενός τις των άδελφων απήγγειλεν ή ελάλησε τι 22 περί σου πονηρόν. εάξιουμεν δε παρά σου άκουσαι ά φρονείς ε xxiv. 5, 14. περί μέν γὰρ της αίρεσεως ταυτης, γνωστόν εστιν ήμιν ότι παν-28 ταγοῦ ἀντιλέγεται." Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἡκον πρὸς μ κκτί. 6. αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες οἶς έξετίθετο διαμαρτυρόμενος την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, άπό τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωί εως 24 έσπέρας. 'καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἢπίστουν. ' xvii. 4. 25 ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ρημα εν, ""Οτι καλώς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ελάλησε Esech.xid.3; 26 διὰ Ἡσατου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, k λέγον, Matt. xiii.14: Mar. iv. 12: ΄ Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὲ, ᾿Ακοῆ ἀκούσετε, Lu. viii. 10:
Joh. xii. 40; καὶ οὐ μὴ συνήτε· καὶ βλεποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Rom. xi. 8.

14. Ποτιόλους. Josephus mentions Jews at Pliny, Ep. x. 65. Puteoli. Antiq. vol. i. p. 864.

Ibid. ἐπ' αὐτοῖs. Probably παρ' αὐτοῖs. 15. Appii Forum and Tres Tabernæ were on the Appian way; the former fifty-one, the latter twenty-eight, miles from the city. Cicero writes to Atticus, "Ab Appii Foro hora quarta: dederam aliam paulo ante Tribus Tabernis."

16. στρατοπεδάρχη. The commander of the prætorian bands, who at this time was Burrus. He commanded them from 51 to 62: before and after his time there were two commanders. Krebsius. For prisoners from the provinces being committed to the præfectus prætorii, see

Ibid. kab' éautor is either by himself, or according to his own fancy. Beza and Alberti render it seorsim.

Ibid. στρατιώτη. His left arm was fastened by a chain to the prisoner's right arm. See Seneca, Ep. 5. § 6. De Tranquil.
21. Since S. Paul sailed from Cæsarea, there

had not been time for the Jews to send to Rome about him: and the Jews at Rome had not heard of him lately, because he had been two years in prison.

23. ξενίαν. See Philemon 22. 25. Most MSS. read πατέρας ὑμῶν.

- Α.D. 56. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ἀσὶ βαρέως 27 ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ἀσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῆ καρδία συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.' ἹΓνωστὸν οὖν ἔστω 28 τιτίί. 6; ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται." Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος ἀπῆλθον οἱ Ἰου- 29 δαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν.
- A.D. 56-58. *EMEINE δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίφ μισθώματι, 30 καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτὸν, κηρύσ-81 σων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.
 - 29. This verse is omitted in many MSS: as are the words δ Παῦλος in ver. 30.

THE EPISTLES OF S. PAUL.

THE order, in which these Epistles are printed, is certainly not the order, in which they were written. The dates of some of them cannot be exactly ascertained, e. g. the Epistles to the Galatians, Titus, and the first to Timothy. With respect to the others, there is little doubt as to the places from which they were written, and their relative connexion with the history of S. Paul: though the precise years will vary according to the scheme of chronology which we adopt. I should place them in the following order:

5	1 ThessaloniansA.D. 46 from Corinth.
3	2 Thessalonians 47
3	Titus 51 Ephesus.
6	Galatians 52
16	1 Corinthians 52
6	1 Timothy 52 Troas.
13	2 Corinthians 52 Macedonia.
10	Romans 53 Corinth.
6	Ephesians \
· ·	Colossians
,	Philemon 58 Rome.
, 3.	Philippians)
	Hebrews 58 uncertain.
 .}	2 Timothy 64, 65, or 66 Rome.

EPISTLE TO THE ROMANS.

The Epistle to the Romans was written from Corinth early in the year 53, when S. Paul had been spending three months in that part of Greece, and was on the point of setting out for Jerusalem with the collections of the Macedonian and Achæan churches. See Acts xix. 21; xx. 1, 3; 1 Cor. xvi. 3; Rom. xv. 25. For it being written from Corinth. see notes at xvi. 23.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

н прох

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

*ΠΑΤΛΟΣ, δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, * Act. iz. 15; 2 ἀφωρισμένος είς εὐαγγέλιον Θεοῦ, (bô προεπηγγείλατο διὰ τῶν Gal. i. 15. 3 προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις επερὶ τοῦ νίοῦ αὐτοῦ, τοῦ b Tit. i. 3; Gen. iii. 15; 4 γενομένου εκ σπέρματος Δαβίδ κατά σάρκα, ατοῦ δρισθέντος xxii. 18; υίοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως xiix. 10; 5 νεκρών, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, εδι' οὖ ἐλάβομεν 15; 2 8am γάριν καὶ ἀποστολην, εἰς ὑπακοην πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνε- vii. 12; Peal. 6 σιν ύπερ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἶς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ess. iv. 2; 7 Ἰησοῦ Χριστοῦ·) ¹πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμη ἀγαπητοῖς Θεοῦ, iz. 6; κλητοις άγιοις· χάρις ύμιν και ειρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν Jer. xxiii. 5; καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 8Πρώτον μεν εύχαριστώ τώ Θεώ μου δια Ίησου Χριστου xxxiv. 23; xxxvii. 24; ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλφ Dan. ix. 24; 9 τῷ κόσμφ. h μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεὸς, ῷ λατρεύω ἐν τῷ Mich. vii. πνεύματί μου εν τῷ εὐαγγελίφ τοῦ υίοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως · Matt. i. 10 μνείαν ύμων ποιούμαι, ιπάντοτε επί των προσευχών μου δεό- La.i. 22; μενος, είπως ήδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι, ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ $\frac{\text{iii. 23, 31;}}{\text{Act. ii. 80;}}$ 11 έλθειν πρὸς ὑμᾶς κἀπιποθῶ γὰρ ιδείν ὑμᾶς, ἴνα τὶ μεταδῶ xiii. 23; d Joh. x. 30, &c.; Act. xiii. 32, 33; Heb. i. 5; v. 5, 6. exii. 3; xv. 15; xvi. 26; 1 Cor. xv. 10; Epb. iii. 8. (1 Cor. i. 2; Epb. i. 1; 1 Thess. iv. 7. g Eph. v. 20; Heb. xiii. 15; 1 Thess. i. 8. b ix. 1; 2 Cor. i. 23; xi. 31; Gal. i. 30; Phil. i. 8; 1 Thess. iii. 5; iii. 10; 2 Tim. i. 3. i xv. 23, 32; 1 Thess. iii. k xv. 29.

Gal. i. 15.

3. γενομένου. Born. Pyle, Macknight. See Gal. iv. 4.

4. δρισθέντος. Declared. Chrysostom, Theophylact, Œcumenius. See Elsner. Le Clerc says that δρίζειν signifies demonstrare, ita clare definire, ut nulla possit esse ambiguitas. See Acts x. 42.

Ibid. er duraues. Efficaciter, potenter, as in Col. i. 29. He was proved to be the Son of God by many signs of power.

Ibid. κατά πνεθμα άγιωσύνης. This is opposed to Kard odoka, and means the divine nature of Christ, as in 1 Pet. iii. 18.

Ibid. ¿¿ àvaordo eus vekpav. Raphel gives reasons for thinking this may mean, after the resurrection of the dead. So Palairet. Christ was

CHAP. I. 1. ἀφωρισμένος. See Acts xiii. 2; proved to be the Son of God by many tokens of power, but particularly by his resurrection from the dead. See Acts x. 42; xvii. 31.

5. els ὑποκοὴν—ξθνεσιν, to make all the Gentiles obedient unto faith. See a similar construction in ver. 16, 17; xvi. 26; 2 Cor. ix. 13; 1 Pet. i. 22.

8. ὑπέρ. Most MSS. read περί.

9. εν τφ πνεύματί μου. With all my heart, and all my soul.

10. ἐλθεῖν should be coupled with δεόμενος. Beza, Schmidius: but Raphel connects 8c6μενος with είπως. The former construction seems preferable, and εὐοδωθήσομαι alludes to his intended journey to Jerusalem. See xv.

Ibid. ήδη ποτέ. Tandem aliquando. Raphel.

γαρισμα ύμιν πνευματικόν, είς τὸ στηριγθήναι ύμας 1τουτο 12 1 xv. 32. δέ έστι, συμπαρακληθήναι έν ύμιν διά της έν άλλήλοις πίσm xv. 22; τεως ύμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Τοὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, 13 1 Them. ii. 18. ότι πολλάκις προεθέμην έλθειν προς ύμας, (καὶ ἐκωλύθην ἄχρι n 1Cor.ix.16; 2 Cor. xi. 28. τοῦ δεῦρο,) ἵνα καρπόν τινα σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν ο Psal.xl.10; τοις λοιποις έθνεσιν. "Ελλησί τε και Βαρβάροις, σοφοίς τε 14 1 Cor. i. 18; καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ 15 xv. 2. ύμιν τοις εν Ρώμη εὐαγγελίσασθαι. Οθο γαρ επαισχύνομαι 16 p iü. 21 ; Hab. ii. 4 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐστιν εἰς σωτη-Joh. iii. 36: Gal. iii. 11; ρίαν παντί τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίφ τε πρώτον καὶ "Ελληνι. Phil. iii. 9: Heb. x. 38. P δικαιοσύνη γάρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως 17 q Act. xiv. είς πίστιν, καθώς γεγραπται, "Ο δε δίκαιος εκ πίστεως 14, &c.; εις ... χήσεται.' 'ΑΠΟΚΑΛΤΠΤΕΤΑΙ γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ 18 1, &c.; extrii. 3, &c. οπιτικο, σε. πασαν ασέβειαν καὶ αδικίαν ανθρώπων των τὴν αλήθειαν εν 28, 29; άδικία κατεγόντων. 9διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν 19 Eph. iv. 17. έν αὐτοῖς. ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς έφανέρωσε. τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ 20 t Deut. iv. 15, &c.; άπὸ κτίσεως κύσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθοράται, ή τε 2 Reg. xvii. 29; Paal. σvi. 10; ἀίδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἰναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. διότι γυόντες τὸν Θεὸν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἡ εὐ- 21 Sap. xii. 23, &c.; Jer. ii. 11; χαρίστησαν, άλλ' έματαιώθησαν έν τοις διαλογισμοίς αὐτῶν, Eca. xl. 18: Αςτ. χνίι. 29. καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες εἶναι 22 u Paul. σοφοὶ, ἐμωράνθησαν, τκαὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου 23 lxxxi. 19 Αετ. χίν. 16; Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν 2 Thess. ii. καὶ τετραπόδων καὶ έρπετῶν. "διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς 24

11. χάρισμα πνευματικόν. It seems to have been the privilege of an apostle to confer these spiritual gifts: from which it has been inferred, that no apostle had as yet visited Rome. This seems also to be shewn by the word καρπόν in verse 13. See Acts viii. 16; Rom. xv. 18—22, 29.

12. συμπαρακληθήναι. That I also may receive comfort together with you by the faith which is common to both of us.

13. καρπόν. He wished to sow the gospel among them, that their proficiency in it might be his fruit.

14. Βαρβάροιs. Krebsius says that S. Paul meant Romans.

15. οδτω τὸ κατ' ἐμέ. Thus even on my own account I am anxious &c.

16. τοῦ Χριστοῦ is perhaps an interpolation.

Ibid. els σωτηρίω. Το produce salvation, as els δπακοὴν in ver. 5.

17. Scaliger translates ἐκ πίστεως εἰς πίστεν, progressu et incremento fidei, and compares it with ἐκ γενεᾶς εἰς γενεἀν. So Fell, Le Clerc. Or it may mean, God's method of justifying us by faith in Christ is revealed εἰς πίστω, to bring in all to believe it. Pyle. Δικαιοσύνη Θεοῦ is the righteousness appointed and approved by God. Fell, Lock, Macknight. See iii. 21.

Ibid. 'Ο δε δίκαιος κ. τ. λ. Macknight renders it, The just by faith shall live.

18. κατεχόντων. Who confine or hinder. See ii. 8.

19. Because that which can be known of God is manifested among them, if they would discern it.

20. ἀπὸ κτίσεως κόσμου. Hackspanius takes ἀπὸ for ἐκ. The invisible things are known by the visible works of creation. Ad Matt. xxvii. 22. This was also the interpretation of Theophylact, Luther, Pearson, Hombergius, Wolfius. There is a similar sentiment in Aristotle, De Mundo, c. 6. πάση θνητῆ φύσει γινόμενος ἀθεώρητος ἀπὰ αὐτῶν τῶν ἔργων θεωρεῖται ὁ Θεός: and in Plato ap. Cyrill. Αἀυ. Julian. iii. p. 97. ἀπὸ τοῦ κάλλους τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὸ νοητὸν τοῦ Θεοῦ κάλλος τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὸ νοητὸν τοῦ Θεοῦ κάλλος τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὸ νοητὸν τοῦ Θεοῦ κάλλος ἀναφοιτῆσαι δεῆσαι. See Matt. vii. 20.

23. οἶτὸν ἀληθῆ Θεὸν καταλιπόντες, τοὺς ψευδωνύμους ἐδημιούργησαν, φθαρταῖς καὶ γενηταῖς οὐσίαις τὴν τοῦ ἀγεννήτου καὶ ἀφθάρτου πρόσρησω ἐπιφημίσαντες. Philo Jud. vol. ii. p. 161. Δόξα is used for the visible appearance of God, so far as it can be visible: Exod. xxxiii. 18, 22; 1 Cor. xi. 7; 2 Cor. iv. 6. So also in Psalm cvi. 20. καὶ ἡλλάξαντο τὴν δόξαν αὐτῶν ἐν ὁμοιωματι μόσχου.

ό Θεὸς εν ταίς επιθυμίαις των καρδιών αὐτών είς ἀκαθαρσίαν, 25 τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς. Οἵτινες μετήλλαξαν την αλήθειαν του Θεου εν τω Ψεύδει, και εσεβάσθησαν καὶ ελάθρευσαν τἢ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλο-26 γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. εδιὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Ε Let. xviii. Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας αι τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν Ερλ.τ.11.12. 27 την φυσικήν γρήσιν είς την παρά φύσιν, όμοίως τε καί οί άρρενες, άφέντες την φυσικήν χρήσιν της θηλείας, έξεκαύθησαν εν τη δρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες εν ἄρσεσι την άσγημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἡν ἔδει τῆς 28 πλάνης αὐτῶν ἐν ἐαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Καὶ καθώς οὐκ έδοκίμασαν τον Θεον έγειν εν επιγνώσει, παρέδωκεν αὐτούς 29 ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πεπληρωμένους πάση αδικία, πορνεία, πονηρία, πλεονεξία, κακία μεσ-80 τους φθόνου, φόνου, έριδος, δόλου, κακοηθείας ψιθυριστάς. καταλάλους, θεοστυγείς, ύβριστας, ύπερηφάνους, άλαζόνας, 81 έφευρετάς κακών, γονεύσιν άπειθείς, άσυνέτους, άσυνθέτους. 32 ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας οίτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου είσιν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλά καὶ συνευδοκοῦσι τοίς πράσσουσι.

🛂 ΔΙΟ ἀναπολόγητος εἶ, ὧ ἄνθρωπε, πᾶς ὁ κρίνων ἐν ὧ γὰρ Matt. vii. 1; κρίνεις τὸν ἔτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις : ΕΘΕ.ΧΧΧ.18; 2 ὁ κρίνων. οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν 15. 2 ο κρινων. οισαμέν σε στο το πρώσσοντας. Λογίζη δε τοῦτο, ω ἄνθρωπε, * iz. 22;
Β ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζη δε τοῦτο, ω ἄνθρωπε, * iz. 22;
Dout. xxxii. ό κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ 54; Jac. v. 8. 4 εκφεύξη τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; τη τοῦ πλούτου της χρηστότητος b xiv. 12;

Jobxxxiv.11; αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρουεῖς, ἀγνοῶν [ral.lxii.12; 5 ότι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; κατὰ δὲ τὴν *** 19; σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ 1 Cor. iii. 8; $_6$ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, 2 Cor. τ. 10; 2 Τος ἀποδώσει ἐκάστῷ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ τοῖς μὲν καθ' ὑπο- 12 .

25. την αλήθειαν. The true idea, or the reality. Philo speaks of Moses wondering door werdes άνθ' δσης άληθείας ύπηλλάξαντο. L. c. p. 160.

Ibid. παρά τον κτίσοντα. Magis quam Creatorem, Krebsius. Præter Creatorem, Chemnitius, Valckenaer. See I Cor. iii. 11, and note at

26, 27. Compare Philo Judæus, vol. ii. p. 20, 280, 306.

Ibid. πάθη ἀτιμίας, i. e. ἄτιμα πάθη. See vii. 5; Luke xvi. 8.

28. Et sicut noluerunt Deum accuratius cognoscere. Krebsius. Oùk edokluagar exew is the same as έδοκίμασαν οὐκ έχειν.

Thid. ἀδόκιμον νοῦν. A mind incapable of judging. Macknight, Fell, Pyle. See ii. 18. (δοκιμάζειν.)

29. πορνεία is omitted in many MSS.

31. ασυνθέτους, fædifragos: ασπόνδους, qui reconciliari et placari nequeunt. Raphel: but ἀσπόνδουs is wanting in many MSS.

32. δικαίωμα is merely a law or ordinance: or it may be the same as κρίμα in ii. 2. See ii. 26; viii. 4; Heb. ix. 1.

CHAP. II. 1. was. This is addressed to both Jews and Gentiles. See ver. 17.

2. κατά άλήθειαν. Revera, certissime. Raphel, Palairet.

4. Kyel. Is intended to lead, 5. kard, propter. Raphel.

6. ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ. Continuance in performing good works. See 1 Thess. i. 3. καθ Continuance in ύπομονήν refers to κατά τὰ ἔργε.

μονην έργου άγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμην καὶ άφθαρσίαν ζητοῦσι. • 2 These. L. ζωήν αἰώνιον· τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῆ ἀλη- 8 θεία, πειθομένοις δὲ τῆ ἀδικία, θυμὸς καὶ ὀργή, θλίψις καὶ 9 στενοχωρία, έπὶ πασαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρώτον καὶ "Ελληνος δόξα δὲ καὶ τιμή 10 καὶ εἰρήνη παντὶ τῶ ἐργαζομένφ τὸ ἀγαθὸν, Ἰουδαίφ τε πρώτον d Deat. x.17; καὶ "Ελληνι' οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῶ. ὅσοι 11 2 Par. xix.7; γὰρ ἀνόμως ημαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται καὶ ὅσοι ἐν νόμω 12 Act. x. 84; ημαρτον, δια νόμου κριθήσονται (εού γαρ οι ακροαταί τοῦ 18 Gal. ii. 6; Eph. vi. 9; νόμου δίκαιοι παρά τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιω-1 Pet. 1.17. Θήσονται. "Όταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ 14 •Matt.vii.21: νόμου ποιή, ούτοι νόμον μη έχοντες, έαυτοις είσι νόμος οίτινες 15 1 Joh. iii. 7. ενδείκνυνται τὸ εργον τοῦ νόμου γραπτὸν εν ταῖς καρδίαις αὐτών, συμμαρτυρούσης αὐτών της συνειδήσεως, καλ μεταξύ άλλήλων των λογισμών κατηγορούντων ή και ἀπολογουμένων,) ι έν ημέρα ότε κρινεί ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ 16 f Matt. xxv. 31; xxv. 31; Act. xvii. 31; τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 1 Cor. iv. 5. ε Ίδε, σὺ Ἰουδαίος ἐπονομάζη, καὶ ἐπαναπαίη τῷ νόμφ, καὶ 17 g ix. 4; Joh. viii. 33, καυχάσαι έν Θεφ, h καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ 18 h Phil. i. 10. διαφέροντα, κατηχούμενος έκ τοῦ νόμου πέποιθάς τε σεαυτόν 19 όδηγον είναι τυφλών, φώς τών έν σκότει, παιδευτήν άφρόνων, 20 διδάσκαλον νηπίων, έχοντα την μόρφωσιν της γνώσεως καὶ της άληθείας εν τῷ νόμφ. ό οὖν διδάσκων ἔτερον, σεαυτὸν οὐ δι- 21 i Psal. l. 16, &c.; δάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ μοι- 22 Matt. xxiii. toto. χεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ είδωλα, ίεροσυλείς; εδς 28 k ix. 4. έν νόμφ καυχάσαι, διά της παραβάσεως του νόμου τον Θεον ατιμάζεις; '1 Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δί ύμας βλασφημείται 24 1 2 Sam xii. 14; έν τοις έθνεσι, καθώς γέγραπται. Περιτομή μέν γάρ ώφελει, 25 Esa. lii. 5: Ειες h.xxxvi. εάν νόμον πράσσης εάν δε παραβάτης νόμου ής, ή περιτομή 20, 23. σου ακροβυστία γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ακροβυστία τὰ δικαιώματα 26

8. τοις εξ έριθείας. Those who act from contentiousness, as τον έκ πίστεως in iii. 26. τοις έκ περιτομής iv. 12. οι έκ πίστεως, Gal. iii. 9.

Ibid. θυμόs is rage: δργή, anger with desire of revenge.

9. θλίψις καὶ στενοχωρία. See 2 Cor. iv. 8. 12. ἀνόμως. Without a law expressly revealed. These persons ἀνόμως ἀπολοῦνται, they will not require a special law to condemn them.

14. τὰ τοῦ νόμου ποιῆ. Raphel says that this does not mean, perform the commands of the law, but do every thing that the law could do.

15. μεταξύ άλληλων. Among their own selves.
16. κατά το εὐαγγέλιον μου, according as I have explained the doctrines of Christianity.

17. He now turns particularly to the Jews. See ver. 1. We should perhaps read εί δε for τδε. Ibid. ἐπαναπαίη τῷ νόμφ. Restest upon the Law, as if nothing was required of thyself.

18. δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα. See Phil. i. 10.

Raphel gives three meanings to διαφόροντα, eximita, utilia, and controversias, but he does not decide between them. The phrase probably means, to observe the distinctions which are proper to be kept, whether those distinctions relate to the ceremonial law, as in this passage, or to the moral law, as in Phil. i. 10. Theophylact explains it, κρίνειs τί δεῖ πρᾶξαι, καὶ τί μὴ δεῖ πρᾶξαι. Andocides has a similar expression, δεινὸν μὲν οδν ἐστι καὶ ὁπὸ τῶν ἀγνοούντων τὰ δίκαια πάσχειν κακῶς πολὸ δὲ χαλεπώτερον, δταν τις ἐπιστάμενος τὰ διαφέροντα, παραβαίνειν τολμᾶ, In Alcib. p. 121. So also Arrian, ἔργον τοῦ φιλοσόφου τὸ μέγιστον καὶ πρῶτον, δοκιμάζειν τὰς φαντασίας καὶ διακρίνειν, καὶ μηδεμίαν ἀδοκίμαστον προσφέρεσθαι, Ερίει. i. 20. See i. 28, (ἀδόκιμον;) xii. 2; Heb. v. 14.

20. μόρφωσω. A complete scheme. Pyle. 22. lepoσυλείς. Dost thou not pay the proper offerings to the temple and the priests?

Phil. iii. 2, 3;

τοῦ νόμου φυλάσση, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν 27 λογισθήσεται, καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία, τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομής παραβάτην νόμου;

28 m οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαίός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ m ix. 7; 29 έν σαρκὶ περιτομή αλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαίος, καὶ περι- » Deut. x. 16; τομή καρδίας εν πνεύματι, οὐ γραμματι οὖ ὁ ἔπαινος οὐκ εξ Σακ. 6; άνθρώπων, άλλ' έκ τοῦ Θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἡ τίς ἡ ἀφέλεια τῆς περι- 1 Pet. iii. 4; 2 τομής; °πολύ, κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπισ- 1 Thess. ii. 4. 3 τεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Ρτί γὰρ, εἰ ἢπίστησάν τινες; · ii. 18; 4 μη ή ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει; 9μη Deut. iv. 7,8; γένοιτο γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθης, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, 19, 20, καθώς γέγραπται, "Όπως αν δικαιωθής έν τοις λόγοις σου, και μίκ. 6; 5 νικήσης εν τῷ κρίνεσθαί σε.' Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιο- 19; 2 Tim. σύνην συνίστησι, τί εροῦμεν ; μη άδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν Heb. iv. 2. 6 οργήν ; κατὰ ἄνθρωπον λέγω· τμὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ q Paal. li. 4; 7 Θεὸς τὸν κόσμον ; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύ- εχτί. 11 σματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κάγὰ ὡς άμαρ- ; Gon. 8 τωλὸς κρίνομαι ; καὶ μὴ, (καθώς βλασφημούμεθα, καὶ καθώς τοὶί. 35; Job viii. \$; φασί τινες ήμας λέγειν,) ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθη τὰ ***** 17.

9 *Τί οὖν προεχόμεθα; οὖ πάντως προητιασάμεθα γὰρ Ἰου- • Gal. iii. \$2.

CHAP. III. 2. ἐπιστεύθησαν agrees with 'louδαΐοι, not with λόγια. They had the oracles of God entrusted to them. See 1 Cor. ix. 17. Abyia means the Old Testament. See Alberti. The advantage (τὸ περισσὸν) to the Jews was, that they had the opportunity of knowing the conditions of the covenant, which the heathen did not. Tap is perhaps an interpolation.

άγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι.

3. halornoav. Had not faith. He is referring to the covenant which God made with the Jews, of which faith was the condition: and hence he argues, that the promise of God was not broken, when he cast off the Jews, because they had not fulfilled the condition of the covenant. The mlorus tou Geou is the faithfulness, or promise of God: this promise was still kept to those who had faith, i. e. to Jews or Gentiles.

4. ἀλήθης, a keeper of the covenant : ψεύστης, a violator of the covenant. He means to say, that God still keeps to his covenant; it was the unbelieving Jews who violated it. See dandelas in xv. 8.

5. If the fact of our being unrighteous, and consequently our rejection, is the means of establishing God's righteousness, (see iii. 21.) might it not be said, that He is unjust in being angry with us? He speaks in the person of the unbelieving Jews.

Ibid. κατά ἄνθρωπον λέγω. Origen says, that some copies divided the sentence thus, ¿πιφέρων την δργην κατά άνθρωπον; λέγω, κ. τ. λ. vol. iv. p. 502. But S. Paul generally uses κατά άν-Operator, when he is not speaking of himself, or

any particular individual, but of men in general. See 1 Cor. ix. 8; xv. 32.

6. enel. Otherwise. See 1 Cor. v. 10. He

perhaps alludes to Gen. xviii. 25.
7, 8. This is a continuation of the question or objection in ver. 5. If the fact of the Jews having broken the covenant (by not believing in Christ) has been the cause that the promise of God has been extended (ἐπερίσσευσεν) to a still greater number of people, why are the Jews punished as sinners? It would be enough for them to lose the privileges of the covenant; or rather, they should continue to live wickedly, because good comes from it to the world at large. Kal μη δτι ποιήσωμεν is, and why should we not do &c. (Grotius, Wolfius:) the words καθώς— Aéyeur are inserted by S. Paul in the midst of

the objection of the Jew.

8. ών το κρίμα ξνδικόν έστι. This refers to the unbelieving Jews in general, or to those who say, ποιήσωμεν κ. τ. λ. The Jews had asked, τί κάγὰ κρίνομαι; S. Paul says, τὸ κρίμα ένδικόν ἐστι, and the reason is given in ver. 9.

9. The Jew then asks, τί οδν προεχόμεθα; If our punishment is just, I ask again, (as in ver. 1.) what advantage have we over the Gentiles? To which S. Paul answers, Ob πάντως, None at all, as to an immunity from punishment : for I have before charged both Jews and Gentiles with being guilty of many sins in their own persons. This charge was made against both in ii. 1 -16; and against the Jews in particular in ver. 17.

* Peal. xiv.3; δαίους τε καὶ "Ελληνας πάντας ὑφ' άμαρτίαν είναι, *καθώς γέ- 10 u Psal. v. 9; γραπται, "Ότι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ είς οὐκ ἔστιν ὁ συνιών, 11 $\frac{\text{exl. 3.}}{\text{z}}$ $\frac{\text{psal. x. 7.}}{\text{où}\kappa}$ εστιν ο εκζητών τον Θεόν. πάντες εξέκλιναν, αμα ήχρειώ- 12 7 Prov. i. 16; θησαν. οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός. "τάφος 13 ΕΒΒ. ΙΙΧ. /. » Ρωαί.ΧΧΧΥΙ. ἀνεφγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· 1. * Exech, xvi. ίδη ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν Σὧν τὸ στόμα ἀρᾶη καὶ πι- 14 κρίας γέμει. γόξεις οι πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αίμα· σύντριμμα καὶ 15 63. b vii. 7 : Gal. ii 16; ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. 17 e i. 17; ≥οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.' □Οἴ- 18 Act. xv. 11; δαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῶ νόμω λαλεῖ ἵνα 19 xxvi. 22. πᾶν στόμα φραγή, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ. d x. 12: Gal. iii. 29: διότι εξ εργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ενώπιον αὐ- 20 Col. iii. 11. • xi. 32: τοῦ διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας. Gal. iii. 22. ·Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυ- 21 f Matt.xx.29; ρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ 22 ii. 8; 1 Tim. ii. 6; διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς 1 Pet. i. 18. πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή· επάντες γὰρ ήμαρτον, καὶ 23 g Act. xiii. ύστεροῦνται της δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεάν τη αὐτοῦ 24 ανίι. 30 ; χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εδν προ- 25 col. 1, 20 ; έθετο ὁ Θεὸς ἱλασπίσιου \$ \$ έθετο ο Θεος ίλαστήριον δια της πίστεως εν τώ αὐτοῦ αἵματι, 1 Joh. ii. 2; είς ενδειξιν της δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προ-

10, 11. S. Paul here quotes very loosely. The LXX read, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἄστιν ἔως ἐνός. Κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ δι-ἐκψψεν ἐπὶ τοὸς νίοὸς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνιῶν, ἡ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. These verses, from 10 to 18, all occur together in some good MSS. of Psalm xiv.

15. The LXX read, οι δὲ πόδες αὐτῶν ἐπὶ πονηρίαν τρέχουσι, ταχινοὶ ἐγχέαι αἶμα. See Prov. i. 16.

19. vóµos. See note at John x. 34. This argument is addressed particularly to the Jews. They would have allowed that the Gentiles deserved punishment for their sins: but S. Paul shews, that the Jewish scriptures spoke of the Jews being all guilty in the sight of God; and therefore the whole world is guilty.

20. Consequently, if Jews or Gentiles were to be tried by their obedience to the law, either the law of Moses, or the natural law written upon their hearts, they could not appear righteous in the sight of God: for either of these laws would only serve to convict them of sin. There seems an allusion to Psalm exliii. 2. For $ob - \pi \hat{\alpha} \sigma \alpha$, see note at Matt. xii. 25.

21. χωρίς νόμου, without any reference to their having obeyed the law.

Ibid. discalor is the being righteous, or accounted righteous in the sight of God; and is used by S. Paul for that state in which a man is placed when he is taken into covenant with God. At that time he is righteous in the sight of God; for all his past sins are forgiven: but this is done because he has faith in Christ, and

has no reference whatever to his past life: the greatest sinner, if he has this faith, is at that time accounted righteous: and the best of men is not accounted righteous for his own works, but on account of his faith in Christ. This righteousness is called διαιοσύνη Θεοῦ, because it is not a man's own righteousness, or the result of his own merits, but because God allows him to be accounted righteous for sake of his faith. See x. 3; Phil. iii. 9. where it is called την έκ Θεοῦ διαιοσύνην.

22. εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας. It has been made known (πεφανέρωται) to all men, and the privilege extends to all men.

23. ὕστεροῦνται is a metaphor from persons left behind in a race. Δόξης Θεοῦ is the image of God, in which man was created. See i. 23; 1 Cor. xi. 7: or it may mean the glory and happiness of heaven, as in ii. 10; v. 2; viii. 18.

25. Ιλαστήριον was not a victim, but the covering of the ark of the testimony. See Deylingius, Observ. pt. ii. § 41. Krebsius. It is so used in Lev. xvi. 13, 15, 16; Heb. ix. 5: but it may be an adjective, signifying habens vim propitiandi. Vulg., Chrysost., Theophylact, Erasmus, Le Clerc.

25, 26. διὰ τὴν πάρεσιν — Θεοῦ. Raphel understands διὰ to mean with respect to; but the passage may be rendered, so that the righteousness ordained by Him (see note at ver. 21. δικαιοσύνη Θεοῦ) is made manifest, on account of the remission of past sins by the forbearance of

26 γεγονότων άμαρτημάτων εν τη άνοχη του Θεού, προς ενδειξιν της δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δί-

27 καιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύγησις; έξεκλείσθη δια ποίου νόμου; των έργων; οὐχὶ, άλλα

28 διὰ νόμου πίστεως. Αλογιζόμεθα οὖν, πίστει δικαιοῦσθαι ἄν- Αλειπιιί.39; 29 θρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. ἡ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; οὐχὶ ઉ. ii. 16.

80 δὲ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν. ἐπείπερ εἶς ὁ Θεὸς, δς δικαιώσει

31 περιτομήν εκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ίστῶμεν.

1ΤΙ οὖν ἐροῦμεν ᾿Αβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι κατὰ ! Ε. 1. 2.

2 σάρκα; εί γὰρ 'Αβραὰμ έξ ἔργων έδικαιώθη, ἔχει καύχημα.

8 'Αλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεόν κτί γὰρ ή γραφή λέγει; ' Επίστευσε : Gen. w. 6;

4 δὲ ᾿Αβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.' Τῷ Jac. ii. 23. δὲ ἐργαζομένω ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1 xi. 6.

ο όφείλημα τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένω, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβή, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην.

6 m καθάπερ καὶ Δαβὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ῷ ὁ = Peal.xxxii.

7 Θεός λογίζεται δικαιοσύνην χωρίς έργων, 'Μακάριοι, ὧν ἀφ-

8 έθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἀμαρτίαι. μακά-

9 ριος άνηρ, ώ οὐ μη λογίσηται Κύριος άμαρτίαν.' 'Ο μακα-

26. els tò elvai autòr dinaior. To shew that it is He, and not man, who is righteous. See δικαιοσύνη Θεοῦ in ver. 21. Τον έκ πίστεως 'Iησοῦ, him that has faith in Jesus, as τοῖς ἐξ έριθείαs in ii. 8, and οἱ ἐκ πίστεως Gal. iii. 9.

27. oùxi. A law of works would not exclude boasting: but, if a man complied with the law, he would boast. The only thing which can hinder his boasting is the principle, that his own works are evil, and that he is justified by the free grace of God.

28. We should perhaps read λογιζόμεθα γάρ. 29. In ver. 20. he had drawn a negative conclusion, that no person whatever, Jew or Gentile, could be righteous from his own works. In ver. 28. he draws a positive conclusion, that every person, Jew or Gentile, may be righteous, if he has faith: and in order to shew that this proposition is universal as well as the other, he says, that God is the God of the Gentiles as well as of the Jews.

30. ἐπείπερ. Many MSS. read εἴπερ.

Ibid. The opposition between the prepositions čκ and δια is perhaps more apparent than real. Περιτομήν έκ πίστεως should be taken together, as meaning circumcision which is made by or with faith; and δικαιώσει is not to be connected with έκ πίστεως, but only with δια της πίστεως. God will justify the Jews who accompany circumcision with faith; and he will also allow faith to be the means of justifying the Gentiles. This construction would be more apparent, if S. Paul had written περιτομήν την έκ πίστεως, as in ix. 30; and in Gal. iii. 9. we have of &k

mloreus. But S. Paul omitted the article, as in ii. 29; Eph. ii. 11. I conceive περιτομήν έκ πίστεως to be a similar expression with ή ἐκ

φύσεως εκροβυστία, ii. 27.

CHAP. IV. 1. Having asserted that no person is righteous by his works, he proceeds to prove it by the case of Abraham, the father of the nation, to whom the promise was originally given. What shall we say that Abraham gained by the observance of any ordinances, such as circumcision in his flesh? Some persons have connected κατά σάρκα with πατέρα ήμῶν, but it more probably relates to circum-For the answer to this question, see ver. 11.

2. Let us see whether Abraham was righteous by any works which he performed: if he was, we shall find him boasting of them: but we find him doing no such thing when conversing with God.

3. έλογίσθη. It was put or added to the balance of his account out of pure grace and favour. Pyle.

4. Τφ έργαζομένφ. Το a man who is performing the work which is appointed to him. The article before δφείλημα is perhaps to be

5. τον ἀσεβη. It has been inferred from hence, that Abraham had once been an idolater. Bull.

6. λέγει τον μακαρισμόν, says of the happiness. Palairet. See x. 5; John i. 45.

9. Now must this blessing be necessarily confined to persons who are circumcised, or does it extend also to persons who are uncircumcised?

ρισμός ουν ούτος έπὶ τὴν περιτομὴν, ἡ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν: λέγομεν γαρ ότι έλογίσθη τω Αβρααμ ή πίστις είς δικαιοσύυην πως οθυ έλογίσθη; εν περιτομή όντι, ή εν άκροβυστία; 10 ούκ έν περιτομή, άλλ' έν άκροβυστία καὶ σημείον έλαβε 11 - Gen. xvii. 11; περιτομής, σφραγίδα τής δικαιοσύνης τής πίστεως τής έν τή Gal. iii. 7. άκροβυστία είς τὸ είναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, (είς τὸ λογισθήναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην,) καὶ πατέρα περιτομής τοῖς οὐκ ἐκ περιτομής μόνον, 12 άλλα και τοις στοιγούσι τοις ίχνεσι της έν τη ακροβυστία · Gen. xv. 6; πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν ᾿Αβραάμ. ΟΟὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ 13 ανίι. 2, &c..; ἐπαγγελία τῷ ᾿Αβραὰμ ἡ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν είναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εί γὰρ 14 οί εκ νόμου, κληρονόμοι, κεκένωται ή πίστις, καὶ κατήργηται ή έπαγγελία. Ρό γὰρ νόμος όργὴν κατεργάζεται οὖ γὰρ οὐκ ἔστι 15 p iii. 20 ; v. 18, 20; νόμος, οὐδὲ παράβασις. 9διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ γάριν, 16 vii. 8, 10: Joh. x^{7.22}; εἰς τὸ είναι βεβαίαν τὴν ἐπογγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ 1 Cor. xv. 56; 2 Cor. iii. 7.9. έκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως ᾿Αβραὰμ, ὅς ἐστι գ Gal. iii. 16, πατὴρ πάντων ἡμῶν (καθὼς γέγραπται, '"Οτι πατέρα πολλῶν 17 ε Gen. xvii.5. ἐθνῶν τέθεικά σε,) κατέναντι οὖ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποι-• Gen.xv.4,5; οῦντος τοὺς νεκροὺς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὅντα ὡς ὅντα. • Ος 18 Heb. xi. 12. παρ' έλπίδα ἐπ' έλπίδι ἐπίστευσεν, είς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλών έθνών, κατά το είρημένον, 'Οὕτως ἔσται το t Gen. zvii. 17: σπέρμά σου' 'καὶ μὴ ἀσθενήσας τῆ πίστει, οὐ κατενόησε τὸ 19 xviii. 11; Heb. si. 11, ξαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ξκατονταξτης που ὑπάρχων, « Heb.xi.18. καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας νείς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν 20

We may see this in the case of Abraham: for I have said, that his faith was allowed to reckon as righteousness: i. e. his sins were forgiven, like those mentioned in the psalms above quoted.

11. This is a kind of answer to the question in ver. 1. So far was circumcision from being the cause of Abraham's justification, that he was justified (i. e. his sins were forgiven, and he was accounted righteous,) before he was circumcised: and circumcision was merely the seal of his faith being accepted.

faith being accepted.

Ibid. els το είναι αὐτόν. So that he is, as in ver. 16, 18; i. 20; vi. 12. Allusion seems to be made to the promise in Gen. xvii. 5. a father of many nations have I made thee: and S. Paul takes the promise in a spiritual sense, as if Abraham was to be the father of all persons who resembled him in his faith.

13. Οὐ γὰρ διὰ νόμου. This refers to τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνου in ver. 12. Abraham was not the father of the Jews only; for the promise made to him had nothing to do with the Law.

Ibid. τοῦ κόσμου. S. Paul seems certainly to allude to Gen. xvii. 8. I wil: give unto thee, and to thy seed after thee, the land wherein thou art a stranger, all the land of Canaan, for an

everlasting possession: and again, as in ver. 11. he takes the promise spiritually, as applying to believers throughout the world. We should perhaps read κόσμου without the article.

14. el γλρ ol ἐκ νόμου [δίκαιοι], κληρονόμοι

[eiow].

15. For the law is sure to make persons deserving of punishment for the violation of it: i. e. if persons were to be tried by their obedience to any law, either written or unwritten, they would be found to deserve punishment. 'Οργη is punishment in v. 9. The negative proposition οδ γλφούκ έστι κ. τ. λ. may be expressed positively, wherever there is a law there is sure to be transgression. We should perhaps read οδ δέ.

16. διὰ τοῦτο [οί] ἐκ πίστεως [δίκαιοι, κληρονόμοι εἰσιν], Ινα [ἡ δικαιοσύνη ἢ] κατὰ χάριν. Ibid. εἰς τὸ εἶναι. See note at ver. 11.

17. κατέναντι οδ έπίστεισε Θεοῦ is to be connected with πατηρ πάντων ἡμῶν, who is looked upon as the father of us all in the sight of that God in whom he believed. Pyle. Allusion is perhaps intended to Gen. xvii. 8. And I will be their God.

Ibid. νεκρούs is explained by σῶμα νενεκρωμένον in ver. 19.

19. οὐ before κατενόησε is omitted in some MSS.

τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῆ ἀπιστία, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῆ πίστει, 21 δούς δόξαν τῷ Θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπήγγελται, = Psal.cxv.3; 22 δυνατός έστι καὶ ποιήσαι. διὸ καὶ ελογίσθη αὐτῷ εἰς δικαι- Lu. i. 37. 28 οσύνην. ΤΟὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, τ xτ. 4;
1 Cor. x. 6, 24 τάλλα και δι ήμας, οις μέλλει λογίζεσθαι, τοις πιστεύουσιν 11. 25 ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, δς : Αct. ii. 24. παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δι- 1 Joh. i. 7: καίωσιν ήμων. 1 Cor. xv. 17. b ΔΙΚΑΙΩΘΕΝΤΕΣ οὐν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς b Eph. il. 18. 2 του Θεον διά του Κυρίου ήμων Ίησου Χριστου, 'δι' ου και την . Joh. x. 9; προσαγωγήν ἐσχήκαμεν τῆ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην, ἐν ἡ 1 Cor. xv. 1; έστήκαμεν και καυχώμεθα επ' ελπίδι της δόξης του Θεου. Eph. ii. 18; 8 ου μόνον δε, άλλα και καυγώμεθα εν ταις θλίψεσιν, είδότες Heb. iii 6. d Phil. i. 29; 4 ότι ή θλίψις ύπομουὴν κατεργάζεται, οή δε ύπομουὴ δοκιμὴν, Jac. i. 2, 3. δ ή δè δοκιμή ελπίδα, ή δè ελπὶς οὐ καταισχύνει δτι ή ἀγάπη • Jac. i. 3. τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἀγίου 6 τοῦ δοθέντος ημίν. 'Ετι γαρ Χριστός όντων ημών ἀσθενών 'Eph. ii. 1; 7 κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου Hob. ix. 15; τὶς ἀποθανεῖται ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τὶς καὶ τολμᾶ 1 Pet. iii. 18. 8 ἀποθανείν Εσυνίστησι δὲ τὴν ἐαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ε Joh. xv. 13; ότι έτι άμαρτωλών δυτων ήμων Χριστὸς ὑπὲρ ήμων ἀπέθανε. 1 Pel. iii. 18. 9 πολλφ ουν μάλλον, δικαιωθέντες νυν εν τφ αίματι αυτου, 10 σωθησόμεθα δί αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εί γὰρ ἐχθροὶ ὄντες Ε 2 Cor. v. 18; κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υίοῦ αὐτοῦ, πολλῶ Col. i. 21,21

20. διεκρίθη. See xiv. 1; Matt. xxi. 21; Acts x. 20; xi. 2; Jude 9.

25. Sid. Horsley observes, that, as our transgressions were the course of Jesus being delivered up, so our justification must be the cause of his being raised again. When Christ died, the anger and justice of God were satisfied: He consented, that men should be accounted righteous, if they had faith in Christ, and there was therefore nothing which required Christ to continue in the grave. His resurrection was the immediate consequence of man's forgiveness and justification. See viii. 10.

CHAP. V. I. Airausséirres. Having been justified. He speaks of it as a thing passed. See note at iii. 21.

2. καυχώμεθα. This verb is frequently used by S. Paul for to rejoice: ver. 11.

Ibid. δόξης. See ii. 10; iii. 23.

8. But even in afflictions we rejoice with hope: for afflictions make us patient; patience brings us acquainted with the mercies of God: and this experience gives us hope of mercies yet to come: and this hope is one which in the end will not cause us to be ashamed of it. We know this from the earnest of the Spirit, which God has already poured into our hearts.

6. Some MSS. read elye γαρ X. δυτων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι.

Ibid. doterer. Without power to save our-

selves from the consequence of sin.

Ibid. Kard Kaupèr, at the appointed time, as in John v. 4; see Gal. iv. 4. Bos, Raphel, Alberti.

7. τοῦ ἀγαθοῦ, the public good. Vater. Ibid. τολμῷ. Sustinet. Bexa, Valcken. See xv. 18; I Cor. vi. 1.

 tπèρ ἡμῶν. It is shewn by Raphel, that this can only mean vice nostrum, and such is the meaning in ver. 7. Some MSS. omit ô Θεός.

Ibid. Scultetus observes, that S. Paul could say literally to most of the Christians at Rome, Christ died for us while we were yet sinners. We should now say, that Christ died for us long before we were born.

9. δικαιωθέντες—σωθησόμεθα. The antithesis is here clearly marked between justification, i. e. our first admission into the covenant, and final salvation. Δικαιωθέντες, having been justified, is the same as καταλλαγέντες, having been reconciled. See x. 10.

10. The death of Christ caused God to forget what was passed. He looked upon man as having received his punishment in the person of Christ. But the resurrection ($\zeta \omega \eta$) of Christ effected still more than this: it enabled all men to rise again and live for ever. See John vi. 57; xiv.

19

μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα εν τἢ ζωἢ αὐτοῦ· οὐ μόνον 11 δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι εν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὖ νῦν τὴν καταλλαγὴν ελάβομεν.

i vi. 23; Gen. ii. 17; iii. 6; 1 Cor. xv. 21.

k iv. 15. 1 1 Cor. xv. 21, 22, 45.

1 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ένὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν 12 κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς άμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως είς πάντας ανθρώπους ο θάνατος διηλθεν, εφ' ώ πάντες ημαρτον. κάχρι γαρ νόμου αμαρτία ην εν κόσμφ· αμαρ- 13 τία δε οὐκ ελλογείται, μη όντος νόμου 'αλλ' εβασίλευσεν ό 14 θάνατος ἀπὸ ᾿Αδὰμ μέχρι Μωσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ άμαρτήσαντας έπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως 'Αδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. 'Αλλ' οὐχ ώς τὸ παράπτωμα, οὕτω 15 καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ένὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλώ μαλλον ή χάρις του Θεου και ή δωρεα έν χάριτι τη τοῦ ένὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλούς επερίσσευσε. καὶ ούχ ώς δι' ένὸς άμαρτήσαντος, 16 τὸ δώρημα τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ γάρισμα έκ πολλών παραπτωμάτων είς δικαίωμα. εί γὰρ 17 τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ένὸς, πολλώ μάλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεας της δικαιοσύνης λαμβάνοντες, εν ζωή βασιλεύσουσι δια τοῦ ένὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. "Αρα οὖν ώς δι' ένὸς παρα- 18 πτώματος, είς πάντας άνθρώπους, είς κατάκριμα, οὕτω καὶ

11. And not only have we this hope of the future, but at the present time we rejoice in God.

12. Διὰ τοῦτο. Some translate it, therefore, and make και οδτως (even so) answer to ὅσκερ: but the sentence is probably incomplete, and is not finished till ver. 18: διὰ τοῦτο alludes to the reconciliation, mentioned in ver. 11, and this leads him to speak of the sin of Adam, which made that reconciliation necessary.

12. ἐφ' φ. Some translate it, in whom, or after whom, viz. Adam; but it more probably means, in as much as, or because: (See 2 Cor. v. 4. (see note): Phil. iii. 12; iv. 10.) all men were subject to death, because all men were sinful (ημαρτον, which is the same as ἀμαρτωλοί κατεστάθησαν in ver. 19).

13. But since it might be said, that, where there was no law, there was no transgression, and consequently death ought not to have been inflicted, he observes, that all persons died between the times of Adam and Moses; and, as death comes by sin, it must have been the sin of Adam, which caused all his descendants to die, whether they committed actual sin or no. "Axpi phow is generally understood to mean, until the law of Moses: but I would rather render the passage, As far as there was law, so was there sin in the world: (which is given as a proof, that all men had sinned: for all men have a law of some kind or other:) but in cases where there is no law, (as in infants or ideots,) personal sin is not imputed to them: but still they are subject

to death, which must therefore come on account of the sin of Adam. The words επὶ τῷ όμ. τῆς παραβ. 'Αδάμ are perhaps to be connected with ἐβασίλευσαν.

14. δε ἐστι τόπος τοῦ μέλλοντος, sc. ἀνθρώπου. Adam was the type of all mankind which was to come after him. Knatchbull. But most commentators take it to mean, that Adam was a type of Christ. All mankind were represented in Adam, as the cause of their punishment; and so they are all represented in Christ, as the cause of their restoration.

15. ἐπερίσσευσε. The difference between the παράπτωμα and the χάρισμα is this: the pardon granted by God is not merely for that one sin of Adam, but for all the sins which are committed by all men. Of πολλοί is the same as πάντες.

16. δώρημα and χάρισμα are in fact the same thing: the latter is free pardon; the former is the gift of eternal life. Kal οὐχ ώς δι' ἐνδς ἀμαρτήσωντος [τὸ κρίμα, οδτω δι' ἐνδς δικαιοῦντος] τὸ δώρημα. The two effects did not take place exactly in the same way.

Ibid. έξ ένδς, εc. παραπτώματος.

17. Most MSS. read εί γαρ εν τφ ενί παρα-

18. After παραπτώματος, we are to supply the word κρίμα, and after δικαιώματος we are to supply χάρισμα. This verse does not contradict ver. 15. The righteousness of Christ extended to all men, as the sin of Adam extended to all men: but the parallel does not

δι' ένδς δικαιώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν
19 ζωῆς. ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ένδς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοὶ, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς
20 τοῦ ένδς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ™ Νόμος δὲ ™ iv. 15;
παρεισῆλθεν, ἴνα πλεονάση παράπτωμα. οὖ δὲ ἐπλεόνασεν Gal. iii. 19,
21 ἡ ἀμαρτία, ὑπερεπερίσσενσεν ἡ χάρις καὶ ἡ χάρις βασιλευσεν ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύση διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

6 ΤΙ οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦμεν τῆ ἀμαρτία, ἵνα ἡ χάρις πλεο2 νάση; "μὴ γένοιτο. οἴτινες ἀπεθάνομεν τῆ ἀμαρτία, πῶς ἔτι " Gal. τί. 14.
8 ζήσομεν ἐν αὐτῆ; ° ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χρισ- ° Gal. iii. 27.
4 τὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; "συνετάφη- Γίσι τί. 14;
μεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον ἵνα ὥσπερ ½-24;
ἡγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ iii. 10;
5 ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

"Εἰ γὰρ σύμφυτοι ½

γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνα- q τiii. 11;
βτάσεως ἐσόμεθα· "τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄν- 10, 11. θρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῆ τὸ σῶμα τῆς ἀμαρτίας, "Gal. ii. 20;
τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῆ ἀμαρτία· "ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδι- • 1 Pet. iv. 1.
8 καίωται ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. 'Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, • ² Tim.ii. 11.
9 πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, " εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερ- " Αρος. i. 18.
θεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι * La. xx. 88;
Heb. ix. 27,
10 κυριεύει. * δ γὰρ ἀπέθανε, τῆ ἀμαρτία ἀπέθανεν ἐφάπαξ· δ δὲ 28.

hold in every particular. All the sins of men are forgiven, though one sin only was committed; and not only is the punishment of death removed, but eternal life is bestowed.

20. Γνα πλεονάση denotes the effect, and not the cause. See note at Matt. i. 22. Sin and death, which were the consequences of Adam's fall, existed always: and so far from men being freed from them by obedience to any law, the only consequence of their having any law, was that their sin became more apparent. But even here, the free grace of God through faith in Christ is sufficient to atone for sin.

CHAP. VI. 1. ἐπιμενοῦμεν. The best MSS. read ἐπιμένομεν. He had said (v. 18.) that Christ's death atones for all the personal sins of men: and he now prevents the mistaken notion, that therefore men should continue in sin.

2. $\tau \hat{\eta}$ àmaptiq. By sin, as in ver. 10, 11. See other instances at Gal. ii. 19. It was sin, which caused all men to suffer the punishment of death. S. Paul's argument is, If sin is such a dreadful thing as to have exposed us all to the punishment of death (which was suffered for us by Christ, and from which his death has alone freed us,) how can we think of continuing in it any longer?

3. Christ died for all men: i. e. when he died, all mankind were supposed to die with him, and so the penalty was paid in the person

of Christ: but each man is admitted to his share of this benefit, when he is baptized: he then professes his faith in the death of Christ, and he is said figuratively to die with him at baptism. After which he rises again, and becomes as it were a new creature.

313

4. διά τῆς δόξης τοῦ πατρός. By the power of the Father: or perhaps, because he is the image of the Father. See 1 Cor. xi. 7.

5. I would connect τοῦ θανάτου with σύμφυτοι, not with τῷ ὁμοιώματι. He had shewn in the preceding verse that the burial and resurrection of Christ was a representation of the burial and resurrection of Christians; and he continues, For if by this resemblance or representation we have been partakers in his death, we shall also be partakers in his resurrection. It is then only necessary to supply σύμφυτοι before ἀναστάσεως, and I should understand this, not of our final resurrection, but of that figurative or spiritual resurrection, by which we rise again at baptism to a newness of life.

6. παλαιὸς ἄνθρωπος is man before he is baptized, while he is under sentence of death. After baptism he becomes a new man.

Ibid. τὸ σῶμα τῆς ἀμαρτίας. Το keep up the metaphor, he says that sin is the body which is nailed to the cross, when each individual is crucified with Christ at baptism.

10. τŷ ἀμαρτία, by or in consequence of sin:

y Gal. ii. 19; ζη, ζη τῶ Θεῶ. Υούτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἐαυτούς νεκρούς μὲν 11 είναι τη άμαρτία, ζώντας δὲ τῷ Θεῷ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυριώ ήμων. Μή οθν βασιλευέτω ή άμαρτία εν τώ θνητώ 12 ύμων σώματι, είς τὸ ὑπακούειν αὐτη ἐν ταις ἐπιθυμίαις αὐτοῦ μηδε παριστάνετε τὰ μέλη ύμῶν ὅπλα ἀδικίας τῆ ἀμαρτία 13 s xii. 1 ; Lu. i. 74; άλλα παραστήσατε έαυτους τῷ Θεῷ, ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ Gal. ii. 20: Η ε τα μέλη ύμων όπλα δικαιοσύνης τω Θεώ. άμαρτία γαρ ύμων οὐ 14 1 Pet. iv. 2. κυριεύσει οὐ γάρ έστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ γάριν. *Τί οὖν ; άμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ 15 a Gal. ii. 18, 19. $_{\rm b\ Joh, viii, \$4}$; χάριν ; $\mu \dot{\eta}$ γένοιτο. $^{\rm b}$ οὐκ οἴδατε ὅτι ιν παριστάνετε ἐαυτοὺς 16 2 Pet. ii. 19. δούλους είς ὑπακοὴν, δοῦλοί ἐστε 🦸 ὑπακούετε, ἤτοι ἀμαρτίας είς θάνατον, ή ύπακοής είς δικαιοσύνην; γάρις δὲ τῷ Θεῶ, ὅτι 17 ητε δούλοι της άμαρτίας, ύπηκούσατε δε έκ καρδίας είς δυ παρ-· Joh viii 32; εδόθητε τύπον διδαχής. · ελευθερωθέντες δὲ ἀπὸ της ἁμαρτίας, 18 1 Pet. ii. 16. έδουλώθητε τη δικαιοσύνη. 'Ανθρώπινον λέγω δια την ἀσθέ- 19 νειαν της σαρκός ύμων. ώσπερ γαρ παρεστήσατε τα μέλη ύμων δοῦλα τη ἀκαθαρσία καὶ τη ἀνομία είς την ἀνομίαν, οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ύμῶν δοῦλα τῆ δικαιοσύνη εἰς άγιασμόν. 4 Joh. viii. 84. δότε γάρ δοῦλοι ήτε της άμαρτίας, ελεύθεροι ήτε τη δικαιοσύνη. 20 τίνα οὖν καρπὸν εἴγετε τότε, ἐφ' οἶς νῦν ἐπαισγύνεσθε; τὸ γὰρ 21 τέλος ἐκείνων, θάνατος. νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς άμαρ- 22 τίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς άγιασμόν τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον, ετὰ γὰρ ὀψώνια τῆς άμαρτίας, 23 • v. 13; Gen. ii. 17: 1 Cor. xv. 21; θάνατος τὸ δὲ γάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος, ἐν Χριστῷ Ἰη-Jac. i. 15; 1 Pet. i. 3, σοῦ τῷ Κυρίφ ἡμῶν. *Η ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί; γινώσκουσι γὰρ 7 νόμον λαλώ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον

i. e. the sinful nature which he assumed: τφ Θεφ, by or in consequence of his divine nature.

11. elva: and τφ Κυρίφ ἡμῶν are perhaps interpolations.

12. Most MSS. omit αὐτῆ ἐν.

13. Do not give up your members to sin, which will use them as instruments of wickedness.

14. ob ydo. This is given as a reason, why sin should not now be their master: and the reason is, because ye are not under the law: i. e. your righteousness is not made to depend upon your perfect obedience to any law: if it were, you could only be accounted guilty for the violation of the law: sin would be sure to get the better of you: but you are put into a state of being accounted righteous by the free grace of God.

16. He now tells them of the alternative which is before them: Do ye not know, with respect to the Master whom ye are to serve, that you must either serve sin, which leads to death, or obedience, which leads to justification?

17. τύπον. The proper construction would be, δπηκούσατε τῷ τύπφ διδαχῆς, els δν παραδόθητε, ye have obeyed that form or scheme of doctrine, to the guidance of which ye were committed.

19. 'Ανθρώπινον λέγω. I am speaking of what is the common case with men, in consequence of that weakness which is natural to your fiesh. He means, that he was not addressing or censuring them personally, but he was speaking of the common case of all men.

Ibid. els την ἀνομίαν, the effect of which was that you became wicked: els άγιασμὸν, the effect of which is that you are made holy.

20. ἐλεύθεροι ἦτε τῆ δικαιοσύνη. Quod ad justitiam attinet, liberi eratis. Righteousness certainly could not claim you as its servants.

21. τίνα καρπόν. What enjoyment?

CHAP. VII. 1. γινώσκουσι νόμον. I am speaking to persons who know what is the nature of a law, viz. that the law imposed by any man is in force so long only as the man is alive. Many persons make τοῦ ἀνθράπου to be governed by κυριώνει—has force over the man—but the former construction is preferred by Elsner, Hammond, Mosheim; and the illustration in ver. 2. seems to require it. There is a construction somewhat similar in 1 Cor. ii. 11, and perhaps in James iii. 8. Some make νόμος the nominative to ζη, but I have preferred δ ἄνθρωπος, as in 1 Cor. vii. 39.

2 ζŷ. τη γὰρ ὕπανδρος γυνη τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμφ· ἐὰν δὲ 11 Cor. vil. 8 ἀποθάνη ὁ ἀνηρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ⁸ἄρα ^{2, 10, 39.} οῦν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρφ· ἐὰν δὲ ἀποθάνη ὁ ἀνηρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου,

4 τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρφ. μοῦστε, μ τίἰι. 2; ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμφ διὰ τοῦ σώματος τ. 18. 22. τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρφ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερ-

5 θέντι, ΐνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. Ιότε γὰρ ἢμεν ἐν τἢ σαρκὶ, I vi. 21; τὰ παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς

- 6 μέλεσιν ήμῶν, εἰς τὸ καρποφορήσαι τῷ θανάτῷ τυνὶ δὲ κατηρ- k ii. 29;
 γήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες, ἐν ῷ κατειχόμεθα, ὥστε ½ cor. iii. 6.
 δουλεύειν ήμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι
 γράμματος.
- 7 ¹Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γενοιτο' ἀλλὰ τὴν ¹ ¡¡¡. 20; Εxod. xx. 17; ἀμαρτίαν οὖκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου' τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὖκ Deut. v. 21.
- 8 ήδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, 'Οὐκ ἐπιθυμήσεις' m αφορμὴν δὲ m iv. 15; λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία, διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ m Gal. iii. 19.
- 9 πασαν επιθυμίαν χωρίς γαρ νόμου αμαρτία νεκρά. εγώ δε εζων χωρίς νόμου πότε ελθούσης δε της εντολής, η αμαρτία

2. νόμφ and νόμου τοῦ ἀνδρὸs mean the universal law or principle, that a woman is to be subject to her husband.

3. xpn uarifew signifies to be called, or named.

See Raphel, Elsner.

Ibid. γένηται is the proper term in this place, as in Lev. xxii. 13. and Heliodorus, εἰς διαδο-χὴν σπορῶς τήνδε ἐμαυτῷ γενέσθαι διεσκεψάμην, i. p. 40.

4. He is still pursuing the metaphor of men having before been the slaves of sin: but the law sentenced sinners to death, and he supposes all men to have suffered death in the person of Christ (διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ). 'Εθανατώθητε τῷ νόμῳ, Ye were put to death by the law, (see Gal. ii. 19.) els τὸ γενέσθαι, so that you are released from your slavery to sin, and are become the servants of another Master. (See note at iv. 11.) "Γνα καρποφορήσωμεν, that we might have our enjoyment (see vi. 21.) through God: he alludes to those spiritual comforts and blessings which God bestows on the regenerate.

5. $\tau \hat{\eta}$ rapel is the unregenerate state, when men obeyed the lusts of the flesh, without being influenced by the Spirit. See viii. 8, 9.

Ibid. παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν, i. e. παθ. ἀμαρτωλά. See i. 26.

Ibid. τὰ διὰ τοῦ νόμου. Some take this merely to mean, which were under the law, as διὰ is used in iv. 11; 2 Cor. v. 10; 1 Tim. ii. 15. But see Gal. ii. 19. It may mean, the lusts which became sinful in consequence of the law, (which prohibited them.)

Ibid. els το κάρπ. So that we reaped the fruit of them by death: i. e. death was the fruit of them.

6. κατηργήθημεν. See Gal. v. 4. The read-

ing of ἀποθανόντες is preferable to ἀποθανόντος. S. Paul does not speak of the law being dead: (see note at ver. 1.) but he supposes all persons to have died in the person of Christ. Έν φ κατειχόμεθα, in which we were held fast: we could not free ourselves from it.

Ibid. ἐν καινότητι πνεύματος, i. e. καινότητι πνευματική, in a new state which gives us the assistance of the Spirit: παλαιότητι γράμματος, the old or former state, where the letter of the law condemned us. See 2 Cor. iii. 6; Gal. iii. 9, 10.

- 7. He had spoken of men being freed from the law, and of the penalties denounced by the law making men still more sinful, and he therefore asks, Is then the law itself sinful? By no means. All I meant to say was, that the actions of men would not have been sinful, if there had been no law, natural or revealed, which prohibited them. Thy huaprlay obk tyrey is, I should not have known the nature of sin: and knibylay obk form is, I had not known the sinful nature of covetousness.
- 8. dr dμol. He is still speaking of an unregenerate man (see ver. 5). He supposes sin to know that the law forbade certain acts, and to have taken every opportunity to urge men to do them.

Ibid. χωρls νόμου. If it were not for the prohibitions of the law, sin would not exist.

9. ἐγὰ δὲ έξων χωρίς νόμου ποτέ. I will suppose there to have been a time when men did not know any thing of the prohibitions of the law: (and all infants are in such a state:) at that time their actions were not sinful: but as soon as they were aware of the commandments and prohibitions, they did what was prohibited, their actions were sinful, and they incurred the penalty of death. Έγὰ is used for any person whatever.

. 816

» Lov. xviii.5; ἀνέζησεν, εγώ δε ἀπέθανον καὶ εύρεθη μοι ή εντολή ή είς 10 ζωήν, αξιτη εἰς θάνατον, ή γὰρ άμαρτία ἀφορμήν λαβοῦσα, διὰ 11 11, 13. • 1 Tim. 1.8. της έντολης έξηπάτησε με, καὶ δι' αὐτης ἀπέκτεινεν. Θώστε ὁ 12 μεν νόμος άγιος, καὶ ή εντολή άγια καὶ δικαία καὶ άγαθή. Τὸ 18 οὖν ἀγαθὸν, ἐμοὶ γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο ἀλλὰ ἡ άμαρτία: ΐνα φανή άμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον. ίνα γένηται καθ' ύπερβολήν άμαρτωλός ή άμαρτία διά της » 1 Reg. xxi. έντολής. P Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν' ἐγὼ δὲ 14 20, 25; Esa. l. 1; σαρκικός είμι, πεπραμένος ύπὸ τὴν άμαρτίαν. 9ο γὰρ κατερ- 15 1 Μας. i. 15. γάζομαι, οὐ γινώσκω οὐ γὰρ δ θέλω, τοῦτο πράσσω ἀλλ' δ 9 Gal. v. 17. μισῶ, τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ δ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ 16 νόμω ὅτε καλός. νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, 17 τ Gen. τι. 5; ἀλλ' ή οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 'Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν 18 έμολ, τουτέστιν έν τη σαρκί μου, αγαθόν. το γαρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. οὐ γὰρ 19 δ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν ἀλλ δ οὐ θέλω κακὸν, τοῦτο πράσσω, εί 20 δὲ δ οὐ θέλω ἐγὼ, τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, άλλ' ή οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ άμαρτία. Εύρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ 21 θέλουτι έμοὶ ποιείν τὸ καλὸν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. • Peal. i. 2; •συνήδομαι γὰρ τῷ νόμφ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον 22 ² Cor.iv. 16; ¹ βλέπω δὲ ἔτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον 23 · Gal. v. 17. τῷ νόμφ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμφ τῆς άμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρω- 24 πος τίς με ρύσεται έκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; εὐχα- 25 ριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοἱ δουλεύω νόμφ Θεοῦ, τῆ δὲ σαρκὶ, νόμφ άμαρτίας. Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 8

11. Εξηπάτησε, persuaded me that it was lawful to do that which I liked: καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινε, and made me subject to death in consequence of the commandment which I had broken...

13. I have followed the punctuation of Beza, Elsner, Schmidius, Wolfius. Has that which is good been the cause to me of death? By no means: it was sin which was the cause: so that sin appears to have effected my death in consequence of the law, which is good, having denounced penalties: so that sin becomes still more sinful, because it caused me to transgress so good a law. Péyore is perhaps an interpolation.

14. πνευματικόs. Persuades a man to do that which his better part approves: εγὰ δὲ σαρκικόs εἰμι, but men in their natural state are inclined to follow their lusts. Πεπραμένος the metaphor is still kept up of a man being the slave of sin.

15. οὐ γινώσκω. The meaning is, that a servant does not act from his own judgment; he does merely what his master tells him.

16. νόμος all throughout this passage means a law, natural or revealed. If I do what my master (sin) tells me, which is not the wish of

my own mind, it follows of course, that the law, which forbids me to do it, must be good.

21. I find, therefore, this law or principle in me, viz. δτι το κακον παράκειται έμοι θέλοντι ποιείν το καλόν.

22. τὸν ἔσω ἄνθρωπον. We find this expression in Plato, φαίη ἃν δεῖν ταῦτα πράττειν καὶ ταῦτα λέγειν, δθεν τοῦ ἀνθρώπου δ ἔντος ἄνθρωπος ἔσται ἐγκρατέστατος. De Republ. ix. p. 589, and in the Talmud, "Cutis et caro vestis est hominis; sed spiritus interior homo vocatur." See Elsner.

24. σώματος τοῦ θανάτου is the same as σώματος θνητοῦ οτ νεκροῦ, (see vi. 12; viii. 11,) and therefore τούτου agrees with σώματος. See Luke xvi. 8.

25. I thank God, He will deliver me, through Jesus Christ. Knatchbull. Many MSS. read χάρις for εὐχαριστῶ.
CHAP. VIII. 1. Οὐδὲν κατάκριμα. This is

CHAP. VIII. 1. Οὐδὲν κατάκριμα. This is the conclusion from the preceding verse. If God has saved me through Christ from that death to which I was condemned, there is now no sentence of condemnation to those who believe in Christ, and have applied to them-

2 μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. "ὁ γὰρ τι 18,22; νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἡλευθέρωσέ με Gal. v. 1. 8 ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. *Τὸ γὰρ ἀδύνα- = 2 Cor. v. 21; τον τοῦ νόμου, ἐν ῷ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ Gal. iii. 18: υίον πέμψας εν δμοιώματι σαρκός άμαρτίας καὶ περὶ άμαρτίας 19. 4 κατέκρινε τὴν ἀμαρτίαν ἐν τἢ σαρκὶ, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθή εν ήμιν, τοις μή κατά σάρκα περιπατούσιν, άλλά 5 κατά πυεθμα. ⁹Οί γὰρ κατά σάρκα ὄυτες, τὰ τῆς σαρκὸς 1 Cor.ii.14. φρόνημα της σαρκός, θάνατος τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, 7 ζωή καὶ εἰρήνη. Διότι τὸ φρόνημα τής σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν 8 τῷ γὰρ νόμφ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· *οί * 1 Cor.ii.14. 9 δε εν σαρκί δντες, Θεώ άρεσαι οὐ δύνανται. "Τμεῖς δε οὐκ 100r.iii.16; έστε εν σαρκί, άλλ' εν πνεύματι, είπερ πνεύμα Θεού οἰκεί εν Phil. i. 19. ύμιν. εί δέ τις πνευμα Χριστού ούκ έχει, ούτος ούκ έστιν αὐτού. 10 εί δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν, τὸ δὲ ٢1. 4,5; 11 πνεθμα ζωή διὰ δικαιοσύνην. εεί δὲ τὸ πνεθμα τοθ ἐγείραντος 1 Cor. vi. 14 s 'Ιησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκ- Ερb. ii. 5; ρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν ἀ τί. 7, 18, αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν. e Eph. iv. 22: α ΑΡΑ οῦν, ἀδελφοὶ, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῆ σαρκὶ, τοῦ κατὰ τοὶ iii. 5, 6. 18 σάρκα ζην εεί γὰρ κατὰ σάρκα ζητε, μέλλετε ἀποθνήσκειν (Gal. v. 18. εὶ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. 2 Tim. i. 7; 14 ^{f"} Οσοι γ λρ πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὐτοί εἰσιν υίοὶ Θεοῦ. ⁸οὐ (κ. 5, 6; 15) γὰρ ελάβετε πνεθμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ελάβετε Ματ. πίν. 36. b 2 Cor.i. 23; 16 πνεῦμα υίοθεσίας, ἐν ῷ κράζομεν, "'Αββα ὁ πατήρ." hαὐτὸ τὸ τ. 5; πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ. iv. 30.

17 ιεί δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκλη- ι Act. xiv.22; ρονόμοι δὲ Χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχομεν, ἴνα καὶ συνδοξασθῶ- 12.

selves the benefit of that death. The words μη πνεῦμα are probably an interpolation, and were added by some person who did not know that οὐδὲν κατάκριμα applied to the state of a man when he was taken into covenant, and had no reference to his subsequent sins. Those who are taken into covenant with Christ, have at that time nothing to condemn them.

2. 'Ο νόμος τοῦ πν. τῆς ζωῆς ἐν Χ. '1. The ordinance of God, that spiritual grace and eternal life shall belong to those who believe in Christ. Τοῦ νόμου τῆς ἀμ. καὶ τοῦ θανάτου, the ordinance of God, that sin and death shall always accompany each other.

3. τοῦ νόμου is here the natural law, or knowledge of right and wrong. This was not able to make a man do what is right, because his lusts drew him to what was wrong. Τὸ ἀδύνατον is the accusative absolute.

Ibid. σαρκὸς ἀμαρτίας, i. e. σαρκὸς ἀμαρτωλῆς. Ibid. περὶ ἀμαρτίας. See note at Heb. x. 6. Ibid. κατέκρινε, inflicted sentence upon, i. e. put to death. God no longer suffered sin to reign over us.

4. So that we now are able to fulfil the command of the law.

5. φρονεῖν τά τινος is to take the part of any one. See Matt. xvi. 23.

6. το φρόνημα της σαρκός is the same as το φρονεῦν τα της σαρκός in ver. 5. and therefore means the addicting oneself to the flesh, joining the party of the flesh.

7. où δύναται. Man has no power to do this of himself, without the assistance of the Spirit.

9. είπερ. Since.

Ibid. The Spirit of God, and Spirit of Christ, appear to be synonymous.

10. In your bodies you may be considered to have suffered death for your sins, but spiritually you have been restored to life, because your faith is counted for righteousness. See iv. 25.

15. 'Aββâ ὁ πατήμ See Gal. iv. 6.
17. «Ίπερ. Since the end of our suffering with him is that we may be glorified with him.

1 Matt. v.12; μεν λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ 18 2 Cor. iv. 17; πρὸς την μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθήναι εἰς ήμᾶς. ή γὰρ 19 Phil. iii. 10, 21; 1 Pet. i. 6; άποκαραδοκία της κτίσεως την άποκάλυψιν των υίων του Θεού iv. 13: απεκδέχεται. τη γαρ ματαιότητι ή κτίσις ύπετάγη, ούχ έκουσα, 20 άλλα δια του υποτάξαντα, έπ' έλπίδι, ότι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις 21 έλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν έλευθερίαν της δόξης των τέκνων του Θεού. οίδαμεν γάρ ὅτι πᾶσα 22 1 Lu. xxi. 28; ή κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· 1οὐ μόνον δὲ, 23 1 Joh. iii. 2; 2 Δλλά καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υίοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπο-■ 2 Cor. v. 7. λύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ™τῆ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς 24 δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς δ γὰρ βλέπει τὶς, τί καὶ ἐλn 2 Cor.iv.18; πίζει; nei δè δ οὐ βλέπομεν, έλπίζομεν, δι υπομονής άπεκδε- 25 Heb. xi. 1. γόμεθα, ο Ωσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς 26 o Zach. xii. 10 ; Matt. xx. 22 ; ἀσθενείαις ἡμῶν. τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν, άλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπερ ἡμῶν στεναγ-Jac. iv. 3. μοῖς ἀλαλήτοις ρό δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας οἶδε τί τὸ Φρόνημα 27 p 1 Par. xxviii. ν ; Psul. vii. 9 ; τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων. Οἴδα- 28 Jer. xi. 20; μεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν, xvii. 10. 9 Kph.i.5,11; τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ⁹ὅτι οὖς προέγνω, καὶ προ- 29 ώρισε συμμόρφους της εἰκόνος τοῦ υίοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ είναι αὐτὸν r Paal. lvi,11: πρωτότοκου ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οθς δὲ προώρισε, τούτους καὶ cxviii. 6. έκάλεσε. καὶ οῦς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν οῦς δὲ ἐδι- 80 • iv. 25; καίωσε, τούτους καὶ εδόξασε. Τί οδυ ερούμεν πρός ταθτα; εί 31 v. 6, 9; Esa. liii. 5 ; Job. iii. 16. ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; "ὅs γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ 32

19. For created beings look anxiously for the time when it shall be revealed, who are the sons of God.

318

20. For all creation is subject to a state which must come to an end, (not by any will of its own, but according to the will of Him who thus made it subject,) with an expectation, that this creation will be freed &c. For κτίσις, see Mark xvi. 15; Col. i. 23.

21. δτι is not because, as in our translation, but that, and is to be coupled with ἐπ' ἐλπίδι, in the hope that this creature &c. We may either put the words τῆ γὰρ ματαιότητι —ὑποτάξαντα in a parenthesis, and couple ἐπ' ἐλπίδι with ἀπεκδέχεται, or the sentence may be completed at ἀπεκδέχεται, and ἐπ' ἐλπίδι may be coupled with ὑποτάξαντα. I should prefer the former.

22. συστενάζει, συνωδίνει. The metaphor is from a woman in labour. The whole human race looks anxiously forward to its future state.

23. οὐ μόνον. Nor is this confined to the heathen: even Christians are anxious to be released from the body.

24. ἐσώθημεν. We were placed in a state of salvation.

Ibid. βλεπομένη. Josephus uses this word in the same sense, έπει γὰρ ἐναργῆ και βλεπόμενα τεκμήρια παρεχόμεθα, vol. i. p. 715.

26. ὑπερεντυγχάνω. See note at ver. 34. The meaning is, that the prayers which a Christian offers up, are offered by the Holy Spirit which dwells in him. Ὑπλρ ἡμῶν are wanting in the best MSS.

Ibid. ἀλαλήτοιs, Ineffabilibus. Beza, Castalio, &c.: but Bos renders it, occultis, quæ non audiuntur.

27. τί το φρόνημα τοῦ πνεύματος. God knows which of our thoughts proceed from the Holy Spirit: (see ver. 6.) because the Spirit prays for Christians according to the will of God.

28. τοις κατά πρόθεσιν κλητοίς. Who are called, i. e. taken into covenant, in the manner which was before ordained of God, (see iii. 21.) viz. by faith, and not for their own merits.

29. For God knew before who these would be, and determined that they should be created anew after the image of his Son: so that we all are sons of God and joint-heirs with Christ, (see ver. 16, 17.) he being the eldest Son.
30. ἐκάλεσε. He offered the terms of His

30. ἐκάλεσε. He offered the terms of His covenant to those who conformed to the conditions of it, viz. to those who had faith. Ἐδικαίωσεν, He freely forgave them all their sins. Ἑδόξασε, He hath designed them for a future state of glory.

32. The argument requires, that we should take $\tau \circ \hat{\nu}$ idlov vioù in its strict literal sense: for

Кеф. 8, 9.]

εφείσατο, άλλ' ύπερ ήμων πάντων παρέδωκεν αὐτον, πώς οὐχὶ : Em. 1.8,9. 83 καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; ^tτίς ἐγκαλέσει κατὰ "Paal.ex.1; 84 έκλεκτών Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιών; τίς ὁ κατακρίκων; Χριστὸς τίι. 1: ο άποθανών, μάλλον δε καὶ έγερθεις, δς καὶ έστιν εν δεξιά τοῦ 🗓 2; 85 Θεοῦ, δς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν; τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς 1 Ιολ. ii. 1. αγάπης του Χριστου; θλίψις, ή στενοχωρία, ή διωγμός, ή χίν. 22: 86 λιμὸς, ή γυμνότης, ή κίνδυνος, ή μάχαιρα; τκαθώς γέγραπται, 1 Cor. iv. 9; 2 Cor. iv. 11; "Οτι Ενεκα σου θανατούμεθα όλην την ημέραν ελογίσθημεν xi. 28. 37 ώς πρόβατα σφαγής.' * 'Αλλ' εν τούτοις πασιν ύπερνικωμεν 2 Cor. ii. 14; 88 διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὕτε θάνατος, $\frac{1}{v}$, $\frac{$ ούτε ζωή, ούτε άγγελοι, ούτε άρχαὶ, ούτε δυνάμεις, ούτε έν- Apoc. xii. 11. 39 εστώτα οὐτε μέλλοντα, οὐτε ὕψωμα οὐτε βάθος, οὐτε τὶς κτίσις 2 Cor. i, 23; έτέρα δυνήσεται ήμας χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς Phil. i. 8: έν Χριστώ Ἰησοῦ τῷ Κυρίω ἡμῶν. τ 'ΑΛΗΘΕΙΑΝ λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυ- Εκοά κακιι. 2 ρούσης μοι της συνειδήσεώς μου έν πνεύματι άγιω "ὅτι λύπη "; 17; 8 μοί έστι μεγάλη, καὶ άδιάλειπτος όδύνη τῆ καρδία μου Αηὐχό- iii. 2; Exod. iv. 22; μην γαρ αὐτὸς έγω ἀνάθεμα είναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ των Dent. vii. 6; 4 ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα. οἶτινές εἰσιν 19; Jer. 'Ισραηλίται, ὧν ή υἱοθεσία, καὶ ή δόξα, καὶ αἱ διαθήκαι, καὶ ή Ερρ. ii. 12. 5 νομοθεσία, καὶ ή λατρεία, καὶ αι ἐπαγγελίαι, οων οι πατέρες, • Matt. i. καὶ έξ ων ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ων ἐπὶ πάντων Θεὸς Γι. 23, 40.;

if Christ was merely an adopted Son, whom God allowed to be put to death, we could not infer from thence that He would also give us all things.

33. I have followed the punctuation of Lock, Wells, Blackwall, Vater, which seems still more necessary if Χριστὸς before ὁ ἀποθανὼν is an interpolation.

34. ἐντυγχάνει. See Heb. vii. 25. The Socialians deny that ἐντυγχάνειν means to intercede. But it is so used by Philo Judæus, who makes Abraham say to God, δεδιώς καὶ τρέμων ἐντυγχάνω, Gen. xv. 2, and ἐπειδὰν γῆν καὶ τέφραν ἐμαυτὸν αΐσθωμαι, τηνικαῦτα ἐντυγχάνειν σοι θαρρῶ, xviii. 27; vol. i. p. 476, 477.
37. ὁπερνικῶμεν. Alberti denies that this

37. ὑπερνικῶμεν. Alberti denies that this means amplius quam victores sumus; but simply vincimus.

38. ἀρχὰs seems to be used for spiritual beings in Eph. vi. 12; Col. ii. 15. Some take ἀρχαὶ and δυσάμεις for persons in authority. Obre δήψωμα οδτε βάθος, neither things in heaven, nor things on earth.

Chap. IX. 1. ἐν Χριστφ, teste Christo. See Matt. v. 34; Eph. iv. 17.

Ibid. συμμαρτυρούσης. This seems to mean, that his own conscience, and the Holy Spirit which dwelt in him, bore witness to this.

3. ἀνάθεμα is a thing set apart, and generally in a bad sense, i. e. devoted to destruction: but it has not necessarily that sense: ἀνάθεμα ἀπό τυνο is set apart by any one. S. Paul had been

set apart and consecrated by Christ to his service: and he had prayed that this devotion of himself might be for the good of his countrymen.

4. Ίσραηλῖται. This term was only applied to the genuine descendants of Jacob. See John i. 48; Acts xiii. 16; 2 Cor. xi. 22.

Ibid. νίοθεσία. See Exod. iv. 22; Hos. xi. 1; Jer. xxxi. 9.

Ibid. 865a. In allusion to the Glory of the Lord which appeared on the ark of the covenant. 1 Sain. iv. 21; Psalm lxxviii. 61.

Ibid. διαθήκαι. Not different covenants, for there was only one between the times of Adam and Christ: but God renewed the covenant at various times, e. g. with Noah, Abraham, Isaac. See Eph. ii. 12. Elsner has brought instances from heathen writers: it perhaps meant al πλάκες τῆς διαθήκης.

Ibid. λατρεία. The privilege of worshipping the true God.

5. The last privilege enumerated is, that Christ, as far as he could be born of human parents, was descended from the Jewa. They had the honour of giving birth to him, who in his higher nature was the ever-blessed God. This passage is expressly quoted as asserting the divinity of Christ by Irenæus, Tertullian, Hippolytus, Cyprian, Athanasius, &c.; nor did any person ever propose a different interpretation till after the Socinian controversy began.

εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Οὐχ οίον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν 6 J ii. 28 : iii. 3; ό λόγος του Θεού. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὐτοι Ἰσραήλ. Num. xxiii. οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα ᾿Αβραὰμ, πάντες τέκνα, ἀλλ', ΄ Ἐν τ viii. 39; Gul. vi. 16; 'Ισαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα.' ¹τουτέστιν, οὐ τὰ τέκνα της 8 2 Tim. ii. 13. · Gen. xxi. 12; σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας Gal. iv. 23; Heb. xi. 18; λογίζεται εἰς σπέρμα. εἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὖτος, 'Κατὰ 9 ^{t Gal. iv. 28.} τον καιρον τούτον έλεύσομαι, καὶ ἔσται τῆ Σάρρα υίος.' h Où 10 μόνον δέ, άλλα καὶ 'Ρεβέκκα έξ ένὸς κοίτην έχουσα, Ίσαακ τοῦ h Gen. xxv. πατρὸς ήμῶν μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τὶ 11 άγαθον ή κακον, ίνα ή κατ' έκλογην του Θεού πρόθεσις μένη. ι Gen. xxv. οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἱἐρρήθη αὐτῆ, '"Οτι ὁ 12 23. μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.' καθὼς γέγραπται, 'Τὸν 'Ια- 18 κωβ ηγάπησα, τον δε 'Ησαῦ ἐμίσησα.'

• Ess. x1v. 9; ἔτι μέμφεται ; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε ; • $\dot{M}_{\rm ev-20}$ lxiv. 8; lxiv. 8; οῦνγε, ι ἄνθρωπε, σὶ τίς εἰ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ ; μὴ Sap. xv. 7.

6. What I have said of these high privileges, might seem at variance with what I have also said, of the Jews being no longer the chosen nation: but it is not that the word of God has failed: he promised blessings to the true Israelites: but this did not mean all the descendants of Jacob, but those who have faith.

9. The LXX is very different: Έπαναστρέφων ήξω πρός σε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰς ὅρας, καὶ ἔξει νίὸν Σάρρα ἡ γυνή σου. The force of this quotation lies in the words τῷ Σάρρα: the promise was not to the children of Abraham generally, but to his son by Sarah.

10—13. Nor was this the only restriction of the promise. For Rebecca conceived from one specified individual, from Isaac, and before the children were born, it was said &c. &c. Kolrny Even is utera general V. Schlensner.

ξχειν is utero gerere. V. Schleusner.
11. ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσιs. The method which God had determined for choosing those persons who were to be justified, namely, by faith. See viii. 28, 29.

12. $\delta \mu \epsilon i \not \xi \omega \nu$, the elder, if applied to the two individuals: the greater, if applied to the two nations. Le Clerc.

13. εμίσησα. Μισεῖν sometimes means, to love less than another: Luke xiv. 26; John xii. 25: but the passage in Malachi alludes to the temporal condition of Jacob's and Esau's children.

14. μη ἀδικία; Is God unjust in preferring Jacob to Esau, Isaac to Ishmael, or the Jews

to any other nation? Certainly not. Neither is he now unjust in pardoning the Gentiles and accepting their faith: for this is just what he did to the Jews, when he pardoned their idolatry at the intercession of Moses, Exod. xxxiii.

16. θέλοντος probably relates to Abraham wishing that his son Ishmael might have the promise, Gen. xvii. 18, or Isaac wishing to bless Esau, Gen. xxvii. and τρέχοντος to Esau running to hunt for venison, xxvii. 5.

17. In the LXX it is, ξνεκεν τούτου διετηρήθης, which means, for this cause hast thou been
preserved in the midst of all these plagues: and
so εξήγειρά σε may mean, I have raised these
up from these plagues. Hammond, Le Clerc,
Junius, Wolfius. See James v. 15. S. Paul
had before brought an instance of God pardoning sinners: he now brings an instance of his
not pardoning.

19. See iii. 5, 7.

20. It must be remembered, that S. Paul is speaking of temporal blessings, and of the Jews being the chosen people of God. With respect to the offer of eternal happiness, it is plain that this was made to the Jews first, and they wilfully rejected it. S. Paul is shewing in this passage, that it was not for any merit of their own, that God made the Jews his chosen people: and therefore he could not be unjuat, if he cast them off for positive disobedience.

21 έρει τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, "Τί με ἐποίησας οὕτως;" Ρη ρ 2 Tim. ii. οὐκ ἔγει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράμα-22 τος ποιήσαι δ μέν εἰς τιμήν σκεῦος, δ δὲ εἰς ἀτιμίαν; q εἰ δὲ q ii. 4, 5. θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἡνεγκεν ἐν πολλῆ μακροθυμια σκευη ὀργής κατηρτισμένα 23 είς ἀπώλειαν καὶ ἵνα γνωρίση τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, 24 έπὶ σκεύη έλέους, ἃ προητοιμασεν εἰς δόξαν, οθς καὶ ἐκάλεσεν 25 ήμας οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν τώς καὶ ἐν τῷ τ 👀 🛚 23; 'Ωση ελέγει, 'Καλέσω τον οὐ λαον μου, λαόν μου' καὶ τὴν οὐκ 1 Pet. ii. 10. 26 ηγαπημένην, ηγαπημενην.' '*καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπφ οὖ ἐρρήθη • Ose. i. 10. αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υίοὶ Θεοῦ ζῶντος. 27 'Hoatas δε κράζει ὑπερ τοῦ Ισραήλ, 'Εὰν ἢ ὁ ἀριθμὸς τῶν 'xi. 5; υίων Ίσραηλ ώς ή ἄμμος της θαλάσσης, το κατάλειμμα σωθή-28 σεται λογον γάρ συντελών καὶ συντεμνων ἐν δικαιοσύνη ὅτι 29 λόγον συντετμημένον ποιήσει Κυριος έπὶ τῆς γῆς.' "Καὶ καθώς "Gon.xix.24; προείρηκεν 'Hoatas, 'Εὶ μὴ Κύριος Σαβαωθ εγκατέλιπεν ἡμιν xiii. 19; σπέρμα, ώς Σόδομα αν έγενήθημεν, καὶ ώς Γόμορρα αν ώμοι- Iam. iii. 22; 80 ώθημεν.' Τι οὖν ἐροῦμεν ; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύ- Ezech. xvl. νην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσυνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως : * * 2; 31 x Ίσραηλ δε διώκων νόμον δικαιοσύνης, είς νόμον δικαιοσύνης xi. 7. 32 οὐκ ἔφθασε γδιατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων : Εκα, γία. 14; . 83 νόμου. προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθφ τοῦ προσκόμματος, *καθὼς *xviii. 16; Psal. exviii. γέγραπται, 'Ίδου, τίθημι ἐν Σιων λίθον προσκόμματος, καὶ 22; Matt. πέτραν σκανδάλου καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισ- Lu. ii. 84; 1 Pet. ii. 7, χυνθήσεται. • ix. 31; 'ΑΔΕΛΦΟΙ, ή μεν εύδοκια της εμής καρδίας, καὶ ή δέησις ή Αct. xxi. 20; xxii. 3; 2 πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστιν εἰς σωτηρίαν. *μαρτυρῶ Gal. i. 14.

21. Compare Wisdom xv. 7. For ecourlar τοῦ πηλοῦ see Matt. x. 1.

22. Something is wanting to make this sentence complete. Elsner supplies oux exer egovσίαν :

Ibid. σκεθη ὀργης. This may apply to Pharaoh, or to the Jews: both of them incurred the anger of God, but God bore with the Jews much longer than with Pharaoh. So far therefore from complaining of being cast off now, they were treated with great forbearance.

23. σκεύη έλέους. The Gentiles, or any persons who obtain pardon on account of their faith. 27. ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, concerning Israel. Raphel. Isaiah seems to be speaking of a remnant returning from captivity. S. Paul applies it to the small portion of the Jews who believed in Christ.

28. γάρ is not in the LXX. We must supply έστι after συντελών. It may mean, God will soon settle the matter, or he will soon sum up the account.

29. προείρηκεν. Had said before the passage last quoted. See Gal. i. 9.

Ibid. Σαβαὼθ is an Hebrew word signifying an host.

30. This is the substance of this whole chapter. Though the Gentiles did nothing to deserve the favour of God, He chose of His own grace and mercy to allow them to become righteous by faith in Christ. The Jews, however, were not cast off by the arbitrary will of God: the offer was made to them before it was made to the Gentiles, and they rejected it. The terms didκειν, καταλαμβάνειν, φθάνειν, προσκόπτειν, ατο all borrowed from persons running in a race.

81. διώκων νόμον δικαιοσύνης. Thinking to arrive at a law of righteousness, i. e. to reduce it to rule and certainty. Most MSS. omit the second δικαιοσύνης.

32. δτι οὐ [διώκουσιν] ἐκ πίστεως.
33. This quotation is made up of two passages from Isaiah : καὶ οὐχ ὡς λίθου προσκόμματι συναντήσεσθε, οὐδὲ ώς πέτρας πτώματι, viii. 14. ίδου, εγώ εμβάλλω είς τὰ θεμέλια Σιών λίθον πολυτελή, εκλεκτον, ακρογωνιαίον, έντιμον, είς τὰ θεμέλια αὐτής, καὶ ὁ πιστεύων οὐ μή καταισχυνθή, xxviii. 16. Most MSS. omit

CHAP. X. I. τοῦ Ἰσραήλ. Most MSS. read αὐτῶν.

γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. bir RI βάγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ίδίαν δι- 3 καιοσύνην ζητούντες στήσαι, τη δικαιοσύνη του Θεού ούν ύπ-· Matt. v. 17; ετάγησαν. · τέλος γὰρ νόμου Χριστός εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῶ 4 Act. xiii. 38; πιστεύοντι. ΦΜωσής γάρ γράφει την δικαιοσύνην την έκ τοῦ 5 Gal. iii. 24. νόμου, "Ότι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς." d Lev.xviii.5: Esech.xx.11; • 'Η δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει, ' Μὴ εἴπης ἐν τῆ 6 σει. 11. 12. • Deut. xxx. καρδία σου, Τις αναβήσεται είς τὸν οὐρανόν;' τοῦτ' ἔστι Χριστον καταγαγείν 'ἡ τίς καταβήσεται είς τὴν ἄβυσσον;' τοῦτ' τ 11, 12. ' Deut. xxx. ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγείν 'ἀλλὰ τί λέγει; ' Έγγύς 8 σου τὸ ἡῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῆ καρδία σου? « Matt. x. 82. τοῦτ' ἔστι, τὸ ῥημα τῆς πίστεως, δ κηρύσσομεν « ὅτι ἐὰν ὁμο- 9 λογήσης έν τω στόματί σου Κύριον Ίησοῦν, καὶ πιστεύσης έν τη καρδία σου ότι ὁ Θεὸς αὐτὸν ήγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήση καρδία γάρ πιστεύεται είς δικαιοσύνην, στόματι δε δμολογείται 10 είς σωτηρίαν. h Λέγει γαρ ή γραφή, 'Πας ὁ πιστεύων ἐπ' 11 h ix. 33; αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.' Οὐ γάρ ἐστι διαστολή Ἰουδαίου 12 16. ι ιιι. 22, 29; τε καὶ "Ελληνος ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτών είς Act. x.34,33; πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν ' Πας γάρ, δς αν ἐπικα- 13 λέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσον- 14 Eph. i. 7; ται είς δυ ούκ επίστευσαν; πως δε πιστεύσουσιν ου ούκ ήκουσαν ; πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος ; ¹πῶς δὲ κηρύξου- 15 1 Esa. lii. 7; σιν έὰν μὴ ἀποσταλῶσι ; καθὼς γέγραπται, ' Ως ὡραῖοι οί πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ w Ess. liii. 1; αγαθά.' m Αλλ οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίφ 'Hoatas 16 γὰρ λέγει, 'Κύριε, τίς ἐπίστευσε τἢ ἀκοὴ ἡμῶν;' ἄρα ἡ πίστις 17 " Psul. xix. έξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ. "ἀλλά λέγω, Μὴ οὐκ 18 ήκουσαν; μενούνγε 'είς πασαν την γην έξηλθεν ο φθόγγος

ζηλον Θεοῦ, a godly zeal.

322

3. τοῦ Θεοῦ δικ. See iii. 21. The second δικαιοσύνην is omitted in some MSS.

Ibid. οὐχ ὑπετάγησαν. They have not been arranged or included under. Acts xiii. 48.

4. τέλος. The terminer and bound; the scope and aim; the perfection and accomplisher. Fell. When a man believes in Christ, the law is at an end, so far as to obtaining his justification. Vater.

5. γράφει. See iv. 6. Ibid. αὐτά. All the things which the law ordered. If a man literally complied with this, he might have been righteous.

Ibid. S. Paul here accommodates to the gospel what Moses said of the first covenant. alters τίς διαπεράσει ήμιν είς το πέραν της θαλάσσης; into τίς καταβήσεται είς την άβυσ-

9. σωθήση. Thou shalt be placed in the way of salvation.

10. δικαιοσύνη. The first step in a man's salvation, when he believes in Christ, and is taken into covenant: σωτηρία, his final salva-

tion, which is granted upon his confessing Christ before men. See ver. 9.

12. Οὐ γάρ. This contains the reason of his saying was & miorever.

13. He here quotes Joel as saying was.

14. If the prophets thus foretold the universality of the gospel, how can the Jews be angry with us apostles for preaching to the Gentiles? For how can they call &c.?

15. If Isaiah said this of those who preached peace, how can we be blamed for doing so? Many MSS. read ἐπικαλέσωνται, πιστεύσωσιν, ακούσωσι, κηρύξωσι.

16. And if some have rejected the gospel,

this also was foretold by Isaiah.

17. πίστις εξ έκοῆς. This is deduced from the words ἐπίστευσε τῆ ἐκοῆ. Isaiah therefore shews, that, if the word of God is preached, faith is produced in the hearers. Many MSS. omit Θεοῦ.

18. It appears from this verse, that the gospel had now been preached in great part of the world. See Col. i. 6, 23.

αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

19 ο 'Αλλά λέγω, Μὴ οὐκ ἔγνω 'Ισραήλ; πρῶτος Μωσῆς λέγει, • Deut. xxxii. ' Έγω παραζηλώσω υμάς επ' ουκ εθνει, επι εθνει ασυνέτω

20 παροργιῶ ὑμᾶς.' Ρ'Ησαίας δὲ ἀποτολμᾶ καὶ λέγει, 'Εὐρέθην Ρ Εκα. Ιχν. 1. τοίς έμε μη ζητούσιν, έμφανης έγενόμην τοίς έμε μη έπερωτωσι.

21 θπρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, "Ολην τὴν ἡμέραν εξεπέτασα τὰς ٩ Εκε. Ικτ. 2. γειράς μου πρός λαὸν ἀπειθούντα καὶ ἀντιλέγοντα.

* ΛΕΓΩ οὐν, Μη ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μη · Jor.xxxi.37; γένοιτο καὶ γὰρ ἐγὰ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος ᾿Αβραὰμ, Fhil. iii. 5.

2 φυλής Βενιαμίν. οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, δν προέγνω. ἡ οὐκ οἴδατε ἐν Ἡλία τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει

8 τῶ Θεῶ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων, ' *Κύριε, τοὺς προφήτας σου • 1 Reg. xix. ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν κάγὰ ὑπ- 10. ελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου.' ''Αλλά τί λέγει : 1 Reg. xix. αὐτῷ ὁ χρηματισμός; 'Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἐπτακισχιλίους 18.

5 ἄνδρας, οἴτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῆ Βάαλ. "Οὕτως οὖν καὶ «ix. 27. ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν, κεί δὲ : iv. 4, 5;

6 χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται χάρις. εἰ Deut. ix. 4. δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ χάρις ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν

7 έργου. Τί οὐν; δ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τούτου οὐκ ἐπέτυχεν, ή τ ικ. 31.

8 δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυγεν' οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, *καθὼς γέγραπ- : Esa. vi. 9; ται, Έδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμούς τοῦ Mart. xiii.14; μη βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μη ἀκούειν,' ἔως τῆς σήμερον ήμέρας. Αct. xxviii. 9 *καλ Δαβίδ λέγει, 'Γενηθήτω ή τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καλ 36.

10 εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· σκοτι- 22.

σθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον

11 αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.' Α΄ Αέγω οὖν, Μὴ ἔπταισαν, ἵνα Αct.xiii.46.

19. Mh οὐκ έγνω 'Ισραήλ; Did not the Jews know that God meant to make his word known to the Gentiles?

Снар. XI. 1. атфосто. Has he entirely excluded them from the covenant? By no means: for all those who believe in Christ (like myself,) are still in covenant with him.

2. προέγνω. God may be said not to have known the Gentiles before they believed in Christ, Gal. iv. 8, 9. He knew the Jews, and was known by them. See Amos iii. 2.

Ibid. ev 'Hala. Probably, in the section or chapter containing the history of Elias. See Mark xii. 26.

3. κατέσκαψαν. LXX καθείλαν. S. Paul follows the Hebrew.

4. χρηματισμός. See Matt. ii. 22.

Ibid. τŷ Bdaλ. In the LXX the article is masculine, and in Josephus, vol. i. p. 491. Some supply στήλη or είκονι. Lightfoot says δαμάλει: but in Tobit i. 5. we read τŷ Βάαλ τŷ δαμάλει, and in Jer. xii. 16. τη Βάαλ.

5. κατ' ἐκλογὴν χάριτος, according to that method which God has devised of choosing persons out of his own free will: i. e. of allowing their faith to be accounted as righteousness.

6. encl. Otherwise. See 1 Cor. v. 10. The latter clause, εἰ δὲ ἐξ ἔργων—ἔργον seems an interpolation.

7. τούτου, viz. Justification. See ix. 30, 31. Ibid. ἐκλογή for ἔκλεκτοι, as περιτομήν in iii. 30; Gal. ii. 7, 8, 9; Eph. ii. 11.

Ibid. ἐπωράθησαν. In John xii. 40. πεπώ-

ρωκεν is opposed to τετύφλωκεν, and therefore means, hardened.

8. This is not an exact quotation from any part of scripture: it most resembles Isaiah xxix. 10. the sentiment of the latter part is to be found in vi. 9; Ezek. xii. 2. The words for της σήμερον ήμέρας do not belong to the quo-

9. kal els Ohpar. These words are not in the LXX nor in the Hebrew. Tpaneja means the food placed upon the table : and the metaphor is taken from birds being caught by the food placed in the trap: so the Jews did not understand what was their spiritual food.

10. σύγκαμψον. Make them stoop under oppression and affliction.

πέσωσι: μη γένοιτο άλλα τω αυτών παραπτώματι ή σωτηρία τοις έθνεσιν, είς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. εί δὲ τὸ παράπτωμα 12 αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν. πόσω μάλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν; (ε΄ Τμῖν γὰρ λέγω τοῖς 18 € xv. 16; Act. ix. 15: έθνεσιν εφ' οσον μέν είμι εγώ εθνών απόστολος, την διακονίαν xiii. 2; xxii 21: μου δοξάζω, εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω 14 Gal. i 16; τινας έξ αὐτῶν.) εί γαρ ή ἀποβολή αὐτῶν, καταλλαγή κόσμου, 15 Eph. iii. 8: τίς ή πρόσληψις, εί μή ζωή έκ νεκρών; εί δὲ ή ἀπαρχή ἀχία, 16 1 Tim. ii. 7; 2 Tim. i. 11. καὶ τὸ φύραμα καὶ εἰ ἡ ρίζα άγία, καὶ οἱ κλάδοι. dei δέ τινες 17 d Jer. xi. 16. των κλάδων έξεκλάσθησαν, σύ δε άγριέλαιος ων ενεκεντρίσθης έν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ρίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς έλαίας έγένου, μή κατακαυχῶ τῶν κλάδων εἰ δὲ κατακαυγᾶσαι, 18 οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ρίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξ- 19 εκλάσθησαν οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. εκαλῶς τῆ ἀπιστία 20 • xii. 16: Prov. xxviii. έξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῆ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλοφρόνει, 14; Esa. lzvi. 2; άλλα φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφεί- 21 Phil. ii. 12; σατο, μή πως οὐδὲ σοῦ φείσηται. Ἰδε οὖν χρηστότητα καὶ 22 11 Cor. xx. 2; ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσύντας, ἀποτομίαν [ἐπὶ δὲ σε, χρηστότητα, εάν επιμείνης τη χρηστότητι επεί και σύ ε 2 Cor iii.16. εκκοπήση. Εκαὶ εκείνοι δε εαν μη επιμείνωσι τη απιστία, εγκεν- 23 τρισθήσονται δυνατός γάρ έστιν ο Θεός πάλιν εγκεντρίσαι αὐτούς. εί γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ Φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ 24 παρά φύσιν ενεκεντρίσθης είς καλλιέλαιον, πόσφ μάλλον οὖτοι h Lu. xxi. 24. οί κατὰ φύσιν εγκεντρισθήσονται τῆ ιδία ελαία; h Οὐ γὰρ 25 θέλω ύμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἵνα μὴ ἦτε παρ' έαυτοις φρόνιμοι,) ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ

11. παράπτωμα is perhaps used with reference to ἔπταισαν and πέσωσι. It means a falling off to one side, a slip. Αὐτοὺs means the Jews.

12. πλοῦτος κόσμου. The means of making the world rich. Το ἤττημα αὐτῶν, that which is taken away from them, το πλήρωμα αὐτῶν, that which is brought to supply the deficiency (see Matt. ix. 16). If the rejection of the gospel by the Jews has been the cause of many Gentiles embracing it, how many more will embrace it, when they see the Jews themselves fill up the deficiency which is now made among them?

13. την διακονίαν μου δοξάζω, I am in the habit of boasting of the great success of my ministry among the Gentiles.

15. For if the rejection of the Jews from the covenant has been the means of reconciling the world to God, the admission of them into the covenant (whenever it shall take place,) may be said to raise the whole world from death to life.

16. ἀπαρχή and βίζα relate to Abraham as the parent stock of the Jewish nation: φύραμα and κλάδοι mean the whole nation as branches sprung from him. "You must not look upon them as finally and entirely rejected. God has

still an eye upon them, as a people in covenant with him from Abraham, and as branches sprung from the root of the pious and holy patriarcha." Pyle. There is an allusion to Lev. xxiii. 17.

17, 18. The Christian covenant is not altogether a new one, but an enlargement of the former: the promise of Christ was made to Abraham; and therefore Christians are grafted upon the stock of Abraham, and grow from him as the root.

19. Iva is here used for the consequence, not the cause, or else S. Paul would not have answered, καλώς. He merely admits the fact of some of the Jews being rejected, and gives the reason of it, viz. for not believing in Christ.

20. ἔστηκαs, in opposition to πέσονταs in ver.

22. ἐπεὶ, otherwise, as in ver. 6.

23. This seems to preclude the notion of arbitrary and irrespective election or reprobation. Those who are rejected now, may, if they have faith, be accepted.

25. παρ' ξαυτοῖς φρόνιμοι. See xii. 16.

Ibid. ἀπὸ μέρους. In allusion to part of the

Jews having embraced the gospel. See xv. 15.

26 γέγονεν, ἄγρις οὖ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθη καὶ οὕτω Εsa. liz. 20. πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθώς γέγραπται, "Ηξει ἐκ Σιων ὁ 27 ρυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. καὶ αυτη ΕΡεαι. χίν. 7; αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς άμαρτίας Jer. xxxi. 28 αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, έχθροὶ δι' ὑμᾶς κατὰ δὲ 31, &c.; 26 2 cor. iii. 16; 29 τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ Ηυδ τὶί. 8; 80 γαρίσματα καὶ ή κλήσις τοῦ Θεοῦ. "Ωσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ήπειθήσατε τω Θεώ, νυν δε ήλεήθητε τη τούτων απειθεία, 81 ούτω καὶ ούτοι νῦν ἀπείθησαν τῶ ὑμετέρω ἐλέει. ἵνα καὶ αὐτοὶ 82 έλεηθώσι. Ισυνέκλεισε γάρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ι iii. 9; 83 ΐνα τοὺς πάντας ἐλεήση. ^m · Ω βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ _{m Job xi. 7;} γνώσεως Θεοῦ ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξ- Pull.xxxvi.6; xcii. 5. 34 ιγνίαστοι αι όδοι αὐτοῦ. ητίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ή τίς η Εμα. xl.13; 85 σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο ; °ἡ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταπο- Jer. xxiii. 18; 8ap. iz. 13; 86 δοθήσεται αὐτῷ; ρότι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ ^{1 Cor. ii. 16}. πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. ${}^{q}\Pi APAKA\Lambda\Omega$ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ ${}^{1}_{\text{Col. i. 16.}}$ Θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐ- 9 vi. 13, 16; Θεού, παραστησαι τα σωματα υμων συσιαν ζωσαν, ωγιαν, ευ- 1 Pet. ii 5. 2 άρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν καὶ μὴ συσχη- Ερρ. i. 18; ματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτᾳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τἢ ἀνακαινώσει $\frac{iv. 23}{v. 10, 17}$; τοῦ νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ $\frac{iv. 23}{v. 10, 17}$; το 3 ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. • Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος 1 Joh. ii. 15. της δοθείσης μοι, παντί τῷ ὄντι ἐν ὑμίν, μη ὑπερφρονείν παρ' δ : 1 Cor. xii. δεί φρονείν, άλλα φρονείν είς τὸ σωφρονείν, έκάστω ως ὁ Θεὸς Ερλ. iv. 7. 4 εμέρισε μέτρον πίστεως. *Καθάπερ γὰρ εν ενί σώματι μέλη 11 Cor. xii. πολλά ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, Ερh. iv. 16.

25. το πλήρωμα των έθνων. The Gentiles who come in to fill up the vacancy caused by the Jews. Sec ver. 12.

26. ἐκ Σιών. The LXX read ἔνεκεν Σιών. The last words, ὅταν ἀφ. τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν, seem taken from Is. xxvii. 9, καὶ τοῦτό ἐστω ἡ εὐλογία αὐτοῦ, ὅταν ἀφέλωμαι τὴν ἀμαρτίαν αὐτοῦ. See Psalm xiii. 7.

28. With respect to the offer which has actually been made to them in the gospel, they have made God their enemy, because He is now reconciled to you: but with respect to his inviting all men into his covenant, they are still objects of his love on account of their forefathers: i. e. God still wishes, that they would have faith and enter into the covenant: it depends upon themselves, whether they are elect or no.

29. For God can never repent of the favour which he shewed formerly to the Jews, nor of his having called them to be his peculiar people.

31. ηπείθησαν τῷ δμετέρῳ. Have been excited to unbelief by jealousy at seeing the mercy shewn to you. He means to say, that as the Gentiles have been freely forgiven by God, so may the Jews be.

32. Has convicted all of disobedience. Raphel. 35. Neither Jew nor Gentile can say that he

deserves a favour at the hand of God as a reward for his services.

36. εξ αὐτοῦ, from Him, as the Creator; δι αὐτοῦ, by Him, as the Governor and Disposer; εἰς αὐτὸν, to Him, as the end and object of them.

Chap. XII. 1. λογικήν. So Philo Judæus says, Τόδε ἐστι σύμβολον οὐχ ἐτέρου τινος, ἢ τοῦ παρὰ Θεῷ μὴ τὸ πλῆθος τῶν καταθυσμένων εἶναι τίμιον, ἀλλὰ τὸ καθαρώτατον τοῦ θύοντος, πνεῦμα λογικόν. vol. ii. p. 254. It means the service of the heart, as opposed to the sacrifice of animals which have no reason, ἄλογα.

2. Most MSS. read συσχηματίζεσθαι and μεταμορφοῦσθαι.

Ibid. τί τὸ θέλημα κ.τ. λ. Rufinus mentions two translations, Quæ sit voluntas Dei, quod bonum et beneplacitum et perfectum; and, Quæ sit voluntas Dei bona et beneplacita et perfecta. Origen. vol. iv. p. 644.

3. Sid may be a form of adjuration, as in ver. 1. He is supposed to allude to the distribution of spiritual gifts.

Ibid. μέτρον πίστεωs. If we compare ver. 6, Eph. iv. 7, it might be thought that these spiritual gifts were bestowed in proportion to the faith of individuals.

«1Cor.xii.27; "ούτως οί πολλοί εν σωμά εσμεν εν Χριστφ, ό δε καθ' είς άλλή- 5 λων μέλη· κέχοντες δε χαρίσματα κατά την χάριν την δοθείσαν ε ▼. 23; $_{x\ 1\ Cor.\ xii.}^{Coi.\ 1.\ 24.}$ ήμ $_{i}$ διάφορα· εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίσ-4, 5, 6, 10; τεως. Υείτε διακονίαν, εν τῆ διακονία είτε ὁ διδάσκων, εν τῆ δι- 7 1 Pet. iv. 10 τ ICor.xii.2e; δασκαλία· εξίτε δ παρακαλών, έν τἢ παρακλήσει. δ μεταδιδοὺς, 8 Ερh. iv. 11; 10, εν άπλότητι ο προϊστάμενος, εν σπουδή ο έλεων, εν ίλαρότητι. 11. " Η αγάπη ανυπόκριτος. αποστυγούντες τὸ πονηρὸν, κολ- 9 " Matt. vi. λώμενοι τῷ ἀγαθῷ. Τῆ φιλαδελφία εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι: 10 1, &c.; 2 Cor. ix. 7, τη τιμη άλληλους προηγούμενοι τη σπουδή μη όκνηροί, τω 11 1 Pet. v. 2. πνεύματι ζέοντες, τώ καιρώ δουλεύοντες τη ελπίδι χαίροντες, 12 s Paul. xxxvi. 4; τη θλίψει υπομένοντες, τη προσευχή προσκαρτερούντες ταίς 18 zevii. 10; Amos v. 15; χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες εὐ- 14 1 Tim. i. 5; 1 Pet. i. 22; λογείτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς εὐλογείτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. iv. R. b Heb. xiii. 1, Χαίρειν μετά γαιρόντων, καὶ κλαίειν μετά κλαιόντων. 5 το 15 Phil. ii. 3; 1 Pet. ii. 17; αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ z Pet. 1. 7. ε Αρος. iii. 15. τοῦς ταπεινοῦς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' εαυτοίς. ημηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. προνοούμενοι 17 d xv. 13: Eph. vi. 18 ; καλά ενώπιον πάντων ανθρώπων ιεί δυνατόν, το εξ ύμων, 18 1 Thess. v. 16, 17; μετά πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. κμή ξαυτούς εκδικοῦντες, 19 Heb. xii 1; άγαπητοί, άλλα δότε τόπον τη όργη γέγραπται γάρ, ' Εμοί Jac. v. 7. •1 Cor. xvi.1; ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος.' ''Εὰν οὖν πεινά 20 ο έγθρος σου, ψώμιζε αὐτόν εὰν διψά, πότιζε αὐτόν τοῦτο 2, 16; 1 Pet. iv. 9. γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

1 Matt. v. 44; Lu. vi. 18; μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. 1 Cor. iv. 12; g xi. 25; xv. 5; Prov. iii. 7; Psal. cxxxi. 1; Esa. v. 21; 1 Cor. i. 10; Phil. ii. 2, 3, 16. 1 Pet. iii. 9. h Prov. xx. 22; Matt. v. 39; l Cor. vi. 7; 2 Cor. viii. 21; l Thess. v. 15; l Pet. iii. 8, 9. Heb. xii. 14. k Lev. xix. 18; Deut. xxxii. 35; Eccl. xxviii. 1; Matt. v. 39; Heb. x. 30. i Mar. ix. 50; 1 Prov. xxv. 21; Matt. v. 44.

5. καθ' els. See note at Mark xiv. 19. Most MSS. read To be Kall' els.

6, 7, 8. We must supply ξχοντες and ξστω. Elsner, Wolf: or perhaps σωφρονείν, let him bear himself meekly in the exercise of any of these gifts.

6. κατά την άναλ. της πίστεως. According to the proportion in which he has received this gift, which is in proportion to his faith. See ver. 3.

7. diakovlav, exercising the public office of a deacon.

8. μεταδιδούs. He who is inspired to impart his possessions to others. Charity was one of

the spiritual gifts; 1 Cor. xii. 28.

Ibid. ἀπλότητι. Tacitus says of L. Vitellius, "Inerat tamen simplicitas ac liberalitas." Hist. iii. 86. See 2 Cor. viii. 2; James i. 5.

9. dydny - dnootuyoûvtes. There is a similar construction in Heb. xiii. 5.

10. ἀλλήλους προηγούμενοι. Each thinking the other his superior. See Phil. ii. 3.

11. Seortes. Sec note at 1 Thess. v. 19. Ibid. τῷ καιρῷ δουλεύοντες. The reading of κυρίφ is supported by more authority than

καιρφ. S. Paul meant to exhort them to give themselves up entirely to the Lord. See Acts xx. 19; Eph. vi. 7; Col. iii. 24.

[Kep. 12.

16. συναπαγόμενοι. Suffering yourselves to be

led away with, i. c. following.
18. el durardr, if the thing is possible, 70 el ύμῶν, at least as fur as you are concerned.

19. δότε τόπον. Plutarch says, δεί δὲ μήτε παίζοντας τῆ ὀργῆ διδόναι τόπον, De Cohib. Ira, p. 462. and in Eph. iv. 27. we find μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλφ, so that S. Paul perhaps meant in this passage, give place to him who is properly the minister of vengeance: for it is written, &c. Knatchbull, Krebsius. This is also the interpretation of Chrysostom, Œcumenius, Hammond, Beza, Casaubon, and the Gothic version appears to supply beou after δργή. So in Ecclus. xix. 17, έλεγξον τον πλησίον σου πρίν ή ἀπειλησαι, και δὸς τόπον νόμφ

19. The LXX is very different: Έν ἡμέρς ἐκδικήσεως ἀνταποδώσω.

20. άνθρακας. Such a forgiving behaviour will move him much more than if in a passion you were to heap coals of fire upon his head.

[™] ΠΑΣΑ ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γάρ [™] Prov. viii. έστιν έξουσία εί μη ἀπὸ Θεοῦ· αι δὲ οὖσαι έξουσίαι ὑπὸ τοῦ Dan. iv. 32; 2 Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῆ εξουσία, τῆ βαρ. vi. 4; τοῦ Θεοῦ διαταγῆ ἀνθέστηκεν $^{\circ}$ οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα $^{\text{Tit. iii. 1}}_{1 \text{ Pet. ii. 13}}$ 3 λήψονται. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, « 1 Pet. ii.14. άλλα των κακών. Θέλεις δε μή φοβείσθαι την εξουσίαν; το Mutt. xxii. 4 αγαθον ποίει, καὶ έξεις έπαινον έξ αὐτης Θεοῦ γαρ διάκονός p. Gal. v. 14: έστι σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ ^{1 Tim. i. δ.} εἰκή τὴν μάχαιραν φορεί Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς 12, ἐκ.; δ οργήν τῶ τὸ κακὸν πράσσοντι διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ Dent. v. 6 μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ τοῦτο γὰρ Matt.xix. 18: καὶ φόρους τελείτε λειτουργοί γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο xxii. 39. 7 προσκαρτεροῦντες. °ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς τῷ τὸν φό- xxii. 40; ρου, τὸυ φόρου τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος τῷ τὸυ φόβου, τὸυ φό- Jac. ii. 8. 8 βου τῶ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν. ΡΜηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ 1 1 Cor.xx.84; τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους ό γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἔτερον, νόμον πεπλή- 1 Τhoos. τ. 6. $9 \ \rho \omega \kappa \epsilon$. $^{q} \tau \dot{o} \ \gamma \dot{a} \rho$, $^{c} O \dot{u} \ \mu o i \chi \epsilon \dot{u} \sigma \epsilon i \varsigma$, $o \dot{u} \ \phi o \nu \epsilon \dot{u} \sigma \epsilon i \varsigma$, $o \dot{u} \ \kappa \lambda \dot{\epsilon} \psi \epsilon i \varsigma$, $o \dot{u} \ \psi \epsilon \nu - \frac{t \ Eph. \ v. \ 11;}{vi. \ 13. \ 14;}$ δομαρτυρήσεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἐτέρα ἐντολὴ, ἐν Col. ιίί. 8. τούτφ τῷ λόγφ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, ''Αγαπήσεις τὸν πλη- ¡Cor.vi.9,10; 10 σίον σου ώς ξαυτόν.' τη ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζε- Ερδ. ν. 5. Gal.v.19, dc.; ται πλήρωμα οὖν νόμου ή ἀγάπη. 1 Thees.iv.12; *ΚΑΙ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου τ. 6, Δο.; έγερθηναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἡ ὅτε ἐπιστεύ- 1 Pet. iv. 3. 12 σαμεν. τή νὺξ προέκονων, ή δὲ ἡμέρα ἡγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν * Prov. 13 τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. "ὡς Gal. iii. 27; έν ήμέρα, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μη κώμοις καὶ μέθαις, 1 Pet. H. 11; 14 μη κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μη ἔριδι καὶ ζήλω· *ἀλλ' ἐνδύσασθε 1 Joh. ii. 16 . τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ, χ. 1,7; ποιείσθε είς ἐπιθυμίας. 1 Cor. viii.

ΤΟΝ δὲ ἀσθενοῦντα τῆ πίστει προσλαμβάνεσθε, μη εἰς ίχ. 22.

CHAP. XIII. 1. It may be remembered that this Epistle was probably written A.D. 53. in the last year but one of the reign of Claudius. He says πᾶσα ψυχή, but he perhaps alluded particularly to the Jews, who were apt to think that they were subject only to God. Most MSS. read όπο Θεοῦ for ἀπὸ Θεοῦ, and omit ¿ξουσίαι.

Ibid. δπό τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι perhaps refers to ὑποτασσέσθω. The expression is used by Epictetus, ωs ύπο του Θεού τεταγμένος είς ταύτην την τάξιν. Enchir. 29.

3. φόβος. A cause of fear. So al ημέραι έσονται θλέψις, Mark xiii. 19; μηδε συμφοράν δέχου τον άνδρα, Soph. Aj. 985. Most MSS. read τφ ἀγαθφ ἔργφ ἀλλὰ τῷ κακῷ.

4. διάκονος είς το άγαθον is opposed to διάκονος els δργήν.

5. διδ and δια τοῦτο in ver. 6. mean, because these authorities are ordained by God.

6. είς αὐτὸ τοῦτο, sc. τὴν Θεοῦ λειτουργίαν. 8. εί μη το άγαπαν άλληλους. You may, if you please, always reckon yourselves in debt

to your neighbour, as to loving him.

Ibid. πεπλήρωκε may mean simply, fulfils: but perhaps it means literally, he makes up for his deficiency in not fulfilling the whole law. See xi. 12.

9. οὐ ψευδομαρτυρήσεις seems to be an interpolation.

10. πλήρωμα. See ver. 8.

11. καὶ τοῦτο. And let us do this, i. e. let us love our neighbour. 'Huas is perhaps an interpolation.

Ibid. έγγύτερον. It either means literally, that every day brings them nearer to their final salvation; or, that they now understood the doctrines of salvation better than when they were first converted, η δτε επιστεύσαμεν: 80 πιστεύσαντες in Eph. i. 13.

CHAP. XIV. 1. προσλαμβάνεσθε. Wolfius interprets it pro membro ecclesia agnoscite. Krebsius, corrigite, meliora docete, and he thinks that αυτον προσελάβετο has the same meaning

διακρίσεις διαλογισμών. Ος μεν πιστεύει φαγείν πάντα, δ 2 2 Col. ii. 16. δε ασθενών λάγανα εσθίει. 2 ο εσθίων, τον μη εσθίοντα μη 8 έξουθενείτω και δ μη έσθίων, τον έσθίοντα μη κρινέτω δ • Jec. iv. 12. Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. εσὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον 4 οἰκέτην: τῶ ἰδίω κυρίω στήκει, ἡ πίπτει, σταθήσεται δέ δυναb Gal, tr. 10; τὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στησαι αὐτόν. b Oς μὲν κρίνει ημέραν 5 Col. ii. 16. παρ' ήμέραν, δς δὲ κρίνει πᾶσαν ήμέραν. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίω • 1Cor. x. \$1; νοί πληροφορείσθω. ο ό φρονών την ημέραν, Κυρίφ φρονεί καὶ 6 1 Tim. iv. 3. ὁ μὴ Φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίω οὐ Φρονεῖ. ὁ ἐσθίων, Κυρίω έσθίει, εὐχαριστεί γὰρ τῷ Θεῷ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίφ οὐκ 4 2 Cor. v.15; ' ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ· doὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἐαυτῷ ζῆ, 7 1Thess. v.10; καὶ οὐδεὶς έαυτῷ ἀποθνήσκει. ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίω 8 · Act. x. 42; ζωμεν· εάν τε ἀποθνήσκωμεν, τω Κυρίω ἀποθνήσκομεν. εάν 2 Cor. v. 15. τε οδυ ζώμεν, εάν τε άποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου εσμέν. εείς 9 f Matt. xxv. 31; 2 Cor. v. 10. τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἀνέζησεν, ἵνα « Ε.a. xlv. 23; καὶ νεκρών καὶ ζώντων κυριεύση. Σύ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν 10 Phil. ii. 10. σου; ή καὶ σὺ τί έξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. Εγέγραπται γὰρ. 11 1 Cor. iii. 8; 'Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα Gal. vi. 5. ι Matt. xviii. γλώσσα έξομολογήσεται τῷ Θεῷ.' h "Αρα οὐν ἔκαστος ἡμῶν 12 1 Cor. x. 32; περὶ ἐαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρί- 18 2 Cor. vi. 3. νωμεν άλλα τοῦτο κρίνατε μαλλον, το μή τιθέναι πρόσκομμα k Matt. xv. 11; τῶ ἀδελφῶ ἡ σκάνδαλον. ε οίδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίω Ἰησοῦ, 14 Act. x. 15; 1 Cor. viii. ότι οὐδεν κοινον δι' εαυτού, εί μη τώ λογιζομένο τὶ κοινον είναι, 4,7, 10; 1 Tim. iv. 4; ἐκείνω κοινόν 1εί δὲ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπείται, οὐκ 15 11 Cor. viii. έτι κατὰ ἀγάπην περιπατείς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὖ Χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω οὖν 16 = 1 Cor. viii. ύμῶν τὸ ἀγαθόν. το γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρῶσις 17

in ver. 3, but it probably means, admit him to your company. The metaphor is from taking hold of a person who is weak and unable to stand. See xv. 1; 1 Thess. v. 14.

Ibid. μη είς διακρίσεις διαλογισμών. judge of his inward thoughts. Knatchbull.

2. The Jews when in foreign countries sometimes would not eat meat. Dan. i. 8-17. Josephus mentions some priests, who when at Rome οὐκ ἐξελάθοντο τῆς εἰς τὸ Θεῖον εὐσεβείας, διατρέφοιντο δε σύκοις και καρύοις. Vit. 3.

4. τφ ίδίφ κυρίφ. By his own master's sentence. Σταθήσεται is understood by Macknight

to allude to the day of judgment.

5. κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, compares one day with another: as Sophocles, Aj. 475,

Τί γὰρ παρ' ημαρ ημέρα τέρπειν έχει; Hapa is never used by S. Paul (except in the Epistle to the Hebrews,) for præ. Valckenaer ad 1 Cor. iii, 11.

Ibid. πληροφορ. be fully convinced. See iv. 21. Grotius renders it, let each keep his own opinion. 6. Kuplφ. By what he considers the will of the Lord. The words και δ μή φρ. την ήμ. Κυρίφ οὐ φρονεί are omitted in many MSS, which read και δ ἐσθίων.

7. έαυτφ ζή-έαυτφ αποθυήσκει. Dion. Hal. iii. p. 153. εὐσεβές μέν πράγμα ποιείτε, ὁ παίδες, τῷ πατρί ζωντες, και οὐδέν άνευ τῆς έμῆς γνωμης διαπραττόμενοι. Soph. Aj. 990, Θεοίς τέθνηκεν ουτος. Έαυτφ is by himself, i. e. by his own power: and Kuple in ver. 8. is by the will of the Lord.

9. els τοῦτο, sc. that we may be the Lord's. The reading seems to be—Χριστὸς ἀπέθανε καλ έζησεν.

10. Χριστοῦ. The best MSS. read Θεοῦ. 11. This quotation nearly resembles the Alexandrian copy of the LXX.

14. el µh. See Matt. xii. 4.

15. μη τῷ βρώματι. See 1 Cor. viii. 11.

16. το αγαθόν. That which is in itself so good, viz. your liberty. Let it not be evil spoken of and abused, which might be the case, if the Christians were known to dispute upon these

17. Admission into the Christian covenant does not require abstinence from certain food; but it

καὶ πόσις, άλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ γαρὰ ἐν πνεύματι 18 άγίφ· ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, 19 καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, 20 καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. Μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ 21 ανθρώπω τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι· παλὸν τὸ μὴ φαγεῖν • 1 Cor. viil. κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ῷ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει 22 ή σκανδαλίζεται ή άσθενεί. Σύ πίστιν έχεις; κατά σαυτόν έχε ενώπιον τοῦ Θεοῦ μακάριος ὁ μὴ κρίνων ξαυτον εν ῷ δοκιμάζει. 23 ο δε διακρινόμενος, εαν φώγη, κατακέκριται, ότι οὐκ εκ πίσ-15 τεως παν δε δ οὐκ εκ πίστεως, αμαρτία εστίν. Ο Όφείλομεν • 1 Cor.ix 22; δὲ ἡμεῖς οι δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ Gal. vi. 1. 2 μη έαυτοις άρέσκειν Ρέκαστος γαρ ημών τῷ πλησίον ἀρεσκέτω » 1 Cor.iz.19; 8 είς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. ٩καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ έαυτῷ Phil. ii. 4, 5. ήρεσεν, άλλα καθώς γέγραπται, ' Οι ονειδισμοί των ονειδιζόντων 9 Psal.lxix.9. 4 σε, ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.' '"Οσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν τίν. 23, 24; διδασκαλίαν προεγράφη, ίνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρα- 2 τιμ. ιίι. 16. 5 κλήσεως των γραφών την έλπίδα έχωμεν. "ό δε Θεός της ύπο- " zii. 16; μονής καὶ τής παρακλήσεως δώη ύμιν τὸ αὐτὸ φρονείν ἐν ἀλλή- Phil ii. 1; 6 λοις κατά Χριστὸν Ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι ιι. 15, 16. δοξάζητε τον Θεον καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισ- * xiv. 1, 3. 7 τοῦ. Δ:ὸ προσλαμβάνεσθε άλλήλους, καθώς καὶ ὁ Χριστὸς * 24; ε προσελάβετο ήμας, είς δόξαν Θεού. "λέγω δέ, Ίησούν Χριστον 26.

gives justification, reconciliation with God, and sanctification, all which is the cause of joy: for he who has received these gifts, being the servant of Christ, is in favour with God and man. The best MSS. read εν τούτφ for εν τούτοις in ver. 18.

19. Being therefore at peace with God, let us pursue that course which consults the peace of our brother.

20. τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. What God has already done in his conversion.

21. μηδέ ἐν φ. Nor to do any thing by which &c.

22. πίστις here means a persuasion that one is acting right.

Ibid. µaxapios. He is happy, who does not condemn himself in that which he is determined to do. 23. A great majority of MSS. place the three last verses of the Epistle at the end of this

chapter.

CHAP. XV. 1. δυνατοί — βαστάζειν. Α metaphor from strong persons helping the weak to carry a burden, and not consulting their own ease. So those who have no scruples about things indifferent should not always indulge their wishes, but consider the case of those who have scruples.

2. Nearly all the best MSS. omit ydo.

3. The example of Christ is quoted, who carried his consideration for other persons so far, that he even suffered the wicked to reproach him without resenting it.

4. "Οσα προεγράφη. Any passage in the scripture, like that in Psalm lxix. 10, may be applied to our own example and instruction. The second *poeppapn is expapn in the best MSS.

Ibid. Γνα δια της υπομονής. Herzogius makes the construction thus: Ινα δια της ὑπομονης έχωμεν την έλπίδα και της παρακλήσεως τών γραφών, that by following these examples of patience we may hope also to receive the consolations which the scriptures hold out.

5. κατά Χριστόν Ίησοῦν. After the pattern or example of Christ Jesus. Raphel.

6. δμοθυμαδόν. This implies unanimity between Jews and Gentiles, or those who differed

upon any immaterial points.

7. He reminds them, that Christ had admitted both Jews and Gentiles into his covenant. Els δόξαν Θεού may relate either to προσλαμβάνεσθε, or προσελάβετο. The glory of God is promoted by Christ admitting men into his covenant, and by Christians tolerating each other: see dogdoru τον Θεον in ver. 9. Most MSS. read buas for ἡμᾶs.

8, 9. He now observes, that the gospel was preached to the Jews, because they were already in covenant with God, and had received the promise of Christ: it was preached to the Gentiles out of the free grace and mercy of God, as had been foretold by the prophets. Most MSS. read λέγω γὰρ Χριστόν.

διάκονον γεγενήσθαι περιτομής ύπερ άληθείας Θεού, είς τὸ

βεβαιώσαι τὰς ἐπαγγελίας των πατέρων *τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ 9 × xi. 30; 2 Sam. έλέους δοξάσαι τὸν Θεὸν, καθώς γέγραπται, ' Διὰ τοῦτο έξομοxxii. 50: Psal. zviii. λογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.' ΥΚαὶ 10 49. y Deut πάλιν λέγει, 'Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.' *Καὶ 11 xxxii. 43 Psal. lxvii. 5. πάλιν, ' Αίνεῖτε τὸν Κύριον, πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε 2 Psal. czvii. αὐτὸν, πάντες οἱ λαοί.' ^a Kal πάλιν 'Hoatas λέγει, ' Eσται 12 a Esa. xi. ή ρίζα τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῶ 1, 10; έθνη έλπιοῦσιν.' 'Ο δὲ Θεὸς τῆς έλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς 13 Apoc. v. 5; xxii. 16. πάσης γαράς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ύμας έν τη έλπίδι, έν δυνάμει πνεύματος αγίου. ΕΠΕΠΕΙΣΜΑΙ δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ 14 b 2 Pet. i. 12; 1 Joh. ii. 21. ύμων, ότι και αὐτοι μεστοί έστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετείν. ετολμηρό- 15 • i. 5 ; xii. 8. τερον δὲ ἔγραψα ὑμιν, ἀδελφοὶ, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ύμας, δια την γαριν την δοθεισάν μοι ύπό του Θεου, δείς 16 4 xi. 13: τὸ είναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ είς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα xiii. 2 ; Gal. ii. 7, 8; τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορά τῶν ἐθνῶν 1 Tim. ii. 7; Tim. i. 11. εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἀγίφ. ἔχω οὖν καύχησιν 17 έν Χριστώ Ἰησοῦ τὰ πρὸς Θεόν οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν 18 ού κατειργάσατο Χριστὸς δι' έμοῦ είς ὑπακοὴν έθνῶν, λόγω • i. 5 ; xvi. 26. καὶ ἔργω, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύμα- 19 τος Θεού. ωστέ με ἀπὸ Ἱερουσαλημ καὶ κύκλφ μέχρι τοῦ 'Ιλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, 'οὕτω δὲ 20 f 2 Cor. x. 15, 16. φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ἀνομάσθη Χριστὸς, 8 Ess. lii. 15. (ἵνα μη ϵπ ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομω,) 8 ἀλλὰ καθως γϵ- 21 h i. 13; 1Thess.ii.18. γραπται, 'Ols οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται καὶ οῖ οὐκ άκηκόασι, συνήσουσι.' ΕΔιὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλά τοῦ 22 i. 10; xv. 32; 1 Thess. έλθειν πρὸς ύμας. Ινυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοις κλίμασι 28 iii. 10; τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔγων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν 2 Tim. i. 4.

9. The construction is, [είs] δὲ [τδ] τὰ ἔθνη δοξάσαι. The words ὑπὲρ ἀληθείας and ὑπὲρ ἐλέους have a reference to each other.

10. ξθνη. The LXX read οὐρανοί.

13. περισσεύειν. He wishes, that the gifts of the Holy Ghost, which they receive at present, may encourage them to hope for still greater blessings hereafter.

15. ἀπὸ μέρους. Some think that this means, to part of you, viz. to the Gentiles. See xi. 25; 2 Cor. ii. 5. Though I am confident that you will act thus of yourselves, yet I write to remind you of it, and I write more boldly, because I am the apostle of the Gentiles.

16. λειτουργόν — Ιερουργοῦντα — προσφορὰ — ἡγιασμένη. All these terms are borrowed from the service in the temple. See Isaiah lxvi. 20.

17. Having been so employed by Jesus Christ in the service of God, I will bogst of what has

been done: but I will not boast of any thing of my own; for I shall not venture to speak of any thing, except what Christ has employed me to do, in converting the Gentiles.

19. πνεύματος Θεοῦ. Most MSS. read πν. άγίου.

Ibid. Ἰλλυρικοῦ. This does not mean, that he had undertaken any journey to Illyria, not recorded in the Acts, but in traversing Macedonia he had gone to the borders of Illyria. Apollonia is placed in Illyria by Steph. Byz. See Acts xvii. 1.

20. οδτω δὲ φιλ. εὐαγγελίζεσθαι, And I am anxious to preach with the same success. For φιλοτιμούμενον, see 2 Cor. v. 9; 1 Thess. iv. 11. 22. Διό. In consequence of this wish to visit new countries.

23. He had been passing the three winter months at Corinth. Acts xx. 3.

24 επών, ώς εάν πορεύωμαι είς την Σπανίαν, ελεύσομαι πρός ύμας. έλπίζω γαρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ύμας, και ύφ' ύμων προπεμφθήναι έκει, έαν ύμων πρώτον από μέρους έμπλησθώ. 25 k Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλημ, διακονών τοῖς ἀγίοις. k Act.xix.21; 26 ιευδόκησαν γάρ Μακεδονια καὶ 'Αχαία κοινωνίαν τινά ποιήσα- 1 1 Cor. xvi. 1; 27 σθαι είς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἀγίων τῶν εν Ἱερουσαλήμ. Εὐδό- 2 Cor. τίι. κησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσίν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς ix. 2, 12; Gal, ii. 9, 10. αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς π χί, 17; 28 λειτουργήσαι αὐτοῖς. τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφαγισάμενος 1 Cor. is. 11; Gal. vi. 6. αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπα-29 νίαν. ¹οίδα δὲ ὅτι ἐργόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας ¹ i. 11. 80 τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ έλεύσομαι. °Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, • 2 Cor. i. 11; άδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς Phil. ii. 1. αγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι εν ταῖς προσευγαῖς 81 ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεὸν, ρίνα ρυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν » 2 Them. iii. τη 'Ιουδαία, καὶ ίνα ή διακονία μου ή εἰς 'Ιερουσαλημ εὐπρόσ-32 δεκτος γένηται τοις άγιοις τίνα εν χαρά έλθω πρός ύμας διά 9 τοι. 23; 88 θελήματος Θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. το δὲ Θεὸς τῆς Δει. *τίϊ. \$1; εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. Jac. iv. 15. ΣΥΝΙΣΤΗΜΙ δε ύμιν Φοίβην την άδελφην ημών, ουσαν ττι 20; 2 διάκουου της ἐκκλησίας της ἐν Κεγχρεαῖς το αὐτην προσ- 2 Cor. xiii.11; δέξησθε εν Κυρίφ άξίως των άγίων, και παραστήτε αὐτή εν φ 1 Thess. αν ύμων χρήζη πράγματι καὶ γὰρ αὕτη προστάτις πολλών το 23; Το 25 Τὸ 2 3 έγενήθη, καὶ αὐτοῦ έμοῦ. ''Ασπάσασθε Πρίσκιλλαν καὶ iii. 16; 4 'Ακύλαν τοὺς συνεργούς μου εν Χριστῷ 'Ιησοῦ' οἴτινες ὑπερ. 3 Joh. 6. 5 μόνος εὐγαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν καὶ Στιμ. iv. 19. την κατ' οίκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν αγαπητόν μου, δς έστιν απαρχή της 'Axatas είς Χριστόν. 6 ασπάσασθε Μαριάμ, ήτις πολλά εκοπίασεν είς ήμας. ασπάσασθε 'Ανδρόνικον καὶ 'Ιουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχ-

24. εάν. Most MSS read αν, and omit ελεύσομαι πρός ύμας.

Ibid. εάν - εμπλησθώ. After I have staid a little while with you.

28. σφραγισάμενος. Having safely delivered.

29. εν πληρώματι εὐλογίας. With most plentiful gifts of the Holy Ghost. Fell. See i. 11; Eph. i. 3. Most MSS. omit τοῦ εὐαγγελίου τοῦ.

30. της αγάπης του πνεύματος. Such love as the Spirit inspires. See Col. i. 8.

32. συναναπαύσωμαι δμίν. And rest myself on my journey in your company. Many MSS. omit these words.

CHAP. XVI. 1. Φοίβην. She seems to have gone with the persons who carried this letter to Rome.

Ibid. Sidnorov. The deaconesses attended upon the female converts. See 1 Tim. iii. 11.

Ibid. Keyxpeais. The eastern port of Corinth, nine miles from the city. See Acts aviii. 18.

- 3. 'Arthar. See Acts xviii. 26. Most MSS. read Πρίσκαν.
- 4 This perhaps happened at Ephesus.

5. Either Aquila's own family, or the Christians who used to meet in his house.

Ibid. άπαρχή. In 1 Cor. xvi. 15, the house of Stephanas is called ἀπαρχή τῆs 'Axatas. Epænetus probably was related to Stephanas; and if so, was baptized by S. Paul himself: see 1 Cor. i. 16. but nearly all the old MSS. and several other authorities read 'Aolas for 'Ayalas, which is considered to be the true reading by Grotius, Mill, Valckenser. 'Arapxil-els Xpioτον, the first offering which Achaia made to Christ. 6. huas. Most MSS, read buas.

7. συγγενείε may merely mean Jews. See ix. 3.

μαλώτους μου οίτινές είσιν επίσημοι εν τοις αποστόλοις, οί

καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε ᾿Αμπλίαν τὸν 8 άγαπητόν μου εν Κυρίω, άσπάσασθε Ούρβανον τον συνεργον 9 ήμων εν Χριστώ, και Στάγυν τον αγαπητόν μου. ασπάσασθε 10 'Απελλην τον δόκιμον εν Χριστφ. ασπάσασθε τους εκ των 'Αριστοβούλου. ἀσπάσασθε 'Ηροδίωνα τὸν συγγενή μου. ἀσπά- 11 σασθε τούς έκ των Ναρκίσσου τούς όντας έν Κυρίφ. ἀσπά- 12 σασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφώσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίω. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ήτις πολλά ἐκοπίασεν ἐν u 1 Cor. Κυρίφ. ἀσπάσασθε 'Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίφ, καὶ τὴν 13 xvi. 20: 2 Cor.xiii.12: 1Them. v.26; μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε ᾿Ασύγκριτον, Φλέγοντα, 14 Έρμαν, Πατρόβαν, Έρμην, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. z Matt. zviii. ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν 15 8, 17; Col. ii. 8; 3 Thess. iii. αὐτοῦ, καὶ 'Ολυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας άγίους: 6, 14; ^uἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίφ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αί 16 2 Tim. iii. 2; έκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ. *Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, σκο- 17 Tit. iii. 10; πείν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαγὴν 2 Joh. 10. y Ezech. ην ύμεις εμάθετε, ποιούντας· καὶ εκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. Τοί γὰρ 18 xiii. 18: Phil. iii. τοιούτοι τῷ Κυρίφ ἡμῶν Ἰησού Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ 18. 19: 2 Pet. ii. 3. τή ξαυτών κοιλία καὶ διὰ τής χρηστολογίας καὶ εὐλογίας έξα-* 1. 5. πατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. * ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς 19 1Cor. xiv. 20. πάντας ἀφίκετο· χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῶν •θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς ο Act. xiii. 1; μέν είναι είς τὸ ἀγαθὸν, ἀκεραίους δὲ είς τὸ κακόν. ο δὲ Θεὸς 20 b Gen. iii.15. της είρηνης συντρίψει τὸν Σατανάν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν xvii. 5; τάχει. ή χάρις τοῦ Κυρίου ήμων Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμων. 1 Tim. i. 2. ε' Ασπάζονται ύμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ 21

7. συναιχμαλώτους. S. Paul was not now in prison: so this must relate to some imprisonment not mentioned in the Acts. It probably happened during the three years which he is said to have passed at Ephesus. See 2 Cor. xi. 23; Philemon 23.

xx. 4;

Ibid. ἐν τοῖς ἀποστόλοις. Not that they were themselves called apostles, but they were well known to the apostles. Some old MSS. read τοῖε πρὸ ἐμοῦ, which would materially alter the Other persons, however, are called apostles in 2 Cor. viii. 23; Phil. ii. 25. 8. 'Αμπλίαν. Amplias is the same name as

Ampliatus, and some old MSS. read 'Aμπλία-

10. 'Απελλην. Origen thought this might be Apollos, vol. iv. p. 682.

11. Ναρκίσσου. Some have understood the celebrated freedman of Claudius, who was put to death in the first year of Nero, (Tacit. Annal. xiii. 1.) which is possible, if the Epistle was written in 53.

13. 'Pοῦφον. See note at Mark xv. 21.

Ibid. Kal eµov, who has behaved like a mother to me also. This was probably at Jerusalem, where she may have been with her husband Simon of Cyrene.

14. Έρμαν. Origen thought that this was the Hermas of whom there is an Epistle still extant. vol. iv. p. 683.

17, 18. Either the persons who wished to introduce Judaism, or the Gnostics; probably the latter.

18. κοιλία. Allusion is made to false teachers being actuated by motives of gain in Acts xx. 29; 2 Cor. ii. 17; 1 Thess. ii. 5; 1 Tim. vi. 5; Tit. i. 11; 2 Pet. ii. 3; Jude 16.

Ibid. xpnorologias, using soft and persuasive words. The emperor Pertinax was called Chrestologus, " qui bene loqueretur, et male faceret." Jul. Capit. 13, or as he elsewhere calls him, "magis blandus quam benignus," c. 12. Eb-

λογίαs means complimentary words.
19. ἡ γάρ. This is connected with ἐκκλίνατε. Avoid such men; I am sure that you will do

so, for your obedience is universally known.
20. τον Σατανάν. In allusion to the false teachers mentioned in ver. 17.

21. Λούκιος. Probably Lucius of Cyrene, mentioned Acts xiii. 1. Some thought him to be Luke. Origen, vol. iv. p. 686

22 Ιάσων και Σωσίπατρος οι συγγενείς μου. ἀσπάζομαι υμάς 23 έγω Τέρτιος, ο γράψας την έπιστολην, έν Κυρίω. αἀσπάζεται Α Αct.xix.22; ύμας Γάιος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. ἀσπάζεται 2 Τίμ. iv. 20.

ύμας "Εραστος ὁ οἰκονόμος της πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ άδελφός.

΄Η χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων 25 ύμων. ἀμήν. *Τῷ δὲ δυναμένω ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέ- * Eph. i. 9; λιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν Col. i. 26;

26 μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 'φανερωθέντος δὲ νῦν, Tit. i. 2; διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, 1 Pet. 1. 20;

27 είς ὑπακοὴν πίστεως είς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, Εμόνφ 1 Joh. i. 1. σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. [Heb.]

1 Tim. i. 17 ; Jud. 25.

Πρὸς 'Ρωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης τῆς διακόνου της έν Κεγχρεαίς έκκλησίας.

21. 'Ιάσων. He was of Thessalonica, Acts xvii. 5.

Ibid. Σωσίπατρος. Probably Sopater of Berœa, Acts xx. 4.

22. Τέρτιος. Burman thought that this might be Silas: ὑς is tres. Ἐν Κυρίφ is to be coupled with ασπάζομαι.

23. Paios. This was probably the Caius who was baptized by S. Paul, and apparently an inhabitant of Corinth, 1 Cor. i. 14. Origen says there was a tradition of his being the first bishop of Thessalonica, vol. iv. p. 687, but this was more probably Caius the Macedonian, mentioned in Acts xix. 29.

Ibid. "Epacros. See Acts xix. 22; 2 Tim. iv. 20.

Ibid. olkovouos. Administrator, dispensator pecuniarum publicarum. Krebsius.

Ibid. της πόλεως. Corinth.

25. See note at xiv. 23.

Ibid. χρόνοις alwelois. We find αποκεκρυμμένου από των αίωνων in Eph. iii. 9, αποκ. από των αίωνων και άπο των γενεων in Col. i. 26, χάριν δοθείσαν έν Χ. 1. πρό χρόνων αλωνίων in 2 Tim. i. 9, ζωής αλωνίου, ην έπηγγείλατο πρό χρόνων αλωνίων in Tit. i. 2, Χριστοῦ προεγνωσμένου πρό καταβολής κόσμου in 1 Pet. i. 20; all which passages seem to prove, that the doctrine of redemption had been revealed from the beginning, but faintly and obscurely.

26. The construction is, γνωρισθέντος τε διὰ γραφῶν προφητικῶν—εἰς ὑπ. πίστεως εἰς πάντα τα έθνη, and which was made known by prophetical declarations, which were given by the command of God, for the purpose of bringing all nations into obedience to the gospel. See i. 5. 27. μόνφ σόφφ. See I Tim. i. 17.

The inscriptions at the end of the Epistles are later additions, and not to be depended on. Many of them are demonstrably wrong.

FIRST EPISTLE TO THE CORINTHIANS.

This Epistle was written before Easter in the year 52, at the end of S. Paul's long residence in Ephesus. The Corinthians had written to S. Paul, vii. 1, and he had accounts of schisms and dissensions among them, i. 11; 2 Cor. i. 23; ii. 1. Perhaps the same false teachers who had been to Galatia had been also to Corinth. S. Paul probably sent his Epistle by Timothy, iv. 17; Acts xix. 22, who was to pass through Macedonia, and he himself meant to go to Corinth after Pentecost, xvi. 8; iv. 19; xvi. 6.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

```
ΠΑΥΛΟΣ κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελή-
2 ματος Θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς, *τῆ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ • Joh.xvii.19;
 τη ούση ἐν Κορίνθω, ἡγιασμένοις ἐν Χριστώ Ἰησοῦ, κλητοῖς 14, 21;
 άγίοις, σύν πασι τοις επικαλουμένοις τὸ ὅνομα τοῦ Κυρίου χχίι. 16;
 ήμων Ίησοῦ Χριστοῦ, ἐν παντὶ τόπω αὐτων τε καὶ ήμων Rom. i. 7; Bob. i. 1:
3 χάρις ύμιν και εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ήμῶν και Κυρίου <sup>1</sup> Thess. iv. 7; <sup>2</sup> Tim. i. 9;
 'Ιησοῦ Χριστοῦ.
    ε Εὐγαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τἢ χάριτι ο Rom. i. 7;
5 τοῦ Θεοῦ τῆ δοθείση ὑμιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἀὅτι ἐν παντὶ Εμh. 1. 2;
6 ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγω καὶ πάση γνώσει, καθὼς • Rom. i. 8.
7 τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν εωστε ὑμᾶς μὴ ἀ xii. 8; 2 Cor. viii. 7;
  ύστερείσθαι εν μηδενί χαρίσματι, απεκδεχομένους την αποκά- Col. i. 9.
8 λυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ός καὶ βεβαιώσει Τιι. ii. 13.
 ύμᾶς ἔως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τἢ ἡμέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν (1 Thess.
9 Ἰησοῦ Χριστοῦ. 8πιστὸς ὁ Θεὸς, δι' οῦ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν ν. 23;
                                                                    Col. 1. 22.
  τοῦ υίοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
                                                                    g x. 13 :
    h Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Joh. xv. 5:
  ήμων Ίησοῦ Χριστοῦ, ໃνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ἢ ἐν γ. 34; 2Thess.iii.3;
                                  h Rom. xii. 16; xv. 5; Phil. ii. 2; iii. xv. 16; 1 Pet. iii. 8.
                     1 1 Joh. 1. 3.
```

CHAP. I. 1. Σωσθένης. See note at Acts xviii. 17. Eusebius says he was one of the seventy disciples, i. 12, but this is highly improbable.

2. ἐπικαλουμένοις. Some render it, who are called by the name. Olearius, Hammond, Lock. But it has an active sense in Acts vii. 59; xxii. 16; Rom. x. 14; 2 Tim. ii. 22. The expression is a proof that Jesus Christ was worshipped.

Ibid. αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν. This is connected with Κυρίου ἡμῶν, their Lord and ours, by Chrysostom, Photius, Beza, Fell, Schmidius, Valckenaer: with τόπφ by Luther, Erasmus.

5. ἐπλουτίσθητε in the past tense is not inconsistent with his censures in iii. 2.

Ibid. λόγφ, alluding to the gift of tongues.

Fell, Macknight. See χαρίσματι in the next

Ibid. γνῶσιs is used by S. Paul for that know-ledge of the mysteries of Christianity which formed one of the spiritual gifts.

6. μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ, the testimony concerning Christ, i.e. the gospel. See ii. 1; 2 Tim. i. 8.

Ibid. ἐβεβαιώθη. The truth of what S. Paul had preached had been confirmed to the Corinthians by their receiving spiritual gifts.

8. 8s. i. e. God, see ver. 4. Who will confirm this hope to those of you who are found blameless &c.

9. πιστόs, will keep his promise, as expressed in ver. 8.

ύμιν σχίσματα, ήτε δε κατηρτισμένοι έν τῷ αὐτῷ νοὶ καὶ έν τῆ αὐτῆ γνώμη. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ 1 τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμιν εἰσι Ἰλέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἔκαστος 1 1 iii. 4 ; xvi. 12: Αςτ. χνίϊ. 24. ύμῶν λέγει, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ ᾿Απολλὼ, ἐγὼ δὲ Κηφα, έγω δε Χριστού. Μεμέρισται ο Χριστός; μη Παύλος 1 έσταυρώθη ύπερ ύμων, η είς το όνομα Παύλου εβαπτίσθητε; * Act.xviii.8; * εύχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον 1 καὶ Γάϊον ΐνα μή τις είπη ὅτι είς τὸ ἐμὸν ὅνομα ἐβάπτισα, 1 1 xvi. 15, 17. 1 έβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἰκον· λοιπὸν οὐκ οἰδα εἴ τινα 1 άλλον έβάπτισα.

m ii. 1, 4, 13; 2 Pet. i. 16. ^mΟυ γαρ απέστειλέ με Χριστος βαπτίζειν, αλλ' ευαγγε- 1 λίζεσθαι οὐκ ἐν σοφία λόγου, ἵνα μὴ κενωθῆ ὁ σταυρὸς τοῦ ■ Rom. i. 16. Χριστοῦ. το λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις 1. μωρία έστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστι. ογέ- 1 o Esa. xxix. 14; γραπται γάρ, ''Απολώ τὴν σοφίαν τών σοφών, καὶ τὴν σύνεσιν Job v. 12. τῶν συνετῶν ἀθετήσω. Τοῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ 2 p Eug. xxxiii. 18: συζητητής τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σο-Job xii, 17, 20, 24. φίαν τοῦ κόσμου τούτου; α'Επειδή γάρ ἐν τἢ σοφία τοῦ Θεοῦ 2 q Matt.xi.25: ουκ έγνω ο κόσμος δια της σοφίας τον Θεον, ευδόκησεν ο Lu. x. 21; Rom. i. 21, Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. r Matt. τέπειδή καὶ Ἰουδαίοι σημείον αἰτοῦσι, καὶ Ελληνες σοφίαν 2: xii. 38; ζητοῦσιν ήμεις δὲ κηρύσσομεν Χριστον έσταυρωμένον, Ίου- 25 xvi. 1; Joh. iv. 48. δαίοις μεν σκάνδαλον, "Ελλησι δε μωρίαν ταὐτοῖς δε τοῖς 24 Matt. xi. 6. κλητοις 'Ιουδαίοις τε καὶ "Ελλησι, Χριστον Θεοῦ δύναμιν καὶ t Rom. i. 16; Col. ii. 3. Θεοῦ σοφίαν. ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώ- 🛚

10. κατηρτισμένοι. This verb implies the repairing of a breach, as in Herodotus, Πάριοι μέν νῦν οδτω Μιλησίους κατήρτισαν, v. 29. See 2 Cor.

xiii. 11; Gal. vi. 1. Bos, Elsner, Valckenaer.

11. τῶν Χλόης, the children of Chloe. Grotius, Valckenaer. See Rom. xvi. 10, 11, where this can hardly be the meaning.

12. λέγω δὲ τοῦτο. I mean to say. See Rom. xv. 8; Eph. v. 32; Col. ii. 4. Raphel.

Ibid. 'Απολλώ. See Acts xviii. 24. 27;

Ibid. Κηφά. It does not follow, that Peter had been to Corinth. The Judaizing teachers had perhaps made use of his name.

13. μεμέρισται, does Christ belong to any one part only?

14. ευχαριστώ. I am now very thankful.
Ibid. Κρίσπον. See note at Acts xviii. 8.
Ibid. Γάιον. Caius had a house at Corinth,

and received S. Paul. Rom. xvi. 23.

16. Στεφανα. Stephanas and his family were the first Corinthian converts, xvi. 15, and he was perhaps employed by S. Paul to baptize. Theophylact says that he was a person of note.

17. Tra μη κ. τ. λ. He did not use eloquent arguments, lest his hearers should be attracted by them, rather than by the doctrine of faith in

18. σωζομένοις. This word is applied S. Paul to those who have been put into a st. of salvation at baptism. See Index, σώζεσθα 19. αθετήσω. In the LXX, κρύψω.

20. Valckenaer applies σοφὸs to moral phi sophers, γραμματεύς to persons acquainted wi history, laws, &c., συζητητής to natural philos

phers. Fell understands γραμματεύs of t Jews. See Isaiah xxxiii. 18. 21. ἐν τῆ σοφία τοῦ Θεοῦ. In the wise g vernment of God, or, in the clear manifestatic of the wisdom of God. Fell, Macknight. means, that human wisdom did not lead men perceive the wisdom of God, which they mig have done by the works of nature. See Ro

22. σημείον. Since S. Paul worked ma miracles, this must mean a sign from heav some visible manifestation of God coming redeem his people. See Matt. xii. 38; xvi. 23. σκάνδαλον. See Gal. v. 11.

24. δύναμιν — σοφίαν. This means, that (

gospel is really the sign, which the Jews ask for, and the wisdom, which the Greeks sous

25. τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ, the counsels of G which are thought foolish by the heathen,

πων έστί: καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώ-26 πων ἐστί. "Βλέπετε γὰρ τὴν κλησιν ὑμῶν, ἀδελφοὶ, ὅτι οὐ " Joh. vii. 48; πολλοί σοφοί κατά σάρκα, οὐ πολλοί δυνατοί, οὐ πολλοί εὐ-27 γενείς άλλα τα μωρά του κόσμου έξελέξατο ο Θεός, ίνα τους 28 σοφούς καταισχύνη· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ ... Βοω iii.27; Θεὸς, ἵνα καταισχύνη τὰ ἰσχυρά καὶ τὰ ἀγενη τοῦ κόσμου Ερλ. εί. 9. καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, καὶ τὰ μὴ ὅντα, ἵνα χτίί. 19; 29 τὰ ὄντα καταργήση τόπως μη καυχήσηται πάσα σὰρξ ἐνώ- Rom iv. 25; 30 πιον αὐτοῦ. Τέξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, δς Col. ii. 3. έγενήθη ήμιν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς ^{*} Εσε.lxv.16; 31 καὶ ἀπολύτρωσις. ²ίνα καθώς γέγραπται, 'Ο καυγώμενος, ^{2 Cor. x. 17}. 2 ἐν Κυρίφ καυχάσθω.' * Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, i. 17;
ἢλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἡ σοφίας καταγγέλλων ὑμῦν 2 Pot. i. 16. 2 τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τὶ ἐν . Act. xviii. 8 ύμιν, εί μη Ἰησούν Χριστον, και τούτον έσταυρωμένον. και 1; 8; 2 cor. x. 10; $\dot{\epsilon}$ γ $\dot{\omega}$ $\dot{\epsilon}$ ν \dot{a} σ θ ενεί \dot{a} καὶ $\dot{\epsilon}$ ν φό β $\dot{\omega}$ καὶ $\dot{\epsilon}$ ν τρόμ $\dot{\omega}$ πολλ $\dot{\omega}$ $\dot{\epsilon}$ γενόμην $\dot{\omega}$ 1. $\dot{\omega}$ 0; $\dot{\omega}$ 1. $\dot{\omega}$ 1. $\dot{\omega}$ 2. $\dot{\omega}$ 3. $\dot{\omega}$ 4. $\dot{\omega}$ 3. $\dot{\omega}$ 4. $\dot{\omega}$ 5. $\dot{\omega}$ 6. $\dot{\omega}$ 6. $\dot{\omega}$ 6. $\dot{\omega}$ 7. $\dot{\omega}$ 8. $\dot{\omega}$ 9. $\dot{$ 4 πρὸς ὑμᾶς καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πει- Gal. iv. 13. θοις ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ ἐν ἀποδείξει πνεύματος απ. 24; 5 καὶ δυνάμεως. άνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ἢ ἐν σοφία ἀνθρώπων, Job xxviii. 21; Jac. iii. άλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ. «Σοφίαν δε λαλουμεν εν τοις τελείοις σοφίαν δε οὐ του iv. 1;
Rom.xvi.25; αίωνος τούτου, οὐδὲ των ἀρχόντων τοῦ αίωνος τούτου, των Eph. iii. 9; 7 καταργουμένων ' άλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίω Στιπ. i. i.

26. την κλησιν ύμων, the manner in which you were called to the gospel, as εκλογην in 1 Thess. i. 4.

28. τὰ μὴ ὅντα, things which are held in no account: so Euripides, Troad. 608.

'Ορώ τὰ τών θεών, ώς τὰ μέν πυργοῦσ' ἄνω Τὰ μηδέν όντα, τὰ δὲ δοκοῦντ' ἀπώλεσαν.

29. μη πασα σάρξ, no human being. See Matt. xii. 25.

30. ¿ξ αὐτοῦ, by the will and mercy of God alone you are now Christians.

Ibid. δικαιοσύνη. Valckenaer connects this, not with δε ἐγενήθη, but with ὑμεῖε ἐστε: εjus beneficio vos estis in Christo Jesu δικαιοσύνη &c. i. e. estis justificati, sanctificati et redempti. So did Alethæus, Le Clerc: but the common construction is to be preferred. The doctrine of Christ not only contains wisdom, and much truer wisdom than what the Gentiles seek; but it also gives, what human wisdom cannot give, justification, &c.

31. In Jerem. ix. 24. the LXX read, εν τούτφ καυχάσθω δ καυχώμενος, συνιείν καλ γινώσκειν δτι έγώ είμι Κύριος.

CHAP. II. 1. μαρτύριου. Some MSS. read, μυστήριου, which is preferred by Beza and Valckenaer. See i. 6.

ξκρινα τοῦ εἰδέναι. See note at Acts xxvii.
 But the τοῦ is probably an interpolation here. It is the same as ἔκρινα εἰδέναι οὐδέν.

3. doverelq. See note at 2 Cor. xii. 7.

4. λόγος — κήρυγμα, private discourse—public teaching.

Thid. πειθοίς. The adjective πειθός is used by no other author. Eusebius read ἐν πειθοί ἀ. σ. λόγων, which is followed by Beza, Cocceius, and Schmidius. Alberti proposed πειθούς ὰ. σ. λόγοις. Kuhnius considered πειθούς οπ πιθοίς, to have been a contraction for πιθανοίς, in which he is followed by Valckenner. But πειθός may be an adjective, like φειδός, μμώς. 'Ανθρωπίνης is perhaps to be ενημισσεί.

is perhaps to be expunged.

Ibid. ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως.
Origen understands πνεύματος of the prophecies concerning Christ, and δυνάμεως of the miracles worked by S. Paul: vol. i. p. 320. but πνεύματος probably refers to the gifts of the Spirit, which he imparted: these were his means of demonstrating the truth of the gospel.

6. &ν τοις τελείοις. In holy, or perfect things. Knatchbull, Elsner, Hombergius: but if we compare this passage and iii. 1, 2. with Heb. v. 12, 13, 14; 1 Cor. xiv. 20; Eph. iv. 13; Phil. iii. 15. the meaning more probably is, Nevertheless we preach that which is known to be wisdom by those who are perfect, i. e. who have been initiated. Τέλη, or τελεταl, signified mysteries, as is observed by Valckenaer.

Ibid. τῶν ἀρχόντων. Theophylact interprets it of τοὺς σοφοὺς καὶ λογογράφους καὶ βήτορας. It probably means, the persons in office and authority, whether Jews or Gentiles.

338

s Matt.xi.25; την αποκεκρυμμένην, (ην προώρισεν δ Θεος προ των αλώνων Joh. vii. 48; εἰς δόξαν ἡμῶν, εἡν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου 8 κτί. 8; εις ουζαν τηρων, την σους. Ακτ. iii. 17; εγνωκεν εί γὰρ εγνωσαν, οὐκ ᾶν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύ-2 Cor. iii. 14. ρωσαν') hάλλά καθώς γέγραπται, 'A όφθαλμός οὐκ είδε, καὶ 9 h ver. 14; h ver. 14; Εκκ. Ικιν. 4. οὐς οὐκ ήκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Τήμιν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκά- 10 i Matt. xiii. 11; λυψε διά τοῦ πνεύματος αὐτοῦ τὸ γάρ πνεῦμα πάντα έρευνα, zvi. 17 ² Cor. iii. 18; καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. κτίς γὰρ οἰδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀν- 11 θρώπου, εί μη τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῶ; οὕτω καὶ k Prov. ER. 27 ; τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. ¹ἡμεῖς δὲ 12 zzvii. 19 : Jer. xvii. 9. οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ 1 Rom. viii. Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. • Α 13 m ver. 4: καὶ λαλούμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' i. 17 : 2 Pet. i. 16. έν διδακτοίς πνεύματος άγίου, πνευματικοίς πνευματικά συγ-Bom.viii.7. κρίνοντες. "Ψυχικός δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος 14 · Prov. zzvii. 19 τοῦ Θεοῦ, μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι » Joh xx. 8: πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. Ρτίς γὰρ ἔγνω νοῦν 16 Bea. xi. 18; Κυρίου, δς συμβιβάσει αὐτόν; ήμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν. 8ap. ix. 13; Καὶ ἐγὼ, ἀδελφοὶ, οὐκ ήδυνήθην λαλησαι ὑμιν ὡς πνευματικοίς, 3 Rom. xi. 34. άλλ' ώς σαρκικοίς, ώς νηπίοις έν Χριστώ. Υγάλα ύμας έπότισα, 2 q Heb. v. 12, 13; 1 Pet. ii. 2. καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἠδύνασθε, ἀλλ' οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε·

7. ἀποκεκρυμμένην, which before was hidden. See Rom. xvi. 25.

Ibid. els δόξαν ἡμῶν, for the future glory of us believers.

Κόριον τῆς δόξης. See Psalm xxiv. 10;
 Acts vii. 2.

9. I have followed Valckenaer in placing the words ην προώρισεν—ἐσταύρωσαν in a parenthesis; and then ἀλλὰ ἃ ὀφθαλμός κ. τ. λ. is a continuation of ἀλλὰ λαλοῦμεν in ver. 7.

Ibid. This quotation agrees neither with the Hebrew, the LXX, nor with any other translation. Origen says of it, "In nullo regulari libro invenitur, nisi in secretis Elise prophetæ." vol. iii. p. 916. The passage does not refer to the happiness of a future state, but the doctrines of the gospel.

of the gospel.

11. I would not connect τίς with ἀνθρώπων, but take the words as they stand: For who knovs, even in the case of men, the deep things (τὰ βάθη) of a man, except &c. See Rom. vii. 1.

12. το πνεύμα του κόσμου, worldly wisdom.

Ibid. το χαρισθέντα, the whole of God's gracious dispensation in the gospel.

13. διδακτοῖs. See a similar construction in John vi. 45.

Ibid. πνευματικοîs, sc. λόγοιs. Interpreting what the Spirit has revealed in words which the Spirit directs. For συγκρίνειν see Gen. xl. 8, 16, 22; xli. 12, 13, 15.

14. Yuxukds. Yuxh is the vital principle

which we have in common with other animals: πνεθμα is the intellectual faculty which is peculiar to man. See xv. 44. and Valckeneer ad h. l. Theophylact says, ψυχικόν γὰρ ἄνθρωπου λέγει τὸν κατὰ φόσιν ζώντα, καὶ ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς διοικουμένον πνευματικόν δὲ, τὸν ὑπεραναβάντα τοῦς τῆς φόσεως νόμους, καὶ μηδὲν ἀνθρώπινον φρονοῦντα, ad Luc. i. 46. (vol. i. p. 280.) ψυχικός therefore is the man who has only the natural powers of the mind, unenlightened by the Spirit.

Ibid. Trevuations dramplretai, they are only examined and understood by means of spiritual illumination.

15. πάντα, every man. Bos. Others refer it to τὰ τοῦ πνέυματος τοῦ Θεοῦ.

Ibid. ὑπ' οὐδενός, i. e. ψυχικοῦ.

19. Neither here, nor in Rom. xi. 34. is the whole quotation given, which is in the LXX, τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου; καὶ τίς αὐτοῦ σύμβουλος ἐγένετο, δε συμβιβῷ αὐτόν;

Ibid. νοῦν Χριστοῦ is probably a mind enlightened by Christ.

CHAP. III. 1. σαρκικός is different from ψυχικός, (see ii. 14.) and means a man who fol-

lows his natural lusts and appetites.

Compare Heb. v. 12. where γdλα is synonymous with τὰ στοιχεία τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ. Ἐπότισα cannot properly be applied to βρῶμα: but Homer in the same manner has olvor οἰνίζοντο σῦτόν τε. Il. 6'. 546.

8 τετι γάρ σαρκικοί έστε. ὅπου γάρ ἐν ὑμῖν ζηλος καὶ ἔρις καὶ τί. 11; διχοστασίαι, ούχὶ σαρκικοί έστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περι- Gal. v. 19,20; Jac. iii. 16. 4 πατείτε; εσταν γάρ λέγη τὶς, Ἐγὰ μέν εἰμι Παύλου, ἔτερος • i. 12. δὲ, Ἐγω ᾿Απολλω, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε; 5 Τίς οὐν ἐστι Παῦλος, τίς δὲ ᾿Απολλως, ἀλλ᾽ ἡ διάκονοι, δι᾽ ιί. 12. 6 ων επιστεύσατε, καὶ εκάστω ως ο Κύριος εδωκεν; "εγώ εφύ- » Ach. 7 τευσα, 'Απολλώς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ηὕξανεν ὥστε οὕτε ὁ xix. 1. 8 φυτεύων έστι τι, ούτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός. Σό φυ- * Psal. τεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων εν εἰσιν, εκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν Jer. xvii. 10; 9 λήψεται κατὰ τὸν ίδιον κόπον. 🤻 Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί κακίί. 19; 10 Θεοῦ γεώργιου, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. *Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Rom. H. 6; Gal. vi. 8; Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα Αρος. ii. 33; άλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἔκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. 7 2 cor. vi. 1 ; 11 θ εμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, $\frac{Eph.}{Col.}$ ii. $\frac{10}{12}$ őς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός. εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν $\frac{1}{1}$ Pet. ii. $\frac{1}{5}$. θεμέλιον τοῦτον, γρυσὸν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, γόρτον, 27. 20. 18 καλάμην, ^b εκάστου τὸ εργον φανερον γενήσεται ή γὰρ ἡμέρα « Kea. xxviii. 16; δηλώσει ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον Μεπ. εν.18; 14 όποιον έστι, τὸ πῦρ δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον μένει, δ κεν. 15 επφκοδόμησε, μισθον λήψεται. εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, χίτιιι 10; ζημιωθήσεται αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός, 1 Cor. iv. 5: 16 ° Ούκ οίδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ iv. 13. 17 ἐν ὑμῖν ; εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ $\frac{0}{2}$ Cor. vi. 16; Θεός ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἄγιός ἐστιν, οἴτινές ἐστε ὑμεῖς. Ερh.ii.21,22; 18 d Μηδείς έαυτον έξαπατάτω· εί τις δοκεί σοφος είναι εν υμίν, εν 1 Pot. ii. b. 19 τῷ αἰῶνι τούτῷ μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. °ή γὰρ [Prov. iii. 7; κa. ν. 21. σοφία τοῦ κόσμου τούτου, μωρία παρά τῷ Θεῷ ἐστι. γέγραπται • Ιοδ τ. 18. γάρ, 'Ο δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῆ πανουργία αὐτῶν.' 20 καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, 11.

4. σαρκικοί. The true reading is perhaps αν-

5. ἀλλ' ή. See 2 Cor. i. 13. There is authority also in Xenophon, ἀργύριον μὲν οὐκ ἔχω, ἀλλ' ἡ μικρόν τι, Anab. vii. 7. 53: but the words are perhaps to be expunged from the present passage.

Ibid. ἐκάστφ, i. e. διάκονοι ἐκάστφ. 8. ἐν είσιν. They do not belong to different parties, but are sent by one master to perform one and the same work.

9. Our translation says, For we are labourers together with God: perhaps it should be, for we are only fellow-labourers of, i. e. employed by,

10. άλλος. Alluding to any persons, who had followed him at Corinth.

12. χρυσόν κ. τ. λ. So Xenophon, είθισμένοι όραν οί άνθρωποι σωρούς σίτου, ξύλων, λίθων -Hell. iv. 4. 12. S. Paul may speak here of true and false doctrines, or of true and false believers.

13. ἡ ἡμέρα. This perhaps means the day of

persecution; which S. Paul often foretold, as in vii. 29. The metaphor of a fire is applied to the trial of persecution in James v. 3; 1 Pet. i. 7; iv. 12.

15. is διὰ πυρός. The metaphor of a fire is still kept up. To escape, as from a fire, i.e. narrowly and with difficulty, seems to have been a proverb. See Amos iv. 11; Zech. iii. 2; Jude 23. So Livy says of L. Æmil. Paulus, "prope ambustus evaserat," xxii. 85. —θεδν πάντα τρόπον έκ μέσου, φασί, πυρός τον ἄνδρα σώζεω. Aristid.

16. vads Geov is used for the Christian Church, or body of believers. See 2 Thess. ii. 4.

 φθείρει, corrupts with false doctrines.
 Origen and Chrysostom couple & τθ αίωνι τούτφ with μωρός γενέσθω.

19. 'Ο δρασσόμενος κ. τ. λ. S. Paul agrees with the Hebrew: the LXX read, δ καταλαμβάνων σοφούς έν τῆ φρονήσει. 20. τῶν σοφῶν. In LXX and Heb. &νθρά-

TWY.

δτι είσὶ μάταιοι.' "Ωστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις πάντα 21 γὰρ ὑμῶν ἐστιν, εἴτε Παῦλος, εἴτε ᾿Απολλὼς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε 22 g xi. 3. κόσμος, είτε ζωή είτε θάνατος, είτε ένεστωτα είτε μέλλοντα: h Matt. xxiv. 45 : πάντα υμών έστιν. ε υμεις δε, Χριστού Χριστός δε. Θεού. hOű-28 2 Cor. iv. 5: τως ήμας λογιζέσθω άνθρωπος, ως ύπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόvi. 4; Col. i. 25; Tit. i. 7; μους μυστηρίων Θεοῦ ό δὲ λοιπὸν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, 2 1 Pet. iv. 10. ι La. xii. 42. ΐνα πιστός τις εύρεθη εμοί δε είς ελάχιστόν έστιν ΐνα ὑφ' ὑμῶν 8 ανακριθώ, η ύπο ανθρωπίνης ημέρας άλλ' ουδέ έμαυτον αναk Ryod. xxxiv. 7: Psal.exxx.8; κρίνω κουδέν γὰρ έμαυτῶ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτω δεδικαίω- 4 exliii. 2: μαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν. ¹ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι δ Job ix. 2 Rom. iii. 20; κρίνετε, εως αν ελθη ο Κύριος, δς και φωτίσει τα κρυπτα τοῦ iv. 2 ; 1 Joh. iii. 20, σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν καὶ τότε ὁ 21. 1 Dan. vii.10; ξπαινος γενήσεται ξκάστω ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. ^m Ταῦτα δὲ, ἀδελφοὶ, μετεσχημάτισα εἰς έμαυτὸν καὶ 'Απολλώ 6 Rom. ii. 1, 16, 29; ² Cor. v. 10; Δροτ. xx. 12. [να μὴ εἶς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. "τίς γὰρ σὲ 7 m Prov. iii. 7; διακρίνει ; τί δὲ ἔχεις δ οὐκ ἔλαβες ; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυ-■ Joh. iii. 17; χασαι ώς μὴ λαβών; "Ηδη κεκορεσμένοι έστὲ, ἤδη ἐπλου- 8 1 Pet. iv. 10. σατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. Οδοκῶ γὰρ ὅτι ὁ 9 Θεὸς ήμας τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανα-2 Cor.iv. 11; τίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμο καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Ρήμεις μωροί διὰ Χριστὸν, ύμεις δὲ φρόνιμοι ἐν 10 2 Cor. xiii. 9. Χριστώ ήμεις ασθενείς, ύμεις δε ισχυροί ύμεις ενδοξοι, ήμεις

21. This may be addressed to the false teachers, or to the Corinthians themselves: let no one boast of belonging to one set or party of men: for all things, which have any connexion with your salvation, belong equally to you all.

22. «Υτε Παῦλος κ. τ. λ. Every teacher belongs equally to all of you: «Υτε κόσμος, the world was made for all of you: «Υτε ζωή, «Υτε θάνατος, all of you have an equal share in the good things of life, and are equally certain to die. See Pyle.

CHAP. IV. 1. I have no wish to be looked upon as the head of a party: but let every one consider us merely as servants of Christ.

2. δ δε λοιπόν. As for anything else, my only wish is to be found a faithful servant.

8. But as to my being found faithful, I care

very little for the inquiry being made by man.
Ibid. ἡμέραs. This refers to the custom of fixing a day (diem dicere,) for a trial.

4. For I am not conscious to myself of anything wrong, but still that does not justify me. Plato writes οὐδὲ μέγα, οὐδὲ σμικρὸν ἐμαυτῷ σύνοιδα.

5. κρίνετε. Raphel understands this in a good sense: do not single any one out as an object of praise. See the end of the verse.

 μετες χημάτισα. Hence some have inferred, that S. Paul used his own name and that of Apollos merely out of consideration for the Corinthians, but that the real names were different. See Tillemont, Mémoires, tome i. p. 831. If so, ev ημιν would signify, by the case which I have put of Apollos and myself.

Thid. μἡ ὑπέρ δ γέγραπται φρονεῖν, non magnificentius de vobis sentire, quam scriptum est; nempe in hac epistola, verbis præcedentius, quibus laudem et gloriationem detraxerat Apostolus sibi et Apollo. Palairet, Elsner.

Ibid. ὑπέρ τοῦ ἐνός. On account of any par-

it would be εls ύπερ του ένός. On account of any particular teacher. If it meant one above another,

Ibid. Ίνα μη φυσιοῦσθε. For Ίνα with an in-

dicative see ix. 18; xi. 34; Gal. iv. 17; Rev. xxii. 14. and Valcken. ad l.

8. This is said ironically: ye fancy yourselves full of knowledge and spiritual gifts.

Ibid. και δφελον. And I wish you were really enjoying that pre-eminence, which is reserved for us apostles: viz. in the next world: for in this world we are exposed to persecution.

 ἐσχάτους ἀπέδειξεν, contemptissimos constituit. Krebsius. It may allude to the custom of the combats with wild beasts being the last of the shows in the amphitheatre.

Ibid. ωs ἐπιθανατίουs. Velut bestiarios. Tertull. p. 566. He understood an allusion to persons exposed to wild beasts in the amphitheatre. The word θέατρον seems to countenance this idea. See 1 Cor. xv. 32. So also Krebsius.

11 δὲ ἄτιμοι. ^qἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν, καὶ διψώμεν, ^q Act. xxiii.2; ² Cor. iv. 8; 12 καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, καὶ κο- xi. 23. πιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί λοιδορούμενοι, εὐλογοῦ- Ματι. τ. 44; 13 μεν διωκόμενοι, ανεχόμεθα βλασφημούμενοι, παρακαλουμεν χίμι. 34; ος περικαθάρματα του κόσμου έγενήθημεν, πάντων περίψημα **iii. 3; 14 εως άρτι. ^tΟὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνά Rom. xii. 14; 15 μου ἀγαπητὰ νουθετῶ. "ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν 2 Thom. iii.θ. Χριστώ, άλλ' οὐ πολλούς πατέρας ἐν γὰρ Χριστώ Ἰησοῦ διὰ • Lam. iii.45. 16 τοῦ εὐαγγελίου ἐγὰ ὑμᾶς ἐγέννησα. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμη- 11. 17 ταί μου γίνεσθε. ΤΔιὰ τοῦτο ἔπεμψα ύμιν Τιμόθεον, ος ἐστι «Act. xviii. 11; τάι μου τινού.
Τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίφ, δς ὑμᾶς ἀναμνήσει Gal. iv. 19;
Philem. 10; τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάση ἐκκλη- Јас. 1. 18. 18 σία διδάσκω. 'Ως μη ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώ- x xi. 1; 19 θησάν τινες ελεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ύμας, ἐὰν ὁ Κύριος 1 Thoss. i. 6; 2 Thoss. iii. 9. θελήση, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τ 1 Τίμ. i. 2; 20 την δύναμιν. οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν : Rom.xv.82; 21 δυνάμει τι θέλετε; ἐν ράβδφ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἡ ἐν ἀγάπη, Jac. iv. 18: Heb. vi. 8. πνεύματί τε πραότητος; νεύματί τε πραότητος ; •"ΟΛΩΣ ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ½ Pet. i. 16. ήτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ ε 2 Cor.x.2; 2 πατρός έχειν καὶ ύμεις πεφυσιωμένοι έστε, καὶ οὐχὶ μᾶλλον. Let.xviii 8; έπενθήσατε, ΐνα έξαρθη έκ μέσου ύμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιή- Dout. xxvii. 8 σας. ἀ έγω μεν γὰρ ως ἀπων τῷ σωματι, παρων δὲ τῷ πνεύματι, ά Col. ii. 5. 4 ήδη κέκρικα ώς παρών, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον, εἐν τῷ xvi. 19: ονόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν Joh. xx. 28.

11. ἀστατοῦμεν, we are obliged frequently to change our place of residence.

12. κοπιώμεν. We labour in promoting the gospel. Mosheim, De Rebus ante Const. Cent. i. 38. not. z.

Ibid. idias xepol. The truth of this is confirmed by Acts xx. 34.

13. &s περικαθάρματα κ. τ. λ. In Lam. iii. 45. we only read ἔθηκας ἡμᾶς ἐν μέσφ τῶν λαῶν in the LXX: but there are two words in the Hebrew answering to περικαθάρματα and περίψημα. Mayer interprets these words to mean homines piaculares, persons devoted to death to expiate some public calamity. Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 512. Krebsius translates περικαθάρματα, quisquilias, sterquilinia, omnium bipedum nequissimos. See L. Bos, Animadv. Philol. ad l. Dio calls Commodus τὸ κάθαρμα, p. 1216.

Ibid. περίψημα, res circumquaque abrasa.

15. παιδαγωγούs, πατέραs. Valckenaer supposed S. Paul to contrast the severity of masters with the gentleness of fathers.

17. It is not certain, whether Timothy was the bearer of this Epistle, or whether he had been sent before. See xvi. 10.

19. την δύναμιν. Their spiritual gifts. See Acts vi. 8; x. 38; 1 Cor. ii. 4, 5.

21. ράβδφ The rod of the master is again

contrasted (as in ver. 15.) with the love of a father. Valckenaer.

CHAP. V. 1. Olous, generally.

Ibid. broudferas. Yet such cases certainly occurred among the heathen; and hence Elsner renders it, cum laude commemoratur, probatur: but it means, that the heathen did not talk of such cases. Cicero says, "Nubit genero socrus, nullis auspicibus, nullis auctoribus, funestis ominibus omnium omnibus. O mulieris scelus incredibile, et præter hanc unam in omni vita inauditum." Pro Cluent. c. 5. broudfera is perhaps an interpolation.

Ibid. warpos. It might seem from 2 Cor. vii. 12. that he was still living, which aggravates the offence.

2. I have removed the note of interrogation at the end of the verse. The expression is rather one of indignation: And yet, notwith-standing this flagrant case, ye are puffed up, and have not rather lamented &c See Raphel. It alludes to their being proud of their spiritual gifts: but Pyle understands it of their being proud of this offender.

3. ώς ἀπών. Perhaps ώς is to be expunged.

Ibid. πνεύματι. See 2 Kings v. 26; Col.
ii. 5.

καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὰν τῆ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν ¹1 Tim.1.20. Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾳ εἰς ὅλε- 5 θρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῆ ἐν τῆ ἡμέρα τοῦ Κυρίου ε Gal. τ. 9. Ἰησοῦ. ε Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ 6 h xr. 8; ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; h ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν τ Esa. lii. 7; ζύμη, ἵνα ἡτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ 1 Pet. 1. 19. πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη, Χριστός. ¹ὥστε ἑορτάζωμεν, μὴ 8 8, 15; ἐν ζύμη παλαιᾳ, μηδὲ ἐν ζύμη κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

k ver. 2, 7; Matt. xviii. 17; 2 Cor. vi. 14; Eph. v. 11. καὶ οὐ πάντως τοῖς ἀπιστολῆ, μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις. 9 καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου, ἡ τοῖς πλεονέκ- 10 ταις, ἡ ἄρπαξιν, ἡ εἰδωλολάτραις: ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν 11 τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἡ πόρνος, ἡ πλεονέκτης, ἡ εἰδωλολάτρης, ἡ λοίδορος, ἡ μέθυσος, ἡ ἄρπαξ, τῷ τοιούτω μηδὲ συνεσ-

 1 Mar. iv. 11; θίειν. 1 τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς 12 Col. iv. 5; τρίνετε, τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρίνει; m καὶ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν 13 iv. 12; 1 Τim. iii. 7. ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

Dout. xiii. 5;
 xiii. 5;
 xiii. 1, 21, êπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; noủκ οἴδατε ὅτι οἱ 2
 ¾ ἄγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμῶν κρίνεται ὁ κόσμος, xix. 28;
 ¾ ἀνάξιοὶ ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους 3
 κρινοῦμεν; μήτι γε βιωτικά; βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν 4

5. Mararā. See 1 Tim. i. 20. It probably means the infliction of some bodily disease. So Chrysostom and Theophylact: but Beza understands δλεθρον σαρκὸς of the destruction of his pride, lust, &c.

6. Your boasting is unseasonable: (see ver. 2.) so long as this person is among you, none of you ought to boast.

of you ought to boast.
7. ὑπὸρ ἡμῶν. These words are perhaps an interpolation.

8. ἐορτάζωμεν. From this passage Michaelis has inferred that the Epistle was written shortly before Easter.

9. &v The Emistrohh. In this Epistle. See Rom. xvi. 22; Col. iv. 16; 1 Thess. v. 27; 2 Thess. iii. 14. He alludes to what he writes after this in ver. 13; vii. 2.

10. We are perhaps to read où marros, without rai.

Ibid. êπεl, for then, or otherwise. See Rom. iii. 6; xi. 6, 22; 1 Cor. vii. 14; xiv. 16; xv. 29. and Alberti at 1 Cor. v. 10.

12. Knatchbull (after Theophylact,) points this passage thus: Τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίτεων; οὐχί· τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε· τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρινεῖ. καὶ κ.τ.λ. but I have adopted a different punctuation. The meaning is this; I have only spoken about your intercourse with Christians: for what right have I to pass sentence spon those who are not Christians? Is it not your province to pass sentence upon Christians, and

will not God pass sentence upon others? Exercise therefore this power which you have, and excommunicate this offender. We are perhaps to expunge kal before étapeire.

CHAP. VI. 1. Toyuş. Sustinet, inducere potest in animum. Stephanus, Valcken., Wolfius.

Ibid. ἀδίκων, the heathen, though they were not all unjust, as τῶν ἀγίων means Christians, though all were not holy in their lives. It was true, however, that the heathen had not been justified, as the Christians had.

2. τον κόσμον κρινούσι. I should interpret this of some privilege reserved for Christians hereafter, which we do not now clearly understand. So also in ver. 3. See Matt. xix. 28.

2. àvdξιοι κ.τ.λ. Ye do not deserve, or are not worthy, to be tried before mean tribunals. Theophylact, Valcken.: but the usual interpretation is, are ye not worthy to decide trifting causes?

3. μήτι γε βιωτικά. Much more things of this life. Valcken.

4. If ye have disputes upon common matters, set those to decide them, who are of little repute among you; and you will find them sufficient to settle it, without going before the heathen. Others have taken robs lfoud. for the heathen, as if S. Paul spoke ironically, So then, if you have a dispute about secular matters, you go before those, who as being heathen are looked upon as nothing!

ένητε, τους εξουθενημένους εν τη εκκλησία, τούτους καθίζετε. 5 πρὸς ἐντροπὴν ὑμῶν λέγω· οὕτως οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῶν σοφὸς οὐδὲ 6 είς, δς δυνήσεται διακρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ; ἀλλὰ 7 ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων ; ο "Ηδη ° Ματι. τ.89; μέν οὖν ὅλως ἡττημα ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ $^{17, 19}$; $^{17, 19}$; $^{17, 19}$ έαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε ; διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀπο- τ. 15; 1 Pet. iii. 9. 8 στερείσθε; άλλα ύμεις άδικείτε και άποστερείτε, και ταθτα , Gal. v. 9 ἀδελφούς. Τή οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονο- 19, &c.; Ερh. τ. 5 μήσουσι; Μη πλανασθε ούτε πόρνοι, ούτε είδωλολάτραι, ούτε 1 Tim. i. 9; Heb. xii. 14; 10 μοιχοὶ, οὕτε μαλακοὶ, οὕτε ἀρσενοκοῖται, οὕτε κλέπται, οὕτε $^{150}_{150}$. xxii. πλεονέκται, οὕτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἄρπαγες, βασιλείαν $^{1}_{9}_{150}$. ii. 11 Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι. ٩καὶ ταῦτα τινὲς ήτε ἀλλὰ ἀπελού-1, 2, 3; σασθε, άλλα ήγιάσθητε, άλλ' έδικαιώθητε, έν τῷ ὀνόματι τοῦ τοι. Η τ; Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. "Πάντα μοι έξεστιν άλλ' οὐ πάντα συμφέρει. πάντα μοι " 2.23. 18 ἔξεστιν ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. •Τὰ βρώ- *rer. 19, 20; ματα τη κοιλία, καὶ ή κοιλία τοῦς βρώμασιν ὁ δὲ Θεὸς καὶ Matt. xv. 17; ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῆ πορνεία, ἀλλὰ Col. ii. 22,23; 1 Thess. iv. 3. 14 τῷ Κυρίφ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι το δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύριον : Act. ii. 24; 15 ήγειρε, καὶ ἡμᾶς εξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. "Οὐκ οἴδατε Rom. vi. 6,8; ότι τὰ σώματα ύμων μέλη Χριστού έστιν; ἄρας οὐν τὰ μέλη ^{2 Cor. iv. 14.} 16 τοῦ Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη ; μὴ γένοιτο. τὴ οὐκ οἴδατε Eph. iv. 12, ὅτι ὁ κολλώμενος τἢ πόρνη, ἐν σῶμά ἐστιν ; ' Εσονται' γάρ $^{15, 16}_{v. 30.}$ 17 φησιν, 'οί δύο εἰς σάρκα μίαν' ⁷ο δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ^x Gen. li. 24; Matt. xix. 5; 18 εν πνευμά έστι. Φεύγετε την πορνείαν. παν αμάρτημα δ έαν Ερh. v. 31. ποιήση ἄνθρωπος, έκτὸς τοῦ σώματός έστιν ὁ δὲ πορνεύων, εἰς 1,22,28; 19 τὸ ἴδιον σῶμα άμαρτάνει. τη οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν Ερh. iv. 4; ναὸς τοῦ ἐν ὑμῶν ἀγίου πνεύματός ἐστιν, οὖ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, : iii. 16; 20 καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν ; • ἡγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Ερh. ii. 21; Heb. iii. 6; 1 Pet. ii. 5. a vii. 28; Gal. iii. 13; Heb. ix. 12; 1 Pet. i. 18, 19; 2 Pet. ii. 1.

5. I have said this to shame you, and as supposing there is no person of superior judgment among you.

among you.

7. I have hitherto spoken about the settling of disputes; but it is altogether wrong, that the disputes themselves exist: ye ought not to quarrel at all.

9. Mh πλανῶσθε. They perhaps abused the saying, mentioned in ver. 12, πάντα μοι έξεστω. See viii. 9; Gal. v. 13; 1 Pet. ii. 16.

11. The end of this verse seems to contain an allusion to the form of baptism in the name &c. The whole passage alludes to a person being released from his sins at baptism, and sanctified by the Holy Spirit.

12. Πάντα μοι ξξεστιν. This was perhaps a aaying of the Corinthians, when they wished to excuse their sensuality and their eating of meats offered to idols. See x. 23; Tit. i. 15.

Ibid. εξουσιασθήσομαι. I have power over all things; but none of them shall have power over me. Έξουσιασθήσομαι is used with reference to εξεστιν. Valcken.

18. Perhaps the whole of the passage τὰ βρώματα — καταργήσει is to be taken, like πάντα μοι ξξεστω in ver. 12, for a saying of the Corinthians: meat is made for the belly, and the belly for meat, and both will hereafter be destroyed: to which S. Paul replies, but still the body was not made for fornication; and men will rise again hereafter to give an account of what they did in the body.

Ibid. δ Κύριος τῷ σώματι. S. Paul seems here to unite the idea of the body of a man, and of the body of believers. Christ is the head of the latter: see Rom. xii. 5; 1 Cor. xi. 3; xii. 27; Eph. v 23; Col. i. 18.

15. apas odv. Some MSS. read apa odv, which is preferred by Bos and Valckenaer.

πῶν ἀμάρτημα, every other sin.
 ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἀγίου πνεύματος. In iii.
 he said ναὸς Θεοῦ. See Eph. ii. 22.

20. hyopdothre. Ye do not belong to yourselves, but to God; for he has bought you by the blood of his own Son. See vii. 22, 28.

344

Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἄτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ.

ΠΕΡΙ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ 7 ἄπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἔκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα 3 τὴν ὀφεικομένην εἴνοιαν ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνήρ 4 ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ ο Ιοωί ΙΙ. 16. γυνή. καὶ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι ἀν ἐκ συμφώνου 5 πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάζητε τἢ νηστεία καὶ τἢ προσευχῷ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχησθε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ 6 4 Μωκ. κικ. κατ ἐπιταγήν. ἀθέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ τὰ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἔκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, δς μὲν οὕτως, δς δὲ οὕτως.

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστιν 8
• 1Τίm. τ. 14. ἐὰν μείνωσιν ὡς κὰγώ. εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν 9

! Mai. ii. 14; κρεῖσσον γάρ ἐστι γαμῆσαι ἡ πυροῦσθαι. 'Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι 10

Mait. τ. 32; παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ

mat. 1.11.12. χωρισθῆναι· ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῆ, μενέτω ἄγαμος, ἡ τῷ ἀνδρὶ 11

καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. Τοῖς δὲ λοιποῖς 12

ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ Κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον,

καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· καὶ 13

γυνὴ, ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ'

αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω αὐτόν. ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῷ 14

γυναικὶ, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα

τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἄγιά ἐστιν. Εἰ δὲ ὁ 15

ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἡ ἡ

ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεός.

* 1 Pot. iii. 1. 8τί γὰρ οίδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις ; ἡ τί οίδας, ἄνερ, εἰ 16 τὴν γυναῖκα σώσεις ; Εἰ μὴ ἐκάστφ ὡς ἐμέρισεν ὁ Θεὸς, ἔκα- 17

20. The words $\kappa \alpha i \ell \nu \tau \hat{\varphi} - \Theta \epsilon o \hat{\nu}$ are perhaps an interpolation.

CHAP. VII. 8. δφειλομένην εξνοιαν. The reading is probably δφειλήν.

The words τῆ νηστεία και are perhaps to be expunged, and ἦτε to be read for συνέρχησθε.
 Τοῦτο δὲ λέγω. What I am going to say

is out of consideration to your feelings, not in consequence of any positive command of our Lord. See ver. 10, 40.

7. &s καὶ ἐμαυτόν. i. e. able to command his desires. Theodoret adds ἐν ἐγκρατεία, as do some other authorities; and Theophylact writes, βούλομαι Γνα πάντες πάντοτε ἐνεγκρατεύωνται. See ver. 9.

8. It seems certain from this verse, that S. Paul was unmarried. See ix. 4, 5.

9. πυροῦσθαι. Theodoret writes πύρωσιν δὲ οὐ τὴν ἐνόχλησιν τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ τὴν ἦτταν ἀνόμασε.

δ Κόριοs. See Matt. xix. 9.
 ἡγίασται. i. e. he is not ἀκάθαρτοs. He is not looked upon by God as wholly unclean.
 Ibid. ἐπεὶ ἄρα. For otherwise. See v. 10.

Ibid. ἐπεὶ ἀρα. For otherwise. See v. 10.

Ibid. ἄγια. This implies, that the Christian parent brought up the children as Christians.

15. δεδούλωται. In this case the marriage vow is not binding. The believing party is not bound to continue with the unbelieving husband or wife, who is determined to separate.

Thid. ἐν δὲ εἰρήνη. But yet we are bound to do every thing we can to live in peace: and therefore it is better for them not to separate.

17—24. These verses are parenthetical, and only incidentally connected with the precepts about marriage.

17. Ei μh is used for ἀλλά in Matt. xii. 4; Gal. i. 7. Knatchbull reads τί οίδας, εἰ τhν γυναῖκα σώσεις, εἰ μh; Some MSS. confirm this by reading ħ μh;

στον ώς κέκληκεν ὁ Κύριος, ούτω περιπατείτω καὶ ούτως ἐν 18 ταις εκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. Περιτετμημένος τις εκλήθη; μη ἐπισπάσθω ἐν ἀκροβυστία τις ἐκλήθη; μη περιτεμ-19 νέσθω. hή περιτομή οὐδέν έστι, καὶ ή ἀκροβυστία οὐδέν έστιν, h Gal. v. 6; 20 άλλα τήρησις έντολων Θεού. Εκαστος έν τη κλήσει ή έκλήθη, έν 21 ταύτη μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω ἀλλ' εί καὶ 22 δύνασαι έλεύθερος γενέσθαι, μάλλον χρήσαι. ό γάρ εν Κυρίφ is. 21; κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύ- Rom. vi. 28 θερος κληθεὶς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. κτιμῆς ἠγοράσθητε μὴ 18, 22; Gal. v. 13; 24 γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ἔκαστος ἐν ῷ ἐκλήθη, ἀδελφοὶ, ἐν Ερh. vi. 6; 1 Pet. ii. 16. τούτφ μενέτω παρά τῷ Θεῷ. ύτφ μενέτω παρά τῷ Θεῷ. Περί δὲ τῶν παρθένων, ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ [Heb. ix. 12; 1Pet.1.18,19; 26 δίδωμι, ώς ήλεημένος ύπὸ Κυρίου πιστὸς είναι. νομίζω ούν, ^{3 Pet. ii. 1.} τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν 27 ανθρώπφ τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικι; μὴ ζήτει λύσιν λέ-28 λυσαι ἀπὸ γυναικός ; μὴ ζήτει γυναίκα. ἐὰν δὲ καὶ γήμης, οὐχ ημαρτες καὶ ἐὰν γήμη ή παρθένος, οὐχ ημαρτε θλίψιν δὲ τή 29 σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. 1 Τοῦτο δέ 1 Rom. φημι, άδελφοὶ, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστιν, ἵνα καὶ 1 Pet. iv. 7. οί έχοντες γυναίκας ώς μη έχοντες ώσι και οί κλαίοντες, ώς μη 30 κλαίοντες και οι χαίροντες, ώς μη χαίροντες και οι άγορά-31 ζοντες, ώς μὴ κατέχοντες· m καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμφ τούτφ, m Paal. ώς μὴ καταχρώμενοι. παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τού- Κεκ. κί. 6; 82 του. n Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾳ τὰ $^{\frac{1}{20.1.10}}$; 33 τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίω ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾳ τὰ $^{\frac{1}{120.1.10}}$; $^{\frac{1}{120.1.10}}$; $^{\frac{1}{120.1.10}}$ 34 τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῆ γυναικί. Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ η Τιπ. τ. 5. ή παρθένος ή ἄγαμος μεριμνά τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡ ἁγία καὶ σώματι καλ πνεύματι ή δε γαμήσασα μεριμνά τὰ τοῦ κόσμου, 35 πως αρέσει τῷ ανδρί. τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω οὐχ ΐνα βρόγον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὕσγημον

18. μη ἐπισπάσθω. Epiphanius conceived this to allude to a surgical process, by which the effect of circumcision was removed. So Theophylact. Josephus says that Antiochus Epiphanes ordered the Jews ἐπισπάσθαι. vol. ii. p. 503. See Schleusner, Celsus vii. 26; [Paul. Ægin. vi. 53;] 1 Mac. i. 15. Wolfius.

23. τιμῆς ἡγοράσθητε. Knatchbull reads

23. τιμῆς ἡγοράσθητε. Knatchbull reads this interrogatively, and understands it, not of redemption through Christ, but of liberty purchased by a slave: he opposes τιμῆς ἡγοράσθητε; to δοῦλος ἐκλήθης; but it more probably is connected with δοῦλός ἐστι Χριστοῦ, he is the servant of Christ, because Christ bought him with the price of his own blood. See vi. 20.

25. παρθένων, of either sex. Elsner, Macknight.

Ibid. &s ηλεημένος. As one who by the mercy of God is in a state which entitles his opinion to some weight,

26. This is perhaps a clue to the whole pas-

sage about marriage. S. Paul knew that a time of severe persecution would come, when it would be better to have no worldly ties. See ver. 28. Tooro and obres refer to maps seem.

29. δ καιρός συνεσταλμένος το λοιπόν έστιν.
The time, which is about to come, is one of trouble
and affliction. See Schleusner, Valcken. ad 26.
This denotes, not the cause, but

Ibid. Iva. This denotes, not the cause, but the consequence. See Matt. i. 22. The meaning is, that in the time of persecution all persons would suffer equally.

31. χρώμενοι, καταχρώμενοι. There seems to be no opposition between these words. The time is coming, when all Christians will suffer equally, those who use the world, and those who do not. See Origen, vol. ii. p. 87, 172; Cyprian, p. 176, 307. So also Krebsius. See ix. 18.

1 bid. παράγει τὸ σχῆμα. The metaphor is taken from the changing or turning of a scene. Grotius, Valcken.

καὶ εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίφ ἀπερισπάστως. Εἰ δέ τις ἀσχη- 86 μονείν επί την παρθένον αὐτοῦ νομίζει, εὰν ή ὑπερακμος, καὶ ούτως οφείλει γίνεσθαι, δ θέλει ποιείτω, ούγ άμαρτάνει γαμείτωσαν. δς δε έστηκεν εδραίος εν τη καρδία, μη έχων ανάγκην, 87 έξουσίαν δε έγει περί του ίδιου θελήματος, και τούτο κέκρικεν έν τη καρδία αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν την έαυτοῦ παρθένον, καλώς ποιεί. ὥστε καὶ ὁ ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεί ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων, 88 κρείσσον ποιεί.

• Rom. vii. 1, 3. p 1 Thess. IV.

Phil. ii. 11.

" x. 28;

° Γυνή δέδεται νόμφ εφ' όσον χρόνον ζή ὁ ἀνήρ αὐτής· εαν δε 89 κοιμηθή ὁ ἀνὴρ αὐτής, ελευθέρα ἐστὶν ῷ θέλει γαμηθήναι, μόνον a Act xv. 20, 29; έν Κυρίφ. μακαριωτέρα δέ έστιν, έαν ούτω μείνη, κατά την 40 Rom. ziv. 3, 10, 14, 22. έμην γνώμην Ρδοκώ δὲ κάγὼ πνεθμα Θεοθ έχειν. r Gal. vi. 3 : ⁴ΠΕΡΙ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν, (ὅτι πάντες γνῶσιν 8) 1 Tim. vi. 4. έχομεν ή γνωσις φυσιοί, ή δε αγάπη οἰκοδομεί τεί δε τις δοκεί 2 • x. 19; Deut. iv. 39 . είδεναι τὶ, οὐδεπω οὐδεν εγνωκε καθώς δεί γνώναι εί δε τις 3 vi. 4: Eph. iv. 6; 1 Tim. ii. 5. αγαπα του Θεου, ούτος εγνωσται υπ' αυτου) •περί της βρώ- 4 t xii. 3; Mal. ii. 10: σεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμω, Joh. xiii. 13; καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς ἔτερος εἰ μὴ εἶς. καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγό- 5 Act xvii. 26; Rom. xi. 36; μενοι θεοί, είτε έν οὐρανφ, είτε ἐπὶ τῆς γῆς (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ

˙ πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοί·) ˙ἀλλ' ἡμῖν εἶς Θεὸς ὁ πατὴρ, έξ οὖ 6

τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν καὶ εἶς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς,

δι' οδ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. "'Αλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ 7

35. εὐπρόσεδρον, or as it is in many MSS. εύπαρεδρον, implies a constant attendance, or

sitting near.

Ibid. ἀπερισπάστως. Without forcing you. Knatchbull: but Raphel defends the common interpretation, without being distracted by worldly cares.

36. El dé τ is κ . τ . λ . If any one think that he is disgraced on account of his daughter, if she is still unmarried, though past the age. Valckenaer, who quotes the pseudo-Phalaris, p. 130. πασι γὰρ ἀνθρώποις αἴσχιστον δέδοκται παρὰ τοὺς τῆς φύσεως χρόνους θυγάτηρ οἰκουροῦσα. ᾿Ασχημονείν is said with reference to εδσχημον in ver. 35.

Ibid. Kal obtws opelass, and there is need of it being so, i.e. if his daughter wishes it.

37. μη έχων ανάγκην, not forced by the wishes

of his daughter.

Toid. τοῦ τηρείν. See note at Acts xxvii. 1. 38. κρείσσον. Better, on account of the persecutions which are coming on.

39. νόμφ is perhaps to be expunged: but if retained, it means by law, not to the law. See Rom. vii. 2.

Ibid. μόνον ἐν Κυρία. Tertullian understands this of marrying a Christian, p. 167, 532. Epiphanius says, μή ἐν πορνεία μή ἐν μοιχεία, μή ἐν κλεψιγαμία, ἀλλ' ἐν παρρησία, ἐν σεμνῶ γάμω, vol. i. p. 498, 499. Theodoret, τούτεστι σωφρόνως τε καὶ ἐννόμως, εὐσεβεῖ ἀνδρὶ καὶ πιστῷ. iv. p. 310. CHAP. VIII. 1. εἰδωλυδύτων. Feasts were

sometimes held in the temples: and the meat offered to idols was sometimes carried home, or sold in the shambles.

Ibid. yvaois. Perhaps this word had already in part acquired its technical sense, which gave a name to the Gnostics. They boasted to have the true knowledge of God: and some of them made no scruple of eating things offered to idols. See Rev. ii. 14.

2. The reading is probably, δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, ούπω έγνω καθώς δεί γνώναι

3. This perhaps is an allusion to the Gnostics. That man truly knows God, who shews his love to God by not giving offence to his brother. Ovros has been referred to God, and to him that loves God. See xiii. 12; Gal. iv. 9; 1 John iv. 7.

4. ἔτερος is probably an interpolation. 6. & ob. Compare Rom. xi. 36; Col. i. 16. It means, that God the Father is the first cause of all things being made: all things proceed from Him.

Ibid. els abrov. With reference to Him. We are to turn all our thoughts towards him, and to do everything to his honour and glory. same expression is applied in Col. i. 16. to the Son of God.

Ibid. 81' ov. Christ is often spoken of as the person by whom the Father made the world, John i. 3, Heb. i. 2, but in Rom. xi. 36. &. αὐτοῦ is applied to God as well as εξ αὐτοῦ. The whole passage not only excepts Jesus Christ from created beings, but shews his union with God.

γνωσις τινές δε τη συνειδήσει του είδωλου έως άρτι ως είδωλόθυτον εσθίουσι, καλ ή συνείδησις αὐτῶν ἀσθενής οὖσα μολύνεται. 8 * Βρώμα δὲ ήμᾶς οὐ παρίστησι τῷ Θεῷ· οὕτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, * Rom. xiv. 9 περισσεύομεν ούτε εαν μη φάγωμεν, υστερούμεθα. Βλέπετε 17. Rom. xiv. δὲ μήπως ή ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθε- 13, 20; Gal. v. 13. 10 νοῦσιν ἐὰν γάρ τις ἴδη σὲ, τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλείφ κατακείμενον, ούχλ ή συνείδησις αύτοῦ ἀσθενοῦς ὅντος οἰκοδομηθή-11 σεται είς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενών : Rom. xiv. 12 ἀδελφὸς ἐπὶ τῆ σῆ γνώσει, δι' δν Χριστὸς ἀπέθανεν. οῦτω 15, 20. δὲ άμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν 18. 18 συνείδησιν ἀσθενούσαν, είς Χριστὸν άμαρτάνετε. ο διόπερ εί ο Rom. βρώμα σκανδαλίζει του άδελφου μου, ου μή φάγω κρέα εἰς του χίν. 21; 29. αίωνα, ίνα μη τον άδελφον μου σκανδαλίσω. °ΟΥΚ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐχὶ Ἰησοῦν « iv. 15; Χριστον τον Κύριον ήμων εώρακα; οὐ τὸ έργον μου ὑμεῖς ἐστε Αςτ. ίκ. 8; 17; 2 ἐν Κυρίω; εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ $\frac{xxii. 14}{17, 18}$; 3 γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίφ· ἡ ἐμὴ xxiii. 11: 2 Cor. xii. 2. 4 ἀπολογία τοις έμε ἀνακρίνουσιν αυτη ἐστί. ΦΜη οὐκ ἔχομεν α τer. 14; 5 έξουσίαν φαγείν και πιείν; °μη οὐκ ἔχομεν έξουσίαν ἀδελφην 1 Thess. ii. 6; 2 Thoss. iii. 9. γυναϊκα περιάγειν, ώς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ • Ματι. 6 τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς; ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν χιι. 46; 7 έξουσίαν τοῦ μη έργάζεσθαι; Τίς στρατεύεται ίδίοις όψωνίοις Mar. vi. 8. ποτέ; τίς φυτεύει άμπελώνα, καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ 1 Pet. v. 9. έσθίει; ή τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ έκ τοῦ γάλακτος τής 8 ποίμνης οὐκ ἐσθίει ; μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ ; ἡ οὐχὶ « Deut. 9 καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει ; εἐν γὰρ τῷ Μωσέως νόμφ γέγραπται, Ττίμ. ν. 18.

εωs άρτι. Even now, after their conversion.
 This verse is probably an observation of the Corinthians, who wished to prove, that the eating of είδωλόθυτα was a thing perfectly indifferent. See vi 12 13

ferent. See vi. 12, 13.

Ibid. περισσεύομεν. Neither by eating any particular kind of meat do we stand higher in His favour; nor do we lose His favour by not eating.

9. This contains S. Paul's answer to the fore-going remark.

10. elδωλείον, the temple of an idol, as Ποσειδείον and Ἡρακλείον, the temple of Neptune and of Hercules. See Alberti ad Glossar. p. 126.

Ibid. οἰκοδομηθήσεται, in a bad sense, as in Mal. iii. 15. οἰκοδομοῦνται ποιοῦντες ἄνομα. It means, that he will gradually build up to himself the principle of not caring for such things.

11. It appears from this verse, that a person who was once in the number of those for whom Christ died, may fall away, and not finally be saved. See Rom. xiv. 15, 20.

CHAP. IX. 1. Łúpaka. See Acts ix. xxii. xxvi.; Gal. i. 12; 1 Cor. xv. 8.

2. σφραγίs. S. Paul referred to the conversion of the Corinthians, as a person refers to his

seal in proof of his own work. See 2 Cor. iii. 2. where he calls them his letter of recommendation.

4. φαγείν. It is generally supposed that the false teachers had questioned S. Paul's apostleship, because he worked with his own hands, and was not maintained by his converts.

4, 5. Have I not a right to lead about with me a sister, that sister being my wife, as the other apostles do? Clement of Alexandria inferred from this verse that S. Paul was married, p. 535: so did Methodius, Sympos. p. 84, 85. (See Thes. Crit. Sacr. pt. ii. p. 40, 41.) Tertullian, however, thought that S. Peter was the only married apostle, and that γυναϊκα meant a female attendant, p. 529, 530. Hilary says, that all the apostles except S. John and S. Paul were reported to be married. S. Peter was certainly married: Matt. viii. 14. See Wolfius.

5. ἀδελφοί. See Matt. xiii. 55. Jude, who was one of these ἀδελφοί, was married, and left descendants. Eus. H. E. iii. 19, 20.

Ibid. Knoas. See note at Gal. ii. 9.

8. μ) κατὰ ἄνθρωπον perhaps means, do I say this with reference to any particular case, or, to my own case? See ver. 15. and xv. 32; Rom. iii 5.

'Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα.' Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; \$ Tim. ii.6. h η δι' ημάς πάντως λέγει; δι' ημάς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι 10 όφειλει ό άροτριῶν άροτριᾶν, καὶ ὁ άλοῶν τῆς έλπίδος αὐτοῦ 1 Bom. xv.37; μετέγειν επ' ελπίδι. iEi ήμεις ύμιν τὰ πνευματικά εσπείρα- 11 τω. τι. ο. k Act. xx.33: μεν, μέγα εἰ ήμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; k εἰ ἄλλοι τῆς 12 έξουσίας ύμων μετέχουσιν, ού μάλλον ήμεις; 'Αλλ' ούκ έχρη-2 Cor. xi. 9, 12; zij. 13: σάμεθα τη έξουσία ταύτη άλλα πάντα στέγομεν, ίνα μη έγκο-1 Thess. ii. 7. πήν τινα δώμεν τώ εὐαγγελίω τοῦ Χριστοῦ. 1Οὐκ οἴδατε ὅτι 18 1 Nam xviii. 8; Deut. xviii.1. οί τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστη-™ Matt.x.10; ρίφ προσεδρεύοντες, τῷ θυσιαστηρίφ συμμερίζονται; ™οὕτω 14 καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζην. "Έγὼ δὲ οὐδενὶ έχρησάμην τούτων. οὐκ 15 m iv. 12; Act. x¹⁰111. ⁸; εγραψα δε ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται εν εμοί. καλον γάρ μοι \$Cor. xi. 10; μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἡ τὸ καύχημά μου ἵνα τὶς κενώση. °ἐὰν γὰρ 16 2 Thous. iii.8. εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστί μοι καύχημα ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκει-• kom. i. 14. ται οὐαὶ δέ μοι ἐστὶν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. Ρεί γὰρ ἐκὼν 17 ₽ iv. 1. τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. τίς οδυ μοί έστιν ο μισθος, ίνα εὐαγιγελιζόμενος ἀδάπανου 18 θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταγρήσασθαι τῆ έξουσία μου εν τῶ εὐαγγελίω; 9'Ελεύθερος γὰρ ῶν ἐκ πάντων, 19 q Matt. xviii. 15; Rom. xi. 14. πασιν έμαυτον έδούλωσα, Ίνα τοὺς πλείονας κερδήσω· καὶ 20 * Act. xvi. 3; εγενόμην τοις 'Ιουδαίοις ώς 'Ιουδαίος, "να 'Ιουδαίους κερδήσω" xxi. 23, &c. τοις ύπο νόμον ώς ύπο νόμον, ίνα τους ύπο νόμον κερδήσω. • vii. 22: Gal. ii. 3. *τοις ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὧν ἄνομος Θ εῷ, ἀλλ' ἔννομος 21 t x. 33 ; · x. 33 ; Rom. xi. 14 ; Χριστῷ, ἵνα κερδήσω ἀνόμους. ' ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς 22 xv. 1. ασθενής, ίνα τοὺς ασθενείς κερδήσω. τοίς πασι γέγονα τὰ Phil. ii. 16; πάντα, ίνα πάντως τινάς σώσω. τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγ- 28 11. 14; 2 Τim. iv. 7. γέλιον, ΐνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. Οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν 24

9. Does God care only for oxen?

10. The reading probably is—καλ δ άλοῶν ἐπ' έλπίδι τοῦ μετέχειν.

12. εξουσίας ὑμῶν, power over you. See Matt. x. 1: John xvii. 2.

Ibid. στέγομεν. It is generally rendered, we suffer all things: but στέγειν has always a sense of covering or concealing. It probably means, we suppress everything, i. e. all the right and authority which we have. See Valckenaer. Ibid. εγκοπήν. The gospel would be hin-

dered, if the preachers of it were suspected of looking to their own interest. .

13. These were, perhaps, proverbial expressions. See x. 18. At the siege of Jerusalem, when the zealots made use of the sacred vessels of the temple, they said, ώς δεῖ μετὰ ἀδείας καταχρήσασθαι τοις θείοις ύπερ του θείου, και τους τῷ ναῷ στρατευομένους ἐξ αὐτοῦ τρέφεσθαι. Ιο-

seph. De B. J. p. 362.

Ibid. προσεδρεύοντες. The reading is probably παρεδρεύοντες. 14. διέταξε. See Matt. x. 10.

15. καύχημα. The boast of not being a burden to any one.

17. olnovoular, an accountable stewardship, as in Luke xvi. 2.

Ibid. πεπίστευμαι. See Rom. iii. 2; Gal. ii.

7; 1 Thess. ii. 4; 1 Tim. i. 11; Tit. i. 3. 18, τίς μισθός. What reward then have I for thus preaching the gospel without putting my converts to expense? He answers the question in ver. 19, &c.; his reward was the accession of

converts. Ibid. καταχρήσασθαι. See vii. 31.

20. ὑπὸ νόμον. After this is probably to be inserted μη δυ αὐτὸς ὑπὸ νόμου.

21. Θεώ-Χριστφ. Probably Θεού-Χριστού, and Ινα κερδανώ τους ανόμους.

22. ἀσθενήs. A person who feels scruples about meats, &c. See viii. 7, 10.

23. τοῦτο. The reading is probably πάντα. 24. Perhaps the Isthmian games were at hand. They were celebrated alternately in April and July; and it may be proved that they took place in this year, A.D. 52.

σταδίφ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέχουσιν, εἶς δὲ λαμβάνει τὸ
25 βραβεῖον; οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε· ταᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζό- τερh.vi.12;
μενος, πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφα- 1 Tim.vi.12;
26 νον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς ίν.7,8;
1 Pet. v. 4;
27 οὐκ ἀδήλως· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· γὰλλ' ὑπω- Jac. i. 12;
πιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας, iii. 11.
αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

10 2ΟΥ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν viii. 18;
τοὶ τοὶ τὸν τὴν νεφέλην ἡσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης εκοι.
2 διῆλθον, καὶ πάντες εἰς τὸν Μωσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῆ νεφέλη χiii. 21;
χίν. 32;
3 καὶ ἐν τῆ θαλάσση, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν Deut. i. 33;
γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἡν ὁ εκοι. χτι.
14, ἀε.; Psal. εχ. 40.

b Εχοί, χτιί, 6; Num. χχ. 11; χχί. 16; Psal. 1χχτίι. 15.

25. πάντα έγκρατεύεται. Hotace speaks of his abstaining venere et vino. Λ. P. 414. Epictetus writes, δεῖ σ' εὐτακτεῖν, ἀναγκοφαγεῖν, ἀπεκεσθαι περιμάτων, γυμνάζεσθαι πρὸς ἀνάγκην, ἐν ἄρρα τεταγμένη, ἐν καύματι, ἐν ψύχει, μὴ ψυχρὸν πίνειν, μὴ οἶνον, ὡς ἔτυχεν ἀπλῶς, ὡς ἰατρῷ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτη, εἶτα εἰς τὸν ἀγῶνα παρέρχεσθαι, c. 26. See Spanheim. in Callim. Hymn. in Dian. 160. Faber, Agonist. iii. 1.

Ibid. Εί τὰ μηδέν ἀφελοῦντα τον ἀνθρωπινόν βιον, τέρψιν δε μόνην και ήδονην παρέχοντα θεαταις, εκπόνουσιν οθτω τινες, ώς επαινείσθαι τε καί θαυμάζεσθαι, καί γέρα καί τιμάς καί στεφάνους μετά κηρυγμάτων λαμβάνειν, τί χρη πράττειν τον της ανωτάτω και μεγίστης τέχνης έπιστημόνα; Philo Judæus, vol. ii. p. 552. " Athletæ quantum plagarum ore, quantum toto corpore excipiunt? Ferunt tamen omne tormentum gloriæ cupiditate: nec tantum quia pugnant, ista patiuntur, sed ut pugnent. Exercitatio ipsa tormentum est. Nos quoque evincamus omnia, quorum præmium non corona, nec palma est, nec tubicen prædicationi nominis nostri silentium faciens; sed virtus et firmitas animi et pax in cæterum parta, si semel in aliquo certamine debellata fortuna est." Seneca, Ep. 78.

Ibid. $\phi\theta\alpha\rho\tau\delta r$. At the Isthmian games the crown was made of pine leaves.

26. οὐκ ἀδήλως. Not with an uncertain object, as persons who run merely for practice. See Gal. ii. 2. Morus. Not unobserved, as all are except the winner. Grotius, Heinsius, Hombergius. With no doubt or uncertainty as to the event. Beza, Elsner, Wolfius, who quote Lucian, where Anacharsis says with reference to the games, εἶτ', δ Σόλων, ἐπὶ τῷ ἀδήλφ καὶ ἀμφιβόλφ τῆς νίκης τσσοῦτοι πονοῦσι; Gymnas. p. 393.

Ibid. ἀέρα δέρων. So Virgil, Æn. v. 376.

Brachia protendens, et verberat ictibus auras." Lucian also writes, ήν τινα καὶ τῶν ἀθλητῶν ἴδη ἀσκούμενον πρὸ τοῦ ἀγῶνος, λακτίζοντα εἰς τὸν ἀέρα, ἡ πὺξ κενὴν πληγήν τινα καταφέροντα κ. τ. λ. Hermot. p. 562. S. Paul's adversary was not an imaginary one, but the lusts and

passions of the body.

27. ὁποπιάζω. Some would read ὑποπιέζω, but without reason. 'Υπωπιάζειν alludes to the blows given in boxing, which make the face bloody. Lucian speaks of persons, μάτην τοσαῦτα πάσχοντες, καὶ ταλαιπωρούμενοι, καὶ αἰψύνοντες τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη τῆ ψάμμω καὶ τοῖς ὑπωπίοις. Gumnas. D. 392.

τοις όπωτίοις. Gymnas. p. 392.

Ibid. κηρύξας. This is perhaps a change of metaphor, though still taken from the games. S. Paul compares himself to the herald, who announced the beginning of the games, and pro-

claimed the candidates.

Ibid. ἀδόκιμος. The metaphor is still kept up of a person being rejected as unfit for the games. Philo Judæus uses the same, ἐκκεκριμένου γάρ ἐστιν ὅσπερ ἐξ ἀγῶνος ἰεροῦ καὶ ἀποδεδοκιμασμένου. vol. i. p. 152. See δόκιμος in James i. 12.

CHAP. X. 1. This may be connected either immediately with &δδκιμος, or with the subject of είδωλόθυτα mentioned in c. viii. S. Paul tells the Corinthians, that they must not think every thing lawful for them on account of their being called by God as his chosen people: for the Jews were God's chosen people, and punished for disobedience. The reading is probably οὐ θέλω γάρ.

Thid. νεφέλην. S. Paul looks upon all the

Ibid. νεφέλην. S. Paul looks upon all the circumstances of the Exodus as types of Christ. The same is said of the cloud by Isaiah, iv. 5.

- 2. ἐβαπτίσωντο. The reading is probably ἐβαπτίσθησαν. S. Paul makes the water of the cloud and of the Red sea a type of baptism. There may, perhaps, be an allusion to Exod. xiv. 31, and the people feared the Lord, and believed the Lord, and his servant Moses.
- 3. βρῶμα πνευματικόν. The manna; the spiritual intention of which is mentioned in Deut. viii. 3, and John vi. 49, &c.
- 4. πόμα. The manna and the water are made by S. Paul types of the body and blood of Christ.

Ibid. ἀκολουθούσης. Some Jewish writers have said that the rock literally followed the

e Num. ziv. Χριστός. εάλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός 5 xxvi. 64, 65. κατεστρώθησαν γαρ εν τη ερήμφ. α Ταῦτα δε τύποι ημών 6 d Num. xi. έγενήθησαν, είς τὸ μὴ είναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθῶς 4. 33: Psal. κάκεινοι ἐπεθύμησαν. *μηδὲ είδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες 7 lxxviii. 30: αὐτῶν ως γέγραπται, 'Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγείν καὶ πιείν. καὶ cvi. 14. • Exod. άνέστησαν παίζειν.' Μηδέ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτών 8 xxxii. 6. έπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον ἐν μιὰ ἡμέρα εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. Εμηδὲ 9 f Num. xxv. 1, 9; Psal. cvi. 28. έκπειράζωμεν του Χριστου, καθώς και τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, g Exod. καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο. μηδὲ γογγύζετε, καθώς καί 10 zvii. 2, 7 Νυμ. ΧΧΙ. 6; τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. Pual. lxxviii. ιταύτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις ἐγράφη δὲ πρὸς 11 18, 56: xcv. 9; νουθεσίαν ήμων, είς οθς τὰ τέλη των αἰώνων κατήντησεν, κώστε 15 cvi. 14. h Exod. ό δοκών έσταναι, βλεπέτω μη πέση. Πειρασμός ύμας ούκ 18 zvi. 2 : είληφεν εί μη ανθρώπινος πιστος δε ο Θεός, δς ουκ εάσει ύμας xvii. 2; Num. xiv. 2, πειρασθήναι ύπερ δ δύνασθε, άλλα ποιήσει σύν τῷ πειρασμῶ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν. "Διόπερ, ἀγα- 14 i ix. 10; πητοί μου, φεύγετε άπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. ὡς φρονίμοις 1Ε Rom. xv. 4. k Rom.xi.20. λέγω, κρίνατε ύμεις ο φημι. το ποτήριον της εύλογίας ο εύλο- 16 1 i. 8. 9: 1Theem. τ.24; γούμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αίματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι; τὸν 2 Pet. ii. 9. άρτον δυ κλώμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ m 2 Cor. έστιν; °ότι είς ἄρτος, εν σωμα οι πολλοί έσμεν οι γαρ πάντες 17 1 Joh. v. 21. » Matt. xxvi. ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. βλέπετε τὸν Ἰσραήλ κατὰ 18 σάρκα οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου o zii. 27 : Rom. xii. 5. είσι; ⁹τι οὖν φημι; ὅτι εἴδωλον τι ἐστιν; ἡ ὅτι εἰδωλόθυτον 19 p Lev. iii 3; τί ἐστιν; τάλλ' ὅτι ὰ θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ Θεώ 20 vii. 15. g viii. 4 οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. οὐ δύνασθε 21 r Lev. xvii. 7: ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων οὐ δύνασθε Dent. xxxii. 17: Psal. evi. 37; Apoc. ix. 20. . Deut. xxxii. 38; 2 Cor. vi. 15.

laraelites. See Wolfius. S. Paul uses the word with reference to the antitype, Christ, who followed the Israelites. All the Fathers supposed the Angel, mentioned in Exod. xxiii. 20; Numb. xx. 16, to be the second person of the Trinity.

5. κατεστρώθησαν. In Numb. xiv. 16. we read κατέστρωσεν αὐτοὺς ἐν τῷ ἐρήμφ.

7. raisew, to dance, as in Homer, Od. 6'. 251; Aristoph. Ran. 445; Herodotus ix. 11. So also

luders in Virgil, Eclog. vi. 21.

8. εἰκοστρεῖς. In Numb. xxv. 9. we read twenty-four thousand, and so says Josephus. Perhaps twenty-three thousand died by the plague, one thousand by the sword. Krebsius, Pyle. Alberti thinks that a stress is laid upon twenty-three thousand dying in one day.

4

9. Xpiorór. See note at ver. 4, and Fell's commentary.

Ibid. exclparar. They tempted God ten times. Numb. xiv. 22. It means that they tried the patience of God.

11. τύποι. The reading is probably τυπικῶs. Ibid. αἰώνων. See note at Tit. i. 2. The time

of the Christian dispensation was the last those periods, into which the world may be se to have been divided. See note at Heb. i. 1.

12. ἐστῶναι. I have followed Valckens who forms this word thus, ἐστακέναι, ἐσταθνι ἐστῶναι.

13. Πειρασμός. This was perhaps the tempition, which the Christians had in times of pe secution, to eat είδωλόθυτα.

16. S. Paul argues thus: When we parts of the bread and wine, we are in communi with Christ: and so a person who partakes o sacrifice offered to an idol, is in communi with the idol; and though the idol is really r thing, yet the person, who believes it to be read is in his own conscience guilty.

god, is in his own conscience guilty.
18. Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα. See Rom. ix.

Gal. vi. 16.

20. We must supply the negative ob, as Arrian, μη γάρ το ήθος εξήλωκα αὐτοῦ; ὰλ την παιδίαν σώξων έρχομαι πρὸς αὐτόν. iv. See Raphel.

```
22 τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. τη παραζη- ι Deat.
28 λούμεν τον Κύριον; μη ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν; "Πάντα υτί. 12.
   μοι έξεστιν, άλλ' οὐ πάντα συμφέρει πάντα μοι έξεστιν, άλλ'
24 οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. *μηδεὶς τὸ ἐαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ * xiii. 5;
25 ετέρου εκαστος. Παν τὸ ἐν μακέλλφ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν Phil. ii. 4.
26 ανακρίνοντες διά την συνείδησιν γτοῦ γαρ Κυρίου ή γή καὶ τὸ γ ver. 28; Exod xix. 5
27 πλήρωμα αὐτής. εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε Paal. xxiv. 1;
   πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμιν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρί- 1. 12.
28 νοντες διά την συνείδησιν. * έάν δέ τις ύμιν είπη, Τούτο είδωλό- * τετ. 26
   θυτόν έστι, μη έσθίετε, δι' έκεινον τον μηνύσαντα και την συνεί-
29 δησιν τοῦ γὰρ Κυρίου ή γη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτης, συνείδησιν
   δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἐαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἐτέρου. ἵνα τί γὰρ
80 ή ελευθερία μου κρίνεται ύπὸ άλλης συνειδήσεως; bei δè èyò b Bom.xiv.6;
   χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὖ ἐγὼ εὐχαριστῶ; ¹ Tim. iv. 4.
81 · Είτε ουν εσθίετε, είτε πίνετε, είτε τὶ ποιείτε, πάντα είς δόξαν · Col. iii. 17.
32 Θεοῦ ποιεῖτε. αἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ 'Ιουδαίοις καὶ "Ελλησι « Rom. xiv.
83 καὶ τἢ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ· «καθώς κάγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, 13. 19.22:
   μή ζητών τὸ έμαυτοῦ συμφέρον, άλλα τὸ τών πολλών, ίνα Bom. xv. 2.
11 σωθώσι. τμιμηταί μου γίνεσθε, καθώς κάγω Χριστοῦ.
     ΈΠΑΙΝΩ δὲ ὑμῶς, ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ Ερία. 17:
 3 καθώς παρέδωκα ύμιν, τὰς παραδόσεις κατέχετε. 8 θέλω δὲ ύμᾶς 1 Thoss. ii. 9. 2 Thoss. iii. 9.
   είδεναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλή ὁ Χριστός ἐστι κεφαλή δὲ ε iii. 23;
 4 γυναικός, ὁ ἀνήρ· κεφαλή δὲ Χριστοῦ, ὁ Θεός. πᾶς ἀνήρ προσευ- Joh. xiv. 28;
   χόμενος ή προφητεύων κατὰ κεφαλής έχων, καταισχύνει την κε- Eph. v. 23;
 5 φαλήν αὐτοῦ. πᾶσα δὲ γυνή προσευγομένη ή προφητεύουσα ἀκα- 9.
```

23. µoι is probably an interpolation.

24. ἔκαστος is probably an interpolation.

26. τοῦ Kuplou. Every thing in the earth was created by God, and therefore may be eaten.
28. τοῦ Kuplou κ. τ. λ. These words are

probably an interpolation from ver. 26. or else they mean, there are many other things in the

compass of the world which you may eat.
29. Iva \(\tau \). I do not tell you that you ought to feel this scruple in your own conscience; nor do I feel it in mine; for why is my liberty settled or decided by another man's conscience? I still have the liberty, though perhaps I do not choose to exercise it, on account of another man's scruples: but, independently of this, if I eat of the meat and give God thanks, there is no just reason why I should be censured. Xapiti may mean, by the favour of God, or with thanks, as in xv. 57; Rom. vi. 17; 2 Cor. ii. 14; viii.

CHAP. XI. 3. The Corinthians had perhaps asked whether women, if they were inspired to speak in their assemblies, should have their heads covered or no. S. Paul treats the question as one which concerns the subjection of wives to their husbands. All married women wore veils in public: and S. Paul says, that, if they departed from this custom, they acted as if they were not subject to their husbands; and this might have brought scandal upon the Christians. See xiv. 34; 1 Tim. ii. 12.

Ibid. κεφαλή. The order of the sentence is inverted: it ought to be, κεφαλή γυναικός δ άνηρ κεφαλή τοῦ ἀνδρὸς δ Χριστός κεφαλή τοῦ Χριστοῦ δ Θεός. The first is proved by Gen. iii. 16; 1 Pet, iii. 1, and would have been sufficient for the argument: but S. Paul adds the analogy of order and subordination in the church. Thus the husband and the wife are one, Gen. ii. 24; but the husband is the head. The church, i. e. all Christians, are spiritually one with Christ; but Christ is the head, Eph. i. 22; v. 23; Col. i. 18. Christ is one with the Father, John x. 30; but the Father is the head. Now if the wife does not observe her subjection to her husband, she acts contrary to the whole scheme and spirit of Christianity.

4. προφητεύων. This alludes to a man being extraordinarily inspired to interpret scripture. See Index.

Ibid. κατά κεφαλής έχων. Theophylact observes, that this might imply a covering, or long hair. We find κατὰ κεφαλής έχειν Ιμάτιον. Plutarch, Apopth. p. 200 E. See Eather vi. 12.

Ibid. την κεφαλήν. Confusion has arisen between κεφαλή in its natural sense, and its

τακαλύπτω τη κεφαλή, καταισχύνει την κεφαλην έαυτης εν h Num. v.18; γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῆ ἐξυρημένη. h εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπ- 6 Deut. xxii, 5. τεται γυνή, και κειράσθω εί δε αισχρον γυναικι το κείρασθαι ή ξυρασθαι, κατακαλυπτέσθω. Ιάνηρ μέν γαρ οὐκ ὀφείλει κατα- 7 i Gen. i. 26, 27; καλύπτεσθαι την κεφαλήν, είκων και δόξα Θεοῦ ὑπάρχων. γυνή v. 1; ix. 6. δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν κοὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ε k Gen. ii. 18, έξ ἀνδρός καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ \$ 21, 22. διά του άνδρα διά τουτο όφείλει ή γυνή έξουσίαν έγειν έπὶ της 1 κεφαλής διά τους άγγέλους. πλήν ούτε άνήρ χωρίς γυναικός, ούτε 1 γυνή χωρίς ανδρός, έν Κυρίω ωσπερ γάρ ή γυνή έκ του ανδρός. 1 ούτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. ἐν 1 ύμιν αὐτοις κρίνατε πρέπον ἐστὶ γυναικα ἀκατακάλυπτον τῶ Θεφ προσεύχεσθαι; ή οὐδε αὐτή ή φυσις διδάσκει ύμας, ὅτι 1 ανήρ μεν εάν κομά, ατιμία αὐτῷ εστι γυνή δε εάν κομά, δόξα 1 11 Τίμ. νί. 4. αὐτἢ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτἢ ¹εἰ δέ 1 τις δοκεί φιλόνεικος είναι, ήμεις τοιαύτην συνήθειαν οὐκ έγομεν. οὐδὲ αἱ ἐκκλησιαι τοῦ Θεοῦ.

Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον, 1 m i.10,11,12. ἀλλ' εἰς τὸ ἡττον συνέρχεσθε. ™πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομέ- 1 νων ύμων εν τη εκκλησία, ακούω σχίσματα εν ύμιν υπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. "δεὶ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῶν είναι, ἵνα 1 m Matt. χτιίί. 7; Αct. xx. 30; οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῶν. συνερχομένων οὖν ὑμῶν 2 1 Joh. ii. 19. έπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ ἔστι κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν ἔκαστος γὰρ τὸ 2 ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῶ φαγείν, καὶ δς μὲν πεινα, δς

figurative sense in ver. 3. Theophylact observes, that την κεφαλήν αὐτοῦ may mean Christ, who is the head of the man; and so Valckenaer understands it : but I would rather take it literally, he disgraces his head, because he acts as a woman.

5. It might seem as if S. Paul here countenanced or allowed women to teach in public, contrary to what he says in xiv. 34; 1 Tim. ii. 12, but he is here speaking of occasional or extraordinary inspiration.

5. εξυρημένη. The Grecian women shaved their heads for mourning. Plutarch, Quest. Rom. p. 267. For the disgrace of it see Aristoph. Thesmoph. 838; Apuleius, Met. ii. p. 44. In Germany it was a punishment for adulteresses. Tacitus, Germ. 19.

7. γυνή δὲ δόξα, i. e. εἴκων καὶ δόξα. 10. ἐξουσίαν. The sign of her being in subjection to, or in the power of, her husband. It means a veil or covering for the head.

Ibid. ἀγγέλους. I should understand this literally, as did Tertullian, Origen, &c. The angels appear to attend upon believers, and may be supposed to be present at their assemblies. See Heb. i. 14; 1 Tim. v. 21.

12. δσwep κ. τ. λ. As the first woman was taken out of man, so every man has since been born of a woman.

14. φύσις. " Non videntur tibi contra natur vivere, qui commutant cum fœminis vestem

Seneca, Ep. 122. § 7. So Phocyl. 201:—
"Αρσεσιν ούκ ἐπέοικε κομή, χλιδαί δὲ γυναιξ Φύσις means here custom, or the nature of this established by custom. Valckenaer interpr κομάν, ornare comam muliebri cultu.

Thid. ἀτιμία, a thing held in no hone thought lightly of. Salmasius.

16. φιλόνεικος. If any one choose to disp what I have said, I can only add, that the cus does not exist in the churches.

17. The reading is probably παραγγέλλω έπαινών. He had praised them in ver. 2.

18. τŷ ἐκκλησία. This is understood to me the church, i. e. the building, by Fuller, Seld Mede. But the word had hardly acquired t sense so early, though it seems to be applied an assembly of the Christians in a particuplace. See ver. 22. The article $\tau \hat{y}$ is perh to be expunged.

19. alpέσεις. This word, as well as σχίσμ in ver. 18, are not to be taken in the sense wh they acquired afterwards: but they mean h divisions, or parties, not upon matters of fait Ibid. Tra. See note at Matt. i. 22.

21. προλαμβάνει, takes his own supper be the Lord's Supper. Macknight.

22 δὲ μεθύει. *μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; • Ιω. Ι. 6. ή της εκκλησίας του Θεού καταφρονείτε, και καταισχύνετε τούς μη έχουτας; τί ύμιν είπω; επαινέσω ύμας εν τούτφ; 28 οὐκ ἐπαινῶ. Ρ'Εγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου δ καὶ + **. \$; παρέδωκα ύμιν, ότι ὁ Κύριος Ἰησούς, ἐν τἢ νυκτὶ ἡ παρεδί- 26; Mar. 24 δοτο, ἔλαβεν ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε, "Λά- xiv. 21; La. xxii. 19. Βετε, φάγετε, τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώ-25 μενον τοῦτο ποιείτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν." 'Ωσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνησαι, λέγων, "Τοῦτο τὸ ποτήριον ή καινή διαθήκη έστιν εν τῷ ἐμῷ αίματι τοῦτο ποιείτε ὁσάκις 26 αν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν." Θοσάκις γὰρ αν ἐσθίητε 9 Joh. xiv. \$; του άρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον 27 τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὖ αν ἔλθη. " Ωστε δς αν : 21; ἐσθίη τὸν ἄρτον τοῦτον ἡ πίνη τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀν- Num. ix. 18. 28 αξίως, ενοχος έσται τοῦ σώματος καὶ αίματος τοῦ Κυρίου. *δο- • Gal. vi. 4; κιμαζέτω δε άνθρωπος ξαυτον, και ούτως εκ του άρτου έσθι-29 έτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων άναξίως, κρίμα έαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα 30 τοῦ Κυρίου. διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, 81 καὶ κοιμώνται ίκανοί. 'εἰ γὰρ ἐαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ᾶν ἐκρι- : Peal. 32 νόμεθα· "κρινόμενοι δε, ύπο τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, "να μή Prov. zviil. 5; 33 σύν τῷ κόσμφ κατακριθῶμεν. "Ωστε, ἀδελφοί μου, συνερχύ- 17. Ηεδ. χίί. δ. 84 μενοι είς το φαγείν, άλλήλους εκδέχεσθε εί δέ τις πεινά, εν 10. οίκω εσθιέτω ίνα μη είς κρίμα συνέρχησθε. τα δε λοιπά, ώς αν έλθω, διατάξομαι. ΠΕΡΙ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Ερh. ii. 2 τοἴδατε ὅτι ἔθνη ἡτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἃν ῆγεσθε, $\frac{11}{1}$ Thess. 8 ἀπαγόμενοι Τδιο γνωρίζω υμίν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι Θεοῦ i. 9.

λαλών λέγει, 'Ανάθεμα 'Ιησοῦν' καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, Κύ- Joh. xiii. 18.

21. μεθύει. This does not necessarily mean, is drunken, but drinks plentifully. See Psalm xxxv. 8; John ii. 10.

23. παρέλαβον. See note at ix. 1.

24. The words, λάβετε, φάγετε, and κλώ-μενον, are perhaps an interpolation. It will be observed, that S. Paul resembles S. Luke in this account more closely than the other evangelists, as might be expected.

27. τοῦτον is probably an interpolation.

Ibid. \$\pi \pi lvy. Our version has, "and drink," which the Romanists have noticed, and contend that the disjunctive # proves that the bread may be given without the cup. But there is no force in the argument. Clement of Alexandria quotes it kal wirp, p. 318. The Syriac version has "and drink;" and so have some old MSS. and editions of the Vulgate. See ver. 26.

Ibid. avallos, in an unworthy manner, not observing the reverence and decency which such an institution deserves.

Ibid. Evoxos with a genitive implies being

bound, or held by something. Although he partakes irreverently, yet, since the bread and wine represent the body and blood of Christ, he cannot get free from the body and blood of Christ, he will be bound by all the consequences of receiving them irreverently. See ver. 29.

34. ώs αν έλθω. When I come. See Phil. ii.

CHAP. XII. 1. TVEUµaTIKÔV. Grotius and Lock understand spiritual persons: but most interpreters, spiritual gifts. The Corinthians had disputed concerning the relative excellence of these gifts.

3. The true reading seems to be ardeeus 'Ιησοῦς, and Κύριος 'Ιησοῦς. S. Paul means to say, no person can pronounce these two words, &c. It is probable, also, that the words ardθεμα Ίησοῦς were those, which the Christians were required to pronounce by their persecutors. Pliny speaks of their being required maledicers Christo. Epist. x. 97. The whole of this passage should be compared with I John iv. 1-3.

* Rom. xii.6; ριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίφ. *διαιρέσεις δὲ χαρι- 4 Eph. iv. 4; σμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· *καὶ διαιρέσεις διακονιῶν 5 1 Pet. iv. 10. εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος· $^{\rm b}$ καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, 6 * Eph. i. 23. ὁ δὲ αὐτός ἐστι Θεὸς, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

Έκάστω δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμ- 7 φέρον. ὁ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, 8 άλλω δε λόγος γνώσεως, κατά το αὐτο πνεθμα ετέρω δε πίστις, 9 έν τῷ αὐτῷ πνεύματι: ἄλλφ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων, ἐν τῷ · Act. ii. 4; αὐτῷ πνεύματι · cἄλλφ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλφ δὲ προ- 10 x. 46 φητεία, ἄλλφ δὲ διακρίσεις πνευμάτων, έτέρφ δὲ γένη γλωσσων, άλλω δὲ ἐρμηνεία γλωσσων ἀπάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ 11 d vii. 7; Joh. iii. 8 ; Joh. ni. 8; Bom. xii. 3,6; εν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδία εκάστφ καθώς βούλεται. · Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἔν ἐστι, καὶ μέλη ἔχει πολλὰ, πάντα 12 Heb. ii. 4. • Rom xii. δè τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ένὸς, πολλὰ ὄντα, ἔν ἐστι σῶμα, ούτω καὶ ὁ Χριστός. [καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς 18 Eph. iv. 4, εν σωμα έβαπτίσθημεν, είτε 'Ιουδαίοι είτε" Ελληνες, είτε δούλοι Ερλ. ii. 14, είτε έλεύθεροι καὶ πάντες είς εν πνεθμα εποτίσθημεν. Καὶ 14 10; 10; Gal. iii. 28; γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν εν μέλος, ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπη ὁ ποὺς. 15 Col. iii. 11. "Ότι οὐκ εἰμὶ γεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ έστιν έκ τοῦ σώματος. Καὶ έὰν εἴπη τὸ οὖς, "Οτι οὐκ εἰμὶ όφ- 16 θαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρα τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον 17 άκοη, ποῦ ή ὄσφρησις; νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἔκασ- 18 τον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἡθέλησεν. εἰ δὲ ἡν τὰ πάντα 19 έν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα ; νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. 20 οὐ δύναται δὲ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῆ χειρὶ, Χρείαν σου οὐκ ἔχω 21 η πάλιν η κεφαλή τοις ποσί, Χρείαν ύμων οὐκ έγω. 'Αλλά 22 πολλώ μάλλον τὰ δοκούντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ύπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι καὶ α δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ 23 σώματος, τούτοις τιμην περισσοτέραν περιτίθεμεν καὶ τὰ ἀσχήμονα ήμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει τὰ δὲ εὐσχή- 24

7. φανέρωσις. The means of shewing openly that the Spirit dwelleth in him.

8. σοφίας—γνώσεως. If the order observed in this verse corresponds with that in ver. 28. σοφία applied to the Apostles, and meant a full and perfect knowledge of all the doctrines of the gospel: γνῶσις applied to the prophets, i. e. the expounders of scripture, and meant an understanding of the Old Testament.

πίστις. This gift and the two next are perhaps connected together, and πίστις means that strong conviction, which enabled the first converts to work miracles: see xiii. 2; Acts vi. 5.
 προφητεία perhaps means in this place

literally prophecy, the foretelling future events. Ibid, διακρίσεις πνευμάτων. The power of distinguishing between true and false oracles; (Grotius;) or between true and false Christians. (Hammond.) See 1 John iv. 1, 2, 3.

Ibid. ἐρμηνεία. The gift of tongues was given on account of persons of different countries: but if a man understood an apostle speaking a different language from his own, it was by a special gift of the Spirit.

11. ibiq. Some read Toia, his own.

12. τοῦ ἐνόs. These words are probably an interpolation.

Ibid. οδτω και δ Χριστόs. So is it with Christ: i. e. there are many members, but one body.

13. ἐποτίσθημεν. This is probably an allusion to the other sacrament of the eucharist. Those who drink the blood of Christ, all partake of the same spirit.

15. "Quid si nocere velint manus pedibus, manibus oculi? ut omnia inter se membra consentiant, quia singula servari totius interest." Seneca, De Ira, it. 31.

μονα ήμων οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σωμα 25 τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμὴν, ἵνα μὴ ἢ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. 26 καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη. εἴτε

27 δοξάζεται εν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. εύμεῖς δέ ἐστε ε Rom. xii.5; σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. Ερh. i. 23; iv. 12:

σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη έκ μέρους.

10. 12;

28 καὶ οθς μέν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῆ ἐκκλησία πρῶτον ἀποστό- τ. 23, 80;

Col. i. 24...

λους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, κ Βοιπ. κιὶ

εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσ- Ερh. ii. 20.

29 σῶν. μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες iv. 11.

29 σων. μη παντές αποστολοί; μη παντές προφηταί; μη παντές 80 διδάσκαλοι; μη πάντες δυνάμεις; μη πάντες χαρίσματα έχου-

σιν ιαμάτων ; μη πάντες γλώσσαις λαλοῦσι ; μη πάντες διερτι μηνείουσι : 'Ζηλοῦτε δὲ τὰ γαρίσματα τὰ κρειττονα' καὶ ἔτι

81 μηνεύουσι; ¹Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρειττονα· καὶ ἔτι ι xiv. 1. καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13 ΈΛΝ ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἦχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.
2 καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ Ι κιὶ. 8, 9; πᾶσαν τῆν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὅρη κιὶ. 20; 8 μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδέν εἰμι. καὶ ἐὰν ψωμίσω καὶ. 21. πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα 4 καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ἀφελοῦμαι. κ Ἡ ἀγάπη κ Prov. x.12; μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ. ἡ ἀγάπη οὐ περ- 1 Pet. iv. 8. 6 σῦ παροξύνεται, οὐ φυσιοῦται, ¹οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, ¹ x. 24; 6 οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακὸν, m οὐ χαίρει ἐπὶ τῆ μ Pual. x. 3; 7 ἀδικία, συγχαίρει δὲ τῆ ἀληθεία, ππάντα στέγει, πάντα πισ- κ. 4; κι πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκ- Βοπ. i. 32. πίπτει. εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, π Prov. x.12. 9 παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. ἐκ μέρους γὰρ γινώσ-

10 κομεν, καλ ἐκ μέρους προφητεύομεν ὅταν δὲ ἔλθη τὸ τέλειον,
11 τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἥμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην ὅτε δὲ γέ-

26. Ποπερ οδυ έπι των ημετέρων σωμάτων, καυ το τυχον μέρος πονή, παραπέμπει τῷ σώματι τὴν ἀλγηδόνα. Themistius, Orat. xvii. p. 463.

28. ἀντιλήψειs. This perhaps alludes to the gifts which the deacons received, and κυβερνήσειs to those of the presbyters. So Theophylact, Schleusner.

29. δυνάμεις. Some consider this to be governed by έχουσιν. Stephens, Hombergius, Knatchbull.

31. δδόν. I will shew you something which you may pursue, which is even still more excellent than the best spiritual gifts, viz. charity. See xiv. 1.

CHAP. XIII. 1. χαλκὸς ἡχῶν. Some have imagined an allusion to a brazen caldron at Dodona, which made a constant noise. Maius, Palairet.

3. καυθήσωμαι. In allusion to martyrs being

burnt, Clemens Alex., Origen, Cyprian.

4. περπερεύεται. Some have derived it from the Latin word perperam, and various meanings are given to it; but Cicero uses ενεπερπερευσάμην in the sense of shewing oneself of: (Ad Att. i. 14.) and in this sense it is understood here by Theophylact, Valckenaer, &c. Περπερεύεται may denote pride which is shewn by words, and φυσιοῦται the outward actions of pride.

5. οὐ λογίζεται. Does not impute evil to any one.
7. στέγει is generally translated endureth: but this is expressed by ὑπομένει. I would rather render it, suppresseth all things. See ix. 12.

 τὸ ἐκ μέρους. The ἐκ μέρους mentioned in ver. 9. For the article being thus prefixed to a sentence, or clause of a sentence, see Mark ix. 23. z. 46.

• 2 Cor.iii.18; γονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. • βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' 12 v. 7; Phil. iii. 12: ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἄρτι 1 Joh. iii. 2. γινώσκω έκ μέρους, τότε δὲ ἐπυγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. υυνὶ δὲ μένει πίστις, έλπὶς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα μείζων δὲ 18 τούτων ή ανάπη.

p vii. 31. ΡΔΙΩΚΕΤΕ την ανάπην ζηλούτε δε τα πνευματικά, μάλ- 14 9 Act. ii. 4; λου δὲ ἵνα προφητεύητε. 9ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση, οὐκ ἀνθρώποις 2 λαλεί, άλλα τῷ Θεῷ, οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεί μυστήρια ό δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ πα- 8 ράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσση, ἐαυτὸν οἰκοδομεῖ: 4 ό δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς 5 λαλείν γλώσσαις, μάλλον δε ίνα προφητεύητε μείζων γάρ δ προφητεύων ή ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύη, ἵνα ἡ έκκλησία οἰκοδομὴν λάβη. Νυνὶ δὲ, ἀδελφοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς 6 ύμας γλώσσαις λαλών, τί ύμας ώφελήσω, έαν μη ύμιν λαλήσω η εν αποκαλύψει, η εν γνώσει, η εν προφητεία, η εν διδαχή; "Ομως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἶτε αὐλὸς, εἶτε κιθάρα, ἐὰν 7 διαστολήν τοις φθόγγοις μή δώ, πώς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ή τὸ κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπυγξ 8 δώ, τίς παρασκευάσεται είς πόλεμον; ούτω καὶ ύμεῖς διὰ τῆς 9 γλώσσης έαν μη εύσημον λόγον δώτε, πως γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλούντες. Τοσαῦτα, εἰ 10 τύχοι, γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμφ, καὶ οὐδὲν αὐτῶν ἄφωνον έὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι 11 βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος οὕτω καὶ ὑμεῖς, 12 έπει ζηλωταί έστε πυευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητείτε ίνα περισσεύητε. Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσση προσ- 18

12. ἐσόπτρου. The metaphor is taken from the lapis specularis, or some such substance, which the ancients placed in their windows, and which admitted the light imperfectly.

Ibid. ἐπεγνώσθην. I shall then know God as

fully as I have always been known by him.

13. μείζων. It may seem strange to some, that charity is here preferred to faith: but the two qualities are not in fact compared, when taken separately: but charity is merely an extension of faith: (see Gal. v. 6:) it is built upon faith, and proceeds from it; and therefore must necessarily be greater than mere faith, which has not produced this fruit.

CHAP. XIV. 2. ανθρώποις, to men, who do not understand it.

Ibid. akovei, understandeth. See Deut, xxviii. 49; Acts xxii. 9.

4. laurdy olkobouel. It is a convincing evidence to himself of his being inspired.

5. διερμηνεύη. Perhaps this means, that another person should interpret. See ver.

6. dar μή. The meaning seems to be, I shall not benefit you by speaking in foreign languages; nor shall I benefit you at all, unless I speak in consequence of some revelation, or by the power which I have of understanding scripture; (see xii. 8;) or unless I explain scripture to you, or in some way or other give you instruction.

7. "Ouws, even, as in Gal. iii. 15.

Ibid. φθόγγοις means musical sounds or notes. See Raphel.

10. Τοσαῦτα, «ὶ τύχοι. There is a certain number (whatever that number may be,) of different kinds of sounds. See xv. 37.

11. βάρβαρος, unintelligible. So Ovid:-"Barbarus hic ego sum, quia non intelligor

ulli." Trist. v. 10.
Pliny writes, "Tot gentium sermones, tot linguæ, tanta loquendi varietas, ut externus alieno pene non sit hominis vice." H. N. vii. 1.

12. πνευμάτων, spiritual gifts, as in ver. 32, and perhaps in xii. 10.

Ibid. Ira περισσεύητε. Since ye are anxious for spiritual gifts, let the edification of the church be your only object for seeking to abound in them.

14 ευχέσθω ίνα διερμηνεύη. ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ 15 πνεθμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοθς μου ἄκαρπός ἐστι. 'τί οθν Ερά. ν. 19; έστι: προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοι 16 ψαλώ τω πνεύματι, ψαλώ δε και τω νοί. επει εάν εύλογήσης τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ 17 αμην επί τη ση εύχαριστία, επειδή τί λέγεις οὐκ οίδε; σύ μεν 18 γὰρ καλώς εὐχαριστεῖς, άλλ' ὁ ἔτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. εὐγαριστώ τώ Θεώ μου, πάντων ύμων μάλλον γλώσσαις λαλών 19 άλλ' εν εκκλησία θέλω πέντε λόγους διά τοῦ νοός μου λαλήσαι, ໃνα καὶ ἄλλους κατηγήσω, ἡ μυρίους λόγους ἐν γλώσση. 20 * 'Αδελφοί, μη παιδία γίνεσθε ταις φρεσίν άλλα τη κακία νη- * Ροωί. 21 πιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε. 'ἐν τῷ νόμῷ γέγραπται, Μεκ. πί. 25; "Ότι εν ετερογλώσσοις, και εν χείλεσιν ετέροις, λαλήσω τῷ xiii. 3; λαῷ τούτω, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει Κύριος.' Ερλ. iv. 14; 22" Πστε αὶ γλῶσσαι εἰς σημεῖον εἰσὶν οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ 1 Pet. ii. 2. τοις ἀπίστοις ή δὲ προφητεία οὐ τοις ἀπίστοις, ἀλλὰ τοις πισ- xxviii. 49; 28 τεύουσιν. ἐὰν οὖν συνέλθη ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ $\frac{\rm Eea}{11,12}$. πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ιδιῶται ἡ ἄπιστοι, 24 οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθη δέ τις ἄπιστος η ιδιώτης, ελέγχεται υπό πάντων, ανακρί-25 νεται ὑπὸ πάντων, ^uκαὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ · Zach. viii. φανερά γίνεται καὶ ούτω πεσών ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῶ Θεῶ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ Θεὸς ὅντως ἐν ὑμῖν ἐστι.

13. Ίνα διερμηνεύη. "Iva denotes the consequence, not the cause: see Matt. i. 22. The meaning is, Let no man offer up a prayer in public in a foreign language, unless there be some one to interpret it.

14. vovs. The meaning of my prayer produces no fruit to others.

16. êπel, otherwise, as in v. 10.

Ibid. ἀναπληρών τον τόπον τοῦ ίδιώτου, does not mean, sitting in the seats of the laity, as some have rendered it, but, being in the situation or condition of an uninspired person. '1816 This means a person, who does not understand the language, neither by learning nor by inspiration. See 2 Cor. xi. 6.

Ibid. ἀμήν. See Deut. xxvii. 15, &c.; Nehem. viii. 6; 1 Esdras ix. 47.

18. µov is probably an interpolation, and the

reading should be γλώσση λαλώ.

19. διὰ τοῦ νοός. The reading is probably

20. maidia. To wish for the gift of tongues without any advantage from it, was certainly childish.

Ibid. τέλειος is used for a full-grown man in Eph. iv. 13; Heb. v. 14, and in several profane authors. See Schleusner.

21. νόμφ. Passages from the Psalms are quoted as from the Law in John x. 34; xii. 34; xv. 25. This seems to be taken from Isaiah xxviii. 11, 12, though it is very different in the LXX, διά φαυλισμόν χειλέων, διά γλώσσης έτέρας δτι λαλήσουσι τῷ λαῷ τούτο καὶ οὐκ ηθέλησαν ἀκούευ. It agrees tolerably with the Hebrew. The prophecy meant, that the Israelites should be carried into strange countries: and S. Paul quotes it as shewing that the hearing a strange language might be a great misfortune. Perhaps what is said of children in ver. 20. may allude to the passage preceding

this prophecy. See Lowth.

22. "Ωστε is perhaps an inference, not from the passage just quoted, but from the preceding remarks. If persons already converted (τοῦς πιστεύουσιν) heard a strange language, which they did not understand, it was no evidence to them (οὐ σημεῖον) that the persons speaking were inspired: but if any of the heathen (τοῖs ἀπίστοις) who understood this language, heard it, they would acknowledge the gift to be miraculous. On the other hand, the interpretation of scripture affords no evidence to those who are not yet converted, but it is a great evidence to those who already believe the scriptures.

24. warres, all that speak in the assembly by inspiration.

Íbid. ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων. Conviction is produced in his mind by his hearing all the prophets expounding.

Ibid. drakplretai. He is led to examine himself. See ii. 14, 15; iv. 3, 4; ix. 3; x. 25.

25. Compare Isaiah xlv. 14. Kal obre is probably an interpolation.

*Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλ- 26 μὸν ἔγει, διδαγὴν ἔγει, γλώσσαν ἔγει, ἀποκάλυψιν ἔγει, ἐρμηνείαν έχει πάντα προς οἰκοδομὴν γενέσθω. Είτε γλώσση τὶς 27 λαλεί, κατά δύο ή τὸ πλείστον τρείς, καὶ ἀνὰ μέρος καὶ είς διερμηνευέτω. ἐὰν δὲ μὴ ἢ διερμηνευτὴς, συγάτω ἐν ἐκκλησία. 28 έαυτω δε λαλείτω και τω Θεώ. Προφήται δε δύο ή τρεις λα- 29 λείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν ἐὰν δὲ ἄλλφ ἀποκαλυφ- 80 θη καθημένω, ὁ πρώτος συγάτω. δύνασθε γάρ καθ' ένα πάντες 81 προφητεύειν, ίνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρακαλώνται. καὶ πνεύματα προφητών προφήταις ύποτάσσεται. Του γάρ έστιν 82 y zi. 16. άκαταστασίας ὁ Θεὸς, άλλ' εἰρήνης, ώς ἐν πάσαις ταις ἐκκλησίαις των αγίων. 1 Αί γυναικες ύμων έν ταις έκκλησίαις σιγά- 84 2 xi. 8; Gen. iii. 16; τωσαν οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, Eph. v. 22; Col. iii. 18: καθώς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκω τοὺς 85 1 Tim. ii. ίδίους άνδρας επερωτάτωσαν αίσχρον γάρ έστι γυναιξίν εν 11, 12; 1 Pet. iii. 1. ἐκκλησία λαλεῖν. *Η ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν ; ἡ 36 • 2 Cor. x. 7; είς ύμας μόνους κατήντησεν; • εί τις δοκεί προφήτης είναι ή 87 1 Joh. iv. 6. πνευματικός, επιγινωσκέτω α γράφω ύμιν, ότι του Κυρίου είσιν b Gal. i. 11, έντολαί: εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω. "Ωστε, ἀδελφοὶ, ζηλοῦτε 88 12. ε i. 21; Rom. i, 16; τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλείν γλώσσαις μη κωλύετε. πάντα 40 Gal. iii. 4. εὐσγημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω. d ver. 1: $^{b}TN\Omega PIZ\Omega$ δε $\dot{v}\mu\hat{v}$, $\dot{a}\delta\epsilon\lambda\phi o$ ί, το εὐαγγέλιον δ εὐηγγελι- 15i. 23; v. 7 : σάμην ύμιν, δ και παρελάβετε, έν 🕉 και έστήκατε, εδι' οὐ και 2 Psal. xxii. 16, 17; σώζεσθε, τίνι λόγφ εὐηγγελισάμην ύμιν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ Esa. liii. 5 : μη είκη επιστεύσατε. ΙΠαρέδωκα γάρ ύμιν εν πρώτοις, δ καί ε Dan. ix. 24. Zach. xiii. ?; 1 Pet. ii. 24. παρέλαβον ότι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν,

26. Whether any of you feel himself inspired to utter a psalm, or to give any instruction, or to speak in a foreign language, or to communicate any revelation, or to interpret words spoken in a foreign language, let this gift, whatever it be, be exercised with a view to benefit the hearers.

27. 860. Knatchbull interprets it, in two or three tongues at the most: or it may mean, If there be speaking in foreign languages, let it be with two or three persons at most, and one after the other; and let there be one person to interpret. Pyle. See ver. 29.

28. σιγάτω. Let the person, who has the gift of tongues, be silent.

29. διακρινέτωσαν. Let the rest listen to their exposition, and determine the sense of scripture accordingly.

30. But if one of these hearers should himself receive a revelation, which he wishes to communicate, let him wait till the first person has finished speaking. See Pyle.

32. This is said with reference to the heathen priests, (προφήται,) who could not control their pretended inspirations: but the spiritual gifts of the inspired expounders of scripture are under the

control of these persons; and they can be silent when they please.

Ibid. For God does not wish these gifts to be exercised in a confused and disorderly manner, but quietly.

34. ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι. We must understand κελεύονται, or some such word. See 1 Tim. iv. 3.

34. δ νόμος. The established custom.

36. In ver. 33. he had referred to the example of other churches; and he now reminds the Corinthians, that the gospel did not begin with them.

37. He means this as a test of their being really inspired or no: if they were, they would find out that he was giving the commands of the Lord: if they did not find it out, they were not inspired.

CHAP. XV. 2. σώζεσθε. Ye are placed in your state of salvation. See Index in v. σώζεσθαι.

Ibid. sikn may either mean hastily, inconsiderately, or in vain, to no purpose.

3. εν πρώτοις. Among the very first things which I taught you. Heb. vi. 1.

4 κατὰ τὰς γραφάς· καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῆ τρίτη · Psal.xvi.10; 5 ήμέρα, κατὰ τὰς γραφάς· [καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώ- Hou. vi. 2; 6 δεκα. Επειτα ὤφθη επάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς εφάπαξ, εξ Jon. i. 17; ών οι πλείους μένουσιν εως άρτι, τινές δε και εκοιμήθησαν (Mar.xvi.14; 7 επειτα ὤφθη Ἰακώβω, είτα τοις ἀποστόλοις πασίν. ε εσχατον Joh. xx. 19; 8 δὲ πάντων, ώσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κάμοί. κέγὼ γάρ εἰμι Αct. x. 41. ό ελάγιστος των ἀποστόλων δς οὐκ εἰμὶ ίκανὸς καλεῖσθαι ἀπό- Ακτ. ix. 3,17; 10 στολος, διότι εδίωξα τὴν εκκλησίαν τοῦ Θεοῦ· Ιχάριτι δε Θεοῦ 2 Cor. xii. 2. εἰμὶ ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ $^{\rm h}_{\rm ix. 1}$; περισσότερου αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ xxii. 4; xxvi. 9 11 χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτω Ερλ. iii. 8; 12 κηρύσσομεν, καὶ ούτως ἐπιστεύσατε. Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσ- 1 Tim. i. 13 σεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἱ Βοπ. xx. 13 ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, 2 Cor. xi. 13; 14 οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν χιι. 11. 15 άρα τὸ κήρυγμα ήμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. Jεύρισκό- J Act. ii. 24. μεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατά τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστὸν, δυ οὐκ ἔγειρεν, εἶπερ 16 άρα νεκροί οὐκ ἐγείρονται εἰ γὰρ νεκροί οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ 17 Χριστός εγήγερται εί δε Χριστός ουκ εγήγερται, ματαία ή 18 πίστις ύμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς άμαρτίαις ύμῶν ἄρα καὶ οἱ κοι-19 μηθέντες εν Χριστώ, απώλοντο. εί εν τη ζωή ταύτη ήλπικότες έσμεν εν Χριστώ μόνον, ελεεινότεροι πάντων άνθρώπων

4. S. Paul did not perhaps mean, that the resurrection on the third day was predicted, but merely the burial and resurrection, as in Isaiah liii. 9; Psalm xvi. 10. See also Hosea vi. 2. Olearius, Demonst. Apost. Resur. p. 766.

5. δώδεκα. There could not be more than eleven, perhaps not so many, if this is the appearance mentioned in Luke xxiv. 36, John xx. 19, at which time Thomas was absent. John xx. 24.

6. πεντακοσίοιs. It might have been thought, that this happened in Galilee : (see Matt. xxviji. 16:) but if S. Paul followed the order of time. it would seem to have been at Jerusalem, and the five hundred may have been Galilæans, who went up to the feast.

7. ἀποστόλοις. This would seem to mean his appearance to the apostles at his ascension.

8. τφ. Valckenaer and others read τφ for TIVI: but this seems too Attic. S. Paul may have meant, that he had not had the discipline and preparation of the other apostles.

11. But whatever may be the comparison between me and the other apostles, our doctrine is the same: we all preach the resurrection, and this was the faith which you received at your conversion.

Ibid. οδτως επιστεύσατε. For πιστεύειν being used for the first conversion of Christians, see ver. 2; Rom. xiii. 11; Eph. i. 13.

12. It seems plain from this, that some per-

sons at Corinth denied a resurrection altogether.

and apparently the immortality of the soul.

13. The doctrine of the resurrection is this. The promise of eternal life was lost by Adam, and all his descendants were condemned to death, without any promise of rising again. Christ undertook to represent the whole human race, and to subject himself to death for them. God accepted his death as a fulfilment of the sentence pronounced upon Adam, and when Christ rose again, the whole human race was enabled to rise again. S. Paul here says, that, if the dead do not rise again, then the power of rising again was not given them by Christ, and consequently Christ did not rise again: for if he had, he would have enabled all men to rise again.

15. ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ. We have given a false testimony concerning God.

Ibid. κατά τοῦ Θεοῦ. De Deo. Palairet. So Xenophon, ταῦτα μέν δή κατά πάντων Περσων έχομεν λέγειν. Cyrop. i. p. 6.

17. Ετι έστε κ. τ. λ. It was the sin of Adam, which made him subject to death, and lost him the power of living for ever. If Christ has not recovered for us this power, we are still subject to that grievous penalty of sin.
18. ἀπώλοντο. They are dead, and have no

promise of rising again.
19. ἐλεεινότεροι. If there be no resurrection,

then all men are equally to be pitied as to a

έσμέν. * Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν 20 k ver. 23; Act. xxvi.23; κεκοιμημένων εγένετο. Ι επειδή γαρ δι' ανθρώπου ο θάνατος, 21 Col. i. 18; 1 Pet. i. 8; καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρών. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ 'Αδὰμ 22 Apoc. i. 5. ι Gen. ii. 17; πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιiii. 6; ηθήσονται. Εκαστος δὲ ἐν τῷ ιδίφ τάγματι ἀπαρχὴ Χριστὸς, 23 Rom. v. 12, 18; έπειτα οί Χριστοῦ ἐν τῆ παρουσία αὐτοῦ nelτa τὸ τέλος, ὅταν 24 vi. 23. παραδώ την βασιλείαν τώ Θεώ και πατρί, όταν καταργήση m ver. 20; πασαν αρχήν και πασαν έξουσίαν και δύναμιν οδει γαρ αυτόν 25 15, 16, 17. βασιλεύειν, ἄχρις οὖ αν θη πάντας τοὺς έχθροὺς ὑπὸ τοὺς u ii. 6. · Psal. cx. 1; πόδας αὐτοῦ. ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. 'pΠάντα' $^{26}_{27}$ Act. ii. 34; Eph. i. 20; γὰρ 'ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ'' ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι ' πάντα Heb. i. 13; ύποτέτακται,' δήλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. P Psal.viii.6; ⁹ όταν δὲ ὑποταγῆ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υίὸς ὑποτα- 28 $\stackrel{\text{ex. 1};}{\underset{\text{Matt. xi. 97:}}{\text{matt. xi. 97:}}}$ γήσεται τ $\mathring{\varphi}$ ὑποτάξαντι αὐτ $\mathring{\varphi}$ τὰ πάντα, ἵνα $\mathring{\eta}$ ὁ Θεὸς τὰ xxviii. 18; πάντα εν πασιν. Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οι βαπτιζόμενοι ὑπερ 29 Eph. i. 22; τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται Heb. ii. 8. q iii. 23; ύπερ των νεκρών; ττί καὶ ήμεις κινδυνεύομεν πάσαν ώραν; 80 xi. 3. *καθ' ήμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἢν ἔχω ἐν 31 r Rom. viii. Χριστώ Ίησοῦ τῶ Κυρίω ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομά- 32 2 Cor. iv. 10, 11; 1 Thess. ii. 19.

future state: but the Christians, who in this life suffer persecution, are so far in a worse condition.

20. ἀπαρχή. Christ was the first person who rose again without being once more subject to death. See Rom. vi. 9. It is perhaps worthy of remark, that he rose on the day on which the first-fruits were offered. Levit. xxiii. 10, 11. Έγθνετο is probably an interpolation.

21, 22. It was necessary that some man should recover the power of living for ever, which Adam had lost: and this could only be done by his keeping the covenant of perfect obedience, which Adam broke.

23. This may be said in opposition to the Gnostics, who denied a general and final resurrection; but said, that every man rose again when he gained the knowledge of God. This figurative resurrection, therefore, was not consequent upon the death of Christ: but S Paul shews that it was so, and that it would not happen till the last day.

24. καταργήση. He shall make of no use, he shall do away with the necessity of. This is said of Christ's mediatorial kingdom, when he reigns over men in a state of probation: or, if we compare καταργείται in ver. 26, perhaps ἀρχή, ἐξουσία, and δύναμις may refer to the power of evil spirits, which will be destroyed by Christ. See Eph. vi. 12; Col. ii. 15.

27. See note at Heb. ii. 6.

28. δ Θοδς τὰ πάντα. We thus find Ζεύς τοι τὰ πάντα apud Clem. Alex. Strom. v. p. 603; and Lucan writes, "Omnia Cæsar erat," v. 113.

29. This is a continuation of ver. 22. For exel, otherwise, see v. 10.

Ibid. βαπτιζόμενοι ὁπὸρ τῶν νεκρῶν. Muller, in his Dissertation upon this difficult passage, mentions seventeen different interpretations of it: but I should prefer the most simple and literal one, which refers it to vicarious baptism. Epiphanius says, that this was practised by the Cerinthians, who probably began in the first century: and he and Tertullian mention it of the Marcionites, who appeared in the second century. S. Paul would then argue thus: If there be no resurrection, why are even the heretics so firmly convinced of it, as to baptize a living person for the dead? for if the dead do not rise again, what can be the use of baptizing them? Τί ποιήσουσιν may mean, what are they doing? what are they about? See Mark xi. 5. Instead of ὑπὸρ τῶν νεκρῶν, at the end of the verse, we should perhaps read ὑπὸρ αὐτῶν.

30. τί καὶ ἡμείς. This seems to shew, that he had been arguing before from heretics; and he then adds, Why also do we, the orthodox Christians, expose ourselves &c.

31. την θμετέραν καύχησω. The boasting which I have concerning you. Theophylact.
32. κατά ἄνθροντον. This perhaps means, If

32. κατὰ ἄνθρωπον. This perhaps means, If any person, myself for instance. See ix. 8; Rom. iii. 5.

Ibid. εθηριομάχησα. Elsner understands this literally, as if S. Paul had been exposed to beasts in the amphitheatre of Ephesus. See also 2 Cor. i. 8; 2 Tim. iv. 17. Tertullian, Origen, Cyprian, &c. assert that S. Paul was thus exposed. Others interpret it figuratively of his contests with violent and cruel men. The word is so used by Ignatius, Ad Eph. § 1.

χησα εν Έφεσφ, τί μοι τὸ ὅφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ εγείρονται, 83 t φάγωμεν καὶ πίωμεν, αυριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. μὴ πλα- ε Ε. Ε. ΧΧΧΙΙΙ. 13; 84 νᾶσθε· "φθείρουσιν ήθη χρησθ' όμιλίαι κακαί." υ ἐκνήψατε [vi. 12; sap. ii. 6 δικαίως, καὶ μὴ άμαρτάνετε ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινὲς ἔχουσι τι τίς πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Eph. v. 14. "'Αλλ' έρει τις, Πως έγειρονται οι νεκροί; ποίφ δε σώματι " Esseh. 36 εργονται; "Αφρον, σύ δ σπείρεις, οὐ ζωοποιείται, έὰν μὴ ἀπο- , Joh. xii. 24. 87 θάνη καὶ δ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, 88 άλλα γυμνον κόκκον, εί τύγοι, σίτου ή τινος των λοιπων ο δε Θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶμα καθώς ἡθέλησε, καὶ ἐκάστω τῶν σπερ-89 μάτων τὸ ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα σὰρξ, ἡ αὐτὴ σάρξ ἀλλὰ ἄλλη μέν σάρξ ανθρώπων, άλλη δε σάρξ κτηνών, άλλη δε ίγθύων, 40 άλλη δὲ πτηνῶν. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπύγεια: άλλ' έτέρα μεν ή των επουρανίων δόξα, ετέρα δε ή των επιγείων. 41 άλλη δόξα ήλίου, καὶ άλλη δόξα σελήνης, καὶ άλλη δόξα ἀστέ-42 ρων άστηρ γαρ άστέρος διαφέρει εν δόξη. οὕτω καὶ ή ἀνάστασις των νεκρών. σπείρεται εν φθορά, εγείρεται εν άφθαρσία. 43 εσπείρεται εν ατιμία, εγείρεται εν δόξη σπείρεται εν ασθενεία, • Phil. iii. 21. 44 εγείρεται εν δυνάμει σπείρεται σώμα ψυχικόν, εγείρεται σώμα πνευματικόν. ἔστι σῶμα ψυχικὸν, καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν. • Gen. ii. 7; 45 αούτω καὶ γέγραπται, ' Έγένετο ὁ πρώτος ἄνθρωπος 'Αδὰμ εἰς Bom. v. 14. 46 ψυχὴν ζῶσαν' ὁ ἔσχατος 'Αδάμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. άλλ' 31. οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικὸν, ἔπειτα τὸ πνευ- Gen. v. 8; Joh. iii. 31; 47 ματικόν. δό πρώτος ἄνθρωπος έκ γης, χοϊκός δ δεύτερος ἄν- Bom. viii.29; 48 θρωπος, ο Κύριος έξ ουρανού. οίος ο χοϊκός, τοιούτοι καὶ οί iv. 11; 49 χοϊκοί· καὶ οίος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· καὶ 1 Joh. iii. 21;

33. This is generally said to have been a verse in the *Thais* of Menander. (See Mill.) But Clement of Alexandria calls it a *tragic* iambic, p. 350; and Socrates quotes it as proving that S. Paul read Euripides. *Hist. Eccl.* iii. 16. Perhaps Menander took it from Euripides.

34. Sixalws may mean perfectly, properly, or, as is fit, as you ought to do.

Ibid. μη άμαρτάνετε. Ne aberretis a veritate circa resurrectionem. Palairet, Raphel, Olearius. Ibid. ἀγνωσίαν. This word perhaps contains an allusion to the Gnostics, who pretended to know God, and denied a general resurrection. S. Paul says that they did not know God.

36. The objectors did not understand how a body, which was reduced to dust, could be raised again. S. Paul shews, by the analogy of a grain of wheat, that the same thing may rise again, though wholly altered in form and appearance.

37. εἰ τύχοι, for instance. See xiv. 10.

39. If the term flesh may be applied to things differing so much from each other as a man and a fish, the term body may be applied to that which is buried, and to that which rises again, though they differ greatly

40. This is a still closer analogy. We talk of heavenly bodies, and earthly bodies: so that which is buried may be a body, and so may that which is raised.

41. This is often quoted as proving that there will be degrees of happiness hereafter: but perhaps it only shews, that the body which is buried, and the body which is raised, may be as different as the sun and the stars.

44. ψυχικόν. See ii. 14. Σῶμα πνευματικόν appears a contradiction in terms: but σῶμα, in the language of S. Paul, does not mean a body as opposed to spirit. The body of an angel is σῶμα πνευματικόν. The reading is probably εξ ἐστι σῶμα ψυχικόν.

45. The quotation from Gen. ii. 7. means that Adam at his creation received a vital principle, which was calculated to last for ever. This was lost by him, and man continued subject to death, till Christ restored to him the power of living for ever.

Ibid. ξοχατος 'Αδάμ. The parallel between Adam and Christ consisted in this, that both represented the whole human race: the one was the author of death, the other of life, to all mankind.

47. & Kúpios is probably an interpolation.

καθώς εφορέσαμεν την εικόνα του χοϊκου, φορέσομεν και την είκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

đ vi. 13; d Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὅτι σὰρξ καὶ αίμα βασιλείαν Θεοῦ 50 Matt. xvi. 17 : κληρονομήσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ή φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρο-Joh. i. 13; Gal. i. 16. νομεί. είδου, μυστήριον υμίν λέγω πάντες μεν ου κοιμηθησό- 51 c 1 These iv. μεθα πάντες δε άλλαγησόμεθα, εν ἀτόμφ, εν ριπη οφθαλμού, 52 15, 16, 17, f Matt. έν τη έσχάτη σάλπιγγι σαλπίσει γάρ, και οι νεκροι έγερθήxxiv. 31; σονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. Εδεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν 58 1 Thess. iv. ε 2 Cor. v. 4. τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι άθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν. 54 καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ ► Ess. xxv.8; λόγος ὁ γεγραμμένος, ' h Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νικος.' $^{
m Hos.\,xiii.\,14}$; $^{
m Hos.\,xiii.\,14}$; $^{
m Hos.\,xii.\,14}$. $^{
m Hos.\,xii.\,14}$. $^{
m Hos.\,xii.\,14}$. $^{
m Hos.\,xii.\,14}$. $^{
m To}$ $^{
m 55}$ $^{
m 55}$ ¹ Bom. iv. 15; δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, ἡ άμαρτία ἡ δὲ δύναμις τῆς άμαρτίας, ὁ νόμος τοῦ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμίν τὸ νίκος 57 vii. 5, 13. 1 Joh. v. 5. δια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. "Ωστε, ἀδελφοί μου 58 άγαπητοὶ, έδραιοι γίνεσθε, άμετακίνητοι, περισσεύοντες έν τώ έργω τοῦ Κυρίου πάντοτε, είδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίφ.

1ΠΕΡΙ δε της λογίας της είς τους άγιους, ώσπερ διέταξα 16 1 Act. xi. 29; 2 Cor. viii. 4; ταις έκκλησίαις της Γαλατίας, ούτω καὶ ύμεις ποιήσατε. Εκατά 2 Αρος. ί. 10. ὅ τι ἀν εὐοδῶται ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. "ὅταν 8 a 2 Cor. viii. δὲ παραγένωμαι, οθς ἐὰν δοκιμάσητε, δι ἐπιστολών τούτους 16, 19. πέμψω ἀπενεγκείν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ ἐὰν δὲ ἢ 4 · Act.xix.21; ἄξιον τοῦ κάμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. · · 'Ελεύσο- 5 μαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἡ καὶ παραχειμάσω, 6 ໃνα ύμεις με προπέμψητε οδ έαν πορεύωμαι. οδ θέλω γαρ ύμας 7 άρτι ἐν παρόδω ἰδεῖν ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς

50. The bodies with which we shall rise again will not be of flesh and blood.

51. πάντες οὐ κοιμ. None of us will sleep for ever. See Matt. xii. 25.

54. Κατεπόθη κ. τ. λ. This is a literal translation of the Hebrew, and is so in Theodotion's version. The LXX is very different, κατέπιεν **δ θάνατος ໄ**σχύσας.

55. The LXX read, ποῦ ἡ δίκη σου, θάνατε; ποῦ τὸ κέντρον σου, ἄδη; All the old versions agree nearly with this, though the Hebrew is very different. Some of the Fathers seem to have read veikos.

56. That which makes us feel the bitterness of death, is sin; and sin is forbidden by a law which annexes to it a positive punishment: but the death of Christ has given us an escape from

CHAP. XVI. 1. It might be thought that this was another point upon which the Corinthians had consulted S. Paul: and they seem

to have shewn great forwardness in making the

collection. See 2 Cor. viii. 10.

Ibid. Γαλατίαs. This order was not given in the Epistle to the Galatians, except perhaps in ii. 10, but S. Paul may have given it when he visited Galatia, or by the bearers of his Epistle to the Galatians.

2. 8 τι αν εὐοδώται may mean, whatever he may have gained, or, according as he has the means: see Acts xi. 29; 2 Cor. viii. 12.

3. δι' ἐπιστολών is coupled with πέμψω by Theophylact, Grotius, &c. It means, If I do not go with them myself, I will send them with letters of recommendation. Xdow is a charitable contribution. See Acts ii. 47.

6. παραχειμάσω. He passed the next winter at Corinth. See Acts xx. 3.

7. ἐν παρόδφ. I have conjectured that S. Paul perhaps touched at Corinth on his way to Crete the year before, to which passing visit he may now allude.

8 ύμὰς, P ἐὰν ὁ Κύριος ἐπιτρέπη. ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσφ ἔως τῆς P iv. 19; 9 Πεντηκοστῆς· θύρα γάρ μοι ἀνέφγε μεγάλη καὶ ἐνεργὴς, καὶ Jac. iv. 15. ἀντικείμενοι πολλοί.

10 ^q Ἐὰν δὲ ἔλθη Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς q iv. 17; 11 ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται, ὡς καὶ ἐγώ· τμήτις οὖν 1 Thom.ii.19,22; αὐτὸν ἐξουθενήση. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνη, ἵνα ἔλθη · 1 Tim.iv.13.

12 πρός με εκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ ᾿Απολλὰ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν, ἵνα ἔλθη πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα

13 ໃνα νῦν ἔλθη, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήση. Γρηγορεῖτε, ερμ. τί. 10; 14 στήκετε ἐν τἢ πίστει ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε πάντα ὑμῶν $^{\text{Col. i. 11}}$.

εν αγάπη γινέσθω.

15 ^t Παρακαλώ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, : 1.16;
ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς 'Αχαίας, καὶ εἰς διακονίαν τοῦς ἀγίοις Rom. xvi. 5.

ουσία Στεφανά καὶ Φουρτουνάτου καὶ 'Αχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν Hob. xiii. 17.
18 ὑστέρημα οὖτοι ἀνεπλήρωσαν ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα

19 καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους. ᾿Ασπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς ᾿Ασίας: ϫἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίφ = Rom. xvi. πολλὰ ᾿Ακύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῆ κατ' οἰκον αὐτῶν ^{8, 5.}

πολλα Ακυλάς και Πρισκιλλά, συν τη κατ σικον αυτών 20 εκκλησία: ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Τάσπάσασθε, Βοm.

άλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίφ.

21 2' Ο ἀσπασμὸς τἢ ἐμἢ χειρὶ Παύλου εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν 1 Pet. v. 14.

 $\frac{22}{23}$ Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, ἤτω ἀνάθεμα, μαραναθά ἡ χάρις τοῦ : $\frac{1}{2}$ Col. iv. 18; 24 Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ ὑμῶν ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων $\frac{2}{17}$.

ύμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανᾶ, καὶ Φουρτουνάτου, καὶ 'Αχαϊκοῦ, καὶ Τιμοθέου.

8. ἐπιμενῶ. This was frustrated by the riot in the theatre. See Acts xix. 23.

9. θύρα. This may be a metaphor from the door of the circus, through which the horses passed; and the ἀντικείμενοι were his antagonists. See Lydius, Agonist. Sacr. c. 30.

10. Τιμόθεος. S. Paul sent Timothy and Erastus into Macedonia. Acts xix. 22. Erastus probably staid in Macedonia, while Timothy proceeded to Corinth. See ver. 17.

Ibid. Iva ἀφόβωs. See that you give him no cause for fear. Compare 1 Tim. iv. 12.

11. ekőéxoma. It seems probable that S. Paul had left Ephesus before Timothy's return from Corinth. Pyle translates this, I and all my company shall earnestly expect him.

Απολλώ. He appears to have been in Crete a little before this time. Titus iii. 13.
 Ibid. οὐκ ἢν θέλημα. Theophylact interprets

it, δ Θεδs οὐκ ήθελεν. Macknight, Apollos was unwilling.

Ibid. ἐλεύσεται. Jerom says, that Apollos went to Corinth after this.

15. οίδατε. Respect, pay attention to. Wolfius, Pyle.

Ibid. διακονίαν. It seems probable, that Stephanas was a deacon of the church of Corinth, or perhaps a presbyter, and that he went now to Ephesus with the letter to S. Paul.

17. Douproundrou. Fortunatus is mentioned in Clement's epistle to the Corinthians, c. ult.

Ibid. δστέρημα. These persons, by going in person to S. Paul, supplied what the Corinthians could not communicate by letter. Compare Phil. ii. 30.

19. 'Ακύλας. See Acts xviii. 26.

22. µapar ada means, the Lord will come.

THE SECOND EPISTLE TO THE CORINTHIANS.

This Epistle was written in the summer or autumn of 52, when S. Paul was in Macedonia, on his way from Ephesus to the south of Greece: vii. 5; ix. 2. He had expected to meet Titus at Troas, (ii. 12, 13,) but was not joined by him till he had entered Macedonia, vii. 6. Titus had passed through Corinth on his road, and brought an account to S. Paul of the reception of his first Epistle in that city. Timothy had also been obliged to leave Ephesus, and following S. Paul overtook him in Macedonia. The Epistle was carried to Corinth by Titus.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

- 1 •ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Phil. L. 1. Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, τῆ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ τῆ οἴση ἐν Κορίνθω, σὰν τοῖς ἀγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλη τῆ ἸΑχαΐα.
- 2 h χάρις ύμιν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ήμῶν καὶ Κυρίου h Bom. i. 7;
 'Ίησοῦ Χριστοῦ.
 'Κοh. i. 2:
- Βρh.i.3; 8 ° Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ ^{1 Pet.i. 3}. * Βρh.i.3; Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλή- ¹ Pet.i.3.
- 4 σεως, δό παρακαλών ήμας επί πάση τη θλίψει ήμων, είς τὸ 4 τί. 6. δύνασθαι ήμας παρακαλεῦν τοὺς εν πάση θλίψει, διὰ της παρα-
- 5 κλήσεως ής παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εὅτι καθώς iτ. 10; περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ Col. i. 24.
- 6 Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. Γείτε δὲ θλι- 14. 15, 17. βόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐν- εργουμένης ἐν ὑπομονῆ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως
- 7 καὶ σωτηρίας· καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἰδότες ε Heb. vi. 9, ὅτι ὥσπερ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τὴς παρα-
- 8 κλήσεως ^hΟὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς h Act. xix. θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῶν ἐν τῆ ᾿Ασίᾳ, ὅτι καθ᾽ ὑπερ- 1 Cor. xv. 82. βολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ

CHAP. I. 4. robs ev ndon Olives, those that are in any affliction.

- 5. We are able to administer comfort to others, because in proportion to the sufferings which the gospel of Christ exposes us to, so does the same gospel supply us with consolation, which we are able to administer to others. Compare περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ with Col. i. 24.
- 6. If we suffer afflictions, it is through our endeavours to afford you spiritual consolation and to save your souls: if we ourselves receive consolation in these afflictions, it is that we may be able to administer the same to you, which will enable you to endure the same sufferings: and I have a firm

kope, that you will be able to endure them, since I know that the same spiritual consolation, which we receive, will be granted also to you. The order of the words ought perhaps to be thus——πάσχομεν καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὰρ ὑμῶν «ἐτε παρακαλούμεθα, ὑπὰρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας.

ρακλήσεως καὶ σωτηρίας.
7. elδότες. There is a similar construction in Herodotus, κατεφαίνετό σφι είναι άδύνατα τὰ βασιλήσος πρήγματα ύπερβαλέσθαι, εδ τε έπιστάμενοι κ. τ. λ. vi. 18.

δπέρ. The reading is probably περὶ, and ἡμῶν is to be omitted.

Ibid. ¿ξαπορηθήναι, we despaired. See iv. 8.

ι Jer. χτίι. 5, τοῦ ζῆν ι ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἐαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου 9 έσγήκαμεν, ΐνα μη πεποιθότες ώμεν έφ' έαυτοις, άλλ' έπι τώ 1 Cor. xv. Θεώ τω εγείροντι τους νεκρούς τος εκ τηλικούτου θανάτου 10 έρρύσατο ήμας καὶ ρυεται, εἰς δυ ήλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ρύσεται, Ισυνυπουργούντων καὶ ύμων ύπερ ήμων τη δεήσει, ίνα έκ 11 1 iv. 15; Rom. zv. 30: πολλών προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλών εὐχαρισ-Phil. i. 19; Philem. 22. τηθή ύπὲρ ήμῶν. m 1 Cor. ii. m'H γὰρ καύχησις ήμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον τῆς συν- 12 4, 18 ειδήσεως ήμων, ότι εν άπλότητι καὶ είλικρινεία Θεού, οὐκ εν σοφία σαρκική, άλλ' εν χάριτι Θεοῦ ἀνεστράφημεν εν τῷ κόσμω, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῶν, 13 άλλ' ή α αναγινώσκετε, ή και επιγινώσκετε, ελπίζω δε ότι και έως τέλους επυγνώσεσθε, πκαθώς καὶ επέγνωτε ήμας από μέρους. 14 . v. 12; Phil. ii, 16; ότι καύγημα ύμων έσμεν, καθάπερ καὶ ύμεις ήμων, έν τη ήμέρα iv. 1 ; 1 Thess. ii. τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. ° Καὶ ταύτη τῆ πεποιθήσει έβουλόμην 15 19, 20. • Rom. i.11; πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον, ἴνα δευτέραν χάριν ἔχητε καὶ δι' 16 1 Cor. xvi. 5. ύμων διελθείν είς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας έλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθηναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βουλευόμενος, μήτι ἄρα τἢ ἐλαφρία ἐχρη- 17 σάμην; η α βουλεύομαι, κατα σάρκα βουλεύομαι, ίνα η παρ έμοι τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ οῦ οῦ; πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὅτι ὁ λόγος 18 ήμων ο προς ύμας οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οῦς ὁ γάρ τοῦ Θεοῦ υίὸς 19 'Ιησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμιν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οῦ, ἀλλά ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ, καὶ 20 P v. 5; 1 Joh. ii. έν αὐτῷ τὸ ἀμὴν, τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν, δι' ἡμῶν. τὸ δὲ βεβαιῶν 21 20, 27.

9. ἀπόκριμα. But we had made up our minds, as having received the sentence of death.

11. Γνα ἐκ πολλῶν. That the favour being bestowed upon me at the petition of many persons, may be acknowledged with thanks by many persons on my behalf. See iv. 15. Προσώπων is here used for persons in the modern sense of the term.

12. το μαρτύριον, and that which is testified by our own consciences.

Ibid. εἰλικρινεία Θεοῦ. Godly sincerity, such sincerity as is well-pleasing to, or required by, God.

Ibid. χάριτι Θεοῦ. In allusion to the spi-

Ibid. χάριτι Θεοῦ. În allusion to the spiritual gifts, and power of working miracles.

13. ἀλλ' ἡ ἃ ἀναγυνώσκετε. Wolfius explains

13. ἀλλ' η ἃ ἀναγωώσκετε. Wolfius explains it, We write nothing but what you may read in the scriptures. But it probably alludes to the ἐπλότης and εἰλικρίνεια in ver. 12: the words which I use have no other meaning than what appears when you read them, and the truth of which is acknowledged by you.

14. ἀπὸ μέρους. Some of you at least. See Rom. xv. 15.

Ibid. καθάπερ. As we also shall boast of your conversion at the last day. See 1 Thess. ii. 19; Phil. ii. 16.

15. mpórepor. S. Paul had formed a wish of

going to Corinth before this, but was turned from his purpose. See xii. 14; xiii. 1.

Ibid. Sevrepar xdow. A second distribution of spiritual gifts.

17. βουλευόμενος. The reading is probably βουλόμενος.

Ibid. το ναί ναί. Perhaps the repetition of ναί and ου makes no difference in the sense: see Matt. v. 37. "Ινα ἢ παρ' ἐμοὶ το ναί καὶ το οῦ would mean that there is this change of purpose in me: or if we understand Ίνα το ναί ἢ ναί, καὶ το οῦ ἢ οῦ, the sentence would mean, Do I form my resolutions from worldly motives? when I say yea, do I say so from worldly motives, or when I say nay, do I say it from worldly motives?

18. obs dyévero val sal ob. Has not been subject to wavering or inconsistency. He perhaps means, Whatever I may have been as to fulfilling my own intentions, yet the word of God, which I preached unto you, has not been vari-

20. δι' ἡμῶν. The promises which are made known by us. The reading is probably διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμήν.

21. βεβαιῶν els Χριστόν. Who makes us firm in Christ, i. e. in our faith in Christ.

22 ήμας συν υμίν είς Χριστον, και χρίσας ήμας, Θεός θό και 4 Rom. σφραγισάμενος ήμας, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβωνα τοῦ πνεύματος ἐν Ερh. i. 13; ταις καρδίαις ήμων.

τ'Εγω δε μάρτυρα τον Θεον επικαλούμαι επί την εμήν ψυ- rii. 3; 24 χὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον τοὐχ ὅτι xiii. 20; xiii. 2, 10; κυριεύομεν ύμων της πίστεως, άλλα συνεργοί έσμεν της χαράς Rom. i. 9; 2 ύμῶν, τῆ γὰρ πίστει ἐστήκατε ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μη Gal. 1. 20; 2 πάλιν έλθειν έν λύπη πρὸς ὑμᾶς. εἰ γὰρ ἐγὰ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς . Rom.xi.20; 3 έστιν δ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος έξ ἐμοῦ ; ^tκαὶ ἔγραψα ^{l Cor. iii. 5} ύμιν τουτο αὐτὸ, ίνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαί- : 🚻 📭 ρειν· πεποιθώς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν Gal. v. 10. 4 έστιν. Εκ γάρ πολλής θλίψεως καί συνοχής καρδίας έγραψα

ύμιν διά πολλών δακρύων, ούχ ίνα λυπηθήτε, άλλά την άγάπην ΐνα γνώτε ην έχω περισσοτέρως είς υμας.

"Εὶ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλ' ἀπὸ μέρους, " 1 Cor. v. 1. 6 ໃνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. * ἱκανὸν τῶ τοιούτω ἡ ἐπιτιμία * 1 Cor. v. 5. 7 αυτη ή ύπο των πλειόνων ωστε τουναντίον μάλλον ύμας χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τἢ περισσοτέρα λύπη κατα-8 ποθή ό τοιούτος. διὸ παρακαλώ ύμας κυρώσαι είς αὐτὸν ἀγά-9 πην. είς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ 10 είς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. 🕉 δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ καὶ γὰρ έγω εἴ τι κεχάρισμαι, οι κεχάρισμαι, δι ύμας, εν προσώπο

11 Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθώμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

22. σφραγισάμενοs. A person puts his seal upon any thing which he wishes to mark as his own. So the gift of the Spirit at baptism is the seal or token of Christians belonging to God.

23. φειδόμενος. The real reason of my changing my intention of coming to you before was on account of the irregularities, which I heard of among you. If I had come then, I must have censured you severely for them, and I wished to forbear doing this in person.

24. οὐχ ὅτι. Not that we have power to make you believe whatever we please, though we have power to punish you for irregularities: but whatever we do, is to be done for your good, that your faith may be a source of joy to you: for it is by this faith, and not by any exertions of ours, that you are to be saved.

CHAP. II. 1. Expira. At the time which I have been speaking of I determined, that, whenever I came to you again, it should not be with feelings of sorrow. He therefore wrote his first Epistle, instead of going then in person, that he might induce them to amend the irregularities which he had condemned, and so prepare the way for his going there οὐκ ἐν λύπη.

2. For though I perhaps have caused sorrow to some of you, yet still, as I said, I shall have pleasure, when I come to you, because I shall and that person amended by my reproof.

3. ἔγραψα. In my former letter; or perhaps in this very letter.

Ibid. πεποιθώς. Being certain in the case of every one of you, that whatever gave me pleasure, would give pleasure to all of you.

5. I have said, that I wished to come to you without feeling sorrow: but if any one has done any thing to cause sorrow, he causes it not only to me, but in part also (for I do not wish to aggravate the extent of it,) to all of you.

6. τῶν πλειόνων. See 1 Cor. v. 4. συναχθέντων δμών.

8. κυρώσαι. This signifies, that his pardon and readmission were to be effected by a public act. Raphel, Wolfius, Macknight.

9. One of my objects in writing my former letter, in which I told you to punish this person, was to ascertain whether you would obey me in every thing. S. Paul might have punished the offender without the concurrence of the Corinthians. See 1 Cor. v. 3.

10. ἐν προσώπω Χριστοῦ. S. Paul had punished the offender εν τῷ δνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. He means to say, that he had authority from Christ to punish and to pardon.

11. πλεονεκτηθώμεν. So Plutarch has πλεονεκτούμενος ύπο των πολεμίων. Parall. p. 307. It means an advantage gained by craft.

γ' Ελθών δε είς την Τρωάδα είς το ευαγγέλιον του Χρισ- 12 7 Act. wi R. 1 Cor. xvi. 9. τοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεφιγμένης ἐν Κυρίφ, οὐκ ἔσχηκα ἄν- 18 εσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εύρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου 'άλλα αποταξάμενος αὐτοῖς, εξήλθον εἰς Μακεδονίαν. 2 vii. 5. * Col. i. 27. *Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ 14 Χριστώ, και την οσμην της γνώσεως αυτού φανερούντι δι ▶ 1 Cor. i. 18. ήμων εν παντί τόπω. Εστι Χριστοῦ εὐωδία εσμεν τῷ Θεῷ 15 έν τοις σωζομένοις καὶ έν τοις ἀπολλυμένοις τοις μέν, όσμη 16 c iii. 5, 6; Lu. ii. 34. θανάτου είς θάνατον οίς δε, όσμη ζωης είς ζωήν. και πρός d iv. 2. ταῦτα τίς ἱκανός: doù γάρ ἐσμεν ώς οἱ πολλοὶ, καπηλεύοντες 17 τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ είλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, e v. 12: κατενώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. ᾿Αργόμεθα πάλιν 3 x. 8. 1 Cor. ix. έαυτούς συνιστάνειν; εί μη χρήζομεν, ως τινες, συστατικών 2, 3. έπιστολών πρὸς ύμᾶς, ἡ ἐξ ύμῶν συστατικών; ἡ ἐπιστολὴ 2 & Exod zziv. 12; ήμων ύμεις έστε, εγγεγραμμένη εν ταις καρδίαις ήμων, γινωσxxxiv. 1; Jer.xxxi.83; Reach.xi.19: κομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων εφανερού- 3 xxxvi. 26; Heb. viii. 10, μενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, έγγεγραμμένη οὐ μέλανι, άλλά πνεύματι Θεοῦ ζωντος, οὐκ ἐν b ii. 16; Phil. ii. 18. πλαξὶ λιθίναις, ἀλλὰ ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις. Πεποίθησιν 4 1 v. 18: Jer. xxxi.81; δè τοιαύτην έγομεν δια τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν hοὐχ ὅτι 5 Bom. ii. ίκανοι έσμεν ἀφ' έαυτῶν, λογίσασθαί τι, ὡς ἐξ ἐαυτῶν, ἀλλ' ή 27, 29; γιί. 6; Η ο b. γιίί. 6.8. ίκανότης ήμων εκ του Θεου 1 ος καὶ ίκανωσεν ήμας διακόνους 6

12. This is to shew still more his affection for the Corinthians, and his desire to visit them. When he came to Troas, though there was good opportunity there for preaching the gospel, yet because he did not find Titus there, who was bringing him an account from Corinth, he passed on, and went into Macedonia.

14. θριαμβεύειν means to lead about in a triumphal procession; and is applied either to the conquered enemy, as in Col. ii. 15, or to the friends of the victor, who accompanied him. It is understood here in the latter sense by Elsner.

Ibid. δσμήν. Flowers were thrown into the car in triumphal processions: see Ovid, Trist. iv. 2, 29: and Plutarch speaks of the streets on such occasions being θυμιαμάτων πληρεῖs. Vita Æmil. p. 272.

15. If we still follow the metaphor, σωζομένοις means the conquerors who had escaped, and &πολλυμένοις the conquered, who were often put to death at the triumph. Cicero writes, "At etiam qui triumphant, eo diutius vivos hostium duces reservant, ut his per triumphum ductis pulcherrimum spectaculum fructumque victoriæ populus Romanus, percipere possit: tamen cum de foro in Capitolium currum flectere incipiunt, ilios duci in carcerem jubent: idemque dies et victoribus (σωζομένοις) imperii et victis (ἀπολλυμένοις) vitæ finem facit." In Ver. v. 30.

16. of $s \mu \ell \nu$. To the vanquished, the smell of these perfumes is a prelude to death: of $s \delta \ell$, to

the victorious party, it is a sign of fresh life and

vigour.

Ibid. ral upbs rawra rls lkarbs; Theophylact explains this to mean, And who is sufficient of himself to do this without the power of God? See iii. 5.

17. καπηλεύοντες, adulterating. The metaphor is taken from vintners mixing water with wine. Valcken. ad 1 Cor. v. 6. S. Paul says, Who is able of himself to preach the gospel? We do not pretend to do so: we preach it as coming from God, without mixing with it any thing of our own.

CHAP. III. 1. 'Αρχόμεθα. S. Paul asks, By thus speaking of our own sincerity, are we beginning to recommend ourselves? To which he answers, No, unless we want recommendatory letters to you, which we do not. But perhaps the reading is η μη χρήζομεν; or do we want?

2, 3. There seem to be two metaphors here. In ver. 2. the conversion of the Corinthians is said to be the letter of recommendation of the apostles. In ver. 3. Christ is supposed to have written a letter, the execution of which is committed to the apostles.

4. This verse may be connected with the end of the last chapter. The sincerity, with which we preach the word of God, gives us confidence: not as if we are able to preach it of ourselves, for it comes from God. Fell.

5. Wolfius refers ἀφ' ἐαυτῶν to the will, ἐξ ἐαυτῶν to the power.

καινής διαθήκης, οὐ γράμματος, άλλα πνεύματος τὸ γὰρ 7 γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεί. Εἰ δὲ ἡ διακονία * Exod. τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις ἐγενήθη ἐν κκκίν. 1, δόξη, ώστε μη δύνασθαι άτενίσαι τοὺς υίοὺς Ἰσραήλ εἰς τὸ Deut. 1. 1. πρόσωπον Μωσέως, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν 8 καταργουμένην, πως ούχὶ μᾶλλον ή διακονία τοῦ πνεύματος 9 έσται ἐν δόξη; εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ 10 μᾶλλον περισσεύει ή διακονία της δικαιοσύνης εν δόξη. καὶ γὰρ οὐδὲ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτφ τῷ μέρει, ἔνεκεν τῆς 11 ύπερβαλλούσης δόξης. εί γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης, πολ-12 λῷ μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξη. 1 Εχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, 1 Ερλ. τί. 19. 13 πολλη παρρησία χρώμεθα: " καὶ οὐ καθάπερ Μωσης ἐτίθει " Exod. κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς Bom. x. 4. 14 υίους Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου παλλ' ἐπωρώθη Εssech. xii.1; τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα Μαιι. xiii.11; ἐπὶ τῆ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτό- 26; Rom. 15 μενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται ἀλλ' ἔως σήμερον, ἡνίκα xi. 8. αναγινώσκεται Μωσής, κάλυμμα έπι την καρδίαν αὐτῶν κείται. 16 ° ήνίκα δ' αν επιστρέψη πρὸς Κύριον, περιαιρείται τὸ κάλυμμα. • Rom. zi. 17 Ρ'Ο δὲ Κύριος τὸ πνεθμά ἐστιν' οὐ δὲ τὸ πνεθμα Κυρίου, ἐκεθ , Joh. iv. 24. 18 έλευθερία. 9 ήμεις δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένω προσώπω τὴν 9 ч. 7; δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, την αὐτην εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος.

6. γράμμα, the Law: πνεῦμα, the Gospel. The former killeth, i. e. it denounces death as a punishment, without giving any means of escape; see Gal. ii. 19: the latter conveys the privilege of rising again from the dead.

7. ἡ διακονία τοῦ θανάτου. The circumstances which attended the giving of the Law; which Law condemns to death.

 For if the circumstances attending the giving of the condemnatory Law were glorious, much more do the circumstances attending the giving of the justificatory Gospel abound in glory.

10. For that which seemed to be glorious, was not glorious, when viewed in this respect, δν τούτφ τῷ μέρει, (see ix. 3; Col. ii. 16.) with reference to the glory which so greatly exceeds it, ἔνεκεν τῆς ὑπερβ. δόξης. See Beza, Raphel, Palairet.

11. διὰ δόξης, was accompanied with glory at its delivery.

12. τοιαύτην έλπίδα. Such confidence in the glorious perpetuity of the gospel ministration.

13. προς το μή. Because they did not look at the real end of the Mosaic dispensation. In Rom. x. 4. Christ is said to be "the end of the Law."

14. κάλυμμα. Perhaps there is an allusion to the person wearing a veil, who read the Law in the synagogue.

Ibid, δτι έν Χριστώ καταργείται. Because it

can only be removed by their acknowledging Christ to be the end of the Law: which they will not do. See ver. 16.

16. ἡνίκα δ' δν ἐπιστρέψη. This is perhaps an allusion to Exod. xxxiv. 34, which is quoted by Origen, ἡνίκα δ' δν ἐπέστρεψε πρὸς Κύριον. When Moses turned towards God, he took the veil off his face: and when the Jews turn to Christ, the veil of ignorance will be taken from them

17. 'O δè Κόριοs. In ver. 13, 14. he had binted that Christ is the end of the Law. He now says, that the Lord, i. e. Christ, is revealed spiritually in the Law: and where there is this spiritual perception of Christ, there is liberty, i. e. freedom of explaining the doctrine, (παρρησία, ver. 12.)

18. κατοπτριζόμενοι. Seeing in a glass. Bos, Elsner, Hombergius, Alberti, Wolfius. It means that Christians see clearly the glorious nature of the gospel. There is perhaps an allusion to Moses desiring to see the glory of God. Exod. xxiii. 18.

Ibid. μεταμορφούμεθα. We are not only able to see the glory of the Lord, (which the Jewa were not,) but we are ourselves transformed into the same image, passing from the Mosaic dispensation, which had a certain degree of glory, to the Christian dispensation, which has much greater glory; this transformation being effected by Christ, who is revealed spiritually in the Law, (ver. 17.)

11Cor.vil.25. 1 Διὰ τοῦτο ἔγοντες την διακονίαν ταύτην, καθώς ήλεήθημεν. 4 οὐκ ἐκκακοῦμεν, "ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, 2 • ii. 17 : vi. 4; 1 Thess. it. μή περιπατούντες εν πανουργία, μηδε δολούντες τον λόγον τού Θεοῦ, ἀλλὰ τη φανερώσει της άληθείας συνιστώντες έαυτοὺς 3, 5. προς πάσαν συνείδησιν άνθρώπων, ενώπιον του Θεού. Εί δε 8 t ii. 15: 1 Cor. i. 18; καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυ-2 These, ii. 10. μένοις έστὶ κεκαλυμμένον ^αέν οίς ὁ Θεὸς τοῦ αἰώνος τούτου 4 * iii. 18 ; ἀτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοις τον φωτισμον του ευαγγελίου της δόξης του Χριστου, 31, 40; xiv. 30 δς έστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. τοὐ γὰρ έαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ δ Col. i. 15; Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον έαυτοὺς δὲ, δούλους ὑμῶν διὰ Ἰη-Heb. i. 3. z i. 24. σοῦν. Τότι ὁ Θεὸς ὁ εἰπων ἐκ σκότους φως λάμψαι, δς 6 7 Gen. i. 3; 2 Pet. i. 19. έλαμψεν έν ταις καρδίαις ήμων, προς φωτισμον της γνώ-* 1 Cor. ii. 5. σεως της δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπω Ἰησοῦ Χριστοῦ. a Peal. * Έγομεν δε του θησαυρον τούτον εν οστρακίνοις σκεύεσιν,? zzzvii. 24. ίνα ή ὑπερβολή τῆς δυνάμεως ή τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ήμῶν ἐν 8 b i. 5; Rom. viii.17; παντὶ θλιβόμενοι, άλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, άλλ' Gal. vi. 17; Phil. iii. 10: οὐκ ἐξαπορούμενοι •διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι 9 2 Tim. ii. καταβαλλόμενοι, άλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι Επάντοτε τὴν νέκρω- 10 11, 12; 1 Pet. iv. 13. σιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ e Psal. xliv. 22 ; ζωή τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθή. εἀεὶ γὰρ ἡμεῖς 11 Rom. viii 36; οί ζωντες είς θάνατον παραδιδόμεθα δια Ίησουν, ίνα και ή ζωή xv. 31, 49; τοῦ Ἰησοῦ φανερωθή ἐν τή θνητή σαρκὶ ήμῶν. Δ Πστε ὁ μὲν 12 Col. iii. 4. d xiii. 9. θάνατος ἐν ἡμιν ἐνεργείται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμίν. εἔχοντες δὲ τὸ 13 · Psal. czvi. αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, 'Ἐπίστευσα, 10. f Rom διὸ ἐλάλησα,' καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν [εἰδότες 14] viii. 11: 1 Cor. vi. 14. ότι ὁ έγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ έγερεῖ, ε i. 6, 11; 2 Tim. ii. 10. καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. Ετὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις 15 h Rom. πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύση εἰς wii. 21: Ερλ. iii. 16; τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω 16 1 Pet. iii. 4. ήμων ἄνθρωπος διαφθείρεται, άλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρα

CHAP. IV. 2. δολοῦντες is the same as

Ibid. πρὸς πᾶσαν συνείδησιν is connected with φανερώσει by Bos and Wolfius.

3. ἀπολλυμένοις. See ii. 15. It means those who have incurred the punishment of death for their sins.

4. The God of this world is the Devil. See John xii. 31; xiv. 30; Eph. vi. 12.

6. ἐν προσώπφ. This perhaps is an allusion to Exod. xxxiii. 20, where God says to Moses, Thou canst not see my face. Though we cannot see the face of God, we may in Christ see the glory of God.

7. δστρακίνοιs. The metaphor is perhaps taken from lamps. The light of the knowledge of God is a treasure, and it burned in the apostles, not as in lamps of gold or silver, but earthenware.

8. στενοχωρούμενοι is violently squeezed in the arms in wrestling. For εξαπορούμενοι see i. 8.

9. Pursued by our enemies, but not forsaken, either by God, (Raphel, Macknight,) or by our friends. (Wolfius.)

riends. (Wolfius.)

10. την νέκρωσιν κ. τ. λ. This phrase is explained by ἀεὶ εἰς θάνατον παραδιδόμεθα in ver. 11. Their continual exposure to dangers reminded men of the death of Jesus, and their preservation from them reminded them of the resurrection of Jesus. See Col. iii. 3.

12. So that, while we are incurring the danger of death, you are persuaded to embrace the gospel, and so become partakers of eternal life.

13, 14. We endure all these afflictions through a principle of faith.

15. τὰ γὰρ πάντα δι' ὁμᾶς. For we suffer all these things to promote your conversion.

17 καὶ ἡμέρα. ¹τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ ¹ Peal.xxx.5; Ματ. v. 12: ύπερβολήν είς ύπερβολήν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται Rom. viii.18; 18 ήμιν. μη σκοπούντων ήμων τὰ βλεπομενα, άλλὰ τὰ μη βλε- 1 Rom. viil. πόμενα τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, 24. 5 αἰώνια. ¹οίδαμεν γὰρ, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκή- 14. νους καταλυθή, οἰκοδομήν έκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, " Rom. viii 2 αἰώνιον, ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Εκαὶ γὰρ ἐν τούτω στενάζομεν, τὸ 1 τος κτ. 8 οἰκητήριον ήμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες εἴ 53, 54, 55. 4 γε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ, εὑρεθησόμεθα. καὶ γὰρ οἱ ὄντες Βοπ. viii.16; ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι ἐπειδὴ οὐ θέλομεν ἐκδύ- iv. 30. σασθαι, άλλ' επενδύσασθαι, ΐνα καταποθή τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς Pl Par-5 ζωής. ° ὁ δὲ κατεργασάμενος ήμας είς αὐτὸ τοῦτο, Θεὸς, ὁ καὶ Pa xxxix.13; 6 δοὺς ἡμῶν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. Ρθαρροῦντες οὖν Heb. xi. 18. πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ٩ Rom. viil. 7 ἀπὸ τοῦ Κυρίου Δδιὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους 1 Cor.xiii.12; 8 τθαρρούμεν δὲ καὶ εὐδοκούμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώμα- r Phil. L. 23. τος, καὶ ἐνδημησαι πρὸς τὸν Κύριον. 9 Διὸ καὶ φιλυτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, xxxii. 19: 10 εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. *τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ xxv. 32; έμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ξκαστος Rom. ii. 6,7; xiv. 10, 12. τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ὰ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν. 1 Cor. iv. 5; Gal. vi. 5; 11 teίδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν, Θεῷ Αρος. ii. 23; 11 - είσοτες συν τον φορον του Κυριου, ανυραπους πεισομέν, Θεώ κραι. 12 δε πεφανερώμεθα ελπίζω δε καὶ εν ταῖς συνειδήσεσιν ύμῶν κίν. 2; 12 πεφανερῶσθαι. αοὐ γὰρ πάλιν εαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῶν, Jud. 23. άλλα άφορμην διδόντες ύμιν καυχήματος ύπερ ήμων, ίνα έχητε ιιί. 1; 13 πρὸς τοὺς ἐν προσώπφ καυχωμένους, καὶ οὐ καρδία. κεἴτε γὰρ και 1,16,17; 14 εξέστημεν, Θεώ· είτε σωφρονοῦμεν, ὑμίν. Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ xii. 6, 11.

CHAP. V. 1. olkla τοῦ σκήνουs is used for the body: or rather σκήνοs is the body, and olkla this world in which it dwells. Plato called the body γήνον σκήνοs. Gorgias, when asked whether he was willing to die, "μάλιστα," εἶπεν, " ώσπλρ γὰρ ἐκ σαπροῦ καὶ βέοντος οἰκιδίου ἀσμένως ἀπαλλάττομαι." Apud Stob. Serm. 117. p. 600.

2. ἐν τούτφ. On this account, i. e. on account of the certain knowledge (οίδαμεν) of the dwelling prepared in heaven. Oleanius, Wolfius.

Ibid. ἐξ οὐρανοῦ is heavenly, as in Luke xi. 13.

3. εδρεθησόμεθα applies to ενδυσάμενοι as well as to γυμνοί since we shall then be found to have put on, and not to have put off.

4. The reading is probably εν τῷ σκήνει

Ibid. ἐπειδή. He means to say, that he wishes to get rid of this body, not merely for the sake of getting rid of it, but for sake of putting on the glorified body: but the best MSS. read ἐφ' δ for ἐπειδή.

5. κατεργασάμενος. He that has made us have this desire; or, that has prepared us for this change.

7. For while we are in the body, though we hold communion with Christ, it is by the exercise of faith: we cannot really see him, as we shall do, when we have got rid of this body.

 τὰ διὰ τοῦ σώματος. Ælian speaks of τὰ διὰ τοῦ σώματος πραττόμενα. Hist. Anim. v. 26.

11. Θεῷ πεφανερώμεθα. Our sincerity is perfectly known to God. There is perhaps an allusion to φανερωθήναι in ver. 10. The thoughts of all men will be laid open at the last day: and S. Paul says, that his thoughts are now laid open to God.

12. I have not said this, as thinking that you want to be informed of it yourselves, but have mentioned it as a topic which you may use, when speaking favourably of us. I do is perhaps to be omitted after ob.

Thid. ἐν προσώπφ. In outward appearances.

13. ἐξέστημεν and σωφρονοῦμεν perhaps apply to the language which S. Paul used of him-

7 Rom. v.15; Χριστοῦ συνέγει ήμας, Γκρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἶς ὑπὲρ πάν- 15 vi. 11, 12; των ἀπέθανεν, ἄρα οι πάντες ἀπέθανον και ὑπέρ πάντων ἀπxiv. 7: Gal. il. 20; 1 These.v.10; έθανεν, ΐνα οί ζώντες μηκέτι έαυτοῖς ζώσιν, άλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν 1 Pet. iv. 3. ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. εωστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα 16 : Gal. v. 6; οίδαμεν κατά σάρκα εί δε και εγνώκαμεν κατά σάρκα Χριστον, vi. 15; Col. iii. 11. άλλα νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν. "ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινή 17 a Esa, xliii. κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν· ἰδοὺ, γέγονε καινὰ τὰ πάντα. Tà δὲ 18 18, 19: Rom. viii. 10: πάντα έκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ήμας έαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Gal. vi. 15; Apoc. xxi. 5. Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς οώς 19 b Rom. v.10: Col. i. 20; 1 Joh. ii. 2; ότι Θεὸς ην εν Χριστώ κόσμον καταλλάσσων εαυτώ, μη λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν iv. 10. e Rom. iii. λόγον της καταλλαγης. Υπέρ Χριστοῦ οὐν πρεσβεύομεν, ώς 20 24, 25; Col. i. 20. τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, d Esa. liii. καταλλάγητε τῷ Θεῷ· ἀτὸν γὰρ μὴ γνόντα άμαρτίαν, ὑπὲρ 21 6, 9, 12; Rom. v. 19; ήμων άμαρτίαν εποίησεν, ΐνα ήμεις γινώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ Gal. iii. 13; ἐν αὐτῷ. συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν, μὴ εἰς κενὸν τὴν 6 1 Pet. ii. 22. γάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς ('λέγει γὰρ, 'Καιρῷ δεκτῷ 2 • 1 Cor. iii. 9; ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρα σωτηρίας ἐβοήθησά σοι. ἰδοὺ, νῦν t Eas. xlix.8. καιρός εὐπρόσδεκτος, ἰδού, νῦν ἡμέρα σωτηρίας.) Βμηδεμίαν ἐν 3 g Rom. μηδενὶ διδόντες προσκοπην, ΐνα μη μωμηθη ή διακονία. Εάλλ' 4 1 Cor. z. 39. εν παντί συνιστώντες εαυτούς, ώς Θεού διάκονοι, εν ύπομονή 1 Cor. iv. 1. πολλή, εν θλίψεσιν, εν ανάγκαις, εν στενοχωρίαις, έν πληγαίς, 5 έν φυλακαίς, έν ακαταστασίαις, έν κόποις, έν αγρυπνίαις, έν 6 k z. 4; 1 Cor. li. 4; νηστείαις, εν άγνότητι, εν γνώσει, εν μακροθυμία, εν χρηστό-Ερό. vi. 11, τητι, εν πνεύματι άγίω, εν άγάπη άνυποκρίτω, κεν λόγω άλη- 7

self. If I appear to be extravagant, when speaking of myself, I speak in the presence of God: if I speak moderately, it is out of consideration to

372

15. οἱ πάντες ἀπέθανον. All men were condemned to death in Adam, and lost the promise of living for ever. Christ suffered this penalty in his own person, and when he died, the whole human race was supposed to have died.

Ibid. éaurois is perhaps by themselves, or through their own power; and τφ αποθανόντι is by or through him who died. See Gal. ii. 19; Rom. xiv. 7, 8.

16. Sore. On account of the universality of Christ's redemption, we make no distinction between men of different countries: and though we Jews may once have looked upon Christ as specially the Saviour of his own countrymen, we have no longer such views.

17. τὰ πάντα is perhaps to be omitted.

19. &s 874. See xi. 21; 2 Thess. ii. 2. The phrase might be translated, that is, that-Ibid. Geds fir er Xpioto. This is quoted by the

Fathers as an assertion of the divinity of Christ. 21. auapriar is said to mean here an offering for sin, and such is frequently its signification in the LXX. The meaning is, that, though Christ was free from sin, he underwent the punishment of death, which is the consequence of sin: he was accounted as a sinner. And so the phrase, becoming the righteousness of God, means being accounted righteous by God.

CHAP. VI. 2. These words in Isaiah appear

to be spoken to Christ. God promises to assist him in saving the world.

3. The reading is probably διακονία ἡμῶν.

4. It does not mean, proving ourselves to be ministers of God, which would be diakorous: but, striving to recommend ourselves, as ministers of God ought to do.

Ibid. ἐν ὑπομονῆ πολλῆ may be connected with many of the following clauses, by much

patience in affliction &c.

Ibid. ἀνάγκαις, poverty. Elsner. 5. φυλακαις. See xi. 23. We have hitherto read only of his imprisonment at Philippi. Clement of Rome speaks of S. Paul enrans

δέσμα φορέσας. Ad Cor. § 5. Ibid. ἀκαταστασίαις. Theophylact explains it, δταν μὴ ἔχη τις ποῦ στῆ ἐλαυνόμενος ἐκ τόπου

6. γνώσει. See 1 Cor. xii. 8.
Ibid. εν πνεύματι άγίφ, by the diligent and proper use of the various gifts of the Holy Spirit.
Pyle.

θείας, εν δυνάμει Θεού, διὰ των ὅπλων τῆς δικαιοσύνης των 8 δεξιών και αριστερών, δια δόξης και ατιμίας, δια δυσφημίας 9 καὶ εὐφημίας ώς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς Ιώς ἀγνοούμενοι, καὶ ι ικ. 10, 11; επιγινωσκόμενοι ως αποθνήσκοντες, και ίδου, ζωμεν ως παι-18. 10 δευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι ώς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες ώς πτωχοί, πολλούς δὲ πλουτίζοντες ώς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέγοντες. Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν 12 πεπλάτυνται · · · οὐ στενογωρείσθε ἐν ἡμῶν, στενογωρείσθε δὲ · · · ii. 2, 3. 18 ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκ- 1 Cor.iv.14. 14 νοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ύμεῖς. • Μὴ γίνεσθε ἐτεροζυγοῦντες • Deut. vii. 2; ἀπίστοις τίς γὰρ μετοχή δικαιοσύνη καὶ ἀνομία; τίς δὲ κοι- xviii, 21: 15 νωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Εccl. xiii. 17; Ερb. v. 11. 16 Βελίαρ; ή τίς μερίς πιστώ μετα απίστου; τίς δε συγκατά- ρ Lev. xxvi. θεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε 12; Exod. χχίν. 45; ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς, '"Οτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ Exech. έμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός καὶ αὐτοὶ ἔσονταί 1 Cor. iii. 16; 17 μοι λαός. 9διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει τ. 7.14; Κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μη ἄπτεσθε κάγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, Heb. iii. 6; 18 Γκαὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς νίοὺς 4 ϜΦΦ. ١ἰἰ, 11; τες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοὶ, καθαρίσωμεν ἑαυτούς ἀπὸ παν- 1,9; Αρος. xxi.7. τὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην · 1 Tim. iv.8;
1 Joh. iii. \$. έν φόβφ Θεοῦ. 2 'Χωρήσατε ήμας' οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, :xii. 17; 30 οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. τοὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω προείρηκα τι. 11, 12, γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ 13. 4 συζήν. *πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις Αςι, τ. 41;

Μακεδουίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν Δοιί. xxxii. 7. δεξιών και άριστερών. Probably in allusion to the sword in the right hand and the shield in the left. We read of the shield of faith, and the

sword of the Spirit, in Eph. vi. 16, 17. 8. ωs πλάνοι, looked upon as deceivers, και άληθειs, and yet true. There is the same con-

struction in the other phrases.

11, 12. Our affection is wide enough to embrace you all: there is no want of room for you there: it is your own heart which allows little

room. Camerarius, Hombergius, Schmidius.
13. τὴν αὐτὴν ἀντιμισθίαν, subaudi κατά.
Knatchbull, Wolfius.

14. ἐτεροζυγοῦντες. See Lev. xix. 19; Deut. xxii. 10. It is applied here to marriages with heathens, or to any close intercourse with them.

15. Βελίαρ. The Hebrew term often occurs in the Old Testament, and is translated rapá-rous by the LXX. It signifies a wicked

ύπερ ύμων πεπλήρωμαι τη παρακλήσει, ύπερπερισσεύομαι τη Phil. ii. 17; 5 χαρά ἐπὶ πάση τη θλίψει ήμων. ΥΚαὶ γὰρ ἐλθόντων ήμων εἰς τ ιι. 13;

> 16. In the LXX it is, και θήσω την σκηνήν μου έν δμίν --- και έμπεριπατήσω έν δμίν και έσομαι ύμων Θεός, και ύμεις έσεσθέ μοι λαός.

> 17. In the LXX, 'Απόστητε, ἀπόστητε, ἐξέλθατε ἐκείθεν, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄψησθε, ἐξέλθετε έκ μέσου αυτής, άφορίσθητε άγων ύμας Θεδς Ίσραήλ.

> 18. This does not seem to be taken exactly from any passage: it most resembles 2 Sam. vii. 14, and in ver. 8. the LXX have τάδε λέγει Κύριος παντοκράτωρ. All these passages are spoken of the Jews, and S. Paul applies them to the Christians.

> CHAP. VII. 2. Χωρήσατε ήμας. Give us a place in your affections. See vi. 12, 13.

> 3. προείρηκα. See iii. 2; vi. 11. Els τὸ συνaποθ., so that I could live and die with you.

5. σάρξ. This is said with reference to παρα-

παντὶ θλιβόμενοι έξωθεν μάγαι, έσωθεν φόβοι. 'άλλ' ὁ πα- 6 z i. 4. ρακαλών τους ταπεινούς παρεκάλεσεν ήμας ο Θεός εν τη παρουσία Τίτου οὐ μόνον δὲ ἐν τῆ παρουσία αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ 7 έν τη παρακλήσει ή παρεκλήθη έφ' ύμιν, αναγγέλλων ήμιν την ύμων επιπόθησιν, τὸν ύμων όδυρμὸν, τὸν ύμων ζηλον ὑπερ εμοῦ, ωστέ με μάλλον γαρήναι. "Ότι εί καὶ έλύπησα ύμας έν τη 8 a ii. 4.

έπιστολή, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην βλέπω γὰρ ότι ἐπιστολή ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ώραν ἐλύπησεν ὑμᾶς. Νῦν 9 γαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν έλυπήθητε γάρ κατά Θεον, ίνα έν μηδενί ζημιωθήτε έξ ήμων.

b 2 Sam. xii. 13; Matt. xxvi. 75; Lu. zviii. 13.

νή γάρ κατά Θεον λύπη μετάνοιαν είς σωτηρίαν άμεταμέ- 10 λητον κατεργάζεται ή δε τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται ιδού γάρ, αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθήναι ὑμᾶς, 11 πόσην κατειργάσατο ύμιν σπουδήν; άλλα άπολογίαν, άλλα ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' έκδίκησιν. έν παντί συνεστήσατε έαυτούς άγνούς είναι έν τω πράγματι. ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῶν, οὐχ εῖνεκεν τοῦ ἀδική- 12 σαντος, οὐδὲ είνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος ἀλλ' είνεκεν τοῦ φανερωθηναι την σπουδην ύμων την ύπερ ημών προς ύμας ενώπιον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῆ παρακλήσει 13 ύμων περισσοτέρως δε μαλλον εχάρημεν επί τη χαρά Τίτου, ότι αναπέπαυται τὸ πνεθμα αὐτοθ ἀπὸ πάντων ὑμῶν ὅτι εἴ 14 τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθην. ἀλλ' ὡς πάντα εν άληθεία ελαλήσαμεν ύμιν, ούτω καλ ή καύχησις ημών η έπι Τίτου άλήθεια έγενήθη και τα σπλάγγνα αὐτοῦ 15 περισσοτέρως είς ύμας έστιν, αναμιμνησκομένου την πάντων ύμων ύπακοην, ώς μετά φόβου και τρόμου εδέξασθε αὐτόν.

e 2 Thees. Philem.8,21. εχαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν. 16 d Rom. xv. 26. ⁴ΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ 8 Gal. ii. 10.

κλήσει and χαρά in ver. 4. His mind was comforted with the news brought from Corinth by Titus, though his body was afflicted by persecutions in Macedonia.

7. § παρεκλήθη έφ' δμίν, with which he himself had been comforted concerning you. Titus had been to Corinth since the arrival of S. Paul's first letter.

Ibid. ἐπιπόθησιν, your longing for me.

8. Even if I gave you pain by that letter, I do not now repent of it, though I did repent immediately after writing it: for I see that the letter gave you pain for a short time, which has had a good effect.

9. κατά Θεόν. As is agreeable to God, in the manner that God would direct. Elsner. Ibid. Iva ev underl. That you might not re-

quire any punishment from me.

10. αμεταμέλητον is coupled with σωτηρίαν by Palairet, firmam, immutabilem, auferri ne-

Ibid. ή τοῦ κόσμου λύπη. Sorrow upon

worldly principles makes a man commit fresh sin to hide his former, and so makes him more worthy of death.

11. σπουδήν. What serious conduct.

Ibid. ekbiknow. Determination to punish the offender.

12. τοῦ ἀδικηθέντος is taken for the father of the incestuous person by Bos, Schmidius, Macknight. It may mean the party injured in any of the ways mentioned in the first Epistle.

Ibid. φανερωθήναι is to be coupled with πρός ύμας ενώπιον του Θεού, that the earnest regard which you have for us may be made manifest among yourselves in the presence of God. But many MSS. read ἡμῶν τὴν ὑπλρ ὑμῶν.
14. ἐπὶ Τίτου. The reading is probably πρὸs

Τίτον.

CHAP. VIII. 1. την χάριν τοῦ Θεοῦ. Χάρις in this chapter often means liberality, (as perhaps in Acts ii. 47; iv. 33.) but here xdpis rou Ocou has its usual sense of the gift of God. It

2 την δεδομένην εν ταις εκκλησίαις της Μακεδονίας στι εν πολλή δοκιμή θλίψεως ή περισσεία τής χαράς αὐτῶν, καὶ ή κατά βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς 3 άπλότητος αὐτῶν ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ δύνα-4 μιν αὐθαίρετοι, εμετὰ πολλής παρακλήσεως δεόμενοι ήμῶν, τῆν είκ. 1; γάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς άγίους δέξ- Rom. xv. 36; 5 ασθαι ήμας, καὶ οὐ καθώς ήλπίσαμεν, ἀλλ' έαυτοὺς ἔδωκαν 1 Cor. xvi. 1. 6 πρώτον τῷ Κυρίῳ καὶ ἡμιν διὰ θελήματος Θεοῦ εἰς τὸ παρακαλέσαι ήμας Τίτον, ίνα καθώς προενήρξατο, ούτω καὶ ἐπιτε-7 λέση είς ύμας καὶ τὴν γάριν ταύτην. ('Αλλ' ώσπερ έν παντί '1 Cor. i. 5. περισσεύετε, πίστει καὶ λόγφ καὶ γνώσει καὶ πάση σπουδή, καὶ τῆ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπη, ἵνα καὶ ἐν ταύτη τῆ γάριτι 8 περισσεύητε οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδής, καὶ τὸ τής ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων 9 εγινώσκετε γάρ την χάριν τοῦ Κυρίου ήμων Ίησοῦ Χριστοῦ, ε Lu iz. Se. ότι δι' ύμας επτώχευσε πλούσιος ων, ίνα ύμεις τη εκείνου 10 πτωχεία πλουτήσητε· h καὶ γνώμην εν τούτω δίδωμι. τοῦτο γὰρ h 1 Cor. vii. ύμιν συμφέρει, οίτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, άλλὰ καὶ τὸ θέλειν Prov. xiz. 17; 11 προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, Matt. x. 42. οπως καθάπερ ή προθυμία τοῦ θέλειν, οῦτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι 12 έκ τοῦ ἔχειν. Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχη τις, ' Prov.iii.28; 13 εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, Lu. xxi. 8: 14 ύμιν δὲ θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν ^{1 Pet. iv. 10}.

was God who put it into their hearts to be thus charitable; and charity is mentioned as one of the spiritual gifts in Rom. xii. 7, 8. See ix. 14.

2. I would supply he or dyferero in the first clause of this verse, that the greatness of their joy was seen in a great trial of affliction: although they were suffering persecution, yet they rejoiced exceedingly in their faith.

Ibid. ἡ κατὰ βάθους πτωχεία, their deep or excessive poverty hath made their liberality ap-

pear greater.

Ibid. ἀπλότητος, liberality, as in ix. 11, 13; Rom. xii. 8; James i. 5.

4. χάριν is kindness, or liberality: and κοινωνίαν τῆς διακονίας is the relief which they have

contributed. See Acts ii. 42.

Ibid. δέξασθαι ἡμᾶs. These words appear to be an interpolation, and to have been added for the sake of clearness. If they are expunged, χάριν and κοινωνίαν are governed by ἔδωκαν, and the construction is thus: for even above their means, voluntarily, and most earnestly entreating us [to permit it], they gave this charitable collection of theirs, and not merely this, which was what we hoped they would do, but they gave themselves before every thing else to the Lord and to us.

6. els τ6. So that we exhorted Titus. He had probably on a former occasion excited the Corinthians to charity (προεπηρέατο), and

S. Paul urged him now to do the same.
7. ἐν ἡμῖν the same as εἰς ἡμᾶς.

Ibid. Îνα καί. Some would supply videte, or operam date: as in Eph. v. 33. or perhaps it may be connected with what follows; that ye may also abound in this act of liberality, I say to you &cc.

8. οὐ κατ' ἐπιταγήν. This perhaps means, not in consequence of any positive command from God. See 1 Cor. vii. 6.

Ibid. διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς, urged to it by the forwardness of others, i. e. the Macedonians.

9. πλούσιος ών. Athanasius asks, πώς δὲ ἐπτάχευσεν ὁ Θεός; ὅτι τὴν πτωχεύσασαν φύσιν ἐν ἐαντῷ ἀνελάβετο p. 949. The passage contains a strong argument for the pre-existence and divinity of Christ.

10. γνώμην, my opinion or advice. See 1 Cor. vii. 6. 40.

Ibid. ἀπὸ πέρυσι, a year ago, or in the course of the last year. It might be thought from 1 Cor. xvi. 1. that the Corinthians had consulted S. Paul about the collection to be made for the poor in Judæa; and this was several months before the writing of this second Epistle. It appears, that they had not only made a collection at that time, but that the wish originated with themselves.

11. ἐκ τοῦ ἔχειν. In proportion to what you have. Schmidius, Wolfius.

l Rom. xii. 17;

m viit. 4 : Act. zi. 29;

περίσσευμα είς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα. Ίνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται είς τὸ ύμῶν ὑστέρημα. ὅπως γενηται ἰσότης, μ Εχού, κτί, μκαθώς γέγραπται, ' Ο τὸ πολύ, οὐκ ἐπλεονασε· καὶ ὁ τὸ 15 όλίγον, οὐκ ήλαττόνησε.

Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν 16 έν τη καρδία Τίτου ότι την μέν παράκλησιν έδέξατο, σπου- 17 δαιότερος δε υπάρχων, αυθαίρετος εξήλθε προς υμάς. Συν- 18 επέμψαμεν δε μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οδ ὁ ἔπαινος εν τώ εὐαγγελίω διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ 19 χειροτονηθείς ύπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν, σὺν τῆ χάριτι ταύτη τη διακονουμένη υφ' ήμων, προς την αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ύμῶν στελλόμενοι τοῦτο, μή τις 20 ήμας μωμήσηται εν τη άδρότητι ταύτη τη διακονουμένη ύφ ήμων. Ιπρονοούμενοι καλά οὐ μόνον ενώπιον Κυρίου, άλλά 21 καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν 22 1 Pet. ii. 12. ήμων, δυ έδοκιμάσαμεν έν πυλλοίς πολλάκις σπουδαίον όντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλή τή εἰς ὑμᾶς: εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός εἴτε 23 άδελφοὶ ήμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. Τὴν οὖν 24 ἔνδειξιν της ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, είς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, καὶ είς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν. ^mΠερὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς άγίους, περισσόν 9 Αττ. Χτ. 29; μοι έστι τὸ γράφειν ύμιν. οίδα γὰρ τὴν προθυμίαν ύμῶν, ῆν 2 1 Cor. xvi. 1. ύπερ ύμων καυχώμαι Μακεδόσιν, δτι 'Αχαία παρεσκεύασται άπὸ πέρυσι καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἡρέθισε τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ 3 ύμῶν κενωθη ἐν τῷ μέρει τούτῳ. ἵνα καθὼς ἔλεγον, παρ-

14. περίσσευμα, subaudi γίνεται.

17. παράκλησιν. See ver. 6. (παρακαλέσαι.) He has complied with my exhortation.

18. ἀδελφόν. This is supposed to have been

S. Luke by Origen, Jerom, Grotius, Capellus, &c., and the words $\epsilon \nu \tau \hat{\varphi} \epsilon \hat{\nu} \alpha \gamma \epsilon \lambda \hat{\iota} \varphi$ have been supposed to allude to his gospel. But they mean in the preaching of the gospel, as in x. 14; Phil. iv. 3, 15. Some have supposed Barnabas, and some Apollos: or it may have been Silvanus.

19. χειροτονηθείς—συνέκδημος. This was true of Silvanus. See Acts xv. 40. Or perhaps it may mean, that this person was ap-pointed by the Macedonian churches to accompany S. Paul to Judæa (σὺν τῆ χάριτι ταύτη). If so, he may have been one of the persons mentioned in Acts xx. 4. The Macedonians with S. Paul at Corinth were Sopater, Jason, Aristarchus, and Secundus. In Acts xix. 29. Caius and Aristarchus are called συνέκδημοι Παύλου, and Aristarchus accompanied S. Paul to Jerusalem.

εσκευασμένοι ήτε, μή πως έαν Ελθωσι σύν έμοι Μακεδόνες, καί 4 ευρωσιν υμάς απαρασκευάστους, καταισχυνθώμεν ήμεις, ίνα

> 19. προθυμίαν ὑμῶν. Probably ἡμῶν.
> 22. ἀδελφόν. This has been thought to be Silas, Apollos, or Epænetus. It might perhaps be Sosthenes, or another of the Macedonians mentioned in Acts xx. 4.

> Ibid. πεποιθήσει. Through the great confidence which he has in you.

> 23. είτε ὑπὲρ Τίτου. If any inquire concerning Titus.

> Ibid. ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν. Sent by the churches. This might confirm the notion of the two persons being Macedonians. Epaphroditus is called the apostle of the Philip-pians in Phil. ii. 25. i. e. he was sent by

24. καυχήσεως. See vii. 14; viii. 3, 24. Chap. IX. 2. από πέρυσι. See viii. 10.

3. ἀδελφούs. See viii. 18, 22.

4. Manedoves. The Macedonians, who accompanied him, are mentioned in Acts xx. 4.

μη λέγωμεν ύμεις, εν τη υποστάσει ταύτη της καυχήσεως. 5 αναγκαίου οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς αδελφοὺς, ἵνα προέλθωσιν είς ύμας, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εύλογίαν ύμων ταύτην έτοίμην είναι, ουτως ώς εύλο-6 γίαν, καὶ μὴ ὥσπερ πλεονεξίαν. "Τοῦτο δὲ, ὁ σπείρων φειδο- " Prov. μένως, φειδομένως καὶ θερίσει καὶ ο σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, xxii 9 7 επ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. • ἔκαστος καθώς προαιρεῖται τῆ • Exod. καρδία μη έκ λύπης η έξ ἀνάγκης ίλαρον γαρ δότην ἀγαπά *** 3; 8 ο Θεός. δυνατός δε ο Θεός πασαν χάριν περισσεύσαι είς ύμας, Deut. xx. 7; Beel. xxx. ίνα έν παυτί πάντοτε πασαν αὐτάρκειαν έχοντες, περισσεύητε 11; Rom. 9 εἰς πῶν ἔργον ἀγαθόν γκαθὼς γέγραπται, 'Ἐσκόρπισεν, P Psal.exii.9. έδωκε τοις πένησιν, ή δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει είς τὸν αἰωνα. 10 9 Ο δε επιγορηγών σπέρμα τώ σπείροντι, καὶ άρτον είς 9 Ες. 17.10. βρώσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐ-11 ξήσαι τὰ γεννήματα της δικαιοσύνης ύμων. τέν παντί πλουτι- τί. 11: ζόμενοι είς πασαν απλότητα, ήτις κατεργάζεται δι' ήμων iv. 15. 12 εὐγαριστίαν τῷ Θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης ού μόνον έστι προσαναπληρούσα τὰ ύστερήματα των ώγίων, άλλα και περισσεύουσα δια πολλών εύχαριστιών τώ Θεώ, 13 διὰ της δοκιμής της διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν. έπὶ τἢ ὑποταγἢ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστού, καὶ άπλότητι της κοινωνίας εἰς αὐτούς καὶ εἰς πάν-14 τας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς, διὰ τὴν 15 ύπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χάρις δὲ τῷ Θεῷ έπλ τη ανεκδιηγήτφ αὐτοῦ δωρεά.

4. ὁποστάσει. Ὑπόστασιs means something firm and stable, and here a firm confidence. Perhaps the words της καυχήσεως are an interpolation. See xi. 17; Heb. iii. 14; xi. 1.

5. προκατηγγελμένην. The reading is pro-

bably προεπηγγελμένην.
Ibid. εὐλογίαν. This signifies generally a blessing: but S. Paul perhaps uses it here with reference to Aoyla, a collection: (1 Cor. xvi. 1.) and thus εὐλογία might mean a good, i. e. a liberal collection.

Ibid. και μη δοπερ πλεονεξίαν. And not as if each person wished to have more than his neigh-

hour.

6. Τοῦτο δέ, i. e. λέγω. I mean to say. See 1 Cor. i. 12.

Ibid. ἐπ' εὐλογίαις. Bountifully, liberally. See ver. 5.

8. περισσεύσαι. Το make to abound, as in Eph. i. 8; 1 Thess. iii. 12. God is able to make every act of liberality abound to yourselves: i. e. to repay you for it.

Ibid. autaoreiar. Sufficiency. The meaning is, That, having a perfect sufficiency yourselves, you may be able to perform every good work abundantlu.

9. δικαιοσύνη. The same Hebrew word is

translated by δικαιοσύνη and έλεημοσύνη. See Matt. vi. 1.

10. Theophylact says of the words aprov eis βρῶσιν, that they come from Jeremiah: but I know of no such passage. There may be allusion to Deut. xxviii. 12; Isaiah lv. 10; Hos. x. 12.

11. πλουτιζόμενοι. The construction is not very apparent. Some connect it with Tra mepioσεύητε in ver. 8. Palairet takes the sentence as unconnected, and as containing a separate precept, In whatever manner you acquire riches, use them with all liberality.

Ibid. δι' ἡμῶν. Administered or dispensed by

13. δοξάζοντες. It would more properly be δοξαζόντων. See Krebsius.

Ibid. ὁποταγη της δμολογίας is the same as ύποταγή δμολογουμένη, professed or avoused obe-dience. See Luke xvi. 8. S. Paul says, that other persons will be induced to glorify God for this instance of your obedience to the gospel, for this liberality in making a collection for them and all persons, and by offering prayers for you, while they long after you, on account of the gift of charity, which God has given you so exceed-ingly. See viii. 1.

ΑΥΤΟΣ δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραότητος 10 καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, δς κατά πρόσωπον μὲν ταπεινὸς έν ύμιν, άπων δὲ θαρρω είς ύμις. δέρμαι δὲ, τὸ μὴ παρών 2 θαροήσαι τη πεποιθήσει ή λογίζομαι τολμήσαι επί τινας τούς λογιζομένους ήμας ώς κατά σάρκα περιπατούντας. ἐν σαρκὶ γὰρ δ • Jer. i. 10; περιπατούντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα ετὰ γὰρ ὅπλα 4 Ephes. vi. της στρατείας ήμων ου σαρκικά, άλλα δυνατά τω Θεώ πρός καθαίρεσιν οχυρωμάτων λογισμούς καθαιρούντες καὶ παν 5 ύλωμα επαιρόμενον κατά της γνώσεως του Θεού, και αίγμαλωτίζοντες παν νόημα είς την ύπακοην του Χριστού, και έν 6 έτοίμω έγοντες εκδικήσαι πάσαν παρακοήν, όταν πληρωθή ύμων ή ύπακοή.

t 1 Cor. xiv.

xiii. 10.

t Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν ἐαυτῶ Χρισ- 7 τοῦ είναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἐαυτοῦ, ὅτι καθώς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ. "ἐάν τε γὰρ καὶ περισσό- 8 τερόν τι καυχήσωμαι περί της έξουσίας ημών, ης έδωκεν ό Κύριος ήμιν, είς οἰκοδομήν καὶ οὐκ είς καθαίρεσιν ύμων, οὐκ αισχυνθήσομαι τνα μη δόξω ώς αν έκφοβειν ύμας δια τών 9 ἐπιστολών. ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησι, βαρείαι καὶ ἰσχυραί· ἡ 10 δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἰοί ἐσμεν τῷ λόγφ δι' ἐπι- 11 στολών ἀπόντες, τοιούτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργφ.

× iii. 1 ; v. 13.

* Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἡ συγκρίναι ἐαυτοὺς τισὶ τῶν 12 έαυτούς συνιστανόντων, άλλα αύτοι έν έαυτοις έαυτούς μετρούντες, καὶ συγκρίνοντες έαυτοὺς έαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν' ἡμεῖς 13

y zi. 18; xii. 5, 6.

δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ

CHAP. X. 1. ds κατά πρόσωπον. This was said by his enemies. Chrysostom. They said, that he was humble when he was among them. but bold and severe when at a distance.

2. δέομαι. This is the same as παρακαλῶ in ver. 1. I beseech you not to force me when present to be bold with that confidence, wherewith I reckon upon shewing my courage to some who reckon upon me as a man of worldly principles.

3. er σαρκὶ is different from κατά σάρκα. Though my nature is human, I do not carry on my Christian warfare upon human principles.

See xi. 18; Gal. ii. 20.

4. 70 Oct is considered by some to be a superlative, (as in Acts vii. 20.) exceedingly powerful. Vorstius, Knatchbull. Others understand it literally through God, by the aid of God. Beza, Raphel, Schmidius.

Ibid. δχυρωμάτων. There is perhaps an allusion to the walls of Jericho being thrown down miraculously. Chrysostom explains όχυ-ράματα to mean τον τύφον τον Έλληνικον, και τών σοφισμάτων και τών συλλογισμών την

ίσχυν. 6. Εταν πληρωθή. As soon as the major part

7. Tà κατά πρόσωπον means the nature or character of any one. Raphel.

Ibid. Xριστοῦ at the end of the verse is perhaps to be omitted.

8. ἡμῖν after ὁ Κύριος is perhaps to be omitted.

Ibid. ουκ αlσχυνθήσομαι. Even if I boast exceedingly of my power, I shall not be ashamed by finding this power fail.

9. δόξω. The reading is probably δοξώμεν. 10. βαρεΐαι. See 1 Thess. ii. 6. Ibid. ἀσθενήs. See xii. 7. S. Paul is said to have been short by Chrysostom, Nicephorus, &c. Ibid. Abyos is probably the style of speaking

or reasoning. See xi. 6.

12. ἐγκριναι. Το reckon ourselves among. Elsner, Krebsius.

Ibid. and abrol. These words appear to relate to the opponents of S. Paul, who admired themselves. But if οὐ συνιοῦσιν. ήμεῖs δὲ is an interpolation, as it appears to be, then S. Paul is speaking of himself: But we measuring ourselves by ourselves, and comparing ourselves with ourselves, will not boast of things which do not belong to us.

13. τὰ άμετρα. Things which have not been

κανόνος οδ εμέρισεν ήμιν ο Θεός μέτρου, εφικέσθαι άχρι καλ 14 ύμων ου γάρ ως μη εφικνούμενοι είς ύμας υπερεκτείνομεν έαυτούς άγρι γάρ καὶ ύμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίφ τοῦ 15 Χριστοῦ τοὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν άλλοτρίοις κόποις, : Rom.xv.20. έλπίδα δὲ ἔγοντες, αὐξανομένης της πίστεως ύμῶν, ἐν ὑμῶν 16 μεγαλυνθήναι, κατά τὸν κανόνα ήμων, εἰς περισσείαν, εἰς τὰ ύπερέκεινα ύμων εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίφ κανόνι εἰς 17 τὰ ετοιμα καυχήσασθαι. • Ο δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίφ καυ- • Ε. Ι. Ι. Ι. Ι. Ι. 18 χάσθω. δού γὰρ ὁ ἐαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' Jer.ix.23,24; δν δ Κύριος συνίστησιν. c* ΟΦΕΛΟΝ ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῆ ἀφροσύνη ἀλλὰ καὶ Rom. ii. 29; 2 ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ ἡρμοσάμην γὰρ ^{1 Cor. iv. δ.} 8 ύμας ένὶ ἀνδρὶ παρθένον άγνην παραστήσαι τῷ Χριστῷ· dφo- v. 13; βούμαι δὲ μήπως ώς ὁ ὄφις Εὐαν ἐξηπάτησεν ἐν τῆ πανουρ- a Gen. iii. 4; γία αὐτοῦ, οὕτω φθαρῆ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος Joh. viii 44. 4 της είς του Χριστόν. εί μεν γαρ ο έρχόμενος άλλου Ίησοῦν (xii, 11; κηρύσσει δυ οὐκ ἐκηρύξαμευ, ἡ πυεῦμα ἔτερου λαμβάνετε δ 1 Cor. w. 10; οὐκ ἐλάβετε, ἡ εὐαγγέλιον ετερον δ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς κίν. 2:

 $_{5}$ ἢνείχεσθε. 1 Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν $_{1 \text{ Cor. i. 17};}^{\text{v. 11};}$ 6 ἀποστόλων. εεί δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῆ γνώσει ii. 1. 18; Ερh. iii. 4. 7 άλλ' εν παντί φανερωθέντες εν πασιν είς ύμας. h ή άμαρτίαν h 1 Cor. ix. άλλ εν παυτι φανερωνεντες εν παυτι εις υμως. , στι δωρεάν τὸ 6, 13. εποίησα, εμαυτὸν ταπεινών ἵνα ύμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεάν τὸ , xii. 18; 8 τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ἰάλλας ἐκκλησίας Ακ. xx. 88;

9 ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν καὶ παρῶν Στhess. ii. 8, measured out to us. Lock, Schmidius, Fell. S. Paul uses μέτρον and κανών for the province or district which God had allotted for his preaching. The line, which bounded S. Paul's

preaching, took in Corinth. 14. For we are not going beyond our bounds, as if our line did not reach to you; for we were the first to come even as far as you, preaching the

gospel of Christ.

15. μεγαλυνθήναι. But hoping, as your faith increases, to be enlarged with respect to my line of preaching: i. e. to have my line extended. Perhaps er buis is to be connected with abfavoμένης.

16. els Tà etoupa. And not to boast, within another man's line, of things made ready to our

CHAP. XI. 2. ζηλώ. He uses the metaphor of jealousy, because he speaks of presenting the church as the bride of Christ. Bear with me a little in speaking of the affection which I have for you: I may be allowed to speak of it; for it is through my zeal for God that I am jealous over you: I have been anxious to present you as a pure virgin to the one husband, to whom I betrothed you, even to Christ. 'Applicar is to betroth. See Raphel, Elsner.

3. απλότητος της els του Χριστόν. The sincere affection which you ought to have for Christ, and for him only. Perhaps και της άγνότητος ought to be inserted after απλότητος.

4. δ έρχόμενος. Any person who comes to you after me.

Ibid. πνεθμα έτερον. Other and greater spiritual gifts than those which I have imparted. Ibid. εὐαγγέλιον. A new and better gospel.

Ibid. καλώς ήνείχεσθε. Ye might have been

right in bearing with him.

5. There is an ellipse here: But such is not the case: you cannot say this of these other teachers: for I conclude that my doctrine does not come short of that of the very greatest apostles.

6. lowers. Xenophon applies this term to

himself: ἐγὰ δὲ ἰδιώτης μέν εἰμι . . . Ἰσως οδν τοις μεν δνόμασιν ου σεσοφισμένως λέγω . . . Εν δε δέονται els άρετην οί καλώς πεπαιδευμένοι δρθώς έγνωσμένα ζητώ λέγειν. δυόματα μέν γάρ ούκ αν παιδεύσειαν, γνώμαι δέ, εί καλώς έχοιεν. De Venat. p. 787. So also Socrates, apud Platon. Hip. Min. p. 235. S. Paul perhaps alludes to the simplicity of his language: see 1 Cor. i. 17; ii. 1: or to what was said of him by his opponents: see x. 10.

Ibid. ἐν παντὶ, i. e. τρόπφ vel χρόνφ. Ibid. φανερωθέντες. He here means to include his companions as well as himself.

7. ταπεινών. By working with his own hands.

Ibid. ὑψωθῆτε might be evalted in the favour of God.

▶ Phil. iv. 10, πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός κτὸ γὰρ ύστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οι άδελφοι έλθόντες από Μακεδονίας καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα καὶ ι Rom. x.1; τηρήσω. 1 έστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ, ὅτι ἡ καύχησις 10 αυτη οὐ σφραγίσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς 'Axatas. διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς οἶδεν δ δὲ ποιῶ, καὶ ποι- 11 ήσω, ἵνα ἐκκό ψ ω τὴν ἀφορμὴν τῶν θ ελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν $\mathring{\omega}^{12}$ καυχώνται, εύρεθώσι καθώς καὶ ήμεῖς. οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδ- 13 απόστολοι, εργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι είς ἀποστόλους Χριστοῦ καὶ οὐ θαυμαστόν αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχη- 14 ■ Phil.iii.19. ματίζεται είς ἄγγελον φωτός moù μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι 15 αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος έσται κατά τὰ έργα αὐτῶν. "Πάλιν λέγω, μή τις με δόξη 16 n xii. 6. ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μή γε, κᾶν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα μικρόν τι κάγω καυχήσωμαι. δ λαλώ, οὐ λαλώ κατὰ Κύριον, άλλ' ώς 17 έν άφροσύνη, έν ταύτη τη ύποστάσει της καυχήσεως. ο έπεὶ 18 o z. 13: xii. 5, 6; μι. 3, 0; Phil. iii. 3, 4. πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. ἡδέως 19 γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὅντες ἀνέχεσθε γὰρ, εἴ 20 τις ύμας καταδουλοί, εί τις κατεσθίει, εί τις λαμβάνει, εί τις έπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, 21 ώς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν ἐν ις δ' ἄν τις τολμά, ἐν ἀφροσ-P Act. xxii. 3; ύνη λέγω, τολμῶ κάγώ. P Εβραῖοί εἰσι; κάγώ· Ἰσραηλῖταί 22 Rom. xi. 1. είσι; κάγώ σπέρμα 'Αβραάμ είσι; κάγώ 9διάκονοι Χριστοῦ 28 9 vi. 4; Act. ix. 16; είσι; παραφρονών λαλώ, ύπερ εγώ εν κόποις περισσοτέρως, mxi. 11; 1 Cor. xv. έν πληγαίς ύπερβαλλόντως, έν φυλακαίς περισσοτέρως, έν 10, 31. * Deut.xxv.8. θανάτοις πολλάκις. 'ὑπὸ 'Ιουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα 24

8. κατενάρκησα. Jerom mentions this as a Cilician word. It is said to be taken from νάρκη, torpedo, a kind of fish, which produces numbness by the touch.

9. Compare Phil. iv. 15.

10. καύχησις. The boast of not having put the Corinthians to any expense. The best MSS. read φραγήσεται for σφραγίσεται, and the more natural construction would be το στόμα μου ου φραγήσεται els το μη καυχάσθαι την καύχησιν ταύτην.

11. The false teachers had said, that S. Paul did not suffer the Corinthians to support him,

because he did not love them.

12. It seems also, that they boasted of doing the same themselves, i. e. of not putting the Corinthians to any expense. S. Paul says, that he would force them to keep to this, by continuing to do so himself. 'Αφορμήν means the excuse, which they really wanted, notwithstanding their boast, for being supported by the Corinthians.

14. θαυμαστόν. Perhaps the reading is θαῦμα.
16. Πάλιν λέγω. This does not imply, that he had said the same thing before; but it is equivalent to, I will now use another argument, (see xii. 19.) He then says, Let no one consider this boasting as a sign of weakness: but if you

do, then bear with me as a weak person, and suffer me to boast. For el δ è μήγε see Matt. vi. 1. Δέξασθε is used for bear with me by Plutarch, δέξασθε ήμᾶς, ἔφη, καὶ δπως οὐ συνάξετε τὰς δφρῦς σκοπεῖτε. De Orac. Defect. p. 412.

17. You may now, if you please, suppose me to be speaking, not by inspiration, but as a weak and foolish man. For ὑπόστασις, see ix. 4.

18. See x. 3.

19. ἀφρόνων. This is said with reference to ver. 16. Even if you suppose me to be weak, you may bear with my boasting, because you have borne with other persons who are weak.

20. λαμβάνει. Quæstumfacit. Gataker, Elsner. Ibid. ἐπαίρεται. Raise himself against you

in wrath. Macknight.

21. I am now speaking to my own disparagement, as supposing that I am weak. For &s &r. see v. 19.

23. φυλακαῖs. Clement in his Epistle speaks of S. Paul ἐπτάκις δέσμα φορέσας. c. 5. Only one imprisonment, that at Philippi, Acts xvi. 23, is mentioned before the date of this Epistle. See pref. to Ep. to Titus. An imprisonment seems to be alluded to in Rom. xvi. 7.

24. merrans. None of these are mentioned

in the Acts.

25 παρὰ μίαν ἔλαβου, *τρὶς ἐρραβδίσθην, ἄπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς * Act.xiv.19; 26 εναυάγησα, νυχθήμερον εν τῷ βυθῷ πεποίηκα δδοιπορίαις πολλάκις κιυδύνοις ποταμών, κιυδύνοις ληστών, κιυδύνοις έκ γένους, κινδύνοις έξ έθνων, κινδύνοις έν πόλει, κινδύνοις έν 27 έρημία, κινδύνοις έν θαλάσση, κινδύνοις έν ψευδαδέλφοις έν κόπφ καὶ μόχθφ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, 28 εν νηστείαις πολλάκις, εν ψύχει καὶ γυμνότητι. τχωρίς των Δct. 22.18, παρεκτός, ή επισύστασίς μου ή καθ' ήμεραν, ή μεριμνα πασών 29 τῶν ἐκκλησιῶν τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδα- 1 Cor. 30 λίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; κεὶ καυγάσθαι δεῖ, τὰ τῆς ix. 22. 81 ασθενείας μου καυχήσομαι. "Ο Θεός καὶ πατήρ τοῦ Κυρίου * xii. 5. ήμων Ίησου Χριστου οίδεν, ὁ ων εὐλογητὸς εἰς τους αίωνας, Rom. i. 9; 82 ότι οὐ ψεύδομαι: τέν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης ᾿Αρέτα τοῦ βα- Gal. i. 20; σιλέως έφρούρει την Δαμασκηνών πόλιν, πιάσαι με θέλων Phil. i. 8; 1 These, ii. 5. 83 καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνη ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ : Δοι. ix. 24. 12 έξέφυγον τὰς χειρας αὐτοῦ. Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι 2 ελεύσομαι γάρ είς όπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου. οίδα · Act. ix. 3; ανθρωπον εν Χριστώ, προ ετών δεκατεσσάρων, (είτε εν σώματι, 1 Cor. xv. 8. ούκ οίδα, είτε έκτὸς τοῦ σώματος, ούκ οίδα, ὁ Θεὸς οίδεν,) άρ-3 παγέντα τὸν τοιοῦτον ἔως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον άνθρωπον, (εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα, 4 ο Θεός οίδεν,) ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν

24. παρά μίαν, sc. πληγήν. The punishment of whipping was not to exceed forty stripes, Deut. xxv. 3: and as the whip was made of three thongs, they never gave more than thirteen blows, which made thirty-nine stripes. (See Josephus, Antiq. iv. 8, 21.) S. Paul says ὑπὸ Ἰουδαίων, because Jews had a right to punish Jews, and therefore he did not plead his

Roman citizenship. Biscoe, p. 246.
25. τρὶς ἐρραβδίσθην. One of these is mentioned, that at Philippi, Acts xvi. 28.

Ibid. #παξ. At Lystra, Acts xiv. 19.

Ibid. τρls ἐναυάγησα. None of these are mentioned in the Acts. See pref. to Ep. to

Ibid. πεποίηκα. So Cicero, " Apameæ quinque dies morati---Iconii decem fecimus." Ad Att. v. 20.

26. ἐκ γένους. A popularibus meis. Gal. i. 14.

28. των παρεκτός. Beside the things which I have omitted. Chrysostom, Wolf. Beside these external inconveniences. Raphel.

Ibid. ἐπισύστασιs is the act of many things pressing at once upon a person: but many MSS.

read επίστασις.

29. This is to shew the great interest which he took in all the churches. Who among my converts is suffering from any infirmity, and I do not partake of his sufferings? Who is perverted or misled in his Christian principles, and I burn not with grief and with real to recover him?

30. ἀσθενείαs is here used for sufferings.

31. Most MSS. read Kuplou 'Inσοῦ οίδεν. 32. εθνάρχης is a person appointed by an-

other to govern a country.

Ibid. Αρέτα. Aretas was king of Arabia
Petræa, and Herod Antipas married his daughter. When Herod took his brother Philip's wife, the daughter of Aretas left him and fled to her father, who made war upon Herod. He totally defeated him in battle, and it was probably then

that he got possession of Damascus.

Chap. XII. 1. We perhaps ought to read καυχάσθαι δὶ, and omit γὰρ after ἐλεύσομαι.

Ιδιά. ἀποκαλύψεις. See Acts xviii. 9; xxii.
17; xxiii. 11; Gal. ii. 2.

2. ἐν Χριστώ. A Christian. See v. 17. That he meant himself, is plain from ver. 6, 7. Ibid. δεκατεσσάρων. About the year 38, while he was in Cilicia. See Acts ix. 30: xi. 25

lbid. τρίτου οὐρανοῦ. The Jews are said to have spoken of three heavens: 1. the air, in which the birds fly; 2. the sky, in which the stars are; 3. the heaven, or abode of God.

3. Some persons have believed that two distinct raptures are mentioned by S. Paul. Bull. Whitby.

4. παράδεισον. This was the term used by the Jews for the place of departed souls; and was supposed by many of the Fathers to be different from the third heaven. See Luke xxiii. 43.

άρρητα δήματα, α οὐκ έξὸν ἀνθρώπω λαλησαι. δύπερ τοῦ 5 b xi. 30. τοιούτου καυγήσομαι ύπερ δε εμαυτοῦ οὐ καυγήσομαι, εἰ μη έν ταις ἀσθενείαις μου. ε έαν γαρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ 6 e x. 8; xi. 16. έσομαι ἄφρων άλήθειαν γάρ έρω φείδομαι δέ, μή τις είς έμέ λογίσηται ύπερ δ βλέπει με, η ακούει τι έξ έμου.

d Job ii. 6. d Kal τη ύπερβολη των αποκαλύψεων ίνα μη ύπεραίρωμαι, 7 έδόθη μοι σκόλοψ τῆ σαρκὶ, ἄγγελος Σατᾶν ΐνα με κολαφίζη, ΐνα μη ύπεραίρωμαι. ύπερ τούτου τρίς τον Κύριον παρεκάλεσα, 8 ΐνα ἀποστή ἀπ' ἐμοῦ καὶ εἴρηκέ μοι, "'Αρκεῖ σοι ἡ χάρις μου 9 ή γαρ δύναμίς μου εν ασθενεία τελειουται." "Ηδιστα ουν μαλλον καυχήσομαι έν ταις ασθενείαις μου, ίνα έπισκηνώση έπ' έμε ή δύναμις του Χριστου. διο εύδοκω έν ασθενείαις, έν 10 ύβρεσιν, εν ανάγκαις, εν διωγμοῖς, εν στενοχωρίαις, ὑπερ

• xi. 1, 5. Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι. •Γέγονα ἄφρων 11 καυχώμενος ύμεις με ήναγκάσατε εγώ γαρ ἄφειλον ύφ' ύμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. εί καὶ οὐδέν είμι.

¹Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάση 12 f iv. 2; ύπομονή, εν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. Ετί γάρ έστιν δ 13 xi. 6. g mi. 9; ήπτήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ 1 Cor. ix. 12. κατενάρκησα ὑμῶν ; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. Ιίδοὺ, 14 h xiii. 1: Act. xx. 33. τρίτου έτοίμως έχω έλθειν πρός ύμας, και ού καταναρκήσω ύμων ου γαρ ζητω τα ύμων, άλλ' ύμας. ου γαρ όφείλει τα τέκνα τοις γονεύσι θησαυρίζειν, άλλ' οι γονείς τοις τέκνοις i i. 6; ι έγω δε ήδιστα δαπανήσω καὶ εκδαπανηθήσομαι ύπερ των 15 Col. i. 24; 2 Tim. ii. 10. ψυχών ύμων εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπών, ἦττον ἀγαπῶμαι. "Εστω δὲ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς. ἀλλ' ὑπάρχων 16 k vii. 2. πανούργος, δόλφ ύμας έλαβον. Εμή τινα ών απέσταλκα πρός 17 ³ viii. 6, 16, ύμας, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμας; ¹παρεκάλεσα Τίτον, καὶ 18 18, 22,

4. Appnra. Either, such as S. Paul could not relate; or, such as no man could have spoken. Ibid. ¿¿óv. Non licet, pro non potest. Origen, Raphel.

6. βλέπει and ἀκούει perhaps relate to what is said in x. 10, To after acover is omitted in many MSS.

7. σκόλοψ. The most probable opinion seems to be, that S. Paul alluded to some bodily infirmity, which affected his appearance. See Bull, Sermon v., Sherlock, Whitby, Barrington, Benson, &c. Tertullian and Jerom preserve a tradition of his having a pain in his head. He alludes to the same infirmity in x. 10; 1 Cor. ii. 3; Gal. iv. 13. "Ινα μὴ ὑπερalpopus at the end of the verse is perhaps an

interpolation.
Ibid. Σατᾶν. For diseases being sent by evil spirits, see Matt. x. 1; Luke xiii. 16.

8. τον Κύριον means Christ : see ver. 9. 9. Most MSS. read ή γαρ δύναμις έν ασθενείς TEXEITEL

10. See vi. 4.

Ibid. δυνατός, by the power of working

miracles, and the gifts of the Spirit.

11. καυχώμενος is probably an interpolation. 12. ev is probably to be omitted before enuelois.

14. Toltor. See xiii, 1. S. Paul had only visited Corinth once before, Acts xviii. 1, unless he also touched there in his way to Crete: (See note to 1 Cor. xvi. 7.) but he may mean in this place, This is the third time I have been ready to come to you. Paley. See i. 15; xiii. 2. We are perhaps to read τοῦτο after τρίτον, and omit δμών after καταναρκήσω.

15. και before περισσοτέρως may perhaps be omitted.

16. Έστω. He now supposes the adverse party to say, Be it so: you have not burdened the Corinthians: but you have acted thus with some crafty view.

18. Τίτον. This Epistle was carried by Titus. See viii. 16.

συναπέστειλα τον άδελφον μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος: οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴγνεσι; mΠάλιν δοκείτε δτι υμίν ἀπολογούμεθα; κατενώπιον τοῦ = τ. 12.

Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοὶ, ὑπὲρ τῆς

20 ύμῶν οἰκοδομῆς. το φοβοῦμαι γὰρ, μή πως ἐλθὼν οὐχ οἴους * x : 2; xiii. 2, 10 θέλω ευρω υμάς, κάγω ευρεθω υμίν οίον ου θέλετε μήπως 1 Cor. iv. 21. έρεις, ζηλοι, θυμοί, έριθείαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώ-

21 σεις, ακαταστασίαι μη πάλιν ελθόντα με ταπεινώση ο Θεός μου πρὸς ύμᾶς, καὶ πενθήσω πολλούς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῆ ἀκαθαρσία καὶ πορνεία καὶ ἀσελγεία ἡ ἔπραξαν.

° TPITON τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς ἐπὶ στόματος δύο μαρ- • xii. 14; 2 τύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ρημα. ^p προείρηκα καὶ προ- 30; Deut. λέγω, ως παρων το δεύτερον, καὶ ἀπων νῦν γράφω, τοῖς προ- xvii. 6; xix. 15; ημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, Matt. xviii. 8 οὐ φείσομαι τέπεὶ δοκιμὴν ζητείτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος τίι. 17; 4 Χριστοῦ, δς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ ρ xii. 21. γαρ εί εσταυρώθη εξ ασθενείας, αλλα ζη εκ δυνάμεως Θεού 9 Ματι. χ. 20. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ^{r Phil. ii. 7,8}; 5 έκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς. *έαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τἢ • 1 Cor.xi.28; πίστει, εαυτούς δοκιμάζετε ή ούκ επιγινώσκετε εαυτούς, ότι 6 Ίησους Χριστός εν υμίν εστιν; εί μήτι αδόκιμοί εστε. ελπίζω 7 δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. εὕγομαι δὲ πρὸς τον Θεον, μη ποιήσαι ύμας κακον μηδέν, ούχ ίνα ήμεις δόκιμοι φανώμεν, άλλ' ίνα ύμεις τὸ καλὸν ποιητε, ήμεις δὲ ώς άδόκιμοι : xi. 20; 8 ωμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς κίι. 5, 9, 10. 9 άληθείας. τχαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυ- * 2,8; 10 νατοὶ ἡτε· τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. "διὰ 1 Cor. iv. 21.

 18. ἄδελφον. See viii. 18, 22.
 19. Πάλιν. See note at xi. 16, but most MSS. read πάλαι.

Ibid. τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ. This may mean, God who is in Christ. See ii. 17; v. 19; Rom. vi. 11; Eph. iv. 32; Phil. iii. 14; Col. iii. 3.

21. ταπεινώση, by shame and grief. Most MSS. read μη πάλιν έλθόντος μου ταπεινώση με. CHAP. XIII. 1. Tolrov. See note at xii. 14. γράφω is probably an interpolation.

3. The false teachers had questioned the inspiration of S. Paul. He now reminds them of the proofs which he had given of it by working miracles among them; and tells them in ver. 5. to examine themselves, whether they had proof of Christ being in them by miraculous gifts.

3. Suvarei, shews his power by the miracles which he enables me to work.

4. This is inserted to shew, that it was Christ who gave miraculous power to the apostles. Et dovereias means, the weakness of human nature which he had assumed, as in 1 Pet. iii. 18. and therefore εκ δυνάμεως Θεού may mean,

the divine nature which was in him. El before ἐσταυρώθη is perhaps an interpolation.

Ibid. ασθενουμεν-ζησόμεθα. Though I appear subject to weakness, (see xii. 7.) I will shew myself to be strong by the works which I shall do among you.
5. πειράζετε—δοκιμάζετε. He wishes them

to see, whether they still possessed the spiritual gifts which he had imparted to them: do you not know by these proofs, that Jesus Christ dwelleth in you? unless indeed ye are destitute of these proofs.

6. aborinoi here and in ver. 5. means, without proof of divine power.

7. I pray that I may not be obliged to inflict any evil on you: or, that you may not do any evil. I do not want to give proofs of my power by punishing you. The reading is perhaps εὐχόμεθα.

8. For if you do well, I cannot exercise my

power against you: there will be no need of it. 9. do bevauer. When we are not obliged to give proofs of our power.

Ibid. κατάρτισιν. See 1 Cor. i. 10.

τοῦτο ταῦτα ἀπών γράφω, ἵνα παρών μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατά την έξουσίαν ην έδωκέ μοι ο Κύριος είς οἰκοδομην, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

z Rom. zii. 16, 18; iii. 15, 16; 1 Pet. iii. 8; y Rom.

* Λοιπον, άδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλείσθε, το 11 αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρή-λήματι ἀσπάζονται ύμᾶς οἱ ἄγιοι πάντες. Ἡ χάρις τοῦ 13 τοῦ άγίου πνεύματος μετά πάντων ύμῶν. ἀμήν.

xvi. 16; 1 Cor.xvi.20; 1 Thess.v.26; 1 Pet. v. 14.

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα εγράφη ἀπὸ Φιλίππων της Μακεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.

EPISTLE TO THE GALATIANS.

I conceive this Epistle to have been written from Ephesus, during S. Paul's long residence there, which began in the end of 48, and lasted till the middle of 52. (See Preface to Ep. ad Titum.) It was perhaps written at the beginning of 52. S. Paul had visited Galatia for the first time in 46; (Acts xvi. 6.) for the second in 48, (Acts xviii. 23.) He had met with a most favourable reception there: (Gal. iv. 13—15.) but after his departure, some Jewish Christians seem to have endeavoured to set the Galatians against S. Paul, by calling in question his authority as an apostle; and to have taught them, that it was necessary for them to observe the Law of Moses. S. Paul, at the beginning of this Epistle, proves his authority as an apostle, by shewing that he received it direct from God; and he then exposes the inefficacy and the fatal consequence of looking for justification by the Law of Moses.

ΙΙΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

*ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δί' ἀνθρω- 1 ver. 11, 12; Tit. i. 3. που, άλλα δια Ίησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος b Act. ii. 24, 32; αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ, ταῖς ἐκκλη- 2 iii. 15 ; iv. 10; σίαις της Γαλατίας χάρις υμιν και ειρήνη άπο Θεού πατρος 8 π. 40; καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ετοῦ δόντος ἐαυτὸν ὑπὲρ 4 xvii. 31; Rom. iv. 24; των άμαρτιων ήμων, όπως έξέληται ήμας έκ του ένεστωτος $_{1 \, {
m Cor. \, vi. \, 14}}^{
m viii. \, 11};$ $_{1 \, {
m Cor. \, vi. \, 14}}^{
m cor. \, vi. \, 14};$ $_{1 \, {
m Cor. \, vi. \, 14}}^{
m cor. \, vi. \, 14};$ $_{1 \, {
m Cor. \, vi. \, 14}}^{
m cor. \, vi. \, 14};$ xv. 15; φ ή δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. 2 Cor. iv. 14; Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε, ἀπὸ τοῦ καλέσαντος 6 Eph. i. 20; Col. ii. 12; 1 Thess.i.10; υμάς εν χάριτι Χριστου, είς ετερον ευαγγέλιον δο ουκ έστιν 7 Ηοδ. ΧΙΙΙ. 20. ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οὶ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες Matt. xx. 28; μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. εἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς 8 Eph. v. 2; Tit. ii. 14; ή άγγελος έξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῶν παρ' δ εὐηγγελισάμεθα ύμιν, ανάθεμα έστω τώς προειρήκαμεν, και άρτι πάλιν λέγω, 9 ^d Act. xv. 1; 2 Cor. xi. 4 • 1 Cor. xvi. 22. f Apoc. xxii. 18.

Chap. I. 1. $d\pi^{\prime}$ $d\nu\theta\rho\omega\pi\omega\nu$ is used with reference to the word ἀπόστολος. S. Paul was not sent, i. e. did not receive his commission. from any man, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, nor by the agency or mediation or interest of any man. This is confirmed by Acts xiv. 26. which shews, that S. Paul was not sent by the brethren at Antioch. Origen observes, that this verse is a proof of the divinity of Christ. vol. iv. p. 690.

4. alaros. Alar is a long period of time. (See Tit. i. 2.) It here means the period which marks the present state of things in the world, i. e. this world as opposed to a future and heavenly state. See Rom. xii. 2; Luke xx. 34; 1 Cor. i. 20; ii. 6.

6. οδτω ταχέως. Some have thought from these words, that the Epistle was written very shortly after one of S. Paul's visits to Galatia. But this is not necessary. If the Galatians had been quickly and suddenly led away by the false teachers, the words obrw raxéws might have been used. See 1 Tim. v. 22; Luke xviii. 8.

6. τοῦ καλέσαντος. S. Paul is supposed to

mean himself by Chandler, Macknight, Wall, Olearius: but Wolfius refers the expression to God, which agrees better with the language of the Epistles. See v. 8.

Ibid. χάριτι Χριστού. The latter word is

perhaps an interpolation.
7. δ οὐκ ἔστιν ἄλλο. The false teachers wished to join the Law and the Gospel, and told the Galatians, that this was the real gospel, to which they were called. S. Paul says, that this is not the gospel at all, and therefore corrects himself in having spoken of it as another

gospel.

Ibid. ei μη is here used for ἀλλὰ, as in Matt. xii. 4; Luke iv. 27; 1 Cor. vii. 17; Rev.

8. παρ' b is generally rendered contrary to what: Whitby prefers beside what.

Ibid. ἀνάθεμα and ἀνάθημα means properly something set apart: but ἀνάθημα is generally taken in a good sense for a votive offering, or thing consecrated; and ena in a bad sense for a thing devoted to curses. See Rom, ix. 3; 1 Cor. xvi. 22.

εί τις ύμας εὐαγγελίζεται παρ' δ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. 10 8 άρτι γαρ ανθρώπους πείθω ή τον Θεόν; ή ζητῶ ανθρώποις ε 1 Thom.ii.4; άρέσκειν; εί γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ήρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ Ια. iv. 4. αν ήμην.

h Γνωρίζω δε ύμιν, άδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθέν h vor. 1; 12 ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον Ιοὐδὲ γὰρ ἐγὰ παρὰ Ερροσ. εί. 3. ανθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὕτε ἐδιδάχθην, άλλὰ δι' ἀποκα-

13 λύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. κ' Ηκούσατε γάρ τὴν ἐμὴν ἀνα- L Act. viii. 3; στροφην ποτέ εν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολην εδίωκον ***...4 14 την έκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν καὶ προέκοπτον Phil. ii. 6.

έν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, ¹ Tim. i. 18. περισσοτέρως ζηλωτής ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδό-

15 σεων. 1 ότε δε εὐδόκησεν ο Θεος ο αφορίσας με εκ κοιλίας 1 Act. ix. 15 g 16 μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, "ἀποκαλύ- Rom. i. i; ψαι τον υίον αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτον ἐν τοῖς Jer. i. 5.

17 έθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ ἀν- Μαιτ. πτί.17; ηλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλ' Ερρος ii. 6; ἀπηλθον είς 'Αραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα είς Δαμασκόν.

18 "Επειτα μετά έτη τρία ἀνηλθον είς 'Ιεροσόλυμα ίστορησαι " Δοι ix. 26.

19 Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε "ἔτερον " Mar. τί. 8. δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ είδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν

20 τοῦ Κυρίου. τὰ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι • Rom. i.9; 21 οὐ ψεύδομαι. ΨΕπειτα ήλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας 2 Cor. i. 28; 21 ου ψευουμαι. Επετια ηκουν εις τα κισματια της 22 καὶ τῆς Κιλικίας. ήμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπφ ταῖς τὶ 31; 23 ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ μόνον δὲ ἀκούοντες Ἰτιμ. τ. 21; 2 Tim. ir. 1.

24 ήσαν, "Οτι ὁ διώκων ήμας ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν . Act. ix. 20. 2 ην ποτε επόρθει καὶ εδόξαζον εν εμοί τον Θεόν. "Επειτα : Δοι. 27. 2.

10. πείθω is the same as ζητώ αρέσκευ, and S. Paul means to say, I have used this strong expression, which will perhaps give offence: but I must use it: for am I seeking to please men or God? if I sought to please men, I should perhaps support these false doctrines of the Jewish Christians: but my duty to God, and to Christ, whose servant I am, forbids me. See Krebsius, Elsner.

11. Read γνωρίζω γάρ.
Ibid. κατὰ ἄνθρωπον. This is still in connexion with ver. 10. My gospel has no reference to human wishes and opinions.

12. ἀποκαλύψεως. S. Paul was probably instructed in the gospel during his residence in Arabia, ver. 17. He was in the habit of receiving revelations afterwards; see Acts xxii. 17: Gal. ii. 2; 2 Cor. xii. 2, 7; Eph. iii. 3.

14. παραδόσεων. Compare Acts xxii. 3; xxvi. 5.

15. 6 Ocos is probably an interpolation. 16. σαρκί καὶ αίματι. Compare Matt. xvi. 17; 1 Cor. xv. 50; Eph. vi. 12; Heb. ii. 14. S. Paul therefore was not instructed by Ana-

17. 'Apaßlav. See note at Acts ix. 19.

Ibid. πάλιν. In the third year after his conversion, as is expressed in the next verse.

18. ἰστορῆσαι implies a visit made with the wish to see something extraordinary. Plutarch speaks of the parents of Cicero's schoolfellows coming to the school, δψει βουλομένους ίδειν τὸν Κικέρωνα, και την διινουμένην αυτού περί τάς μαθήσεις δξύτητα και σύνεσιν Ιστορήσαι, p. 861. If the conversion of Cornelius happened as early as A.D. 32, (see note at Acts ix. 32,) it may have been in consequence of this, that S. Paul wished to confer with S. Peter, and to inform him of his own revelations concerning the conversion of the Gentiles.

19. 'Ιάκωβον. This was James, the bishop of Jerusalem. See note at Acts xii. 17. He was probably not one of the twelve apostles; though he seems to be called an apostle here, as Barnabas and some others were; or εἰ μὴ may be used for ἀλλὰ, as in ver 7.

21. Compare Acts ix. 26-30; xxii. 17-

23. εὐαγγελίζεται. This seems to shew, that S. Paul preached the gospel while he was in Cilicia. See Acts xv. 23, 41.

διά δεκατεσσάρων έτων πάλιν ανέβην είς Ίεροσόλυμα μετά Βαρνάβα, συμπαραλαβών καὶ Τίτον ἀνέβην δὲ κατὰ ἀπο- 2 κάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον δ κηρύσσω ἐν • Phil. ii. 16. τοῖς ἔθνεσι, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσι, •μήπως εἰς κενὸν τρέγω ι Ατι. χτι. 3; ή έδραμου. ''Αλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ, "Ελλην ὧν, ἡναγ- 3 1 Cor. ix. 21. κάσθη περιτμηθήναι "διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλ- 4 φους, οίτινες παρεισήλθον κατασκοπήσαι την έλευθερίαν ημών * Deut. x. 17; ην έχομεν εν Χριστώ Ίησου, ΐνα ήμας καταδουλώσωνται· οίς 5 Job xxxiv.19; οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῆ ὑποταγῆ, ἴνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγ-Αct. z. 34; γελίου διαμείνη πρὸς ὑμᾶς. z'Απὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί 6 Bom. ii. 11; Ερhes. vi. 9; τι, οποΐοί ποτε ήσαν, οὐδέν μοι διαφέρει πρόσωπον Θεος άν-Col. iii. 25 ; θρώπου οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσαν-7 Art.xiii.46; έθεντο, Γάλλα τουναντίον, ιδόντες δτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγ-7 Rom. xl. 13; 1 Tim. ii. 7; γέλιον της ἀκροβυστίας, καθώς Πέτρος της περιτομης· (' ὁ γὰρ 8 Ασι. 12, 15; εμοί είς τὰ εθνη) καὶ γνόντες τὴν γάριν τὴν δοθεῖσάν μοι. 9 'Ιάκωβος καὶ Κηφάς καὶ 'Ιωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι είναι, xxii. 21 : Ephon iii. 8. δεξιας έδωκαν έμοι και Βαρνάβα κοινωνίας, ΐνα ήμεις εις τα Act. εχίν. 17; εθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα 10 $^{\circ}$ 1 Cor. xxi. 1; μνημονεύωμεν, δ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. "Ότε δὲ 11 2 Cor. viii. 1; ηλθε Πέτρος εἰς 'Αντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην,

CHAP. II. 1. διὰ δεκατεσσάρων έτῶν may mean, in the fourteenth year: see Matt. xxvi. 61; Mark xiv. 58. This is the journey mentioned in Acts xv. after S. Paul's first journey, when the council was held at Jerusalem, A. D. 46. Πάλιν does not mean the next time : for he was at Jerusalem in 44, (Acts xi. 30.) but on another occasion.

Ibid. Tirov. See Titus i. 4.

2. ἀνεθέμην. Compare Acts xv. 4, 12. Ibid. τοις δοκούσι. The same as των δοκούντων είναί τι in ver. 6, and δοκουντες στύλοι elvas in ver. 9. It means the apostles, who were then at Jerusalem, and the chief persons in the church there. Herodian writes, καὶ πρώτον μέν της συγκλήτου βουλής τούς δοκούν-τας και ήλικία σεμνοτάτους και βίφ σωφρονεσ-τάτους τούς έκκαίδεκα έπελέξαντο, vi. 1. See

note at 1 Cor. i. 28. Ibid. els κενόν τρέχω. The metaphor is taken from a person exercising or practising himself in running without any particular object. See 1 Cor. ix. 26. Menander writes, Ανήρ ἄβουλος εἰς κένου μοχθεῖ τρέχων.

4. did de rous. And this was done, i. e. I refused to have Titus circumcised, on account of the false brethren who introduced themselves into our meetings.

5. τ θ υποταγή, by submitting to them.

Ibid. ἀλήθεια. See ver. 14; iii. 1; v. 7. S. Paul's was the true gospel, which proclaimed faith in Christ as sufficient.

6. The sentence seems to be imperfect after elval 74 Grotius says, that S. Paul meant to add oiser mproceasoune, but that altering the form, and repeating of δοκούντες, he says οὐδέν προσανέθεντο. Hombergius thinks that the sentence is complete, and interprets and Top δοκούντων οδδέν μοι διαφέρει, there is no difference between me and them. Elsner interprets it, I have nothing to do with what these persons may be. But I should rather agree with Groting.

9. James is mentioned first, as being bishop of Jerusalem: see note at Acts xii. 17. Peter and John were probably the only apostles now in Jerusalem : see note at Acts ix. 32. Eusebius speaks of some persons maintaining Cephas to be a different person from Peter, and one of the seventy disciples. H. E. i. 12. The notion is defended by Harduin. Op. Select. p. 921, but it seems untenable.

10. δ και ἐσπούδασα. Schmidius interprets it, which I had also been anxious to do before: and such was the fact; see Acts xi. 30: but I should rather render it, wherefore I have been anxious to do this same thing; or, which is the very thing that I have been anxious to effect: and this perhaps confirms the date assigned to the Epistle: for when S. Paul left Ephesus in 52, he intended to go to Jerusalem with contributions: see Rom. xv. 25; 1 Cor. xvi. 1-3; Acts xxiv. 17. It is probable, that the continued famine caused the apostles at Jerusalem to make this request to S. Paul. Pyle renders it, a thing I was very ready to do.

11. Πέτρος. The true reading is probably

Κηφᾶs.

Ibid. 'Artioxelar. This visit of Peter to Anticch is not mentioned in the Acts. It pro12 ότι κατεγνωσμένος ήν. πρό του γάρ έλθειν τινάς ἀπό Ίακώ-Βου, μετά των έθνων συνήσθιεν ότε δε ήλθον, ύπέστελλε καί 13 αφώριζεν έαυτον, φοβούμενος τούς έκ περιτομής. και συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας

14 συναπήγθη αὐτῶν τῆ ὑποκρίσει. b' Αλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρ- b Act. x. 28. θοποδούσι πρὸς τῆν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρω έμπροσθεν πάντων, "Εί σύ, Ιουδαίος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζής και οὐκ Ἰουδαϊκώς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαίζειν;"

15 Ήμεις φύσει Ίουδαίοι, καὶ οὐκ έξ έθνων άμαρτωλοί, εείδότες : iii. 11; Peal. cxlin.2: 16 στι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Βοπ. i. 17; 'Ιησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν. iii. 20, 28. ΐνα δικαιωθώμεν έκ πίστεως Χριστού, καὶ οὐκ έξ ἔργων νόμου

17 διότι οὐ δικαιωθήσεται έξ έργων νόμου πάσα σάρξ. εἰ δὲ ζη- 4 Rom. vi. τοῦντες δικαιωθήναι εν Χριστώ, εύρεθημεν καὶ αὐτοὶ άμαρ- 11, 14; 6;

18 τωλοί, άρα Χριστὸς άμαρτίας διάκονος; μη γένοιτο. εἰ γὰρ α viii. 3; κιν. 7, κε κατέλυσα, ταθτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνίσ- 2 ζοτ. τ. 13; 19 τημι. Εγώ γὰρ διὰ νόμου νόμω ἀπέθανον, ἵνα Θεώ ζήσω. 10.

bably took place, A.D. 46, after S. Paul's return from the council, and before his second journey. Mark perhaps accompanied him. See Acts xv. 37.

11. κατά πρόσωπον is said to mean secundum speciem, in appearance or pretence, by Chrysostom and Jerom: but the usual interpretation of openly, publicly, is supported by Elsner, Raphel, Krebsius. In Deut. vii. 24. we have ούκ αντιστήσεται ούδελς κατά πρόσωπόν σου: and in Xenophon κατά πρόσωπον έναντιοῦσθαι. Cyrop. iv. p. 90.

Ibid. κατεγνωσμένος ήν, he deserved to be condemned.

12. ἀπὸ Ἰακώβου. This does not imply that James sent these men, or that he agreed with them. They may perhaps have pretended this; or it may merely mean, that they came from the church at Jerusalem, of which James was the head.

Ibid. ἀφώριζεν. We are not to suppose that these persons again raised the question, which had been settled at the council, or wished to bind the Gentiles by the Law of Moses. They only declined eating with them; which they need not have done, because the decree of the council had provided against the Gentiles of-fending the Jews at their meals. See note at Acts xv.

14. Some have continued S. Paul's address to S. Peter to ver. 21; but I should confine it to ver. 14. as Vater has done.

15. άμαρτωλοί. Elsner and Schmidius connect this with 'Ioudaios, and not merely with & dθνών. The sense seems to be this. He had biamed S. Peter for obliging the Gentiles to follow the Law of Moses; and then he continues, We who are Jews by birth, and not Gentiles, and therefore used to the Law of Moses, yet being guilty of sin, and knowing that men are not justified from sin by the Law,

but by faith in Christ, we have accordingly believed in Christ, and not trusted to the Law. For ear $\mu\eta$ see note at i. 7.

16. οδ — πᾶσα σὰρξ is the same as οδδεμία σάρξ. See Matt. xii. 25.

17. ζητοῦντες δικαιωθήναι, while we think that we have been justified, or, while we seek to maintain our justification. For δικαιωθήναι implying that justification is a thing past, see Rom. v. 1.

Ibid. άμαρτωλοί. A person, who is justified by faith in Christ, is freed from sin: but if he seeks for further justification by the Law, he acknowledges himself to be still a sinner. S. Paul therefore asks, If, while we think that we were justified through Christ, we are discovered to be still in our sins by having recourse to the expiations of the Law, will Christ be the minister (i. e. will he administer spiritual benefit) to persons who are still in their sins? Certainly not. That this is the true meaning of αμαρτωλοί, appears from the next verse.

18. a κατέλυσα, the ceremonies of the Lau, which I once believed to have no effect in saving me from sin, viz. when I embraced the gospel.

19. νόμφ, not to the Law, but by the Law. The Law denounces death: and if it were not for the Law, i. e. for positive ordinances, the sinner would not be condemned to death. See Rom. iii. 20; iv. 15; v. 13; vii. 7; 1 Cor. xv. 56. S. Paul therefore says, In consequence of the Law, I was condemned to death by the Law, that I might be restored to life by God. The only consequence of the Law is, that I became subject to the sentence of death; from which there was no escape: but I am restored to life by the mercy of God, who accepts my faith in Christ. This construction of the dative may be seen in Rom. vi. 2, 10, 11; viii. 24; 2 Cor. v. 15; x. 4; Gal. v. 25; Eph. ii. 1; iv. 23; 1 Pet. ii. 24; iii. 18; iv. 6.

*Χριστώ συνεσταύρωμαι ζώ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ 20 • i. 4; v. 24; Χριστός δ δε νύν ζω εν σαρκί, εν πίστει ζω τη του υίου vi. 14; Rom. vi. 6: τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ξαυτὸν ὑπερ Eph. v. 2: έμοῦ. οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ Γεί γὰρ διὰ νόμου δι-21 Tit. ii. 14. f Heb. vii.11. καιοσύνη, άρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

ε Ω ΑΝΟΗΤΟΙ Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε τῆ ἀληθεία 3 € v. 7. μη πείθεσθαι; οίς κατ' όφθαλμούς Ίησούς Χριστός προεγράφη » Act. ii. 88; ἐν ὑμῶν ἐσταυρωμένος. Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ 2 viii. 15; έργων νόμου τὸ πνεῦμα ελάβετε, ἡ εξ ἀκοῆς πίστεως; οὕτως 8 xv. 8; Eph. i. 18. ανόητοί έστε; έναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; 1τοσαθτα ἐπάθετε εἰκῆ; εἴ γε καὶ εἰκῆ. ὁ οὖν ἐπιγορηγῶν ὑμῖν 4 k Gen. xv. 6; τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου ἡ ἐξ΄ Rom. iv. 3; Jac. ii. 23. ακοής πίστεως; kκαθώς 'Αβραάμ επίστευσε τώ Θεώ, καὶ έλο- 6 l Rom. iv. γίσθη αὐτῶ εἰς δικαιοσύνην. Ιγινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, 7 11, 12, 16. ⇒ Gen. xii. 3; ούτοι είσιν υίοι 'Αβραάμ. Επροϊδούσα δε ή γραφή ότι εκ πίσ- 8 xviii. 18: zzii. 18; τεως δικαιοί τὰ ἔθνη ὁ Θεὸς, προευηγγελίσατο τῷ 'Αβραὰμ, xxvi. 4; Act. iii. 25. "Οτι ένευλογηθήσονται έν σοι πάντα τὰ ἔθνη' ὅστε οἱ ἐκ 9 n Deut. πίστεως, εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ ᾿Αβραάμ. ὅσοι γὰρ ἐξ 10 zzvii. 26 • ii. 16: έργων νόμου είσιν, υπό κατάραν είσι ηγέγραπται γάρ, 'Έπι-Hab. 5. 4 Rom. i. 17; κατάρατος πᾶς δς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τοῦ τοῦ βιβλίφ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.' ° "Οτι δὲ ἐν νόμο 11

20. Χριστφ συνεσταύρωμαι. Christ submitted to the sentence of the Law, and died: and whoever has faith in his death, is said figuratively to have died with him, and so to have paid the penalty of the Law. He then rises again; but not such as he was before, a person condemned for sin; but a new creature, and freed from the guilt of sin, by faith in Christ.

Ibid. 8 δλ νῦν ζῶ κ. τ. λ. Speaking figuratively, I died in Christ, and rose again: but with respect to my actual living in the body, I must show that I have faith in the death of Christ; and not look for any other justification by the

21. οὐκ ἀθετῶ. I am not to destroy the effect

of the free grace of God.

CHAP. III. 1. Avonto. Callimachus calls the Galatians Εφρονι φύλφ, In Delum, 184. Themistius speaks of their eagerly following any philosopher: Orat. xxiii. p. 299: and Strabo says, παραπεισθέντες δε εύμαρῶς ένδιδόασι πρὸς τὸ χρήσιμον. iv. p. 299. This, however, was not meant as a censure.

Ibid. The words τ β αληθεία μη πείθεσθαι are

perhaps an interpolation.

Ibid. ols κατ' δφθαλμούs. Who had the crucifizion of Jesus Christ clearly set before you in description. He means to say, that the importance of believing in the death of Christ had been fully explained to them.

2. τὸ πνεῦμα. He appeals to the gifts of the Spirit, which they had received; and asks, whether it was in consequence of their obedience to the Law, or of their having faith in the doctrines which they heard, ἀκοῆς πίστεως. See 1 Thess. ii. 13, where λόγον ἀκοῆς is the same as λόγον ακουόμενον. Rom. x. 17.
3. ἐναρξάμενοι and ἐπιτελείσθε are said by Al.

Morus to be metaphors taken from the mysteries: but Wolfius refers them to the games. Having been prepared for the course by the spiritual assistance which you received at first, will you finish it by following these carnal ordinances? 4. ἐπάθετε. Have ye received so many tokens of divine favour to no purpose? Schomerus, Hombergius, Starckius. We have the same

sense of this verb in Euripides, Med. 488. Καὶ ταῦθ' ὑφ' ἡμῶν, ὁ κάκιστ' ἀνδρῶν, παθὰν Προβδωκας ἡμᾶς ;

But this interpretation is opposed by Bos, Elsner, and Wolfius, who think that S. Paul alluded to the sufferings of the Galatians in the cause of the gospel.

Ibid. elye kal elkû. Dummodo frustra: h. e. non tantum perdidistis fructum vestrarum passionum, sed etiam in severum judicium incidistis. Cocceius, Elsnerus. If we follow Schomerus in the interpretation of endbere, S. Paul may have meant to express a doubt, whether the Galatians had really so forgotten the benefits which they had received. See iv. 11.

5. This verse proves, that S. Paul worked miracles in Galatia, and imparted the miracu-

lous gifts of the Spirit.

10. γεγραμμένοις έν τῷ βιβλίφ. Instead of these words the LXX have λόγοις. We may understand ένεκεν before τοῦ ποιῆσαι. See note at Acts xxvii. 1.

οὐδεὶς δικαιοῦται παρά τῷ Θεῷ, δήλον, ὅτι 'ὁ δίκαιος ἐκ πίσ-12 τεως ζήσεται' ό δε νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' 'ὁ ποιή-13 σας αυτά ἄνθρωπος ζήσεται έν αυτοίς.' PΧριστός ήμας έξηγό- » Dout. ρασεν έκ της κατάρας του νόμου, γενόμενος ύπερ ήμων κατάρα xxi. 23; Rom. viii. 3; γέγραπται γάρ, ' Επικατάρατος πας ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου' 2 Cor. v. 21. 14 ίνα είς τὰ έθνη ή εὐλογία τοῦ Αβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς 15 πίστεως. 9' Αδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω, ὅμως ἀνθρώπου 9 Heb.ix.17. 16 κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἡ ἐπιδιατάσσεται. τῷ δὲ τνει. 8; ᾿Αβραὰμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ χτ. 5; λέγει, ' Καὶ τοῦς σπέρμασιν,' ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνὸς, xxii. 18. 17 'Καὶ τῷ σπέρματί σου,' ὅς ἐστι Χριστός: "τοῦτο δὲ λέγω, δια- • Gen. xv. θήκην προκεκυρωμένην ύπο τοῦ Θεοῦ εἰς Χριστον, ὁ μετὰ ἔτη 13, 16; και. κὶι τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονώς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ ^{40, 41}; 18 καταργήσαι την επαγγελίαν. tel γαρ εκ νόμου ή κληρονομία, : Bom. it. οὐκ ἔτι ἐξ ἐπαγγελίας τῷ δὲ ᾿Αβραὰμ δι᾽ ἐπαγγελίας κεχάρισ- 18, 14; 19 ται ὁ Θεός. "Τί οὖν ὁ νόμος ; τῶν παραβάσεων χάριν προσ- " Deut. v. 5; ετέθη, ἄχρις οὖ ἔλθη τὸ σπέρμα ῷ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δὶ Joh. 1. 17; 20 ἀγγέλων, $\dot{\epsilon}$ ν χειρὶ μεσίτου $\dot{\delta}$ δὲ μεσίτης $\dot{\epsilon}$ νὸς οὐκ ἔστιν, $\dot{\delta}$ δὲ $^{88, 53;}_{Rom. iv. 15:}$ 21 Θεος είς έστιν. 'Ο οὐν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; τί. 8. μη γένοιτο. εί γαρ εδόθη νόμος ο δυνάμενος ζωοποιήσαι, δντως

12. ἄνθρωτες is probably an interpolation.
14. ἔθνη. This is deduced from the prophecy quoted in ver. 8.

Ibid. ἐπαγγελίαν. See Isaiah xliv. 3; Ezek. xxxix. 29; Joel ii. 28. The Spirit does not appear to have been actually promised to Abraham, but it was promised afterwards through the prophets: or την ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος may mean ἐπαγγελίαν πνευματικήν.

15. κατὰ ἄνθρωπον, as would be the case in human covenants, made between man and man. "Ομως κ. τ. λ. but even in this case, no one annuls &c.

16. is in wolder. As applying to many persons.

Ibid. τῷ σκέρματί σου. This is a reference to Gen. xxii. 18, and in thy seed shall all nations of the earth be blessed. This was after the temptation of Abraham: but God had said to him, when He first called him, in thee shall all families of the earth be blessed. Gen. xii. 3. Τῷ σκέσματι at the beginning of this verse is used in a different sense from what it bears in the latter part. The promise (mentioned in ver. 14.) was given to Abraham and his posterity: and the terms of the promise were, not in thy seeds, but in thy seed.

17. See note at Acts vii. 6. The four hundred and thirty years are dated from the call of Abraham. See Wolfius.

18. ἡ κληρονομία, the inheritance of eternal life; which mankind had lost through Adam, but which God had promised to restore through Christ. The Law only promised it on condition

of perfect obedience, which can never be performed; and therefore if the Law annulled the covenant made with Abraham, we could not obtain eternal life.

19. Some would point it, Ti oby; & rópes $\kappa. \tau. \lambda$. This question may be supposed to be asked by the false teachers: if the Law cannot give pardon and eternal life, for what did it serve?

give pardon and eternal life, for what did it serve?

1 bid. τῶν παραβάσεων χάρω. If men had not committed sin, and been subject to death in consequence, the Law would not have been given, which deterred men from sin by affixing penalties.

Ibid. δ ἐπήγγελται. Το whom the promise was made.

19. $\delta\gamma\gamma\ell\lambda\omega\nu$. See Acts vii. 35, 53. S. Paul adds this, rather to disparage the Law. It was not given immediately from God himself; but by the ministration of angels, and by a human mediator Moses. 'Ev $\chi\epsilon\iota\rho$ l $\mu\epsilon\sigma$ trov answers to what we read in Lev. xxvi. 46. These are the statutes which the Lord made between him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.

20. But yet the Law came from God: for a mediator implies that there is more than one party: and God was one of the parties.

21. The Law is not contrary to the promise of eternal life made by Abraham: for the Law also held out eternal life as a reward to perfect obedience; and if this condition could have been fulfilled, a man would have been as righteous under the Law, as by faith in Christ.

892

= Rom. iii.9; αν έκ νόμου ην η δικαιοσύνη κάλλα συνέκλεισεν ή γραφή τα 22 πάντα ύπὸ άμαρτίαν, ΐνα ή ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ 7 Matt. 7.17: Χριστοῦ δοθή τοῖς πιστεύουσι. Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, 28 ύπο νόμον εφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι είς την μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθήναι. Τώστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ήμῶν γέ- 24 Rom. viii. 15. γονεν είς Χριστον, ΐνα έκ πίστεως δικαιωθώμεν Ελθούσης δε 25 της πίστεως, οὐκ ἔτι ὑπὸ παιδαγωγὸν ἐσμέν. ἐπάντες γὰρ υἰοὶ 26 b Joh xvii.21; Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Δόσοι γὰρ εἰς 27 1 Cor. xii. 18; Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. τοὐκ ἔνι Ἰουδαίος, 28 Eph.ii 14.15: Col. iii. 11. οὐδὲ "Ελλην οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ · Gen. θηλυ πάντες γαρ ύμεις είς έστε έν Χριστώ Ίησου εί δέ 29 zzi. 13; Rom. ix. 7; ύμειε Χριστοῦ, ἄρα τοῦ ᾿Αβραὰμ σπέρμα ἐστὲ, καὶ κατ᾽ ἐπαγ-4 Col. ii. 20. γελίαν κληρονόμοι. Λέγω δε, εφ' όσον χρόνον ο κληρονόμος 4 • Gen. νήπιος έστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ών άλλά? zliz. 10; Dan. iz. 24; ύπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ Eph. i. 10. πατρός, δούτω και ήμεις, ότε ήμεν νήπιοι, ύπο τα στοιχεία 3 / iii. 26 : Joh. i. 12. τοῦ κόσμου ήμεν δεδουλωμένοι ότε δὲ ήλθε τὸ πλήρωμα τοῦ 4 g Rom. viii. χρόνου, έξαπέστειλεν ό Θεὸς τὸν υίὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυν-15. h Rom. viii. αικός, γενόμενον ύπο νόμον, ίνα τους ύπο νόμον έξαγοράση, ίνα 5 16, 17. 11 Cor. τῶι.4; τὴν υίοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Εὅτι δέ ἐστε υίοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ 6 Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υίοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κράζον, Kph. ii. 11, 12. 'Αββά ὁ πατήρ. "Πστε οὐκ ἔτι εί δοῦλος, ἀλλ' υίός εί δὲ 7 h 1 Cor. υίος, καὶ κληρονόμος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ. 1'Αλλὰ τότε μέν οὐκ 8 xiii. 12; είδότες Θεον, εδουλεύσατε τοις μη φύσει ουσι θεοις· κυθν δε, 9 Col. ii. 20.

22. But all men commit sin and transgress the Law, so that they cannot claim eternal life as a reward. See Rom. xi. 32.

Ibid. Tνα here implies, not the cause, but the consequence, as in many places. Mark iv. 22; John ix. 39; x. 17; Rom. xi. 11, 32; Gal. v. 17; 1 John ii. 19.

23. την πίστιν is here used for the gospel, as in i. 23, or literally it means, before the time came when man had the power of being justified by faith.

Ibid. συγκεκλεισμένοι is perhaps not to be connected with els την μέλλουσαν, but is the same as συνέκλεισεν in ver. 22. While men were under the Law, they were hindered by their sins from obtaining eternal life, and were not at liberty: they were like persons shut up in a place from which they cannot get out. Els την μέλλουσαν κ. τ. λ. means until the faith which was to come was revealed.

24. παιδαγωγός. The metaphor is taken from a father committing his children to a pedagogue, as was the custom anciently. The Law, which constantly reminded men of their transgressions, and their inability to obtain eternal life, prepared them gradually for justification by faith.

27. Χριστὸν ἐνεδύσασθε, i. e. ye have Christ dwelling in you: ye are in the condition of Christ: and as he is the Son of God by nature, so are ye by adoption. The metaphor is per-

haps from a person taking off his clothes when he is baptized, and putting them on again.

28. warres. Christ represented the whole human race, and therefore there is no difference between any men.

between any men.

CHAP. IV. 2. The metaphor seems to be taken from a son, whose father is dead. 'Επίτροποι are guardians, οἰκονόμοι manage the estate.

- 3. στοιχεία τοῦ κόσμου are the same as κοσμικὰ στοιχεία, and apply to any doctrine, which is only the outline of the true doctrine. The phrase is applied either to the Law of Moses or the heathen philosophy. See ver. 9; Col. ii. 8, 20. So ἡ τοῦ κόσμου λυπή is worldly sorrow in 2 Cor. vii, 10. Τὸ ἄγιον κοσμικόν. Heb. ix. 1.
- 4. γενόμενον signifies born. See Alberti. Some of the Fathers read γεντόμενον. The passage confirms the doctrine of Christ being born of a virgin.

5. υίοθεσίαν. See iii. 27.

6. 'Aββā. Alberti considers this an allusion "ad familiarem ac blandam puerorum vocem, qua Patrem compellant, etiam balbutiendo." See Rom. viii. 15.

 The reading is probably κληρονόμος διὰ Θεοῦ.

8. This shews, that the Epistle was addressed to Gentile converts. The reading is probably τοῦς φύσει μή.

γνόντες Θεον, μάλλον δε γνωσθέντες ύπο Θεου, πως επιστρέφετε πάλιν έπὶ τὰ ἀσθενη καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οίς πάλιν ἄνω-10 θεν δουλεύειν θέλετε; ¹ήμέρας παρατηρείσθε, καὶ μήνας καὶ ¹ Bom. xiv.5;

11 καιρούς καὶ ἐνιαυτούς. φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως εἰκῆ κεκοπίακα είς ύμᾶς.

Γίνεσθε ώς εγώ, ὅτι κάγὼ ώς ὑμεῖς, ἀδελφοὶ, δέομαι ὑμῶν.

18 οὐδέν με ἠδικήσατε το οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς τις 1 Cor. xi. 80. 14 εψηγγελισάμην ύμιν τὸ πρότερον, "καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν " Mal. ii. 7.

έν τη σαρκί μου οὐκ έξουθενήσατε οὐδε έξεπτύσατε, άλλ' ώς 15 άγγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ώς Χριστὸν Ἰησοῦν. τίς οὖν ἢν ό μακαρισμός ύμων; μαρτυρώ γαρ ύμιν ότι εί δυνατόν, τούς

16 οφθαλμούς ύμων εξορύξαντες αν εδώκατε μοι. ώστε εγθρός

17 ύμων γέγονα άληθεύων ύμιν ; $^{\circ}Z$ ηλούσιν ύμας οὐ καλώς, άλλ \grave{a} $^{\circ}$ $^{\circ}$ $^{\circ}$ Cor. \pm $^{\circ}$

18 έκκλείσαι ύμας θέλουσιν, ίνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με

19 πρὸς ὑμᾶς, Ρτεκνία μου, οθς πάλιν ἀδίνω, ἄχρις οὖ μορφωθ $\hat{\eta}$ Plcoriv.15; Philem. 10;

20 Χριστὸς ἐν ὑμῶν ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλ- Jac. i. 18. λάξαι την φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

Λέγετε μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκού-

22 ετε ; ⁹Γέγραπται γάρ, ὅτι ᾿Αβραὰμ δύο υίοὺς ἔσχεν ἔνα ἐκ τῆς ^{9Gen.xvi.15};

23 παιδίσκης, καὶ ενα ἐκ τῆς ἐλευθέρας 'ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παι- : Joh. viii 80; δίσκης κατά σάρκα γεγέννηται ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, διὰ τῆς Bom. iz. 7,8.

24 ἐπαγγελίας. ἄτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα αὐται γάρ εἰσιν αί δύο διαθήκαι μία μεν ἀπὸ ὅρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ήτις

9. ἀσθενη. See Heb. vii. 18, 19; x. 1. which shews how the Jewish law was weak: it did not made men righteous, or give salvation. 'Emiστρέφειν πάλιν means to turn back: not that the Galatians turned again to the Mosaic law, for they had never followed it before: but by turning to it now, they went back, they lost ground, when compared with the progress which they had made in the gospel. Fell. But see v. 1.

10. Some put a note of interrogation after ∛νιαυτούς.

12. Γίνεσθε ως έγω. These are expressions of intimate friendship. See 2 Chron. xviii. 3. Ibid. οὐδέν με ἡδικήσατε. I complain of no personal injury to me.

 ασθένειαν. See 2 Cor. xii. 7.
 τίς οδν. What then was the happiness which you felt? i. e. great was then your happiness. Or it may mean, What then were the blessings, i. e. how many blessings, did you then heap upon me for having converted you? The reading is probably που οδν δ μακ.

16. Zore. At first you received me warmly; and now you depart from my doctrine: so that it seems that I have lost your good opinion, because I warned you against doing that which you are now doing. For alytebay see ii. 5.

17. Ζηλοῦσιν. This verb always conveys a notion of envy. It perhaps means, that these false teachers were envious of so many Gentiles being converted by S. Paul, and wished to bring

them over to Judaism.

Ibid. ἐκκλείσαι. The real tendency of their conduct is to exclude you from salvation, by making you trust to the Law, rather than to faith in Christ: and they do this, not through any regard for you, but "ra αὐτοὺς ζηλοῦτε, that you may look up to them as objects of envy. For Isa with an indicative see 1 Cor. iv. 6.
18. καλόν. This wish of theirs, to be looked

up to as an object of envy, is good in a good cause: and I should wish you to look up to me; but not only while I am among you.

20. ἀποροῦμαι. I am perplexed: I can hardly tell what to think of your real state. See iii. 4;

23. ἀλληγορούμενα. He now proceeds to explain his meaning by an allegory. Persons, who trust to faith in Christ, and persons who trust in the Law of Moses, may be compared to Jacob and Ishmael. The former inherit by promise, the latter are in bondage. "Arud toru άλληγορούμενα, which things have been allegorised, i. e. may be allegorised: or it may be taken literally, which things have been allegorised by Isaiah, liv. 1. as quoted in ver. 27.

24. abται. These two women. The reading is probably elos 800 without ai.

Ibid. µla µèv, one of these two women, Hris έστιν Αγαρ, i. e. Hagar, ἀπὸ δρους Σινα, represents the covenant made from mount Sinai.

Ibid. yerrara, as applied to Hagar, alludes

έστὶν "Αγαρ. (τὸ γὰρ "Αγαρ Σινᾶ ὅρος ἐστὶν ἐν τἢ 'Αραβία, 25 συστοιχεῖ δὲ τἢ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων

• Heb. xii. 22; αὐτῆς.) • ἡ δὲ, ἄνω Ἱερουσαλὴμ, ἐλευθέρα ἐστιν, ἥτις ἐστὶ 26 Αρος. iii. 12; χαὶ 2,10, ἐκε. μήτηρ πάντων ἡμῶν 'γέγραπται γὰρ, 'Εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ 27 • Εκε. liv. 1· οὐ τίκτουσα ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὧδίνουσα ὅτι πολλὰ τὰ

Rom. ix. τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.'
 ¹ Ημεῖς ²⁸
 ¹ Θοα. xxi. 9. δὲ, ἀδελφοὶ, κατὰ Ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν.
 ¹ Αλλ' ²⁹
 ¹ ὅσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα.

7 Gen. xxi. οὕτω καὶ νῦν 7 ἀλλὰ τι λέγει ἡ γραφή; ' Εκβαλε τὴν παι- 30 δίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήση ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἰοῦ τῆς ἐλευθέρας.' "Αρα, ἀδελφοὶ, οὐκ 31 ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

Αετ. πτ. 10;
 ΤΗ ελευθερία οὖν ή Χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέρωσε, στήκετε, 5
 1 Pot. ii. 16.
 καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω 2 ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὡφελήσει μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῷ περιτεμνομένῷ, ὅτι 3 ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατηργήθητε ἀπὸ 4

* 2 Tim. iv.8. τοῦ Χριστοῦ, οἴτινες ἐν νόμφ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπένι. 15; Ματι. xii.50; σατε· *ἡμεῶς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπ- 5 1 Oor. vil.19; εκδεχόμεθα. Þἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὕτε περιτομή τι ἰσχύει, 6 ο iii. 1; οὕτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. ε' Ετρέ- 7 1 Cor. ix. 24. χετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἀνέκοψε τῷ ἀληθεία μὴ πείθεσθαι; ἀἡ 8

to her bearing Ishmael; as applied to the covenant, it alludes to the Law of Moses leaving men under the bondage of sin.

men under the bondage of sin.

25. "Αγαρ. This word is said to signify a rock, and to have been a name of mount Sinai. The Hagarenes are mentioned with the Ishmaelites in Psalm Ixxxiii. 6.

Ibid. συστοιχεῖ, is in the same order or file. Hagar, Ishmael, the covenant from Sinai, the earthly Jerusalem, bondage &c. may be considered in one file; Sarah, Isaac, the covenant in Christ, the heavenly Jerusalem, liberty, &c. in the other file. Fell.

in the other file. Fell.

Ibid. δουλεύει. Ishmael the son of Hagar was born in bondage; the Jews, as living under the Mosaic covenant, were in bondage to sin and death.

26. ἡ δέ. There is here a considerable ellipse, which is to be supplied from the corresponding clause, 'Η δὲ, (the other woman, i. e. Sarah,) ἡ διαθήκη ἐστιν ἀπὸ δρους Σιῶν, εἰς ἐλευθερίαν γεννῶσα, ἡτις ἐστὶ Ζάρρα, συστοιχεῖ δὲ τῷ ἐνω Ἱερουσαλὴμ, ἡτις ἐστὶ μήτηρ ἡμῶν. For the comparison between Sinai and Sion, between the earthly and heavenly Jerusalem, see Heb. xii. 18—22. The word πάντων is perhaps to be expunged.

27. στείρα. S. Paul makes this quotation refer to the barrenness of Sarah.

29. ¿ðlæxe. Ishmael mocked Sarah, when ahe weaned Isaac, and for this his mother and he were cast out, Gen. xxi. 9, 10.

31. This is by no means to be taken literally,

as if the Galatians were descended from Sarah, and the Jews from Hagar: but S. Paul had chosen to explain himself by an allegory; and he now says, we are not in the state which I have represented by Hagar, but in that which I have represented by Sarah; in other words, we are not under bondage to sin and death, but we are freed from them by Christ.

CHAP. V. 1. Some persons connect the beginning of this verse with the last: but the true reading seems to be Τή ἐλευθερία ἡμῶς Χριστὸς ἐλευθερία ἡμῶς Χριστὸς ἐλευθερία ἡμῶς Κριστὸς ἐλευθερία ἡμῶς Κριστὸς ἐχειθερία ἐ

hλευθέρωσε στήκετε οδυ.

Ibid. πάλω either means going backward, (see iv. 9.) or S. Paul meant to say, that, if they looked for salvation merely through the Law, they were as much in bondage to their sins as before their conversion.

2. περιτέμνησθε. This of course did not apply to the Jewish converts, who had all been circumcised, as had S. Paul himself: but if the Galatians were circumcised, as hoping by that to obtain salvation, they gave up their faith in Christ. The doctrine of S. Paul was exactly contrary to that of the false teachers. See Acts xv. 1.

4. κατηργήθητε. This verb signifies to be separated from in Rom. vii. 2, 6. Its primary meaning is still preserved of a thing becoming useless, or losing its effect.

Ibid. δικαιοῦσθε, who think to be justified.
7. ἐνέκοψε, or ἀνέκοψε, refers to a person being hindered or tripped up in a race. The true reading seems to be ἐνέκοψε. See Heb. xii. 15.

9 πεισμονή οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. •Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ • 1 cor. 5, 6. 10 φύραμα ζυμολ θέγω πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίω, ὅτι οὐδὲν ἄλλο 1.7; φρονήσετε ὁ δὲ ταράσσων ύμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις αν τίι. 3; 11 ή. Ε έγω δε, άδελφοί, εί περιτομήν έτι κηρύσσω, τί έτι διώκο- ε 1 Coc. i. 22. 12 μαι ; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ ὄφελον, καὶ άποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

18 h'Τμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερία ἐκλήθητε, ἀδελφοί μόνον μὴ h 1 Cor.viii.9; την ελευθερίαν είς άφορμην τη σαρκί, άλλα δια της αγάπης 2 Pet. # 19: την εκευσεριαν εις αφορμήν τη σαρια, απο της Ταπ. 14 δουλεύετε άλληλοις. 'Ο γάρ πᾶς νόμος έν ένὶ λόγφ πλη- Lev.xix.18; 15 ρούται, εν τώ, ''Αγαπήσεις τον πλησίον σου ως εαυτόν.' Εί Matt vii.12; δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλή- Βοm. xiii. 9; λων άναλωθητε.

16 κ Λέγω δè, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ κ Rom.vi.13; 17 μη τελέσητε. ή γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ κίιι. 14; δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα 1 Pet ii. 11. 18 μη α αν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. Εί δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ 15, 40. 19 έστε ὑπὸ νόμον. "φανερὰ δέ έστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἄτινά τι. 14; φαρμακεία, έχθραι, έρεις, ζηλοι, θυμοί, εριθείαι, διχοστασίαι, αί- τί. 9; 21 ρέσεις, $^{\circ}$ φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις $^{\circ}$ $^$ λέγω ύμιν, καθώς και προείπον, ότι οι τὰ τοιαθτα πράσσοντες 1s. 14. 22 βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Ρό δὲ καρπὸς τοῦ πνεύ- Αρος. xxii. ματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, P. Epb. v. 9; 23 αγαθωσύνη, πίστις, πραότης, εγκράτεια κατά τῶν τοιούτων Col. iii. 12. 24 οὐκ ἔστι νόμος. τοί δὲ τοῦ Χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν , ii. 20; 25 σύν τοις παθήμασι και ταις επιθυμίαις. • Εί ζώμεν πνεύματι, Rom. vi. 6; xiii. 14. 26 πνεύματι καὶ στοιχώμεν· μη γινώμεθα κενόδοξοι, άλληλους · Bom. viii.5. 6 προκαλούμενοι, άλλήλοις φθονούντες. 'Αδελφοί, έαν καί προ- Phil. 8, 8. ληφθη ανθρωπος εν τινί παραπτώματι, ύμεις οί πνευματικοί

8. πεισμονή, with reference to πείθεσθαι in ver. 7. The course, which you are now following, is not that intended by him who called you. See

10. I still am confident, that, after you have read my letter, you will not differ from me in opinion.

11. The false teachers had perhaps said, that S. Paul preached circumcision, and may have quoted the case of Timothy, Acts xvi. 3.

Ibid. ordedalor. See 1 Cor. i. 23. The Jews were offended at being told, that they could only obtain salvation by believing in a person who was crucified. If S. Paul had preached that circumcision would ensure salvation, he would not have given this offence, and would not have been persecuted.

12. ἀποκόψονται. Most of the early writers explained this to mean, per me, si velint, non modo circumcidant se, sed adeo genitalia sibi exsecent. So also Grotius, Selden, Morus, Raphel. But it is probably an allusion to evekore in ver. 7, and means literally, I wish they were cut off.

13. μόνον μή. So Arrian, από 'Ρώμης τίς Якеі; иброр ий ті какор. Epictet. p. 873.

15. ἀναλωθητε. Take care, lest ye destroy the

church of Christ altogether. Chandler. 17. Iva μη α κ. τ. λ. This refers to the last clause, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς, and means. so that you do not put in practice the sinful desires of the flesh. It agrees with ver. 16. Grotius, Bull. The true reading is probably ravra γάρ άλληλοις αντίκειται.

19. μοιχεία is probably an interpolation. 25. El ζώμεν πνεύματι. If it is the Spirit

which restored us to life, when we were dead through our sins. CHAP. VI. 1. Trevuation. This is pro-

bably addressed to those who had received spiritual gifts. They were persons who had

office in the church.

καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν σε1 Those. αυτὸν μὴ καὶ σὰ πειρασθῆς. αλλήλων τὰ βάρη βασταζετε, 2
γ. 14;
1 Joh. iv. 21. καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. τεὶ γὰρ 8
ε 1 Cor. πίὶ. 25. δοκεῖ τις εἶναι τὶ, μηδὲν ὧν, ἐαυτὸν φρεναπατῷ. Ττὸ δὲ ἔργον 4
γ 1 Cor. πίὶ. 3. ἐαυτοῦ δοκιμαζέτω ἔκαστος, καὶ τότε εἰς ἐαυτὸν μόνον τὸ καύε Psal. Ιπί. 18; χημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἔτερον. ἔκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορ- 5
Jor. πίὶ. 10;
πππὶ. 10;
πππὶ. 10;
πππὶ. 10;
κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτη- 7
Βοπ. ἱὶ. 6;
κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. μὰ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτη- 7
εἰς. 13;
τίοι βαστάσει. δ γὰρ ἐὰν σπείρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. ὅτι 8
1 Cor. τίὶ. 8;
τος: ό δὲ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν.
Αροε. ἱὶ. 23;
ππὶ. 12.
αἰώνιον. τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν καιρῷ γὰρ 9
γ, 11, 14.
ε 2 Cor. iπ. δ. ἰδίφ θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι. ἀρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, 10
ε 2 Those. ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς
ἱὶι 13.
ε Ερλ. ii. 19; οἰκείους τῆς πίστεως.

1 Tim. τ. 8. "ΙΔΕΤΕ, πηλίκοις ύμιν γράμμασιν έγραψα τῆ ἐμῆ χειρί. 11
• Phil. iii. 18. εδσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, οὖτοι ἀναγκάζουσιν 12
ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἴνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ
διώκωνται. οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσ- 13
σουσιν ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἴνα ἐν τῆ ὑμετέρᾳ
τι. 20; σαρκὶ καυχήσωνται. 'ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ 14
κοπ. τι. 6. ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· δι' οὖ ἐμοὶ

 κ v. 6; 1Cor. vii. 19; κόσμος ἐσταύρωται, κάγὼ τῷ κόσμῳ. εἰν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ 15 Col. iii. 11. οὕτε περιτομή τι ἰσχύει, οὕτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. h iii. 29; ρ καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς 16 Rom. ii. 29: καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ. iv. 12.

12 Cor.iv. 10. 1 Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω εγώ γάρ τὰ 17

1. σκοπῶν. He first addressed them in the plural, πνευματικοί he now addresses each of them.

2. Basráfers. This does not contradict ver. 5. Each person is to be judged for his own sins: but he is not to try to lighten his own burden, by making that of his neighbour heavier: he should rather try to lighten his neighbour's sins.

 els εαυτον μόνον. He shall have rejoicing in himself alone, and not in comparing himself with another.

11. πηλίκοις γράμμασι. Chrysostom and Theophylact understood this to mean, with what kind of letters, as if the writing was very bad: so also Doddridge, Whitby. But γράμματα means an epistle in Acts xxviii. 21, and our version, how large a letter, is followed by Beza, Le Clerc, Beausobre, Wolfius. S. Paul in general used an amanuensis: see Rom. xvi. 22; 1 Cor. xvi. 21; 2 Thess. iii. 17: but he appears to have written this Epistle himself: and perhaps the agitation of his feelings will account for the obscurity of many of the sen-

12. ebspoowsingau, speciose apparere, late lauteque vivere. Elsner. He understood S. Paul to mean, that these false teachers wished to escape persecution, and therefore to make a fair show to the Jews, by enforcing the Law of Moses.

Thid. τῷ σταυρῷ. If they had preached, that salvation could only be obtained by faith in a person who was crucified, they would have been persecuted by the Jews.

13. καυχήσωνται. They would boast to the Jews of being so zealous for the Law.

15. τ loχθει. The reading is probably τ leστυ.

Ibid. Kairh Kriois. Whoever believes in Christ, is supposed to have died with him, and then to rise again with him; so that he is born or created again, and begins a new life.

16. στοιχήσουσιν. The reading is probably στοιχούσιν.

Ibid. 'Ισραήλ τοῦ Θεοῦ. This expression probably includes Jews and Gentiles, as the true or spiritual Israel. See Rom. ii. 28, 29; iz. 6: 1 Cor. x. 18.

18 στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

17. στίγματα. He alludes to the marks of stoning, scourging, &c. which were left upon his body: and he means to say, that these proved

him to be in the service of Christ, more than the mark of circumcision.

EPISTLE TO THE EPHESIANS.

The Epistles to the Ephesians, Colossians, Philemon, and Philippians, were written while S. Paul was a prisoner at Rome. (Eph. iii. 1; iv. 1; vi. 20; Col. iv. 3, 18; Philemon i. 9, 10, 13; Philip. i. 7, 13, 14, 16.) This was his first imprisonment, which began A.D. 56, and lasted two years. (Actskxviii. 30.) The Epistle to the Philippians seems to have been written shortly before his release, and the three others earlier, perhaps in 57, or at the beginning of 58. They were sent by the same messengers, Tychicus and Onesimus. (Eph. vi. 21, 22; Col. iv. 7—9; Philemon 10, 11.) It has been thought that the Epistle to the Ephesians was not written to them particularly, and some have supposed it to have been addressed to the Laodiceans. (See Col. iv. 16.) Usher considered it to be a circular Epistle: (see notes at i. 1; vi. 21.) and it is possible, that one copy may have been left by Tychicus at Ephesus, and another at Laodicea, which lay between Ephesus and Colosse.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

н прох

ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

*ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, * Rom. i. 7; τοις άγιοις τοις ουσιν εν Έφεσω και πιστοις εν Χριστώ τοι. 1.1. 2 Ἰησοῦ "χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ ¡ Pet. i. 3. Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 3 c Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ $^{1}_{4}$ Pet. i. 8. Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάση εὐλογία πνευματικῆ ἐν $^{1}_{29}$, 30; 4 τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, 6 καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ 2 Them. ii.18; πρὸ καταβολής κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους κατ- 1 Pet.i. 1, 2. 5 ενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπη, επροορίσας ἡμᾶς εἰς υίοθεσίαν διὰ Bom rit. 15, 29, 30; Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος Gal. iv. 5. 6 αὐτοῦ, feis ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ἢ ἐχαρίτωσεν Matt. III.17. 7 ήμας εν τῷ ἡγαπημένω εἐν ῷ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ ιι. 8, 16; τοῦ αίματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν τοὶ ι. 14; 8 πλούτον της χάριτος αὐτοῦ, ης ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς, ἐν πάση Heb. iz. 13. 9 σοφία καὶ φρονήσει, ^h γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελή- h iii. 9; ματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἡν προέθετο ἐν αὐτῷ Col. i. 26; 10^{1} els οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώ- $\frac{3 \text{ Tim. i. 6}}{\text{Tit. i. 9}}$; i Gen. xlix, 10; Dan. ix. 24; Gal. iv. 4; Col. i. 20. 1 Pet. i. 20.

CHAP. I. 1. ἐν Ἐφέσψ. Basil has been thought to say that these words were omitted in some copies. They are omitted in the Vatican MS. and inserted in the margin, and in the MS. numbered 67 by Griesbach. And so dv 'Pώμη at Rom. i. 7, and τοῖs dv 'Pώμη at i. 15, are omitted in a Dresden MS. of the tenth century. One of Matthæi's MSS. omits reis οδσιν έν Φιλίπποις at Phil. i. 1. Hence it has been supposed, that this was a circular Epistle, in which the name of the place was left blank.

3. ev rois enouparios. See 20; ii. 6; iii. 10;

vi. 12. In all these places it may be rendered, in heavenly, or spiritual things. Here it may mean, Who in things pertaining to heaven has given us as Christians every spiritual blessing.

4. ἐν ἀγάπη may be coupled with elva. He hath chosen us, that we being holy and blameless in his sight should be objects of his love. Some have coupled them with *pooploas.

5. els aurde naturally follows violegiar, to be

adopted as sons to himself.

6. els Encuror Boxns. For the purpose of

spreading the glory. See ver. 12, 14.

8. hs for hv, as hv for h in ii. 4, als for h in ii. 10, hs for h in iv. 1, al for h in Rom. iv. 17, al for h in Col. i. 23.

Ibid. reproveder is to make to abound in 2 Cor. iv. 15; ix. 8; 1 Thess. iii. 12.

Ibid. er naop sools kal oporhoes have been connected with yraplous, but I prefer connecting them with exeplorevoer.

10. els oln. With respect to the arrangement of the full completion of the appointed time. See Gal. iv. 4. The olkoroula, or arrangement, was алакефалацыо аода &c.

Ibid. araseo. This implies, that all things are collected together and placed under Christ as their head. Td Te er Tois obparois may be taken literally, as implying that angels as well as men are placed under Christ. See ver. 21, 22; Col. i. 16; Heb. xii. 22.

σασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τά τε ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ έπὶ τῆς γῆς· κέν αὐτῷ, ἐν ῷ καὶ ἐκληρώθημεν, προορισθέντες 11 k Act xxvi. 18; Rom. viii. 17; κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ xxvi. 18: Col. i. 12. θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ 12 τούς προηλπικότας έν τῷ Χριστῷ. ' έν ῷ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες 18 1 iv. 30; Rom. τίμι.16; τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν 2 Cor. i. 23; έν δ καὶ πιστεύσαντες έσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγv. 5. γελίας τω άγω, ("δς έστιν άρραβων της κληρονομίας ημών,) 14 m Exed. xix. 5; Deut. vii. 6; είς ἀπολύτρωσιν της περιποιήσεως, είς ἔπαινον της δόξης xiv. 3: xxvi. 18; Rom. viii.23: [™]Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ 15 1 Pet. ii. 9. Phill i. 8. Κυρίω Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀγίους. • Rom. i. 9; °οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενος 16 Phil. i. 3, 4; 1 Των προσευχών μου ίνα δ Θεός τοῦ Κυρίου ἡμών Ἰησοῦ 17 ^{2 Thees. i. 3.} Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώη ὑμῶν πνεῦμα σοφίας καὶ άποκαλύψεως, εν επυγνώσει αὐτοῦ πεφωτισμένους τοὺς όφ- 18 P Col. H. 12. θαλμούς της διανοίας ύμων, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ή g Paal. cz. 1; έλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς Act. ii. 24: κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον 19 Col. iii. 1; Heb. i. 3; μέγεθος της δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ήμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατά x. 12; 1 Pet. iii. 22. την ενέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ٩ἡν ενήργησεν 20 Matt. xxviii. αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, τύπεράνω πάσης ἀρχής καὶ ἐξουσίας 21 18; 1 Cor. καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου, Heb. ii. 8. πεσ. 11. ο. είτ.12,15,16, οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτφ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ 22 v. 23, 30; πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· εκαὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφ-Col. i. 18; αλὴν ὑπὲρ πάντα τῆ ἐκκλησία, ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ 28 «Col. ii. 18. πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου. ακαὶ ὑμᾶς ὅντας 2

11. ἐκληρώθημεν. We have been reckoned, or have obtained a share. See Acts xvii. 4; Col. 1. 12. Many MSS. read ἐκλήθημεν.

400

12. προηλπικόταs is applied to the Jews by Raphel, Macknight, Fell, Pyle: but it may mean generally those who were the first to be-

13. €v \$\delta\$ is the same as in ver. 11. In which state also are ye Ephesians.

Ibid. TISTEVS artes. At your first conversion. Rom. xiii. 11; 1 Cor. xv. 11.

Ibid. ἐσφραγίσθητε. The gift of the Holy Ghost is the seal or mark by which God makes Christians to be known.

Ibid. πνεύματι της έπαγγελίας, the promised

14. els απολ. της περιποιήσεως may be connected with εσφραγίσθητε, with a reference to the purchased redemption: see iv. 30. For menurolφσιs, see Acts xx. 28; 1 Thess. v. 9.

18. If we take the words in this order, els 70 δμας πεφωτισμένους τους όφ. τ. δ. ύ. είδέναι τίς κ. τ. λ. the construction is grammatical: but it is not necessary to be thus critical in the language of S. Paul.

Ibid. ὁ πλοῦτος τῆς δόξης, the glorious riches, (see iii. 16.) Της κληρ. έν τοις άγίοις. Of the lot which he has distributed among the saints: i. e. of the inheritance prepared for Christians.

19. κατά την ενέργειαν. With respect to the effect.

20. ἐπουρανίοις may mean, in spiritual things, as in ver. 3.

21. εξουσία seems to mean angels in iii. 10; vi. 12; 1 Cor. xv. 24.

Ibid. od µóvov may relate, not to droµaζoμένου, but to what goes before: Christ is made head of the church both now and for ever.

23. πλήρωμα is perhaps used with reference to the Gnostics, who said that God and the Æons dwelt in the Pleroma. S. Paul says, that the church or body of Christians is the pleroma in which God dwells.

CHAP. II. 1. δμαs. The verb, which governs this, is in ver. 5.

2 νεκρούς τοις παραπτώμασι καὶ ταις άμαρτίαις, τέν αις ποτέ : ν. 6; περιεπατήσατε κατά τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατά τὸν Joh. xii. 31; άρχοντα της έξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνερ- xi.l.; 8 γούντος εν τοίς υίοις της ἀπειθείας τεν οίς και ήμεις πάντες Col. iii. 6,7. ἀνεστράφημεν ποτε εν ταις επιθυμίαις της σαρκός ημών, ποι- Titus iii. 8. οῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἡμεν 4 τέκνα φύσει ὀργής, ώς καὶ οἱ λοιποί το δε Θεος, πλούσιος • Rom. z. 12. ων εν ελέει, δια την πολλην αγάπην αυτου ην ηγάπησεν δ ήμας, *καὶ ὅντας ήμας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωο- * Rom. v. 6, 8, 10; 6 ποίησε τῷ Χριστῷ, (χάριτί ἐστε σεσωσμένοι,) καὶ συνήγειρε, τί. 4, 5, 8; 7 καὶ συνεκάθισεν έν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ να ένδείξηται έν τοις αιωσι τοις έπερχομένοις τον υπερβάλλοντα πλούτον της χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ημᾶς ἐν Χριστοῦ ١κοπ. Εί. 24; 8 Ἰησοῦ· τῆ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως Τίτια iii. 5. 9 καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον °οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή και τος 20, 27; 10 τις καυχήσηται. απότου γάρ έσμεν ποίημα, κτισθέντες έν ίτ. 2; Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἶς προητοίμασεν ὁ Θεὸς, xi. 6; μ. Τίπ. i. 9; ໃνα εν αὐτοῖς περιπατήσωμεν. Tit. iii. 5. «Διὸ μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ, οἱ λε- [i. iv. 14]; γόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκί 2 Cor. v. 17; 12 χειροποιήτου, ^τότι ήτε έν τῷ καιρῷ ἐκείνφ χωρὶς Χριστοῦ, • τ. 8; ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν δια- ^{Col. 1. 21}. θηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι, ἐν τῷ και. ε. 6; 18 κόσμφ. νυνί δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὅντες μακρὰν Joh. x. 16; Αετ. x. 36; 14 έγγυς έγενήθητε έν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. Καὐτὸς γάρ έστιν Βοπ. τ. 1; ή εἰρήνη ήμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα εν, καὶ τὸ μεσότοιχον 🖼 🚻 🛂 15 τοῦ φραγμοῦ λύσας, h τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον h 2 Cor.v.17; Col. ii. 14. τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας ενα τοὺς δύο κτίση ἐν : Rom. vi. 6; 16 έαυτφ είς ένα καινὸν ἄνθρωπον, ποιών εἰρήνην καὶ ἀποκαταλ- τίιί. 8; λάξη τους ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, E Peal. 17 ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο Ε. . ivii. i9.

1. παραπτώμασι. In consequence of your sins. See Rom. vi. 2.

 alῶνa may perhaps be personified here, as it was by the Gnostics, who gave the name of Æons to the beings who emanated from God. See Tit. i. 2. for the common meaning of alor.

Ibid. ἀέρος. Elaner proves that both Jewa and Gentiles believed the air to be peopled by spirits.

Ibid. τοῦ πνεθματος. The more natural construction would be τὸ πνεθμα-

6. And in spiritual matters has assembled us all together in Christ. See i. 3, 10.

7. τοιs αίωσι τοιs ἐπερχομένοιs. In the period which is now coming on. See Heb. ii. 5.

8. Γνα μή τις. So that no one can boast.
10. ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, as ἐπὶ ἀκαθαρσία in

1 Thess. iv. 7.

14. The wall which separated the court of the Gentiles. See Ezech. xliv. 7; Acts xxi. 28; 1 Macc. ix. 54.

15. την έχθραν is either the enmity between Jew and Gentile, or the enmity which existed between the Gentiles and God: probably the latter: see Col. i. 21; Rom. v. 10; viii. 7. It is governed by καταργήσας.

Ibid. τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι. Of commandments consisting in decrees. The law which contained these was the cause of the separation between Jew and Gentile.

16. ἐν ἐνὶ σώματι. His own body. See Col.

Ibid. ἐν αὐτῷ, i. e. τῷ σταυρῷ. Jerom, Wolf.

εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγὺς, ¹ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν 18 1 iii 12: Joh. x. 9: την προσαγωγήν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατxiv. 6: Rom. v. 2; έρα. ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολίται 19 Heb. x 19, 20. τῶν ἀγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ. Εποικοδομηθέντες ἐπὶ τῶ θε- 20 m Psal. μελίφ των ἀποστόλων καὶ προφητών, ὄντος ἀκρογωνιαίου exviii. 22; Esa. xxviii. αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, " ἐν ῷ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογου- 21 16; Matt. xvi. 18: μένη αύξει είς ναὸν ἄγιον εν Κυρίω, εν ω καὶ ύμεις συνοικοδο- 22 1 Cor. iii. μείσθε, είς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι. 9, 10, 11: 1 Pet. ii. 4. 5: PTOTTOΤ γάριν έγω Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ 'In- 3 Apoc. xxi.14. » iv. 16; σοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν ٩ εἴγε ἡκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς 2 1 Cor. iii. χάριτος του Θεού της δοθείσης μοι είς υμάς, "ότι κατά ἀποκά- 3 16. 17: 2 Cor. vi. 16. • 1 Pet. ii. 5. λυψιν εγνώρισε μοι τὸ μυστήριον, καθώς προέγραψα εν ολίγω· p iv. 1: πρὸς δ δύνασθε αναγινώσκοντες νοήσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ 4 Phil. i. 7, 18: μυστηρίφ τοῦ Χριστοῦ • δ ἐν ἐτέραις γενεαίς οὐκ ἐγνωρίσθη 5 Col. i. 24: iv. 3 ; τοις υίοις των ανθρώπων, ώς νύν απεκαλύφθη τοις άγίοις απο-Philem. 1. 9 ver. 8: στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι: εἰναι τὰ ἔθνη συγ- 6 Act. ix. 15; κληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ xiii. 2 ; Bom. i. 5: Τουτ. iv. 1; εν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου, "οὖ εγενόμην διάκονος κατὰ 7 Gal. i. 15. την δωρεάν της χάριτος του Θεού, την δοθείσαν μοι κατά την r i. 9 ; ένέργειαν της δυνάμεως αὐτοῦ τέμοὶ τῷ έλαχιστοτέρφ πάντων 8 Act. xxii. **** 16, 17; τῶν ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι Rom. xvi. 23; σου ἀνεξιχνίαστον πλούτον τοῦ Χριστοῦ, γκαὶ φωτίσαι πάντας 9 • Col. i. 26. τίς ή κοινωνία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν t ii. 15, 16; Gal. iii. 14, 28, 29. om. i. 5. x Act. ix. 15; xiii. 2; xxii. 31; xxvi. 17; 1 Cor. xv. 9; Gal. i. 16; y i. 9; Rom. xvi. 25; Col. i. 16, 26; Tit. i. 2, 3; Heb. i. 3; 1 Pet. i. 20. u Rom. i. 5. 1 Tim. i. 13; 2 Tim. i. 11.

17. τοις έγγύς. To the Jews. They were near, as being already in covenant with God.

18. ἐν ἐνὶ πνεόματι. Both Jews and Gentiles received the same Spirit. See iv. 3.

19. He is still alluding to the former separation of Jews and Gentiles, and the exclusion of the latter from the temple. He tells them, that they now were admitted to all the privileges (συμπολῖται) of the Jews, and belonged to the temple (οἰκεῖοι) of God. He then continues the same idea in a metaphor, and considers Jews and Gentiles as actually forming one common temple.

20. appropriation. Jesus Christ is supposed to be the corner stone, which holds together all the different stones, i. e. Jews and Gentiles.

22. Into which temple ye also are built together with the Jews, so as to make a building in which God dwells by his Spirit. God was said to dwell in the Jewish temple, and he is now said to dwell in the hearts of all Christians, because the Holy Spirit dwells there.

cause the Holy Spirit dwells there.

CHAP. III. 1. Tobrov ×dpiv. On account of the equal admission of Jews and Gentiles.

S. Paul was apprehended at Jerusalem, and sent to Rome, because he preached this doctrine. He does not finish the sentence here, but resumes it in ver. 13: we may, however, supply elpl in this place. See vi. 19, 20.

2. efge occurs in iv. 21; Gal. iii. 4; Col. i. 23. It might be translated if, or since: but in every case S. Paul seems to mean that they might or ought to have done this or that.

Ibid. The olk. K. T. A. The means used by God for dispensing the favour bestowed upon you which has been committed to me.

3. 70 μυστήριον. This was the equal admission of Jews and Gentiles, as is said in ver.

Many MSS. read ἐγνωρίσθη.
 Ibid. προέγραψα ἐν ὁλίγφ. I have written before in a few words. He had mentioned the admission of the Gentiles in several parts of the two first chapters.

5. &v is perhaps an interpolation.

6. This is the μυστήριον mentioned in ver. 3. Αυτοῦ is perhaps an interpolation.

7. την δοθείσαν. The best MSS. read τῆς δοθείσης.

Ibid. ἐνέργειαν. In allusion to the miraculous assistance of the Spirit. See 1 Cor. xv. 10; Gal. ii. 8.

ελαχιστοτέρφ. A comparative from the superlative: less than the least: so μειζοτέραν,
 John 4. Sextus Empiricus has ελαχιστότατος, ix. p. 627.

9. τίς ή κοινωνία τοῦ μυστηρίου would mean, what is this participation of yours in the privileges of the gospel: see ver. 8: but the true reading

αλώνων εν τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χρι-10 στοῦ· ἔίνα γνωρισθή νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν = 1 Ρω i. 12. τοις επουρανίοις διά της εκκλησίας ή πολυποίκιλος σοφία 11 τοῦ Θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἡν ἐποίησεν ἐν Χρι-12 στῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, τὰν ῷ ἔχομεν τὴν παρρησίαν $^{ii. 18}$; καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ $^{ii. 18}$; 13 διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, Hob. x. 19. 14 ήτις έστὶ δόξα ύμῶν τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου 1 Them. 15 πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ οὖ ιιί. 8. 16 πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται είνα δώη ενί 10; ύμιν, κατά τὸν πλούτον της δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιω-17 θηναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ἀκατ- ε col. ii. 7. οικήσαι του Χριστον διά της πίστεως έν ταις καρδίαις ύμων. 18 εν αγάπη ερριζωμένοι και τεθεμελιωμένοι ίνα εξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἀγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος 19 καὶ βάθος καὶ ὕψος, γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως αγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθήτε εἰς πᾶν τὸ 20 πλήρωμα του Θεου. τώ δε δυναμένω υπέρ πάντα ποιήσαι • Rom. xvi. ύπερ εκ περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἡ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν 30, 26; 21 τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῆ ἐκκλησία ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. άμήν.

4 ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίω, ἀξίως τοιι. 1. 27; 2 περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ῆς ἐκλήθητε, εμετὰ πάσης ταπεινο- Col. i. 10; φροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας ἀνεχόμενοι ἀλ-ε Col. i. 11; ii. 12; 3 λήλων ἐν ἀγάπη, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύ- 1 These v. 14.

is probably τις ή οίκονομία τοῦ μ. what are the means used by God in spreading the gospel. See

9. ἐν τῷ Θεῷ, in the counsels of God. The equal admission of the Gentiles had been intended by God from the beginning, but not plainly revealed. See Rom. xvi. 25.

This is inserted as shewing that God created the Gentiles as well as the Jews, and therefore cared for both. The words διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ are omitted in many MSS.

10. Ινα γνωρισθή. So that the wisdom of God is now known.

Thid. ἐπουρανίοιs. See note at i. 3. It may mean, the wisdom of God in spiritual matters: or as ἀρχαl and ἐξουσίαι mean angels, (see vi. 12.) ἐν τοῖs ἐπουρανίοιs may be translated literally in heaven. It appears from 1 Pet. i. 12, and perhaps 1 Tim. iii. 16, that the mystery of the gospel had not been fully understood by the angels.

11. πρόθεσιν των αλώνων, i. e. αλωνίαν πρόθεσιν, the purpose which had been formed long ago.

12. πίστεως αὐτοῦ, faith in him, as πίστεως Χριστοῦ, Phil. iii. 9; Col. ii. 12.

13. ¿κκακιῖν may apply either to the Ephe-

sians or S. Paul himself.

Ibid. δόξα. The same cause, which made S. Paul suffer afflictions, viz. his preaching the equality of Jews and Gentiles, was a subject of glory to the Gentiles.

15. πατριά was the term used for a Jewish tribe or family: see Luke ii. 4. S. Paul means to say, that all such distinctions are done away; God is the head of every family, and therefore all are relations.

18. He is pursuing the metaphor of Jews and Gentiles forming one temple: (see ii. 19.) and he prays that the foundation of it may be laid $\ell\nu$ $\hbar\gamma\alpha\pi\gamma$, in mutual love and charity, so that they may be able to comprehend the full extent and all the proportions of this spiritual building.

19. It is possible that γνώσεως may allude to the pretended knowledge of the Gnostics. See 1 Cor. viii. 1, 7; xii. 8; xiii. 8; 2 Cor. vi. 6; viii. 7; x. 5; xi. 6.

Ibid. Γνα πληρωθήτε. That ye may have the fullest share of the gifts which God bestows. See i 23.

CHAP. IV. 3. Ye are inspired by one and the same Spirit, (see ii. 18.) endeavour to keep this unity together by the bond of peace. h ii. 16; Rom. xii. 5; ματος έν τῷ συνδέσμω τῆς εἰρήνης. Εν σῶμα καὶ εν πνεῦ- 4

μα, καθώς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιὰ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν 1 Cor. xii. 4, 11. ιείς Κύριος, μία πίστις, εν βάπτισμα: κείς Θεός καὶ πατήρ 5 I 1 Cor. viii. 4, 6 ; πάντων, δ έπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ έν πᾶσιν ὑμῖν. 6 xii. 5. μ Mal, ii. 10; 1 Ενὶ δὲ ἐκάστφ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δω- 7 1 Cor. xii. 6. ρεας του Χριστου. [™]διὸ λέγει, ''Αναβάς εἰς τψος ήχμαλώ- 8 l Rom. xii. τευσεν αίγμαλωσίαν, καὶ έδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. 8, 6; 1. Cor. xii. 11. n Τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον εἰς 9 laviii. 18 τὰ κατώτερα μέρη της γης; οδ καταβάς, αὐτός έστι καὶ δ 10 a Joh. iii. 13; άναβας ύπεράνω πάντων των ούρανων, ίνα πληρώση τα vi. 62. · Act. ii. 33. πάντα Ρκαὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προ- 11 P Act. xxi. 8; φήτας, τούς δε εύαγγελιστάς, τούς δε ποιμένας καὶ διδασκά-Rom. xii. 6, 7, 8; 6,7,8; 1 Cor. xii. 29; λους, ⁹πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἀγίων, εἰς ἔργον διακονίας. 12 είς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· μέχρι καταντήσωμεν 18 q i. 23 : οί πάντες είς τὴν ένότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπυγνώσεως v. 23 ; Bom. xii. 5; 1 Cor. xii. 27; τοῦ υίοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ Col. i. 24. πληρώματος του Χριστου ' ίνα μηκέτι ώμεν νήπιοι, κλυδω- 14 r Matt. vi. 7 : 1 Cor. xiv. 20; νιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμφ τῆς διδασκαλίας, ἐν Heb. ziii. 9. τῆ κυβεία τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργία πρὸς τὴν μεθοδείαν της πλάνης αληθεύοντες δε εν αγάπη αὐξήσωμεν είς αὐτὸν 15 . i. 22; v. 23; Col. i. 18. τὰ πάντα, ος ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστὸς, τέξ οὖ πᾶν τὸ 16 t ii. 21 : σωμα, συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης Rom. zii. 5 1 Cor. xii. 27; ἀφής τής ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν, ἐν μέτρφ ἐνὸς ἐκάστου Col. ii. 19. μέρους, την αύξησιν του σώματος ποιείται είς οἰκοδομην έαυτοῦ ἐν ἀγάπη. Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίφ, μηκέτι ὑμᾶς 17 " Rom. i.

9, 21; 1 Pet. iv. 3. περιπατείν, "καθώς και τὰ λοιπὰ έθνη περιπατεί ἐν μαται-

4. Er σωμα καλ έν πνεύμα. Ye all form one mystical body, ye all receive a portion of the same

Spirit. 5. ξν βάπτισμα. Ye are all baptised into the same baptism.

6. ἐπὶ πάντων, κ. τ. λ. These phrases are applied respectively to the Father, Son, and Holy Ghost by Irenæus, Hippolytus, Athanasius, &c. Most MSS. read huiv.

7. μέτρον. See Rom. xii. 3. 8. έδωκε. LXX, έλαβες δόματα εν ανθρώτφ. The Syriac and Arabic versions support ἔδωκε.

9. ἀνέβη. He argues, that, if Christ ascended into heaven, he must first have been on earth. Ibid. πρώτον is omitted in many MSS.

Ibid. κατώτερα. This may mean simply the earth, though some understand it of the grave.

10. Γνα πληρώση τὰ πάντα. So that he fills every thing; he pervades heaven and earth, and his power extends over the whole.

11. αὐτός. In the parallel place, 1 Cor. xii. 28, it is δ Θεός. Εδωκε refers to έδωκε δόματα in ver. 8, and he means to say, He gave different gifts, some suited to apostles, some to prophets, &c.

12. καταρτισμόν. See note at 1 Cor. i. 10.

It may mean here, that these spiritual gifts supplied defects which might otherwise have

been felt even in preachers of the gospel.

13. μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρ. He had called the church a body: he now speaks of its full growth, i. e. when the whole world shall be converted. See Rom. xi. 25. Lucian writes, τής δὲ ἡλικίας το μέτρον, ἡλίκον ὰν γένοιτο, κατὰ τὴν ἐν Κνίδφ μεμετρήσθω. Imag. p. 5.

14. ἀνέμφ. So Plutarch, καὶ μή πάντι λόγφ πλάγιον ὡσπὲρ πνεύματι παραδίδοὸς ἐαυτόν. De

Aud. Poët. p. 106.

Ibid. κυβεία. gamesters. Fell. Such sleight as is used by

Ibid. πρòs την μεθ. According to the different plans for deceiving. See vi. 11.

15. αὐξήσωμεν τὰ πάντα. Raphel understands κατά τὰ πάντα; but αὐξήσωμεν may be used actively, as in 1 Cor. iii. 6, 7.

16. εls οίκοδ. έαυτοῦ ἐν ἀγάπη. For the building up of itself in love. He is perhaps returning to the metaphor of the temple, (ii. 19,) the foundation of which was laid er andπη. (iii. 18.)

17. Aoraá is omitted in many MSS.

18 ότητι του νοὸς αὐτῶν, εἐσκοτισμένοι τῆ διανοία ὅντες, ἀπηλ- = ii. 12; λοτριωμένοι της ζωής τοῦ Θεοῦ, διὰ την ἄγνοιαν την οὖσαν ἐν 1 Them. iv.5. 19 αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν. Υοίτινες ἀπηλιγη- 1 Rom. i. κότες έαυτούς παρέδωκαν τη ασελγεία είς εργασίαν ακαθαρ-20 σίας πάσης ἐν πλεονεξία ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν 2. 8: 21 Χριστον, είγε αὐτον ἡκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς Bom. vi. 6; Col. ii. 11; 22 έστιν άλήθεια εν τῷ Ἰησοῦ· ἐἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν ιιί. 9, &c. προτέραν αναστροφήν, τον παλαιον ανθρωπον, τον φθει- * Bom. vi. 4; 28 ρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης ἀνανεοῦσθαι δὲ ^{2 Cor. τ. 17}; 24 τῶ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄν- » Zach. θρωπου, του κατά Θεον κτισθέντα εν δικαιοσύνη και οσιότητι κοι. κίι. 5. της άληθείας. ⁶Διὸ ἀποθέμενοι τὸ Ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν εκαστος μετὰ 1 Pot. v. 9. 26 τοῦ πλησίον αὐτοῦ. ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. ' ' ' Οργίζεσθε ' Δει. xx. 84; καὶ μὴ ἀμαρτάνετε·' ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ 1 Thoss. iii. 27 ὑμῶν, ⁴μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλφ. • Ο κλέπτων μηκέτι 8, 12. κλεπτέτω, μάλλον δε κοπιάτω, εργαζόμενος το άγαθον ταις Col. iii. 16. 29 χερσίν, ΐνα έχη μεταδιδόναι τῷ χρείαν έχοντι. 'Πᾶς λόγος Ees. vii. 18; 14; σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις lxiii. 10; 2 Cor. i. 22; αγαθός πρός οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δώ χάριν τοῖς ἀκού- τ. b. 80 ουσι καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ῷ ι Matt. vi. 14; έσφραγίσθητε είς ήμέραν ἀπολυτρώσεως. 31 ηΠάσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργή καὶ κραυγή καὶ βλασ- 45, 48. 82 φημία ἀρθήτω ἀφ' ύμων, σύν πάση κακία: ἰγίνεσθε δὲ εἰς Ι Joh. xiii.84; άλλήλους χρηστοί, εύσπλαγχνοι, χαριζόμενοι έαυτοις, καθώς 🖽 !!! 20; 5 καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν. ਖΓίνεσθε οὐν μι- Τικ. ii. 14: 2 μηταί του Θεού, ώς τέκνα ἀγαπητά: 1καὶ περιπατείτε ἐν Heb. viii. 8; ix. 14; αγάπη, καθώς καὶ ὁ Χριστὸς ἢγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ! Pet. iii. 18; έαυτον ύπερ ήμων προσφοράν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ, εἰς ὀσμὴν 11, 23; 3 εὐωδίας. ^mΠορυεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἡ πλεονεξία μηδὲ iv. 11. 4 ονομαζέσθω εν ύμιν, καθώς πρέπει άγίοις πκαὶ αἰσχρότης, Gal. v. 19; Col. iii. 5. καὶ μωρολογία, ἡ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλλον ... 17. 29.

18. ζωής του Θεού. Having no share in that eternal life which God now offers to all men.

22. ἀποθέσθαι. That you have laid aside.

Ibid. Kurd Geor. In the image of God. See Col. iii. 10.

Ibid. ἐν δικ. When a man is baptised, and taken into covenant with God, he is at that moment accounted righteous and holy in his

25. δτι ἐσμέν. And therefore, if we deceive each other, we injure ourselves.

27. τόπον. Nor give the Devil an opportunity

to injure. See Rom. xii. 19.

29. οἰκοδομὴν τῆς χρείας, useful edifying. See Luke xvi. 8.

Ibid. δφ χάριν, gratum sit. Raphel. See Luke iv. 22; Col. iv. 6.

32. χαρίζεσθαι is to forgive freely, or gratuitously.

CHAP. V. 2. els douhr edudías. See Gen. viii. 21; Lev. iv. 31. It means, that God was pleased with the sacrifice and accepted it.

4. αἰσχρότης. In Col. iii. 8. it is αἰσχρο-

λογία.
Ibid. εὐτραπελία, which is mentioned as a cility of expressing oneself elegantly, is confounded with its extreme βωμολοχία. Most MSS. read \$ aloxpotrys, \$ μωρολογία.

^{23.} ἀνενεοῦσθαι. And that ye are made new creatures, by the Spirit in your minds.

^{24.} ἐνδύσασθαι. That you have put on. He is alluding to the change in their spiritual state, which had taken place at their baptism.

• 1 Cor. vi. εὐχαριστία. ° τοῦτο γὰρ ἐστὲ γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, 5 9,10; Αροι.xxii.15. η ἀκάθαρτος, η πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει μί. 2; κληρονομίαν ἐν τῆ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. μηδεὶς 6
 Βοπ. i. 18; ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ Col. iii. 6; 3 Thess. ii.3; τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υίοὺς τῆς ἀπειθείας. μὴ οὖν γίνεσθε συμ-7 q Lu. xvi. 8; μέτογοι αὐτῶν. ٩ἡτε γὰρ ποτὲ σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίφ 8 1 Thess. i. 9; ως τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε (rό γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος 9 • Rom. xii. 2. ζοντες τί έστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίφ· τκαὶ μὴ συγκοινωνείτε 11 · Bom.vi.21; τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγπίϊ. 13; τοις εργυίς τοις απαρ....ς 1 Cor. τ. 9; χετε. τὰ γὰρ κρυφή γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστι καὶ 12 1 Cor. vi. 14; λέγειν ατὰ δὲ πάντα έλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται. 13 παν γαρ το φανερούμενον, φως έστι εδιο λέγει, "Εγειραι 14 ό καθεύδων και ανάστα εκ των νεκρων, και επιφαύσει σοι δ u Joh. iii. 20, 21. Χριστός." Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς 15 ₹ ii. 5 ; Βεα. ΧΥΥΙ.19; ἄσοφοι, ἀλλ' ώς σοφοὶ, ἐξαγοραζόμεναι τὸν καιρὸν, ὅτι αί 16 Ix. 1; ασοφοι, αλλ ως σοφοι, εξαγοραζομεναι τον καιρον, οτι αι 16
Joh. v. 25; ημέραι πονηραί είσι. εδιά τουτο μη γίνεσθε άφρονες, άλλα 17
Rom.xiii 11; 1 Thoss. v. 6. συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου καὶ μη μεθύσκεσθε οἴνφ, 18 γ Col. iv. 5. * Rom. xii. 2. ἐν ῷ ἐστιν ἀσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ὁ λαλοῦντες 19 · Prov. xx. 1; έαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ υμνοις καὶ ώδαῖς πνευματικαῖς, ἄδοντες αχίϊ. 29, &c.; καὶ ψάλλοντες ἐν τῆ καρδία ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, °εὐχαριστοῦντες 20 Lu. xxi. 84. πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ b Col. iii. 16. · Col. iii. 17; Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ πατρί· ἀὐποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν 21 φόβω Θεοῦ. • Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε, 22 Heb. xiii. 15. ώς τῷ Κυρίω. ΄ὅτι ὁ ἀνήρ ἐστι κεφαλή τῆς γυναικὸς, ώς καὶ 23 4 1 Pet. v. 5. 6 Χριστὸς κεφαλή της ἐκκλησίας, καὶ αὐτός ἐστι σωτήρ τοῦ σώματος άλλ' ώσπερ ή εκκλησία υποτάσσεται τω Χριστώ, 24 Col. iii. 18; ούτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. εΟἱ 25 Τιτ. ii. 5; 1 Ροτ. iii. 1. ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναίκας ἐαυτών, καθώς καὶ ὁ Χριστὸς 1. 23, 23; ηγάπησε την εκκλησίαν, και εαυτον παρεδωκεν υπερ αυτης Rom. xii. 5; 1 Cor. xi. 3; xii. 27; Col. i. 18, 24. g v. 2; Gal. i. 4; Col. iii. 19; 1 Pet. iii. 7.

4. εὐχαριστία. He is here giving rules about their conversation, and advises them to accustom themselves to discourse of the praises of God.

5. fore. Most MSS, read fore.

6. Let no man persuade you that such things are not wrong.

Ibid. vlous. See 2 Thess. ii. 3.

9. πνεύματος. The best MSS. read φωτός.
11. ἐλέγχειν is to discover, or bring to light, as in Heliodorus, δεινός δὲ ὁ τῆς δίκης ὀφθαλμός, ἐλέγχων καὶ τὰ ἀμήνυτα κρύφια καὶ ἀθέμιτα φωτίζων. p. 397.

13. wav ydp. Some have translated it, for that which makes every thing manifest is the light.

14. This is not exactly a quotation from any passage of scripture, though it resembles Isaiah

xxvi. 19. (in the Hebrew) and lx. 1.

16. ἐξωγοραζόμενοι. See Dan. ii. 8. ἐπ' ἀληθείας οίδα ὅτι καιρὸν ὑμεῖς ἐξωγοράζετε, I know that you are seeking to gain time. So it probably means here, making the most of the time; seeking all opportunities of doing as much good as you can in this short and evil time. Fell.

19. τῆ καρδία. Most MSS. read ταῖς καρδίαις.

21. Θεοῦ. Most MSS. read Χριστοῦ.

22. ὑποτάσσεσθε is omitted in some MSS.

23. καl αὐτόs. The reading is probably aὐτὸs σωτὴρ τοῦ σώματοs. He, i. e. Christ, being the Saviour of the church, which is his body: and so every man ought to consult the good of his wife: see ver. 28.

24. ibloss is omitted in many MSS.

26 h ίνα αὐτὴν ἀγιάση, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥή- h Joh. iii. 5; 27 ματι, 'ίνα παραστήση αὐτὴν ἐαυτῷ ἔνδοξον, τὴν ἐκκλησίαν Τι. iii. s: μὴ ἔχουσαν σπίλον ἡ ρυτίδα ἡ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἴνα $^{1\,\mathrm{Pet.\,\,iii.\,21.}}_{1\,\mathrm{i.\,i.\,4}}$ 28 ή άγια καὶ ἄμωμος. οὕτως ὀφειλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν Cant. iv. 7; τας έαυτών γυναϊκας, ώς τα έαυτών σώματα, ο άγαπών την 29 έαυτοῦ γυναϊκα, έαυτὸν ἀγαπά· οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν έαυτοῦ σάρκα εμίσησεν, άλλ' εκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν, καθώς καὶ 30 ὁ Κύριος την έκκλησίαν. Κότι μέλη έσμεν τοῦ σώματος αὐτοῦ, L Bom.zii.5; 81 ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ' l ἀντὶ τούτου $_{
m xii.}^{1 \, {\rm Cor.}}$ ταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ ! Gen. ii. 24; προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ 1 Cor. τί. 16. 82 δύο εἰς σάρκα μίαν.' Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν ἐγὼ 88 δὲ λέγω εἰς Χριστὸν, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οί καθ' ένα, έκαστος την έαυτου γυναικα ουτως άγαπάτω ώς έαυτόν ή δε γυνή ζνα φοβήται τον ἄνδρα. TA τέκνα, ὑπακούετε τοις γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίω · · · Col. iii. 20. 2 τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. ' Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν "Exol. 13; 8 μητέρα' ήτις έστιν έντολή πρώτη έν έπαγγελία, 'ἵνα εὖ σοι Deut. v. 16; Matt. xv. 4. 4 γένηται καὶ ἔση μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.' °Καὶ οί πατ- · Deut. vi. έρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ 7,20; έν παιδεία καὶ νουθεσία Κυρίου. P Col. iii. 22; 5 POi δούλοι, υπακούετε τοις κυρίοις κατά σάρκα, μετά φό- Τι. ii. 9; βου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ 및 Rom. ii. 6; 6 Χριστώ· μη κατ' όφθαλμοδουλείαν ώς άνθρωπάρεσκοι, άλλ' 2 Cor. v. 10. r Deut. x. 17; ώς δούλοι του Χριστού, ποιούντες τὸ θέλημα του Θεού, ἐκ 2 Par. xix.7; 7 ψυχής μετ' εὐνοίας δουλεύοντες τῷ Κυρίφ καὶ οὐκ ἀνθρώποις Βαρ. γι. 7; 8 θείδότες ότι δ εάν τι εκαστος ποιήση αγαθον, τοῦτο κομιεῖται Eccl. xxxv. 9 παρά τοῦ Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ελεύθερος. Καὶ οἱ κύριοι, Σ. 84; τὰ αὐτὰ ποιείτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν εἰδότες ὅτι Gal, ii. 6: καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωπο- iv. 1; ληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ. Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίφ, καὶ ἐν τῷ πίιί. 12; 11 κράτει της ισχύος αὐτοῦ· • ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, 1 Thees. v. 8. πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ δια- [ii. 2] 12 βόλου. ^τότι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἶμα καὶ σάρκα, Joh. xii. 31; άλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσ- col. i. 18.

26, 27. There seems an allusion to the eastern custom of a bride being washed before her marriage.

27. αὐτήν. The reading is perhaps αὐτός. Ibid. ἐαυτφ. We should rather have expected τῷ Θεῷ but S. Paul uses ἐαντῷ on account of the union of the Father and the Son.

29. Κύριοs. Most MSS. read Χριστόs. 30. σαρκός—δστέων. The allusion is evident to Gen. ii. 23. We are flesh of his flesh, and bone of his bone.

82. ἐγὰ δὲ λέγω. See 1 Cor. i. 12. CHAP. VI. 7. All the old MSS. read &s To Κυρίφ.

11. στηναι. In allusion to a wrestler being

able to keep himself on his legs.

12. πρὸς αΐμα καὶ σάρκα. Merely against human beings. See Matt. xvi. 17; 1 Cor. xv. 50; Heb. ii. 14.

Ibid. apxal and ecovolar mean angels in i. 21; iii. 10; Col. i. 16; ii. 15; Rom. viii. 38. Ibid. κοσμοκράτορας. Our Saviour calls the

μοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευ-" 2 Cor. x. 4. ματικά της πονηρίας, έν τοις έπουρανίοις. "διά τουτο άναλά- 18 βετε την πανοπλίαν του Θεού, ίνα δυνηθητε άντιστηναι έν τη ημέρα τη πονηρά, καὶ άπαντα κατεργασάμενοι στήναι. * E.a. xi. 5; * στητε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφύν ὑμῶν ἐν ἀληθεία, καὶ 14 lix. 17; La. xii. 35; ενδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑποδησάμενοι 15 3 Cor. vi. 7; τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασία τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης ἐπὶ πά- 16 1 Pet. i. 18. σιν άναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ῷ δυνήσεσθε πάν-7 Hob.iv.12; τα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· 7 καὶ τὴν 17 περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάγαιραν τοῦ ii. 16; ziz. 15. πνεύματος, ο έστι ρήμα Θεού εδια πάσης προσευχής και δεή- 18 . Matt. σεως προσευγόμενοι εν παντί καιρώ εν πνεύματι, καί είς αὐτὸ xxv. 13; xxv. 10; Lu. xviii. 1; τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάση προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ Rom. xii. 12; πάντων τῶν ἀγίων, εκαὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθείη λόγος ἐν 19 1Them. 1.17. ανοίξει τοῦ στόματός μου, εν παρρησία γνωρίσαι το μυστή-. Act. iv. 29 : ριον τοῦ εὐαγγελίου, τύπερ οῦ πρεσβεύω ἐν άλύσει, ἵνα ἐν 20 Col. iv. 3; 2 Thess. iii.1. αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. L Act. xxviii. 20 ; "Ινα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν 21 2 Cor. v. 20. ε Act. xx. 4: γνωρίσει ε Τυχικός ὁ ἀγαπητός ἀδελφός καὶ πιστός διάκονος έν Col. iv. 7; 2Tim. iv. 12; Κυρίω δυ έπεμψα πρὸς ύμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ 22 Tit. iii. 12. περὶ ήμῶν, καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰρήνη τοῖς 23 άδελφοις και αγάπη μετά πίστεως από Θεού πατρός και Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπών- 24 των τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐν ἀφθαρσία, ἀμήν.

Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ.

devil ἄρχων τοῦ κόσμου. John xii. 31. Τοῦ αλῶνος is perhaps an interpolation.
12. σκότους. See Col. i. 13; Luke xxii. 53.

12. σκότους. See Col. i. 18; Luke xxii. 53. Ibid. πνευματικά της πονηρίας. Evil spirits. 13. αντιστήναι. See ver. 11: it means, to stand up against the adversary.

Ibid. awarra karepyaodueros. Having done every thing that is possible.

15. πόδας—εὐαγγελίου. See Is. lii. 7, as quoted at Rom. x. 15.

20. ἀλόσει. See note at Acts xxviii. 16.
21. Τυχικόs. See Acts xx. 4. This seems to shew that the Epistle could only have been sent to those places to which Tychicus was actually going.

EPISTLE TO THE PHILIPPIANS.

There are reasons for thinking that this Epistle was written later than the three others which were written from Rome. It was not sent by Tychicus, but by Epaphroditus: many of S. Paul's companions had left Rome, (ii. 20,) and he himself seems to have expected his release.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς 1 4 1 Cor. i. 2. άνιοις έν Χριστώ Ἰησού τοις ούσιν έν Φιλίπποις, σύν έπι- Bom. i. 7; σκόποις καὶ διακόνοις ' χάρις ύμιν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ 2 1 Pet. i. 2. πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

εΕυγαριστώ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάση τῆ μιεία ὑμῶν, πάντοτε 3 • Rom. i. ν.10; 1 Cor. i. 4; ἐν πάση δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν 4 Col. i. 3: 1 Thess. i. 2: ποιούμενος, ἐπὶ τῆ κοινωνία ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ πρώ- 5 Thess. i. 3. της ήμέρας ἄχρι τοῦ νῦν πεποιθώς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξ- 6 άμενος εν ύμιν εργον άγαθον επιτελέσει άχρις ήμερας Ίησοῦ

« F.ph. iii. 1; Χριστοῦ ακαθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων 7 tv. î; Col.iv. 3,18; ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῆ καρδία ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς 2 Tim. i. 8; μου καὶ τῆ απολογία καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοι-« Rom. i. 9; νωνούς μου της χάριτος πάντας ύμᾶς ὄντας. «μάρτυς γάρ μου 8 ix. 1; 2 Cor. i. 23; έστιν ο Θεός, ως επιποθώ πάντας ύμας εν σπλάγχνοις Ίησοῦ Χριστοῦ. καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλ- 9 1 Thess. ii. 5. λου καὶ μᾶλλου περισσεύη ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάση αἰσθήσει, ¹ Rom. ii. 18. ¹είς τὸ δοκιμάζειν ύμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἢτε εἰλικρινεῖς καὶ 10 άπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ⁸πεπληρωμένοι καρπῶν δικαι- 11 g Joh. xv.

4, 5, 8; Ερh. i. 12. οσύνης των δια Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ επαινον Θεοῦ.

Γινώσκειν δε ύμας βούλομαι, άδελφοί, ὅτι τὰ κατ' έμε 12

CHAP. I. 1. ἐπισκόποις. See note at Acts xx. 17.

5. έπλ τη κοινωνία. For the participation which you have had in the gospel. See 1 Cor.

6. ἐπιτελέσει. Will continue it.

7. As it is natural for me to be thus thinking

of all of you.

Ibid ἀπολογία probably alludes to a defence which he had now made of himself, and he says that he was thinking of the Philippians while he was making it.

Ibid. και βεβ. τοῦ εὐαγγελίου. And in every thing that I do to confirm the gospel.

Ibid. συγκοινωνούς. I am always thinking of your being partakers in the same grace with me.

8. σπλάγχνοις Ίησοῦ Χριστοῦ is Christian love and tenderness, such as Jesus Christ shewed for mankind.

9. I pray, that your charity may increase in proportion as your knowledge increases.

Ibid. alothoes is perception, and may be connected particularly with δοκιμάζειν. See alσθωνται in Luke ix. 45.

10. είς τὸ δοκιμάζειν. That ye may be able to discern the differences of things. See Rom. ii. 18: Heb. v. 14.

11. Most MSS. read καρπόν - τόν.

13 μάλλον είς προκοπήν τοῦ εὐαγιγελίου ελήλυθεν ώστε τοὺς δεσμούς μου φανερούς εν Χριστώ γενέσθαι εν όλω τώ πραι-14 τωρίω καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν έν Κυρίω πεποιθότας τοις δεσμοίς μου περισσοτέρως τολμάν 15 αφόβως του λόγου λαλείν. Τινές μεν καὶ δια φθόνου καὶ έριν, 16 τινές δέ και δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν. οι μέν έξ έριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ άγνῶς, οἰόμενοι 17 θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες 18 ότι είς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κείμαι. τί γάρ; πλην παντὶ τρόπφ, είτε προφάσει είτε άληθεία, Χριστός καταγγέλλεται 19 καὶ ἐν τούτφ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. holδα γὰρ ὅτι h 2 Cor.i.11. τοῦτό μοι ἀποβήσεται είς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως 20 καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πυεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ἰκατὰ τὴν ι Βοπ. ν. 5. άποκαραδοκίαν καὶ έλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ιλλ' έν πάση παρρησία, ώς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. Έμοι γάρ τὸ ζῆν, Χριστός και τὸ ἀποθανείν, κέρδος, εί

22 δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου καὶ τί αἰρήσομαι,

- 23 οὐ γνωρίζω κσυνέχομαι γὰρ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων \$ 2 Cor. v. 9. είς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν Χριστῷ είναι, πολλῷ μᾶλλον κρεῖσ-
- 24 σον τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῆ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.
- 25 Καὶ τοῦτο πεποιθώς οίδα, ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν 26 ύμιν είς την ύμων προκοπην και χαράν της πίστεως, 1 ίνα τ. 12.

13. φανερούς εν Χριστφ. He means, that it was becoming generally known that he was imprisoned for the sake of Christ.

Ibid. πραιτωρίω. Some think this means the emperor's palace; others the quarter of the præ-torian guards. The latter is most probable: see Acts xxviii. 16: and the soldier, to whom S. Paul was fastened, (who was perhaps frequently relieved,) would be the means of making

S. Paul's case known in the army. 15. Tives μεν καί. The conjunction shews, that these are different from the brethren men-tioned in ver. 14. The latter were more bold in preaching the gospel; and other persons caused the name of Christ to be generally known: some of these did it διὰ φθόνον, because they envied S. Paul his popularity; others δι' ἔριν, that they might raise opposition against

Ibid. δι' εὐδοκίαν. There were others again, who without believing in Christ, yet out of good-will to S. Paul made it publicly known that he was a Christian.

16. εξ εριθείας. Others again took pains to spread the name of Christ, that they might excite persons against S. Paul, and make his confinement still more severe.

17. εξ ἀγάπης. Some of them had charitable motives, because they knew that S. Paul was kept a prisoner for sake of the gospel, and that he wanted to make his defence. The best MSS. transpose ver. 16 and 17.

18. Χριστός καταγγέλλεται. The name of

Christ is made publicly known.
19. els σωτηρίαν. Το my deliverance. Pyle, Macknight. He felt confident, that, if the fact of his being a Christian were known, and if he were allowed to make his defence, his release

would be the consequence.
20. παρρησία. This is in allusion to his defence, which he was anxious to make.

21. To live, is to continue in the service of Christ: to die, is a gain, because it releases me from my troubles. Some render it, Christ is a gain to me, whether I live or die.

22. el δè τὸ ζῆν. Some connect this, as well

as the alphoopan, with our prophes, But whether to continue alive is profitable to me, and what I am to choose, I really do not know. But the first clause is probably to be taken by itself: But if to continue alive be the thing intended for me, this my present state, viz. affliction and suffering, is the result of my labours: Or, But if to continue alive, still this, viz. death, is the fruit of my labours

23. The best MSS, read συνέχομαι δέ.

24. μάλλον κρείσσον. So Isseus, πολύ μάλλον έτοιμότερον. Pro Nicost. p. 75. Isocrates, κρείττον είναι τεθνάναι μάλλον. De Laud. Hel. p. 417.

26. The Philippians made it their boast that they had received the gospel from S. Paul: he says that this feeling should be strengthened by his coming among them again.

τὸ καύγημα ὑμῶν περισσεύη ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ, διὰ ■ Eph.iv.1; της εμής παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. ™ Μόνον ἀξιως τοῦ 27 Col. i. 10; 17hess. ii.12. εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ελθών καὶ ἰδών » 2 Thous.i.5. ύμας, είτε ἀπὼν, ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ • Act. v. 41; επιστεί μιὰ ψυχῆ, συναθλοῦντες τῆ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, p iii. 16; "καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων" ήτις 28 Rom, xii. 10. 16; αὐτοῖς μέν ἐστιν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ xv. 5; 1 Cor. i. 10; τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ οὅτι ὑμῶν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ 29 1 Pet. iii. 8. 9 Rom. xii. 10; μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσ-1 Pet. v. 5. χειν· τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἰον ἴδετε ἐν ἐμοὶ, καὶ νῦν 80
1 Cor. 24; ἐντίς ἐν ἐντίς ἐν ἔντις ἐν Υριστώς εἰ το θ άκούετε εν εμοί. Εί τις οθν παράκλησις εν Χριστώ, εί τι 2 xiii. 5. • Matt.xi.29; παραμύθιον ἀγάπης, εξ τις κοινωνία πνεύματος, εξ τινα σπλώγ-Joh. xiii. 15; παραμούων ωγωπιης, το το το χαράν, ενα τὸ αὐτὸ 2 1 Pet. ii. 21. χνα καὶ οἰκτιρμοὶ, ^Pπληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ενα τὸ αὐτὸ 2 · Joh. i. 1, 2; φρονήτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φρον-2 Cor. iv. 4; οῦντες· 9 μηδεν κατὰ ἐριθείαν ἡ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῆ ταπεινο- 8 Heb. i. 3. φροσύνη ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἐαυτῶν μὴ τὰ 4 Peal.xxii.6; ἐαυτῶν ἔκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστος. *Τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν, δ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, δ Zach iii. 8; δς εν μορφή Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ άρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ 6 Lu. xxii. 27; είναι Ισα Θεφ̂, μάλλ' έαυτὸν εκένωσε, μορφὴν δούλου λαβών. 7 Joh. xiii. 14; ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὐρεθεὶς 8 xv. 8; ώς ἄνθρωπος, εταπείνωσεν εαυτον, γενόμενος υπήκοος μέχρι * Joh. x. 18; θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Υδιὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερ- 9 ύψωσε, καὶ εγαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπερ πᾶν ὄνομα. 14, 17; είνα εν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψη ἐπουρανίων 10 xii. 2. γ Paal.cz.1; καὶ ἐπυγείων καὶ καταγθονίων· ακαὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομο- 11 Esa. liii. 12 ; Esta. IIII. 12; Joh. x. 17; xvii. 1, 2, 5; Act. ii. 33; Eph. i. 21; Heb. i. 4; ii. 9. Apoc. v. 13.

Joh. xiii. 13; Act. ii. 36; 1 Cor. viii. 6; xii 3. 4 Esa. xlv. 23; Rom. xiv. 11;

28. Hris. Which opposition is a proof that they who offer it are in a lost state, because they oppose the only means of salvation.

80. ἀγῶνα. See Col. ii. 1. Chap. II. 1. He had exhorted them in i. 27. to have one mind: he now repeats it more strongly. If there be any force in exhorting you in the name of Christ, if there be any comfort in feeling charity, if you all partake of one and the

same spirit.

Ibid. τυὰ σπλάγχνα. It is singular that all the best MSS. read τls for τυά.

4. σκοπείτε. The best MSS. read σκοπ-

5. He now proposes Christ as a pattern for not thinking of what belonged to himself, but

being ready to give it up for the sake of others.
6. μορφή Θεοῦ. The word μορφή, when applied to God, means his nature, because he has properly no form or shape. It is so used by Josephus, who says that the heathen deified the worst passions of the mind, els θεοῦ φύσιν καὶ μορφήν ανέπλασαν. Cont. Apion. ii. He had before said that God is μορφήν τε και μέγεθος δμῖν ἄφατος. In ver. 7. μορφὴν δούλου means the human nature, and therefore μορφῷ Θεοῦ means the divine nature.

Ibid. οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο. Theodoret explains it, οὐ μέγα τοῦτο ὑπέλαβε, and Rufinus, non sibi magni aliquid deputat. 'Αρπαγμός is a thing worth catching at, a great prize, and the meaning is, that Christ was not ostentatious of his equality with God, he acted as if he had it not, he laid it aside.

Ibid. To elvat loa Oco. His being equal with God. The phrase implies that Christ actually

possessed this equality.

7. ἐκένωσε. Literally emptied, or divested himself. Not that Christ laid aside his divine nature, but he divested himself of the mopon Θεοῦ, the appearance and glory of God.

Ibid. The phrase μορφήν δούλου is explained by δμοιώματι ανθρώπων.

8. Two distinct acts of condescension are mentioned in Christ: 1. his taking the human nature; 2. his submitting to death.

Ibid. Cardtov dé. Et quidem mortis crucis. 10. καταχθονίων may mean evil angels, in

λογήσηται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός. 12 ώστε, αγαπητοί μου, καθώς πάντοτε ύπηκούσατε, μή ώς έν τη παρουσία μου μόνον, άλλα νῦν πολλώ μαλλον έν τη άπουσία μου, μετά φόβου και τρόμου την ξαυτών σωτηρίαν 18 κατεργάζεσθε ο δ Θεὸς γάρ έστιν ὁ ένεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ 6 2 Cor. iii. 5; 14 θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. πάντα ποιεῖτε 15 γωρίς γογγυσμών και διαλογισμών, ΐνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἀμώμητα ἐν μέσφ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, εν οίς φαίνεσθε ώς φωστήρες εν κόσμφ, 16 °λόγον ζωής επέχοντες, εἰς καύχημα εμοί εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, • 2 Cor. i. 14: Gnl. ii. 2; ότι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. 1Thess.ii.19; d'Αλλ' εί καὶ σπένδομαι έπὶ τῆ θυσία καὶ λειτουργία τῆς 12.5. 18 πίστεως ύμῶν, γαίρω καὶ συγγαίρω πᾶσιν ὑμῖν τὸ δ' αὐτὸ ? Tim. iv. 6. καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι. • Έλπίζω δε εν Κυρίω Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταγέως πέμψαι • Act. xvi. 1; 20 ύμιν, ίνα κάγω εὐνυγω, γνούς τὰ περί ύμων οὐδένα γὰρ [Thess.ii.2. 21 έγω ἰσόψυγον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. τοί 11 Cor. x.24; πάντες γὰρ τὰ ἐαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ χίιι. 5. 22 τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν 28 έμολ έδούλευσεν είς το εὐαγγέλιον. τοῦτον μεν οὖν έλπίζω 24 πέμψαι, ως αν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ, ἐξ αὐτῆς Επέποιθα δὲ ἐν κί. 25; 25 Κυρίφ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. "Αναγκαῖον δὲ μίν. 18; ήγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν άδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρα- Philem. 3. τιώτην μου, ύμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς γρείας 26 μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς: ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, 27 καὶ ἀδημονῶν, διότι ἡκούσατε ὅτι ἡσθένησε. καὶ γὰρ ἡσθένησε παραπλήσιον θανάτφ· ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν, οὐκ αὐτὸν 28 δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπη σχῶ. σπουδαιοτέρως οθν ἔπεμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε,

allusion to the common notion of Dii inferi: or the whole passage may mean that Christ is Lord of the living and the dead. 15. γένησθε. Probably ਜτε.

Ibid. γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστρ. See Deut. xxxii. 5. Most MSS. read μέσον for εν μέσω. Ibid. φαίνεσθε is indicative, ye appear. Elsner, Wolf.

16. ἐπέχοντες. This is perhaps a continuation of the metaphor φωστήρες. Holding up on

high the word of life, as a beacon.

17. He supposes the faith of the Philippians to be a sacrifice offered to God, and as a libation or drink-offering was poured upon the sacrifice, (Exod. xxix. 40, 41,) so he is willing to shed his own blood, i. e. to die, for the gospel.

20. S. Paul's other companions, who are mentioned in the Epistles to the Colossians and Philemon, had probably left Rome. If S. Luke had been there, he would certainly have been mentioned, as he had passed so much time at Philippi. See note at Acts xx. 5. Irnoles

means, that Timothy would take care of the Philippians, as if he were one of them.

21. τὰ ἐαυτῶν. These persons had perhaps gone to their respective countries: they still intended to preach the gospel, but they looked to their own homes.

23. Les du anion tà mepì eué. As soon as I see how things are going with me here; as ws to those, 1 Cor. xi. 34, or, that I may see at a distance, and by him, the things which concern me at Philippi.

25. δμών ἀπόστολον. Epaphroditus had been sent by the Philippians with pecuniary relief to S. Paul. Tacitus mentions Epaphroditus a freedman of Nero; (Annal. xv. 55.) and Suctonius calls him, "a libellis Neroni." (Nero, 49. Domit. 14.) He was master of Epictetus, and some think him to be the person men-

tioned here. 28. πάλιν χαρήτε. Ye may have your joy restored.

1 1 Cor.

κάγω άλυπότερος ω. προσδέχεσθε οθυ αυτου έν Κυρίω μετά 29 xvi. 18: 1Thess.v.12; πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε· ὅτι διὰ τὸ 80 1 Tim. v. 17; εργον τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ήγγισε, παραβουλευσάμενος τη ψυγή, είνα αναπληρώση τὸ υμών υστέρημα της πρός με k 1 Cor. xvi. 17. λειτουργίας. 1 iv. 4; 1Thess. v.16. 1ΤΟ λοιπον, άδελφοί μου, χαίρετε εν Κυρίφ τὰ αὐτὰ 3 · Esa.lvi 10; 2 Cor. xi. 13. γράφειν ύμιν, έμοι μέν ούκ όκνηρον, ύμιν δε ἀσφαλές· Βλέ- 2 n Deut. x. 16; πετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν Jer. iv. 4; κατατομήν "ήμεις γάρ έσμεν ή περιτομή, οι πνεύματι Θεφ 3 Joh. iv. 24; Rom. ii. 19; λατρεύοντες, καὶ καυγώμενοι έν Χριστώ Ίησοῦ, καὶ οὐκ έν iv. 11, 12; σαρκὶ πεποιθότες, °καίπερ ἐγὼ ἔγων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. 4 Col. ii. 11. "Act xxiii.6; Είτις δοκεί ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον "περι- ι Rom. xi. 1; τομή ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλής Βενϊαμίν, Ἑβραίος έξ Έβραίων, κατά νόμον Φαρισαίος, ακατά ζήλον διώκων την 6 18, 21, 22. p Gen. xvii. έκκλησίαν, κατά δικαιοσύνην την έν νόμφ γενόμενος άμεμπτος. 9 Act. viii. 3; r' Αλλ' ἄτινα ἡν μοι κέρδη, ταθτα ἡγημαι διὰ τὸν Χριστὸν 7 xxii. 4; ζημίαν *άλλὰ μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν είναι διὰ 8 Gal. i. 13 1 Tim. i. 13. τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου, r Matt. ziii. δι' ον τὰ πάντα εζημιώθην καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα είναι, ίνα 44. . Jer. ix. Χριστον κερδήσω, τκαὶ εύρεθω εν αὐτώ, μη έχων εμην δικαι- 9 zo, xe ; Joh. xvii. s. οσύνην την έκ νόμου, άλλα την δια πίστεως Χριστοῦ, την έκ ι Rom. i.17; Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆ πίστει, ατοῦ γνῶναι αὐτὸν, καὶ τὴν 10 iii. 21, 23; ix. 30; δύναμιν της αναστάσεως αὐτοῦ, καὶ την κοινωνίαν των παθηx. 3, &c. μάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος τῷ θανάτῷ αὐτοῦ, εἴ πως κατ- 11 n Rom. vi. 8, 4, 5; αντήσω είς τὴν εξανάστασιν των νεκρων τούχ ὅτι ἤδη ἔλα- 12 viii. 17; 2 Cor. iv. βου, ή ήδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφὸ 10, 11; ώ καὶ κατελήφθην ύπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ἀδελφοὶ, ἐγὼ 13 2 Tim. ii. 11. 12: 1 Pet. iv. 13. # 1 Tim. vi. 12; Heb. xii. 23.

30. παραβουλευσάμενος τῆ ψυχῆ. Having neglected to consult his own life. Many MSS. read παραβολευπάμενος.

Ibid. ὑστέρημα. That he might do that service to me, which you at this distance were not

capable to perform. Pyle. See 1 Cor. xvi. 17. CHAP. III. 2. κύνας. He means the Jews, and perhaps calls them dogs, because they applied this term to the Gentiles, (Matt. xv. 26.) and were always snarling and biting.

Ibid. κατατομήν. The Jews were always boasting of their circumcision, and S. Paul shews his opinion of it by calling it a mere cutting of the flesh.

3. περιτομή. We Christians have the true circumcision of the heart. See Acts vii. 51. Many MSS. read πνεύματι Θεού.

5. περιτομή. Some read περιτομή: but the nominative is preferable; and we have a similar construction in Rom. xii. 9; Heb. xiii. 5. S. Paul means to say, that he was not circumcised as a proselyte.

Ibid. Beviauly. The tribe of Benjamin was perhaps thought to have some distinction, as descended from Rachel and not from an handmaid; and because it had not joined the ten revolted tribes.

6. δικ. την έν νόμφ. Such righteousness as the Law can give to those who obey its precepts.

8. εζημιώθην. I have not only looked upon them as loss, but I have actually deprived myself of them.

9. The en Geoù din. See Rom. iii. 21.

10. τοῦ γνώναι. See Matt. ii. 13.

Ibid. Kowwelar. The share which we have in his sufferings.

Ibid. συμμορφούμενος. Having died together with him, είπως, in the hope that I may attain.

11. Many MSS. read The en renpar. 12, 13, 14. The whole of this passage is a metaphor from persons running in a race:

the prize is, the resurrection from the dead. 12. τετελείωμαι may be the same as τον

δρόμον τετέλεκα in 2 Tim. iv. 7. Ibid. εφ' φ. For which, or, with reference to which. It was for the purpose of giving him this very prize that Christ took S. Paul into his

έμαυτον οὐ λογίζομαι κατειληφέναι. Τεν δε, τὰ μεν οπίσω έπι- , Lu. ix. 62; 14 λανθανόμενος, τοις δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν ½ Tim. iv. 7. διώκω έπὶ τὸ βραβείον της ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ έν Χριστῷ : 1 Cor. ii. 6; 15 Ἰησοῦ. Ξ' Οσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν καὶ εἴ τι ἐτέρως « ii. 20. 16 φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. ππλὴν εἰς δ Rom. xii. 16; 17 ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν. 5 Συμ- 1 Cor. i. 10; μιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπείτε τους ουτω περι- 1 Pet. iii. 8. 18 πατοῦντας, καθώς έχετε τύπον ήμᾶς. επολλοί γὰρ περιπα- iv. 16: τοῦσιν, οὺς πολλάκις ἔλεγον ὑμίν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, 🗓 1; 19 τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ἀὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, 2 Those, ii.9; ών ὁ θεὸς ή κοιλία, καὶ ή δόξα ἐν τῆ αἰσχύνη αὐτῶν, οἱ τὰ 1 Pet. v. 3. 20 ἐπύγεια φρονοῦντες. ° ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς xvi. 17: ύπάρχει, έξ οὖ καὶ σωτήρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν ἀ Ηος. iv. 7: 21 Χριστον, 'δς μετασχηματίσει το σωμα της ταπεινώσεως ήμων, Rom. τίι. 3; είς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, • 1 Cor. i. 7; κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἐαυτῷ [Epb. li. 6; τὰ πάντα. ε"ΩΣΤΕ, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ 26, 27, 43, 2 στέφανός μου, οῦτω στήκετε ἐν Κυρίω, ἀγαπητοί. Εὐωδίαν Col. iii. 4: παρακαλώ, καὶ Συντύχην παρακαλώ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυ- 1 Joh. iii. 2. 8 ρίω καὶ έρωτῶ καὶ σὲ, σύζυγε γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς, 2 cor. i. 14; αΐτινες εν τῷ εὐαγγελίω συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος 19, 20. καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλφ ζωῆς. h Rxod. 'Χαίρετε εν Κυρίφ πάντοτε' πάλιν ερώ, χαίρετε. κτὸ επι- Pual.lxix.28; 6 εικες ύμων γνωσθήτω πασιν ανθρώποις. δ Κύριος εγγύς. Μηδ- La. x. 20; εν μεριμνατε, άλλ' εν παντί τη προσευχή και τη δεήσει μετά xiii. 5; εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεόν χχι. 27. 7 πκαὶ ή εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ή ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει ι ιι. 1; τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ⊾ Heb. x. 25. 1 Psal. lv. 22; Matt. vi. 25; 1 Tim. vi. 8, 17; 1 Pet. v. 7. m Joh. ziv. 27; Rom. v. 1; Eph. ii. 14.

15. τέλειοι. As many of us, therefore, as are perfectly instructed in the gospel, let us think that this is the prize which we are to aim at: and if you have any other notions upon the subject, God will provide means for you to be enlightened.

16. εφθάσαμεν. But although we have not yet obtained the prize, yet with respect to the poin' at which we are arrived, it becomes you to walk in the same track. The words κανόνι το αὐτο φρονεῦν, are perhaps an interpolation.

17. οδτω. Those who walk in the manner that I have described, looking to the resurrection as their prize.

18. ϵχθροὺς τοῦ σταυροῦ. He perhaps means literally, that they denied the fact of Christ having died upon the cross. The Gnostics did this.

19. δόξα. The Gnostics boasted of their knowledge. S. Paul may have alluded to this, or it may mean, as Raphel says, Qui de iis rebus gloriantur, quarum cos pudere oportebat.

20. πολίτευμα. The place of our citizenship. We are not citizens of this world, but only strangers and sojourners. Rapliel.

Ibid. εξ οδ, either ούρανοῦ, οι πολιτεύματος. 21. σῶμα τῆς ταπεινώστως ἡμῶν i. e. σῶμα ἡμῶν ταπεινόν. The words els τὸ γενέσθαι αὐτὸ are perhaps an interpolation. Chap. IV. 3. καί. All the best MSS.

CHAP. IV. 3. nai. All the best MSS. read val.

Ibid. σύζυγε γνήσιε. The notion of S. Paul addressing this to his wife is perfectly untenable. He may have meant S. Luke, who was perhaps gone to Philippi. See ii. 20.

perhaps gone to Philippi. See ii. 20.

Ibid. Κλήμεντος. This is generally supposed to have been Clement, who was afterwards bishop of Rome, but nothing is known of his being at Philippi.

5. δ Κύριος έγγθε may mean, The Lord is near to you, and watches over you.

 Μηδέν μεριμνάτε. Distress yourselves for nothing. See Matt. vi. 25. Rom.
 Tὸ λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα 8
 καὶ 17; δίκαια, ὅσα ἀγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὕφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε, ὰ καὶ ἐμάθετε καὶ παρ-9 ελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί ταῦτα πράσσετε,
 Βοπ.

xv. 35; 2Cor. xii.11. P' Εχάρην δὲ ἐν Κυρίφ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ 10 p² Cor. xii.9. ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν' ἐφ' ῷ καὶ ἐφρονεῖτε, ἤκαιρεῖσθε δέ. qοὐχ 11 l Tim. vi. ὅτι καθ ὑστέρησιν λέγω' ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἶς εἰμὶ, αὐττι Cor. iv.11; άρχης εἶναι. τοἶδα δὲ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν. 12 2 Cor. xi. 27. ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν,

καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυνα- 13

1.7. μοῦντί με Χριστῷ. *πλὴν καλῶς ἐποιήσατε, συγκοινωνήσαντές 14

13 Cor. xi. μου τῆ θλίψει. τοἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῆ 15

8,9.

τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἄπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν 16

28. 2001.12.13; καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν· κἀπέχω δὲ πάντα, 18
28. 2001.12.13; καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν· κἀπέχω δὲ πάντα, 18
29. 2011.16. καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου
τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ

7 2 Cor. ix. 8. Θεφ. 7 ο δε Θεός μου πληρώσει πασαν χρείαν ύμων κατα τον 19 πλουτον αυτου εν δόξη, εν Χριστφ 'Ιησου. τφ δε Θεφ και 2. πατρι ήμων ή δόξα εις τους αιωνας των αιώνων. αμήν.

'Ασπάσασθε πάντα ἄγιον ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ. ἀσπάζονται 21 ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἄγιοι, 22 μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. 'Η χάρις τοῦ Κυρίου 23 ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Φιλιππησίους εγράφη ἀπὸ 'Ρώμης δι' 'Επαφροδίτου.

10. ἀνεθάλετε. Your care concerning me has revived.

11. δστέρησιν. I am not saying this, as if I had felt the want.

12. ἐν παντὶ, sc. χρόνφ: ἐν πᾶσι, sc. πράγμασι.

15. Εξήλθον. When I left Macedonia, and went to Corinth. 2 Cor. xi. 9.
16. δτι καί. Ye know also that before this,

while I was in Thessalonica, ye sent &c.

17. Not that I want a repetition of such gifts for myself; but I want to see you do such acts as will be put down to your own account.

will be put down to your own account.

18. ἀπέχω—πεπλήρωμαι. So Arrian, Τὸ γὰρ εὐδαιμονοῦν, ἀπέχειν δεῖ πάντα ἃ θέλει, πεπληρωμένω τινὶ ἐοικέναι. Ερίστ. iii. 24.

22. oiklas. Raphel shews from Polybius, that this would imply, not the household, but the relations of the emperor. Krebsius prefera interpreting it domesticos, libertos et servos.

EPISTLE TO THE COLOSSIANS.

For the date of this Epistle, see the Introduction to the Epistle to the Ephesians. The only question is, whether S. Paul himself had been at Colosse, and planted the church there. See the Introduction to the Epistle to Philemon. The principal churches in Phrygia at this time were Laodicea, Colosse, and Hierapolis. Laodicea was the metropolis of the country. Colosse was situated on the river Lycus, where it falls into the Mseander.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος] ■ Bom. i. 7; Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, Ατοῖς ἐν Κολασσαῖς ἀγίοις 2 Gal. i. 3; Eph. i. 2; καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ χάρις ὑμῶν καὶ εἰρήνη ἀπὸ 1 Pet. i. 2. Θεοῦ πατρὸς ήμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εύγαριστουμεν τώ Θεώ καὶ πατρὶ του Κυρίου ήμων Ίησου 8 b Eph. i. 15; Phil. i. 3;
1 Thess. i. 2; Χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι ἀκούσαντες 4
2 Thess. i. 3. 2 Those. i. 3. ερh. i. 15; τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς Philem. 5. πάντας τοὺς ἀγίους, διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμιν ἐν 5 4 1 Pot. 1.4. τοῖς οὐρανοῖς, ἡν προηκούσατε ἐν τῷ λόγφ τῆς ἀληθείας τοῦ • Mar. Iv. 8; εὐαγγελίου, ετοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθώς καὶ ἐν παντὶ τῶ 6 κόσμω, καὶ ἔστι καρποφορούμενον, καθώς καὶ ἐν ὑμῶν, ἀφ' ής ήμέρας ηκούσατε καὶ ἐπέγνωτε την χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθεία: ¹καθώς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου 7 f iv. 12; Philem. 23. ήμων, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ ὑμων διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ὁ καὶ 8 ε Rom. xii.2; δηλώσας ήμιν την ύμων αγάπην έν πνεύματι. εΔιά τοῦτο καὶ 9 Ερμ. i. 15; ήμεις ἀφ' ής ήμέρας ήκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευγόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθήτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θ Gen.xvii.1; θ ελήματος αὐτοῦ ἐν πάση σοφία καὶ συνέσει πνευματική, θ βρι. iv. 1; θ περιπατήσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν 10 θ Γρίι. i. 27; 1 Them.ii.12. εν παντί έργω άγαθώ καρποφορούντες καὶ αὐξανόμενοι εἰς

CHAP. I. 1. Τιμόθεος. See Philemon 1.
Ibid. Κολασσαίς. Some MSS. read Ko-

4. daobourres. Some have argued from this, that S. Paul had never been at Colossæ: but he may mean, that during his imprisonment at Rome he had heard of the progress of their faith. Most MSS. read dyamp by exerc.

. 5. διά την έλπίδα. Which faith and charity ye have exercised in consequence of the hope &c. 6. This seems to shew, that the gospel had now been preached in several parts of the world. See ver. 23; Rom. x. 18. Most MSS. read ἐν παντὶ τῷ κόσμφ ἔστι καρπ. καὶ αὐξανό-

7. καθώς καὶ ἐμάθετε. This alludes to the

success of the gospel in other countries, which the Colossians had heard of from Epaphras. He had now left Colosse, and was with S. Paul at Rome, iv. 12. Philemon 23.

8. άγαπην εν πνεύματι is Christian charity, such as is inspired by the Spirit.

9. à \$\phi\$ \$\hat{\eta} \sharpsi \hat{\phi} \text{\$\sharpsi \phi} \text{\$\phi} \tex

Ibid. πληρωθήτε την επίγνωσυ. Ye may have a full and perfect knowledge. 'Επίγνωσις, which occurs so frequently in this Epistle, may be used in allusion to the boasted knowledge of the Gnostics.

10. Most MSS. omit όμᾶs and read τῆ ἐπιγιώσει.

11 την επίγνωσιν του Θεού εν πάση δυνάμει δυναμούμενοι κατά τὸ κράτος της δόξης αὐτοῦ είς πάσαν ὑπομονην καὶ μακρο-12 θυμίαν μετά χαράς: Ιεύχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἰκανώσαντι ! Αct. xxtl. 18 ήμας εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἀγίων ἐν τῷ φωτὶ, κος καιμίι.17: έρρύσατο ήμας έκ της έξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν Eph. vi. 12; 14 είς την βασιλείαν του υίου της αγάπης αυτού, ιέν ώ έχομεν Heb. ii. 14; την απολύτρωσιν δια του αίματος αύτου, την άφεσιν των 1 Act. xx. 28; 15 άμαρτιών ^m ος έστιν είκων τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος Ερh. i. 7; 16 πάσης κτίσεως. "ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς 1 Pet. i. 19. = Job. xiv.9; ούρανοις και τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ και τὰ ἀόρατα, εἴτε 2 Cor. iv. 4; θρόνοι, είτε κυριότητες, είτε άρχαὶ, είτε έξουσίαι τὰ πάντα Heb.i. \$; 17 δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· καὶ αὐτὸς ἐστὶ πρὸ πάντων, Αροο. iii. 14. 18 καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε. Οκαὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ ι Cor. viii. 8; τοῦ σώματος, της ἐκκλησίας ος ἐστιν ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ Ερλ. 11; 19 των νεκρων, ΐνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων Ρότι ἐν Hob. i. 2 20 αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικήσαι, ^qκαὶ δι' αὐτοῦ · Act. ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτὸν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ ^{xxvi. 28}; αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, $^{20}_{\text{Bph. i. }22}$; 21 είτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. *καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὅντας ἀπηλλοτριω- ίν. 15; μένους καὶ ἐχθροὺς τῆ διανοία ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, Αρος. i. s. 22 νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν εἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ μίι. 9; Joh. i. 16; τοῦ θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγ- ١١. 84, 85. 28 κλήτους κατενώπιον αὐτοῦ t εἶγε ἐπιμένετε τῆ πίστει τε- q Act. x. 36 ; c Rom. v.1,10 θεμελιωμένοι καὶ έδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ² Cor. v. 18; Eph. i. 10; έλπίδος του εὐαγγελίου ου ἡκούσατε, του κηρυχθέντος ἐν ιί. 14, 16. πάση τη κτίσει τη ύπο τον ουρανον, ου έγενομην έγω Παῦλος Ερh. ii. 1, 24 διάκουος. "Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ Ερμ. ί. 4: v. 26, 27; 2 Tim. i. 9; Tit. ii. 14. t Joh. xv. 6. * Rom. xii. 5; 1 Cor. xii. 27; 2 Cor. i. 5, 6; iv. 10, 11; vii. 4; Eph. i. 23; iii. 1, 18; iv. 12; v. 23; Phil. ii. 17; iii. 10; 2 Tim. i. 8; ii. 10.

11. Chrysostom connects μετά χαρᾶς with εθχαριστούντες.

13. τοῦ υίοῦ τῆς ἀγάπης, i. e. τοῦ υίοῦ ἀγαπητου. See Eph. i. 6.

14. The best MSS. omit διὰ τοῦ αίματος αὐτοῦ.

15. εἰκὰν τοῦ Θεοῦ ἀυράτου. God himself cannot be seen by the eye: but we see his likeness in his Son.

Ibid. πρωτότοκος πάσης κτίσεως. Begotten before any thing was created. The expression excludes Christ from the number of created beings: and this priority is proved in ver. 16. by his having created all things. The Gnostics made Christ a latter emanation from God.

16. Many MSS. omit τὰ after πάντα.

Ibid. & abroû kal els abrov. See Rom. xi. \$6, where the same is said of God the Father. 17. συνέστηκε. So Aristotle, ώς έκ τοῦ Θεοῦ

τά πάντα, καὶ διά Θεοῦ ημίν συνέστηκεν. De Mundo, vi. p. 471.
18. See Rom. xiv. 9. Πρωτότοκος is used

with reference to the spiritual birth of regenerated Christians. Christ was the first who rose from the dead, and all persons rise figuratively with him at baptism, and become members of the Church of which he is the Head.

19. εὐδόκησε. Either εὐδόκησεν ὁ πατήρ, or εὐδόκησε τῷ πατρί. Raphel, who prefers the former.

Ibid. πῶν τὸ πλήρωμα. The fulness of power and authority. See Eph. i. 23.

20. τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, κ. τ. λ. Angels and men may be said to have been reconciled by the death of Christ. Good angels now minister for them who shall be heirs of salvation, Heb. i. 14, and this they did not do before.

21. exθρούs. At enmity with God. See Eph. ii. 15.

22. σώματι τῆς σαρκὸς, i. e. σώματος σαρκικοῦ. This seems to imply, that Christ had another nature beside the human.

23. Most MSS. read wdoy krises.

24. Most MSS. omit μου after παθήμασιν.

άνταναπληρώ τὰ ὑστερήματα τών θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τη σαρκί μου υπέρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία. * Eph. iii. 2. * ης ενενόμην εγώ διάκονος κατά την οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ την 25 δοθεϊσάν μοι είς ύμᾶς, πληρώσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, Ιτὸ-26 7 Matt. xiii. 11; Βοπ ετί 25; μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν Eph. i. 9; γενεών, νυνί δε εφανερωθη τοις άγίοις αὐτοῦ τοις ήθελησεν 27 Hi. 9: 2 Tim. i. 10: δ Θεὸς γνωρίσαι, τίς δ πλοῦτος της δόξης τοῦ μυστηρίου 1 Pet. i. 20. τούτου έν τοις έθνεσιν, ός έστι Χριστός έν ύμιν, ή έλπις της * Rom.ix.23; δόξης δυ ήμεις καταγγέλλομεν, νουθετούντες πάντα ἄνθρωπου, 28 Eph. i. 7: iii. 8. • 2 Cor. xi 2; καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάση σοφία, "ἴνα παρα-Βρλ. ν. 27. στήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον εν Χριστφ Ἰησοῦ εἰς δ 29 καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος, κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνερ-▶ Phil. i. 80. γουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. ► Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι, ἡλί- 2 κου αγώνα έχω περί ύμων και των έν Λαοδικεία, και όσοι ούχ • Joh. xmi. δ. έωράκασι τὸ πρόσωπόν μου έν σαρκὶ, είνα παρακληθώσιν ? αί καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπη, καὶ εἰς πάντα πλούτον της πληροφορίας της συνέσεως, είς επύγνωσιν τού 4 1 Cor. i. 24. μυστηρίου τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ, ^dèv & εἰσὶ 3 πάντες οι θησαυροί της σοφίας και της γνώσεως απόκρυφοι. «Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανο- 4 e ver. 18. Eph. v. 6. ερα. τ. δ. λογία: ¹εὶ γὰρ καὶ τῆ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν δ ύμιν είμλ, χαιρων καλ βλέπων ύμων την τάξιν, καλ το στερέωμα της είς Χριστον πίστεως ύμων. εώς οθν παρελάβετε 6 g 1 Thees. iv. 1; Juda 3. τον Χριστον Ίησοῦν τον Κύριον, εν αὐτῷ περιπατεῖτε, ερρι- 7 h Eph. ii. ζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν 21, 22; τη πίστει, καθώς εδιδάγθητε, περισσεύοντες εν αυτή εν ευiii. 17. χαριστία. 1 ver. 20; Matt. xv. 2: 1B λέ π ετε μή τις ύμ $\hat{\mathbf{a}}$ ς ἔσται ὁ συλ \mathbf{a} γ \mathbf{a} γ $\hat{\mathbf{a}}$ ν δι $\hat{\mathbf{a}}$ τ $\hat{\mathbf{\eta}}$ ς φιλο- \mathbf{a} Gal. iv 3, 9;

Heb. xiii. 9. σοφίας καὶ κενής ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων,

24. ἀνταναπληρω. I fill up in my turn, i. e. my own share. Θλίψεις τοῦ Χριστοῦ are affictions on account of Christ, as θλίψει και ὑπομονβ 'Ιησοῦ Χριστοῦ, Rev. i. 9: παθήματα τοῦ Χριστοῦ, 2 Cor. i. 5: ὀνεδισμός Χριστοῦ, Heb. xi. 26. I am now suffering my share of those afflictions which still remain for the followers of Christ.

25. εls ὑμαs. This would rather shew, that S. Paul had preached at Colossæ.

27. 8s. Many MSS, read 8.

28. πάντα ἄνθρωπον is perhaps repeated three times to shew the universality of the gospel.

29. κοπιῶ ἀγωνιζόμενος. I am earnestly labouring. S. Paul had the care of the churches upon him while he was at Rome, and laboured hard to check the false doctrines, particularly those of the Gnostics, which were then spread-

CHAP. II. 1. αγώνα refers to αγωνιζόμενος in i. 29. Περὶ ὑμῶν, which concerns you. efforts of S. Paul at Rome were beneficial to his converts every where: particularly when he asserted the equal admission of Jews and Gentiles

Ibid. 8001 our twodrager. The Colossians and Laodiceans are not necessarily included in this clause. He mentions Laodicea, because the Epistle was to be read there, iv. 16.

2. The reading is probably συμβιβασθέντες, which was altered to avoid the soleciam. See i. 10; iii. 16; 2 Cor. i. 7; Phil. i. 30.

Ibid. Geoû is said by Wolfius to refer to Tou Χριστοῦ as well as πατρός. Clement of Alexandria quotes it μυστηρίου τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ.

δ, i. e. μυστηρίω, οτ Χριστώ.
 Τοῦτο δὲ λέγω. I mean to say. See

1 Cor. i. 12.

8. συλαγωγών applies to robbers. Φιλοσοφίας probably means the Gnostic philosophy, which at first was preached mostly by Jews, or by men who mixed up much of Judaism with the Platonic philosophy.

9 κατά τὰ στοιχεία τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατά Χριστόν κότι ἐν ε i 19: αὐτῷ κατοικεί πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, 10 1καί έστε εν αυτφ πεπληρωμένου ος έστιν ή κεφαλή πάσης Joh. 1. 16; Eph. i. 31. 11 ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας. Εν ῷ καὶ περιετμήθητε περιτομῆ ἀχει- Deut.x.16; ροποιήτω, ἐν τἢ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς τας. 6; 12 σαρκὸς, ἐν τἢ περιτομἢ τοῦ Χριστοῦ, "συνταφέντες αὐτῷ Rom. ii. 29; vi. 6; έν τῷ βαπτίσματι ἐν ῷ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως Ερώ iv. 22; Phil. iii. 3. της ένεργείας του Θεού του έγείραντος αυτον έκ των νεκρών Βου. τί. 18 ° καὶ ύμᾶς νεκρούς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ τἢ ἀκρο- 3, 4; Ερh. i. 19; βυστία της σαρκός υμών συνεζωοποίησε συν αυτώ, χαρισ- iii. 7. 14 άμενος ήμιν πάντα τὰ παραπτώματα Ρέξαλείψας τὸ καθ' 11. Ερλ. Ε. 1, ήμων χειρόγραφον τοις δόγμασιν, δ ήν ύπεναντίον ήμιν, και ΕΡΕ 11. 5. αὐτὸ ήρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ Pral. 18 ^qάπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς έξουσίας, ἐδευγμάτισεν ἐν Εκα. liii. 12; παρρησία, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῶ. Matt. xii. 29; Μή οθν τις ύμας κρινέτω έν βρώσει ή έν πόσει, ή έν μέρει τι. 12; Heb. ii. 14. 17 ξορτής ή νουμηνίας ή σαββάτων εά έστι σκιὰ τῶν μελλόντων, του. 11. 14. 18 τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. *μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω, θέλων *, &c.; Gal. iv. 10. 4 Heb. viii. 5; x. 1. Matt. xxiv. 4; Eph. v. 6; 2 Thess. ii. 3; 1 Joh. iv. 1.

8. στοιχεία. See Gal. iv. 3.

9. πλήρωμα. This confirms what was said at Eph. i. 23. The fathers understood this to mean literally, that the fulness of the godhead dwells in Christ. Σωματικῶs is substantially, really: see ver. 17.

10. πεπληρωμένοι. Fully supplied with every

thing. Fell, Pyle.

11. ἀπεκδύσει. Each person figuratively at baptism puts off the body which was condemned to death for sin, and rises again with a new body. Τῶν ἀμαρτιῶν is probably an interpolation.

Ibid. περιτομή τοῦ Χριστοῦ. Christian circumcision, i. e. baptism.

12. πίστεως τῆς ἐνεργείας. Faith in the power.
13. τῆ ἀκροβυστία. When ye were without that circumcision, which admitted to the Jewish privileges, God gave you the spiritual circumcision, which admits you to much higher privileges.

Ibid. σὺν αὐτῷ can only refer to Christ; and therefore συνείωσποίησε must refer to the Father: and yet ἀπεκδυσάμενος and εδειγμάτισεν seem to refer to Christ.

14. εξαλείψας. In allusion to a creditor blotting or rubbing out a bond for a debt.

Ibid. το χειρόγραφον is the law written by the finger of God: this was εν δόγμασι, (Eph. ii. 15.) it contained various ordinances, which were καθ ήμῶν, i. e. they excluded the Gentiles from the covenant. S. Paul uses the word ἡμῶν, as identifying himself with the Gentiles. See 1 Thess. iv. 15.

Ibid. ἐκ τοῦ μέσου. Alluding to the separation and distinction between Jews and Gentiles.

Ibid. προσηλώσαs is said to allude to the custom of a nail being driven through the board containing an edict which was abrogated. Grotius.

15. ἀπεκδυσάμενος is taken by the early commentators to mean, having divested himself of his body; and they refer it to his vanquishing death while he was in the grave. Modern writers make it govern τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, and the metaphor may be taken from a conqueror stripping the vanquished of their clothes. ᾿Αρχὰς and ἐξουσίας are evil angels. See Eph. vi. 12.

Ibid. ἐδειγμάτισεν. The metaphor is carried on of the conqueror exhibiting his captives in his triumphal procession. For θριαμβεύσας see 2 Cor. ii. 14.

Ibid. & abro, on the cross, as on a triumphal car. See Eph. ii. 16, and for the vanquishing of evil spirits, see John xii. 31; xvi. 11.

16. κρινέτω. Let no man judge you: let no man pretend to say that your religion consists in &c.

Ibid. et µépes éoprûs. In the matter of a feast. Krebsius, Palairet. See 1 Pet. iv. 16.

18. καταβραβευέτω. βραβεύειν is to decide in the public games, and καταβραβεύειν is to decide wrongly, and hence, to pass sentence upon any one (κρινέτω, ver. 16.) unjustly. Demosth. In Midian, p. 544, 545. διὰ ταὐτην τὴν αἰτίαν ἐπιστάμεθα Στράτωνα ὑπὸ Μειδίου καταβραβευθέντα, καὶ παρὰ πάντα τὰ δίκαια ἀτιμαθέντα.

Ibid. θέλων, delectans, Heinsius, Elsner. 1 Sam. xviii. 22. ίδοδ, θέλει ἐν σοὶ ὁ βασιλεύς. Psalm αxvi. 2. οὐκ ἐν τῆ δυναστεία τοῦ ἴππου θελώσει.

θελήσει

έν ταπεινοφροσύνη καὶ θρησκεία τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἐώρακεν έμβατεύων, είκη φυσιούμενος ύπο του νοός της σαρκός αὐτου, υκαὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὖ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν 19 a Eph. iv. 15, 16. άφων καὶ συνδέσμων ἐπιγορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον = ver. 8; Rom. τί. 3,5; αύξει την αύξησιν του Θεού. ΣΕι ούν ἀπεθάνετε συν τώ 20 vii. 4. 6 Χριστώ από των στοιγείων του κόσμου, τί ώς ζωντες έν Gal. ii. 19: iv. 9. κόσμο δογματίζεσθε; "Μη άψη, μηδέ γεύση, μηδέ θίγης" 21 7 Matt. xv.9: Tit. L 14. 🥫 ἄ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῆ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα 🕿 # ver. 18; τος. 10; 1 Tim. iv. 8; καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων τἄτινά ἐστι λόγον μὲν ἔγοντα 28 T. 23. σοφίας εν εθελοθρησκεία καὶ ταπεινοφροσύνη καὶ άφειδία σώ-. ii. 12: Pual. cx. 1: ματος, οὐκ ἐν τιμή τινι πρὸς πλησμονήν τής σαρκός. *Εί 3 Rom. vi. 5; ουν συνηγέρθητε το Χριστώ, τὰ ἄνω ζητείτε, ου δ Χριστός έστιν εν δεξιά του Θεού καθήμενος τὰ ἄνω φρονείτε, μη τὰ 2 b Rom. vi. 2, &c.; 2 Cor. v. 7 έπὶ τῆς γῆς. δάπεθάνετε γὰρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν 8 τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ ο ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθή, ή ζωή 4 Gal. ii. 20. e 1Cor.xv.48; ήμων, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξη. Phil. iii. 21; 1 Joh. iii. 2. ^d Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, κ d Rom.vi.18; άκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ਜτις vii. 5, 23; viii. 18: έστιν είδωλολατρεία, εδι' α έρχεται ή όργη του Θεού έπι τους κ Eph. iv. 22; v. 3, 5; 1 Thees. iv. 5. υίους της απειθείας ε έν οίς και ύμεις περιεπατήσατέ ποτε. τ •1 Cor.vi.10; δτε έζητε έν αὐτοῖς ενυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, κ Ερά. τ. 6; Αρος. Εκτίλι δργήν, θυμον, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν, εκ τοῦ στόματος ύμων. Μή ψεύδεσθε είς άλλήλους, απεκδυσάμενοι ο f Rom. vi. 19, 20; τον παλαιον ἄνθρωπον συν ταις πράξεσιν αυτου, ικαι ένδυ- 10 τοῦ κτίσαντος αὐτόν ^κοπου οὐκ ἔνι Ελλην καὶ Ἰουδαίος, 11 ε Bom.vi. 4: Ερμ. iv. 22: περιτομή καὶ ἀκροβυστία, Βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, έλεύθε-1 Pet. ii. 1; ρος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός. 1 Ένδύσασθε οὖν, 12 h Eph. iv. 22, 25, 29; v. 4. k Rom. x. 12; 1 Cor. vii. 21, 22; i Gen. i. 26; Rph. ii. 10; iv. 24. mil. 13; Gal. iii. 28; v. 6; vi. 15. 1 Eph. iv. 32; Gal. v. 23.

18. ἀγγέλων. Some of the Gnostics worshipped angels. See Titus iii. 9.

Ibid. embarevew is to walk up and down in, and hence to pry into. Aristides speaks of Philip εμβατεύων εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγ-ματα. De Soc. p. 240. Ibid. νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, i. e. νοὸς αὐτοῦ

σαρκικού.

20. δογματίζεσθε. He had said in ver. 14. that the Jewish law, with its exclusive ordinances, (ἐν δόγμασιν,) was now done away; and the Gnostics were now imposing many of these ordinances upon the Christians, such as un aun, μηδέ γεύση κ. τ. λ.

21. aup. Some refer it to marriage, as in 1 Cor. vii. 1.

22. & fort warra. All which things are intended to be destroyed when used, according to the different rules and regulations of men: i. e. men may make what regulations they please concerning these things, which are all perishable, and your eternal happiness cannot depend upon them.

23. ἐθελοθρησκεία. Affected worship. Ibid. ἀφειδία. One division of the Gnostics practised great abstinence.

Ibid. οὐκ ἐν τινῆ τινι, i. e. ἐν οὐ τιμῶν τὰ πρὸς πλησμοτήν, in pretending to have no regard for things which fill the body.

CHAP. III. 3. Christ has returned to his

divine nature, having risen from the dead, and he has in him the power of giving eternal life to all men. All men will rise again, because Christ rose again. See 2 Cor. iv. 10.

7. &v ols. Among which children of disobe-dience. 'Ev abroîs, In those wicked habits. Most MSS. read τούτοις.

10. εls έπίγνωσιν. So as to have a perfect

knowledge of God.

11. Σκύθης. The Scythians are mentioned as being savages: βάρβαροs had a milder signification.

ώς έκλεκτοί του Θεού αγιοι και ήγαπημένοι, σπλάγχνα οίκ- " Matt. τιρμών, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν, μως si. 25 : 18 ^m ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἐαυτοῖς, ἐάν τις πρός Ερh. iv. 32, a. ii. 2; τινα έχη μομφήν καθώς καὶ ὁ Χριστὸς έχαρίσατο ύμιν, ούτω Joh. 17. 12; 14 καὶ ὑμεις· " ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ήτις ἐστὶ σύν- τ.Σ; 15 δεσμος της τελειότητος °καὶ ή εἰρήνη τοῦ Θεοῦ βραβευέτω ἐν 1 Τhom. iv.9; ταις καρδίαις ύμων, εἰς ην καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι καὶ ir. 21. • Eph. iv. 41 16 εὐχάριστοι γίνεσθε. Ρό λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῶν Ριτί. iv. τ. πλουσίως, εν πάση σοφία διδάσκοντες και νουθετούντες έαυ- 10cr. xir. 26; τούς, ψαλμοίς καὶ υμνοις καὶ φδαίς πνευματικαίς ἐν χάριτι Eph. v. 19. 17 ἄδοντες εν τῆ καρδία ὑμῶν τῷ Κυρίφ. ٩καὶ πᾶν ὅ τι ἀν ποιῆτε gob. γ. 20; εν λόγφ ή εν εργφ, πάντα εν ονόματι Κυρίου Ίησοῦ, εύχαρι- 1 These.v.18; στούντες τώ Θεώ και πατρί δι' αὐτού. r Gen. iü.16: 1 Cor. xiv.34: 18 ΙΔί γυναίκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ίδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν, Ερh. ν. 22; 19 εν Κυρίφ. Οι ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραί. 1 Pet. iii. 1. 20 νεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῦς γονεῦσι κατά 1 Р. 7. 21 πάντα τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίφ. "Οἱ πατέρες, Ερh. vi. l. Ερμ. vi. 4. 22 μη έρεθίζετε τὰ τέκνα ύμων, ενα μη άθυμωσιν. *Οί δούλοι, * Eph. vi. 5; ύπακούετε κατά πάντα τοις κατά σάρκα κυρίοις, μη εν οφθαλ- 1 Tim. vi. 1; μοδουλείαις ώς ανθρωπάρεσκοι, άλλ' εν απλότητι καρδίας, φο- 1 Pet. ii. 18. 28 βούμενοι του Θεόν. καὶ πῶν ὅ τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργά- Rom. ii. 11; 24 ζεσθε, ως τῷ Κυρίφ καὶ οὐκ ἀνθρωποις εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου 1 Pet. i. 17. Eph. vi. 9. ἀπολήψεσθε την ἀνταπόδοσιν της κληρονομίας, τῷ γὰρ Κυρίφ . Lu. xriii. 1; 26 Χριστῷ δουλεύετε. Το δὲ ἀδικών κομιείται δ ἡδίκησε, καὶ Ερρ. vi. 18; 4 οὐκ ἔστι προσωποληψία. Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν 1 Thom. 19. ισότητα τοις δούλοις παρέχεσθε, ειδότες ότι και υμείς έχετε :: 1; Κύριον έν οὐρανοῖς. lpha Τ $\hat{\eta}$ προσευχ $\hat{\eta}$ προσκαρτερείτε, γρηγορούντες έν αὐτ $\hat{\eta}$ έν $^{
m xvi.~9}_{
m 2~Cor.~ii.~12}$; 8 εὐχαριστία. ⁶προσευχόμενοι άμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἴνα ὁ Θεὸς Ερὰ. τί. 19: ανοίξη ήμιν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον τοῦ Ερλ. γ. 4 Χριστοῦ, δι' δ καὶ δέδεμαι, Γνα φανερώσω αὐτὸ, ὡς δεῖ με λαλη̂- 15, 16; Τροςς iv. 5 σαι. ε'Εν σοφία περιπατείτε πρός τους έξω, τον καιρον έξαγο- 12. 6 ραζόμενοι. d ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἄλατι ἠρτυμένος, Mar. is. 50.

13. Χριστός. In Eph. iv. 32. it is Θεδς έχαploate. If Christ were a mere man, he could not be said to have forgiven the Colossians. Most MSS. read κύριος.

14. σύνδεσμος. Charity keeps all Christians together, and makes them a perfect whole.

15. βραβευέτω. Let the peace which God inculcates be the umpire in all your differences. Many MSS. read Χριστοῦ for Θεοῦ.

16. δ λόγος τοῦ Χριστοῦ. The Gospel. Ibid. Most MSS. read ταις καρδίαις δμών τώ θεφ.

18. Most MSS. omit lolois.

20. Most MSS. read eddpestor ester er Kuplq.

21. µh épelitere. De not carry their punishment too far. Raphel. Many MSS. read wapep-

Ibid. αθυμείν is to break the spirit of a person.

Θεόν. Many MSS. read κύριον.
 καὶ πῶν δ τι. Many MSS. read δ.

24. την ανταπόδοσιν της κληρονομίας. The inheritance in return for your conduct.

24, 25. Most MSS. read τφ Κυρίφ Χριστφ δουλεύετε' ό γὰρ άδικῶν κομίσεται. CHAP. IV. 5. τους έξω. The heathen, 1

Thess. iv. 12.

6. ἐν χάριτι. The same as ἐνα δῷ χάριν in Eph. iv. 29.

Ibid. Ελατι ήρτυμένος. As salt is used to

είδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστφ ἀποκρίνεσθαι. Τὰ κατ' ἐμὲ 7 • Act. xx. 4: πάντα γνωρίσει υμίν • Τυγικός ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ Βρλ. vi. 21; πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίφ, δν ἔπεμψα πρὸς 8 ύμας είς αὐτὸ τοῦτο, ໃνα γνώ τὰ περί ύμων καὶ παρακαλέση · Philem. 10. τὰς καρδίας ὑμῶν, 'σὺν 'Ονησίμφ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ 9 άδελφω, ός έστιν έξ ύμων πάντα ύμιν γνωριούσι τὰ ώδε. « Act. xv.87; « Ασπάζεται ύμας 'Αρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ 10 zix. 29 ; Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὖ ἐλάβετε ἐντολάς ἐὰν zzvii. 2 ; 2 Tim. iv.11; έλθη πρὸς ύμᾶς, δέξασθε αὐτόν καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος 11 Ιοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομής οὖτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἴτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. μασπάζεται ύμας Ἐπαφρας ὁ έξ ύμων, δούλος Χριστού, 12 h L 7: Rom. xv. 30; Philem. 28, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στήτε τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ. μαρτυρώ γάρ αὐτώ ὅτι ἔχει ζῆλον πολύν ὑπέρ ὑμών καὶ 18 των εν Λαοδικεία καὶ των εν Ίεραπόλει. ιάσπάζεται ύμας 14 1 2 Tim. iv. Λουκάς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ Δημάς. κάσπάσασθε τοὺς 15 k Rom. xri.5; εν Λαοδικεία άδελφούς, καὶ Νυμφάν καὶ τὴν κατ' οίκον αὐτοῦ 1 Cor. xvi.19. ἐκκλησίαν ικαὶ ὅταν ἀναγνωσθῆ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολὴ, ποι- 16 ήσατε ໃνα καὶ ἐν τἢ Λαοδικέων ἐκκλησία ἀναγνωσθῆ, καὶ τὴν ■ Philom. 2. έκ Λαοδικείας ΐνα καὶ ύμεῖς ἀναγνῶτε καὶ εἴπατε ᾿Αρχίππω, 17 " Βλέπε την διακονίαν ην παρέλαβες εν Κυρίω, ινα αὐτην πληροίς." "'Ο ἀσπασμός τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. μνημο- 18 = 1 Cor. xvi. 21: νεύετε μου των δεσμών. ή χάρις μεθ' ύμων. αμήν. 3 Thees. HL 17: Heb. ziii. 8.

Πρὸς Κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ἐνησίμου.

give a flavour to meat, so do you season your words with prudence, so as to make them palatable to your heaves

palatable to your hearers.
8. Most MSS. read Iva γνώτε τὰ περί ἡμών.
10. συναιχμάλωτος. See note at Philemon

12. πεπληρωμένοι. Many MSS. read πεπληροφορημένοι.

18. ζήλον πολύν. Many MSS. read πολύν πόνον.

14. Aoukas. Some have thought that this

was not the evangelist. It appears from ver. 11. that he was not of the circumcision.

16. Laodicea was about seven hours distant from Colosse. It is probable, that Tychicus landed at Ephesus, and passing through Laodicea on his way to Colosse, left there another copy of the Epistle to the Ephesians: and that the Colossians were ordered to send for this copy, because Laodicea was so much nearer than Ephesus.

FIRST EPISTLE TO THE THESSALONIANS.

This Epistle was written A.D. 46, from Corinth, soon after Timothy had come to S. Paul from Thessalonica, iii. 6; Acts xviii. 5. S. Paul at this time appears to have been suffering some affliction, iii. 7, which was perhaps the obstinacy of the Jews in rejecting the gospel, Acts xviii. 6.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΉ.

« Bom. i. 7; «ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τἢ ἐκκλησία Θεσ- 1
2 Cor. i. 19; σαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις
1 Pet. i. 2; ὑμῦν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
χριστοῦ.

b Bom.i.8.9; b Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν 2 Bpb.i.16; s ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν ἀδιαλείπτως, μνη- 8 Pbll.i. s. μονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ

• 2 Thess. Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν [•]εἰδότες, 4 ii. 13. ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ Θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ^dὅτι τὸ 5 ¹ Cor. ii. 4; εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγφ μόνον, ἀλλὰ iv. 20. καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἀγίφ, καὶ ἐν πληροφορία.

CHAP. I. 1. Σιλουσνόs. Silvanus, or Silas, is first mentioned in Acts xv. 22, when he accompanied Paul and Barnabas from Jerusalem to Antioch with the decree of the council, A. D. 46. He is called ἀνηρ ἡγούμενος ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, xv. 22, and προφήτης, 32. He accompanied S. Paul on his second apostolic journey, 40, was imprisoned with him at Philippi, xvi. 19, 23, and having gone from thence to Thessalonica, xvii. 1, escaped with him by night to Berœs, 10. He staid there with Timothy, when S. Paul went to Athens, 14, and afterwards joined S. Paul at Corinth, xviii. 5.

afterwards joined S. Paul at Corinth, xviii. 5.

Ibid. Tiµ6θeos. See note at Acts xiv. 6; xvi. 1. When S. Paul left Berœa, he told Silas and Timothy to join him as soon as they could, xvii. 15: but he appears to have sent word to Timothy afterwards to go to Thesalonica, 1 Thess. iii. 2. He joined S. Paul afterwards at Corinth, iii. 6; Acts xviii. 5.

Thid. ἐν Θεῷ. We find a similar expression preceded by ἀγίοις in Phil. i. 1, Col. i. 2; by ἡγιασμένοις in 1 Cor. i. 2; and by πιστοῖς in Eph. i. 1, Col. i. 2.

2. άδιαλείπτως is to be coupled with μνείαν ποιούμενοι, not with μνημονεύοντες.

3. ἔργου τῆς πίστεως. Beza and Calovius take this for ἐνεργουμένη πίστις, efficax fides. Elsner understands it here and in 2 Thesa i. 11. to mean, opus difficile, cum molestia insigni et periculo conjunctum. See Heb. vi. 10. It probably means here, the faith of which you have given such strong proofs. So τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης may mean, the trouble which attended the exercise of your charity; and τῆς ὁπομωνῆς τῆς ἀγαίδος, the patience with which you have manifested your hope &c. See Rom. ii. 7.

Ibid. έμπροσθεν τοῦ Θεοῦ. This is probably to be coupled with μνημονεύοντες.

4. ὑπὸ Θεοῦ belongs to ἡγαπημένοι, not to τὴν ἐκλογήν. See 2 Thess. ii. 13.

Ibid. την έκλογην όμῶν, the manner in which you were called to the gospel, or, the circumstances under which the gospel was preached among you. See 2 Thess. ii. 13, and την κλήστυν όμῶν, 1 Cor. i. 26.

5. ἐν δυνάμει, with the working of miracles: ἐν πνεύματι ἀγίφ, communicating the visible and miraculous gifts of the Holy Ghost: ἐν πληφοφορία πολλή, with many things to produce your full conviction. See Heb. vi. 11; x. 22.

6 πολλή, καθώς οίδατε οίοι έγενήθημεν έν ύμιν δι' ύμας. εκαί • Act. 7. 41; ύμεις μιμηταί ήμων εγενήθητε καί του Κυρίου, δεξάμενοι τον xi.1: 7 λόγον ἐν θλόψει πολλή μετά χαράς πνεύματος ἀγίου, ὅστε ? Thess. iii. ?. γενέσθαι ύμας τύπους πασι τοις πιστεύουσιν έν τη Μακε-8 δονία καὶ τῆ 'Αχατα. 'ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ ' Rom. i. 8. Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῆ Μακεδονία καὶ 'Αχαία, ἀλλά καὶ ἐν παντί τόπο ή πίστις ύμων ή προς τον Θεον έξελήλυθεν, 9 ώστε μη γρείαν ήμας έχειν λαλείν τι. δαύτοι γάρ περί ε 1 Cor. xii.3. ήμων ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ Αct. i. 11; πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν ii. 24; 10 Θεφ ζωντι καὶ ἀληθινφ, h καὶ ἀναμένειν τὸν υίὸν αὐτοῦ ἐκ ² Thou. 1.10; Αρος. i. 7. τῶν οὐρανῶν, δυ ήγειρεν ἐκ νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ιί. 5, 9. k Act. xvi. ήμας από της όργης της έρχομένης. 2 ΙΔύτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς χτίι. 2: Phil. 1. 80. 2 ύμας, ότι οὐ κενή γέγονεν. κάλλα καὶ προπαθόντες καὶ ὑβρισ-12 Cor. vil. 2. θέντες, καθώς οίδατε, εν Φιλίπποις, επαρρησιασάμεθα εν τώ m Gal. i. 10;

Θεφ ήμων λαλήσαι πρὸς ύμας τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν 1 τim. i. 8 πολλφ ἀγωνι. 'Η γὰρ παράκλησις ήμων οὐκ ἐκ πλάνης, τit. i. 8. 4 οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὕτε ἐν δόλφ màλλὰ καθως δεδοκιμάσ- nct. xx.38; μεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθήναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λα- iv. 2; λοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ xii. 17. 5 δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. "Οὕτε γάρ ποτε ἐν λόγφ ο Joh v. κολακείας ἐγενήθημεν, καθως οἴδατε' οὕτε ἐν προφάσει πλεον- xii. 43;

6 εξίας, Θεὸς μάρτυς οὐτε ζητοῦντες εξ ἀνθρώπων δόξαν, 8, 9.

5. καθès o'lòare. This refers to elòbres in ver. 4. We know the circumstances under which you received the gospel; as you also know the manner in which we conducted ourselves in preaching it: vis. with sufferings which we underwent for your sakes. See ii. 1, 2.

Ibid. The reading is probably #pôs ôµas.

6. καὶ τοῦ Κυρίου. If this belongs to μμηταί, it must allude to the sufferings of our Saviour: but it may perhaps be connected with τὸν λόγον.

Ibid. Ohlver. See Acts xvii. 5.

Ibid. µerà xapas. With joy which was inspired by the Holy Ghost. Though they were persecuted, yet the gifts of the Spirit, which they received, made them rejoice.

8. This would seem to shew that some time had elapsed since S. Paul left Thessalonica. But there was much communication between Thessalonica and Corinth, two large maritime towns. See Grotius.

9. This shews that he was writing to persons who had been idolatrous Gentiles.

Ibid. δουλεύειν. The Roman Catholics apply λατρεύειν to God, δουλεύειν to the saints. But this passage is opposed to such a distinction.

10. This may have been one of the expressions which the Thessalonians misinter-

preted. See 2 Thess. ii. 1.

Ibid. τον δυόμενον ημάς, who is saving us, i. e. who has put us into that way which will save us.

CHAP. II. 1. ob keph might mean not without fruits; but I should rather take it to mean not lightly undertaken: we did not come to Thessalonica upon a common errand.

2. ἐν Φιλίπποις. See Acts xvi. 19, &c.

Ibid. ayarı. See Col. ii. 1.

3. Thdorps, imposture.

I bid. & Anadapolas, from motives of impurity: perhaps in allusion to the Gnostics, whose practice was highly immoral. Hammond,

Wall. See iv. 5. Ibid. &ν δόλφ, by corruption of the truth. 2 Cor. xii. 16.

4. πιστευθήναι εδαγγέλιον, to be entrusted with the preaching of the gospel, as in Rom. iii. 2; 1 Cor. ix. 17; Gal. ii. 7; 1 Tim. i. 11; Titus i. 3.

5. ἐν λόγψ κολακείαs, not under a charge or accusation of flattery, as Heinsius, Hammond, Le Clerc: but the whole sentence means, we never made use of flattering words. Wolfius. So ἐν λόγψ ἀληθείαs, 2 Cor. vi. 7.

Ibid. ev προφάσει πλεονεξίας, with some protence which covered our avaricious views.

ούτε ἀφ' ὑμῶν ούτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς » ι Cor. ii. 8: Χριστοῦ ἀπόστολοι· Ράλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσφ ὑμῶν, 7 2 Cor. z. 1, 2, 10, 11. ως αν τροφός θάλπη τὰ έαυτης τέκνα. Ο οῦτως ἰμειρόμενοι 8 9 ½ Cor. xii. ὑμῶν, εὐδυκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὺ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐαυτῶν ψυγὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν * Αει χηϊ. 3: γεγένησθε. Γμνημονεύετε γάρ, άδελφοί, τὸν κόπον ήμῶν καὶ 9 πε. 34; 1 Cor. iv. 12; του μόχθου νυκτός γάρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ 3.00r. xi. 9; επιβαρήσαί τινα ύμων, εκηρύξαμεν είς ύμας το εὐαγγέλιον 3 Thess. iii. 8. τοῦ Θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεὸς, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως 10 καλ αμέμπτως ύμιν τοις πιστεύουσιν εγενήθημεν, καθάπερ 11 οίδατε, ώς ένα έκαστον ύμων, ώς πατήρ τέκνα έαυτου, παρα-■ Eph. iv. 1; καλούντες ύμας καὶ παραμυθούμενοι, •καὶ μαρτυρούμενοι είς 12 Phil. i. 27; τὸ περιπατήσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς · Gal. ir. 14. είς την έαυτου βασιλείαν και δόξαν. · Διά τουτο και ήμεις 13 εὐγαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ακοής παρ' ήμων του Θεού, εδέξασθε ου λόγον ανθρώπων, άλλα καθώς έστιν άληθως, λόγον Θεού, δς και ένεργειται • Act. xrit. ἐν ὑμῶν τοῖς πιστεύουσιν. υὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, 14 5, 18. άδελφοί, των εκκλησιών του Θεού των ουσων εν τη 'Ιουδαία έν Χριστώ Ἰησού, ὅτι ταὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν * Matt. xxiii. ἰδίων συμφυλετών, καθώς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ▼τῶν 15 84, 87; Ασι, τίλ, 52, καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς ίδίους προφήτας, καὶ ὑμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν άνθρώποις έναντίων, κωλυόντων ήμας τοις έθνεσι λαλήσαι 16 " Matt. xxiii. \$2; Δεt. xiii. 50: Ίνα σωθώσιν, εἰς τὸ ἀναπληρώσαι αὐτών τὰς άμαρτίας πάνxiv. 5, 19; τοτε· έφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος. ΄ Ημεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν 17 xxii. 21, 22. ώρας, προσώπφ οὐ καρδία, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ 7 Rom. i. 18; πρόσωπον ύμων ίδειν εν πολλή επιθυμία. Υδιὸ ήθελήσαμεν 18 * 3Cor.i.14; ελθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δὶς, καὶ Phil. ii. 16; ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. *τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἡ χαρὰ 19

6. & βάρει elvai might seem to mean to be burdensome, as ἐπιβαρῆσαι in ver. 9, and in 2 Cor. xi. 9, but βάρος probably means in this place the weight and authority of an apostle: it is opposed to ήπιοι in ver. 7. Beza Wolfius. So βαρεῖαι in 2 Cor. x. 10.

 ήπωι. The reading is probably νήπωι.
 ίμειρόμενοι. All the best MSS, read δμειρόμενοι.

18. λόγον ἀκοῆς is the same as λόγον ἀκουόμενον; so that the whole is equivalent to παραλαβόντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκοῆ παρ' ἡμῶν,
when you heard us preaching the word of God,
ἐδέξασθε, you not only listened to it, but received
tt. Raphel. See Heb. iv. 2.

the Raphel. See Heb. 1v. z.

Ibid. everyerran. Shews itself by actual proof,
i. e. hv the Spirit.

14. συμφυλετών. This shews that the converts at Thessalonica were molested by the

Gentile inhabitants.

15. lölovs is probably an interpolation.
Ibid. ἐκδιωξάντων. See Acts xvii. 10.
Ibid. πῶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων. This agrees
with what Tacitus says of the Jews, " adversus
omnes alios hostile odium." Hist. v. 5.

16. els τέλος, probably omnino. See Luke xviii. 5.

18. ἐγὰ μὲν Παῦλος. S. Paul was obliged now to speak in his own person only, as he could not say this of Silas and Timothy.

Ibid. δ Σατανᾶs. This may merely allude to the ordinary attempts of Satan to injure the gospel: or it may refer to S. Paul's infirmity. See 2 Cor. xii. 7, and Vechnerus De Palo Pauli, p. 181.

19. τίς γάρ. The meaning of the connecting particle γάρ is this: I have more than once felt a desire of returning to you: and what was

η στέφανος καυχήσεως, η ούχι και ύμεις, έμπροσθεν του 20 Κυρίου ήμων Ίησου Χριστου έν τη αυτου παρουσία; υμεις 3 γάρ έστε ή δόξα ήμων καὶ ή γαρά. Διὸ μηκέτι στέγοντες, 2 εὐδοκήσαμεν καταλειφθήναι εν 'Αθήναις μόνοι, *καὶ ἐπέμ- * Δοι. xvi. 1; Ψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ Θεοῦ Phil. ii. 19. καὶ συνεργὸν ήμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίφ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ύμας και παρακαλέσαι ύμας περί της πίστεως ύμων, 8 ο τῶ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταις θλίψεσι ταύταις αὐτοὶ γὰρ ο Ακτ. χίν. 22, 4 οίδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἡμεν, προελέγομεν ύμιν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθώς καὶ ἐγένετο 5 καὶ οἴδατε· εδιὰ τοῦτο κάγὸ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ • Phil. ii. 16. γνώναι την πίστιν ύμων, μή πως έπείρασεν ύμας ὁ πειράζων, 6 καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ήμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ήμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ιδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, 7 διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοὶ, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάση τῆ 8 θλίψει καὶ ἀνάγκη ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως ὅτι νῦν 9 ζωμεν, εαν ύμεις στήκητε εν Κυρίω. τίνα γαρ εύχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάση τῆ 10 χαρά ή χαίρομεν δι' ύμας εμπροσθεν του Θεού ήμων; ανυκτός 4 Rom. i. καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ 10,11; πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν. 11 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς 12 Χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς "ὑμᾶς δὲ ὁ • •. 15. Κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῆ ἀγάπη εἰς ἀλλήλους 18 καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, [εἰς τὸ στηρίξαι (v. 18; ύμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνη, ἔμπροσθεν τοῦ Phil. i. 10. Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῆ παρουσία τοῦ Κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν άγίων αὐτοῦ. 4 ⁸ΤΟ λοιπον ούν, ἀδελφοί, ἐρωτώμεν ὑμᾶς καὶ παρακα- Phil. 1. 27.

more natural? for what is the thing which gives me most hope and joy, and ground of boasting? Is it not you? Shall I not feel all this, when we are standing before our Lord Jesus Christ at his second coming? See 2 Cor. i. 14.

CHAP. III. 1. μηκέτι στέγοντες, no longer suppressing my feelings, as in ver. 5.

Ibid. Moros. When he came to Athens, he had sent to Silas and Timothy to follow him as soon as they could, Acts xvii. 15; he appears afterwards to have countermanded this order, and to have sent to Timothy to go to Thessalonica. Benson and Michaelis supposed that Timothy joined him at Athens, and was sent back by him: but they are probably wrong.

2. στηρίξαι. This word is generally used for giving rules and regulations to churches which had been lately founded. The reading is pro-

bably παρακαλέσαι ύπὸρ τῆς.

3. τφ μηδένα σαίνεσθαι, by paying court to no one improperly.

6. Compare Acts xviii. 5.

 θλίψει, probably the opposition of the Jews, and his reluctant abandonment of them. See Acts xviii. 6.

9. Εμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν is sometimes coupled with Sequeror

11. From κατευθύναι being in the singular, Athanasius draws an argument for the unity of the Father and the Son. Vol. i. p. 561, 976. See 2 Thess. ii. 16, 17.

12. περισσεύσαι, make to abound, as in 2 Cor.

ix. 8; Eph. i. 8.
18. aylar. Macknight renders it angels, and at 2 Thess. i. 10.

CHAP. IV. 1. To Aoswor. The article is perhaps to be expunged.

b Eph. iv. 17, 18.

1 1 Cor. vi. 8.

į

λουμεν εν Κυρίφ Ίησου, καθώς παρελάβετε παρ' ήμων τὸ πώς δεί ύμας περιπατείν και αρέσκειν Θεώ, ίνα περισσεύητε μάλλον οίδατε γάρ τίνας παραγγελίας εδώκαμεν ύμιν διά 2 τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ 8 όγιασμὸς ύμων, ἀπέγεσθαι ύμας ἀπὸ της πορνείας, εἰδέναι 4 έκαστον ύμων το ξαυτού σκεύος κτάσθαι έν όγιασμώ καλ τιμή, μη έν πάθει επιθυμίας, καθάπερ και τὰ έθνη τὰ μη 5 είδότα του Θεόν το μη υπερβαίνειν και πλεονεκτείν εν τώ ε πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος ὁ Κύριος περί πάντων τούτων, καθώς καὶ προείπαμεν ύμιν καὶ διεμαρτυρά-

k Lev.xi.44; μεθα. κου γάρ εκάλεσεν ήμας ο Θεος επὶ ακαθαρσία, αλλ° 7 xix. 2 ; Joh. xvii. 19. ἐν ἀγιασμῷ. ¹τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, 8 ι Lu. x. 16. άλλα τὸν Θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἄγιον દાંડ ર્ગામવેડ.

™Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας, οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμιν 9 m Lev. mix. 18: matt.xxii.39; αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· Joh. vi. 45; καὶ γὰρ ποιείτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλη 10 Eph. v. 2; τῆ Μακεδονία. παρακαλουμεν δε υμάς, άδελφοι, περισσεύειν 1 Pet. iv. 8; μάλλον, πκαὶ φιλοτιμεῖσθαι ήσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ίδια, 11 1 Joh. iii. 11, 28; καὶ ἐργάζεσθαι ταις ιδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμιν παρηγ- Act.xx.84: γειλαμεν ΐνα περιπατήτε εύσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ 12
 Thom. iii. μηδενὸς χρείαν ἔχητε. μηδενός χρείαν έχητε.

ΟΥ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, περὶ τῶν κεκοιμημένων, 13 ΐνα μὴ λυπῆσθε, καθώς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. • 1 Cor. xv. ° εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω 14 καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. τοῦτο γὰρ ὑμῶν λέγομεν ἐν λόγφ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες, 15 οί περιλειπόμενοι, είς την παρουσίαν τοῦ Κυρίου οὐ μη φθά-

1. αρέσκειν Θεφ. We are here perhaps to insert καθώς και περιπατείτε.

Ibid. Γνα περισσεύητε μάλλον is to be coupled

with ερωτώμεν.
3. For this is the will of God, and this is the meaning of your sanctification: the Holy Ghost was given you at your baptism, that you might obey his suggestions, and abstain from evil.

4. σκεῦος has been interpreted wife by Augustin and Heinsius: but it more probably means a body. Theodoret, Theophylact, Salmasius, Wolfius.

Ibid. τιμή. A person dishonours his body by fornication. See 1 Cor. vi. 15—20.

6. ἐν τῷ πράγματι, in this matter, viz. of fornication: others take To for Tul. See 2 Cor. vii. 11.

7. ἐπὶ ἀκαθαρσία. To live uncleanly, as ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, Eph. ii. 10.

Ibid. ἀλλ' ἐν ἀγιασμῷ, but in a state of sanctification, with thoughts which had been rendered holy by the Spirit.

8. τοιγαρούν, in consequence therefore of our having once had these holy thoughts given us by God.

Ibid. Sorra. The reading is probably 86δοντα, and ύμας for ήμας.

13. θέλω. The reading is probably θέλομεν. Ibid. The Thesealonians seem to have expected, that Christ was coming shortly to erect a kingdom, of which all believers would be members: they therefore grieved for the dead, as if they had been deprived of this privilege.

14. δια του 'Inσου probably belongs to afer; if it were coupled with koungerras, it should be διά τὸν Ἰησοῦν. See 2 Car. iv. 14.

15. ημείε. 8. Paul frequently uses this expression, or εγώ, when he means to speak of all Christians, or all men. See Rom. iii. 8; vii. 8—11; 1 Cor. x. 30; Gal. ii. 4; Eph. i. 4; Tit. iii. 3. In 2 Cor. iv. 14. he says ἡμᾶς δελ Ingood eyepei, which shews that he could not mean literally to include himself among the people who will be alies at the last day.

Ibid. περιλειπόμενοι. I have put a comma

16 σωμεν τούς κοιμηθέντας. ρότι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, κ Μετι. έν φωνή άρχαγγέλου, καὶ έν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' 1 Cor. xv. ούρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρώτον, 31, 52; _{2 Thees, i. 7.} 17 θέπειτα ήμεις οι ζώντες, οι περιλειπόμενοι, αμα σύν αὐτοις 9 Joh.xii.36; άρπαγησόμεθα εν νεφέλαις είς απάντησιν τοῦ Κυρίου είς αέρα, *** 14. 18 καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίω ἐσόμεθα. ώστε παρακαλεῖτε Matt. xxiv. άλλήλους έν τοίς λόγοις τούτοις. Matt. xxiv. 5 Π ερὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοὶ, οὐ χρείαν $\frac{42, 43;}{Mar, xiii}$ 8 Κυρίου ώς κλέπτης εν νυκτὶ ούτως ερχεται 'όταν γαρ λέγω- Αροο. iii. 3; σιν, Ειρήνη και ασφάλεια, τότε αιφνίδιος αυτοίς εφίσταται ι Lu. xzi. όλεθρος, ώσπερ ή ωδὶν τῆ ἐν γαστρὶ ἐχούση, καὶ οὐ μὴ ἐκφύ- 34, 35. Βρh. τ. 8. 4 γωσιν. ¹¹ ύμεις δε, άδελφοί, οὐκ έστε εν σκότει, ίνα ή ήμερα : Lu. xvl. 8: δ ύμας ως κλέπτης καταλάβη· *πάντες ύμεις υίοι φωτός έστε Ερh. τ. 8. 6 καὶ υίοὶ ἡμέρας οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. "Αρα οὖν παι. μη καθεύδωμεν ώς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφω- ****. 18; 7 μεν. τοί γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι καὶ οἱ μεθυ- 11, 12; 8 σκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν *ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὅντες νήφωμεν, 1 Cor. xv.84; ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν 1 Pet. v. 8. 9 ελπίδα σωτηρίας δοτι οὐκ εθετο ήμας ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' 13. είς περιποίησιν σωτηρίας, διὰ τοῦ Κυρίου ήμων Ἰησοῦ Χρισ- 'Esa lix.17: Rom.xiii.12: 10 τοῦ, ^c τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε Ερh. τί. 11 καθεύδωμεν, άμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. διὸ παρακαλεῖτε ἀλλή- b Bom.lx.22; λους, καὶ οἰκοδομεῖτε είς τὸν ἔνα, καθώς καὶ ποιεῖτε. Rom, xiv. 12 Δ'ΕΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας 8,9: έν ύμιν, καὶ προϊσταμένους ύμων έν Κυρίφ, καὶ νουθετούντας 3 Cor. v. 18. 18 ύμας, και ήγεισθαι αὐτοὺς ὑπερ ἐκ περισσοῦ ἐν ἀγάπη, διὰ **. 27; 1 Cor. ix. 11: 14 τὸ ἔργον αὐτῶν εἰρηνεύετε ἐν ἐαυτοῖς. • Παρακαλοῦμεν δὲ Gal. vi. 6; ύμας, άδελφοί, νουθετείτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθείσθε τοὺς 1 Tim. v. 17; ολιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάν- Hob. xiii. 7,

* Rom. xiv. 1; Gal. vi. 1, 2; 2 Thess. iii. 6, 11, 12.

after this word, see ver. 17. I doubt whether περιλειπόμενοι είς την παρουσίαν could mean left to the coming. For podrew following a noun with the preposition els, see Rom. ix. 31. I conceive it to mean, those who are alive at the last day will not enter into the presence of the Lord before those who have died.

16. of νεκροί κ. τ. λ. Not, those who have died in Christ shall be the first to rise : but, the resurrection of the dead shall take place first, and then the living shall be caught up &c.

CHAP. V. 3. δταν λέγωσιν, while men are saying, Peace &c. then the thief comes.

4. These people suffer from the sudden coming of the thief, because they are in the dark: but the day of the Lord, although it will come suddenly, ought not to take you by surprise, because you are not in the dark.

5. Read πάντες γάρ ύμεῖς.

6. γρηγορώμεν. This is probably a new metaphor, from soldiers keeping guard at night: the same idea is continued in ver. 8.

8. Compare Eph. vi. 15, 17.

9. For God has placed us in a state, in which we are not exposed inevitably to his anger, but in which we may obtain salvation.

10. γρηγορώμεν and καθεύδωμεν seem to be used here in a different sense from the late metaphor, and to mean, whether we continue alive, or whether we die.

13. ἡγεῖσθαι is said to mean, to look up to, to esteem: but I cannot see how it can bear that meaning. I should render it, and to think that they are more particularly objects of your love and charity. See Beza, and Phil. ii. 3.

14. αντέχεσθε. Ας προσλαμβάνεσθε in Rom.

xiv. l.

· Lev.xix.18; τας. Ιόρᾶτε μή τις κακὸν ἀντί κακοῦ τινὶ ἀποδῷ· ἀλλὰ πάν- 14 Prov.zvii.13; τοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. xx. 23: Exiv. 29: επάντοτε χαίρετε. Δαδιαλείπτως προσεύχεσθε. Εν παντί εὐ-16 Matt. v. 39 ; γαριστείτε τούτο γάρ θέλημα Θεού εν Χριστώ Ίησου είς 16 1 Cor. vi 7; Gal. vi. 10; ύμας. *τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε προφητείας μὴ έξουθενεῖτε. 19 1 Pet. iii. 9. ¹πάντα δοκιμάζετε τὸ καλὸν κατέχετε ^mἀπὸ παντὸς είδους ²⁰ g Rom. πονηροῦ ἀπέχεσθε. "Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι 21 zii. 12 ; Phil. iv. 4. ύμας όλοτελείς και όλόκληρον ύμων το πνεύμα και ή ψυχή b Ecel. zviii. 33 : xτιι. 22; Lu. xviii. 1; καλ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῆ παρουσία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Rom. xii. 12; Ίησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. • πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, δς καὶ 24 Eph. vi. 18; ποιήσει. Col. iv. 2. 1 Eph. v. 20. 'Αδελφοί, προσεύχεσθε περί ήμων. Ράσπάσασθε τους άδελ-25 L Eph. iv. 80 : 2 Tim. i. 6. φούς πάντας εν φιλήματι άγιφ. Θορκίζω ύμας τον Κύριον, 27 I 1 Cor. il. άναγνωσθήναι την έπιστολην πάσι τοις άγίοις άδελφοις. ή 28 11, 15; 1 Joh. iv. 1. = Phil. iv. 8. χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ἀμήν. = iii. 18: 1 Cor. i. 8. Πρός Θεσσαλονικείς πρώτη εγράφη από 'Αθηνων. • 1 Cor. i. 9: z. 18; 2 These, iii, 5, P Rom. zvi. 16; 1 Cor. zvi. 20; 2 Cor. ziii. 12; 1 Pet. v. 14. q Col. iv. 16.

16. πάντοτε χαίροτε, be cheerful at all times.
19. σβάννυτε. There is the same metaphor in 2 Tim. i. 6. ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, and in Rom. xii. 11. Allusion may perhaps be intended to the fiery descent of the Spirit.

.

20. προφητείας μή εξουθενείτε. It may mean, If any presend to the gifts of the Spirit, do not treat it as nothing, but wairra δοκιμάζετε, try unbether their presentions are true. Or as Benominterprets it, Do not count prophecy less than other opiritual gifts. See I Cor. xiv. 1, 3, 4, 5. The reading is probably πάντα δὲ δοκιμάζετε.

22. effours. Our version renders it appearance: but perhaps it only means sort, or kine Theophylact, Benson.

23. πνεύμα and ψυχή are opposed to eac other in 1 Cor. ii. 14; xx. 44; Jude 19. Fo the meaning of πνεύμα and ψυχή see 1 Co. ii 14.

26. φιλήματι. See Fesselius, Adv. Sacr. ii
7. p. 283. and Wolfius ad Rom. xvi. 16.
27. Macknight infers from this verse that th

27. Macknight infers from this verse that th Epistle was sent to the elders. 'Aγίως is probably an interpolation.

SECOND EPISTLE TO THE THESSALONIANS.

This Epistle was written a few months after the former, probably in the year 47, while S. Paul was at Corinth. Acts xviii. 11. Sufficient time had elapsed for S. Paul to hear of the reception of his former Epistle.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΌΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

*ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τἢ ἐκκλησία Θεσ-

σαλονικέων εν Θεώ πατρί ήμων καί Κυρίω Ίησου Χριστώ.

* Ess. ii. 19. h ο ιτινες δίκην τίσουσιν, όλεθρον αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ
1 Act. i. 11; Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ¹ὅταν ἔλθη ἐνδοξ1 Thess. i. 10; Ασθῆναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς
πιστεύουσιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ᾽ ὑμᾶς, ἐν
τῆ ἡμέρα ἐκείνη. εἰς δ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν,

CHAP. I. 5. Ενδειγμα, which will be a proof hereafter, that God rewards all persons according to their works.

a 1 Thess.i.1.

Ibid. els το κατ. This is connected with als ανέχεσθε, which ye suffer, that ye may be found worthy of the kingdom of God.

6. είπερ for έπεί. Chrysont., Wolf.

8. εν πυρί φλογδε is connected by Machinght, as in our version, with διδόντος εκδίκ:

σιν. The reading is perhaps φλογί πυρός.
10. πιστεύουσιν. The reading is probably πιστεύσασιν.

Ibid. δτι ἐπιστεύθη—ἐφ' ὑμᾶs. These v seem to be inserted on account of πᾶστ ποστεύσου, which goes before. S. Paul ing said that Christ, at his second con would be an object of admiration to all belia applies this in his own mind especially it Thessalonians; and he means to say, At these believers you will be included, be you received the gospel when we preach among you. Ἐν τῷ ἡμέρα ἐκείνῃ is connwith δαυμασθήναι.

ζυα ύμας αξιώση της κλήσεως ὁ Θεὸς ήμων, καὶ πληρώση πασαν εύδοκίαν αγαθωσύνης και έργον πίστεως εν δυνάμει 12 δπως ενδοξασθή τὸ δνομα τοῦ Κυρίου ήμων Ἰησοῦ Χριστοῦ έν ύμιν, και ύμεις έν αὐτῷ, κατά τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

'ΕΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς παρουσιας τοῦ - Κυρίου ήμων Ἰησού Χριστού, και ήμων επισυναγωγής επ'

2 αὐτὸν, κείς τὸ μὴ ταχέως σαλευθήναι ύμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς, ι Jer. xxix.8; μήτε θροείσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε Ερλ. ν. 6; δι' ἐπιστολῆς, ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ $^{\text{Col. ii. 18}}_{1 \text{ Joh. iv. 1.}}$

8 Χριστοῦ. Μήτις ὑμᾶς ἐξαπατήση κατὰ μηδένα τρόπον ὅτι, : Matt. έὰν μὴ ἔλθη ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῆ ὁ ἄν- Ερh. τ. 6;

4 θρωπος της άμαρτίας, ο νίος της άπωλείας, πο άντικείμενος, 1 Tim. iv 1; καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν ἡ σέβασμα, Αρος. κίιί.11. ώστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ώς Θεὸν καθίσαι, ἀπο-

11. εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης is taken for the goodness of God by Benson, Wolfius, and Mackinight: but as ξργον πίστεως must relate to the Thessalonians, I should agree with Schmidius in referring dyaborirns also to them. The whole means, that our God may make your future conduct to be worthy of the gospel to which you are called, and may give full effect to every good intention, and to the proofs which you give of your faith, by the power of his grace.

12. τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. These words may be rendered, of our God and Lord Jesus Christ.

See Titus ii. 13.

CHAP. II. 1. ὑπέρ τῆς παρουσίας. I take ὑπέρ for concerning, as in i. 4; Rom. ix. 27; 2 Cor. i. 8; viii. 23, 24. Some expressions concerning the second coming of Christ in S. Paul's first Epistle had been mistaken. See 1 Thess. i. 10;

ii. 19; iii. 13; iv. 15; v. 23.

Ibid. ἐπισυναγωγήs. This alludes to what S. Paul had said of the living at the day of judgment being caught up to be with Christ, l Thess. iv. 17; v. 10.

2. ἀπὸ τοῦ νοός. From your better mind, or, from the real meaning of my words.

Ibid. διὰ πνεύματος, by a person pretending to inspiration. See 1 John iv. 1.

Íbid. διὰ λόγου. Raphel connects this, as well as δι' ἐπιστολῆs, with ως δι' ἡμωσ. See ver. 15; Acts xv. 27. Persons might either have quoted words spoken by S. Paul at Thessalonica, or might have pretended to have heard them from him at Corinth.

Ibid. ώς δτι ενέστηκεν. The phrase ώς δτι is used by Isocrates, κατηγόρουν δε αὐτοῦ, ώς 8τι καινά δαιμόνια εἰσφέρει. De Laud, Busir. p. 433. See 2 Cor. v. 19. The Thessalonians seem to have thought that Christ would soon come to erect a kingdom, and that all believers would be members of it: they therefore grieved over the dead, (1 Thess. iv. 18,) as if they had been deprived of this privilege.

8. κατά μηδένα τρόπον ότι, in no manner what-

ever: or will bear that meaning.

Ibid. h anorraria. This same falling away seems to be mentioned in 1 Tim. iv. 1, and I conceive it to allude to the Gnostic heresies. Toward the end of the first century, and still more after the death of the apostles, many Christians began to fall away to the Gnostics. S. Paul had often mentioned this as a severe time of trial; and he now says, Let no person deceive you to think that you are more fortunate than those who have died: you must not say this, until the time of the apostasy is come, and you have shewn whether you stand that trial or no.

Ibid. δ άνθρωπος της αμαρτίας. All these terms are in the singular number, though they refer to many persons. This does not mean any particular man of sin, but sinful persons, such as the Gnostics are known to have been.

Ibid. & vids This amanelas. This is applied to Judas in John xvii. 12, and means a person devoted to destruction. This is the meaning of vids in Matt. xiii. 38; xxiii. 15; Luke x. 6; xvi. 8; xx. 36; 1 Thess. v. 5. S. Peter speaks of aipéveis àmuleias in 2 Pet. ii. 1, where he is probably speaking of the Gnostic heresies.

4. & articelueros is perhaps to be taken by itself, and means the adversary: these persons

were to be enemies of the gospel.

Ibid. δπεραιρόμενος κ. τ. λ. These persons were to arrogate to themselves honour above what had been paid to any object of worship. Σέβασμα is used for an object of false worship in Wisdom xiv. 20; Acts xvii. 23. Enl marta might be above all, or against all.

Ibid. The value Tou Geou is taken for the church, i. e. the body of believers, by all the old commentators, Chrysostom, Theodoret, Augustin, Theophylact. See Suicer in v. vaos. has this sense in 1 Cor. iii. 16; 2 Cor. vi. 16; 1 Tim. iii. 15.

Ibid. &s Ochv. These words ought perhaps to be expunged, and then the sentence may

δεικυύντα έαυτον ότι έστι Θεός. οὐ μνημονεύετε, ότι έτι ων 5 πρὸς ύμᾶς ταῦτα ἔλεγον ύμιν; και νύν τὸ κατέγον οἴδατε, 6 * Act. xx. 29. είς τὸ ἀποκαλυφθήναι αὐτὸν ἐν τῷ ἐαυτοῦ καιρῷ. * τὸ γὰρ 7 μυστήριον ήδη ενεργείται της ανομίας, μόνον ο κατέγων άρτι. · Job iv. 9; εως εκ μέσου γένηται · οκαί τότε άποκαλυφθήσεται ο άνομος. 8 Esa. zi. 4; δν δ Κύριος αναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ Apoc. xix. 15, 20, 21, καταργήσει τη επιφανεία της παρουσιας αὐτοῦ τοῦ εστιν 9 P Deut. xiii. ή παρουσία κατ' ενέργειαν του Σατανά εν πάση δυνάμει 1, &c.; Matt. xxiv. καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους, ακαὶ ἐν πάση ἀπάτη τῆς 10 24 ; Joh. viii. 41: άδικίας, εν τοις απολλυμένοις, ανθ' ων την αγάπην της άλη-2 Cor. iv. 4 : Eph. ii. 2; θείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς καὶ διὰ τοῦτο 11 Apor. ziii. 13, &e. πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι 9 2 Cor.ii.15; αὐτοὺς τῷ ψεύδει· ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεῦσαντες 12 iv. 3. Rom. i. τη άληθεία, άλλ' εὐδοκήσαντες εν τη άδικία. ' Ημείς δε όφεί- 18 24, &c.; 1 Tim. iv. 1. λομεν εύχαριστείν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἢγα-1.3; πημένοι ὑπὸ Κυρίου, ὅτι εἴλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχής εἰς σωτηρίαν εν άγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει άληθείας, εἰς δ 14 έκάλεσεν ύμας δια του ευαγγελίου ήμων, είς περιποίησιν δόξης t iii. 6. τοῦ Κυρίου ήμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ. τάρα οὖν, ἀδελφοὶ, στή- 15 κετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου είτε δι' έπιστολής ήμων. αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ήμων 16 Ίησοῦς Χριστὸς, καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ημάς και δούς παράκλησιν αιωνίαν και έλπίδα άγαθην έν a 1 The γάριτι, υπαρακαλέσαι ύμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι ύμᾶς 17 iii. 13. * Matt.ix.58; εν παντί λόγω καὶ ἔργω ἀγαθώ. Eph. vi. 19; *ΤΟ λοιπον, προσεύχεσθε, άδελφοί περί ήμων, ίνα ο λόγος 3 Col. iv. 3.

mean, that the Gnostics would introduce themselves into the Church, and represent themselves as divine.

6. το κατέχον, that which hindereth. S. Paul probably meant himself and the other apostles, during whose lifetime the Gnostics did not so fully discover themselves; nor did the open apostasy of the Christians take place till the apostles were gone.

7. το μυστήριον της ανομίας. This perhaps merely means, this strange and unaccountable wickedness. Josephus says, και τον 'Αντιπάτρου βιον ουκ αν αμάρτοι τις είπων κακίας μυστήριον. De Bel Jud. p. 115. It seems to have been a proverbial expression, answering to ours of a monster of iniquity.

Ibid. & Karexav, sc. fort. The monstrous wickedness of the Gnostics is already in action: but there are causes which will hinder it from shewing itself openly until this hinderance is removed. 'Ο κατέχων (ξστι). There is that which hindereth.

8. & Eropos. Still the singular for the plural: then these wicked persons will shew themselves epenly. 17. b.

9. The false miracles of the Gnostics are omitted.

here intended.

10. έν τοις. The preposition is perhaps to be expunged. 'Απολλυμένοις is opposed to σωζομένοιs in 2 Cor. ii. 15, as it is here to σωθή-

Ibid. ave av, because. See Luke i. 20. The άγάπην της άληθείας may perhaps mean, the true love, i. e. God's love to man in the scheme of redemption; as τέρασι ψεύδους mean false wonders.

11. πέμψει. The reading is probably πέμπει 13. ἀπ' ἀρχης from the beginning of the world. See Eph. i. 4. The scheme of redemption had been arranged by God from the beginning. See Matt. xix. 4.

Ibid. els σωτηρίαν. God hath chosen you & be saved by being sanctified by the Spirit, and by believing in the truth: i. e. ye are sanctified by and therefore ye will obtain the salvation which God ordained from the beginning. Compan 1 Pet. i. 2.

16. The reading is probably and Geds

πατήρ. 17. υμας after στηρίξαι is perhaps to b

2 τοῦ Κυρίου τρέχη καὶ δοξάζηται καθώς καὶ πρὸς ὑμᾶς, γκαὶ τ Ιολ. 41.44; ίνα ρυσθώμεν ἀπὸ τών ἀτόπων καὶ πονηρών ἀνθρώπων οὐ : Joh.xvii.15; 8 γὰρ πάντων ή πίστις. επιστὸς δέ έστιν ὁ Κύριος, δς στηρίξει 1 Cor. i. 9; 4 ύμας καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. *πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίφ 1 Thesa.v.24. έφ' ύμας, ὅτι α παραγγέλλομεν ύμιν, καὶ ποιείτε καὶ ποιή- 16. ε σετε. ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ύμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγά- 6 vor. 14, 15; Bom. xvi. 17; πην τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ. 1 Cor. v. 11, 13; 6 ^bΠαραγγέλλομεν δὲ ὑμιν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου 1 Them. ήμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ iv. 11; ἀτάκτως περιπατούντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἡν παρ- Tit. iii. 10: 3 Joh. 10: 7 έλαβε παρ' ήμων. caὐτοὶ γὰρ οἴδατε πως δεῖ μιμεῖσθαι ήμᾶς · 1 Cor.iv.16; 8 ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, αοὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν 1 Those i. 6; παρά τινος, άλλ' εν κόπφ καὶ μόχθφ, νύκτα καὶ ἡμέραν ερ- 10, 11. 9 γαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν εοὐχ ὅτι οὐκ « Act. έχομεν έξουσίαν, άλλ' ίνα έαυτους τύπον δώμεν υμίν είς το χχιι. 3; 10 μιμεῖσθαι ήμᾶς. 1 καὶ γὰρ ὅτε ἡμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγ- 1 Cor. iv. 12 : 2 Cor xi. 9 : γέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. xii. 13; 11 ἀκούομεν γάρ τινας περιπατούντας έν ύμιν ἀτάκτως, μηδέν . ΜΑΙΙ. Χ.10; 12 έργαζομένους, άλλα περιεργαζομένους. ετοίς δε τοιούτοις παρ- 1 Cor. iv. 16; αγγέλλομεν καὶ παρακαλούμεν διὰ τοῦ Κυρίου ήμῶν Ἰησοῦ xi. 1; Τhose. i. 6; Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ιι. ε; Ρυμι. ιι. 17; 18 ἐσθίωσιν. τύμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. 1 Tim. v. 18. 14 1 e i δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, i Gen. iii. 19. 2 Eph. iv. 28; 15 τοῦτον σημειοῦσθε· καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐν- 1Thes.iv.11. τραπή καὶ μη ώς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ώς ἀδελ- h Gal. vl. 9. 16 φον. καυτός δε ὁ Κύριος της ειρήνης δώη υμίν την ειρήνην Matt. xviii. διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπφι ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. 1'Ο ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστι σημείου ἐν kom. xv. 83; 18 πάση ἐπιστολή. οὕτω γράφω, ή χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν xvi. 20; 1 Cor. xiv.33; 'Ιησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 2 Cor. xiii. 11; Phil. iv. 9; 1 Thess.v.28. 11Cor.xvi.21: Col. iv. 18.

Πρός Θεσσαλονικείς δευτέρα έγράφη ἀπὸ 'Αθηνων.

CHAP. III. 2. ρυσθώμεν. This may allude to the violence of the Jews, Acts xviii. 13.

8. τοῦ πονηροῦ may mean the evil one, as in Matt. vi. 13; xiii. 19, 38; Eph. vi. 16.

5. els την άγαπην κ. τ. λ. Macknight takes this to mean, to imitate the love of God towards man, and the patience of Christ. But I should rather interpret it, that you may love God, and continue to shew patiently your faith in Christ. For this sense of ὑπομονή, see 1 Thess. i. 3; Titus ii. 2.

6. στέλλεσθαι is velum contrahere, to sail cau-

tiously, to avoid.

Ibid. παρέλαβε. The reading is probably παρελάβετε.

11. περιεργαζομένους. Not doing any thing for themselves, but busying themselves about other persons' affairs. Demosthenes has & &v έργάζη και περιεργάζη in this sense, Philipp. iv.

12. The reading is probably παρακαλουμεν er Kupler I. X.

14. διὰ τῆς ἐπιστολῆς, this has been connected with σημειούσθε, signify that man to me by letter: but I should rather connect it with what goes before, and σημειούσθε means, mark that man, keep your eye on him. In Rom. xvi. 17. it is σκοπείν.

17. οδτω γράφω. The part, which S. Paul wrote with his own hand, began with these words, and then followed ή χάρις κ. τ. λ. which is the conclusion of all his Epistles, and was probably always written with his own hand. This might have been added through the fear of a counterfeit Epistle: see ii. 2.

FIRST EPISTLE TO TIMOTHY.

I suppose this Epistle to have been written soon after S. Paul left Ephesus in 52: (see Acts xx. 1.) perhaps from Troas. At the beginning of the year he had sent Timothy to Corinth, intending him to return before his own departure: (Acts xix. 22; 1 Cor. iv. 17; xvi. 10, 11.) but Timothy reached Ephesus either after S. Paul had left it, or but a short time before: and since S. Paul committed the church at Ephesus to Timothy, he sent this letter with instructions.

For a life of Timothy, see Acta Sanctorum, Jan. 24. Cave, Tillemont.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

TIMOGEON

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

«ΠΑΥΛΟΣ ἀπύστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ « Aet. iz. 15; σωτήρος ήμων, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἐλπίδος ήμων, Gal. i. 1. 2 Τιμοθέω γνησίω τέκνω έν πίστει χάρις, έλεος, είρηνη ἀπὸ 6 Δος. χτί. 1: Θεοῦ πατρὸς ήμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ήμῶν. 1 Cor. iv. 17; 17hoos. iii. 3; 8 · Καθώς παρεκάλεσά σε προσμείναι εν Ἐφέσω, πορευόμενος Gal. i. 3; είς Μακεδονίαν, ίνα παραγγείλης τισί μή έτεροδιδασκαλείν, 1 Pol. i. 3. 4 ^dμηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἴτινες ^{Act.xx.1.8}; _{Gal. i. 6, 7.} ζητήσεις παρέχουσι μάλλον η οἰκονομίαν Θεοῦ την ἐν πίστει 4 iv. 7; 5 ° τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας Στίμ. ii. 16; 6 καὶ συνειδήσεως ἀγαθης καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου των τινès iii. 9. 7 ἀστογήσαντες εξετράπησαν είς ματαιολογίαν, θέλοντες είναι · Rom. xiii. νομοδιδάσκαλοι, μη νοοῦντες μήτε α λέγουσι, μήτε περὶ τίνων Gal. v. 14. 8 διαβεβαιούνται: εοίδαμεν δε ότι καλὸς ὁ νόμος, εάν τις αὐτῷ (τί. 4, 20. 9 νομίμως χρήται, Εείδως τουτο, ότι δικαίφ νόμος ου κείται, 12. ἀνόμοις δε και ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι και άμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις η Gal. III.19; 10 καὶ βεβήλοις, πατραλώαις καὶ μητραλώαις, ἀνδροφόνοις, πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταίς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ

CHAP. I. 1. ἐπιταγήν. Macknight understands the command to write this Epistle: but the word is probably connected with ἀπόστολος. It was by the command of God that S. Paul was an apostle. See 1 Cor. i. 1; 2 Cor. i. 1.

2. τέκτφ. In allusion to Timothy having

2. τέκνφ. In allusion to Timothy having been converted by S. Paul. See Acts xiv. 6, xvi. 1, notes.

Ibid. ἡμῶν is probably an interpolation.

3. προσμεῖναι. Knatchbull would read πρόσμειναι in the imperative. The sense seems to be imperfect, and is not completed till ver. 18. Ibid. ἐτεροδιδασκαλεῖν. I conceive this to

Ibid. ἐτεροδιδασκαλεῖν. I conceive this to allude to Gnostics, who mixed up Judaism, heathenism, and the gospel, and were now beginning to appear in Asia Minor.

4. μόθοις. See iv. 7; 2 Tim. iv. 4; Titus i.

Ibid. γενεαλογίαις. See Titus iii. 9. The expression is referred to the Gnostic notion of emanations by Irenæus, Tertuilian, Epiphanius, &c. See the Dissertation of Langius.

Ibid. οἰκονομίαν. This seems certainly the true reading, rather than οἰκοδομίαν. 'Η οἰκονομία Θεοῦ ἐν πίστει means the real gospel.

5. παραγγελίας. Of the doctrine which you are to deliver. See παραγγείλης in ver. 3, 18; iv. 11, &c. Raphel, Macknight.

γομοδιδάσκαλοι. The Jewish law was taught in part by the Gnostics. So in Titus i.
 14. he speaks of Jewish fables.

είτι έτερον τη ύγιαινούση διδασκαλία αντίκειται, ικατά τὸ 11 I vi. 15; 1 Thess. ii. 4. εὐαγγέλιον της δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, δ ἐπιστεύθην ἐγὼ, καὶ χάριν έχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίω 12 ήμων, ότι πιστόν με ήγήσατο, θέμενος είς διακονίαν, κτον 18 k Joh. ix. 89, 41; Ας. ιιί. 17; πρότερον δυτα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν ἀλλ' 89, 41; i. 8; ηλεήθην, ότι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστία: ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ 14 ix. i : γάρις τοῦ Κυρίου ήμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριxxii. 4: xxvi. 9: 1 Cor. xv. 9; στω Ίησου Ιπιστός ο λόγος και πάσης ἀποδοχής ἄξιος, ὅτι 15 Χριστός Ίπσους ήλθεν είς τον κόσμον άμαρτωλούς σώσαι, 1 Matt.ix.13; ών πρώτός είμι έγω· άλλά διά τοῦτο ήλεήθην, ἵνα έν έμοὶ 16 Mar. ii. 17: πρώτω ενδείξηται Ίησους Χριστός την πάσαν μακροθυμίαν, Lu. v. 32; xix. 10; xix. 10; 1 Job. iii. 5. πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῶ εἰς ζωὴν m γι. 15, 16; αἰώνιον m τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτφ, ἀοράτφ, μόνφ 17 Rom. xvi. 27. σοφώ Θεώ, τιμή καὶ δόξα είς τοὺς αἰωνας των αἰωνων. ἀμήν. πταύτην την παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε. 18 = vi. 12: 2 Tim. iv. 7. κατά τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύη ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, °ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνεί- 19 · iii. 9. » 1 Cor. v. 5; δησιν, ήν τινές ἀπωσάμενοι περί την πίστιν έναυάγησαν Ρών 20 ² Τιπ. ii. 17; ἐστιν ΄Τμέναιος καὶ ᾿Αλέξανδρος, οθς παρέδωκα τῷ Σατανῆ, ίνα παιδευθώσι μη βλασφημείν.

ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσ- 2 q Jer xxix.7. ευγάς, εντεύξεις, εύχαριστίας, ύπερ πάντων άνθρώπων, ^qύπερ 2 βασιλέων καὶ πάντων των ἐν ὑπεροχή ὄντων, ἴνα ἤρεμον καὶ ήσύχιον βίον διάγωμεν εν πάση εὐσεβεία καὶ σεμνότητι. τοῦτο 3

11. κατά τὸ εὐαγγέλιον. This is connected with bysasvobon .- and whatever else is opposed to that sound doctrine which is in accordance with the gospel, given for the glory of God: which gospet has been entrusted to me; and I thank our Lord Jesus Christ, that he has thought me fit to be trusted with it. Theophylact, Wolflus.

12. ενδυναμώσαντι. In reference to the

Surduers, or miraculous gifts.

14. And I was not only pardoned for having done this in ignorance: but the gracious mercy of God has given me a superabundant share of faith and love. Πίστεως is opposed to απιστία, and αγάπης to βλάσφημον, διώκτην &c.

15. ἀποδοχης άξιος was a common phrase. Philo Judæus has μόνος δ' ἀποδοχής άξιος. vol. ii. p. 410. Diodorus Siculus, τὸ δ' έργον τούτο μη μόνον είναι και το μέγεθος αποδοχής άξιον. i. p. 44.

Ibid. πρώτος. The greatest: and so πρώτφ

in the next verse.

16. διὰ τοῦτο may perhaps mean, in consequence of what has just been said, viz. that Christ came into the world to save sinners, I obtained pardon, Tra er emol k. T. A. so that Jesus Christ shewed in me &c. See Matt. i. 22.

Ibid. την πασαν μακροθυμίαν. The greatest

long-suffering. Raphel, Wolfius.

Ibid. ὑποτύπωσις is a likeness made by impression.

17. τῶν αἰώνων might be translated of the dispensations, according to the note at Titus i. 2. and might mean that the Jewish and Christian dispensations came from God. But the word aler, in the plural, was used for eternity.

Ibid. σοφφ is probably an interpolation. Macknight translates it, to the wise God alone, i. e. only to the wise God, and at Rom. xvi. 27.

18. κατά τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας. This is the doctrine which I command thee to teach, according to the power of teaching which came upon you by inspiration. See iv. 14.

20. Tuévaios. It has been doubted whether he is the same mentioned in 2 Tim. ii. 17, who denied the resurrection. See Mosheim, De Rebus ante Const. Cent. i. 59. Their identity in assumed by Van Till, Vitringa, Buddeus, and Ittigius.

Ibid. 'Alexandres. Vitringa conceived him to be the coppersmith mentioned in 2 Tim. iv. 14, and the person mentioned in Acts xix. 33.

Ibid. Zararq. See note at 1 Cor. v. 5. Снар. II. 1. Raphel thinks there is no precise distinction between dehacis, mpoorenxàs, derebfeis. Elsner interprets δέησις, deprecatio malorum; προσευχή, votum bonorum; έντευξις, vehemens rogatio.

2. Iva διάγωμεν. That God may grant us to live quietly under these governors.

3. τοῦτο. That we should pray for all men.

γάρ καλου και αποδεκτου ενώπιου του σωτήρος ήμων Θεου. 4 τδς πάντας άνθρώπους θέλει σωθήναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν άλη- · Bach. 5 θείας ελθεῖν. •εἶς γὰρ Θεὸς, εἶς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώ- 2 Pet. iii. 9. 6 πων, ανθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, το δοὺς εαυτὸν ἀντίλυτρον Joh. xvii.8; Rom. iii. 30; 7 ύπερ πάντων τὸ μαρτύριον καιροῖς ίδίοις, νείς δ ετέθην εγώ κ. 12; κήρυξ καὶ ἀπόστολος (ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύ- Hob. ix. 15. 8 δομαι·) διδάσκαλος έθνων, έν πίστει καὶ ἀληθεία. * Βούλομαι * Matt. 28; ούν προσεύχεσθαι τους ἄνδρας εν παντί τόπφ, επαίροντας 1 Cor. i. 6; Βρb. i. 7; 9 όσίους χείρας χωρίς όργης και διαλογισμού νώσαύτως και Col. i. 14; τὰς γυναίκας, ἐν καταστολή κοσμίφ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφρο- 10. σύνης κοσμεῖν ἐαυτὰς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἡ χρυσῷ, ἡ μαργα- * Act.ix.18; 10 ρίταις, η ίματισμώ πολυτελεί, άλλ' δ πρέπει γυναιξίν έπαγ- *** 31; Rom. i. 9; 11 γελλομέναις θεοσέβειαν δι έργων αγαθών. Γυνή εν ήσυχία ικ. 1 12 μανθανέτω εν πάση υποταγή. γυναικί δε διδάσκειν οὐκ επι- xt. 18; xt. 16; 18 τρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρὸς, ἀλλ' είναι ἐν ἡσυχία. Δ'Αδὰμ Ερλ. ii. 8; Gal. i. 16; 14 γὰρ πρώτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὐα. καὶ ᾿Αδὰμ οὐκ ἠπατήθη ιί. 8; 15 ή δε γυνή απατηθείσα εν παραβάσει γέγονε σωθήσεται δε Peal. διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπη καὶ exxiv. 2; Esa. i. 15; ώγιασμώ μετά σωφροσύνης. °ΠΙΣΤΟΣ ὁ λόγος εἶ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ , Τιε μ. 8: 2 έργου επιθυμεί. Φδεί ουν τον επίσκοπον ανεπίληπτον είναι, 1 Pet. iii. 8. Gen. i. 27; ii. 18, 22; 1 Cor. xi. 8, 9.
 Phil. i. 1.
 4 Tit. i. 6. • Gen. iii. 6: 2 Cor. xi. 3. . Act. xx. 18:

5. There is one God both of Jews and Gentiles: (see Rom. iii. 29, 30,) he therefore wishes us to pray for all, that all may be saved. See Zech. xiv. 9.

6. το μαρτύριον, the fact which was to be witnessed at the appointed time. The atonement of Christ was that which was to be declared by the apostles. See 1 Cor. i. 6.

7. The words ἐν Χριστῷ are perhaps an interpolation.

8. δσίους χείρας κ. τ. λ. When men pray, they should be free from the commission of any crime, should feel no anger, and have no disputes with their neighbour. Demosthenes writes, θεοίς 'Ολυμπίοις πάντεσσι καί πάσαις δσίας δεξιάς και άριστεράς άνισχοντες. In Midiam, p.

9. tas yuraîkas. Some would repeat mposebχεσθαι here from ver. 8, in which case it would signify attending prayer, because women were not to speak in the assemblies: but the construction may be, βούλομαι τὰς γυναϊκας κοσμείν έαυτάς έν καταστολή κοσμίφ.

Ibid. naraorolofi. This is said to be a long robe covering the whole body, by Chrysostom, Theodoret, Theophylact. Others interpret it Of sedatus animus et remissus.

10. δι' έργων ἀγαθών. The usual construction is άλλά κοσμείν έαυτας δι' έργων αγαθών, and the words & spenes s. r. A. are put in a parenthesis: but Knatchbull would connect & ξργων άγαθών with έπαγγελλομέναις θεοσέβειαν -but to clothe themselves in such a dress as becomes women who by good works profess themselves to be religious.

11. μανθανότω. See 1 Cor. xiv. 35.
Ibid. ὁποταγή. This confirms what was said

at 1 Cor. xi. 3.

14. The reading is probably εξαπατηθείσα.

15. σωθήσεται δια της τεκνογονίας. This refers, not only to Eve, but to the whole race, and perhaps contains an allusion to the promised seed of the woman, Gen. iii. 15. Knatchbull.

CHAP. III. 1. Πιστὸς δ λόγος. Some connect this with the preceding.

Ibid. ἐπισκοπῆς. See note at Acts xx. 17.
2. μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα. Some of the fathers understood this as a prohibition of second marriages; and so Grotius, Salmasius, Vitringa: but it seems more probable that polygamy is intended. See Wolfius.

Ibid. νηφάλεον, sober, or vigilant.
Ibid. κόσμιον. Theodoret explains it, κόσμιον καὶ φθέγματι καὶ σχήματι καὶ βλέμματι καὶ βαδίσματι, δοτε καὶ διὰ τοῦ σώματος φαίνεσθαι την της ψυχης σωφροσύνην.

• 2 Τίπ. ιι 24. διδακτικόν εμή πάροινον, μή πλήκτην, μή αισχροκερδή, άλλ' 8 έπιεική, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προ- 4 ϊστάμενον, τέκνα έχοντα έν ὑποταγή μετὰ πάσης σεμνότητος εί δέ τις του ίδιου οίκου προστήναι ούκ οίδε, πως έκκλησίας κ Θεοῦ ἐπιμελήσεται; μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα 6 110m. v. 12. έμπέση τοῦ διαβόλου. δει δε αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν 7 έχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέση καὶ παε Act. τί. 3. γίδα τοῦ διαβόλου. εΔιακόνους ώσαύτως σεμνούς, μη διλό- 8 γους, μη οίνω πολλώ προσέχοντας, μη αισχροκερδείς, εξχον- 9 τας τὸ μυστήριον της πίστεως ἐν καθαρά συνειδήσει. καὶ οὖτοι 10 δε δοκιμαζέσθωσαν πρώτον, είτα διακονείτωσαν, ανέγκλητοι όντες. γυναίκας ώσαύτως σεμνάς, μή διαβόλους, νηφαλέους, 11 πιστάς εν πασι. διάκονοι εστωσαν μιας γυναικός ανδρες, τέκ- 12 νων καλώς προϊστάμενοι καὶ τῶν ιδίων οἴκων. οἱ γὰρ καλώς 13 διακονήσαντες βαθμον έαυτοις καλον περιποιούνται, και πολλην παρρησίαν εν πίστει τη εν Χριστώ Ίησου. Ταυτά σοι 14 γράφω, έλπίζων έλθειν πρός σε τάχιον έων δε βραδύνω, ίνα 15 είδης πως δεί εν οικφ Θεού αναστρέφεσθαι, ήτις εστίν εκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ έδραίωμα τῆς ἀληθείας.

1ΚΑΙ όμολογουμένως μέγα έστι το της εύσεβείας μυστή- 16 1 Joh. i. 14; Eph. iii. 5, 6; πρα. ΙΙ. 3, τ, ριον, Θεος εφανερώθη εν σαρκί, εδικαιώθη εν πνεύματι. ὤφθη 1 Ροι. ΙΙΙ. 18. ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμφ, ἀνελήφθη

3. nadpouvov, petulantem et injurium vini abusu. Chrysostom, Pricæus, Suicer, Elsner.

Ibid. πλήκτην is referred by some to violence of words as well as of the hand. The words uh αλοχροκερδή are probably an interpolation.

4. έχοντα, keeping. 6. μη νεόφυτον. Not a man very lately con-

werted to Christianity.

Ibid. διαβόλου, Erasmus and Luther understand this of the slanderous enemy: but Chrysostom, Theodoret, Theophylact, &c. interpret it of the Devil. This is perhaps one of the few places in the Bible which speak of pride as the cause of the angels being punished. See 2 Pet. ii. 4.

7. He ought also to be a man of known good character, lest the heathen should be able to reproach him, as the Devil will certainly urge them to do. One of the plans of the Devil to injure the gospel, was to spread evil reports against the lives of the Christians.

8. διλόγους. Theophylact explains it, άλλα φρονούντας και άλλα λέγοντας, και άλλα τούτοις ral alla exelvois.

11. yuvaikas. This is understood of deaconesses by Clement of Alexandria, Chrysostom, Theophylact, Grotius, &c. See Rom. xvi. 1. Pliny mentions ministræ in his letter to Trajan, x. 97.

13. βα?μόν. This is understood of obtaining higher offices in the church, by Grotius, Raphel, Lightfoot, Wolfius. But Elsner thinks it is a Jewish expression for holding a high rank in the world to come.

Ibid. wappyslar. This seems to confirm the first interpretation of Baduby. If the deacon behaved well, he became a presbyter, and was more employed in teaching.

14. ἐλπίζων, although hoping. Raphel, Scho-

15. Some connect στύλος και έδραίωμα της άληθείας with what follows: but Origen in five places connects it with ἐκκλησία, as do Athanasius and Epiphanius. See Weber's Athanasius and Epiphanius. Dissertation in the Critici Sacri.

16. Ocos. This strong argument for the divinity of Christ is evaded by substituting &s or 8 for Ocos. But Berriman has established the reading of Ocos; he shews that ninety-one Greek MSS. read Ochs, only three read bs, and not one reads 5. The word muoripior would also have no meaning, if we read & or &. He had mentioned prothes in ver. 9.

Ibid. πνεύματι probably means the divine nature of Christ, as in Heb. ix. 14; 1 Pet. iii. 18. It was this which enabled him to be per-

fectly righteous.

Ibid. Εφθη άγγέλοις. This may mean, that angels had been unable to see the Son of God before his incarnation. See Eph. iii. 10; 1 Pet. i. 12.

Ibid. ἐκηρύχθη—ἐπιστεύθη. This also may be considered a mystery, when we think of the state of the heathen world, and the rapid spread of Christianity.

4 εν δόξη. Το δε πνευμα δητώς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροίς 12 Those. ἀποστήσονται τινèς της πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλά- ? Tim. iii. 1; 2 νοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, εν ὑποκρίσει ψευδολόγων, Jad. 18; 3 κεκαυτηριασμένων την ίδιαν συνείδησιν, ¹κωλυόντων γαμείν, ¹ Joh. ii 18. απέγεσθαι βρωμάτων, α ο Θεος εκτισεν είς μετάληψιν μετά Rom. xiv. 6. 4 εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. "ὅτι " Gen. i. 31; Αct. z. 15; πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαρισ- Βοπ. xiv. 5 τίας λαμβανόμενον ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύ- 1 cor. x. 25; 6 ξεως. "Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔση διάκο-Τι. i. 18. νος Ίησοῦ Χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ iii. 14, 15. 7 της καλης διδασκαλίας ή παρηκολούθηκας. • Τούς δέ βεβή- • 1.4: λους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς τιπ. II. 8 εὐσέβειαν Ρή γὰρ σωματική γυμνασία προς ολύγον έστιν ἀφέ- 16, 23; λιμος ή δε εὐσέβεια πρὸς πάντα ἀφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ιιί. 9. 9 έχουσα ζωής τής νῦν καὶ τής μελλούσης. ٩πιστὸς ὁ λόγος καὶ col. ii. 23. 10 πάσης ἀποδοχής ἄξιος: εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὀνει- 9 i. 15. διζόμεθα, ὅτι ἢλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων 11 ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. 12 τμηδείς σου της νεότητος καταφρονείτω, άλλὰ τύπος γίνου τῶν ττις ii. πιστών εν λόγω, εν αναστροφή, εν αγάπη, εν πνεύματι, εν 1 Pet. 7, 3.

CHAP. IV. 1. Τὸ δὲ πρεύμα. Some have supposed S. Paul to allude to Dan. xi. 36, &c. but I do not conceive him to speak of any prophecy in the Old Testament, but to mean, that what he was now going to say had been revealed to all the apostles and himself. I should refer the whole passage to the evil effects which were to come upon the church from the errors of the Gnostics. See 2 Thess. ii. 3.

Ibid. ὁστέροις καιροῖς. Similar expressions

Ibid. δυτέροις καιροῖς. Similar expressions will be found in 2 Tim. iii. 1; James v. 3; 2 Pet. iii. 3; Jude 18. I should understand them all of the times of the Christian dispensation, which is certainly the meaning in Acts ii. 17; Heb. i. 1; 1 Pet. i. 20; and in John ii. 18. we are expressly told that the last time, which had been so often predicted, was already come: i. e. the Gnostic doctrines began to infect the church at the close of the first century.

Ibid. ἀποστήσονται. This is probably the same as the ἀποστασία mentioned in 2 Thess. ii. 3. The Gnostic doctrines were spreading in the middle of the first century, but they did not cause much defection from the church till the end of that century.

Ibid. διδασκαλίαις δαμονίων might mean either doctrines suggested by evil spirits, or doctrines concerning evil spirits, e. g. concerning their worship. The former seems preferable. See Wolfius.

2. & brouplese weverland . Through the hypocrisy of lying teachers. Knatchbull, Macknight.

Ibid. κεκαυτηριασμέτων. The metaphor is taken from persons being branded for crimes.

Cicero speaks of Piso as "hominem omnium scelerum libidinumque maculis notatissimum." Pro Domo, 9.

3. ἀπέχεσθαι. We must understand κελευόντων. There is a similar construction in 1. Cor. xiv. 34. Many of the Gnostic sects practised great austerities.

7. μύθους. See note at i. 3, 4.

8. σωματική γυμνασία is in allusion to the exercises for the games. Estius, Wolfius.

Ibid. ἐπαγγελίαν ἔχειν might mean, to have received a promise, as in Heb. vii. 6, or, to be able to give a promise, as in Arrian, el δ' ἀρετή ταύτην ἔχει τὴν ἐπαγγελίαν, εὐδαιμονίαν ποιποτω.

9. δ λόγος, viz. that godliness is profitable &c. 10. els τοῦτο, to obtain this godliness. The reading is probably els τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα.

Ibid. δτι ἡλωίκαμεν. Because we firmly believe that godliness, as I have said, contains a promise of happiness in the world to come.

Ibid. μάλιστα πιστών. Who publisheth salvation to all, though the believers only be actually saved. Fall.

tually saved. Fell.

12. μηδείε. This is an exhortation to Timothy, to give no cause for persons to despise his youth. Six years had probably elapsed since the circumcision of Timothy in 46. See Acts

Ibid. ἐν πνεύματι. These words are probably an interpolation: otherwise they might mean, in the management of the spiritual gifts which you have received.

πίστει, εν άγνεία. εως ερχομαι, πρόσεχε τῆ αναγνώσει, τῆ 18 παρακλήσει, τη διδασκαλία. μη αμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσ- 14 • i. 18; Act. vi. 6; viii. 17; ματος, δ έδόθη σοι διά προφητείας μετά επιθέσεως των γειρών xiii. 3; τοῦ πρεσβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι ἵνα σοῦ ἡ 15 xix. 6; προκοπή φανερά ή έν πάσιν. έπεγε σεαυτώ καὶ τή διδασκαλία 16 επίμενε αυτοίς. τουτο γάρ ποιών, καὶ σεαυτόν σώσεις καὶ τους ακούοντάς σου. ^tΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ μη ἐπιπλήξης, ἀλλὰ παρακάλει ώς πα- 5 t Lev. xix. τέρα νεωτέρους, ως άδελφούς πρεσβυτέρας, ως μητέρας νεω- 2 τέρας, ως άδελφας, εν πάση αγνεία. Χήρας τίμα τας όντως ε " Matt. N. 4. χήρας. " εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἡ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν 4 Mar. vii. πρώτον τον ίδιον οίκον εύσεβείν, καὶ άμοιβάς άποδιδόναι τοίς 10, &c.; Ερλ. τί. 1, 2. προγόνοις τοῦτο γάρ ἐστι καλὸν καὶ ἀποδεκτὸν ἐνώπιον τοῦ = Lm. ii. 86; Θεοῦ. τή δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν Θεὸν. 5 zviii. 1. καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ήμέρας ή δὲ σπαταλώσα, ζώσα τέθνηκε, καὶ ταῦτα παράγ- ε 7 Gal. vi. 10. γελλε, ίνα άνεπίληπτοι ωσιν. Τεί δέ τις των ιδίων και μάλιστα 8 των οικείων ου προνοεί, την πίστιν ήρνηται, και έστιν απίστου χείρων. Χήρα καταλεγέσθω μη έλαττον έτων έξήκοντα, γε- 9

κία. 3; Ετεκνοτρόφησεν, εἰ έξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ 1 Pet. iv. 9. Θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργω ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε. Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ 11 Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην 12 τι. ii. 3. πίστιν ἠθέτησαν· *ἄμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι 13 τὰς οἰκίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι,

«Gen. rdii.4: γουυία ένὸς ἀνδρὸς γυνή, εν έργοις καλοίς μαρτυρουμένη, εί 10

1 Cor. vii.9. λαλοῦσαι τὰ μὴ δέουτα.
 βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκ- 14 νογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω 15
 τοτ. 8. τοῦ Σατανᾶ.
 ^CΕἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω 16

14. μη ἀμέλει. See 1 Thess. v. 19; 2 Tim. i. 6. The allusion is to the spiritual gifts which Timothy had received.

Ibid. ἐπιθέσεωs. This was either, when he was originally converted, or when the church at Ephesus was committed to him: most probably the latter.

15. dr πῶσω. Either to all persons, or in all things: but the preposition is perhaps an interpolation.

CHAP. V. 1. Πρεσβυτέρφ here means an old man, rather than a presbyter. Wolfius.

3. τίμα is understood to mean support, or maintain, by Grotius, Vitringa, &c. (See ver. 17.) Tax δυτον χήρας is widows who have no relations to respect the

lations to support them.
4. μανθανέτωσαν, let these children learn &c.
Chrysostom, Elsner, Beza, Schmidius.

5. νυκτός καὶ ἡμέρας. See Luke i. 75; ii. 37; Acts xxvi. 7; 1 Thesa. v. 17.

8. Aprirra. He violates a duty which Christianity imposed upon him, and neglects that which many heathen perform.

9. Xhpa καταλεγέσδω. Let a woman be put wpon the list of widows, i.e. of those who were to be supported by public contribution. See Acts vi. 1; ix. 41; which shew how early this charitable custom began.

Ibid. γεγονοια is coupled with what goes before by Schmidius and Wolfius.

11. παραιτοῦ. Refuse to put upon the list.

12. την πρώτην πίστιν is said to mean, their former promise to lead a religious life, by Grotius, Schmidius, Wolfius.

13. μανθάνουσι περιερχόμεναι is the same as μανθ. περιέρχεσθαι. Wolfius.

14. veurépas, the younger widows.

16. The words πιστὸς ἡ are probably an interpolation.

αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέση.

17 d Οί καλώς προεστώτες πρεσβύτεροι διπλής τιμής άξιούσ- 4 Bon. mil.8; 18 θωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγφ καὶ διδασκαλία. *λέγει 1 Cor. iz. 11; γὰρ ἡ γραφὴ, 'Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις' καὶ ἄξιος ὁ ἐρ- κίι. 28; Gal. vi. 6; 19 γατης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μη Phil. ii. 29 μ 20 παραδέχου, έκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἡ τριών μαρτύρων. Τοὺς Η. Ε. Ε. Ε. 17. άμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φό- Deut.xxv.4; Lev. xix. 18; 21 βου έχωσι. Διαμαρτύρομαι ενώπιου τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου Matt. z. 10; Lu. z. 7; 'Ιησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγιγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξης 1 Coc. iz. 9. 22 χωρίς προκρίματος, μηδέν ποιών κατά πρόσκλισιν. Σείρας 15. ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις. [17.14] 28 Σεαυτον άγνον τήρει μηκέτι ύδροπότει, άλλ' οίνω όλίγω τίι. 17; χρῶ, διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. xiii. 8; xix. 6; 24 Τινών ανθρώπων αι αμαρτίαι πρόδηλοί είσι, προάγουσαι είς 3 Τίπ. ί. 6. 25 κρίσιν τισί δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ώσαύτως καὶ τὰ καλὰ 15. έργα πρόδηλά έστι και τὰ ἄλλως έχουτα κρυβήναι οὐ δύναται. β ''ΟΣΟΙ εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης : Ερλ. τ. 5; τιμής άξίους ήγείσθωσαν, ίνα μη τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ή Col. iii. 22; 2 διδασκαλία βλασφημήται. οι δὲ πιστούς ἔχοντες δεσπότας, 1 Pet. ii. 19. μή καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν άλλά μάλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ, οἱ τῆς εὐεργεσίας 3 ἀντιλαμβανόμενοι. ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. Et τις ki. 3, 4; Gal. i. 6, 7. έτεροδιδασκαλεί, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοις 11.4; τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τἢ κατ' εὐσέβειαν δι- ½ Tim. ii. 23; 4 δασκαλία, ¹τετύφωται, μηδέν ἐπιστάμενος, ἀλλά νοσών περί Τιτ. iii. 9. Βοπ. ζητήσεις καὶ λογομαχίας, έξ ων γίνεται φθόνος, έρις, βλασ- ** 17; 5 φημίαι, υπόνοιαι πονηραί, ^m παραδιατριβαί διεφθαρμένων αν- Τιι. iii. 10; θρώπων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομι- 2 Pet. II. 3, 3 Job. 10. ζόντων πορισμόν είναι την εύσέβειαν, άφίστασο άπὸ τῶν 11.8; 6 τοιούτων. "Εστι δέ πορισμός μέγας ή εὐσέβεια μετά αὐτ- Heb. xiii. 5.

17. τιμής seems to mean support, or maintenance. See ver. 3.

18. καὶ ἄξιος. These words are not in the Old Testament, unless allusion is intended to Lev. xix. 13. They are recorded in Matt. x. 10, Luke x. 7, as spoken by our Saviour, and were perhaps a proverbial expression. Perhaps S. Paul only meant Βοῦν ἀλ. οὐ φιμώσεις as a quotation, and he added the latter sentence as well known.

21. έκλεκτών άγγέλων. Josephus writes, μαρτύρομαι δ' έγω μέν ύμων τὰ άγια, καὶ τοὺς lepoùs άγγέλους τοῦ Θεοῦ, καὶ πατρίδα τὴν κοινήν. De Bel. Jud. ii. 16, 4.

rhp. De Bel. Jud. ii. 16, 4.

24. This is said with reference to Timothy forming a judgment of other men. Some men's sins are quite plain and notorious, anticipating the examination (κρίσιν) made into them: others' are not found out till they are examined.

25. τὰ ἄλλως ἔχοντα. Those good works, which are not πρόδηλα. Alberti, Bos, Wolfins. Chap. VI. 1. δεσπότας, i. e. unbelievers.

2. The everyworlds durinaus and union. Receiving the benefit of their services. Elsner, Macknight.

 παραδιατριβαί would be perverse disputations: but the true reading is probably διακαρατριβαί, vehement contentions.

İbid. νομιζόντων. Who look upon religion merely as a means of gaining money. See Acts xx. 29; Rom. xvi. 18; 2 Cor. ii. 17; 1 Thess. ii. 5; Tit. i. 11; Jude 16. The words ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων are perhaps an interpolation.

6. µerà abrapuelas, if accompanied with contentment. Schmidius, Wolfius. Bringing with it a sufficiency. Hombergius. e Joh i. 21: αρκείας. ουδεν γαρ είσηνεγκαμεν είς τον κόσμον, δήλον ότι 7 Peal. xlix. ουδε εξενεγκείν τι δυνάμεθα. Ρέχοντες δε διατροφάς και σκε- 8 17 : Prov. zzvii. 24; πάσματα, τούτοις άρκεσθησόμεθα. Οι δε βουλόμενοι πλου- 9 Eccl. v. 14, 15. τείν, εμπίπτουσιν είς πειρασμόν καὶ παγίδα καὶ επιθυμίας P Eccl. πολλάς ανοήτους καὶ βλαβεράς, αίτινες βυθίζουσι τοὺς ανzxix. 28; Matt. vi. 25; θρώπους εἰς ὅλεθρον καὶ ἀπώλειαν. Τρίζα γὰρ πάντων τῶν 10 1 Pet. v. 7. κακών έστιν ή φιλαργυρία. ής τινές όρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν q Prov. xi. 28: άπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἐαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. xx. 21 : zzviii. 20 ; *Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε δίωκε δὲ δικαι-11 Matt. xiii.22: Jac. v. 1. οσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονὴν, πραότητα ' ἀγω- 12 r Prov. vv. 16. νίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου • 2 Tim. ii. 33. ζωής, είς ην καὶ εκλήθης, καὶ ώμολόγησας την καλην όμολογίαν t ver. 19; ενώπιον πολλών μαρτύρων. "Παραγγέλλω σοί ενώπιον τοῦ 18 L 18: 1 Cor. iz. Θεού τού ζωοποιούντος τὰ πάντα, καὶ Χριστού Ἰησού τού 25, 26; Phil. iii. μαρτυρήσαντος έπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, 12, 14; Στιπ. Ιν. 7. τηρήσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπι- 14 w v. 21; φανείας του Κυρίου ήμων Ἰησου Χριστου, την καιροις ίδίοις 15 Deut. zzzli. 89 ; δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεύς τῶν βα-1 8am. ii. 6: σιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, δ μόνος ἔχων ἀθα- 16 Matt **vii. 11: Joh. xviii.87. νασίαν, φως οἰκων ἀπρόσιτον, ον είδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ = 1. 11, 17; ἀδεῖν δύναται, ῷ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. ἀμήν. *Τοις πλουσίοις εν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε, μὴ ὑψηλοφρο- 17 v Evod. νείν, μηδε ήλπικέναι επί πλούτου άδηλότητι, άλλ' εν τώ Θεώ xxxiii. 20: Deut. iv. 12; τῷ ζῶντι τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν, 1 Joh. iv. * ἀγαθοεργείν, πλουτείν εν έργοις καλοίς, εὐμεταδότους είναι, 18 12, 20. κοινωνικούς, δάποθησαυρίζοντας έαυτοις θεμέλιον καλόν είς τό 19 . Job mxxi. 24; xxx. 20; γελλον, ΐνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς. c'Ω Τιμόθεε, τὴν 20 Μετ. 19; παρακαταθήκην φύλαξον, έκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφω-La. xii. 15. νίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως άῆν τινὲς ἐπαγ- 21 » Lu. xii. 31; γελλόμενοι, περί τὴν πίστιν ἠστόχησαν. ΄Η χάρις μετὰ σοῦ. b ver. 12; ἀμήν. Matt. vi. 20; Lu. zii. 83; ,zvi. 9. Πρὸς Τιμόθεον πρώτη εγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ήτις εστί • i. 4 ; iv. 7; μητρόπολις Φρυγίας της Πακατιανής. ii. 14, 16; Tit. i. 14; iii. 9; Apoc. iii. 8. d 2 Tim. ii. 18.

8. σκεπάσματα. Lodging and clothing. Mac-knight.

10. περιέπειραν, have pierced themselves all over. Beza, Elsner.

12. ἐπιλαβοῦ, try to lay hold of, as the prize.
13. ζωοποιούντος. The reading is probably ζωογονούντος.

19. dwoongauptforras is said by Valckenaer to mean, opening their treasures which will be a good foundation to themselves, (ad 1 Cor. iii. 10.)

20. παρακαταθήκην. The true reading is probably παραθήκην. It seems to mean, the doctrine which had been committed to him.

Ibid. ἀντιθέσεις τῆς ψ. δ. This is taken by all the Fathers as an allusion to the Gnostics who falsely pretended to knowledge. 'Αντιθέσεις probably means simply opposition, and not the antitheses of good and evil, light and darkness &c. which formed part of the oriental philosophy.

SECOND EPISTLE TO TIMOTHY.

There is good reason to think that this was the last Epistle written by 8. Paul. He was released from imprisonment at Rome in 58, and was put to death in 66 or 67. We know little of his history during this interval. It might be conjectured that he went to Philippi, (Phil. i. 26, 27, ii. 24,) and to Colosse, (Philemon 22;) after which he would be likely to go to Jerusalem, (Heb. xiii. 18, 19, 23.) He may also have visited Spain, (Rom. xv. 24, 28:) but the second Epistle to Timothy was written from Rome, and he seems to have travelled thither from the East. He had lately been at Troas, (2 Tim. iv. 13,) Miletus, (iv. 20,) and perhaps at Corinth, (ib.) When he wrote the Epistle, he was in prison. Onesiphorus had some difficulty in finding him, (i. 17:) and he had been called upon to make a defence, (iv. 16.) The Neronian persecution began in 64, and Nero died in 68; so that the Epistle was written between these two years.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

TIMOΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ 1 . Act. xxii.3: axiü. 1; κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Τιμοθέφ ἀγα- 2 xxiv. 14: Rom i. 8, 9; πητῷ τέκνφ· χάρις, έλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Χρι-1 Τhere. i. 2; στοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. iii. 10. *Χάριν έχω τῷ Θεῷ, ῷ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαριῖ 8 b Act. xvi. 1. . Act. vi. 6; συνειδήσει, ως αδιάλειπτον έχω την περί σοῦ μυείαν έν ταῖς viü. 17 ; ziil. 2; δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος 1 Tim.iv. 14; σου των δακρύων, ίνα χαράς πληρωθώ τύπόμνησιν λαμβάνων δ τ. 22. 4Rom. viii.13. της εν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ήτις ενώκησε πρώτον εν τη μάμμη σου Λωίδι και τη μητρί σου Ευνίκη, πέπεισμαι δέ ὅτι Act. xxi. 88; καὶ ἐν σοί. ^cΔι' ἡν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σè ἀναζωπυρεῖν τὸ 6 Rom. i. 16; Eph. iii. 1; χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν iv. 1; Col. iv. 18; χειρών μου d οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμιν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, 7 Phil. i. 7; Philem. 1, άλλα δυνάμεως και αγάπης και σωφρονισμού. *μη οδν έπαι- 8 9, 13. σχυνθής τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ήμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον f Bom. γ^{111. 39, 30}; αὐτοῦ ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίφ κατὰ δύναμιν Ψρλ. ί. 4: Θεοῦ, τοῦ σώσαντος ήμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει άγία, οὐ 9 Τι. ;;; 4,5,6, κατά τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ιδίαν πρόθεσιν, καὶ χάριν τὴν

CHAP. I. 1. κατ' ἐπαγγελίαν. Το make known the promise. Pyle, Wolf, Macknight. See Tit. i. 1.

 Τιμοθέφ. Timothy was with S. Paul in his first imprisonment at Rome, (Phil. i. 1; Col. i. 1; Heb. xiii. 23): after which he probably returned to Ephesus, to preside over the church in that city.

church in that city.

Ibid, τέκτφ. This seems to shew that Timothy was converted by S. Paul. Acts xvi. 1.

3. ἀπὸ προγόνων. He means to assert, that, though he had embraced the gospel, he still worshipped the same God, whom his ancestors had worshipped.

Ibid. &s Exw might be either, that I have,

or as I have. The meaning seems to be, In the constant mention which I make of you in my prayers, I add my thanks to God. See Philemon 4.

4. δακρύων. Probably at their last parting.
6. ἀναζωπυρεῖν. See note at 1 Thesa. v. 19.

7. ob ydo. You ought not to be remiss in exercising your spiritual gifts, for Christians are not afraid, they love all men, and have due discretion.

8. το μαρτύριον. Be not askamed of bearing testimony to our Lord, i. e. of preaching the gospel.

Ibid. συγκ. τῷ εὐαγγελίφ. Be partaker in my sufferings for the gospel.

10 δοθείσαν ήμιν έν Χριστώ Ίησου προ χρόνων αἰωνίων, "φα- Εκ. ΧΙΥ. 8; νερωθείσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ ι Cor. xv. Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν Ερh. L 9; 11 καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, heis δ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ ιίι. 9; col. i. 26; 12 καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν δι' ἢν αἰτίαν καὶ ταῦτα Τὶς ὶ. 2; πάσγω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισγύνομαι. οἰδα γὰρ ῷ πεπίστευκα, καὶ ι Pet. i. 30, πέπεισμαι ότι δυνατός έστι την παραθήκην μου φυλάξαι είς h Act is. 16; 18 έκείνην την ημέραν. Ι υποτύπωσιν έχε ύγιαινόντων λόγων, ὧν ***ii. 21; παρ' έμου ήκουσας, έν πίστει καὶ ἀγάπη τῆ έν Χριστῷ Ἰησοῦ Gal. 1. 15; 14 την καλην παρακαταθήκην φύλαξον διά πνεύματος αγίου τοῦ 1. Τιω. 11. Τ 15 ενοικούντος εν ήμεν. 10ίδας τούτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάν- ' ... 14. 16 τες οἱ ἐν τῆ ᾿Ασία, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. $^{m}\Delta$ ώη $^{n}_{20}$ έλεος ὁ Κύριος τῷ 'Ονησιφόρου οἴκῳ. ὅτι πολλάκις με ἀν- 1 ίν. 10, 16. 17 έψυξε, καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπησχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος Act. xxviii. 18 εν 'Ρώμη, σπουδαιότερον εζήτησε με καὶ ευρε δώη αὐτῷ ὁ τί, 20. Κύριος ευρείν έλεος παρά Κυρίου εν εκείνη τη ήμερα. καί a 1 Tim. iii. όσα εν Ἐφέσω διηκόνησε, βέλτιον σὺ γινώσκεις. 2 ΣΤ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῆ χάριτι τῆ ἐν Χριστῷ Tit. i. 5, &c. 2 Ίησοῦ καὶ α ήκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, iv. 5. ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἴτινες ἰκανοὶ ἔσονται καὶ * 1 Cor.ix.10. 8 έτέρους διδάξαι. °σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης τίι. 12; 4 Ἰησοῦ Χριστοῦ. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ Ps.exxxii.li; 5 βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέση. ἐὰν δὲ Ναττ.i.l, ἐα.; Αττ. ii. 30; 6 καὶ ἀθλη τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήση. Ρτὸν 🚻 18; κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. . ι. в 7 νόει α λέγω δώη γάρ σοι ο Κύριος σύνεσιν έν πασι. 4Μνη- Ερλ. 11.1,18; μόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἠγηγερμένου ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρ- Col. i. 24; 9 ματος Δαβίδ, κατά τὸ εὐαγγέλιόν μου τέν δ κακοπαθώ μέχρι Ρωί. i. 7.

9. πρό χρόνων αλωνίων. The scheme of redemption was arranged by God immediately after the fall, before any ages or dispensations. See Tit. i. 2.

10. καταργήσαντος. Christ hindered death from having final power over men. See Hebrews ii. 14.

Ibid. perioarros. This does not only mean, that men are better acquainted with the doctrine of a future state by the gospel; but Christ's death enabled men to rise again.

12. την παραθήκην μου is taken by some persons to mean, my soul: but I would interpret it here, and ver. 14, 1 Tim. vi. 20, the doctrine which he has committed to me. See also παράθου in ii. 2.

13. ὑποτύπωσις. Adumbratio et institutio brevis, quæ ὡς ἐν τύπω fit. Fabricius.

vis, quæ ώs ἐν τύπφ fit. Fabricius. 14. παρακαταθήκην. Most MSS. read παραθήκην.

15. of $dv \tau \hat{\eta}$ 'A σlq . This probably alludes to something which these persons had done since

S. Paul was in Rome.

17. εζήτησε. This seems to shew, that S. Paul was suffering a close imprisonment.

Снар. II. 2. μαρτύρων. See πρεσβυτερίου in 1 Tim. iv. 14.

3. κακοπάθησον. This word is often applied to the sufferings of a soldier. Bos, Krebsius.

4. This is shewn of the Roman legionary soldiers by Grotius, Salmasius.

5. If a man contend in the games, he will not win the prize, unless he practise all the preparatory rules, i. e. train himself properly. So Arrian, δός μοι ἀπόδειξιν, εἰ νομίμως ἄθλησας, εἰ ξφαγες ὅσα δεῖ, εἰ ἐγυμνάσθης, εἰ τοῦ ἀλείπτου ῆκουσας. Ερίετ. iii. 10.

The husbandman that laboureth must necessarily be the first to partake of the fruits.
 δώη. Probably δώσει.

8. The resurrection from the dead, and the descent of Christ from David, were two points denied by the Gnostics.

δεσμών, ώς κακουργος άλλ' ὁ λόγος του Θεου ου δέδεται. · Col. i 24. διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ 10 σωτηρίας τύχωσι της έν Χριστώ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. ιΠιστὸς ὁ λόγος εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν ιεί 11 t Rom. vi. 8, &c.; ύπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρ- 12 viii. 17 : ² Cor. iv. 10. νήσεται ήμας. * εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει ἀρνή- 13 . Matt.x.83: Mar. viii.38; σασθαι ξαυτον οὐ δύναται. Phil. iii. 10: Ταθτα υπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ενώπιον του Κυρίου 14 1 Pet. iv. 18. = Num. μη λογομαχείν, είς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφή τῶν xxiii. 19 Rom. iii. 3; ἀκουόντων. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ Θεῷ, 15 1x. ο. γ 1 Tim. vi. 4. ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. : 1 Tim. i. 4; * Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιέστασο· ἐπὶ πλείον γὰρ 16 iv. 7; προκόψουσιν ἀσεβείας, εκαὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα 17 vi. 20; νομήν έξει ων έστιν Τμέναιος καὶ Φίλητος, δοίτινες περὶ τήν 18 Tit. i. 14: iii. 9. 1 Τίμ. 1.20. άλήθειαν ήστοχησαν, λέγοντες την ανάστασιν ήδη γεγονέναι, ⁶ 1Tim.vi.21. καὶ ἀνατρέπουσι τήν τινων πίστιν. οδ μέν τοι στερεδς θεμέλιος 19 τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην, "Εγνω Κύριος τούς δυτας αὐτοῦ καὶ, Αποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων d Rom.ix.21, τὸ ὄνομα Χριστοῦ. d'Εν μεγάλη δὲ οἰκία οὐκ ἔστι μόνον σκεύη 20 γρυσα και άργυρα, άλλα και ξύλινα και όστρακινα, και α μέν είς τιμήν, α δε είς ατιμίαν. ε εαν ουν τις εκκαθάρη εαυτον από 21 • iii. 17. τούτων, έσται σκεύος είς τιμήν, ήγιασμένον, καὶ εὔχρηστον (1 Cor. i. 2; τ $\hat{\varphi}$ δεσπότη, είς παν έργον ἀγαθὸν ήτοιμασμένον. Τὰς δ $\hat{\epsilon}$ νε- 22 1 Τίπ. τί 11. ωτερικάς επιθυμίας φεύγε δίωκε δε δικαιοσύνην, πίστιν, άγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς

9. οὐ δέδεται. Though I am a prisoner, the gospel is making progress.

10. δια τυῦτο. Because I know that the

gospel is gaining ground.

Ibid. ἐκλεκτούς. This shews that the elect are those who had been called to receive the gospel, i. e. Christians, and that their final salvation was not yet certain.

11. δ λόγος refers to δ λόγος τοῦ Θεοῦ in ver. 9, and that to εὐαγγέλιον in ver. 8. This doctrine which I have preached, and which is gaining ground, is perfectly true: it is true, that if we died with Christ at baptism, &c.

13. The best MSS. read aprhoaveau ydp.

14. λογομαχεῖν probably alludes to the dis-

putes of the Gnostics.

15. δρθοτομούντα. The metaphor is from cutting roads, (δδοὺς τέμνειν.) These ought to be taken in a straight line; and so the preacher of the gospel should lead men to walk in the straight and true path. See Prov. iii. 6. Πάσαις όδοῦς σου γνώριζε αὐτὴν, ἵνα δρθοτομῆ τὰς όδούς σου.

16. Keropowias. This is also an allusion to the Gnostics, who were now increasing in Ephesus.

Ibid. #epitoraco. Avoid. Grotius, Elsner,

Wolf. Tit. iii. 9.

18. Υμέναιος. See note at 1 Tim. i. 20. Ibid. ἀνάστασιν. The Gnostics held that a man rose again, when he gained the knowledge of God, and that this was the only resurrection.

19. Notwithstanding this defection, the firm foundation, which God has laid for his church, stands firm, having this inscription written on it, "Εγνω κ. τ. λ. The foundation of this spiritual temple is described in Eph. ii. 20; and in the following verse the words μεγάλη οἰκία refer to the same building. The words έγνω—αὐτοῦ are taken from Numb. xvi. 5. Most MSS. read Κυρίου for Χριστοῦ.

20. This means, that in the Christian church there will be false teachers as well as true.

21. ἀπὸ τούτων, i. e. from the vessels which are els ἀτιμίαν, from false teachers.

Ibid. τῷ δεσπότη. The master of the house,

who uses the best utensils.

22. νεωτερικάs. This Epistle was written about twenty years after Timothy's conversion, so that he may still have been a young man: or νεωτερικάs may mean now, of late date. Most MSS. read πάντων ἐπικαλουμένων.

```
23 καρδίας. Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, ει Tim.i.4;
24 είδως ότι γεννωσι μάχας δούλον δε Κυρίου οὐ δεί μάχεσθαι, τί. 4
25 ἀλλ' ήπιου είναι πρὸς πάντας, διδακτικὸυ, ἀνεξίκακου, b ἐψ Τι. ii. 9.
  πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους μήποτε δῷ αὐτοῖς Gal. vi. 1.
26 ο Θεός μετάνοιαν είς επύγνωσιν άληθείας, καὶ άνανήψωσιν,
  έκ της του διαβόλου παγίδος έζωγρημένοι υπ' αυτού, είς τὸ
  έκείνου θέλημα.
    'ΤΟΥΤΟ δε γινωσκε, δτι εν εσχάταις ήμεραις ενστήσονται 1 Tim.iv.1;
2 καιροί χαλεποί. ἔσονται γάρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυ- iii. 8
  ροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχά- Jud. 18.
 8 ριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀν-
 4 ήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετείς, τετυφωμένοι, φιλ-
 5 ήδονοι μάλλον ή φιλόθεοι, εχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, την 1 ii. 16, 28;
 6 δε δύναμιν αὐτης ηρνημένοι. καὶ τούτους ἀποτρέπου. Ιέκ τού- Rom. xvi.17;
  των γάρ είσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτεύοντες Τι. 1. 16:
  τὰ γυναικάρια σεσωρευμένα άμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ΙΙΙ. 10;
 7 ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπύγνωσιν ι Matt.
8 ἀληθείας ελθεῖν δυνάμενα. "δυ τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμ- Τὶ, i, 11.
  βρης ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτω καὶ οὖτοι ἀνθίστανται τῆ ἀλη- " Exod. θεία, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν 1 Tim. vi. 5;
9 πίστιν. ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλείον ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν Τίτ. Ι. 16.
10 ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ώς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. "Σὺ δὲ παρηκο- " I Tim.iv.6.
  λούθηκάς μου τη διδασκαλία, τη άγωγη, τη προθέσει, τη πίστει,
11 τἢ μακροθυμία, τἢ ἀγάπη, τἢ ὑπομονἢ, °τοῖς διωγμοῖς, τοῖς πα- • Peal.
  θήμασιν, ολά μοι εγένετο εν 'Αντιοχεία, εν 'Ικονίφ, εν Λύστροις, xxxiv. 19; Act. xiii. 50;
  οίους διωγμούς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ Κύ\frac{xiv. 3, 19, 22;}{2 \text{ Cor. i. } 10.}
12 ριος. Ρκαὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβως ζην ἐν Χριστῷ Μαιι.
18 Ίησοῦ διωχθήσονται. Πονηροί δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προ- xvi. 24; Lu, xxiv. 26;
14 κόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. ٩Σὰ δὲ Joh xvii.14;
15 μένε εν οίς εμαθες καὶ επιστώθης, είδως παρά τίνος εμαθες, καὶ 1 Thous. iii.8.
  ότι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε
  σοφίσαι είς σωτηρίαν, διά πίστεως της εν Χριστώ Ίησου.
```

23. ἀπαιδεύτους. Questions that belong not to Christianity, the παιδεία, the Christian institution or instruction: questions about things never taught by Christ, never required of any Christian to believe at his baptism. Pyle. Or it may be taken actively, questions not calculated to instruct: see παιδεύοντα in ver. 25. The allusion is to the Gnostics.

25. μήποτε for αν ποτε, if by chance, in hopes

26. I would refer abroû to the δοῦλος Κυρίου, and ἐκείνου to ὁ Θεός: and in hopes they may awake out of sleep, being taken alive by the servant of the Lord out of the snare laid by the Devil, to do the will of God. Pyle, Macknight. CHAP. III. 1. ἐσχάταις ἡμέραις. See note at 1 Tim. iv. 1.

5. μόρφωσιν. So Philo, τινές των επιμορφα-

ζόντων εὐσέβειαν. vol. i. p. 340.

Ibid. 8 braur. True religion has power to regulate the heart and conduct: these men shew by their actions that their religion has not this power.

8. Jannes and Jambres were mentioned by Numenius the Pythagorean: (Origen. c. Cels. p. 543, Eus. Prap. Evang. p. 411.) and in the Chaldee Paraphrase upon Exod. vii. 11; Numb. xxii. 22. Pliny also speaks of Jamnes and Jotapes, (xxx. 1.) The Vulgate has Mambres.

Ibid. ἀδόκιμοι. Incapable of discerning. Rom. i. 28.

10. παρηκολούθηκας. See Luke i. 3; 1 Tim.

14. ἐπιστώθης is different from ἐπιστεύθης; it means, thou hast been assured of.

· Βοπ. χν. 4; τπᾶσα γραφή θεόπνευστος καὶ ἀφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, 16 προς έλεγχου, προς επανόρθωσιν, προς παιδείαν την εν δικαιοσύνη τνα άρτιος ή ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πῶν ἔργον 17 • Rom. i. 9; αγαθον εξηρτισμένος. • Διαμαρτύρομαι οὖν εγω ενωπιον τοῦ 4 ix. 1; 2 Cor. i. 23; Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζωντας και νεκρούς κατά την επιφάνειαν αὐτοῦ και την βασι-Phil. i. 8; λείαν αὐτοῦ, κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, 2 1 Tim. v. 21; έλεγξον, επιτίμησον, παρακάλεσον, εν πάση μακροθυμία καί wi. 13. διδαγή. έσται γὰρ καιρὸς, ὅτε τής ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ 8 ανέξονται, άλλα κατά τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύ-1 1 Tim. i. 4; σουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι την ἀκοήν καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀλη- 4 iv. 7. θείας την ακοήν αποστρέψουσιν, έπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. "Σύ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγ- 5 ni. 8 : ε.»; Ερμ. iv. 11. γελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. κ'Εγώ γὰρ ήδη 6 * Phil. i. 23; σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε Τον 7 9 Pet. i. 14. ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν 71 Cor. ix. τετήρηκα· *λοιπον ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, 8 Phil. iii. 14; δυ ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα, ὁ δίκαιος κριτής, 1 Tim. vi. 12; Heb. xii. 1. οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφά-. : 1Cor.ix.25; νειαν αὐτοῦ. 1 Pet. v. 4; Σπούδασον έλθειν πρός με ταχέως. • Δημάς γάρ με έγκατ- 9 Jac. i. 12. έλιπεν, αγαπήσας του νύν αίωνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλο-10 ▶ Act. xv. 87; νίκην Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν ►Λουκᾶς 11 Col. iv. 10. Philem. 24. έστι μόνος μετ' έμοῦ. Μάρκον ἀναλαβών ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· είς "Εφεσον. Τον φαιλόνην, δυ ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ 13 21, 22; Col. iv. 7: Κάρπω, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμ-Tit. iii. 12. 4 1 Tim. 1.20. βράνας. Δ' Αλέξανδρος ὁ χαλκεύς πολλά μοι κακά ενεδείξατο 14 ἀποδώη αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. δυ καὶ σὺ φυ- 15 λάσσου, λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοις ήμετέροις λόγοις. Έν τῆ 16 πρώτη μου ἀπολογία οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλά πάντες με εγκατέλιπον μη αυτοίς λογισθείη δ δε Κύριός μοι παρ- 17

16. This might either mean, all scripture is inspired and useful &c. or, all inspired scripture is also useful &c. Pyle conceives allusion to be made to the prophecies concerning Christ and his kingdom, and the apostasy from it.

452

CHAP. IV. 2. einalpos analpos. Not wait-

ing for opportunities, but making them.
6. σπένδομαι—ἀναλύσεως. The metaphor is perhaps taken from libations which were made when persons rose up from a feast. So Athenæus, ξαπενδον δε από των δείπνων αναλύοντες, i. 13.[?]

9. $\Delta \eta \mu \hat{a}s$. Some late writers have said, that Demas became priest of an heathen temple at Thessalonica: but it is improbable.

10. Γαλατίαν. Eusebius, Epiphanius, and others understood Gaul. Josephus calls Gaul, Γαλατία, vol. i. p. 866, as does Dio Cassius,

p. 1259.

11. Μάρκον. See the Introduction to S. Mark's Gospel.

12. Tychicus probably went to take care of the Ephesian church during the absence of

13. φαιλόνην. This word is also written φαιλώνης, φαλώνης, φελώνης, φελόνης, φαινόλης. Some understand a cloak, some a case of books.

14. 'Αλέξανδρος. Some consider him to be the Alexander mentioned in 1 Tim. i. 20, Acts xix. 33. Most MSS. read ἀποδώσει.

16. ἀπολογία. This perhaps means a defence which he had been called upon to make at Rome: and he seems to expect to make a second.

έστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῆ, καὶ ἀκούση πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος 18 λέοντος· καὶ ρύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

19 ⁶ Ασπασαι Πρίσκαν καὶ 'Ακύλαν, καὶ τὸν 'Ονησιφόρου οἶ- • i. 16; 20 κον. ''Εραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθφ' Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον Αττ. χνίϊ. 2; δια Μιλήτφ ἀσθενοῦντα. Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. 'Αττ.χίκ. 2; 'Ασπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λίνος, καὶ Κλαν- χχί. 4; 29. 22 δία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ὁ Κύριος 'Ιησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

17. λέοντος is taken to mean Nero by Eurebius and others. There may have been danger of his being literally exposed to lions in the amphitheatre.

20. This seems to shew that S. Paul had been lately at Miletus, perhaps at Corinth.
21. Linus was the first bishop of Rome after S. Peter and S Paul.

EPISTLE TO TITUS.

I conceive this Epistle to have been written from Ephesus during some part of S. Paul's residence there, mentioned in Acts xix. 1, 8, 10, 22, and which is there said to have lasted two years and three months: but in xx. 31. he speaks of having been there three years; and perhaps the other nine months were spent in the voyage to Crete, which is alluded to in this Epistle. S. Paul arrived at Ephesus in 48 and left it in 52: and perhaps he went to Crete in 51, touching at Corinth in his way. When he wrote this Epistle he intended to winter at Nicopolis; whether he did so, is uncertain: but he probably wrote this Epistle soon after his return to Ephesus, having left Titus in Crete.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΠΑΥΛΟΣ δούλος Θεού, ἀπόστολος δὲ Ἰησού Χριστού, κατά πίστιν εκλεκτών Θεού και επίγνωσιν άληθείας της κατ' 2 εὐσέβειαν, εἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἡν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευ- Num 8 δης Θεός προ χρόνων αἰωνίων, εφανέρωσε δὲ καιροῖς ιδίοις Rom. i. 2; τον λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι δ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιτα- Ερλ. Ι.9; 4 γην τοῦ σωτήρος ήμων Θεοῦ· °Τίτφ γνησίφ τέκνφ κατὰ κοι- iii. 9; col. i. 26 νην πίστιν χάρις, έλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Τim 1.9,10; 'Ιησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτήρος ήμῶν. 5 ^dΤούτου χάριν κατέλιπόν σε εν Κρήτη, ίνα τὰ λείποντα Gal. i. 1; επιδιορθώση, καὶ καταστήσης κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ώς 1 These. ii. 4. 6 εγώ σοι διεταξάμην εεί τις εστίν ανέγκλητος, μιας γυναικός vii. 14; ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορία ἀσωτίας ἡ ἀνυπό- Gal. ii. 8, 16; 7 τακτα. ¹δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ ⁴ Ατι.χίν.23: ² Τίπ. Η. 2. f Lev. x. 9; Matt. xxiv. 45; I Cor. iv. 1; Eph. v. 18; 1 Tim. iii. 3, 15; 1 Pet. v. 2. • 1 Tim. iii. 2.

CHAP. I. 1. κατά πίστιν. Macknight connects this immediately with awforolos, and understands it to mean, sent for the purpose of producing faith in the chosen of God, and a knowledge of the true doctrine which is to lead to holiness. He compares έσκεδασμένων καθ άρπαγήν, dispersed for plunder, Xen. Anab. iii. 5. 2. See 2 Tim. i. 1.

Ibid. ἐκλεκτῶν. See note at 2 Tim. ii. 10, and Index.

2. πρὸ χρόνων αἰωνίων. The same expression occurs in 2 Tim. i. 9. In Rom. xvi. 25, we read of μυστηρίου χρόνοις αλωνίοις σεσιγημένου, so that it seems to mean ancient times. Alw is, properly, a long period of time. From the creation to the deluge would be one such period: from the deluge to Abraham, another: from Abraham to Moses, another: thus προ χρόνων αίωνίων, if taken literally for before these alwes or periods of time began, would mean, from the beginning of the world; and the expression is the same as that in 1 Pet. i. 20; Eph. iii. 9; Col. i. 26. This promise of eternal life was first given to Adam after the fall, which seems to shew the meaning of mpd xporer alevlwv. We find alwa xouoouv, the golden age, in Dio, p. 1216.

3. του λόγου αὐτοῦ may mean his promise, as ἐπαγγελίας ὁ λόγος in Rom. ix. 9. Some have taken it for the personal Logos, or Son of God.

4. Tire. The first account we have of Titus is his going to Jerusalem with S. Paul at the time of the Council A. D. 46. Gal. ii. 1. He is supposed to have been a Gentile who was converted by S. Paul (γνησίφ τέκνφ) at Antioch. His name is not mentioned in the Acts. He had been left by S. Paul in Crete shortly before the writing of this Epistle, and joined S. Paul in Macedonia in the following year, 52.

5. κατέλιπον. The reading is probably anέλιπον.

Ibid. πρεσβυτέρους. If we compare ver. 7 it appears that the terms πρεσβύτερος and έπίσκοπος were applied to the same person: as in Acts xx. 17, 28. Every presbyter was in his office an enlowows, or overseer: but Titus had power over all the presbyters, and therefore was ἐπίσκοπος in a higher sense of the term.
6. μῶς γυν. ἀνήρ. See note at 1 Tim. iii. 2.

οἰκονόμον μη αὐθάδη, μη όργίλον, μη πάροινον, μη πλήκτην, μη αισγροκερδή, άλλα φιλόξενου, φιλάγαθου, σώφρουα, δί- 8 καιου, δσιου, έγκρατη, εάντεχόμενου τοῦ κατά την διδαγην 9 g ii. 1; 2 Tim. i. 13. πιστοῦ λόγου, Γνα δυνατὸς ή καὶ παρακαλεῖν ἐν τῆ διδασκαλία h Act. xv. 1; τη ύγιαινούση, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. h Είσὶ γὰρ 10 πολλοί και άνυπότακτοι ματαιολόγοι και φρεναπάται, μά-11 Tim.vi. 5; λιστα οἱ ἐκ περιτομής, 10θε δεὶ ἐπιστομίζειν οἵτινες ὅλους 11 οίκους ανατρέπουσι, διδάσκοντες α μη δεί, αισχρού κέρδους γάριν, εἶπέ τις έξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης, "Κρῆτες ἀεὶ 12 Ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί." 'Η μαρτυρία αυτη 18 * Matt. xv.9; έστιν άληθής. δι' ην αιτίαν έλεγγε αὐτοὺς ἀποτόμως, ίνα ύγι-1 Tim. i. 4; αίνωσιν εν τη πίστει, κμή προσέχοντες Ίουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ 14 έντολαις ανθρώπων αποστρεφομένων την αλήθειαν. Ιπάντα μέν 15 vi. 20. 1 Ματτ. πν. 11; καθαρά τοις καθαροίς τοις δε μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδεν ΄ Act. x. 15; καθαρον, άλλα μεμίανται αὐτῶν καὶ ο νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. Rom. xiv. $\mathbf{m} \Theta$ εὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκ- 16 14, 20; $\frac{1 \text{ Cor. vi. } 12;}{\text{x. } 23, \text{ 25};}$ τοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι. 1 Tim. iv. 3.4. ΣΥ δε λάλει α πρέπει τη ύγιαινούση διδασκαλία πρεσβύ- 2 " 2Tim.iii.5; τας νηφαλίους είναι, σεμνούς, σώφρονας, ύγιαίνοντας τῆ πίσ-2 " 1 Tim. ii.9; τει, τη ἀγάπη, τη ὑπομονή "πρεσβύτιδας ώσαύτως ἐν κατα- 8 v. 13; το τήματι ιεροπρεπείς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνφ πολλῷ δεδουλω-Gen. iii.16; μένας, καλοδιδασκάλους, ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάν- 4 Ερί. τ. 32; δρους είναι, φιλοτέκνους, οσώφρονας, άγνας, οίκουρους, άγαθας, 5 1 Tim. vi. 1; ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ P1Tim.iv.12: βλασφημήται. Τους νεωτέρους ώσαύτως παρακάλει σωφρο- 6 1 Pet. v. 3. νείν, ηπερί πάντα σεαυτόν παρεχόμενος τύπον καλών έργων, 7 q 1Tim.v.14; έν τῆ διδασκαλία ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, ٩λόγον 8 1 Pet. ii. 12, 15; iii. 16. ύγιη, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπη, μηδὲν ἔχων

9. **uorou in this sense means true or genuine, such as may be trusted. See iii. 8.

Ihid. robs &rileyorras is taken for the Gnostics by Grotius, Hammond, Vitringa.

10. The reading is probably πολλοί ἀνυπότακτοι.

1 bid. of ἐκ περιτομῆs. He perhaps did not allude to the ordinary opposition of the Jews, but to the Jewish Gnostics, who adopted circumcision and other parts of the Mosaic law.

12. This abτων προφήτης. Epimenides, who may have been called προφήτης, as Plato speaks of ol θεων παίδες ποιηταί και προφήται των θεων γενόμενοι. De Repub. ii. p. 366. But Epimenides seems to have been considered literally a prophet: Cicero speaks of those who "concitatione quadam animi, aut soluto liberoque motu futura præsentiunt, ut Baris Bœotius, ut Epimenides Crea." De Divin. i. 18; and Apuleius calls him "inclytum fatidicum." Florid. i. p. 352. S. Paul may have quoted one of their own poets, from what Plato represents a Cretan saying, οὐ σφόδρα χρώμεθα ol Κρῆτες τοῖς ξενικούς ποιέμασιν. De Leg. iii. p. 680. The expresents ποτέμασιν. De Leg. iii. p. 680. The expresents ποτέμασιν.

aion Kpŷres del ψεῦσται seems to have been proverbial: see Palairet.

Ibid. ἀργαί. This probably alludes to the idleness and uselessness which generally attend gluttony.

14. Ἰουδαϊκοῖς μύθοις. I should understand this also of the absurd fables of the Gnostics, which contained many Jewish legends.

15. πάντα καθαρά τοῖς καθαροῖς. This was a maxim of the Gnostics, who used it to cover all kinds of enormities. See 1 Cor. vi. 12.

16. Θεὸν εἰδέναι. Το know God, was the great boast of the Gnostics, and hence they took their name.

Ibid. ἀδόκιμοι. Incapable of discernment. Rom. i. 28; 2 Tim. iii. 8.

CHAP. II. 3. πρεσβύτιδας. There were female elders, and female deacons.

5. ἀγαθάς may be either coupled with olkoupoùs, or taken separately. Many MSS. read alkouorous.

elκουργούs.

Ibid. βλασφημῆται. It was said that Christianity taught women to disobey their husbands.

9 περὶ ὑμῶν λέγειν Φαῦλου, ΙΔούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσ- · Eph. vi. 5; 10 σεσθαι, εν πασιν εὐαρέστους είναι, μη αντιλέγοντας, μη νοσφι- 1 Tim. vi.l. 2; ζομένους, άλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν τνα τὴν 1 Pet. il. 18. διδασκαλίαν τοῦ σωτήρος ήμων Θεοῦ κοσμώσιν ἐν πᾶσιν. * Έπεφάνη γὰρ ή χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώ- 1 Tim. ii. 4. 12 ποις, τπαιδεύουσα ήμας, ΐνα άρνησάμενοι την ἀσέβειαν καὶ την ἀσέβειαν καὶ Τίπ. i. 9. τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς Phil. iii. 20. 18 ζήσωμεν εν τῷ νῦν αἰῶνι· υπροσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ελ- Epol. ii. 10; πίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος Gal. i. 4; 14 ήμων Ἰησοῦ Χριστοῦ, τος ἔδωκεν ἐαυτὸν ὑπὲρ ήμων, ἴνα λυ- Τι Cor. τρώσηται ήμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίση ξαυτῷ λαὸν xvi. 11; 17im. iv. 12. 15 περιούσιον, ζηλωτήν καλών έργων. Ταῦτα λάλει καὶ παρα- : Rom. xiii. κάλει καὶ έλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περι-1, to.; φρονείτω. a Phil. iv. 5: "ΤΠΟΜΙΜΝΗΣΚΕ αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑπο- 14, 25. τάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, βι Cor.vi.11; Βρλ.ii.1,&c.; 2 • μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικ- τ.8; Col. iii. 7; 8 νυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Εξιμέν γὰρ ποτὲ 1 Pet. iv. 8. καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις : ii. 11. καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακία καὶ φθόνφ διάγοντες, στυγητοὶ, Βοπ. iii. 4 μισοῦντες ἀλλήλους· οστε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία iv. 2, 6; δ ἐπεφάνη τοῦ σωτήρος ήμῶν Θεοῦ, δ οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δι- $\frac{xi.6}{Eph. ii.4}$, 9; καιοσύνη ων εποιήσαμεν ήμεις, άλλα κατα τον αὐτοῦ ελεον, τ. 26; Gal. ii. 16; ἔσωσεν ήμᾶς, διὰ λουτροῦ παλιγγενησίας, καὶ ἀνακαινώσεως \$ Tim. i. 9. 6 πνεύματος άγίου, °ου έξέχεεν εφ' ήμας πλουσίως, δια 'Ιησου 'Αct. ii. 38; 7 Χριστοῦ τοῦ σωτήρος ήμων, "το δικαιωθέντες τή ἐκείνου χά- Βοπ. ٧. 5. 8 ριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ' έλπίδα ζωής αἰωνίου. Πιστὸς 25, 24. ο λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα ε i. 14; φροντίζωσι καλών έργων προίστασθαι οι πεπιστευκότες τῷ ίχ. 7; 9 Θεφ. ταθτά έστι τὰ καλὰ καὶ ἀφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. Εμω- 2 Tim. ii. 23.

8. ὑμῶν. Probably ἡμῶν.

11. σωτήριος should perhaps be coupled with πῶσιν ἀνθρώποις, and the article ή omitted.

13. τοῦ μεγάλου Θεοῦ may be connected with Ίησοῦ Χριστοῦ, our great God and Saviour Jesus Christ: and the absence of the article before σωτήρος supports this construction. The same rule may be applied in Eph. v. 5; 2 Thess. i. 12; 1 Tim. v. 21; 2 Pet. i. 1; Jude 4. The term Saviour is applied indifferently in this Epistle to God and Christ: see i. 3, 4; ii. 10; iii. 4, 6.

14. λαδν περιούσιον. See Exod. xix. 5;

Deut. vii. 6; xiv. 2; xxvi. 18.

CHAP. III. 3. ήμεις. S. Paul here identifies himself with other persons, though this description did not apply to himself. See 1 Thess. iv. 15.

5. έσωσεν. Σώζειν is often applied to persons being put in a state of salvation, when they are taken into covenant with Christ at

baptism. They are then saved from their former sins.

Ibid. walryyeveslas. This word only occurs twice in the New Testament. In Matt. xix. 28. it means the resurrection: it is here evidently coupled with the washing of baptism; at which time the stain of original and actual sin is washed away, and the person is in a manner born again: every thing which is past is blotted out, and he begins a new life, without being subject to the wrath of God for what is past. This is expressed by dvanauvareus Ilvebuaros aylov: he then becomes a new creature by the operation of the Holy Ghost. We find drayerrhous in 1 Pet. i. 3, and drayererryué-

7. Sikaiweértes, having been justified: having had all our sins forgiven at baptism, when we appeared righteous in the sight of God. See Rom. v. 1, 9.

8. The reading is probably ταῦτά ἐστι καλά.

ράς δε ζητήσεις και γενεαλογίας και έρεις και μάχας νομικάς περιίστασο είσι γαρ ανωφελείς και μάταιοι. Αίρετικον αν- 10 h Matt. xviii. 17 ; Rom. xvi. 17 ; θρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι 11 Them. iii.6; εξέστραπται ό τοιούτος, καὶ άμαρτάνει, ῶν αὐτοκατάκριτος. 2 Tim. iii. 5 1" Όταν πέπψω 'Αρτεμάν πρός σε ή Τυχικόν, σπούδασον 12 2 Joh. 10. 1 Act. XX. 4: Ερά. τι. 21; ελθείν πρός με είς Νικόπολιν έκει γάρ κέκρικα παραχειμάσαι. Col. tv. 7; * Ζηνάν τον νομικόν καὶ 'Απολλώ σπουδαίως πρόπεμψον, ίνα 13 μηδέν αὐτοῖς λείπη. μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν 14 zviti. 24 : xvin. 14; 1 Cor. i. 12. ἔργων προίστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὧσιν άκαρποι. 'Ασπάζονταί σε οἱ μετ' έμοῦ πάντες ἄσπασαι 15 τούς φιλούντας ήμας έν πίστει. ή χάρις μετά πάντων ύμων. ἀμήν.

> Πρὸς Τίτον της Κρητών ἐκκλησίας πρώτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα έγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως της Μακεδονιας.

9. γενεαλογίαs. This perhaps alludes to the Gnostic notion of several beings having emanated from God by successive generation. See 1 Tim. i. 4.

Ibid. µdxas rounds. The Law of Moses is meant here; but not with reference to Judaism, but to that spurious mixture of Judaism and Heathenism which was conspicuous in the Gnostics.

12. Τυχικόν. Tychicus was of Asia Minor,

perhaps of Ephesus. Acts xx. 4.

Ibid. Νικόπολιν. There were several cities of this name, in Macedonia, Cilicia, Bithynia, &c.

The latter is perhaps intended here: but whether S. Paul kept his intention of wintering there, is uncertain.

13. 'Απολλά. Apollos had been converted in 48, and went to Corinth in the same year. Acts xviii. 24-27; xix. 1. If S. Paul touched at Corinth, as I have supposed, on his way to Crete in 51, he perhaps urged Apollos to go thither, or he may have taken him with him. In 1 Cor. xvi. 21. (which was written in 52), he speaks of having urged Apollos to go to Corinth.

EPISTLE TO PHILEMON.

Philemon was an inhabitant of Colosse, (Col. iv. 9,) and apparently a man of some property, (Philem. 6, 7.) He seems to have been converted by S. Paul, (19,) which may have been when the Apostle visited Phrygia, (Acts xvi. 6; xviii. 23.) Onesimus was his slave, and ran away from him to Rome, where he was converted to Christianity by S. Paul, who sent him back to his master with this letter.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

• Eph. iii. 1; • ΠΑΤΛΟΣ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελ- l

• 1; 1; φὸς, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, • καὶ ἸΑπφίᾳ 2

• Rom.xvi.5; τῷ ἀγαπητῷ, καὶ ἸΑρχίππῳ τῷ συστρατιώτη ἡμῶν, καὶ τῷ

· Cor. xvi.19;

· Col.iv.15,17; κατ οἰκόν σου ἐκκλησίᾳ: χάρις ὑμῦν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ 8

· Phil. ii. 25. πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

CHAP. I. 1. Τιμόθεος. Timothy was not with S. Paul when he went to Rome, but must have joined him afterwards. He had probably been left by S. Paul to take care of the church at Ephesus, and he was with the apostle, when he traversed Phrygia for the first time, when he may have become acquainted with Philemon.

2. 'Awoia. Chrysostom and Theodoret say that she was the wife of Philemon. Archippus was perhaps a deacon in the church of Colos-

sæ. Col. iv. 17.

4. πάντοτε. Jerom observes, that πάντοτε may refer to εὐχαριστῶ or ποιούμενος. There is the same ambiguity in other Epistles. It probably means, I thank God every time that I remember you in my prayers.

4, 5. την άγαπην είς πάντας τους άγιους, και την πίστιν προς τον Κύριον Ίησοῦν. See Col. i. 4.

6. κοινωνία is charity, liberality, (Acts ii. 42.) and κοινωνία της πίστεως is charity proceeding

from faith. S. Paul prays, that the charity which is the fruit of your faith may become effective by making known all the good that is in us. Most MSS. read ημίν. He prayed that Philemon's charity to his Christian brethren might make the heathen aware of the good effects of the gospel. Els Χριστὸν Ἰτροῦν is perhaps connected with ἐνεργὰς γένηται—may be effective in bringing men to Jesus Christ.

be effective in bringing men to Jesus Christ.
7. χάριν. Most MSS, read χάραν γὰρ ἔσχομεν. This alludes to the ἀγάπην είς τοὺς ἁγίους in ver. 5.

8. Διδ. Because you are naturally charitable.

9. πρεσβύτης. Some would render it ambassador: (see 2 Cor. v. 20; Eph. vi. 20:) but that is πρεσβεύτης. Πρεσβύτης is an old man, as in Luke i. 18; Tit. ii. 2. If S. Paul was thirty at the time of his conversion, he was now about fifty-seven.

10 Χριστοῦ· «παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, δυ ἐγέννησα • 1 Cor.iv.15; 11 έν τοις δεσμοις μου, 'Ονήσιμου, τον ποτέ σοι άχρηστον, νυνί Col. iv. 9. 12 δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὕχρηστου, δυ ἀνέπεμψα σὺ δὲ αὐτὸυ, τουτ-13 έστι τὰ έμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ. Ον έγὼ έβουλόμην πρὸς έμαυτον κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονή μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς 14 τοῦ εὐαγγελίου γωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἡθέλησα 12 cor.iz.7. ποιήσαι, ΐνα μη ώς κατά ανάγκην το αγαθόν σου η, άλλα 15 κατὰ ἐκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐγωρίσθη πρὸς ὥραν, 16 ίνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχης οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλου, άδελφον άγαπητου, μάλιστα έμοι, πόσφ δε μάλλου σοί, 17 καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίφ; εἰ οὖν ἐμὲ ἔγεις κοινωνὸν, προσ-18 λαβοῦ αὐτὸν ώς ἐμέ. Εἰ δέ τι ἢδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο 19 έμοι έλλόγει. έγὼ Παῦλος ἔγραψα τῆ έμῆ χειρί, έγὼ ἀποτίσω ΐνα μὴ λέγω σοι, ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. 20 Ναὶ, ἀδελφὲ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν Κυρίφ ἀνάπαυσόν μου τὰ 12 Cor. vil. 21 σπλάγχνα εν Κυρίφ. Επεποιθώς τη υπακοή σου έγραψά σοι, h 2 cor.i.11; 22 είδως ότι καὶ ὑπὲρ δ λέγω ποιήσεις. hơ Αμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ il 24. μοι ξενίαν έλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισ- icol i.7; 23 θήσομαι ύμιν. ' Ασπάζονταί σε Έπαφρας δ συναιχμάλωτός ε Αct. xii. 24 μου έν Χριστῷ Ἰησοῦ, κ Μάρκος, ᾿Αρίσταρχος, Δημᾶς, Λου- 12, 25; 25 κας, οι συνεργοί μου. ή χάρις τοῦ Κυρίου ήμων Ίησοῦ Χρι- xix. 29; στοῦ μετά τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν. Col.iv.10,14; 3 Tim. iv. Πρὸς Φιλήμονα έγράφη ἀπὸ 'Ρώμης διὰ 'Ονησίμου οἰκέτου. 10, 11; 1 Pet. 7, 18,

10. εγέννησα. S. Paul had converted Onesimus.

11. Εχρηστον-εθχρηστον. Some think there is allusion to his name, 'Orhowos.

13. ὑπὶρ σοῦ. As thyself wouldest have done, hadst thou been present. Fell.

Ibid. δεσμοίς του εὐαγγελίου. Imprison-

ment on account of the gospel. See Col. i. 24. 15. alwror. If Onesimus had continued an heathen, Philemon might have had him as his servant for life, but after that they would have been separated: now they would be companions for ever, in this world (alw) and the next

18. ηδίκησε. It has been thought from this that Onesimus had robbed his master.

19. προσοφείλεις. In addition to being bound to forgive Onesimus at my request, you owe your own conversion to me.

20. δναίμην. This may perhaps be an allusion to the name of 'Orhowos. The best MSS. read Χριστώ for Kupley.

21. He perhaps alludes to the freedom of Onesimus.

22. Eevlav. See Acts xxviii. 23. S. Paul seems to have been looking forward to his release, and to visiting Colossæ.

23. συναιχμάλωτος. Epaphras had not come to Rome with S. Paul, but had joined him afterwards. There had either been some persecution at Rome, which caused Epaphras to be imprisoned, or he had been in prison with S. Paul some time before. See Rom. xvi. 7; Col. iv. 10.

Ibid. Maoros, 'Aplotapyos. See Col. iv. 10.

EPISTLE TO THE HEBREWS.

There have been disputes in ancient and modern times concerning the author of this Epistle: but a majority of the Fathers ascribed it to S. Paul. Many resemblances of style have also been pointed out. He probably wrote it soon after his release from his first imprisonment at Rome, A. D. 58, when he expected soon to visit Judses, (xiii. 23.) It is addressed to the Jewish Christians of Palestine, and contains allusions to the approaching war.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 • ΠΟΛΤΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας • Ερh. i. 10; τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν Gal. iv. 4. b Psal. ii. 8; 2 τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υίῶ, bỗν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, Μαιι. xxi. 38; 8 δι' οὖ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν, 'δς ῶν ἀπαύγασμα τῆς δόξης Ερh. iii. 9; καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ Col. i. 16. ἐν iii. 1; ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἐαυτοῦ καθαρισμὸν ποιη- ix. 12, ἀε.; κii. 2; σάμενος τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾳ τῆς μεγα- Psal. cz. 1; 4 λωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴τοσούτω κρείττων γενόμενος τῶν ἀγ- Joh. xiv. 9; γέλων, ὅσω διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα- Col. i. 15, 17; γέλων, ὅσω διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα- Col. i. 15, 17; 5 ° Τίνι γὰρ εἶπε ποτὲ τῶν ἀγγέλων, ' Τίος μου εἶ σὺ, ἐγὼ σή- βρο. iv. 11. 4 Ερb. i. 21; Phil. ii. 9, 10. • v. 5; 2 8am. vii. 14; 1 Par. xxii. 10; xxviii. 6; Psal. ii. 7; Αοτ. xiii. 38.

CHAP. I. 1. Πολυμερώς, Frequently. Πολυτρόπως, In many ways.

Ibid. ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. This phrase is used for the times of the Christian dispensation, in Acts ii. 17; 1 Pet. i. 20. See note at 1 Tim. iv. 1. The reading is probably ἐσχάτου. See also Heb. ix. 26; 1 Cor. x. 11; 2 Pet. iii. 3.

2. Εθηκε, constituit. So Xenophon, θελς τους γέρριτας κυρίους τοῦ περὶ τῆς ψυχῆς διρῶνος. De Rep. Lac. p. 684. Αττίαη, τοιοῦτόν σεθῶμεν πολίτην Κορινθίων. Epist. iii. 1. p. 264.

Ibid. κληρονόμον. According to Gal. iv. 1. this is equivalent to κόριον: and he is called Lord of all in Acts x. 36. The full meaning is, that Christ is Lord of all things in right of his interitance, i. e. as the begotten Son of God. Κληρονόμος seems used in the same sense in Rom. iv. 13, and Festus writes, "Hæres apud antiquos pro domino ponebatur."

Ibid. alwas. This means worlds or the world in xi. 3. It has the same meaning in Wisdom iv. 2; xiii, 9; xiv. 6. It represented the Hebrew probly, which signified long periods of time, or eternity; and the Alexandrian Jews seem to have used it for the world. See note at Titus i. 2.

3. anaiyaoua is the effulgence or radiance

proceeding from light. Philo Judæus calls man, τῆς μακαρίας φύσεως ἐκμαγεῖον ἡ ἀπόσπασμα ἡ ἀπαίγασμα. De Mundi Opif. pag. 33, and the breath which was breathed into his nostrila, τῆς μακαρίας καὶ τρυμμακαρίας φύσεως ἀπαίγασμα, De Spec. Leg. pag. 356. The fathers were fond of illustrating the generation of the Son by the effulgence proceeding from light: and this passage may mean, that the glory of the Father was reflected in the Son.

Ibid. χαρακτήρ is an impression like that made by a seal; and it is here said, that the ύπόστασιs of the Father was stamped or impressed upon the Son, so that the Son represented this hypostasis, as an impression represents the seal. Υπόστασιs did not signify person till the third or fourth century: before that it signified essence, or substance, i. e. the mode of being.

Ibid. φέρων. Causing to move along, directing. So Seneca, "Deus ille maximus potentissimusque ipse rehit omnia," Epist. 31. § 9. Τφ ματι δυνάμεως αὐτοῦ, ἰ, ᾳ τῷ μμ. αὐτοῦ δυνατῷ. Pierce reads αὐτοῦ, God's word, not αὐτοῦ.

4. κεκληρονόμηκεν. This implies that he inherited the name as Son. Christ is superior to the angels, because he is the begotten Sum of Good.

464

μερον γεγέννηκά σε; Καὶ πάλιν, ' Έγω ἔσομαι αὐτώ είς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσταί μοι εἰς υίον; ' "Όταν δὲ πάλιν εἰσ- 6 (Pual. xcvii. 7: κτνι. /; Rom.viii.29; αγάγη του πρωτότοκου είς την οικουμένην, λέγει, 'Καὶ προσ-Col. i. 18. ε Pasl. civ. 4. κυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.' ε Καὶ πρὸς μὲν 7 τους αγγέλους λέγει, 'Ο ποιών τους αγγέλους αυτού πνεύ-▶ Psal. xlv.6. ματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα' ἡπρὸς δὲ 8 τὸν υίὸν, 'Ο θρόνος σου, ὁ Θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος: 1 Act. x. 38. ράβδος εὐθύτητος ἡ ράβδος τῆς βασιλείας σου. i ἡγάπησας 9 δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν. διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε, ὁ k Peal.cii.35. Θεός, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους ι Ess. li. 6; σου.' καὶ, 'Σὰ κατ' ἀρχὰς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, 10 2 Pet.iii.7,10. x. 12, 13; καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί. ¹αὐτοὶ ἀπολοῦνται, 11 xii. 2; Pssl. cx. 1; σὺ δὲ διαμένεις. καὶ πάντες ὡς ἰμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ 12 Μαιι. καὶί. 44; ώσεὶ περιβόλαιον ελίξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγήσονται σὺ δὲ ὁ Act. ii. 34; 1 Cor. xv.25; αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. Τρὸς τίνα δὲ τῶν 13 Eph. i. 20. αγγέλων εξρηκέ ποτε, 'Κάθου έκ δεξιών μου, εως αν θω τούς n Psal. xxxiv. 7; έγθρούς σου ύποπόδιον των ποδών σου; ' "Ούγὶ πάντες είσὶ 14 xci. 11. λειτουργικά πνεύματα, είς διακονίαν άποστελλόμενα διά τοὺς o Deut. xxvil. 26; μέλλοντας κληρονομείν σωτηρίαν; Διά τοῦτο δεί περισσο- 2 Act. vii. 38, 53; Gal. iii. 19. τέρως ήμας προσέχειν τοις ακουσθείσι, μή ποτε παραρρυώμεν. °εί γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ 2 P zii. 25; Mar. i. 14. ο Μετ. Ν. 14. η Μετ. ΧΥΙ. 20; πάσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, Act. ii. 22; Pπως ήμεις εκφευξόμεθα τηλικαύτης αμελήσαντες σωτηρίας; 3 ήτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν xix. 11; 1 Cor. xii. 4, ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ٩συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ 4

5. γεγέντηκα σε. The force lies in the word γεγέντηκα. Christ is the begotten Son of God. The second Psalm is applied to Christ by S. Peter, Acts iv. 25; and by S. Paul, Acts xiii. 33. That the Jews so applied it, is proved by Pierce. See v. 5.

Ibid. Kal πάλιν. This was said primarily of Solomon, 1 Chron. xvii. 13, xxii. 10, xxviii. 6, 2 Sam. vii. 14, but there are expressions in the prophecy which cannot apply to Solomon.

6. πάλιν is the same as in ver. 5, and Rom. xv. 10, 11, 12. It may be paraphrased, And in another Psalm, which refers to Christ undertaking the work of man's redemption. See x. 5. The LXX read &γγελοι αὐτοῦ: in the Hebrew it is God: but in Deut. xxxii. 43. the LXX have inserted the passage as here quoted. For ποωτότοκος see Psalm lxxxix. 27; Rom. viii. 29.

7. λέγει, sc. ἡ γραφή. Πρός τους ἀγγέλους, with respect to the angels, Erasmus, Raphel. Valckenaer translates the passage, Qui ex ventis spirantibus facit angelos suos, quique fulminibus utitur ut ministris suis publicis.

utitur ut ministris suis publicis.

8. That the xlvth Psalm is applied by the Jews to the Messiah, see Estius ad L. O Θεδ is the nominative for the vocative, as in x. 7; Matt. xxvii. 29; Mark v. 8; ix. 25; x. 47; Luke viii. 54; John xx. 28; Rom. viii. 15.

12. ἐλίξεις. Some MSS, read ἀλλάξεις, as does the Alexandrian MS, of the LXX, and this agrees with the Hebrew.

13. That this passage applies to the Messiah, is said by our Saviour himself, S. Peter and S. Paul. See the margin, and Schoetgenius, *Hor. Hebr.* p. 192.

14. Philo Judœus speaks of ἄγγελοι λειτουργοί, vol. ii. p. 387. We must remember in all these quotations, that the Psalms from which they are taken were considered by all the Jews to be addressed to the Messiah. S. Paul assumed this as proved, because he was writing to Jews.

CHAP. II. 1. Διὰ τοῦτο. Because Christ is superior to angels. Having proved this point, he proceeds to argue that the revelation made by Christ is superior to that made by angels: i.e. the Gospel is superior to the Law.

Ibid. παραρρυώμεν. Ne quando præterfluere ea sinamus. Bos, Valckenaer, Fell. But Chrysosom explains it, μή ἐκπέσωμεν, and Elsner, ne deficiamus: so as never to be drawn or tempted from them. Pyle.

2. ἀγγέλων. See note at Acts vii. 35, 53.
3. ἀκουσάντων. Hence it has been argued, that the Epistle was written by a person who had not seen Christ. See Acts xiii. 31. This, however, would not contradict what S. Paul

Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ πνεύματος άγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

δ τΟυ γαρ αγγέλοις υπέταξε την οικουμένην την μέλλουσαν, τί. 3, 4, 8. 6 περί ής λαλουμεν *διεμαρτύρατο δέ που τὶς λέγων, ' Τί ἐστιν · Paal rill. t; ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκη αὐτοῦ, ἡ υίὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπι- cxliv. 8. 7 σκέπτη αὐτόν; ἢλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους 'Psal. viii.6; δόξη καὶ τιμή ἐστεφάνωσας αὐτὸν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ ΧΧΥΙΙΙ 18; 8 τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου ¹ πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν 25, 27; ποδών αὐτοῦ.' Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν Ερh. i. 22.
ἀφορικου αὐτοῦ ἀνηπόσου το Νουκου και και ii. 88; άφηκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον νῦν δὲ οὖπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ Phil. ii. 7, 8, 9 πάντα υποτεταγμένα. ¹¹ τον δε βραχύ τι παρ' άγγελους ήλατ- 1 Lu. xxiv. τωμένον βλέπομεν Ίησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξη 26, 46; Act. iii. 18; καὶ τιμἢ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύ- τ. 31; 10 σηται θανάτου. Επρεπε γὰρ ἀὐτῷ, δι' δν τὰ πάντα καὶ δι' γ x. 10, 14. ου τὰ πάντα, πολλούς υίους εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν : Peal. xxii. 11 τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. Το τε γὰρ 38am.xxii.3; ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, ἐξ ἐνὸς πάντες δι' ῆν αἰτίαν α Rea.viii.18; 12 οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφούς αὐτούς καλεῖν, ελέγων, ''Απαγ- Joh. x. 29; γελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσφ ἐκκλησίας ὑμ- 12. 18 νήσω σε. 'Καὶ πάλιν, 'Έγὰ ἔσομαι πεποιθώς ἐπ' αὐτῷ.' Εκε. xxv.8; Οκο. xiii, 14; *Καὶ πάλιν, ''Ιδοὺ ἐγὰ, καὶ τὰ παιδία ἄ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.' Joh. i. 14; 14 6' Επεί οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αίματος, καὶ αὐ- 54, 55; τὸς παραπλησίως μετέσχε των αὐτων, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου 2 Tim. 1. 10.

says in Galat. i. of not having received his commission from man, and of having had special revelations from God.

4. μερισμοῖς. By our being able to impart the gifts of the Spirit.

5. Ob vdo. This is another reason for the Gospel being preferred to the Law: viz. because the Christian dispensation was not administered by angels, but by Jesus Christ.

6. The viiith Psalm is quoted as referring to the Messiah by our Saviour himself, Matt. xxi. 16, and by S. Paul, 1 Cor. xv. 27. Its primary application is to Adam and the human race.

7. βραχό τι. For a little while. Valckenaer, as in Acts v. 34.

 Έν τῷ ὑποτάξαι may mean, ἐν τῷ λέγεσθαι, Πάντα ὑπέταξας αὐτῷ.

İbid. οὅπω. Christ's mediatorial kingdom is not yet finished: death is not yet finally destroyed. Compare 1 Cor. xv. 25, &c.

9. The clauses of this verse appear inverted,

but they may be paraphrased thus: But as to him who was made for a little while lower than angels, viz. Jesus, by his suffering death, we see him now crowned with glory and honour, i. e. made Lord of all things, that his death may by the grace of God become efficacious for all man.

the grace of God become efficacious for all man.

10. When God had determined to restore to men the power of living for ever, (εἰς δόξαν ἀγάγειν,) it was necessary that he, who was to purchase this power, should himself submit to death. Eἰς δόξαν ἀγαγόντα may be an allusion to God leading the Israelites into the earthly Canaan, and ἀρχηγὸν may refer to Moses or Joshua, as a type of Christ. Τελειῶσαι means, that Christ's mediation would not have been perfect, if he had not died: see v. 9.

11. For it was part of this scheme, that the redeemer and the redeemed should all be of one stock or origin: and consequently in the psalms which speak of the Messiah, we find him calling men his brethren.

13. Both these quotations probably come from Is. viii. 17, 18: there is something like the first in Psalm xviii. 3; 2 Sam. xxii. 3. The 14th verse of Is. viii. is applied to Christ by Simeon, Luke ii. 34; by Christ himself, Matt. xxi. 44; by S. Peter, 1 Pet. ii. 6; and by S. Paul, Rom. ix. 33.

14. τὰ παιδία. These children.

Ibid. παραπλησίως. Exactly in the same way: not in appearance only. Wolf. This is demon-

καταργήση τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θάνατου, τουτέστι τὸν διάβολον, εκαὶ ἀπαλλάξη τούτους, ὅσοι φόβφ θανάτου διὰ παν- 15 c Lu. i. 74: Rom. viii. 15. τὸς τοῦ ζῆν ἔνογοι ἦσαν δουλείας. οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπι- 16 λαμβάνεται, άλλα σπέρματος 'Αβρααμ επιλαμβάνεται. δοθεν 17 4 iv. 15: v. 2; Phil. ii. 7. ώφειλε κατά πάντα τοις άδελφοις όμοιωθήναι, ίνα έλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, εἰς τὸ ἱλά-• iv. 15, 16. σκεσθαι τὰς άμαρτίας τοῦ λαοῦ. εἐν ος γὰρ πέπονθεν αὐτὸς 18 f iv. 14: vi. 20 : πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθήσαι. viii. 1; ix. 11: f" ΟΘΕΝ, άδελφοὶ ἄγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατα- 3 Phil. iii. 14. νοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν € ver. 5: Num. xii. 7 Χριστου Ίπσουν επιστον όντα τω ποιήσαντι αὐτον, ώς καί 2 b ver. 2. Deut. zviii. Μωσης εν όλφ τφ οίκφ αὐτοῦ. Πλείονος γὰρ δόξης οὐτος 8 15, 18. παρά Μωσην ηξίωται, καθ' όσον πλείονα τιμην έχει τοῦ οίκου i Matt. xxiv. 13; 1 Cor. iii. 16; δ κατασκευάσας αὐτόν πᾶς γὰρ οἰκος κατασκευάζεται ὑπὸ 4 vi. 19; 2 Cor. vi. 16; τινός ό δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, Θεός. καὶ Μωσῆς μὲν 5 Ερλ.Ε.21,22; πιστός εν όλω τω οίκω αὐτοῦ, ως θεράπων, εἰς μαρτυριον των 1 Tim. iii.15; 1 Pet. ii. 5. λαληθησομένων 1 Χριστὸς δὲ, ὡς νίὸς ἐπὶ τὸν οἰκον αὐτοῦ οὐ 6

strative of Christ having assumed the human nature. See v. 7.

14. **paros.** Death is the consequence of sin: the devil excites to sin, and therefore has the power of inflicting death.

15. Souhelas means that slavish fear, which persons feel, who are under sentence of death.

16. ἐπιλαμβάνεται. This is generally translated, He takes the nature of: but it may mean, he lays hold of, to extricate them from the miserable state described in ver. 15: he assists. See viii. 9.

17. ἐλεἡμων καὶ πιστὸs comprehends the duty which Christ, as high priest, would discharge to God and man. Having taken upon him the human nature, he would be merciful to his fellow men, and would faithfully discharge the office of atonement. See iii. 2.

18. In ϕ is not the same as $\delta\sigma\phi$, inasmuch as; but it means, he is able to assist those persons, who are tempted by the same feelings which he himself felt when he was tempted.

CHAP. III. 1. ἄγιοι may perhaps be said with reference to ἀγιαζόμενοι in ii. 11. Pierce. Ibid. μέτοχοι may imply, that the Jews had

only a share together with the Gentiles. Pierce.

Ibid. κατανοήσατε. Christ had already been spoken of as sent by God, i. 2, ii. 3; and as high priest, ii. 17. S. Paul now says, Here is another view which you may take of this person, whom I have called apostle and high priest. It is ex-

plained in ver. 3.

Ibid. δμολογίαs. This expression may be taken for τον άπ. καὶ άρχ. δμολογούμενον ἡμῖν, him whom we acknowledge as our apostle and high priest. Philo Judæus speaks of the Jewish high priest as δ μέγας ἀρχιερεὺς τῆς δμολογίας. De Somniis, vol. i. p. 654. The Jews call the high priest their apostle, and the apostle of God. Our Saviour speaks of himself as sent

by the Father, John v. 38; vi. 29, 39; viii. 42; xvii. 18.

2. τψ ποιήσαντι. To him who appointed him apostle and high priest, as in 1 Sam. xii. 6. Μαρτύς Κύριος ὁ ποιήσας τὸν Μαυσήν καὶ τὸν 'Λαρών. See also Mark iii. 14; Acts ii. 36.

Thid. &s καὶ Μωσῆς. As also was Moses. This is a quotation from Numb. xii. 7. οδχ οδτως δ θεράπων μου Μωϋσῆς, ἐν δλφ τῷ οἶκφ μου πιστός ἐστι. Οἶκφ means the Jewish church. Moses faithfully executed all the orders which God gave him concerning this church.

3. This is what the Jewish Christians were

3. This is what the Jewish Christians were told in ver. 1. to observe. If Christ had been merely an apostle and high priest, he may have been no greater than Moses; and both were equally faithful in discharging their commission: but here a difference is pointed out.

Ibid. τοῦ οἴκου is not than the house, but of, or in the house: πλείονα τιμήν τοῦ οἴκου, the greater share of hosour in the house. Moses had not this highest honour, because he was only a servant: but Christ was son of the person who established the house, and this person was God.

5. θεράπων. See Numb. xii. 7, as quoted in ver. 2.

Ibid. µapripor. The commission of Moses was merely to bear witness to the higher revelation which was afterwards to be made by Christ.

6. Moses was faithful ἐν τῷ οἴκφ, being himself part of the Jewish church. Christ is ἐπὶ τὸν οἶκον, being the Son of Him who established the Jewish as well as the Christian church. Some read αὐτοῦ, his own house, i.e. Christ's. Beza, Grotius, Schmidius, Wolfius, Valckenaer; but it seems more correct to read αὐτοῦ, his house, i.e. God's house, as in ver. 5.

ολκός έσμεν ήμεις, εάνπερ την παρρησίαν και το καύχημα της 7 ελπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. Διὸ καθώς λέγει 1 ver. 15; τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, 'Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, [1.7; 24, 7] 8 μη σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, ' Exod. 9 κατά τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τἢ ἐρήμφ, οὖ ἐπείρασάν με Νυμ. 18. οί πατέρες ύμῶν, ἐδοκίμασάν με καὶ εἶδον τὰ ἔργά μου, τεσ-10 σαράκοντα έτη. διὸ προσώχθισα τῆ γενεά ἐκείνη, καὶ εἶπον, 'Αεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς 11 μου "ώς ώμοσα εν τη οργή μου, Εί είσελεύσονται είς την = Dent.i. 84. 12 κατάπαυσίν μου,' βλέπετε, άδελφοί, μή ποτε έσται έν τινι ύμων καρδία πονηρά ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστήιαι ἀπὸ Θεοῦ 13 ζώντος άλλά παρακαλείτε έαυτούς καθ' εκάστην ημέραν, άγρις ου τὸ σήμερον καλείται, ἵνα μὴ σκληρυνθῆ τις ἐξ ὑμῶν 14 απάτη της αμαρτίας· "μέτοχοι γαρ γεγόναμεν του Χριστου, " Rom έάνπερ την άρχην της υποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν ^{νιι. 17.} 15 κατάσχωμεν, Θέν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ- . νετ. 7. τοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ 16 παραπικρασμώ. Τίνες γάρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; άλλ 17 οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσεώς; ^pτίσι » Num. xiv. δὲ προσώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, *xxi. 63 18 ων τὰ κώλα ἔπεσεν ἐν τἢ ἐρήμφ; ατίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσ- Paal. cvi. 26; ελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασι; 5, &c.; 19 Καὶ βλέπομεν ότι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. 9 Νωμ. 4 Φοβηθώμεν ουν μή ποτε καταλειπομένης επαγγελίας είσελ- net. 30; Deut. i. 34, θείν είς την κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκή τις έξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. 85.

6. παρρησίαν may allude to the public profession of faith made at baptism, as in ver. 14, x. 23, 35; and perhaps there is an intimation of the necessity which there would soon be of Christians adhering to their profession.

7. $\Delta \iota \delta$. This is connected with ver. 12. This being the case, I would remind you of the disobedience of the Israelites in the time of Moses, and its consequence: take care that your case is not the same. See 1 Cor. x. 1, 11.

Ibid. The inspiration of David is proved by this verse compared with iv. 7. See also Matt. xxii. 43.

8. παραπικρασμῷ. The Jews provoked the Lord to wrath during the whole of their journeying in the wilderness: Deut. ix. 7. Five particular provocations are mentioned, Exod. xvi. 2; xvii. 2—9; xxxii. 10; Numb. xi. 33; xiv. 29; and Deut. i. 34, 35. The last was the time when God swore in his wrath.

9. οδ relates to πειρασμοῦ, wherewith. Pierce. Most MSS. read ἐπείρασαν οι πατέρες ὁμῶν ἐν δοκιμοσίο

δοκιμασία.
10. διό is not in the LXX or Hebrew, and τεσσ. έτη is connected with προσάχθισα, as it is in ver. 17.

11. El. See note at Mark viii. 12. late, are excluded: and Ibid. κατάπαυσιε is coupled with κληρονόμια means here, not to enter in.

in Deut. xii. 9, the inheritance and rest which the Israelites had in the land of Canaan, when they rested from their journeyings and their enemies.

13. άχρις οδ. So long as you are allowed to consider the time still unexpired, in which God invites you to hear his voice. Philo Judæus says of to-day in Deut. iv. 4, σημερον δ' δστ'ν δ άπόρατος καὶ δδιεξίτητος αλών. vol. i. p. 554.

14. Take care that your hearts are not hardened: for we are partakers in the benefits of Christ's death, only on condition of continuing obedient.

Ibid. **boordoews. Confidence. Psalm xxxviii. 7; Ruth i. 12; Ezech. xix. 5; 2 Cor. ix. 4; xi. 17.

15. & τῷ λέγεσθαι. According to the words already quoted, or while the opportunity lasts contained in those words.

17. ROLE is the word in Numb. xiv. 29.

CHAP. IV. 1. καταλειπομένης is the same as ἀπολείπεται in ver. 6, 9: it implies that the promised rest had not yet been enjoyed, but was left for others to enter upon. Raphel, Valckenaer. See x. 26.

Ibid. δστερηκέναι. Persons, who come too late, are excluded: and hence δστερηκέναι means have not to enter in

καὶ γάρ ἐσμεν εὐτηγελισμένοι, καθάπερ κάκεῖνοι άλλ' οὐκ 2 ώφέλησεν ὁ λόγος της ἀκοης ἐκείνους, μη συγκεκραμένος τη · Pral. xev. πίστει τοις ἀκούσασιν. · είσερχόμεθα γὰρ είς τὴν κατάπαυσιν 8 οί πιστεύσαντες, καθώς εξρηκεν, ' Ως ώμοσα έν τη όργη μου, Εὶ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου' καίτοι τῶν ἔργων • Gen. ii. 2: ἀπὸ καταβολής κόσμου γενηθέντων • εἶρηκε γάρ που περί 4 Εκού ΧΧ.11; της έβδόμης ούτω, 'Καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῆ ἡμέρα τῆ έβδόμη ἀπὸ πάντων των ἔργων αὐτοῦ.' καὶ ἐν τούτω πάλιν, 5 Εὶ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.' Ἐπεὶ οὖν ἀπο- ε λείπεται τινάς είσελθεῖν είς αὐτὴν, καὶ οί πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν, ἐπάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, τ t iii. 7, 15; Pual. xcv. 7. · Σήμερον, · εν Δαβίδ λέγων, μετά τοσούτον χρόνον, καθώς είρηται, 'Σήμερον, έὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.' Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυ- 8 σεν, οὐκ ᾶν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας ἄρα ἀπο- 9 λείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ εἰσελθὸν εἰς 10 την κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων «Eccl.xii.11; αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός. Σπουδάσωμεν οὖν εἰσ- 11 Bas. xlix. 2; ελθείν είς έκείνην την κατάπαυσιν, ίνα μη έν τῷ αὐτῷ τις Jer. xxiii. 29; ὑποδείγματι πέση τῆς ἀπειθείας. "ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, 12

2. εδηγγελισμένοι. This alludes to the preaching of the gospel, and to the good report of the land of Canaan, which was brought to the Israelites by Joshua and Caleb, Numb. xiii. 27—30; but which they did not believe, and this was the chief παραπικρασμός.

Ibid. λόγος τῆς ἀκοῆς. See I Thess. ii. 13. It may mean here, that the word entered only into their ears, and did not sink into their hearts. Most MSS. read συγκεκραμένους.

3. καθώς είρηκεν. The argument from this quotation is left to be supplied by the reader. If God swore that the Israelites, for their want of faith, (Deut. i. 32,) should not enter into his rest, it is implied that those who have faith shall enter in.

Ibid. καίτοι. The quotation shews, that this rest was still reserved for some other persons: and if the Jews replied, that God's rest meant his resting from creation, and that they had entered into this, when they had the institution of the Sabbath, S. Paul replies, that this could not be the rest intended, because David spoke of it as something still future, though the rest of the Sabbath had existed from the beginning. Καταπανσις is used for the Sabbath in 2 Macc. xv. 1.

5. καλ εν τούτφ πάλιν. And it is evident again from the former quotation, that the entrance into this rest is something future.

7. Valckenaer puts a note of interrogation after huépar: but it may mean, Even after the Israelites had entered into Canaan, he again faces some other day for the faithful entering into his

rest, and this even as late as in the time of David.

1 bid. «lopra». Most MSS. read *poelopra».

8. 'lygo's. If the Israelites had entered into God's rest, when Joshus led them into Company

God's rest, when Joshus led them into Canaan, the Psalmist would not have spoken of it as a thing future.

9. ἀπολείπεται. So that this rest is something which is still left for the people of God to enter into. Σαββατισμός is used on account of what was said in ver. 3, and means, that believers in Christ will have a perpetual Sabbath, as well as enter into the heavenly Canaan. The Jews spoke of the reign of the Messiah as a σαββατισμός.

10. δ γάρ είσελθών. This is to shew that God's rest, into which the faithful are to enter, may be called a σαββατισμός, for he that exters into this blessed state will rest from all his works, as God did from His.

12. δ λόγος. S. Paul seems to adopt a mode of expression, which was common among the Jews. Philo writes, "Ira ἐντοβς Θεθν τέμνοντα, τάς τε τῶν σωμάτων καὶ πραγμάτων ἔξης ἀπάσες ἡρμόσθαι καὶ ἡνῶσθαι δοκούσας φύσεις, τῷ τομεῖ τῶν συμπάντων αὐτοῦ λόγω, δι εἰς τὴν ὀξυτάτην ἀκονηθεὶς ἀκμὴν, διαιρῶν οὐδέποτε λήγει τὰ αἰστητὰ πάντα, ἐπειδὰν δὲ μέχρι τῶν ἀτόμων καὶ λεγομένων ἀμερῶν διεξέλθη. vol. i. p. 491. Οδτως ὁ Θεὸς ἀκονησάμενος τὸν τομέα, τῶν συμπάντων αὐτοῦ λόγον, διαιρεῖ τἡν τε ἔμορφον καὶ ἄποιον τῶν ὅλων οὐσίαν, p. 492. S. Paul means to say, that, if we have not faith, God will be sure to discover it; for he sees the inmost recesses of the heart.

καὶ ἐνεργής, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, «Psal xxxiii. καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχής τε καὶ πνεύματος, 20.8; άρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν 11, 12 13 καρδίας καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανής ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα Reel. XV. 19. y iii. 1; πρὸς vi. 20; δε γυμνά και τετραχηλισμένα τοις όφθαλμοις αὐτοῦ. vii. 26; δυ ήμεν ὁ λόγος. 14 ΓΈχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, iz. 11, 24; 15 Ἰησοῦν τὸν υίὸν τοῦ Θεοῦ. κοσπώμεν τοῦ διελοί. x. 23. γάρ έχομεν ἀρχιερέα μη δυνάμενον συμπαθήσαι ταις ἀσθεν- 2 Cor. v. 21; είαις ήμων, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα 1 Pet. ii. 32; 16 χωρίς άμαρτίας προσερχώμεθα οθν μετά παρρησίας τῷ • χ. 19, &c.; θρόνφ της χάριτος, ΐνα λάβωμεν έλεον, καὶ χάριν εὔρωμεν, ιι. 12. 5 εἰς εὔκαιρον βοήθειαν. ὑπᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς, ἐξ ἀνθρώπων ὑ ii. 17; λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, • ii. 18; 2 ΐνα προσφέρη δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἀμαρτιῶν, εμετριο- vii. 28. παθείν δυνάμενος τοίς άγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ 4 τίι. 27 3 αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν ακαί διὰ ταύτην ὀφείλει, καθώς xvi. 3, &c. περί τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περί ἐαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἀμαρ- Εχοίι. 1: 4 τιῶν. • Kal οὐχ ἐαυτῷ τὶς λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ ὁ κα- 1 Par. 5 λούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ ὁ ᾿Ααρών. ¹οὕτω καὶ ὁ ϶ Par. xxvi. Χριστὸς οὐχ ἐαυτὸν ἐδόξασε γενηθηναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λα- 16, &c. λήσας πρός αὐτὸν, 'Τίος μου εί σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά Peal. ii. 73 6 σε' εκαθώς και εν ετέρφ λέγει, 'Σύ ιερεύς είς τον αιώνα, Act. xiii. 33. 7 κατά την τάξιν Μελχισεδέκ.' h Oς εν ταις ημέραις της σαρ- Prod. cz. 4. κὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἰκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν 6 Ματι. αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσ- xxvii. 46, 50; 8 ενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, ικαίπερ ὧν χνίι. 1. 9 υίὸς, εμαθεν ἀφ' ὧν επαθε την ὑπακοην, καὶ τελειωθείς εγέ- ! Phil. ii. νετο τοις ύπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου k ii. 10.

13. τετραχηλισμέτα is a metaphor from victims which are laid open, and the inside exposed as fully as is expressed in ver. 12; or perhaps from the neck of the victim being turned back so as to shew the face, supine exposite.

Ibid. πρὸς δν. With whom we have to do, or, of whom we are speaking, or, to whom we shall give account.

14. ἀρχιερέα. He now returns to the notion of Christ being a high priest, which was begun in iii. 1.

CHAP. V. 2. μετριοπαθείν. To be only moderately affected with anger, i. e. to be indulgent to. The Peripatetics said τον σοφον μετριοπαθή μεν είναι, ἀπαθή δε οδκ είναι.

3. ίπερ αμαρτιών. Many MSS. read περί αμ. See x. 6.

5. δ λαλήσας. The same person, i.e. God, who spoke those words in the second Psalm, appointed Christ to be our high priest: and the second Psalm is prophetic of Christ taking

upon himself this office.

6. The hundred and tenth Psalm is referred to the Messiah by our Lord himself, Matt, xxii. 43.

 σαρκόs. This is a plain proof that Christ had a higher nature. See ii. 14.
 Ibid. εἰσακουσθείs. This word implies that

Ibid. elσακουσθείς. This word implies that a person is assisted as well as heard, and some translate it delivered from his fear. Jesus was not delivered from death, but an angel strengthened him, Luke xxii. 43, and he was raised again from death.

8. έμαθεν— έπαθε. This was a proverbial expression, as μαθήματα τὰ παθήματα, Herod. i. 207; έμαθον μὲν δ έπαθον, Philo Jud. vol. i. p. 568; el μὲν ἦν μαθεῖν ὰ δεῖ παθεῖν, καὶ μὴ παθεῖν, καλὸν τὸ μαθεῖν el δὲ παθεῖν, τί δεῖ μαθεῖν; παθεῖν γὰρ χρή. Democritus apud Stobæum. This passage seems to shew, that the Epistle was written in Greek.

9. TELEIMBELS. See ii. 10.

προσαγορευθείς ύπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεύς, κατά τὴν τάξιν 10 Μελγισεδέκ.

Περί ου πολύς ήμιν ο λόγος και δυσερμήνευτος λένειν 11 έπει νωθροί γεγόνατε ταις ακοαίς. Ικαί γαρ οφείλοντες είναι 12 διδάσκαλοι διά τὸν χρύνον, πάλιν χρείων έχετε τοῦ διδάσκειν ύμας, τίνα τὰ στοιχεία της άρχης των λογίων του Θεού καλ γεγόνατε γρείαν έχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεάς τροφής. 11 Cor. 11.2: πας γαρ ο μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης 18 xiv. 30; Eph. iv. 14. νήπιος γάρ έστι τελείων δέ έστιν ή στερεά τροφή, τῶν διὰ 14 την έξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα έχόντων πρὸς διάκρισιν καλού τε καὶ κακού. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χρισ- β τοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως έπὶ Θεὸν, βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστά- 2 σεώς τε νεκρών, καλ κρίματος αἰωνίου. καλ τοῦτο ποιήσομεν, ε εάν περ επιτρέπη ὁ Θεός. "'Αδύνατον γὰρ τοὺς ἄπαξ φωτισ- 4 θέντας, γευσαμένους τε της δωρεάς της επουρανίου καλ μέτ-2 Pet. ii. 20; όχους γενηθέντας πνεύματος άγίου, καὶ καλον γευσαμένους 5

m x. 26: Matt. xii 31, 45;

Θεού δήμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αίωνος, και παραπέσοντας, ε πάλιν άνακαινίζειν είς μετάνοιαν, άνασταυρούντας έαυτοίς τὸν

10. προσαγορευθείs. Salutatus. Casaubon, Valckenaer.

11. δυσερμήνευτος-έπεί. It is difficult to interpret to you this passage concerning Melchisedek, because you are slow in hearing such

12. στοιχεία της άρχης are the first elements: it means, the imperfect rudiments and elements of Christianity, which were contained in the Old Testament. Pierce.

13. γάλακτος. So Philo, νηπίοις μέν ἐστι

γάλα τροφή, τελείοις δε τὰ έκ πυρών πέμματα, καί ψυχής γαλακτώδεις μέν αν είεν τροφαί κατά την παιδικήν ήλικίαν τελείαι δε και ανδράσιν εύπρεπεις al διά φρονήσεως και σωφροσύνης και άπάσης άρετης ύφηγήσεις, vol. i. p. 301. Also Arrian, οὐ θέλεις ήδη ώς τὰ παιδία ἀπογαλακτισθήναι, και άπτεσθαι τροφής στερεωτέpas, Epist. ii. 16.

Ibid. λόγου δικαιοσύνης. The real doctrine of justification by faith, which is contained in the Old Testament, if persons can understand it.

14. alσθητήρια. See Phil. i. 10. CHAP. VI. 1. τελειότητα. The food fit for τέλειοι.

2. The things here mentioned were the points in which all persons were instructed when they were admitted to baptism; they were to repent, to have faith, to believe in a resurrection, and a future judgment: upon which they were baptized, and the apostles laid their hands on them. S. Paul says, that he cannot repeat all this over again.

Ibid. βαπτισμών διδαχής. The doctrine concerning different baptisms, and their efficacy, such as the Jewish, that of John, and particularly the Christian.

Ibid. ἐπιθ. χειρών. The apostles laid their hands upon those who were baptised, and they received the Holy Ghost, Acts vi. 6; viii. 15. 16, 17; xix. 5, 6.

3. τοῦτο ποιήσομεν. This is connected with έπί την τελειότητα φερώμεθα in ver. 1. I will proceed to give you this strong food, and will presently (in ch. vii.) explain to you the passage about Melchizedek.

4. If you cannot receive this strong food, there is no use in repeating the former elements: and if you have forgotten them so entirely as to apostatize from your faith, you cannot receive another admission into the covenant by baptism.

Ibid. 'Αδύνατον. This does not imply, that

God cannot pardon an apostate; but he cannot be again baptized. The passage relates only to apostates, and to the non-iteration of baptism.

Ibid. φωτισθέντας was used in later times as synonymous with βαντισθέντας. See Suicer, Bingham. It probably has that meaning here, and x. 32. All these accusatives are governed by avakaurifeir.

Ibid. δωρεάs. This means the gift of the Holy Ghost, as is explained in the next clause. 5. μέλλοντος alώros. See ii. 5. This clause

might be translated the privileges of the gospel.
6. και παραπεσόνταs. And having apostatized.

Ibid. avakaiviseir. Once more to make them new creatures by baptism, els perdroiar upon their repentance. Even if they repent, there is no power to re-admit them by baptism.

Ibid. dragraupeverus is said to mean simply

7 υίον του Θεού και παραδευγματίζοντας. γή γαρ ή πιούσα τον ் επ' αὐτης πολλάκις ερχόμενον ύετον, καὶ τίκτουσα βυτάνην εύθετον έκείνοις δι' ούς και γεωργείται, μεταλαμβάνει εύλογίας 8 ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος 9 καὶ κατάρας έγγυς, ής τὸ τέλος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περί ύμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, 10 εί καὶ οὕτω λαλοῦμεν. τοὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς, ἐπιλαθέσθαι = Prov. τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἡς ἐνεδείξασθε Matt. x. 43; είς τὸ ὅνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἀγίοις καὶ διακονοῦντες. xxv. 40; 1 Them. i. 3. 11 επιθυμούμεν δε εκαστον ύμων την αυτην ενδείκνυσθαι σπουδην 12 πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους τνα μὴ νωθροί γένησθε, μιμηταί δε των δια πίστεως και μακροθυμίας κλη-18 ρουομούντων τὰς ἐπαγγελίας. °Τῷ γὰρ ᾿Αβραὰμ ἐπαγγειλά- ° Gen. xii. 8; μενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς είχε μείζονος ομόσαι, ώμοσε xxii. 16, 17; 14 καθ' ἐαυτοῦ λέγων, ''Η μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύ- Lu. i. 78. 15 νων πληθυνώ σε' καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγ-16 γελίας. Ράνθρωποι μέν γαρ κατά τοῦ μείζονος ομνύουσι, καὶ » Exod. xxii. 17 πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκυς ἐν ο τερισσότερον βουλόμενος δο Θεός επιδείξαι τοίς κληρονόμοις της επαγιγελίας το άμετάθετον της βουλης αὐτοῦ, έμε-18 σίτευσεν όρκω, ίνα δια δύο πραγμάτων αμεταθέτων, εν οίς

crucifying, by Raphel, Bos, Krebsius. But Chrysostom interprets it, crucifying again, as does Valckenaer.

6. παραδειγματίζοντας. The LXX use this verb in Numb. xxv. 4, where Aquila has ἀνάπηξον, and Symmachus κρέμασον: it is, therefore, properly coupled with ἀνασταυροῦντας. These persons as much reject Christ as if they had nailed him to the cross.

7. For the effect of the Christian doctrine upon different persons may be compared to the effect of rain upon the earth: in some it brings forth good fruit, and blessing is the consequence: in others it brings forth thorns and thistles, and cursing is the consequence. The latter applies to apostates, **measure*obrias.

latter applies to apostates, παραπεσόντας.

Ibid. δι' obs. For whose benefit God intended

the ground to be cultivated.

8. κατάρας έγγυς. Apostates are in imminent danger of condemnation: the final curse is very near to them: so έγγυς ἀφανισμοῦ, viii. 13.

Ibid. καῦσιν, if applied to the earth, signifies its being scorched and burnt by the sun: if to apostates, it means their punishment. See Matt. xiii. 5, 6, 20, 21.

9. εχόμενα σωτηρίας. Qua necessarium habent cum salute nexum. Valckenaer. The expression is opposed to κατάρας έγγθε in ver. 8.

10. τοῦ ἔργου ὑμῶν. Your troubles and afflictions. Valcken.

Ibid. τοῦ κόπου. These words seem to be an interpolation, perhaps from 1 Thess. i. 3.

11. πρός την πληρ. So as to shew the sin-

cerity of your hope to the end. They were to shew this by their patience and charity.

12. των κληρουομούντων. Those, whether Jews or Gentiles, who are now proving themselves heirs of the promise made to Abraham by their faith in Christ. This leads him to dwell upon the spiritual nature of that promise. Compare Gal iii 7 8c.

Gal. iii. 7, &c.
13. καθ' έαυτοῦ. Philo observes upon this same passage, δρᾶς γὰρ δτι οὐ καθ' ἐτέρου δμεθεί Θεός: οὐδὲν αὐτοῦ κρεῖττον, ἀλλὰ καθ' ἐαυτοῦ, δς ἐστι πάντων ἄριστος, vol. i. p. 127.

14. S. Paul only quotes part of the promise, because it was so well known to his readers: but his argument is concerned principally with those words, And in thy seed shall all the nations of the earth be blessed. It is probable also, that he gives a spiritual meaning to Thy. Supply, I will give these a multitude of descendants, viz. those who have faith, as in Gal. iii. 7.

15. μακροθυμήσας. He had spoken of μακροθυμία in ver. 12, and is constantly exhorting them to patience: (see iii. 6:) and he now observes, that it was in reward for his patience that Abraham received the promise.

17. κληρονόμοις. Abraham's spiritual seed. Fell.

Ibid. εμεσίτευσεν. Josephus writes, ταῦτα δὲ ὁμνίστες ελεγον, καὶ Θεὸν μεσίτην ὧν ὑπισχνοῦντο ποιούμενος. It may therefore be translated, he confirmed, or witnessed it: the oath was the μεσίτης between God and his promise.

18. 860. The promise and the oath.

άδύνατον ψεύσασθαι Θεον, ισχυράν παράκλησιν έχωμεν οί καταφυγόντες κρατήσαι της προκειμένης έλπίδος ην ώς 19 άγκυραν έχομεν της ψυχής ἀσφαλή τε καὶ βεβαίαν, καὶ είσερχομένην είς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ζόπου πρό- 20 δρομος ύπερ ήμων είσηλθεν Ίησους, κατά την τάξιν Μελγισεδέκ άργιερεύς γενόμενος είς τον αίωνα.

viii. 1; ix. 11. r Gen. xiv. 18, &c.

a iii. 1: iv. 14;

> ΟΥΤΟΣ γάρ ὁ Μελχισεδέκ βασιλεύς Σαλήμ, ίερεύς τοῦ 7 Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Αβραάμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ της κοπης των βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτον, ο καὶ δεκάτην? άπὸ πάντων εμέρισεν 'Αβραάμ' πρώτον μεν ερμηνευόμενος Βασιλεύς δικαιοσύνης, έπειτα δε καί βασιλεύς Σαλημ, ο έστι βασιλεύς εἰρήνης ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀργὴν 8 ήμερων μήτε ζωής τέλος έχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υίῷ τοῦ

• Gen.xiv.20. Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. • Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οῦτος, 4 δ καὶ δεκάτην 'Αβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων, ὁ πατρι-

· Num. xviii. άρχης. 'καὶ οἱ μεν εκ των υίων Λευί την ἱερατείαν λαμβά- 5 21, 26; ρουτες, εντολήν έχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, Jos. xiv. 4; τουτέστι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς □ Gon. ziv. ὀσφύος 'Αβραάμ· υὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος έξ αὐτῶν, δεδε- 6 19, 20; 19, 20; Βοπ. iv. 18; κάτωκε τὸν ᾿Αβραὰμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε Gal. iii. 16. χωρίς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐ- 7

λογείται. καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθυήσκουτες ἄνθρωποι λαμ- 8 βάνουσιν έκει δε, μαρτυρούμενος ότι ζη. και ώς έπος είπειν, 9

²Gen.ziv.18. δια 'Αβραάμ και Λευί ο δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται. ²έτι 10 γάρ εν τη όσφύι του πατρός ην, ότε συνήντησεν αὐτφ ὁ Μελ-

γ τοτ. 10, 19; γισ εδέκ. Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἰερωσύνης 11

18. καταφυγόντες. That we, who have fled for refuge to lay hold of the hope held out in the promise, may have strong consolation. This of eternal life through faith in Christ. The hope

19. ην. sc. παράκλησιν, Valckenaer: but it is rather έλπίδα.

Ibid. εἰσερχομένην. He rather means, it rives us an entrance into heaven, of which the holy of holies is a type: see vii. 19.

20. Μελχισεδέκ. See v. 10, 11. CHAP. VII. 1. Σαλήμ. Josephus understood Jerusalem, Antiq. i. 10, 2. Some say it was Salem, mentioned Gen. xxxiii. 18; John iii. 23.

2. Josephus translates Μελχισεδέκ, βασιλεύς Sirgios; as does Philo, who also calls him Bagiλεθs τηs elphrns, vol. i. p. 102, 103. There can be no doubt that S. Paul meant to apply both these titles to Christ,

 ἀπάτωρ. A person was called ἀπάτωρ, whose father was not known. Servius Tullius is said to have been patre nullo, Liv. iv. 3. Ion calls himself, ώς γὰρ ἀμήτωρ ἀπάτωρ τε γεγώς, Eurip. Ion, 109. Melchizedek's family is not mentioned: and perhaps the words are meant to apply to Christ, who in his human nature had no father, and in his divine nature no mother.

Ibid. dyerealdypros. See ver. 6. It means, not reckoned in the genealogies of the priests. Isaiah says of Christ, Who shall declare his generation? liii. 8.

Ibid. ἀρχὴν ἡμερῶν and ζωῆς τέλος probably mean the beginning and end of the time appointed for the priests to serve, Numb. iv. 2, 3, but the expressions are applied to Christ literally.

Ibid. els tò diquenès means for life, as Sylla and J. Cæsar were appointed dictators els rad Sinvenés, Appian, De Bel. Civ. i. p. 315. When applied to Christ, it means literally for ever.

8. μαρτυρούμενος. This alludes to the testimony in the 110th Psalm, Thou art a priest for over after the order of Melchizedek. This, therefore, shews the superiority of Christ as a priest to the priests under the Law. See pap-

10. This is another proof of the inferiority of the Levitical priests: for Levi himself may be considered to have paid tithe to Melchizedek, who was the type of Christ.

11. El mer our. This is not an inference, but the beginning of a new argument.

ην, (ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτη νενομοθέτητο,) τίς ἔτι γρεία, "κατὰ την τάξιν Μελγισεδέκ" έτερον ανίστασθαι ίερέα, καὶ οὐ, "κατά 12 την τάξιν 'Ααρών.'' λέγεσθαι; μετατιθεμένης γάρ της ίερω-18 σύνης, έξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. έφ' δυ γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλής ετέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ής οὐδεὶς προσ-14 έσχηκε τῷ θυσιαστηρίω. *πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνα- : Εσε. χί. 1; τέταλκεν ὁ Κύριος ήμῶν, εἰς ἡν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἰερωσύνης Μαιι. 13.40.; 15 Μωσης ελάλησε. Καὶ περισσότερον έτι κατάδηλόν έστιν, εί 16 κατά τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἔτερος, δς οὐ κατά νόμον έντολης σαρκικής γέγονεν, άλλά κατά δύναμιν ζωής 17 ἀκαταλύτου μαρτυρεί γάρ, "Ότι σὺ ίερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, • • 6; 18 κατά την τάξιν Μελχισεδέκ. ' 'Αθέτησις μεν γάρ γίνεται προ- b Gal. iv. 9. 19 αγούσης έντολης διά τὸ αὐτης ἀσθενές καὶ ἀνωφελές, (coὐδέν · iv. 16: γάρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος,) ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, Δει. xiii. 39; Rom. viji. 3; 20 δι' ής ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας, Ερμ. ii. 18; 21 (doi μεν γάρ χωρίς όρκωμοσίας είσιν ίερεις γεγονότες, ο δε iii. 12. μετα δρκωμοσίας δια του λέγοντος πρός αυτόν, "Ωμοσε Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ίερεὺς εἰς τὸν αἰωνα κατά 22 την τάξιν Μελχισεδέκ') εκατά τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης · viii. 6. 28 γέγονεν έγγυος Ίησοῦς. Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσι γεγονότες 24 ίερεις, διὰ τὸ θανάτφ κωλύεσθαι παραμένειν ό δὲ διὰ τὸ μένειν 25 αὐτὸν είς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἰερωσύνην τοθεν τίκ. 24; καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελές δύναται τοὺς προσερχομένους δι' Rom. viii. 84. αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν, εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. 26 8 τοιούτος γάρ ήμιν έπρεπεν άρχιερεύς, όσιος, άκακος, άμίαντος, ίκ. 24.

11. & hads yap. For the Law, which was given to the whole nation, was built and grounded upon this priesthood: the two were inseparably connected; for all the offerings and atonements prescribed by the Law were to be offered by these priests. See viii. 6. The reading is probably ἐπ' αὐτῆς νενομοθέτηται.
12. The srgument is this: The change of the

priesthood necessarily requires a change of the Law: and this would not have been made unless it were absolutely necessary, i. e. unless the priesthood were imperfect.

13. If the priesthood is changed, the Law is changed: for the Law limited the priesthood to the tribe of Levi.

15. κατάδηλον. It is still more evident that the Law is changed, because Christ is a priest after the order of Melchizedek, concerning whom the Law says nothing.

16. νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς. He means the ordinances of the Law concerning the priests: and he calls them carnal, because the Levitical priesthood was temporal, but that of Christ is spiritual and eternal, κατά δύναμιν ζωής ακαταλύτου, he is priest for ever, because he has in him the power of endless life. See ducatequare σαρκός, ix. 10.

17. μαρτυρεί. Probably μαρτυρείται.

18. ylveral yap. For there is in these words of the Psalm an annulling of the former ordinances concerning the priesthoodintroduction of a surer hope.

19. It chelwors. For the Law had none of its ordinances final: they were all shadows of something future.

20. Here is another point of view, in which Christ is superior to the Levitical priests. Kab δσον refers to κατά τοσοῦτον in ver. 22.

22. ξγγυσε. When one person promises for another he is called tyyvos, a surety, or mediator. The covenant was made between God and man: and Christ undertook to answer for it being fulfilled: he fulfilled it himself on the part of man, and pledges himself for its fulfilment on the part of God. In viii. 6. it is μεσίτης.

23. Teleloves. Seventy-five priests have been reckoned from Aaron to the destruction of Jerusalem. This is another point of superiority.

Ibid. παραμένειν. In sacerdotio. Wolfius, Valckenaer. In vita. Raphel, Palairet.

25. ἐντυγχάνειν. See Rom. viii. 34.

h v. 3; ix. 12, 28; x. 12; Lev. ix. 7; xvi. 6, 11. i ii. 10; v. 1, 2, 9.

r x. 16;

κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανών γενόμενος δος οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ 27 οί ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπερ τῶν ιδίων ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, έαυτον ανενέγκας. Ιδ νόμος γαρ ανθρώπους καθίστησιν αρχιε- 28 ρείς, έχοντας ἀσθένειαν ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υίὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

1 i. 8, 13; *ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν 8 iii. 1 ; άργιερέα, δς εκάθισεν εν δεξιά του θρόνου της μεγαλωσύνης vi. 20; έν τοίς οὐρανοίς των άγίων λειτουργός, καὶ της σκηνης της 2 ix. 11; xii. 2; Eph. i. 20: άληθινής, ήν έπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος ππας γαο 8 Col. iii. 1. άργιερεύς είς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται. 1 ix. 8,11,24; δθεν αναγκαίον έχειν τὶ καὶ τοῦτον ὁ προσενέγκη. εἰ μὲν γὰρ 4 x. 21. m v. 1; ην έπι γης, οὐδ' αν ην ίερευς, όντων των ίερέων των προσ-Eph. v. 2. φερόντων κατά τὸν νόμον τὰ δῶρα, οιτινες ὑποδείγματι καὶ 5 n x. l; Exod.xxv.40: σκιά λατρεύουσι των έπουρανίων, καθώς κεχρημάτισται Μω-Act. vii. 44 : Col. ii. 17. σης μέλλων ἐπιτελεῖν την σκηνην, '"Ορα' γάρ φησι, 'ποιήσης πάντα κατά τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὅρει.' ο Νυνί 6 o vii. 22; 2 Cor. iii. 6. δε διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας, δσω καὶ κρείττονός εστι διαθήκης μεσίτης, ήτις έπὶ κρείττοσιν έπαγγελίαις νενομοθέτηται. Εί γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ αν δευ- 7 p Jer. xxxi. τέρας έζητεῖτο τόπος. ρμεμφόμενος γάρ αὐτοῖς λέγει, ''Ιδού, 8 81, &c. ήμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οίκον Ισραήλ και έπι του οίκου Ἰούδα διαθήκην καινήν ου κατά 9 την διαθήκην ην εποίησα τοις πατράσιν αὐτῶν, εν ήμερα έπιλαβομένου μου τής χειρός αὐτῶν, έξαγαγεῖν αὐτούς ἐκ γής Αιγύπτου δτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῆ διαθήκη μου, κάγοὸ 9 Jer. xxxl. ημέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος. ⁹ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἡν δια- 10 Ζεκλ. τίιι. 8. θήσομαι τῷ οἴκφ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύ-

> ριος, διδούς νόμους μου είς την διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπυγράψω αὐτούς καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν, καὶ αὐτοὶ

Joh. vi. 45,65; 1 Joh. ii. 27. έσονταί μοι είς λαόν. Γκαὶ οὐ μὴ διδάξωσιν έκαστος τὸν πλη- 11

26. ψηλότερος. This means, that our high sentation &c., or rather, who are the ministers a priest is not on earth, but in heaven.

28. ἀνθρωποὺς—υἰόν. This seems an express assertion that the son is not man.

CHAP. VIII. 1. Kepálasor. The sum of the argument is, that our high priest performs his ministry in heaven.

2. τῶν ἀγίων probably means the holy place, the true sanctuary, of which the earthly is a type. See άγιον κοσμικόν in ix. 1; άγια άγίων, ix. 3; άγίων όδόν, ix. 8.

3. was ydp. This is to explain why Christ is λειτουργός.

4. el µèr ydp. This is a reason for what is called the κεφάλαιον in ver. 1.

Ibid. τῶν lepéwr. Perhaps an interpolation. 5. Who perform their ministry by the reprethat which is a representation &c. See xiii. 10 6. Nurl dé. But now, being in heaven.

Ibid. ήτις-νενομοθέτηται. Which has i enactments made upon better promises. God enters into a covenant with man, he im poses certain conditions and laws (romoverei and he holds out certain promises (emayy) λίαs).

8. αὐτοῖς relates to μεμφόμενος, not to λέγε Chrysostom, Beza, Raphel, Palairet. Se ver. 9.

Ibid. συντελέσω. LXX διαθήσομαι 9. κάγὰ ἡμέλησα αὐτῶν. S. Paul follows tl LXX. In our version it is, Although I was a husband to them. The Hebrew word is said have both meanings.

σίον αὐτοῦ, καὶ ἔκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνώθι τὸν Κύριον ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ αὐτών ἔως μεγά-

12 λου αὐτῶν, "ὅτι ῗλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν • Rom.xi.27. άμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.'

18 Έν τῷ λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην τὸ δὲ παλαι- : Exod.xxx.8.
ούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.
xxx. 30;

9 ^tEIXE μèν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, xxvi. l, &c.; 2 τό τε ἄγιον κοσμικόν. ^uΣκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, Lev. xxivi. èν ἢ ἢ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ½ Exod. 8 ἢτις λέγεται ἄγια. μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ xvi. 88;

4 ή λεγομένη άγια άγίων, *χρυσοῦν έχουσα θυμιατήριον, καί πεν. 13; τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίφ, Νυπ.κνί.10;

την κιρωτού της οιασηκης περικεκακομμενήν παυτούευ χρου αφ. Num.xvii.19; εν ή στάμνος χρυσή έχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος 'Ααρὼν 1 Reg. viii.9; 5 ή βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης. Τύπεράνω δὲ κ Εκοd.

αὐτῆς Χερουβὶμ δόξης, κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον περὶ xv. 18. 6 ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος. *Τούτων δὲ οὕτω κατ- xxvii. 8.

εσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν Εxod.
7 οἱ ἰερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες: *εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἄπαξ ΣΧΧΧ. 10; Lev. ΣΥΙ. 2,

τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, δ προσ- 15, 34. 8 φέρει ὑπὲρ ἐαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων ^bτοῦτο δη- Joh. ziv. 6.

11. πλησίον. Most MSS, read πολίτην.

13. πεπαλαίωκε. By calling this other coverant new, he calls the first old. The Jews might perhaps have replied, that, though God intended to make a new covenant, it did not follow that the old one was to be abolished: to which S. Paul replies, that any thing which is liable to age, must ultimately be subject to άφανισμός, entire abolition.

CHAP. IX. 1. σκηνή is omitted in the best MSS. If it is expunged, we must understand διαθήκη: if it is retained, it is not the same as πρώτη σκηνή in ver. 2, but means the Mosaical tabernacle, as opposed to the spiritual, i. e. the Christian. See ver. 8.

Ibid. διδαιώματα. Ordinances, regulations. See Rom. i. 32.

Thid. κοσμικόν. Of this world, as opposed to ἐπουράνιον, viii. 5. See also viii. 2; ix. 11. But Josephus speaks of the high priests τὴν ἰερὰν ἐσθῆτα περικείμενοι, καὶ τῆς κοσμικῆς θρησκείας κατάρχοντες, the public worshɨp. vol. ii. p. 287.

2. Σκηνή πρώτη. The first, or outward part of the tabernacle.

Ibid. λυχνία. Exod. xxv. 31—39; xxxvii. 17—24. Τράπεζα, καὶ πρόθ. ξοτων, Exod. xxv. 23—30; xxxvii. 10—16; Lev. xxiv. 5—9. Josephus writes, είχεν ἐν αὐτῷ τρία θαυμαστώτατα καὶ περιβόητα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. De Bel. Jud. p. 334. Philo also mentions these three things, vol. ii. p. 150.

Ibid. Ayıa is the neuter plural, as in ver. 8, Ayıa aylav.

3. δεύτερον. The first veil or hanging is mentioned in Exod. xxvi. 36, 37; xxxvi. 37; the second in xxvi. 31—33; xxxvi. 35. Philo says the inner was called καταπέτασμα, the first, κάλυμμα, vol. ii. p. 150.

4. θυμιατήριον is used for an altar of incense by Josephus, Antiq. iii. 6, 8, and by Philo, vol. ii. p. 149, 150. This is called by S. Luke θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, i. 11; and was in the outer tabernacle: see Josephus and Philo at ver. 2. S. Paul is therefore supposed to mean a censer, though no mention is made of one having been kept in the holy of holies: see Lev. xvi. 12, 13.

Ibid. δν β. It appears from 1 Kings viii. 9, and 2 Chron. v. 10, that there was nothing in the ark save the two tables of stone. Hence some make δν β refer to σκηνή, as frus in ver. 2. refers to σκηνή, though other words are interposed. But if αὐτῆς in ver. 5. refers to the αrk, δν β must do so too; and it appears that Moses put other things into the ark: Exod. xvi. 34; Numb. xvii. 10; Deut. xxxi. 26.

Ibid. στάμνος χρυση. The LXX call it golden, though it is not so in the Hebrew. Exod. xvi. 83.

5. abτηs is said by Pierce to refer to διαθή-

Ibid. ἱλαστήριον. Philo writes, ἢs (κιβωτοῦ) ἐπίθεμα, ὡσανεὶ πῶμα, τὸ λεγόμενον ἱλαστήριον, vol. ii. p. 150; and he gives a figurative meaning to all these things.

7. anat. On one day in the year: but he went in more than once on that day.

λούντος του πνεύματος του άγίου, μήπω πεφανερώσθαι την των άγιων όδον, έτι της πρώτης σκηνης έχούσης στάσιν « Act. xiii. 39; τητις παραβολή είς του καιρου του ενεστηκότα, καθ' ου δωρά 9 Gal. iii. 21. d Let. xi. 2; τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατά συνείδησιν Num. xix. τελειωσαι τον λατρεύοντα, αμόνον έπλ βρώμασι καλ πόμασι 10 7. &c. • iii. 1: καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιiv. 14; ροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. •Χριστὸς δὲ παραγενόμενος, άρχ- 11 vi. 20: viii. 1. ιερεύς των μελλόντων άγαθων, διά της μείζονος καὶ τελειστέf x. 10; Act. xx. 28: ρας σκηνής, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν οὐ ταύτης τής κτίσεως, Eph. i. 7; οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, 15 Col. i. 14 1 Pet. i. 19; εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἄγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐραμενος. Apoc. i. 5; v. 9. εεί γάρ τὸ αίμα ταύρων καὶ τράγων καὶ σποδὸς δαμάλεως 13 £ x. 4; ραντίζουσα τους κεκοινωμένους άγιάζει προς την της σαρκός κα-Lev. zvi. 14, 16; θαρότητα, ηπόσφ μάλλον τὸ αίμα τοῦ Χριστοῦ, δς διὰ πνεύ- 14 Num. xix. ματος αἰωνίου ἐαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ h vi. 1; Eph. v. 2; την συνείδησιν ύμων άπο νεκρων έργων είς το λατρεύειν Θεώ Gal. i. 4; ζωντι; 'Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινής μεσίτης έστιν, ὅπως 15 ii. 20; Tit. ii. 14: θανάτου γενομένου, είς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῆ πρώτη διαθήκη παραβάσεων, την επαγγελίαν λάβωσιν οι κεκλημένοι 1 Joh. i. 7; Apoc. i. 5. της αιωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη 16 1 xii. 24; Act. xiii. 39; Rom. iii. 25; v. 6; 1 Tim. ii. 5; 1 Pet. iii. 18.

8. πνεύματος. He means, that Moses, when he wrote this account, was inspired by the Holy Ghost; and that what he has written may be taken in a figurative sense.

Ibid. μήπω πεφανερώσθαι. Was not yet laid open. The entrance into heaven was not laid open by the Mosaic dispensation.

Ibid. πρώτης σκηνης is taken by Pierce for

the outer tabernacle. See ver. 1.

9. παραβολή. A figure even up to the present time, so long as gifts &c., or, which is a figure, and only available for the present life, viz. to remove legal impurities: see μελλόντων in ver.

Ibid. καθ δν. Probably καθ ήν.

Ibid. τον λατρεύοντα. Not the priest, but the worshipper, who brought the gift or sacrifice, that the priest might make the atonement. See x. 2.

10. μόνον έπλ, i.e. μόνον δυνάμεναι τελειώσαι έπλ βρώμασι, only able to sanctify the worshipper in cases of meat and drink &c.

Ibid. σαρκός. See vii. 16.

Ibid. διορθώσεως. See Matt. xvii. 11.

Ibid. emicelueva seems to be a solecism for έπικειμένοις. We may understand & έστιν, but many MSS. read δικαιώματα.

11. μελλόντων, opposed to καιρόν τον ένεσ-

τηκότα in ver. 9.

١.

13. σαρκός καθαρότητα. The ceremonies of the law could only remove legal impurities, which hindered the person from coming to

14. πνεύματος αλωνίου. The divine nature of

Christ, as in Rom. i. 4; I Tim. iii. 16; 1 Pe

iii. 18. Bull, Vitringa, Kochius, Pierce.

Ibid. els τὸ λατρεύεω. Persons who ha contracted legal impurity were not allowed worship in the temple; and the legal expitions could remove these, but nothing mor The death of Christ frees a sinner entire from the consequence of his past sins, ar enables him to worship God who restores hi

15. Kal διά τοῦτο. And to accomplish the When all mankind had incurred the penalty death, God made a covenant with man, as promised to restore him to life: but it was fir necessary that all mankind should die, as this was done in the person of Christ, who w the meditas and eyyuos of the covenant: 1 suffered death as man, and as God ensured man the fulfilment of the promise.

Ibid. Bardrou yerouerov. Death having tak place: i. e. all mankind having died in the pe son of Christ, so as to obtain pardon for the si

committed against the first covenant.

Ibid. of κεκλημένοι. All persons called to t These are made capable of inheriting gospel eternal life in consequence of the death Christ. Αἰωνίου κληρονομίας is used in opp sition to the inheritance of the land of Canaa which was promised under the first covenant.

16. διαθήκη. Many persons render it a te tament, which makes very good sense in the and the 17th verse: but it signifies a covera in every other part of this chapter, and t whole Epistle: and perhaps we may render 17 φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ε Gal. iii. 15. 18 έπεὶ μή ποτε ἰσχύει ὅτε ζη ὁ διαθέμενος; ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη 19 χωρίς αίματος έγκεκαίνισται. Ιλαληθείσης γάρ πάσης έντολής | Exod. κατά νόμον ύπο Μωϋσέως παντί τῷ λαῷ, λαβών τὸ αίμα τῶν Lev. xri. 14, μόσχων καὶ τράγων, μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσ- 15, 18. σώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρραντισε, 20 mλέγων, 'Τοῦτο τὸ αίμα τῆς διαθήκης ης ένετείλατο πρὸς m Exod. 21 ύμᾶς ὁ Θεός.' "Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς Matt. xxvi. 22 λειτουργίας τῷ αἴματι ὁμοίως ἐρράντισε. οκαὶ σχεδὸν ἐν αἴ- 18 Exod 28 χυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. 'Ανάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα 15, 19; των εν τοις ούρανοις τούτοις καθαρίζεσθαι αὐτὰ δὲ τὰ ἐπου- χνί. 14. 24 ράνια κρείττοσι θυσίαις παρά ταύτας. Poù yàp εἰς χειρο- 11. ποίητα άγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, P vii. 25; Βοπ. viii. 34, άλλ' είς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπφ 25 τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ٩οὐδ ἵνα πολλάκις προσφέρη έαυτον, ٩ ٠٠٠. 7; ώσπερ ο άρχιερεύς εἰσέρχεται εἰς τὰ άγια κατ' ενιαυτον εν αί- xxx. 10; 26 ματι άλλοτρίω. ('έπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ κατα-14. Χτί. 2, βολής κόσμου) νῦν δὲ ἄπαξ ἐπὶ συντελεία τῶν αἰώνων, εἰς τ 1 Cor. x.11. 27 αθέτησιν άμαρτίας, δια της θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ καθ' δσον ἀπόκειται τοις ἀνθρώποις ἄπαξ ἀποθανείν, μετὰ δὲ 28 τοῦτο κρίσις, "οῦτως ὁ Χριστὸς ἄπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ • Μαιι. πολλών άνενεγκείν άμαρτίας, εκ δευτέρου χωρίς άμαρτίας όφ- 1 Pet iii. 18. θήσεται, τοις αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν. 'ΣΚΙΑΝ γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ col. ii. 17.

so here, if we suppose S. Paul to be speaking, not of a covenant generally, but specially of the covenants which God had made with man: and he means to say, that wherever this covenant is mentioned, the death of the covenanting party is implied; for the covenant is fulfilled, as soon as all men had died: (which they did in the person of Christ:) otherwise it is of no effect, while the other party to it is alive: and this was the reason why the first covenant was ratified by blood, in token that man, who was one of the covenanting parties, was to die. We are perhaps to understand, δπου γαρ διαθήκη

19. See Exod. xxiv. where only the blood of calves is mentioned, and nothing said of water, or wool, or hyssop, or of his sprinkling the book. See Lev. xiv. 4—6, 49—52. Парта is neither in the Hebrew nor LXX.

20. In the LXX, ίδου, το αίμα της διαθήκης ης διέθετο Κύριος πρὸς υμας.

21. σκηνήν. This could not have been done at the same time, for the tabernacle was not yet made. It may mean, that in like manner he afterwards sprinkled the tabernacle, as in Exod. xl. 9-11, though no mention is there made of blood, but only of oil: Josephus, however, mentions blood. (Antiq. iii. 8.) Or it may relate to the service prescribed on the an-

nual day of expiation, Lev. xvi. 14—20.

22. χωρίς—ἀφεσιε. This was true, as a matter of fact, of the prescribed legal expiations: but it is true in a much higher sense of the expiation made by Christ. The penalty of death, which was denounced on man for his sins, could not be reversed, unless man first suffered death, i. e. without shedding of blood: when that was done, (in the person of Christ,) remission was obtained.

26. συντελεία. See i. 1. 27. καθ δσον. This is to shew, that Christ was made like unto us in all things: as men die once, so did Christ; and as men will appear again at the judgment, so will Christ.
28. The best MSS. read οδτω καί.

Ibid. dveveykeîv. See 1 Pet. ii. 24.

Ibid. χωρίς αμαρτίας. Without the load of sin which he took upon himself. In his own nature he was as much without sin at his first coming as at his second.

CHAP. X. 1. Σκία is opposed to σώμα in Col. ii. 17. Here it seems to mean an outline, as opposed to elkova, a perfect drawing or repre-sentation. Cicero writes, "Nos veri juris germanæque justitiæ solidam et expressam effigiem nullam tenemus, umbra et imaginibus utimur." De Offic. iii. 17.

u ix. 18: Lev. xvi. 14.

1. 8, &c.; Esa. i. 11:

y iz. 12.

s i. 3, 13; viii. 1;

Psal. cx. 1; Act. ii. 34;

1 Cor. xv. 25;

Eph. i. 20; Col. iii. 1.

• viii. 8 ;

Jer. xxxi,

x Paul.x1.6.7:

Jer. vi. 20; Amos v. 21.

αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταις αὐταις θυσίαις, ας προσφέρουσιν είς τὸ διηνεκές, οὐδέποτε δύναται τοὺς προσεργομένους τελειῶσαι. ἐπεὶ οὐκ αν ἐπαύσαντο προσ- 1 φερόμεναι, δια το μηδεμίαν έχειν έτι συνείδησιν άμαρτιων τους λατρεύοντας, απαξ κεκαθαρμένους; άλλ' έν αυταις 8 ανάμνησις άμαρτιῶν κατ' ενιαυτόν αλδύνατον γὰρ αἰμα ταύ- 4 ρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἀμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς δ τον κόσμον λέγει, ' Θυσίαν καὶ προσφοράν οὐκ ἡθέλησας, σώμα δὲ κατηρτίσω μοι όλοκαυτώματα καὶ περὶ άμαρτίας 6 ούκ εὐδόκησας τότε είπου, Ίδού, ήκω, (ἐν κεφαλίδι Βι- 7 βλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ,) τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου.' Ανώτερον λέγων, "Ότι θυσίαν καὶ προσφοράν καὶ όλο- 8 καυτώματα καὶ περὶ άμαρτίας οὐκ ἡθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας. αίτινες κατά τὸν νόμον προσφέρονται, τότε είρηκεν, ''Ιδού, 9 ήκω τοῦ ποιήσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου. 'Αναιρεῖ τὸ πρῶτον, ίνα τὸ δεύτερον στήση γέν ὁ θελήματι ήγιασμένοι έσμεν, 1 οί διὰ τῆς προσφοράς τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργών, 1 καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αίτινες οὐδέποτε δύνανται περιελείν άμαρτίας ταὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ άμαρτιῶν 1 προσενέγκας θυσίαν είς τὸ διηνεκές, ἐκάθισεν ἐν δεξιά τοῦ 1 Θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἔως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ύποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. μιὰ γὰρ προσφορὰ τετελείωκεν 1 είς τὸ διηνεκές τοὺς ἀγιαζομένους. Μαρτυρεί δὲ ἡμίν καὶ τὸ 1 πνεθμα τὸ ἄγιον μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι, "Αύτη ἡ διαθήκη, 1 ην διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ημέρας ἐκείνας, λέγει 31, &c.; Βοπ. xi. 27. Κύριος, διδούς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν

1. τελειώσαι, to make perfectly free from sin. See ver. 14.

3. ardurnous. On the great day of atonement all the sins of the year were atoned for, which they would not have been if each particular expiation had been effectual. Philo says of the sacrifices of bad men, οὐ λύσιν αμαρτημάτων, άλλ' δπόμνησιν έργαζόμενα. De Vita Mosis, iii.

5. είσερχόμενος. In a Psalm which is prophetic of the coming of the Messiah, he is represented

as saying. See i. 6.

Ibid. σώμα κατηρτίσω μοι. S. Paul follows the LXX. The Hebrew reads as in our version, mine ears hast thou opened. Some think there is an allusion to the ear of a servant being bored, as in Exod. xxi. 6, Deut. xv. 17; and that the LXX gave the same meaning, Thou hast prepared a body for me, i. e. Thou hast made me to be a servant, by assuming the human nature: see Phil. ii. 7. Others say that כרה signifies parare, and render the Hebrew parasti mihi aures, i. e. ad obediendum; and that S. Paul used the whole for the part. σῶμα for ἔτια. Others suspect a corruption in the Hebrew text.

6. repl apaprias. Some read it as one wo περιαμαρτίαs, and so in Lev. vi. 25; Nur viii. 8. Otherwise θυσίαs must be understoo Ibid. εὐδόκησας. LXX ήτησας, al. echrye See ver. 8.

7. κεφαλίδι βιβλίου. As it is predicted c cerning me in the scriptures. Kepalls, accord to Suidas, means είλημα, a roll, and such is import of the Hebrew.

8. 'Aretrepor. In the former part of the p

9. & Oeds is omitted in many MSS.

Ibid. τὸ πρώτον, εc. θέλημα. It had at f been the will of God that sacrifices should offered: it was afterwards his will that tl should be abrogated.

10. In conformity with which will we sanctified, who are sanctified by the offering & 11. Fornke is perhaps opposed to endeurer ver. 12.

12. airós. Probably oiros.

Ibid, els to Smrenes is connected with mp everkas by Bos, Valckenaer.

15. spoeippnérai. Probably elopnérai.

17 διανοιών αὐτών ἐπυγράψω αὐτούς καὶ τών άμαρτιών αὐτών b iv. 8. 19: 18 καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.' Οπου δὲ ἄφεσις Ιολ. κ. 9: xiv. 6: τούτων, οὐκ ἔτι προσφορά περὶ άμαρτίας. 19 b Εχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν Eph.ii.13,18; 20 άγίων ἐν τῷ αἴματι Ἰησοῦ, ἡν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσ- είν. 14, 16. φατον καὶ ζώσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι τῆς σαρ- 4 Esech. 21 κὸς αὐτοῦ, εκαὶ ἰερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἰκον τοῦ Θεοῦ, ἀπροσ- Ερh. iii. 12; ερχώμεθα μετά άληθινής καρδίας εν πληροφορία πίστεως, είν. 14; έρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, «καὶ 1 Cor. i. 9; 28 λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ. Κατέχωμεν τὴν ὁμολο- 24. 24 γίαν της έλπίδος άκλινη, πιστός γάρ ὁ έπαγγειλάμενος καὶ καὶ χιϊί. 11: κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔρ- $\frac{2}{11}$, 14. 25 γων, 1μη έγκαταλείποντες την έπισυναγωγήν έαυτών, καθώς ε τί. 4; εθος τισὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες καὶ τοσούτφ μάλλον, ὅσφ Μαιτ. xii. 31; 26 βλέπετε εγγίζουσαν την ημέραν. ε Έκουσίως γάρ άμαρτα- 2 Pot. ii. νόντων ήμων μετά το λαβείν την επύγνωσιν της άληθείας, 1 Joh. v. 16. 27 οὐκ ἔτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία. Τφοβερὰ δέ τις χχχνί. 5; ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπ- Βομιοπ.i.18; 28 εναντίους. Ιάθετήσας τὶς νόμον Μωσέως, χωρίς οἰκτιρμῶν Νυπ. 29 ἐπὶ δυσὶν ἡ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει κπόσφ δοκεῖτε χεί- Deut. xrii.6; ρονος άξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υίὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, xix. 15; καὶ τὸ αἰμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ῷ ἡγιάσθη, xviii. 16; 30 καὶ τὸ πνεθμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; ¹οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰ- 2 Cor. xiii. 1. ποντα, ''Εμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὰ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος' καὶ 1 Cor.xi.20. 81 πάλιν, ' Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ.' Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν 35, 36; 82 είς χείρας Θεοῦ ζῶντος. Τ' Αναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον m Gal. iii. 4; ημέρας, εν αίς φωτισθέντες πολλην αθλησιν υπεμείνατε πα- Phil. i. 29,30. 88 θημάτων τοῦτο μεν, ονειδισμοίς τε καὶ θλίνεσι θεατριζό- iv. i4.

17. Some MSS. add here vereper heyes, and · mething of this kind must be added to answer to μετά το προειρηκέναι in ver. 15. The prophecy is given at length in viii. 8, &c.

19. els την είσοδον. So as to enter in.

Ibid. de to alpare. See ix. 25. The high priest entered the holy of holies with the blood of the sin-offering, Lev. xvi. 15.

20. ην ενεκαίνισεν όδον, i. e. όδφ ην ενεκαί-PICEV.

Ibid. ζώσαν. If any person except the high priest entered the holy of holies, he died : the entrance into heaven gives life. See έλπίδα ζῶσαν, 1 Pet. i. 3.

Ibid. σαρκός. The priest could only enter the holy of holies by going through the veil: we can only enter into heaven by the death of Christ.

22. προσερχώμεθα, ερραντισμένοι, and λελουuévoi are all words belonging to the service of the temple: λελουμένοι may relate to baptism.

23. δμολογίαν. See iii. 6.

25. ἐπισυναγωγήν. Perhaps some of them had begun to absent themselves from the meet-

ings of the Christians through fear of persecu-

Ibid. την ημέραν. The day of trial. He means the troubles into which the Christians were brought by the Jewish war.

26. αμαρτανόντων. He clearly means apostasy. If we commit this sin voluntarily. See vi. 4, 5, 6.

Ibid. obk Ers. There does not remain any other sacrifice for sin. The Jewish sacrifices cannot put away sin, and you have yourselves refused the benefit of Christ's death.

29. & δ ἡγιάσθη. Under the Law the sprinkling of blood was used to sanctify: so we are said metaphorically to be sanctified by the blood of Christ. .

Ibid. evuspicas. Apostates must deny the influence of the Holy Spirit. See note at Matt.

30. 'Eucl. See note at Rom. xii. 19. Ibid. κρινεί. God says in Deut. xxxii. 36. that he will judge, i. e. punish his people. See Roweî in xiii. 4.

32. pariobérres. See vi. 4.

μενοι τοῦτο δέ, κοινωνοί των οῦτως αναστρεφομένων γενη-· Matt. v. 12; θέντες· · καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν 84 vi. 20: άρπαγην των ύπαρχόντων ύμων μετά χαράς προσεδέξασθε, xix. 21; Lu. xii. 33; ια και 55; 1 Thesa ii.14; γινώσκοντες έχειν εν εαυτοίς κρείττονα υπαρξιν εν ουρανοίς καὶ μένουσαν. μη ἀποβάλητε οθυ την παρρησίαν θμών, ήτις 85 P Matt. x.32. g Lu. xxi. 19. έχει μισθαποδοσίαν μεγάλην. ⁹ υπομονής γαρ έχετε γρείαν. 86 ίνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. "Ετι γάρ μικρον δσον δσον, ' δ έρχομενος ήξει και οὐ 87 r Habac. ii 3. 4 : χρονιεί. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται καὶ ἐὰν ὑποστεί- 88 Agg. ii. 6; ληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.' Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσ- 39 Gal. iii. 11. μέν ύποστολής είς ἀπώλειαν, άλλὰ πίστεως είς περιποιήσιν ψυχής.

"ΕΣΤΙ δὲ πίστις, ελπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων 11 s Rom. viii. 24; 2 cor. iv. 18. έλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταῦτη γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οί 2 ι Gen. i. 1: πρεσβύτεροι. τΠίστει, νοοῦμεν κατηρτίσθαι τους αἰῶνας ὑή- 3 ματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. xxxiii. 6: Rom. iv. 17; "Πίστει, πλείονα θυσίαν "Αβελ παρά Κάϊν προσήνεγκε τώ 4 2 Pet. iii. 5. $\Theta \epsilon \hat{\varphi}$, δι' ής έμαρτυρήθη είναι δίκαιος, μαρτυρούντος έπὶ τοῖς u xii. 34; Gon.iv.4,10; δώροις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται. Matt. παιτί. 35. * ΤΠίστει, Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ιδεῖν θάνατον καὶ 'οὐχ 5 ² Gen. v. 24; Εσει.χιίν.16; ευρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός.' πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται 'εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ' γωρίς 6 δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστήσαι πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν τ Gen. vi.13; μισθαποδότης γίνεται. ΙΠίστει, χρηματισθείς Νώε, περί των 7 Εκοι.xliv.17; μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς Bom. iii. 22; Phil. iii. 9. σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ής κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ

34. The true reading seems to be τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε, which materially alters the sense. It is adopted by Grotius, Mill, Wetstein, Estius, Valckenaer. See xiii. 3.

Ibid. & &auruîs. The preposition appears an interpolation.

Ibid. δπαρξιν refers to ὑπαρχόντων, and the paronomasia rather confirms the notion of the Epistle being written in Greek.

37. The words έτι μικρον δσον δσον are not in Habakkuk. The phrase δσον δσον is in

Aristoph. Vesp. 213.

38. In Habakkuk the clause δ δίκαιος—ζήσεται follows και ἐὰν—ἐν αὐτῷ. The last clause is in our version, Behold, his soul which is lifted up is not upright in him. Pocock says that the LXX have translated the Hebrew correctly, Behold, he who faints shall not please his (God's) soul.

39. ὁποστολῆs refers to ὁποστείληται, we are not given to faint, which is another proof of the Epistle being written in Greek.

CHAP. XI. 1. infortages. See 2 Cor. ix. 4, where it seems to be confidence: or it may mean, faith gives a substance and reality to

things hoped for, as in Artemidorus, δοτε φαντασίαν μεν έχειν πλούτου, ύπόστασιν δε μέ. Onirocrit. i. 14.

Ibid. ἔλεγχος. Faith convinces us of that which cannot be demonstrated to the senses.

 The construction would seem to connect μ) with γεγονέραι, but it may be connected with φαινομέραν, as is shewn by Raphel and Valckenser.

4. 81' 1s, i. e. #lorews.

Ibid. Blauos. See Matt. xxiii. 35.

Ibid. λαλείται. The best MSS. read λαλεί. There is probably an allusion to Gen. iv. 10. The voice of thy brother's blood crieth unto me from the ground. See λαλούντι in xii. 24, Philo says upon this passage, 'Ο 'Αβελ ἀνήρηται μεν ἐκ τῆς τοῦ ἀφρονος διανοίας, (ῆ δὲ τὴν ἐν Θεῷ ζωὴν εὐδαίμονα. Μαρτυρήσει δὲ τὸ χρησθὲν λόγιον, ἐν ῷ φωτῆ χρώμενος, καὶ βοῶν ἃ πέπονθεν εὐρίσκεται. Πῶς γὰρ ὁ μηκέτ' ὧν διαλέγεσθαι δυνατός; vol. i. p. 200.

7. δι' ήs, i. e. πίστεωs.

Ibid. κατέκρινε. Noah tried to persuade the world to repent; (2 Pet. ii. 5;) but they re-

8 της κατά πίστιν δικαιοσύνης εγένετο κληρονόμος. *Πίστει, : Gon.xil.1,4;

καλούμενος 'Αβραάμ υπήκουσεν έξελθεῖν εἰς τὸν τόπου δυ Aet. vii. 2. ημελλε λαμβάνειν είς κληρονομίαν, καὶ έξηλθε μη έπιστά-9 μενος που έργεται. Πίστει, παρώκησεν είς την γην της έπ. αγγελίας ώς άλλοτρίαν, έν σκηναίς κατοικήσας, μετά Ίσαάκ καὶ Ίακώβ τών συγκληρονόμων της ἐπαγγελίας της αὐτης. 10 εξέδεγετο γάρ την τους θεμελίους έγουσαν πόλιν, η τεχνίτης : 11.4; 11 καὶ δημιουργός ὁ Θεός. •Πίστει, καὶ αὐτή Σάρρα δύναμιν xiii. 14; εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας Αροε. πεὶ. 2. 12 έτεκεν, έπει πιστον ήγήσατο τον έπαγγειλάμενον. εδιο και άφ' xvii. 19; ένὸς εγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθώς τὰ ἄστρα Rom. iv. 19. τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος «Gen. xv. 5; xxii. 17; 18 της θαλάσσης η αναρίθμητος. α Κατά πίστιν απέθανον ούτοι Bom. iv. 18. πάντες, μη λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς κίνιι. 9; ίδόντες, και πεισθέντες και άσπασάμενοι, και όμολογήσαντες χχίχ. 15; 14 δτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. οί γὰρ τοιαῦτα Psal. 15 λέγοντες εμφανίζουσιν ότι πατρίδα επιζητούσι. καλ εί μεν εχίχ. 19; εκείνης εμνημόνευον ἀφ' ης εξηλθον, είχον αν καιρον ἀνα-16 κάμψαι • νυνὶ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρα- • Exod. iii. 6; νίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεί- Act. vii. 32. 17 σθαι αὐτῶν ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Πίστει, προσεν- Gen. xxti. ήνοχεν 'Αβραάμ τὸν Ίσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενή Eccl. zliv. 20. 18 προσέφερεν ο τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, επρὸς δν ελα- «Gen.xxi.12; 19 λήθη, "Ότι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα." λογισάμενος Gal. iii. 29. ότι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεὸς, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν h Gen. xxvii. 20 παραβολή εκομίσατο. ^hΠίστει, περὶ μελλόντων εὐλόγησεν ²⁷, 39. 21 Ίσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. ἸΠίστει, Ἰακὼβ ἀποθνή- ΣΙνίι. 31; σκων εκαστον τῶν υίῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησε καὶ προσεκύνησεν 16, 20.

fused to believe his warning, and this was their

7. κληρονόμος. God established his covenant with Noah, Gen. vi. 18; ix. 9, 11; i.e. he renewed to him the covenant which he had made before with Adam, and confirmed to him the promise of a Redeemer. The doctrine of justification by faith was perhaps revealed to Adam, and afterwards to Noah. See συγκληρονόμων της έπαγγελίας in ver. 9.

9. µετὰ 'Ισαὰκ καὶ 'Ιακάβ. As did Isaac and Jacob: not at the same time with Abraham, but afterwards.

11. Kal abrh. Even Sarak herself, though at first she had doubted.

Ibid. Evener is perhaps an interpolation. 12. & oel. Most MSS. read & 1.

13. Κατὰ πίστω is to be connected with ίδόν-7es. Valckenaer.

Ibid. Aaßorres. So in ver. 39, our exoulσαντο, they did not receive the completion of the prophecies; but in ver. 17. Abraham is spoken of as dradefaueros tas exampellas, and in vii. 6. Exwr ras exay. he had the promises made to him.

Ibid. kal reiobérres seems to be an interpo-

Ibid. Eérol. So in 1 Chron. xxix. 15. David says, δτι πάροικοί έσμεν έναντίον σου καὶ παροικουντες, ώς πάντες οι πατέρες ήμων, and in Psalm xxxviii. 12, 571 zdpoinos eyés elus es vil γή και παρεπίδημος, καθώς πάντες οι πατέρες μου.

14. πατρίδα ἐπιζητοῦσι. They are travelling

in search of their true country.

16. &id. This is the argument of our Saviour in Matt. xxii. 32.

19. 80ev. Some understand from whence, i. c. du νεκρών (νενεκρωμένου ver. 12.) he had figuratively received him in the first instance. Raphel and Krebsius take έν παραβολή to be the same as παραβόλωs, unexpectedly.

21. προσεκύνησεν. S. Paul follows the LXX; but the passage occurs in Gen. xlvii. 81, where Jacob required Joseph to swear that he would not bury him in Egypt; and not in xlviii. 16, where he blessed the sons of Joseph. In our version it is, Israel bowed himself upon the bed's

ε Gen. 1. 24. έπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. κΠίστει, Ἰωσὴφ τελευτῶν 22 Εκοα.i.16; περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υίῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ii. 2; Αct. vii. 20. οστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. ΙΠίστει, Μωσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη 23 · Exod. ii. τρίμηνον ύπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παι-10, 11; Peal. lxxxiv. δίον καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. ΤΙί-24 10. n Exod. x. στει, Μωσής μέγας γενόμενος ήρνήσατο λέγεσθαι υίὸς θυγατρὸς Φαραὼ, μᾶλλον έλόμενος συγκακουγείσθαι τῷ λαῷ τοῦ 25 xii 31, &c. " Exod. xii. Θεοῦ, ἡ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν μείζονα πλοῦ- 26 8, 21, 22. P Bxod. xiv. τον ήγησάμενος τῶν ἐν Αὐγύπτω θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ α Jos. vi. 20. Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. η Πίστει. 27 τ Ιω. ίι. 1; κατέλιπεν Αίγυπτον, μη φοβηθείς τον θυμον του βασιλέως τί. 23; Jac. ii. 25. τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. °Πίστει, πεποίηκε τὸ 28 • Jud. iv. 6; πάσγα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων vi. 11; xi. 1; τὰ πρωτότοκα θίγη αὐτῶν. ΡΠίστει, διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν 29 xii. 7: θάλασσαν ως δια ξηράς ης πείραν λαβόντες οι Αιγύπτιοι xiii. 24: κατεπόθησαν. Η Πίστει, τὰ τείχη 'Ιεριχώ ἔπεσε, κυκλωθέντα 80 xiii. 14; xvii. 45. έπὶ έπτὰ ἡμέρας. ΤΠίστει, 'Ραάβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο \$1 1 Judie.xiv.6; τοις απειθήσασι, δεξαμένη τούς κατασκόπους μετ' ειρήνης. 1 Sam. xvii. 84; 28am. viii.1; 2 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος 82 περί Γεδεών, Βαράκ τε καί Σαμψών και Ίεφθάε, Δαβίδ τε Dan. vi. 22. καὶ Σαμουήλ καὶ τῶν προφητῶν τοί διὰ πίστεως κατηγω- 83 u Judic. vii. 21; νίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγxv. 15; 1 8am. xiv. γελιών, εφραξαν στόματα λεόντων, "εσβεσαν δύναμιν πυρός 84 1, &c.; 1 Reg. xix. έφυγον στόματα μαχαίρας, ενεδυναμώθησαν από ασθενείας, 2 Rog. xx. 7; εγενήθησαν ἰσχυροὶ εν πολέμω, παρεμβολάς εκλιναν άλλο-Dan. iii. 25. τρίων. * ἔλαβον γυναίκες έξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν 85 2 1 Reg. zvii. 23 : ανίι. 25; άλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρω-2 Reg. iv.36; σιν, ίνα κρείττονος αναστάσεως τύχωσιν γέτεροι δε έμπαιγμών 36 19, 20; τιι. γ Jer. xx. 2. καὶ μαστίγων πείραν έλαβον, έτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακής.

23. The parents of Moses had faith in the promise of a Redeemer, who was to be descended from Jacob, and therefore preserved their son.

24. μέγας. Forty years old. Acts vii. 23.
7. So Philo. 'Ο δὲ ἐπ' αὐτὸν φθάσας τὸν δρον τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας, καὶ θυγατριδοῦς μέν τοῦ τοσούτου βασιλέως νομισθείς την συγγενικήν και προγονικήν εξήλωσε παιδείαν.

vol. ii. p. 85.
26. ἐν Αλγύπτφ. The reading is probably Αλγύπτου.

Ibid. δνειδισμόν Χριστού. The reproach which he was likely to suffer for thus acting from a principle of faith in the Messiah to come. Pyle. See 2 Cor. i. 5; Col. i. 24.

27. κατέλιπεν. When he went with the

children of Israel.

31. πόρνη. It has been said, that the same Hebrew word signifies meretrix and cauponaria. 32. ἐπιλείψει. So Philo, ἐπιλίποι τω δ βίος

τοῦ βουλομένου διηγεῖσθαι, vol. ii. p. 115; and Isocrates, ἐπιλίποι δ' αν ἡμας ὁ πας χρόνος, εἰ κ.τ. λ. Ad Demonic. p. 7.

33. κατηγωνίσαντο. Joshua, David, &c. Ibid. είργάσαντο δικαιοσύνην. Worked out for themselves righteousness, Phinehas &c. Ibid. ἐπέτυχον. Caleb, Joshua, David. Ibid. ἔφραξαν. Samson, Daniel. 34. ἐσβεσαν. Shadrach and his companions. Ibid. ἐφυγον. Moses, Elijah, David. Ibid. ἐνεδυναμώθησαν. Hezekiah. Ibid. ξκλιναν. Gideon, Jonathan. 35. ξλαβον. The widow of Zarephath, and the Shunammite.

Ibid. ἐτυμπανίσθησαν. The torture of the tympanum was inflicted upon Eleazar in 2 Macc. vi. 19.

Ibid. οὐ προσδεξάμενοι. This may also allude to the tortures mentioned in 2 Macc. vii.

36. This may allude particularly to Jere-

8 της κατά πίστιν δικαιοσύνης εγένετο κληρονόμος. *Πίστει, • Gen. xtl. 1,4; καλούμενος 'Αβραάμ ὑπήκουσεν έξελθεῖν εἰς τὸν τόπον δυ ημελλε λαμβάνειν είς κληρονομίαν, καὶ ἐξηλθε μὴ ἐπιστά-9 μενος που έργεται. Πίστει, παρώκησεν είς την γην της έπ. ανγελίας ώς άλλοτρίαν, έν σκηναίς κατοικήσας, μετά Ίσαλκ καὶ Ίακώβ των συγκληρονόμων της ἐπαγγελίας της αὐτης. 10 εξέδεχετο γάρ την τους θεμελίους έχουσαν πόλιν, ης τεχνίτης • iii. 4; 11 καὶ δημιουργός ὁ Θεός. ΕΠίστει, καὶ αὐτή Σάρρα δύναμιν χίιι 12; είς καταβολήν σπέρματος έλαβε, και παρά καιρον ήλικίας Αροο. xxi. 2. 12 έτεκεν, έπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. ε διὸ καὶ ἀφ' **!. 19; ένὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθώς τὰ ἄστρα Rom. iv. 19. τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ώσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος • Gen. xv. 5; 13 της θαλάσσης η αναρίθμητος. α Κατά πίστιν απέθανον ούτοι Rom. iv. 18. πάντες, μη λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς χίνιί. 9; ίδόντες, και πεισθέντες και άσπασάμενοι, και ομολογήσαντες 1 Par. xxix, 15; 14 ότι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. οί γὰρ τοιαῦτα Psal. 15 λέγοντες εμφανίζουσιν ότι πατρίδα επιζητούσι. καὶ εί μεν exix. 19; έκείνης έμνημόνευον ἀφ' ης έξηλθον, είχον ἃν καιρον ἀνα- Joh. viii. 56. 16 κάμψαι • νυνὶ δὲ κρείττονος ορέγονται, τουτέστιν ἐπουρα- • Exod. iii. 6; νίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεῖ- Αct. vii. 32. 17 σθαι αὐτῶν ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Πίστει, προσεν- ! Gen. xxti. ήνοχεν 'Αβραάμ τὸν Ίσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενη Εccl. xliv. 20. 18 προσέφερεν ο τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, επρὸς δν ἐλα- «Gen.xxi.12» 19 λήθη, "Ότι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα." λογισάμενος Gal. iii. 29. ότι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεὸς, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν h Gen. xxvii. 20 παραβολή ἐκομίσατο. Η Πίστει, περὶ μελλόντων εὐλόγησεν 1 Gen. 21 Ίσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. ἸΠίστει, Ἰακώβ ἀποθνή- είνιι. 81; σκων εκαστον των υίων Ίωσηφ εὐλόγησε καὶ προσεκύνησεν 16, 20.

fused to believe his warning, and this was their condemnation.

7. κληρονόμος. God established his covenant with Noah, Gen. vi. 18; ix. 9, 11; i.e. he renewed to him the covenant which he had made before with Adam, and confirmed to him the promise of a Redeemer. The doctrine of justification by faith was perhaps revealed to Adam, and afterwards to Noah. See συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας in ver. 9.

9. μετὰ Ἰσαλκ καὶ Ἰακάβ. As did Isaac and Jacob: not at the same time with Abraham, but afterwards.

11. nal abril. Even Sarah herself, though at first she had doubted.

Ibid. Freker is perhaps an interpolation.

12. ωσεί. Most MSS. read ωs ή.

13. Karà πίστω is to be connected with ἰδόντes. Valckenaer.

Ibid. λαβόντες. So in ver. 39, οδκ δκομίσωντο, they did not receive the completion of the prophecies; but in ver. 17. Abraham is apoken of as δναδεξόμενος τὰς δπαγγελίας, and in vii. 6. Εχων τὰς δπαγ. he had the promises made to him.

Ibid. καὶ πεισθέντες seems to be an interpolation.

Ibid. ξέτοι. So in 1 Chron. xxix. 15. David says, δτι πάροικοί έσμεν έναντίον σου καὶ παροικοῦττες, ὧε πάντες οὶ πατέρες ἡμῶν, and in Psalm xxxviii. 12, δτι πάροικος έγώ εἰμι ἐν τῷ γῷ καὶ παρεκίδημος, καθώς πάντες οὶ πατέρες μοι.

14. πατρίδα ἐπιζητοῦσι. They are travelling in search of their true country.

16. &id. This is the argument of our Saviour in Matt. xxii. 82.

19. δθεν. Some understand from whence, i. e. ἐκ νεκρῶν (νενεκρομένου νετ. 12.) he had figuratively received him in the first instance. Raphel and Krebsius take ἐν παραβολῆ to be the same as παραβόλως, unexpectedly.

21. προσεκύνησεν. S. Paul follows the LXX; but the passage occurs in Gen. xivii. 31, where Jacob required Joseph to swear that he would not bury him in Egypt; and not in xiviii. 16, where he blessed the sons of Joseph. In our version it is, Israel bowed himself upon the bed's head. Πωμ is a bed, Πωμ a staff.

καὶ οὐχ υίοί. [εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας 9 f Num. xvi. 22 : είγομεν παιδευτάς καὶ ενετρεπόμεθα, οὐ πολλώ μάλλον ύποxxvii. 16: Beel. xii.1,7; ταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; οἱ μὲν 1(γαρ πρὸς όλίγας ήμέρας, κατά το δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον ό δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς 11 είναι, άλλα λύπης υστερον δε καρπον είρηνικον τοις δι' αυτής « Ε. XXXV. γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης. ΕΔιὸ τὰς παρειμένας 11 γείρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε' καὶ 'τρο- 11 h Matt. v. 8; χιας όρθας ποίησατε τοις ποσίν ύμων, ίνα μη το χωλον έκ-2 Tim. ii. 22. τραπή, ἰαθή δὲ μᾶλλον. hΕἰρήνην διώκετε μετά πάντων, καὶ 14 i iii. 12: τον άγιασμον, ου χωρίς ουδείς δψεται τον Κύριον ι έπισκο- 11 Dent. xxix. 18; ποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις ῥίζα 3 Cor. τί. 1. πικρίας άνω φύουσα ένοχλή, και διά ταύτης μιανθώσι πολλοί· k Gen. xxv. 38 : μή τις πόρνος, ή βέβηλος ώς Ήσαῦ, δς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς 16 Eph. v. 8: Col. iii. 5: ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. Ιἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα 13 1 Thess.iv.8; θέλων κληρονομήσαι την εύλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη μετανοίας l Gen. xxvii. 34, &c. γαρ τόπον οὐχ εύρε, καίπερ μετα δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. m Exod. xiz. ™Οὐ γάρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένω δρει, καὶ κεκαυμένω 18 10, &c. xx. 19 ; Deut. v. 22. πυρί, και γνόφω, και σκότω, και θυέλλη, πκαι σάλπυγγος ήγω, 11 a Exed. καὶ φωνή δημάτων, ής οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μη προσxx. 19; Deut. v. τεθήναι αὐτοῖς λόγον οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, 21 5, 24: 'Καν θηρίον θίγη του δρους, λιθοβοληθήσεται ή βολίδι καταxviii. 16. . Exod. xix. το ξευθήσεται ' καὶ, ούτω φοβερον ην τὸ φανταζόμενον, Μωσης 2:

9. efra. Itane vero? Ergone? Raphel, Alberti, Valckenaer.

Thid. πατέρας τῆς σαρκός, fleshly fathers: πατρί τῶν πνευμάτων, the spiritual Father. Πνευμάτων is the plural, as denoting the spiritual gifts which they had all received: this is implied in μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος in the next verse.

12. In Isaiah we read, lσχόσατε χεῖρες ἀνειμένα, καὶ γόνατα παραλελυμένα, xxxv. 3. The
application is to persons exhausted in the combat or the race,

13. In Proverbs we read δρθάς τροχιάς ποιεί σοίε ποσί, iv. 26. The application is to a person running on straight, without turning to the right or the left.

Ibid. Ira \$\mu_1^4\$. Make the paths straight and even, that even a person who is lame may not be sprained, but rather be cured.

15. δστερῶν. Lest any one should come in last, and not obtain the prize, i.e. the grace of God.

Thid, βίζα. Deut. κκίκ. 18. μή τις δστίν δν δμῶν βίζα διου φόσυσα δν χολή καὶ πικρία. Hence some have proposed reading δν χολή for δνοχλή. But it may allude to a root sticking up in the way of a person running. See the same metaphor (προσκόπνευ) in Rom. ix. 32; Gal. v. 7. Μιανθώσι may allude to a person running

against such an obstacle, and blood beindrawn.

16. 'H $\sigma \alpha \hat{v}$. The birthright of Esau entitl him to the promise, which had been given Isaac and his seed: but he seems to have h no faith in the promise, and so to have sold! birthright. Hence he is called $\beta \epsilon \beta \eta \lambda es$, a he is held out as a warning to those who h now such need of faith. See $\kappa \lambda \eta \rho \rho \nu \rho \rho \nu$. yer. 17.

17. µerarolas. Change of mind in Isaac. R phel, Wolf.

18. The allusion is evidently to mount Sin Exod. xix. ψηλαφωμένψ perhaps alludes the prohibition of touching the mount, ver. 18. Sinai was a tangible mountain; the he venly Sion is not tangible.

Ibid. σκότφ. Most MSS. read ζόφφ.
Ibid. θυέλλη. This circumstance is me tioned by Josephus, Antiq. iii. 5.

19. προστεθήναι. Deut. xviii. 16. οδ προ θήσομεν ακούσαι την φωνήν Κυρίου. 20. η βολίδι κατατοξευθήσεται is perhaps

interpolation, though it is in Exod. xix. 13.
21. These words of Moses are not in Ex xix., but in Deut. xix. 19, he says, and tacho,

elu.

22 είπεν, "Εκφοβός είμι καὶ έντρομος." Ρ'Αλλά προσεληλύ- P Gal. tv. 26; θατε Σιων δρει, και πόλει Θεού ζωντος, Ίερουσαλημ επου- xxi. 2, 10. 23 ρανίφ· καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, απανηγύρει καὶ ἐκκλησία πρω- 4 Lu. x. 20. τοτόκων εν ουρανοίς απογεγραμμένων και κριτή Θεώ πάντων ix. 15; 24 καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτη xi. 4; 'Ιησοῦ, καὶ αίματι ραντισμοῦ, κρείττονα λαλοῦντι παρά τὸν Gen. iv. 10; Εκοά. κχίν. 8; 25 *Αβελ. *Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. εἰ γὰρ 1 Tim. ii. 5: 1 Pet. i. 2. έκεινοι ούκ έφυγον, τον έπι της γης παραιτησάμενοι χρηματί- ι ιι. ε: ζουτα, πολλώ μαλλον ήμεις οι τον ἀπ' οὐρανών ἀποστρεφό- 1. 20. 26 μενοι του ή φωνή την γην εσάλευσε τότε, νυν δε επήγγελται Agg. ii. 6, 7. Pual.cii.26: λέγων, "Ετι ἄπαξ, έγω σείω οὐ μόνον την γην, άλλα καὶ Ματι 27 τον οὐρανόν.' "Τὸ δὲ, 'ἔτι ἄπαξ,' δηλοῖ τῶν σαλευομένων xxiv. 85; 2 Pet. iii. 10. την μετάθεσιν, ως πεποιημένων, ίνα μείνη τὰ μη σαλευόμενα. * 1 Pet. ii. 5. 28 ×διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, το Deut iv.24; δι' ής λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ, μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλα- • Βοπ. 29 βείας. Γκαὶ γὰρ ' ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.' Eph. iv. 2, 8; 13 *Η ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ μενέτων *τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθά- 11.17; 2 νεσθε, διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. μ.- ii. 8 μνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι τῶν κακουχουμένων, • Gen.xviii.1; 4 ως και αὐτοι ὅντες ἐν σώματι. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ και και. 1; ή κοίτη ἀμίαντος πόρνους δὲ καὶ μοιχούς κρινεῖ ὁ Θεός. 1 Pet. iv. 9. 5 c ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν. αὐτὸς γὰρ xxx. 36; 6 εξρηκεν, ' Οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω' αστε Col. iv. 18. θαρροῦντας ήμᾶς λέγειν, 'Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ φοβη- • Jos. i. 5; 7 θήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος ;' • Μνημονεύετε τῶν ἡγου- xxviii, 20; μένων ύμῶν, οἴτινες ἐλάλησαν ύμιν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν Matt. vi.

Phil. iv. 11; 1 Tim. vi. 6, &c.

d Psal. lvi. 4, 11; exviik 6.

• ver. 17.

23. πρωτοτόκων. In allusion to the enumeration of the first-born, Numb. iii. 40.

24. ραντισμού. In allusion to Moses sprinkling the people, and saying, Behold the blood of the covenant, Exod. xxiv. 8.

Ibid. Αλούντι. See xi. 4. Abel's blood called for vengeance: the blood of Christ proclaims remission. Fell. Παρὰ τὸν Ἦβελ is παρὰ τὸν ῥαντισμὸν ἙΑβελ.

25. παραιτήσησθε refers to παρητήσαντο in ver. 19; and λαλοῦντα to λαλοῦντι in ver. 24. See that ye do not refuse to hear Him that is now speaking to you. It may be observed, that immediately after the Israelites had said what is quoted at ver. 19, God said, I will raise up a prophet &c. καὶ δ ἄνθρωπος δε ἐὰν μὴ ἀκούση δσα ὰν λαλήση δ προφήτης ἐκεῖνος ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐγὰ ἐκδικήσω ἐξ ἀντοῦ.

Ibid. τον—χρηματίζοντα. God, who delivered his commandments then by an earthly messenger, Moses. Τον απ' ουρανών, Him who actually came from heaven.

26. ol. This seems to ascribe to Christ what is ascribed in Exodus to God. Την γην,

only the earth.

Ibid. Aéyer. The passage in Haggai ii. 6, 7, evidently refers to the coming of Christ. To shake the heaven and the earth must imply a much greater revolution and change than to shake merely the earth.

27. It means that God will make but one such alteration; and consequently that the things which succeed upon that shaking shall continue unshaken. Pierce.

Ibid. & πεποιημένων. It is natural to all created things to come to an end.

28. παραλαμβάνοντες. See Dan. vii. 18, παραλήψονται την βασιλείαν, and ii. 44.

Ibid. xdow. See ver. 15. Let us preserve the grace given to us.

Chap. XIII. 4. Some of the Gnostics re-

CHAP. XIII. 4. Some of the Gnostics rejected marriage.

5. See a similar construction in Rom, xii. 9. Ibid. Ob μή. This quotation agrees with the Hebrew of Joshua i. 5; the LXX have, οδκ έγκαταλείψω σε, οδδ' ὑπερόψομαί σε. In Deut. xxxi. 8, οδκ ἀνήσει σε, οδδὶ μή σε ἐγκαταλίτη.

αναθεωρούντες την εκβασιν της αναστροφης, μιμείσθε την

Ίησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ είς τοὺς. αίωνας. Γδιδαγαίς ποικίλαις καὶ ξέναις μή περιφέρεσθε καλὸν f Matt. xxiv. 4: xxiv. 4; Rom. xiv.17; γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οίς xvi. 17; Eph. iv. 14; οὐκ ἀφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες. Εχομεν θυσιαστήριον, v. 6: Col. ii. 8, 16: εξ οὖ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν εξουσίαν οἱ τῆ σκηνῆ λατρεύοντες. ΣΤhess. ii. 2: εὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἶμα περὶ ἀμαρτίας εἰς τὰ ἄγια 1 Tim. iv. 3; διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται έξω τῆς g Exod. παρεμβολής διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα άγιάση διὰ τοῦ ἰδίου αίxxix, 14; Lev iv.11,21; ματος τὸν λαὸν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε. τοίνυν ἐξερχώμεθα: vi 30: πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τον ὀνειδισμὸν αὐτοῦ Φέxvi. 27; Num. xix. 8. ρουτες· Ιού γὰρ ἔχομεν ώδε μένουο αν πόλιν, ἀλλά τὴν μέλ- 1 h Joh. ziz. λουσαν επιζητούμεν. Δι' αὐτού οὐν ἀναφέρωμεν θυσίαν αί-17, 18, ι πί. 10, 16; Phil. iii 20, νέσεως διαπαντός τῷ Θεῷ, τουτέοτι καρπὸν χειλέων ὁμολο-▶ Peal. 1. 23; γούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ 1 Οιε. Σίν. 2; επιλανθάνεσθε τοιαύταις γαρ θυσίαις εὐαρεστείται δ Θεός. Eph. v. 20; ™Πείθεσθε τοις ήγουμένοις ύμῶν καὶ ὑπείκετε αὐτοὶ γὰρ 1 1 Pet. ii. 5. 2 Cor. ix.12; αγρυπνοῦσιν ὑπέρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες Phil. iv. 18. ίνα μετά χαράς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες άλυσιτελές m ver 7: Phil. ii. 39; 1Thess. v.12; γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν πεποίθαμεν γὰρ, 1 1 Tim. v. 17: ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι περισσοτέρως δὲ παρακαλώ τοῦτο ποιήσαι, ἵνα 1 τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

□ Joh. π.11; □ °C δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα :
Act. ii. 24;
I Pot. ii. 25; τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἴματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν
□ °Cor. iii. 5;
Phil. ii. 18. ἐις τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον
ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Παρακαλώ δὲ ὑμᾶς, ἀδεφλοὶ, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρα- : κλήσεως καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. Γινώσκετε : τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὖ, ἐὰν τάχιον ἔρ-

7. την ξκβασιν της αναστροφής. The end of their lives.

9. περιφέρεσθε. Most MSS, read παραφέρεσθε.

Ibid. καλόν. It is well to be strengthened by the spiritual blessings of the Gospel, (χάριτι,) in the heart, and not by eating the meat (βρώμασιν) which is offered in sacrifice.

10. θυσιαστήριον. This is used figuratively for the benefits obtained by the sacrifice of Christ. The sacrifice which we have is of the same nature with that which the priests were not allowed to eat, viz. a sin-offering. Compara Lev. vi. 30. και πάντα τὰ περὶ τῆς ἀμαρτίας δν ἐὰν εἰσενεχθῆ ἀπὸ τοῦ αἴματος αὐτῶν εἰς τὴν

σκηνήν τοῦ μαρτιρίου εξιλάσασθαι εν τῷ τὸ οὐ βρωθήσεται, εν πυρί κατακαυθήσεται.
12. This is merely another point of rese

blance between Jesus and the sin-offering.

13. ξω τῆς παρεμβολῆς. Let us no lon

follow the Jewish law.

Ibid. τον ονειδισμόν. The cross. There

an allusion to Jesus going out of the city, or rying his cross.

19. ἀποκατασταθώ. This seems to im that S. Paul meant soon to visit Jerusal-See ver. 23.

22. Bear with my exhortations, for they but short.

23. ἀπολελυμένον might mean released,

24 χηται, όψομαι ύμᾶς. 'Ασπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ύμῶν καὶ πάντας τοὺς ἀκρίους· ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς 25 Ἰταλίας. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

Πρὸς Έβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

set out. In Phil. ii. 19, 23, S. Paul had spoken of sending Timothy to Philippi.

25. ol ἀπὸ τῆς 'Ιταλίας. Hence Michaelis infers that the writer could not have been now in Italy: but Hug infers the contrary.

EPISTLE OF S. JAMES.

This Epistle was written by James, the brother or cousin of our Lord, who was bishop of Jerusalem. (See note at Matt. xiii. 55; Luke vi. 16.) He was put to death A.D. 62, and the Epistle was perhaps written a year or two earlier. The troubles, which preceded the Jewish war, were disturbing the country.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

* ΙΑΚΩΒΟΣ Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, « Joh. vii. 55; ταις δώδεκα φυλαις ταις έν τη διασπορά, χαίρειν. b Matt. v. ^bΠασαν χαράν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς 11, 12; Act. v. 41: 8 περιπέσητε ποικίλοις, εγινώσκοντες ότι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς Bom. v. 8 4 πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν ή δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον 1 Pet. i. 6. έχέτω, ἵνα ήτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. • Rom. v. 3; 5 4Εί δέ τις ύμων λείπεται σοφίας, αίτείτω παρά του διδόντος 4 Prov. 11. 8; Θεοῦ πᾶσιν ἀπλώς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. Ματι. vii. 7; 6 αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος ὁ γὰρ διακρινόμενος τολ. 25. 18; 7 ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένφ καὶ μιπιζομένφ. μη γὰρ xvi. 23; ολέσθω ο ἄνθρωπος εκείνος, δτι λήψεταί τι παρά τοῦ Κυρίου. τ. 14. 8 ἀνηρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυ- iv. 14; Job xiv. 2 10 χάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ · ὁ δὲ Pral. cii. 11; πλούσιος εν τῆ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρ- Εccl. xtv.18; 11 ελεύσεται. ἀνέτειλε γὰρ ὁ ήλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε 1 Cor. vii. 81: τον χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ 1 Pet. 1. 24; προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πο- ' Ιο ٧. 17; ρασμόν ότι δόκιμος γενόμενος λήψεται του στέφανον της ζωής, 2 Tim. iv. 8 δυ έπηγγείλατο ὁ Κύριος τοις άγαπωσιν αὐτόν. 1 Pet. fii. 14: v. 4; Apoc. ii. 10; iii. 19.

CHAP. I. 1. διασwopą. The Epistle was addressed to the Jews in all countries, whether converted to Christianity or no.

2. Πάσαν χαράν. Merum gaudium. Think it nothing but joy. Raphel, Wolf. See ver. 17. Ibid. πειρασμοίς ποικίλοις. Any sort of trials, such as representing

such as persecution.
3. το δοκίμιον τῆς πίστεως. That which tries your faith, viz. these πειρασμοί, or persecutions. So Herodian, δοκίμιον στρατιωτών κάματος. ii. 86

And let patience make the work perfect:
 i. e. be patient, and your work will be perfect.
 δ ἀπλῶς. Liberally, as in Rom. xii. 8.

Ibid. un overolforres. Not repreaching the

9, 10. If any among you is poor and lew in rank, he may find a subject of joy in thinking to what an high state of spiritual happiness God has exalted him: (see J Pet. v. 6.) if any among you is rich, let him not rejoice in his riches, but let him rejoice that the gospel has made him think humbly of himself.

Μηδείς πειραζόμενος λεγέτω, "Οτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πειράζομαι 18 ό γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. εκαστος δὲ πειράζεται, ἀπὸ τῆς ιδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος 14 καὶ δελεαζόμενος είτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει άμαρ- 15 τίαν ή δὲ άμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Μὴ 16 « Prov. ii. 6: πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· «πᾶσα δόσις ἀγαθη καὶ 17 Mal. iii. 6; Joh. iii. 27; πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι καταβαίνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς Rom. xi. 29; 1 Cor. iv. 7. των φώτων, παρ' ω ουκ ένι παραλλαγή, ή τροπής ἀποσκίασμα. h Joh. i. 13; h βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγφ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς 18 m. s; 1 Cor. iv. 15; ἀπαργήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων. Gal. iv. 19; 1 Pet. i. 23. ι" Ωστε, άδελφοί μου άγαπητοί, έστω πᾶς ἄνθρωπος ταχύς 19 i Prov. είς τὸ ἀκοῦσαι, βραδύς είς τὸ λαλήσαι, βραδύς είς ὀργήν. zvii. 27 : Εςς. τ.1, 2. Εδργή γαρ ανδρός δικαιοσύνην Θεοῦ οὐ κατεργάζεται. 1 Διὸ 20 k Eccl. vii. 9. ἀποθέμενοι πασαν ρυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας, ἐν πραῦ-1 Pet. ii. 1. τητι δέξασθε του εμφυτου λόγου, του δυνάμενου σώσαι τας m Matt. ψυγάς ύμῶν. [™]Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκρο- 22 vii. 21; Lu. xi. 28; αταὶ, παραλογιζόμενοι έαυτούς. "ὅτι εἴ τις ἀκροατης λόγου 23 Rom. ii. 13; 1 Joh. iii. 7. έστι και οὐ ποιητής, οὖτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσa Lu. vi. ωπον της γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρφ· κατενόησε γὰρ ἐαυ- 24 47. &c. • ii. 13; τον και άπελήλυθε, και εύθέως έπελάθετο όποιος ην. οδ δε 25 Matt. v. 19: Joh. xiii. 17. παρακύψας είς νόμον τέλειον τον της έλευθερίας, καὶ παραμείνας, οὖτος οὐκ ἀκροατης ἐπιλησμονης γενόμενος, ἀλλὰ ποιητής ἔργου, οὖτος μακάριος ἐν τῆ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. μΕί 26 p iii. 6: Pn.xxxiv.13; 1 pet.iii. 10, τις δοκεί θρήσκος είναι ἐν ὑμίν, μὴ χαλιναγωγών γλώσσαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρη-

13. πειραζόμενος. This is with reference to the same πειρασμο! mentioned in ver. 2. These trials or persecutions caused some persons to abjure their faith; and they excused themselves by saying, that God had brought them into this trial. S. James condemns this, and says, God has no temptation to injure any one: He is free from evil thoughts, and puts no one into a state which forces him to commit sin.

14. respace or Gives way to the temptation by abjuring his faith. A person does this, not because God brought him into the trial, but because he gratifies some worldly desire.

17. πασα δόσις. Mera donatio bona. Raphel, Wolf. See ver. 2. So far from God causing men to commit sin, nothing but good gifts come from Him. They come from Him who may be called a source of unchanging light. Τροπῆς ἀποσκίασμα is a turning or altering which produces shade: this as well as παραλλαγή allude to the changes in the heavenly bodies, and the alternations of light and darkness.

18. As a proof of His paternal goodness, of His own will He has regenerated us by the gospel. Βουληθείs is deliberato consilio, nullis aliis causis nisi sua voluntate motus. Raphel. 'Hμάς may perhaps allude particularly to the Jews.

19. "Aore. God having been so kind in preaching the gospel to us.

20. Anger hinders a man from being in that state of righteousness, in which he was placed by God.

22. παραλογιζόμενοι. Putting a fallacy upon yourselves. The followers of Simon Magus said, "Liberos eos esse agere quæ velint; secundum enim gratiam salvari homines, non secundum justas operas." Irenæus, ii. 20. S. James may have alluded to some of these Gnostics.

25. παρακύψας refers to the man looking at a mirror: it means a man who stoops down and attentively examines any thing. 1 Pet. i. 12; Luke xxiv. 12; John xx. 5.

Ibid. νόμον τέλειον τον τῆς έλευθερίας. The gospel, which is really and in the proper sense a law of liberty. This is said on account of the persons mentioned in ver. 22, 23, who abused this liberty.

Ibid. παραμείνας. Not only παρακύψας, but continuing to look at it.

Ibid. ακρ. ἐπιλησμονῆs. A forgetful hearer. See Luke xvi. 8.

Ibid. nothore. Such a man is blessed, because he acts as well as hears.

26. ἀν ὑμῖν is probably an interpolation.

27 σκεία. θρησκεία καθαρά καὶ ἀμίαντος παρά τῷ Θεῷ καὶ

πατρί αυτη έστιν, επισκέπτεσθαι δρφανούς και γήρας έν τη θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἐαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου. 2

⁹ΑΔΕΛΦΟΙ μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔγετε τὴν πίστιν ⁹ Lev.xix.15; 2 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλ- κτί. 19: θη είς την συναγωγήν ύμων ανήρ χρυσοδακτύλιος έν έσθητι Prov. 8 λαμπρά, εἰσέλθη δὲ καὶ πτωγὸς ἐν ῥιπαρά ἐσθῆτι, καὶ ἐπι- Eccl. xlii. 1; βλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν, καὶ είπητε αὐτῷ, Σὰ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ είπητε, 4 Σὺ στηθι ἐκεῖ, ἡ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, καὶ οὐ διεκρίθητε εν εαυτοίς, και εγένεσθε κριταί διαλογισμών ποδ υηρών, τάκούσατε, άδελφοί μου ἀγαπητοί, οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξ- Matt. v. 8; Lu. xil. 81; ατο τους πτωχούς του κόσμου τούτου, πλουσίους εν πίστει, Ι Cor. i. καὶ κληρονόμους της βασιλείας ης επηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν 1 Tim. τί. 6 αὐτὸν, "ὑμεῖς δὲ ἢτιμάσατε τὸν πτωχόν; οὐχ οἱ πλούσιοι 18, 19. καταδυναστεύουσιν ύμῶν, καὶ αὐτοὶ ελκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτή- 'Lev.xix.18; 7 ρια; οὐχ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν Matt.xxii.39; 8 έφ' ύμᾶς; τΕὶ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν, κατὰ τὴν Rom. xiii. 8,9; (fal. y. 14. γραφήν, ''Αγαπήσεις τον πλησίον σου ώς σεαυτον,' καλώς "Lev.xix.15; 9 ποιείτε ι εί δε προσωποληπτείτε, άμαρτίαν εργάζεσθε, έλεγχό- χτί. 19. 10 μενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον * Deut. 11 τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἐνὶ, γέγονε πάντων ἔνοχος. Τό γὰρ Μαιι. τ. είπων, 'Μή μοιγεύσης,' είπε καὶ, 'Μή φονεύσης' εί δὲ οὐ Gal. iii. 10. 12 μοιχεύσεις, φονεύσεις δε, γέγονας παραβάτης νόμου. ²Ουτω ⁷ Exod. xx. 18, 14. λαλείτε καὶ ούτω ποιείτε, ώς διὰ νόμου έλευθερίας μέλλοντες Dout. v. 17. 18 κρίνεσθαι: • ή γὰρ κρίσις ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· καὶ • i. 25. ... Matt. vi. 15;

ατακαυχάται έλεος κρίσεως. T το δφελος, άδελφοί μου, έὰν πίστιν λέγη τὶς ἔχειν, ἔργα $\frac{237}{6}$, $\frac{23}{1}$.

15 δὲ μὴ ἔχῃ ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν ; c' Εὰν δὲ ἀδελ. Matt. vii. 26. φὸς η ἀδελφη γυμνοὶ ὑπάρχωσι καὶ λειπόμενοι ὧσι της ἐφ- 1 Joh. iii. 17.

CHAP. II. 1. της δόξης is perhaps to be connected with Kuplou. Christ is called the Lord of glory 1 Cor. ii. 8.

κατακαυχάται έλεος κρίσεως.

4. και οὐ διεκρίθητε. And have felt no scruples in yourselves at doing this. But most MSS. omit sal, in which case we might render it, Have ye not made distinctions among yourselves, and acted as judges who have evil thoughts? See Jude 22. (διακρινόμενοι.)

5. If the conjunction is retained in ver. 4. this verse is closely connected with what goes before. If ye have done this, let me tell you that God has chosen the poor, and ye have insulted the

poor by such conduct.

6. Why should, you make this distinction of ranks among your Christian brethren, when if you look to the heathen you will find most opposition and persecution from the rich?

7. broug. The name of Christian.

10. For whoever intends to be a keeper of the

whole law, if he fail in any one precept, he is guilty of not observing the whole law. A man is a breaker of the law, though he break only one precept. The same is said in the Talmud, "Quod si faciat omnia, unum vero omittat, omnium et singulorum reus est."

12. Do not be so fond of talking of your law of liberty, as if you might act as you pleased: but rather remember, that you will be judged by this law of liberty.

13. For instance, if you have not shewn mercy, you will find none at the day of judgment: but the merciful man has nothing to fear on that score at the day of judgment.

14. See note at i. 22. It is plain, that some persons perverted the doctrine of justification by faith, and of the Gospel being a law of

Ibid. owoau is here used for final salvation. See note at Rom. v. 9.

ημέρου τροφής, δείπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Τπάγετε ἐν εἰρήνη, 16 d l Joh. iii. 18. θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα 17 έχη, νεκρά έστι καθ' έαυτήν. 'Αλλ' έρει τις, Σύ πίστιν έγεις, 18 καγώ έργα έχω δείξου μοι την πίστιν σου έκ των έργων σου, • Mar. i. 24. κάγω δείξω σοι έκ των έργων μου τὴν πίστιν μου. • σὺ πισ- 19 τεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἶς ἐστι; καλῶς ποιεῖς καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ φρίσσουσι. Θέλεις δὲ γνῶναι, δι ἄνθρωπε 20 f Gen. xxii. κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν; ['Αβραάμ 21 9. 12. ό πατήρ ήμων ουκ έξ έργων έδικαιώθη, άνενέγκας Ίσαλκ τὸν « Hob. xi.17. υίον αὐτοῦ ἐπὶ το θυσιαστήριον; «βλέπεις ὅτι ἡ πίστις 22 συνήργει τοις έργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτεh Gon. xv. 6; λειώθη; h καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, 'Επίστευσε 28 δὲ 'Αβραάμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην' i 2 Chron. ικαί φίλος Θεοῦ ἐκλήθη, ὁρᾶτε τοινυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται 21 xx. 7: Esa. zli. 8. ανθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον: δομοίως δὲ καὶ ' PaàB ή 25 j Josu. ii. 1 ; πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, vi. 23; Heb. zi. 31. καὶ έτέρα όδῷ ἐκβαλοῦσα; ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύ- 36 k Matt. ματος νεκρόν έστιν, ούτω καὶ ή πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά xxiii. 8; Rom. ii. 20. 6071. 91. *ΜΗ πολλοί διδάσκαλοι γίνεσθε, άδελφοί μου, είδότες στι 3 1 Eccl.vii.20 · Ριον. ΧΧ. 9; μείζου κρίμα ληψόμεθα. Ιπολλά γάρ πταίομεν απαυτές. εί τις 2 έν λόγφ οὐ πταίει, οὖτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγήσαι xix. 16; xxv. 11 καὶ όλον τὸ σῶμα. ἰδοὺ, τῶν Είππων τοὺς γαλινοὺς εἰς τὰ 8 Matt. xii. 87, supr.; i. 26: στόματα βάλλομεν προς το πείθεσθαι αὐτούς ἡμίν, καὶ όλον 1 Pet. iii. 10. τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. Ἰδοὺ, καὶ τὰ πλοία τηλικαῦτα 4 m Psal. δυτα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ xxxii. 9.

18. I should wish to point the sentence thus: 'Αλλ' έρεῖ τις, Σὸ πίστιν έχεις; Κάγὰ έργα έχω δεῖξον κ.τ.λ. A man will perhaps ask me, as if this were the only test required, Hast thou faith? To which I answer, Yes, and I have works as well: shew me &c.

Ibid. δείξον. As the words stand here, there is an emphasis on σοὺ and μού. Shew me thy faith by thy works, and I will shew thee my faith by my works. But the best MSS. read χωρίν τῶν ἔργων σου in the first clause.

19. 8 Geos els. The unity of God was held by the Jews and Gnostics as well as by Christians.

21. We must remember, that Abraham's justification by faith took place several years before he offered up his son. S. James would not have denied, that Abraham's faith was counted to him for righteouness: but he means to say, that, if his faith was disputed, it may be proved by works which he did afterwards. Was not the faith which was counted to Abraham for righteouness, proved subsequently by his offering his son? Abraham offered up his son, because he had faith in the promise, which God had

given before his birth. Heb. xi. 17.

23. ἐπληράθη. This scripture was true at the time to which it applies, but the truth of it was shewn more fully afterwards.

24. You see, therefore, that works may contribute to shew a man's justification, and the act of faith is not the only thing which proves it.

25. It is plain from Heb. xi. 31. that the faith of Rahab was commonly spoken of; and S. James may have alluded to the words of S. Paul in that place. He now asks, What do we know of Rahab's faith, except by the soorks which she did?

CHAP. III. 1. µeifor kplua. Those who instruct others, will be called to a severer account: for all persons are liable to commit faults; and they who attempt to teach, make their liability still greater.

2. By becoming a teacher, he is very likely to commit faults with his tongue, the right government of which is a sign of great manage-

3. ibov. Most MSS, read ei bé.

4. 'Idoù is omitted in many MSS.

έλαγίστου πηδαλίου, όπου αν ή δρμή του εύθύνοντος βούληται.

Ե "ούτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδοὺ, " Peal. xii.

6 ολίγου πῦρ ἡλίκηυ ὕληυ ἀνάπτει °καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσ- ixxiii. 8, 9 μος της άδικίας. οῦτως ή γλώσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν xτ. 2. ήμῶν, ή σπιλοῦσα δλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν • Matt. XV.

7 της γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ύπὸ της γεέννης πάσα γάρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινών, έρπετών τε καὶ έναλίων, δαμά-

8 ζεται καλ δεδάμασται τη φύσει τη άνθρωπίνη την δε γλώσσαν ούδεις δύναται άνθρώπων δαμάσαι άκατάσχετον κακόν, μεστή

9 ἰοῦ θανατηφόρου. Ρέν αὐτῆ εὐλογοῦμεν τον Θεον καὶ πατέρα, p Gen. i. 27 t καὶ ἐν αὐτῆ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν

10 Θεού γεγονότας εκ του αυτού στόματος εξέργεται εύλογία

11 καὶ κατάρα. οὐ γρὴ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι. μήτι

12 ή πηγή ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὸ καὶ τὸ πικρόν; μή δύναται, άδελφοί μου, συκή έλαίας ποιήσαι, ή άμπελος σῦκα; ούτως οὐδεμία πηγή άλυκὸν καὶ γλυκὸ ποιήσαι ὕδωρ.

¶ Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῶν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ٩ Ερλ. ν. θ. 14 αναστροφής τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραῦτητι σοφίας. τεὶ δὲ ζήλον : Rom. xii. πικρον έχετε καλ εριθείαν εν τή καρδία ύμων, μη κατακαυχάσθε

15 καὶ ψεύδεσθε κατά της άληθείας. Οὐκ ἔστιν αΰτη ή σοφία 1 00.11.6,7.

16 ἄνωθεν κατερχομένη, άλλ' ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης. ιδπου : 1 Cor. iii. 8; γάρ ζήλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγ-

17 μα. ή δὲ ἄνωθεν σοφία πρώτον μὲν άγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, επιεικής, εύπειθής, μεστή ελέους και καρπών άγαθών, 18 αδιάκριτος καλ ανυπόκριτος. καρπός δε της δικαιοσύνης εν εί-

ρήνη σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην. "ΠΟΘΕΝ πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῶν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ • Rom. τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν ; 1 Pet. H. 11.

2 έπιθυμείτε, και ούκ έχετε φονεύετε και ζηλούτε, και ού δύνασθε έπιτυχείν. μάγεσθε καὶ πολεμείτε, οὐκ ἔγετε δὲ, διὰ τὸ

6. I should take ή γλώσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς adicias for a proverb. What a great heap of wood is set on fire by a small spark! according to the proverb, The tongue is a spark, but a world of wickedness.

Ibid. ofrws. In the same manner is the tongue placed among our members: i. e. it is like a

spark among combustibles.

Ibid. τροχον της γενέσεως. Continuam successionem hominum aliorum poet alios nascentium. Alberti. Simplicius writes, δ απέραυτος της γενέσεως κύκλος δια τοῦτο έπ' απειρου προϊάν, διά το την Ελλου φθοράν Ελλου γένεσιν είναι. In Epict. p. 94. ed. Salmas.

Ibid. φλογιζομένη. This is a very strong metaphor. The fire, which kindles this small

spark, is from the flames of hell.

8. dropower is perhaps to be connected with

γλώσσαν, not with ούδειs. See Rom. vii. 1.
10. So Philo Judmus, οδ γλο δσιον δι' οδ στόματος τὸ Ιερώτατον δυομα προφόρεται τις,

διά τούτου φθέγγεσθαί τι τών αἰσχρών, vol. ii. p. 196.

12. obrus-58up. Most MSS. read obre άλυκον γλυκό ποιήσαι δδωρ.

14. μη κατακαυχᾶσθε. Do not in such cases boast of having wisdom, while you shew that your boasting is false with respect to true wis-

18. Persons who live peaceably on earth, sow a seed which will produce to them righte-

ousness and peace in heaven. Chap. IV. 1. πόλεμοι. He perhaps alluded to the troubled state of Judsea before and during the Jewish war.

2, 3. You do all this with the expectation of benefiting yourselves; but after all you do not gain your wishes, and this because you trust to yourselves, and do not pray to God. And those among you that do pray, they have not their petitions granted, because their thoughts are not pure while they pray.

μη αιτεισθαι ύμας. ταιτείτε, και ού λαμβάνετε, διότι κακώς ε * Job xxvii. 9; Paal.xvi.18: αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. Μοιχοὶ καὶ 4 μοιγαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ Prov. i. 28: Esa. i. 15: έστιν; δς αν ούν βουληθή φίλος είναι του κόσμου, έχθρος του Jer. xi. 11; xiv. 12; Θεοῦ καθίσταται. ἡ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; πρὸς τ viii. 18; Zach. vii. 13; φθόνου ἐπιποθεῖ τὸ πυεῦμα δ κατώκησευ ἐν ἡμῖν ; *μείζουα δὲ 6 Mich. iii. 4; δίδωσι χάριν διὸ λέγει, 'Ο Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, 1 Joh. III. 22; ταπεινοίς δε δίδωσι χάριν.' "Υποτάγητε ουν τῷ Θεῷ. ἀν-7 τ Joh. xv.19; τίστητε τῷ διαβόλω, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν βέγγίσατε τῶ 8 Θεφ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, άμαρτωλοὶ, καὶ άγ-Gal. i. 10 1 Joh. ii. 15. νίσατε καρδίας, δίψυχοι. εταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ 9 5 Job xxii.29; · Jod XXII. XV; κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ γαρὰ xxix. 23; Matt. είς κατήφειαν. Αταπεινώθητε ενώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ὑντώσει 10 zziii. 12; Lu. i. 52; · Μη καταλαλείτε άλληλων, άδελφοί· ὁ καταλαλών άδελφοῦ. 11 xiv. 11; zviii. 14 : καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει 1 Pet. v. 5. * Eph.iv. 27; νόμον εί δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητής νόμου, ἀλλὰ κριτής. 1 Pet. v. 9. ιείς εστιν, ο νομοθέτης, ο δυνάμενος σώσαι καὶ ἀπολέσαι σὺ 19 b i. 8; Esa. 1. 15.
• Matt. τ. 4. τίς εί, δς κρίνεις τὸν ἔτερον; 8 ΑΓΕ νῦν, οἱ λέγοντες, Σήμερον ἡ αὔριον πορευσώμεθα 18 d Job zxii.29: Prov. είς τήνδε την πόλιν, καὶ ποιήσωμεν εκεί ενιαυτον ενα, καὶ Matt. έμπορευσώμεθα, καὶ κερδήσωμεν hoιτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ 14 zxiii. 12 : 1 Pet. v. 6. της αυριον (ποία γαρ ή ζωή υμών; ατμίς γαρ έστιν, ή προς • Matt. vii. 1; ολίγον φαινομένη, έπειτα δε άφανιζομένη:) ιάντι του λέγειν 15 Rom. ii. 1. ι Βοπ. πίν. 4. ύμᾶς, Ἐὰν ὁ Κύριος θελήση, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν g Prov. τούτο ή έκείνοι κυύν δε καυχάσθε έν ταίς άλαζονείαις ύμων 10 xxvii. 1; Lu. zii. 18. πασα καύχησις τοιαύτη πονηρά έστιν. Ιείδότι οθν καλόν ποιείν, 1 h i. 10; Esa. xl. 6; καλ μη ποιούντι, άμαρτία αὐτῷ ἐστιν. 1 Cor. vii. 31; 1 Pet. i. 24; " "ΑΓΕ νυν, οί πλούσιοι, κλαύσατε, ολολύζοντες έπὶ ταίς ξ 1 Joh. ii. 17. ι Αct. xviii.21: ταλαιπωρίαις ύμων ταις ἐπερχομέναις. η ὁ πλοῦτος ύμων σέ- 2 1 Cor. iv. 19; σηπε, καὶ τὰ ἰμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν οδ χρυσὸς 8 Heb. vi. 3. 1 Lu. xii. 47 : Joh. ix. 41 : Rom. i. 20, 21, 32 : ii. 17, 18, 23. k 1 Cor. v. 6. m Prov. xi. Lu. vi. 24; 1 Tim. vi. 9. n Matt. vi. 19, 20.

4. Moixol. Ye who deserve to be called adulterers.

5, 6. Since the words πρὸς φθόνον—ἐν ἡμῶν are not in any part of the Old Testament, (for Gen. vi. 5, Numb. xi. 29, are very different,) I conceive ἡ γραφἡ to allude generally to the declarations of Scripture against contention and envy. Do you think that the scripture speaks to no purpose in delivering the sentiments which you have just heard? Is the Spirit that dwelleth in us fond of envy? Certainly not: on the contrary, it shews greater favour to those who are not envious. We find ἐπιποθεῦν with εἰs and ἐπὶ in Deut. xiii. 8; Psalm xli. 1; lxxxiii. 2.

4

δψώσει. See i. 9.
 The law forbids a man to condemn his

brother: he therefore who condemns his be ther, declares that he does not think the l worth regarding. It is our duty to obey l law, not to give an opinion as to its fitness.

12. There is only one person, the origing Giver of the law, who has a right to say wheth any one has obeyed or disobeyed the law. M. MSS. add Ral Repths after roundfrys.

15. Not only with respect to our doing t or that, but even to our living at all, we out to say, If the Lord will.

to say, If the Lord will.

16. You form these schemes from anagora arrogance, and then you boast of what you going to do.

CHAP. V. 1. Again there is allusion to Jewish war.

ύμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ύμιν έσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ύμων ώς πῦρ έθησαυ-4 ρίσατε εν εσχάταις ήμεραις. Ρίδου, ὁ μισθος τῶν εργατῶν τῶν P Lev.xix.18; άμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει· xxiv. 14; καὶ αί βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὧτα Κυρίου Σαβαὼθ εἰσ- 11. 5 εληλύθασιν. ⁹ έτρυφήσατε έπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐσπαταλήσατε ⁹ Lu. xvi. 19, 6 έθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρα σφραγής. κατεδικάσατε, εφονεύσατε τὸν δίκαιον οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν. Μακροθυμήσατε ουν, άδελφοί, έως της παρουσίας του Κυ- r Dent. xi.14. ρίου. ίδου, ο γεωργός εκδέχεται τον τίμιον καρπον της γης, μακροθυμών έπ' αὐτώ, ἔως ᾶν λάβη ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον 8 μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι 9 ή παρουσία τοῦ Κυρίου ήγγικε. Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, Μαιτ. ΧΧΙν. άδελφοί, ίνα μή κατακριθήτε ίδου, ο κριτής προ των θυρών 10 έστηκεν. ' Υπόδευγμα λάβετε της κακοπαθείας, άδελφοί μου, : Ματι. v. 12. καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας, οὶ ἐλάλησαν τῶ ὀνόματι 11 Κυρίου. "ίδου, μακαρίζομεν τους υπομένοντας την υπομονήν " Num. 'Ιωβ ήκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός Job i. 21, 22; 12 έστιν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων. *Πρὸ πάντων δὲ, ἀδελφοί μου, psal. clii. 10; μη ομνύετε, μήτε τον ουρανον, μήτε την γην, μήτε άλλον τινὰ * Matt. τ. 34, 4c. ορκον ήτω δε ύμων το ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ οῦ, οῦ ἵνα μὴ ὑπὸ 13 κρίσιν πέσητε. γ Κακοπαθεί τὶς ἐν ὑμίν; προσευχέσθω εὐ- γ Ερλ. γ. 19 14 θυμεί τίς ; ψαλλέτω. *ἀσθενεί τὶς ἐν ὑμῖν ; προσκαλεσάσθω : Ματ. τί.13; τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' ** 18.

αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίφ, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου.

15 καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν

ὁ Κύριος· κὰν ἀμαρτίας ἢ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.

16 Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὕχεσθε ὑπὲρ

ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργου
11 Reg.

17 μένη. ^{*} Ήλίας ἄνθρωπος ἡν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχŷ xvii. 1; προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνι- Lu. iv. 25.

3. εἰς μαρτύριον. Your gold and silver becoming rusty will be a proof to you that you have not been employing them well.

Ibid. &s πῦρ is generally connected with φάγεται, which makes a confusion of metaphor, and leaves ἐθησαυρίσατε without an accusative. I understand it to mean, By thus hoarding your silver and gold without using it, you have as it were treasured up fire which will consume you in the latter days. See Luke xii. 21. For δαχάταις ἡμέραις see Heb. i. 1.

5. εθρέψατε. Ye have made your hearts fat as in a feast day; or ημέρα σφαγής may mean, the day appointed for your slaughter. See Zech. xi. 4.

6. Ye have condemned and killed the Just one: He is not opposing you in your career of wickedness, but will let you fill up the measure of it. See Matt. xxiii. 31, 32.

7. He now addresses himself particularly to the Christians.

8. παρουσία. This evidently refers to the destruction of Jerusalem. See Matt. xxiv. 3.

9. στενάζειν κατ' ἀλλήλων is said in opposition to μακροθυμεῖν. It implies an impatient and querulous temper, which if not checked will lead to condemnation. Most MSS. read κριθήτε.

 11. ὑπομένονταs. See Matt. xxiv. 13.
 Ibid. τὸ τέλος Kuplov. The end which the Lord put to his troubles.

12. Swearing appears to have been a common vice at this time. See note at Matk v. 34.

14. ἐλαίφ. See note at Mark vi. 13. This anointing was for the purpose of recovering the patient, and has therefore no connexion with extreme unction, which is only administered when recovery is hopeless.

πλήθος άμαρτιών.

Leg.xviii. αυτούς τρεῖς καὶ μῆνας ἔξ. καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ 18 ⁴¹, ἀε. οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.
 Matt. xviii. ε' Αδελφοὶ, ἐάν τις ἐν ὑμῶν πλανηθῆ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ 19 ^{15.}
 Prov. x. 13; ἐπιστρέψη τις αὐτὸν, ⁴γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν 20 ¹ Pet. iv. 8. ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει

18. πάλιν προσηύξατο. This is not said, but
20. καλύψει. And will be the means of having is implied in 1 Kings xviii. 42.
20. καλύψει. And will be the means of having a multitude of sins forgiven.

1

FIRST EPISTLE OF S. PETER.

The genuineness of this Epistle has never been disputed. It seems to have been addressed to Gentiles as well as Jews; and we are perhaps to infer, that S. Peter had visited the countries mentioned in i. 1. The New Testament tells us nothing of his history subsequent to his being at Antioch, A.D. 46. (Gal. ii. 11.) He was martyred at Rome, at the end of the reign of Nero; and this Epistle was probably written not long before his death, when Judsea was a prey to all sorts of confusion. But see note at v. 13, ($Md\rho\kappa\sigma s$.) Concerning the place from whence it was written, see v. 13.

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

* Job. vii. 85; * ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρ-1 Joe. i. 1.

επιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, ᾿Ασίας,

* Βοπ. i. 7; καὶ Βιθυνίας, ὑκατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρὸς, ἐν ἀγιασμῷ 2

viii. 29;

Heb. xii. 24. Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἴματος Ἰησοῦ Χριστοῦ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

· Εύλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατήρ τοῦ Κυρίου ήμων Ἰησοῦ ε • Joh. iii.3,5; 1 Cor. xv. 20; Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ έλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς Eph. i. 8; ελπίδα ζώσαν δι' αναστάσεως 'Ιησού Χριστού έκ νεκρών, αείς 4 Jac. i. 18. κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρη-4 Col. i. 5. • Rom. v. 8; μένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ἡμᾶς, τοὺς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρου- 5 μένους δια πίστεως είς σωτηρίαν ετοίμην αποκαλυφθήναι εν Jac. i. 2. f iv. 12; τιτ. 12; Prov. xvii. 3; καιρῷ ἐσχάτψ εν ῷ ἀγαλλιᾶσθε, ολύγον ἄρτι, εἰ δέον ἐστὶ. 6 Βεα χίνιιι.10; λυπηθέντες εν ποικίλοις πειρασμοίς, ίνα το δοκίμιου ύμου 7 1 Cor. ii. 13; Jac. i. 3. της πίστεως, πολύ τιμιώτερον χρυσίου του ἀπολλυμένου, διά ε Job. xx. 29; πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὐρεθη εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ Heb. xi.1,27. δόξαν, εν αποκαλύψει Ίησοῦ Χριστοῦ δον οὐκ είδότες αγα-8 h Gen. πατε είς δν, άρτι μη δρώντες, πιστεύοντες δε, αγαλλιασθε xlix. 10: Dan. 11. 44; γαρά ανεκλαλήτω και δεδοξασμένη, κομιζόμενοι το τέλος της ? ix. 24; Zach. vi.12. πίστεως ύμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν ππερί ής σωτηρίας εξεζή- 10 τησαν καὶ έξηρεύνησαν προφήται οί περί τής είς ύμας χάριτος Esa, liii. 8, &c.; ο, ας.: Lu. xxiv. 26. προφητεύσαντες, ι έρευνῶντες εἰς τίνα, ἡ ποῖον καιρὸν, ἐδήλου 11

CHAP. I. 1. EKLEKTOÎS—BIAGWOPÂS. To the Christians who live in the different countries where the Jews are dispersed.

2. κατὰ πρόγνωσιν is connected with ἐκλεκτοῖs. The scheme of Christianity had been fore-ordained in the counsels of God: see προσγνωσιμένου in ver. 20.

Thid. ἐν ἀγιασμφ. They were called, by the sanctification of the Spirit, to obey the gospel, and to be partakers in the benefits of Christ's death.

- 3. ζώσαν. See δδδν ζώσαν in Heb. x. 20.
- 5. φρουρουμένους—εἰς σωτηρίων. They were guarded by faith from all attacks, and enabled to arrive at salvation.
- 6. ἐν φ ἀγαλλιᾶσθε. Wherefore rejoice.
- 7. πολύ τιμιώτερον. The troubles, which tried the Christians, were really of much more

value than gold, which is itself tried in the fire. Gold is purified at the time, but afterwards perishes: the Christians are not only purified by the trial, but arrive finally at the happiness of heaven.

8. οὐκ εἰδότεs. Not having seen. Matt. ii. 2. But the reading is probably iδόττεs.

Ibid. δεδοξασμένη is which has been already glorified, and may allude to the gifts of the Spirit which had been received.

9. κομιζόμενοι. Being in the way of receiving. The process of their salvation was going on.

11. els riva to what person, h wood raught or to what time. The prophets foretold the sufferings of the Messiah, and his subsequent exaltation, according as they were inspired; but they had not a clear notion of the person or the time to which these prophecies pointed. To

τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν 12 παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας Lois ἀπεκαλύφθη, ὅτι L Eph.iii.10; ούγ έαυτοις, ήμιν δε διηκόνουν αυτά, α νύν άνηγγέλη υμίν 39. δια των εὐαγγελισαμένων ύμας εν Πνεύματι αγίω αποσταλέντι 'La. xii. 35; zzi. 34 ; 13 ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς α ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. 1Διὸ Rom. xiii.18; άναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ύμων, νήφοντες, τελείως 1 Thous. τ. 6. έλπίσατε επί την φερομένην ύμων χάριν εν ἀποκαλύψει Ἰη- "Lov.xi.44; xix. 2: 15 πρότερον εν τἢ ἀγνοία ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέ- 2 Par. xix. 7; σαντα ύμᾶς ἄγιον καὶ αὐτοὶ ἄγιοι ἐν πάση ἀναστροφή γενή- Job xxxiv.19; 16 θητε πδιότι γέγραπται, "Αγιοι γένεσθε, ὅτι ἐγὰ ὅγιός εἰμι.' Bom. ii. 17 ° Kal εί πατέρα ἐπικαλείσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα Ερh. τί. 9; κατά τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβφ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν Col. iii. 25. 18 χρόνον αναστράφητε · · εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίφ ἡ · 1 Cor. τί. 20; γρυσίω, ελυτρώθητε εκ της ματαίας ύμων αναστροφής πατρο- , Joh. i. 19 παραδότου, ράλλα τιμίφ αίματι, ως άμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπί- 29, 36; Act. xx. 28; 20 λου, Χριστοῦ Απροεγνωσμένου μέν πρὸ καταβολής κόσμου, 1 cor. τ. 7; Heb. ix. 21 φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς τοὺς δι' 12, 14; αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς Θεὸν, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, Αροε. i. 5; καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα είναι τος βοω.iii.251 22 els Θεόν. *Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῆ ὑπακοῆ τῆς xri. 25; Eph. L 9; άληθείας δια Πνεύματος είς φιλαδελφίαν ανυπόκριτον, έκ κα- ;;; θ; 28 θαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς ἀναγεγεννη- Gal. ir. 4; μένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτής, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ² Tim. i. 9 ¹ 24 ζώντος Θεού και μένοντος είς τὸν αίωνα. "διότι 'Πάσα σάρξ Heb. L 2 ώς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ώς ἄνθος χόρτου. ἐξηρ- , Act. ii. 33 : 25 άνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου Phil. ii. 9. μένει είς τὸν αἰῶνα.' Τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥημα τὸ εὐαγγελισθεν Αετ. 27. 9 2 εἰς ὑμᾶς. Τ' Αποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον Bob. iv. 8; 2 καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, ὡς ἀρτι- 1 Tim. i. 5; Heb. xiii. 1. Psal, cii. 12; ciii. 15; Eccl. xiv. 18; Esa. xl. 6;
v Matt. xviii. 3; 1 Cor. xiv. 20; Eph. iv. 22, 25; 4 Joh. i. 13; iii. 3, 5; Jac. i. 18; 1 Joh. iii. 9. 1 Cor. vii. \$1; Jac. i. 10; iv. 14; 1 Joh. ii. 17. Col. iii. 8.

πνεθμα Χριστοθ may mean, the spirit which spoke of Christ; and τὰ els Χριστόν παθ. mean, the sufferings which were to come upon the Messiah.

12. abrà alludes to ournplas in ver. 10, the things pertaining to salvation. The prophets knew that the salvation, which they announced, was something future.

Ibid. ἐπιθυμοῦσιν. Gaudent, delectantur. Elsner. Some think there is allusion to the cherubims looking into the mercy-seat. Grotius, Beza.

13. ἐν ἀποκαλύψει. When Jesus Christ is revealed at the last day, iv. 13; 2 Thess. i. 7. 16. γένεσθε. Most MSS. read έσεσθε, as in the LXX.

22. διὰ Πνεύματος is perhaps an interpola-

23. λόγου. Some have understood the personal Logos, i. e. Jesus Christ: but it means

the gospel which gives life. See ver. 25.

Ibid. els τον αίδνα is perhaps an interpola-

24, 25. Πᾶσα—alῶνα. This is almost a literal quotation from Isaiah xl. 6—8. It is quoted to confirm what is said in ver. 23. Most MSS. read αὐτῆς for ἀνθρώπου.

CHAP. II. 2. apriyeventa. This does not merely mean that they were to be like new-born infants, but that they really had been now born again. See avayerrhous, i. 3; avayeyerrημένοι,

20. ἐσχάτων. See Heb. i. 1.

2 Cor. viii. 21;
Phil. ii. 15. h Rom. xiii. 1; Tit. iii. 1. | Rom. xiii. 3, 4. h Tit. ii. 8. | 1 Joh. viii. 32;
Gal. v. 1, 13; 2 Pet. ii. 19. m Matt. xxii. 21; Rom. xii. 10; Heb. xiii. 1; 2 Pet. i. 7.

Rom. xii. 17; φότητα ἀγαπατε, τὸν Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμάτε.

Bom.xiii.14: ποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν δώς 16 Gal.v.16,24: Jac. iv. 1. ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευ-

θερίαν, άλλ' ώς δοῦλοι Θεοῦ. Επάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελ- 17

2. λογικόν γάλα is the milk of the gospel, in allusion to λόγου in i. 23.

Ibid. άδολον. Unadulterated. See δολοῦντες, 2 Cor. iv. 2.

Ibid. αὐξηθήτε. Ye may grow up to manhood. Most MSS. add els σωτηρίαν.

3. elwep for ewel, as in 2 Thess. i. 6.

ø iii. 16 ;

4. Πρὸς δρ. This requires us to refer δ Κύρως in ver. 3. to Christ, though in Psalm xxxiv. 9. it refers to Jehovah.

5. Most MSS. read els lepáreuna aysor.

6. In the LXX, '1δού, ἐγὰ ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια Σιὰν λίθον πολυτελῆ, ἐκλεκτὸν, ἀκρογωναῖον, ἔντιμον, εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς' καὶ ὁ πιστεύων οὐ μὴ καταισχυνθῆ. Instead of οὐ μὴ καταισχυνθῆ it is in the Hebrew non festinabit.

τιμή. In allusion to ἔντιμος in the words of Isaiah. Το you he is λίθος ἔντιμος.

Ibid. λίθον—γωνίας. A quotation from Psalm

8. λίθος—σκανδάλου. In allusion to Isaiah viii. 14, και ούχ ώς λίθου προσκόμματι συναντήσσεθε, ούδὲ ώς πέτρας πτώματι.

Ibid. of προσκόπτουσι, sc. of direidoveres in ver. 7.

Ibid. els 8, sc. 10 προσκόπτειν. They who disbelieve the gospel must stumble and fall.

 All these were titles of the Jewish nation, which now are applied to Christians. Compare Is. xiiii. 21, Χαόν μου, δν περιεποιησάμην, τὰς ἀρετάς μου διηγεῖσθαι. For λαὸς els περιποίησων see Tit. ii. 14.

12. ημέρα ἐπισκοπη̂s is either the day when God visits with vengeance, (Is. x. 3; Jer. vi. 15,) or the day of inquiry being instituted by the heathen. See note at Luke xix. 44.

"Οι οικέται, υποτασσόμενοι εν παντί φόβω τοις δεσπόταις, " Eph. vi. 5; οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. Ι Τίπ. vi. i; 19 ° Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τὶς λύπας, ο Ματι. τ.10 20 πάσχων ἀδίκως. Ρποΐον γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολα- » iii. 14; iv. 14, 15. φιζόμενοι υπομενείτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες q iii. 17; 21 υπομενείτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῷ. ΦΕἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, Matt. xvi.24; 1 Those, iii.3; ότι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπερ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπο- Phil. ii. 5. 22 γραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· τος άμαρ- ½ Cor. v. 21; τίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· 1 Joh. iii. 5. 28 ος λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἡπείλει παρ- xxvii. 39. 24 εδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως τος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς και viii.1; ανήνεγκεν εν τῷ σώματι αὐτοῦ επὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς άμαρ- Rom.vi. 3,11; τίαις ἀπογενόμενοι, τη δικαιοσύνη ζήσωμεν ου τῷ μώλωπι « Εsa. liii. 6; 25 αὐτοῦ ἰάθητε. τήτε γὰρ ώς πρόβατα πλανώμενα ἀλλ' ἐπ- Esseh. εστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν xxxvii. 24; Lu. xv. 4; ບໍ່ມຜົນ. Heb. ziii. 20. τ ΌΜΟΙΩΣ, αὶ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδρά- : Gen. iii. 16; σιν, Ίνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγφ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν 1 Cor. vii. 16; 2 ἀναστροφής ἄνευ λόγου κερδηθήσωνται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν Ερh. τ. 22; 8 φόβω άγνην άναστροφην ύμων Των έστω ούχ ὁ έξωθεν έμπλο- Τit. ii. 5. κής τριχών, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἡ ἐνδύσεως ἰματίων κόσ- Τεκα. iii. 18; 4 μος· εάλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτω Tit. ii. 3. * Rom. ii. 29; τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τίι. 22; 5 πολυτελές. οὕτω γάρ ποτε καὶ αἱ ἄγιαι γυναῖκες, αἱ ἐλπί- ² Cor. iv. 16. Gen. xviii. ζουσαι έπὶ τὸν Θεὸν, ἐκόσμουν ἐαυτὰς, ὑποτασσόμεναι τοῖς 12. 6 ίδίοις ἀνδράσιν (*ως Σάρρα ὑπήκουσε τῷ ᾿Αβραὰμ, κύριον Ερh. v. αὐτὸν καλοῦσα, ης ἐγενήθητε τέκνα) ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μη 25, &c.; Col. iii. 19. 7 φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. ο Οί ανδρες δμοίως, συνοι- «Rom.xii.16; κουντες κατά γνώσιν, ώς άσθενεστέρω σκεύει τω γυναικείω, 1 Cor. i. 10: ἀπονέμοντες τιμήν, ώς καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζωής, εἰς Hill il. 2; τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. d Lev. zix.18; °Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, xx. 12; 9 εὔσπλαγχνοι, φιλόφρονες αμή ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, Ματ. τ. 89; xxv. 34; Rom. xii. 17; 1 Cor. vi. 7; 1 Thess. v. 15; 1 Tim. iv. 8.

18. We may supply ὁποτάγητε from ver. 13. 19. xdois. See ver. 20. It means, conduct which is pleasing and deserving of a reward.

23. wapebloov. Resigned himself and his cause. Pyle. Wolf also understands The Kolow.

24. authreyeer. Christ had no sins of his own, but died because the sins of man had brought death into the world. He therefore took the consequence of our sins upon himself, and atoned for it upon the cross.

Ibid. Iva - Showhev. That, having been subject to death in consequence of our own sins, we might be restored to life by the righteousness of Christ. See Rom. vi. 2. Αὐτοῦ after μάλαπι is perhaps an interpolation.

CHAP. III. 1. 'Ouolws. See note at ii. 18.

Ibid. ανευ λόγου. Even without argument. 2. εν φόβφ. Eph. v. 33, ή δε γυνή, ໃνα φοβήται τὸν ἄνδρα.

4. ἀφθάρτφ. In opposition to gold and raiment, which are corruptible.

6. μη φοβούμεναι. Not afraid of any thing, because they did well.

7. κατά γνώσιν. According to what you 7. κατα γρωστικον to be your duty.

That the efficacy of your duty.

This they would

Ibid. els το μή. That the efficacy of your prayers may not be hindered, which they would be, if you disagree with each other.

8. φιλόφρονες. Probably ταπεινόφρονες.

ή λοιδορίαν άντι λοιδορίας το υναντίον δε εύλογουντες, είδότες • Peal.xxxiv. ότι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. 13, &c.; Jac. i. 26. γαρ θέλων ζωήν αγαπαν, καὶ ιδείν ήμερας αγαθάς, παυσάτω την γλώσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλήσαι δόλου, εξκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν 11 ! Paul. xxxvii. 27; ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν. ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου 12 Eca. i. 16; 3 Joh. 11. έπι δικαίους, και ώτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν πρόσωπον δὲ Κυρίου έπὶ ποιούντας κακά.' Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν 18 τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γένησθε; βάλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ 14 € ii. 20 ; iv. 14; Esa. viii. 13, 18; δικαιοσύνην, μακάριοι. 'Τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθητε, μηδέ ταραχθήτε Κύριον δέ τον Θεον αγιάσατε έν ταις καρ- 13 Jer. i. 8: Matt. v. 10; δίαις ὑμῶν.

"Ετοιμοι δε άει προς απολογίαν παντί τώ αιτούντι ύμας λόγον περί της εν ύμιν ελπίδος μετά πραθτητος και φόβου h ii.12,15,19; h συνείδησιν έχοντες άγαθην, ίνα έν δ καταλαλούσιν ύμων 16 ώς κακοποιών, καταισχυνθώσιν οί έπηρεάζοντες ύμων την άγαθην έν Χριστώ αναστροφήν. Κρείττον γαρ αγαθοποιούντας, 17 ι Rom. i. 4; εἰ θέλει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν, ἡ κακοποιοῦντας· ιὅτι 18 ν. 6; 2 Cor. xiii. 4: καὶ Χριστὸς ἄπαξ περὶ άμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, Heb. ix. 15, ίνα ήμας προσαγάγη τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθείς δε τω πνεύματι κέν δ καὶ τοις εν φυλακή πνεύμασι 19 1 iv. 6. Eph. ii. 17. πορευθείς εκήρυξεν, ι άπειθήσασι ποτε, δτι απαξ εξεδέγετο ή του 20 1 Gen. vi. 8. Θεοῦ μακροθυμία, ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ. vii. 7; Σ Pet. ii. 5. είς ຖν ολίγαι, τουτέστιν οκτώ, ψυχαί διεσώθησαν δι' ὕδατος·

9. elbéres is perhaps an interpolation.

Ibid. els rouro does not refer to what follows, viz. Γνα εὐλ. κληρον., but to what goes before; ye were called to this state of suffering and persecution, that ye may inherit a blessing, ii. 21. 10. In Psalm xxxiv. 13. the LXX read. 76s

έστιν άνθρωπος ὁ θέλων ζωήν, άγαπων ήμέρας ibeîr ayabas;

 μμηταί. Probably ζηλωταί.
 In Isaiah viii. 12, 13. the LXX read τον δὲ φόβον αὐτοῦ οὺ μὴ φοβηθῆτε, οὐδὲ μὴ ταραχ-θῆτε Κύριον αὐτὸν ἁγιάσατε. It may mean, Do not have the fears which the wicked have; or,

do not be afraid of what they do to terrify you.

15. αγιάσατε. Το sanctify the Lord God, is to shew by our thoughts, words, and actions, that we are impressed with a sense of His holiness. See Matt. vi. 9. Most MSS. read Kb-

ριον δὲ τὸν Χριστόν.
Ibid. φόβου. This perhaps is said with reference to a public examination made before a magistrate. Such a person was to be treated with respect. Many MSS. insert all after

18. περί άμαρτιών. In consequence of the sins of others.

Ibid. Caratwoels. Having suffered death in consequence of his human nature, and being restored to life by his divine nature. For weehuati in this sense, see Rom. i. 4; 1 Tim. iii. 16;

19. ἐν δ is taken to refer to πνεύματι, as meaning that Christ inspired Noah to be a preacher of righteousness. But if To wrespur

Heb. ix. 14. Most MSS. omit the article To.

means Christ's divine nature, this cannot be the interpretation of & . It may refer to the whole argument, which turns upon the good-ness of Christ in suffering for other persons: in which same character he also went and preached &c. See iv. 4.

Ibid. τοις έν φυλακή πν. Nearly all the Fathers understood this of Christ descending into hell, and preaching to the departed spirits. The other most probable interpretation is, that Christ preached by Noah (who is called a preacher of righteousness, 2 Pet. ii. 5.) to the persons who were destroyed by the flood, who at the time of this Epistle being written were in the place of departed spirits. In which cheracter he also went and preached to those persons who are now confined spirits, but who then were disobedient &c.

20. ἄπαξ έξεδέχετο. The true reading is ductedexero. God seems to have given those persons an hundred and twenty years to repest and profit by the preaching of Noah. Gen. vi. \$

Ibid. els hy-bi' boaros. Into which a few souls entered, and were carried safe through the water.

21 " ο καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, (οὐ σαρκὸς ἀπό- " Ερά. τ. 26. θεσις ρύπου, άλλα συνειδήσεως αγαθής επερώτημα είς Θεον,)

22 δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, "ός ἐστιν ἐν δεξιᾶ τοῦ Θεοῦ, " Pa. cx. 1. πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξου- Col. iii. 1. σιών καὶ δυνάμεων.

°Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν ° Lom. vi. 8. αύτην έγγοιαν δπλίσασθε ότι ο παθών έν σαρκί πέπαυται

2 άμαρτίας · Ρείς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλά θελήματι · Rom. ziv.7;

8 Θεού τον επίλοιπον εν σαρκί βιώσαι χρόνον. σάρκετος γάρ Gal ii. 20; ήμιν δ παρεληλυθώς χρόνος του βίου, το θέλημα των έθνων Ερωίν.10. κατεργάσασθαι, πεπορευμένους εν άσελγείαις, επιθυμίαις, οίνο-

4 φλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις ἐν ψ 1 Cor. xv. δ1. ξενίζονται, μη συντρεχόντων ύμων είς την αὐτην της ἀσωτίας 52.

5 ἀνάχυσιν, βλασφημούντες· τοι ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἐτοίμως Joh. v. 25.

6 έχοντι κρίναι ζώντας καλ νεκρούς. • είς τουτο γάρ καλ νεκροίε (4.8; εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ, ζῶσι δὲ χνί. 41; Lu. xxi. κατά Θεον πνεύματι.

^t Πάντων δè τὸ τέλος ήγγικε. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε _{Jac. τ. 20.}

8 είς τὰς προσευχάς. * πρὸ πάντων δὲ τὴν είς ξαυτούς ἀγάπην * Bom.

9 έκτενή έχοντες, ότι ή ἀγάπη καλύψει πλήθος άμαρτιών 🕈 φιλό- Phil. ii. 14.

10 ξενοι είς άλλήλους, ἄνευ γογγυσμών Σέκαστος καθώς έλαβε xxv.14; χάρισμα, εἰς ἐαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι Lu. xii. 42; Rom. xii. 6

11 ποικίλης χάριτος Θεού εί τις λαλεί, ώς λόγια Θεού εί τις ι Cor. iv.1,2; διακονεί, ώς έξ ισχύος ής χορφγεί ὁ Θεός. "να εν πασι δοξάζη- Eph. iv. 11.

21. \$. To which thing, viz. the saving of these eight persons. He was led to this mention of the flood by speaking of the goodness of Christ, and his anxiety for sinners: this is exemplified by his having tried to work upon the antediluvians by the preaching of Noah: and S. Peter, having said that only eight persons were saved, who listened to this preaching of Christ, and committed themselves to the water, takes occasion to observe, that so baptism will save us, if we listen to the preaching of Christ, and keep our consciences clear, as Noah and his family.

Ibid. ἐπερώτημα signifies either a question or an answer. Some think there is allusion to the answers given at baptism: but it may mean, that baptism saves a person, i. e. puts him in the way of salvation, if his conscience is clear

CHAP. IV. 1. capel. In his human nature, or in consequence of the law passed upon human

Ibid. The abothe to. bu. Arm yourselves with this consideration: i.e. let this idea of Christ having died for us serve as your defence against the lusts of the flesh.

Ibid. 8 nustan en capel. He that suffers the penalty annexed to human nature, viz. death. 3. τοῦ βίου is perhaps an interpolation.

4. de &. Wherefore, i. e. because you have

lest off such practices. See iii. 19.

6. els roure. With reference to this general . account, which all will have to give.

Ibid. respois. Some understand the descent of Christ into hell, as in iii. 19. Others refer it to those who were dead in trespasses and sins. But respois is probably the same with respects in ver. 5; and it may mean, It was on this principle of a general judgment, that the Christians who are already dead had the gospel preached to them, so that according to the common law of our nature they suffer the penalty of death, but by the mercy of God they will be restored to life again by the operation of the Spirit.

7. This is considered to refer to the end of the Jewish polity. It may mean, that the Christian dispensation is the last, and this was not completely established, till the Jews had

ceased to be a peculiar people.

8. ἡ ἀγάπη. This quotation agrees with the Hebrew, only for all sins is here put the multi-tude of sins. The LXX read, warras 82 robs μή φιλονεικούντας καλύπτει φιλία. It perhaps means, the exercise of charity will hinder many sins from being committed. See James v. 20. Most MSS. read καλύπτει.

11. el τις. Each person is to remember, that he is acting under the immediate influence of the Holy Spirit.

ται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος είς τούς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

7 i. 7: γ'Αγαπητοί, μη ξενίζεσθε τη έν υμίν πυρώσει προς πειρασ-12 Esa.xlviii.10; 1 Cor. iii. 13. μον ύμιν γινομένη, ώς ξένου ύμιν συμβαίνοντος άλλα καθό 13 * \$ Cor.iv.10; κοινωνείτε τοις του Χριστού παθήμασι, χαίρετε, ίνα καὶ ἐν τῆ 2 Τιπ. ϊ. 10. ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. • Εἰ ὀνει- 14 • ii. 20; δίζεσθε εν ονόματι Χριστού, μακάριοι ότι το της δόξης καλ το iii. 14: Matt. v. 10, τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασ-11. Ε Ε Ε Σ 12; φημείται, κατά δε ύμας δοξάζεται. μη γάρ τις ύμων πασχέτω 15 Jer. xxv. 29; ψημετιώς, παι αν το τομάς, το κακοποιός, ή ώς ἀλλοτριοεπίσκοπος. La. xxiii. 81. ώς φονεύς, ή κλέπτης, ή κακοποιός, ή ώς ἀλλοτριοεπίσκοπος. · Prov. xi.\$1. εἰ δὲ ὡς Χριστιανὸς, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν 16 Lu. xxiii. 46. τῷ μέρει τούτῳ. δότι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ 17 . Rom. viii. οίκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπει-Apoc. i. 9. θούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίω; καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώ- 18 ¹ Aot. xx. 28; 1 Tim. iii. \$; ζεται, ὁ ἀσεβής καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; ¹ Δ[™] Πστε καὶ οί 19 πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὡς πιστῷ κτιστῆ παρα-# 2 Cor. i.24; Phil. iii. 17; τιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἐαυτῶν ἐν ἀγαθοποιία. 2 Thess.iii.9. «ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ τούς έν ύμιν παρακαλώ, δ συμπρεσ- 5 h i. 4; $^{ii.\ 25}$; $_{\rm Esa}$ $_{\rm xl.\ 11}$; βύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνὸς, ποιμάνατε τὸ ἐν 2 Ezech. xxxiv. 28: ύμιν ποίμνιον του Θεου, επισκοπούντες μη αναγκαστώς, αλλ' Joh. x. 11; 1 Cor. ix. 25; έκουσίως μηδε αἰσχροκερδως, ἀλλὰ προθύμως μηδ' ώς κατα- 8 2 Tim. iv. 8; Heb. xiii. 20; κυριεύοντες των κλήρων, άλλα τύποι γινόμενοι του ποιμνίου· ι Prov. iii. 34; h καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράν- 4 Rom. xii. τινον της δόξης στέφανον. 10, 16; Eph. v. 21; ι Όμοίως, νεώτεροι, υποτάγητε πρεσβυτέροις πάντες δέ 5 Phil. ii. 3; άλλήλοις ύποτασσόμενοι, την ταπεινοφροσύνην έγκομβώσασθε Jac. iv. 6. ≥ Job δτι ' δ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι xxii. 29 ; Prov. γάριν.' Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν γεῖρα τοῦ Θεοῦ, 6 xxix. 23 ; ἵνα ύμᾶς ὑψώση ἐν καιρῷ· ¹πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρ- 1 Matt. xxiii. 12; ρίψαντες έπ' αὐτὸν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Lu. i. 52; zviii. 14 : Jac. iv. 10.

1 Psal. xxxvii. 5; lv. 22; Matt. vi. 25, 26; Phil. iv. 6; Heb. xiii. 5.

14. There is perhaps allusion to Isaiah xi. 2. καλ αναπαύεται επ' αυτον πνευμα του Θεου, πνευμα σοφίας, κ. τ. λ.

Ibid. βλασφημείται, sc. τὸ ὅνομα Χριστοῦ. 15. αλλοτριοεπίσκοπος. A person who meddles in other persons' affairs. The Jews were accused of doing this.

16. μέρει. See 2 Cor. iii. 10. But the reading is perhaps δνόματι.

17. οίκου τοῦ Θεοῦ. This title belonged formerly to the Jews, but afterwards to all Christians, whether Jews or Gentiles. S. Peter alludes to the approaching persecution of the Christians.

Ibid. el δè πρώτον, sc. άρχεται. If God suffers Christians to be persecuted now, what will he do to those who do not believe in Christ?

19. ώs is perhaps an interpolation.

CHAP. V. 1. δ καὶ τῆς μελλούσης. This may allude to S. Peter having been present at the transfiguration. He then was admitted to see an earnest of the state of glory in which the righteous will be hereafter. Compare 2 Pet. i. 16-18.

3. των κλήρων. The persons or offices committed to you. See Acts i. 25.

5. νεώτεροι. Mosheim understands this of persons who had a certain office in the church. See Acts v. 6. Υποτασσόμενοι is perhaps an interpolation.

Ibid. έγκομβώσασθε. Κόμβος is a knot, and έγκόμβωμα a garment twisted in a knot, and

worn over the others.

8 ^m Νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, m 1.13; 9 ὡς λέων ὡρυόμενος, περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίη: mῷ ἀντί- Jobi. 7; στητε στερεοὶ τῆ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῆ Industrial 1 Thomas, v. δ. eph.iv. 27; v. 11, 18; 10 ο δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον Juc. iv. 7.

10 ° O οε Θεος πασης χαριτος, ο καλεσας ημας εις την αιωνίου Jac. iv. 7.
αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλύγον παθόντας, αὐτὸς καταρ- ° 2 Cor. iv. 17;
11 τίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ
τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῶν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι 18 ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ, εἰς ἡν ἐστήκατε.

18 ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ, εἰς ἡν ἐστήκατε.

18 ἀληθοῦς καὶ τοῦς ή ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, καὶ Μάρκος ὁ υίος μου. ٩ἀσπά- ٩ Bom. xvi. 16; σασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς 1 Cor. xvi. 30; ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

9. elbores. Knowing that these sufferings are the lot of Christians while they are in this world.

10. Most MSS, read καλόσας δμάς, and κατ-

aprices, ornpites, observes, beneautors.

12. Aldovaroù. Nothing is said of Silvanus since his being with S. Paul at Corinth in the year 47, but he had accompanied S. Paul through some of the countries mentioned at the beginning of this Epistle.

Ibid. ωs λογίζομαι refers to πιστοῦ. I conclude that you have full confidence in him.

13. ή έν Β. συνεκλεκτή. We are probably to understand ἐκκλησία, all the Christians in Babylon, whether Jews or Gentiles. By Baby-

ton, most of the ancients understood Rome, and so Valesius, Mill, &c.: it has this meaning in Rev. xvii. 5, xviii. 2. Lightfoot and Beausobre contended for Babylon in Assyria, though others say that it was deserted at this time. Pearson conjectured a city of that name in Egyptt. so Walf. Virrings Walf.

in Egypt: so Wall, Vitringa, Wolf.

Ibid. Mdρκos. If this was Mark the evangelist, he died A.D. 62, having been the first bishop of Alexandria. Euseb. H. E. ii. 24. H. is said to have been the companion of S. Peter, perhaps converted by him (δ νlδs μον), and to have written his Gospel in Rome, whither he had accompanied S. Peter.

SECOND EPISTLE OF S. PETER.

Rusebius informs us, that the genuineness of this Epistle had been controverted; but it was quoted by some early writers, and in the fourth century was universally received. Nothing is known as to the persons to whom it is addressed, or the place from whence it was written; but it was composed not long before the writer's death, i. 14. Some parts of it closely resemble the Epistle of S. Jude.

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΣΥΜΕΩΝ Πέτρος δούλος καὶ ἀπόστολος Ἰησού Χριστού, τοις ισότιμον ήμιν λαχούσι πίστιν εν δικαιοσύνη του Θεού 2 ήμων καὶ σωτήρος Ἰησού Χριστού. * χάρις ύμιν καὶ είρηνη * Ιολ. 241. 8, πληθυνθείη εν επιγνώσει του Θεού, και Ίησου του Κυρίου Jud. 2. 8 ημών ώς πάντα ημίν της θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καλ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διά της ἐπυγνώσεως τοῦ καλέσαντος 4 ήμας δια δόξης και άρετης, οδί ων τα μέγιστα ήμων και τίμια ο Heb.xii.10; έπαγγέλματα δεδώρηται, ΐνα διά τούτων γένησθε θείας κοινωνοί 5 φύσεως, αποφυγόντες της εν κόσμφ εν επιθυμία φθορας. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ, σπουδήν πάσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε έν τη πίστει ύμων την άρετην, έν δε τη άρετη την γνώσιν, 6 εν δε τη γνώσει την εγκράτειαν, εν δε τη εγκρατεία την υπομογνην, εν δε τη ύπομονη την εύσεβειαν, εν δε τη εύσεβεία την 8 φιλαδελφίαν, εν δε τη φιλαδελφία την αγάπην. ο ταῦτα γαρ • Τιι. iii. 14. ύμιν υπάρχοντα και πλεονάζοντα ούκ άργους ούδε ἀκάρπους 4 Ken, lix.10; καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνω- Βορλ. 1. 17;

9 σιν ο δ γλρ μη πάρεστι ταθτα, τυφλός έστι, μυωπάζων, λήθην 11.

CHAP. I. 1. Ισότιμον ήμων. If ήμων means with us Jews, it would rather shew that this Epistle was addressed to Gentiles; but if it means with us apostles, this inference could not be drawn.

Ibid. τοῦ Θεοῦ-Χριστοῦ. These words might be translated, Of our God and Saviour Jesus Christ, as in ver. 11, and iii. 18, we should translate, Of our Lord and Saviour Jesus Christ: and in ii. 20, Of the Lord and Saviour Jesus Christ. See Titus ii. 13.

8. ἀρετῆs is said to signify power by Bos, Alberti. Some render δόξης και ἀρετῆs, glorious power, and Krebsius per gloriosam benignitatem. Plutarch writes, κώς ου παρίσταται δεινον είναι τὸ τῆς ίδίας δόξης καὶ ἀρετῆς ἀφειδεῖν κ. τ. λ. De Vit. Pudor. p. 585.

4. δι' ων, sc. δόξης και άρετης: it means, by which goodness in calling us.

Ibid. Belas Kouperol photes. This alludes to the converts receiving the Holy Ghost, and proves the divine nature of the Holy Ghost.

Ibid. ἀποφυγόντες. This probably alludes to baptism, when the converts were freed from the corruption of sin: it was then that they became partakers of the Holy Ghost. See ver. 9; ii. 18, 20.

5. καλ αὐτὸ τοῦτο. And for this very reason i. e. in consequence of the high privileges which you obtained at your conversion.

7. It will be observed, that there is a difference between φιλαδελφία and αγάπη. By the former, Christians loved one another; by the

latter, they loved all mankind.

8. ἐπίγνωσις is the knowledge of Christ which a Christian had at his conversion. He said in ver. 3. that this knowledge confers many privileges; he now shews how a Christian may make this knowledge bring forth fruit. 'Andprovs els the enlywood is, unfruitful under the knowledge.

9. ταῦτα. The things mentioned in ver. 5, 6, 7. Ibid. τυφλός is a person who cannot see, μνωπάζων is a person who closes his eyes.

f iii. 1.

g Joh. xxi.

λαβών τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ άμαρτιῶν. Διὸ μᾶλ- 10 λου, άδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ύμῶν τὴν κλησιν καὶ ἐκλογὴν ποιείσθαι ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. ούτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν 11 αλώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ήμῶν καὶ σωτήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καί- 12 περ είδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῆ παρούση ἀληθεία, [δί-13] καιον δε ήγουμαι, εφ' όσον είμι εν τούτφ τφ σκηνώματι, διεγείρειν ύμᾶς εν ύπομνήσει ειδώς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις 14 18, 19; 3 Τίμ. 17. 6. τοῦ σκηνώματός μου, καθώς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς έδήλωσε μοι. σπουδάσω δε καὶ εκάστοτε εγειν ύμας μετα την 15 έμην έξοδον την τούτων μνήμην ποιείσθαι.

b Matt. h Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις έξακολουθήσαντες έγνωρίσα- 16 xvii. 1; μεν ύμιν την του Κυρίου ήμων Ίησου Χριστου δύναμιν καί Joh. i. 14; 1 Cor. ii. 1, παρουσίαν, άλλ' επόπται γενηθέντες της εκείνου μεγαλειότητος. 4, 18; iv. 20; λαβών γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνής ένεχ- 17 1 Joh. i. 1 : θείσης αὐτῶ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, "Οὐτός iv. 14. | Matt.iii.17 έστιν ὁ υίος μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς δν ἐγὼ εὐδόκησα." Καὶ ταύ- 18 zvii. 5. την την φωνην ημείς ηκούσαμεν έξ ουρανου ένεχθείσαν, συν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἀγίῳ. Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν 19 k Punl. exix. 105; \$ Cor. iv. 6. προφητικου λόγου, φ καλώς ποιείτε προσέχουτες, ώς λύχνω φαίνοντι εν αυχμηρώ τόπω, εως ου ήμερα διαυγάση, και φωσ-1 2 Tim. iii. 16; 1 Pet. i. 11. φόρος ἀνατείλη ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τοῦτο πρῶτον γινώ- 20 σκοντες, ότι πάσα προφητεία γραφής ίδίας επιλύσεως οὐ γίm Deut. xiii. 1; νεται. Ιού γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ήνέχθη ποτὲ προφητεία, 21 Matt. xxiv. 11; Act. xx. 29; άλλ' ύπο Πνεύματος άγίου φερόμενοι ελάλησαν οι άγιοι Θεού 1 Tim. iv. 1; ἄνθρωποι. 2 Tim.iii.1,5; m'ΕΓΕΝΟΝΤΟ δέ καὶ ψευδοπροφήται έν τῶ λαῶ, ὡς καὶ 2 Jud. iv. 18.

9. καθαρισμοῦ. This alludes to baptism. Such a person forgets that at baptism he was cleansed from the guilt of all his past sins. See

10. This shews, that κλησις and ἐκλογὴ meant the same thing, viz. admission into the Christian covenant: but whether this election is βεβαία, depends upon our own conduct.

11. Since the kingdom of God means the state of the gospel here on earth, ή εἴσοδος εἰς τὴν β. Tou Kuplou does not mean the entrance into heaven, but the admission of Christians into the gospel covenant: and S. Peter says, for thus your admission into the gospel will be followed by abundant supplies of gifts and graces.

12. Many MSS. read Διδ μελλήσω άει ύμας.

Ibid. τῆ παρούση ἀληθεία. The true doctrine, which is now preached, in opposition to the false doctrines which were shortly to appear. See ii. 1.

16. παρουσίαν might mean the presence of Christ on earth at his first coming, of which

S. Peter was a witness: but it is more probable, that he is here urging the certainty of Christ's second coming: and he appeals to the transfiguration, as an earnest of Christ's future

19. He is still urging the certainty of Christ's second coming. We have also the declaration of prophecy upon this point, which is more certain than any thing else.

Ibid. was ou huépa. Until the day itself, which

is the subject of prophecy, appear.
20. iδlas ἐπιλύσεωs. Some explain this to mean, no prophecy is its own interpreter, others, no prophecy is to be interpreted by itself, but to be taken in connexion with others. But what follows in ver. 21. seems to shew it to mean, No prophecy proceeds from the prophet's own fancy: and this is confirmed by Philo Judgeus, προφήτης γὰρ ίδιον μὲν οὐδὲν ὰποφθέγγεται, ἀλλότρια δὲ πάντα ὑπηχοῦντος ἐτέρου. vol. i. p. 510.

21. of dyioi. Some MSS. substitute & w.

έν ύμιν έσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οίτινες παρεισάξουσιν αίρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνού-2 μενοι, επάγοντες έαυτοις ταχινήν ἀπώλειαν και πολλοί έξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταις ἀπωλείαις, δι' οθς ή όδὸς τῆς 8 ἀληθείας βλασφημηθήσεται· πκαὶ ἐν πλεονεξία πλαστοῖς λό- » Deut. γοις ύμας έμπορεύσονται· οίς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ Ι Τim. vi 5; 4 ή ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. °Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων άμαρ- Itt. 1. 1 τησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρ- • Ιοδ ίν. 18; 5 έδωκεν εἰς κρίσιν τετηρημένους καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφεί- 1 Joh. 41: 8; σατο, άλλ' δγδοον Νώε δικαιοσύνης κήρυκα εφύλαξε, κατα- Jud. 6; Αροο. xx. 2. 6 κλυσμον κόσμο ασεβων επάξας. 9και πόλεις Σοδόμων και P Gen. vii. 21; Γομόρρας τεφρώσας καταστροφή κατέκρινεν, υπόδειγμα μελ. 10. 7 λόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς καὶ δίκαιον Λωτ καταπονούμενον q Gen.xix.14; ύπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελιγεία ἀναστροφῆς ἐρρύσατο xxix. 23: Εκα. xiii. 19: 8 βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῆ ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέ- Jer. 1. 40; 9 ραν έξ ήμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν τοίδε xxi. 49; Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ρύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν Αποιίτ. 11; 10 κρίσεως κολαζομένους τηρείν· *μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς - 1 Cot. x.18. έν ἐπιθυμία μιασμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρο- 8, 10, 16. Τολμηταὶ αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφη-11 μοῦντες. εδπου ἄγγελοι ἰσχύι καὶ δυνάμει μείζονες ὅντες οὐ ε Jud. 9. 12 φέρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίω βλάσφημον κρίσιν. "οὖτοι " sud. 10.

Chap. II. 1. ψευδοδιδάσκαλοι. These were most probably the Gnostics, who began to draw away Christians from the church at the end of the first century.

Ibid. The doctrine of the atonement was denied by the Gnostics, who held that Christ did not suffer upon the cross.

2. arwhelais. The true reading is agenyelais.

Ibid. βλασφημηθήσεται. It is known that many calumnies were spread against the Christians from their being confounded with the Gnostics.

3. εμπορεύσονται. Fraudulentam inter vos exercebunt mercaturam. Valcken. ad 1 Cor. v. The Gnostics are elsewhere accused of making gain by spreading their opinions. Rom. xvi. 17.

Ibid. Ekwahai. As denounced long ago. See Jude 4. He means, that there are many instances in old times, which shew that such persons are sure to be punished.

4. El γάρ. This sentence is concluded in ver. 9. All these are instances, that κρίμα ἔκπαλαι οδκ άργεῖ.

Ibid. aμαρτησάντων. The sin and fall of the angels is alluded to in Jude 6; John viii. 44;

1 John iii. 8; and perhaps in 1 Tim. iii. 6. Ibid. σειραίs. This seems to have been a Jewish notion. "Postquam (filii Dei) filios geruerunt, sumsit eos Deus, et ad montem tenebrarum perduzit, ligavitque ece catenis ferreis, quæ usque ad medium abyssi magnæ pertingunt." Sohar Genes. fol. 45. col. 178.

Ibid. ταρταρώσαs seems to be a term borrowed from heathen writers.

5. bydoor is a classical expression for one of eight, and means that seven other persons were preserved. Some have coupled it with khouka, as if Noah had been an eighth preacher in succession from Enos: but the former is prefer-

6. καταστροφή κατέκρινεν. Executed sentence

upon them by destroying them.
9. If God in these instances punished the guilty and preserved the innocent, we may be sure that He knows how always to save &c.

10. These impurities were practised by some of the Gnostics.

Ibid. κυριότητος καταφρονούντας. perhaps an allusion to the instance last quoted, of the men of Sodom disregarding the angels who came to Lot. With similar impiety the Gnostics held many absurd and blasphemous notions concerning spiritual beings.

Ibid. Tofas may mean beings who are in a

state of glory.

11. The implety of the Gnostics in speaking blasphemously of spiritual beings is shewn by the fact, that even the good angels do not speak abusively of bad spirits. It appears from Jude 9, that S. Peter alludes to some Jewish tradition.

9 1 Cor. i. 8; αὐτοῦ προσδοκώμεν, ἐν οἶς δικαιοσύνη κατοικεῖ. 9 διὸ, ἀγαπη- 14 Phil. i. 10; τοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι 1 These iii. 13; αὐτῷ εὐρεθηναι ἐν εἰρήνη, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυ- 15 v. 23. r Rom. ii. 4. μίαν, σωτηρίαν ήγεισθε καθώς και ὁ ἀγαπητὸς ήμων ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, • ὡς 16 Rom. viii. 19; ται. 1ν; 1 Cor. τν. 24; καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων 1 Thou. iv. έν οις έστι δυσνόητά τινα, α οι αμαθείς και αστήρικτοι στρεβλούσιν, ώς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ιδίαν αὐτῶν · Mar. xiii. ἀπώλειαν. ' Τμεῖς οὖν, ἀγαπητοὶ, προγινώσκοντες φυλάσ- 17 23. σεσθε, ίνα μη τη των άθέσμων πλάνη συναπαχθέντες έκπέσητε τοῦ ίδιου στηριγμοῦ αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει 18 τοῦ Κυρίου ήμων καὶ σωτήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰώνος. ἀμήν.

there will be another heaven and earth, similar to the present, but a different state of things.

15. μακροθυμίαν. This delay in Christ's

coming.

16. es καί. This seems to shew, that by καθès Υγραψεν S. Peter alluded to some particular Epistle of S. Paul.

Ibid. repl robraw. Concerning Christ's second coming.

Ibid. &v ols. In which subject. There is perhaps better authority for reading &v als.

Ibid. awakear. They supposed S. Paul to say, that the world was coming shortly to an end: and because it did not do so, they pretended that his preaching was false, and they continued in those sins which lead to destruction.

FIRST EPISTLE OF S. JOHN.

The genuineness of this Epistle has never been disputed. It is said by Irenseus and other ancient authors to have been written from Ephesus; but its date is uncertain. Some have supposed it to have been written before the destruction of Jerusalem: but it is much more probable that it was written at the end of the first century. We know nothing of S. John's history from the New Testament, between his attending the council at Jerusalem in 46, (Gal. ii. 9,) and his being banished to the island of Patmos, (Rev. i. 9.) The latter event happened in the persecution, which Domitian raised against the Christians toward the close of his reign. S. John is said by Tertullian and Jerom to have been put into a vessel of boiling oil at Rome, and to have come out unhurt. He probably returned from his banishment at Patmos in the year 96, when Domitian was succeeded by Nerva; and after that he may have written this Epistle from Ephesus. Augustin and others speak of it as addressed to the Parthians: but this is uncertain. Irenseus states that he wrote his Gospel against the heresy of the Cerinthians and Nicolaitans: and these persons, who were Gnostics, seem to be alluded to in this Epistle. Some Gnostics believed the body of Christ to be a phantom; i. e. they denied that Jesus Christ had come in the flesh. See iv. 2, 3. The Cerinthians did not believe this: but they held that Jesus and Christ were two different persons; that Jesus was born of human parents, and that Christ descended upon him at his baptism; i. e. they did not believe that Jesus was Christ, (v. 1,) or the Son of God, (v. 5.)

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

• Ο ΗΝ ἀπ' ἀρχής, δ ἀκηκόαμεν, δ έωράκαμεν τοῖς ὀφθαλ. Ι a f.n. zziv.39: Joh. i. 1, 14; μοις ήμων, δ έθεασάμεθα, και αι χειρες ήμων έψηλάφησαν. 2 Pet. i. 16. περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς (b καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωρά-2 b Job. i. 1, 2; Βοπ. χτί. 26; καμεν, καὶ μαρτυρούμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ύμιν την ζωήν Col. 1. 26; 2 Tim. i. 10; τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῶν) Τιτ. 1. 2. • Joh.xvii.21; • δ έωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ΐνα καὶ 3 ύμεις κοινωνίαν έχητε μεθ' ήμων και ή κοινωνία δε ή ήμετέρα 1 Cor. i. 9. μετά τοῦ πατρὸς καὶ μετά τοῦ υίοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ 4 2 Joh. 12. d καὶ ταῦτα γράφομεν ύμιν, ίνα ή χαρὰ ύμων ή πεπληρωμένη 4 • Joh. i. 9; •καὶ αῦτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἡν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀν- 5 viii. 12; αγγέλλομεν ύμιν ότι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ix. 5: xii. 35, 36. ἔστιν οὐδεμία. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, 6 f Heb. ix. 14; 1 Pet. i. 19; καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν Apoc. i. 5. την άληθειαν 'έὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός 7 s 1 Reg. έστιν έν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' άλλήλων, καὶ τὸ Job ix. 2: Ριον. xx. 9; αίμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υίοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ Eccl. vii. 20; πάσης άμαρτίας. Β' Εὰν εἴπωμεν ὅτι άμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, 8

Chap. I. 1. $d\pi'$ $d\rho\chi\eta$ s. The Gnostics believed Christ to have been an emanation from God, and therefore to have had a beginning. S. John may have intended to refute this notion, as in his Gospel, $(\ell\nu$ $d\rho\chi\eta)$, by saying that Christ was from the beginning, i. e. from all eternity. Or it may mean, that Jesus and Christ had been united from the beginning, i. e. from the birth of Jesus; and Christ did not descend upon Jesus at his baptism.

Ibid. ἀκηκόαμεν. S. John means to state, that he had been a personal hearer of Christ, and therefore must have known the true doctrine concerning him.

Ibid. ἐθεασάμεθα is a stronger word than ἐωράκαμεν, and denotes fixed and constant attention.

Ibid. ἐθιπλάρασαν. This is perhaps used to

Ibid. $\epsilon \psi \eta \lambda \dot{a}\phi \eta \sigma a \nu$. This is perhaps used to refute the notion of Jesus not having a substantial body.

Ibid. λόγου τῆς ζωῆς. Logos is perhaps used here as in John i. 1. for the Son of God; and λόγος τῆς ζωῆς may mean, the living Word;

or the Word, which having life in itself is the cause of life to others.

2. ή ζωή έφανερώθη. The fact of Christ being the author of life was proved by his resurrection.

3. μεθ' ἡμῶν. Either with us Jews, or with us apostles. See ii. 2.

4. He had told them in ver. 3. that they and all Christians might have communion with the Father and the Son: and he says, I am now writing to you, that the joy attending this communion may be fully possessed by you; viz. by your living in obedience to the gospel. See ii. 1.

5. ἐπαγγελία. And this communion with God is what we have heard promised by Christ, and we announce to you how you may obtain it, for God is Light &c. See the next verse.

8. Edv elmoure. The Gnostics said this. They boasted of being made perfect by knowledge, and denied that Christ had died at all.

9 έαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ἡἐὰν • Ps. xxxii. 5; όμολογώμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμών, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα 13. άφη ήμιν τὰς άμαρτίας, καὶ καθαρίση ήμας ἀπὸ πάσης ἀδι-10 κίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμίν.

'TEKNIA μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε, καὶ 'Rom. εάν τις άμάρτη, παράκλητον έχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν ὶ Τίπ. ii. s; 2 Χριστον δίκαιον και αυτος ίλασμός έστι περί των άμαρτιων 21, 25; ήμων ου περί των ήμετέρων δε μόνον, άλλα και περί όλου ix. 24.

3 τοῦ κόσμου. Καὶ ἐν τούτφ γινώσκομεν, ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, Joh iv. 41;

4 ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ¹ὁ λέγων, "Εγνωκα αὐτὰν, καὶ Roia. iii. 25; τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶ, καὶ ἐν τούτω ἡ Col. 1. 10. 5 ἀλήθεια οὐκ ἔστιν "δς δ' ᾶν τηρῆ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς it 20.

έν τούτφ ή ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτφ γινώσκομεν, m iv. 12, 13; 6 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν. οἱ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθώς xiv. 21, 22.

7 ἐκείνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατείν. °άδελφοὶ, "Joh.xv.4,5; οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμίν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν, ἡν • ιι. 11;

είχετε ἀπ' ἀρχῆς ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος δν ἡκού- 2 Joh. 5 8 σατε ἀπ' ἀρχής. ^pπάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμίν, ὅ ἐστιν ^p Joh. i. 9; άληθες εν αυτώ και εν υμίν ότι ή σκοτία παράγεται, και το xiii. 34;

9 φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Θό λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ κοπ. xii.12; 10 τον ἀδελφον αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῆ σκοτία ἐστὶν ἔως ἄρτι. τό $\frac{1}{5}$ Thees. $\frac{1}{6}$

άγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον 🤉 🚻 14; 11 ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 'ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τŷ , Joh. xii. 35; σκοτία έστὶ, καὶ ἐν τἢ σκοτία περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ^{3 Pet. i. 10.} ύπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

12 Γράφω ύμιν, τεκνία, ότι άφεωνται ύμιν αι άμαρτίαι δια Lu.xxiv.47; 13 τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' κιίί. 38. άρχης. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν.

9. dikaios. God is himself righteous; and it is God's righteousness by which we are justified. See Rom. iii. 21.

10. ψεύστην. Because God has declared the sinfulness of man, and the necessity of his sins

being forgiven.

CHAP. II. 3. угобокомер. The Gnostics had their name from professing to know God; and some of them held an indifference of actions. S. John makes obedience to be the test of knowledge.

5. ή αγάπη του Θεού. The love which man

has for God.

7. ἐντολήν. He means the command to love one another. This was not given now for the first time, but the Christians had heard it from the beginning of their conversion. 'Aπ' ἀρχῆς at the end of the verse is perhaps an interpolation.

8. πάλω. In another point of view this commandment may be called new: Christ has enforced it by precept and example in a manner which was never seen before.

Ibid. 8 forw. I am writing to you about a thing which really and truly exists in him and in you, but not in other persons: for heathen darkness is now dispelled, and the gospel has put this duty in its proper light.

9. port. The Gnostics talked of being in

the light.

10. σκάνδαλον. There is nothing which makes

him stumble. See John xi. 9.
12. τεκνία. This means literally young children. He exhorts them to love one another, merely on the principle that God had so loved them as to take them into covenant, and release them from the penalty of sin for the sake of Christ.

13. πατέρες. He exhorts the older persons to love one another, and appeals to them as having felt and known the effect of the gospel upon the heart and life.

Ibid. veavious. He appeals to persons who had arrived at maturity, as having felt tempta-

γράφω ύμιν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. "Εγραψα ὑμιν, 14 πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τον ἀπ' ἀρχής. "Εγραψα ὑμῖν, νεα-■ Eph. vi. 10. νίσκοι, ὅτι "ἰσχυροι ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, * Matt.vi.24; καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. * μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ 15 Bom. xii. 2; Jac. iv. 4. τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπῷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ αγάπη του πατρός εν αυτώ ότι παν τὸ εν τώ κόσμω, ή ιδ έπιθυμία της σαρκός, και ή ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, και ή άλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, άλλ' ἐκ τοῦ y Peal.xc.10; κόσμου έστι. γκαὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐ- 17 Rea. xl. 6; 1 Cor. ττί. 31; τοῦ ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα-Jac. i. 10; ε Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς ἡκούσατε ὅτι ὁ ἀντί- 18 ττ. 14: * Παιδία, εσχατή ωρα εστί και κασως ηκουσατέ στι ο αυτί-1 Pet. i. 24. χριστος έρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν ὅθεν * Matt. xxiv. γινώσκομεν ότι έσχάτη ώρα έστίν. "Έξ ήμων έξηλθον, άλλ' 19 οι Στ. 29; 3 Theen. ii. 3; οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν 1 Joh. 7. μεθ' ἡμῶν ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν
1 Act. xx. 30. το καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἀγίου, καὶ οἴδατε πάντα. 20 b Joh.xiv.26; xvi. 13. Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε 21 αὐτὴν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. °Τίς 22 e iv. 8; 9 Joh. 7. έστιν ο ψεύστης, εί μη ο άρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ο Χριστός; οὖτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἰόν. πας ὁ ἀρνούμενος τὸν υίὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα 23 4 iv. 15; Lu. xii. 9; Joh. xv. 23. έχει. 'Τμεις ουν δ ήκούσατε ἀπ' ἀρχής, ἐν ὑμιν μενέτω. ἐὰν 24 έν ύμιν μείνη δ ἀπ' ἀρχης ηκούσατε, και ύμεις εν τῷ υίῷ και έν τω πατρί μενείτε. καὶ αυτη έστιν ή έπαγγελία, ην αυτός 25

tion and conquered it. This could hardly be said of children: and he appeals to them again in this verse, as not being yet instructed in the gospel, but only knowing God the Father.

15. η αγάπη τοῦ πατρός. If a man loves the world, he does not love God. Philo Judæus writes, αμήχανον συνυπάρχειν την προς κόσμον αγάπην τή πρός του Θεου αγάπη, ως αμήχανου συνυπάρχειν αλλήλοις φως και σκότος. vol. ii. p. 649.

16. These three vices are sensuality, covetousness, and pride.

18. ἐσχάτη Ερα. See note at Heb. i. 1.

Ibid. artixpioros. This is the first mention of antichrist in the New Testament: but S. Paul had foretold an apostasy in the latter times, (1 Tim. iv. 1,) and he probably alluded to the Gnostics. S. John says, that this antichristian apostasy was now arrived: and this passage proves the meaning of ἐσχάτη ωρα. Antichrist was not any one individual, but any opponent or corrupter of the gospel.

19. The Gnostics had been spreading their doctrines for a long time, but they did not begin to draw away the Christians till toward the end of the century. See 2 Thess. ii. 6. S. John alludes to this in έξ ήμων έξηλθον, they went away from our body, but did not really belong

Ibid. ἀλλ' Ίνα φαν. The result is, that they are proved not to have been real Christians. See note at Matt. i. 22.

20. χρίσμα. This is perhaps said with reference to artixpiores in ver. 18. These men are false Christians; but ye are true Christians; ye are anointed by the Holy Ghost, and know every thing about these people.

21. I have not written this, as if you did not know what is the true doctrine: but I have written it, because you do know what it is, and that any error in faith hinders a man from being a true Christian.

22. & ψεύστης. The false teacher, or holder of a false doctrine.

Ibid. dovobueros. The Cerinthians did this.

See pref. to this Epistle.

Ibid. obros. These are the antichristian apostates, described by the apostles, who deny that the relation of Father and Son exists between God and Jesus Christ.

23. Whoever does not believe that Jesus is the Son of God, does not in fact believe in God the Father. Most MSS. add, δ δμολογών τὸν υίον και τον πατέρα έχει.

24. If you continue in the doctrine which you have learnt from the beginning of your conversion, you will believe Jesus Christ to be the Son of God. 26 επηγγείλατο ήμιν, την ζωήν την αιώνιον. ταθτα έγραψα ύμιν

27 περί των πλανώντων ύμας. «Καί ύμεις το χρίσμα δ έλάβετε · Jor. xxxi. . άπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τὶς διδάσκη Joh. xiv. 26; ύμας άλλ' ώς τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ύμας περί πάντων, **i. 13. καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος καὶ καθώς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, Φανερωθή, έχωμεν παρρησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, Mur. viii. 38. 29 εν τη παρουσία αὐτοῦ. Εἐὰν εἰδητε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε ε iii. 7. 10. ότι πας ό ποιων την δικαιοσύνην έξ αὐτοῦ γεγέννηται. h I ΔΕΤΕ, ποταπην αγάπην δέδωκεν ημιν ο πατηρ, ίνα b Job. i. 12; τέκνα Θεού κληθώμεν. διά τούτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, χτίι 25. 2 ότι οὐκ ἔγνω αὐτόν. ἱἀγαπητοὶ, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ι Bom. viii. ουπω έφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῆ, 15, 18, 29; 8 ομοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστί. Καὶ πᾶς xv. 49; Gal. iii. 26; ό ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἀγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖ- iv. 6; Col. iii. 4. 4 νος άγνός έστι. * Πας ὁ ποιων τὴν άμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν . 7.17. 5 ποιεί· καὶ ἡ άμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. Ικαὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ι Επα. ΙΙΙΙ. 4,9; έφανερώθη, ΐνα τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἄρη· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ 1 Tim. i. 15; 6 οὐκ ἔστι. m πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων, οὐχ ἀμαρτάνει * πᾶς ὁ άμαρ $^{-\frac{1}{24}}$. 7 τάνων, οὐχ ἐώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. Τεκνία, μηδ- 🛚 🗓 4; εὶς πλανάτω ὑμᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστι, 3 Joh. 11. 8 καθώς εκείνος δίκαιός εστιν. ο δ ποιών την άμαρτίαν, εκ τοῦ " ii. 29. διαβόλου ἐστίν ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἀμαρτάνει. εἰς τοῦτο Joh. vi.i. 44. έφανερώθη ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύση τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. 9 Ρ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρ- ٢ . 18; μα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ οὐ δύναται άμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ 10 Θεοῦ γεγέννηται. 9 εν τούτφ φανερά εστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ 1 iv. 8. καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, οὐκ 11 ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ' ὅτι [1.5], αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἡν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν [50h. xiii. \$4]; χτ. 12. 12 άλλήλους οὐ καθώς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἢν, καὶ ἔσφαξε τὸν · Gen. iv. 8; άδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα ; Ιοh. xv. 18 αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. τ μὴ θαυμά- 18, 19; xvii. 14. 14 ζετε, άδελφοί μου, εί μισεῖ ύμᾶς ὁ κόσμος. " Ήμεῖς οἴδαμεν ὅτι .. !!. 9.10.11.

26. This confirms the interpretation given to ver. 18, 19.

27. το χρίσμα. The aid of the Holy Spirit.
29. ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται. Α true Christian is

he that does works suited to a man in a state of justification.

CHAP. III. 1. Most MSS. read καί ἐσμεν after κληθῶμεν.

4. Every one who commits a sin, also violates a law; and is therefore liable to punishment.

5. This is an exhortation to imitate Christ, by abstaining from sin. He came into the world and died, that he might free us from our sins: if therefore we are like him, we should continue free from sin. 'Ημῶν is perhaps an interpolation.

- 7. πλανάτω. This is directed against the Gnostics, who held an indifference of actions.
- 8. διάβολος. See note at 2 Pet. ii. 4.

9. γεγεννημένος έκ τοῦ Θεοῦ is a true and genuine Christian. See v. 1.

Ibid. σπέρμα is used with reference to γεγεννημένοs. A Christian is born again by the word of God; and if this continues in him, he abstains from sin.

13. μισεί. If your deeds are righteous, as those of Abel, do not wonder if the world hates you, as Cain hated Abel.

14. The test, by which we may know whether we are true Christians or no, is whether we love our brother.

μεταβεβήκαμεν έκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς w Matt. v. άδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν, μένει ἐν τῶ θανάτω, ▼ πᾶς 15 21, 22; Gal. v. 21. ό μισών τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστί καὶ οἴδατε ὅτι σίν. 9; Joh. iii. 16; πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. * Έν τούτω εγνώκαμεν την αγάπην, ότι εκείνος ύπερ ημών την 16 Ερλ. γ. 2, 25. ψυγην αὐτοῦ ἔθηκε καὶ ήμεῖς ὀφείλομεν ὑπερ τῶν ἀδελφῶν τὰς y iv. 20; ψυχὰς τιθέναι. ' δς δ' αν έχη τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρή 17 τον άδελφον αυτού χρείαν έχοντα, και κλείση τα σπλάγχνα Jac. ii. 15. * Psal. x.17; αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ ; τεκνία 18 μου, μη άγαπωμεν λόγω μηδέ γλώσση, άλλ' έργω καὶ άληθεία. μεν. 18; μου, μη ωγωπωμεν τω γε μπο. 19. β. Αληθείας εσμέν, καὶ εμπρο- 19. Ρτοτ. Στ. 29; καὶ εν τούτφ γινώσκομεν ότι εκ τῆς ἀληθείας εσμέν, καὶ εμπρο- 19 Jer. xxix. 12; σθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν ὅτι ἐὰν καταγινώσκη 20 Joh. ix. \$1; ήμων ή καρδία, ότι μείζων έστιν ο Θεος της καρδίας ήμων. xv. 7; Jac. v. 16. καὶ γινώσκει πάντα. ἀγαπητοὶ, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ κατα- 21 aiv. 12: γινώσκη ήμων, παρρησίαν έχομεν προς τον Θεον, καὶ δ ἐὰν 22 Matt.xxii.39; αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τη-Joh. vi. 29; ρούμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιούμεν. *καὶ αὕτη 23 xiii. 84; xv. 12: έστιν ή έντολη αὐτοῦ, ίνα πιστεύσωμεν τῶ ὀνόματι τοῦ υίοῦ zvii. 3. 1 Thesa.iv.9: αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν b Joh.xiv.23; εντολήν ήμιν. b και ό τηρών τὰς εντολάς αὐτοῦ εν αὐτώ μενει, 24 xv. 10; _{Bom. viii. 9}, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῷ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, · Jer. xxix.8; ἐκ τοῦ Πνεύματος οὖ ἡμῖν ἔδωκεν. Matt. vii. ο 'ΑΓΑΠΗΤΟΙ, μη παντί πνεύματι πιστεύετε, άλλα δοκι- Λ 15, 16; ακίν. 4,5,24: μάζετε τα πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὅτι πολλοὶ ψευδο-1 Thess. v. 21; προφήται εξεληλύθασιν είς τον κόσμον. δεν τούτο γινώσκετε 2 2 Pet. ii. 1; τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα δ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν Αρισ. ii. 2. Αρος. μ. 2. 4 1 Cor. xii. 3; εν σαρκὶ εληλυθότα, εκ τοῦ Θεοῦ εστί. καὶ πᾶν πνεῦμα δ 3 μη δμολογεί του Ίησουν Χριστον έν σαρκι έληλυθότα, έκ 2 Joh. 7. • ii. 18, 92; 3 Thess, ii. 7, τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, δ

15. ἀνθρωποκτόνος. In the eye of God he is like Cain, who slew his brother.

Ibid. μένουσαν. If he was a Christian, he once had the promise of eternal life: but such persons as these lose the promise.

16. την αγάπην means, the love of God; but the passage may be translated, In this we have experienced love.

Ibid. τιθέναι. This perhaps is an exhortation to patience and constancy under persecution.

17. ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. See ii. 5.

18. μη άγαπωμεν. Let us not profess to love God.

19. ἐν τούτφ. By this test, viz. of our actions.

Ibid. πείσομεν. The only way of making us feel secure in our own hearts, is to know that we have obeyed God.

20. We may perhaps supply γινώσκομεν before the second δτι.

CHAP. IV. 1. In the preceding verse he had

said that the presence of the Spirit is the test of a man having God dwelling in him. He now guards against false pretensions to the Spirit.

Ibid. Soundfere. If a person pretends to have the Spirit, try and examine whether his doctrine is sound.

Ibid. ψευδοπροφήται. Men falsely pretending to be inspired. The Gnostics.

2. πῶν πνεῦμα. Every person so professing to be inspired: i. e. professing himself a Christian.

Ibid. dr σαρκὶ ἐληλιθότα. This may allude to the Docetæ, who denied that Jesus had a real body; or to the Cerinthians, who denied that Christ, as well as Jesus, was born of Mary.

3 Some ancient copies read δ λύει τον Ἰησοῦν, instead of δ μὴ ὁμολογεῖ τον Ἰ. Χ. ἐν ε. ἐλ. which perhaps meant, who separates Jesus from Christ. Socrat. H. E. vii. 32. The words Χριστον ἐν σαραὶ ἐληλυθότα are perhaps an interpolation in this verse.

Íbid. τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, sc. τὸ πνεθμα. Per-

4 άκηκόατε ότι έργεται, καὶ νῦν εν τῷ κόσμφ ἐστὶν ήδη. Υμεῖς έκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς ὅτι μείζων 5 έστιν ὁ ἐν ὑμῶν, ἡ ὁ ἐν τῷ κόσμφ. [Αὐτοι ἐκ τοῦ κόσμου εἰσι: sob. iii. 81; διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. xv. 19. 6 ε ήμεις εκ του Θεου εσμέν ο γινώσκων τον Θεον, ακούει ήμων 5 Joh. viii. 47; δς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεθμα της άληθείας καὶ τὸ πνεθμα της πλάνης. 7 'Αγαπητοί, αγαπώμεν άλλήλους' ὅτι ἡ αγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ έστι, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει 8 τον Θεόν το μη αγαπών, οὐκ έγνω τον Θεον, ὅτι ὁ Θεὸς αγάπη ιι. 4. 9 έστίν. ' Έν τούτφ έφανερώθη ή άγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι : ::: 16: τον υίον αὐτοῦ τον μονογενη ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τον κό- Joh. iii. 16; Rom. v. 8; 10 σμου, ΐνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. κέν τούτφ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ τιι. 81. 2; ότι ήμεις ήγαπήσαμεν τον Θεον, άλλ' ότι αυτος ήγάπησεν Joh. xv. 16; ήμας, καὶ ἀπέστειλε τὸν υίὸν αὐτοῦ ίλασμὸν περὶ τῶν ἀμαρ- Rom. iii. 11 τιων ήμων. ¹άγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἡγάπησεν ήμας, καὶ τ. 8, 10. 12 ήμεις οφείλομεν άλλήλους άγαπαν. • Θεον οὐδείς πώποτε χνιιί. 35; τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ 13. 18 ή ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. "ἐν τούτφ γινώ- " ... 5; σκομεν, ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ Exod. 14 Πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. °καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ Joh. i. 18; μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υίὸν σωτῆρα τοῦ $^1_{νi.16}$ Τίπι. i. 17 ; 15 κόσμου. "Ος αν όμολογήση ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ, «Ιολ. πίν. 20; 16 ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ.

¹ Καὶ ἡμεῖς .

¹ Joh. I. 14. έγνωκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν την άγάπην, ην έχει ο Θεος έν + τοι. 8, 12. ήμιν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τἢ ἀγάπη, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. 17 9 Εν τούτφ τετελείωται ή ἀγάπη μεθ' ήμων, ΐνα παρρησίαν 9 iii. 3,19,21; έχωμεν έν τη ήμερα της κρίσεως, ότι καθώς εκείνός εστι, καί 18 ήμεις έσμεν εν τῷ κόσμῷ τούτῷ. Φόβος οὐκ ἔστιν εν τῇ ἀγάπῃ, άλλ' ή τελεία ἀγάπη έξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν έχει ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῆ ἀγάπη. 19 ήμεις αγαπώμεν αὐτὸν, ὅτι αὐτὸς πρώτος ἡγάπησεν ἡμᾶς. 20 τ' Εάν τις είπη, "Οτι άγαπῶ τὸν Θεὸν, καὶ τὸν άδελφὸν αὐτοῦ ;;;. 17.

sons, who call themselves Christians, and hold this doctrine, are the antichristian apostates, whose coming you have had foretold.

6. 8 γινώσκων του Θεόν. He that really knows God: an allusion to the Gnostics.

Ibid. 'Εκ τούτου. From the test given in ver. 2.

12. No one can actually see God: but we can tell whether He is dwelling in us by the love which we feel for each other.

14. τεθεάμεθα refers to τεθέαται in ver. 12. And we have had this spiritual vision of God by the Holy Spirit which he has given us, and we declare the true doctrine to be, that Jesus Christ is the Son of God, who came to save us from our vins.

 ἐν ἡμῶν is said to be the same as eἰs ἡμῶs, but it may mean μένων ἐν ἡμῶν, as in ver. 12, 13, 15.

17. 'Er rotro. By this, viz. by loving our brother, we give a proof that our love of God is sincere: and thus we have boldness in the day of trial, i.e. of persecution: for in this world we are exposed to persecutions, as Christ was. Compare 1 Pet. iv. 17. (volum.)

pare I Pet. iv. 17. $(\kappa\rho l\mu a.)$ 18. $\phi \delta \beta os$. Tertullian interprets this of true Christians not being afraid of suffering martyrdom, p. 497, 536. It perhaps means, If a man loves God and his neighbour, he need not fear any thing: for fear implies mental suffering: but a man, who has this love, has no such suffering.

19. abrdv is perhaps an interpolation.

μισή, ψεύστης έστίν ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ • ΗΙ. 11, 23; δυ ξώρακε, του Θεου δυ ούχ ξώρακε πως δυναται άγαπαν; •καί 21 Lev. xix. 18; ταύτην την έντολην έχομεν άπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν, Matt. xxii. 39: xxii. 39; Joh. xiii. 34: ἀγαπᾶ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. τΠΑΣ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ Θεοῦ 5 xv. 12: Eph. v. 2; 1 Thesair.9; γεγέννηται καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾳ καὶ τὸν 1 Pet. iv. 8. γεγεννημένον εξ αὐτοῦ. ἐν τούτφ γινωσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν 2 t iv. 2. 15: Joh.i. 12, 18. τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπωμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρώμεν. "αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς 3 u Matt. xi. 39, 80; Job. xiv. 18, έντολας αὐτοῦ τηρώμεν καὶ αἱ έντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ 21, 28; εἰσίν τοῦ πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾶ τὸν κόσμον 4 XV. 10; 2 Job. 6. καὶ αυτη έστιν ή νίκη ή νικήσασα τὸν κόσμον, ή πίστις ήμων. 2 Joh.xvi.83. ττίς έστιν ὁ νικών τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς 5 1 Cor. xv. 57. έστιν ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ;

CHAP. V. 1. The Gnostics denied that Jesus was the Christ at the time of his birth: S. John therefore says, that every true Christian believes Jesus to be the Christ. See iii. 9.

Ibid. τον γεννήσαντα. Some refer this to God, as the Father of Jesus Christ; and they refer τον γεγεννημένον to Jesus Christ: but τον γενγήσαντα relates to δε τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, and τον γεγεννημένον means every Christian. If a man believes that Jesus, when he was born into the world, was the promised Messiah, he is taken into covenant with God: and if he loves God, who took him into covenant, he will also love every other Christian who is admitted to the same privileges. This is what S. Paul meant by πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.

 By this we know whether we love our brother properly and upon Christian principles, if we love him from love to God, and obedience to his commandments.

3. For if we love God, it follows that we keep His commandments.

4. The commandments of God are not difficult to be kept by a Christian; because his faith enables him to overcome the temptations of the world.

No person can overcome the temptations of the world, except a Christian; and no man is a true Christian, unless he believe Jesus to be the Son of God.

6. This is directed against the Cerinthians, who separated Jesus from Christ, and said that Christ was united to Jesus, when the Spirit descended upon him at his baptism. S. John says, When I speak of a Christian believing in

Jesus Christ, (ver. 5,) I mean, in him soho was not only declared to be the Son of God at his baptism (8i' bbaros), but who was so when he was born (8i' aliaros); not only at his baptism, but at his baptism and his birth: and as to the descent of the Spirit, it merely came to bear testimony to him, because the testimony borne by the Spirit must be true.

7, 8. There is great reason to think, that all the words from êν τῷ οὐρωνῷ to êν τῷ τῆ τὰ are an interpolation. The 7th verse, as printed in our modern editions, is not to be found in any existing MS. The passage is only found in two MSS. both of which are very recent, and both contain variations. It is not quoted by any Greek writer for several centuries. Cyprian is supposed to have quoted it in the third century: but it is not certain whether he did not mean to allegorise the 8th verse; and this will perhaps explain its introduction into the Latin copies.

8. If we exclude the suspected passage, we shall then read, δτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ εδοφ, καὶ τὸ αἶμα. For there are three things which testify his being the Son of God, the Spirit, his baptism, and his birth; and these three tend to prove the unity of Jesus and Christ.

Ibid. els τὸ ἔν elσιν. In the suspected passage we read ἔν elσι, which gives a very different meaning: but S. John probably did not mean to say, that these three things are one, but that they prove Jesus and Christ to be one person.

9 °Eὶ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία ° Joh. v. 37; τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ,

10 ην μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. δό πιστεύων εἰς τὸν υἱον b Joh. iii.
τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ ὁ μὴ πιστεύων τῷ Rom. viii.16;
Θεῷ, ψεύστην πεποίηκεν αὐτὸν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν Gal. iv. 6.

11 μαρτυρίαν, ην μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υίοῦ αὐτοῦ. 'Καὶ · Joh. i. 4. αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς,

12 καὶ αὕτη ή ζωὴ ἐν τῷ νίῷ αὐτοῦ ἐστίν. το ἔχων τὸν νίὸν, ἔχει 4 Joh. iii. 36 ; τὴν ζωήν ὁ μὴ ἔχων τὸν νίὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. $^{7.24}$.

18 • Ταῦτα ἔγραψα ὑμῶν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υίοῦ • Joh. xx. 31. τοῦ Θεοῦ, ἴνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υίοῦ τοῦ Θεοῦ.

21 αἰώνιος. Τεκνία, φυλάξατε έαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων, ἀμήν. 11 Cor. x. 14.

9. If in all cases we should admit the testimony of three human beings, the testimony of God is of course more to be regarded: for the testimony, which I have mentioned as borne by these three persons, is in fact the testimony of God. Most MSS. read Fr. for Hp.

10. If a man has the true belief concerning Jesus having been always the Son of God, it is a sign that he is moved by the same Spirit which bore testimony to Jesus at his baptism. Compare 1 Cor. xii. 3.

Ibid. δ μη πιστεύων τῷ Θεῷ. He who does not believe what God said concerning Jesus being

his beloved Son.

11. The meaning of the testimony is, that Jesus, the Son of God, is the person who is to give eternal life to mankind.

12. δ έχων τὸν υίόν. He that receives Jesus as the Son of God.

13. καl Γνα πιστεύητε. And that you may continue to believe rightly. The words τοῦς πιστ. els τὸ ὅν. τοῦ νἰοῦ τοῦ Θεοῦ are perhaps an interpolation.

16. ξοτιν ἀμαρτία. This is perhaps wrongly translated, there is a sim, as if some particular sin was intended: it should be, there is sim which leads to death. S. John left it to the discretion of his brethren: if one of them committed a venial sin, and the rest prayed for the sinner, they might be the means of his being pardoned: but if the sin was enormous, they must not expect their prayers to be heard.

must not expect their prayers to be heard.

18. yeverryuéros. See iii. 9. No person, who remembers that he is in covenant with Christ;

lives in the practice of habitual sin.
19. δ κόσμος δλος. All unbelievers.

20. Γνα γιν. τον αληθινόν. This is directed against the Gnostics, who boasted of knowing God. S. John says, that Jesus Christ alone enables us to know the true God.

Ibid. obros. This seems to refer to Jesus Christ: and the passage is quoted by Athana-

sius, as proving the divinity of Christ.

21. είδώλων. This probably alludes to the sacrifices which had been offered to idols. See Rev. ii. 14.

SECOND EPISTLE OF S. JOHN.

The genuineness of this Epistle was called in question by some of the ancients, but it is quoted by writers of the second century, and the sentiments are very similar to those in the first Epistle. It was perhaps written about the same period.

The same may be said of the third Epistle.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 'Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ έκλεκτη κυρία καλ τοις τέκνοις αὐτης.

οθς έγω άγαπω εν άληθεία, και οὐκ έγω μόνος, άλλα και 2 πάντες οἱ εγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μέ-8 νουσαν εν ήμιν, και μεθ' ήμων έσται είς τον αίωνα έσται μεθ' ύμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ Θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ Κυρίου Ίησοῦ Χριστοῦ τοῦ υίοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθεία καὶ ἀνάπη. 'Εγάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τεκνων σου περιπατοῦντας 5 ἐν ἀληθεία, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. *καὶ «Joh.xiii.84; νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ Ερh. v. 2; 6 ην είχομεν ἀπ' ἀρχης, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους ' καὶ αὕτη ἐστὶν 1 These. iv. 8; αγάπη, ίνα περιπατώμεν κατά τάς έντολάς αὐτοῦ. αὕτη ἐστὶν 1 Joh. ii. 7,8; ή εντολή, καθώς ήκούσατε ἀπ' ἀρχής, ἵνα εν αὐτή περιπατήτε τι. 21. 7 οτι πολλοί πλάνοι εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολο- 1 Joh. ii. 24 γούντες Ίησούν Χριστον έρχομενον έν σαρκί οὐτός έστιν ὁ . Μαιτ. απίν. 8 πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. ἀ βλέπετε ἐαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέ- 2 Pet. ii. 1; 9 σωμεν à εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. ° πᾶς 1 Joh. ii. ό παραβαίνων, καὶ μὴ μένων ἐν τἢ διδαχἢ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν iv. 1, 2, 3. οὐκ ἔχει ὁ μένων ἐν τῆ διδαχῆ τοῦ Χριστοῦ, οῦτος καὶ τὸν 1 Joh. ii. 22. 10 πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ Βοπ. ταύτην την διδαχην ου φέρει, μη λαμβάνετε αυτόν είς οικίαν, 1 Cor. v. 11; 11 καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοι- xvi. 23; Gal. i. 8, 9; νωνεί τοις έργοις αὐτοῦ τοις πονηροίς. 12 "Πολλά έχων ύμιν γράφειν, ούκ ήβουλήθην διά γάρτου 1 Ιοβ. 1.4; καὶ μέλανος ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς 3 Joh. 18. 18 στόμα λαλήσαι, Ίνα ή χαρά ήμων ή πεπληρωμένη. ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. ἀμήν.

CHAP. I. 1. δ πρεσβότερος.. S. John was perhaps distinctively called the presbyter, as having survived the other apostles by many years: or it may imply his great age.

years: or it may imply his great age.

Ibid. ἐκλεκτῆ κυρία. Some render this to the lady Eclecta, or to the elect Cyria; others take both the words for adjectives, and understand either an individual lady, or some parti-

cular church. Wolfius agrees with our version, to the elect lady.

εἰσῆλθον. Most MSS, read ἐξῆλθον.
 The reading is perhaps ἀπολέσητε and ἀπολάβητε.

9. παραβαίνων. Many MSS. read προάγων. 12. ἐλθεῖν. Most MSS. read γενέσθαι and χαρὰ ὑμῶν.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΌΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΉ ΤΡΙΤΉ.

'Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Γαίφ τῷ ἀγαπητῷ, δν ἐγὼ ἀγαπῶ] έν άληθεία, άγαπητε, περί πάντων εξίγομαί σε εξοδούσθαι ? καὶ ὑγιαίνειν, καθώς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή: •ἐχάρην γὰρ λίαν, 8 έργομένων άδελφων καὶ μαρτυρούντων σου τῆ άληθεία, καθως σὺ ἐν ἀληθεία περιπατεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, 4 Ίνα ἀκούω τὰ έμὰ τέκνα ἐν ἀληθεία περιπατοῦντα. ᾿Αγαπητέ, 5 πιστον ποιείς δ εάν εργάση είς τους άδελφους και είς τους Εένους, οι εμαρτύρησαν σου τη αγάπη ενώπιον εκκλησίας 6 οθς καλώς ποιήσεις προπέμινας άξίως του Θεού. ύπερ γάρ 7 τοῦ ὀνόματος ἐξηλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. ήμεις οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ΐνα συν-8 εργοί γινώμεθα τη άληθεία. "Εγραψα τη έκκλησία άλλ' 9 ό φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφής οὐκ ἐπιδέχεται ήμᾶς. διὰ 10 τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροίς φλυαρών ήμας και μη άρκούμενος έπι τούτοις, ούτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. Ε'Αγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ 11 b Psal. maxvii. 27; κακον, άλλα το άγαθον. ο άγαθοποιών, έκ του Θεου έστιν Esa. i. 16 : 1 Pet. iii. 11: δ δè κακοποιῶν, οὐχ ἐώρακε τὸν Θεόν. Δημητρίφ μεμαρτύ- 12 1 Joh. iii. 6,9. ρηται ύπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας καὶ ἡμεῖς δε μαρτυρούμεν, καὶ οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθης

1. Tato. Nothing is known concerning this Caius.

2. περί πάντων. S. John perhaps meant to pray, that Caius might be happy in all things, i. e. in his worldly concerns, as he was in his spiritual concerns.

4. μειζοτέραν. See Eph. iii. 8.

5. πιστον ποιείς. You are acting the part of a faithful person. So Libanius ούχ Έλληνικον τοῦτο ποιείς. Epist. ad Maximum.

Ibid. Eévous merely means strangers to Caius: they were persons who voluntarily undertook to travel and preach the gospel.

7. For they have gone from home for the sake of preaching the gospel, receiving no maintenance from the people whom they visit.

8. ἡμείs. The people of any place which is visited by these preachers.

9. Έγραψα τῆ ἐκκλησία. I meant what I have written to be addressed to the church. It appears from ver. 3, 6, that some persons had given S. John a good account of the state of the church in the place where Caius lived: these persons were now going again to the same place, and S. John sent this letter by them recommending them to Caius. He had wished to address it to the whole church; but Diotrephes did not allow the authority of S. John, and refused to receive the persons recommended by 13 °Πολλὰ εἰχον γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλά- ° 2 Joh. 12
14 μου σοι γράψαι· ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς
15 στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι·
ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

15. κατ' δνομα. According to their different names.

SECOND EPISTLE OF S. JOHN.

The genuineness of this Epistle was called in question by some of the ancients, but it is quoted by writers of the second century, and the sentiments are very similar to those in the first Epistle. It was perhaps written about the same period.

The same may be said of the third Epistle.

13 °Πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλά- ° ² 3ολ. 1²
 14 μου σοι γράψαι· ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς
 15 στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι· ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

15. Kar' broug. According to their different names.

EPISTLE OF S. JUDE.

Jude is called by S. Matthew Lebbaus and Thaddaus, x. 3. He styles himself brother of James, meaning James the bishop of Jerusalem. He was therefore one of the cousins of Jesus Christ. We know nothing of his history from the New Testament; but there were traditions of his preaching in Arabia, Syria, Mesopotamia, and Persia, and suffering martyrdom in the latter country. He seems to have been married, and to have left descendants, who were examined before Domitian. (Eusebius, Hist. Eccl. iii. 19, 20.) His Epistle is generally supposed to have been written late in the first century. It closely resembles the second Epistle of S. Peter, and was probably directed against the Gnostics. The genuineness of it was not universally allowed, but it is quoted by Clement of Alexandria, Tertullian, Origen, &c.

ΙΟΥΔΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

"'ΙΟΤΔΑΣ 'Ιησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ 'Ιακώβου, « Lu. τί. 16; τοις εν Θεφ πατρί ήγιασμένοις και Ίησου Χριστφ τετηρη- Joh. xvii. 11: 2 μένοις κλητοίς έλεος ύμιν και ειρήνη και αγάπη πληθυνθείη. Phil. i. 27 : b' Αγαπητοί, πάσαν σπουδήν ποιούμενος γράφειν ύμιν περί 1 Tim. i. 18; τής κοινής σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμιν παρακαλών τί. 12. ο Τίτ. i. 16; 4 ἐπαγωνίζεσθαι τἢ ἄπαξ παραδοθείση τοῖς ἀγίοις πίστει. °Παρ- 1 Pet. ii. 8; 2 Pet. ii. 1; εισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς 3, 19. εισέδυσαν γαρ τινες ανυρωποι, οι παλαι προγεγρωμμένου ευς ο, 10.
τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέν- 29, tc.;
τες εἰς ἀσέληειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην Θεὸν καὶ Κύριον χινί. 64, 65;
Pual. cvi. 26; 5 ήμων Ίησουν Χριστον άρνούμενοι. σ'Υπομνήσαι δε ύμας ι Cor. x. 5; βούλομαι, είδότας ύμας, απαξ τοῦτο, ὅτι ὁ Κύριος λαὸν ἐκ 18.19. γης Αιγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μη πιστεύσαντας ἀπ- τοὶ. 44: 6 ώλεσεν. εαγγέλους τε τους μη τηρήσαντας την έαυτων άρχην, 2 Pot. ii. 4. άλλα απολιπόντας το ίδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης 24; Deut. 7 ήμέρας δεσμοῖς ἀιδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν' 'ὡς Σόδομα καὶ xxix. 25; Εεα. xiii. 19; Γόμορρα, καὶ αὶ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον Jer. xx. 16; έκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρό- Thren. iv. 6; 8 κεινται δείγμα πυρός αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. Β' Ομοίως xri. 49 μέντοι καὶ οὖτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσι, κυριότητα $^{
m Amos}_{
m Lu.~xvii.~29};$ 9 δε άθετουσι, δόξας δε βλασφημούσιν. hò δε Μιχαήλ ὁ άρχ- 2 Pet. ii. 6. άγγελος, ότε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ 10, 11.

h Dan. z. 13; zii. 1; Zach. iii. 2; Apoc. zii. 7.

 Ίακώβου. This was James, the bishop of Jerusalem, who was martyred in 62. See Index.

3. Having had every inclination to write to you before, I now feel compelled to write to you on account of the heresies which are endangering your faith.

4. προγεγραμμένοι. This does not imply any predestination of these men; but it means, that they had been summoned long ago to take their trial for this wickedness. The Gnostics are probably intended.

Ibid. Geor. See note at Titus ii. 13.

5. I wish to remind you, though you already know it, yet I wish once more to remind you of this.

Ibid. to Sebtepov. Afterwards.

6. ἀρχήν. The meaning is, either that they did not observe the respect due to their superiors, or they did not keep their original preeminence. See 2 Pet ii. 4.

τούτοις refers to Sodom and Gomorra.
 ενυπνιαζόμενοι. Cast into a deep sleep.

Macknight. Pretending to have dreams and visions. Wolf.

Ibid. σάρκα μιαίνουσι. Commit all sorts of impurities.

9. There seems to be an allusion to some Jewish tradition, concerning which nothing is known. See Wetstein ad L.

EPISTLE OF S. JUDE.

Jude is called by S. Matthew Lebbaus and Thaddaus, x. 3. He styles himself brother of James, meaning James the bishop of Jerusalem. He was therefore one of the cousins of Jesus Christ. We know nothing of his history from the New Testament; but there were traditions of his preaching in Arabia, Syria, Mesopotamia, and Persia, and suffering martyrdom in the latter country. He seems to have been married, and to have left descendants, who were examined before Domitian. (Eusebius, Hist. Eccl. iii. 19, 20.) His Epistle is generally supposed to have been written late in the first century. It closely resembles the second Epistle of S. Peter, and was probably directed against the Gnostics. The genuineness of it was not universally allowed, but it is quoted by Clement of Alexandria, Tertullian, Origen, &c.

24 'Τῷ δὲ δυναμένφ φυλάξαι αὐτοὺς ἀπταίστους, καὶ στῆσαι 'Bom. xvi. 25 κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, "μόνφ a Rom. σοφῷ Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν, δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ Ττim. i. 17. ἐξουσία, καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

APOCALYPSE OR REVELATION OF S. JOHN.

S. John himself tells us, that he saw these revelations in the island of Patmos, (i. 9.) to which place he was banished on account of his religior Irenæus, who had seen Polycarp, the disciple of S. John, informs us, that the revelation was seen toward the end of the reign of Domitian; and that emperor is supposed to have set on foot the persecution, which noticed in the first two chapters of this book, and which was felt paticularly in Asia Minor. Domitian died in 96; upon which S. John we probably released, and returned to Ephesus, and we may place the pullication of this book in that or the following year. It was not receive by all the churches in early times; but it is referred to by Justin Marty Irenæus, Athenagoras, Melito, Tertullian, Clement of Alexandria, and other writers of the second century, none of whom seem to have had any doul of its being written by S. John.

I have purposely abstained from attempting a minute explanation these obscure and perhaps unaccomplished prophecies. In almost ever instance I have followed the sober and judicious commentary of des Woodhouse.

The text of this book is perhaps in a worse state than that of an other part of the New Testament. Erasmus printed it from only of copy, which was not perfect, and his edition has been followed by lat editors, though many of the readings are manifestly wrong. I has noticed the various readings, which are most remarkable.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

'ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ 'Ιησοῦ Χριστοῦ, ἢν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, δείξαι τοις δούλοις αὐτοῦ α δεί γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν άποστείλας διά τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλφ αὐτοῦ Ἰωάννη,

2 6ς εμαρτύρησε τον λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ 1 Ιολ. ί. 1. 8 Χριστοῦ, ὅσα τε είδε. ^b μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκού- ^{b xxii. 7, 10;} οντες τους λόγους της προφητείας, και τηρούντες τὰ ἐν αὐτή 1 Pet. iv. 7.

γεγραμμένα ο γάρ καιρος έγγύς.

ς Ιωάννης ταις έπτα εκκλησίαις ταις εν τη 'Ασία χάρις υμίν ". 6,8; καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὁ ῶν καὶ ὁ ἢν καὶ ὁ ἐρχόμενος καὶ ἀπὸ τῶν xri. 5; Exod. iii. 14. δ έπτα πνευμάτων α έστιν ένώπιον του θρόνου αὐτοῦ d καὶ ἀπὸ a iii. 14; Ίησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς, ὁ πρωτότοκος ἐκ τῶν νε- ٢٠. ١٠. 4;

κρών, καὶ ὁ ἄρχων των βασιλέων της γης τῷ ἀγαπήσαντι Job. viii. 14; ήμας καὶ λούσαντι ήμας ἀπὸ των άμαρτιων ήμων ἐν τῷ αίματι 1 Cor. 27. 20;

6 αὐτοῦ, • καὶ ἐποίησεν ήμᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ 1 Pet. i. 19. πατρί αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν • Τ. 10; αἰώνων. ἀμήν.

''Ιδού, ἔρχεται μετά τών νεφελών, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς Dan. vii. 18; όφθαλμός, καὶ οίτινες αὐτὸν έξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' Matt. xxiv. 8 αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναὶ, ἀμήν. "Ε'Εγώ εἰμι τὸ Α xxxi. 64;

Act. i. 11; 2 Thess. i. 10; Jud. 14.

g xxi. 6; xxii. 13; Esa. xli. 4; xliv. 6; xlviii. 12.

e ver. 8:

1 Pet. ii. 5, 9.

iii. 1:

CHAP. I. 1. er rayes. This shows, that part at least of the things revealed was to be fulfilled shortly. See ver. 3, 19.

2. εμαρτύρησε μαρτυρίαν, hath borne testimony to Jesus Christ. See ver. 9; xx. 4. "Ooa elbe (re is perhaps an interpolation) may mean, that he testified things which he had actually seen. (1 John i. 1.)

4. ἀπὸ τοῦ ὁ ἄν. I would not attempt to defend the soleciam: but it is plain that ὁ ὧν (like I AM in Exod. iii. 14.) is used by S. John as an indeclinable title of God; which is still plainer in the case of & Av (not & Av). If we could say in English, that Moses was sent by the I AM, S. John might write and rou o dr, or ἀπὸ ὁ Δν, for τοῦ is perhaps to be expunged. See ver. 8.

Ibid. τῶν ἐπτὰ πνευμάτων. This is generally understood to mean the Holy Ghost, who is here coupled with the Father and the Son, as the author of grace and peace. The expression may refer to the various gifts and commu-

nications of the Spirit. See v. 6.
5. 8 µdprvs. This seems to be another solecism, instead of row µdprvpos, though some put a stop at Xp10row, and connect & µdprvs with what follows, as if it were τῷ μάρτυρι τῷ ἀγα-

πήσαντι-αὐτῷ ἡ δόξα.
6. βασιλεῖς καί. Most MSS. read βασιλείαν. 7. It is plain from this verse, that the glory and power in ver. 6. are ascribed to Christ.

Ibid. ¿¿eκέντησαν. See Zech. xii. 10; John xix. 87.

καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος," λέγει ὁ Κύριος, "ὁ δυ καὶ ὁ ἢν καὶ ὁ ἐργόμενος, ὁ παντοκράτωρ."

h Rom. viii. 17; Phil. i. 7; 2 Tim. i. 8; ii. 12. i iv. 2.

¥ ii. 8; zzi. 13.

h'Εγω 'Ιωάννης, ο καὶ άδελφος ύμων καὶ συγκοινωνος εν τή: θλίψει καὶ ἐν τῆ βασιλεία καὶ ὑπομονῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγενόμην έν τη νήσφ τη καλουμένη Πάτμφ, δια τον λόγον του Θεού καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἱ ἐγενόμην ἐν πνεύματι: έν τη κυριακή ήμέρα καὶ ήκουσα οπίσω μου φωνήν μεγάλην, ώς σάλπυγγος, λεγούσης, "Έγω είμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος και ο έσχατος" και, " Ο βλέπεις, γράψον είς βιβλίον, καὶ πέμψον ταις έπτα έκκλησίαις ταις εν 'Ασία, εις Εφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ είς Σάρδεις, καὶ είς Φιλαδέλφειαν, καὶ είς Λαοδίκειαν." Καὶ έπέστρε να βλέπειν την φωνήν ήτις ελάλησε μετ' έμου καί έπιστρέψας είδον έπτα λυχνίας χρυσας, ικαι έν μέσφ των xiv. 14; Esech. i. 26; έπτὰ λυχνιῶν ὅμοιον υίῷ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ Dan. vii. 13. περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσην τή δὲ κεφαλή αύτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ώσεὶ ἔριον λευκον, ώς χιών καὶ οἱ Dan. vii. 9. όφθαλμοι αὐτοῦ ώς φλὸξ πυρός. "και οι πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι γαλκολιβάνω, ώς εν καμίνω πεπυρωμένοι και ή φωνή αυτοῦ • ii. 1, 12; ώς φωνή ύδάτων πολλών ° καὶ έχων ἐν τῆ δεξιὰ αὐτοῦ γειρὶ iii. 1; xix. 15, 21; ἀστέρας ἐπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος Εια. Σίιχ. 2; οξεία εκπορευομένη και ή όψις αὐτοῦ, ὡς ὁ ήλιος φαίνει ἐν

a xiv. 2. Eph. vi. 17;

:

1

= xix. 12;

Heb. iv. 12. τη δυνάμει αυτού. P Καὶ ότε είδον αυτόν, έπεσα προς τούς P Ess. xli. 4; πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός καὶ ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα zivili. 12. έπ' έμε, λέγων μοι, "Μη φοβοῦ εγώ είμι ὁ πρώτος καὶ ὁ έσχατος, ακαί ὁ ζων καὶ έγενόμην νεκρός, καὶ ἰδού, ζων είμι q iii. 7; xx. 1; Rea. xxii. 22; εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ Βοπ. τι. 9. ἄδου καὶ τοῦ θανάτου. Γράψον α είδες, καὶ α είσι, καὶ α

μέλλει γίνεσθαι μετά ταθτα· τὸ μυστήριον τῶν ἐπτά ἀστέρων

8. dρχή και τέλος is perhaps an interpola-tion, and we should read λέγει Κόριος δ Θεός. The passage clearly applies to God the Son: see ver. 7. and in ver. 17. it is evidently Christ, who says, I am the first and the last: also ii. 8.

9. I should understand busy after each of the words θλίψει, βασιλεία, and ὁπομονή. Βασι-Aciq may allude to ver. 6. (see note.) John was their companion in their troubles, and hoped to be a companion in the kingdom prepared for them. Υπομονή Ίησοῦ Χριστοῦ is patience on account of Jesus Christ, i. e. in suffering as a Christian. See 1 Thess. i. 3; Col. i. 24; Heb. xi. 26.

Ibid. Πάτμφ. See preface to this book. Tertullian and Jerom speak of S. John having been immersed in boiling oil at Rome before his banishment to Patmos.

11. The words 'Εγώ είμι-- ξσχατος και are omitted in most MSS. So also rais ev 'Aola.

12. βλέπειν την φωνήν. So κτύπον δέδορκα, Eachyl. Sept. c. Theb. 103.

13. υἰψ ἀνθρώπου. Wolfius understands to mean a human being, and not the com phrase, the Son of Man, though he refers Jesus Christ. Woodhouse considers this proof that the book was written by John evangelist, who recognised his divine Maste his human form.

Ibid. woohpns is used for the priest's rol Exod. xxviii. 27, by Josephus, and by Phil 15. χαλκολιβάνψ. Smelting brass. W house. Eckhardus derives it from mount I nus, like the word spelyakers, and Hesiod that Hercules had feet of opelyadres des Aspid, 112. Schwarzing derives it from A to melt, as nibards from welles.

16. ρομφαία δίστομος. This is a meta for the word of God, i.e. the doctrine of gospel. See Eph. vi. 17; Heb. iv. 12, 19. d elσι. See note at ver. 1. (ἐν τάχει

20. το μυστήριον. The mystical mean the meaning concealed under figurative resblances. Woodhouse. 🖟 ων είδες έπι της δεξιάς μου, και τας έπτα λυχνίας τας χρυσάς. οί έπτα αστέρες, άγγελοι των έπτα έκκλησιών είσι και αί έπτα λυχνίαι ας είδες, έπτα έκκλησίαι είσί.

"ΤΩι ἀγγέλω τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει :i.18,16,20. ό κρατών τοὺς ἐπτὰ ἀστέρας ἐν τῆ δεξιᾳ αὐτοῦ, ὁ περιπατών

- 🤋 ἐν μέσφ τῶν ἐπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν Οίδα τὰ ἔργα σου 🖦 9, 18, καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπειράσω τούς φάσκοντας είναι ἀποστόλους
- 8 καὶ οὐκ εἰσὶ, καὶ εὐρες αὐτοὺς ψευδεῖς, καὶ ἐβάστασας καὶ ὑπομονήν έχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίακας καὶ οὐ κέκμηκας.
- 4 'Αλλ' έχω κατά σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας.
- 5 μνημόνευε οθν πόθεν έκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρώτα έργα ποίησον εί δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ, καὶ κινήσω την λυχνίαν σου έκ τοῦ τόπου αὐτης, έαν μη μετανοήσης.
- ε ''Αλλά τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, å : vor. 18. 7 κάγω μισω. " Ο έγων ους άκουσάτω τι το Πνευμα λέγει « *** 2: ταις εκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγείν ἐκ τοῦ ξύλου Gen. ii. 9. της ζωης, δ έστιν έν μέσφ τοῦ παραδείσου τοῦ Θεοῦ.
- 8 " Kaì τῷ ἀγγέλφ τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων γράψον, Τάδε = i. 8, 11, λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, δς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν Εκ. χ 9 ΙΟιδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, πλούσιος xliv. 6. δὲ εί και την βλασφημίαν των λεγόντων Ιουδαίους είναι 19.
- 10 έαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγή τοῦ Σατανᾶ. Μηδέν :1 Cor. iz. 35; φοβοῦ à μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ, μέλλει βαλεῖν έξ ὑμῶν ὁ tr. 7, 8; διάβολος είς φυλακήν, ΐνα πειρασθήτε καὶ έξετε θλίψιν Jac. i. 12. ήμερων δέκα. γίνου πιστος άχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τον

20. άγγελοι. The ruler or chief minister of the synagogue was called Sheliach Zibbor, the angel of the congregation. (Buxtorf, Vitringa.) The address is to the church as well as to the bishop. See ii. 24. (δμῶν.)

Ibid. As eldes is probably an interpolation. CHAP. II. 1. Ignatius mentions Onesimus as bishop of Ephesus about A.D. 117. If he was the Onesimus mentioned in the Epistle to Philemon, as some martyrologies say, he was probably the angel of the church of Ephesus, when S. John wrote: though other accounts say that Caius was bishop of Ephesus after Timothy. Some have thought that it was Timothy himself. Most MSS, read & 'Epécy for Epeclyns.

2. ἐπειράσω. Probably ἐπείρασας τους λέγοντας έαυτούς άποστόλους. These were perhaps the Gnostic teachers.

3. Most MSS. read kal υπομονήν έχεις καί έβάστασας διά τὸ ὅνομά μου καὶ οὐκ ἐκοπίασας.
4. ἀγάπην πρώτην. The love which you had

at the beginning.

5. μνημόνευε obv. Remember therefore the degree of love which you formerly felt, but which you have now ceased to feel.

Ibid. dar min merarohops. The church of

Ephesus was praised for its purity by Ignatius, who wrote ten or twenty years later.

6. Νικολαδτών. For writers, who have treated of the Nicolaitans, see Wolfius ad L All that we know of them is, that they were a branch of the Gnostics, who practised fornication, considered it lawful to eat things sacrificed to idols, and claimed Nicolas the deacon as their founder.

7. ζύλου τῆς ζωῆς. The tree of life means here that eternal life, which was lost by our first parents, and restored to us by Christ. Most MSS, read δ ἐστιν ἐν τῷ παραδείσφ τοῦ

8. Zuppraler. The bishop of Smyrna at this time was probably Polycarp, and the reading is της έν Ζμύρνη έκκλησίας.

9. πλούσιος. Rich in faith and good works. 2 Cor. vi. 10.

Ibid. 'Iovoalous. The Gnostics adopted much of Judaism in their philosophy.

10. ἡμερῶν δέκα. This may mean literally ten years. The Apocalypse was probably seen in the year 96, and there is evidence of the persecution having ceased at Smyrna after the death of Ignatius, which has been placed in *xx. 14; στέφανον της ζωης. * Ο έχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα: xxi. 8; Ματ. xii. 9. λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Ὁ νικῶν οὖ μὴ ἀδικηθη ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

" Καὶ τῷ ἀγγέλφ τῆς ἐν Περγάμφ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ: Σατανῦ, καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἡρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν αῖς ᾿Αντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς,

«Νυμ. xxii., δς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῶν, ὅπου κατοικεῖ ὁ Σατανᾶς. «᾿Αλλ΄ 1 xxii., xxiv., ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν xxv. 1; Βαλαὰμ, δς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υίῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὕτως 1 ἔχεις καὶ σὰ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαῖτῶν, δ μισῶ.

εχεις και συ κρατουντας την οισαχήν των Γνειολαιτών, ο μεσω.

4 i. 16;

είχ. 15; 21;

εω. χί. 4; αὐτῶν ἐν τῆ ρομφαία τοῦ στόματός μου. ΄Ο ἔχων οὖς ἀκου-1

Ερὰ. χί. 17;

2 Τheen. ii. 8; σάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι δώσω

Ηθὸ. iv. 12. αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ

ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον,

δ ούδεις έγνω εί μη ο λαμβάνων.

i. 14, 15. " Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον, 1
Τάδε λέγει ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς
φλόγα πυρὸς, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ. Οἶδά 1
σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν διακονίαν, καὶ τὴν πίστιν
καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, καὶ τὰ ἔσχατα

*[1 Reg. πλείονα τῶν πρώτων. ['Αλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἐῆς τ
τὰ. 81; 2 Reg. ix. 7; τὴν γυναῖκα Ἰεζαβὴλ, τὴν λέγουσαν ἐαυτὴν προφῆτιν, διδάσΑσι. xv. 20; κειν καὶ πλανᾶσθαι ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι καὶ εἰδωλόθυτα

φαγεῖν. Καὶ ἔδωκα αὐτῆ χρόνον ἵνα μετανοήση ἐκ τῆς πορ-1

νείας αὐτης, καὶ οὐ μετενόησεν. ἰδού, ἐγὼ βάλλω αὐτην εἰς ;

11. δδικηθή. See note at ix. 4.

Ibid. θανάτου δευτέρου. This evidently means the punishment of hell: and our Saviour speaks of God destroying body and soul in hell. Matt. 2. 28.

14. Βαλαάμ. That Balaam advised Balak to seduce the Israelites to idolatry by the Midianitish women, is said in Numb. xxxi. 16, and much more at length by Josephus, vol. i, p. 218. Την διδαχήν Βαλαάμ is, that which Balaam taught Balak: and in like manner the Nicolaitans seduced the Christians to eat είδω-λόθντα, and to commit fornication.

δ μισῶ. The reading seems to be δμοίως.
 φαγεῖν ἀπὸ is perhaps an interpolation.

Ibid. κεκρυμμένου. In allusion to the manna being placed in the ark of the covenant, where it was never seen but by the high priest. Schoetgenius.

Ibid. ψηφον λευκήν. Λ white stone was a sign of acquittal. Ovid. Met. zv. 41:—

'Mos erat antiquis niveis atrisque lapillis, His damnare reos, illis absolvere culpa." Ibid. δνομα καινόν. In iii. 12. Christ c this τὸ δνομά μου τὸ καινόν. See v. 9.

Ibid. tyre, l. older.

18. Some have supposed this to be Irense but the notion is refuted by Massuet. p p. lxxxix.

19. καl before τὰ ἔσχατα is omitted in mu MSS.

20. The reading seems to be, άλλ' έχω κι σοῦ, ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζαβὲλ, ἡ λέ ἐαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλαυὰ τ ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἶδω.

Ibid. Ἰεζαβήλ. Tertullian says, "Hæretic feminam, que quod didicerat a Nicolaitis coere susceperat, in ecclesiam latenter introcebat," p. 571. The allusion is probably to i Gnostics.

21. Most MSS. read—lea metarohop, sal

22. els κλίσην. Her adulterous bed shall changed to a bed of sickness. Schleusn Woodhouse.

κλίνην, και τούς μοιχεύοντας μετ' αὐτής είς θλίψιν μεγάλην, 28 εαν μη μετανοήσωσιν εκ των έργων αὐτων, εκαὶ τὰ τέκνα αὐτης ε 💶 13; ἀποκτενῶ ἐν θανάτω καὶ γνώσονται πᾶσαι αὶ ἐκκλησίαι ὅτι ί Ρετ. έγω είμι ὁ έρευνων νεφρούς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστω xxvii. 9; 24 κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ΄Τμῖν δὲ λέγω καὶ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυα- Psal. vii. 10 s τείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην, καὶ οἵτινες οὐκ Jer. xi. 20; έγνωσαν τὰ βάθη τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, Οὐ βαλῶ ἐφ' ὑμᾶς Ματι. ατί. 27; 25 ἄλλο βάρος hπλην δ έχετε κρατήσατε, ἄχρις οῦ αν ήξω. Joh.ii.24,33; 26 Kai ὁ νικών καὶ ὁ τηρών ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω Rom. ti. 6; 2 Cor. v. 10. 27 αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῷ κ iii. 11. σιδηρά, ώς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, ώς κάγὸ [iii. 2]; 28 είληφα παρά τοῦ πατρός μου καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα Lu. xxii. 39; 29 του πρωϊνόν. 'Ο έγων ους ακουσάτω τι το Πνευμα λέγει ταις ἐκκλησίαις. " k Καὶ τῷ ἀγγέλφ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον, ii. 1; Τάδε λέγει ο έχων τὰ έπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ν. 6. έπτὰ ἀστέρας Οιδά σου τὰ ἔργα, ὅτι τὸ ὄνομα ἔχεις ὅτι τοτ. 19; 2 ζης, καὶ νεκρὸς εἰ. Γίνου γρηγορών, καὶ στήριξον τὰ λοιπὰ 48,48; à μέλλει ἀποθανείν. οὐ γὰρ ευρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρω- 1 Thess. v. 2; α μελικεί απουανείν. Ου γαρ ευρηκά σου τα εργά πεπιτηρώ. 1 Pet. iii. 10. 8 μένα ενώπιον τοῦ Θεοῦ. 1 μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ m iv. 4; ήκουσας, καὶ τήρει, καὶ μετανόησον. 'Εὰν οὖν μὴ γρηγορήσης, τί. 11; τίι. 9, 18. ηξω έπὶ σὲ ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῶς ποίαν ὥραν ήξω ἐπὶ σέ. • κίιι. 8; 4 m Εχεις ολέγα ονόματα και εν Σάρδεσιν, α ουκ εμόλυναν τα xx. 12; ίμάτια αὐτῶν καὶ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι Exol. 5 ἄξιοί εἰσιν. " Ο νικών, οὐτος περιβαλεῖται ἐν ἰματίοις λευκοῖς. Peal.lxix.29; καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, Phil. iv. 3.

22. μοιχεύοντας. This seems specially to mean Christians: they were wedded to Christ, but were seduced by the Gnostics.

Ibid. έργων αδτών, l. έργων αὐτῆς.

23. ερευνών καρδίας. The Gnostics persuaded the Christians to save themselves from persecution by denying their faith. Christ says that this prevarication cannot deceive him.

24. και λοιποίς, 1. τοίς λοιποίς.

Ibid. την διδαχήν ταύτην. This doctrine, viz. that it is lawful to eat είδωλόθυτα.

Ibid. ώς λέγουσω refers to βάθη. The Gnostics called their doctrines deep mysteries: our Saviour calls them the deep mysteries of Satan.

Saviour calls them the deep mysteries of Satan. 26. δ νικῶν—αὐτῷ. There is a similar construction in iii. 12; Acts vii. 40; and in Xenophon, οἱ δὲ φίλοι, ἡν τις ἐπίστηται αὐτοῖς χρῆσθαι, ὡστε ὡφολεῖσθαι ἀπ' αὐτῶν, τὶ φήσομεν αὐτοὺς εἶναι; Œcon. c. 1. § 14. p. 648.

Ibid. ἐπὶ τῶν ἐθνῶν. All this passage relates

Ibid. ém? röw êðrör. All this passage relates to the conduct of Christians under persecution: and it probably means, that, if they continue firm, Christ will ultimately shew their advantage over the heathen, when the Christians are admitted into heaven, and the heathen are broken in pieces like a potter's vessel.

28. ἀστέρα. In xxii. 16. Christ calls himself the bright and morning star; and he says here, that to him, who preserves his faith in the time of persecution, he will give himself: i. e. Christ will dwell with him, and he with Christ.

CHAP. III. 1. To brough, l. brough without the article. I know thy works, that thou hast only a name of being alive, or art alive only in name, and that really thou art dead.

2. Plrov γρηγορών. Awake from this sleep of death.

Ibid. μέλλει ἀποθανεῖν, l. ἔμελλες ἀποβαλεῖν. Preserve what still remains, and which you have so nearly lost.

Ibid. πεπληρωμένα, perfect, satisfactory, i. e. answering to the measure which God requires; l. Θεοῦ μου.

3. elappas nal finousas. Remember the doctrine which you received, and the precepts which you heard.

λ. λλλ' έχεις όλ. δν. ἐν Ξάρδ.

Ibid. ἐν λευκοῖς seems to mean the white garments of a Christian life: see ver. 18.

5. οδτος, l. οδτως.

καὶ έξομολογήσομαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ΄Ο ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ ε Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

"° Καὶ τῷ ἀγιγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφεία ἐκκλησίας γράψον, τ • ver. 14 : Job zii. 14: Job XII. 14; Bee. XXII. 22. Τάδε λέγει ὁ ἄγιος, ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἔχων τὴν κλείδα τοῦ Δαβίδ. ό ανοίγων καὶ οὐδεὶς κλείει, καὶ κλείει καὶ οὐδεὶς ανοίγει. Ολδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ, δέδωκα ἐνώπιον σου θύραν ἀνεφιγμένην, ε καὶ οὐδεὶς δύναται κλείσαι αὐτήν ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. Ρίδου, δίδωμι έκ της συναγωγής του Σατανά, των λεγόντων 9 p H. 9. έαυτούς 'Ιουδαίους είναι, καὶ οὐκ είσὶν, άλλὰ ψεύδονται, ίδού, ποιήσω αὐτοὺς ໃνα ήξωσι καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδών σου, καὶ γνώσιν ὅτι ἐγὼ ἡγάπησά σε. "Ότι ἐτήρησας 1 τὸν λόγον της ὑπομονης μου, κάγώ σε τηρήσω έκ της ώρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης όλης, πειράσαι τοὺς κατοικούντας ἐπὶ τῆς γῆς. ^q'Ιδοὺ, ἔργο- 1 q i. 8; ii. 25; xxii. 7, 12; μαι ταχύ κράτει δ έχεις, ίνα μηδείς λάβη τον στέφανον σου. Phil. iv. 5. ' Ο νικών, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, 1 r 1 Reg. vii. καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθη ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ • xxi. \$, 10; Θεού μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεού μου, • τῆς καινῆς Heb. xii. 22. Ιερουσαλήμ, ή καταβαίνει έκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. Ο έχων ους ἀκουσάτω τί 1 τὸ Πνεθμα λέγει ταις ἐκκλησίαις.

" Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Λαοδικέων γράψον, Τάδε 1

τ. 5, 6;
Col. i. 15.

κτίσεως τοῦ Θεοῦ Οἰδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὕτε ψυχρὸς εἰ οὕτε 1

ξεστός ὅφελον ψυχρὸς εἴης ἡ ζεστός οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἰ, καὶ 1

οὕτε ψυχρὸς οὕτε ζεστὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός

1 Cor. iv. 8. μου. "ὅτι λέγεις, "Οτι πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ τοἰ οὐδενὸς χρειαν ἔχω, καὶ οὐκ οἰδας ὅτι σὰ εἰ ὁ ταλαίπωρος καὶ τις καὶ ἐλεεινὸς, καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνὸς, τσυμβου
εῖκ. Β;
εῖκ. Β;
εῖκ. Β;
εῖκ. Β;
εῖκ. Θ;
είκως σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς.

7. κλείδα, l. κλείν. The passage is taken from Isaiah xxii. 22, where it is την κλείδα οίκου Δαυίδ. The house of David means here, the Christian church, of which Christ has the key, and gives it to those who are themselves faithful, and are anxious to convert others.

. 8. θύραν, an opportunity of preaching the gospel. See 1 Cor. xvi. 9.

Ibid. µµpdr δύναµν. In allusion to the -small number of believers, and the power of their heathen enemies.

9. 818ωμι is the same as ποιήσω. I will give some of these persons into your power, and cossus them to come &c. They were probably Gnostics, (see ii. 9,) some of whom came over to Christianity about this time.

14. L της έν Λαοδικεία έκκλησίας.

Ibid. δ 'Aμήν. In Isaiah lxv. 16. God called אֵלְהֹי אָכוּן.

Ibid. ἡ ἀρχὴ, the principle, that which : called creation into being.

15. ψυχρός—ζεστός. It has been obserthat this may be an allusion to the courround Laodicea, which is full of hot spriand exhalations.

16. ἐμέσαι. This is the effect produced lukewarm water.

17. πτωχός—τυφλός—γυμνός. These tl defects and their remedies are mentioned yer. 18.

18. πεπυρωμένου. He alludes to the fire persecution, which would shew whether t were really rich in faith.

ίνα πλουτήσης καὶ ἱμάτια λευκά, ίνα περιβάλη, καὶ μὴ φανερωθη ή αἰσχύνη της γυμνότητός σου καὶ κολλούριον ἔγχρισον 19 τους οφθαλμούς σου, ίνα βλέπης. Εξώ δσους έλν φιλώ, έλέγχω τ 300 τ. 17; 20 καὶ παιδεύω. ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον. ε'Ιδοὺ, ἔστηκα 11, 12; ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω ἐάν τις ἀκούση τῆς φωνῆς μου, ¡Cant. v. ²; καὶ ἀνοίξη τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ δειπνήσω Joh. xiv. 21, 21 μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. $^{a'}O$ νικῶν, δώσω αὐτῷ $^{ac}_{a \ ii. \ 26, \ 27}$; καθίσαι μετ' έμοῦ ἐν τῷ θρόνφ μου, ὡς κάγὼ ἐνίκησα καὶ Matt.xix.28; 22 ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. ΄Ο ἔχων 1 Cor. vi. 2; 2 Tim. ii. 13. ούς ακουσάτω τί τὸ Πνεθμα λέγει ταις ἐκκλησίαις." b META ταῦτα είδου, καὶ ἰδού, θύρα ἡνεωγμένη εν τῷ b i. 10. οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη, ἡν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' έμοῦ, λέγουσα, "'Ανάβα ώδε, καὶ δείξω σοι à δεῖ 2 γενέσθαι μετά ταῦτα." καὶ εὐθέως έγενόμην ἐν πνεύματι · Esech i.26; καὶ ἰδοὺ, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου 8 καθήμενος και ο καθήμενος ην δμοιος οράσει λίθω ιάσπιδι καὶ σαρδίνω καὶ ἰρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοία ὁράσει σμα-4 ραγδίνφ. Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι είκοσι καὶ τέσσαρες καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους είδον τοὺς είκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους έν ίματίοις λευκοίς. καὶ 5 έσγον έπὶ τὰς κεφαλάς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. d Kal έκ 4 i. 4; τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί τος. καὶ έπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, αί 6 είσι τὰ έπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ· «καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου . 17. 2. θάλασσα ὑαλίνη ὁμοία κρυστάλλφ. Καὶ ἐν μέσφ τοῦ θρόνου καὶ κύκλφ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμη προσθεν και δπισθεν. και το ζώον το πρώτον δμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζώον δμοιον μόσχω, καὶ τὸ τρίτον ζώον έχον (1.4,8; τὸ πρόσωπον ώς ἄνθρωπος, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ xi. 17; 8 πετωμένφ. 'καὶ τέσσαρα ζωα, εν καθ έαυτὸ, είχον ἀνὰ πτέρυ- και τί. 3.3.

18. Ιμάτια λευκά. He had said that they were naked, i. e. not clothed with good works, and he now tells them to put on white garments, i. e. to live as Christians: see ver. 4.

Ibid. κολλούριον. He had said that they were blind, i. e. they could not see the true light of the gospel; and he now tells them to buy ointment of Christ.

19. ζήλωσον οδν. Envy therefore those who

are thus reproved by me.

CHAP. IV. 1. Metà ταῦτα elbor. I had another vision after this. This vision lasts to xi. 18.

Ibid. θύρα. So Ezech. i. 1, καὶ ἡνοίχθησαν ol obpavol, kal toor opdoers Geoû. See also Matt. iii. 16; Acts vii. 56.

Ibid. ή πρώτη. In allusion to i. 10. Lo! the heavens were opened, and lo! there was the former voice, which I had heard as of a trumpet speaking to me, and it said &c.

Ibid. μετά ταῦτα. This seems to shew, that the present vision related to things which were to happen after the things contained in the former vision. See i. 1, 19.

2. καθήμενος. This seems to mean God the Father: it was not God the Son: see v. 6.7: vii. 10.

 σαρδίφ, l. σαρδίφ.
 πρεσβυτέρους. These elders had been redeemed by the blood of Christ, v. 9; they were therefore human beings, and perhaps they represented the Jewish and Gentile church, twelve patriarchs and twelve apostles. Victorinus, Primasius, Le Moyne.

Ibid. ἔσχον is perhaps an interpolation. 5. τὰ ἐπτὰ πνεύματα. See note at i. 4.

l. ωs θάλασσα.

Ibid. Saa may perhaps be rendered cheru-

8. καθ' ξαυτό, l. καθ' ξν αὐτῶν.

γας εξ κυκλόθεν, καὶ ἔσωθεν γέμοντα ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ έχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντα, " "Αγιος, ἄγιος, άγιος, Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἢν καὶ ὁ ὧν καὶ ὁ έργομενος." Καὶ όταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμήν καὶ! εὐγαριστίαν τῶ καθημένω ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αίωνας των αιώνων, πεσούνται οι είκοσι και τέσσαρες πρεσ-1 βύτεροι ενώπιον τοῦ καθημένου επί τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσι τούς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες, "8 Αξιος: εί, Κύριε, λαβείν την δόξαν και την τιμην και την δύναμιν ότι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου εἰσὶ καὶ ἐκτίσθησαν."

h Esech. ii. 9, 10.

E v. 12.

h ΚΑΙ είδον έπι την δεξιάν του καθημένου έπι του θρόνου ! Βιβλίον γεγραμμένον έσωθεν καὶ ὅπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγίσιν έπτά. Καὶ είδον ἄγγελον ἰσχυρον κηρύσσοντα: φωνή μεγάλη, "Τίς έστιν άξιος ανοίξαι το βιβλίον και λύσαι τάς σφραγίδας αὐτοῦ;" Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, Ι οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὐδὲ βλέπειν αὐτό. Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλά, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος 4 εύρέθη ἀνοίξαι καὶ ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον, οὖτε βλέπειν αὐτό. ικαί είς εκ των πρεσβυτέρων λέγει μοι, "Μή κλαίε" ίδου, ενί- ι

Gen. zliz. κησεν ο λέων ο ών έκ της φυλης Ἰούδα, ή ρίζα Δαβίδ, ἀνοίξαι 9, 10; Rom. xv. 12. k i. 4; iii. 1 :

1 xxii. 16 ;

iv. 5 :

Εσα. χί. 1,10; τὸ Βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς έπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ." καὶ είδον, 6 καὶ ίδου, ἐν μέσφ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσφ τῶν πρεσβυτέρων, ἀρνίον ἐστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον Zach iv. 10: κέρατα έπτὰ καὶ ὀφθαλμούς έπτὰ, οί εἰσι τὰ έπτὰ τοῦ Θεοῦ 1 Pet. i. 19. πνεύματα, τὰ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. Καὶ ἡλθε 1

καὶ είληφε τὸ βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ 1 τίιι 8,4; θρόνου. 1καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζωα καὶ οί ε Paal. cxli. 2. είκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι έπεσον ενώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες

8. γέμοντα, 1. γέμουσιν.

9. δώσουσι, 1. δώσι

11. Kopie. Many MSS, read & Kopios Kal & Beds hum & drios.

Ibid. elol, l. foar.

CHAP. V. 1. en The defide may be translated, in the right hand: see ver. 7; xx. 1.

Ibid. έσωθεν και δπισθεν, (1. έξωθεν,) on both sides. The books of the ancients were rolls of parchment, and this contained writing on both sides. S. John could not have known this before the roll was unfolded: he only saw a book, βιβλίον: and he knew afterwards that this book contained writing on both sides.

Ibid. κατεσφραγισμένον, sealed down. The seals were placed upon the last fold, and the roll could not be opened without breaking them.

2. Tis doriv atios; Who is of dignity sufficient?

3. oùdels houvaro. There was no one of a nity sufficient, the same as alios expeen in ver 4. πολλά, l. πολύ.

Ibid. kal dvayvavat is omitted in many M 5. evingev-avoitai. Hath prevailed so a open &c.; i. e. hath surmounted the difficu and is found of dignity sufficient.

Ibid. ô ŵr êk, l. ô êk. Ibid. δίζα Δαβίδ. Isaiah calls Christ 3 τοῦ Ἰεσσαl, (xi. 10,) where it seems to me the root which springs from Jesse, as it is ver. 1, βάβδος έκ τῆς βίζης 'leσσαί,

Ibid. λῦσαι is perhaps an interpolation.

6. kal idoù may be expunged. Ibid. δφθαλμούς. Compare Zech. iv. 10. 3

ούτοι όφθαλμοί είσιν οἱ ἐπιβλέποντες ἐπὶ πῶ την γην.

Ibid. έπτὰ πνεύματα. See note at i. 4. Ibid. of elou, l. & elou.

7. τὸ βιβλίον is perhaps an interpolation.

έκαστος κιθάρας, καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αί 9 είσιν αι προσευχαί των άγίων και άδουσιν ώδην καινήν, λέ- " xiv. 3; γοντες, " "Αξιος εί λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφρα- 1 Cor. τί. 20; γίδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ Ερh. i. 7; αίματί σου ἐκ πάσης φυλης καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, Col. i. 14; Heb. iz. 12 10 καὶ ἐποίησας ήμᾶς τῷ Θεῷ ήμῶν βασιλεῖς καὶ ἰερεῖς, καὶ 1 Pot. i.
11 βασιλεύσομεν ἐπὶ τῆς γῆς.'' «Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν 1 Joh. i. 7. αγγέλων πολλών κυκλόθεν τοῦ θρόνου, καὶ τῶν ζώων, καὶ τῶν πί. 6; πρεσβυτέρων καὶ ην ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ Exod. xix. 6; 12 χιλιάδες χιλιάδων, ^pλέγοντες φωνη μεγάλη, ""Αξιόν έστι τὸ . Dan. vii.10. άρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβείν την δύναμιν καὶ πλούτον καὶ ρίτ. 11. 13 σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν." ^q Kaì ^{q Phil. H. 10}. παν κτίσμα δ έστιν εν τώ οὐρανώ, καὶ εν τή γή, καὶ ὑποκάτω της γης, καὶ ἐπὶ της θαλάσσης α ἐστι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ήκουσα λέγοντας, "Τῷ καθημένο ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίφ ή εὐλογία καὶ ή τιμή καὶ ή δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας 14 τῶν αἰώνων." Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον, "'Αμήν" καὶ οί είκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι έπεσαν και προσεκύνησαν ζώντι είς τούς αίωνας των αίωνων.

- ΚΑΙ είδον ότε ήνοιξε τὸ ἀρνίον μίαν εκ τῶν σφραγίδων, καὶ ήκουσα ένὸς έκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνής βροντής,
- 2 "Ερχου καλ βλέπε," Καλ είδον, καλ ίδου, ἵππος λευκός, καλ τ xix. 11. ό καθήμενος έπ' αὐτῷ ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικών, καὶ ΐνα νικήση.
- Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγίδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου 4 ζώου λέγοντος, "Ερχου καὶ βλέπε." Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένο ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν

8. Exactos refers only to the twenty-four elders, not to the Swa.

9. Abhu καινην may mean, the new song, in the same sense as ovona kandy in ii. 17, iii. 12. The name of Christian, and songs of praise addressed to Christ, were new at the time when

S. John was writing.

Ibid. ἡγόρασας ἡμᾶς. The elders speak not only in their own name, but in that of all Christians. See note at iv. 4.

10. Many MSS. read abrobs for huas, and βασιλεύσουσι.

11. τῶν ζώων is governed, not by κυκλόθεν, (l. κύκλω,) but by φωνήν. I heard the voices of the angels round the throne, and of the ζῶα, and of the elders.

13. If we consider, that the Lamb is here united with God the Father (see note at iv. 2.) in receiving worship from every creature, κτίσμα, it is hardly possible to conceive that the Son himself is a created being.

Ibid. ἐν τῆ γῆ, l. ἐπὶ τῆς γῆς. Ibid. πάντα, l. πάντας.

14. The words elecotrésoures and forti- Matt. x. 34.

alwow are perhaps to be omitted.

CHAP. VI. 1. The visions, which S. John now saw upon the opening of each seal, were not depicted upon the roll, nor would its contents be perceptible till all the seals were opened: but at the same time that the Lamb opened the first seal, S. John saw the figure of a white horse &c. and so with the rest.

Ibid. σφραγίδων, l. έπτὰ σφρ.

Ibid. evos. The first. See ver. 3.
Ibid. ownis, l. owni. Many MSS. omit and βλέπα.

2. A multitude of commentators, ancient and modern, refer this vision to the first going forth of the apostles to preach the gospel. The white horse denoted their going, not as warriors, but as messengers of peace. The final triumph of the gospel is also indicated.

 καὶ βλέπε is perhaps to be omitted.
 Τππος πυρρός. This probably denotes the quarrels of Christians among themselves, which proceeded to a dreadful extent in the fourth century. Compare our Saviour's prediction in

* ix. 4.

t i. 9; viii. 3 :

ix. 13; xiv. 18;

xix. 10;

u iii. 5 : vii. 9, 14.

z Joel ii. 10, 31;

nii. 15;

Act. ii. 20.

Matt. xxiv. 29;

XX. 4.

εἰρήνην ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι, καὶ ἐδόθη αὐτῶ μάγαιρα μεγάλη.

Καὶ ὅτε ἡνοιξε τὴν τρίτην σφραγίδα, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου 5 λέγοντος, "Εργου καὶ βλέπε." Καὶ είδον, καὶ ίδου, εππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὰ αὐτῷ ἔχων ζυγὸν ἐν τῆ χειρὶ αὐτοῦ. *καὶ ήκουσα φωνήν εν μέσω των τεσσάρων ζώων λέγουσαν, 6 "Χοίνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθής δηναρίου καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οίνον μη ἀδικήσης."

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν? τοῦ τετάρτου ζώου λέγουσαν, "Ερχου καὶ βλέπε." Καὶ είδον, 8 καὶ ίδοὺ, ἵππος γλωρὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῶ ὁ Θάνατος, καὶ ὁ ἄδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἐν δομφαία καὶ ἐν λιμῶ καὶ ἐν θανάτω, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

ι Καὶ ὅτε ἡνοιξε τὴν πέμπτην σφραγίδα, είδον ὑποκάτω τοῦ 9 θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἡν εἶχον, καὶ ἔκραζον φωνή μεγά-10 λη λέγοντες, ""Εως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἄγιος καὶ ὁ ἀληθινὸς, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἶμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν κατοικούντων έπὶ της γης:" "Kal εδόθησαν εκάστοις στολαί λευκαί, καὶ 11 έρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρὸν, ἔως οὖ πληρωθώσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτών καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτών, οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ώς καὶ αὐτοί.

*Καὶ είδον ὅτε ἡνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἔκτην, καὶ ἰδοὺ, 12

4. ἀπὸ τῆς γῆς, l. ἐκ τῆς γῆς.

καὶ βλέπε may be omitted.

Ibid. Towns μέλας. This may denote the

middle or dark ages.

Ibid. ζυγόν. Dean Woodhouse takes this literally for a yoke, as denoting the superstitious and burdensome ceremonies, which were imposed in those times of ignorance.

6. Xoîvit olvov. This was as much as one man could consume in a day: and a denarius (which was one day's pay, Matt. xx. 2.) would procure sixteen cheenices of wheat in the time of Cicero, or twenty in the time of Trajan. There was therefore a great scarcity, when a denarius could only purchase one chœnix of wheat; and three choenices of barley were equally dear at the same price: but it is probable, that we are to understand a scarcity of spiritual food, as in Amos viii. 11, not a famine of bread, nor a thirst of water, but of hearing of the words of the Lord. This was peculiarly the case in the dark ages.

Ibid. μη άδικήσης. The oil and wine may denote the saving truths of the gospel, (Isaiah lv. 1,) and the exclamation concerning the dearness of wheat and barley, i. e. the scarcity of spiritual instruction, is followed by a charge to the feachers of those days not to corrupt the gospel: a charge, which the event shewed to be very necessary.

 λέγουσαν, l. λέγοντος, and omit καl βλέπε.
 ἔππος χλωρός. This period is a continuation of the last, and denotes the devastation of the church from the Mahometans and papal

Rome. Compare Ezek. xiv. 21.
Ibid. ἀκολουθεί, l. ἡκολούθει.

Ibid. Most MSS. read 2000n abro Ecousia έπι το τέτ. της γης αποκτείναι έν βομφ. Ibid. τὸ τέταρτον τῆς γῆς may mean a large

portion of the Christian world.

9. We need not take this period as a continuation of the last. Several pictures or images were represented to S. John, and though the four first may have marked consecutive periods, there is no reason why a new picture may not

have applied to a totally distinct period.

Ibid. ἐσφαγμένων. This seems clearly to refer to the martyrs. S. John may have recognised some who were martyred in his own day; but this vision comprehends the martyrs of every age.

Ibid. την μαρτυρίαν, l. την μ. του άρνίου. 11. 1. καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστφ στολή λευκή. Ibid. μικρόν is perhaps to be omitted. Ibid. έως οδ πληρωθώσι, l. έως πληρώσωσι

Until the number of all the martyrs is complete. 12. This vision seems to relate to the end of the world, and the final triumph of the gospel over its enemies. Compare our Saviour's prediction, Matt. xxiv. 29.

σεισμός μέγας έγένετο, καὶ ὁ ήλιος έγένετο μέλας ώς σάκκος 18 τρίγινος, καὶ ἡ σελήνη ἐγένετο ὡς αίμα, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ ούρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκή βάλλει τοὺς ὀλύνθους 14 αὐτης ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου σειομένη. Τκαὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεγω- 7 Peal.eii.27; ρίσθη ώς βιβλίον είλισσόμενον, καλ παν δρος και νήσος έκ των 15 τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ : Ε. ι. 19. μεγιστάνες καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ γιλίαργοι καὶ οἱ δυνατοὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ πᾶς ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἐαυτούς εἰς τὰ 16 σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, καὶ λέγουσι τοῖς • Η . Σ. 8; δρεσι καὶ ταῖς πέτραις, "Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς 17 οργής του άρνίου ότι ήλθεν ή ήμέρα ή μεγάλη της οργής αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθήναι ;" 7 ΚΑΙ μετά ταθτα είδου τέσσαρας άγγέλους έστωτας έπλ τάς τέσσαρας γωνίας τής γής, κρατούντας τούς τέσσαρας άνέμους της γης, ίνα μη πνέη άνεμος έπι της γης μήτε έπι 2 της θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄνγελον αναβάντα από ανατολής ήλίου, έχοντα σφραγίδα Θεού ζώντος καὶ ἔκραξε φωνή μεγάλη τοις τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οίς 8 εδόθη αὐτοῖς ἀδικήσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, λέγων, κίκ. 4; " Μη άδικήσητε την γην μήτε την θάλασσαν μήτε τα δένδρα, άγρις οὖ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν 4 μετώπων αὐτῶν." CKaì ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισ- cxiv. 1. μένων, ρμό χιλιάδες εσφραγισμένοι εκ πάσης φυλής υίων τ Ίσραήλ· ἐκ φυλής Ἰούδα, ιβ΄ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλής 'Ρουβήν, ιβ' χιλιάδες έσφραγισμένοι έκ φυλής Γάδ,

εβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ φυλῆς ᾿Ασὴρ, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ φυλῆς Συμεῶν, ιβ χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ φυλῆς Ἰσαχὰρ, ιβ

12. l. σελήνη δλη.15. δυνατοί, l. ίσχυροί.

CHAP. VII. 1. This vision is closely connected with the last, as might be expected, since both of them accompanied the opening of the sixth seal. Before the enemies of the gospel are finally destroyed, S. John sees the admission of believers to their blessedness in heaven; and though he says μετὰ ταῦτα είδον, the things represented here might seem to precede those mentioned in vi. 12—17.

Ibid. ἀγγέλουs. These angels were perhaps commissioned to bring about the conversions mentioned in vi. 12, &c.

4. The Jewish believers are mentioned first, and there were many myriads of them so early as A.D. 53. Acts xxi. 20.

6. Mavagon. In the book of Numbers, Moses omits the tribes of Levi and Joseph, and makes

out the twelve by naming Ephraim and Manasseh, the sons of Joseph. S. John mentions Manasseh, though he also names the tribe of Joseph; but he omits the tribe of Ephraim, perhaps because it was one of the first to fall into idolatry, (Judges xvii. 5.) The same reason is given for the omission of the tribe of Dan, (see Judg. xviii. 30): but since the vision is not to be taken literally as to the numbers of the sealed, but was only intended to represent the Jewish believers, the names and order of the tribes are immaterial.

7. Act. There was no reason for the tribe of Levi being omitted by S. John, though it was not reckoned among the twelve tribes in the division of Canaan. But in the heavenly Canaan there is no temple, and all are priests

to God: see xxi. 22.

χιλιάδες εσφραγισμένου εκ φυλής Ζαβουλών, ιβ χιλιάδες! έσφραγισμένοι εκ φυλής Ίωσηφ, ιβ γιλιάδες εσφραγισμένοι έκ φυλής Βενιαμίν, ιβ΄ χιλιάδες έσφραγισμένοι.

ΦΜΕΤΑ ταῦτα είδον, καὶ ίδοὺ, ὅχλος πολὺς, δν ἀριθμησαι! 4 mi. 5, 18; vi. 11. αὐτὸν οὐδεὶς ἠδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καλ γλωσσών, έστώτες ενώπιον τοῦ θρόνου καλ ενώπιον τοῦ άρνίου, περιβεβλημένοι στολάς λευκάς, καὶ φοίνικες έν ταις • Peal. iii. 9; γερσίν αὐτῶν καὶ κράζοντες φωνή μεγάλη, λέγοντες, "'Η ! σωτηρία τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένο ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ άρνίω." Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι ἐστήκεσαν κύκλφ τοῦ θρόνου 1 καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον ενώπιον του θρόνου έπι πρόσωπον αυτών, και προσεκύνησαν τῶ Θεῷ λέγοντες, "'Αμήν' ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία 1 καὶ ή εὐχαριστία καὶ ή τιμή καὶ ή δύναμις καὶ ή ἰσχὺς τῷ Θεώ ήμων είς τους αίωνας των αίωνων. άμήν." Και άπεκρίθη 1 είς έκ των πρεσβυτέρων λέγων μοι, " Ούτοι οι περιβεβλημένοι τάς στολάς τὰς λευκάς, τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἡλθον;" [Καὶ 1 f i. 5; Esa. i. 18; είρηκα αὐτῷ, "Κύριε, σὺ οίδας." Καὶ είπέ μοι, "Οὐτοί εἰσιν Heb. ix. 14; 1 Job. i. 7. οί ερχόμενοι εκ της θλίψεως της μεγάλης, καὶ επλυναν τὰς στολάς αὐτῶν καὶ έλεύκαναν στολάς αὐτῶν έν τῷ αἵματι ε Εσε. ίν. 5, τοῦ ἀρνίου. εδιὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, 1 καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ h Psal.exxi.6; καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. hοὐ 1 Eus. xlix. 10. πεινάσουσιν έτι, οὐδε διψήσουσιν έτι, οὐδε μη πέση επ' αὐτούς δ ήλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα· Ιὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ 1 i xxi. 4: Ε. ΣΧΥ. Β. θρόνου ποιμανεί αὐτοὺς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζώσας πηγάς ύδάτων, καὶ εξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀΦθαλ-

> ΚΑΙ ότε ήνοιξε την σφραγίδα την εβδόμην, εγένετο συγή : έν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. Καὶ είδον τοὺς έπτὰ ἀγγελους. οι ενώπιον του Θεου εστήκασι, και εδόθησαν αυτοίς έπτα σάλπυγγες. καὶ ἄλλος ἄγγελος ήλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, έχων λιβανωτον χρυσούν καὶ έδόθη αὐτώ θυμιάματα πολλά, ενα δώση ταις προσευχαις των άγιων πάντων

9. S. John now sees the Gentile believers, who were much more numerous than the Jew-

μῶν αὐτῶν."

Ibid. colvures. Branches of palm trees were aigns of rejoicing, Lev. xxiii. 40.

¥ v. 8: vi. 9; ix. 18;

ziv. 18.

10. Kpdforres, l. Kpdfovor. Ibid. 'H σωτηρία τῷ Θεῷ. They mean to ascribe their salvation to God and to the

11. Κγγελοι. These angels were standing round the throne before any of the seals were opened, v. 11.

Ibid. wper Bur four. The twenty-four heads of the Jewish and Gentile believers. See iv. 4. 15. sunrései, will form a tabernacle over them, to protect them from the heat mentic in ver. 16.

17. ζώσας, l. ζωής.

CHAP. VIII. 1. No vision accompanied opening of the seventh seal: but when hali hour had elapsed, the seven angels recei their trumpets.

3. l. έστάθη έπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Εἰ phrase might mean, he stood at the alter.

Ibid. A.Bareror. Schmidius says, tha λιβανωτός is thus, το λιβανωτον thuribulum. Ibid. Ira 860p. That he might give it to

prayers of the saints: i.e. he might give effect of incense to the prayers of the sai Vitringa.

543

4 ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. ¹καὶ ¹ Paal.extl.2. ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευγαῖς τῶν ἀγίων

δ έκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

6 Καὶ οἱ ἐπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔγοντες τὰς ἐπτὰ σάλπιγγας ἡτοι-7 μασαν έαυτους ἵνα σαλπίσωσι. Καὶ ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα αἵματι, καὶ έβλήθη είς την γην και το τρίτον των δένδρων κατεκάη, 8 καὶ πᾶς γόρτος γλωρὸς κατεκάη. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος έσάλπισε, καὶ ώς όρος μέγα πυρὶ καιόμενον έβλήθη είς την 9 θάλασσαν καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αίμα. καὶ άπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῷ θαλάσσῃ τὰ 10 έχουτα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη. Καὶ ο τρίτος άγγελος εσάλπισε, καὶ ἔπεσεν εκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστηρ μέγας καιόμενος ώς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν 11 ποταμών, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τών ὑδάτων. καὶ τὸ ὅνομα τοῦ άστέρος λέγεται "Αψινθος, καὶ γίνεται τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων είς άψινθον καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν 12 ύδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ໃνα σκοτισθή τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ή ήμέρα μη φαίνη τὸ τρίτον αὐτης, καὶ ή νὺξ ὁμοίως. 18 Καὶ είδον καὶ ήκουσα ένὸς ἀγγέλου πετωμένου έν μεσουρανήματι λέγοντος φωνή μεγάλη, "Οὐαί, οὐαί, οὐαί, τοῖς κατοικούσιν έπλ της γης έκ των λοιπών φωνών της σάλπιγγος των τριῶν ἀγιγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν."

5. τον λιβανωτόν, l. το λιβανωτόν, and αὐτό. Ibid. καὶ ἔβαλεν. Our Saviour says, πῦρ ἄλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, Luke xii. 49, by which he meant, that his religion would give rise to many dissensions: and so it may be meant here, that from the same quarter would proceed prayers which are acceptable to God, and quarrels and dissensions which would agitate the earth. This representation resembles the vision which accompanied the opening of the second seal, vi. 4.

7. The trumpets seem to denote the persecutions of the church.

Thid. eis την γην, upon the land, as distinguished from the sea: see ver. 8. It perhaps represents the Jewish Christians. Woodhouse, Many MSS. read after this, καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατακάη.

γθε κατεκάη.

Ibid. το τρίτον, a considerable part. The trees may mean genuine Christians, those who are rooted and grounded in the faith. Many of these were destroyed by the fire of persecution. The green grass may mean, those who

make a fair show, but in time of persecution fall

8. την θάλασσαν may mean, the Gentile Christians. The burning mountain represents the persecutions carried on by the Heathen.

9. The persecution destroyed a great many persons and their property.

10. This seems to represent the corruption of the gospel by heretics, probably by the Gnos-

Ibid. &orthp. A star signifies an eminent leader. This seemed to come from heaven, and dazzled by the doctrine which was taught.

Ibid. ποταμῶν—ὁδάτων. The sources of true doctrine. Great part (τὸ τρίτον) of the gospel doctrines was corrupted by heretics.

11. Ι. δ Αψινθος, και έγένετο.

12. This shews the darkness and ignorance which followed the corruption of the true doctrine. The sun, moon, and stars represent the light of the gospel, which was now obscured.

13. αγγέλου, 1. αετοῦ.

** ΚΑΙ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ 9 = xvii. 8: La. viii. 31 τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα είς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ Φρέατος της άβύσσου, καὶ ήνοιξε τὸ φρέαρ της άβύσσου. 2 καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ήλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξηλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη ε αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς "καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, 4 . vi. 6: τίι. 3; Ενοκλ. 12. 4. οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους μόνους οίτινες ούκ έγουσι την σφραγίδα του Θεού έπὶ των μετώπων αὐτῶν. καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς. 5 άλλ' Ίνα βασανισθώσι μήνας πέντε καὶ ὁ βασανισμός αὐτών • Em. ii. 19; ώς βασανισμός σκορπίου, ὅταν παίση ἄνθρωπον. • καὶ ἐν ταῖς 6 Jer. viii. S. ημέραις εκείναις ζητήσουσιν οι ανθρωποι τον θάνατον, καὶ ούχ ευρήσουσιν αὐτόν καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανείν, καὶ P Joel ii. 4. φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. P Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν τ άκρίδων δμοια ίπποις ήτοιμασμένοις είς πόλεμον, καὶ έπὶ τὰς κεφαλάς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, ακαὶ είχον τρίχας ὡς τρίχας 8 γυναικών καὶ οἱ ὀδόντες αὐτών ὡς λεόντων ἢσαν, καὶ εἶγον θώ- 9 ρακας ώς θώρακας σιδηρούς, καὶ ή φωνή τῶν πτερύγων αὐτῶν ώς φωνή άρμάτων ίππων πολλών τρεχόντων είς πόλεμον. καὶ 10 έγουσιν ούρας όμοίας σκορπίοις, και κέντρα ην έν ταις ούραις αὐτῶν καὶ ἡ έξουσία αὐτῶν ἀδικήσαι τοὺς ἀνθρώπους μήνας πέντε. Καὶ ἔγουσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσ- 11 σου δυομα αὐτῷ Έβραϊστὶ ᾿Αβαδδών, καὶ ἐν τῆ Ἑλληνική

> ται έτι δύο οὐαὶ μετά ταῦτα. ΚΑΙ ὁ ἔκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ 13

> ονομα έγει Απολλύων. ' Η οὐαὶ ή μία ἀπηλθεν ιδού, έργον- 12

CHAP. IX. 1. dorépa. This denotes a teacher, as in viii. 10, and evidently a false teacher, pretending to come from heaven: or it may denote Satan himself, who instigated the heretics.

r wiii. 18.

2. xampos. A cloud of false doctrine, probably Gnosticism.

Ibid. ἐσκοτίσθη. The light of the gospel was obscured by it. See viii. 12.

3. deploes. The Gnostics, who were as thick as locusts, and as venomous as scorpions.

4. χόρτον - δένδρον. These perhaps denote believers in the gospel. See viii. 7. The Gnostics only injured those who were not firm in the faith. For el µh, see Index. Morous is perhaps an interpolation.

5. Iva uh drokrelvwow. The Gnostics did not

destroy Christianity, but greatly injured it.

Ibid. μῆνας πέντε. This is the time that locusts commit their devastations: they are hatched in spring and die at the latter end of summer. If each day is taken for a year, the period is 150 years, and the Gnostic heresy lasted about that time, beginning from the end of the first century.

6. of divergence seems to refer to rous direct wous in ver. 4. These wavering Christians will be so corrupted by the Gnostics, that the gospel would seem to be in danger of being destroyed; but it will not be so.

7. Suota Taxots. This alludes to the violent attacks made by the Gnostics against the gospel.

Ibid. is or equipos. They have a semblance of crowns, i.e. they boast a show of religion without possessing its truth and efficacy. Woodhouse.

Ibid. πρόσωπα-τρίχας. They have the faces of men and the hair of women, in allusion per-haps to the sensuality and voluptuousness of some of the Gnostics.

11. βασιλέα. This seems to mean Satan. the instigator of these heretics.

13. Most commentators apply this to the invasion and success of the Mahometans.

τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώ-14 πιου του Θεού, "λέγουσαν τω έκτω αγγέλω δς είγε την σάλ- " τί. 1. πυγγα, "Λύσον τούς τέσσαρας αγγέλους τούς δεδεμένους έπὶ 15 τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτη." Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες άγγελοι οι ήτοιμασμένοι είς την ώραν και ήμέραν και μήνα και 16 ενιαυτον, ίνα ἀποκτείνωσι το τρίτον τῶν ἀνθρώπων. 'καὶ ὁ : Paal. άριθμὸς στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δύο μυριάδες μυριάδων καὶ Dan, vii. 10, 17 ήκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Καὶ οὕτως είδον τοὺς ἵππους ἐν τῆ οράσει, και τους καθημένους έπ' αυτών έγοντας θώρακας πυρίνους καλ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις καὶ αἱ κεφαλαλ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαί λεόντων, και έκ των στομάτων αυτών έκπορεύεται πυρ 18 καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον των ανθρώπων, έκ τοῦ πυρὸς καὶ έκ τοῦ καπνοῦ καὶ έκ 19 τοῦ θείου, τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. αἱ γὰρ έξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εἰσι καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν αί γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὅφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς, 20 καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οῖ οὐκ άπεκτάνθησαν εν ταις πληγαίς ταύταις, ούτε μετενόησαν εκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, "ἴνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ " Ιστ. ΧΤΙΙ.7; δαιμόνια, καὶ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὕτε βλέπειν δύναται, οὕτε 21 ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὕτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὕτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὕτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

*ΚΑΙ είδον άλλον άγγελον ισχυρον καταβαίνοντα έκ τοῦ : i. 15; οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ໂρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ώς ὁ ήλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ώς 2 στύλοι πυρός, καὶ είχεν έν τῆ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἀνεφγμένου, καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τὴν θάλασ-8 σαν, τον δε εὐώνυμον επί την γην, και έκραξε φωνή μεγάλη, ώσπερ λέων μυκάται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ 4 βρονταί τὰς ξαυτών φωνάς και ὅτε ελάλησαν αί ἐπτὰ βρον- τ Dan. ταὶ τὰς φωνὰς ἐαυτῶν, ἔμελλον γράφειν καὶ ἤκουσα φωνὴν πί. 4, 8.

 ds εἶχε, l. ὁ ἔχων.
 Ibid. Εὐφράτη. This perhaps merely means that the invasion was to come from the east.

15. els την Εραν. S. John perhaps used this expression, because he was speaking of an event which was very distant. The very hour was fixed in the counsels of God, and these angels could not move till that hour was come.

Ibid. To Toltor. See viii. 7. anoktelves. perhaps refers to the corruption of doctrine: a considerable number of nominal Christians were spiritually destroyed.

16. l. και δ αριθμός των στρατευμάτων τοῦ ໃππου μυριάδες μυριάδων ήκουσα τον άριθμον αὐτών. The Saracens were remarkable for their cavalry.

18. 1. ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων.

19. 1. ή γὰρ ἐξουσία τῶν ἴππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστί.

20. Those Christians, who did not embrace Mahometanism, were corrupted by all kinds of superstitions and impurities.

CHAP. X. 1. This chapter contains no new prophecy, but merely describes the giving of the little book to S. John. "Allow is perhaps: an interpolation.

2. 1. και έχων έν τῆ χ. αὐτοῦ βιβλαρίδιον.

4. ras paras eaurar may be omitted. S. John was perhaps going to write down what he had heard, as if it had related to the seven churches of Asia: the voice from heaven tells him that he was not to do so, for it related to a distant time.

ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσάν μοι, "Σφράγισον α ἐλάλησαν αἰ

Dan. 11. 1. ἐπτὰ βρονταὶ, καὶ μὴ ταῦτα γράψης." *Καὶ ὁ ἄγγελος, δε ε
εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἢρε τὴν χεῖρα
αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας ε
τῶν αἰώνων, δς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν
καὶ τὰ ἐν αὐτῆ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῆ, ὅτι χρόνος

1. 15. οὐκ ἔσται ἔτι, *ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου τ
ἀγγέλου, ὅταν μέλλη σαλπίζειν, καὶ τελεσθῆ τὸ μυστήριον τοῦ
Θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισε τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις.

• τωτ. 4. • Καὶ ἡ φωνὴ ἡν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα 8 μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσα, " " Τπαγε, λάβε τὸ βιβλαρίδιον τὸ ἡνεφγμένον ἐν τῆ χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης ε καὶ ἐπὶ τῆς γῆς." • Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων 9 αὐτῷ, " Δός μοι τὸ βιβλαρίδιον." Καὶ λέγει μοι, " Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι." Καὶ ἔλαβον τὸ 10 βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό· καὶ ἢν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι, γλυκύ καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτὸ, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. Καὶ λέγει μοι, " Δεῖ σε πά- 11 λιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασι-

d Ezech. xl., xli., xlii., xliii. • xiii. 5. ^aΚαὶ ἐδόθη μοι καλαμος ὅμοιος ῥάβδφ λέγων, "Εγειραι]] καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ: "καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ 2 ἔκβαλε ἔξω, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσης, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι: καὶ τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα δύο.

5. 1. την χείρα αὐτοῦ την δεξιάν.

6. δτι χρόνος οδκ ξσται έτι. See note at ver. 4.

λεύσι πολλοίς."

7. δταν μέλλη σαλπίζεω, when another trumpet will sound.

Ibid. 1. τοὺς ἐαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.
11. This also seems to shew that the prophecy concerned the Christian church in gene-

CHAP. XI. 1. The rade to Geof is the church, or body of true believers. See 2 Thess. ii. 4.

2. Εκβαλε έξω, put it out of your measurement, take no account of it.

Ibid. τοι έθνεσι. Nominal Christians.

Ibid. warhovou. Our version says, they shall tread under foot: but it means, they shall walk in, or frequent. The temple and its outer court are in the holy city; and therefore the Gentiles, to whom the outer court is allotted, are said to tread the holy city.

Ibid. μῆρας τεσσαράκοττα δόο. This is the same period as the 1260 days in the next verse; for a month of 30 days, if multiplied by 42, gives 1260 days, i.e. years. It is also the same period as a time and times and half a time, mentioned in xii. 14; Dan. vii. 25. Dean Woodhouse applies this to the period from the general conversion of the Gentiles in the west, which takes in the greater part of the Mahometan and papal times.

3. rois bust udprives perhaps does not refer to two particular persons, but to the true believers generally: they are to be under some affliction for 1260 years. They may mean the persons who professed a pure religion during the corruptions of the middle ages.

ruptions of the middle ages.

4. δλαΐαι—λυχνίαι. Both these are metaphorical expressions for preachers of Ged's word. See Zech. iv. 11—14, and read Kuples for Θεοῦ.

ρεύεται έκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐγθροὺς 5 αὐτῶν καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλη ἀδικήσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν 6 ἀποκτανθήναι. ΔΟῦτοι ἔγουσιν ἐξουσίαν κλείσαι τὸν οὐρανὸν, Δ Exod. vii., ίνα μη βρέχη ύετὸς εν ημέραις αὐτῶν τῆς προφητείας καὶ εξου- τ., xii. σίαν έχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἰμα, καὶ πατ- xvi. 1. 7 άξαι τὴν γῆν πάση πληγή ὁσάκις ἐὰν θελήσωσι. Καὶ ὅταν τε- ι xiii. 1,7,11 λέσωσι την μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς Dan. vii. 21. άβύσσου ποιήσει πόλεμον μετ' αὐτών, καὶ νικήσει αὐτούς 8 καλ ἀποκτενεί αὐτούς. καλ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπλ τῆς πλα. κατί. 2, 5; τείας της πόλεως της μεγάλης, ήτις καλείται πνευματικώς xviii. 10. Σόδομα καὶ Αίγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐσταυρώθη. 9 καὶ βλέψουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ έθνων τὰ πτώματα αὐτων ἡμέρας τρείς καὶ ἡμισυ, καὶ τὰ 10 πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνήματα. καὶ οἰ κατοικούντες έπὶ της γης χαρούσιν έπ' αὐτοίς καὶ εὐφρανθήσονται καὶ δώρα πέμψουσιν άλλήλοις, ὅτι οὖτοι οἱ δύο 11 προφήται έβασάνισαν τούς κατοικούντας έπλ τής γής. Καλ μετά τάς τρεις ήμέρας και ήμισυ, πνεύμα ζωής έκ του Θεού είσηλθεν έπ' αὐτοὺς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ 12 φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. καὶ ἤκουσαν φωνήν μεγάλην έκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν αὐτοῖς, " 'Ανάβητε ώδε." Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῆ νεφέλη, καὶ 18 έθεώρησαν αὐτοὺς οἱ έχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνη τῆ ὥρφ έγένετο σεισμός μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες έπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τοῦ 14 Θεφ τοῦ οὐρανοῦ. 'Η οὐαὶ ή δευτέρα ἀπηλθεν ἰδοὺ, ή οὐαὶ ι τίιι. 18 1 ix. 131 ή τρίτη ἔρχεται ταχύ. 15 ^{m}KAI ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ = x. 7. μεγάλαι εν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι, "Ἐγένοντο αί βασιλείαι τοῦ κόσμου τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ 16 βασιλεύσει els τους αίωνας των αίωνων." "Kal οι είκοσι και 11.4, 10; τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ *. 8. τους θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ 17 προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, ολέγοντες, "Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε .i.4.8: ό Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ων καὶ ὁ ἡν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὅτι iv. 8; 18 είληφας την δύναμίν σου την μεγάλην και έβασίλευσας. και χίχ. 6.

8. τὰ πτώματα, Ι. τὸ πτώμα

Ibid. ἡμῶν, l. αὐτῶν. 9. βλέψουσιν έκ των λαών. Persons of all nations, tribes, &c. shall see.

^{10.} δβασάνισαν. It is not meant, that the two prophets really tormented the inhabitants of the earth: but such was the calumny of their

adversaries.

^{12.} финитан, 1. финита.

^{13.} Dean Woodhouse considers this part of the prophecy to be still unaccomplished: l.

ημέρα for δρα.
15—18. This perhaps refers to a future and final extension of the gospel.

^{15. 1.} εγένετο ή βασιλεία.

^{17.} και δ έρχόμενος is perhaps an interpola-

τὰ ἔθνη ὡργίσθησαν, καὶ ἢλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρών, κριθήναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις, καὶ τοῖς ἀγίοις, καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὅνομά σου τοις μικροις και τοις μεγάλοις, και διαφθείραι τους διαφθείροντας την γην."

P ET. 5.

PKAI ηνοίνη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῶ οὐρανῶ, καὶ ἄφθη ἡ 19 κιβωτός της διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ καὶ ἐγένοντο άστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη. Καὶ σημείον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περι- 12 βεβλημένη τὸν ήλιον, καὶ ή σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, καὶ ? έν γαστρί έχουσα κράζει ωδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκείν. Καὶ ὤφθη ἄλλο σημείον ἐν τῶ οὐρανῶ, καὶ ἰδοὺ, δράκων \$ μέγας πυρρός, έχων κεφαλάς έπτα και κέρατα δέκα, και έπι τας κεφαλάς αὐτοῦ διαδήματα έπτά καὶ ή οὐρα αὐτοῦ σύρει 4 τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς την γην. Καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον της γυναικός της μελλούσης τεκείν, ίνα δταν τέκη, τὸ τέκνον αὐτης καταφάνη. Θκαὶ ἔτεκεν υίὸν ἄρρενα, δς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη 5 έν βάβδω σιδηρά και ήρπάσθη το τέκνον αὐτής προς τον Θεὸν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρη- 6 μον, ὅπου ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν, ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.

q ii. 37 ; zix. 15; Psal. ii, 9, r zi. 3.

zii. 1 ;

ii. 5. Zach. iii. 1.

*Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ Μιχαὴλ καὶ οί 1 Dan. x. 18, 21; άγγελοι αὐτοῦ ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων Jude 9. ἐπολέμησε καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, t καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὕτε τόπος 8 t Dan. ii. 35 εύρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, 9 * xx. 2: Gen. iii. 1,4; δ όφις δ άρχαίος, δ καλούμενος Διάβολος, καὶ δ Σατανάς, δ Joh. xii. 31. πλανών την οίκουμένην όλην, έβλήθη είς την γην, και οί άγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ έβλήθησαν. * Καὶ ήκουσα φωνην 10 = xi. 15: Job i. 9; μεγάλην λέγουσαν εν τῷ οὐρανῷ, "Αρτι εγένετο ἡ σωτηρία

καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία

19. Ι. διαθήκης τοῦ Κυρίου. Ibid. και σεισμός is perhaps to be expunged. CHAP. XII. 1. yurh. The church of Christ, which is of heavenly origin, as designated by the sun and moon.

2. ¿člvovoa. The church may be viewed from its first beginning, when the promise of a Redeemer was given to our first parents: and the expectation of this promise being fulfilled is expressed in this verse. See Micah v. 3; Rom. viii. 22.

Ibid. l. Expafer.

 δράκων. This is explained in ver. 9. to mean the devil.

Ibid. κεφαλάς—κέρατα—διαδήματα. This implies the great power which the devil had among the powerful kingdoms of the earth.

4. ἀστέρων. This may mean the angels who were disobedient; or the human authorities who have followed the suggestions of Satan.

Ibid. καταφάγη. This implies the artifices of Satan to destroy the kingdom of Christ.
5. ποιμαίνειν. This alludes to Christ's uni-

versal dominion: he was the male child.

6. fyei, l. fyei ekeî.

7. Kal εγένετο πόλεμος. Now there had been war. The passage from the seventh to the thirteenth verse may be considered in a paren-thesis, and relates to an event prior to that in the preceding verses. It accounts for the hostility of Satan to the church of Christ.

Ibid. ἐπολέμησαν κατά, l. τοῦ πολεμῆσαι μετά.

8. Toxuoav-abrân, l. Toxuoev-abra.

τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ ὅτι κατεβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ήμων, ο κατηγορών αὐτών ενώπιον τοῦ Θεοῦ ήμων ήμερας καὶ 11 νυκτός. Υκαὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αίμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τ Bom. viii. τον λόγον της μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἡγάπησαν τὴν ψυχὴν x1. 20. 12 αὐτῶν ἄχρι θανάτου. εδιὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οἱ οὐρανοὶ καὶ τοὶὶ. 13; οί ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν _{Esa, xlix.18}. θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, 18 είδως ότι όλύγον καιρον έχει." Καὶ ότε είδεν ο δράκων ότι έβλήθη είς τὴν γῆν, εδίωξε τὴν γυναίκα ἥτις ἔτεκε τὸν ἄρρενα. 14 * Καὶ ἐδόθησαν τῆ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, «Dan. vii. 25; ΐνα πέτηται είς την έρημον είς τον τόπον αυτής, δπου τρέφεται έκει καιρον και καιρούς και ημισυ καιρού, ἀπὸ προσώπου τοῦ 15 όφεως. Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ὀπίσω της γυναικὸς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα ταύτην ποταμοφόρητον ποι-16 ήση, καὶ ἐβοήθησεν ἡ γὴ τῆ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γὴ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν δυ ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ 17 στόματος αὐτοῦ. Καὶ ὡργίσθη ὁ δρακων ἐπὶ τῆ γυναικὶ. καὶ ἀπηλθε ποιήσαι πόλεμον μετά των λοιπών του σπέρματος αὐτης, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐγόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 18 Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης καὶ είδον ἐκ καιί.8,9,12; 13 της θαλάσσης θηρίου ἀναβαίνου, έχου κεφαλάς έπτὰ καὶ κέρατα Dan. vii. 7. δέκα, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς 2 κεφαλάς αὐτοῦ δυομα βλασφημίας. c καὶ τὸ θηρίου δ είδου ην • xii, 9. όμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκτου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύνα-8 μιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ έξουσίαν μεγάλην. d καὶ a xvii. 8.

είδον μίαν των κεφαλών αὐτοῦ ώς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ή πληγή του θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη, καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ 4 γη οπίσω του θηρίου, * καλ προσεκύνησαν τον δράκοντα δς έδω- • **iii. 18.

11. οὐκ ἡγάπησαν is the same as ἡμέλησαν, they did not regard their life, but even ran the risk of death: they were neglectful of life, even unto death.

14. δύο πτέρυγες. In allusion to the miraculous aid, which the church received.

CHAP. XIII. 1. There is a remarkable agreement between this passage and that in Dan. vii. 2-15. The beast of the Apocalypse resembles the four beasts of Daniel, but more particularly the fourth beast, which represents the Roman empire. The first beast of the Apocalypse may be taken as representing the persecuting secular power: the second beast in ver. 11. is the persecuting ecclesiastical power.

3. Dean Woodhouse refers this to the blow which pagan Rome received by the conversion of Constantine: the blow, however, was healed, and the beast resumed his power, when Christians themselves began to persecute.

Ibid. kal elauparer. And again the world looked up with admiration to the beast.

4. l. και προσεκύνησαν τῷ δράκοντι δεδωκότι τὴν έξουσίαν τῷ θηρίῳ, και προσεκύνησαν τῷ θηρίφ.

l. οὐαὶ τῆ γῆ καὶ τῆ θαλάσση.
 ħτις ἔτεκε. This does not mean that she had brought forth the child before the serpent began to persecute her, but the words are intended to describe her: she was the woman, who afterwards brought forth the male child.

^{15.} worauov. A torrent or flood of persecution, which Satan excited, in the hopes of the church being overwhelmed by it (ποταμοφόρη-

^{16.} ή γη. At length the earthly authorities assisted the church, and the persecution ceased for a time.

^{17. 1.} μαρτυρίαν 'Ιησοῦ.

b jii. 5 ; zvii. 8:

xx. 12; xxi. 27;

Exod. xxxii. 38

1 ii. 7. k xiv. 12:

Phil. iv. 3.

Gen. iv. 6:

κεν έξουσίαν τῷ θηρίφ, καὶ προσεκύνησαν τὸ θηρίον, λέγοντες. "Τίς δμοιος τῶ θηρίω; τίς δύναται πολεμήσαι μετ' αὐτοῦ;" [Καὶ εδόθη αὐτῶ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας καὶ 5 f zi. 2, 9; Dan.vii.8,11; έδόθη αὐτῶ έξουσία πόλεμον ποιησαι μήνας τεσσαράκοντα δύσ xi. 36. καὶ ἡνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν Θεὸν, 6 Βλασφημήσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς έν τῶ οὐρανῶ σκηνοῦντας. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι 7 & xi. 7; μετά των άγίων και νικήσαι αυτούς και εδόθη αυτώ εξουσία έπι πάσαν φυλήν και γλώσσαν και έθνος.

h Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς 8 γης, ων οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐν τῆ βίβλφ της ζωής τοῦ αρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολης κόσμου. Εί τις έγει 9 ούς, ακουσάτω. Εί τις αίχμαλωσίαν συνάγει, είς αίχμαλω- 10 σίαν υπάγει εί τις εν μαχαίρα αποκτενεί, δεί αυτόν εν μαγαίρα αποκτανθήναι. διδέ έστιν ή ύπομονή καλ ή πίστις τών Esc. Exxiii.1; aylwv.

Matt. xxvi. 1 Καὶ είδον άλλο θηρίον ἀναβαίνον έκ της γης, καὶ είγε κέρατα 11 1 vi. 7. δύο δμοια ἀρνίφ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. Ταὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ 12 = ver. 3, 19, πρώτου θηρίου πάσαν ποιεί ενώπιον αὐτοῦ καὶ ποιεί τὴν γῆν 20. καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῆ ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ

πρώτον, οὖ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ακαὶ ποιεῖ 13 = zvi. 14; Matt. σημεία μεγάλα, ΐνα καὶ πῦρ ποιῆ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ xxiv. 34 : 3 Thess. ii. 9. εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. ο καὶ πλανῷ τοὺς κατοι- 14 · Dent.xiii.1. κούντας έπὶ της γης, διὰ τὰ σημεία α έδόθη αὐτῷ ποιησαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι

εἰκόνα τῷ θηρίφ δ ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας καὶ ἔζησε. P xix. 20. P Καὶ εδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεθμα τῆ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ενα καὶ 15 λαλήση ή είκων του θηρίου, καὶ ποιήση, όσοι αν μη προσκυνή-

σωσι την εἰκόνα τοῦ θηρίου, ἵνα ἀποκτανθώσι. 4 Καὶ ποιεί 16 9 xix. 20. πάντας, τούς μικρούς καὶ τούς μεγάλους, καὶ τούς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς έλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ΐνα δώση αὐτοῖς γάραγμα ἐπὶ τῆς γειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἡ ἐπὶ

τῶν μετώπων αὐτῶν, καὶ ἵνα μήτις δύνηται ἀγοράσαι 🛉 17 r ziv. 11.

7. 1. φυλήν και λαδν και γλώσσαν. 8. 1. τδ δνομα έν τῷ βιβλίῳ.

10. This is an exhortation to patience under the tyranny of the beast, and an assurance that the persecutors will in turn be persecuted. See

11. Onplor. He is called the false prophet in xvi. 13; xix. 20; xx. 10.

Ibid. ἐκ τῆs γῆs. The former beast arose eut of the sea, which sometimes means the heathen world, (see viii. 7, 8.) The second beast rises from the land, which perhaps implies that it is a Christian power, or connected with

religion.

Ibid. κέρατα δύο. Dean Woodhouse refers these to the Mahometan and papal powers, which arose about the same time, in the seventh century.

Pretended miracles: they are 13. σημεία. miracles only before men, but not before God.

16. δώση, l. δῶσω. Ibid. χάραγμα. Philo Judæus mentions some idolaters who lerral wood bouncles the χειροκμήτων, γράμμασιν αὐτήν διμολογούντες ούκ εν χαρτιδίοις, ώς επί των ανδραπόδων έθος, άλλ' έν τοις σώμασι καταστίζοντες αυτάν σεδήρφ πεπυρωμένο πρός ανεξάλειπτον διαμονών, τολ ii. p. 221.

^{6.} καὶ before τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ is perhaps to be expunged.

πωλήσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, ἢ τὸ ὅνομα τοῦ θηρίου, ἢ
18 τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. * Πδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων * xτί. 9.
τὸν νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου ἀριθμὸς γὰρ ἀν- xτίι. 9.
θρώπου ἐστὶ, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξστ΄.

14 ^tKAI είδου, καὶ ίδοὺ, ἀρνίου ἐστηκὸς ἐπὶ τὸ ὅρος Σιὼυ, καὶ ^t τὶι 4. μετ' αὐτοῦ ἐκατὸυ τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὅνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένου ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

^{2 "} καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, «1. 15; καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης καὶ φωνὴν ἤκουσα κιθαρφδῶν τɨκ. αἰς ψωνὴν ἤκουσα κιθαρφδῶν τɨκ.

8 κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. * καὶ ἄδουσιν ὡς ὡδὴν * τ. 9. καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ οὐδεὶς ἢδύνατο μαθεῖν τὴν ὡδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες γιλιάδες οἱ ἢγορασμένοι ἀπὸ τῆς

4 γης. τΟὖτοί εἰσιν οι μετὰ γυναικῶν οἰκ ἐμολύνθησαν παρ- τ iii. 4; θένοι γάρ εἰσιν οὖτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ὶ Cor. xi. 20; ἂν ὑπώγη. οὖτοι ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ λω. i. 18. 5 τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ **καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη ** Peal. **xxxii. 3:

δόλος άμωμοι γάρ είσιν ενώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ.

6 ΚΑΙ είδον ἄλλον ἄγγελον πετώμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πῶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαὸν, αλέ- α Psal. 7 γοντα ἐν φωνῆ μεγάλη, "Φοβήθητε τὸν Θεὸν καὶ δότε αὐτῷ εxiv. 8; δόξαν, ὅτι ἢλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ καὶ προσκυνήσατε Αct. xiv. 15; τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ τη- xvii. 24. 8 γὰς ὑδάτων." καὶ ἄλλος ἄγγελος ἢκολούθησε λέγων, "Επ- χ. 21; εσεν, ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ xvi. 19; xvii. 2, 3; 9 θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα ἔθνη." Καὶ τρίτος Εφα. xxi. 9: ἄγγελος ἢκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῆ μεγάλη, "Εἴ τις τὸ εwi. 19; xvii. 2, 5; δεν. 10; χνii. 2, 5; δεν. 10; γνii. 2, 5; δεν. 10; χνii. 2, 5; δεν. 10; χνii. 2, 5; δεν. 10; γνii. 2, 5; δεν. 10; δεν. 10; γνii. 2, 5; δεν. 10; δεν

θηρίον προσκυνεί καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα xix. 20; xx. 10; 10 ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἡ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, εκαὶ αὐτὸς πίε- Peal.ixxv. 9; ται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκρά- Jer. xxv. 15.

17. l. τό χαραγμα, τό δνομα. The mark was the name impressed in letters. It will be remembered that it was the name of the first beast, xiii. l.

18. τὸν ἀριθμόν. Irenseus mentions the word ΛΑΤΕΙΝΟΣ, the letters of which make up the number 666: but the same number has been extracted from so many other words, that it is useless to attempt the solution.

it is useless to attempt the solution.

CHAP. XIV. 1. This vision may be taken to represent the true church, which continued through the times of the serpent, the beast, and the false prophet.

Ibid. l. το δνομα αύτου και το δνομα του πατρός. 8. l. άδουσαν φίδην.

Thid. &πό τῆς γῆς may still mean, out of the sohole body of Christians, substher nominal or real. See xiii. 11.

4. παρθένοι. They have committed no kind

of spiritual fornication. See πορνείας in ver. 8. Ibid. L. οδτοι όπο 'Ιησοῦ ἡγοράσθησαν.

5. δόλος, l. ψεῦδος. The words ἐνάπιον— Θεοῦ may be omitted.

 κατοικοῦντας, l. καθημένους, and ἐπὶ πῶν ἔθνος.

8. 1. άλλος δεύτερος άγγελος.

Ibid. Βαβυλών. Even Roman Catholic commentators refer this to Rome, understanding pagan Rome. Many Protestants apply the prophecy to the reformation, and the downfall of the papal power: l. Βαβυλὰν ἡ μεγάλη, ἐκ τοῦ οἴνον.

9. 1. Ελλος Εγγελος τρίτος.

10. κεκερασμένου ἀκράτου. Compare Psalm lxxv. 8, ποτήριον οίνου ἀκράτου πλήρες κεράσματος. It means, pure wine made yet stronger by a mixture of powerful ingredients. Lowth, Woodhouse.

d xix. 3; Rea. EXXIV.

• xiii. 10.

1 xix. 15.

Lam. i. 15.

του έν τω ποτηρίω της όργης αυτού, και βασανισθήσεται έν πυρί και θείφ ενώπιον των άγων άγγελων και ενώπιον τοῦ άρνίου d καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν ἀναβαίνει είς 11 αίωνας αίωνων καὶ οὐκ ἔγουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οί προσκυνούντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ γάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ." • Ωδε ὑπομονη 12 των αγίων έστίν δίδε οι τηρούντες τας έντολας του Θεού και την πίστιν 'Ιησού.

f 1 Cor.xv.18: 'Καὶ ήκουσα φωνής έκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης μοι, "Γράψον, 13 1 Thess. iv. Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίφ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. Ναὶ," λέγει τὸ Πνεθμα: "Ίνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν" τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν."

g Καὶ είδον, καὶ ίδοὺ, νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην 14 Ezech. i. 26: Dan. vii. 13. καθήμενος ομοιος υίω ανθρώπου, έγων έπλ της κεφαλης αὐτοῦ h Joel iii. 13; στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τἢ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. h καὶ 15 άλλος άγγελος έξηλθεν έκ τοῦ ναοῦ κράζων έν μεγάλη φωνή τῷ καθημένω ἐπὶ τῆς νεφέλης, "Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἢλθέ σοι ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμός της γης." Καὶ έβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην 16 τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῶ οὐρανῶ, 17 έχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξηλθεν ἐκ 18 τοῦ θυσιαστηρίου, έγων έξουσίαν έπὶ τοῦ πυρὸς, καὶ έφώνησε κραυγή μεγάλη τφ έχοντι το δρέπανον το όξυ, λέγων, "Πέμ-Ψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς άμπέλου της γης, ότι ήκμασαν αί σταφυλαί αυτης." Καί 19 έβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε την άμπελον της γης, καὶ έβαλεν είς την ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ L Esa. Ιχιϊι.3; Θεοῦ τὴν μεγάλην. καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξω τῆς πόλεως, 20 καὶ ἐξηλθε αίμα ἐκ της ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων.

1ΚΑΙ είδον άλλο σημείον εν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν, 15 1 xi. 14. άγγέλους έπτὰ ἔχοντας πληγάς έπτὰ τὰς ἐσγάτας, ὅτι ἐν αὐταις ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ. ΕΚαὶ είδον ώς θάλασσαν 2 m iv. 6; v. 8; ziv. 2. ύαλίνην μεμιγμένην πυρί, και τούς νικώντας έκ του θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ άριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν

12. I have separated these words from those of the angel, and supposed them to be spoken by S. John as an exhortation to the suffering Christians of his own day. See xiii. 10.

άπο σταδίων γιλίων έξακοσίων.

13. µol is perhaps an interpolation.

άπαρτὶ, perfectly, and connect it with μακάριοι.
14. This vision of the harvest and vintage is referred by Dean Woodhouse to some signal act of vengeance inflicted upon the enemies of

the gospel, and not to the final judgment. ken 20. alμa might mean, the blood of the grape, ing i. e. wine. We find alμa σταφυλῆs in Gen. xlix. 11; Deut. xxxii. 14.

CHAP. XV. 2. VIKOPTAS EK TOU Onplow is not Ibid. ἀπάρτι, from henceforth. Some read merely victorious over the beast, but victorious after having escaped from the power of the beast.

14. This vision of the harvest and vintage is Clarke. Έκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ is perhaps an interpolation.

Ked. 15, 16.]

8 ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ. ακαὶ ἄδουσι τὴν φόδὴν εκοd.xv.1; Peal. οκί. 2; Μωσέως δούλου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν φόδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, σκκκκ. 14. "Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἀάγίων. ατίς οὐ μὴ φοβηθῆ σε, Κύριε, καὶ δοξάση τὸ ὅνομά εκα. σου; ὅτι μόνος ὅσιος· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσι καὶ προσ- Jer. z. 7. κυνήσουσιν ἐνώπιόν σου· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν."

Ε P Καὶ μετὰ ταῦτα εἰδον, καὶ ἰδοὺ, ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς p xi. 19.
6 τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ· ٩καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι q i. 18.
ἔχοντες τὰς ἐπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν καὶ λαμπρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυ7 σᾶς. καὶ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἐπτὰ ἀγγέλοις ἐπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος
8 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. [†]καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ · Εχοd.xl.34;
τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ^{1 Rog.vii.10};
βοίνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἐπτὰ πλη-

γαὶ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων.

16 ΚΑΙ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἐπτὰ ἀγγέλοις, "'Υπάγετε καὶ ἐκχέατε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ

2 τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν." • Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεε $\frac{16}{16}$, 17; τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ $\frac{16}{8}$, 17; πονηρὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χαράγμα τοῦ 10 , 11 .

8 θηρίου καὶ τοὺς τῆ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦντας. 'Καὶ ὁ δεύτε- : Exod. τἱ. ρος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ 17, 20. ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῆ

4 θαλάσση. Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων καὶ ἐγένετο

5 αίμα. ¹¹ Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος, "Δί- 1. 4, 8; καιος, Κύριε, εἰ, ὁ ὧν καὶ ὁ ἢν καὶ ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας. xi. 17.

6 ^x ὅτι αἷμα ἀγίων καὶ προφητών ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας : Matt. xxiii.
7 πιεῖν' ἄξιοι γάρ εἰσι.'' ^y Καὶ ἤκουσα ἄλλου ἐκ τοῦ θυσιασ- χ ix. 18;
τηρίου λέγοντος, "Naì, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ xx. 8.

8 καὶ δίκαιαι αι κρίσεις σου." Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐξέχεε
τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματί9 σαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. ²καὶ ἐκαυματίσθησαν οι ἄνθρω- : τοι. 11, 21.

3. φδην Μωσέωs. A song of triumph, such as Moses sang, when Pharaoh was destroyed.

3. ἀγίων, l. ἐθνῶν.
4. σè may be omitted: l. μόνος ἄγιος ὅτι πάντες ῆξουσι.

6. λίνον καθαρόν. The righteousness of the saints. xix. 8.

CHAP. XVI. 1. pidhas. The vial was a basin, bowl, or cup, commonly used in the ancient church to contain the offering of meal or of invense, standing before the altar of incense for that purpose. It was also used to

pour from, as in 1 Sam. x. 1. Woodhouse. 1. τὰs ἐπτὰ φιάλαs.

Ibid. The pouring out of these vials means generally the punishments inflicted upon the enemies and persecutors of the church. The prophecy is probably still unaccomplished.

 λγγέλου τῶν ὁδάτων. "Judæi singulis rebus angelum peculiarem tribuunt." Schoetgenius, who proves this from Rabbinical writers.

7. Most MSS. read Kal HKOUTA TOU OUTLASTyplou.

a xii. 9; xiz. 20;

xx. 10.

b ii. 10; xiii. 13:

zvii. 14;

Matt. xxiv. 44

Lu. xii. 39;

2 Pet. iii. 10.

d mxi. 6.

e iv. 5; viii. 5.

16.

g vi. 14.

h xi. 19; wi. 9, 11. ποι καθμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ έγοντος έξουσίαν έπὶ τὰς πληγάς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δούναι αὐτῶ δόξαν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος έξέγεε την φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν 10 θρόνον τοῦ θηρίου καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη και έμασσώντο τὰς γλώσσας αὐτών ἐκ τοῦ πόνου, και 11 έβλασφήμησαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτών. Καὶ ὁ ἔκτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ 12 τον ποταμον τον μέγαν τον Ευφράτην και έξηράνθη το ύδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθη ή όδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ άνατολών ήλίου. * Καὶ είδον έκ τοῦ στόματος τοῦ δράκον- 13 τος και έκ του στόματος του θηρίου και έκ του στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα δμοια Βατράγοις δείσι γάρ πνεύματα δαιμόνων ποιούντα σημεία, έκπο- 14 ρεύεσθαι έπὶ τοὺς βασιλείς της γης καὶ της οἰκουμένης όλης. xix. 19, 20; συναγαγείν αὐτοὺς είς πόλεμον της ήμέρας ἐκείνης της με-3 These. ii. 9. γάλης του Θεου του παντοκράτορος. "c'Ιδου, έρχομαι ώς 15 e iii. 3, 4, 18; κλέπτης μακάριος ο γρηγορών και τηρών τα ιμάτια αὐτοῦ. ίνα μη γυμνός περιπατή, καὶ βλέπωσι την άσχημοσύνην αὐ-1 These. v.2: του." Καὶ συνήγαγεν αὐτούς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον 16 Έβραϊστὶ 'Αρμαγεδδών. Δ Καὶ ὁ εβδομος άγγελος εξέγεε την 17 φιάλην αὐτοῦ εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐξηλθε φωνή μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα, "Γέγονε." • Καὶ 18 έγένοντο φωναί και βρονταί και άστραπαί, και σεισμός έγέ νετο μέγας, οίος ούκ εγένετο άφ' ου οι άνθρωποι εγένοντο επί ι χίν. 8, 10; της γης, τηλικούτος σεισμός ούτω μέγας. ικαὶ έγένετο ή πόλις 19 ανίίι. 5; Ε.ε... 1ί.22,23; ή μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αι πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον. καὶ Ιοτ. xxv. 15, Βαβυλών ή μεγάλη εμνήσθη ενώπιον του Θεού, δούναι αὐτη τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. 🛚 καὶ πᾶσα 🕾 νήσος έφυγε, καὶ όρη οὐχ εὐρέθησαν καὶ χάλαζα μεγάλη ώς 21 ταλαντιαία καταβαίνει έκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους

12. This perhaps alludes to the conversion of the nations of the east. The Euphrates is the physical barrier to those people; and by its being dried up may be meant, that all obstacles to their conversion will be removed.

13. When the conversion of these eastern nations was nearly accomplished, the devil used all his arts to hinder it: he excited the beast and the false prophet (see xiii. 1.) to oppose it: l. ωs βάτραχοι.

14. τῆς γῆς καὶ may be omitted.

Ibid. ημέρας εκείνης, when the conversion of all mankind is at hand: l. τον πόλεμον.

15. These words are spoken by Christ. Ibid. τηρών. A person, who keeps watch at night, does not put off his clothes, but keeps them on, and if the thief come, he does not appear naked.

16. συνήγαγεν agrees with πνεύματα. Nes-

Ibid. 'Αρμαγεδδών, or rather 'Αρμαγεδών, has been interpreted, the mountain of Megidde, the mountain of destruction, and the dry mountain.

17. This represents the final overthrow of the antichristian power.

Ibid. τον ἀέρα. The air appears to be peculiarly the region in which the devil has power, Eph. ii. 2.

18. σεισμός may be taken for a great political or religious change, brought about by divine interposition.

19. The great city, and the cities of the nations, may represent the powers which united to hinder the final conversion of all nations to the gospel. One of these was Babylon, which may perhaps signify Rome.

καὶ έβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς γαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

17 KAI ηλθεν είς έκ των έπτα αγγέλων των εχόντων τας έπτα ! Jer. li. 18; φιάλας, καὶ ελάλησε μετ' εμοῦ λέγων μοι, "Δεῦρο, δείξω σοι τὸ Nah. Hi. 4. κρίμα της πόρνης της μεγάλης, της καθημένης έπὶ των υδάτων

2 των πολλών μεθ ής επόρνευσαν οί βασιλείς τής γής, καί μεν. 8; έμεθύσθησαν έκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς οἱ κατοικοῦντες Jer. IL. 7.

8 την γην." ¹ Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι καὶ : xiii. 1; είδον γυναϊκα καθημένην έπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον ονομάτων ver. 7, 8.

4 βλασφημίας, έχου κεφαλάς έπτα και κέρατα δέκα. m και ή m medi. 16. γυνή ή περιβεβλημένη πορφύρα και κοκκίνω, και κεγρυσωμένη χρυσώ και λίθω τιμίω και μαργαρίταις, έχουσα χρυσούν ποτήριον έν τη γειρί αὐτης γέμον βδελυγμάτων καὶ ἀκα-

5 θάρτητος πορνείας αὐτης, καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτης ονομα γεγραμμένον, "Μυστήριον, Βαβυλών ή μεγάλη, ή μήτηρ των

6 πορνών καὶ τών βδελυγμάτων της γης." * Καὶ είδον την γυ- » xviii. 24. ναίκα μεθύουσαν έκ τοῦ αίματος τῶν ἀγίων καὶ ἐκ τοῦ αίματος των μαρτύρων Ἰησού, καὶ έθαύμασα, ίδων αὐτην, θαύμα μέγα.

Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος, "Διατί ἐθαύμασας; ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τοῦ ἔγοντος τὰς ἐπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα.

8 ° Θηρίου δ είδες, ήν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ • iii. 5; της άβύσσου, και εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν και θαυμάσονται οί xx. 13: κατοικούντες επὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα επὶ xxi. Υ΄; Εχού. τὸ βιβλίου της ζωής ἀπὸ καταβολής κόσμου, βλέπουτες τὸ ΣΧΧΙΙ. 82

9 θηρίου ὅ, τι ἡυ, καὶ οὐκ ἔστι, καίπερ ἐστίν. Ρώδε ὁ νοῦς ὁ μπὶὶ. 1, 16. έχων σοφίαν. αι έπτα κεφαλαί δρη είσιν έπτα, δπου ή γυνή

10 κάθηται ἐπ' αὐτῶν, καὶ βασιλεῖς ἐπτά εἰσιν. οἱ πέντε ἔπεσαν, καὶ ὁ εἶς ἐστὶν, ὁ ἄλλος οὔπω ήλθε, καὶ ὅταν ἔλθη, ὁλί-

CHAP. XVII. 1. x6prns. This term is applied to the Jewish church by Isaiah i. 21, Jeremiah ii. 20; and it is here applied to a branch of the Christian church, which had corrupted itself.

Ibid. ὑδάτων. The waters are explained in ver. 15.

3. Ephpor. See xii. 6. The woman in that passage signified the church in its purity: she here signifies the church in a corrupt state.

Ibid. Onplor. This partly resembles the beast mentioned in xiii. 1, and the woman sitting upon the beast perhaps means, the union of the ecclesiastical and secular power.

4. 1. γυνή ήν περιβεβλημένη πορφυρούν και KÓKKIPOV.

5. Muortipior. See note at 2 Thess. ii. 7.

8. 1. το θηρίον.

Ibid. βλέποντες, l. βλεπόντων, and then perhaps we should read 571 for 5, 71, the inhabitants of the earth (whose names have not been written in the book of life since the foundation of the world, because they looked up to the beast,) will wonder because it was and is not, &c.

Ibid. καίπερ έστιν, l. και πάρεσται.

9. δρη έπτά. This seems plainly to designate Rome.

10. βασιλείs. This perhaps means forms of government, and we are to look for them in the history of Rome. Five were passed away, kings, consuls, decemvirs, dictators, and military tribunes: one was in being, while S. John was writing, the imperial government, which lasted till 475: the seventh was the exarchate, set up by the Goths, which ended in 539, when the Greek emperors recovered Italy, and held it for two hundred years, or more. Then the beast became an eighth power, when the popes established their secular dominion.

γον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον, δ ην, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ 11 αὐτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἐπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ύπάγει. 9 Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ είδες, δέκα βασιλεῖς είσιν, 12 9 miii. 1 ; οίτινες βασιλείαν ούπω έλαβον, άλλ' έξουσίαν ώς βασιλείς μίαν ώραν λαμβάνουσι μετά τοῦ θηρίου. οὖτοι μίαν γνώμην 13 έγουσι, και την δύναμιν και την έξουσίαν έαυτών τώ θηρίω διαδιδώσουσιν. τούτοι μετά τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ 14 * avi. 14; πίκ. 16; 1 Tim. vi. 15. άρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι Κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ Βασιλεύς Βασιλέων, και οί μετ' αύτοῦ κλητοί και έκλεκτοι και πιστοί." • Καὶ λέγει μοι, "Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὖ ἡ πόρνη κάθηται, 15 · Rec. viii. 7. λαοί καὶ όγλοι είσὶ, καὶ έθνη καὶ γλώσσαι. Καὶ τὰ δέκα 16 t zviii. 8. κέρατα & είδες επί τὸ θηρίον, ούτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ηρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτης φάγονται, καὶ αὐτην κατακαύσουσιν ἐν πυρί. ὁ γὰρ 17 Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, ποιήσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ,

καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίω, ἄχρι τελεσθή τὰ μήματα τοῦ Θεοῦ. "Καὶ ἡ γυνὴ ἡν 18 ■ xvi. 19. είδες, έστιν ή πόλις ή μεγάλη, ή έχουσα βασιλείαν επί των Βασιλέων της γης."

ΚΑΙ μετά ταῦτα είδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ 18 ουρανού, έγοντα έξουσίαν μεγάλην, καὶ ή γη έφωτίσθη έκ τῆς δόξης αὐτοῦ καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχύϊ, φωνῆ μεγάλη λέγων,? = xiv. 8; Esa. xiii. 21 ; " Επεσεν, έπεσε Βαβυλών ή μεγάλη, καὶ εγένετο κατοικητήxxi. 9; xxxiv. 11.14: ριον δαιμόνων καὶ φυλακή παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ Jer. 1. 39: l. 8, 37. φυλακή παντός δρνέου ακαθάρτου καὶ μεμισημένου 5 ὅτι ἐκ τοῦ 3 7 xiv. 8; οίνου του θυμού της ποργείας αυτης πέπωκε πάντα τα έθνη. xvii. 2. καὶ οί βασιλείς της γης μετ' αὐτης ἐπόρνευσαν, καὶ οί ἔμιτοροι της γης έκ της δυνάμεως του στρήνους αυτης έπλούτησαν."

*Καὶ ήκουσα ἄλλην φωνήν έκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν. "Εξ-4 # Gen.xix.12; Βοα.χίνιι. 20; έλθετε έξ αὐτής, ὁ λαος μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταίς lii. 11 ; Jer. 1. 8; άμαρτίαις αὐτης, καὶ ίνα μη λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτης. li. 6, 45; ⁹ Cor. vi. 17. ⁸ δτι ήκολούθησαν αὐτής αἱ άμαρτίαι ἄγρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ 5 a xvi. 19. έμνημόνευσεν ο Θεός τὰ άδικήματα αὐτῆς. δάπόδοτε αὐτῆ ώς ε b xiv. 10: Ρε εκκνίι ε; καὶ αὐτη ἀπέδωκεν ὑμίν, καὶ διπλώσατε αὐτη διπλά κατὰ τὰ Jer. 1. 15. ἔργα αὐτης. ἐν τῷ ποτηρίφ ος ἐκέρασε, κεράσατε αὐτη διπλοῦν • Esa.xlvii.8. οδσα εδόξασεν εαυτήν καὶ εστρηνίασε, τοσούτον δότε αντή 7 βασανισμον καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῆ καρδία αὐτης λέγει, Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ, καὶ πένθος οὐ μὴ τόω. ^d Διὰ τοῦτο ἐν μιῷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αὶ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος \$

12. δέκα βασιλει̂s. These seem to be ten kingdoms, or governments, into which the western Roman empire was divided.

18. 1. εξουσίαν αὐτών τῷ θηρίφ διδόασιν.

16. ἐπὶ τὸ θηρίον, l. καὶ τὸ θ. CHAP. XVIII. 2. ἰσχόῖ, φωνῆ μεγάλη, l. ἰσ-χυρῷ φωνῆ. This chapter should be compared

with the prophecies of the fall of Babyles. Tyre, &c. mentioned in the margin.

Ibid. δαιμόνων. This is the word used by the LXX in Isaiah xiii. 22, xxxiv. 14, where the desolation of Babylon is foretold.

5. ἡκολούθησαν, 1. ἐκολλήθησαν

καὶ πένθος καὶ λιμός καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται ὅτι ἰσχυρὸς 9 Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνων αὐτήν. «Καὶ κλαύσονται αὐτήν καὶ « xrii.]; κόψονται ἐπ' αὐτή οἱ βασιλεῖς τής γής, οἱ μετ' αὐτής πορ- νοι. 18; νεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, όταν βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς 16. 10 πυρώσεως αὐτης, ιἀπὸ μακρόθεν έστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ (xiv. 8; βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Jer. Il. 9. Βαβυλών ή πόλις ή ἰσγυρὰ, ὅτι ἐν μιᾶ ὥρα ἦλθεν ἡ κρίσις 11 σου. ε Kai οι έμποροι της γης κλαίουσι και πενθούσιν έπ' ε Esech. 12 αὐτῆ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου, καὶ μαργαρίτου, καὶ βύσσου, καὶ πορφύρας, καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος έλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ 18 ξύλου τιμιωτάτου, καὶ γαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου, hκαὶ h Esech. κινάμωμου, καὶ θυμιάματα, καὶ μύρου, καὶ λίβανου, καὶ οίνου, καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ σῖτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. 14 καὶ ἡ ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ 15 οὐκέτι οὐ μὴ εὐρήσης αὐτά. Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες απ' αὐτης, απὸ μακρόθεν στήσονται δια τὸν φόβον τοῦ 16 βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, ικαὶ λέγοντες, ιχτίι. 4. Οὐαὶ, οὐαὶ, ή πόλις ή μεγάλη, ή περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυρούν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθφ 17 τιμίφ καὶ μαργαρίταις. ὅτι μιὰ ὥρα ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλούτος. καὶ πας κυβερνήτης καὶ πας ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ και ομιλος, καὶ ναῦται καὶ οσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ Εεεςh. xxvii. 18 μακρόθεν έστησαν, 1 καὶ έκραζον ορώντες τὸν καπνὸν τῆς πυ $^{-\frac{2\nu}{1}}$ νετ. 9; 19 ρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, Τίς ὁμοία τῆ πόλει τῆ μεγάλη; καὶ 🕬 🕻 🕯 έβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες 10. καὶ πενθοῦντες, λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ^{m Jos. vii. 6}; ή ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες πλοῖα ἐν τή θαλάσση ἐκ τής 20 τιμιότητος αὐτης, ὅτι μιὰ ὥρα ήρημώθη. "Εὐφραίνου ἐπ' * * * : *; αὐτὴν, οὐρανὲ, καὶ οἶ ἄγιοι ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι xix. 18; ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτης." 21 ° Καὶ ηρεν εἶς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ • Jor. li. 64. έβαλεν είς την θάλασσαν, λέγων, "Ουτως δρμήματι βληθή- , Ess. xxiv.8; 22 σεται Βαβυλών ή μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εύρεθη ἔτι. • Καὶ ፲στ. τίι. 84; φωνή κιθαρφδών καὶ μουσικών καὶ αὐλητών καὶ σαλπιστών ***. 10; ού μη άκουσθη έν σοί έτι, και πας τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ 18.

8. kpivov, 1. kpivas.

^{9.} l. κλαύσουσι without αὐτήν.

^{12.} θύνον is said by most commentators to mean, of citron.

^{13.} σωμάτων. Slaves. Palairet, Elsner.
14. The angel now addresses Babylon herself.

Ibid. l. απώλετο for απηλθεν.

^{17.} ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ ὅμιλος, l. ὁ ἐπὶ πλοίων

Ibid. ¿ργάζονται. The same word is applied to the sea by Aristotle, Arrian, and Appian.

δρώντες, l. βλέποντες.
 λ. καὶ οἱ ἀπόστολοι.

Ibid. Expurer. God hath exacted from her the punishment which she inflicted on you.

μη εύρεθη εν σοί έτι, και φωνή μύλου οὐ μη ἀκουσθη εν 9 Esa. xxiii. ἔτι, 9καὶ φῶς λύγνου οὐ μὴ φανῆ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ φωνὴ νυμά καὶ νύμφης οὐ μη ἀκουσθη ἐν σοὶ ἔτι ὅτι οἱ ἔμποροί σου ήκ οί μεγιστάνες της γης, ότι εν τη φαρμακεία σου επλανήθη πάντα τὰ ἔθνη. τκαὶ ἐν αὐτῆ αίμα προφητών καὶ ἀγίων εύρ r xvii. 6. καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς."

s wii. 10.

t xv. 3: xvi. 7; zviii. 20 ; Deut, zzzii. 43. " xiv. 11; xviii. 18; Esa. xxxiv. 10. z iv. 4, 6.

*ΚΑΙ μετά ταῦτα ἤκουσα φωνὴν ὄγλου πολλοῦ μεγά έν τω οὐρανώ λέγοντος, "'Αλληλούια ή σωτηρία καὶ ή δ καὶ ή τιμή καὶ ή δύναμις Κυρίφ τῷ Θεῷ ἡμῶν τότι ἀληθι καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ. ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν με λην, ήτις έφθειρε την γην έν τη πορνεία αυτής, και έξεδίκ τὸ αἶμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς." "Καὶ δ τερον εξρηκαν, "'Αλληλούϊα' καὶ ὁ καπνὸς αὐτης ἀναβαί είς τους αιώνας των αιώνων." *Και έπεσον οι πρεσβύτει οί είκοσι καὶ τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζώα, καὶ προσεκύνησ τῷ Θεῷ τῷ καθημένο ἐπὶ τοῦ θρόνου, λέγοντες, "'Αμι 'Αλληλούϊα.' Και φωνή έκ του θρόνου έξηλθε, λέγους " Αίνειτε του Θεον ήμων, πάντες οι δούλοι αὐτου και οι φοβι τ πί. 15, 17; μενοι αὐτὸν καὶ οί μικροὶ καὶ οί μεγάλοι." Καὶ ήκουσα ι

xii. 10. φωνήν δχλου πολλού, καὶ ώς φωνήν ύδάτων πολλών, καὶ ι φωνήν βροντών ισχυρών, λέγοντας, "'Αλληλούια ότι εβ * Matt.xxii.2; σίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. * γαίρωμεν καὶ ἀγα Τα. χίν. 16. λιώμεθα, καὶ δώμεν τὴν δόξαν αὐτῷ. ὅτι ἡλθεν ὁ γάμος τ a Pual. zlv. άρνίου, καὶ ή γυνη αὐτοῦ ήτοίμασεν ἐαυτήν." - Καὶ ἐδό xiv. 15; αὐτῆ ἵνα περιβάληται βύσσινον καθαρὸν καὶ λαμπρόν τὸ γι Ezech. zvi.

βύσσινον τὰ δικαιώματά ἐστι τῶν ἁγίων.

Καὶ λέγει μοι, "Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι" Καὶ λέγει μοι, "Οδτοι λόγοι άληθινοί είσι τοῦ Θεοῦ." Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν τι ποδών αὐτοῦ προσκυνήσαι αὐτώ καὶ λέγει μοι, ""Ορα μ σύνδουλός σου είμι και των άδελφων σου των έχόντων τ μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ τῷ Θεῷ προσκύνησον ή γὰρ μαρτυς τοῦ Ἰησοῦ ἐστι τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας."

e iii. 14 ; vi. 2. d i. 14: ii. 18. • Esa. lxiii. 2, 8; Job. i. 1:

1 Joh. i. 1.

b xii. 17; xxii. 8; Act. x. 26;

xiv. 14.

καὶ είδον τὸν οὐρανὸν ἀνεφγμένον, καὶ ίδοὺ, ἴππος λευκ καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν, καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθικ καὶ ἐν δικαιοσύνη κρίνει καὶ πολεμεῖ οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτ ώς φλόξ πυρός, και έπι την κεφαλήν αὐτοῦ διαδήματα πο λά έχων δνομα γεγραμμένον δ ούδεις οίδεν εί μη αὐτός 💃

24. αΐμα, 1. αΐματα.

CHAP. XIX. 1. λέγοντος, 1. λεγόντων. Ibid. 'Αλληλούια signifies, praise ye Jehovah,

αίνεῖτε τὸν Θεὸν, as in ver. 5.

Ibid. l. δόξα καὶ ή δύναμις Θεοῦ ἡμῶν. 2. έφθειρε, 1. διέφθειρε.

10. των έχ. την μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ, κολο have the office of bearing testimony to Jesus, i.e. of preaching the gospel.

Ibid. To Trevua. The prophecies, whe been given to you, are all intended to be mony to Jesus: i. e. Jesus is the end of phecy.

11. Twos Leukos. See vi. 2. 12. 1. Ехши бионата усураниета ка

γεγραμμένον.

περιβεβλημένος ιμάτιον βεβαμμένον αίματι και καλείται τὸ

14 δνομα αὐτοῦ, " Ο λόγος τοῦ Θεοῦ." Καὶ τὰ στρατεύματα (17.4; τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἡκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοίς, ἐνδεδυ- Μαιι. **** 15 μένοι βύσσινον λευκὸν καὶ καθαρόν. Εκαὶ ἐκ τοῦ στόματος 3. αὐτοῦ ἐκπορεύεται ρομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῷ πατάσση τὰ xii. 5; xiv. 19, 20; ἔθνη, καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδφ σιδηρậ· καὶ αὐτὸς Peal ii. 9; πατεί τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ Εςα. πί. 4; 16 τοῦ παντοκράτορος. h καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἰμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μη- ½ Thees. ii. θ. ρου αυτού το δυομα γεγραμμένου, "Βασιλέυς βασιλέων καὶ h xvii 14; 17 Κύριος κυρίων." Καὶ είδον ενα ἄγγελον έστῶτα εν τῷ ἡλίω 1 Jer. xii. 9: καὶ ἔκραξε φωνή μεγάλη, λέγων πᾶσι τοις ὀρνέοις τοις πετωμέν- Εκοελ. XXXIX. οις εν μεσουρανήματι, "Δεύτε καὶ συνάγεσθε είς τὸ δείπνον 18 τοῦ μεγάλου Θεοῦ, ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρών, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τών καθημένων επ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ελευθέρων καὶ δού-19 λων, καὶ μικρών καὶ μεγάλων." Καὶ είδον τὸ θηρίον καὶ τούς βασιλείς τής γής και τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιήσαι πόλεμον μετά τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἴππου καὶ μετά 20 τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ μετὰ * xiii.12,&c.; τούτου ο ψευδοπροφήτης ο ποιήσας τὰ σημεῖα ενώπιον αὐτοῦ, xτι. 14; έν οις έπλάνησε τους λαβόντας το χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ xx. 10; Dent. xiii. 1; τούς προσκυνούντας τη εἰκόνι αὐτοῦ ζωντες ἐβλήθησαν οί Dan. vii. 11. 21 δύο είς την λίμνην τοῦ πυρὸς την καιομένην εν τῷ θείφ. καὶ οί λοιποί ἀπεκτάνθησαν έν τη ρομφαία του καθημένου έπι του ἵππου τἢ ἐκπορευομένη ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ ὅρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν. $20^{-1} KAI$ είδον ἄγγελον καταβαίνοντα έκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔγοντα 1 i. 18. την κλείδα της άβύσσου, καὶ άλυσιν μεγάλην έπὶ την χείρα 2 αὐτοῦ. Τὸν ἀργαῖον, Εκὶ εκράτησε τὸν δράκοντα, τὸν ὅφιν τὸν ἀργαῖον, Εκὶ 9; ος έστι διάβολος καὶ Σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χιλια ἔτη, 8 η καὶ έβαλεν αὐτὸν είς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν αὐτὸν καὶ η κτί. 14, 16; έσφράγισεν επάνω αὐτοῦ, ἵνα μη πλανήση τὰ ἔθνη ἔτι, ἄχρι τελεσθή τὰ χίλια έτη καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθήναι 4 μικρον χρόνον. ° Καὶ είδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοὺς, τ. 10; καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς του πεπελεκισμένων xiil. 12, de.; διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ Dan. vii. 9; οίτινες οὐ προσεκύνησαν τῷ θηρίφ οὕτε τἢ εἰκόνι αὐτοῦ, καὶ Μαιτ. xix. 28; ούκ έλαβον το χάραγμα επί το μετωπον αυτών και επί την ΣΤίμ, ii. 12. χείρα αὐτῶν καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ Χριστοῦ μία 6 5 χίλια έτη· οἱ δὲ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέζησαν ἔως τελεσθῆ τ. 10; 6 τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. P Μακάριος καὶ 1 Pet. ii. 9. 15.]. δομφαία δίστομος δξεῖα

17. 1. δεύτε, συναχθήτε είς το δείπνον το μέγα

CHAP. XX. 4. χίλια έτη. This is the only τελεσθή.

τοῦ Θεοῦ.

passage upon which the doctrine of a mil-

5. 1. καὶ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι

lennium is founded.

άγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῆ ἀναστάσει τῆ πρώτη ἐπὶ τούτων ό θάνατος ό δεύτερος οὐκ ἔγει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ίερεις τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ γίλια έτη.

9 xvi. 14: xxxviii. 2 : xxxix. 1.

xiii. 14.

z Ezech. xliii. 7.

a Esa. xxv.8;

xxxv. 10: 1 Cor. xv.

26, 54; vii. 17.

b iv. 2 ;

xix. 9: xx. 11;

xli. 4;

xliv. 6:

lv. 1; Joh.iv.10,14;

2 Cor. v. 17.

Καὶ ὅταν τελεσθη τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τ της φυλακής αὐτοῦ, ακαὶ ἐξελεύσεται πλανήσαι τὰ ἔθνη τὰ ε έν ταις τέσσαρσι γωνίαις της γης, τὸν Γωγ καὶ τὸν Μαγωγ, συναγαγείν αὐτοὺς εἰς πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλω- 9 σαν την παρεμβολην των άγίων και την πόλιν την ήγαπημένην καὶ κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατ-

* xix. 20: xiv. 10, 11; έφαγεν αὐτούς καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς 10 Dan. vii. 11. υπι. τη. 11. την λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης καὶ βασανισθήσονται ήμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς ч іі. 23: iii. 5 ; xiii.8, 21,27; αἰῶνας τῶν αἰώνων.

xxii. 12; *Καὶ είδου θρόνου λευκὸυ μέγαν, καὶ τὸν καθήμενου ἐπ' 11 Exod. xxxii 32; αὐτοῦ, οὖ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς, καὶ Jer. xvii. 10; τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. * καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς μικροὺς καὶ 12 Μαιτ. ανί. 27; μεγάλους έστῶτας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ βιβλία ἡνεώχθησαν Rom. ii. 6; καὶ βιβλίον ἄλλο ἡνεώνθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς καὶ ἐκρίθησαν οἰ xiv. 12; ² Cor. τ. 10; νεκροί εκ των γεγραμμένων εν τοις βιβλίοις κατά τὰ εργα Phil. iv. 3. αὐτῶν. καὶ ἔδωκεν ή θάλασσα τοὺς ἐν αὐτῆ νεκροὺς, καὶ ὁ ιз a 1 Cor. xv. 26, 54, 55. θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς ἐν αὐτοῖς νεκρούς καὶ ἐκρί-= Esa.lxv.17; lxvi. 22; θησαν εκαστος κατά τὰ εργα αὐτῶν. τκαὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ 14 2 Pet. iii. 13. άδης εβλήθησαν είς την λίμνην τοῦ πυρός· οὖτός ἐστιν ὁ δεύ-7 iii. 12; ver. 10; 2 Cor. xi. 2; τερος θάνατος. καὶ εἴ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῆ βίβλω τῆς ζωῆς τὸ Gal. iv. 26; γεγραμμένος, έβλήθη είς την λίμνην τοῦ πυρός. Heb. xi. 10; xii. 22;

* ΚΑΙ είδον ούρανον καινον και γην καινήν ο γάρ πρώτος 21 οὐρανὸς καὶ ή πρώτη γη παρηλθε, καὶ ή θάλασσα οὐκ ἔστιν έτι. 🧵 Καὶ ἐγὰ Ἰωάννης είδον τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν, Ἱερου-2 σαλημ καινην καταβαίνουσαν άπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ήτοιμασμένην ώς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ 3 ήκουσα φωνής μεγάλης έκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης, "'Ιδού, ή σκηνή τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτων καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, Θεὸς αὐτῶν. *καὶ έξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον 4 «i. 8; μετ αυτών, Θεος αυτών. και εξωλειψει ο Θεος παν σακρυον xvi. 17, 22; ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε Esa. xii. 3; πένθος οὔτε κραυγή οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον." τοῦ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, "'Ιδού, 5 καινὰ πάντα ποιῶ." Καὶ λέγει μοι, "Γράψον, "Οτι οὖτοι οἰ λόγοι άληθινοί καὶ πιστοί είσι." καὶ είπέ μοι, "Γέγονε. 6

^{12.} Θεοῦ, 1. θρόνου. 14. 1. ουτός έστιν θάνατος δ δεύτερος, ή λίμνη TOU TUPOS.

```
εγώ είμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ή ἀρχή καὶ τὸ τέλος. εγώ τῷ διψῶντι
 7 δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν d ὁ νικῶν 4 Zech. viii.8;
  κληρονομήσει πάντα, καὶ έσομαι αὐτῷ Θεὸς, καὶ αὐτὸς έσται
 8 μοι ὁ υίός. • δειλοῖς δὲ καὶ ἀπίστοις, καὶ ἐβδελυγμένοις, καὶ • xx. 14, 15;
   φονεῦσι, καὶ πόρνοις, καὶ φαρμακεῦσι, καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ Ι Cor. τί. 9;
  πᾶσι τοῖς ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῆ λίμνη τῆ καιομένη Eph. v. 5;
  πυρί καὶ θείφ, ὅ ἐστι δεύτερος θάνατος."
 9 Γκαὶ ήλθε πρός με εἶς τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς (xv. 1, 6, 7)
  έπτα φιάλας τας γεμούσας των έπτα πληγών των έσχάτων,
  καὶ ελάλησε μετ' εμοῦ λέγων, "Δεῦρο, δείξω σοι τὴν νύμφην
10 τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖκα." 8 Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ' ε i. 10;
  όρος μέγα καὶ ὑψηλὸν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν τὴν μεγάλην xxi. 2;
Gal. iv. 26;
  την άγίαν Ἱερουσαλημ καταβαίνουσαν έκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ Ηερ. κίι. 22.
11 τοῦ Θεοῦ, ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ φωστὴρ αὐ-
   της δμοιος λίθφ τιμιωτάτφ, ώς λίθφ ιάσπιδι κρυσταλλίζοντι
12 h ἔχουσάν τε τείχος μέγα καὶ ὑψηλὸν, ἔχουσαν πυλῶνας δώ- h Esech.
  δεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλώσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα
   έπιγεγραμμένα, ἄ έστι των δώδεκα φυλών των υίων Ίσραήλ.
18 'Απ' ἀνατολής πυλώνες τρείς, ἀπὸ βορρά πυλώνες τρείς, ἀπὸ
14 νότου πυλώνες τρείς, ἀπὸ δυσμών πυλώνες τρείς. 1 καὶ τὸ τεί- 1 Matt.
  χος της πόλεως έχου θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα Ερλ. ii. 19,
15 των δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. * Καὶ ὁ λαλων μετ' ἐμοῦ εκεκ. 1.8;
  είχε κάλαμον χρυσοῦν, ίνα μετρήση τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυ- Zach. ii. 1.
16 λώνας αὐτης καὶ τὸ τεῖχος αὐτης. Ικαὶ ή πόλις τετράγωνος Ερλ. iii. 18.
  κείται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς τοσοῦτόν ἐστιν ὅσον καὶ τὸ πλά-
  τος. καὶ εμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμφ ἐπὶ σταδίων δώδεκα
  γιλιάδων τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ τψος αὐτῆς Ισά
17 έστι. καὶ ἐμέτρησε τὸ τεῖχος αὐτῆς ἐκατὸν τεσσαρακοντατεσ-
18 σάρων πηχών, μέτρον ἀνθρώπου, ο ἐστιν ἀγγέλου. Καὶ ἢν
  ή ενδόμησις του τείχους αυτής ζασπις και ή πόλις γρυσίον
19 καθαρον όμοια υάλφ καθαρφ. και οι θεμέλιοι του τείχους της
  πόλεως παντί λίθφ τιμίφ κεκοσμημένοι ο θεμέλιος ο πρώτος
  ἴασπις, ὁ δεύτερος σάπφειρος, ὁ τριτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος
20 σμάραγδος, ο πέμπτος σαρδόνυξ, ο έκτος σάρδιος, ο έβδομος
  χρυσόλιθος, ο δήδοος βήρυλλος, ο έννατος τοπάζιον, ο δέκατος
  χρυσόπρασος, ο ενδέκατος υάκινθος, ο δωδεκατος άμέθυστος.
21 καὶ οἱ δώδεκα πυλώνες, δώδεκα μαργαρίται ἀνὰ εἶς ἔκαστος
  τῶν πυλώνων ἢν έξ ἐνὸς μαργαρίτου. καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πό-
22 λεως χρυσίον καθαρὸν ώς ὕαλος διαφανής. Καὶ ναὸν οὐκ
  είδον εν αὐτή· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς = xxii. 5;
28 αὐτης ἐστι, καὶ τὸ ἀρνίου. m καὶ ή πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ Zach. xiv. 7.
```

^{7.} πάντα,]. ταῦτα. 8. 1. τοις δε δειλοίς και άπίστοις, και άμαρτωλοῖς καὶ ἐβδελυγμένοις.

^{9.} l. kal Alber els ek twr.

 ^{10.} την μεγάλην is perhaps an interpolation.
 14. l. καὶ ἐτ' αὐτῶν δάδεκα ὀνόματα.

^{21.} διαφανής, 1. διαυγής.

ήλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ໃνα φαίνωσιν ἐν αὐτῆ ή γὰρ δόξα τοῦ ■ Esa.lx.3,5; Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ λύγνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον · καὶ τὰ 24 lavi. 12. έθνη τών σωζομένων έν τώ φωτί αὐτης περιπατήσουσι. και οί βασιλείς της γης φέρουσι την δόξαν και την τιμην αὐτών είς αὐτήν καὶ οἱ πυλώνες αὐτής οὐ μη κλεισθώσιν ήμέρας, νὺξ 25 • iii. 8 ; xxii. 5; γαρ ούκ έσται έκει και οίσουσι την δόξαν και την τιμήν των 3 11, 20; εθνών είς αὐτήν. P Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθη είς αὐτήν παν κοινούν 27 Zech. ziv. 7. P iii. 5 ; καὶ ποιούν βδέλυγμα καὶ Ψεύδος, εί μὴ οί γεγραμμένοι ἐν τώ βιβλίο της ζωής του άρνίου. 4 Καὶ έδειξέ μοι καθαρον πυτα- 22 xx. 12: xxii. 14, 15; μον ύδατος ζωής λαμπρον ώς κρύσταλλον, έκπορευόμενον έκ Exad. xxxii. 32; Peal.ixix.19; τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. Τἐν μέσω τῆς πλατείας 2 Joel iii. 17; αύτης και του ποταμού έντευθεν και έντευθεν ξύλον ζωής, Phil. iv. 3. ποιούν καρπούς δώδεκα, κατά μήνα ένα έκαστον αποδιδούν q Esech. xlvii. 1; xlvii. 1; Zach, xiv. 8, τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. Καὶ πᾶν κατανάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι καὶ ὁ θρό- : F il. 7: xxi. 21 : νος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῆ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι Gen. ii. 9 : Esech, zlvii. αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ. καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, 4 • Zach. xiv. καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. τακαὶ νὺξ οὐκ s έσται έκει, και χρείαν οὐκ έχουσι λύχνου και φωτός ήλίου. t iii. 13; Matt. v. 8; ότι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίζει αὐτούς καὶ βασιλεύσουσιν είς 1 Cor.xiii.12: 1 Joh. iii. 2. τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. u xxi. 23: *ΚΑΙ είπέ μοι, "Οὖτοι οἱ λόγοι πιστοί καὶ άληθινοί καὶ ε Ps. xxxvi.10: Επα.Ιχ.19,20; Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἀγίων προφητών ἀπέστειλε τὸν ἄγγγελον Zech. ziv. αὐτοῦ δείξαι τοις δούλοις αὐτοῦ α δεί γενέσθαι ἐν τάχει. Τ'Ιδού, τ 6, 7. * i. 1: έρχομαι ταχύ. μακάριος ο τηρών τους λόγους της προφητείας xix. 9; xxi. 5. τοῦ βιβλίου τούτου." Καὶ ἐγὰ Ἰωάννης ὁ βλέπων ταῦτα 8 7 i. 3: καὶ ἀκούων καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνησαι iii. 11. * xix. 10: έμπροσθεν των ποδών του αγγέλου του δεικνύοντός μοι ταθτα Act. x. 26; καὶ λέγει μοι, ""Ορα μή σύνδουλός σου γάρ εἰμι καὶ τῶν άδελ- 9 xiv. 14. φῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ a i. 3; Dan. viii. 26; βιβλίου τούτου. τῷ Θεῷ προσκύνησον." *Καὶ λέγει μοι, "Μὴ 10 σφραγίσης τούς λόγους της προφητείας του βιβλίου τούτου b 2 Tim. iii. ότι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν. ὁ ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπῶν 11 13. ρυπωσάτω έτι καὶ ὁ δίκαιος δικαιωθήτω έτι, καὶ ὁ ἄγιος · Bea. xl. 10; άγιασθήτω έτι. · Καὶ ίδου, έρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου 12 μετ' έμου ἀποδούναι έκάστο ώς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔσται. Φέγω 13 d i. 8, 11; xxi. 6: είμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρώτος καὶ ὁ ἔσχατος. Esa. xli. 4; xliv. 6; "Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξου- 14 zivili. 12. σία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλώσιν εἰσέλθωσιν

^{24. 1.} και περιπατήσουσι τὰ ἔθνη δεὰ τοῦ φωτός αὐτῆς.

^{27.} κοινοῦν, 1. κοινόν.

Chap. XXII. 1. καθαρόν is perhaps an interpolation.

^{2.} Fra may be omitted.

^{3.} κατατάθεμα, l. κατάθεμα. The allusion is to the curse connected with the tree of life in the garden of Eden.

^{6.} άγίων, 1. πνευμάτων τῶν.

^{11.} δικαιωθήτω, Ι. δικαιοσύνην ποιησώτη

15 εἰς τὴν πόλιν. •ἔξω δὲ οἱ κύνες, καὶ οἱ φαρμακοὶ, καὶ οἱ πόρνοι, • π. 8; 1 Cor. τὶ 10; εις την πολίν. Εξω σε σε πολές, πως τη της καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν Ερλ. τ. 5; Ρλίι. ii. 3. ψεύδος.

16 "' Έγω Ἰησους έπεμψα τον άγγελόν μου μαρτυρήσαι υμιν [1.1] ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἐγώ εἰμι ἡ ρίζα καὶ τὸ γένος τοῦ Num. 17 Δαβίδ, ὁ ἀστηρ ὁ λαμπρὸς καὶ ὀρθρινός." εΚαὶ τὸ πνεῦμα Esa. xi. 10;

καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, " Ἐλθέ καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, Ἐλθέ. Βοπ. Ν. 13. καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω, καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς Βοπ. Ν. 1; Joh. vi. 37. δωρεάν."

Συμμαρτυρούμαι γάρ παντί ἀκούοντι τούς λόγους της προφητείας του βιβλίου τούτου, έάν τις έπιτιθή πρός ταυτα,

έπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγάς τὰς γεγραμμένας ἐν 19 βιβλίω τούτω καὶ ἐάν τις ἀφαιρῆ ἀπὸ τῶν λόγων βίβλου κως δε της προφητείας ταύτης, άφαιρήσει ο Θεος το μέρος αὐτοῦ xill. 8; ἀπὸ βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἀγίας, καὶ τῶν ΧΧΙ 27;

20 γεγραμμένων εν βιβλίφ τούτφ. Λέγει ο μαρτυρών ταθτα, Exod. " Ναὶ, ἔρχομαι ταχύ" άμην, ναὶ, ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ. Deut. iv. 2;

xii. 32; 21 'Η χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων Paal.lxix.39; Prov. xxx. 6. ύμῶν. ᾿Αμήν.

> 19. 1. και έάν τις ἀφελή ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου της πρ. ταύτης, αφελεί δ Θεος το μέρος αύτρυ από του ξύλου της ζωής.

16. και δρθρινός, 1. δ πρωϊνός.

Ibid. ἐπιτιθŷ πρὸς, l. ἐπιθŷ ἐπί.

17. Έλθέ, 1. έρχου. 18. συμμαρτυροθμαι γάρ, Ι. μαρτυρώ γάρ έγώ. : -_ 🛊

11 :1

Ex:

r E. 7 :

12.

11.

Zach, xiv.

6, 7. *1.1:

xix. 9;

xxi. 5. FL3;

iii. 11. # six. 10 -

Act. x. 26: xiv. 14.

έλως είδε τές σελευτές δια φαίρωσα έν αίτη ή γάρ δόξα Em 13.1 Ocol courses aims, car i layers aims to aprior " rai ar. :2 פריד דבר פענים בין בין לפרי מורים דבת דמדוקסטטו. ת βασιλείς της της βερουσι του δυξαυ και την τιμήν αὐτώι aires can of milater aires of un elevatione nuipas, x1 . 5. van ole estat eselt en elseus, the defau eal the teube Era s edicii els altri. Kai el un elsedin els altriv mar non Zwi Er : και ποιούν βδελιημα και ψείδος, εί μη οι γεγραμμένοι έι 1 _ 5. Βιβλίω της Σωής του Δουίου. Α Και έθειξε μοι καθαρού πι 21_ 14, 15 μου έξατος ζωής λαμπούς ώς κουσταλλού, έκπορευόμενοι XXL. 52 τού θροιου τού θεού και τού άσκιου. Εξε μεσω της πλατ ία. 🗕 🖟 αὐτής και του ποτα και ἐπτάθου και ἐπτάθου Εύλου ζ Phil. iv. 3. ποιούν καρπούς δώδεκα, κατά μήνα ένα έκαστον άποδυ 4 Erech. zlvii. 1; τον καρπον αύτου και τα φύλλα του ξύλου είς θεραπ Zach. ziv. 8. τών έθνών. * Καὶ πῶν κατανάθεμα οὐκ έσται έτι καὶ ὁ ι mmi. 21: νος του Θεού και του άρνιου έν αυτή έσται, και οι δο Gen. ii. 9 : Esech. zlvů, αὐτοῦ λατρεύσουσεν αὐτώ 'καὶ δψονται τὸ πρόσωπον αὐ · Zuch. xir. καὶ τὸ ὄρομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. * καὶ τυξ έσται έκει, και χρείαν ούκ έχουσι λύχνου και φωτός ήλ t iii. 19; Matt v. 8; ότι Κύριος ὁ Θεος φωτίζει αὐτούς καὶ βασιλεύσουσιν 1 Job. iii. 2. τους αίωνας των αίωνων.

*ΚΑΙ είπε μοι, "Ούτοι οἱ λόγοι πιστοί καὶ άληθινοι"

Εω 11.19,30; Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἀγίων προφητών ἀπέστειλε τον άγγε αὐτοῦ δείξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ α δεί γενέσθαι ἐν τάγει. ΤΙ έργομαι ταχύ, μακάριος ο τηρών τους λόγους της προφητι τοῦ βιβλίου τούτου." 'Καὶ έγω Ἰωάννης ὁ βλέπων τα και ακούων και ότε ήκουσα και έβλεψα, έπεσα προσκυνί και λέγει μοι, ""() φών σου τών προ Dan. viii. 26; βιβλίου τούτου. σφραγίσης τοι

3ii. 4. 4 2 Tim. III. OTE O K

lei. 11.

* Ean. 21, 10;

έμπροσθεν τῶν ποδο πο ἀγγελου τοῦ δεικνύοντός μοι τα πύνδουλός σου γάρ είμι καὶ τῶν ἀ και τών τηρούντων τούς λόγους προσκίνησον." *Καὶ λέγει μοι, " τής προφητείας του βιβλίου τού αδικών άδικησάτω έτι, καὶ ὁ ρυ τιος δικαιωθήτω έτι, καὶ ὁ ἄ έρχυμαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός υς τὸ έργον αὐτοῦ ἔσται. τέλος, ὁ πρώτος καὶ ὁ ἔσχατο Ιστολάς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐ τοις πυλώσιν είσελθο

> karardena, l. surdeena. The fac curse connected with the tree mrden of Eden.

> ο άγων, Ι. πνευμάτων τών. 11. δικαιαθήτω, Ι. δικαιασύνην ποιοι

15 εἰς τὴν πόλιν. •ἔξω δὲ οἱ κύνες, καὶ οἱ φαρμακοὶ, καὶ οἱ πόρνοι, • xxl. 8; εις την πολίν. Εςω σε σε το καλολή καλ πας ὁ φιλών καλ ποιών Ερλ. τ. 5; καλ οἱ φονεῖς, καλ οἱ εἰδωλολάτραι, καλ πᾶς ὁ φιλών καλ ποιών Ερλ. τ. 5; Phil. ii. 3. ψεῦδος.

16 "'Εγώ Ίησους έπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρήσαι ύμιν (1.1) ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος τοῦ Num. 17 Δαβίδ, ὁ ἀστηρ ὁ λαμπρὸς καὶ ὀρθρινός." εκαὶ τὸ πνεῦμα καὶ το πνεῦμα Εια. κί. 10; καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, " Ἐλθέ καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, Ἐλθέ. Βοπ. x. 12. καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω, καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς Εσα. Ιτ. 1 δωρεάν."

18 Συμμαρτυρούμαι γάρ παντί ἀκούοντι τοὺς λόγους της προφητείας του βιβλίου τούτου, έάν τις έπιτιθή πρός ταυτα, έπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγάς τὰς γεγραμμένας ἐν 19 βιβλίφ τούτφ καὶ ἐάν τις ἀφαιρῆ ἀπὸ τῶν λόγων βίβλου ١ 🗓 🕏

τής προφητείας ταύτης, άφαιρήσει ο Θεός το μέρος αὐτοῦ xtil. 8; ἀπὸ βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἀγίας, καὶ τῶν xx. 12; xxi. 27; 20 γεγραμμένων εν βιβλίφ τούτφ. Λέγει ο μαρτυρών ταθτα, Επ. " Ναὶ, ἔρχομαι ταχύ" άμην, ναὶ, ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ.

21 'Η χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων Paal.ixix.39; Prov. xxx. 6. ύμῶν. 'Αμήν.

> 19. 1. και είν τις ἀφελή ἀπό τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς πρ. ταύτης, ἀφελεῖ δ Θεός τὸ μέρος αύτρυ ἀπό του ξύλου της ζωής.

xxxii. 33 :

Deut. iv. 2:

16. καὶ δρθρινός, 1. ὁ πρωϊνός.
17. Ἐλθέ, 1. ἔρχου.
18. συμμαρτυροθμαι γάρ, 1. μαρτυρώ γάρ ἐγά. Ibid. ἐπιτιθή πρός, l. ἐπιθή ἐπί.

LIST OF COMMENTATORS MENTIONED IN THE NOTES.

quibus N. T. loca illustrantur. 1755.

Adamus, Corn. Observationes theologicophilologica, 1710.

Alberti, Observationes philologica in sacros N. F. libros. 1725.

Alethæus, Gründliche Erläuterung der dunkelsten Oerter Alten und Neuen Testaments. 8 vol. 1714.

Amelius, Erörterung der dunkelsten und schwersten Schriftstellen im N. T. 2 vol. 1711

Arndius, Miscellanea Sacra, 1648.

Bartholinus, T. Miscellanea medica de morbis biblicis 1705

Beausobre, Le N. T. traduit en François. 2 vol. 1718.

Bengelius, N. T. Gracum, 1734.

Benson, History of the First Planting of the Christian Religion. 1756. Paraphrase on Six of S. Paul's Epistles. 2 vol. 1752.

Beza, Adnotationes majores in N. T. 1594. et in editione N. T.

Biscoe, History of the Acts of the Apostles. Oxford, 1829.

Blackwall, Sacred Classics defended and illustrated, 2 vol. 1727.

Boisius, Veteris interpretis cum Beza aliisque recentioribus collatio. 1655.

Bos, L. Διατριβαl, sive Exercitationes philologica. 1700. Observationes miscellanea ad loca quædam cum N F. tum exterorum Scriptorum Gracorum, 1707.

Calmet, Commentaire littéral sur tous les livres de l'Ancien et du Nouveau Testament.

Calovius, Biblia Illustrata. 4 vol. 1719.

Camerarius, Commentarius in N. F. elaboratus. 1642.

Cappellus, J. Observationes in N. T. 1657. - L. Spicilegium post messem; nova nonnullorum N. T. locorum Illustratio,

Carpzovius, Commentatio critica ad libros N. T. in genere. 1730.

ABRESCHIUS, Dilucidationes Thucydidea, Casaubon, De rebus sacris et ecclesiasticis adversus Baronium, Exercitationes XVI. 1655.

> Chemnitius, Harmonia IV Evangelistarum. Clarke, S. Paraphrase on the IV Evangelists. 2 vol.

Cocceius, Expositiones N. T. inter opera. Colomesius, Observationes Sacra. 1709.

De Dieu, L. Critica Sacra, sive Animadversiones in loca quædam difficiliora V. et N. T. 1693.

Deylingius, Observationes Sacrae. 5 Part. 1735.

Drusius, inter Criticos Sacros.

Eckhardus, Technica Sacra. 1716.

Elsner, J. Observationes Sacra in N. F. libros. 2 vol. 1720.

Erasmus, inter Criticos Sacros.

Estius, In omnes Pauli et aliorum apostolorum epistolas commentarius.

Fabricius, J. Alb. Observationes selecta in varia loca N. T. 1712. Codez apocryphus N. T. 2 vol. 1703.

Fell, Paraphrase and Annotations upon all S. Paul's Epistles. 1702.

Ferus, Enarrationes in Matt., Joan. &c. Fesselius, Adversaria Sacra, 1723.

Flacius, M. Clavis Scripturæ Sacræ. 1674. Glossa Compendiaria in N. T. 1670.

Fullerus, N. Miscellanea Theologica. 1650. Gatakerus, De stylo N. T. 1648. Adversaria miscellanea. 1651.

Gerhardus, Annotationes in varios N. T.

Glassius, Philologia Sacra,

Gomarus, Selectiorum Evangeliorum locorum Illustratio. inter opera theol.

Greswell, Dissertations upon the Principle and Arrangement of a Harmony of the Gospels. 4 vol. 1830.

Grotius, inter Criticos Sacros.

Hackspanius, Nota philologico-theologica in varia S. S. loca. 1664.

Hallet, Notes on some peculiar Texts of Scripture, 1729.

upon the N. T.

Heinsius, D. Exercitationes sacræ ad N. T. 1639. Aristarchus Sacer.

Heupelius, Marci Evangelium, Notis grammatico-historico-criticis illustratum. 1716. Hombergius, Parerga Sacra. 1712.

Hug, Introduction to the Writings of the N. T. translated by Wait. 2 vol. 1827.

Junius, Fr. In Act. Apost., Epist. ad Hebr., Epist. Judæ, et Apocalypsim Sacra Parallela

Keuchenius, Annotata in omnes N. T. libros. 1755.

Knatchbull, Annotations upon some difficult texts in all the books of the N. T. 1693.

Kochius, Observationes miscellanea. 1713. Krebsius, Observationes in N T. e Flavio

Josepho. 1755.

Le Clerc, Notæ in paraphrasim Hammondi. Le N. T. traduit, avec des remarques. 1703.

Le Moyne, Varia Sacra.

L'Empereur, Notæ ad codices Middoth et Bava Kamma. 16:0, 1637.

Lightfoot, Horæ Hebraicæ et Talmudicæ in N. T. Harmony of the Old and New

Lock, Paraphrase and Notes on the Epistles to Galatians, Corinthians, Romans, Ephe-

Loescherus, Breviarium theologiæ ezegeticæ. 1719.

Lucas, Commentarius in IV Evangelia, 1606. Supplem. in Luc. et Joan. 1616.

Macknight, New literal translation of all the Apostolical Epistles. 6 vol. Maius, Selectiores Exercitationes philologica

et exegetica. 2 vol. 1711. Maldonatus, Commentarii in IV Evange-

Martianæus, Essai de Traduction, ou Remarques sur les versions Françoises du N. T. 1710.

Masius, Dissertationes Academica. 4 vol. 1719.

Mede, Joseph, Works. 1777.

Mill, J. Nevum Testamentum Gr. cum Variis Lectionibus, 1707.

Newcome, Harmony of the IV Gospels. Olearius, De stylo N. T.

Palairet, Observationes philologico-critica in sacros N. F. libros. 1752,

Pearce, Z. Commentary on the Gospels, Acts, and 1 Cor.

Hammond, Paraphrase and Annotations Peirce, Paraphrase and Notes on the Epistles of S. Paul to Colossians, Philiprians, Hebrews.

> Pfaffius, Dissertatio critica de genuinis librorum N. T. lectionibus. 1709.

> Possinus, Commentaria in loca selecta IV Evangelistarum. 1712.

Pricæus, inter Criticos Sacros.

Primasius, Commentaria in epistolas Pauli et Apocalypsin.

Pyle, Paraphrase, with Notes on the Acts and Epistles. 2 vol.

Raphelius, Annotationes in S. S. ex Xenophonte, Polybio, Arriano et Herodoto. 2 vol. 1747.

Relandus, Adr. Palæstina. 1714.

Rosenmüller, Scholia in N. T. 1777.

Scaliger, Nota ad N. T. Beza, in Actis Literariis, Vitemb. 1714.

Schleusner, Lexicon Graco-Latinum in N. T. 2 vol.

Schmidius, Erasmus, Annotationes in N. T. 1658.

Schoetgenius, Horæ Hebraicæ et Talmudice in universum N. T. 2 vol. 1733.

Schomerus, Exegesis in epistolas Pauli.

Schwarzius, Miscellanea philologica et theologica, 1715.

Scultetus, Exercitationes evangelica. 1624. Selden, De Synedriis Hebræorum. Uxor Hebræa.

Simon, R. N. T. avec des remarques littérales et critiques. 1702.

Spanheim, Dubia Evangelica. 1700.

Starckius, Notæ selectæ, philologicæ, exegeticæ in loca dubia et difficilia N. T. 1724.

Suicer, Thesaurus Ecclesiasticus e Patribus Græcis. 2 vol. 1728.

Surenhusius, Βίβλος καταλλαγής. 1713.

Theophylactus, Opera, Venetiis, 1754. 4 vol.

Tillemont, Mémoires pour servir à l'histoire ecclésiastique des six premiers siecles. 12 tom. 1694.

Tossanus, Commentarii in N. T. 2 vol. 1604.

Valckenaer, Selecta e Scholis in Luc., Act., 1 Cor., Heb.

Vatablus, Notæ in versionem Pagnini.

Vater, Novum Testamentum. 1824.

Vorstius, De Ebraismis N. T. Commentarius. 1705. Diatriba de Adagiis N. T. 1669.

Vossius, G. J. Harmonia Evangelica. 1656. Wall, Brief critical notes, especially on the various readings of the N. T. books, 1730.

Wells, Help for the more easy and clear understanding of the Holy Scriptures. 2 vol. 1718.

Wetstein, Novum Testamentum Gracum, cum V. L. et Commentario. 2 vol. 1751.

Whitby, Paraphrase and Commentary on the N. T.

Witsius, Miscellanea Sacra. Woerger, Dissertationes varia.

Wolfius, Cura philologica et critica. 5 vol. Woodhouse, Annotations on the Apocalyps. 1828.

Yardley, The Genealogies of Jesus Christ, as recorded by St. Matthew and St. Luke, critically examined, 1739.

INDEX I.

OF GREEK TERMS EXPLAINED IN THE NOTES.

à88â. Gal. iv. 6. άβυσσος. Luke viii. 31. dyammos. Matt. iii, 17. άγγαρεύειν. Matt. v. 41. ayıdçew. John xvii. 17; 1 Cor. vii. 14. ayios, 1 These, iii, 13, άγνίζειν. John xi. 55; Acts xxi. 24. άγοραῖος, άγόραιος. Acts xix. 38. 38ns. Matt. xvi. 18. άδόκιμος. 1 Cor. ix. 27; 2 Cor. xiii. 6; 2 Tim. iii. 8: Tit. i. 16. alvos. Matt. xxi. 16. alpeaus. Acts v. 17: xxiv. 14: xxvi. 5: 1 Cor. xi. 19. alria. Matt. xix. 10: xxvii. 37. alw. 1 Cor. x. 11; Gal. i. 4; Eph. ii. 2; 1 Tim. i. 17; 2 Tim. i. 9; Heb. i. 2. anuhr. Matt. xv. 16. drobew. 1 Cor. xiv. 2. depls. Matt. iii. 4. αλαλάζειν. Mark v. 38 άλεκτοροφωνία. Matt. xxvi. 34. ἀλλ' % Luke xii. 51; 1 Cor. iii. 5. άλληλούζα. Rev. xix. 1. άμαρτία. 2 Cor. v. 21. dudyan. Luke xxi. 23. άναγκαῖοι. Acts x. 24. åνάθεμα. Rom. ix. 3; Gal. i. 8. ἀνακρίνεσθαι, 1 Cor. xiv. 24. dragtas. Acts v. 17. dvagrhoev. Acts ii. 30. drabutis. Acts iii. 19. ανθομολογείσθαι. Luke ii, 38. مُعِنْ قَدِي. Luke i. 20; 2 Thess. ii. 10. àrola. Luke vi. 11. αντί. Heb. xii. 2. ἀνώγεον. Luke xxii. 12. Δνωθεν. Luke i, 8; John iii. 3. ἀπ' ἄρτι. Matt. xxvi. 64; Rev. xiv. 13. ἀπ' ἀρχηs. 2 Thess. ii. 18; 1 John i. 1. ἀπάγεσθαι. Acts xii. 19. απέναντι. Acts xvii. 7. ἀπέχειν. Matt. vi. 2; Mark xiv. 41; Luke vi. 24. ἐπλότης. Rom. xii. 8; 2 Cor. viii. 2. åπλώs. James i, 5.

ἀπὸ μιᾶs. Luke xiv. 18. ἀποδοθήναι. Matt. xviii. 25. ἀποθησαυρίζειν. 1 Tim. vi. 19. άποκαθιστάνειν. Matt. xvii. 11; Acts iii. 21. άποκριθεls elwe. Matt. iii. 15; Mark ix. 38. ἀπολλύειν. Matt. x. 39. ἀπολύει». Matt. xv. 23. ἀπόστολος. Luke vi. 13; 2 Cor. viii. 23; Phil il 25. ἀποστρέφεσθαι. Matt. v. 42. doyos. Matt. xii. 36. άρετή. 2 Pet. i. 3. άρχαί. Acts x. 11; Rom. viii. 38; Eph. vi.12. Αρμαγεδδών. Rev. xvi. 16. άρχεσθαι cum infinitivo. Mark ii. 23; Acts i. 1. ἀρχηγός. Acts iii. 15: v. 31. ἀρχή. John viii. 25; Jude 6. doxiepeîs. Matt. il. 4: xxvl. 3. άρχισυνάγωγος. Mark v. 22. άρχων. Matt. ix. 18; Luke xiv. 1; John iii. 1: xii. 31. doneir. Acts xxiv. 16. doodoier. Matt. x. 29; Luke xii, 6. ἀσφαλῶs. Mark xiv. 44. aufdveir. Eph. iv. 15. άφέωνται. Matt. ix. 2. Louis. Acts xx. 29. aχυρον. Matt. iii. 12. βαπτίζεσθαι, Luke xi. 38. βάρβαρος. 1 Cor. xiv. 11. Bápos. 1 Thess. ii. 6. βασιλικός. John iv. 46. βαστάζειν. John xii. 6. βαττολογείν. Matt. vi. 7. Βηθεσδά. John v. 2. Bidζεσθαι. Matt. xi. 12. Bouleurns. Mark xv. 43. Γαλατία. 2 Tim. iv. 10. ydues. Matt. xxii. 2. yéerra. Matt. v. 22. yerealoylar. 1 Tim. i. 4. Aroua. Rom. i. 3. γλευκος. Acts ii. 18. γλώσσα. Acts ii. 8.

ἀπὸ pro ὑπό. Matt. xi. 13; Rom. i. 20.

γρώσις. 1 Cor. viii. 1: xii. 8; Eph. iii. 19. dκεί. Matt. ii. 22. γραμματείς του λαού. Matt. ii. 4. γραμματεύs. Matt. v. 20; Acts xix. 35. γυμνός. Mark xiv. 52; John xxi. 7. when John ii. 4. Secrebery, Matt. iv. 8. δεισιδαίμων. Acts xvii. 22. δεξιολάβοι. Acts xxiii. 23. 860eur. Matt. xxi. 85; Acts v. 40. δευτεροπρώτος. Luke vi. 1. δια ήμερων. Mark ii. 1. δια τριών. Matt. xxvi. 61; Gal. ii. 1. διάβολος. John vi. 70; 1 Tim. iii. 6. διαθήκη. Heb. ix. 16. διακρίνεσθαι, James ii. 4. διαλογισμός. Luke ix. 46. διαμερίζειν. Acts ii. 3. διαπρίεσθαι. Acts v. 33. διασπορά. John vii. 35; James i. 1. διαφέροντα, Rom. ii. 18. διδακτός. 1 Cor. ii. 13. δίδοναι τόπον. Rom. xii. 19. δίδραχμον. Matt. xvii. 24; xxi. 12. Signas. Matt. i, 19; Acts vii. 52. δικαιοσύνη. Matt. vi. 1; 1 Cor. i. 30; 2 Cor. ix. 9. - Θεοῦ. Rom. iii. 21. δικαιοῦν. Matt. xi. 19; Luke vii. 29. δικαίωμα. Luke i. 6; Rom. i. 32. διώκειν. Matt. v. 11. δόξα. Rom. iii. 23: ix. 4; 1 Cor. xi. 7; enel. Rom. iii. 6: xi. 6, 22; 1 Cor. v. 2 Pet. ii. 10. δουλεύειν. 1 Thess. i. 9. δύναμις. 1 Cor. iv. 19. dàr μή. John v. 19; Gal. ii. 16. dynalvia. John x. 22. ἐγκομβᾶν. 1 Pet. v. 5. έγώ. 1 Thess. iv. 15. έγω είμι. Matt. xiv. 27. el; num? Matt. xii. 10. el pro ob. Mark viii. 12. el, utinam. Luke xii. 49: xxii. 42. el ye. Eph. iii. 2. el δè μήγε. Matt. vi. 1. el µh. Matt. xii. 4; 1 Cor. vii. 17; Gal. i. 7; Rev. ix. 4. el τύχοι. 1 Cor. xiv. 10: xv. 37. eldes. Matt. ix. 4. elκη. 1 Cor. xv. 2; Gal. iii. 4. etwep pro ewel. 2 Thess. i. 5; 1 Pet. ii. 3. els pro ev. Mark i. 9. els nad' els. Mark xiv. 19. els μαρτύριον. Matt. viii. 4: x. 18. els τέλος. Luke xviii. 5; John xiii. 1; εὐτραπελία. Eph. v. 4. 1 Thess. ii. 16. ἐκβάλλειν. Matt. ix. 38.

encanola. Acts ii. 47: v. 11: xii. 1; 1: vi 18 dederrol, Matt. xx. 16; 2 Tim. ii. 10. ἐκλελυμένος. Matt. ix. 36. δκλογή. Rom. xi. 5, 7, 28; 1 Thess. i 2 Pet. i. 10. έλαχιστότερος. Eph. iii. 8. έλέγχειν. Eph. v. 11. Έλληνίς. Mark vii. 26. Έλληνιστής. Acts vi. 1. ἐμβοιμᾶσθαι. John xi. 33. er ols. Acts xxiv. 18: xxvi. 12. èν ταις ήμέραις èκelvois. Matt. iii. 1 : ! i. 15. ἐν τούτφ. 2 Cor. v. 2. έναντίον τοῦ Θεοῦ. Luke xxiv. 19. Erener subintellect. Matt. ii. 13: xi. Acts iii. 12: vii. 19. Eroyos, 1 Cor. xi. 27. drivyydrew. Rom. viii. 26, 34. έξ αὐτῆs. Mark vi. 25. ἐξ οὐρανοῦ. 2 Cor. v. 2. έξαγοράζειν. Eph. v. 16. εξομολογείσθαι. Luke xxii. 6. ₹€6v. 2 Cor. xii. 4. εξουσία cum genitivo. Matt. x. 1; 1 (ix. 12. έξουσίαι. Eph. i. 21: vi. 12. ἐπαρχία. Acts xxv. 1. xiv. 16: xv. 29. ἐπέγειν. Luke xiv. 7; Acts iii. 5. ἐπί. Mark x. 11: xii. 26. έπὶ τὸ αὐτό. Matt. xxii. 34. έπιβαλών. Mark xiv. 72. ₹πίγνωσις. Col. i. 9. έπικαλείσθαι, 1 Cor. i. 2. ἐπιλαμβάνεσθαι. Heb. ii. 16, emiopkeîr. Matt. v. 33. ἐπιούσιος. Matt. vi. 11. ἐπιποθεῖν. James iv. 5. ἐπισκοπή. 1 Pet. ii. 12. ἐπισπᾶσθαι. 1 Cor. vii. 18. dπίτροπος. Luke viii. 3; Gal. iv. 2. έπουράνιος. Eph. i. 3. έργασία. Luke xii. 58. łотана. Acts xii. 14; 1 Cor. x. 12. έστώς. Matt. xxiv. 15. εὐλαβήs. Acts ii. 5. εὐλογία. 2 Cor. ix. 5. εδρίσκειν. Matt. x. 39. eὐσχήμων. Mark xv. 43; Acta xiii. 50. έφ' . Matt. xxvi. 50; Rom. v. 12; 2 (v. 4: Phil. iii. 12.

¿φφαθά. Mark vii. 34. frew. John xi. 17. For ob. Matt. i. 25: xxvi. 29: Luke xxii. (ηλώτης. Matt. x. 4. † pro μάλλον ή. Matt. xviii. 8. tryeισθαι. 1 Thess. v. 18. 18n. Matt. iii, 10. 'Hλί. Matt. xxvii. 47. ήλικία. Matt. vi. 27; Luke ii. 52. dueis. Tit. iii. 8. θέλεω. Matt. xxvii. 43; Col. ii. 18. θόζνος. Rev. xviii. 12. θυμιατήριον. Heb. ix. 4. 1810L Acts iv. 23. 18ιώτης. 1 Cor. xiv. 16; 2 Cor. xi. 6. 186r. Matt. ix. 4. Tenorias. Matt. i. 11. lepeus. Matt. viii. 4; Acts v. 24. 'Ιησοῦς. Matt. i. 21. inaros. Luke xxii. 38: xxiii. 8. lacthour. Rom. iii. 25. Thews. Matt. xvi. 22. ίματιον. Matt. v. 40; John xiii. 4. Iva. Matt. i. 22; John ix. 3; Rom. v. 20: vii. 13: viii. 4: xi. 19; 1 Cor. vii. 29; Gal. iii. 22. Iva cum indicativo. 1 Cor. iv. 6. Ιστορείν. Gal. i. 18. lῶτα. Matt. v. 18. καιροί. Matt. xvi. 8. καλείσθαι. Luke i. 32, καλώs. Mark vii. 9. κατὰ ἄνθρωπον. Rom. iii. 5; 1 Cor. ix. 8: μαρὰν ἀθά. 1 Cor. xvi. 22. xv. 32. ката обрка. Acts ii. 30. кат' olкor. Acts ii. 46. καταβραβεύεω. Col. ii. 18. κατακρίνεσθαι. Mark xvi. 16. κατάλυμα. Luke ii. 7. катагарка́г. 2 Cor. xi. 8. катаруеїв. Gal. v. 4. καταρτίζειν. 1 Cor. i. 10. καταχρᾶσθαι. 1 Cor. vii. 31: ix. 18. κατηχέομαι. Luke i. 4. καυχᾶσθαι. Rom. v. 2. κεδρών. John xviii. 1. repala. Matt. v. 18. κερδήσαι. Acts xxvii. 21. κέρμα. Matt. xxi. 12. κεφαλαιούν. Mark xii. 4. κληρονομείν. Matt. v. 5. κλήρος. Acts i. 17, 26: 1 Pet. v. 3. κληροῦσθαι. Eph. i. 11. κλησις. 1 Cor. i. 26; 2 Pet. i. 10. κλητός. Matt. xx. 16; Rom. viii. 28.

κλίνεω. Luke ix. 12. κοδράντης. Matt. v. 26. KOLPOUP. Matt. XV. 18. Rowwella. Acts ii. 42: Philem. 6. κολλασθαι. Acts v. 13. κολλυβιστήs. Matt. xxi. 12. κορβάν. Mark vii, 11. κράσπεδον. Matt. ix. 20. κριθήναι. Matt. v. 40. κρίνειν. John viii. 15: 1 Cor. iv. 5: Heb. x. 30. κρίσις. Matt. xii. 18; John xii. 31; 1 Tim. v. 24. κτίσις. Rom. viii. 20. κυλλός. Matt. xv. 31. kúves. Phil. iii. 2. λαμπρόs. Luke xxiii. 11. λατρεία. John xvi. 2. λατρεύειν. Acts xxvi. 7; 1 Thess. i. 9. λέγω δὲ τοῦτο. 1 Cor. i. 12; Eph. v. 32. λεπτόν. Mark xii. 42. λιβανωτός. Rev. viii, 3. λιβέρτινοι. Acts vi. 9. λιθόστρωτον. John xix. 13. λίτρα. John xii. 3: xix. 39. λόγια. Acts vii. 38. λόγος. John i. 1; 1 Cor. i. 5; 2 Cor. i. 18: x. 10; 1 John i. 1. λόγος ἀκοῆς. 1 Thess. ii. 13. μαθητεύειν. Matt. xxvii. 57. μάλλον cum comparativo. Mark vii. 36; Phil. i. 24. μαμμωνας. Matt. vi. 24. μεγιστάνες. Mark vi. 21. μεθύειν. John ii. 10; 1 Cor. xi. 21. μειζότερος. 3 John 4. μεριμναν. Matt. vi. 25. μέρος. 2 Cor. iii. 10; Col. ii. 16; 1 Pet. iv. μετά pro διά. Matt. xxvii. 66. - τρεῖς ἡμέρας. Mark viii, 31. μεταξύ. Acts xiii, 42, μετεωρίζεσθαι. Luke xii. 29. μήποτε. Matt. xxv. 9; 2 Tim. ii. 25, μισείν. Rom. ix. 13. μνημείον. Mark xvi. 5. μορφή. Phil. ii. 6. μυστήριον. 2 Thess, ii. 7. μωραίνειν. Matt. v. 13. rads. Acts xix. 24: Rev. xi. 1. - Ocoû. 1 Cor. iii. 16: vi. 19: 2 Thesa. ii. 4. perpol. Matt. viii. 22. νεωκόρος. Acts xix. 35. νεώτεροι. Acta v. 6; 1 Pet. v. 5.

pnovela. Acts xxvii. 9. vous. John x. 34; 1 Cor. xiv. 21. ξεστός. Mark vii. 4. olcoupéra. Luke iv. 5 : Acts xi. 28. δμείρεσθαι. 1 Thess. fi, 8. 886s. Acts ix. 2; xxiv. 14. dounds. Matt. xviii. 6. δοόματα. Acts i. 15. Stes. Mark xv. 23. See. John vii. 84. Sweet. Matt. v. 16. Swer &v. Acts iii. 19. **δρθοτομείν.** 2 Tim. ii. 15. δρθρου βαθέος. Luke xxiv. 1. δρίζεσθαι Rom. i. 4. Soia. Acts xiii, 34. 874. Matt. iz. 18: xvi. 7. 8τι pro διά τί ; Mark ix. 11. eù-#âs. v. [#âs-ob.] obe elva. Matt. ii. 18. obres. Matt. xxvi. 40; John iv. 6. obla. Matt. xiv. 15. maifeir. 1 Cor. z. 7. waîs. Matt. viii. 6; Luke vii. 7. walippereola. Matt. xix. 28; Tit. iii. 5. πάλιν. Matt. iv. 7; Gal. iv. 9: v. 1; Heb. i. 6. maod. Luke viii. 49; Rom. i, 25: xiv. 5. παραβολή. Luke xiv. 7; Heb. xi. 19. παρακαταθήκη. 1 Tim. vi. 20; 2 Tim. i. 12, 14. παράκλητος. John xiv. 16. παραλαβείν γυναίκα. Matt. i. 20. παρασκευή. Matt. xxvii. 62; John xix. 14. παροιμία. John x. 6. maponola, Mark viii. 32; Heb. iii. 6. mâs. Matt. xiii. 19. жа̂з-од. Matt. xii. 25; 1 Cor. i. 29: xv. 51; Gal. ii. 16. πάσχα. John xviii. 28. πείη. Matt. xiv. 13. πειθοίs. 1 Cor. ii. 4. πέραν. Matt. iv. 15. περιεργάζεσθαι. 2 Thess. iii. 11. περίεργος. Acts xix. 19. περιούσιος. Tit. ii. 14. περιποίησις. Eph. i. 14. περισσεύειν. 2 Cor. ix. 8; Eph. i. 8; σκία. Heb. x. 1. 1 Thess. iii. 12. περπερεύεσθαι, 1 Cor. xiii. 4. πίμπρασθαι. Acts xxviii. 6. πιστεθεσθαι. Rom. iii. 2; 1 Cor. ix. 17; σπαράσσεν. Mark i. 26. 1 Thess. ii. 4. πιστεῦσαι, Rom, xiii, 11; 1 Cor. xv. 11; Eph. i. 18.

morueds. Mark xiv. 3. wlotus Geoû. Mark xi. 22. TAROÈS TPEGUATOS. ACES VI. S. πληροφορείσθαι. Luke i. 1; Rom. xiv. πλήρωμα, Eph. i. 23; Col. i. 19; ii. 8. rreûμa. John iii. 8; 1 Cor. fi. 14. πνεθμα-σάρξ. Matt. xxvi. 41; Rom. 1 Thesa. v. 23; 1 Tim. iii. 16; 1 ix. 14; 1 Pet. iii. 18. πνεύματα, 1 Cor. xiv. 12. Trevuaturds. 1 Cor. xii. 1. πόθεν. John vii. 27: xix. 9. woieir. Matt. xx. 12; Mark fij. 14: 21 xi. 25; Heb. iii. 2. πολλών pro πάντων. Matt. xxvi. 28. πονηρός. Matt. vi. 13; 2 Thees, iji, 3, πόρνη. Heb. xi. 81; Rev. xvii. 1. ποτήριον. Matt. xx. 22: xxvi. 39. практирног. Matt. xxvii. 27; John x 28: Phil. i. 13. modorew. Luke iii. 18. πρεσβύτεροι. Matt. zvi. 21. πρεσβύτης. Philem, 9. mpooreuxh. Luke vi. 12; Acts xvi. 1 Tim. ii. 1. πρόσωπον. 2 Cor. i. 11. - στηρίζειν. Luke ix. 51. προφητεύειν. 1 Cor. xi. 4. προφήτης. 1 Cor. xii. 8: xiv. 32. πρώτος. John i. 15. трытотокоз. Matt. i. 25; Col. i. 16. TTEPUYION. Matt. iv. 5. πυγμή. Mark vii. 8. Túbur. Acts xvi. 16. πωροῦσθαι. Rom, xi. 7. pad oupyla. Acts xiii. 10. band. Matt. v. 22. βημα. Matt. xviii. 16. σαρκικός. 1 Cor. iii, 1. σάτον. Matt. xiii. 83. σβεννόειν. 1 Thess. v. 19. σέβασμα. 2 Thess, ii. 4. σιμικίνθιον. Acts xix. 12. σίνδων. Matt. xxvii. 59. σκανδαλίζειν. Matt. v. 29; Mark vi. 3. σκεύος. Acts ix. 15; 1 Thess. iv. 4. σκηνοποιός. Acts xviii. 3. σκήνος. 2 Cor. v. 1. σκύλλειν. Matt. ix. 86. σοφία. 1 Cor. xii. 8. σουδάριον. Acts xix. 12, σπείρα. Matt. xxvii. 27; Acts z. 1: xxvi σπεκουλάτωρ. Mark vi. 27. σπιλάδες. Jude 12.

στέγευ. 1 Cor. ix. 12: xiii. 7; 1 Thess. iii. τῷ Θεῷ. Acts vii. 20; 2 Cor. x. 4. 1. 5. στέγη. Mark ii. 4. στέλλεσθαι. 2 Thess. iii. 6. ornolley. Luke ix. 51; 1 Thesa, iii, 2, στόα. John v. 2: x. 23; Acts iii. 11. στρατηγός. Luke xxii. 4, 52; Acts iv. 1: xvi. 20. στυγνάζειν. Matt. xvi. 8. od elwas. Matt. xxvi. 25. συμβιβάζειν. Acts ix. 22: xvi. 10. συντρίβειν. Mark xiv. 3. Zvoedolviora. Mark vii. 26. συστέλλευ. Acts v. 6; 1 Cor. vii. 29. σφραγίζειν. John vi. 27; 2 Cor. i. 22. σφραγίε. 1 Cor. ix. 2. σχίσμα. 1 Cor. xi. 19. od eur. Tit. iii. 5; James ii. 14. σόζεσθαι. Mark xvi. 16; Acts ii. 47. ταλιθά κούμι. Mark v. 41. τάσσεσθαι. Acts xiii. 48. ταχέως. Gal. i. 6. τέλειος. 1 Cor. ii. 6: xiv. 20. τελειοῦσθαι. Luke xiii. 32. τέλος. Matt. x. 22. τελώνης. Matt. v. 46. τηρείν. John xv. 20. Thoness. Acts iv. 3. τί ἡμῶν καὶ σοί; Matt. viii. 29; John ii. 4. τί δτι ; Acts v. 4. 715. Acts v. 36: 1 Cor. xv. 8. τίτλος. John xix. 19. 70 before a sentence. Mark ix. 28; 1 Cor. xiii. 10. τολμᾶν. 1 Cor. vi. 1. τράπεζα. Acts vi. 2. τραπεζίτης. Matt. xxv. 27. τύποι. Acts vii. 43.

τφ pro τωι. 1 Cor. xv. 8. vids. Matt. viii. 12; John xii. 36; 2 Thess. ii. 8. δπακοῦσαι. Acts xii. 13. δωέρ. Rom. v. 8; 2 Thess. ii. 1. όπερώον. Acts i. 13. δποζωννύειν. Acts xxvii. 17. δποκριταί. Luke xii. 56. ύποπλεῖν. Acts xxvii. 4. οπόστασις. 2 Cor. ix. 4; Heb. i. 3: iii. 14: vi. 1. φαιλόνης. 2 Tim. iv. 13. obducer els. 1 Thess. iv. 15. φιάλη. Rev. xvi. 1. φιλοτιμεῖσθαι. Rom. xv. 20. φραγελλόω, φραγέλλιον. Matt. xxvii. 26. opoveiv rd ruros. Matt. xvi. 23. φυλακή. Matt. xiv. 25; Luke ii. 8; 1 Pet. iii. 19. φυλακτήριον. Matt. ix. 20: xxiii. 5. owrh. Acts ii. 6. φωs. Mark xiv. 54. φωτίζειν. Heb. vi. 4. χαλκολίβανος. Rev. i. 15. xdois. Acts ii. 47: iv. 33; 2 Cor. viii. 1, 4. χίτων. Matt. v. 40. χόρτος. Mark vi. 39. χρηματίζειν. Acts xi. 26. ψήφος. Rev. ii. 17. ψυχή. Matt. ii. 20: vi. 25; 1 Cor. ii. 14; 1 Thess. v. 23. www.ds. 1 Cor. ii. 14: xv. 44; Jude 19. dolves. Matt. xxiv. 8: Acts ii. 24. ம்த வே. 1 Cor. xi. 34; Phil. ii. 23. &s 874, 2 Cor. v. 19; 2 Thess. ii. 2. wouved. Matt. xxi. 9.

INDEX II.

OF THINGS AND PROPER NAMES.

The references to the notes are marked by the letter n.

AARON, Luke i. 5; Acts vii. 40; Heb. v. Agar, (or Hagar,) Gal. iv. 24, 25. 4: vii. 11: ix. 4. Agrippa, (or Herod Agrippa II.,) Acts xx. Abaddon, (or Apollyon,) Rev. ix. 11. 13, n, &c.: xxvi. 1, &c. Abel. Matt. xxiii. 85; Luke xi. 51; Heb. Ahaz. [Achaz.] Alexander, the son of Simon and brother of xi. 4: xii. 24. Abia, (or Abijah,) the course of, Luke i. 5. Rufus, Mark xv. 21. Alexander, member of the Sanhedrim, Acts Abia, (or Abijah, or Abijam,) king of Judah, Matt. i. 7. Alexander, a Jew of Ephesus, Acts xix. 33. Abiathar, Mark ii. 26 n. Abijah, Abijam. [Abia.] Alexander, a copperamith, 1 Tim. i. 20 a: Abilene, Luke iii. 1. 2 Tim. iv. 14 n. Alexandria, Alexandrian, Acts vi. 9: xviii. Abiud, Matt. i. 13. Abraham, Matt. i. 1, 2, 17: iii. 9: viii. 11: 24: xxvii.6: xxviii. 11. Alphæus, (or Clopas,) the father of James xxii. 32; Mark xii. 26; Luke i. 55, 73: the Less, Matt. x. 3; Mark iii. 18; Luke iii. 8, 34: xiii. 16, 28: xvi. 22, 23, 24, vi. 15; Acts i. 13. 25, 29, 30: xix. 9: xx. 37; John viii. Alphæus, the father of Levi (or Matthew,) 33, 37, 39, 40, 52, 53, 56, 57, 58; Acts iii. 13, 25: vii. 2, 16, 17, 82: xiii. 26; Mark ii. 14. Amen, 1 Cor. xiv. 16 n; Rev. iii. 14 n. Rom. iv. 1, 2, 3, 9, 12, 13, 16: ix. 7: xi. 1; 2 Cor. xi. 22; Gal. iii. 6, 7, 8, 9, 14, Aminadab, (or Amminadab,) Matt. i. 4: 16, 18, 29: iv. 22; Heb. ii. 16: vi. 13: Luke iii. 33. Amon, Matt. i. 10. vii. 1, 2, 4, 5, 6, 9: xi. 8, 17; James ii. 21, 23; 1 Pet. iii. 6. Call of Abraham, Amos, Luke iii. 25. Amphipolis, Acts xvii. 1. Acts vii. 2 n. Amplias, Rom. xvi. 8. Absinthium, (or Apsinthus,) the star Worm-Ananias, husband of Sapphira, Acts v. wood, Rev. viii. 11. Accusative absolute, Acts xxvi. 3 n; Rom. 1. &c. Ananias, a disciple at Damascus, Acts ix. viii. 3 n. Aceldama, Acts i. 19. 10. &c.: xxii. 12, &c. Ananias, high-priest, Acts xxiii. 2, 3 m, 5 Achaia, Acts xviii. 12, 27: xix. 21; Rom. xv. 26: xvi. 5; 1 Cor. xvi. 15; 2 Cor. i. m: xxiv. 1. Andrew, Matt. iv. 18: x. 2; Mark i. 16. 1: ix. 2: xi. 10; 1 Thess. i. 7, 8. 29: iii. 18: xiii. 3; Luke vi. 14; John Achaicus, 1 Cor. xvi. 17. i. 40, 44: vi. 8: xii. 22; Acts i. 13. Achaz, (or Ahaz,) Matt. i. 9. Andronicus, Rom. xvi. 7. Achim, Matt. i. 14. Adam, Luke iii. 38; Rom. v. 14; 1 Cor. Angel, Matt. xviii. 10 n; Acts vii. 35 m. 53 n: x. 3 n; 1 Cor. xi. 10 n; Eph. xv. 22, 45; 1 Tim. ii. 13, 14; Jude 14. iii. 10 n; Col. i. 20 n; 1 Tim. v. 21, Addi, Luke iii. 28. n; Rev. i. 20 n: xvi. 5 n. Adramyttium, Acts xxvii. 2. Adriatic Sea, Acts xxvii. 27 a. Anna, Luke ii. 36. Annas, Luke iii. 2 x; John xviii. 13, 24; Adultery, John viii. 5 n. Æneas, Acts ix. 33, 34. Acts iv. 6 n: xxii. 5 n. Ænon, John iii. 23. Antichrist, 1 John ii. 18 m. Antioch, in Pisidia, Acts xiii. 14: xiv. 19, Agabus, Acts xi. 28: xxi. 10. Agapæ, 2 Pet. ii. 13 n; Jude 12 n. 21: 2 Tim. iii. 11.

Antioch, in Syria, Antiochian, Acts vi. 5: Assos, in Crete (?) Acts xxvii. 13 n. xi. 19, 20 n, 21 n, 22, 26, 27: xiii. 1: xiv. 26: xv. 22, 23, 30, 35: xviii. 22; Gal. ii. 11. Antipas, Rev. ii. 13. Antipas, Herod. [Herod Antipas.] Antipatris, Acts xxiii. 31. Antonia, tower of, Acts xxi. 34 s. Antonius Felix. [Felix.] Apelles, Rom. xvi. 10. Apollonia, Acts xvii. 1. Apollos, Acts xviii. 24, 25 n: xix. 1; 1 Cor. i. 12: iii. 4, 5, 6, 22: iv. 6: xvi. 12 n; Tit. iii. 13 n. Apollyon, (or Abaddon,) Rev. ix. 11. Apostles, Luke vi. 13 n; Rom. i. 11 n: xvi. 7 n Apphia, Philem. 2 n. Appii Forum, Acts xxviii. 15. Apsinthus, (or Absinthium,) the star Wormwood, Rev. viii. 11. Aquila, Acts xviii. 2, 18, 26 n; Rom. xvi. 3 n: 1 Cor. xvi. 19: 2 Tim. iv. 19. Arabia, Arabian, Acts ii. 11; Gal. i. 17: iv. 25. Aram, (or Ram,) Matt. i. 3, 4; Luke iii. Aratus, quoted by S. Paul, Acts xvii. 28 n. Archelaus, Matt. ii. 22, n. Archippus, Col. iv. 17; Philem. 2 n. Areopagite, Dionysius the, Acts xvii. 34. Areopagus, (or Mars-hill,) Acts xvii. 19, 22. Aretas, Matt. xiv. 3 n; Acts ix. 2 n; 2 Cor. xi. 32 n. Arimathea, Matt. xxvii. 57 n; Mark xv. 43; Luke xxiii. 51; John xix. 38. Aristarchus, Acts xix. 29: xx. 4: xxvii. 2 n; 2 Cor. viii. 19 n; Col. iv. 10; Philem. 24. Aristobulus, Rom. xvi. 10. Armageddon, Rev. xvi. 16 n. Arphaxad, Luke iii, 36. Artemas, Tit. iii. 12. Artemis. [Diana.] Asa, Matt. i. 7, 8. Asaph, Matt. xiii. 35 n. Ascension, place of, Luke xxiv. 50 n. Aser, (or Asher,) tribe of, Luke ii. 36; Rev. Asia, Asiatic, Acts ii. 9 n: vi. 9: xvi. 6: xix. 10, 22, 26, 27: xx. 4, 16, 18: xxi. 27: xxiv. 18: xxvii. 2; 1 Cor. xvi. 19; 2 Cor. i. 8; 2 Tim. i. 15; 1 Pet. i. 1; Rev. i. 4, 11. Asiarchs, Acts xix. 31 n. Assos, in Mysia, Acts xx. 18, 14.

Asyncritus, Rom. xvi. 14. Athens, Athenian, Acts xvii. 15, 16, 21, 22: xvii. 1: 1 Thess. iii. 1. Attalia, Acts xiv. 25. Augustus Cæsar, (Αθγουστος,) Luke ii. 1. Augustus, (Ξέβαστος, or the Emperor,) Acts xxv. 21, 25: xxvii. 1. Azariah. [Ozias.] Azor, Matt. i. 13, 14. Azotus, Acts viii. 40. Baal, Rom. xi. 4, n. Babylon, Matt. i. 11, 12, 17; Acts vii. 48; 1 Pet. v. 13 (?). Mystic Babylon, 1 Pet. v. 13 n (?); Rev. xiv. 8, n: xvi. 19: xvii. 5: xviii. 2, 10, 21. Balaam, 2 Pet. ii. 15 n; Jude 11; Rev. ii. 14 m Balak, Rev. ii. 14. Baptism, Matt. iii. 6 n, 13 n: xx. 22 n: John iii. 5 n; 1 Cor. xv. 29 n; Heb. vi. 2 n; 2 Pet. 1 n, 4 n, 9 n: ii. 20 n. Barabbas, Matt. xxvii. 16, 17 n. 20, 21, 26; Mark xv. 7 n, 11, 15; Luke xxiii. 18: John xviii. 40. Barachias, (or Berechiah,) Matt. xxiii. 35. Barak, Heb. xi. 32. Bar-Jesus, (or Elymas,) Acts xiii. 6. Bar-Jona, Simon, Matt. xvi. 17. [Peter.] Barnabas, Joses, Acts i. 23 n: iv. 36 n: ix. 27: xi. 22, 25, 30: xii. 25: xiii. 1, 2, 7, 43, 46, 50 : xiv. 12, 14, 20 : xv. 2, 12, 22, 25, 35, 36, 37, 39; 1 Cor. ix. 6; Gal. ii. 1, 9, 13; Col. iv. 10. Barsabas, Judas, Acts xv. 22. Barsabas, Joseph, (or Justus,) Acts i. 23 n. Bartholomew, Nathanaël (?), Matt. x. 3 n; Mark iii. 18; Luke vi. 14; John i. 46 n; Acts i. 13. [Nathanaël.] Bartimæus, Mark x. 46. Beelzebub, (or Beelzebul,) Matt. x. 25 x: xii. 24, 27; Mark iii. 22; Luke xi. 15, 18, 19. Belial, (or Beliar,) 2 Cor. vi. 15. Benjamin, tribe of, Acts xiii. 21; Rom. xi. 1: Phil. iii. 5 m: Rev. vii. 8. Beor. [Bosor.] Berechiah (or Jehoiada?). [Barachias.] Berœa, Berœan, Acts xvii. 10, 13: xx. 4. Bernice, Acts xxv. 13 n, 23: xxvi. 30. Bethabara, John i. 28. Bethany, Matt. xxi. 17 n: xxvi. 6; Mark xi. 1, 11, 12: xiv. 3; Luke xix. 29: xxiv. 50; John i. 28: xi. 1, 18: xii. 1; Acts i. 12 ...

Bethesda, John v. 2 s. Bethlehem, Matt. ii. 1 s., 5, 6, 8, 16; Luke ii. 4 n. 15 ; John vii. 42. Bethphage, Matt. xxi. 1 n; Mark xi. 1; Luke xix. 29. Bethsaida, Matt. xi. 21 s; Mark vi. 45: viii. 22 : Luke ix. 10 : x. 18 ; John i. 44 : Bishops, Acts xx. 17 s; Phil. i. 1 s; Tit. i. 5 n; Rev. i. 20 n. Bithynia, Acts xvi. 7; 1 Pet. i. 1. Blastus, Acts xii. 20. Boanerges, (viz., James and John,) Mark iii. 17. Boos, (or Boos,) Matt, i, 5; Luke iii. 32. Breaking of bread, Acts ii. 42 s. Brothers of our Lord. Matt. xiii. 55 n: John ii. 1 m: vii. 5 m: xix. 25 m: 1 Cor. ix. 5 m. Bosor, (or Beor,) 2 Pet. ii. 15. Burrus, Acts xxviii. 16 s. Cæsar, Matt. xxii, 17, 21; Mark xii, 14, 16, 17; Luke xx. 22, 24, 25: xxiii. 2; John xix. 12, 15; Acts xvil. 7: xxv. 8, 10, 11, 12, 21: xxvi. 32: xxvii. 24: xxviii. 19; Phil. iv. 22.

Cæsar, Augustus, Luke ii. 1. Cæsar, Claudius, Acts xi. 28: xviii. 2. Cæsar, Tiberius, Luke iii. 1. Cæsarea, Acts viii. 40: ix. 80: x. 1, 24: xi. 11: xii. 19: xviii. 22: xxi. 8, 16: xxiii. 23, 33: xxv. 1, 4, 6, 18. Cæsarea Philippi, Matt. zvi. 13 n; Mark viii. 27. Caiaphas, Matt. xxvi. 3, 57 n; Luke iii. 2 n; John xi. 49: xviii. 13, 14, 24, 28; Acts iv. 6 n. Cain, Heb. xi. 4; 1 John iii. 12; Jude 11. Cainan, son of Arphaxad, Luke iii. 36 n. Cainan, son of Enos, Luke iii. 37. Caius. [Gaius.] Calvary, (or Golgotha,) Luke xxiii. 33. Cana, John ii. n, 11: iv. 46: xxi. 2. Canaan (Xavadr). [Chanaan.] Cananite, (Kararirns,) Matt. x. 4 n; Mark iii. 18. [Simon.] Candace, Acts viii. 27. Capernaum, Matt. iv. 13 n: viii. 5: xi. 28: xvii. 24; Mark i. 21: ii. 1: ix. 33; Luke iv. 23, 31: vii. 1: x. 15; John ii. 2 iv 46 vi. 17, 24, 59. Cappadocia, Acts ii. 9; 1 Pet. i. 1. Carpus, 2 Tim. iv. 13. Castor and Pollux, Acts xxviii. 11. Cedron, John xviii. 1.

Cephas, (or Peter,) John i. 42; 1 Cor.i. iii. 22: ix. 5: xv. 5; Gal. ii. 9. [Pa Cerinthians, 1 John v. 6 s. Chaldeans, Acts vii. 4. Chanaan, Chanaanite, (or Canaan, Can ite.) Matt. xv. 22 m; Acts vii. 11: xiii Chapters, Mark xii. 26 m; Rom. xi. 21 Charity, 1 Cor. xiii. 13 m. Charran, (or Haran,) Acts vii. 2, 4. Chief priests, Matt. ii. 4 m: xxvi. 3 Acts xix. 14 s. Chios, Acts xx. 15. Chloë, 1 Cor. i. 11. Chorasin, Matt. xi. 21 m: Luke x. 13. CHRIST, divinity of, John i. 1 m: x. 33 m. 3. xii. 41 n; Acts xx. 28 n; Rom. ix. 5 n Cor. v. 19 m: viii. 9 m: xii. 19 m: 1 4n; Gal. i. 1n; Phil. ii. 6n; Col. i s, 18 s: iii. 18 s; 1 Thess. iii. 11 s Thess. i. 12 x; 1 Tim. iii. 16 x; Tit. 13 x; Heb. v. 7 x : vii. 3 x, 28 x : ix. 14 1 Pet. ii. 4 n; 2 Pet. i. 1 n; 1 John v. n; Jude 4 n; Rev. i. 8 n: v. 13 n. Pra addressed to CHRIST, Acts i. 24 m: 59 a; 1 Cor. i. 2 a. Pre-existence CHRIST, John i. 15 s : iii. 13 s : xvii. Coming of CHRIST, Matt. xxiv. 3 a. Chuza, Luke viii. 8. Cilicia, Acts vi. 9: xv. 23 s, 41: xxi. ; xxii. 8: xxiii. 84: xxvii. 5; Gal. i. 2 Cis, (or Kish,) Acts xiii. 21. Clauda, Acts xxvii. 16. Claudia, 2 Tim. iv. 21. Claudius Casar, Acts xi. 28 : xviii. 2. Claudius Lysias. [Lysias.] Clement, Phil, iv. 3 a. Cleopas, (KAcówas,) Luke xxiv. 18. Cleophas, (or Clopas, Khemas,) John : 25 n. [Alphaus.] Cnidos, Acts xxvii. 7. Cock-crowing, Mark xiv. 30 a. Cohort, Acts x. 1 n. Colossæ, Col. i. 2. Coos, (or Cos,) Acts xxi. 1. Core, (or Korah,) Jude 11. Corinth, Corinthian, Acts xviii. 1, 8: 1; 1 Cor. i. 2; 2 Cor. i. 1, 23: vi. 2 Tim. iv. 20. Cornelius, Acts x. 1 &c. Cos. [Coos.] Cosam, Luke iii. 28. Courses of the priests, Luke i. 5 m. Crescens, 2 Tim. iv. 10. Crete, Cretan, Acts ii. 11: xxvii. 7. 18, 21; Tit. i. 5, 12.

Cenchrea, Acts xviii. 18: Rom. xvi. l.

Crispus, Acts xviii. 8; 1 Cor. i. 14. Crucifixion, John xviii. 82 n: xix. 17 n. Cyprus, Cyprian, Acts iv. 86: xi. 19, 20: xiii. 4, 7 n: xv. 39: xxi. 3, 16: xxvii. 4. Cyrene, Cyrenian, Matt. xxvii. 82; Mark xv. 21; Luke xxiii, 26; Acts ii. 10; vi. 9: xi. 20: xiii. 1.

Cyrenius, (or Publius Sulpicius Quirinus,) Luke il. 2.

Cyria (?), 2 John 1 s.

Dalmanutha, Mark viii. 10. Dalmatia, 2 Tim. iv. 10. Damaris, Acts avii. 84. Damascus, Damascene, Acts ix. 2 n, 8, 8, 10, 19, 22, 27: xxii. 5, 6, 10, 11: xxvi. 12, 20; 2 Cor. xi. 32; Gal. i. 17. Daniel, Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. Darkness, Matt. viii. 12 n. Dative, Matt. v. 21 n; Rom. xiv. 7 n; 2 Cor. v. 15 n; Gal. ii. 19 n. David, Matt. i. 1, 6, 17, 20: ix. 27: xii. 3, 28: xv. 22: xx. 30, 31: xxi. 9, 15: xxii. 42, 43, 45; Mar. ii. 25: x. 47, 48: xi. 10: xii. 85, 86, 37; Luke i. 27, 32, 69: ii. 4, 11: iii. 81: vi. 3: xviii. 38, 39: xx. 41, 42, 44; John vii. 42; Acts i. 16: ii. 25, 29, 34: iv. 25: vii. 45: xiii. 22, 34, 36: xv. 16; Ro: 3: iv. 6: xi. 9; 2 Tim. ii. 8; Heb. iv. 7: xi. 32; Rev. iii. 7: v. 5 : xxii. 16.

Deaconesses, Rom. xvi. 1 x; 1 Tim. iii. 11 n; Tit. ii. 3 n.

Deacons, Acts vi. 3 m.

Decapolis, Matt. iv. 25 n; Mark v. 20: vii. 31.

Dedication, feast of the, John x. 22 n. Demas, Col. iv. 14; 2 Tim. iv. 9 s. 10;

Philem. 24. Demetrius, a silversmith at Ephesus, Acts

xix. 24 &c., 38.

Demetrius, a Christian, 3 John 12. Derbe, Derbean, Acts xiv. 6, 20: xvi. 1: xx. 4.

Diana, (or Artemis,) Acts xix. 24, 27, 28, Didymus, (or Thomas,) John xi. 16: xx.

24: xxi. 2. [Thomas.] Dionysius, Acts xvii. 84 n.

Dioscuri, (or Castor and Pollux,) Acta

xxviii. 11. Diotrephes, 3 John 9 s.

Docetæ, John xix. 34 n; 1 John iv. 2 n. Dorcas, (or Tabitha,) Acts ix. 36, 39. Drusilla, Acts xxiv. 24 n.

Eclecta (?), 2 John 1 n.

Egypt, Egyptian, Matt. ii. 13, 14, 15. 19: Acts ii. 10: vii. 9, 10, 11, 12, 15, 17, 22, 24, 28, 34, 36, 39, 40: xiii. 17; Heb. iii. 16: viii. 9: xi. 26, 27, 29; Jude 5. Spiritual Egypt, Rev. xi. 8. Egyptian impostor, Acts xxi. 38 n.

Elam, Elamite, Acts ii. 9.

Elders, Matt. zvi. 21 n. Acts zi. 30 n : zv. 2 m: xx. 17 m; Tit. i. 5 m; Female elders, Tit ii. 8 m

Eleazar, Matt. i. 15.

Electa (?), 2 John 1 m.

Election, Rom. xi. 23 n: 2 Tim. ii. 10 n. Eli. [Heli.]

Eliakim, son of Melea, Luke iii. 30. Eliakim, son of Abiud, Matt. i. 13.

Elias, (or Elijah,) Matt. xi. 14 n: xvi. 14: xvii. 3, 4, 10 m, 11, 12: xxvii. 47, 49; Mark vi. 15: viii. 28: ix. 4, 5, 11, 12, 13: xv. 35, 36; Luke i. 17: iv. 25, 26: ix. 8, 19, 80, 33, 54; John i. 21, 25; Rom. xi. 2; James v. 17.

Eliezer, Luke iii. 29.

Elijah. [Elias.]

Elisabeth, Luke i. 5, 7, 13, 24, 36, 40 &c.,

Eliseüs, (or Elissæus, or Elisha,) Luke iv. 27. Eliud, Matt. i. 14, 15.

Elmodam, Luke iii. 28.

Elymas, (or Bar-Jesus,) Acts xiii. 8. Emmanuel, (or Immanuel,) Matt. i. 23.

Emmaüs, Luke xxiv. 13 a.

Emmor, (or Hamor,) Acts vii. 16.

Enoch, Luke iii. 37; Heb. xi. 5; Jude 14 n. Enos, Luke iii. 38.

Epænetus, Rom. xvi. 5.

Epaphras, Col. i. 7: iv. 12; Philem. 23 m. Epaphroditus, Phil. ii. 25 n: iv. 18.

Ephesus, Ephesian, Acts xviii. 19, 21, 24: xix. 1, 17, 26, 28, 34, 35: xx. 16, 17: xxi. 29; 1 Cor. xv. 32: xvi. 8; Eph. i. 1; 1 Tim. i. 8; 2 Tim. i. 18; iv. 12; Rev. i. 11: ii. 1.

Ephraim, John xi. 54.

Epicureans, Acts xvii. 18.

Epimenides, quoted by S. Paul, Tit. i. 12 =.

Er, Luke iii. 28.

Erastus, Acts xix. 22; Rom. xvi. 23; 2 Tim. iv. 20.

Esaias, (or Isaiah,) Matt. iii. 3: iv. 14: viii. 17: xii. 17: xiii. 14: xv.7; Mark vii. 6; Luke iii. 4: iv. 17: John i. 28: xii. 38, 39, 41; Acts viii. 28, 30: xxviii. 25; Rom. ix. 27, 29: x. 16, 20: xv. 12.

Esau. Rom. ix. 13; Heb. xi. 20: xii. 16. Esli, Luke iii. 25. Earom, (or Hezron,) Matt. i. 3; Luke iii. 33. Ethiopia, Ethiopian, Acts viii. 27. Eubulus, 2 Tim. iv. 21. Eunice, 2 Tim. i. 5. Eunuchs, Acts viii. 27 m. Euodias, Phil. iv. 2. Euripides, quoted by S. Paul, 1 Cor. xv. 88 m. Euroclydon, a wind, Acts xxvii. 14. Euphrates, Mystic, Rev. ix. 14: xvi. 12. Eutychus, Acts xx. 9. Eve, 2 Cor. xi. 3; 1 Tim. ii. 13. Evil eye, Matt. xx. 15 s. Evil spirits, Luke xiii. 16 n; 1 Cor. xv. 24 n; 2 Cor. iv. 4 n: xii. 7 n; Eph. vi. 12 n; 2 Pet. ii. 4 n; Rev. xvi. 17 n. Exorcists, Acts xix. 13 n. Ezekias, (or Hezekiah,) Matt. i. 9, 10.

Fair Havens, Acts xxvii. 8.
Famine, Acts xi. 28 n.
Fast, Acts xxvii. 9 n.
Felix, Antonius, Acts xxiii. 24 n, 26:
xxiv. 2 n, 3, 22, 24, 25 n, 27: xxv. 14.
Festus, Porcius, Acts xxiv. 27: xxv. 1, &c.:
xxvi. 24, 25, 32.
Fortunatus, 1 Cor. xvi. 17.
Flight into Egypt, Matt. ii. 14 n.

Gabbatha, (or Lithostrotus,) John xix. 13 n.

Gabriel, Luke i. 11 &c., 19, 26 &c. Gad, tribe of, Rev. vii. 5. Gadarenes, Matt. viii. 28 n; Mark v. 1; Luke viii. 26, 37. Gaius, (or Caius,) of Corinth, Rom. xvi. 23; 1 Cor. i. 14. Gaius, (or Caius,) of Derbe, Acts xx. 4n; 3 John 1 (?). Gaius, (or Caius,) of Macedonia, Acts xix. 29. Galatia, Galatian, Acta xvi. 6: xviii. 23; 1 Cor. xvi. 1; Gal. i. 2: iii. 1; 2 Tim. iv. 10; 1 Pet. i. 1. Galilee, Galilean, Matt. ii. 22: iii. 13: iv. 12, 15, 28, 25: xvii. 22: xix. 1: xxi. 11: xxvi. 32, 69, 73 n: xxvii. 55: xxviii. 7, 10, 16; Mark i. 9, 14, 16, 28, 39: iii. 7: vi. 21: viii. 31: ix. 30: xiv. 28, 70: xv. 41 : xvi. 7; Luke i. 26 : ii. 4, 39 : iii. 1 : iv. 14, 31, 44: v. 17: viii. 26: xvii. 11: xxiii. 5, 6, 49, 55: xxiv. 6; John i. 43: ii. 1, 11: iv. 3, 43, 45, 46, 47, 54: vi. 1: vii. 1, 9, 41, 52 n: xii. 21: xxi. 2; Acta i.

11: ii, 7: v. 37: ix. 31 n: x. 37: xiii. 31.

Galilee, Sea of, (or Sea of Tiberias, or Lake

of Gennesares,) Matt. iv. 18: xv. Mark i. 16: vii. 31: John vi. 1. Gallio, M. Anneus Novatus, Acts xvii s. 14, 17. Gamaliel, Luke ii. 25 m; Acts v. 31 xxii. 8 s. Gaza, Acts viii. 26. Gedeon, (or Gideon,) Heb. xi. 32. Genealogy of JESUS, Luke iii. 23 s. 24 Gennesaret, Matt. xiv. 34 m; Mark vi. Gennesaret, Lake of, (or Sca of Galiles Lake of Tiberias,) Luke v. 1. Gentiles, conversion of, Acts ii. 39 m. Gergesenes, Matt. viii. 28 z. Gethsemane, Matt. xxvi. 36 =; Mark xiv Gideon. [Gedeon.] Gnostics, Acts xx. 30 n; Rom. xvi. l 1 Cor. viii. 1 *, 3 *: xv. 23 *, 3: Phil. iii. 18 x; Col. ii. 18 x; 1 Thes 3 x; 2 Thess. ii. 3 x; 1 Tim. i. 3 x: 1 n: vi. 20 n; 2 Tim. ii. 14 n; Tit. n, 11 n, 14 n : iii. 9 n ; Heb. xiii. 2 Pet. ii. 1 m, 10 m; 1 John i. 8 m: m, 9 m, 18 m : iii. 7 m : v. 1 m; Jude s; Rev. ii. 24 s: ix. 2 s. Gog. Rev. xx. 8. Golgotha, (or Calvary,) Matt. xxvii. 3: Mark xv. 22; John xix. 17. Gomorrha, (or Gomorrah,) Matt. x. Mark vi. 11; Rom. ix. 29; 2 Pet. ii Jude 7. Gospel, progress of, Acts i. 8 n; Ron 18 m; Col. i. 6 m. Grecians, ('Ελληνισταί,) Acts vi. 1: 29: xi. 20. Greece, Greek, Mark vii. 26; Luke 1 38; John vii. 35: xii. 20: xix. 20; xiv. 1: xvi. 1, 3: xvii. 4, 12: xvii 17: xix. 10, 17: xx. 2 m, 21: xxi. 37; Rom. i. 14, 16: ii. 9, 10: iii. 9 12: 1 Cor. i, 22, 23, 24: x, 32: xii. Gal. ii. 3: iii. 28; Col. iii. 11; Rev. ix Hagar. [Agar.]

Hagiographa, Luke xxiv. 44 m.

Hamor. [Emmor.]

Haran. [Charran.]

Heber, Luke iii. 35.

Hebrew, Luke xxiii. 38; John v. 2:

13, 17, 20; Acts vi. 1: xxi. 40: xxi
 xxvi. 14; 2Cor. xi. 22; Phil. iii. 5; 1
 ix. 11: xvi. 16. Episte to the Hebraritten in Greek, Hebr. x. 34 m, 39 m.

Heli, (or Eli.) Luke iii. 23 m.

Hell, Matt. v. 22 m.

Hermas, Rom. xvi. 14 m.

Hermes, Rom. xvi. 14. Hermes, (or Mercurius,) Acts xiv. 12, Hermogenes, 2 Tim. i. 15. Herod, (or Herod Agrippa I.,) Acts xii. 1 n, 6, 11, 19 &c. Herod Agrippa II. [Agrippa.] Herod, the Tetrarch, (or Herod Antipas,) Matt. xiv. 1 n, 2 n, 3 n, 6; Mark vi. 14 n, 16 &c.: viii. 15 n; Luke iii, 1 n, 19: viii. 3: ix. 7, 9: xiii. 31: xxiii. 7 &c., 15: Acts iv. 27: xiii. 1. Herod Philip, husband of Herodias, Matt. xiv. 8 n. [Philip.] Herod Philip, (or Philip,) tetrarch of Ituræa, Luke iii. 1 n. Herod the Great, Matt. ii. 1 n, 3, 7, 12, 13, 15 m, 16 m, 19, 22; Luke i. 5: iii. 1 m; Acts xxiii. 35? Herodians, Matt. xxii. 16 n; Mark iii. 6 n: xii. 13. Herodias, Matt. xiv. 3, 6; Mark vi. 17, 19, 22; Luke iii. 19. Herodias, daughter of, Matt. xiv. 6 &c.; Mark vi. 22 n. Herodion, Rom. xvi. 11. Hezekiah. [Ezekias.] Hezron. [Esrom.] Hierapolis, Col. iv. 13. Hinnom, Matt. v. 22 m. HOLY SPIRIT, John vii. 89 n; Acts i. 4 n; Rev. i. 4 u. Hosanna, Matt. xxi. 9 m. Hours of prayer, Acts ii. 15 m: iii. 1 m: v. 7 n: x. 3 n. Hymenseus, 1 Tim. i. 20 x; 2 Tim. ii. 17. Iconium, Acta xiii, 51 n: xiv. 1, 19, 21: xvi. 2; 2 Tim. iii. 11. Idumæa, Mark iii. 8. Ignatius, Matt, xviii. 2 s. Illyria, Rom. xv. 19 n. Immanuel. [Emmanuel.] Isaac, Matt. i. 2: viii. 11: xxii. 82: Mark xii. 26; Luke iii. 34: xiii. 28: xx. 37; Acts iii. 13: vii. 8, 32; Rom. ix. 7, 10; Gal. iv. 28; Heb. xi. 9, 17, 18, 20; James ii. 21.

Isaiah. [Esaias.]

Iscariot, Judas, Matt. x. 4 n: xxvi. 14, 25,

47: xxvii. 8, 5 x; Mark iii. 19: xiv. 10, 43; Luke vi. 16: xxii. 8, 47, 48; John

vi. 71: xii. 2 *, 4: xiii. 2, 26, 29: xiv.

22: xviii. 2 &c.; Acts i. 16, 18 n, 25.

Israel, Israelite, Matt. ii. 6, 20, 21 : viii.

10: ix. 33: x. 6, 28: xv. 24, 81: xix.

28: xxvii. 9, 42; Mark xii. 29: xv. 32;

i. 6: ii. 22, 36: iii. 12: iv. 8, 10, 27: v. 21, 31, 35: vii. 23, 37, 42: ix. 15: x. 36: xiii. 16, 17, 23, 24: xxi. 28: xxviii. 20; Rom. ix. 4 n, 6, 27, 31; x. 1, 19, 21; xi. 2, 7, 25, 26; 1 Cor. x. 18; 2 Cor. iii. 7, 13: xi. 22; Gal. vi. 16; Eph. ii. 12; Phil. iii. 5; Heb. viii. 8, 10: xi. 22; Rev. ii. 14: vii. 4: xxi. 12. Issachar, tribe of, Rev. vii. 7. Italy, Italian, Acts x. 1: xviii, 2: xxvii, 1, 6; Heb. xiii. 24. Ituræa, Luke iii. 1 n. Jacob, son of Isaac, Matt. i. 2: viii. 11: xxii. 82; Mark xii. 26; Luke i. 83: iii. 34; xiii. 28: xx. 37; John iv. 5, 6, 12; Acts iii. 13: vii. 8, 12, 14, 15, 32, 46; Rom. ix. 13: xi. 26; Heb. xi. 9, 20, 21. Jacob, son of Matthan, Matt. i. 15, 16. Jairus, Mark v. 22; Luke viii. 41, Jambres, 2 Tim. iii. 8. James, the son of Alphæus, (or the Just,) Matt. x. 3: xiii. 55 n: xxvii. 56: Mark iii. 18: vi. 8: xiv. 51 m: xv. 40: xvi. 1; Luke vi. 15, 16 n: xxiv, 10; Acts i. 13: xii, 17 m; xv. 13; xxi, 18 m; 1 Cor. xv. 7; Gal. i. 19 m: ii. 9, 12; James i. 1; Jude 1 n. James, the son of Zebedee, Matt. iv. 21: x. 2: xvii. 1; Mark i. 19, 29: iii. 17: v. 37: ix. 2: x. 35, 41: xiii. 3: xiv. 33; Luke v, 10: vi. 14: viii. 51: ix. 28, 54; Acts i. 13: xii. 2, Janna, Luke iii. 24. Jannes, 2 Tim. iii. 8. Jared, Luke iii. 37. Jason, Acts xvii. 5 &c.; Rom. xvi. 21. Jehoiada. [Berechiah.] Jechonias, (or Jehoiakim?) Matt. i. 11 n. Jechonias, (or Jehoiachin?) Matt. i. 12. Jehoiachin, Jehoiakim. [Jechonias.] Jehoram. [Joram.] Jehosaphat. [Josaphat.] Jephthaë, (or Jephthah,) Heb. xi. 32. Jeremias, (or Jeremiak,) Matt. ii. 17: xvi. 14 m: xxvii. 9. Jericho, Matt. xx. 29; Mark x. 46; Luke x. 30 : xviii. 85 : xix. 1; Heb. xi. 30. Jerusalem, Matt. ii. 1, 8: iii. 5: iv. 5 n, 25: v. 85: xv. 1: xvi. 21: xx. 17, 18: xxi. 1, 10: xxiii. 37; Mark i. 5: iii. 8, 22: vii. 1: x. 32, 33: xi. 1, 11, 15, 27:

xv. 41; Luke ii. 22, 25, 38, 41, 42, 43,

Luke i. 16, 54, 68, 80: ii. 25, 32, 34;

iv. 25, 27: vii. 9: xxii. 30: xxiv. 21:

John i. 31, 47, 49: iii. 10: xii. 13: Acts

Joel, Acts ii. 16.

45: iv. 9: v. 17: vi. 17: ix. 31, 51, 58: x. 30: xiii. 4, 22, 33, 34: xvii. 11: xviii. 31: xix. 11, 28: xx. 20, 24: xxi. 20, 24: xxiii. 7, 28: xxiv. 13, 18, 33, 47, 49, 52; John i. 19: ii. 13, 23: iv. 20, 21, 45: v. 1, 2: vii. 25: x. 22: xi. 18, 55: xii. 12; Acts i. 4, 8, 12, 19: ii. 5, 14: iv. 6, 16: v. 16, 28: vi. 7: viii. 1, 14, 25, 26, 27: ix. 2, 13, 21, 26, 28: x. 89 : xi. 2, 22, 27 : xii. 25 : xiii. 13, 27, 31: xv. 2, 4: xvi 4: xviii. 21: xix. 21: xx. 16, 22: xxi. 4, 11, 12, 18, 15, 17, 81: xxii. 5, 17, 18, 22: xxiii. 11: xxiv. 11: xxv. 1, 3, 7, 9, 15, 20, 24: xxvi. 4, 10, 20: xxviii. 17; Rom. xv. 19, 25, 26, 31; 1 Cor. xvi. 3; Gal. i. 17, 18: ii. 1: iv. 25. Mystic Jerusalem, Gal. iv. 26; Heb. xii. 22; Rev. iii. 12: xxi. 2. 10.

Jesse, Matt. i. 5, 6; Luke iii. 32; Acts xiii. 22; Rom. xv. 12.

Jesus, (or *Joshua*,) Acts vii. 45; Heb. iv. 8. Jesus, surnamed Justus, Col. iv. 11.

Jewry. [Judea.]

Jew. Jews. Jewish. Matt. ii. 2: xxvii. 11, 29, 37: xxviii. 15; Mark i. 5: vii. 3: xv. 2, 9, 12, 18, 26; Luke vii. 3: xxiii. 3, 37, 38, 51; John i. 19: ii. 6, 13, 18, 20: iii. 1, 22, 25: iv. 9, 22: v. 1, 10, 15, 16, 18: vi. 4, 41, 52: vii. 1, 2, 11, 13, 15, 35: viii. 22, 31, 48, 52, 57: ix. 18, 22: x. 19, 24, 31, 33: xi. 8, 19, 31, 33, 36, 45, 54, 55: xii. 9, 11: xiii. 33: xviii. 12, 14, 20, 31, 33, 35, 36, 38, 39: xix. 8, 7, 12, 14, 19, 20, 21, 31, 38, 40, 42: xx. 19; Acts ii. 5, 10, 14: ix. 22, 23: x. 22, 28, 39 : xi. 19 : xii. 3, 11 : xiii. 5, 6, 42, 48, 45, 50: xiv. 1, 2, 4, 5, 19: xvi. 1, 3, 20: xvii. 1, 5, 10, 13, 17: xviii. 2, 4, 5, 12, 14, 19, 24, 28: xix. 10, 13, 14, 17, 33, 34: xx. 3, 19, 21: xxi. 11, 20, 21, 27, 39: xxii. 3, 12, 30: xxiii. 12, 20, 27, 30: xxiv. 5, 9, 18, 24, 27: xxv. 2, 7, 8, 9, 10, 15, 24: xxvi. 2, 3, 4, 7, 21: xxviii. 17, 19, 29; Rom. i. 16: ii. 9, 10, 17, 28, 29: iii. 1, 9, 29: ix. 24: x. 12; 1 Cor. i. 22, 23, 24: ix. 20: x. 32: xii. 13; 2 Cor. xi. 24; Gal. ii. 13, 14, 15; iii. 28; Col. iii. 11; 1 Thess. ii. 14; Tit. i. 14; Rev. ii. 9: iii. 9. Jezebel, Rev. ii. 20.

Jezebel, Rev. 11. 20.
Joanna, Luke viii. 3: xxiv. 10.
Joanna, (or Joannas,) Luke iii. 27.
Joatham, Matt. i. 9.
Job, James v. 11.
Jochanan, rabbi, Acts iv. 6 n.

John, the Baptist, Matt. iii. 1 &c.: iv.: ix.14: xi.2 s, &c., 9 s, &c.: xiv.1 s, 2, &c., 12 s: xvi. 14: xvii. 18: xxi. 25, 32; Mark i. 4 s, &c., 14: ii. 18: vi. 16 &c.: viii. 28: xi. 30, 32; Lukei. 60, 63: iii. 2 &c., 20: v. 33: vii. 18 & ix.7, 9, 19: xi. 1: xvi. 16: xx. 4, 6; Ji. 6 &c., 40: iii. 23 &c.: iv. 1: v. 33, x. 40, 41; Acts i. 5, 22: x. 87: xi. xiii. 24, 25: xviii. 25 s: xix. 3, 4. John, the Evangelist, Matt. iv. 21: x. xvii. 1; Mark i. 19, 29: iii. 17: v. ix. 2, 38: x. 35, 41: xiii. 3: xiv. Luke v. 10: vi. 14: viii. 51: ix. 25, 54: xxii. 8; John i. 35 s: xviii. 15

9; Rev. i. 1, 4, 9 n: xxi. 2: xxii. 8. 1 Gospel, John v. 2 n: xix. 40 n. John, surnamed Mark, Acts xii. 12 n. 1 xiii. 5, 13 n: xv. 87 n: 2 Tim. iv. 11 [Mark.]

xix. 27 m; Acts i. 13: iii. 1. 3. 4. 1

iv. 13, 19: viii. 14: xii. 2, 12; Gal.

John, member of the Sanhedrim, Acts iv. Jonan, Luke iii. 30.

Jonas, (or Jonah,) the prophet, Matt. xii.; 40, 41: xvi. 4; Luke xi. 29, 30, 32. Jonas, (or Jonah,) father of Peter, Maxvi. 17; John i. 42: xxi. 15, 16, 17. Joppa, Acts ix. 36, 38, 42, 43: x. 5, 23, 32: xi. 5, 13. Joram, (or Jehoram,) Matt. i. 8 m.

Jordan, Matt. iii. 5, 6, 13: iv. 15, 25: x 1; Mark i. 5, 9: iii. 8: x. 1; Luke 3: iv. 1; John i. 28: iii. 26: x. 40. Jorim, Luke iii. 29.

Josephat, (or *Jehosephat*.) Matt. i. 8. Joseph, of Arimathea, Matt. xxvii. 57 a, 4 Mark xv. 43, 45; Luke xxiii. 50; Jc xix. 38.

Joseph Barsabas, surnamed Justus, Act 23.

Joseph, son of Jacob, John iv. 5; Acts 9, 13, 14, 18; Heb. xi. 21, 22.

Joseph, tribe of, Rev. vil. 8.

Joseph, son of Jonan, Luke iii. 30. Joseph, son of Judas, Luke iii. 26.

Joseph, husband of Mary, Matt. i. 16, &c.: ii. 13, 19; Luke i. 27: ii. 4, 16, 43: iii. 28 n: iv. 22; John i. 45: ii. 12 vi. 42.

Joseph, son of Mattathias, Luke iii. 24.
Joses, son of Alphæus, Matt. xiii. 55
xxvii. 56; Mark vi. 8: xv. 40, 47.
Joseph and Remarks. Asta in

Joses, surnamed Barnabas, Acts iv. [Barnabas.]

Heb. i. 1 n; 2 Pet. iii. 3 n; 1 John ii. Joses, son of Eliezer, Luke iii. 29. Joshua. [Jesus.] Josias, (or Josiah,) Matt. i. 10, 11 m. Juda, (or Judas,) son of Jacob, Matt. i. 2, 3; Luke iii. 33; Heb. vii. 14. Juda, land of, Matt. ii. 6; Luke i. 89. xix. 12 n. Juda, tribe of, Matt. ii. 6; Heb. vii. 14: viii. 8: Rev. v. 5: vii. 5. Judas, (or Juda,) son of Joannas, Luke iii. Judas, (or Juda,) son of Joseph, Luke iii. Judas, surnamed Barsabas, Acts xv. 22, 27, Judas of Galilee, Matt. xxii. 16 n, 17 n; Luke xiii. 1 n: xxiii. 5 n; John x. 8 n; Acts v. 37 n. Judas, or Jude, the Apostle, (or Lebbaus, or Thaddaus,) son of Alphaus, Matt. x. 3 n: xiii. 55 n: xxvi. 47; Mark vi. 3; Luke vi. 16 n: John vii. 5 n: xiv. 22; Acts i. 18: ix. 11: Jude 1. Judas, surnamed Iscariot, [Iscariot]. Judea, Matt. ii. 1, 5, 22: iii. 1, 5: iv. 25: xix. 1: xxiv. 16; Mark i. 5: iii. 7: x. 1: xiii. 14; Luke i. 5, 65: ii. 4: iii. 1: v. 17: vi. 17: vii. 17: xxi. 21: xxiii. 5; i. 1 m. John iii. 22: iv. 3, 47, 54: vii. 1, 3: xi-7; Acts i. 8: ii. 9: viii. 1: ix. 31: x. 37: xi. 1, 29: xii. 19: xv. 1: xxi. 10: xxvi. 20: xxviii. 21; Rom. xv. 31; 2 Cor. i. 16; Gal. i. 22; 1 Thess. ii. 14. Julia, Rom. xvi. 15. Julius, Acts xxvii. 1, 8. Junia, Rom. xvi. 7. Philem. 24. Jupiter, (or Zeus,) Acts xiv. 12, 13: xix. 35. Justus, of Corinth, Acts xviii. 7. Justus, Jesus, Col. iv. 11. Justus, Joseph, Acts i. 23. Justification, Rom. iii. 21 n: v. 1 n, 9 n: x. 10 n; Gal. ii. 17 n; Tit. iii. 7 n. xxiv. 7, 22. Kingdom of God or heaven, Matt. iii. 2 n: iii. 11.

iv. 17 n: v. 19 n: xiii. 24 n: xvi. 28 n: xviii. 1 s: xxi. 43 s: xxvi. 29 s; Luke xxi. 31 m. Kish. [Cis.] Korah. [Core.]

Lamech, Luke iii, 36. Laodicea, Laodicean, Col. ii. 1: iv. 13, 15, 16; Rev. i. 11: iii. 14. Lasza, Acts xxvii. 8 n. Last days, Acts ii. 17 n; 1 Tim. iv. 1 n; Magdala, Matt. xv. 39 n.

Latin, Luke xxiii, 38 : John xix, 20, Latin terms, Matt. xxvii. 26 n; Luke xii. 6 n; John ii. 15 n : xii, 8 n : xix, 19 n; Acts Law, John x. 34 n; 1 Cor. xiv. 21 n. Lazarus, the beggar, Luke xvi. 20 &c. Lazarus, brother of Mary and Martha, John xi. 1 n, &c.: xii. 2, 9, 10, 17. Lebbæus, (or Judas, or Thaddeus,) Matt. x. 3 n. [Judas.] Legion, Mark v. 9. Levi. son of Jacob, Heb. vii. 9. Levi, tribe of, Luke x. 32; John i. 19; Acts iv. 36; Heb. vii. 5, 11; Rev. vii. 7, Levi, (or Matthew,) Mark ii. 14 n; Luke v. 27, 29. [Matthew.] Levi, father of Matthat, Luke iii. 24 n. 29. Libya, Acts ii. 10. Libertines, Acts vi. 9. Lily, Matt. vi. 28 n. Linus, 2 Tim. iv. 21 n. Lithostrotus, (or Gabbatha,) John xix. 13, Locusts, Matt. iii. 4 n : Rev. ix. 5 n. Logos, Luke i. 2 n : John i. 1 n : Acts x. 36 n; Tit. i. 3 n; 1 Pet. i. 23 n; 1 John Lois, 2 Tim. i. 5. Lot, Luke xvii. 28, 29, 32; 2 Pet. ii. 7. Lucius, Acts xiii. 1; Rom. xvi. 21. Luke, (or Lucas,) Luke i. 1 n: xxiv. 18 n; John vi. 66 n; Acts iv. 24 n: xi. 28 n: xx. 5 n; 2 Cor. viii. 18 n; Phil. ii. 20 n: iv. 8 n; Col. iv. 14 n; 2 Tim. iv. 11; Lycaonia, Acts xiv. 6, 11. Lycia, Acts xxvii. 5. Lydda, Acts ix. 32, 35, 38. Lydia, Acts xvi. 14, 40. Lysanias, Luke iii. 1. Lysias, Claudius, Acts xxiii. 17 &c., 26: Lystra, Acts xiv. 6, 8, 21: xvi. 1, 2; 2 Tim.

Maath, Luke iii. 26. Macedonia, Macedonian, Acts xvi. 9, 10, 12: xviii. 5: xix. 21, 22, 29: xx. 1. 3: xxvii. 2; Rom. xv. 26; 1 Cor. xvi. 5; 2 Cor. i. 16: ii. 13: vii. 5: viii. 1: ix. 2. 4: xi. 0; Phil. iv. 15; 1 Thess. i. 7, 8: iv. 10; 1 Tim. i. 3. Madian, (or Midian,) Acts vii. 29 n.

Magdalene, Mary, Matt. xxvii. 56, 61: Menan, (or Mainan,) Luke iii. 31. xxviii. 1; Mark xv. 40, 47: xvi. 1, 9; Menander, quoted by S. Paul. 1 Co Luke viii, 2: xxiv. 10; John xix. 25: xx. 1, 11, 16, 18, Magi, Matt. ii. 1 n. 11 n: Luke ii. 89 n. Magic, Acts xix. 19 s. Magog, Rev. xx. 8. Mahalaleel. [Maleleel.] Mahometans, Rev. ix. 13 s: xiii. 11 s. Mainan. [Menan.] Malchus, John xviii. 10. Maleleel, (or Mahalaleel,) Luke iii. 37. Mammon, Matt. vi. 24 n; Luke xvi. 9, 11, Manaën. Acts xiii. 1 n. Manasses, (or Manasseh,) Matt. i. 10. Manasseh, tribe of, Rev. vii. 6. Mark, (or Marcus,) John vi. 66 z; Acts xii. 12 n, 25: xv. 37, 39; Col. iv. 10; 2 Tim. iv. 11; Philem. 24; 1 Pet. v. 13 n. His Gospel, Mark xvi. 20 n. Marriage, 1 Cor. vii. 26 n; 1 Tim. iii. 2 n. Mars-hill, (or Areopagus,) Acts xvii. 22. Martha, Luke x, 38, 40, 41; John xi, 1 &c.: xii. 2. Mary, the Virgin, Matt. i. 16, 18, 20: ii. 11: xiii. 55: xxvii, 56 n; Mark vi. 3; Luke i. 27 &c., 32 n: ii. 5, 16, 19, 34; John xix. 25, 27 n; Acts i. 14; Gal. iv. Mary, wife of Clopas, Matt. xxvii. 56, 61: xxviii. 1; Mark xv. 40, 47: xvi. 1; Luke xxiv. 10; John xix. 25 n. Mary, sister of Lazarus, Luke x. 39, 42; John xi. 1 &c.: xii. 3. Mary, a disciple at Rome, Rom. xvi. 6. Mary, mother of Mark, Acts xii. 12. Mary Magdalene. [Magdalene.] Mathusala, (or Methuselah,) Luke iii. 37. Mattatha, Luke iii. 31. Mattathias, son of Amos, Luke iii. 25, Mattathias, son of Seniei, Luke iii. 26. Matthan, Matt. i. 15. Matthat, son of Levi, Luke iii. 24 n, 29. Matthew, (or Levi,) Matt. ix. 9: x. 3; Mark ii. 14 n: iii. 18: Luke vi. 15: Acts i. 13. His Gospel, Matt. xxiii. 35 n : xxiv. 15n: xxvii. 8 n : xxviii. 15 n. Matthias, Acts i. 23 n, 26. Media, Mede, Acts ii. 9. Melchi, son of Janna, Luke iii. 24. Melchi, son of Addi, Luke iii. 28. Melchisedek, Heb. v. 6, 10: vi. 20: vii. 1, 10, 11, 15, 17, 21. Melea, (or Meleas,) Luke iii. 31. Melita, Acts xxviii. 1.

33 m. Mercurius, (or Hermes,) Acts xiv. 12 Mesopotamia, Acts ii. 9: vii. 2. Messias, (or Messiak,) John i. 41: iv. Methuselah. [Mathusala.] Michael, Jude 9; Rev. xii. 7. Midian. [Madien.] Miletus, Acts xx. 15, 17; 2 Tim. iv. Millennium, Rev. xx. 4 a. Mitylene, Acts xx. 14. Mnason, Acta xxi. 16. Moloch, Acts vii. 43. Moses, Matt. viii. 4: xvii. 3. 4: xix. xxii. 24: xxiii. 2; Mark i. 44: vii. ix. 4, 5: x. 3, 4: xii. 19, 26; Lul 22: v. 14: ix. 30, 33: xvi. 29, 31: 28, 37: xxiv. 27, 44; John i. 17. iii. 14 : v. 45, 46 : vi. 32 : vii. 19, 22, viii. 5: ix. 28, 29; Acts iii. 22: vi. 14: vii. 20 &c., 44: xiii. 39: xv. 1, 5. xxi. 21: xxvi. 22: xxviii. 23; Ron 14: ix. 15: x. 5, 19; 1 Cor. ix. 9: 1 2 Cor. iii. 7, 13, 15; 2 Tim. iii. 8; 1 iii. 2, 3, 5, 16: vii. 14: viii. 5: ix. x. 28: xi. 23, 24: xii. 21: Jude 9: Mount of Olives, Acts i. 12 n. Myra, Acts xxvii. 5. Mysia, Acts xvi. 7, 8. Naaman, Luke iv. 27. Naasson, (or Nahshon,) Matt. i. 4; Luk Nachor, (or Nahor,) Luke iii. 34. Nagge, Luke iii. 25. Nahor. [Nachor.] Nahahon. [Naasson.] Nain, Luke vii. 11 z. Naphtali. [Nephthalim.] Narcissus, Rom. xvi. 11 a Nathan, Luke iii. 31, Nathanael, (or Bartholomew?) Luke x 18 n; John i. 45, 46 n, 47, 48, 49 : xx [Bartholomew.] Nativity, Matt. ii. 2 n, 11 n, 16 n. Naüm, Luke iii. 25. Nazareth, Nazarene, Matt. ii. 23 m : iv. xxi. 11: xxvi. 71; Mark i. 9, 24: x. xiv. 67: xvi. 6; Luke i. 26: ii. 4, 39. iv. 16, 34: xviii. 37: xxiv. 19: Joh 45, 46: iv. 43 n: xviii. 5, 7: xix. Acts ii. 22: iii. 6: iv. 10: vi. 14: x. xxii. 8: xxiv. 5 x: xxvi. 9.

Neapolis, Acts xvi. 11.

Nephthalim, (or Naphtali,) land of, Matt. iv. 18, 15, Nephthalim, tribe of, Rev. vii. 6. Nereus, Rom. xvi. 15. Neri, Luke iii. 27. Nero, 2 Tim. iv. 17 n. Nicanor, Acts vi. 5. Nicodemus, John iii, 1 &c.: vii. 50; xix. 89. Nicolaitans, Rev. ii. 6 s, 15. Nicolas, (or Nicolaus,) Acts vi. 5. Nicopolis, Tit. iii. 12 s. Niger, Simeon, Acts xiii. 1. Nineveh, Ninevite, Matt. xii. 41; Luke xi. Noë, (or Noah,) Matt. xxiv. 37, 38; Luke iii. 36: xvii. 26, 27; Heb. xi, 7; 1 Pet. iii. 20; 2 Pet. ii. 5. Nominative absolute. Mark ix. 20 * : xii. 40 n; Luke xxi. 6 n; Acts xx. 3 n; 2 Cor. i. 7 *. Nymphas, Col. iv. 15.

Obed. Luke iii. 32. Oil, Mark vi. 13 n; James v. 14 n. Olives, Mount of, Acts i. 12 n. Olympas, Rom. xvi. 15. Onesimus, Col. iv. 9; Philem. 10 &c.; Rev. Onesiphorus, 2 Tim. i. 16: iv. 19. Outer darkness, Matt. viii. 12 n. Ozias, (or Uzziah, or Azariah,) Matt. i. 8 n.

Pamphylia, Acts ii. 10: xiii. 13: xiv. 24: xv. 38: xxvii. 5. Papal power, Rev. xiii. 11 a. Paphos, Acts xiii. 6, 13. Parmenas, Acts vi. 5. Parthia, Parthian, Acts ii. 9. Passover, Matt. xxvi. 17 n, 20 n, 26 n, 30 n; Mark xiv. 23 n; Luke xxii. 17 n: John xiii. 23 n: xviii. 28 n. Number of Passovers attended by Jesus, John ii. 13 n: v. l n: vi. 4 n: xi. 55 n. Patara, Acts xxi. 1. Patmos, Rev. i. 9. Patrobas, Rom. xvi. 14. Paul, (or Saul,) Acts xiii. 9 &c., 31 n: xiv. 9 &c. : xv. 2 &c. : xvi. 3 &c. : xvii. 2 &c. : xviii. 1 &c.: xix. 1 &c.: xx. 1 &c.: xxi. 4 &c.: xxii. 25 &c.: xxiii. 1 &c.: xxiv. 1 &c.: xxv. 2 &c.: xxvi. 1 &c.: xxvii. 1 &c.: xxviii. 8 &c.; Rom. i. 1; 1 Cor. i. 1, 12, 13: iii. 4, 5, 22: vii. 8 s: ix. 4 n: xv. 32 n: xvi. 21; 2 Cor. i. 1: vi. 5 n: x. 1, 10 n: xi. 23 n: xii. 7 n; Gal. i. 1: Philetus, 2 Tim. ii. 17.

v. 2; Eph. i. 1: iii. 1; Phil. i. 1; Col. i. 1, 23: iv. 18; 1 Thess. i. 1: ii. 18; 2 Thess. i. 1: iii. 17; 1 Tim. i. 1; 2 Tim. i. 1; Tit. i. 1; Heb. ii. 8 n; Philem. 1, 9, 19; 2 Pet. iii. 15. [Saul.] Paulus, Sergius, Acts xiii. 7. Pavement, (or Gabbatha,) John xix. 13 n. Peleg. [Phalec.) Perga, Acts xiii. 13, 14: xiv. 25. Pergamos, Rev. i. 11: ii. 12. Pentecost, Acts ii. 1 m. Persis, Rom. xvi. 12. Peter, Simon, (or Bar-Jona,) Matt. iv. 18: viii. 14 n: x. 2 n: xiv. 28, 29: xv. 15: xvi. 16, 18 *, 22, 23 : xvii. 1, 4, 24, 26: xviii. 21: xix. 27: xxvi. 83, 85, 87, 40, 58, 69, 73, 75; Mark i. 16, 29, 80, 86: iii. 16: v. 37: viii. 29, 32, 33: ix. 2, 5: x. 28: xi. 21: xiii. 3: xiv. 29, 33, 37, 54. 66, 67, 70, 72: xvi. 7; Luke iv. 38: v. 3 &c.: vi. 14: viii. 45, 51: ix. 20, 28, 82, 83 : xii. 41 : xviii. 28 : xxii. 8, 81, 84, 54, 55, 58, 60, 61, 62: xxiv. 12, 84; John i. 40 &c.: vi. 8, 68: xiii. 6, 8, 9, 24, 36, 37: xviii. 10, 11, 15, 16, 17, 18, 25, 26, 27: xx, 2, 3, 4, 6: xxi, 2, 3, 7, 11, 15, 17, 18 m, 20, 21; Acts i. 18, 15: ii. 14 &c.: iii. 1 &c.: iv. 8 &c.: v. 8 &c., 15, 29: viii. 14, 20: ix. 32 &c.: x. 5, 9 &c.: xi. 2 &c.: xii. 8 &c.: xv. 7, 85 m; 1 Cor. i. 12 m; Gal. i. 18: ii. 7, 8, 9 n, 11 n, 14; 1 Pet. i. 1; 2 Pet. i. 1. [Cephas.] Phalec, (or Peleg,) Luke iii. 85. Phanuel, Luke ii. 36. Pharaoh, Acts vii. 10, 13, 21; Rom. ix. 17; Heb. vi. 24. Phares, Matt. i. 3; Luke iii. 33. Pharisees, Matt. iii. 7 n: v. 20: ix. 11, 14, 34: xii. 2, 14, 24, 38: xv. 1, 12: xvl. 1, 6. 11. 12: xix. 8: xxi. 45: xxii. 15. 33 n, 84, 41: xxiii. 2, 13, 14, 15, 23, 25, 26, 27, 29: xxvii. 62; Mark ii. 16, 18, 24: iii. 6: vii. 1, 3, 5: viii. 11, 15: x. 2: xii. 13; Luke v. 17, 21, 30, 33: vi. 2, 7: vii. 30, 86, 87, 39: xi. 87, 88, 39, 42, 43, 44, 53: xii. 1: xiii. 81: xiv. 1, 8: xv. 2: xvi. 14: xvii. 20: xviii. 10, 11: xix. 39; John i. 24: iii, 1: iv. 1: vii. 32, 45, 47, 48: viii. 8, 13: ix. 18, 15, 16, 40 : xi. 46, 47, 57 : xii. 19, 42 : xviii. 8; Acts v. 84: xv. 5: xxiii. 6, 7, 8, 9: xxvi. 5; Phil. iii. 5. Philadelphia, Rev. i. 11: iii. 7.

Philemon, Philem. 1 &c.

16

Philip, the Apostle, Matt. x. 3; Mark iii. 18: Luke vi. 14; John i. 43 &c. : vi. 5 n, 7: xii. 21, 22: xiv. 8, 9; Acts i. 13. Philip, (or Herod Philip,) husband of Herodias. Matt. xiv. 3 n; Mark vi. 17; Luke Philip, (or Herod Philip,) tetrarch of Iturea, Luke iii. 1. Philip, the deacon, Acts vi. 5 s: viii. 5 &c., 26 &c. : xxi. 8, 9 m Philippi, Philippian, Acts xvi. 12: xx. 6; Phil. i. 1: iv. 15; 1 Thess. ii. 2. Philippi, Cæsarea. [Cæsarea Philippi.] Philologus, Rom. xvi. 15. Phlegon, Rom. xvi. 14. Phœbe, Rom. xvi. 1. Phœnice, Acts xi. 19: xv. 3: xxi. 2: xxvii. Phrygia, Acts ii. 10: xvi. 6: xviii. 23. Phygellus, 2 Tim. i. 15. Pilate, Pontius, Matt. xxvii. 2 n, 11 &c., 58, 62, 65; Mark xv. 1 &c., 48, 44; Luke iii. 1 n : xiii. 1 : xxiii. 1 &c., 52 : John xviii. 29 &c.: xix. 1 &c., 31, 38; Acts iii. 13: iv. 27: xiii. 28; 1 Tim. vi. 13. Pilate, the wife of, Matt. xxvii. 19 n. Pisidia, Acts xiii. 14: xiv. 24. Polycarp, Rev. ii. 8 n. Pollux, Castor and, Acts xxviii. 11. Pontius Pilate. [Pilate.] Pontus, Pontic, Acts ii. 9: xviii. 2; 1 Pet. Porcius Festus, [Festus,] Prisca, (or Priscilla,) Acts xviii. 2, 18, 26; Rom. xvi. 3; 1 Cor. xvi. 19; 2 Tim. iv. 19. Prochorus, Acts vi. 5. Proselytes, Acts viii. 27 n : x. 2 n. Ptolemais, Acts xxi. 7. Publicans, Matt. v. 46 n: ix. 9 n, 11 n. Publius, Acts xxviii. 7, 8. Pudens, 2 Tim. iv. 21. Purim, feast of, John v. 1 n. Puteoli, Acts xxviii. 13. Python, Acts xvi. 16. Quartus, Rom. xvi. 28. Quirinus, P. Sulpicius. [Cyrenius.]

Rachab. [Rahab.] Ragau, (or Reu,) Luke iii. 35. Rahab, (or Rachab,) Matt. i. 5 n; Heb. xi. 31; James ii. 25 n. Ram. [Aram.] Rama, Matt. ii. 18. Rachel, Matt. ii. 18. Rebekah, Rom. ix. 10.

Red Sea, Acts vii. 36; Heb. xi. 29. Rehoboam. [Roboam.] Remphan, Acts vii. 43 m. Reu. [Ragan.] Resurrection, 1 Cor. xv. 18 m, 36 m; 2 ii. 18 n. Reuben, tribe of, Rev. vii. 5. Rhegium, Acts xxviii. 13. Rhesa, Luke iii. 27. Rhods, Acts xii. 13. Rhodes, Acts xxi. 1. Roboam, (or Rehoboam,) Matt. i. 7. Rome, Roman, John xi. 48; Acts il. xvi. 21, 37, 38: xviii. 2: xix. 21: 25, 26, 27, 29: xxiii. 11, 27: xxv. xxviii. 14, 16, 17; Rom. i. 7, 15; 21 i. 17. Rufus, Mark xv. 21 s; Rom. xvi. 13: Ruth, Matt. i. 5.

Sabbath, Matt. viii. 16 n: xii. 2 n: N ii. 27 n; John vii. 22 n; xix. 3 Sabbath day's journey, Acts i. 12 a. Sadoc, Matt. i. 14. Sadducees, Matt. iii. 7 n : xvi. 1, 6, 11, xxii. 23, 31 n, 35 n, 34; Mark xii. Luke xx. 27; Acts iv. 1 n: v. 17: x 6, 7, 8 n. Sala, (or Salah,) Luke iii. 35. Salamis, Acts xiii. 5. Salathiel, (or Shealtiel,) Matt. i. 12; I iii. 27. Salem, Heb. vii. 1, 2. Salim, John iii. 23 z. Salmon, Matt. i. 4, 5; Luke iii. 32. Salmone, Acts xxvii. 7. Salome, Matt. xiv. 6 n: xxvii. 56 n: h xv. 40 n : xvi. 1. [Zebedee.] Salvation, Rom. v. 9 n. Samaria, Samaritan, Matt. x. 5 n; I ix. 52: x. 83: xvii. 11, 16; John i 5, 7, 9, 12 n, 20 n, 25 n, 39, 40 : viii. Acts i. 8: viii. 1, 5, 9, 14, 25: ix. xv. 3. Samos, Acts xx. 15. Samothracia, Acts xvi. 11. Samson, Heb. xi. 32. Samuel, Acts iii. 24: xiii. 20; Heb. xi Sanhedrim, Matt. v. 22 n; Acts v. 21 : Sapphira, Acts v. 1. Sarah, Rom. iv. 19: ix. 9; Heb. xi. 1 Pet. iii. 6. Sardis, Rev. i. 11: iii. 1, 4. Sarepta, (or Zarephath,) Luke iv. 26.

Saron, (or Sharon,) Acts ix. 35 m.

Saruch, (or Serug,) Luke iii. 35.

Satan. Matt. iv. 10 n: xii. 26: xvi. 23; Simon Cananites, (or Simon Zelotes,) Matt. Mark i. 13: iii. 23, 26: iv. 15: viii. 33; Luke iv. 8: x. 18: xi. 18: xiii. 16 n: xxii. 3. 31; John xiii. 27; Acts v. 3: xxvi. 18: Rom, xvi. 20; 1 Cor. v. 5 n: vil. 5; 2 Cor. ii. 11: xi. 14: xii. 7 n; 1 Thess, ii. 18 n; 2 Thess, ii. 9; 1 Tim. i. 20 n: v. 15; Rev. ii. 9, 13, 24: iii. 9: xii. 9: xx. 2, 7. Saul, (or Paul,) Acts vii. 58: viii. 1, 3: ix. 1 &c.: xi, 25, 80: xii. 25: xiii. 1, 2, 7, 9: xxii. 7, 13: xxvi. 14. [Paul.] Saul, reign of, Acts xiii. 21 m. Sceva, Acts xix. 14. Scribes, Matt. ii. 4 n: v. 20 n: xxii. 35 n; Luke v. 17 n. Scriptures, division of, Luke xxiv. 44 n; John vi. 45 n. Scythia, Scythian, Col. iii. 11. Secundus, Acts xx. 4. Seleucia, Acts xiii. 4. Sem, (or Shem,) Luke iii. 36. Semei, Luke iii. 26. Sepulchre, Mark xvi. 5 n. Sergius Paulus, Acts xiii. 7. Serug. [Saruch.] Seth, Luke iii. 38. Seventh commandment, Mark x. 19 n. Seventy disciples, Luke x. 1 n. Sharon. [Saron.] Shealtiel. [Salathiel.] Shechem. [Sychem.] Shem. [Sem.] Sidon, Sidonian, Matt. xi. 21, 22: xv. 21; Mark iii. 8: vii. 24, 31; Luke iv. 26: vi. 17: x. 13, 14; Acts xii. 20: xxvii. 3. Silas, (or Silvanus,) Acts xv. 22, 27, 32, 34, 40: xvi. 19, 25, 29: xvii. 4, 10, 14, 15: zviii. 5. [Silvanus.] Silvanus, (or Stlas,) Rom. xvi. 22 n; 2 Cor. i. 19; 1 Thess. i. 1 n: iii. 1 n; 2 Thess. i. 1; 1 Pet. v. 12 n. [Silas.] Siloam, Luke xiii. 4 n; John ix. 7, 11. Simeon, son of Hillel (?), Luke ii. 25 m, 29 n, 34; Acts v. 34 n. Simeon, son of Juda, Luke iii. 30. Simeon, surnamed Niger, Acts xiii. 1. Simeon, tribe of, Rev. vii. 7. Simeon Peter, Acts xv. 14; 2 Pet. i. 1. [Peter.] Simon Bar-Jona, (or Simon Peter,) Matt. xvi. 17; John i. 42: xxi. 15, 16, 17. [Peter.] Simon, brother of our Lord, Matt. xiii. 55 n; Mark vi. 3.

x, 4; Mark iii. 18. [Simon Zelotes.] Simon, of Cyrene, Matt. xxvii. 32 n; Mark xv. 21 n; Luke xxiii. 26; Rom. xvi. 13 . Simon, father of Judas Iscariot, John vi. 71: xii, 4: xiii. 2, 26. Simon, the leper, Matt. xxvi. 6; Mark xiv. 3. Simon Magus, Acts viii. 9 n, 13 &c. Simon, or Simon Peter. [Peter.] Simon, a Pharisee, Luke vii. 40, 43, 44. Simon, the tanner, Acts ix. 43: x. 6; 17, 32. Simon Zelotes, (or Simon Cananites,) Luke vi. 15; Acts i. 18. [Simon Cananites.] Sina, (or Sinai,) Acts vii. 30, 38; Gal. iv. 24, 25, Sion, (or Zion,) Matt. xxi. 5; John xii. 15; Rom. ix. 33: xi. 26; Heb. xii. 22; 1 Pet. ii. 6; Rev. xiv. 1. Sisters of Jesus, Mark vi. 3 s. Smyrna, Smyrnean, Rev. i. 11: ii. 8. Sodom, Matt. x. 15: xi. 23, 24; Mark vi. 11; Luke x. 12: xvii. 29; Rom. ix. 29; 2 Pet. ii. 6; Jude 7. Spiritual Sodom, Rev. xi. 8. Solomon, Matt. i. 6, 7: vi. 29: xii. 42; Luke xi. 31 : xii. 27 ; John x. 23 ; Acts iii. 11 : v. 12: vii. 47. Son of David, Matt. ix. 27 n. Son of God, Matt. xiv. 33 n : xvii. 26 n; Luke xxii. 69 n; John v. 18 n: x. 33 n; Rom. viii. 32 n. Son of Man, Matt. viii. 20 n; Luke xxii. 69 n; John xii. 34 n. Sopater, (or Sosipater !) Acts xx. 4. Sosipater, (or Sopater?) Rom. xvi. 21. Sosthenes, Acts xviii. 17 a; 1 Cor. i. 1 n. Spain, Rom. xv. 24, 28. Spiritual gifts, Acts xix. 2 n; Rom. i. 11 n; 1 Cor. ii. 4 n: iv. 19 n; 1 Tim. iv. 14 m. Stachys, Rom. xvi. 9. Stephanas, 1 Cor. i. 16: xvi. 15, 17. Stephen, Acts vi. 5, 8 &c.: vii. 1 &c., 59: viii. 2: xi. 19: xxii. 20. Stoics, Acts xvii. 18. Susanna, Luke viii. 3. Swearing, Matt. v. 84 s. Sychar, John iv. 5 m. Sychem, (or Shechem,) city, Acts vii. 16 n. Sychem, (or Shechem,) son of Hamor, Acts vii. 16 m. Symeon. [Simeon, Simon.] Synagogues, Luke iv. 17 n; Acts vi. 9 n. Syntyche, Phil. iv. 2.

Syracuse, Acts xxviii. 12. Syria, Syrian, Matt. iv. 24; Luke ii. 2: iv. 27: Acts xv. 23, 41: xviii. 18: xx. 8: xxi. 8; Gal. i. 21. Syrophenician woman, Mark vii. 26. Tabernacles, feast of, John vii. 2 m, 38 m; Acts viii. 27 n. Tabitha. (or Dorcas.) Acts ix. 36, 40. Tamar. [Thamar.] Tarsus, Tarsian, Acts ix. 11, 80: xi. 25: xxi. 39 m: xxii. 3, 28 m. Temple, Mark xiii. 1 x; John ii. 20 x; Acts i. 13 n : ii. 2 n : iii. 2 n : xxi. 28 n. Temple of God, 1 Cor. iii. 16 a. Temptation, Matt. iv. 2 m. Terah, Acts vii. 4 n. [Thara.] Tertius, Rom. xvi. 22. Tertullus, Acts xxiv. 1, 2. Thaddæus, (or Lebbæus, or Judas,) Matt. x. 3; Mark iii. 18. [Judas.] Thamar, (or Tamar,) Matt. i. 3. Thara, (or Terah,) Luke iii. 34. Theophilus, Luke i. 3 n; Acts i. 1. Thessalonica, Thessalonian, Acts xvii. 1, 11, 13: xx. 4: xxvii. 2; 1 Thess. i. 1; 2 Thess. i. 1; Phil. iv. 16; 2 Tim. iv. 10. Theudas, John x. 8 n; Acts v. 36 n. Thomas, called Didymus, Matt. x. 3; Mark iii. 18; Luke vi. 15; John xi. 16 n: xiv. 5: xx. 24 &c.: xxi. 2; Acts i. 13. Thorn in the flesh, 2 Cor. xii. 7 m. Thyatira, Acts xvi. 14; Rev. i. 11: ii. 18, 24. Tiberias, John vi. 23. Tiberias, Sea of, (or Lake of Gennesaret, or Sea of Galilee,) John vi. 1: xxi. 1. Tiberius Cæsar, Luke iii. 1. Timæus, Matt. x. 46. Timon, Acts vi. 5. Timotheüs, Acts xiv. 6 n: xvi. 1 n: xvii. 14, 15: xviii. 5: xix. 22: xx. 4; Rom. avi. 21; 1 Cor. iv. 17 n: xvi. 10; 2 Cor. i. 1, 19; Phil. i. 1: ii. 19; Col. i. 1; 1 Thess. i. 1 n: iii. 1 n, 2, 6; 2 Thess. i. 1; 1 Tim, i. 2 n, 18: iv. 12 n: vi. 20; 2 Tim. 1. 2 n: ii. 22 n; Philem. 1 n; Heb. xiii. 23; Rev. ii. 1 n. Titus, 2 Cor. ii. 13: vii. 6, 13, 14: viii. 6, 16, 23: xii. 18; Gal. ii. 1, 8; 2 Tim. iv. 10; Tit. i. 4 n. Tombs, Matt. xxiii. 27 n; John xi. 38 n.

Tower of Antonia, Acts xxi. 34 s. Trachonitis, Luke iii. 1. Transmigration of souls, John ix. 2 x. Tres Tabernæ, Acts xxviii. 15 n. Troas, Acts xvi. 8, 11: xx. 5, 6; 2 Cor. ii. 12: 2 Tim. iv. 13. Trogyllium, Acts xx. 15. Trophimus, Acts xx. 4: xxi. 29; 2 Tim. iv. 20. Tryphæna, Rom. xvi. 12. Tryphosa, Rom. xvi. 12. Tychicus, Acts xx. 4; Eph. vi. 21; Col. iv. 7; 2 Tim. iv. 12; Tit. iii. 12. Tyrannus, Acts xix. 9. Tyre, Tyrian, Matt. xi. 21, 22: xv. 21; Mark iii. 8: vii. 24. 31; Luke vi. 17: L 13, 14; Acts xii. 20: xxi. 3, 7. Uncircumcised, Acts vii. 51 m. Urbanus, Rom. xvi. 9. Urias, (or Uriah,) Matt. i. 6. Uzziah. [Ozias.] Vow, Acts xviii. 18 n: xxi. 24 n. Widows, 1 Tim. v. 9 n. Wisdom of God, Matt. xxiii. 34 m. Wormwood. [Absinthium.] Zabulon, (or Zebulun,) land of, Matt. iv. 13, 15. Zabulon, (or Zebulun,) tribe of, Rev. vii. & Zacchæus, Luke xix. 2, 5, 8. Zacharias, (or Zechariah,) son of Barachias, Matt. xxiii. 35 n; Luke xi. 51. Zacharias, father of John the Baptist, Luke i. 5, 12 &c., 40, 59, 67: iii. 2, Zara, (or Zerak,) Matt. i. 3. Zarephath. [Sarepta.] Zealots, Luke vi. 15 m. Zebedee, Matt. iv. 21: x. 2: xx. 20: xxvi 37: xxvii. 56; Mark i. 19, 20: iii, 17: x. 35; Luke v. 10; John xxi. 2. Zebedee, wife of, Matt. xx. 20: xxvii. 56. [Salome.] Zebulun. [Zabulon.] Zechariah. [Zacharias.] Zelotes, Simon, (or Simon Cananites,) Luke vi. 15; Acts i. 13. Zenas, Tit. iii. 18. Zerah. [Zara.] Zerubbabel. [Zorobabel.] Zeus, (or Jupiter,) Acts xiv. 12, 13, Zion. [Sion.] Zorobabel, (or Zerubbabel,) Matt. i. 12 a, 13; Luke iii. 27.

INDEX III.

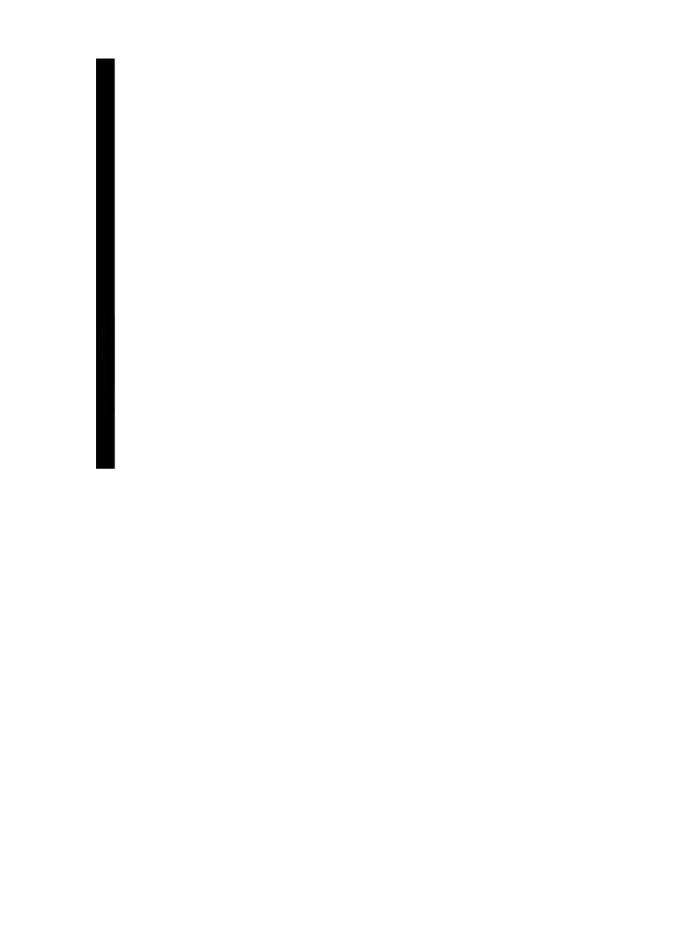
OF TEXTS QUOTED FROM THE OLD TESTAMENT.

GENESIS.	xxi. 17 Matt. xv. 4; Mark vii. 10.		
i. 27 Matt. xix. 4; Mark x. 6.	xxi. 24 Matt. v. 88. xxii. 28 Acts xxiii. 5.		
ii. 2 Heb. iv. 4.	xxiv. 8 Heb. ix. 20.		
ii. 7 1 Cor. xv. 45.	xxv. 40 Acts vii. 44; Heb. viii. 5.		
ii. 24. Matt. xix. 5; Mark x. 7,8; Eph. v. 31.	xxvi. 80 Acts vii. 44.		
ii. 24 1 Cor. vi. 16.	xxix. 45 2 Cor. vi. 16.		
vi. 5? James iv. 5.	xxxii. 1 Acts vii. 40		
viii. 21? James iv. 5.	xxxii. 6 1 Cor. x. 7.		
xii. 1 Acts vii. 3.	xxxii. 19 Rom, ix. 15.		
xii. 8 Gal. iii. 8.	xxiii. 19		
xv. 5 Rom. iv. 18.			
xv. 6. Rom. iv. 3; Gal. iii. 6; James ii. 23.	LEVITICUS.		
xv. 13, 14 Acts vii. 6, 7.	xi. 44 1 Pet. i. 16.		
xvii. 5 Rom. iv. 17.	xii. 8 Luke ii. 24.		
xviii. 10, 14 Rom. ix. 9.	xii. 5 Luke ii. 24. xviii. 5 Rom. x. 5; Gal. iii. 12.		
xxi. 10 Gal. iv. 30.	xin. 2 1 Pet. i. 16.		
xxi. 10	xix. 12 Matt. v. 33.		
zzii. 16, 17 Heb. vi. 13, 14.	xix. 13? 1 Tim. v. 18.		
xxii. 18 Acts iii. 25; Gal. iii. 16.	xix. 18 Matt. v. 43: xix. 19: xxii,		
xxv. 23 Rom. ix. 12.	39; Mark xii. 81; Rom. xiii. 9;		
xxvi. 4 Acts iii. 25; Gal. iii. 16.	Gal. v. 14; James ii. 8.		
xlvii. 31 (LXX) Heb. xi. 21.	xx. 9 Matt. xv. 4; Mark vii. 10-		
` '	xxiv. 20 Matt. v. 38.		
·	• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •		
EXODUS.	xxiv. 20 Matt. v. 38.		
EXODUS. iii. 6 Matt. xxii. 32; Mark xii. 26;	xxiv. 20 Matt. v. 38.		
EXODUS. iii. 6 Matt. xxii. 32; Mark xii. 26; Luke xx. 37.	xxiv. 20 Matt. v. 38. xxvi. 11, 12 2 Cor. vi. 16. NUMBERS.		
EXODUS. iii. 6 Matt. xxii. 32; Mark xii. 26;	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6 Matt. xxii. 32; Mark xii. 26;	xxiv. 20 Matt. v. 38. xxvi. 11, 12 2 Cor. vi. 16. NUMBERS.		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		
EXODUS. iii. 6	xxiv. 20		

INDEX OF TEXTS

v. 21 Rom. vii. 7: xiii. 9.	vi. 8 Matt. vii. 23; Luke 1
vi. 4 Mark xii. 29.	viii. 2
vi. 5 Matt. xxii. 87; Mark xii. 30;	viii. 4—6 Heb. ii
Luke x. 27.	viii. 6 1 Cor.
vi. 13 Matt. iv. 10; Luke iv. 8. vi. 16 Matt. iv. 7; Luke iv. 12.	viii. 2. . . Matt. 1 viii. 4—6. . . Heb. ii viii. 6. . . 1 Cor. x. 7. . . Rom.
vi. 16 Matt. iv. 7; Luke iv. 12.	viii 3 (LXX & Vula Rom iii l
viii. 3 Matt. iv. 4; Luke iv. 4.	xiv. 1-3 Rom. iii. 1 xvi. 8-11 Acts ii. 2
x. 20 Matt. iv. 10; Luke iv. 8.	xvi. 8-11 Acts ii. 2
xviii. 15, 18 Acts iii. 22: vii. 37.	xvi. 10 Acts ii. 31; x
xviii. 19 Acts iii. 23.	xviii. 2 Heb.
xix. 15 Matt. xviii. 16; John viii.	xviii. 49 Rom.
17; 2 Cor. xiii. 1.	xix. 4 Rom.
xix. 21 Matt. v. 38.	xxii. 1 Matt. xxvii. 46; Mark 1
xxi. 23 Gal. iii. 13.	xxii. 18 Matt. xxvii. 35; John xi
xxiv. 1 Matt. v. 31.	xxii. 22 Heb.
xxiv. 14, 15? 1 Tim. v. 18.	xxiv. 1 1 Cor.
xxv. 4 1 Cor. ix. 9; 1 Tim. v. 18.	xxxi. 5 Luke xxi
	XXXI. D Luke XXI
xxv. 5 Matt. xxii. 24; Mark xii. 19;	xxxii. 1, 2 Rom. iv. xxxiv. 12—16 1 Pet. iii. 10
Luke xx. 28.	xxxiv. 12—16 1 Pet. iii. 10
xxvii. 26 Gal. iii. 10.	xxxiv. 20 John xi
xxx. 12—14 Rom. x. 6—8.	xxxv. 19 John x
xxxi. 8 Heb. xiii. 5.	xxxvi. 1 Rom. ii
xxxii. 17 1 Cor. x. 20.	xl. 68 Heb. x.
xxxii. 21 Rom. x. 19.	xli. 9 John xii
xxxii. 36 Rom. xii. 19; Heb. x. 30.	xliv. 22 Rom. vii xlv. 6, 7 Heb. i.
xxxii. 43 Rom. xv. 10.	xlv. 6, 7 Heb. i.
	li. 4
JOSHUA.	liii. 1—3 Rom. iii. 10
	IXVIII. 18 Eph.
i. 5 Heb. xiii. 5.	lxix. 4? John x
	lxix. 9 John ii. 17; Rom. :
JUDGES.	lxix. 22, 23 Rom. xi. !
	lxix. 25 Acts
xiii. 5 ? Matt. ii. 23.	lxxviii. 2 Matt. xii
•	lxxviii. 24 John v
2 SAMUEL.	lxxxii. 6 John :
	lxxxix. 20 Acts xii
vii. 14 2 Cor. vi. 18 (?) Heb. i. 5.	xci. 11, 12. Matt. iv. 6; Luke iv. 1
xxii, 50 Rom. xv. 9.	xciv. 11 1 Cor. ii
	xcv. 7—11 Heb. iii. 7
1 KINGS.	xcv. 7, 8 Heb. iii. 15:
	xcv. 11 Heb. iv.
xix. 10, 14 Rom. xi. 3.	xcvii. 7 Heb
xix. 18 Rom. xi. 4.	cii. 25—27 Heb. i. 10
	civ. 4 Heb
JOB.	cix. 8? John x
	cix. 8 Acts
v. 13 1 Cor. iii. 19.	cx. 1. Matt. xxii. 44; Mark xii. 36;
	xx. 42; Acts ii. 34, 35; Heb.
PSALMS.	cx. 4 Heb. v. 6: vii. 1
	cxii. 9. · · · · · · · 2 Cor.
ii. 1, 2 Acts iv. 25, 26.	cxvi. 10 2 Cor. i
ii. 7 Acts xiii. 33; Heb. i. 5: v. 5.	cxvii. 1 Rom. x ¹
ii. 9 Rev. ii. 27.	
iv. 4 Eph. iv. 26.	
v. 9 Rom. iii. 13.	Luke xx. 17; Acts iv. 11; 1 Pet.

armiii 99 Mass wwi 49. Mark wii 11			
cxviii. 23 Matt. xxi. 42; Mark xii. 11.	lii. 15 Rom. xv. 21.		
cxviii. 26 Matt. xxi. 9 : xxiii. 39.	liii. 1 John xii. 38; Rom. x. 16.		
cxxxii. 11 Acts ii. 30.	liii. 4 Matt. viii. 17.		
cxl. 3 Rom. iii. 13.	liii. 5 1 Pet. ii. 24.		
	liii. 7. 8 Acts viii. 32. 33.		
	liii. 7, 8 Acts viii. 32, 33. liii. 9 1 Pet. ii. 22.		
PROVERBS.	liii. 12 Mark xv. 28; Luke xxii. 37.		
i. 16 Rom. iii. 15.	liv. 1 Gal. iv. 27.		
iii. 7 Rom. xii. 16.	liv. 13 John vi. 45.		
iii. 11, 12	lv. 3 Acts xiii. 34.		
iii. 34 James iv. 6; 1 Pet. v. 5.	lvi. 7		
x. 12 1 Pet. iv. 8.	Luke xix. 46.		
xxi. 10? James iv. 5.	lix. 7, 8 Rom. iii. 15, 16, 17.		
xxv. 21, 22 Rom. xii. 20.	lix. 20, 21 Rom. xi. 26, 27.		
xxvi. 11 2 Pet. ii. 22.	lx. 1? Eph. v. 14.		
	lxi. 1, 2 Luke iv. 18, 19.		
ISAIAH.	lxii. 11 Matt. xxi. 5.		
ISAIAN.	lxiv. 4 1 Cor. ii. 9.		
i. 9 Rom. ix. 29.	lxv. 1, 2 Rom. x. 20, 21.		
vi. 9. Matt. xiii. 14; Mark iv. 12; Luke	lxvi. 1, 2 Acts vii. 49, 50.		
viii. 10; Acts xxviii. 26; Rom. xi. 8.	lxvi. 24 Mark ix. 44, 46, 48.		
vi. 10 Matt. xiii. 15; Mark iv. 12;			
John xii. 40; Acts xxviii. 26.			
vii. 14 Matt. i. 23.	JEREMIAH.		
viii. 12, 18 1 Pet. iii. 14, 15.	ix. 24 1 Cor. i. 31; 2 Cor. x. 17.		
viii. 14 Rom. ix. 33.	xvii. 10 Rev. ii. 23.		
viii. 17, 18	xxxi. 15 Matt. ii. 18.		
ix. 1, 2 Matt. iv. 15, 16.	xxxi. 1, 9? 2 Cor. vi. 18.		
x. 22, 23 Rom. ix. 27, 28.	xxxi. 31—34 Heb. viii. 8—12.		
xi. 10	xxxi. 33, 34 Heb. x. 16, 17.		
	IXII. 30, 07		
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9 Rev. xiv. 8; xviii. 2.			
xxii. 13 1 Cor. xv. 32.	JEREMIAH. LAMENTATIONS.		
	::: 45? 1 Con in 19		
xxii. 22 Rev. iii. 7.	iii. 45? 1 Cor. iv. 13.		
xxii. 22	iii. 45 ? 1 Cor. iv. 13.		
xxii. 22	iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL.		
xxii. 22	EZEKIEL.		
xxii. 22. Rev. iii. 7. xxv. 8. Rev. vii. 17; xxi. 4. xxvii. 9? Rom. xi. 27. xxviii. 11, 12. 1 Cor. xiv. 21.			
xxii. 22	EZEKIEL.		
xxii. 22	EZEKIEL.		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL.		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL.		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. ROSEA.		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2?		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2?		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2?		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2?		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2?		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2?		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2?		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2?		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2?		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2?		
xxii. 22	EZEKIEL. xii. 2?		

		•	
	•		
,			
			•
·			

